Ropertus holkot su per libros Sapiētie

Tabula

Tabula

Tabula

Tabula

Tabula

Tabula

Tabula

Sequũtur questiões.

Utrũ in iudicio dei fiat aliqualiter discepta-
tio vocalis. Lectio.lvij.C.
Utrũ iurandi frequentia sit peccatũ. Lectio
clj.C.et lec.dxvij.B. (lec.ij.C.
Utrꝝ iusticia vtilior sit reipublice ꝙ̃ amicitia
Utrꝝ iusticia originalis includat aliqd donũ
supnaturale. Lectio.xiij.C.

L Utrũ leges patrias licet mutare pro melio-
ribus. Lectio.cxcviij.D.
Utrꝝ liceat iudici innocentẽ ꝯdemnare pro-
pter allegata et probata. Lectio.lxxviij.B
Utrꝝ mrimonial'actus sit ꝟtuosus.l.xliij.C.

M Ibidem habent sex conclusiones
Utrũ manna vniculꝗ sapuerit ad placitum.
Lectio.clxxxij.A.
Utrũ membris et sensib⁹ corporis sit impu-
tandũ peccatũ. Lectio.cxl.B.
Utrꝝ mors sit pena inflicta pro peccato pri-
mi parentis. Lectio.xlvij.B.
Utrũ miscḋia dei iauitũ egeant petõres
Utrũ moyses et helyas vere apparuerint cũ
dño in transfiguratõne. Lectio.v.B.
Utrũ mũdus purgandus sit p ignẽ.l.lxxj.C

N Utrũ negligentia quelibet sit pctm̃ mortale
Lectio.xxxvj.C.
Utrũ nubes vel nebula p calorem solis ag-
grauantur. Lectio.xvj.A (lec.xvij.D
Utrũ negligere famã homini sit ꝟtuosum.

O Utrũ obseruatio signoꝝ ad ꝑcognoscendos
euẽtus sit licita vel supstitiosa Lectio.clix.B
Utrũ occidere liceat viro vxorẽ suam adulte
ram dephẽsam. Lectio.xlj.C.
Utrũ occidere liceat xp̄iano paganũ p vim
Lectio.lxv.C. (lec.ciij.B.
Utrũ oĩa sub dũtur gubernatõni diuine.
Utrꝝ oĩa de⁹ disponat miscḋiter.l.cliij.D.
Utrꝝ opprimere iustũ p potẽtiam sit licitum.
Lectio.xxij.B.
Utrũ opera dei oĩa miscḋia ⁊ iusticia pagũ
tur equaliter. Lectio.lij.B.
Utrum oratio sit potior inter ptes satisfacto
rias. Lectio.ccij.D.
Utrum oĩe corpus hũanum sit incineran-
dum. Lectio.xv.A.

P Utrũ peccata p penitentiã deleta sint in iu-
dicio generali reuelanda. Lectio.vij.B.
Utrum pena dãnatoꝝ debeat dici corpalis.
Lectio.clxxij.B.
Utrꝝ penitẽt; dolor possit ẽẽ nimi⁹.l.lviij.B
Utrꝝ penitere possit mal⁹ senex i articlõ mor
tis vtiliter. Lectio.xlviij.B.
Utrꝝ petrus peccauerit ꝑcutiendo seruũ pon
tificis in orto. Lectio.lxv.E.
Et ibidẽ habet de moyse q̃ occidit egyptiũ

Utrꝝ philosophi possint aliq̃liter excusari d
nõ cognoscendo deũ. Lectio.clvj.A.
Utrꝝ ples sequi debeat cõditionẽ pris in lib
tate et in seruitute. Lectio.cv.C.
Utrꝝ ꝓphetie donũ ꝯferat solis amicis dei.l.
Utrꝝ religiosis liceat intẽdere stu (cij.B.
dijs litteraꝝ. Lectio.xcv.B.
Utrꝝ religiosus resuscitatus teneat ad suam
religionem. L.cliij.A. (xcv.circa fin
Utrꝝ religios liceat p̄dicare ꝟbũ dei. Lectio
Utrũ resurrectio oim generaliter sit futura
lec.xviij.A. (ulterãdo.l.xlv.E
Utrꝝ sacerdos pl⁹ peccet fornicãdo ꝙ̃ vir ac
Utrꝝ sacerdos secular; fornicãdo plus pecc
ꝙ̃ religiosus nõ sacerdos.lec.xlv.in fine
Utrꝝ saluti nẽcaria fuerint supnaturalia reu
landa. Lectio.xxviij.B.
Utrꝝ sancti indicabũt actiue. Lec.xxxiij.C.
Utrꝝ secretũ sue fidei ꝯmissum sit reueland
ad ꝑceptũ sui iudicis. Lectio.xxiij.B.
Utrꝝ senex malus possit fructuose peniter
lec.xlviij.B. (sit licita.l.clix.
Utrꝝ signoꝝ obſuatio ad ꝯgnoscẽdũ futur
Utrꝝ sol illumiet infra terrã. Et an planeta
inferiores. Lectio.c.iij.B. (l.v.
Utrum spũssanctus effugit oẽm fictionem
Utrꝝ stellaꝝ mot⁹ habeat sciam.l.xcviij.B
Utrꝝ spũssancti grã detur nẽcario hoĩ ꝙ̃tu
põt se preparanti. Lectio.cxlv.C.
Utrꝝ trãsfiguratio xp̄i sit ꝟa vl'ficta.l.v.B.
Utrum veritas sit sponsa formosa ⁊ amab
lis.⁊c̃. Lectio.x.C.
Utrꝝ vigilia cõseq̃tur natũ in pma creatio
an somnus. Lectio.lxxxviij.C.circa finem.
Utrꝝ vini vsus sit homini licit⁹. Lectio.xx.
Utrꝝ ꝟginitas sit ꝟtus moral.lec.xxxviij.
Utrꝝ ꝟginitati debeat aureola.l.xxxix.B.
Utrꝝ ꝟtutes cardinales manebũt in patr
Lectio.xiij.B
Utrꝝ p̄ter virtutes morales acq̄sitas nece
sit ponere theologicas. Lectio.iij.B.
Utrꝝ vita hũana sit denuo repanda.l.xvj.
Utrꝝ in iudicio finali erit aliq̃ disceptatio
calis. Lectio.lvj.C.
Utrum vox tubalis erit causa resurrectõn
corporum. Lectio.lvj.D.
Utrꝝ vulnera xp̄i et cicatrices post resurre
onẽ fuerũt vere.lec.v.ꝓpe finẽ (xxvj.
Utrum christus orauit pro oibus iudeis
cruce. Lec.xxvj.A.
Utrꝝ xp̄s fuerit violẽter occisus.l.xxvij.B
Utrꝝ in christo fuerit necessitas moriẽdi.
ctio.lxxxvij.C.

Expliciũt questiones.

Opus p̄clarissimū eximij domini magistri Roberti holkot sacre theologie moralissimi atq̧ doctissimi professoris ordinis fratrū predicatoꝝ sup sapiam salomonis quā philo disertissimus collegit. Cōtinens postillā accurate ac sūma enucleatōe elaboratā Cū singularib; questionib; ad oēm materiā, tā scholasticā atq̧ disputabilē, q̄ȝ ad populū p̄dicabilē vtilissimis Atq̧ solēnes, nō mō diuinaꝝ lrarū, veꝝ et ph̄oꝝ atq̧ famosoꝝ poetaꝝ ad easdem materias cōgruenter applicatas, allegationes.

A

Dominus pe

tra mea et robur meū. ij. Reg. xxij. Artes et sciētie hūanis studijs adinuēte p̄ occasionē q̄druplicem materiā glorie sibi sumūt Artes nāq̧ q̄dā glorie videnť ex auctore iperiali nobilitate, q̄dā ex p̄ncipioꝝ nafali subtilitate, q̄daȝ ex occultoꝝ materiali difficultate q̄dā ex officioꝝ gn̄ali vtilitate. Prime āt sunt artes ciuiles siue politice. Scd̄e sunt artes pueriles ꝛ mathēatice. Tertie sunt artes subtiles et physice. Quarte sunt artes seruiles ꝛ mechanice Sed sacre scripture subtilitas hoībus inspirata diuinit᷒, p̄ cuiusdā p̄rogatiue p̄uilegiū singulare. q̄tuor istas cās honoris et glie sibi vendicat merito sup oēs. vtpote cui᷒ auctore nihil sublimi᷒, q̄ȝ dn̄s Cuius tenore nihil solidius q̄ȝ petra. Cuius vigore nihil potētius. q̄ȝ robur. Cui᷒ valore nihil locuplenius. q̄ȝ mea et meū. vt sic soli sacre scripture cōueniat merito dicere ꝟba thematis

B

preassumpti. Dn̄s petra mea ꝛ robur meū In q̄bus quo ad q̄tuor eius cās, efficientē et materialē, formalē, et finalē, q̄tuor significāt eā et extollūt. videlȝ, Munimētū maiestatis, fundamētū firmitatis. cōplemētū p̄tātis, ꝛ emolimētū p̄prietatis. Primū ingnificat, Scd̄ȝ ratificat. Tertiū fortificat Et q̄rtū dignificat Munimētū maiestatis quo ad cāȝ efficiētē notatur cū p̄mittiť dn̄s. De quo. p̄s. Uox dn̄i sup aquas. deus maiestatis intonuit dn̄s super aq̄s multas Fundamētū firmitatis q̄ ad materiā subiacentē notať in petra. Ecc̄i. xxvj Fundamēta eterna sup petrā solidā ꝛ mādata dei in corde mulieris scte. i. militātis ecclesie fm glo. Cōplementū p̄tātis q̄ ad formā relucētē importat robur. vt de ea digne verificeť illud Esa. xl. Dat lasso ꝟtutē. et his q̄ nō sunt fortitudinē et robur mltiplicat. Emolimentū p̄prietatis q̄ ad finē ꝯseq̄ntē designať i dupli ci p̄noīe possessiuo mea et meū. vt digne dicat illud Deutero. xxxij. Crescat vt pluuia doctrina mea, fluat vt ros eloq̄um meū. Dn̄s inq̄ȝ petra mea et robur meū.

C

Circa p̄mū est aduertendū. q̄ auctor egregie hui᷒ sacratissime facultatib; i ip̄is auditorib; q̄tuor dispōnes ꝟtuosas req̄rit. s. intētionis simplicitatē, estimatōnis humilitatē. cōicatōnis liberalitatē. et opationis ꝯformitatē. Primo dico, req̄rit intentōis simplicitatē. Juxta illud Sap. j. Sentite de dn̄o i bonitate, ꝛ i simplicitate cordis q̄rite illū. Nā sicut nemo p̄t duob; dn̄is fuire Aut eī vnū odio hēbit, ꝛ alteꝝ diliget Aut vnū sustinebit et alteꝝ ꝯtēnet Math. vj. Ita nemo p̄t distictis facultatib; vtiliť applicari. Et iō sicut dr̄ Math. iiij. Dn̄m deū tuū adorabis et illi soli fuies. eius sc̄pturis totaliť intēdēdo. Scd̄o req̄rit sp̄ūsctūs i auditore scripture estimatōis humilitatem vt siue doctor siue discipulus humiliter sentiat de seipso. Juxta p̄ncipal' mgr̄i exēplū. Joh. xiij. Uos vocatis me mgr̄ et dn̄e. et bn̄ dicitis, suȝ etenī si ego laui vr̄os pedes dn̄s et mgr̄. et vos debetis alter alteri᷒ lauare pedes Exēplū eī dedit mgr̄ nr̄ in seipo rep̄mēs inflationē. ꝛ ad alios indignationē, eo q̄ scīa inflat si charitas nō assistat. Et i mlta sapia sit multa indignatio. Ecc̄s. j. De ista materia loq̄tur Bern. sup cañ. s̄mone. xlj. Et dicit sic. Ue q̄ bn̄ de deo assentire ꝛ eloq̄ acceperūt. si q̄stū estimauerūt pietatē. si ꝯuertāt ad inanē glam qd̄ ad lucrū dei acceperūt eroḡādū. si alta sapiētes humilib; nō cōsentiāt. Paueāt illud qd̄ in p̄ph̄a legiť dicēte dn̄o. Dedi eis auꝝ meū et argentū ip̄i aūt de argēto meo et auro meo opati sunt Baal. hec Bern̄. Tertio req̄rit auctor sc̄pture sacre i auditore ip̄ius cōicatōis libalitatē. vt qd̄ sine fictōne didicit, sine inuidia cōicet. Sap. vij. Sicut eīn dic̄ Seneca Sapīa est nobilis aīi possessio. auaꝝ dedignās possessorē, q̄ cū sit distributa recipit incremētū seu augmētū. Et Aug᷒. de doctna xp̄iana. c. v. Ois res q̄ dādo nō deficit dū hētur ꝛ nō dať, non dū hētur q̄uo hūda sit. Est eīn officiū sapientis rudiores īstruere. ꝛ min᷒ informatos curialiť supportare. Juxta illud Esa. l. Dn̄s dedit mihi linguā eruditā, vt sciā sustētare illū qui lapsus est ꝟbo. Quarto req̄rit opatōis cōformitatē. Nō eīn decet subtiliť sape ꝛ fulliť viuere. q̄ȝ Prouer. ix. P̄ncipiū sapie timor dn̄i, et scīa scōꝝ prudētia. Prudētia eīn est rctā rō agibiliū. sic dic̄ Aristo. vj. ethico. Sic eīn' auctor sacre pagine deus sciaꝝ dn̄s ē. Ita sacra sc̄ptura oīm facultatū dn̄a dici debȝ, ꝛ nō illa

vana metaphica, quã dcã sciaꝝ et dñaꝫ Ari
sto. vocat seu estimat. ꝑmo metaph. c. iij. Isti⁹
ꝗ dñe misterijs reuerẽdis, artes ꝛ sciẽ liba-
les tenẽtur intẽdere, sic oculi ãcille in manib⁹
dñe sue, q: sic dic̃ glo. q̃dã interlinea Leuit. ij
Oẽs artes phice eo fine distĩguũtur vt p eas
q̃si quodã nouo instrumẽto theologia sacra-
tissima pferat̃ De ista dõa, theologia figurat
ue scribit̃ Hester xv. q assumpsit duas famu
las et sup vnã q̃dem innitebat̃ q̃si pre delicijs
ꝛ nimia teneritate corp⁹ suũ ferre nõ sustinẽs
altera ãt famulaꝝ seq̃bat̃ dñam, defluentia in
humũ indumẽta sustẽtãs. Moralit̃ ꝑma ista
rũ famulaꝝ est sapiẽ phoꝝ. Scdã ẽ lex pótifi
cũ et impatoꝝ Sup ꝑmã sacra theologia cũ
sit sibi ipi sufficiẽs et robusta, pre delicijs tñ si
mulat se inti q̃si dcis ꝛ mõis eoꝝ loq̃ndo, op
ponẽdo, r̃ndẽdo, pbãdo, et reprobãdo, non p
nctate. ꝫ pre delicijs vtit̃ sic placꝫ. Scdã ve
ro, i. lex pótificũ ꝛ impatoꝝ dñam seq̃ dꝫ ꝛ ei⁹
indumẽta i terrã defluẽtia, i. iura de decimis
et oblatõnib⁹ et alijs tpalib⁹ q̃bus ad tps in
nesse ecclã sustẽtare Et signãter dĩ q ista fa-
mula dñam seq̃bat̃. nimis em̃ pͥculosũ ẽ ꝛ i-
cõueniẽs et absurdũ, q cũ sua dña pari passu
incedat, q ipa de fidei articul. de eccl'ie sacra-
mẽtis, de visiõe btõꝝ vel põdere pctõꝝ deter
minet, iuxta ꝟba legũ in terrenis negocijs vsi-
tata, h̃ em̃ catholicos in scismaticos ꝛ infide
les, et doctores i adulatores cõuertit. sic rece
ter vob occurrit. ꝛ nup experimẽto vidistis. Hec
em̃ facultas ẽ illa ãcilla Agar, de q̃ scribit̃ in
figura Gen. xvj. q ꝯcepisse se videns ꝯtẽpsit
dñam suã, et afflicta dñam suã fugit, fugiens
tñ his ꝟbis ab ãgelo reuocat̃. Reuertere ad
dñam tuã et humiliare sub manib⁹ ei⁹. Leges ci
et canones istis tpib⁹ mirabilit̃ fecũde cõcipi
unt diuitias ꝛ pariũt dignitates. Et iõ sacra
scriptura q̃ est oĩm sciaꝝ dña derelicta ẽ, ꝛ ad il
las ꝯfluit q̃si tota mltitudo scolariũ, his die-
bus et flebilis adiplet̃ lamẽtatio Hiere. Tre
n. j. Facta est q̃si vidua dña gẽtiũ. Hec ẽ etiã
cã q̃re nõ solũ illa, imo ancilla sua ꝑma phia
vixꝫ a paucis respectiue moderuis tpib⁹ freq̃n
tat. Sicut plãgit Ouidi⁹ de vetula, li. j. sic di
cẽs, Oẽs decliuãt ad eã q̃ lucra ministrat Vixꝫ
sciãt discũt pauci, plures vt abũdẽt. Sic te p
stituũt o ꝟgo sctã, sic te venalẽ faciũt castis am
plexib⁹ aptã Nõ te ꝓpter te q̃rẽtes sed lucra p
re. Ditarijꝫ voluit poti⁹ q̃ꝫ philosophari Et i
tra sic. Exiliũ patit̃ ꝛ philo pecunia regnat.
Sꝫ caueãt sibi ne dñam hãc ꝯtẽnãt, q: ad eã
opꝫ oẽs finalit̃ reuerti. ꝛ sub manib⁹ ipi⁹ humi-
liari si tñ velint saluari, Nõ em̃ de legib⁹ sꝫ
de ista sola dĩ p ps. Btũs hõ quẽ tu erudie
ris dñe. ꝛ de lege tua docueris eũ. Sic ꝗ decla
ratũ est munimẽtũ maiestatis sacre scpture sciẽ
tiaꝝ dñe, qđ est ꝑncipiũ ꝑncipale in themate
lcõnis. Scdm q scpturã sacrã ꝯmẽdat i ver
bis istis, ẽ fundamẽtũ firmitatis q̃ ad materiã
subiacẽtẽ, cũ dĩ petra. Hec ẽ ei petra aq̃sa ad
potãdũ Petra mellosa ad cibãdũ Petra olei
pforata ad lenimẽtũ penitẽtiũ. Petra scãdali
destinata ad detrimẽtũ discredẽtiũ Primo di
co q sacra scptura ẽ petra aq̃sa ad potãdum.
De q̃. j. Corinth. x. Bibebãt ãt oẽs de spirita
li ꝯseq̃nte eos petra Et Sap. xj. Sitierũt ꝛ
inuocauerũt te dñe ꝛ data ẽ illis aq̃ de petra al
tissima Est em̃ petra altissiã ꝓpter ei⁹ sublimi
tatẽ. dulcissiã ꝓpter ei⁹ suauitatẽ, durissima p
pter ei⁹ difficultatẽ, vt merito possit dicere il-
lud Esa. l. Posui faciẽ meã vt petram durissi
mã, et scio q̃m nõ ꝯfundar. Faciẽ, i. noticiaꝫ
sensuũ diuersoꝝ. In facie ei naturalr̃ patent
sensus, ꝛ scio q̃m nõ ꝯfundar. Licet em̃ here
ses sp manebũt i mũdo vsqꝫ ad finẽ mũdi sic di
cit q̃dã glo. Esa. vij. Cõtra eos tñ sp erũt qui
dã spũales doctores i eccl'a sicut dic̃ alia glo.
Exo. xxvj. Et iõ signãter dic̃ scptura. Scio q̃
niã nõ ꝯfundar. Nec miꝝ. Edificata ẽ em̃ su
pra firmã petrã De q̃. j. Corinth. x. Petra aũt
erat xp̃s. cui nulli⁹ heretic⁹ nec phs ꝯpat̃ sic i
ps. Absorpti sũt iũcti petre iudices eoꝝ. glo.
iudices eoꝝ sũt potẽtes ꝛ doctores q̃ d morib⁹
iudicabũt plato pithagoras ꝛ aristo. absorpti
sunt petre iũcti. i. ꝯpati xp̃o. p se vident̃ aliq̃d
dicere, ꝫ iũcti ꝯpa eos xp̃o ꝛ nihil sũt. mor
tui iacẽt, et stulta ẽ sapiẽ eoꝝ. hec glo. Scdo
ista petra ẽ mellosa ad cibãdũ. de q̃ ps. Ciba-
uit eos ex adipe fru. et de pe. melle satura. eos
Vñ Hugo de didascolõ. li. iiij. c. iiij. Diuia e
loq̃a aptissime fauo cõpat̃. q̃ etiã ꝓpter sim-
plicitatẽ s̃mõis arida apparẽt exteri⁹. ꝛ intus
dulcedine plena sũt Sic em̃ lac s̃m medicos
meli⁹ nutrit si sugat̃. Ita mel sacre scpture si
sugat̃ p studiũ et deuotionẽ multo meli⁹ nu-
trit q̃ꝫ si p breuẽ auditionẽ facilr̃ capiat̃. Et iõ
de deuoto theologo dĩ. Deutero. xxxij. Cõsti
tuit eũ sup excelsaꝫ terrã. vt comederet fruct⁹
agroꝝ vt sugeret mel de petra. Cõueniẽter ãt
sacre scpture difficultati dulcis ꝛ vtil' suaui-
tas ẽ ãnexa, q: s̃m Horatiũ in poetria sua. ꝛ ẽ
ad ꝓpositũ. Oẽ tulit pũctũ q̃ miscuit vtile dul
ci. Oẽ tulit, i. poeta q̃ in libro suo approbatio
nẽ et fauorẽ habuit oĩm romanoꝝ Popul⁹ em̃
roman⁹ in q̃nqꝫ ordines erat distinctus. Erãt
em̃ prẽs ꝯscripti, senatores, ordinarij, eq̃tes
plebs. Si ꝗ poeta q̃cũqꝫ opus nobile edidis

ſet corã ꝑſo publice legebat.ſi generaliť placuit. vnuſq̄ſq; ordo vnū pūctū appoſuit ĩ fine ſcripti. et tūc carmē illud deīceps auctētius hēbat. et ideo docet Horati⁹ ꝙ q̄ vult opus ſuum oībus placere. videat ꝙ opus ſuū hēat illa duo. ſ. ꝙ ſit delectabile ⁊ vtile qꝛ oē tulit pūctū qui miſcuit vtile dulci. hoc āt maxime facit ſacra ſcptura. Vñ Aug⁹. de vera inocētia. ca. lxvj. Bone inqt in ſcpturis ſctis myſteriorū ꝓfunditates q̄ ob hoc tegūtur ne vileſcāt. ob hoc q̄rūtur vt exerceāt. ob h̄ aplīātur vt pateant. Eſt igiť hec ſacra ſcptura petra mellosa ad cibandū. Tertio ſacra ſcptura ē petra olei ꝑforata ad lenimētū penitētiū. de q̄ Job. xxix Petra fundebāt mihi riuos olei Perforatā āt ꝑ acutas et ſubtiles expõnes. vt aīa deuota ĩ triſecus introgreſſa ĩ xp̄i āplexib⁹ delecteť cū ſpõſa. de q̄ Cañ. ij. Colūba mea ĩ foraminib⁹ petre. Hec ſunt foramīa domūcule ſiue caſe. in q̄bus iuxta cognitõnis mei ꝯſenſuz cõuerſari debeo. ſicut eñ nomē a robore deriuatū. ita cognomē hēo a foramīe caſe datū. Et ſic ſicut nomē meū rob⁹tus in robore. ita holkot cognomē in meo ĩ foramīe petre. Igiť ſacre ſcp̄ture foramē ingreſſus rogabo cuz moyſe Exo. xxxiij. Dñe oñde mihi gl'am tuā. Et ipe dignabiť mihi rñdere. Tu inueniſti grām corã me. et temetipm̄ noui ex noīe. ego oñdā oē bonū tibi Ecce ē locus apud me ⁊ ſtabis ſup petrā Cūq; trāſibit gl'a mea ponā te ĩ foramine petre et ꝓtegā te dextera mea Quarto ſacra ſcp̄tura ē petra ſcādali deſtinata ad detrimētū diſcredētiū. de qua. j. Pet. ij. Nõ credētib⁹ aūt lapis quē reprobauerūt edificātes. h̄ factus ē in caput āguli. ⁊ lapis offenſionis. ⁊ petra ſcādali. his q̄ offendūt ꝟbo. nec credūt in q̄ et poſiti ſūt Tertiū ꝙ ſacrā ſcp̄turā pn̄cipaliť cõmēdat ē cõplemētū ꝓtatis q̄ ad formā relucentē. qꝛ robur. Robur nāq; ſciaꝝ ſecularīū nõ excedit ꝓtatē rõnis hūane. ſed certe robur ſacratiſſime theologie ē prime ꝟitatis auctoritas. q̄ cuiuſlibet ingenij vīm excedit. Et lō hec vnūquēq; theologū ꝯſolať ⁊ admonet dicēs illō Deutero. xxxj. Cõfortare ⁊ eſto robuſt⁹. Quaſi diceret. Eſto robuſt⁹ ad expugnādū. ad ſupportādū. ad alleuiādū. ⁊ tolerādū. Ad expugnādū errores ⁊ vitia Ad ſupportandū honores ⁊ officia. Ad alleuiādū dolores et ſupplicia. Ad tolerādū terrores ꝓ iuſticia Primo teneť doctor catholic⁹ realiť eē robuſtus ad expugnādū errores ⁊ vitia iuxta zelū ſctōꝝ patꝝ q̄ nos in eccl'a p̄ceſſerūt Talis fuit helyas. ſicut. iiij. Reg. ꝓtz. q̄ robuſt⁹ dñator interp̄tať. Talis fuit Dauid ſic. ij. Reg. ꝓtz. q̄ manu fortis interp̄tať Talis fuit boos de q̄ Ruth. iiij. qui ſiliť interp̄tať robuſt⁹ Taľ fuit oza q̄ arcā declinantē manu voluit erexiſſe. ij. Reg. vj. q̄ ſiliť interp̄tať robuſt⁹ Et multi alij de q̄b⁹ verificať illud. Judic. xx. Dcē robuſtiſſimi pugnatores. Scdo teneť eſſe robuſt⁹ ad ſupportādū honores ⁊ officia. vt ſit q̄ſi colūna ad ſupportādū eccl'am militātē In cui⁹ figurā ſalomõ ĩ porticu tēpli dei duas colūnas collocauit. q̄ruz vnā vocauit Jachin qđ eſt firmitas. et alterā. boos qđ ſonat robur vel in robore. iij. Reg. vij. Porticus tēpli dei. i. celi. eſt eccl'a militās cui⁹ gl'a creatur ⁊ creſcit ſi ei⁹ honores ⁊ onera deferātur ſapientib⁹ et robuſtis. Juxta illō. Prouer. xj. Muliergroſa. i. militās eccl'a inueniť glaz. ⁊ robuſti habebūt diuitias. qꝛ ſicut ſcribiť Prouer. xxiiij. Vir ſapiēs ⁊ fortis. ⁊ vir doct⁹ robuſt⁹ et valid⁹. Tertio teneť doctor catholic⁹ eſſe robuſt⁹ ad alleuiādū dolores ⁊ ſupplicia q̄ interdū iniuſte ĩnocētib⁹ inferūtur. Juxta illud Eſa. xxxv. Cõfortate manus diſſolutas ⁊ genua debilia roborate. vt ſibi merito dici poſſit illud Job. iiij. Ecce docuiſti plurimos ⁊ manus laſſes roboraſti. vacillātes ꝯfirmauerūt ſmones tui. ⁊ genua debilia ꝯfortaſti. Quarto teneť theolog⁹ eſſe robuſt⁹ ad tolerādū terrores ꝓ iuſticia ⁊ veritate ſane doctrīe. qꝛ fm̄ Greg. xxvj. moral. ca. xxix. exponēs illud Job xxxvj. Pro robuſtis ppli aſcedāt Robuſti ſūt illi q̄ ꝓ veritate quā detinēt deſpici nõ timeſcūt. Robuſti ſūt illi q̄ ad vincēduz hui⁹ mūdi deſideria cõualeſcūt. ſed ꝓ robuſtis ppli tūc aſcēdūt ſi ꝑ negligētiā agiť vt doctoꝝ ⁊ fortiū loca indocti ac debiles ſortiātur. hec Grego. De talib⁹ nāq; verificať illud Hiere. lj. Deuoratū eſt robur eoꝝ. facti ſūt q̄ſi mulieres. Nõ ſic viri theologi q̄bus ꝓ veritate defendenda diſtricte dī Joſue. x. Nolite timere nec paueatis. cõfortami ⁊ eſtote robuſti Quartū ⁊ vltimū qđ ſacrā ſcriptutā extollit ē emolimētuz ꝓpietatis q̄ ad finē ꝯñtē. qđ notať cū dī. mea et meū. Cū eīm ſit ſciaꝝ dña. ſicut ſupius ē ꝓbatū. iuſte ſibi cõuenit ꝓnoīb⁹ iſtis vti. Ipa eīm eſt q̄ ſingulariť dicit Prouer. viij. Meū ē cõſiliū et mea ē eq̄tas. mea ē prudētia. mea eſt fortitudo. Vbi q̄tuor ſibi appropat ꝟtutes inſignes. Cõſiliū diſcernēdo. eq̄tatē exequēdo. prudētiā in p̄caue̅dio. ⁊ fortitudinē in ſuſtinēdis Vt aūt ꝑ ſtudiū ſacre ſcp̄ture has ꝟtutes diuinitus cõſeq̄mur. dicā iam ĩ fine lcõnis illō qđ ſcribiť Caſſiodor⁹. li. ſuo inſtitutionū diuinaꝝ lraꝝ ca. vlti. Preſta dñe legētib⁹ ꝓfectū legē tuā q̄rētib⁹. remiſſionē oīm pctõꝝ. vt qui

desiderio magno ad lumē scripturarū tuarū puenire cupimus, nullis pctis caligātibus obscuremur ꝛ trahemus ad te virtute oīpotētie tue, ꝛ nō relinqs sine volūtate vagari q̄s pcioso sanguine redemisti. Qd nob cōcedat ꝛc.

Lectio I.

Diligite iusticiam

qui iudicatis terrā. Circa librum istū q̄ liber sapie nūcupat sūt in pn
A cipio tria notāda. Primū est de eius noīe. Secūdū de eius auctore. Tertiū de eius fine. Circa nomē huius libri dico, q̄ iste ē titulus sapia. Et est sciēdū q̄ tripliciter accipit a diuersis. Nā primo apud pipateticos dī vna virtus intellectualis ꝛ speculatiua inter oēs virtutes intellectuales nobilissima. Et sic de ea tractat Aristo. vj ethi. ca. vj. Et .j. metaph. ca. v. vbi descriptionē sapiētis inuestigat talē. Sapiēs est q̄ scit oīa ꝛ difficilia ppter certitudinē et cām, ipm scire ppter se q̄rens, ꝛ alios ordinās ꝛ psuadēs. Etiam ibidē dīc q̄ sapiens debeat nō solū scire p cās, sz etiā p altissimas cās. Hoc aūt nomē sapiēs in latino, sophos i greco interptat. Vn̄ antiquitus aū tpa pythagore oēs q̄ se studio sapiētie mācipauerūt sophi dicebant, tādē pythagoras ille samosius q̄ tāte fuit auctoritatis in ppl'o q̄ de eius snia nulli licuit disputare indicās q̄ psūptuosuz eēt sic vocari, cū interrogaret q̄d se pfiteret, nō sapiētē sed phīm, i. amatorē sapie se vocauit, eo q̄ se sapiētē pfiteri arrogātissimū videbat, sic dicit Aug'. viij. de ci. dei ca. ij. Ex q̄ ptz q̄ auctor huius libri phus dici pt. Scdo apud theologos accip it sapia p dono supnaturali siue infuso p qd hō noticiā hz diuinorū et hūanorū ex inspiratōe speali, vel ex q̄dā vicinitate grosa ad deū, sic dicit Dyoni. ca. v. de diuis noibus, q̄ hierotheus patiēdo diuia didicit. Sic aūt sapia acq̄sita q̄ vocat naturalis pfectior ē scia, ꝛ intellectuz etiā pncipiorū ꝯprehēdit, sicut ptz vj Ethi. qr hec sola ꝯtra negātes pncipia arguit, sic. iiij. metaph. dī. Ita hoc donū fidē psuppōit ꝛ defendit. de hac sapia dī Esa. xj. Requiescet sup eum spūs dūi. spūs sapie. Tertiō mō accipitur sapia apud stoycos, et morales phos sic fuerūt socrates, seneca, et boetius q̄ nihil aliud vocāt sapiam q̄z collectōez virtutū intellectualiū et moraliū. Et illo mō sapiēs est idē q̄ pfecte virtuosus. Vn̄ de sapiēte sic accepto dīc seneca in libro q̄dā q̄ intitulat de trāq̄llitate aī, q̄ in sapiētē nō cadit iiuria. in q̄ libro pbat q̄ sapiēs nō pōt offendi, ꝛ q̄ sapiētis animus sp est in trāquillitate, ꝛ q̄ cor sapiētis ē sic adamas

et mlta talia de q̄bus alias erit smo. Sic etiam loq̄tur Lactātius. li. iiij. Virtus cū scia iūcta ē sapia. Nāq̄ rā em̄ bois ōs hāc cē voluit vt duarū rerū cupidus et appetēs eēt, sapientie sz et religionis, ꝛ hoc oīeo iō fallūtur, qr aut religionē suscipiūt omissa sapia, aut sapie studēt religione omissa, cuz alterū sine altero eē nō possit. Et sic mihi videt q̄ accipit sapientiā auctor huius libri. Cuius rō est, qr nomen libri cōiter accipit a materia de q̄ tractat. Nā in hoc libro nō tractat pcipue nec pncipaliter de aliq̄ virtute itellectuali vl' morali sz de oī virtute. Et iō nomē sapie nō h' ponit p dono supnaturali nec p virtute itellectuali, sz p sūma virtutū totali. Qd aūt dīc Hiero. i plogo q̄ pinde liber sapie noiat, qr i eo xpi aduētus ꝛ eius passio euidēter exprimit q̄ ē sapia dei pris videt esse q̄dā aptatio modalis vl' ꝯgruētia. mag̃ q̄z de nominatio lrāl. Scdo sciēdū de huius libri auctore. Sūt eī apud scōs varie opiones q̄s auctor fuerit h' libri. Videt eī Hiero. dicere philo q̄dā iudeus in ligua greca disertissimus librū istū q̄ sapia iscribit ex mltis sententiis ... tis a salomōe cōpilauit. Vn̄ philonis hūc librū dīc eē nō salomōis, nec hri apud hebreos nec int' scriptūras sacras cōputari dēre. Sz contra istā sniam sūt euidētia argumēta. Primo ... iiij. li. ecclastice histo. dī sic Egesippus ꝛ Ereneus oīz āntiquorū chorus librū q̄ ititulat sapia salomonis eē dixerūt. Itē math. xvij. glo. pdictū erat i libro sapie, Morte turpissima ꝯdēnemus eū, ꝫ ante passionē xpi fuit liber editus. Nō igit a philone q̄ floruit tpe aplorū. Itē libri philonis ... dē in ecclasticis hystoriis nūerātur vbi nō ... nit liber iste. Itē infra ca. ix. dī sic Tu elegisti me regē ppl'o tuo. ꝛ iudicē filiorū tuorū. qd philoni nō ꝯueīt q̄ fuit iudeus alexādrinus i egypto sm Hiero. li. de hebraicis noibus. Itē ambrosius in li. sup tres q̄ōnes salomōis dīc. Sapientissimus oīm hoim salomō pphā tria ꝯposuit ... sibilia Et infra sic ipē i li. sapie sue se dūm ... potētē depcatū fuisse ꝯmeorat dicēs Da mihi dñe sedium tuarū assistricē sapiaz. ꝫ vult q̄ salomō sit auctor h' libri. Itē btūs augustin' ... aliqū istius opiois q̄ iesus filius sirach fecit librum sapie sic et ecclasticū. Dīc nāq̄z sic Illi duo libri, vnus q̄ sapia. alius q̄ ecclasticus iscribitur de q̄dā silitudine salomōis eē dicūtur. Nā ... sus filius sirach eos cōscripsisse cōstātissime ... bet. Hāc āt sniam retractauit augustinus, ... tractationū. c. iiij. sub his v'bis. De auctore libri quē plures vocāt sapiam salomōis, q̄ ipm sic ecclasticū iesus filius sirach scripsit, ... ita cōstare sicut a me dcm̄ ē postea didici. Et

probabili⁹ cõperi nõ esse huc ei⁹ auctorẽ. Ex qbus videt ꝙ btũs aug⁹. dubitauerit qs fuerit auctor hui⁹ libri. vel ꝙ senserit salomonez fuisse hui⁹ auctorẽ. Itẽ feria qrta i hebdomada pẽthecosten legit i missa. Dixit salomon filiis israel. Diligite iusticiã q iudicatis terraz. Cõstat ꝙ eccl'a nec dubiũ nec falsum asserere vult i missa. Propt' istas septẽ rõnes tenendas appet ꝙ salomõ fuit auctor isti⁹ libri pn̄cipal'. Possibile ẽ aũt ꝙ iude⁹ ille philo q mltũ fuit perit⁹ in ligua greca. libꝝ salomõis vl' libri snĩas qũocũqꝫ cõtẽtas i greco ediderit. ꝛ ꝙ de greco trãslat⁹ sit liber sn⁹ i latinũ. ꝛ p tãto ipi⁹ auctor dicat. Quãtũ aũt ad Hiero. verũ est ꝙ nõ asserit libꝝ istuz philonis fuisse. sz dic̃ ꝙ iudei libꝝ istũ cuiusdã philõis fuisse affirmãt. Uñ Raban⁹ in glo. sup pn̄cipiũ isti⁹ libri male h̃ imp oit Hiero. ꝙ Hieronim⁹ nõ asserit. sz recitatiẽ scribit Qd̃ ãt int' sacras scripturas deat nũerari. expsse dic̃ augustin⁹ de doctina xp̄iana. vbi pmo oẽs libros canonis et biblie ꝯiter enũerãs. de sapia et eccl'astico sic dic̃. Qui qm̃ in auctoritatẽ recipi meruerũt int' ꝓpheticos em̃ enũerãdi sũt. Ex istis ptꝫ ꝙ iste liber int' scp̄turas canonicas apud ecclãz cõputat. Et ꝙ ei⁹ auctor salomõ fuisse diced⁹ est. Licet a iudeis oppositũ sentiat. Uñ Damascen⁹. iiij. li. snĩaꝝ suaꝝ. ca. lx. vbi libros sacre scp̄ture enũerat dic̃ sic. Pana retos. h̃ ẽ liber sapiẽ salomõis. ꝛ sapia iesu. i. eccl'asticus ꝯtuosi qdẽ et boni. sed nõ nũerãtur neqꝫ iacebũt in area. hec ille. Et iõ licet apud iudeos ñ nũerãtur. apud fideles tñ mgñe auctoritatis hñtur. Ptꝫ g̃ pmo de hui⁹ libri noie. Scdo. de hui⁹ libri auctore. Tertio restat videre de hui⁹ libri fine. Ubi sciẽdũ ꝙ finis sapiẽ q i hoc libro tradit ẽ hoiem disponere vl' dignificare spẽalit' q ad tria. Prio ad gubñãdũ ciuilez cõitatẽ. Pncipiũ em̃ leges cõdendi ꝛ hũanã policiã statuẽdi. fuit sapia ꝑ eloqntiã ordinata. sic̃ narrat Tulli⁹ in ꝓlogo rhetorice stadi cẽs. Fuit qndã tp̄s cũ in agris hoies passi bestiaꝝ more vagabãtur sibi ꝛ victu ferino vl'tã ꝓpagabãt. nec rõne ai qcqꝫ sed pleraqꝫ viribus corpis admistrabãt nedũ diue religiõis nõ hũani officij rõ colebat. nemo nuptias legittimas viderat. nõ certos qsqꝫ ꝯspexerat libros. nõ ius eqbile qd vtilitat' hẽret acceperat. Ita ꝓpter errorẽ atꝫ insciciã. ceca atꝫ temeraria dñatrix cupiditas. ad se explẽdã virib⁹ corpis abutebatur pnicosissimis satellitib⁹. Quo tpe inqt Tulli⁹. vir qdã mgñus ꝛ sapiens cognouit q materia eẽt. ꝛ qntas oportunitates ad maxias res ais inesſz hoim. si qs eam

posset elicere. ꝛ p̃cipiẽdo meliorẽ reddere. q dispersos hoies i agros ꝛ i terris siluestrib⁹ abditos. rõe qdã ꝯpulit ꝛ ad vnũ locũ ꝯgregauit et eos i vnãquãqꝫ rẽ reducẽs vtilẽ ꝛ honestã. Primũ ꝓpter insolẽtiã reclamãtes. Dein propter rõem ꝛ orõez studiosius. audiẽtes ex feris et imanib⁹ mites reddidit ꝛ mãsuetos. ꝛ h̃ qdez nõ tacita videt nec inops dicẽdi sapia efficere potuisse. hec ille. Hoc idez poete signare volebãt q fabulã de orpheo fecerũt. q tã subtilis extitit tithared⁹ ꝙ flumia stare. siluas recurrere coegit. ceruã ꝯiũxit leoni. ꝛ leporẽ cani. et i infernalib⁹ furijs causauit pietatez. sic̃ recitat Boe. iij. de cõso. Orpheus i rei veritate sapiẽtes designat q ꝑ ẽ hoies viciosos ꝛ a se inuicẽ ꝑ passiões varias discordãtes in vnã ciuilitatẽ recolligere. ꝛ eos ꝑ leges ꝛ rõnes sapiẽne castigare. ꝓpter qd̃ signãter di i Sap. vj. Si delcãmini i sedib⁹ ꝛ sceptris. o reges ꝑpli diligite sapiam. vt in ppetuũ regnetis. Plus. Regna btã. i. oẽt si vl' cõtigeret eẽ phos reges vel reges phari Boeti⁹ in de cõso. li. j. ꝓsa. iiij. At q tu hãc sniam platõis ore sanxisti. Btãs fore respublicas si eas vl' studiosi sapiẽ regerẽt vl' eaꝝ rectores studere sapiẽ cõtigisset. tu e iusdẽ viri ore hãc sapiẽtib⁹ capessũde respublice cãm eẽ ncãriã monuisti. ne iprobis flagiciosisqꝫ ciuib⁹ vrbiũ relicta gubñacula. pestez bonis ac ꝑniciẽ inferrẽt. Scdo cõuenit huic sciẽ hoiem disponere ac dignificare ad expugnãdũ hostilẽ aduersitatẽ. Eccs. ix. Ciuitas ꝑua ꝛ i ea pauci viri. venit cõtra eã rex mgñus et vallauit eã extruxitqꝫ munitões ꝑ gyꝝ. ꝛ facta ẽ obsidio. iuẽtus ẽ in ea vir sapiẽs ꝛ pauꝑ et libauit ciuitatẽ ꝑ sapiam suã. Et qꝛ in antiqs ẽ sapia Job xij. ꝛ ãnoꝝ mltitudo docet sapiẽtiã Job. xxxij. Iõ alexãder mgñus nullũ i exercitu suo ducez habuit nisi sexegenariũ. vt magis senatores qꝫ milites viderẽtur. Sciuit em̃ ꝙ qntũcũqꝫ hõ sit fortis viribus et honestus corpe. si sapia careat nihil valꝫ p rege vl' duce Uñ fm aristo. Sapiẽtis ẽ regere ꝛ ordinare sꝫ fortiũ est obꝑuare ꝛ mistrare. Et h̃ est qd̃ dr̃ Sapie vj. Melior ẽ sapia qꝫ vires. ꝛ vir prudẽs magis qꝫ vir fortis. Tertio cõuenit huic sciẽ hoiem dispõere ꝛ dignificare ad castigandũ puerilẽ fatuitatẽ. Prouer. xxix. Uirga atqꝫ correctio tribuet sapiaz. Puer aũt q dimittit volũtati sue cõfundet matrẽ suã. Erim⁹ igit a pri ꝑ noticiã hui⁹ libri ad gubñãdũ ciuilẽ cõitatẽ. Ad expugnãdũ hostilẽ aduersitatẽ. ꝛ ad castigãdũ puerilẽ fatuitatẽ. Et iõ sic̃ scribitur Prouer. viij. Audite disciplinã. ꝛ estote sapiẽtes. et nolite abijcere eam

Diligite iusticiam

q̄ iudicatis terrā. Actur⁹ de sapia sapiētissim⁹ salomon in h̄ libro vt ad eā auditores alliceat sic pcedit Prio eni determiat ip̄l⁹ sapie nobilitatē ꝛ ꝯmēdatiōez Scdo el⁹ vtilitatē et opatiōnē. ca. ix. De⁹ patrū nroꝝ et dn̄e misc̄dic ꝛc. Nā ꝑ sapiaz sanati sūt q̄ placuerūt tibi dn̄e Circa p̄mū p̄mo ōn̄dit q̄āo hō possit sapiam acq̄rere Scdo q̄mō acq̄sita possit homine p̄ficere infra. ca. vj Melior ē sapia Circa p̄mū p̄rimo ōn̄dit q̄ ꝑ sapia acq̄rēda opꝫ hoiem iusticiā hr̄e. Secūdo excludit opiōem. iusticie et sapie ꝯriā c. ij. Dixerūt ipi Circa p̄mū duo fac̄ Prio ponit q̄ ad hn̄dā sapiam opꝫ amare iusticiā. Scdo ōn̄dit q̄ hec iusticia diuidit se tripharia. ibi sencite. Dic̄ ḡ p̄mo sic Diligite iusticiā q̄ iudicatis terrā Notādū aūt q̄ i ḡnatōne aialis natura nō incipit a digito vl' a pede. ꝫ a corde. pulmōe. et capite. ꝛ mēbris p̄ncipalibus. sic hui⁹ libri auctor volēs informare corpus eccl'e i ꝟtutib⁹ moralib⁹ incipit a dn̄is et p̄latis q̄bus incūbit ordiare ꝛ iudicare. Extēdit eni ic hec doctrina moral' generalr ad oēs. Cōuersatōe aūt ip plebs dn̄os imitat̄ et suplores Jdo salomō afflat⁹ spūscō in p̄ncipio sue doctrīe aggredit̄ informare p̄latos ꝛ iudices sciēs q̄m si illi fuerīt ꝟtuosi. hoies subiecti viciosi eē nō poterūt. Eccī. x. Judex sapiēs iudicabit ꝑplm suū. et p̄ncipat⁹ sensati stabilis erit f̄m iudicē ꝑpli. sic et ministri eius et q̄lis rector ciuitat̄. tales et hitātes i ea Notādū est scdo q̄ nō est mirabile si ꝑpls suū p̄ncipe imitet̄. Corpa eni celestia q̄ cōtinēcur sub p̄rimo mobili oīa hn̄t motū f̄m motū ill⁹. Hn̄t tn̄ nihilomin⁹ suos mot⁹ ꝑprios sit q̄litercūq̄z. opꝫ q̄ ꝑpl'i suo p̄ncipi se cōformēt. iuxta illud Poete Nobilis inutat̄ ip cū p̄ncipe vulg⁹ Cui⁹ rō est. q2 p̄ncipes se hn̄t ad ꝑplos sic caput ad mēbra. q2 ipi sūt minoꝝ capita. fontes et exēplaria. Mō a capite corp⁹ recipit regimē. Riuul⁹ a fonte capit aquā. ꝛ ab exēplari scptor accipit h̄ q̄d scribit. Vn̄ si exēplare sit corruptū et f̄m. scptor sufficiēter excusat̄. licꝫ scpserit f̄m libꝝ. Et iō solet medic⁹ curare p̄cipue q̄ caput sit sanū. q2 si caput infirmū. cetera mēbra dolēt Faciētes artificialr aq̄duct⁹ curāt p̄ncipalit' q̄ fons sit clar⁹. Et stationarij solēt eē solliciti vt exēplaria sint correcta. de q̄bus scptorib⁹ copia ministrat̄. Istomō per oīa auctor hui⁹ libri volēs ꝑ totū corp⁹ eccl'ie ꝟtutes morales trāffundere incipit a iudicibus p̄ncipib⁹ et p̄latis dicēs. Diligite iusticiam Notādū est tertio. q̄ p̄ncipal' intētio salomōis ē docere sapiam. Mediū aūt ad acq̄rendū sapiam ē iusticia. iuxta illud Eccs. ij. Fili cōcupiscēs sapiam. fua iusticiā ꝛ dn̄s p̄hebit tibi illā. Propt' q̄d ꝑ medio tāq̄ n̄cario ad sapiētiā dic̄ iudicib⁹ p̄ncipib⁹ ꝛ p̄latis. Diligite iusticiā Videm⁹ eni q̄ illud q̄d est p̄ciosuꝫ carū vel amatū a p̄ncipe i ornatu gestu vl' victu illud trahit̄ ad ꝯn̄tiā a subditꝭ. ꝛ siue sit vtile siue inutile. saltē nobile negotiū reputat̄ effigiare p̄ncipē in his q̄ ab ipo diligi cognoscun Vn̄ si iudices dn̄i et p̄lati vellēt amare iusticiā. nō est dubiū q̄n eā subditi amarēt. nec mirū. q̄ eni p̄t de secta regꝭ ꝛ roba de codē vl' cōsili pāno indui hn̄ hꝫ materiā gaudij. roba aūt p̄ncipis ꝛ p̄lati iudicꝭ dꝫ eē iusticia. f̄z illō job xxix. Justicia idut⁹ sum ꝛ vestiui me sic̄ vestimēto. Et in p̄s. Sacerdotes tui induātur iusticia Sꝫ reuera tā sacerdotes q̄ alij scolares et laici nūq̄ sibi ita paraueīt indumēta. sicut modernis tp̄ib⁹ iā videm⁹ Et certe sic̄ est d' veste corpis ita ē de vestimētis. ꝛ iō n̄ce est de eis dicere Diligite iusticiā Vbi breuiter cos docꝫ tria. vicꝫ q̄liter sint affecti. Diligite iusticiā. ad q̄d sint electi. q2 ad iudicādūꝫ. ꝛ q̄ sunt eis subiecti. q2 terrā. i. hoies trenos ꝛ trenis desiderijs inherētes. Ad h̄ q̄ hō sit iust⁹ non sufficit iusta facere. ꝫ req̄rit̄ q̄ iuste faciat iusta f̄m arisco. ij. ꝛ. v. Ethi. Vn̄ q̄ suspēdit furē zelo. vidicte. ꝑpter ḡuamē ꝑsonale facit q̄dē iustū ꝫ nō iuste. ꝫ ad h̄ q̄ hō sit iust⁹ req̄rit̄ q̄ iusta faciat amore iusticie Et iō dic̄ Ansel. de libero arbitrio. c. iij. q̄ iusticia ē rcitudo volūtatis ꝑpter se fuata. ꝛ' Deutero. xvj. Juste q̄d iustū est exeq̄re. Ex q̄bus pꝫ q̄ q̄tuor gn̄a hoim sūt q̄ iusticiā q̄dāmō faciūt. ꝛ tn̄ eā nō diligūt vicꝫ appetiui honorꝭ ꝛ reuerētie. vindicatiui rācoꝝ et ipatiētie. lucratiui mūeꝝ. et dissilat̄iui sceleꝝ. Sūt eni p̄mo q̄dā q̄ licꝫ iusticiā nō diligāt. volūt tn̄ videri iusti Arguūt delinq̄ntes. vitupant vitia. docēt ꝟtutes. puniūt sine misc̄dia. et tn̄ cū oi intētione corrupta. q2 non ob aliud nisi vt honorificent̄ ab hoib⁹ ꝛ vocētur iusticie zelatores. Tales fuerunt scribe et pharisei. de q̄bus math. v. Nisi abūdauerit iusticia vr̄a plus q̄ scribaꝝ et phariseoꝝ nō itrab in regnū celoꝝ. Scdo vidicatiui rācoꝝ et ipatiētie ꝑtēdūt se eē amatores iusticie ꝛ n̄ sūt. Sic̄ eni iusticia vult vidicare delicta. sic et ira. vn̄ irat⁹ an̄ vidictā dolet q̄si patiēs aliq̄d iniustū. ꝫ q̄n punit delectat̄. sic̄ dī. iij. ethi. ca. xxij. Tales fuerūt illi duo senes iudices q̄ susannā adiudicauerāt morti. q2 coꝝ libidio

sium amorē ɔtēpsit,sic dī Danie,xiij. Int' eīm
passiōes malas q̄ in iudice eē pūt,ira ē vna d
peiorib. Nā ira īpedit aīm ne possit cernere
vez,sic dīc Catho. Ira excogitat cās calūniā
di,z vbi culpa nō subest ira ī penis nescit mo
dū tenere Vn̄ Seneca in li,j. de ira ad noua
tū. De iudice q̄dā malo dīc q̄ furore accēsus
ɔdēnauit ad mortē tres milites incōtinētes
p hūc modū,vnū iussit occidi,q̄z de via redie
rat sine socio cōmilitone,īponēs ei q̄ cū inter
fecerat,p̄cep itaq̄z stati cuidā militi astāti q̄ euz
duceret ad locū supplicij vbi morte plecteret̄
cū aūt eēt educt⁹ rediit commilito sui⁹ z inco
lumis p q̄ ali⁹ morte plectēdus ducebat, Vi
dēs aūt h̄ terti⁹ miles q̄ p̄mus ducebat ɔ̄sus
suppliciū,rediit ad iudicē. z ambos coraz illo
milites p̄ntauit,q̄s vt vidit tyrān⁹ furore ac
cēsus,iudiciū dedit tale,p̄mo dixit te iubeo
occidi,q̄z iussus es occidere z impatori nō o
bedisti, Scd̄o inq̄t te iubeo interfici,q̄z dānat⁹
es,et tertio te inq̄t siir iubeo interfici,q̄z cā ɔmi
litoni dānatōis fuisti, Et subdit Seneca ibi
dem O q̄z solers ē iracūdia ad fugiēdū cās fu
roris Tres ei ibi p̄nti sūt ob vni⁹ innocētiā.
Excogitat iste quēadmodū faceret crimia cū
nullū inueiret,h̄z ei iracūdia h̄ malū qd̄ non
vult regi, Nā ipi veritati irascit̄ si cōtra vo
lūtatē ei⁹ aliq̄d faciet. hec Seneca Et iō signāter dī Jac,j, Sit āt ois hō velox ad audiēdū
tard⁹ ad irā, Ira ei viri iusticiā dei nō opat̄
Tertio lucratiui mūez p̄tēdūt se iusticiā dili
gere,s̄z mētiūtur oīno,diligūt ei pecuniā,et p
pter pecuniā faciūt iusticiā Isti nō diligūt iu
sticiā nisi sic venefic⁹ venenū,z iudas xp̄z ad
vēdēdū, Isti ei sunt mercatores iusticie,z nō
amatores Et sic mercatoz nō curat cui vēdat
merces suas nisi q̄ ille hēat q̄ pl⁹ offert de pe
cunia,ita tales iudiciū suū vēdūt indriāter iu
sto z iniusto, Dūmō ille poti⁹ hēat q̄ plus de
pecunia eis donat,q̄bus de⁹ merito maledi
cit, Esa,v, Ve q̄ iustificatis impiū p mūerib z
iusticiā iusti auferti ab eo, Quarto dissilātum
scelez nō sunt iusticie dilectores,h̄z eīm iusti
cia q̄ culpe corrñdeat pena sicut morbo medici
na,et iō tal' pietas vl' cōpassio falsa ē z iniusta,
sic eīm nūr q̄nq̄z nō sustinet filiū v̄berari vt cor
rigat̄,nec filiā aduri vt sanet̄. Et contra tales
loq̄ns aug⁹,in q̄dā ep̄la dīc. Molest⁹ ē medi
cus furēti frenetico. z p̄r indisciplinato filio,
ille ligādo,iste cedēdo,si āt illos negligāt et
perire p̄mittāt,ista poti⁹ falsa mansuetudo et
crudelitas ē, Et iō signāt dī in p̄s, Bti q̄ custo
diūt iudiciū z faciūt iusticiā, Et math,v, Bti
q̄ esuriūt et sitiūt zc, Vn̄ nota s̄m anselmū de

cōcordia q̄ duplex ē affectio aīe. q̄dā cōmodi
et q̄dā iusti. P̄ria ē affectio a volūtate insepa
bilis, Scd̄a ē separabilis. Sub p̄ma cadet af
fectio cibi et pot⁹,et hmōi. Sic igit̄ oī die re
nouat̄ in nob esuries z sitis,ita affectio iusti
cie in criminib corrigēdis sp dz eē in nob recēs
et inseparabil,et iō dīc, Bti q̄ esu,zc, Glo, Ama
torib veri boni satis ē q̄ iusti sūt,s̄z sp sitiūt o
pera iusticie,vt de q̄libet tali verificet̄ illō a
poc,xxij. Iust⁹ iustificabit̄ adhuc,dīc igit̄, Di
ligite iusticiā Est āt h̄ p̄mo dubiū q̄re p̄nci
pib et p̄latis poti⁹ dī Diligite iusticiā q̄z dili
gite prudētiā vl' aliquā aliā v̄tutē moralē Ad
hoc dōm q̄ h⁹ duplex ē cā, Vna q̄z bita iusti
cia in p̄latis hn̄tur cōiter oēs v̄tutes,z h̄ est
qd̄ dīc Ambro,in exame. Vbi inq̄t ē pruden
tia,ibi interdū ē malicia,vbi fortitudo,ibi ira
cūdia,vbi i p̄uantia,ibi ipatiētia plerūq̄z aut a
lia vitia, Vbi aūt iusticia ibi ē cōcordia v̄tu
tū ceteraz. Scd̄a cā est,q̄z sine iusticia nō pos
sunt reges z p̄ncipes eē dn̄i z iō multū dilige
re dn̄t illud sine q̄ dn̄i eē nō p̄nt, Amota ei iu
sticia fiūt reges tyrāni, Vn̄ aug⁹,iiij,de ciui,
dei,ca,iiij. Remota iusticia q̄d sūt regna nisi
m̄gna latrocinia,z latrocinia q̄d sūt nisi p̄ua
regna, Ad qd̄ oñdendū inducit augustin⁹ hy
storiā de alexādro m̄gno. et q̄dā pirata q̄ vo
cabat̄ dyonides,q̄ t̄n pleni⁹ narrat̄ Polli,li,
iij, vbi dī q̄ cū pirata ɔprehēsus eēt,et eū ale
xāder interrogaret ɔpter q̄d mare hēret infestuz
Rn̄dit libera voce,tu ɔpter q̄d orbē terrarū,
s̄z q̄z ego facio illud p̄uo nauigio. latro vocor
tu aūt q̄z m̄gna classe facis. diceris impator. si
solus capt⁹ fuerit alexāder,latro erit,nā si ad
nutū dyonidis ɔpli famularētur,erit dyoni
des impator,nā q̄ntū ad cām nō dr̄ñt nisi q̄z
deterior ē q̄ rapit iprobi⁹ q̄ iusticiā deserit ab
iectius,q̄ maifesti⁹ ipugnat,leges q̄s ego fu
gio tu p̄seq̄ris,ego vtrūq̄z vereor. tu cōtēnis.
me fortune iniq̄tas z rei familiaris āgustia,te
fastus intolerabil' z inexplicabil' auaricia fu
rem fac,si fortuna māsuesceret,fierē forte me
lior,et tu q̄ fortunatior,neq̄or eris. Miratus
alexāder cōstātiā hōis eū increpet̄ iuste z me
rito argueret. Explar inq̄t an futurus sis me
lior,fortunā mutabo ne tūc alicui qd̄ deliq̄sti
sed tuis morib ascribat̄,cūq̄z fieri iussit mili
tē vt poss̄z extūc saluis legib militare, Ex isto
seq̄tur q̄ sine iusticia nō p̄nt reges iuste regn̄e

Scd̄m p̄t eē dubiū q̄ est magis n̄caria rei
publice vl' iusticia vl' amicicia Et videt̄ q̄ iu
sticia,q̄z v,ethi,c,viij,in q̄dā ɔportōe p̄manet
ciuitas,s̄z h̄ p̄tinet ad iusticiā, Itē ca,ij, Justi
cia est p̄clarissima v̄tutū. et ē virt⁹ p̄fecta. z ne

q̃ hesper⁹ neq̃ lucifer ẽ ita admirabil̾. Ad oppositũ arguit̾ p̱ Tulliũ de amicicia. Est eñ amicicia ñm eũ oĩm diuinaꝝ hũanarũq̃ rerũ cũ beniuolẽtia et claritate ꝯsensio, ꝫ illa ẽ maxime nc̃aria reipublice ℥ ⁊c̃. Et addit q̄ si oẽs hoies eẽnt amici nõ indigerem⁹ iusticia ꝫ q̃n tũcũq̃ hoies eẽnt iusti adhuc indigerem⁹ amicicia. Et iõ diẽ aristo. q̄ amicicia ẽ mag͛ necessaria q̃ȝ iusticia. Dõm q̄ sic dicit Aristo. ij. Ethi. Justicia ẽ duplex. s. iusticia legal' q̃ ẽ oẽs ꝟtutes et nõ est p̱s ꝟtut͛ ꝫ ẽ tota ꝟtus Alia ẽ virt⁹ p̱ticular͛ q̃ ẽm eũ diuidit̾ in cõitatiuã ⁊ distributiuã. Si igit̾ q̃rit̾, an iusticia sit mag͛ nc̃aria reipublice vl' amicicia, ⁊ stat q̃stio d̾ iusticia gñali. Dõꝫ q̄ illa ẽ mag͛ nc̃aria sic totũ est meli⁹ sua p̱te. Si ꝟo de iusticia p̱ticulari Dõm q̄ amicicia ẽ mag͛ nc̃aria. Et h̾ satis innuit aristo. vi. Ethi. c. j. vbi diẽ q̄ amicicia cõtinet et ꝯꝟuat ciuitates, ⁊ legiſpositores mag͛ circa eã. s. amicitiã stndẽt, q̃ȝ circa iusticiã Ad argumẽtũ in oppositũ. veꝝ est q̄ p̱ iusticiã cõmanet ciuitas mag͛ q̃ȝ p̱ amicitiã. Qδ ãt dicitur q̄ iusticia ẽ p̱clarissima ꝟtutũ, loq̇tur ibi de iusticia legali, nõ de iusticia p̱ticlari Qui iudicat͛ terrã. Et ista l̾ra tripl̾r exponit̾. Pri͛o mõ sic. i. hoies ḡnalit̾ eñ hoies pñt vocari terra, tũ q: de t̾ra sũt orıginẽ ducẽtes Eccĩ. xxxiij Oñes hoies de solo et t̾ra sunt vñ creat⁹ est adã, cũ terrã inhiter̃ Vñ p̃s. Jncola ego sum in t̾ra. Tũ q: ex t̾ra sũt exñtes. Eccĩ. xvij. Oĩs hõ terra ⁊ cinis Tũ q: ĩ terrã reuertẽtur Eccĩ iiij. Qui de t̾ra sũt ĩ terrã reuertent̾. Vñ in h̾ q̄ diẽ terrã, rep̱hnit̾ sup̱biã iudicũ ⁊ platoꝝ. Terra eñ vil' ẽ et infimũ oĩm corp̱m, vñ Eccĩ. xiiij. dı̃. quid sup̱bis t̾ra ⁊ cinis, dñt ℥ iudices et p̱lati cõsiderare iudicãdo q̄ ipi nõ sũt celestes. ꝫ terreni sũt hoies aliis siles ĩ cõditõnis fragilitate. aliis cõuertibiles ĩ corruptibilitate, aliis eq̃les ĩ nature vtilitate, q: terra, nã ꝫ p̱hm. Terra ẽ mr̃ oĩm corpoꝝ. vñ et ipi filii s͛t mr̃is nr̃e gñal' q̃ ẽ terra. et etiã ipi sũt filii p̱ris nr̃i gñalis q̃ ẽ terra sex et putredo oĩm elemẽtoꝝ. Qδ ꝯsiderãs b̾tũs job. xvij. c. ipi terre dixit Pr̃ me⁹ es tu et mr̃ mea Scδo mõ expõit̾ ista l̾ra. de t̾ra. i. de eccl̾a, p̱pt̾ tres cõditões terre q̃ eccl̾e cõueniũt, vicꝫ huĩlitatẽ stabilitatẽ ⁊ fertilitatem Vñ Berñ. sup cãtica de eccl̾a sic exclamat, O huĩlitas et sublimitas ⁊ tabnaculũ cedar ⁊ sãctuariũ dei trenũ hitaculũ ⁊ celeste palaciũ dom⁹ lutea et aula regia ⁊ corp⁹ mortis et tẽpliũ luc͛ et despectio sup̱bis ⁊ sp̃õsa x̄pi ⁊ stabilimẽtũ sane doctrine fertilitas fidei x̄piane, q̃si diceret mlt̃a bona ĩ te relucẽt si bñ fuerit iudicata Tertio mõ exponit̾ ista l̾ra de terra, i. de carne nr̃a ⁊ corp̱e nr̃o q̄ dꝫ iuste iudicare vt ei⁹ obseq̇uꝫ rõnabile fiat ⁊ deo placeat. vñ Greg⁹ ĩ mora. dũ carnal' vita corrigit̾ et vsq̃ ad abstinẽtie studiũ a p̱ficiẽtib⁹ p̱uenit̾ q̃si in altare iã corpus nr̃m vel caro nr̃a incẽditur vel offert̾: vt inde in cõspectu oĩpotẽtis sacrificiũ redoleat. vñ p̱us culpa displicebat Qui ergo diligitis iusticiã: sic iudicate terrã

Lectio III

Entite de domi

no ĩ bonitate ⁊ ĩ simplicitate cordis q̃rite illũ, q̃m inuenit̾ ab his q̃ nõ tẽptant illũ. Apparet ãt eis q̃ fidẽ hñt in illũ. Quia p̱posuit salomõ q̄ ad inq̃rendã sapientiã de q̃ intẽtio est p̃ncipal' hui⁹ libri necessaria ẽ iusticia. Postq̃ȝ p̃misit h̾ de ipa iusticia, p̱seq̇tur ꝯñter. Et q: iusticia a cultu dei ĩcipit, iõ p̃mo oñdit q̃õ hõ debet ordinari ad deũ in mẽte. Scδo q̃õ in sermone, ibi, benignus est eñ. et tertio gñaliter q̃õ in tota cõuersatõne. ibi nolite celare. Circa p̃mũ oñdit p̃mo q̃õ deus p̱ ꝟtuosas cogitatiões placatur. Scδo q̃õ per vitiosas ab hoie sepat̾. ibi Peruerse eñ Circa p̃mũ est sciẽdũ. q̄ mẽs hũana ordinat̾ ad deũ p̱ tria, p̱ fidei integritatem, p̱ cordis charitatẽ. ⁊ p̱ spei firmitatẽ. Et hec tria in textu isto notãtur Primo q: sine fide impossibile ẽ placere deo, p̃mittit fidei integritatẽ dicẽs. Sentite de dño in boni. ⁊c̃. De dño. i. ea q̃ sunt de dño reuelata, q̃si diceret, sacrã scripturã p̱ quã deus cognoscit̾ pie et huĩliter ⁊ studiose legite ⁊ intelligite, ⁊ que nõ potestis de deo p̱bare, pie credite, q: sic dı̃ Prouer. xxv. Qui scrutator ẽ maiestat͛ opprimet̾ a gl̾a Scδo q: fides nõ saluat sine charitate, q: si habuero oẽꝫ fidẽ ita vt mõtes trãsferã, charitatẽ aũt nõ habeã nihil suꝫ, j. Coꝝ. xiij. Jõ postq̃ȝ mẽs hũana ẽ p̃mo illũiata p̱ fidẽ. opꝫ q̄ scδo sit inflãmata p̱ charitatẽ. Et iõ subdit̾. Jn simplicitate cordis q̃rite illũ Querite eñ p̱ amorẽ et dilcõꝫ. Juxta illud Cañ. iij. Quesiui quẽ diligit aĩa mea. Berñ. sup cãtica ꝟmone. xx. Nõ abduci blãdiciis nec frangi iniuriis. nec seduci flagiciis, toto corde tota aĩa tota ꝟtute diligere ẽ. Et vt huit' dicã toto corde diligere. ẽ oẽ qδ blandit̾ de p̱pria carne velut illicita respuere, ꝫ q: iã nẽo q̃rit efficacit̾ qδ nõ sperat, iõ post fidei ĩtegritatẽ ⁊ amoris charitatẽ, subdit̾ spei firmitatẽ dicẽs, Qm̃ inuenit̾ ab his q̃ nõ tẽptãt illum. Glo. sup illud Math. iiij. Nõ tẽptab dñm deũ tuũ. Dı̃c sic Nẽo tẽptare dꝫ deũ q̃ñ ex hũana rõne hꝫ q̃d faciat. Jlle eñ tẽptat deũ q̃ cõmittit se p̱iculo

quã ex hũana rõne ptz euasio. ⁊ ideo xp̃s dixit Math. x. Cũ vos psecuti fuerĩt ĩ vna ciuitate, fugite ĩ aliã, sic ipse idẽ fugit ⁊ latuit puul' in egypto. Math. ij. Et postea iã fact' vir idẽ fecit ioh. viij. Sic paul' dimissus ĩ sporta euasit. ij Cor. xj. sz sic dicit gl. vbi p̃us. Postq̃ hũana rõ defecerit. cõmẽdet se hõ deo nõ tẽptãdo: sz deuote cõfitẽdo ppriã infirmitatẽ. ij. Paral. xx. Cũ ignorem' q̃d agere debeam' h̃ solũ hẽm' residui vt oclos nros dirigam' ad te. Itẽ gl. sup. ps. lxxxj. vl' lxxxij. Tẽptare ẽ cũ in verb ẽ simplicitas et ĩ corde ẽ malicia. Et tales nõ q̃rũt deũ in simplicitate cordis, ⁊ iõ nõ ĩueniũt ab eis q̃ tẽptant eũ. Appet ãt eis q̃ hñt fidez ĩ illũ.

B Hic ẽ notãdũ q̃ aliq̃ tẽptãt dei clementiã q̃ negligẽter orãt sine deuotõe, sic̃ si aliq̃s tẽptaret si hõ dormiat vel nõ. Eccl. xviij. Ante orõem p̃para aĩam tuã et noli ẽẽ q̃si q̃ deũ tẽptat. Aliq̃ tẽptãt dei patiam q̃ pseuerãt ĩ peccatis. in ps. Tẽptauerũt et exacerbauerũt deũ excelsuz ⁊ testimonia ei' nõ custodierũt. Aliq̃ tẽptãt dei iusticiã q̃ orãt vindictã. Luc. ix. Vis dicam' vt ascẽdat ignis de celo. Aliq̃ tẽptãt dei potẽtiã vt temerarij in picul'. Judith viij. Qui estis vos q̃ tẽptastis dñm. Loq̃tur cõtra sacerdotes q̃ statuerũt vt de' eos libaret infra aliq̃s dies. Quidã tẽptant sapiaz dei q̃ exponũt se docẽdũ sine studio ad ⁊ p̃meditatõe. ps. Tẽptauerũt deũ in cordib' suis vt peterẽt escas aiab' suis. Nõ solũ aũt ĩueniẽt ab his q̃ ñ tẽptãt illũ. sz apparet. i. spõte se eis oñdit, non tñ adhuc stati p spẽm sz p fidẽ p̃mo et post p spẽm, ⁊ iõ subdit. Appet ãt his q̃ hñt fidez in illũ. i. fidẽ tẽdẽtẽ in illũ p dilectõez Sic q̃ has tres v̄tutes theologicas ordinãtes intẽtẽ ĩ deum, hõi iusto ẽẽ ñcarias ptz maifeste.

Prio p̃t ẽẽ dubiũ hic. vtr̃ p̃ter v̄tutes morales acq̃sitas ñcesit ponere theologicas. Et videt q̃ nõ, q̃ de oib' v̄tutib' ñcarijs ad felicitatẽ vel btitudinẽ determiat aristoteles sufficiẽter ĩ moralib' suis. et iõ nõ fac̃ mentionẽ nisi de naturalib' vl' acq̃sibilib' aut cõsiliib'. q̃ ille sole sufficiũt. Preterea hõ p̃t ex naturalib' suis assentire his q̃ fides predicat de deo si bñ instruat Silr deũ cognitũ p̃t amare sup oĩa ⁊ sperare q̃ de' dabit sibi vitã imortalẽ. q̃ ad illos act' nõ ẽ ñce ponere hit' infusos. Añs ptz. q̃ alit hõ infidel' nõ foret vitupand' si non crede ad p̃dicatõez doctor̃ catholicor̃. Preterea si tales hit' infusi forẽt in nob. hõ possz scire ⁊ experiri eos p eor̃ opatões. ⁊ sic possz hõ de lege cõi scire se ẽẽ ĩ charitate, cõñs fñi, cõña ptz q̃ incõueniẽs ẽ nobiliss̃iõs hitus ẽẽ in nob ⁊ latere nos. Ad oppositũ est aplus. j. Cor. xiij. Nũc aũt manẽt fides spes charitas tria hec.

Ad istud dubiũ dicẽda sũt duo. Primũ ẽ q̃ sicut reuelatũ ẽ scis prib' sic scola catholica tenet et eccl'a tradit. Rõ ẽ q̃ duplex ẽ hois felicitas, natural' et supnatural'. Pria ẽ cõportionata nature hũane ad quã p̃t ptĩgere p p̃ncipia nature sue. Alia excedit ⁊ ad illã nõ p̃t ptingi nisi diũa virtute fm q̃ndã diuinitatis pticipatõez Et iõ ad illã cõñdã opz q̃ hõi supaddant v̄tutes theologice, q̃ iõ theologice dicunt, q̃ a solo deo infundunt ⁊ sola diũa reuelatõe ĩ sacra sc̃ptura nob traduñt. Ad p̃mũ arĩ. nõ tradit nisi d v̄tutib' ordinãtib' hoiez ad felicitatẽ hũanã. Ad scd'z ptz q̃ h̃ nõ p̃t hõ facere meritorie ex naturalib'. Ad tertiũ nõ simplr' latẽt, sz credun' nos tales hit' hre. Verbũ ãt phi dz intelligi de hitib' naẽalib'. In simplicitate cordis q̃rite illũ.

C Circa qd̃ notã. q̃ ĩ h̃ q̃tuor innuũtur q̃ vitã boni xp̃iani faciũt meritoriã in p̃ñti. Rectitudo scẽ cõuersatõis, in simplicitate Bratitudo pie dnotõis, cordis. Sollicitudo discrete inq̃sitõis, q̃rite. ⁊ altitudo q̃ete cõtẽplatõis, illũ Siplicitas ãt illa dz ẽẽ cũ prudẽtia, sic̃ dr̃ math. x. Estote prudẽtes sic̃. ⁊c. Vñ Beñ. xxxv. dr̃ d iacob q̃ vir simplex hitabat ĩ tabnacul'. ⁊ tñ q̃nte prudẽtie fuit erga frẽz suũ esau ĩ emẽda p̃mogeĩta sua. erga prẽm ĩ surripiẽdo bñdcõez, erga auũculũ ĩ custodiẽdo greges. erga vxores pacifice eas regẽdo ⁊ ĩ mltis alijs ptz ĩ Beñ. diffuse. ⁊ iõ simplicitas asinina nõ ẽ cõmẽdabil' sz colũbina. Ro. xvj. Volo vos sapiẽtes ẽẽ in bono, simplices ãt ĩ malo. Et dz hec simplicitas ẽẽ sine plica vane intẽtiõis, sine ruga falle opionis, sine tegumẽto palliate fictõis. Primã simplicitatẽ nõ hñt q̃ faciũt opa de gñe bonor̃ intẽtiõe hũane laudis vl' luce tpal'. ⁊ ñ p̃pter v̄itatẽ ⁊ honorẽ dei cõtra q̃s dr̃ math. vj. Si ocul' tu' fuerit simplex: totũ corp' tuũ lucidũ erit. Qd̃ expones btus aug'. li. ij. de ser. dñi. in mõte dr̃. Ocul' dr̃ intẽtio q̃ q̃lbet in ope suo fine intuet. Corpus vero cõgeries oper̃ intelligit. Tũc autẽ ocul' est simplex. qñ intẽtio solũmõ in deum dirigitur, et qñ sic est: tũc tota cõgeries oper̃ luce iusticie corã deo resplẽdet. Vñ Greg' sup Eze. li. j. omel'. vij. Si nra intẽtio apud deũ fuerit simplx: ei' iudicio nra actio tenebrosa ñ erit Scd'az simplicitatẽ ñ hñt heretici q̃ veris sentẽtijs fidei xp̃iane cõmiscẽt errores falsar̃ opinionũ. Vñ hi nõ sñt simplices corde ⁊ ligua imo duplices ⁊ biligues. cõtra q̃s Prouer. xviij. Verba biliguis q̃si simplicia ⁊ pueniũt vsq̃ ad iteriora vẽtris. ⁊ Eccl. ij. Ve duplici corde ⁊ labijs sceleratis ⁊ maib' malefaciẽtib' ⁊ pctõri igrediẽti trã duab' vijs Tertiã simplicitatẽ ñ hñt pditores ⁊ dolosi q̃ p̃tẽdũt vnũ in ore et

aliud hñt i cordis. de qb; in ps. labia dolosa in cordis ⁊ cordis locuti sũt De qb; verificat illud Jac. j. Uir duplex aĩo incõstãs ẽ in oĩb; vijs suis Dic aristo. xviij. de aĩalib; c. liij. q̄ ĩ aĩali nõ est nisi cor vnũ et aĩa vna. Scđo dꝫ hr̃e hõ gratitudinẽ pie deuotõis et iõ dĩ cordis

D Ubi notãdũ q̄ deus exigit cor hũanũ sibi dari tripl̃r. s. libaliter, integr̃, ⁊ ppetualiter Pr̃io vult deꝰ q̄ tu des libere cor tuũ, non q̄ mutues. nõ q̄ vẽdas, s; q̄ dones. Mutuãt q̄ sibi seruiũt p tpali pspitate pñda, et qñ eis substrahit pspitas. substrahũt ⁊ illi cor a dõ. ps. Cõfitebit tibi cũ bñfeceris ei. Illi ãt vendũt q̄ cũ diligũt p mercede q̄ tñ de deo cogitãt qñtũ iã de bñficijs ab ipo se pcepisse cognoscũt. Primi em̃ mutuãt sub spe futuri cõmodi, sed isti vẽdũt iã p mercede accepta De qb; dĩ. Populꝰ hic labijs me honorat. cor ãt eoꝝ lõge ẽ a me. Illi ãt cor suũ deo donãt q̄ merã dei bonitatẽ et bñficia spũalia cogitãt. nec nõ et amore celest̃ patrie cor suũ custodiẽdũ ⁊ regendũ in manib; dei ponũt. Et istũ modũ exigit sibi deꝰ. Uñ signãter dĩ Prouer. xiij. Prebe fili mi cor tuũ mihi. q̄si diceret fili mi p creatione, fili mi p informatõez, fili mi p redẽptionẽ. pbe p donationẽ, cor p dilcõez. tuũ p possessionẽ. mihi p deuotõez Uult ḡ pmo q̄ des sibi cor tuũ libaliter. Scđo q̄ des ei cor tuũ integr̃ter. Math. xxij. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo, ⁊ ex tota aĩa tua. Est ei deꝰ sicut hõ zelotipꝰ q̄ nõ pmittit vxori sue alios diligere. Exo. xxxiiij. Noli adorare deũ alienũ. Deꝰ em̃ zelotes nomẽ eius dñs et emulator. nec mirũ. qꝛ solꝰ redemit te. Auis gñosa enim diu volauerit ⁊ se fatigauerit ⁊ predã suã ceperit, reqrit cor p̄de sue p mercede. Sic christus generosus ille falco qui pro te sua prede capienda volauit de celo in v̄ginis vterum. et de virginis vtero ad patibulũ, de patibulo ad infernũ, de inferno in mũdum. de mũdo ad celũ, ⁊ iõ merito sibi vẽdicat totũ cor. Parare ḡ debemꝰ cor nr̃m ei sicut aui p̄dali paratur cor p̄de sue, pmo extrahit lauat ⁊ cõprimitur, et sanguis niger exprimit et ĩ ptes discidit Sic moral̃r extrahamꝰ cor nr̃m p pctõꝝ occultoꝝ recordatõem. in ps. Effundite corã illo corda vr̃a. Lauet p lachrymaꝝ sup infusionem Hiere. iiij. Laua a malicia cor tuũ vt saluus fias. Cõprimat p cõtritõez et sanguis. i. pctũ exprimat p cõfessionẽ tãdẽ discidat p penosam satisfctõez, et tũc dꝫ sibi totalit̃ dari p deuotionẽ Uñ Joelis. ij. Cõuertimi ad me ĩ toto corde vr̃o Tertio vult deꝰ q̄ des sibi cor tuũ ppetual̃r. Solẽt em̃ hoies qñ volũt simplicit̃ et ppetuo aliq̄d dare alicui, facere sibi bonã cartã et bñ scriptã. ⁊ postea illã signant sigillo, et tãdẽ ponũt eã in possessione, et tũc ẽ securꝰ p ppetuo. Isto mõ vt deũ p aĩab; nr̃is assecuremꝰ p ppetuo, faciamꝰ sibi cartã d cordenr̃o scribẽdo in illo mãdata ⁊ precepta sua Prouer. vij. Scribe illã. i. legẽ dei ĩ tabul̃ cordis tui. ⁊ postea signet sigillo hũanitatis xp̃i. qđ sculptũ fuit mirtis lr̃is. h̄ est i passiõe applicemꝰ p deuotã ↄtẽplationẽ mẽti nr̃e meõriã illius passiõis. Cañ. viij. Pone me sic signaculũ cor tuũ. et tũc ponemꝰ eũ in possessionẽ. vt ĩ mẽte nr̃a p grãz inhitare dignet. Eph. iij. Det vob deus s̄m diuitias gl̃e sue v̄tutẽ corroborari p spm̃ in interiori hoie hitare xp̃m p fidẽ in cordib; vr̃is. Et sic ĩ simplicitate cordis q̄rite illũ. Ubi notat̃ sollicitudo discrete inq̄sitionis Et iõ terno q̄rere debemꝰ deũ sapient̃ cũ trib; magis, de qb; Math. ij. Illi em̃ q̄sierũt stella duce. Et nos ducẽte maria q̄ ẽ stella maris Uñ Berñ. sup missus ẽ Omel. ij. Si insurgãt vẽti tẽptationũ, si ĩ curris scopulos tribulatõis, respice stellã, inuoca mariã Queramꝰ scđo dolẽter cũ maria et ioseph, de qb; Luc. ij. Dolẽtes q̄rebamꝰ te. Illi p triduũ q̄sierũt xp̃m et post triduũ inuenerũt. Tertio q̄ramꝰ xp̃z diligẽter. Luc. xv. Que mulier hñs dragmas. x. ⁊c. Quarto pmanẽter math. vij. Petite et accipietis. q̄rite ⁊ inuenietis. Quartũ qđ vitã xp̃ianã rectificat ẽ altitudo q̄ete cõtẽplatõnis. qꝛ illũ, In illo ei et ĩ alio q̄erat nostre cõtẽplatõnis interio Uñ angꝰ. j. li. ↄfess. Tu dñe fecisti nos venire ad te. Et inq̄etũ est cor nostꝝ donec req̄escat in te. In simplicitate igitur cordis querite illum

Lectio. IIII.

Peruerse enim co

gitatões separãt a deo, probata aũt v̄tus corripit insipiẽtes. qñ in maliuolã aĩam nõ introibit sapia, nec hitabit in corpe subdito pctis Postq̄ determinatũ est q̄liter hõ ↄueniẽter ad sapiam pcipiẽdã disponit Hic oñdit p q̄d hõ a sapia principal̃r ipedit Impedit ãt spũs sapie ne hoiez inhitet spũal̃r ꝓpt duplex obstaculũ. Primuz est mẽtalis malicia. scđm corpalis imũdicia. Et s̄m h̄ lectio ista diuidit in duas ptes Nã pmo docet vitare maliciã mẽtis, scđo vitare ĩmũdiciã corpis, ibi nec hitabit Dic ergo prio Peruerse cogitatões separãt a deo Et notãdũ q̄ nõ accipiũtur h̄ cogitatões, distiguẽdo cogitatõez ↄtra actũ volũtat̃, s; includẽdo tã actũ volũtat̃ q̄z intellcũs, qꝛ sic sũt cogitatões pctã. Nulla ei res ẽ pctũ nisi actus elicitus a voluntate vel imperatꝰ. Unde Augustinꝰ

pctm adeo ē volūtariū. q si nō sit volūtariū nō est pctm, als hō peccaret nolēs, Et sic pūi ret vbi noluisset delinquere, qd nō est rōnabile pter h' illa btā agnes dixit tyrāno, Tu antē me iniustam feceris scortari. castitas mihi du- plicabit ad coronā Est igit sensus Primū qd a deo sepat ē puersa cogitatio, i. affectio cogi- tatōis, p quā de' nō diligit nec adorat, nec in eū credit, Probata aūt virtus, i. fides operans p dilectōez corripit insipiētes, i. arguēdo ɔsciāz de errore et ingratitudie erga deū Et sic corripi endo suadet amare τ timere deū, qd est vera sa- pientia, Causa āt quare cogitatōes infidelitat' se parāt a deo ē, q2 tales hoies sūt i mēte malitio si τ in corpe voluptuosi, τ illos nō pt sapia i troire, sapiētia, i. vbū dei Eccl. j. Fōs sapie ver bū dei i excels, Uel sapia, i. collectio virtutuz moraliū et intellectualiū, q2 si vnū 2rioꝝ fue- rit i sūmo, nihil secū cōpatit de suo 2rio De' aūt ē sūma bonitas, τ io nullomō cohitat cū malicia Et io in maliuolā aiaz nō introibit sa pientia Et nota q dic in maliuolā aiaz nō so lū nō inhitabit, s3 nō introibit i eā. De corpe aūt subdito pctis, dic q in isto nō inhitabit, qn aliqn introeat i eā nō negat. Duo' dici rō pōt eē vt ondat drām int pctā carnalia τ spū- alia, et maxie malicie pctā cuiusmōi sūt ira in uidia et hmōi, q2 ista sūt mioris verecūdie et maioris culpe fm Greg', ecōtra vero carna- lia sūt maioris verecūdie τ mioris culpe, τ io vt cōiter facilius cōterūnt hoies de pctō car- nali, τ cum maiore verecūdia satisfaciūt q3 de pctis spūalib9. Uñ pctā spūalia sūt odiū, inui- dia, supbia. magis i hoib9 ɔtinuānt q3 pctā carnis. et io dic q i maliuolā aiam, τc. S3 in pctōres τ reos pctōꝝ carnaliū bñ intrat ali- qñ. s3 tñ nō inhitat i eis, Uñ Greg' dic Ma liuola aia ē q in corde odiū tenet vel rancorē. Corp' aūt subiectū pctis ē qd fm aplm forni cationi, non dño fuit. Sūt āt quattuor genera malaꝝ cogitationū, malitiose, ābitiose, volu- ptuose et infructuose. Cogitatō pmo mō mali ciosa q pcedit ex aio offendēdi vl nocendi cui 3 dicit ps. Quid gliaris i malicia q potēs es iniqtate, tota die iniusticiā cogitauit ligua tua Talis fuit cogitatio saul contra dauid. j. Reg'. xviij. Saul cogitauit tradere dauid i man' philistinoꝝ. Et cogitatō fratꝝ contra joseph Gen. xxxvij. Qui cū vidissent eū pcul añq3 ac cederet ad eos cogitauerūt eū occidere Ho ta de malicia ipi' q coco drillū adducit, vt ger manū suū deuorasse, τ io de teste malicioso dr dr de' legē talionis. Deut. xix. Reddet ei sic fri suo cogitauit. De cogitatō e ābiciosa scribi

tur Luc. ix. Intrauit cogitatio i eos qs eorū maior eēt, Ubi notādū q ābitio ē symia cha- ritat', sic dic Petr' blesens' in qdā epla ad cle ricos d e capella reg' Henrici directa Ambitō dici pt ē qdā symia charitat', Charitas ei pa tiens ē p eternis. ābitio pati' oia p caducis Cha ritas benigna ē paupib9, ābitio vero diuitib9 charitas oia suffert p veritate, ābitio p vani- tate, Utraq3 oia credit, oia sperat. s3 loge dis- sili mō, hec ad gl'am h' vite, illa ad gl'am sine fine, Et infra. Oēs q militāt i castris ābitōnis capti sūt a Naas amonita, dextros q3 oculos amiserūt Prospicietes ei sunt i acqsitōne tpa liū, iacturā vo vite q pterit τ iminētia mortis e terne supplicia nō attēdit. Et paꝝ sup in eadē epla, Pro vanissiā vanitate militāt hodie nri curiales i labore, i crūnā, i vigilijs mult', τ pe ricul' mgnis, picul' maris, picul' fluminū, picu lis pōtiū, picul' mōtiū, piculis i falsis frib9, in mortib9 freqnt, in cōfractōne, i lassitudie cor- poris. atq3 i alijs vite discrimib9 in qbus glo riā martyrij mererētur. si hec p xpi noīe susti- nerēt, Nūc āt martyres sūt mūdi, seculi pfes- sores, discipuli curie. milites vl' armigeri her lekoni, Per mltas sīqdē tribulatōes intrant iusti i regnū celoꝝ, Hi aūt p mltas tribulatō nes pmerētur infernū Tertiū gen' malaꝝ cogitatōnū sunt cogitatōes voluptuose, Ge nes. viij. Sēsus eīn et cogitatio huani cordis pni sūt ad malū ab adolescētia sua, exq coru pta fuit i pmis parētib9, certe modicū meliora ta i suis posteris. Albtus tractatu. ij. li. de cau sis pprietatū elemētoꝝ, c. ij. dic. q si sup carbo nē cādele extīcte nō tñ sic oio mortificate, qn ibi aliqlis ignis remaneat. sup pijciat tenuis pulus sulphuris cādela reaccēdit. Moraliter qntūcūq3 hō in se flāmas voluptatis extixerit: sp tñ manet igniculus nō mortificat' h' ē fomes carnal' ɔcupiscētie q i vita ista totalr' extīgui nō pt. Et iō sūmope cauēdū ē ne pijciat super talē scitillulā tenuis pulus sulphuris. sulphur est calid' fetid' τ tenax. τ designat luxuriā Et pulus tenuis h' sulphuris est cogitatō moro sa, de circūstātijs h' actus τ delectatōnib9 eius dez, Uñ Greg' sup ill' ad job xviij. Aspgat in tabnaculo ei' sulphur, dic Sulphur sic ignē nutrit vt i se sit grauissimi fetoris, iō in eo pctm carnis itelligitur. qd dū puers' cogitatōib9 q si fetorib9 mētē implet etna incēdia fouet, Uñ dūs i sodoma pluit ignē τ sulphur Cauēdū ē igit cuicūq3 penitēti de pteritis, ne de eisdē cogi tatōes recordatias admittat. q2 fm Greg. iij. mora. c. v. sepe mēs ita i culpe rcordatōe ɔcu tit vt ad ppetratōz illi' lōge grauius q3 pus ca

pta fuerat vigeat. Et idõ signãter dr̃ Deut. xv
Caue ne subrepat tibi ipsa cogitatio Sicut em̃
prius latruncul⁹ p fenestrã imittit vt maioribꝫ
latronibꝫ seras aplat. ita diabol⁹ puas cogi-
tatões imittit. z si ille p negligẽtiã admittat.
trahũt mẽtẽ ad cõsensũ. Uñ sext⁹ Juli⁹ stra
togema. li. iiij. ca. ix. Caius põpeius cũ suspe
ctos hẽret hancẽses vl' trecẽses. z vereret ne p
sidiũ recipent. petijt ab eis vt egros inter i a-
pud se refici paterẽtur. fortissimis. deiñ hitu
lãguẽtiũ missis ciuitatẽ occupauit. contigit qꝫ
Isto mõ diabol⁹ ppendẽs aliqs viros sctõs
nolle recipe suggestiões i grossa materia. sic i
ope exteriori. suadet eis saltẽ cogitare de ille-
cebris. fingẽs nõ eẽ plculũ in debilibꝫ cogita
tionibꝫ. Sz certe mẽdax ẽ. qr sub infirmis co
gitatõnibꝫ. fortissimas delcãtões imittit. z sic
mẽtẽ ad cõsensuz deducit. Et idõ stati sũma vi
gilãtia z prudẽtia examianda ẽ cogitatõ q̃ oc
currit. z si ẽ noxia vl' imũda expellẽda ẽ a cor-
de. et p̃ueniẽda ẽ ne fiat morosa. ppter qđ sign
ter dr̃ Jhere. iiij. Usqueq̃ morabũtur i te co-
gitatões noxie. Quã auctoritatẽ ptractãs be
atus Greg⁹. xvij. moraliũ. c. x. dicẽ sic. Nõ rep
hẽditur venũt sz cur morat. eteni in bõa cor
da cogitatões illicite veniũt sz morari phibẽ
tur. Uñ Hiero. ad eustochiũ. Dũ paruus ẽ ho
stis interfice vt ei⁹ neqtia elidat in semie. ille p
dicat btũs q̃ stati vt cepit cogitare interficit co-
gitat⁹ ei⁹ z allidit ad petrã. Et Cassiodor⁹ ex
ponens illud p̃s. Filia babylonis misera zc.
Filia inqꝫ babilonis ẽ caro qr cõfusionẽ pctõ
rũ ingerit cui digna cõpẽsatio dat. vt sic cõci-
tat ad vitia ita repssa subdat ꝟtutibꝫ Uñ sub
dit Btũs q̃ retribuet tibi retribu. tuã quã re. no.
quã carni retribuere bonoꝝ ẽ. q̃ etiã puulos q̃
ex carne nascũtur. i. malos mot⁹ anq̃ꝫ crescãt
retinent. ne sint liberi z allidũt ad petrã xp̃m
vt cõfracti disparẽat. cogitatões. i. facili⁹ vin
cũtur cũ pue sũt. Et notãdũ q̃ nõ solũ apd
catholicos imo apud gẽtiles mũdicia mẽtis
ꝟginitati corpi p̃ferebat intm̃ q̃ vbicũqꝫ po-
tuerũt h ppẽdere q̃ aliq̃ ꝟgo cõsecrata corru
pta erat mẽte. ipam a sacerdotij repulerũt sa-
crificio. Narrat Seneca li. vj. declamationũ
declamatõe. viij. de ꝟgine festali qr scp̃sit hũc
ꝟsũz. Felices nupte moriar vbi nubere dulce
est. Et ob hãc cãm voluerũt eã sacerdotio pri
uasse Esa. j. Auferte malũ cogitationũ viarũ
ab ocul' meis dic dñs. Et Esa. lv. Derelinq̃t
impi⁹ viã suã. z vir iniqu⁹ cogitatões suas

Quartũ gen⁹ malaꝝ cogitationũ sũt cogi-
tatões ifructuose z vane q̃ sine fructu z vtili-
tate sũt. de quibꝫ in. p̃s. De⁹ scit cogitatões

hoim. qm̃ vane sũt. Et alibi. In illa die. i. in
die mortꝭ pibũt oẽs cogitatões eoꝝ. Ubi no
tãdũ. q̃ ois cogitatõ mũdanoꝝ. vl' ẽ de tereno-
rũ puidẽtia. vl' ẽ d differẽda pnia. z certe vtra
qꝫ istaꝝ cogitationũ perit i morte vl' i die mor
tis. Qualr̃ at perit pma cogitatio. pꝫ Luc. xij
de diuite. q̃ cogitabat hoꝛrea sua dilatare. qlr̃
ter aũt cogitatio scđa perit. expsse narrat. iiij.
Reg. xxj. de amõ filio manasse q̃ vitã malam
pris sui cogitãs. z miaꝫ dei sibi finalr̃ ꝯcessaꝫ
d eliseauit q̃ i pctis more pris iuuẽtutẽ suam
duceret. z postea finalr̃ sic pr̃ fecerat peniteret.
sz illa cogitatio perijt. qr i medio malicie sue a
ꝓprijs fuus interfect⁹ ẽ. De talibꝫ p̃sũptuos dr̃ i
p̃s. Qm̃ declinauerũt i te mala cogitauerũt cõ
silia q̃ nõ potuerũt stabilire. h ẽ te pmittẽre. qr
maliciã cõceperũt tua boitate z mia. et sic ma
la sua i te declinauerũt. idõ iusto tuo iuditõ cogi
tauerũt cõsilia q̃ nõ potuerũt stabilire Cogita
tio fm Greg. cõpat radici. xij. mora. ca. xviij.
qr qđ radix arbori. h vnicuiqꝫ hõi sua cogita
tio ẽ. Rõ est. qr sic radix occultat sub tra. sz in
plãta sup terrã manifestat. Sic cogitatõ latet
sub tra corpis i pñti. sz i opatõe ptꝫ. sz in futu
ro erit sic in corpe vitreo. nũc at ẽ in corpe lu
teo. xviij. mora. c. xxxiiij. qñ aũt radix deficcat
tota plãta deficit. fm Greg. xiiij. c. viij. vbi di
cit. Ois iniqu⁹ prius i cogitatõibꝫ arescit. z po
stea a bonis actibꝫ deficit. Et idõ sic ille q̃ vult
arborẽ hẽre bñ crescẽtẽ z fructiferã. sũme cura-
re dꝫ q̃ radix nõ arescat p siccitateꝫ. ita q̃ vult
semetipm fructiferũ reddere i opibꝫ ꝟtuos. cu
ret oino q̃ ñ sit arid⁹ i cogatõibꝫ suis. qr nihil
ita fuat hoiꝫ in mẽte nec ieiuniũ nec ciliciũ.
nec vigilie. sic scã cõtẽplatõ vl' cogitatõ cõtẽ
platia z sic illa duo maxie huectãt radicẽ ne a
rescat. s. fim⁹ et sanguis hũan⁹. si calid⁹ appo
nat. ita duplex cogitatio vicꝫ de morte ura et
de xp̃i passiõe p̃cipue i oibꝫ opibꝫ nos fecũdat
j. Pet. iiij. Xp̃o i carne passo z vos eadẽ cogi
tatõe armami. jtẽ eccs. vij. Meli⁹ ẽ ire ad do
mũ luct⁹ q̃ ad domũ ꝯuiuij In illa ei cũctoꝝ
finis amonet hoim. z viuẽs cogitat q̃d futuꝝ
sit. Scđa cogitatõ compat tinee. fm eũdẽ. ij.
mora. c. xxj. qr sic tinea sine sonitu penetrat ve
stimẽtũ. ita cogitatõ trãsfigit mẽtẽ anq̃ꝫ ppen
dat. job xiij. Quasi putredo cõsumẽd⁹ suꝫ. z q̃
si vestimẽtũ qđ comedit a tinea. Tertõ cõpat
ori mora. xv. c. iiij. Os q̃ppe cogitatõ cordis ẽ
ois hõ nihil hẽre os suũ mõm. z sũme cauet ali
quid ponere fetiduꝫ in ore suo. Prouerb. xv.
Abomiatio dñi cogitatões male. Quarto
pilis carnis comparatur. v. moraliũ. xxviij.
Pili carnis sũt vite pñtis cogitatões Uñ be

C

ne p moysen dr̄ Numeri, viij. Leuite radāt oēs pilos carnis, q2 is q̄ in diuinū obsequiū assu mit, dz añ dei oculos a cūctis carnis cogitati onib⁹ mūdus appere Utinā sic eēt modernis tē porib⁹. Sz notādū q̄nta ē fragilitas nr̄a si cō paremur apl'is q̄ in p̄mitiua eccl'a fuerūt. Apo stol⁹ eñ q̄rit q̄si p mirabili Roma, viij. Quis nos sepabit a caritate xp̄i, rē. Et reuera tales clerici q̄ successerūt i locū eoꝝ p̄ñt rñdere, nō mors nō gladi⁹ sz pu'erse r voluptuose cogita tiōes sepant nos a deo, et fuiūt hodie i eccl'ia tales p̄bri, de q̄b⁹ dr̄ Dan, xiij. Uenerūt duo p̄rebr̄i pleni iniq̄ cogitatōne aduersus susan nā, q2 noluerat eis cōmisceri. Uos eñ nō sic charissimi, sz iuxta cōsiliū Hiere, xxv. reuerta tur vnusq̄sq3 a via sua mala, r a cogitatōnib⁹ suis pessimis, De scd̄o āt p̄ncipali qd̄ vt pre missuz ē tāgit. Nec habitabit i corpe subdito pctīs, Quāuis sedes dei, r p̄ pñs scr̄ipsus sit p̄ncipal'r aīa, tñ etiā in corpe dr̄ hitare, q2 cor pus accipit p toto cōposito sepi⁹ in scp̄turis scīs, vt cū dixit xp̄us, hoc ē corp⁹ meū Aut cū dr̄ hō est corp⁹ sensitiuū, r sic de silib⁹. Et ē si milis rō hui⁹ sic p̄mi Nā opposita nō sunt i codē, Et maxiē h̄ appet in opatōnib⁹ corpali bus, sic primū in puersis cogitatōib⁹ Nā sic ignis i sinu nō abscōdit, r ex vultu anim⁹ ho mīs cognoscit Ita q̄lis q̄sq3 ē intra sic loq̄tur iudicat et opat, pbatio ei dilectōnis, i. amoris q̄ spūs ē exhibitio ē opis, teste Greg. i omel. pēth ecostis. Assit ḡ mūdicia corpis, i. vitem⁹ pctā carnalia vl' corpalia, Et nō regnet i cogi tatu p̄noiata m'tiplex malicia. Et remota sūt a nob duo sapiē diuine obstacula.

Lectio, V

Piritus ei san

ctus disciplie effugiet fictū, r auferet se a cogitatōib⁹ q̄ sūt sine intellctū et corripiet a su puenīēte iniq̄tate Postq̄3 oñsuz ē p duplicē indispōem hō impedit ne sapiaz cōseq̄tur. vi delicet p mētis maliciā r carnis imūdiciā In ista p̄te vtriusq3 rōez assignat oñdēdoq; pctm̄ duo mala hōi facit. Nā aufert grām. r affert penā, r sic i ista lcōne tria facit, P̄mo oñdit q̄ mō pctōr q̄dāmō nēitat deū ad eū reliquēdū Scd̄o oñdit q̄ h̄ nō est simpl'r sentiēdū, imo deus iuste r sine cōpulsiōe se substrahit pctō ri, ibi, Et auferet se Et tertio subiūgit, q̄ hō p pctm̄ velit nolit obligat se final'r puniēdi, ibi

A. Et corripiet Dic ḡ p̄mo sic Spūs ei sctūs di sciplīne effugiet fictū, Ista lr̄a dupl'r legitur, Uno mō vt ille genitiu⁹ discipline cōstruat cuz eo qd̄ p̄cedit, sic spūsscūs discipline, i. da tor vl' inspirator discipline, effugiet fictū, i. hy pocritā q̄ bonū p̄tēdit exteri⁹, et maliciā gerit interi⁹. Uñ nō est mir̄ si sapia in maliuolā a nimā nō itroibit, q2 spūsctūs q̄ ē auctor r da tor sapiē effugiet tale fictū, et sic i isto assigtur rō q̄re in maliuolā aiam non introibit sapia Cōñter subdit rōem q̄re nec hitabit in corpe subdito pctīs, q2 aufert se a cogitatōib⁹ libidi nosis et bestialib⁹ cū sit spūs mūdicie r hone statis, Uñ q2 spūs veritatis effugiet fictōes, sed q2 ē spūs honestat' effugiet bestiales cogi tatōnes, Et h̄ est q̄ dic. Aufert se a cogitatōi bus q̄ sunt sine itellectu, Alit exponit ista lr̄a vt ille gēūs discipline ɔstruat cū h̄ q̄ dr̄ fictū et ē sensus, Spūs ei scūs effugiet fictū disci pline, i. illū q̄ fingit se hr̄e disciplinā cū nō ha beat, Sz p̄m⁹ mod⁹ loq̄ndi cōcordat cū glo. sic ḡ nemo p̄t deo iponere q̄ ipe spōte hoiem derelinquat imo p maliciā fugat ab eo Et idō dic spūssctūs rē, Nec iteꝝ p̄t hō iponere deo qd̄ cōsentit r fauet voluptatib⁹ bestialib⁹ r re pugnātib⁹ rōni, q2 stati aufert se a cogitatōni bus q̄ sunt sine itellectu, Cū eñ intellect⁹ sit hoīs naturalis pfectio r sup̄ma nobilitas p quā ɔpescere dz mot⁹ irrōnabiles carnis, qñ ita ē q̄ aliq̄s carnalib⁹ cogitatōib⁹ subdit, ta les cogitatōes hz sine itellcū, total'r sensuales r bestiales Cōtra q̄les loq̄tur p̄s. Nolite fie ri sic equ⁹ et mul⁹ quib⁹ nō est itellect⁹, q2 a ta lib⁹ se aufert spūs sapiē Notādū est s̄m ari sto, vij, ethi, c, iij, Tres sūt spēs fugiēde circa mores, vicz incōtinētia, malicia, r bestialitas

B. Incōtinētia ē s̄z aristo, qñ ita ē q̄ aliq̄s hz re ctā estimatōez r sufficiētē informatōez q̄d de ret facere r q̄d vitare, passio tñ tēptatōis ē ita vehemēs in appetitu sensitiuo q̄ ipe succūbit passiōi et recedit a s̄nīa sui iudicij r p̄prie ɔscie faciēdo illud qd̄ scit sibi eē phibitū, r iō voca tur incōtinēs, q2 nō cōtinet se ifra limites p p̄rie cōscie, sz p̄pter passionē regredit r recedit a iudicio cōscie, Et hec ē p̄ma spēs fugiēdi cir ca mores, Scd̄a ē malicia, r ē qñ eū hit⁹ ma lus generat⁹ ex assuefactiōe seq̄ndi passiōes, p quē malū hītū rctā estimatio siue bona cōscia iā ē corrupta, itātū q̄ iudicat oē illud eē bo nū r pseq̄ndū, ad qd̄ appetitus sensitiu⁹ incli nat, Et iō tal'tā ex elcōne r nō ex passiōe opa tur puerse, r iste mlto peior ē q̄3 incōtinēs, vñ tal' apud aristo. vocat intpat⁹. sic p3 ca, x. eius dē libri, Uñ seneca de copia v̄boꝝ pene ante finem, Tūc est consūmata infelicitas vbi tur pia nō solum delectāt sed etiā placēt r desinit eē remedio locus, vbi q̄ fuerāt vicia mores sūt

Tercia spēs fugiēdo℞ circa mores vocat be-
stialitas. Sic aūt malicia excedit incōtinētiā
ita bestialitas excedit maliciā. vñ qñ malicia
est tāta q excedit limites hūane affectōis cir
ca materiā iste vel libidinis vł cuiuscūqȝ pcti.
tūc dr talis hō bestialis ⁊ malicia sua vocat
bestialitas. sicut eī qñ affectōnes ptis intelle
ctiue assiliant in claritate ⁊ honestate cogitati
onibꝫ et affectōibus intelligētia℞ siue angelo
rū vocat ꝟtus diuīa siue heroyca. ita p oppo
sitū qñ p affectōes ptis sensitiue corrūpunt et
deprimūtur ad silitudinē bestia℞ malicia talis
psone vocat bestialitas. Hō eī in qdā medio
cōfinio cōstituit inter substātias diuinas et be-
stias. ⁊ iō si sapiat naturā alteri⁹ extremi ab il
lo denoiatur. Et iō viri excellētes in cōtēpla
tione ⁊ honestate vocant diuini viri. ⁊ excellē
tes i malicia vocātur bestiales. sicut ibidē di
cit Aristo. Et a talibꝫ cogitatōibꝫ tā vicȝ in
cōtinētie qȝ malicie et bestialitatꝫ aufert se spi
ritussctūs et eas diligētē pijcit i infernū. Cō
tra qd signāter petit. ps. Ne pijcias me a fa-
cie tua et spūsctm tuū ne auferas a me. Seqȝ
tur in lra. Et corripiet a supueniēte iniqtate.
id ē fictus talis q p suā maliciā fugata se spi-
ritūsctm certe nō euadit finalit impune. imo
corripiet. i. p rōem iuste dānabit. et h a supue
niēte iniqtate. i. ꝓpter iniqtatē que ei⁹ cōsciaȝ
opprimet sicut onus graue. iuxta illud ps. Ini
qtates mee supgresse sunt caput meū. ⁊ sicut
onus graue grauate sunt sup me Et nota q ali
ter corripit penitēs de pctō. ⁊ aliter ipenitēs
nā in correptōe penitētis supueniet māsuetu
do et miscōia p quaȝ pctm dimittit ⁊ hō deo
recōciliat. Vñ ps. Qm supuenit māsuetudo
et corripiemur. Sȝ certe i correptōe ipenitē-
tis finalr supueniet ira dei ex vna pte. ⁊ ꝓpria
iniqtas ex alia pte Baruch. iiij. Ignis eīm su
perueniet ab etno in lōgiturnis diebꝫ Dubi
tatio pōt eē. an spūsctūs detestet ⁊ fugiat om
nē fictionē. et pbatur q nō. qr Luc. vltima dr
de xpō q lōgius se finxit ire ⁊ tm ꝓposuit cum
eis manere. g simulabat vnū exterius ⁊ aliud
intēdebat interius. Preterea Luc. ix. legit. et
math. xvij. q xpō trāsfigurato corā discipulis
appuerūt moyses ⁊ helyas Quero g. an appa
ruerīt ibi ꝟe. an imagiarie. si imagiarie. tc fuit
fictio. Si ꝟe. tūc moyses fuit ibi suscitat⁹. et
helyas de padiso trāslatus. sȝ hoc nō. appaȝ
veꝝ. qr btūs augustin⁹ hȝ p incōueniēti q a-
nima samuelis fuit resuscitata qñ samuel mor
tuus videbat apparere sauli. Et dic q fuit il
lusio imaginaria diaboli ⁊ nō spūs samuelis a
reqe sua suscitat⁹. Preterea glo. Luc. ix. sup il
lud Appuerūt moyses ⁊ helyas dic. Sciēdū
est nō corpa vel aīas moysi et helye ibi appa
ruisse. sȝ in subiecta creatura illa corpa fuisse
formata. Pōt etiaȝ credi q angelico misterio
vt angeli eo℞ psonas assumerēt Propterea
illa claritas trāsfiguratōis. aut fuit vera et
in xpi corpe realiter. vel imaginarie tātū. Si
scdm hētur ꝓpositū. Si pmū cōtra corp⁹ xpi
in rei veritate fuit opacū ⁊ termiatū et colora
tū. glo. Bede. Luc. ix. sup illud. Nō gustabit
mortē donec viderit regnū dei. i. glificatōem
corpis in imaginaria repñtatōe. g illa clari
tas fuit imaginaria tm. Preterea i corpe xpi
post resurrectōeȝ apparuerūt cicatrices. imo
discōtinuatio carnis. qr thomas misit manū
in latus xpi Quero g. aut apparuit imagi-
narie tātū. et sic fuerūt apli delusi. ⁊ nō fuit p
batio resurrectōis vera. vel fuit illa apertura
vulne℞ vera et realis. ⁊ si sic. Cōtra in corpe
glioso nullus manebit defect⁹ nature. vel cor
ruptio vł difformitas. sȝ cicatricis aptura vł
discōtinuatio partiū corpis xpi fuit difformi
tas et defect⁹ nature. g nihil tale ibi fuit. quia
corpus xpi fuit tūc ita gliosum sicut ē mō. Ad
oppositū est sciptura sacra h. Itē Greg⁹ in o
melia Nihil p duplicitatē simplex veritas fecit
sed talē se foris exhibuit eis i corpe. qlis erat
eis in mēte. Hoc eīm egit foris dñs in oculis
corpis. qd apud illos agebat in ocul mentis
Apud semetipsos intus eū amabāt ⁊ dubita-
bant. Et dñs eis pñs aderat. ꝓpter hoc q a-
mabāt. sed aberat ꝓpter hoc qd dubitabāt
Ad istā qōem dare rñdēdū ē scdm vsuȝ loqndi
moderno℞. ⁊ alit sȝ modū loqndi scō℞. Apd
modernos nāqȝ ex cōi vsu loqndi. iste tīmin⁹
fictio iportat deordinatōeȝ ⁊ falsitatē. ⁊ scdm h
maifestū ē q spūsctūs effugiet oēm fictionē.
Sȝ scdm modū loqndi scō℞. iste tīmin⁹ fictio n
ncario iportat siue cōnotat falsitatē siue deor
dinationē. sȝ possibile ē q fictio fcet sic est. et
tūc fictio nō est fim. Vñ aug⁹. in li. de qōnibꝫ
euāgeli. Nō oē qd fingim⁹ mēdaciū est. sȝ qñ
illud fingim⁹ qd nihil scat tūc mēdaciū ē. Cū
aūt fictio nr̃a referat ad aliquā scatōeȝ. nō est
mēdaciū. sȝ aliq figura veritatꝫ. sic eī dñs fin-
xit se lōgius ire. qr cōposuit motū suū qsi vo-
lens ire ad aliqd scādū. Itē Damascen⁹. iiij.
snia℞. c. x. Eo℞ q post resurrectōeȝ xpo insue-
rūt. mōi sūt diuersi. Nā hec qdē nale. sȝ nō sȝ
naturā sȝ scdm dispēsatōeȝ ad certificādū vł cre
di faciēdū. qm ipm qd passuȝ ē corp⁹ resurre
xit. vt cicatrices. potatio. cibatō p⁹ resurrecti
onē. Alia āt ꝟe ⁊ scdm naturā. vt trāsire d loco
ad locū ifatigabilr ⁊ p clausas ianuas itrare

Alia aūt ſm fictionē. vt illud. finxit ſe lōgius
ire. Ex iſtis ptz ꝙ nō oīs fictio cōuoluit ſecuꝫ
maliciā vl' deordinationē. Et dōm ē ad q̄ſtio
nē ꝙ ſpūſſctūs quālibet fictionē deordinatā
deteſtaꝛ ꝛ nō aliā. Per h̄ ad pͥmū argumētuꝫ
ꝙ illa nō fuit deordinata. ſꝫ fuit figura ꝑcans
q̄les fuerūt illi diſcipuli amando ꝛ dubitādo
ſm Greg?. Ad ſcdm dōm ꝙ in trāſfigura/
tione dn̄i moyſes ꝛ helyas ꝑe realit' ꝛ ꝑſona/
liter apparuerūt ibi. ſic docet Aug?. de mira/
bilibꝫ diuinaꝝ ſcꝑturaꝝ. c. ix. Circa q̄rū ap
paritionē notāda ſūt q̄tuor. Prim ꝙ in ſuis
ver? corpibus ibi fuerūt Scdo ꝙ i moyſe nō
fuit finalit' reſurrectio cōpleta ſꝫ corp? ſuū ite
rato in terrā ſeu puluerē eſt reuerſuꝫ. Terciū
eſt ꝙ corpa ſanctoꝝ iſtoꝝ nō ꝑfecte ſed ſilitu/
dinarie habuerūt reſurrectōis future glaꝫ ꝓ
tūc Vn̄ Luc. ix. dī ꝙ moyſes et helyas viſi e
rāt in maieſtate et glā. Quātū ad h̄ dicit ſcūs
Thomas ꝙ claritas i moyſe et helye nō fuit
eiuſdē gener? cū claritate corpoꝝ in patria. ſic
claritas xp̄i fuit. ſꝫ fuit q̄dā claritas ſic ſe h̄ñs
ad illā ſic fides in via ad viſionē in patria. et
iō aſpectū apl'oꝝ nō offendebat qđ nō fuit de
claritate xp̄i. Et hui? rō eſt. q2 aīa xp̄i gl'ifica/
ta fuit nō aūt aīa moyſi. Et iō corpi eius po/
tuit cōuenīēter attribui claritas gl'oſa. nō aūt
corpi moyſi. ne ꝑus eēt glā in corpe q̄ꝫ in aīa.
et hoc videꝛ mihi rōnabilit' dcm̄ Quartū ē ꝙ
alter fuit de apparitōe Samuelis q2 ibi fuit
vnū corp? formatū ex aere qđ apparuit eē cor
pus ſamuel' ꝑ opus diaboli Ab ſcōm argu
mentū alit' rn̄det ſcūs Tho. ſup. iii. ſniaꝝ. di.
xvi. q. iiii. arti. v. vbi dīc ꝙ glo. que allegaꝛ in
tertio argumēto ē a mgr̄is ipūctata vl' ſuſpe/
cta. ꝛ ſubdit Vn̄ dōm ē ꝙ vterq̄ꝫ illoꝝ ibi ap
paruit ſꝫ helyas in corpe et aīa. moyſes in aīa
tm̄ que apparere potuit. vel ꝑ corp? aſſumptū
ſicut āgeli apparēt. vl' poterat aīa ſpēꝫ cauſa/
re in ocul' videntiū repn̄tantē hoīem. cui? erat
illa aīa. Sꝫ hec rn̄ſio vt videꝛ dicit oppoſitū.
Nā dicit ꝙ moyſes ꝛ helyas ibi vere appa/
ruerūt. et tn̄ tm̄ fuit ibi alter coꝛ Et ſilr aug?
dicit oppoſitū de mirabilibꝫ diuīaꝝ ſcriptura
rum ca. ix. Et textus euāgelij idē ſonat. Et cō
ſimilit' dīc Alber. ſup Lucā. cap. ix. vieꝫ ꝙ ibi
Moyſes apparuit in propꝛia ꝑſona. q2 aliter
eius teſtimoniū paꝝ valuiſſet. et tn̄ null? erat
ibi in ꝓꝛio corpe ſed in corpe ſibi ab angel'
aptato. Nec eſt credēdū ꝙ corpus ſuū putri
dū reſurrexit ad hāc viſionē ꝑagendā. aīa tn̄
ſua de lymbo venit. penā tn̄ videlꝫ carētiā di
uine viſionis nō amiſit. Vn? venit de infer/
no. alius de ꝑadiſo. vn? de mortuis. alter de
viuis vt ille oñdereꝛ. d quo Sap. xvi. Tu es
dn̄e qui vite et mortis habes poteſtatē Sed
tam Albert? q̄ꝫ ſctūs Thomas videntur ſic di
cere diminute ſine ꝑiudicō Text? ei dīc Luc.
ix. exp̄ſſe ꝙ duo viri loquebātur cū illo Erāt
aūt Moyſes ꝛ Helyas viſi in maieſtate Itē
Chryſoſtim? dicit ꝙ vnus de mortuis. alius
de viuis adducti ſunt ad teſtificādū. Et ſatis
credibile ꝛ rōnabile eſt ꝙ corp? Moyſi reſu
ſcitatū fuit ꝓpt' idꝫ teſtimoniū ꝑagendū. ſi
cut multi alij reſurrexerūt xp̄o reſurgēte qui
poſtea obierūt ſm Aug?. de mirabilibꝫ diui/
narū ſcripturaꝝ. vbi ſup Ad tertiū argum̄
tum dōm eſt. ꝙ gloſa illa ē ſuſpecta. ꝛ ab anti
quis mgr̄is negata Ad quartū de clarita/
te faciei dn̄i in trāſfiguratōne dōm. ꝙ fuit in
ea vere ꝛ realiter. tn̄ per miraculū et nō ꝑ ali/
quā formā inmanentē corpi xp̄i. ſicut erit in
corpibus glorificat? poſt reſurrectionē. ꝛ fuit
ille fulgor eiuſdē ſpeciei cum fulgore corporū
glorificatoꝝ. non tamē ita ꝑfectus ſicut clari/
tas vie aſſimilaꝛ claritati patrie. nō tamē fuit
in toto profundo corpis. ſed in ſupficie tantū
et ſic nō eſt īpoſſibile idē corpus fore opacuꝫ
intrīſecus et lucidū in ſupficie. Qđ autē dicit
gloſa Bede ꝙ fuit imaginaria repn̄tatio. di/
cit pro tāto q2 fuit imago et figura glorificati
onis future. Ad q̄ntum de vulneribꝫ et ci/
catricibꝫ in corpe xp̄i poſt reſurrectionē dicē/
dum ꝙ aliud eſt loqui de cicatricibꝫ. et aliud
de vulneribꝫ. ſiue de diſcōtinuatōne carnis ī
corpore xp̄i. nā ꝙ fuerūt cicatrices oēs docto
res cōcedūt. Sed de vulneribꝫ vl' diſcōtinu
atione plane hoc negat Albert?. imo hoc re/
pugnaret gl'ificatōni que nō erit ſine integri/
tate nature. Nec eſt credēdū ꝙ Thomas mi
ſerit man? ſuas intra latus xp̄i. quia hoc fuiſ
ſet temerariū in apl'o. et infirmū in domino.
ſed verū eſt ꝙ latus tetigit et cicatrices vidit.
vnde ad aſpectū vulnerū credidit ꝛ nō ad ta/
ctum. et ideo dictū eſt ei. quia vidiſti me. ꝛc̄.
Et addit Albert?. ꝙ cicatrix nō affert diffor/
mitatē. niſi ꝙ mutat ſitū vel figurā mēbri. ſed
cicatrices in xp̄o fuerūt ita ſubtiles ꝙ hoc nō
fecerūt. Vn̄ ſm Aug?. vlti. de ciui. dei. ca. xix.
hm̄ōi cicatrices vulneꝝ manebūt in martyri
bus ſine q̄cūq̄ꝫ difformitate. imo ad decorē q̄
ſi quedā inſignia victorie ſue. Et ſic ꝓbabili/
ter teneꝛ. ꝙ cicatrices ſunt ꝛ ſp manebūt i cor
pore xp̄i. ſicut dicit ſctūs Tho. ſup. iij. ſniaꝝ.
di. xxi. arti. penulti. Qꝫ aūt vulnera ibi nō fue
rūt dicit btūs Auguſtin?. li. vi. queſtionū cō/
tra pelagionos. Sciāt inq̄t qui has queſtio/
nes propoſuerūt. xp̄m nō vulnera. ſed ſigna

vulnerꝫ cicatrices discipul' demōstrasse ꝗ tūc false ēēnt, si nulla vulnera pcessissent. Sctūs Tho. super. iij. questione. xxiiij. artic. autem vltimo in solutione secundi argumenti tenet ꝙ in xp̄o fuit apertura vulnerꝫ ꝛ solutio cōtinuitatis recōpensata per maiorē decorē glīe. et ꝙ thomas tetigit vulnera

Lectio. VI

Enignus est eni

spūs sapie. ꝛ nō liberabit maledictū a labijs suis. qm̄ renū illꝰ testis est deꝰ, ꝛ cordis illꝰ scrutator ē verus ꝛ lingue illꝰ auditor. Qm̄ spūs dn̄i repleuit orbem terrarꝫ, ꝛ hoc qđ cōtinet oīa sciam hꝫ vocis. Huc usqꝫ docuit sapiēs ꝗliter hō ꝟtuosus ordinare dꝫ in deū suas affectōes. Hic aūt exequit informare qūo dēt in deū ordinare suas locutōnes Et circa hoc sic pcedit Primo docet vitare maliciā loq̄ndi i generali. Scđo q̄daꝫ vicia loq̄ndi dissuadet in spēali, ibi Custodite igit vos. Circa primū duo facit Primo oñdit ꝙ malilóquꝰ nō pōt euadere ipunitꝰ in iudicio p culpe sine tergiuersionē Scđo ꝙ non pōt euadere ipunitꝰ p culpe sue occultatōem ibi Propt hoc ꝗ loq̄tur Circa pmū duo fac Primo oñdit ꝙ iudex suꝰ hꝫ de eo plenariaꝫ cognitōeꝫ. Scđo sue tāte noticie assignat rōnē. ibi. Qm̄ spūs dn̄i ꝛc. Circa pmū adhuc duo facit, Nā primo oñdit ꝙ iudex petōris maliloq̄ hꝫ ad bonos sūmā pietatē Scđo ꝙ seruat ad malos iustā eq̄tatē. ibi. Et nō liberabit maledictū. Dicit ergo pmo sic. Benignꝰ est spūs sapie Et pōt hic spūs accipi dupli'r. Notionalit p spūsctō. Juxta illud Joh. xv. Spiritus ꝟitatis ꝗ a p̄re pcedit ille testioniū phibebit de me. Essentialr p tota trinitate ꝗ est ds Juxta illud Joh. iiij. Spūs est deꝰ ꝛ eos ꝗ adorāt eū in spū ꝛ ꝟitate oportet adorare. Et siue vno mō accipiat siue alio mō, benignꝰ est spūs sapie. Est eī benignꝰ iustos eī audiēdo malos reducēdo. cūctos recte regēdo. De primo in. ps. Exaudi me dn̄e qm̄ benigna ē mia tua. Est etiā benignꝰ malos reducēdo Juxta illud Rhoma. ij. Ignoras ꝙ benignitas dei ad pniam te adducit. De tertio. Luc. vj. Benignꝰ est sup ingratos et malos. Et Math. v. Solē suū oriri fac sup bonos ꝛ malos. Sic igit iste sapie spūs hꝫ ad bonos sūmā pietatē et tū nō ideo p̄sumat peccator maliloquꝰ ꝗ se finalit nō emēdat ꝙ sit euasurꝰ impune qꝛ nō liberabit maledictu. i. maledicētē vl' detractorem a labijs suis. i. a pena sibi debita p pctis labiorꝫ suorꝫ. qꝛ sic dic̄. ps. Labor labiorꝫ suorū opiet eos ꝛc. vsqꝫ vir liguosus. Et qꝛ possꝫ aliq̄s q̄rere qūo puniet spūsctūs malos homines, cū nō oñdat se mō nosse eorꝫ pctā. Jđo p̄nter oñdit ꝙ iudex ille oīm pctōꝝ plenariā hꝫ cognitōem. Et subdit. qm̄ renū illꝰ testis est deꝰ Tria eī sunt q̄ vellet peccator maxime latere, vicꝫ delectatōeꝫ sue volūtatis, cognitionē cōcepte vanitatis, locutōem cōicate puersitas. ꝛ tñ oīa ista deꝰ nude videt Ista aūt tria tāgit sapiēs p tria corpis organa. vicꝫ renes, cor. et liguā. Jn renib' viget voluptas. i corde vanitas, et i ligua puersitas Et respectu istoꝝ triū tres actus deo attribuit Nā respectu voluptatꝫ ipe ē testis, respectu vanitatis ipe ē scrutator, Scrutari eī ē ad interiora et latētia penetrare, Jn. ps. Scrutās corda et renes deꝰ. sꝫ respectu puersitatꝫ seu falsitatis ipe ē auditor. ergo hēmꝰ ꝙ deꝰ pōt eē iudex et testꝫ, Testis. qꝛ videt ꝛ audit, iudex qꝛ scrutator ꝛ inestigator ē cordis. Hiere. xxix. Ego suꝫ iudex ꝛ testis, dic̄ dn̄s Ergo ptꝫ cū sit summe iustꝰ, nō liberabit maledictū a labijs suis Sꝫ qꝛ possꝫ eē dubiū vñ hꝫ ille spūs sapie ꝙ videat ꝛ audiat et scrutet oīa, iđ cōueniēter assignat sue cognitōis rōem. Est aūt rō. qꝛ spūs ille ē vbiqꝫ p̄ntialit. ꝛ potētialr ꝛ eēntialit Et hoc ē qđ subdit, qm̄ spūs dn̄i repleuit orbem terrarꝫ, Et pōt legi dn̄i vel intrāsitiue vt sit sensus. Spūs dn̄i. i. spūs ꝗ est dn̄s. vl' trāsitiue id ē ꝗ est a deo p̄re ꝛ a deo filio iste repleuit orbem terrarꝫ. Hiere. xxiij. Celū et terrā ego impleo. Et Augꝰ. Vbiqꝫ ē deꝰ int oīa nō inclusus, extra oīa nō exclusus, sup oīa nō elatus, infra oīa nō depssus. Et hoc qđ ꝯtinet oīa. i. gubnat et ꝟuat oīa, sciam hꝫ vocis. i. noticiaꝫ oīm ꝗ ab hoīe dici p̄nt q̄cūqꝫ vtat lingua Et iđo cauere debemꝰ in ꝗbus delectemur, que meditemur et q̄lia loq̄mur, qꝛ iudex nr̄ videt et audit ꝗcq̄d hō cogitat vel dicit. Et hoc est qđ cōcludit Boetiꝰ vlti. li. cōso. fina. Aduersamini igit vicia. colite ꝟtutes ad rectas spes aīm subleuate. Humiles p̄ces in excelsa porrigite, Magna vob si dissimulare nō vultis indicta ē nēcītas pbitatis, cum oīa añ oculos agitis iudicis cūcta cernētis Notādūꝫ ꝙ hic tangit sapiēs tria corpis organa, ꝗ difficiliimū est regere rōne, renes, cor, et linguam. Nā in renib' voluptas, in corde vanitas, in lingua falsitas dn̄atur, Et iđ difficiliimū est etiā sanctis ꝙ se regāt pfecte ꝛ delectatōnib' ꝗ p renes ꝟ gnantur, in cogitatōib' ꝗ p cor. in locutōnib' que p linguā noiant. Dic̄ Aristo. xiij. de animalib'. Infirmitas renū in homīe est difficilis curationis, Moraliter, quia in

renib⁹ dñatur voluptas, ideo infirmitas renuz carnalē noiat ɔcupiscētiā, q̄ vocat̄ lāguor nature. in ps̄. Miserere mei de⁹ qm̄ infirm⁹ sum. Hec infirmitas ē difficil' curatōis, sic patuit in paulo ⁊ i alijs scīs. Uñ mitigari pt, tolli nō pt circa morte ōio f₃ aug. d̄ p̄sc̄de iusticie hūane. Et Berñ. siue velim⁹ siue nolim⁹ Jebuse⁹ iste i finib⁹ nr̄is bitat, suppmi pt extigui non pt. Uñ narrat Greg⁹. lib. dialo. c. xiiij. de Ursino p̄bro. q̄ sic ɔuixerat sue p̄sbytere tāq̄ frat cū sorore cōtinue a tpe ordinatōis sue. Ille cuz esset confect⁹ etate ⁊ iaceret infirmat⁹ ad mortē, et in tantū inualuisset infirmitas: q̄ dubitabāt aliq̄ an spūs exiuiss₃ an nō: accessit ad eū p̄sbytera sua: ⁊ narib⁹ suis antes apposuit vt sciret si corpi suo aliq̄s vital' spūs ineēt: qd̄ ille iā semimortu⁹ sentiēs recollectis virib⁹ q̄s habebat erupit in vocem: et ait. Recede a me mulier adhuc igniclu⁹ viuit: tolle paleā. Et cito post: veniētib⁹ ad se petro ⁊ paulo aplīs sicut sibi videbat̄ spm̄ exhalabat. ille potuit deregratiari ⁊ dicere cū ps. Bñdicā dñm q̄ tribuit mihi intellectū: insup vsq₃ ad noctē increpuert me renes mei. i. vsq₃ ad mortē fm̄ glosā Icrepuert. i. arguerūt vl' tēptauerūt me renes mei. Dr̄ eīm cōit' q̄ infirmitas renū ē difficil' curatiōis q̄ nō recipit curā sine adustione. Tal' est fomes carnis. Propter qd̄ dic̄ psalmista signāter. Proba me dñe et tēpta me: vre renes meos ⁊ cor meū. Glosa: proba me. i. iudica me esse probatū: nō tibi q̄ oia nosti: s₃ mihi et hoībus: ne q̄d delicti maneat. Jō dicit tēpta me: q̄ nisi tēptares negligētes eēm⁹. Et vre igne tribulatōnis renes meos: et cor meū. i. adhibe medicinalē purgationē tribulatōis delcātionib⁹ meis: ne q̄d mali delectet me, et cogitationib⁹: ne q̄d mali cogitē. Cor nāq₃ pro co-

C gitationib⁹: renes p delctātionib⁹ posuit hec glosa. Scdm̄ organū corpis qd̄ nimis ē difficile regere rōne ē cor. Uñ Greg⁹. lib. moral'. Facile est puersa opa vitare: sed nimis difficile est ab illicita cogitatōne corrigere. Quia sicut Berñ. dicit i meditatōnib⁹ suis. Nihil i me corde meo fugacius: qd̄ quotiēs me deserit et p prauas cogitatōes defluit: totiēs deū offendit. Cor meū cor vagū instabile: du₃ suo ducit̄ arbitrio: et diuino car₃ cōsilio: in semet ipo nō pōt cōsistere: sed oī mobili mobili⁹ p infinita distrahit̄. Et iō signāter dic̄ Prouer. iiij. Omī custodia sua cor tuū: q̄ ex ipo vita procedit. Est aūt de corde hūano sicut de argēto viuo qd̄ sp est in motu. sistitur tn̄ aliq̄lr et mortificat̄ per odorē. hoc ē p fumū sulphuris. sicut doc₃ aristo. in iiij. metheoro℞. Moraliter. Si sistere et domare velim⁹ cor nostrū vagis motib⁹ sup̄bie et elatōnis: adhibeam⁹ ei odorē sulphuris. i. imaginatōe₃ pene eternalis vel gehēnalis. cui⁹ vna portio dr̄ esse sulphur. Juxta illud ps̄. Ignis sulphur spūs pcellaꝝ pars calicis eoꝝ. et Apoc̄. xxj. Pars illoꝝ erit i stagno ardēte et sulphure. ⁊ stati ɔcipiem⁹ timorē. ⁊ p timorē cōtinebim⁹ ⁊ cōgregabim⁹ cor nr̄m. Eccl. xxx. Cōtinue ⁊ ɔgregatione i scītate ei⁹ et tristiciā longe expelle a te. Refert girald⁹ cābrēsis i libro suo de topographia hibnie. q̄ q̄uadā in mare ꝓpe hibniā apparuit subito q̄dā insula. iuuenes ꝓo d̄ hibernia ascēdētes scaphas et naues nitebant̄ ad istā insulā applicare. Cū āt ita ꝓpe isulā nauis eēt q̄ eoꝝ iuditō poēte possent pedes suos descēdēdo, stati insula ab eis fugit ⁊ se ad aliū locū mouit. Cū g̃ h̄ mirabile freq̄n̄t' tēptassent ⁊ sp mō p̄dicto dclusi fuissent: tādē dixit eis vn⁹ senex: audiui inq̄t q̄ ignis valet cōtra phātasmata. Accipiat ergo aliq̄s sagittā ignitā ⁊ sagittet in insulā. et stati phātasmata cessabūt. Et factū ē iuxta cōsiliū eiusdē senis ⁊ isula stabilita ē, q̄ ꝓpter sue mirabilē fugā vocata est deiceps insula fugitiua. Insula ista phātastica et fugitiua cor designat hūanū: q̄ sp mutabile varijs phātasijs fatigat̄, nisi diuina grā stabilitat̄. Eccl. xxxiij. Sic pturiētꝭ cor tuū phātasias patit̄: nisi ab altissiō inissa fuerit visitatio. Stabilit̄ āt̄ ignitā sagittā v̄bi dei. De q̄ in p̄s. Sagitte potētis acute cū carbonib⁹ desolatorijs. Et alibi. Ignitū eloq̄u₃ tuū vehemēter. Et istud ē optimū stabilimentū hūani cordis. Juxta illud Heb. xiij. Optimū eīm est grā stabilire cor. Greg. xxviij. mora. cap. xviij. Quid ē inq̄t mare: nisi cor nostꝝ furore turbidū, rixis amaꝝ, elatōne sup̄bie tumidū, fraude malicie obscuꝝ. Qd̄ mare q̄ntū seuiat. attēdat q̄sq₃ in se occultas tēptationū cogitatōes intelliget. Tertiū organū corpis qd̄ difficile est regere ē lingua, de qua Ja. c. iij. Lingua

D modicū mēbrū est ⁊ magna exaltat. Et cito p⁹ Lingua ɔstituitur in mēbris que maculat totū corpus et inflāmat rotā natiuitatis, ⁊ inflāmata a gehēna. Et infra Linguā aūt null⁹ hō domare pōt. Quā auctoritatē ptractās augustin⁹ de natura et grā dicit. Nō ait: linguā nullus domare pōt: s₃ nullus hoim: vt cū domat̄ diuino adiutorio et grā fieri fateamur. vñ nō est expssio ipossibilitatis. s₃ magne difficultatis. In cui⁹ figurā natura ordiauit circa linguā q̄ duplici muro clauderet̄ osseo ⁊ carneo: ad docēdū q̄ duplex examiatio fieri dēt, anteq̄₃ lingua suū opus exerceat. Primo eīm

debet cõsiderari an sit licitũ. Scđo an sit ex-
pediẽs. ⁊ iste sunt vie p q̃s ſmo dꝫ trãsire. De
q̃bus ps. Dixi custodiã vias meas vt nõ de-
linquã in lingua mea. Posui ori meo custodi
am ⁊c̃. Vñ abbas Paphꝰ: sicut narrat li. ix.
historie tripartite: cũ eēt sine lr̃is accessit ad q̃n
dam vt addisceret. ⁊ cũ deuenissꝫ ad istũ ṽsuz
Dixi custodiã vias ⁊c̃. dixit se satis didicisse.
nec oporteret vlteriꝰ addiscere: si istã lectõem
posset bñ scire. Eccĩ. xxv. Btũs vir q̃ hitat cũ
muliere sensata: et q̃ in ligua sua nõ est lapsus
Et lꝫ iustꝰ aliq̃n corripiat: hꝫ tñ mel et lac sub
lingua. Berñ. Mala lingua est que aut puer
sa laudat aut recta rephendit

Lectio. VII.

Ropter hoc qui

loq̃tur iniq̃ nõ põt latere: nec p̃te
riet illũ corripiẽs iudiciũ In cogi
tationibꝫ ipij interrogatio erit. ſmonũ aũt illiꝰ
auditio ad deũ veiet. ⁊ ad correptionẽ iniq̃ta
tũ illiꝰ, q̃m auris zeli audit oĩa ⁊ tumultꝰ mur-
murationũ nõ abscõdet. Postq̃ꝫ sapiẽs decla
rauit q̃ viciosa locutio nõ trãsibit impũita p
aliquã tergiuersionẽ vl' cauillationẽ Hic ꝯñr
oñdit q̃ nec ĩ iudicio poterit ipuñita transire
p occultationẽ. Et circa h̃ duo facit Prĩo p
ponit qđ intẽdit Scđo illud pbat ibi, in co
gitationibꝫ. Circa pmũ duo facit Primũ ẽ,
q̃ maliloquꝰ nõ poterit se ĩ iudicio occultare
Scđm ẽ, q̃ nec iudex nolet circa eũ dissĩla
re, ibi Nec p̃teriet. Dicit g̃ pmo quasi conclu
dẽs ex p̃cedentibꝫ ꝓpter hoc. s. q̃ sp̃us dñi re-
pleuit orbẽ terrarꝫ et existit vbiq̃ꝫ p̃ñtialit' po
tentialr et ẽentialit'. Jdo cõueniẽs est q̃ ille q̃
loq̃tur iniq̃ q̃cũq̃ꝫ secreta q̃ntũcũq̃ꝫ occulte, ñ
poterit latere finalit' etiã hoies Deũ vero nec
ad tẽpus põt latere. Luc. xij. Que in tenebris
dixistis in lumĩe dicẽtur. Et qđ in aure locu-
ti estis in cubicul' p̃dicabit' in tectis. Huiꝰ ex
emplũ hẽmus de dauid exp̃sse q̃ tam adulte-
riũ q̃ꝫ homicidiũ occultissime ppetrauit cum
Bersabee vxore vrie. et statim misit ad eũ do
minꝰ p nathã. ij. Reg'. xij. dicens. Tu fecisti
abscõdite: ego ṽo faciã verbũ istud in cõspcũ
oĩs israel. et in cõspectu solis huiꝰ ⁊ sic per pe
nam manifestã declarabo culpã tuã. Et sic p
re nõ manifesta culpa detegit' q̃ñocũq̃ꝫ in p̃ñ
ti lateat peccator, saltẽ in iudicio nõ põt late-
re iniquꝰ. Vñ Anselmꝰ in meditatõibꝫ suis.

A

Latere erit ĩpossibile, apparere intolerabile h̃
est primũ qđ ꝓponit. Scđm ẽ q̃ iudex nolet
circa eũ dissimulare. Et iõ dicit: nec p̃teriet il
lũ corripiẽs iudiciũ. Eccs. vlti. in fine Cũcta
que fiũt adducet deus in iudicium siue bo-
num siue malũ sit Cõseq̃nt' ibi In cogitatiõi
bus. Probat ista duo q̃ ꝓposuit Et pmo pri-
mũ. Scđo scđm ibi. Q̃m auris zeli. Primuz
sic. Latẽtiores sunt cogitatões q̃ꝫ verba. sed ĩ
iudicio cogitatões discutient' et p unient'. g̃ a
multo fortiori ſmones. et h̃ est qđ dic̃. In co-
gitationibꝫ impij interrogatio erit. i. inq̃sitio et
discussio. Et exponit' sic lr̃a. q̃ interrogatio fiet
a dño in cogitatõibꝫ, hoc ẽ de cogitatõnibus
juxta illud p̃s. Dñs interrogat iustũ et ĩpiũ: vl'
q̃ interrogatio fiet sibi ĩpis a seĩpis. Sic ei di ĩ
gl'a. c. v. Impij ĩ iudicio q̃rẽt a seĩpis. q̃d nob
ꝓfuit supbia, aut diuitiarꝫ iactãtia q̃d ꝯtulit
nob. Ad Ro. ij. Testioniũ reddẽte illis ꝯscia
ipo. Aut etiã int' se ĩuicẽ cogitationũ accusã
tiũ ⁊ defendẽtiũ ſmonũ. Posito ãt an recede-
re ponit' ꝯñs. q2 auditio ſmonũ ad deũ veiet
ex q̃ cogitatões veniẽt ad noticiã dei. Et q̃uo
certe nõ ad approbationẽ, sꝫ ad punitionẽ ⁊ vltio
nẽ. Et iõ subdit. Et ad correptõez iniq̃tatũ il-
lius Hãc correptõez timuit p̃s. cũ dixit Dñe
ne ĩ furore. ⁊c̃. Cõñt' ibi. Q̃m auris, pbat scđm
qđ sup̃ ꝓposuit, vicꝫ q̃ iudex ĩ iudicio nõ pcet
nec dissĩlabit. Et pbat sic Judex q̃ sũme zelat
p obſuatõne leg' sue, nõ p̃teribit ĩ iudicio q̃n
puniat trãsgressores, sꝫ deus ẽ tal' iudex q̃ sũ-
me zelat p lege sua. igit' ⁊c̃. Et hec, rõ innuitur
cũ di. q̃m auris zeli. i. dei zelãtis audit oĩa. et
tumultꝰ murmuratõnũ nõ abscõdet. Zelus ĩ
sacra scp̃tura accipit' q̃nq̃ꝫ mõis. Prĩo mõ p
inuidia, et sic accipit' Eccĩ. iij. Qui docet filiũ
in zelũ. h̃ est ĩ inuidiã nutrit inimicũ. Et ĩ eod
zelus et iracũdia minuẽt dies. Scđo accipit'
p ira. p̃s. Accẽdet velut ignis zelus tuꝰ Ter
tio mõ accipit' p imitatõe In p̃ o. Noli emu-
lari ĩ malignãtibꝫ neq̃ꝫ zelaueris faciẽtes iniq̃-
tatẽ. i. imitatꝰ fueris. Quarto accipit' p rigore
et iusta affectõe vlciscẽdi. Prouer. vj. zelus et
furor viri nõ pcet in die vindicte Et Sap̃. v.
Accipiet armaturã zelus illiꝰ et armabit cre
aturã ad vltionẽ inimicorꝫ. et sic accipitur hic
Quito vocat' feruẽs amor. Vñ zelotipꝰ et
zelotes di ille q̃ feruẽter amat. ⁊ talit' vult re-
damari. Exo. xxxiiij. Dñs zelotes nomẽ eius
Dubitatio ĩralis eẽ pt. Vtrꝫ pctã p pniam
cõdonata sĩt reuelãda ĩ iudicio gñali. Videt'
q̃ nõ. q2 qđ tectũ est videri nõ põt, sed pctã p
pniam cõdonata sunt tecta sic dic̃ glo. sup il-
lud p̃s. Bti quorꝫ remisse sunt iniq̃tates ⁊ q̃
rũ tecta sũt pctã. Itẽ. iiij. sniarꝫ. di. xliij. ca. vij.
Nõ irrõnabilit' putari põt pctã h̃ p pniam te-
cta et deleta, illic etiã tegi alijs. g̃. Itẽ Jac̃. v.
Caritas opit mltitudinẽ pctõrꝫ sꝫ h̃ nõ ẽ dcm
quo ad hoies q2 operiũtur apud hoies occul

B

ta sine caritate, ꝗ in cõspectu dei, et ꝑ ɔñs mł
tomag᷒ in ɔspectu oim hoim i iudicio. Ad op
positũ est glo. sup illud. j. Coꝛ. iiij. Manife-
stabit cõsilia cordiũ dicẽs, ꝙ gesta et cogitata
bona et mala nota tũc erũt oib᷒ hoib᷒. Itẽ be
atus Bern. tractãs idẽ ꝟbũ dic. Cũctaq cũ-
ctoꝝ cũct᷒ arcana patebũt. Ad istud ɔcordat
anselm᷒ de siłitudinib᷒. c. vj. Et text᷒ apłi cũ
cũ glo. Sãct᷒ thomas et alij młti catholici te
nẽt ꝙ sic. qꝛ oĩa tã bona ꝙ̃ mala nota erũt oi-
bus. Rõ est ad maifestã eq̃tatẽ iudicij declarã
dã: qꝛ oñsio maloꝝ i bonis ẽ ad maifestatõez
miscõie ꝑus ipense, oñsio ꝟo bonoꝝ ad maife
statõnẽ iusticie, ⁊ ecõuerso i mał erit oñsio ma
loꝝ ad maifestatõez iusticie dei tũc puniẽtis.
oñsio ꝟo bonoꝝ ad maifestatõẽ diuine miscõie
ꝑcedẽtis. Hec tñ oñsio nõ cedit i infamiã nec
in verecũdiã, s᷒ ad grãꝝ actionẽ i bonis ⁊ ad
dei glãm saluãtis et liberãtis. ⁊ sic verificat il
lud Apłi. ij. Coꝛ. v. Oẽs eñ nos op᷒ manife
stari añ tribunal xp̃i vt referat vnusq̃sq ꝓpria
corpis ꝓut gessit siue bonũ siue malũ. Ad
primũ pctã dicũtur tecta q̃ntũ ad erubescẽtiã
nõ q̃ntũ ad sciam, ⁊ q̃ntũ ad punitõnẽ, nõ q̃n
tum ad cognitionẽ. Ad scdm de mgr̃o patꝫ
per idẽ. Uel dõm ꝙ fuit illius opionis, et in
hoc nõ tenet. Ad tertiũ ꝑ idem qꝛ nõ reue-
labũtur ad penã sed ad diuine miscõie ⁊ iusti
cie euidentiã. Istud ꝑsuadet q̃dam doctoꝛ sic
Si rex misisset tibi centũ libras ꝓ vno obo-
lo: nõne si gratus eẽs narrares bñficiũ regis
oibus amicis tuis et diceris eis. Regratiami
regi ꝓ mei tanto sibi tenebar ⁊ ꝓ tanto mihi
remisit. Cũ ergo pro pctõ mortali merebaris
penã eternã. et remisit tibi deus ꝓ pena tpali
que nullã ꝓportionẽ ad penã eternã hꝫ: mul-
tomagis debes illud bñficiũ velle manifesta
ri. Itẽ ex q̃ q̃libet bonus gaudebit de liberati
õne sua ⁊ ꝓximi, mḡna materia bonis gaudij
subtraheret si ignoraret grãm sibi fcãm, nec
oportet de erubescẽtia ꝑtimescere, qꝛ sicut d̃s
ꝑt ignẽ facere approximare ɔbustibili sine cõ
bustione, sic põt facere noticiã pctõꝝ sine ve-
recũdia i alijs. Et ꝙ tu illud scias sine erube
scẽtia, qꝛ q̃litates rerũ suspẽdit qñ vult. Item
si noticia multoꝝ hoim causaret i te erubescẽ
tiã, ꝗ noticia vni᷒ causaret in te siłr aliq̃ntam.
Sꝫ cõstat ꝙ deus ⁊ aĩa xp̃i ⁊ angel᷒ q̃ fuit cu
stos tu᷒ scient pctã tua, ꝗ noticia pctõꝝ tuoꝝ
causaret i celis erubescẽtiã, ɔñs falsũ, igitur
£ añs. Notãdũ est sup illud qd̃ in lr̃a di. ꝙ in
iudicio: in cogitatõnib᷒ impij: interrogatio erit
ꝙ deus tũc interrogatõnes tibi faciet de trib᷒.
maxime si fueris dñs: siue ꝑlatus: vł in bono
re: vel dignitate cõstitutus: Interrogabit te q̃li
ter tu vixeris: q̃liter subiectos rexeris: et q̃lit
bona tibi cõcessa expẽderis. qꝛ ipẽ est a q̃ nul-
la põt fieri appellatio: qꝛ altissim᷒. Corã eo nul
la põt fieri aduocatio: qꝛ iustissim᷒. Et nulla
recipiet excusatio: qꝛ sapiẽtissim᷒ est: nulla su
met dilatio: qꝛ strictissim᷒ est: null᷒ ꝑsone vel
mũeris acceptatio: qꝛ fidelissim᷒. Igit interr-
rogabit te. Primo q̃liter vixeris. Sap. vj.
Prebete aures vrãs vos q̃ cõtinetis mltitu
dines et placetis vobis in turbis nationũ: q̃
niã data est vob ptãs a dño. ⁊ ꝟtus ab altis-
simo q̃ interrogabit opa vr̃a et cogitatões
scrutabit. Interrogabit scdo. q̃liter subdi-
tos rexeris. Nã malicia subiectoꝝ vertet pro
magna pte in caput maloꝝ dñoꝝ. Uñ Sap.
iiij. Ex iniq̃s eñ oẽs filij q̃ nascẽtur testes sũt
neq̃cie aduersus parẽtes i interrogatõne sua.
id est tã in interrogatõne parentũ ꝙ̃ filioꝝ, id
est subiectoꝝ et prelatoꝝ. Et iõ notabilit bea
tus augustin᷒ nõ solũ prelatos sed dños lay
cos monet curare ꝟtuose de subiectis in q̃dã
epła ad comitẽ Bonifaciũ ita dicens. Queso
mi frater, queso oibus subiectis ⁊ bone volũ
tatis i domo tua, a maiore vsq ad minimũ a-
morẽ et dulcedinẽ regni celestis: amaritudi-
nem et timorẽ gehẽne annũcies ⁊ de eoꝝ salu
te sollicitus ac vigil existas, qꝛ pro oibus ti-
bi subiectis q̃ in domo tua sũt rõem dño red
des, hec ille. Interrogabit etiã deus tertio.
q̃liter tua expẽderis. Luc. xvj. de villico diffa
mato apud dñm suũ quasi dissipasset bona
sua. Quid inq̃t. hoc audio de te: redde rõnem
villicatõnis tue. Et ideo ꝓuidendũ est nobis
diligẽter contra istũ cõpotũ quẽ reddem᷒. qꝛ
Job. ix. Si repente introget: q̃s respondebit
ei. Quasi diceret nullus. De eq̃tate iudicis
⁊ diaboli ɔtra nos allegatõib᷒ deuote scribit
btũs aug᷒. ad comitẽ supra dctm. Expectat
inq̃t dies iudicij. Aderit eq̃ssimus iudex qui
nullius potẽtis ꝑsonam accipiet, cui᷒ palaci
um auro argentoq nullus eṕus: nec abbas:
nec comes corrũpere põt. Astabũt oẽs anime
vt referat vnaq̃q ꝓm illud qd̃ in corpe gessit
siue bonũ siue malũ. presto etiã erit diabolus
aduersarius et recitabũtur verba ꝓfessionis
nostre et obijciet nobis in faciẽ qua die pecca
uimus: ⁊ quo loco: et q̃d boni operis tũc tem
poris facere debebam᷒, et si tales inuenti fue
rim᷒, exultabit ille aduersarius in conspectu
pijssimi iudicis supiorem se eẽ nobis clamãs
agens talẽ causaꝫ apud talẽ iudicẽ. habet eñ
tũc dicere ipẽ diabolus. Eq̃ssime iudex: iudi-
ca ſpm eẽ meũ ob culpã: qꝛ tuus noluit esse ꝑ

grãm tuus ẽ p naturã, me⁹ p miseriã. tuus ob passionẽ, me⁹ ob suasionẽ. tibi ĩobediẽs, mihi obediẽs. a te accepit ĩmortalitatis stolã: a me pãnosaz q̃ indut⁹ ẽ tunicã. tuã veste amisit: cũ mea veste huc aduenit. q̃d apud euz ĩpudicitia faciebat. q̃d intẽpantia. q̃d auaritia. q̃d ira. q̃d supbia. q̃d cetera mẽbra vł vitia. dimisit te. cõfugiũ fecit ad me ⁊ meas sorores video comitari cũ illo. Eq̃ssime iudex iudica illũ qꝛ iusticia et iudiciũ preparatio sedis tue. iudica illũ eẽ meũ et mecũ eẽ dãnandũ. Hec oĩa q̃ huc attulit mea eẽ cognosco me⁹ esse voluit ⁊ mea concupiuit. idõ mecũ puniri dꝫ. hec Aug⁹. Igitur nõ pteriet illũ corripiẽs iudiciũ. Notãdũ qꝫ iudiciũ istud cõpat̃ arcui sicut dič Glo. sup' illud p̃s. Dedisti metuẽtib⁹ te significatiõez vt fugiant a facie arcus. Primo qꝛ anteq̃ȝ feriat timorẽ incutit. Vñ glo. Arcus me⁹ extensus iã minat̃, sꝫ nõdũ ferit qꝛ iudiciũ nos terret sꝫ nõduȝ dãnat. In psalmo. A iudicijs eñ tuis timui. Nota de illo q̃ fuit territ⁹ p somniũ ĩ iudicio. Nota qꝫ qꝫ duo milites ex deuotõe iuerũt vltra mare visitare loca sctã. Accidit qꝫ intrauerũt vallẽ iosaphat. Vn⁹ autẽ ex solatio posuit et adaptauit vnũ magnũ silicẽ ⁊ ait socio suo. volo mihi parare sedẽ pro iudicio. et volẽs pbare si bñ esset aptus sessioni. posuit se ad videndũ. sedit et ad celũ vbi dñs dꝫ apparere aspexit. Cui subito tãtus timor ⁊ tremor ĩ mẽbris eius missus ẽ qꝫ vix p socium suũ potuit inde leuari atqꝫ abduci. Asseruit postea qꝫ ex tũc in antea nũq̃ȝ fuit q̃n audito iudiciuȝ noĩari tremor in ossib⁹ eius nõ irrueret. Secũdo cõpat̃ iudiciũ arcui qꝛ corda arcus q̃nto magis retrahit̃ tãto gꝛuius pcussus leditur sic certe q̃ntũ iudiciũ legis differt̃ a pctõre. et q̃nto diuti⁹ expectat̃, tanto duri⁹ feriet. Rho. ij. Scdm duritiã tuã ⁊ cor impenitẽs thesaurizas tibi irã in die ire ⁊ reuelatiõis iusti iudicij dei. Et sic videm⁹ qꝫ tensio arcus reflexio ẽ a sua naturali bitudine et rectitudine. ita xp̃s in iudicio cũ sit naturalit̃ misericors qꝛ filius matris mĩscdie ex vna pte. et filius pris misericordiaꝝ ex alia. ij. Coꝛ. j. flectet q̃dãmõ p arcum rigoris et iusticie ⁊ emittet sagittas dire siue. Ite maledicti in ignẽ eternũ. Math. xxv. Tertio cõpat̃ iudiciũ arcui. Arcus s̃m Isid. xviij. etymo. c. ix. dr̃ qꝛ curuat̃ arcius vt arceat hostẽ. sic fiet in iudicio. Vñ anselm⁹ in meditationib⁹ suis. O angustie. hinc erũt pctã accusantia. Iñ terrens iusticia. subtus horrendũ chaos inferni patẽs. desup iudex iratus. intus cõsciẽtia vrens. foris mũdus ardens peccator sic dep̄hensus ĩ quã partẽ se premet

cõstrictus vbi latebit. hec ibi. Et ideo añ iudiciũ para iusticiã Ecci. xviij.

Lectio. VIII.

Custodite ergo

vos a murmuratõne q̃ nihil pdest. Postq̃ȝ sapiẽs dissuasit omnem locutõnis maliciã generalit̃. Hic pticulariter descẽdendo dissuadet quasdaȝ lingue malicias spẽaliter, et sunt tria. murmuratio. detractio. et mendaciũ. Et s̃m hoc lectio diuiditur in tres ptes sicut ptꝫ intuẽti. Dicit ḡ inferẽs cõclusionalit̃ ex p̃cedentib⁹ Ex quo sic est qꝫ peccator malloqu⁹ nullo mõ põt euadere impunit⁹. sed iudicabit̃ ⁊ corripietur a deo. ergo custodite vos a murmuratione q̃ est spẽs vna locutionis que multũ deũ offendit. ⁊ nõ solum cauenda est propt' dei iudicantis seueritatẽ. imo propter sui inutilitatẽ. et ideo subdit. que nihil pdest. duplex est malũ cuȝ quo viuere moleste ferim⁹, vt dicit Varro. Et est A notandũ circa istud vitiũ quid sit et q̃nte grauitatis apud deũ. Est eñ querela cũ impaciẽtia in his q̃ homo debet ferre patiẽter vel sustinere. Et cõmitti̇t q̃nqꝫ contra deũ p displicentiã. q̃nqꝫ cõtra prelatũ p inobediẽtiã. q̃nqꝫ cõtra proximũ per inuidentiã. Primo eñ inueniũtur q̃dam q̃ murmurãt contra deũ p displicẽtiã quã habẽt de suo regimĩe ⁊ administratõne quã facit circa hoies. Et hoc ẽ iniustum irrõnabile. Vñ Seneca. Optimũ est pati qđ emẽdare non possis. ⁊ deũ quo auctore cũcta proueniũt sine murmuratõne comitari. Malus eñ miles ẽ qui ĩpatorẽ gemẽs seq̃tur. Seneca in ep̃la. xlij. Ubi nulla prudentia est, subtiles et artifices multũ indignãtur et merito. q̃ñ corripiũtur et instruũt̃ ab iscijs et ignaris artis sue. Certe de mũdi regimine nos sum⁹ ignari. De⁹ autẽ solus scit q̃d omnibus expediat. Et idõ q̃cunqꝫ contra diuinas ordinatõnes et dispositõnes murmurat oñdit se esse fatuũ et indisciplinatũ. Ecci. x. Vir prudẽs et disciplinat⁹ nõ murmurat. Murmurãt tñ mũdiales cõtra deũ pter q̃tuor. Primo de hoc qꝫ tẽperies et tẽpestates nõ tribuit eis p scdm coꝝ volũtates. Scdo de h̃ qꝫ prosperitatẽ et aduersitatẽ nõ tribuit ĩ vita ista iuxta merita et demerita hoim. Tertio de hoc qꝫ deus eis frequẽter ĩmittit tribulatões et infirmitates. Quarto spẽaliter murmurãt pauꝑes inuolũtarij contra deũ de deo qꝫ nõ ita abũdanter tribuit eis, sicut q̃busdã diuitibus. Primi hoĩes multũ faciũt cõtra seipos qꝛ impediũt propriã trãquillitatẽ et pacẽ, nõ

cōformādo se diuine volūtati: imo si sic eēt sicͣ
vellent: mūdus periret, qꝛ talis tēperies qͣlez
vnus hō vellet pro oneribꝫ suis vl' pro agro
suo displiceret vl' noceret vicino suo. imo sibi
ipi displiceret vel noceret postea: qꝛ hō nescit
qͥd sibi vel suis expedit. Tales vident cōsiliis
affectōuis qͣlis fuit phaeton ſm fabulas. de
quo Ouidius. ij. methamor. q̄ fuit filius ple-
bi, sed qꝛ de h̄ dubitat̄ petijt ꝙ pr̄ sibi aliq̄d
daret quo hoīes certificari possent, sup hoc
pr̄ iussit ꝙ peteret ꝛ ab eo īpetraret. Petijt igi-
tur ꝙ posset regere currū solis. Rexit igit̄ iste
puer insci⁹ ꝛ inexptus aliqn̄ duxit solē ita ꝓ-
cul a terra ꝙ oīa ꝑ frigus cōgelabātur. Aliqn̄
ita ꝓpe terrā ꝙ oīa cōburebātur ꝓpter qđ a Io
ue fulminatus interijt. Ita ꝯtingeret de istꝭ fa
tuis ꝛ ꝓsumptuoſ qui de diuina gubnatōne
murmurāt. Sꝫ si ſm eos fieret gubernatō to
ta mūdi machina solueṫ. Vñ narraṫ de quo-
dā heremita q̄ semiauerat olera ꝛ petiuit plu
uiā a deo et optinuit. Postea serenitatē ꝛ op-
tinuit. Itez pluuiā et habuit. ꝛ qͣle tēpus vo
luit petere breuiter deus dedit, et tn̄ nec vnū
olus excreuit. cogitauit ergo heremita ꝙ essꝫ
vniuersalis defectus olerū in toto mōd ꝛ pa
tienter sustinuit. Casu tn̄ cōtingente diuertit
ad locū alteri⁹ heremite ꝛ vidit ibi olera pul-
cherrima. Quō inq̄t habes tu olera illa pul-
chra. ego semiaui olera et pluuiā a deo postu
laui sicut mihi videbaṫ expedire ꝛ optinui: ꝛ
tn̄ nihil habeo. Certe respōdit aliu s. hoc iu-
ste et rōnabiliter tibi accidit. putabas te sapi
enciorē deo: et ipe tibi ostēdit fatuitatē tuam.
Vñ etiā de quodā agricola narraṫ qui cōiter
habuit in agris in vineis ꝛ pasculs vberio-
res fruct⁹ et herbas q̄ꝫ vicini sui. Req̄situs āt
quare. Respōdit ꝙ sp̄ habuit talē tēperiē qua
lem volebat. Req̄situs quare. Respōdit. ego
nūq̄ꝫ aliud tp̄s appeto q̄ꝫ deus dat. Vñ mur
muratores ex causa tales sunt siles. Caio ce-
sari. De quo narrat Sene. li. j. de ira in fine. ꝛ
Sueto. in li. de vita. xij. cesa. Iste Caius or-
dinauit facere solēnissimū festū suis nobilibꝫ
Cōtigit ergo ipo die festi tonitrua, fulmīa. et
pluuias maximas fieri. Rex fatu⁹ indignat⁹
indixit bellū cōtra iouē ꝛ iussit balistarios su
os ꝛ sagittarios ꝛ mgr̄os machinaꝝ suarū sa
gittas et tela iacere cōtra iouē. Isti fatui obe-
diētes suo pncipi sagitauerūt tela et iecerūt
lapides cōtra celū qua oīa in ꝓpͥm descēden-
tes magnā partē ꝓpͥi peremerūt. Reuera sic ē
de illis q̄ murmurāt diuinis dispositōnibus i
iaciūt verba impatiētie contra deū que deo
nocere nō possunt. sed ꝓcise in dānum ꝓpͥuz

retorquenṫ. Sic murmurauerūt filij israel in
deserto cōtra deū et perierūt. nec intrare po-
tuerūt in terrā ꝓmissiouis. Vñ Nume. xiiij.
Oēs qui nūerati estis a viginti ānis et supra
murmurastis cōtra me nō intrabitis terram
sup quā leuaui manū meā vt habitare vos fa
cerem pter caleph filiū iephone et iosue filiū
nun. Et ideo signanter dicit. j. Coꝝ. x. Neqꝫ
murmuraueris sicut q̄dam coꝝ murmuraue
rūt et perierūt ab exterminatore. Secūdo
inueniūtur homines q̄ murmurant cōtra de-
um eo ꝙ prosperitatē et aduersitatē nō distri
buit in vita presenti iuxta merita et demerita
ꝑsonarū. et hec est antiq̄ssima q̄rela gentiliū
phoꝝ cōtra deū. et cā propter quā plerīqꝫ di-
xerūt mōm nō regi a deo sed a casu. Iuxta il-
lud Claudiani in ꝓmo margine in ꝓncipio.
Sepe mihi dubiā traxit sentētia mentē. Cu-
rant superi terras aut null⁹ ineēt Rector. ꝛ in
certo fluerēt mortalia casu. Et Boe. in de cō
so. li. j. metro. v. O stelliferi cōditor orbꝫ. Et po
stea circa mediū metri. Oīa certo fine gubnas
Hoīm solos respuis act⁹. Merito rector co-
hibere mō. Nā cur tātas lubrica versat. For
tuna vices. ꝓmit insontes Debita sceleri no-
xia pena. At ꝑuersi residēt celso Mores solio
sctāqꝫ calcant. Iniusta vice colla nocētes. La
tet obscuris cōdita virtus Clara tenebris in
iustusqꝫ tulit. crimē iniq̄. Nil periuria nil nocet
ips. Fraus mēdacij. cōpta colore tē. Sꝫ po
sito sicut veritas se hꝫ ꝙ deus regit mōm tūc
apparet magi⁹ mirabile quare mali reportāt
premia iustoꝝ et sancti aliqn̄ luūt et puniuntṫ
loco maloꝝ. Vñ dicit Boeti⁹ loquēs ad phi
losophiā prosa. v. li. iiij. Cur ergo hec viceuer
sa mutenṫ sceleruūqꝫ supplicia bonos premant
Premia virtutū mali rapiāt. vehementer ad
miror. queqꝫ tā iniuste ꝯfusionis ratō videaṫ
ex te scire desidero. min⁹ eteni mirarer si mi-
sceri oīa fortuitis casibꝫ crederē. nūc stuporez
meū de⁹ rector exaggerat. q̄ cū sepe bonis io-
cūda. malis aspera. cōtraqꝫ bonis dura tribu
at. malis optata cōcedat. nisi cā depͥhēdaṫ.
q̄d est qđ a fortuitꝭ casibꝫ differri videaṫ. Nō
solū autē gentiles phi. sed. sancti dei ꝓphete
videnṫ de hoc murmurasse. sed nō murmura
uerūt. sed poti⁹ admirātes exclamauerūt qͣli
ter incōprehensibilia sūt iudicia dei ꝛ inuesti
gabiles vie eius. Ad Rhoma. xj. Vñ iob. xxj
Quare impij viuūt sublimati sūt cōfortatiqꝫ
in diuitijs. Et Hiere. xij. Quare via impiorū
prosꝑatꝛ bene est oībꝫ q̄ preuaricanṫ ꝛ iniq̄
agūt. Itez ps. Usqueq̄ dn̄e petōres. vsqueq̄
petōres gl'iabūtur. Itē Abachuc. j. Quare re

B

spicis sup ꝯtēptores: ⁊ taces ꝯculcāte impio
iustiorē se. Sꝫ certe istud murmur ē irronabi
le si cā penset. Medic⁹ prudēs ⁊ fidelis egro
de q̄ desperat, oia indr̄nter ꝯcedit q̄cūqꝫ desi
derat. Egro ꝓo de cui⁹ salute spē hꝫ mlta ne-
gat, dietas ⁊ abstinētias ordinat ⁊ amaras po
tiones tn̄ salubres ei ꝓpinat. Isto mō de⁹ re-
probis in hac vita abūdantiā tpaliū bonoꝝ
tribuit: vt p pauciis bonis opibus pauci die
bus in hac vita puniētur. Et hoc ē q̄ dicit be
atus Greg⁹. xxj. mora. c. iiij. sup illud iob. xxxj.
Nūq̄d nō est ꝑditio iniq̄. Dicit Greg⁹. Inlu
stuo ad debitū mortis currēs effrenatē volu
ptatib⁹ vtit. q̄ ⁊ vituli q̄ mactādi sunt in vbe
riorib⁹ pascuis reliquūtur. At cōtra iustus a
delcātionis trāsitorie iocūditate restringit. q̄
etnimꝫ vitul⁹ ad laboris vsum vite deputa
tus sub iugo detinet. Et ꝯñter ponit exēpluꝫ
de egro desꝑato, et de ista materia loq̄tur idē
Greg⁹. vj. moraliū. c. iiij. Quasi ꝑ amena p̄ta i
carcerē venit q̄ per p̄ntis vite ꝓspera ad inte
ritū tendit Tertio inueniūtur q̄dā mūdia-
les murmurātes contra deū qn̄ eos flagellat
vel p tribulatōes. vel p infirmitates, ⁊ h̄ fatu
um est et irronale. cum freq̄nter infirmitas sit
vtilior hoi vel sanitas. Vn̄ in vita patꝝ legi
tur, q̄ cū q̄dam peteret liberari a terciana a ioā
ne heremita, rn̄dit. rem tibi necessariā cupis
abijcere. Dicit eciā aristo. iij. topico. Illud qḋ
est effectiuū btitudinis magis est eligendū q̄ꝫ
qḋ sanitatis, sꝫ tale ē frequēter infirmitas. vn̄
Eccl. xxxj. Infirmitas grauis sobriā facit a-
nimā. Flagella etiā ⁊ tribulatōnes ⁊ tedia fa
ciūt nos fugere ad deū. Et iō cōsiderato q̄ p̄r
noster ē qui nos flagellat ⁊ ꝓberat: et q̄ nobis
hereditatē seruat: patienter debem⁹ sustinere
q̄cq̄d nobis irrogat Vn̄ Greg⁹. vj. moral. iij.
ca. Quidā tūc ꝓsperitatē despiciūt cū malum
eis exitū cernūt. sꝫ ꝑfecti ecōuerso. Vn̄ tūc est
ꝓsperitas pensanda q̄uis nihil sit, cū sese su-
pra ceteros successib⁹ extollit. Narrat Sen.
vj. declamationū. c. j. q̄ q̄dam abdicauit filiū
suū: ad quē frater su⁹ accessit rogās q̄ p̄ri suo
nullo mō dure respōderet, sꝫ abdicatōem pa
tiēter sustineret sub q̄ pacto cyrographū suū
sibi dedit: ꝓmittēs se datuꝝ sibi dimidiā par
tem hereditatis sue, ille tacuit ⁊ frat̄ alius ab
dicat. tūc declamatōne fcā sup casu, frater il-
le graciens dicit germano suo. In oēm me for-
tunā frater tibi iūgam comitē, si militādū est
vna militabim⁹, si peregrinādū vna peregri-
nabimur, si quotidianā rogauero stipē: illā te
cum diuidā, nolui recentē p̄ris irā exagita-
re, malui vt tacendo p̄rē vincere, nec part

heres ero: tue custos Moralit̄ loq̄ndo Fr̄ iste
charissim⁹ xp̄m significat q̄ nos frēs suos vo
cat. Ad Heb. v. Nō cōfundit frēs eos voca-
re p̄i noster deus Deut. xxxij. Nūq̄d nō ipe ē
p̄r tuus. Iste p̄r vnūquēqꝫ de nob totiēs ab-
dicat q̄tiens eum aduersitate flagellat. Quid
igitur dicit xp̄s frater noster tali hōi a deo tri
bulato. Certe sic dicit ille frater gratissim⁹. su
stineas patiēter et patri nr̄o nihil dure respō-
deas et dabo tibi medietatē hereditatis mee
et simul cū hoc in oi fortuna stabo tecū: nec
te deserā: nec dimittā dūmō hoc vnū cōcedas
q̄ p̄ri nō remurmures Et iō Treno. iij. scribi
tur. Quid murmurabit hō viuens nisi ꝓ pec
catis suis. Scrutemur vias nr̄as ⁊ q̄ramus
et reuertamur ad dn̄m. q̄ Greg⁹. v. moral. c.
xiij. dicit q̄ q̄ in penis murmurat iusticiā feri
entis accusat ⁊ deū postponit. Vn̄ aristo. dic̄
vj. topico. q̄ proterue rn̄dens est cā quare fre
quēter nō bene disputat. Et. ij. elenco. dic̄. q̄
si rn̄dens contra argumētet cui debeat solue
re: peccat cōtra leges bn̄ respōdendi. Mora
liter. disputatio ē inter deū et hoiem. de⁹ ha-
bet opponere ⁊ arguere. Apoc. iij. Ego q̄s a-
mo castigo ⁊ arguo. Et hois est in ista dispu-
tatione rn̄dere. Job. xxx. disputare cū deo cu
pio Si igit̄ ille rn̄dens proterue ⁊ ꝯtra argu
mētando et remurmurādo respōdeat: reuera
nō bene disputabit̄ a pte sua, sed si patiet̄ su-
stineat et grās agit deo: disputatio bn̄ finiet.
Sic respōderūt sancti martyres de q̄bus ca
nit eccl̄ia. Nō murmur resonat nō querimo-
nia, et est Ambrosij Quartū genus murmu
rancīū contra deū sunt paupes inuolūtarij q̄
nō virtute sed necessitate ad paupertatē cogū-
tur, et isti sunt valde fatui, q̄ si de sua necessi-
tate virtutē facerent: indubitāter eligerentur
ad regnū celoꝝ. Iac. ij. Nōne de⁹ elegit pau-
peres in mundo. diuites in fide ⁊ heredes re
gni. Multos tn̄ iuuat paupertas ad vitā eter-
nam cōsequendā, scitio q̄ paup scolaris defi
cientib⁹ victualib⁹ suis: plus appetit repatri-
ari q̄ꝫ ille qui abūdat Et peregrin⁹ in terra ex
tranea deficientib⁹ expēsis: facit maiores die
tas. Et falco famelicus auidius volat ad pre
dam. Et reuera isto mō pauperes multi qui
sunt in ista vita: sicut scholares q̄bus victua
lia q̄tidie deficiūt, sicut peregrini qui ꝑuas
expensas hn̄t: et sicut falco famelicus multo
auidius desiderāt celestem patriā ⁊ ꝓsus eaꝫ
peregrināntur q̄ꝫ diuites impinguati ⁊ abudā
tes in seculo. Et hic est notādū q̄ horror pau
pertatis volūtarie quā ita detestantur hoies
his dieb⁹: pcedit ex defectu fidei q̄ nō credūt

deum velle sufficiēter subuenire his qui sūt paupes pro amore suo. Et nō aduertūt fatui ꝙ pauper habens multos filios: plus de illo sollicitat̃ qui minus potest seipm̄ iuuare ꝛ cui nōdum pussum est vñ possit viuere. ꝛ mater plus sollicitat̃ circa vnū filium infirmū q̃ circa multos sanos. Ita deus circa paupes volūtarios qui pro amore suo sunt pauperes plus sollicitat̃ q̃ circa diuites. Unde in ps. Ego vero egenus ꝛ paup sum sol. est. mi. De istis pauperibꝫ murmurantibꝫ dicit ps. Ipi dispergētur ad manducādum. si vero nō fuerint saturati murmurabūt. Non sic vos charissimi. sed sicut ad Phil. scribit. Omīa facite sine murmuratōne.

Lectio IX

A detractione

parcite lingue qm̄ sermo obscurꝰ in vacuū nō ibit. i. in obscuro vel in occulto platus. i. impunitꝰ. Postq̃ sapiēs dissuasit primū genus puerse locutōis qd̓ fit directe cōtra deū vicꝫ murmuratōez. Hic dissuadet scdm̄ genus puerse locutōis qd̓ committit̃ cōtra proximū vicꝫ detractionē. Et circa hoc duo facit. Nā primo ponit psuasionē ad vitandū detractionē. Scdo assignat psuasionis rōem. ibi. qm̄ sermo obscurus. Dicergo sic A detractōne pcite ligue. q̄si diceret laboriosuꝫ est si bñ ↄsideretis vexare linguā in detractōne. Om̄e qd̓ est innaturale ꝛ violentū exercet̃ cū labore ꝛ fatigatōe. mō lingua data est hōi ad duo officia et soli hōi. Juxta illud. ij. de aīa. lingua ↄgruit in duo opa. s. gustum ꝛ loq̄lam. In gustū ꝓpter esse aīalis. In locutōem ꝓpter bñ esse. Est em̄ hō aīal politicū hoc ē ciuile cōicaṫiuū naturalit̃ cōceptuū ꝛ affectionū suaꝝ et desiderās amare ꝛ amari. Et iō ad istud bñ esse ꝛ ad istū bonū effectuꝫ qui ē amare ꝛ amari. dedit deus linguā hōi. In cuiꝰ etiā figurā spūsctūs q̄ est amor pris et filij in talis orgāni effigie voluit apparere nō in specie manus: nec auris: nec oculi: ſꝫ apparuerūt aplīs disptite lingue tanq̄ ignis. ꝛc. Actuū. ij. Et iō naturale officiū lingue ē multiplicare amorē ꝛ beniuolentiā inter hoīes. ꝛ hoc est qd̓ dī Eccl. vj. Uerbū dulce mltiplicat amicos ꝛ mitigat inimicos. ꝛ ligua eucharis. i. gratiose in bono hoīe abūdabit. Psitacus est auis q̄dam q̄ pōt doceri ad loq̄ndum vocibꝫ hūanis. Et de ista dicunt doctores ꝙ nihil nouit naturalit̃ loqui: nisi ꝟbum salutādi. vñ impatorē dī naturaliter salutare: iuxta illud marcialis epigramacon. xiij. Psitacus a vobis alioꝝ noīa discam. Hoc didici p me dicere cesar aue. Uñ in hystoria karoli magni narrat̃ ꝙ cū arrasset p deserta grecie: obuie ei fuerūt aues q̄ psitaci nūcupātur: q̄ statim euꝫ lingua greca salutauerūt clamātes.

hoc est dictū: aue cesar inuicte: q̄ fuit pma ꝓphetia sibi facta de impio. Nā cum tūc nō foret nisi rex francie: factus est postea impator. Istud aliq̄liter figuratur ꝙ ꝓpriū et naturale officiū est lingue loqui bona ꝛ amicabilia Et quia naturale fit cū labore et fatigatōne. iō innuit sapiēs ꝙ hō maledicēdo detrahēdo cōtendēdo laborat: ꝛ innaturaliter vexat linguā. iuxta ps. Cuius maledictōe os plenū est sub ligua eius labor et dolor. Dī ꝙ aues habētes liguas partitas nūq̄ bñ loquūtur: ꝛ blesi dicūtur hīe linguas partitas. ꝛ iō male loquūtur. Et iō canendū est sūme a detractōne partite lingue Alia lr̃a habꝫ partite lingue. i. diuise vel duplicis lingue. Et est sensus. Custodite vos a detractione partite lingue. Om̄is em̄ detractor partit ligua suā. tū q2 ī eadē narratōe ꝟboꝝ de eadē psona dic̄ bona q̄dam et q̄dam mala. Mala āt pfert p se et pncipalr̃ Bona p accn̄s ꝛ secūdario vt mala cōnexa verisiliora videant̃: tū q2 cōiter oīs detractor ē adulator. blādit in pñtia et mordet ī absentia. ꝛ iō de eoꝝ liguis notabilit̃ dī ī ps. Sepulcꝝ patēs ē guttur eorū liguis suis dolose agebāt. Ille q̄ ī ludo scacoꝝ nouit bñ ludos ptitos: de facile circūuenire pt sociū suū ꝛ mattare. Reuera ita isti dolosi dtractores a tergo ꝛ adulatores ī facie facillime circūueniūt etiā prudētē. Isti portāt ptitā robā diaboli cuiꝰ vna medietas de adulatione ꝛ alia de detractōe ē. Hec fuit roba quā diabolꝰ induit qñ euā decepit Geñ. iij. Nequaq̄ moriemi: scit ei deꝰ ꝙ ī q̄cūq̄ die comederitis ex eo apient̃ ocli vrī ꝛ eritꝭ sic dij scietes bonū ꝛ malū Ecce roba ptita cuiꝰ vna medietas ē detractio ↄ deū iponēs sibi inuidiā. ꝛ alia adulatio mulieri pmittēs ipunitatē ꝛ oīm sciaꝫ. Esaie vj. Pro ↄfusione vīa duplici ꝛ rubore laudabūt ptē eoꝝ. Isti figurant̃ p amō regeꝫ amonitaꝝ. De q̄. ij. Reg. x. Qui tulit filios dauid ꝛ rasit dimidiā ptē barbe eoꝝ ꝛ pscidit vestes eoꝝ vsq̄ ad nates ꝛ dimisit ↄfusos turpit̃ valde Isto mō detractores vnā ptē radūt per adulatōes suaues ꝛ aliā dimittūt reseruātes in mēoria et vestes. prescindūt vsq̄ ad nates. Uestis hoīs est eius bona fama et honesta. Istam vestē prescindūt vsq̄ ad nates. i. vsq̄ ad denudationē illoꝝ de quibus homo hēt verecūdari et confundi. Et ideo satis cōuenienter describit eos ps. dicens. sepulchrū patens ꝛc. Ubi describit eos eē receptiuos im-

mūdicie:quia sepulch℞ patens.effectiuos in iusticie,qꝛ linguis suis dolose agebant.ꝛ infe ctiuos omīs neq̄cie,qꝛ venenū aspidū sub la bijs eo℞. De pmo videtis ꝙ sepulch℞ patēs recipit indifferēter corpus mortuū cuiuscūqꝫ et nō est clausū,iō fetores et hūores illiꝰ qđ recipit oibus oñdit ꝛ oēs accedētes inficit et corrūpit Isto mō certe q̄dam sunt explorato res criminū ꝛ defectuū ꝓximo℞ suo℞,et eorū qui eis cōuiuūt quotiēcūqꝫ sine iusti,siue in iusti,qꝛ nemo sine crimīe viuit,defectꝰ q̄s no tauerūt oīībꝫ publicāt.vbi pūt nocere Et qꝛ carent opculo.nīl pñt celare. Vñ in lege ve teri,vas qđ caruerat opculo imūdū fuit. Nu me.xix.Ex oppositū viri sancti et electi defe ctus fratrꝫ suo℞,q̄ntū bona cōsciencia pmit tit,sepeliūt et occultāt apponētes mirrhā cō passionis et inuoluētes illud sindone carita tis,qꝛ charitas operit mltitudinē peccatorū. Jacobi,v.et inūgentes illud balsamo hone ste excusatōnis,q̄ntū bona cōsciencia pmittit Gen,xxiij.In electꝭ sepulcris tuis sepeli mor tuū tuū Scđo sūt effectiui iniusticie,qꝛ lin guis suis dolose agebant,qꝛ cōiter sub specie pietatꝭ et passionis et cōpassionis proponūt venenū maliciose intentōnis. Unde de illis dicit.ps,Os tuū abūdauit malicia.ꝛc, Ter cio sūt infectiui oīs neq̄cie,quia venenū aspi dum sub labijs eorum. Istud venenū est val de nociuū.qꝛ sic intoxicat,ꝙ nullo remedio sanari potest,hoc nanqꝫ in fama vix vel cum difficultate sanatur,Deutero,xxxij. Venenū B aspiduz insanabile. Notandū ꝙ detractor assimilat vrso p illam bestiam figurato quaz vidit Daniel q̄ similis erat vrso,ꝛ tres ordi nes dentiū erant in ore eius,ꝛ dictum est ei, Surge comede carnes plurimas,Danielis vij. In tribus ordinibꝫ dentiū figurāt tres modi artificialiter detrahendi, Primꝰ modꝰ est bona q̄ homo facit diminuere vel male ex ponere tanqꝫ corrupta intentōne sit factū.vel ex compatōne ad aliū ostendere ꝙ nō sit vir tuose factū vel excelenter sicut decebat. Se cūdus modꝰ est defectꝰ occultos,tamē et de lege charitatis celādos publicare ꝛ ꝓponere sub intētione ledendi famā. Tertiꝰ modꝰ est pessimꝰ q̄ est falsa crimina cōfingere ꝛ innocē tibꝫ imponere, Isti sūt tres ordines dentiū q̄ in q̄busdā abūdant,Cōtra q̄s petrꝰ in cano nica sua pma,c,ij.Deponētes oēm maliciā et oēm dolū et simulatōes ꝛ inuidias et oēs de tractōnes q̄si mō geniti infantes rōnabiles sine dolo lac cōcupiscite.Signāter docet pri mo deponere oēs detractōes,i.tres mōs pre dictos,qꝛ oē et totū sup tria ponimꝰ.Que de

signāt p tres ordines dētiū in ore vrsi,Et ꝯti ter illis dētibꝫ depositꝭ maliciosꝭ,eē debemꝰ si cut infantes q̄ carētes dētibꝫ mordere nō pñt et lac dulcꝭ et suauis affabilitatꝭ sine dolo de siderare vt de vno q̄z verificet illud.Cāt.iiij. Fauꝰ distillās labia tua mel ꝛ lac sub lingua tua Sꝫ notādū ꝙ cōtra istud vitiū debemꝰ nos disponere triplr,ꝯtuose vicꝫ cōtra detra ctionē,Prio ne eaꝫ aliq̄lr faciamꝰ.Scđo ne eā facilr audiamꝰ,Tertio ne eā pusillanimiter timeamꝰ,De pmo Jac.iiij. Nolite detrahere alterutrꝫ frēs,Vñ Hiero.epl'a.xiij. Nulli de trahas:nec i co te sctūm putes si ceťos lateat accusamꝰ sepe qđ facimꝰ Et ꝯtra nosmetipos i districti i vita nr̄a inuehimꝰ:multi de eloq̄nti bus iudicantes,De istis detractoribꝫ loq̄tur Bern̄,sup cañ,ser,xxiij,Ois q̄ detrahit h̄ pri mū q̄dē seipꝫ ꝓdit vacuū a caritate.deinū q̄d aliud dtrahēdo intēdit:nisi vt is cui detrahit veniat i odiū siue ꝯtēptū ipis apud q̄s detra hit,Serit igit caritatē in oibꝫ q̄ se audiūt lin gua maledicta,ꝛ q̄tū in se ē necat funditꝰ ꝛ ex tingit,Et infra,vnꝰ loq̄tur:vnū ꝟbū dic̄ vl' p fert,et tm̄ illud vnū ꝟbū in vno momēto audi entiū aures inficit,aīas interfecit,hec Bern̄, Oēs eīm discordie lites ꝛ odia q̄ sūt in mūdo fe re hūt originē vl' ad minꝰ augmētū p detracti ones vl' p tercia liguā,In cuiꝰ figura fingūt poete ꝙ Cardīꝰ rex greco℞ semiauit in terra dētes serpētinos ex q̄bꝫ succreuerūt milites ar mati,q̄ stati in se inuicē irruētes acerrime ꝯfli xerūt ꝛ se mutuo pemerūt.hec ouidiꝰ metaph. li.iij.Isto mō detractor semiat dētes serpēti nos.i.ꝟba veneriose detractōnis:intꝫ illos q̄ debēt eē amici:q̄ q̄dē dētes stati crescūt in mi lites armatos:qꝛ ꝟba detractoris cōcepta in cordibꝫ hoīm ad effectꝰ hostilitatis ꝛ inimici cie pcedūt qñqꝫ ad pugnā.Iste seminator ē se ptimꝰ eo℞ q̄s odit ds q̄ vicꝫ seīat discordias inť frēs Prouer.vj.Et de istis dētibꝫ i arma tos pugnatores crescētibꝫ dr̄ in ps,Dētes eo rū arma et sagitte, Nec legimꝰ ꝙ ds aliq̄đ vi tiū expssius odiat vl' pseq̄tur q̄z detractōnem. Vñ ad Ro,j,Detractores deo odibiles , Et deꝰ ipemet in ps,Detrahentē secreto ꝓximo suo hūc psequebar.De h̄ vitio Gregꝰ,ix,moral, sup illud Job,xix.Quare psequimini me sic de us ꝛ carnibꝫ meis saturamini,Sciēdū inq̄t ē ꝙ hi q̄ aliene vite detractōe pascūtur: alienis pculdubio carnibꝫ satiātur.Vñ p Salomo nē dr̄, Noli eē in ꝯuiuijs potato℞:nec come das cū eis q̄ carnes ad vescendū ꝯferūt,Car nes q̄ppe ad cōuescēdū cōferre ē in collocutō ne derogatiōis vicissim ꝓximo℞ vitia dicere De q̄℞ pena mox subdit,qꝛ va cātes potibꝫ

et dātes ſymbola cōſument. Potib9 vacāt q̄ de opprobrio aliene vite ſe inebriāt Symbolū ꝓ̄o dare ē ſicut vnuſq̄ſq; ſolz ꝑ ꝑ te ſua cibos ad veſcēdū: ita ī cōfabulatiōe detractōis ꝟba cōferre. Sz vacātes potib9 ⁊ dātes ſymbola ꝯſumētur, q2 ſicut ſcriptū ē Dīs detractor eradicabit. hec Greg9. Scđo puidēdū eſt ne detractōnē facilit audiam9. Vñ Berñ. ſuper cātica ſmōe lxiiij. Porro detrahere aut detrahentē audire q̄d eoꝝ dānabilius ſit nō facile dixeri. Abomiabile ē audire vel ꝯferre cū hoīe cui9 dentes ſūt corrupti vel ſtomach9 repletus fetidis hūorıbus, q2 talis hʒ anhelitū fetidū nimis graue. Et dicūt naturales ꝙ oēs beſtie veſcētes crudis carnib9 hñt ora fetida et abomiabilia. Et certe mlto magis moralit deberēt nob ēē fetētia et abomiabilia ora detrahentiū. Juxta illud Prouerb. xxiiij. Cogitatio ſtulti pctm̄ eſt ⁊ abomiatio hoīm detractor. Tertio cauendū eſt nob ne detractōnem puſillanimit timeam9. Multi eīm propt obloq̄a detractoꝝ a bono ꝓpoſito retardant. et hoc ē valde fatuū, imo ſm doctrinā Greg. vj moral. ca. xvij. Detractōnes hoīm deſpiciēdo et ꝯtēnendo ſupare debem9. Expedit eīm nobis ſcire ꝙ aliq̄ nobis detrahūt. Vñ Grego. xxij. moral. ca. xij. Sed inter hec ſciendū ne īmoderatis laudib9 efferamur plerūq; miro rectoris nr̄i moderamie ⁊ detractōnib9 lacerari ꝑmittimur, vt cū nos vox laudātis eleuat: lingua detrahentis humiliat. Et eadē ſententia ponitur ī canone. vj. q. j. Sūt plurimi. Vñ Boetius. j. de cōſolatōne, proſa tertia aſſignat cām q̄re oēs phī veri et etiā apparentes pſecutionē a reprob paſſi ſunt: quos inq̄t nihil aliud in cladeʒ detraxit: niſi ꝙ nr̄is moribus inſtituti ſtudijs reproboꝝ diſſimillimi videbātur. Ita nihil eſt ꝙ admireris ſi ī hui9 vite ſalo circūſtātibus agitemur procellis: q̄bus hoc maxime ꝓpoſitū eſt peſſimis diſplicere. Itē Seneca de copia verboꝝ. Sit tibi tam triſte laudari a turpib9 q̄ʒ laudari ob turpia. Letior eīm eſto quotiēs diſplices malis: et maloꝝ de te exiſtimatōnes malas: verā tibi laudationem aſſcribe. Et ps. Detrahebāt mihi q̄ñ ſeq̄bar bonitatē. Iſti ſunt tonſores vel falſarij monete legalis. Impeditores legati regalis. Exhūatores cadaueris fratnalis. Eſt eīm pſona clare fame: ſicut moneta legalis quā nullus pt refutare: ſʒ ſi fuerit deformata vl' attonſa: pdit pōdus et imaginē et iā nō recipit loco precij ſic prius. Eodē mō detractores nitūtur cōfundere bonos viros diffamādo coꝝ merita p deprauatōnē ⁊ attenuādo circūſtantias: ⁊ attōſando p diminutō eīm

ut opus eoꝝ nō appareat ꝟtuoſe factum: ſicut circūſtantie ſignāt. Et iō tales pñt vocari tōſores monete legalis. Muſce ſicut dič ariſt. iiij. de aīalib9. ca. j. hñt aculeū loco armoꝝ per quē extrahūt ſanguinē. Eodeʒ mō ſimplices morſu q̄ntūcunq; ſint pui valoris detrahere bñ ſciūt et extrahere ſanguinē cooptū. i. defectus occultos: neſcientib9 diuulgare Exo. v. Venit muſca gūiſſima in domo pharaonis. Scđo ſunt īpeditores legati regalis. Rex eīm xp̄s moriturus ſtatuit xp̄ianis oībus teſtamētuʒ pacis dicēs. Pacē relinq̄ vobis: pacē meam do vob. Joh. xiiij. Hoc teſtamētū impediunt potiſſime detractores. Tertio ſunt exhumatores cadaueris fratnalis. Dič eīm ariſto. vij. de aīalib9. c. iiij. ꝙ hyena ē aīal mltū ferox ſile lupo: intm̄ diligēs carnes hūanas ꝙ frāgit interdū ſepulcra mortuoꝝ ⁊ exhumat corpora vt eoꝝ cadauerib9 ſaturet. Iſta beſtia aptiſſime gerit figurā detractoꝝ. Hō ꝑ pctm̄ mortale morit ſepelit a boīs: q̄ñ q̄ntū iuſticia ꝑmittit ei9 pctā occultāt ⁊ corrigit ꝯſciā fama integra ꝑmanēte. Sʒ q̄d facit detractor: violat ſepulturā, ⁊ iō eſt infamis ſm iura. vj. q. j. ca. infames. Extrahit carnes fetidas ⁊ comedit ⁊ alijs ad comedēdū diſtribuit: cū defect9 occultos et lapſos a mēoria ad mētē eius reducit. De talib9 dī Hiere. xij. ſm aliā trāſlatōnē. Nūq̄d ſpelūca hyene hereditas mea mihi. Et ꝑmittit pax añ. Facta eſt mihi hereditas mea. q̄ſi leo ī ſpelūca dedit ꝯ me vocē ſuā. iō odiui eā. Hereditas xp̄i ſūt gētes xp̄iane. ps. Dabo tibi gētes hereditatē tuā. ſʒ hec hereditas dat vocē contra xp̄m. ⁊ fit q̄ſi hyena ꝑ detractionē. ſic ſupius expoſitū eſt

Lectio X

Bautez q̄ð men

titur occidit aīam. Poſtq̄ʒ ſapiens diſſuaſit duo peſſima vitia loq̄ndi viꝫ murmuratōeʒ ꝯtra deū. et detractōeʒ cōtra proximū. Hic ꝯñter diſſuadet tertiū q̄ hō peccat ſpēalit ꝯtra ſeipm̄. viꝫ m̄ēdaciū. Eſt eī mētiri ꝯtra mētē dicere. Hō ē q̄dāmō intellectu9 ſm ariſto. ħ ē. intellcūs ē nobiliſſimū et digniſſimū qđ poſſit ī hoīe repiri. Et iō hō q̄ ꝯtra mētē dič facit ꝯtra ſeipm̄. Et illud vitiū diſſuadet tali ratōne. Illud qđ aīam occidit ſpūalit. ħ eſt ad mortē eternā adducit ⁊ grā ꝑuat q̄ eſt vita aīe: illud oīno ē cauēdū. ſʒ tale ē mēdaciū. ĝ ⁊c. Notādū eſt ħ ꝙ mōſtruoſuʒ et innaturale eſt ꝙ os ſit cā inſtrumētalis vel occaſio occiſionis aīe: q2 illud inſtrumentum ꝓ̄ſe ordinat a natura ad ꝯſeruādū vitā aīe:

A

sicut i opibus suis ptz:nā p' os expiram' z in
spiram':sine q̄ opatione vita aīe in corpe nō
seruat. Per os alimētū recipim' masticam' z
traicīam' Per os affectōes aīe exp̄mim',p
os pacē aīe:amiciciam et beniuolētiā i oculis
sine macula assignam'. Est g̃ mirabilit' pditō
sīz et ɔtra naturā:q os aīam occidat. Et idō
signāt dr Prouer.x. Uena vite os iusti:os aūt
impioꝝ opit iniqtatē. Et puer.xxj. Qui custo
dit os suū et linguā suā:custodit ab angustijs
aīam suā. Notādū q mēdaciū dedecet hoīez
ꝓpter tria spēalit'. Est eñ hō dei rōnalis inda
go:filialis ꝓago:dei natural' imago Est prio
hō z ei rōnal' indago h̄ est iuestigatio z inq̄si
tio:et ꝓpter hāc cām fctūs ē intelligibil'a deo.
Et idō sibi repugnat falsitas mēdacij Cū ei ve
ritas sit bonū intellect':ɔstat q falsitas ē ei'
malū z ei' corruptio Uñ aug' i Encheridiō
xxiij. Uis natural' refugit natural'r falsitatē.
z q̄ntū pt deuitat errorē. Uñ et falli nolūt ei
am q̄ amāt fallere. hec aug'. Et idō sic ois crea
tura rōnal' appetit ꝟitatē z sciam natural'r:ita
ois creatura rōnal' detestari dz mēdaciū. In
cui' figurā legim' Geñ.iij. q qū diabol' mē
tiri ꝑmo cogitauit:noluit in aliq̄ effigie rōna
lis creature apparuisse vel ꝓpinqua effigie.q̄
si nobilitati sue nature.p quāto rōnalis erat
mēdaciū displicerz.sz bestie tal' formā accepit
q̄ nature hūane mag' inimicat' z repugt:insi
gniū q medaciū ē venenū hūane nature Sic
eñ venenū corp' occidit:ita mēdaciū aīaz: vt
ptz h̄ in lr̄a. Et q̄̄to aīa nobilior ē corpe: tāto
videt' mēdax deterior venefico. Et idō rōnabi
lit' ɔbinabūtur i die iudicij.z a societate di
scōꝝ expeliētur. Apoc.xxij. et vlti. Foris ca
nes et venefici:et ois q̄ amat z fac' mendaciū.
Foris ĭnq̄t canes Nūcij vł alij q̄cūqz in orātes
in curia pape p negocijs expediēdis accedūt
ad palaciū.z in fores seu portas expectāt do
nec possint ad camerā itroduci ad papā:sz qñ
pulsat' foras cū cāpana pape:oēs recedūt tri
stes z certi:p illo die q p pe colloq̄uz nō habe
būt:et idō stati egrediūtur palaciū z ad hospi
cia sua vacui reuertūtur Sūm' pōtifex xp̄s ē
ad Heb.ix. Xp̄s assistēs pōtifex futuroꝝ bo
noꝝ. Ad hui' curiā veniūt in die iudicij oēs
hoīes.ij. Coꝝ.v. Oēs nos opz ante tribunal
xp̄i manifestari.z tūc certe dicet' aliq̄b' q itret
ad xp̄m. Nā vnicuiqz iusto dicet' Intra i gau
diū dñi tui Math.xxv. Et cito post intrabūt
hi in vitā eternā.sz alijs cāpana pulsante.h̄ ē
tuba sonāte clamabit' p angelos Math.xiij.
Exibūt angeli et sepabunt malos de medio
iustoꝝ.et mittent eos in caminū ignis ibi erit
fletus et stridor dentiū. Et ibidē.malos autē
foras miserūt.sic erit in ɔsūmatōe seculi. Exi
būt zc. Et nō mirꝝ si mēdax eiciet' a xp̄o:quia
naturalit' vnū ɔtrarioꝝ expellit reliquū Nō
xp̄s est ꝟitas Joh.xiiij. Ego sum via veritas
et vita.g̃ necessario hō falsus z mēdax eiciet'
a xp̄o Math.xxv. Inutilē seruū eicite in te
nebras exteriores Dī q si fiat circul' de terra
hibnica.tāte potētie ē terra illa q nullūz aīal
venenosūz poterit illū circulū itrare:vł si fue
rit iclusūz nō poterit exire:nisi aliūde violent'
eiciat'. Terra ista veritatē designat i p̄s. Ue
ritas de tra orta ē. Ista veritas potentissima
circuit z munit vndiqz xp̄m.in p̄s. Potēs es
dñe et veritas tua i circuitu tuo. Nō vsqz ad
diē iudicij hoīes infecti veneno mēdacij cōti
nent' a dīna ꝟitate.sic q ipossibile ē eos euade
re:cū sit nēo q̄ de manu ei' possit eruere Job
x. Sz certe tūc iudicabūt' z eiciēt' extra circu
lū istū z tradēt' passiōib' etni ignis. Ro.j.mu
tauerūt ꝟitatē dei i mēdaciū.ꝓpterea tradidit
eos de' in passiōes zc. Scđo est hō dei final'
ꝓago.j. Joh.iij. Uidete q̄lem caritatē dedit
nob deus vt filij dei noiaremur z sim'. Ergo
sum' generosi valde. Dei eñ genus sum' sic
Actuū.xvij.dī Ipius eñ et genus sum' Si
vero ita cōtingeret q filius nobilissimi regis
cui pepata eēt honestissima ꝟgo et nobilissi
mi gener' in spōsaz illā repudiaret z vilissimi
ribaldi filiā acciperet in vxorē: ipe fatue eligerz
et turpiter degñaret.et tā se q̄z suū genus mi
rabiliter dehonestaret. Sz hō xp̄ianus ē ille
q̄ gen' dei p fidē et baptismū itrauit.Jo.j. De
dit eis ptātē filios dei fieri. Isti ꝑparata ē ve
ritas:seu sapia i vxorē natural'r:qr oēs hoīes
scire desiderāt.j.metaph.z Sapie.viij.dī.vi
ce et psona nature hūane. Hāc amaui z exq̄si
ui a iuuētute mea.z q̄siui eā mihi assuēre spō
saz.z amator fact' sūz forme ill'. Ista ꝟitas
est filia dei s'm Berñ. Mēdaciū ꝟo filia dia
boli.joh.viij. Mēdax ē et pr̄ ei'.glo.i.mēda
cij Si g̃ hō relicta ꝟitate dei filia,copulet sibi
in vxorē mēdaciū filiā diaboli:turpit' degene
rat z mḡnā verecūdiā sib ipi facit. Et idō sigu
ter amor isti' sponse nob interdicit'. Eccī.vij.
Noli amare mēdaciū aduersus frēz tuū:neqz
in amicū sil'r facias. Scit' q de iure cōi dis
par cult' inter ɔhētes ipedit mr̄imoniū ɔhē
di et dirimit iā cōtractuz:mō hō et ois rōnal'
creatura colere dz deū Anselm' ca.ij. Cur ds
hō in ꝑncipio dicit rōnalē creaturā a deo fa
ctā eē iustā:vt illo fruēdo btā eēt dubitare nō
debem'. Et Carbo. Si ds ē anim' vt no.zc.
hic tibi ꝑcipue zc.sed constat q mendacium

colit diabolū:sic filia prēm:qꝛ prēm sequitur
sua ples:et iō de iure matrimoniū tenere nō dꝫ
Tū si de facto tenet q̄d ꝯtinget.sine dubio q̄
accipit filiā a p̄re debꝫ et dotē cōseq̄nt accipe
ab eodē.et certe dos quā diabolꝰ dat cuꝫ filia
sua ē infernꝰ,Apoc,xxi. Oibus mēdacibꝫ ps
illoꝝ est in stagno ignis,Osee,x.Ferietꝫ fedꝰ
cū mēdacio et germiabit q̄si amaritudo iudi-
ciū,et iō tales pūt dicere illud Esa,xxviij.Per
cussimꝰ fedus cū morte,ꝛ cū inferno fecimus
pactū,Scitis ꝙ de iure cōiq̄ ꝯhit p̄mo cum
vna,et postea cū alia,vocat bigamꝰ et efficit.
talis corā iudice si agat cōtra eū morte q̄ntū-
cūqꝫ sit lr̄atꝰ nō euadit,sic xp̄ianꝰ p̄mo ꝯtra-
bit cū veritate filia dei.Osee,ij.Spōsabo te
mihi i iudicio et iusticia.Et infra.Spōsabo
te mihi i fide,si postea cōtrabit cū mēdacio ef
ficit bigamꝰ,et i iudicio gn̄ali euadere nō po
terit.Nota ꝙ possꝫ ꝓbabilit' dici de ista spon
sa q̄ est veritas ꝙ satis ē formosa et amabilis
intm̄ ꝙ veritas ꝑ se odiri nō poterit,nō tn̄ est
bn̄ secūda,qꝛ nō parit bonā ꝓlem.Nā fm sa-
lustiū.veritas odiū parit,et iō dimittūt hoies
veritatē cōiter,qꝛ ꝑ eā incurrerēt odiū,sꝫ illud
nō est rōnabile,imo amico socrate ꝛ amica ve
ritate.scm̄ ē ꝓhonorare veritatē,vt di in ethi.
Sꝫ mēdaciū mlto peiorē generat ꝓlem,quia
mēdaciū est pctm̄,et pctm̄ cū cōsūmatū fuerit
generat mortē,Jac,j.Mors aūt infernal' est
peior ꝓles q̄ odiū maloꝝ hoim.Silr nō cō-
siderāt tales ꝙ ē de veritate.sic fuit de rebec-
ca Geñ,xxv.q̄ habuit gemios in vtero.jacob
ꝛ esau.sic v̄itas duos filios sil' parit.i.dilcōeꝫ
dei et odiū maloꝝ hoim.Malach,j.jacob di
lexi,esau odio habui.Luc,vj,Bti eritis cum
vos oderint hoies.Et iō deponētes mēdaci
um loq̄mini veritatē vnusq̄sqꝫ cū ꝓximo suo
ad Ephe,iiij.Tertio est hō dei natural' ima-
go Vn̄ augꝰ,xiiij.de trini,c,xv.Eo q̄ppe mēs
imago dei ē quo etiā capax ē eiusqꝫ ꝑticeps eē
pōt,ꝛ iō sic in trinitate p̄ina mēoria gignit v̄-
bū qđ est veritas,ita mēs hūana nullū aliud
verbū gignere dꝫ nisi verax,Eccl,xxxvij.Añ
oīa v̄bū verax p̄cedat te.Persone diuersoꝝ re
gnoꝝ et diuersaꝝ terraꝝ facilit' ab iuicē discer
nūtur ꝑ diuersitatē idiomatū ꝛ liguaꝝ.vt cōi
ter,qꝛ qui gallicū loq̄tur gallicꝰ est vl' estima
tur,et q̄ anglicū,anglicꝰ,sic ei arguebat cōtra
petꝝ ꝙ eēt galilꝰ et xp̄i discipulꝰ Math,xxvj
Vere et tu ex ill' es,nā ꝛ loq̄la tua maifestū te
facit.Sūt aūt moralit' loq̄ndo duo regna adi-
uicem in hac vita ꝯmixta.vicꝫ regnū dei et re
gnū mūdi,regnū xp̄i et regnū diaboli.regnū
celeste et regnū terrestre.Et sic ista distāt i re-
gibꝫ et legibꝫ,ita i idiomate nō recordāt,Nā
idioma regni celesti est veritas.in ps,Dn̄e in
celo miscōia tua et veritas ꝛc̄,idioma vero re
gni terrestri siue mūdi ē falsitas Osee,iiij,Nō
est veritas nō miscōia,nō est scia dei in terra.
maledictū et mendaciū,homicidiū et furtū.et
adulteriū inūdauerūt.Si ḡ hō velit ꝑpende
re ad qđ regnū ꝑtin cat,videat cui regno i idi
omate cōcordat.Narrāt historie ꝙ cū m guil
helmꝰ dux normanoꝝ regnū anglie cōquisi-
uisset,deliberauit q̄ūo linguā saxonicā posset
destruere et anglicā et normaniā in idiomate
cōcordare,et iō ordinauit ꝙ nullꝰ in curia re-
gis placitaret,nisi in gallico.et iteruꝫ ꝙ puer
q̄libet ponēdus ad lr̄as addisceret gallicū et
ꝑ gallicū latinū,q̄ duo vsqꝫ ad hodie obs'uāt
Isto mō moralit' ꝑnceps hꝰ mūdi diabolꝰ ē,
Jo,xvj,ꝓnceps hꝰ mūdi iā iudicatꝰ ē,Sꝫ ve
rū ē ꝙ ꝑncipatū suū i mūdo nō hꝫ hereditaria
successiōe,sꝫ violēta oppssione,ꝛ iō nō ē heres
sꝫ cōq̄sitoꝛ,idioma v̄o suū ꝓpriū in ꝓuīcia ifer
nali ē mēdaciū.Joh,viij.Cū loq̄tur mēdaciū
ex ꝓpriis loq̄tur,ꝛ iō vt ꝯcordet mūdū cū ꝓui
cia ifernali i idiomate ordiauit ꝙ oīa seclaria
in ꝯuētionibꝫ ꝛ mercatōnibꝫ ꝛ cōmutatōnibꝫ
vtant' mēdaciis,ꝛ sic puer docēdus i scola pri
mo addiscit gallicū,ita iuuenis seclo applicā
dus cū studio et labore addiscit loq̄ mēdaciū
Hiere,ix,Docuerūt linguā suā loq̄ mēdaciū
Vn̄ Gregꝰ,xij,mora.exponēs illud Job,xv.
Terrebit eū tribulatio ꝛ āgustia vallabit eū.
ꝓbat ꝙ oē illud qđ malꝰ hō ꝑpetrat relctā ve
ritate vallat' tribulatōibꝫ et āgustiis ꝛ labore
Et h̄ ꝓbat spēaliter de mēdace sic,Mēdax re
licta veritate mētiri delibat,vt audiētiū aīm
fallat.Sꝫ q̄ntꝰ laborē sollicite custodire,ne
ipa eiꝰ fallacia dep̄hēdi q̄at Ponit q̄ppe añ o-
culos q̄d sibi ad veritatē scientibꝫ r̄nderi posset
et cū magno conatu ꝑtractat q̄ūo ꝑ argumen
tū falsitatis,documēta veritatis exuper,Hinc
inde dcā circūregit,ꝛ ꝯtra h̄ vbi dep̄hēdi po
terit veritati silem r̄nsionē q̄rit,q̄si vellꝫ veꝝ
dicere vtiqꝫ sine labore potuissꝫ Plana nāqꝫ
est v̄itatis via,ꝛ graue ē iter mēdacii Vn̄ ꝑ ꝓ
phetā di,Docuerūt linguā suā loq̄ mēdaciū.
hec Gregꝰ.Et notādū q̄uis boni mētitores
pūt se arguere,seu iactare ingeniosos.non tn̄
sapientes.Nā duplex ē opatio sciētis ꝛ sapiē
tis,sicut di,j.Elen,vicꝫ nō mētiri de q̄bꝫ no-
uit et mētientē posse manifestare.ꝛ q̄cūqꝫ mē-
tit',arguit se non esse sapientē,Et iō Eccl,vij.
Noli velle mētiri oēme mēdaciū,Assiduitas
eī illius nō est bona,ꝛc̄.

Lectio vndecima.

Olite zelare mor

tē ī errore vite vie: neq3 acq̄ratis ꝑ
ditionē in opib9 manuū viar: q̄m
deus nō fecit mortē: nec delcātur ī ꝑditōe vi
uor. Post q3 sp̄ussctūs declarauit q̄lr hō te
net ordinare v̄tuose suas affectōes. Pͥo co
gitādo. Scdo suas locutōnes ⁊ mociōnādo
Hic vlteri9 docet q̄uō hō dz ordinare suas o
peratōes pctm̄ detestādo. Et circa h̄ duo fac.
Nā pͥmo suadet hōī detestari pctm̄ terrendo
ꝑ viā timoris. Scdo suadet illud idē alliciē
do ꝑ viā amoris. ibi. Creauit em̄ deus. Circa
pͥmū duo facit. Quia pͥmo dissuadet pctm̄
ꝓpter pene ꝯn̄tis acerbitatē. Scdo ꝓpter dei
ꝓhibētis volūtatē. ibi. Q̄m deus nō fec̄ mor
tē. Dic̄ em̄ pͥmo sic. Nolite zelare. i. diligere
mortē. i. pctm̄ mortale qḋ est cā mortis Iac. i.
Pctm̄ cū ꝯsūmatū fuerit generat mortē. In
errore vite vie. i. erronee cōtra dei p̄cepta vi
uēdo. Prouer. xiiij. Errāt q̄ opant̄ malū Au
gustin9 Enchi. v. Nōnullis errasse ꝓfuit ali
q̄n: s3 in via pedis nō in via mor. Et ecce pri
mū motiuū q̄re nō debetis amare pctm̄: vic3
pene seq̄ntis acerbitas q̄ est infernalis pena.
Ipa sola vocat̄ ꝓprie ꝑditio. Prouer. xv. In
fern9 et ꝑditio corā dn̄o q̄nto magis corda fili
orū hoīm. Vn̄ dic̄. Neq3 acq̄ratis ꝑditōe3 in
opibus manuū viar: q̄si diceret: nisi ꝑ opera
ꝓpria acq̄sieritis nūq3 incurretis ꝑditōem: vi
tam nō possum9 hīe nisi ꝑ deū: sed ꝑditione3
acq̄rere possum9 ꝑ opa manuū nostrar. Vn̄
signāter dr̄ Osee. xiij. Perditio tua isrl' ex te:
tantū in me auxiliū tuū. Scdm motiuū: q̄
re nō debem9 amare pctm̄: est dei ꝓhibentis
volūtas. Q̄m deus mortē nō fecit. i. nō ordia
uit nos ad mortē eternā: s3 magis ad vitā qui
vult oēs hoīes saluos fieri. h̄ est leges dedit
ꝑ quas oīs hō saluari pōt si velit Vl' sic De9
mortē nō fecit. i. pctā nō approbat: nec diligit
De quo tn̄ dr̄. Nihil odisti eor q̄ fecisti. Nec
letat̄ in ꝑditōe viuor. i. nō ordinat pͥmo ⁊ pͥn
cipalit̄ q9 hoīes ꝑdant̄. sed ipi ꝑ maliciā ꝑdūt
seipos Ioh. vi. Qui amat aīam suā ꝑdet ea3
Luc. ix. Filius hoīs nō venit aīas ꝑdere: sed
saluare. Nolite ḡ zelare mortē. Notādu3 q9
metaphorice loq̄ndo pctm̄ satis cōuenienter
vocat̄ mors ꝓpter tres rōnes. vic3 ꝓpter silē3
defectū. ꝓpter cōsilem effectū. ⁊ ꝓpter cōsilē3
aspectū De pͥmo q2 moriēte corpe talis ē ꝓces
sus ī deficiēdo. pͥmo corp9 distēpat̄ ⁊ discrasi
atur. Scdo infirmat̄. Tertio morit̄. Quarto
portat̄ extra domū. Quinto sepelit̄. Sexto a
v̄mib9 cōsumit̄. Isto mō aīa pͥmo distēpat̄ et
discrasiat̄ ꝑ tēptatiōnē ⁊ cogitatōem de pctō.
Scdo infirmat̄ ꝑ cōcomitātē delcātōne Ter
tio morit̄ ꝑ ꝯsensū. Quarto asportat̄ d' domo
et elōgat̄ ab hoīb9 ꝑ culpe siue abhoīatiōnē a
pud hoīes. Quīto sepelit̄ ꝑ malā cōsuetudinē
Sic̄ em̄ tra vel lapis supposit9 onerat ⁊ opp̄
mit corp9 ne resurgat etiā si posset. Ita mala
cōsuetudo ē q̄si quedā moles grauissime oppri
mēs et necessitās hoīem ad peccādū. Vn̄ au
gustin9. viij. ꝯfess. cap. v. Lex pcti est violētia
cōsuetudinis q̄ trahit̄ ⁊ tenet̄ etiā inuit9 ani
mus eo merito q̄ in eā nolēs illabit̄ Et ī eodē
ca. cito post pͥncipiū: loq̄ns de seipo ꝓ statu
pcti an̄ baptismū suū Suspirabā inq̄t ligat9
nō ferro alieno: sed mea ferrea volūtate: velle
meū tenebat inimic9: et inde mihi cathenā fe
cerat ⁊ cōstrixerat me: q̄ppe ex volūtate ꝑuer
sa fctā est libido: ⁊ dū s̄uitur libidini fctā ē cō
suetudo: et dū cōsuetudini nō resistit̄ fctā ē ne
cessitas. hec aug9. Et: hec cōsuetudo peccādi
cōpatur lazari sepulture: s̄m eūdē in s̄mōe do
mini ī mōte. li. j. c. xiij. Et sic̄ videtis: istis ma
gnis et nobilib9 fiūt sepulcra honestissima d'
marmore: vel de aliis honestis lapidib9: seu li
gnis cū figuris et picturis q̄ simul ornāt ⁊ one
rāt ⁊ honestāt Ista istis magnis ⁊ potētib9 mor
tuis ꝑ pctm̄ faciūt adulatores sepulcra deal
bata ⁊ depicta: pingētes ⁊ palliātes: diminu
entes ⁊ excusantes: imo cōmēdātes pctā po
tētiū. q2 laudat̄ peccator in desideriis aīe sue:
et iniqu9 bn̄dicit̄. et isti vidētur eos honorare
et ornare. ⁊ ita faciūt. s3 tn̄ simul cū h̄ onerant
et opprimūt miseros ne resurgāt ꝑ pn̄iam de
peccatis. Vn̄ narrat Greg9. iiij. moral. ca. xix
q9 xp̄s tres mortuos suscitauit: puellā ī domo
iuuenē in porta. lazar in sepulchro. Quartu3
vero mortuū discipulo nūciāte cognoscit: sed
tn̄ nō suscitat: q2 valde difficile ē vt is quē p9
vsum male cōsuetudinis ⁊ adulantiū lingue
excipiūt a mentis sue morte reuocet̄. De q̄ bn̄
dicit̄ Sinite mortuos sepelire mortuos suos
Mortui em̄ mortuos suos sepeliūt cū pctō
res pctōris fauorib9 p̄mūt. erat āt lazar9 mor
tuus: s3 nō a mortuis sepultus: sed a fidelib9
mulierib9 cum pietate sepult9. Sexto corpus
mortuū a vermib9 cōsumit̄. et sic meuo p̄uata
vita grē a vermib9 cōsciētie despatiōis ⁊ fina
lis impenitētie corrodit̄ ⁊ mordet̄ Sic igitur
cōuenienter pctm̄ dicit̄ mors ꝓpter silem defe
ctū vel ꝓcessu3 deficiēdi: sic em̄ intrat in aīam
sicut mors in corp9 Ad Roma. v. Pctm̄ itrat
in mōm et ꝑ pctm̄ mors. Scdo vocat̄ pec
catū mors ꝓpter cōsilem effectū. Mors nāq3
facit corpus rigidū et frigidū. fetidū ⁊ putri

dum, horridū et terreū ꝛ pōderosuz. Isto mo-
do moraliť peccatū facit aiam rigidā p̱ supbiā
ꝛ iobedientiā ad deū. puer. xviij. Cū obsecra-
tionib⁹ loq̄tur paup: ꝛ diues effabiť rigide. di
ues. i. supbus ī in glo. Et efficit aiam frigidaz
p̱ inuidiā quā vocat ꝓpheta maliciā Here. vj
Sicut frigidā facit cisterna aquā suā: sic frigi
dam facit malicia aiam suā. Fetidam p̱ luxu-
riā Esaie. xxxiiij. De cadauerib⁹ eoꝝ ascēdet fe-
tor. Putridā p̱ gule imoderantiā p̱ quā sensus
exť rō sepeliūtur ꝛ operiūtur: ꝛ hō in asinū com
mutať. Hiere. xxij. Sepultura asini sepelietur
putrefact⁹ et ꝓiectus extra portas hierusalez
Horridā p̱ iracūdiā Geñ. xv. Horror magnus
ꝛ tenebrosus inasit abraā. Terreā p̱ auariciā:
qꝛ nihil sapit nisi terrenū: vt dicať tali anime
sicut talpe dixit natura et ōs serpēti. Geñ. iij.
Terrā comedes cūctis dieb⁹ vite tue. Pigraz
p̱ accidiā qua hō nihil boni opatur. Prouer.
xiij. Vult ꝛ nō vult piger: aia aūt opantiū in-
pinguabiť. Et cōueniēter pctm̄ vocať mors p
pter consiilem effectū Ad Roma. vij. Pctm̄ vt
appareat pctm̄ per bonū opatum ē mihi mor-
tem: vt fiat supra modū peccās pctm̄ p̱ māda
tum Tertio ꝓpter cōsiilem aspectū. Quantū
cūqꝫ fuit hō amabilis: ꝛ pulcher ꝛ delicat⁹: sta
tim post mortē est horribilis turpis ꝛ abomia
bilis: ꝛ a cōione hoim seq̄strabilis ꝛ sepandus
est. Sic aia ante pctm̄ pulcherrima, ꝛ formosa
videť, iuxta illud Cant. iiij. Tota pulchra es
amica mea ꝛ macula nō est in te Per peccatū
vero spoliať gratuitis ꝛ vulneratť in naturali-
bus: fit feda ꝛ abomiabilis corā deo: vt dicat
ei dñs illud Ezech. xvj. Ad ōme caput vie edi-
ficasti signū ꝓstitutōnis tue: ꝛ abomiabileꝫ fe-
cisti decorē tuū Et tūc per pctm̄ anima misera
separať a cōione fideliū ꝛ amicicia dei ꝛ ange-
lorū bonoꝝ. Prouer. xiiij. in fine. Miseros fa
cit ꝑplos pctm̄. Fatuissim⁹ operari⁹ est ille qui
difficillimis laborib⁹ se fatigat: ꝛ tñ nihil stipē
dij vel mercedis reportat in fine. Quot labori
bus difficultatib⁹ ꝛ p̱iculis se exponūt hoies
pro pctō: isti p voluptatib⁹: isti p cupiditatib⁹:
isti p vanitatib⁹ iexplicabile dctū: ꝛ qd̄ erit sti
pēdiū. Certe mortis dispēdiū ꝛ infernale suspē-
diū Ad Roma. vj. in fine Stipēdia pcti mors
Et ideo postqꝫ p̱misit sapiens. Nolite zelare
mortem, signāter subiūgit: neqꝫ acq̄ratis p̱diti
onez in opibus manuū vestraꝝ: quasi diceret:
nullū aliud lucrū habebitis p̱ pctm̄ Et qꝛ ma
nus est organū organoꝝ homis: sicut dr̄ iij. de
aia. Ideo male opationes q̄cūqꝫ pn̄t exerceri
per opa manuū ꝓhibenť. Scd̄o notandū.
q̄ de triplici morte legim⁹ in scriptura. Est em̄

mors claustralis cōuersatōnis, mors carnaľ,
resolutōnis, ꝛ mors infernalis cruciatōnis.
Pria mors est volūtarie venerāda. Scd̄a est,
multifarie meditāda, ꝛ tertia ē q̄tidie detestā-
da De pmo notādū q̄ scā religio vocať mors
figuratiue. Vñ vulgariter regulares dicūtur
mortui, et seculares viuētes Et tñ malus secu
laris vere mortu⁹ est, ꝛ bon⁹ regularis vere vi-
uens. Nā malo seculari dr̄ Apoc. iij. Nomen
hēs vt viuas et mortuus es Et de sctis dr̄. ij.
Coꝝ. vj. Quasi moriētes: ꝛ ecce viuim⁹. Mor
tui ei sunt pctō: viuētes aūt deo, iuxta illud Ad
Ro. vj. Estimate vos q̄dē mortuos eē pctō: vi
uētes aūt deo in xp̄o iesu. Quare aūt religiosi
mortui dicūtur pn̄t alique cōgruitates addu
ci. Prio em̄ moritur⁹ cōdit testamentū suū i q̄
legat aiam suā deo et corp⁹ tumulto: facultates
amicis: et sup his executores assigt ꝛ ꝯstituat
Isto mō religiosus ꝓfitēdo dat aiam suā deo
corp⁹ assignat monasterio: facultates hitas et
hn̄das resignat mūdo. Executores illi⁹ testa-
mēti ꝯstituit platos suos: quoꝝ custodie tam
corp⁹ q̄ꝫ aiam suā tradit. Itē moritur⁹ incipit
amittere calorē naturalē: postea sensuū vsuz ex
terioꝝ: sic visus audit⁹ et huiōi, tādē vltio mo
tum suū ꝓpriū, ita q̄ si moueri debeat de loco
ad locū, oportebit q̄ h̄ fit p̱ alios nō p̱ seipm.
Deinde dimittit loq̄lam, pānus ei tribuiť bre
uis et in certa mēsura: et sic finaliť abscōditur
in sepultura. Isto mō moraliter ingrediēs re-
ligionē. Prio amittit calorē: hoc est oēm calorē
carnalē. vel mūdialē amicoꝝ vel parentū quo
posset a mūdi ꝯtēptu et scā ꝯtēplatōne retar-
dari. Scd̄o amittit q̄si vsum sensuū exterioꝝ
p̱ honestā ꝛ religiosā custodiā: visus: audit⁹: ꝛ
gust⁹. Tertio p̱dit loq̄lā p̱ silētiū locis et tpib⁹
cōueniēter seruatū Silentiū nāqꝫ multū iu-
uat ad mētis recollectōēz et grām cōseq̄ uēdaz
In cui⁹ figurā zacharias mut⁹ genuit iohem
. i. grām. Luc. j. Quarto p̱dit motū ꝓpriū, i. pro
priā volūtatē, qꝛ nusqꝫ se mouet vel vadit: nisi
per obediētiā vel licenciā platoꝝ. Quinto tri-
buiť sibi pānus modic⁹, qꝛ habit⁹ vilis ad ne
cessitatē nō ad supfluitatē. Et sexto tādē abscō
ditur i claustro quasi i sepulchro suo: ne p̱ secu
li tumult⁹ a sctis occupatōib⁹ ꝑturbeť. Vñ
ills sic mortuis dr̄ ad Col. iij. in pncipio Mor
tui em̄ estis: ꝛ vita vr̄a abscōdita est cum xp̄o.
Scd̄a mors ē carnaľ resolutōis: ꝛ h̄ est multifa
rie meditāda Eccl. xliij. Memor esto q̄m mors
nō tardabit. Et sic idē cib⁹ ē infirmo amar⁹, et
sano suauis. ita mēoria mortis sctis ꝛ ꝑfectis hoi
bus ē valde delectābiľ. iptis aūt et pctōrib⁹ mi-
rabiliť amara. Eccl. xlj. in pncipio. O mors q̄ꝫ

amara est meoria tua hoi iniusto, r pace hñti i substãtijs.i.o initijs suis. Et infra. O mors q̃3 bonũ est iudiciũ tuũ hoi indigẽti. et q̃ minorat viribꝰ. Ista meditatio facit mõm ↄtẽnere. Jero. ad paulinũ Facile ↄtẽnit oia qui cogitat se quotidie eẽ moriturũ. Facit hoiem carni resiste re Juxta illud Nõ aliter meliꝰ poterit caro vi ua domari, Mortua q̃lis erit q̃3 sp ꝑmeditari. Itẽ facit hoiem pctã vitare Eccl. vij. in fine In oibus opibus meorare nouissima tua. r i eternũ nõ peccabis. De hac meditatõne. Seneca de copia ṽbo. Cum rerũ natura delibat hoc meditare q̃tidie vt possis equo aio vitam relinq̃re. Tertia mors ẽ infernalis cruciatõis et hec est quotidie detestanda. De qua in ps. Quasi oues in inferno positi sunt mors depascet eos. Quis est stolidissimũ pecus r inter alias cõditiones hoc habet q̃ si sit in domo accensa, nõ exit ab igne. sed magis ingerit se igni Sic dãnati in inferno, ita effecti sunt stolidi, et ꝑ maliciã obstinati q̃ de inferno q̃ est eis q̃si domus accẽsa nunq̃3 exibunt. Et hec ẽ mors scda. De qua Apoc. xxj. Et de h in ps. Mors pctõrum pessima. Huic cõtrariat illa vita, de qua loquẽs Ambro. ita ait. Est vita sine morte, certe sine forte, dies sine nocte, gaudiũ sine merore, trãquillitas sine labore, fortitudo sine debilitate, rectitudo sine ꝑuersitate, pulchritudo sine deformitate, veritas sine falsitate, charitas sine inuidia, felicitas sine miseria, hãc nobis concedat. rc̃.

Lectio XII

Reauit eni deus

vt essent oia r sanabiles fecit natõnes orbis terrarũ: nõ eni est illꝰ medicamẽtũ exterminij: nec inferorũ regnũ in tra.

Postq̃3 spũsctũs dissuasit pctm̃ in lq̃ operationis incutiẽdo timorẽ ꝑ penam que seq̃tur. Hic dissuadet itidẽ alliciẽdo per amorẽ recitãdo diuina bñficia que hoi referũtur. Et circa hoc duo facit: nam ꝑmo declarat quales deꝰ fecit hoies q̃ntũ ad naturalia. Scdo excludit tria ꝑ que hoies se excusant a pctis, q̃ntũ ad moralia. ibi, nõ eni illis. Circa primũ duo facit, quia ꝑmo ostẽdit qualit deꝰ creauit omnia generaliter. Secũdo quale fecit genus humanũ specialiter, ibi, r sanabiles fecit. Quantũ ad primũ cõtinuans se ad ꝑcedentia dicit sic Ideo deus nõ fecit mortẽ. i. pctm̃ quod ducit ad mortẽ, q2 deus creauit vt eẽnt oia. mors autẽ et pctm̃ facit hoiem non esse. Treno. iiij. patres nri peccauerũt r nõ sunt Et. j. Cor. xiij Si liguis hoim loq̃r: caritatẽ aũt nõ habuero nihil sũ. Et augꝰ. sup johẽ. Pctm̃ nihil ẽ: et nihil fiũt hoies dũ peccant Ex quo ergo deus nõ solum creauit hoies vt essent: sed etiam omnes res vt eẽnt vnaq̃q3 in sua natura: manifestũ est q̃ deus nõ fecit pctm̃. r ideo nõ approbat peccatũ: ꝑ qd peccãtes a ꝑfectõne sue nature deficiũt. Dicit ergo. Creauit eni deus vt essent oia: creauit scz per potentiã. omia in sapientia. ps. Omia in sapientia fecisti: vt eẽnt Ecce bonitas siue clementia. Augꝰ. xj. de ciuitate dei. c. xxj. Tria maxime scienda sunt de creatura: quis eã fecit: ꝑ quid eã fecit. r quare eã fecerit. Et hec tria insinuat scriptura. cũ dicit: dixit deus: fiat lux: r facta est lux. r vidit deus lucẽ q̃ esset bona. Si ergo q̃rimus q̃s fecerit, deus est. Si ꝑ quid fecerit. dixit fiat: r facta ẽ. Si quare fecerit. q2 bonus est. hec ille. Unde Damas. li. ij. c. ij. Quia bonꝰ et supbonꝰ est deus, nõ est cõtentus sui ipsius ↄtẽplatõne: s3 superabũdantia bonitatis, acceptauit generare quedã q̃bus bñfaceret: r participata sua bonitate ex nõ esse ad esse deducit r cõdit vniuersa Et Plato in thimeo. Optimꝰ erat ab optimo porro inuidia religata est. Itaq̃3 ↄsĩter sui similia cũcta ꝑut cuiusq̃3 natura capax btitudinis esse poterat effici voluit. Quã quidẽ volũtatem dei originẽ rerũ certissimã si q̃s ponat recte eũ putare cõsentiã. hec Plato. Ex q̃bus formatur talis ratio. Amor r gratitudo cõpellũt hoiem cauere offensã benefactorũ r amicorũ. sed deus est bñfactor r amicus hoim: precipuus qui creauit hoiem: r alia oia ꝑpter hominẽ: ergo omis hõ vitare tenet ne eũ offendat r hec rõ innuitur in lra. Creauit deus vt eẽnt oia. Cõsequẽter post bñficiũ creatõnis subiũgit beneficiũ recreatõnis seu reformatõnis. Et dicit q̃ nõ solũ creauit deus homĩes inter oia alia. imo fecit eos tales q̃ si laberentur in peccatũ sanari pñt per sua sacramẽta. Et hoc ẽ que dicit. Et sanabiles fecit natiões orbis terrarũ. hoc est hoies qui nascũtur de terra. Et h est speciale bñficiũ qd solis hoibus est collocatũ. Angeli eni insanabilit peccauerũt. Unde Damas. li. ij. ca. iiij. Scire opz q̃m qd hoibꝰ est mors: hoc ẽ angelis casus. r per ↄñs sicut hõ mortuꝰ est insanabilis ꝑ naturã, ita angelus post casũ. sed hoi est hoc collatum q̃ licet multotiens infirmet per pctm̃, sp tamẽ manet sanabilis citra mortẽ. r hoc est q̃ deuote recolit, ps. Benedic aĩa mea dño: r noli obliuisci oẽs retributõnes eius. Qui ꝑpiciat oibus iniquitatibꝰ tuis: qui sanat oẽs infirmitates tuas. Ex istis recolligit talis rõ. Amor r gratitudo cõpellũt hoiem vitare offensã illius q̃ sa-

nat ꝛ curat oēs infirmitates suas: sed deus hoc facit hōi si velit. ꝫ ꝛc. Et hec rō̄ innuitur i hac lr̄a. Et sanabiles fecit natōnes orbis terrarū. Nō natōnes celoꝝ videlicet angelos: sꝫ spēaliter natōnes xp̄ianoꝝ. In p̄s. Nō fecit talr̄ omi natōni. Nob aūt iam in noua legē prouidit de tot remediis: tot sacramentis tot indulgentiis qbus sanari possumus si velimus. Sed heu Hiere. li. dicitur. Curabimus babylonē ꝛ nō est sanata. Cōsequēter cū dicit

B Nō eīm est illis. ꝛc. Excludit triplicē excusatōnem quā etiā solent pctōres allegare Ad excusandas excusatōnes in peccatis. Dicūt eīm ꝙ speciositas ꝛ bonitas rerū creataꝝ allicit hominē ꝛ incitat ad cōcupiscentiā oculoꝝ cōtra legem dei. Scđo addūt ꝛ dicūt carnis fragilitatē necessitare hoīem ad pctm̄. Tertio dicūt. ꝙ demōes hoīes decipiūt ꝛ peccare faciūt quadaz violētia extrīseca. Sꝫ istas tres excusationes irrōnabiles tollit spūssctūs p̄ duas negatiuas. Primo duas p̄mas sil' p̄ istaz negatiuaz. Nō est eīm illis medicamentū exterminij. Il lis. i. creaturis oībus quas deus posuit i mūdo: nō est refectio ad causandū pctm̄. Tertiaz vero excusatōem tollit p̄ scđam negationē. ibi inferoꝝ regnū in terra. Contra duas p̄mas ergo dicitur. nō est illis. i. oībus rebus q̄s creauit deus. et posuit in mūdū medicamētū exterminij. hoc est necessaria imutatio vel infectio ad causandū exterminiū. i. peccatū ꝑpter qđ homo exterminatur. i. incurrit iterminiū etnū. vel exterminatur id est extra terminos ecclīe vtrinsꝫ ponitur. Et est metaphoricus modus loquendi: q̄si medicus diceret infirmo ostendēdo sibi aliquē cibū extraneū: comedas secure de isto: moderate tm̄: q2 nihil periculi nihil mali in eo est: nisi tu facias excessum Et vult dicere ꝙ h̄ nullo mō est imputandū bonitati rerū vel speciei vel forme ꝙ hoīes in amore mūdanoꝝ ꝫ amorē dei fiugūtur sꝫ tm̄mō pūersitati hoīm q̄ male vtūtur rebus bn̄ creatis. Et sic tollit p̄ima excusatio Vñ aug' de vera religione. c. xxxviij. Nec aqua malū nec aliq̄d qđ in aere viuit. Nā iste substātie sunt: sed malū est volūtaria p̄cipitatio in aquā ꝛ suffocatio quā mersus patit. Stilus ferre' alia pte qua scribam': alia q̄ deleam' fabricat' est in suo genere pulcher et ad vsuz nr̄m accōmodat': ꝛ si q̄squis ea pte scriberet q̄ deletur. ꝛ ea velit delere q̄ scribit. nullo mō stilū malū fecerit sed ipm factū iure vituperaret. hec aug'. Scđa excusatio peccatoꝝ q̄ dicūt fragilitatē carnis ad peccandū expellere: excludit p̄ illud idē. Nō eīm ē illis medicamentū exterminij. h̄ est cōcupiscētia necessitās vel exterminās: sed excitās tātū quā hō peccādo habere meruit. ꝛ de q̄ si velit pficit si resistit. Vñ Greg'. ix. moral. ca. xxxvj. Superna dispensatio idcirco nos tota sibi intētione seruiētes carnē nr̄am pmittit īpugnationibꝫ cōcuti: ne mēs nr̄a audeat in supbia p̄sumptionē sue securitatꝭ eleuari: vt dū pulsata trepidat: in solo auctoris adiutorio pedē robusti' spei figat: Itē libro. ix. c. iij. dicit sic. Ad ima q̄ppe trahit caro ne extollat spūs: et ad summa trahit spūs ne ꝓsternatur caro: spūs leuat ne iaceam' in imis. caro aggrauat ne extollamur exsūmis. Et sic fm̄ Grego. q̄dā certo moderamine fit vt carne deprimēte sed nō ꝓsternente: hō despationis lapsuz caueat. ꝛ spū eleuante: ꝛ tm̄ tēptatōes sentētie: supbie casuz euadet: et sic dū spūs sursuz trahit ꝛ caro retrahit subtilissimo interni iudicij moderamie infra summa ꝛ sup̄ infima in quodā medio aīa liberatur. Et sic ptꝫ ꝙ nō est in hoīe medicamētū exterminij. Sap. ij. Deus creauit hoīem inexterminabilē: et ad imaginē silitudinis sue fecit illum

C Tertia excusatio peccatoꝝ est ꝑpter demonū infestationes: sed excusatiō ista excluditur p̄ tertiā negatiuā que est ista. Nec inferoꝝ regnū in terra. i. regnū vl' dominiū: inferorū. i. demonū. nō est in terra. i. in hōibꝫ viuētibus i terra ꝛ de terra existētibꝫ. ꝛ iō licet hōibꝫ possunt malū suggere ꝛ tēptare: sed nullo mō violentare pmittūt hoīem: ꝛ iđo dominiū nō habent in hoīe. nisi hō sponte per liberū arbitriū eis subdi velit. Vñ Bern. sup cantica sermo. lxxxvj. Impulsor hoīs diabolus est. Impulsor mūdus. impulsor hō. Quis iste hō sit queris: quisqꝫ hō sui. noli mirari. vsqꝫ adeo impulsor sibi est et summer p̄cipitator vt nō sit qđ in altero pulsare formidas. si ipē a te proprias cōtineas manus: manus tua cōsensus tuus. Nota sup illud. Creauit deus vt essent oīa ꝙ cōsideratio creaturaꝝ ꝑpter hoīem factarū: mouet hoīem erga deū ad q̄nqꝫ laudabiles dispositōnes. mouet eīm hoīem ad amorē. ad honorem. ad stuporē. ad timorem. ꝛ ad laborem. De p̄mo aug'. x. ꝯfess. ca. xviij. Celum ꝛ terra et oīa que in eis sunt. ecce vndiqꝫ mihi dicunt vt te amem. nec cessent dicere oībus vt sint inexcusabiles Et ifra. c. vij. Quid āt amo cū te amo: nō spēz corpis: nō dec' tpis: nec cādorē lucis nec dulces melodias cātilenaꝝ. nō floꝝ et vnguētoꝝ et aromatū suauitatez: nō manna ꝛ mella: nō membra acceptabilia carnis amplexibus: nō hec amo cū amo deum meū: ꝛ tamē amo q̄ndaz lucem: q̄daz vocē: ꝛ q̄ndaz odorē. et q̄ndā cibum. ꝛ q̄ndā amplexū interioris hominis mei: vbi fulget aīo meo qđ nō capit locus. ꝛ vbi sonat qđ nō capit tēpus. ꝛ vbi olet

qd nō spargit flat⁹. et vbi sapit qd nō minui edacitas. et vbi heret qd nō diuellit facietas. hoc est qd amo cū deum meū amo De isto amore Hugo de arra aīe loqn̄o anime sue dicit Magno debito obligata es aīa mea et mltuz accepisti vl' habuisti. et pro his oibus nō hēs q̄d retribuas nisi vt tm̄ diligas Nā qd per dilectionē datum est nō melius nec decētius q̄ p dilcōem repēdi pt. Sap. xj. in fine. Diligis oīa que sunt z nihil odisti eoꝝ que fecisti. Et q̄ ergo propter dilectōem hois oia fecit: rōnabile est q̄ sup oīa ab hoīe diligatur. imo sicut a deo p amorez procedūt: ita per amorē regun tur. et per amorē in deo redeūt q̄ntum pt̄ f̄m Boetiū. iij. de consol. metro. vj. Unde oīs res nititur facere orbem sui. id est circulū. Uñ dicit: hic est cūctis cōis amor. Secūda consideratio creaturaꝝ mouet hominē ad honorez debitū deo impendendū. oīs eīm creatura p sue nature potentia deū nititur honorare: nec est aliqua res corporea que suis legibus nititur obuiare. Unde Boetius. iij. de ꝯsola. prosa. xij. probat. q̄ oēs res a deo quasi voluntarie regūtur seq3 ad disponētis nutum cōuenienter et cōtēperate cōuertunt: nec bonū regimen foret si foret iugum detractantiū nō obtemperantiū salus. ideo concludit q̄ nihil naturam suā seruans deo contrariari conatur. z hoc est qd dicitur Sap. viij. in pncipio. Attingens a fine vsq3 ad finem fortiter z disponens oīa suauiter. De isto honore loq̄tur Ansel. j. cur deus hō. c. xij. Sic oīs volūtas rationalis creature subiecta debet esse volūtati dei. et hoc est debitū quod deb3 angelus z homo deo: qd soluendo nullus peccat. z qd omnis qui nō soluit peccat. hec est iusticia siue rectitudo volūtatis que iustos facit siue rectos corde. i. volūtate. hic est solus honor et totus quē debemus deo z a nobis exigit deus Hec Ansel. Hāc ꝯsideratiōez creaturaꝝ habuerūt illi tres pueri in fornace qui oēs creaturas singilatim a deū laudandū z honorandū z inuocandu3 induxerūt. Daniel. iij. Bñdicite oīa opera dñi dño. j. Pe. iiij. In oibus honorificetur deus. Tercia cōsideratio creaturaꝝ mouet ad stuporem. Nō eīm est tam parua creatura in h̄ mūdo cui⁹ naturā cōpositionē et virtutē possit cōprehēdere intellect⁹. sed mag⁹ stupere et mirari. Hiere. v. in fine. Stupor z mirabilia facta sunt ī terra. Eccl. xj. mirabilia opera altissimi soli⁹. z gl'osa z abscōdita z imen-

D sa opa illius Quarta cōsideratio creature mouet hoiem ad timorē Ois eīm creatura triplici voce alloq̄tur hoiem. sicut dic̄ Hugo de arca noe In h̄ eīm genere cōtēplationis audiuim⁹ oēm creaturā trib⁹ vocib⁹ nobis loq̄ntē. Pria vox dicit Accipe. Scda dicit. Redde. Tertia Fuge. Accipe beneficiū. Redde debitū. Fuge suppliciū. Pria vox est famulātis. Scda ē ammonētis. Tertia cōminātis. Uox famulātis est Celū dicit Ego ministro tibi lucē in die vt vigiles: tenebras ī nocte vt pauses: ego ad oblectatōnes tuas gratas tpm vicissitudines paro et tēpero: veris z estatis feruorē. autūni plenitudinē. algorez hyemis. z ego alternātib⁹ incrementis dieꝝ et noctiū. spacia simili ratōne dissimiliter extendo. vt et varietas tollat fastidiū et noua oblatio pareat oblectamētū. Aer dicit. vtilez tibi p̄beo flatū. z oēe genus auiū ad tuū mitto obseq̄um. Aqua dicit. potū tibi prebeo. sordes purgo. arētia rigo. z diuersa genera pisciū ad tuū vsu3 ministro. Terra dicit. ego te porto. pane conforto. vino letifico. omni genere fructuū oblecto. diuersis aīalibus mē sas tuas ipleo. Scda vox admonētis est: mūdus dicit. vide hō quō amauit te q̄ ꝓpter te fecit me. seruio tibi quia factus su3 ꝓpter te. vt tu serues illi q̄ fecit te z me. me ꝓpter te. te ꝓpter se si sentis beneficiū redde debitū. Accipis benignitatem. redde charitatē. hoc tribuit ds. hoc exigit ds. Tertia vox cōīcantis ē. ignis dicit. a me cōbureris. aqua dicit. in me submergeris. terra dicit. a me sorberis. infern⁹. a me deglutieris. q2 ois creatura sicut ex conditione hoī famulatur. sic etiā peccatorib⁹ pro maloꝝ suorū cōsciencia cōminaī. vt in singulis creaturis se punire nmeant qd se incruisse cognoscunt. hec ille. Et ido signāter dicit. Eccl. xxv. timor dñi sup oīa se supposuit. q2 ex oīi creatura hō debet cōcipere timorez dei Quinta consideratio creaturaꝝ seu vniuersi mouet hoiem ad laborez. Oīs eīm creata natura habet aliquā vtilem opatiōez. Uñ ꝯmentator. ix. metaphi. ca. vij. Qui aufert propas opatōnes a rebus aufert reꝝ essentias. Hō autē ad laborez nascitur. Job. v. Et iō cauendū est sibi ne ociosus z inutilis habeat. Et rogādus est deus vt nobis coopari dignet. q2 ipe est de q̄ scribitur Esa. xxvj. Oīa opera nr̄a opatus es in nob dñe.

Lectio XIII

i **Usticia eni per**petua est z īmortalis. iniusticia aūt mortis acq̄sitio Impij aūt manib⁹ et ꝟbis accersierūt illā. z estimātes illā amicaz defluxerūt z spōsiōes posuerūt ad illā: qm̄ morte digni sūt q̄ sunt ex pte illi⁹ Postq̄3 spūs sanctus rōnabiliter reprobauit triplicē iniustoꝝ hoim excusatōez In ista pte soluit q̄dā incidentē dubitatōez. z incidit dubitatio ex imel-

diate p̄dictis. Nā declaratū est, q̄ peccatores se nō possunt excusare ꝑ rerū sensibiliū delectationes nec ꝑ carnis inclinationes, nec per demonū intrinsecas suggestiones. ⁊ certū est

A q̄ deus ab initio creauit hoīem iustum in statu innocentie. Est ergo dubitatio, vñ p̄mo ꝓueniat iniusticia in genere hūano, ex quo creatus ē iustus ⁊ se potuisset si voluisset i iusticia cōseruasse. Et circa hāc dubitatōez sic ꝓcedit. Primo em̄ p̄mittit q̄d dubitatio suppōit. Secūdo dubitatōēz soluit, ibi, impij. Premittit duo. Primū est q̄ iusticia hoīs q̄tū in se ē vel fuit potuit fuisse ꝑpetua, q̄r de⁹ nō potuit eā separare a volūtate ipa nolēte ſm aug⁹. de libero arbitrio. c. viij. Silr iusticia est ꝑpetua ⁊ imortalis effectiue, q̄r facit hoīes perpetuos ⁊ imortales Sap. v. Justi aūt in perpetuū viuēt Iniusticia ꝑo est acq̄sitio mortis, q̄r in p̄s Virū iniustū mala capiēt in interitu Est ergo dubitatio. Vñ prouenit iiusticia ⁊ mors in genere hūano, ex q̄ creatus fuit hō iustus vl' sine iniusticia habens imortalitatē in sua p̄tāte: q̄r nisi fuisset iiusticia p̄cedens, nunq̄ʒ fuisʒ mors subsecuta. Ad Rhomaū. v. Pctīn intrauit in mūduʒ ⁊ per pctm̄ mors. Nunq̄d possunt dicere impij: q̄ deus fecit eos iniustos. Probatū est em̄ in lcōne p̄cedente, q̄ nulla creatura alia a volūtate pōt facere volūtateʒ iniustā, et cōstat q̄ facta est iniusta ergo relinq̄tur q̄ vl' a deo vel a seip̄o facta sit iniusta. Cōseq̄nter ibi Impij. soluit istā dubitatōēz. Et in soluendo dicit tria. Primū est q̄ p̄mi parētes spōtanee peccauerūt. Scd̄o q̄ erronee iudicauerīt Tertio q̄ suā prolē ex pactōne dānauerūt. Dicit ḡ p̄mo sic. Impij aūt. i. p̄mi parētes a pietate q̄ est cult⁹ dei, recedētes manib⁹. i. opibus comedēdo pomū vetitū: ⁊ ꝑbis colloq̄ndo serpenti accersierūt illā scʒ iniusticiā ⁊ estimātes illā. s. iniusticiā vel trāsgressionē diuini p̄cepti. amicaʒ. i. vtilē ⁊ expeditē eis: q̄r putauerūt q̄ iuxta ꝓmissionē fcti fuissent scietes sicut dij. Genes. iij. Defluxerūt. i. spōte ꝑpipitauerūt i illā trāsgressionē siue iniusticiā. vl' defluxerūt. i. ꝑdiderūt stabilitatē iusticie originalis. Et spōsiones. i. pacta vel ꝓmissiones seu federa posuerūt ad illā. s. iniusticiā ⁊ mortē. Et quale pactū est. Certe tale, q̄m digni sunt morte: q̄ sunt ex pte illius. i. q̄ de illis p̄mis parētib⁹ obligatis iniusticie descenderūt. Adam em̄ cōmisit crimen lese maiestatis: ideo puniri debuit tā in se q̄ʒ in suis filijs. ad Ephe. ij. Eramus filij ire

B Hic aūt incidit duplex dubitatio lr̄alis. Pria est. vtꝝ ꝟtutes cardinales manebūt in patria Istā questionē ꝑtractat beat⁹ augustin⁹. xiiij. de trini. c. ix. de magis, vbi recitat opinionem Tullij in hortensio dicentis, ꝟtutes quatuor cardinales nō manere post hanc vitā. Si aūt esset q̄ post hāc vitā imortaliter liceret viuere in insulis sanctoꝝ vt fabule referūt. Quid em̄ indigerem⁹ fortitudine: cū nullus labor futurus sit vel periculū, vl' de quo fieret iusticia: cū nullus appeteret alienū. Ad q̄d tpantia: q̄ñ nulla est libido. sic quid esset prudētia. cum nulla sit electio boni vl' mali. Vñ sub dit. Si sic viuerem⁹, essem⁹ beati sola cognitōe nature q̄ nihil est melius ac amabili⁹. Sed hāc viā nō tenet augustin⁹. sed plane dicit q̄ iusticia manebit, de alijs q̄ forsassis manebūt, sed tā iusticia q̄ʒ prudētia habebūt alios actus q̄ʒ mō habēt. Qd̄ em̄ nūc agit iusticia in sub ueniēdo miseris. qd̄ prudētia in p̄cauēdis insidijs. qd̄ fortitudo in ꝑferendis molestijs. qd̄ tpantia i coercendis delectatōnib⁹ prauis. Nō ibi erit vbi nihil oīno mali erit. Sed tunc erit opus prudentie, nulluʒ bonū deo p̄ponere vl' equare. Fortitudinis ei fortissime cohērere. Tēperantie nullo noxio delectari Justicie subiectū esse deo. Hec est sentētia aug⁹. Aliter dic̄ scūs Thomas scd̄a scd̄e, q. vj, articulo. vij. Dic̄ em̄ q̄ in istis ꝟtutibus aliq̄d est materiale ⁊ aliq̄d formale. Materiale est q̄dam inclinatio ptis appetitie ad passiones vl' opatiōes ſm aliquē modū. Formale autē est ordo rōnis determinans modū illum. Dicit ergo q̄ ꝟtutes iste ñ manebūt quantū ad suū materiale, quantū āt ad suū formale manebūt. Sed iste modus dicendi nō apparet clarus. Tum: q̄r virtus ē habitus simplex nec pōt componi ex inclinatōe in appetitu ⁊ alio existente in rōne, ⁊ maxime ſm eum: q̄r ponit q̄ fortitudo et tpantia sint i cōcupiscibili ⁊ irascibili. quas ponit potētias irrōnales affixas organis corporeis. prudentiam ponit in rōne, ⁊ iusticiam in volūtate. Ratio aūt ſm eum differt ab appetitu sensitiuo et ꝑ cōsequens est imaginabile q̄ aliquis habitus cōponatur ex re existente in rōne, ⁊ re existente in appetitu sensitiuo. Vñ facilius videtur dicenduʒ q̄ manebūt ibi habitus illi. sʒ habebūt alios actus. Justicia aūt plenī⁹ manebit q̄ʒ alie: q̄r p̄ncipaliorē actum habebit q̄ʒ nūc, scʒ reddere vnicuiqʒ qd̄ suū est. deo amorem sup oīa. ⁊ proximo ſm mensurā volūtatis diuine, ⁊ ideo de ea signāter dicit̄ q̄ est ꝑpetua ⁊ imortalis. Pōt tñ saluari dictū scti thome, vt scʒ dicatur nō intelligere de cōpositōne reali alicui⁹ virtutis de nūero istaꝝ: sed de cōnotatione termini. q̄r iste termin⁹ tpantia formaliter ē habitus cōpescēt⁹ passionū gustus: tactus: ⁊ sic in recto dicit habitū. ⁊ in obliquo passiones: ⁊ sic de alijs Secūda dubitatio C

ltalis est. an iusticia originalis includat aliqd donū supnaturale. Et dicēdū q si iusticia originalis dicat pfectā anime ad deū subiectiōez ꝛ corpis ad aīam: cum aīa sine pfecta grā non possit subdi, patet q sic. Sed si pcipue corpis ad aīam: sic nō oportet. Sic em̄ vocat naturalis rectitudo vl' iusticia qua aīa corpori pficiebatur in statu innocētie. Juxta illud Justicia eīn ppetua est. Notandū q iusticia est munimentū pliantis. ornamentū triūphantis, ꝛ instrumentū iudicātis. Propter primū cōparat lorice. ad Eph. vj. ꝛ vltimo. State induti lorica iusticie ꝛc. Est em̄ lorica genus armoruz defensiuo ꝝ ꝛ nō inuasiuoꝝ. ꝛ dispōit ipm hominē ad sustinendū inuasiones alioꝝ sine lesione vulneris. Isto mō iusticia munit hoiem inter psecutōnes vt nihil ei noceāt si iusticiā habeat. Math. v. Beati q psecutiōem patiūtur pter iusticiā. Ista lorica debet hō indui vt oē opus suū iusticia reguleť. sicut arma lorice valent ad caput tybias ꝛ pedes ꝛ ad totuz corpꝰ sic iusticia. Et ideo signāter dr̄ de iusto. Indutus est iusticia vt lorica ꝛ galea salutis, in capite eius. Scđo iusticia ē ornamentū triūphantis. ꝛ ideo cōparať corone in ludis agonisticis sicut in palestra vel cursu ꝑponiť brauiū in fine stadij. ꝛ illud ē premiū certātis: sicut tangit apl's. j. Coꝛ. ix. Stadiū in quo currimꝰ est vita psens cuiꝰ terminꝰ est mors. In isto termino reponiť merces nostra finalis Juxta illud Eccl. iiij. ꝑpe finem. Usq3 ad morte certa p iusticia. Sed certe cōtingit hoib; impedimentū in currendo ꝑpter qđ deficiūt a triūpho. sicut cōtigit atalante ꝟgini p hypomenem De qua narrat Ouidius, x. metamor. ꝑpe finem q tāte agilitatis fuit in currendo q a nullo viuente vinci potuit, nec aliquē virū dignabať habere nisi q eam pmo cursu vicisset, et simul cuz hoc fuit tante venustatꝭ ꝛ pulchritudinis, q ab oībus nobilib; amabatur, ꝛ currebant multi eius nuptias affectantes, sed om̄es defecerūt ꝛ capitib; flectebātur. Tandē iuuenis qdam informatus a venere: nuptias eius postulauit: ꝛ atalanta offert se certamini, Cui iuueni venꝰ tria poma aurea dedit, vt ea iuxta stadiū pijceret ꝛ a cursu suo faceret ꝟginez deuiare. Currūt agillime hinc inde: incipit hypomenes fatigari, ꝓiecit pomū aureū. Illa videns pomū diuertit a stadio, hypomenes ꝑterijt eā ꝛ ꝑcucurrit. illa deuiatōnē velocitate ꝯpēsans celeriter eū attigebat, piecit scđm. de quo cōsiliter fecit. ille tandē cū eēnt ꝑpe metam fortiter proiecit tertiū, et lōgius a stadio q̄ prius fecerat. Illa cupiditate allecta cucurrit ad pomū. ꝛ interim hypomenes metam attigit: ꝛ sic de ꝟgine victoriā reportauit Uirgo ista velocissima est anima hūana q est mire venustatis: qꝛ creata ad dei imaginē ꝛ nimie agilitatis: qꝛ affectōnibus ꝛ cogitatōnib; nūc est rhome, nūc ē parisius, nūc in celo, nūc in terra, nūc in inferno. Ista habet currere p stadiū vite pn̄tis ad brauium finalis iusticie. Sz vnus agilliꝰ qui simul cum ea conatur currere: videlicet diabolus q cursor velocissimus est. Job. xv. Currit aduersus deū erecto collo. Iste videt q ꝟtute ꝛ velocitate nō pōt eam vincere: ꝛ iō cautelis vtitur ꝑ virtute. Habz tria poma aurea. i. tres peccatoꝝ delcātiones quas ꝓijcit iuxta viaz huiꝰ vite, Unā q̄si cito post ꝑncipiū. Scđam in medio. Tertiā ꝑpe metā. Primā iuuenib;. Scđam viris. Tertiā senib;. Primū pomuz est delectatio lasciuie. Scđm supbie. Tertiuz auaricie. Et si ꝯtigat q aliqs nō impediať primis duob;. vix terciū euadere poterit. ꝛ sic pditur corona iusticie finalis. Et iō necesse habemus certare viriliter. ꝛ p ꝯtuosaz ꝯtinentiā a talib; abstinere. Juxta illud Apl'i. j. Coꝝ. ix. Omis qui in agone cōtendit ab oibus se abstinet. suppl' istis trib;. Et Eccl. xv. Qui continens est iusticie apprehēdet illā. Sic em̄ certauerat ꝛ cucurrerat Paulus sicut ipsemet recitat. ij. Thymo. iiij. dicēs Bonū certamē certaui. cursuz cōsūmaui. fidē fuaui, de reliq reposita est mihi corona iusticie. Tertio iusticia ē instrumētū iudicātis Sine em̄ iusticia nullꝰ superior iudicat nec bn̄ dispōit. et iō cōparatur regule. Sic em̄ latomꝰ lapidē cedens: et cōplanans duo sp habet in ꝓmptu. videlicet regulam et martellū. et cū martello pcutit. cū regl'a dirigit et examinat planiciē Ita bonus iudex vl' prelatus qcunq3. duo debet hr̄e in manib; malleū ad corrigendū delicta. et regulam legꝭ et iusticie, ne fiat excessus in vindicta. Esa ye. xxviij. Ponam iudiciū in pondere. et iusticiaz in mensura. Gregꝰ. xix. moral'. ca. xj. Ille iusticia sicut vestimēto vestitur. qui se vndiq3 bono opere pregit, et nullā ꝑtem actōnis sue nudam relinquit. Nam q in aliqbus actionib; est iustus, in aliqbus iniustus: nō est pfecte vestitus Job. xxix. Justicia indutus sum. et vestiui me sicut vestimento.

Capitulū II Lectio XIIII

Jxerūt impii

cogitātes apud se nō recte Exiguū et cū tedio est tēpus vite nr̄e, et nō est refrigeriū in fine hoīs et nō est q agnitus sit reuersus ab inferꝭ. Postq̄ spūssctūs capl'o ꝑcedenti psuasit hoibus fugare iusticiaz tanq̄ me

dium necessariū ad acq̄rendā sapiam. Iuxta illud Eccl.i. Fili ↄcupiscens sapiam serua iusticiā ꝛ deus p̄bebit tibi illā. In hoc.ij.ca. reprobat q̄ndaʒ detestabilē opionē tā iusticie q̄ȝ sapiētie cōtrariā. Et circa hoc sic ꝓcedit. Primo ponit reproboꝝ erroneā opionē. Scdo opionis originē ꝛ occasionē. ibi hec cogitauerunt. Circa primū duo facit. Primo ponit maloꝛuʒ prauā opinionē. Scdo describit iuxta illā illoꝝ cōuersationē. ibi venite. Circa primuʒ ad huc duo facit. qꝛ p̄mo opinio ponit. scdo opionis probatio. ibi. qꝛ ex nihilo nati sum⁹. Circa primū sciendū. q̄ opinio est ista breuiter. q̄ vita ista corporali finita: nulla restat alia nec ī glā nec ī pena. ſʒ sicut bestie moriūtur totalit' in corpe ꝛ aīa. ita ponit hec opinio de hoīb⁹ q̄ penitus moriūtur. Vn̄ hec opinio negat immortalitatē aīe ꝛ penas. ꝛ p̄mia post hāc vitā durare. Sic ḡ dicit. Dixerūt impij. i. cogitauerūt occulte. ꝛ v̄ba mētis dixerūt credēdo ꝛ asserendo. In ps. Dixit insipiēs ī corde suo: nō est de⁹. Et hoc nō recte: qꝛ falsuʒ est ī rei veritate. ꝛ sic̄ hoīb⁹ precipit' credere cōtrariū. Sed quid dixerūt. Exiguū ꝛ cū tedio. ꝛc. Et nota q̄ tres ꝓpōnes dicūt quaꝝ prima ē vera ꝛ due que sequūtur sunt false: qꝛ nulla doctrina est q̄ nō aliq̄ vera habeat admixta. Oīs ꝓditor ꝛ deceptor operit falsitatē suā aliq̄ colore ꝛ opione boni. sic̄ ille q̄ vult ꝓpinare venenū nō exhibʒ illud in ꝓpria forma nec cuʒ aliquo amaro. sed magi' cū aliq̄ dulci ꝛ delcābili. iuxta illud metricū. Sepe veneficū solet inter dulcia poni. Vt lateat vitiū ꝓximitate boni. Et sic isti ipij tres ꝓpōnes ꝓponūt. q̄rū p̄ma ē verissima ꝛ certissima. Scda falsissima. Tertia ē falsa. sed nō ita manifeste falsa. Prima ꝓpō est hec. Exiguū ꝛ cū tedio ē tēpus vite nr̄e. Scda est q̄ p⁹ mortem nō est tp̄s p̄mij et q̄etis Vn̄ dr̄ sic Et nō est refrigeriū in fine hoīs: h̄ est q̄ȝcūq̄ȝ hō bn̄ vixerit ꝛ iuste. ꝛ a delcātionib⁹ irrōnabilibus se abstinuerit: nihil sibi post morteʒ tribuet' ꝓ merito qꝛ nō est refrigeriū ī fine. i. q̄es p⁹ morteʒ. ꝛ istud ē fīm. qꝛ dr̄ Hiere.vj. Ambulate in via bona ꝛ īuenieti' req̄eʒ aīab⁹ vr̄is. Et hiere.vij. Ambulate in oī via quā mandaui vob' vt bn̄ sit vobis Et Sap.iiij. Iust⁹ si ī morte p̄occupat⁹ fuerit in refrigerio erit. Itē ps. Trāsiuimus ꝑ ignē ꝛ aquā ꝛ induxisti nos in refrigeriū Tertia ꝓpō dicit q̄ post mortē hominis nullus erit locus tormēti vel pene. Vn̄ dicūt nō est qui agnitus sit reuersus ab inferis. quasi diceret: si eēt aliq̄s talis locus tormētoꝝ. illi q̄ sunt ibi puniti accederēt aliq̄ ad nos ꝛ nobis de suis penis nūciarēt. Sʒ isti fatue ꝛ false loquūtur. Fatue ñ aduertētes illō Luc.xvj.

Chaos magnū firmatū est inter nos ꝛ vos: ꝛ q̄ volūt transire hic ad nos nō possunt. neq̄ȝ inde huc trāsmeare. ꝛ h̄ de lege cōi. False loquūtur qꝛ et x̄ps ab inferis resurrexit. Ioh.xx. Et Lazarus sic̄ Iohīs.xj. Circa istā lrām sūt duo q̄renda. Primū Vtꝝ aīa sit īmortalis. et scdo dato q̄ sic. An hec possit ꝓbari euidēter rōne naturali Quantū ad primū est sciendū q̄ aīam hūanam īmortalem esse: a potissimis p̄hīs estimatū est: a scriptorib⁹ catholicis p̄dicat'. et quasi infinitis miracul' approbat'. Primū patet ꝑ p̄hiam Platoꝛis in Timeo. c.iiij. vbi inter multa erronea q̄ de aīa dicit hūana: hoc vnū veꝝ interserit q̄ aīa ē īmortalis. ꝛ fm q̄ passiones vicerit vl' ab eisdē victa fuerit: premiabit' vel puniet' post mortē. Vn̄ ponit q̄ si aīa ex̄ns in corpe virili. vincat' a corpis passionib⁹ post sepatōeʒ a corpe virili in corp⁹ muliebre mittet'. et si se ibidē male habuerit: ī corpus pecoris trāsibit post mortē in penā: ꝛ fm q̄ male vl' peius se habuerit: in deteri⁹ pecus vertet'. finalit' tn̄ oēs redibūt ad originalē innocentiā ꝛ dignitatē. cū fuerint ꝑ penā sufficient' expiate. Itē in libro quē de aīo cōposuit ꝛ phedonis noīe intitulauit: rōnes adducit ad sui immortalitatē aīe cōprobandā. vbi plane dicit. q̄ superueniēte nece in hoīem. qd̄ mortale ē ipi⁹ defungit' qd̄ vero īmortale: integꝝ ꝛ īmortale euolat abiēs cedēsq̄ȝ loco. De q̄ fm cū hesitare nō ↄuenit alicui mēte hn̄ti. vbi etiā poīt q̄ qñ hoīes defungūtur ducūtur in chaos: ꝛ q̄ scēte deguerūt p̄miātur. q̄ v̄o iniuste puniunt'. imo h̄ ait. O viri iustū ē itelligere: q̄m q̄dē si aīa immortal' ē sollicitudie idiget: nō ꝓ isto tp̄e soluʒ in q̄ vtiq̄ȝ vocam⁹ viuere: vnū ꝓ vniuerso: si eī esset mors vniuersi liberatio: inuēto eēt malis certe moꝛiētib⁹ a corpe pariter libari. ꝛ ab ipoꝛuʒ malicia cum aīa nūc sane q̄m īmortal' apparet eē nulla ꝓfecto erit ipsius. alia fuga maloꝝ neq̄ȝ saluatio q̄ȝ vt optima atq̄ȝ prudētissima fiat: ꝛ infra dic̄ maloꝝ aīa o ingressuras tartaꝝ. vn̄ nūq̄ȝ egredient'. ꝛ hoc ē cōtrariū illi dicto supius in Timeo. Scdo pȝ hoc idē ꝑ pythagorā qd̄ recitat Ouidi⁹. v. metamor. vbi dicit sic. Morte carent aīe spq̄ȝ p̄ore relicta. Sic de iouis domib⁹ viuūt habitātq̄ȝ recepte. Sʒ meli⁹ dicit pythagoras in v̄sibus aureis Sicut allegat Calcidi⁹ in cōmento Timei platonis. vbi dicit Corpe deposito cū liber ad ethera perges. Euades hoīem fact⁹ deus etheris alti: Iteʒ hermes trimegistus ad asclepiū prope p̄ncipiū. O asclepi oīs humana aīa īmortalis ē. sed nō vniformit' cūcte: sʒ alie alio more Et infra post mediū libri. Cum fuerit aīe e corpore egressio. tūc examē meritiq̄ȝ eius arbitriū

q̃ trāsiet in sūmi demonis potestatē, sicq̧ eam cum piā iustāq̧ puiderit: in sibi cōpetētib⁹ locis manere pmittit. si autē delictoꝝ illā macul' vitiisq̧ obligataꝫ viderit desup ad ima deturbās pcellis aeris, ignis ⁊ aque sepe discordātibus tradet: et sic inter celum ⁊ terrā mundanis fluctib⁹ in diuersa semp eternis penis agitata rapitab' sit. Vn̄ in hoc anime obsit eternitas q̧ sit imortali sententia eterne supplicio subiugata. Ad idem ē aristo. xvj. de aīali. c. iiij. Intellectus solus est ab extrinseco ⁊ solus habet eē diuinum. Item scd̄o de aīa: vbi dicit q̧ aīa intellectiua est alteꝝ gen⁹ anime a vegetatiua ⁊ sensitiua: ⁊ q̧ ipam solam cōtinet separari a corpe sicut perpetuū a corruptibili. Idēq̧ in libro de pomo. Itē Sene. epl'a. lxxj. Mors quā partimscim⁹ ⁊ recusam⁹ intermittit vitā nō eripit. veniet iteꝝ q̄ nos in lucē reponet dies. Itē epl'a. xiiij. que tn̄ cōiter nō habet. q2 ego inueni. xxxvj. epistolas. pter illas lxxxviij. q̄ cōiter hn̄tur. Dicit em̄ sic vbi sup. Iuuabit de aīaꝝ eternitate aliq̄d q̄rere imo credere. Credebā me em̄ facilē opinionib⁹ magnoꝝ viroꝝ rē gratissimā magis pmittendū q̧ pbantiū dabā me spei tāte. Qd̄ aūt hec scā fides sit catholicis diuulgata ⁊ mltis miraculis p̄dicata pbare nō oportet. q2 satis constat Scd̄o psuadet illud ad p̄ns tripliciter. Pri͂o ex diuina bonitate sic. Cū deus sit bonus singulariter, maxime tn̄ bonus ē amicis suis. s3 amicoꝝ pprie est cōuiuere. viij. ethi. et amicus saluat vitā amici si pōt. ergo d̄s confert amicis suis imortalitatē. j. Coꝝ. xv. Si in hac vita tm̄ sperātes essem⁹. miserabiliores essemus oibus hoib⁹. Scd̄o ex dei eq̄tate. Iusticia em̄ dei req̄rit q̧ oibus reddat' s̄m merita sua ⁊ demerita. p̄miū p meritis. pena p demeritis. sed h̄ nō fit in ista vita in qua mali letantur ⁊ psperātur. boni depmūtur ⁊ tribulātur. ergo necesse est vt h̄ fiat in futuro Tertio p3 idem ex diuina volūtate. q2 d̄s nullū fallit: sed pmisit nob vitā eternā: si bn̄ fecerim⁹: ⁊ penaꝫ eternā si male. ḡ ita fiet. Et licȝ forsitan nō possit naturali rōne pbari: sicut p3 satis p debilitatē rōnū que ad h̄ tam a sctis q̧ a phis adducūtur. Sūme tn̄ cōuenit hoc credere: sic multa alia sunt vera q̄ probare nescim⁹. Alteꝝ em̄ istoꝝ est veꝝ. mūdus incepit esse: vel mūdus n̄ incepit esse. tamē neutꝝ istoꝝ pōt probari demōstratiue s̄m aristotelē. ij. topico Similiter quadratura circuli certa est tamē eius demonstratio tpe Aristotelis inuēta nō fuit. sic ipsemet dicit in p̄dicamentis. caplo de ad aliquid Et nihilominus sciuit aristoteles q̧ hoc scibile fuit. Vn̄ ꝯuenienter dicit de q̄dam religioso q̄ quendā phm redarguit de eo q̧ negauit aīam esse imortalem. Quero inq̄t a te aut aīa est mortalis. aut imortalis. Si mortalis nullū incōmodū infligetur credentib⁹ eā esse imortalem. si imortalis ⁊ eā credim⁹ esse mortalē aliquod incōmodū inde seq̄tur. ergo melius est credere aīam eē imortalē q̧ mortalē Circa p̄mū ꝑbuꝫ qd̄ impij in sua opinione posuerūt. istud sc3. Exiguū ⁊ cū tedio erit tēpus vite nr̄e. Est sciēdum q̧ est verissimū. In quo vita nr̄a a tribus describit'. a breuitate sue durationis. exiguū a penalitate grauis afflictōnis. cū tedio: ab instabilitate seu labilitate cōtinue mutatōnis: tēpus vite nr̄e. De primo Sap. ix. Hō infirm⁹ et exigui tēporis. De scd̄o Job. ca. x. Tedet animā meaꝫ vite mee. De tertio. Eccl̄i. xviij. De mane vsq̧ ad vespam imutabitur tēpus. Istā breuitatē vite hūane simul cū penalitate ptractans Sene. epl'a. ij. dicit sic. Propone tpis pfundi vastitatē ⁊ vniuersuꝫ cōplectere. deinde qd̄ etatē vocam⁹ hūanā cōpara vniuerso: ⁊ videb qd̄ exiguū sit qd̄ optem⁹ q̧ qd̄ expēdimus ⁊ hoc tā lachryme q̧ sollicitudines occupant: q̄ntū mors antēq̧ optata veniat: q̄ntū valitudo q̄ntū timor: q̄ntū tenēt inutiles ānī: dimidiuꝫ ex hoc e dormit'. adijce labores. luct⁹. picula. ⁊ itelliges in lōgissima vita minimū eē qd̄ viuit'. Ex istis trib⁹ p3 triplex fatuitas hoim mūdanoꝝ p̄sumentiū longitudinē nō obstante breuitate. diligentiū amaritudinē nō obstante penalitate. differentiū morū rectitudinē non obstante tēporis labilitate. Cōtra istos vltimos Sene. epistola. lxxviij. Nulli⁹ vita expectat in crastinū quid hoc sit mali queris interim. Nō em̄ viuūt sed victuri sunt. oīa differūt Et si attenderim⁹ cū nos vita p̄curreret. Nūc vero cūctantes. id morātes quasi aliena trāscurrit. ⁊ vltimo die finitur omi tēpore perit Et iō iuxta consiliū apl'i ad Gal. vj. ⁊ vltimo. Dum tēpus habem⁹ operemur bonū ad omēs. maxime autē ad domesticos fidei. Senes. debiles. impotētes nō habent tēpus. sed habētur a tēpore. Infirmi ⁊ grauiter patientes nō habent tēpus. cum nō sint sui cōpotes. Mortui transierūt tēpus suū. ⁊ ideo nec senectus. nec morbus. nec mors. expectande sunt ad bene viuenduꝫ. sed statim incipiendū est duꝫ tēpus nostꝝ est. Sed qd̄ plangendū est multi inueniūtur ⁊ cōiter omēs de quoꝝ quolibet verificatur illud Job. xxiiij. Dedit eis tēpus penitētie ⁊ ipi abutūtur eo ad supbiam. Et ps. Tempus faciendi dn̄e dissipauerūt legeꝫ tuā. Augustinus de disciplina xp̄iana. Peruerse plus amas morteꝫ q̧ vitam. Absit inq̄t. quis est homo qui plus amat morteꝫ q̧ vitam. Forte cōuinco te q̧ plus amas morteꝫ q̧ vitā. Ecce vis

C

de te cõiuncco:tu amas tunicā tuā:bonā eā vis,amas villā tuā.bonā eā vis.amas filiū tuū,bonū cū vis.amas domū tuā bonū eam vis, Quid est q etiā bonā vis habere mortē. bona mortē dicis det mihi deus:etiā auertat a me malā mortē.plus ergo amas mortē tuā q vitā tuā.male mori timeo,male viuere non times,corrige male viuere,time male mori,ſz noli timere. Nō pōt male mori q bene vixerit hec ille. Vñ Virgi. Eneid.li.x.introducens Mezentiū cōtra eneā ꝛ verbis ꝛ facto resistē/tem sic inqt Nec mortē horrem⁹:nec diuū parcimus vlli. Et cōcurrūt ad eandē sententiā eius dem poete ꝟsus.ex vj. Eneid. Facilis descensus auerni. Noctes atq dies patet atri ianua ditis. Sed reuocare gradū:superasq euadere ad aures. Hoc opus h labor est. Pauci qs equus ꝛc. Ille autē qui pōt dicere:tantū vixi tantū viuā de futuro.felicissim⁹ est. Vñ Seneca ep̄la.xlvij. Ille beatissimus ꝛ securus sui possessor est qui crastinū sine sollicitudine expectat.q si quis dixit vixi quotidie ad lucrū surgit. Talis sententie fuit quidā religiosus qui quantū vixisti interrogatus a quodā.nihil respondit ei nisi vixi. Fuit em̄ in religione.xvij. annis.ꝛ cū alius diceret,quero nō an vixisti. sed quātū,respōdit.Dum dixi vixi q̄ntū vixi tibi dixi. Voluit em̄ dicere q p tantū tēpus vixerat q̄ntū significāt littere nūerales i hac dictōne vixi,et illa significāt.xvij.annos.sicut patet. Vñ marcialis epygramaton.xxvij. li. ca.j. Nō est crede mihi sapientis dicere viuā sera nimis est vita crastina:viue hodie Et hoc est qd̄ docuit augustin⁹ de verbis dñi omelia xv. Age semp esto correctus,longe quidem est dies iudicij,sed vniuscuiusq dies vltima longe esse nō potest,quia breuis est vita ꝛ ipa breuitas semp incerta res ipa est.que multos occidit dum dicūt cras cras,ꝛ subito ostiū clauditur,remāsit cū voce coruina:quia non habuit gemitū colūbinū. Hec ille. Est ergo summa stulticia iuuentutē vel tēpus pñs expendere in peccatis ꝛ de tēpore futuro qd nō est nostrū sperare Et ideo signāter di. Eccl.vij. Ne impie agas multū:ꝛ noli esse stultus ne moriaris in tēpe non tuo. Et ad Gal.vj.et vltimo. Bonū autē facientes nō deficiam⁹,tempe em̄ suo metem⁹ nō deficientes,quia vita breuis: casus breuis nec spes remeādi. Quanta feres hinc tanta feres sit cura parandi. Plura feras vt plura feras ne nō seruisse. Peniteat dñ nil valeat iā penituisse. Lectio XV

Via ex nihilo na

q

ti sum⁹ et post h erim⁹ tāq si nō fuerim⁹,qm̄ fum⁹ afflat⁹ est i narib⁹ nr̄is,ꝛ sermo scintille ad cōmouēdū cor nr̄m:qz extīct⁹ cinis erit corp⁹ nr̄m et sp̄us diffundet tāq mollis aer. Posita erronea opione. Hic exeqtur de eius insufficiēti pbatōe. Et ē pbatio talis,nulla res q moriēdo perit ꝛ anihilat̄ p mīsat̄ vl' punit̄ p⁹ mortē.sed ois hō ē talis,g ꝛc. Isti⁹ rōnis solū ponit minorē ꝛ pbat eā.videlicet q post hāc.i. vitā p̄ntē erim⁹ tanq nō fuerim⁹,i.nec corpus viuet nec aīa.ꝛ ita moriēdo perit totalit̄ Circa pbatione isti⁹ miōris duo facit. Pr̄o pbat q hō totaliter peribit s̄m rē. Sc̄do pbat q secūdū nomē ibi. Et nomē nr̄m Circa primū duo facit,quia p̄mo psuadet̄ hec opinio naturaliter ꝛ philosophice. Sc̄do exēplarit̄ ꝛ rhetorice.ibi. Transiet Circa primū duo facit. Primo pbat hoc ex hoīs pductōne. Sc̄do ex hoīs resolutōne.ibi. Extinct⁹ Circa primū duo facit. Primo pbat hoc ex pte termini a q: Sc̄do ex pte termini ad quē pductōnis hūane.ibi. Quoniā sumus. Est g prima rō talis. Productio et corruptio sunt mutatōnes opposite et inter termios oppositos,sed pductio nostra ē ex nihilo sicut a termino a quo:ꝛ ad eē sicut ad terminū ad quē.ergo corruptio est ad nihil sicut ad terminū ad quē.et ab esse sicut a termino a quo. Dicit ergo qz ex nihilo nati sumus,ideo ꝯñs est. Et quia stat ibi cōsecutiue quasi innueret istā ꝯsequentiā. Ex nihilo nati sumus,ergo post hoc erimus quasi nō fuerimus,sed ista rō nihil valet.quia pductio aīe est ex nihilo,sed pductio corpis ex aliquo est. scz ex semine viri ꝛ mulieris. Anima vero corrumpi nō pōt,sed si corrūperet̄,corrūperet̄ in nihil,corpus vero corrūpit̄ in illa ex qbus generat̄ vel cōponit̄,et ideo hec est falsa,productio hoīs est ex nihilo,qz corp⁹ a parentib⁹ ppagatur et aīa a deo creatur ꝛ infundit̄, Et iō in corruptōne hoīs corpus resoluit̄.ꝛ aīa separata viuit. Cōsequēter ibi. Qm̄ fumus.ponit sc̄dam rōem ad istam falsā opinionē.ꝛ sumit̄ ista ex pte termini ad quē in pductōne homis Terminus ad quē est hō viuens. In isto aūt termino quattuor sunt in qbus videtur vita perpendi.videlicet respiratio,ꝛ inspiratio,sensus calor et motus. Vnde aīa nihil aliud est nisi aliquod istoꝝ s̄m eos:sed quodlibet istoꝝ annihilabit̄,ergo ꝛ anima. Quantū ad p̄mū dicit. Qm̄ fum⁹ et flatus est in narib⁹ nr̄is.i. in corpe nr̄o,ꝛ ponit̄ ps p toto,qz ibi ptz sensibiliter egressio sp̄us de corpe. Quātū ad sc̄dm videlicz q̄ntū ad sensū dic̄. Et sermo. Sermo em̄ nō ē sine imaginatōe,nec imaginatio sine sensib⁹,sic ptz.ij.de aīa. Sz cōstat q sensus perit corpore mortuo Quantū ad tertiū dicit.

A

Scintille.i.calor naturalis q: calor siliter perit. Quantū ad motū dicit ad ꝯmouendum cor nostꝝ.i.calorē q̄ est in corpe nr̄o ad mistrādū motū in corpe nr̄o q̄ mot⁹ deriuat a corde. docet Aristo.in de motu cordis: ꝛ sic tāgit qtuor falsas opiones de anima.q̄s reprobat aristo.j.de aīa. Pria fuit eracliti q̄ posuit aīaz eē vaporē quē impij vocāt fumū vl' flatū. Scdo fuit dyogenis q̄ posuit aīam esse aerē.quē aerem impij vocāt sermonē.q: s'mo est vox significatiua articulata: ꝛ vox ē aer ꝑcussus s'm priscianū. Tertia fuit q̄rūdā annq̄ꝝ q aīa ē ignis quē impij vocāt scintillā. Quarta fuit melissi italici.q aīa ē qddā motiuū corpis.ꝛ illa tāgit cuz dī ad cōmouendū cor nr̄m. Cōseqnter ibi Quia extictus cinis.pbāt q hō totalit' morit. ex hoīs resolutōe. Et q: int' positiōes q̄ ponāt aīaz eē de natura alicui⁹ elemēti.ille sunt pbabiliores q̄ ponūt eā esse de natura ignis vl' aeris. De natura eni terre null⁹ simplr ponit ppter eius grossitiē nec de natura aq̄ nisi valde grossi phi. Sicut dic aristo.j.de aīa. Et iō tm̄ duas has opiones exeq̄tur. Et arguit p̄mo sic s'm primā opionē. Sicut eni qn̄ ignis extiguit.nihil manet nisi cinis extictus.ita qn̄ aīa morit nihil remanet nisi extictus cinis. Et sic cinis totalit' extictus nō accēditur iteꝝ.ita nec corp⁹ nr̄m iteꝝ accēdit ꝑ viuificatōez ꝛ resurrectionē s'm istos. Juxta scdam opionē arguitur sic. Qn̄ vas repletuz aere euacuat ab aere. nihil remanet ibi nisi vas repletū aliquo alio Sic qn̄ hō morit.aer a corpe expellit.ꝛ nulla alia vita manet. Et sunt iste rōnes stolide innitentes totalit' sensui:nec aliquā rem credūt tales eē nisi q̄ possit videri vel tangi. Scda rō tangit cū subdit. Et spūs.i.aīa diffundet.i.in nihilū de facile resoluet.tanq̄ȝ mollis aer.i.tenuis vel huidus.q: dī in littera q corp⁹ hūanum ē cinis extictus. Et vident inuere isti impij q hec ē generalis cōditio hūani generis q corp⁹ resoluat in cineres.vn̄ pōt esse dubium Utrū oīe corp⁹ hūanū sit de lege cōi in cineres redigēdū. Et videt q nō.q: aliq̄ hoīes morietur īmediate an̄ iudiciū ꝛ an̄ resurrectōez:ſȝ corpus hoīs nō incinerat nisi ꝑ magnū tēpus post mortē.g̃ saltē corpa taliū nō incinerabūt. Et de aliq̄bꝫ dī.q sil' rapient in nubibꝫ obuiā xp̄o i aera.j.Thessal.iiij. Preterea si oīa corpa redigerēt i cineres.tūc n̄ foret maior iclinatio i cineribꝫ petri ad aīam petri q̄ȝ pauli.ꝯn̄tia patz q: oēs cineres istoꝝ corpoꝝ sunt eiusdē rōnis ſȝ cōseq̄ns fl'm.q: si nulla inclinatio foret i illis cineribꝫ ad aīam petri.nulla dr̄ītia foret ex q̄bus cineribꝫ corpus petri formaret.sed h̄ ē falsum.q: sic nō foret idē hō qui p̄us. Preterea si sic.tunc oīa corpa hoīm eēnt cōbusta aut cōburēda.sed h̄ est falsuz.cōseq̄ntia p̄tz.q: nihil resoluit in cineres nisi ꝑ cōbustionē. Preterea de m'ltis scīs legit quoꝝ corpa nō incinerant quoꝝ reliq̄e hn̄tur. Ad oppositū est qd dicit haymo q oēs natos i originali tenet hec sn̄ia terra es ꝛ in terrā ibis. Et Gen̄.iij. Puluis es ꝛ in puluerē reuerteris. Pro isto dubio notāda sunt tria. Primū est q ad ꝟtutē vocis loq̄ndo:corpa hūana nō sunt i cineres redigenda. Scdm est q ad intētionē scōꝝ loq̄ndo:hec ē sentētia general'.q corpa de lege cōi sūt i pulueres vel cineres redigenda. Tertiū est quare vtūtur scī isto mō loq̄ndi. Primū p̄tz breuiter ex tertio argumēto:q: cineres nō vocant. nisi cōbusta ꝑ ignem. Scdm p̄tz sic.sentētia lata a deo pro pctō originali circa penaz corpis tenebit de lege cōi vsq; ad resurrectōez.sed illa sentēna nō fuit solū de morte:ſȝ etiā de resolutione i elemēta. Gen̄.iij. Puluis es ꝛ in puluerem reuerteris.g̃ illa tenebit sic illa de morte. sed sn̄ia mortis trāsit in oēs in q̄s trāsit pctm̄. originale.g̃ et sn̄ia incinerationis.ad Heb.ix. Statutū est hoībus semel mori Et.j.Coꝛ.xv In adā oēs moriūtur De tertio hec est rō quare resolutio corpis hūani i illa ex q̄bus cōponit vocat incineratio apud scōs.p̄mo ꝑpter ātiquā cōsuetudinē q̄ hūana corpa cōburebātur.ꝛ maxime nobiliū ne in elemēta villora reuerterent.ꝛ postea cineres cōseruabātur i memoriā in vrnis.ꝛ iō mos iolevit dicere q illa i q̄ resoluit corp⁹ hūanū.dicant cineres. Scdo ꝑpter cām resolutōnis corpis hūani q̄ ē ignis cōcupiscētie carnal' que vocat fomes.q̄ de lege cōi corp⁹ hūanū cōtinue accēdit.ꝑpter quē fomitē corpus hūanum i elementa resoluit ad hui⁹ infectōnis purgatiōem. Illud autē qd ꝑ accensionē ignis resoluit.si cōbustuz fuerit.dicitur in cineres resolui. Ad p̄muz dico q tales resoluent ꝑ ignem q̄ mōm an̄ iudiciū concremabit.ꝛ sic resoluent ꝛ cito reparabunt.

Ad scdm dico.q nulla ē naturalis inclinatio in cineribꝫ petri ad aīam petri.sed ordo ꝓuidētie diuīe h̄ faciet q illi cineres magis vnientur aīe petri q̄ȝ alteri vt idem hō resurgat.

Ad terciū dico.q scriptura loq̄tur figuratiue vt iam dictum ē. Ex his patet q corpus virginis benedicte resoluēdum non fuit.quia in eo fomes extinctus extitit. Silr est de alijs si qui alij sunt hmōi q eis est concessum ex priuilegio speciali. Item est de reliq̄jis dicendū sanctorum.q de lege cōmuni an̄ resurrectōem cōmunem incinerabūtur.vel si non.hoc eis erit concessum ex priuilegio speciali. Notandū est hic.q contra materiam vane glorie de

aliqua cuius delcādia mouet in pñti: valde expedit ꝑ cogitare quid de illo delcābili eueniet in futuro sicut legim⁹ in diuersis tractatib⁹. Et i vita beati johis elemosynarij habet q mos erat antiq̄tus apud grecas q statim imperatore electo ⁊ coronato: edificatores monumentorum: quatuor genera marmoꝝ ei afferētes sibi dicerēt isto mō De quali marmore iubet imperiū tuū sibi fieri monumentū: ne ꝑ gloriam imperialis dignitatis in vanam glām efferetur Similiter dicit fieri in ꝯsecratōe papali: stuppa coram aculis eius accendit et cōburitur ⁊ sic sibi dicit. Sic transit gloria mūdi. Similiter legit in hystorijs rhomanoꝝ q triūphanti in curru assidebat q̄dam ribaldus q̄ ei impune cōuiciabat et interdū collaphizabat: ne excessus honoris illo die sibi collati eum supra oēs trāsmutarent Sūmū accensiuū vane glorie est nobilitas iuuentutis hūani corporis: contra qd̄ et ad qd̄ reprimendū metrice dicit. Forma genus mares sapiētie vis ⁊ honores. Nō retinent hoiem q̄n redit in cinerē. Unde satis admiratiue dī Eccl. x. Quid supbis cinis ⁊ terra Et ideo vnicuiq; nr̄m expedit ꝯmemorari pluries hoc ꝟbum. Extinct⁹ cinis erit corpus nostrū. Pōt etiā hoc ꝟbum dici delicate ⁊ i ꝑ ꝑtuose nutriētib⁹ corp⁹ suū: nūc calidis spēb⁹. nūc electissimis carnib⁹ tā domesticis q̄ ferinis: nūc vestib⁹ mollissimis ⁊ suauib⁹. ac si putarēt q calorē et ignē vite natural' ꝑpetuare possent sed valde decipiūtur. q: Job. xxxiiij. Ois caro deficiet ⁊ hō in cinerē ꝯuertet. Itē h̄ ptz de pigris remissis ⁊ ociosis q: sua corpa tātū appciant q nulli pnīe se volūt exponere. ⁊ tn̄ p⁹ modicū nihil aliud erit q̄ extinct⁹ cinis: ⁊ iō in signū istoꝝ dī vnicuiq; nr̄m in die cineꝝ in capite ieiunij a sacerdote. Memēto hō q cinis es ⁊ in cinerē reuerteris. Dicam⁹ ergo ⁊ in cte sentiam⁹: q: extinct⁹ cinis erit corpus nostrū. Duo sūt in q̄b⁹ laus corpalis ꝯsistit. s. pulchritudo. ⁊ fortitudo. Pulchritudo ꝯsistit in q̄dā ꝓportionali claritate bone ꝯplexionis. ⁊ iō vere pulchri desiderāt esse in lumine vt videant ab hoib⁹. Uñ corpus aialiū est quasi q̄dā lucerna que nō est pulchra nisi aīa lucēte ⁊ ipm viuificante refulget. Et iō mali hoies q̄n moriūtur pulchritudinē totā ꝑdunt. Prouer. xiij. Lucerna imploꝝ extinguet. Scd̄o fortitudo cōsistit in q̄dā naturali ꝑtāte facilis operatōnis Hec aūt ptās resultat ex solida ⁊ ꝯpacta ꝯnexione ossiū et neruoꝝ. Sz hec fortitudo q̄ntūcūq; fuerit valida finalit dissolueī ⁊ erit cinis Esa. xxxiij. Erūt populi q̄si de incendio cinis. Sit ḡ recordatio nr̄a frequens ⁊ assidua q extinctus cinis erit corp⁹ nr̄m Et est notādū

L

q iste cinis intense recogitat⁹: fugat tēptatōes ⁊ seruat deuotionē. ornat orōem Primo dico fugat tēptatōez. Experimentū esse dī: ⁊ impōitur Alberto libro suo de vegetabilib⁹. q si coruus nidificauerit in arbore ⁊ oua posuerit: ꝑ talem cautelā faciliter pōt impediri ne de ouis valeat pullos ꝓcreare. Accipiat cinis vitri et ponat subtiliter inter lignū et cortices arboris portātis nidum. ⁊ q̄diu cinis ibi durabit. coruus nūq̄ pullificabit Coru⁹ diabolū signat. Theodol⁹. Coruū ꝑfidie dānāt aialia queq; Hō est moralit arbor: sic̄ dicit Saluator mathei. vij. Arbor bona fructus bonos facit. In ista arbore diabol⁹ per tēptatōez nititur nidificare: oua ponere ⁊ postea pullos ꝓducere. Nidos facit de ramusculis diuersaꝝ cogitatōnū oua ponit de munusculis ꝑuersaꝝ delectatōnū: sed pullos ꝓducit ꝑ ꝯsensū. Si ergo istū coruū impedire velim⁹. etiā si nidū fecerit ꝑ aduētitias cogitatōnes. etiā si oua posuerit ꝑ surrepticias delcātiones: ne pullos ꝓducat ꝑ assensiuā delcōnez: accipiam⁹ cineres vitri. Uitrū qd̄ est fragile: ē caro nr̄a q̄ frangit omni ictu. Cinis huius vitri est mēoria status quē caro nr̄a hēbit post mortē: q̄ erit ad lrām status cineris Job. xiij. Memoria nr̄a cōpabit cineri. Ponamus ergo istū cinerē sub cortice. i. sub nr̄a exteriori ꝯuersatōne ꝑ ꝓuatas ⁊ occultas meditatōnes mortis. ⁊ infallibilit nūq̄ ꝯsentiem⁹ suggestionib⁹ diaboli ꝑ cogitatōnes ⁊ delcātiones ꝯceptas. Et h̄ est qd̄ dī Eccl. vij. Memorare nouissima tua ⁊ in eternū non peccabis Iste ē cinis vacce īmolate. i. carnis mortificate vel in forma mortis recogitate. quē vir mūdus colligere iubetur. ⁊ in loco mūdissimo ponetur Nūeri. xix. De quo apl's etiā ad Heb. ix Cinis vitule aspersus inq̄natos sctificat ad emūdationē carnis Scd̄o cinis iste ꝯseruat deuotōem. Ignis cū cinerib⁹ coopertus optie seruat maxime iuniperi. Dicit Isid. xvij. Ethymo. c. vij. q iuniperus arbor sic vocatur iō q̄si gignēs pyr. i. ignem q: ꝯceptū ignē adeo diu seruat q si pruine ex eius cinerib⁹ fuerint coopte. vsq; ad annū ꝑdurāt. Iuniper⁹ q̄si gignēs pyr. i. ignem hebet esse hō moralit. q̄ ignē feruentis ⁊ deuote dilcōnis in altari sui cordis iugiter ꝯseruare tenet Iuxta illud Leuiti. vj. Ignis in altari meo sp ardebit. Si ergo istū ignem deuotōnis ⁊ dilcōnis dei ꝑ totum annū vite nr̄e seruare velimus: inuoluam⁹ cū in cinerib⁹ carnis nr̄e. In altissimis mōtib⁹ inueniūtur cineres incōuulsi ꝑ annū: sic in mētib⁹ sctōꝝ iugis est mēoria mortis cū deuotōne et penitētia ⁊ rep̄hensiōe suoꝝ vitioꝝ. Exemplo Job q̄ dixit. Me ipm rep̄hendo ⁊ aga penitē-

ciaz in fauilla ⁊ cinere Job .xlij. Tertio iste
cinis ornat orōem. Quāto em̄ paup se magis
humiliat ⁊ necessitates suas declarat: tāto faci-
lius impetrat qd̄ implorat. Sic nos qn̄ fragi
litatē nr̄am corā deo fatemur faciliꝰ expedimꝰ
Exēplum hēmus de abraā Gen̄. xviij. Qui do
mino supplicare ꝓponens p̄misit. loqr ad dn̄z
meū cū sim puluis ⁊ cinis. Et in huiꝰ figurā
iudei deū orare volētes: capita sua cineribꝫ cō
spserūt: sicut ī mltis locis scripture sacre dici-
tur. vn̄ sic fecerimꝰ, dabit nob corona ꝓ cinere
Sicut dr̄ Esa. lxj. vn̄ ꝟsus. Hic homo vas ci
nerū quid confert flos faciez. Copia q̄d rerū
mors vltima meta dierꝫ. Flores marcesces ca
des in morte nigresces. Audis surdesces for-
midas nulla pauesces. Hec lege lecta tene: la
chrymis labent habene. Ne pateat pene tibi
ianua tpe cene. Forma genus mores sapiētia
vis ⁊ honores. Nō retinēt hoīem qn̄ redit in
cinerem. Itē Ortus cūcta suos repetūt: matrē
qꝫ requirūt. Et redit in nihilū qd̄ fuit an̄ nihil

Lectio XVI.

Et trāsiet vita no

stra tanqꝫ vestigiū nubis: ⁊ sicut nebu
la dissoluet q̄ fugata ē a radiis so
lis: et a calore illius aggrauata. Postqꝫ sapiēs
posuit opiōnē impioꝝ ⁊ totaliṫ ꝑtrō deditorū
de morte hoīs, q̄ opinio posuit hoīem sicut bru
tū oīno resolui in elemēta. Posuit etiā ad h̄ ꝓ-
bandū rōnes q̄bus arguūt naturaliṫ ⁊ phisi-
ce. Hic ꝯñter ponit rōnes q̄bus hoc p̄suadēt
exēplariter ⁊ rhetorice. Et sumūtur ista tria ex
empla de quibusdā imp̄ssionibꝫ que generā-
tur ī sublimi: videlicꝫ de nube ⁊ de nebula Est
aūt generatio nub de vapore eleuato de aq̄s,
⁊ terra vsqꝫ ad mediū interstitiū aeris vbi ē lo
cus frigidꝰ. Eleuaṫ em̄ talis materia nubium
virtute solis ⁊ corpm celestiū imisso vapori q̄-
dam calore accidētali ꝑ quē ascēdit. Cū aūt ꝑ-
uenerit ad mediū interstitiū aeris vbi ē locus
valde frigidꝰ, tū ꝓpter distātiā a reflectōne ra-
dioꝝ solariū a terra, q̄ reflexio calefacit aerem
quē nos inhabitamꝰ, tū ꝓpter cōsilem distan-
tiā a corpibꝫ celestibꝫ ⁊ spera ignis calor incō-
pacꝰ nubi ꝑ quē ascēdebat, deficit ⁊ corrūpiṫ
ꝑ circūstantē frigiditatē ⁊ perit nubes ⁊ resol
uitur in pluuiā vel in niues seu grādines fm
ꝓprietātē ⁊ fortitudinē frigoris cōprimētis. Sic
igiṫ generaṫ nubes de vapore: ⁊ corrūpiṫ ꝑ re-
solutionē. Nebula aūt fm qꝫ dicit Aristote. ij.
metheo. est reliquie nubis vel nubiū resoluta
rum aqua pluente: ⁊ ideo nebula signat serenī
tatē. Cōpant ḡ vitā nr̄am vestigio nubis qd̄ ē
nebula fm Aristo. Et sic et. teneṫ expositiue ꝑ

id est. Uel vestigiū nubis dr̄ per ꝯtrium. qua-
si diceret, nullū est vestigiū nubis. sed tota di-
sparet. Sic nulla erit nr̄a memoria sed oīno pe-
ribimꝰ in corpe et aīa Sed hic sunt due du
bitatōes lr̄ales. Pria ē qm̄ dicūt qꝫ nubes si-
ue nebula ꝑ calorē solis aggrauaṫ, cū calor nō sit
cā grauitans nec descēsus. sꝫ magis cā leuitatis
et ascēsus sicut. j. ⁊ ij. metheo, satis ptꝫ Ad hāc
dubitatōēz rn̄dere possumꝰ multipl'r Primo
quia mali ⁊ impij loquūtur ⁊ nō est incōueni-
ens qꝫ a phia aberrēt. qꝛ euanuerūt in cogita-
tionibꝫ eoꝝ ⁊ obscuratū est insipiēs cor eorum
dicētes em̄ se esse sapiētes stulti facti sunt. Ro
ma. j. Ita in fi. istius ca. Hec cogitauerūt ⁊ er-
rauerūt. excecauit em̄ eos malicia eoꝝ Scd̄o
pōt dici sic qꝫ cū nubes fuerit eleuata ad medi
um. interstitiū aeris calore solis recedente, nō
accedente ⁊ radijs nō agētibꝫ sed deficiētibus,
nubes aggrauātur ꝑ frigiditatē circūstantē ⁊
sic descēdit redīes ad naturā aque de q̄ fiebat:
⁊ sic volūt dicere qꝫ nubes fugaṫ radijs sol' de
ficiētibꝫ: ⁊ aggrauaṫ calore illiꝰ deficiēte Tertio
pōt dici qꝫ nubes vl' nebula qn̄qꝫ a radijs ⁊ a
calore solis rarescit: ⁊ quādo est rarior tūc fri-
gus circūstans eam magis penetrat ⁊ infrigi
dat ⁊ facit redire ad naturam ꝓpriam: qꝛ omis
vapor ē essentialiṫ frigidus: cum oīs vapor sit
aqueus vl' terreus. Scd̄a dubitatio est de B
modo loquēdi impioꝝ, qꝛ videtur qꝫ sacra scri
ptura eodēz modo loquēdi vtatur tanqꝫ vita
corpis hūani nō sit denuo reparāda: ⁊ arguiṫ
hoc multipl'r. Primo sic in p̄s. Remitte mihi
vt refrigerer prius qꝫ abeam ⁊ ampliꝰ nō ero.
Scd̄o sic Job. vij. Sicut ꝯsumiṫ nubes ⁊ ꝑ-
trāsit: sic q̄ descēdit ad inferum nō ascēdet vt re
uertaṫ vltra in domū suā. Itē Job. x. Uadaz
⁊ nō reuertar ad terrā tenebrosaz, ⁊ op. mor. c.
Itē. ij. Regū. xij. Uadā ad illū: ille ꝟo nō reuer
tetur ad me. Itē Eccl. iij. Unus ē interitꝰ ho-
mīs ⁊ iumētoꝝ ⁊ equa vtriusqꝫ ꝯditio. sicut mo-
ritur hō sic ⁊ illi moriūtur Itē in p̄s. Sepul-
chra eoꝝ domꝰ illoꝝ in eternū. Itē Sap. xvj.
Hō q̄dē ꝑ maliciā occidit aīam suā Et cū exie
rit spūs nō reuerteṫ nec reuocabit aīam q̄ rece
pta est Itē. ij. Regū. xiiij. Oēs morimur ⁊ q̄si
aque dilabimur in terrā que vltra nō reuertē
tur. Itē Algazel. v. Uerba. sue. ca. iiij. dicit: qꝫ
aīa que est exps sciēnaꝝ ⁊ sordida ꝓpter cōsue-
tudinē voluptatū cruciaṫ: qꝛ amissum ē instru
mētum. s. corpꝰ sine quo nō pōt cōsequi illud
ad qd̄ eā reuocat ꝯcupiscentia. Et dicit ibidēz
qꝫ illa est maxima pena eterna: sed eterna non
foret si corpꝰ eēt repandum. Item. j. Coꝝ. xv.
Caro ⁊ sanguis regnū dei nō possidebūt. In
oppositum est illud Job. decionōo. Scio qꝫ

redēptor me⁹ viuit ꝛ ī nouissimo die de terra
surrectur⁹ suz ꝛ rursus circūdabor pelle mea
et ī carne mea videbo deū saluatorē meū Itē
Ezech.xxxvij. Ego aperiam tumulos vr̄os ꝛ
adducā vos de sepulchris vr̄is, ꝛ ibi dicat do
minus ossib⁹ aridis, Dabo vobis spm̄ ꝛ viue
tis. Itē Danielis.xij. Et Esa.xxvj. Et multis
locis scpture sacre Ad q̄stionē. Credendū est
et asserendū oīno ꝙ vita hūana est denuo re
paranda. Anima em̄ hūana naturalē habz in
clinationē ad corpus suū eternaliter admini
strandū. Naturalis aūt inclinatio nō est fru
stra, ergo cū constet oēs mori, necesse est po
nere corpa eorū quoq₃ ad vitaz reditura. Ad
primā auctoritatē de ps. sic exponit glosa. Re
mitte mihi peccata mea vt refrigerer ꝑ miseri
cordiā ab exitu vitioꝝ prius q̄ȝ abeam ꝛ āplius
nō ero. i. si nō dimittis ibo de hac vita, ꝛ āpli⁹
nō ero in vero esse qđ est esse cū deo Ad se
cūdū dicendū est, ꝙ Job loq̄tur de reuersione
ad vitam istā mortalez. Et eodem mō dicatur
ad terciū et ad quartū Ad quintum dico, ꝙ
Eccle. loq̄tur more cōcionatoris, nūc in perso
na fatui, nūc in persona sapientis. Uel equa
vel equalis est quātuz ad apparentiā exteriorē
Ad sextuz respondet Glo. ineternū hui⁹ se
culi. vel ineternū ſm opinionē eorū falsam.

Ad septimū loq̄tur de reuersione ad vitaz
presentē Ad octauū similitudo est. Unde si
cut aque fluūt in terram ꝛ reuertūtur ad mare
vt iterū fluant, sicut dicit. Eccs. j. Ita corpa re
deūt ad terraz ꝛ resoluūtur vt iterū virtute di
uina resurgant Ad nonū glo. exponit sic. Ca
ro et sanguis ꝛc. i. hoīes deditis vitijs que ex
carne et sanguine oriūtur Ad decimū negā
dus ē, q₂ infidelis nec probat qđ dicit. Et aui
cēna mgr̄ suus dicit oppositū. Dicit em̄ .ix. me
taph. c. vij. ꝙ aīa habebit corpus ad resurrecti
onē. Trāsiet vita nr̄a. Notandū ꝙ scriptu
ra sacra vitā hūanam cōparat multis reb⁹, sed
nunq₃ vel raro alicui ꝑmanēti vl' stabili sed ſp
rebus caducis ꝛ trāseutib⁹. Cōpatur autē q̄n
q₃ vita hūana herbe, q̄nq₃ flori, q̄nq₃ nubi, q̄n
q₃ rori, q̄nq₃ hospiti, q̄nq₃ cursori. Oīa aūt ista
trāsitoria sunt et momentanea ꝛ caduca. Primo
mō loq̄tur de hoīe ꝛ de vita hūana. ps. Ma
ne sicut herba transiet, mane floreat et trāsiet:
vespere decidat ꝛ arescat et induret In isto ꝟ
su sic dicit Glo. Uitam hūanam intertria tpa
diuidit, scz pueritiam, adolescentiā, ꝛ senectu
tē. Tpe pueritie cōpatur hō herbe nōdū florē
ti. In adolescentia cōpatr̄ herbe florēti. Uñ sic
vulgariter di₂ hō, ꝙ est in florib⁹ suis ꝑpter pri
mas duas etates. Dixit em̄ ps. his, Mane.
Terciū ꝟo tps ꝙ ē senect⁹ vocat vespe. Dicēs

mane, i. in pueritia sicut herba trāseat, mane. i.
in adolescētia sua floreat ꝛ trāseat. sed vespe. i.
ī senectute decidat vl' ifirmitate, iduret ꝑ mor
tē, arescat ꝑ resolutōez in puluerē. Tertio vita
nr̄a cōpar̄ nubi, sicut hētur Job. vij. Sicͭ nu
bes ꝑtrāsit ꝛ ꝯsumit, sic q̄ descēdit ad infirnū
nō ascendet. Sicut em̄ nubes de inferiorib⁹
eleuar̄ calore celesti. ꝛ ascēdit volatq₃ ī altū ad
tps. ꝛ q̄nq₃ in sua altitudine circūferr̄ ꝛ agitar̄
ꝯtinue sine quiete, ꝛ tādē iterato ī terrā resolu
ta descēdit, ita hoīes in vita p̄nti oriūtur d ter
ra, eleuanr̄ ad dignitates ꝛ honores vbi circū
agitanr̄ et fatiganr̄ ꝛ inq̄etanr̄. ꝛ tādē de digni
tatib⁹ decidūt ꝛ ꝯuertunr̄ in terrā Job. iij. Ab
stulit q̄si vētus desideriū meū, ꝛ velut nubes
ꝑtrāsijt salus mea. Qualit' vero ī nullo statu, ī
nullo gradu vel dignitate ē quies ꝑfecta, pul
chre determiat Boeti⁹. ij. de ꝯsola. prosa. iiij.
Quis est inq̄t tā copiose felicitatis vt nō ex a
liq̄ pte cū status sui q̄litate rixer̄. Anxia ei res
est hūanoꝝ ꝯditō bonoꝝ. ꝛ q̄ vl' nūq₃ tota pue
niat vl' nūq₃ ꝑpetua subsistat. huic cēsus exu
berat sȝ ē pudore degener sanguis. hūc nobili
tas notū fac. sȝ āgustia rei familiarꝭ inclusū eē
mallet ꝛ ignotus. ille vtroq₃ circūflu⁹ vitā celibē
deflet, ille nuptijs felix, orbat⁹ liberꝭ, alieno cē
su nutrit heredes. Ali⁹ ꝓle letat⁹ filij filieue d
lictis mest⁹ illachrymar̄. Idcirco nēo facile cū
fortune sue ꝯditione ꝯcordat. Inest em̄ singu
lis qđ inexꝑt⁹ nesciat, exꝑtus exhorreat, hec il
le Quarto cōpatur rori vita nr̄a Osee. viij.
de vita nr̄a. Quasi nubes matutina ꝛ q̄si ros
mane ꝑtransiens. Aristo. ij. metheoroꝝ dic. ꝙ
ꝑmanētia roris nō est nisi vni⁹ dei Quinto
cōpatur hospiti. Eccl. xxix. Trāsi hospes ꝛ or
na mēsaz ꝛ q̄ in manu hēs ciba ceteros. Quili
bet em̄ nr̄m stat ī vita ista, sicͭ in hospicio nō si
cut ī domo. Uñ Tulli⁹ de senectute Sapiēs
de hac vita discedit tanq₃ ex hospitio, non ex
domo. cōmorandi em̄ diuersoriū natura nob
dedit: nō hitandi locū: recept⁹ in hospitō vsuz
hȝ dom⁹. lecti. vasoꝝ et hmōi, sed nō dominiū.
Uñ nihil secū auferet, sȝ emit libere et expen
dit et tandē in fine ꝑ oīb⁹ tener̄ ꝯputare Sic
est de nob. in vita ista sum⁹ in hospitio mūdi.
vsum mōanoꝝ hic possum⁹ sȝ nihil asportare
nobiscū in morte. Uñ Job. xxvij. Diues cum
dormieret nihil secū aufert. Uñ mōs iste est
Busiridi, de quo referūt fabule ꝙ hoīes sole
bat recipe sub spē pietatis ꝛ postea explorata
optunitate eosdē occidere Isto mō mōus sub
specie fauoris et amicitie admittit et aduocat
hoīes ad diuitias et dignitates vt eos per gu
las libidies et ꝯcupiscētias occidat Sexto
vita nostra comparatur cursori. Job. ix. Dies

mei velociores fuerūt cursore: trāsierūt et non viderūt bonū. Sic ergo ptꝫ q̄ꝫ vita nr̄a rebꝰ transitorijs cōparatur iuxta respōsionē quam quondā ī vetus palatiū dicit̄ respōdisse. Unde Arestotiles ī poetria adducit fabulā cuiusdā poete: q̄ͦd az palatiū desertū deplorātis ī his verbis. Domus egregia cō pungor ad lachrymas: tuā inspiciens solitudinē. At illa contremuit cōpassa mihi ꝓpter lachrymaꝝ multitudinez. Cui inquio. Ubi queso sunt qui q̄ndā in te habitauerūt, ꝛ locūdam vitam cū securitate ꝛ tp̄is amenitate duxerūt. At illa. Tēporales inquit existētes tp̄aliter transierūt cum tēpore, ꝛ me quoqꝫ sub sorte tēporis transituram dimiserūt, res nanqꝫ nulle stabiles q̄ cuz fluxu huiꝰ tēporis fluxibiles fiūt. Hec respōsio huius palatij Nota q̄ vulpecula transitura glaciez nullo mō considit in illa glacie si audit aquam currentē et fluentē fortiter sub glacie, timens q̄ sit nimis tenuis ad portandam eam. Ista cautela debemus nos vti. Gloria mūdi est quasi q̄dam pulchra ꝛ splendēs glacies, quia delectabile est honorari ab hoībus pasci, potari, ꝛ vestiri delicate, ꝛ habere m̄gnā familiaz cui possit imperare. sed cauenduz est, quia glacies ista ē valde fragilis. Ausculta diligenter ꝛ audies murmur aquarū transeūtiū sub ista glacie. Apoc. xvij. Aque multe, populi multi. Aduertas ꝛ audies quia mō transiet vnus rex ī mortē, mō vnus comes, modo episcopus, modo miles ꝛ sic de alijs. Et ïō de ista glacie nō est confitendū. Rabanꝰ in legenda de oībus sanctis. Transeūt cuncta q̄ tp̄aliter festine celebrant̄ q̄r mōs transit ꝛ ꝯcupiscētia eius. Qͦs exponēs augꝰ dicit sic. Ecce inquit mōs trāsit ꝛ ꝯcupiscētia eius. q̄d vis ō̄, vtꝝ amare tp̄alia ꝛ trāsire cū tp̄e. an xp̄m amare ꝛ ī eternū viuere. Rex tp̄aliū fluuiꝰ trāsit, sed tanq̄ꝫ iuxta fluuiū arbor nata ē dn̄s iesus xp̄s. rapperis in p̄ceps tene lignū, voluit te amor mūdi tene xp̄m. q̄ si amatis istā vitā miserā ꝛ fluidam vbi cū labore viuitis, q̄nto magis amare debetis istā vitā et̄nā vbi nullū laborē sustinebitis.

Lectio XVII.

Et nomē nostrū

oblivionē accipiet p̄ tp̄s ꝛ nemo hēbit mēoriā opm̄ nr̄oꝝ. Postq̄ꝫ ī pⁱ̄ declarauerūt q̄ totū genꝰ hūanū perit post mortē q̄ꝫtū ad corpꝰ ꝛ q̄ntū ad aiaz ita q̄ nihil hoīs manebit f̄m rē. Hic intēdūt pbare vlterius q̄ totū genꝰ hūanū pibit etiā f̄m opinionē ita q̄ oīs hō pibit nō solū f̄m p̄sonā sꝫ etiā f̄m famā. Circa istā q̄stionē duo fac. q̄r p̄mo ꝓpōit̄.

A tur. scdͦo pbat̄ ibi. Umbre trāsitus Circa primū est sciēdū q̄ fama hoīs dupl̄r diuulgat̄ ad multos Uno mō p̄ altitudinē m̄gnoꝝ statuū Alio mō p̄ magnitudinē bonoꝝ opm̄. Propt̄ primū reges ꝛ p̄ncipes ꝛ oēs generalit̄ potētes magis sūt note q̄ꝫ p̄sone p̄uate, ꝓpter scdͦm legimus apd veteres q̄ p̄sone q̄ magꝫ ꝛ mira fecerūt vl' multū vtilia reipublice, successores coꝝ nō solū mēorie ꝯmēdauerūt, imo sic deos colere in et̄na mēoria statuerūt. Sic dyonisiꝰ q̄r primo vitē colere docuit, liber pater vini appellatus ē ꝛ apud grecos deificatꝰ est. Sic minerua q̄r p̄mo docuit vsuz olei sic̄ docet augꝰ. xviij. de ciui. dei. c. xij. Sic isis ꝛ serapis apd egiptios colebant̄, sicut ptꝫ ca. v. eiusdē libri. Sic Hercules, ꝛ vlyxes: aiax, ꝛ hector, ꝛ multi corpore strenui, nomē et famā per oīa bellica p̄petuare conati sūt. Sic etiā poete metris ꝛ carminibꝰ tā se q̄ꝫ alios in eterna mēoria apd hoīes ꝯmēdare satagerūt, vn̄ Ouidiꝰ in fine metha. dicit sic. Jāqꝫ opꝰ exegi q̄d nec iouis ira nec ignis. Nec potit ferꝝ nec edax abolere vetustas. Cū volet illa dies q̄ nil hꝫ corpis huiꝰ. Jus hꝫ incerti spatiū mihi finiat eui. Parte tm̄ meliore mei sup̄ alta pennis. Astra ferar nomēqꝫ indelibile nr̄m. Quaqꝫ ptꝫ domitis romana potentia terris. Ore legar ꝑpli p̄qꝫ oīa secl'a fama Si q̄d hn̄t veri vatū p̄sagia viuā. Uult dicere q̄ tale ꝛ tm̄ opus ego cōpleui q̄ p̄ illud hēo eternā mēoriā in ore hoīm, q̄r op' istud nec fulmē nec ignis nec ferꝝ in bello nec obliuio tp̄is poterit abolere, ꝛ ïō veniat mors q̄n̄ sibi placuerit, q̄r nō curo de ea ꝓpter duo. Prīo q̄r nō hēt ius nisi ī corpꝰ meū, ego scd̄s suꝫ pennis f̄m animā q̄ ē p̄s melior mei ferar sup̄ astra ī celum empyreū q̄ nulla mors p̄t attigere. Scdͦo q̄r licꝫ mors possit delere ꝛ destruere corpꝰ meū, nomē tm̄ meū delere nō poterit. q̄r p̄ totū mōꝫ vbi viget hūana potētia legar ore ꝑpli. ꝛ sic lꝫ nō corpe viuā tm̄ ī noīe ꝛ fama. Iste fuit ī h̄ bone spei ꝛ sane opinionis p̄ p̄te. Sꝫ nō sic isti impij q̄ sūme desiderauerūt eternitatē sui noīs ꝛ mēoriā suoꝝ opm̄, ꝛ tm̄ desp̄antes dixerūt. Et nomē nostꝝ nō obstāte statu ꝛ dignitate quaꝫ habuimꝰ obliuionē accipiet p̄ tp̄s. i. p̄ lapsum tp̄is oīa eīm tabescūt ꝛ corrūpūtur ī tp̄e. ꝛ obliuio fit ꝓpter tp̄s. iiij. ph̄i. ca. de tp̄e.

B Est etiā ī ista lcͦne notādū, q̄ circa noīs celebritatē ꝛ famā diuersimode se disponūt homīes in p̄n̄ti. Quidā eīm nomē suū ambiciose m̄gnificāt ad ostētationē. Quidā nomē suū scādalose vilificāt in detestationē. Et q̄daz nomē suū v̄tuose dignificāt ad edificationē. Primi nomē suum ꝛ famā excellēter appreciātur. Scdi nomē suū negligenter aspernātur. Tertij nomē suū conuenienter venerāt̄. Primi sūt hoīes vani ꝛ mū-

dani q̄ nihil aliud in suis opatōnibꝫ appetunt
nec intēdūt: nisi ꝙ sint mḡni nois ꝛ famose o-
pinōis apud hoīes. ꝛ isti scribūt nōia sua ī ci-
neribꝫ h̄ est ī vanis mēorijs hoim q̄ sūt nisi ter
ra ꝛ cinis. Eccī. vij. ī fine Ois hō terra ꝛ cinis
De quibꝫ loq̄tur btūs Greg⁹. ij. moral. c. xviij
Oēs q̄ huic seclo cogitatōe t'rena cōformāt. p
oīe q̄d agūt huic mōo relinq̄re sui nōis mēo
riā conant. Alij bellorū titulis. Alij edificiorū
menibꝫ altis. Alij disertis doctrinarū seclariū li
bris instāter elaborāt sibiq̄ʒ mēorie nomē edi-
ficāt, hec ille. Et ꝙ fatue h̄ fiat ostēdit paulop⁹
sub dēs. Quātūlibꝫ inde q̄sq̄ʒ p facīēda gl'a sui
nōis laborauit: mēoriā suaʒ q̄si cinerē posuit,
qr̄ hāc citi⁹ vent⁹ mortalitatis rapit. Et ecōtra
de iustis dī. In mēoria etna erit iust⁹. Cōtra
tales q̄ sic nimis appreciant tanq̄ʒ sūmū nego
ciū fame gl'am ꝛ nōis celebritatē, arguit Boe
tius de ɔso. li. ij. p sa. vij. Declarās fame vani-
tatē p q̄nq̄ʒ rōnes Proximo ex terrene spa-
ci puitate sic. Tota terra nō hꝫ nisi rōeʒ vni⁹
pūcti respectu celi sicut pbat ptolome⁹: in sua
almagesti di. j. ca. ix. Et alphorabi⁹ de differē
tijs astrorū differentia. iij. Sed de supficie ter
re tm̄ qnarta ps est habitalis nec ī illa tota.
Tū pter ptes propinq̄s eq̄noctiali ex vna p
te vbi ē nimius calor. Tū pter ptes ppinquas
polo artico ex pte boriali. vbi ē algor ꝛ frigus
Quid ergo magnū est dato etiā ꝙ hō p totū
mūdū q̄ nō est nisi ps pūcti possit nomē suum
diuulgare Job. xx. Gaudiū hypocrite ad istar
pūcti. Scd̄o sic. Jmpossibile ē ꝙ diuulget no
mē suū vbiq̄ʒ p mūdū. ꝛ h̄ pter difficultatē iti
neris ꝛ defectū cōicatōis ꝛ vict⁹ qr̄ nō oēs hoies
sibinuicē cōicant Tertio qr̄ dato ꝙ possent
nō pcedere vbiq̄ʒ ad glaʒ, qr̄ illud q̄d vna gēs
approbat ꝛ ɔmēdat: alia deridꝫ ꝛ dānat Quar
to qr̄ hoies morient ꝛ mēoria nois tui peribit
Uñ dicit, q̄s habet mō in mēoriā fidelis fabri-
cij vel catonis vel bruti, iacent vtiq̄ʒ nōia eorū
in pauculis l'ris. nec cū legimus l'ras per l'ras
habemus noticiā personarū Quinto sic. Il-
le qui intēdit viuere in nōie suo in mēorijs ho
minū: facit sibi duas mortes: vnā corpis ꝛ ali
am postea sui nōminis qr̄ ncārio a memorijs
hoim cadet. Ad idē adducit duas rōnes. li. iij
psa viij. Prio sic. q̄d falsa opiōe, pfertur nō de
bet ēē de iure mḡni pōderis apud hoīem. sed
plerūq̄ʒ nomē falsiꝫ vulgi opiōibꝫ obtulerūt.
ergo. Scd̄o sic. Illud q̄d falso iudicio datur.
vel si p̄o iudicio detur. nō diu pseuerat nō de-
bet esse mḡni pōderis apud animū v̄tuosi ho
mīs: ꝫ fauor popularis nūq̄ʒ ɔuenit f̄m bonū
iudiciū: vl' si ɔueniat f̄m bonū iudiciū nō diu
pseuerat ī vno. sed q̄d isti placet alteri displicꝫ
ergo fauor ppl'i nō dꝫ hoīeʒ multū mouere Pa
tet ꝙ vanitas hoim q̄ nomē suū ābiciose mḡni
ficāt ad ostētatiōeʒ Et de talibꝫ īuenim⁹ scptuꝫ
Gen̄. xj. de filijs noe post diluuiū q̄ dixert. Ce
lebrem⁹ nomē nr̄m añq̄ʒ diuidamur ī vniuer-
sas t'ras. ꝛ ceperūt edificare turrī cui⁹ culmen
attigeret ad celū. Et q̄d accidit Certe volebāt
sibi facere nomē honoris. ꝛ fecert sibi nomē cō-
fusiōis. Et idcirco vocatū est nomē ei⁹ Babel
.i. ɔfusio. De talibꝫ etiā hēm⁹ exēplū. j. macha.
v. ꝙ ioseph⁹ et azarias pncepes iudeorū dixert
Faciam⁹ et ipi nob nomē. ꝛ eam⁹ pugnare cō
tra gētes. et seq̄tur. Et ceciderūt illa die de pplo
ad. ij. m. virorū Scd̄o sūt aliq̄ scādalose q̄ nomē
suū vilificāt. nomē suū negligēt aspnāt. hmōi
sūt isti notorij pctōres q̄ pdita verecūdia inge
rūt alijs exēplū male viuēdi ꝛ peccāt sine fre-
no. ꝛ isti pp̄rie loq̄ndo scādalisant ecclām dei
prebētes infirmis occasionē peccādi ꝛ ruine p
uerso exēplo Naturale ē eñi hōi cū sit aīal po
liticū ɔformari senioribꝫ eorū cū q̄bꝫ ɔuersat ꝛ
viuit. Uñ de talibꝫ ɔquerit jacobꝫ ī cano. sua
ca. ij. Nōne ipi blasphemāt nomē bonū q̄d in
uocatū est sup vos. Bonū eñi nomē q̄d voca-
tū est sup vos: est nomē ihu xpi Tertio sunt
aliq̄ui q̄ nomē suū v̄tuose dignificāt ad edifi-
catōeʒ. ꝛ sūt tales q̄ honeste ꝛ laudabilit in ex-
riore hoīe cōuersant, dātes alijs sctm̄ exēpluꝫ
viuēdi, de q̄rū q̄libet dici pōt illud. Hest. ix.
Fama nōis eius crescebat q̄tidie Nota ꝙ e
de fama hōis sicut de paratura piri vel pomi.
illa paratura si deleat a pomo paucuꝫ valet et
qñ tū est cū pomo bñ cōseruat pomū. ꝛ qñ au-
fert. pomū stati corrūpit. Jsto mō est de fama
q̄ʒdiu hō hꝫ famā integrā cohibet. ꝛ p̄seruat p
eā nilt'is pctīs. Sed reuera pdita fama hōis
vnū de maximis refrenatis a pctō: est pditūꝫ,
et extūc persona putrescit cōtinue sicut pomū
putrescit cortice denudatū. Pro uer. x. Meo-
ria iusti cū laudibꝫ ꝛ nomē impiorū putrescet.

Nota ꝙ int' illō q̄d scribit in celatura dom⁹
et illud q̄d scribit in paulimēto, magna differē
tia est, qr̄ illud q̄d scribit in paulimēto: de terra
cōculcat et delet de facili. silr̄ nō pōt videri nī
si a paucis ꝛ nō ab oībꝫ q̄ sunt ī domo, q̄d aūt
in celatura scribit ab oibus sil' videri potest.
Moralit' celatura mūdi est celū ꝛ paumentū
est t'ra. In h̄ paulimēto hoies mūdani, quorū
q̄libet pōt dicere, Adbesit paulimēto aīa mea
scribūt nōia sua ꝛ ppetuare conant. Juxta il-
lud p̄s. Uocauerūt nōia sua ī terris suis. ꝛ hie-
re. xvij. Recedētes a te in terra scribent. Et cer
te dupl'r fraudant ab intētione sua. Tū q̄ma
pauci legūt famā nōis eorū qr̄ vicini ꝛ cōtēpo-
ranei eorū, tū qr̄ illi q̄ pcesserūt ꝛ multi q̄ succe-

dent nibil sciet de eis Item ex alia pte histriões et diuites 7 raptores quibus dederūt bona sua vt multiplicaret nomē eorum moriētur 7 per ɔñs nomē eorum delebit In ps. Nomen eorum delesti in eternū et in seculū seculi Sz viri sci scribūt noia eorum in celatura mūdi, hoc ē in celo vbi ē liber vite Et sic celū ē incorruptibile, ita nomē indelibile. Apoc. iij. Nō delebo nomē eius de libro vite, vñ ab oibus videbit in die iudicij 7 iō signanter di Luc. x. Gaudete et exultate quia noia vra scpta sūt i celis Figura ē ad hoc q xps narrās historiā de Lazaro 7 diuite. Luc. xvj. nomē diuitis noluit mēorari: in signū q fuit deletū, in ps. Nec mēor ero noim eorum per labia mea, nomē aūt paupis signāter expssit. Eccl. xv noie eterno hereditauit illū Tertio notādū q nomē cuiuslibet virtuosi tria dz hēre. vicz honorē honestatis, tenorē veritatis 7 fauorē pietatis Primo vt fama nra sit honesta 7 mūda Scdo q sit vera q nomē cōcordat cū re. iuxta illud ps. Sm nomē tuū sic 7 laus tua. Sz timēdum ē q multi magnū nomē hñt 7 nibil de re. imo hñt noia per antifrasim, sic bos niger vocat cign⁹ 7 sic qdā appellāt pastores 7 sūt lupi dispēsatores appellāt aggregatores 7 sūt dissipatores appellāt rectores 7 sūt destructores, de quorum qlibz di Apoc. iij. Nomē hēs q viuis 7 mortu⁹ es Hi sūt siles pomis q nascūt iuxta mare mortuū q vsqz ad maturitatē sūt coloris honesti sz si ea matura icidas nibil int⁹ inuenies nisi cineres 7 fauillas, ita qdā nomē hñt i statu 7 fama sz si intrīsec⁹ aplant. turpibus 7 vilibus abomiationibus sūt repleti, Vñ tal' caret tenore veritatis i noie suo. 7 verificat de eo qd scpsit qdā cleric⁹ de abbatia q vocat vall' dei Cū cleric⁹ qdā fuissz ibi exilit' hospitat⁹ sūmo mane recedēs scpsit hos versus i porta Vallis dcā dei dom⁹ ē mire speciei Magnū nomē ei gra nulla rei Tertio dz virtuosus puidere q nomē suū hēat fauorē pietatis, nā si fama hois ɔspsa sit crudelitatibus 7 sine miscdia necario erit odiosus. 7 per oppositū si fama pietatis de aliq diuulget fiet diligibilis vniuers. Cañ. j. Vngentū effusum nomē tuū. ideo adolescētule, i. psone pficiētes 7 honeste dilexerūt te nimis Dubitatio pōt eē Vtrū sit hōi virtuosum negligere famā suā, Qd sic videtur qz fama hois est de bonis fortune, sicut ptz per Boetiū. ij. et. iij. de cōso, sed bona fortunalia videt esse virtuosum ɔtēnere: sic faciūt sancti qui oia propter xpm relinquūt Preterea illud est ɔtēnendū cui⁹ ɔtēptus ducit ad pfectionē: sed tale est nomē vel fama. Vñ math. v. Bti eritis cū vos oderint 7c. 7 eiecerint nomen vrm tanqz malū 7c, ergo infamia nois fac btm esse, Preterea, ij. Cor. vj. In oibus exhibeamus nos sicut dei ministros, 7c. Et infra per infamiā et bonā famā Glo. Exhibeam⁹ nos deo vt nec de bona estimatione supbiam⁹ nec de mala doleam⁹. ergo si nō debem⁹ dolere de infamia, nec debem⁹ curare de fama Ad oppositū dicit. Eccl. xxxj. Curā habe de bono noie. hoc em magis pmanebit tibi qz mille thesauri magni 7 pciosi. Et prouer. xxij. Melius est nomē bonū qz diuitie multe Respōsio q sicut dicit aug⁹ de cōi vita dericorum. Ex allegat. xj. q iij. nō sunt audiēdi. Et. xij. q. j. Nolo Due res sunt ɔsciētia 7 fama. Cōsciētia est nobis necessaria pter nos. fama pter primos. 7 ideo cōtēnere ppriam famā pctm mortale est. 7 negligere est pctm vel veniale vel mortale sm q negligentia ē maior vel minor Cui⁹ rō est quia est directe cōtra charitatem cui⁹ est proximū edificare per bonam edificatōem vel bonā ɔuersationez, Vñ omis hō triplex testimoniū tenet habere. videlicet a supiore. ab interiore. 7 ab exteriore, A supiore scilicet a deo, Ad Ro. viij. Ipse autē spūs testimoniū reddit spiritui nro q sumus filij dei, Ab interiore scz conscientia nra. ij. Cor. j. Gloria nra hec est testimoniū cōsciētie nostre, Ab exteriore scz proximo. j. Thimo. iij. Oportet autē sanctos testimoniū habere ab his qui foris sunt Duo pma testimonia necessaria sunt ad salutem, Terciū est vtile. tamen sine hoc est salus Ad primū dico q bona fortunalia nō sunt negligenda nisi pro qnto dant impedimētum virtuti. Bona autē fama nō impedit: sed magis pmonet ad virtutem: amor tñ siue cupiditas bone fame pōt eē nimia: sicut amor cibi vel potus vel vestis quāuis vtrūqz sit necessariū ad vitam Ad scdm dōm. q bñdictio illius btitudinis refertur ad patientiā infamie iniuste illate: nō aūt ad negligentiā bone fame, sicut si oculi hois eruerētur propter xpm laudabilis eēt patientia, 7 tamen negligētia patiendi vel custodiendi oculum in nullo debet cōmendari. imo iste terminus negligentia expsse importat defectū virtutis, Vñ in illa materia est negligentia bona.

Ad tertiū dōm. q glosa vult dicere q de infamia de nobis iniuste suscitata nō dolere debemus sed patiēter sustinere, nullo tñ mō occasionē dare debem⁹ q de nobis fama mala iuste valeat suscitari Lectio XVIII.

Breue trāsitus ē tēpus nostrum et nō est reuersio finis nostri qm cōsignata est 7 nemo reuertitur, In parte pcedenti pposita est vna cōclusio probanda sm opiniōez impiorum. 7 est cōclusio ista, q totuz genus hūanum anihilabit

destrueret et peribit: nõ solũ fm rem: sed etiaz fm nomẽ et memoriaz omniũ. ita q nec hõ erit in re nec in opinione. Posita aũt hac opinione in lectõne hodierna. subiũgitur eius pbatio que talis est. Inter oĩa que sensu distinguim⁹ illud qð minus imanet memorie nr̃e est vmbra corporis motu cõtinue. nam talis vmbra continue variat. sed vita nostra est silis p oĩa tali vmbre. ergo oino necesse est q eius memoria oino deleatur. Posset ad q̃stionẽ respõderi q licet pereat memoria istoꝝ hoim pro certo tẽpore. aĩs tñ renouabit p corpis resurrectõez. Et ideo hanc respõsionẽ cõsequẽter impij excludunt per modũ istuz Illud qð est phibituz et quasi p consignatiõem nature firmatũ: non põt mutari. quia cursus nature est imutabilis in hoc q a puatione in habitũ impossibilis ẽ regressio. sed reuersio post mortẽ que est finis noster est a natura phibita et quasi p signatõez nature firmata. qz natura nõ vnt isto mõ pducendi vel repandi hoĩes q eos de morte reducat ad vitã. sed cursus vite nr̃e est talis q de n̄ esse pducit ad eẽ. et iterũ post vitã ad nõ esse ducit p mortẽ. et de isto gradu nunq̃ reducitur p naturã ad eẽ. et hec est sentẽtia littere Circa istam lectõez quero istã questionẽ. Utrũ resurrectio oim generaliter sit futura. excepto tamẽ a titulo questiõis xp̃o et sua matre bñdicta. de qua pie credit eccl̃a q sit in ea resurrectio completa. Et arguo ad q̃stionez q nõ. prĩo p illud Danielis. xij. Multi de his qui dormierũt in puluere terre euigilabũt Ista locutio ptitionẽ quandã importat. ergo non oẽs resurgent Itẽ in ps. Non resurgũt impij in iudicio. sed oẽs qui resurgent: ad iudiciũ resurgẽt. ergo impij nõ resurgent. Itẽ Job. xiiij. Hõ cũ dormierit nõ resurget donec atteratur celum. sed hoc nunq̃ erit. Itez illi qui cũ christo resurgẽte: resurrexerũt simul cũ christo: ascenderũt in corpore et aĩa. ergo in eis est resurrectio cõpleta. Añcedens patet p Rabanũ et habet in glosa cõmuni. Qui resurgente dño resurrexerunt a mortuis etiã ascendente ad celos simul ascẽdisse credendi sunt. nec vlla rõne eorũ temeritati fides accõmodanda est. qui eos postea reuersuros in cinerez ac denuo in monumẽtis. que triduo patefacta sunt ab eis quibus paulo ante apparuerũt viui. more mortuoꝝ putãt esse cõuersos. Hec ille. Itez si iterũ moriebantur cum aĩa non separaret a corpore sine pena bis passi sunt penã mortis. sed hoc est iniustũ quia ad Heb. ix. Statutũ est hominibus semel mori. et per oñs per vnã mortez esse debitũ pene solutũ. Itez ipi resurrexerũt vt essent socij et testes resurrectõnis christi. sed christus resurgens ex mortuis iam nõ moritur. quia eius resurrectio fuit ad vitã eternã. ergo et coꝝ consimiliter. alĩs nõ erant testes sufficientes p totũ Ad oppositũ sunt verba saluatoris Johis. v. Oẽs qui in monumẽtis sunt audient vocẽ filij dei: et qui audierint viuent. Itẽ. j. Corint. xv. Oẽs quidẽ resurgemus. Itẽ ait apl̃s ad Rho. v. Quia si pctm̃ et mors ptransijt in oẽs hoĩes per vnũ siue ppter culpã originalez. ergo multomagis resurrectio ad vitã dabitur a christo in oẽs hoĩes. Ad istã questionẽ sine scrupulo est dicendũ q sic: sicut euangeliũ et apostolica doctrina testatur tã in locis ad oppositũ allegatis q̃ in multis alijs. Ratione istius resurrectõnis assignat sctũs Tho. super. iiij. Sentẽtiaꝝ. di. xliij. art. j. et. ij. talẽ. Oẽs hoĩes appetũt beatitudinẽ. Iste appetitus nõ cõpletur in vita ista nec in vita aĩa põt impleri in sola aĩa. ergo necesse est q cõpleatur in vita alia vbi aĩa corpi sit cõiuncta. Sed cũ doctoris reuerentia hec ratio nihil facit pro resurrectõne dãnatoꝝ in quibus oportet cõcedere q appetitus beatitudinis frustrabit in eternũ. Et ideo alij assignant aliã rationẽ. sicut Richardus de media villa di. p̃allegata Que est talis Nulla naturalis inclinatio est frustra. sed oĩs aĩa rõnalis hz naturalẽ inclinatiõez ad regendũ et gubernandũ corpus. ergo oĩs aĩa rõnalis corpi vniet Sed nec ista rõ cogit intellectũ ad assẽsuz. qz natural' inclinatõ volũtatis oim hoim est ad bene viuendũ. fm aug. xiij. de trini. et in multis alijs locis. et tñ cõstat fm fidẽ q appetitus frustrabit in multis. qz multi sũt vocati pauci vero electi Et ideo tenendũ est q sic quia hoc sonat sacra scriptura expsse. hoc etiã est sctis patrib⁹ reuelatũ. et quasi infinitis miraculis declaratũ. inter que ẽ illud de septem dormientib⁹ vt ptz in legenda sctõꝝ Ad primũ põt dici q ad lrãm auctoritas põt exponi de pueris dãnatis in lymbo: quia illi pprie nõ euigilabũt. quia cũ vigilia sit pprie resolutio et vsus sensuũ. et ipi nõ resurgent ad sentiẽdũ penã vel gloriã. Ideo põt multi teneri ibi dẽ ptitiue. Aliter exponit aug⁹. multi. i. oẽs. Sic eñ loq̃tur scriptura frequenter Ad secundũ dicendũ q impij nõ resurgent in iudicio. i. ad iudicandũ sicut sancti vt iudicent: sed resurgent vt iudicent. Ad tertiuz sensus est donec atteratur celũ. i. donec a celo p quietem auferatur motus. p quẽ quidẽ motũ celuz causat generatõez et corruptõez in istis inferiorib⁹

Ad quartũ qð est de illis resurgentib⁹ cum christo. etc. Prĩo videndũ est quid dicat Hyeronimus: postea q̃d magister in hystorijs. tertio q̃d sentiat aug⁹. De prĩo Hyero. in fmone

Cogitis me o paula. rc. dic sic. Quos cū dn̄o
resurrexisse legim⁹ vtrū redierīt in puluerē: cer
tū nō habem⁹. Melius ē deo totū ɔmittere q̄ȝ
aliq̄d temere diffinire ꝛ hec sn̄ia mihi placet.
Eadē est sn̄ia mgr̄i i historijs sup euāgeliū Re
citat tn̄ q̄ q̄dā opinātur q̄ aliq̄ de illis q̄ cū xp̄o
resurrexerūt sepulti sūt in hierlm. Sn̄ia vero
btī augꝰ. de mirabilib⁹ diuine scripture: plane
diffinit q̄ iterū mortui sūt. ix. ca. ꝛ est ꝑpe finem
libri. Sicut em̄ in resuscitatis mortuis simili
tudo tn̄ nō mors cōtinua fieri cernit. ita ꝛ in his
similitudo resurrectōnis nō ipa resurrectio oñdi
tur. de cōtinua em̄ morte nullus ad vitā indi
uiduā nisi dn̄s vsq̄ȝ in diem nouissimū reuer
titur. Vn̄ dicendū est s̄m mentē Augustini q̄
apparet ꝓbabile in hac pte: ꝛ q̄ illi q̄ cum xp̄o
surrexerūt iterū mortui sunt quoꝝ corpa iteruȝ
ad monumēta reuertebant. nā et verisile est q̄
inter eos fuisse debebāt sctī pr̄es moyses ꝛ da
uid et quidā alij quoꝝ fidem maximā cōmen
dat Aplūs ad Heb. xj. Et in fine subiūgit Hi
oēs testimonio fidei ꝓbati inuenti sunt acce
perūt repromissionē: deo ꝓ nobis aliq̄d meli⁹
prouidente ne sine nobis cōsūmarent. Et hec
rō mouet augustin⁹, ad sic dicendū. Ad Raba
nū dicitur q̄ nō bene cōsiderauit aplm̄, nec e
tiā augustinū q̄ satis eū exposuit Ad q̄ntū nō
cōstat q̄ moriebant sicut de iohāne euāgelista
dicit, q̄ doloreȝ in moriendo nō sensit. Vn̄ nō
seq̄tur q̄ si iterū moriebātur. moriebātur cū pe
na vel sentirēt etiaȝ penā, potens est em̄ deus
ꝛ cū statuto ɔmuni dispēsare ꝛ eis ꝓ pena glo
riam recōpensare Ad sextū dicendū. q̄ sur
rexerūt pro testionio resurrectōnis phibēdo ab
solute ꝛ nō q̄ntū ad oēs resurrectōnis circum
stantias Umbre trāsitus Notandū q̄ vita

B

nr̄a valde cōuenienter vmbre cōparat Est em̄
in vmbra indigentia luminis. Assistētia frigoris
et apparētia corpis Primo dico q̄ in vmbra ē in
digentia luminis q̄ in vmbra est lumē diminutū
Isto mō licet in ista vita sit aliud lumē cogni
tionis naturalis ꝛ etiā fidei de deo. ista m̄ co
gnitio nō est nisi vmbra respectu illius cogni
tionis et scientie quā sum⁹ in patria habituri.
Sicut em̄ lex antiqua vmbra fuit fidei q̄ nūc
est ad Heb. x. Ita fides moderna nō ē nisi vm
bra respectu noticie beatoꝝ cū quodā deside
rio btitudinis Cant. ij. Sub vmbra illi⁹ quē
desiderabā sedi Ista aūt vmbra fidei ꝛ noticie
scripturaꝝ rātē est ꝟtutis q̄. purgat mentē ab
infirmitatib⁹ hoc est a vitijs ꝛ pctīs. In cui⁹ fi
gurā legim⁹ Act. v. q̄ vmbra petri sanauit in
firmos. Virtute etiā vmbre fidei xp̄m spūali
ter cōcipimus sicut fecit virgo bn̄dicta carna
liter. Luc. j. Spūssctūs supueniet in te: ꝛ vir
tus altissimi obūbrabit tibi Scdo vita pre
sens cōparatur vmbre ꝓpter assistentiā frigoris.
Est em̄ frigidi⁹ in vmbra q̄ȝ extra. Isto mō in
pn̄ti vita est torpor ꝛ carēna charitatis, ꝛ sicut
vmbre sunt longiores ꝛ frigidiores ꝟsus ve
sperā q̄ȝ in meridie: ita defectus charitatis cor
diū hūanoꝝ ꝟsus finē mūdi augebit, q̄m̄ sup
abūdabit iniq̄tas refrigescet caritas. Math.
xxiiij. et Hiere. vj. Ve nob q̄m̄ declinauit dies
et longiores facte vmbre vesperi Tertio cō
paratur vita nostra vmbre. In vmbra em̄ est
apparentia corpis ꝛ nō existentia: ita in p̄senti
vita ē apparentia soliditatis in diuitijs digni
tatib⁹ ꝛ honorib⁹ ꝛ nō exn̄tia, promittūt satie
tatem ꝛ afferūt egestatē, pmittūt beatitudinē ꝛ
afferūt sollicitudinē, ꝛ ideo mentiūtur nob iste
vmbre et nos fallūt. Eccī. xxxiiij. in principio.
Quasi q̄ apprehendit vmbrā ꝛ p̄seq̄tur ventū
sic q̄ attēdit ad visa mendacia Et sicut videris
q̄n̄ hō habet solē pre oculis ꝛ ante faciē suam,
tūc proijcit vmbrā a tergo. q̄n̄ aūt sol est a ter
go: tūc habet vmbrā suā ante ꝛ corā ocul' suis.
ita q̄ sol ꝛ vmbra nō cōpatiūtur se ex vna par
te. Isto mō est moraliter de delcātionib⁹ tēpo
ralib⁹ hui⁹ vite que sūt q̄si vmbra ꝛ de sole iu
sticie q̄ est xp̄us. nā ille qui habet xp̄m coram
oculis cordis sui p̄sentem illuminantē p fidem
et inflāmantē p amorē, talis indubitāter proij
cit vmbrā a tergo. i. respuit ꝛ ɔtēnit ꝛ pulpen
dit illecebras huius vite, sed certe hoies mun
dani qui xp̄m tradiderūt obliuioni ꝛ pieccrūt
ipi habēt vmbras in cōspectu suo, ꝛ q̄nto xp̄s
magis distat ꝛ elongat ab eis. tāto eis vmbra
vanitatis mūdane maior apparet cuȝ nihil sit.
Causa q̄re luna eclipsat in veritate est. q̄ in
trat vmbrā terre, io nunq̄ȝ eclipsat realit' ſȝ ap
parēter tātū, sic hoies fruentes mōo imergūt
se vanitati mūdane. io necesse ē vt p̄uenit lumi
ne grē p pctūȝ mortale, Job. iij. Obscurēt eū
tenebre ꝛ vmbra mortis

Lectio XIX.

V

Enite ergo et fru

amur bonis q̄ sunt, ꝛ vtamur crea
tura tanq̄ȝ in iuuētute celeriter Po
sita impioꝝ erronea opinione, Hic ɔseq̄nter
agitur de eoꝝ viciosa ɔuersatōne. Quales em̄
opiones habent hoies in moralib⁹ tales sunt
electōnes eoꝝ in morib⁹, Electio em̄ sequitur
precōsiliationē, vt ptȝ. iij. ethi. ca. vj. et vij. et io
iniquū consiliū et sup falsis pricipijs funda
tum seu radicatū. seq̄tur viciosa electio ꝛ puer
sa, Et ideo in parte ista ponitur conclusio to
tius negocij precedentis, ꝛ est practica ꝛ valde
de mala s̄m quā impij ducūt vitam suā. Et est

ista conclusio: vna cõspiratiua cõuocatio fm quã impij alliciũt et inuitãt se inuicẽ ad peccandum. Et diuiditur ista cõclusio in multas partes quia est vna copulatiua ex multis partibꝫ aggregata. Uñ pmo animant seipos ad pctã lasciuie corpalis. Scdo ad pctã iniusticie generalis. ibi. Opprimam⁹ Circa pmũ tria fac. Primo se exhortant ad peccandum in genere Scdo materiã delectationũ enumerãt inductiue. ibi Uino pcioso. Tertio q̄ h̄ expediat. confirmãt rõne ibi. Qm̄ hec est ps nostra.

A Dicũt ergo pmo sic. Uenite ergo et fruamur bonis que sunt. quasi dicerent: ex quo sic est q̄ nõ restat hõi post hanc vitaꝫ nec pena. nec premium sed ois homo p suo ppetuo corrũpitur in morte sicut fm eos supius est pbatuꝫ. ergo venite. i. socialiter et a pari cõueneamus ꝛ fruamur bonis que sunt. i. istis bonis tpalibꝫ q̄a alia sperare nõ possumus post hanc vitam. ꝛ vtamur sicut nobis placet creatura. i. omni re creata: tanq̄ꝫ in iuuentute. i. tempestiue et sine freno auide ꝛ voluptuose ꝛ hoc celeriter. id est statim. quia tẽpus breue est. Hec cõclusio Cũ nõ sit pmiũ post hanc vitã pro bonis opibus nec pena p malis: indulgendũ est omĩ ei qd in hac vita delectat De ista ↄclusione pmo videndũ est de ↄñtia. ꝛ sine dubio videtur bona ꝛ satis cõsulte ꝛ prudenter illata. quia si i hac vita tantũ sperantes essem⁹: miserabiliores oĩbus hoibus essemus vel sumus sicut dicit apostolus. j. Cor. xv. Uñ dato q̄ nõ foret pena futura vl' premiũ. nõ video quin fruendũ eẽt illecebris ꝛ delectatõnibꝫ huius vite. sed hoc antecedens ẽ falsuꝫ. ꝛ dato vno incõuenienti mlta sequũtur. sicut dicit Aristo. j. phisicoꝝ Sed quia infatuati fuerũt in añcedente illius cõsequẽtie. videlicet imponẽdo anime hũane mortalitatem. ideo multa incõuenientia concesserunt. ꝛ est illa ps cõclusionis plena fatuitatibꝫ

Primo in hoc q̄ dicũt q̄ debeam⁹ frui temporalibꝫ. Nam sicut dicit Augustin⁹. j. de doctrina xpiana. ca. vij. Ille res q̄bus fruenduꝫ est nos btõs faciũt. qd non pñt facere tpalia Scdo quia fruitio est inherere alicui rei. propter seipsam. sed omẽ tpale factum est pter aliud scꝫ propter deũ Prouer. xvj. Uniuersa propter seipm opatus est dñs Fatue ergo dicunt Fruamur bonis que sunt scꝫ tpaliter ꝛ nõ permanenter. Et tñ hec cõsequenter aliquoꝝ malorũ hoim sententia est. Hic scim⁹ quid habemus. nescim⁹ quid habebim⁹ in futuro. ꝛ ideo ducam⁹ letos dies Tertio fatue dicũt q̄ immediate post pmã pñoem cõcessam ↄcedũt ei⁹ ↄñtiã qñ dicũt. Utamur creatura Nã vti ẽ aliquid diligẽdo referre in deũ sicut in finem. ꝛ ideo

nullo mõ stat q̄ hõ eadẽ re simul vtatur ꝛ fruatur. sicut ptꝫ. j. senten. di. j. Unde in hoc q̄ dicũt respectu eiusdeꝫ fruamur et vtamur: dicũt ↄdictionẽ implicite Quarto fatue loquũtur in hoc q̄ se determinãt a iuuẽtute talibꝫ macipare. quia hoc nihil aliud est nisi in peccatis pseuerare. Cui⁹ ratio est: quia illud qd homo assuescit in iuuentute nõ põt faciliter deserere et ideo dic̃ Aristo. j. ethi. q̄ nõ differt parũ. sic vel sic ex iuuentute assuefieri. Et Cõmentator sup plogũ. iij. phisi. Cõsuetudo hꝫ maximam vim q̄ a iuuentate ↄtrahit. Et Prouerbio. xxij Adolescẽs iuxta viã suã etiã cũ senuerit nõ recedet ab ea. Uñ cõclusio coꝝ plena est fatuitate

B Sup istã lrãm põt esse dubiũ Utꝝ hõ ex caritate tenet plus diligere deũ q̄ꝫ seipm. Qd nõ videt. q: diligit se q̄ntũ põt. ergo nõ pt deum plus diligere q̄ꝫ se. ergo ad hoc nõ tenetur Qd aũt hõ diligit se q̄ꝫtum põt patet. quia diligit se naturaliter. sed natura agit fm vltimũ potẽtie sue. q: natura agit libere: ergo si diligit se naturaliter. diligit se q̄ꝫtum põt Pretcrea Illud qd est ratio diligendi alteꝝ. pl⁹ diligit illo altero: q: vnũqdq̄ꝫ propter qd ꝛ illud magis. j. posterioꝝ Sed ratio q̄re deus debet ab hoie diligi est. q: est bonũ suũ propriũ. ergo diligit se magis. Item. ix. ethi. c. iiij. Amicabilia que sũt ad alteꝝ: veniũt ex amicabilibꝫ q̄ sunt ad seipm. Item Aug⁹. x. ↄfess. Quicũq̄ꝫ aliq̄d amat qd nõ propter te amat: minus te amat. sed q̄ minus amat deũ: amat deũ. ergo cũ amore dei stat vsus dei. Ad oppositũ est aug⁹. ij. de doctrina xpiana. ca. vij. Teipm propter te nõ debes diligere vel amare. sed pter ipm q̄ dilcõnis tue rectissim⁹ finis est. sed vnũqdq̄ꝫ pter qd ꝛc. ergo tenet magis diligere deuꝫ q̄ꝫ seipm Ad q̄stionẽ dicendũ q̄ sic. Rõ est. q̄a deus est btitudo nõ solũ pp̄ria vni⁹ hois: sed qddam totius cõmunitatis ipius. ꝛ ideo diligi debet pter se tantũ et per ↄñs maxime

Propter rõnes est notandũ q̄ dilectio q̄ homo diligit aliq̄d pensat ex duobꝫ. Ex feruore seu intẽtione act⁹ et ex q̄litate boni voliti illi⁹ quẽ diligit. qñ ergo dĩ q̄ hõ tenet diligere deum plus q̄ꝫ se. nõ hꝫ hoc intelligi de intẽsione vel feruore actus: sed de q̄litate boni voliti. nam debeo deo velle summũ honorem ꝛ summã beatitudinẽ: nõ añt hoc mihi. Aliud est notandũ q̄ in hoie est duplex dilectio. Naturalis q̄ nõ elicit libere a volũtate. sꝫ naturalit et est sp in volũtate. Alia est rõnalis ↄsequẽs rõnẽ et de hac dilcõne habet intelligi questio et nõ de pma. p hoc ad rõnes Ad primũ: minor negat et est falsa. pensando dilcõem ex bono volito ꝛ loquẽdo de dilcõne rõnali. Unde

plus boni posset hō velle sibi q̄ʒ facit:si rōnabiliter diligit sc. nā posset appetere bonū infinitū. Rō vero ɔcludit de dilcōne naturali.

Ad scōm minoꝛ negat. non eñ q̄ rōnabilit̄ diligit. deū diligit ꝑ̄fcte. q̄ʒ bonū ꝓ̄priū ſʒ q̄ʒ bonum cōe est totius vniuersi. Ad tertiū intelligendū est illō de bonis q̄ sunt bona ꝑticularia ⁊ de illo qō est bonū oīm Ad quartū dicendum q̄ peccans moraliter deum amat, nō tamē virtuose. quia vult eū esse deum, sed non sic amat deū, sed seruat eius ꝑ̄cepta. nec oīs q̄ amat deū est in caritate, q̄ʒ q̄ diligit deū ꝑpter se: amat deū ⁊ tñ peccat mortalit̄ Uenite ergo et fruamur bonis in actu siue belli siue pacis gerende Animatio ducis multū iuuat q̄ʒ ſm verba sua ⁊ cōsilia totus exercitus regulatur. ⁊ ideo oīs ductor sibi ꝓuidet de aliquo inuitatorio suis, cōplicibꝫ faciēdo. Quadruplex igitur inuitatoriū inuenio in scꝑtura sacra a q̄tuor generibꝫ cantoꝝ cantatū Primū cantant voluptuosi. Scōm malicioſi. Tertiū ambiciosi. Et quartū sancti ⁊ religiosi. Et tres primi cantant in choro diaboli. Et quarti solūmō in choro xp̄i. Inuitatoriū voluptuosoꝝ ponit̄ ibi. Uenite fruamur. ⁊c. q̄ñ sic est q̄ hō intrat ecclām cathedralē vt audiat matutinas de aliquo sctō, statim ꝑ inuitatoriū pōt discernere i quanta veneratōne sctūs ille habet̄ ibidē, q̄ʒ in ferialibꝫ dieb꞉ sufficit tñ vnus, ⁊ q̄nto festū celebrat̄ solēnius: tanto plures inuitatorio deputantur. Moraliter. Inter nos in vita ꝑ̄senti dij multi coluntur. j. Coꝝ. viij. Siq̄dem dij multi et dñi multi mūdus. caro, demonia, ⁊c Uideamus ergo quis istoꝝ habeat in choro: plures ad cantandū inuitatoriū, ⁊ inueniem⁹ q̄ deus habet pauciores. Oēs alij habēt inuitatores in magna copia. Si loq̄mur de mūdo. Nōne senes et iuuenes ⁊ pueri a cunabulis suis extracti: statim alliciūtur: statim inuitant̄ ⁊ animant̄ ad colendum mōm, iste vt fiat mercatoꝛ, iste vt fiat miles. alius vt fiat diues rector, ⁊ sic de alijs, qui oēs vna voce dicūt. Uenite ⁊ fruamur bonis que sunt. ⁊ sicut illi qui sunt magis vicini cantoribꝫ magis excitātur ad cantandū: ita hoībus accidit qui familiariter magis tractant cū mūdialibꝫ vel carnalibꝫ q̄ nullo mō pñt euadere q̄n eis in moribus cōformēt̄. Uñ Isid. iij. de sūmo bono Rarum ē inq̄t vt q̄squis inter seculi voluptates posit⁹, a vitijs maneat illibat⁹. in q̄bus ⁊ si nō cito implicet̄. aliq̄ñ tñ attrahitur, nec diu pōt esse secur⁹ q̄ periculo ferit proxim⁹. Quot sunt q̄ his dicbus inuitant homīes ad mūdi cōtemptū, ad ꝓ̄pria relinquendū, ac se pro suis peccatis totaliter cōtinendū. Certe vel nulli: vel pauci. imo tantus strepit⁹ ē cantoꝝ mūdi q̄ illi qui dicūt inuitatoriū xp̄i vix in aliq̄ possunt audiri Secūdum inuitatoriū cantant malicioſi. vt scribit̄ Hyere. xviij. Uenite cogitemus contra Hyeremiā cogitatōnes. nō eñ peribit lex a sacerdote: neq̄ʒ consiliū a sapiēte. neq̄ʒ sermo a ꝓpheta. Et notate q̄les homīes malicioſi ponūt pro gte sua: videlicet sacerdotes sapiētes ⁊ ꝓphetas. Sacerdotes sunt mḡri prelati moraliter: sapientes iusticiarij. prophete sunt religiosi Et nūq̄ʒ videbis i republica magnā iniusticiā seu maliciā fieri nisi ab oībus istis. vel ab aliquo istoꝝ procedat. Uñ isti tres ꝑfecte cantant inuitatoriū malicioſorum. ⁊ isti sciūt facere cōspiratōem cōtra optimū hominē dicentes illud Hyere. xviij. Uenite ꝑcutiam⁹ eum lingua ⁊ nō attendam⁹ ad vniuersos sermones eius. Percutere hoīem lingua. est precludere ei viam respondendi vt nihil possit dicere pro seipō. Uel ꝑcutere hominē lingua: est falsum cōspirare. falsū testimonium contra hoīem ꝑhibere. Et nota q̄ isti malicioſi triplex habent inuitatoriū. scilʒ propriū. quo se inuicem ad maliciā animāt ⁊ instigant. Primo eñ se colligūt ad cōspirādū subtiliter. dicentes illud Hyere. xviij. Uenite cogitem⁹ contra Hyeremiā cogitatōnes Scdō recolligūt se ad accusandū ciuiliter ⁊ sub iuris colore dicētes illud Hyere. xviij. cōseq̄nt̄ Uenite ꝑcutiamus eū lingua ⁊ nō attendam⁹ ad vniuersos sermones eius. Tertio recolligūt se ad occidendū hostiliter, dicētes illud math. xxj. Uenite ⁊ occidam⁹ eū ⁊ nr̄a erit hereditas Et hec est cōclusio malicie vltima Tertium inuitatoriū qō ponit̄ in scꝑtura, cātāt isti ambicioſi, ⁊ scribit̄ Gen. xj. Uenite faciam⁹ nobis ciuitatē ⁊ turri cui⁹ culmē ꝑtingit ad celum ⁊ celebrem⁹ nomē nr̄m Et notādum q̄ oēs ambicioſi exponūt se maximis periculis ⁊ laboribꝫ pro honoribꝫ ɔſcēndis intātū, q̄ si tertiā partē laboꝝ facerēt ꝑpter deum, maxiē meriti eēnt. Uñ isti ad edificādū: ad fodiendum: et ɔstruendū se applicāt ⁊ exponunt. Quātiʒ estimatis vexatōem sustinēt: qui curijs pape. regum ⁊ ꝓ̄cꝫꝝ se mācipāt. Dāt munera, dissimulāt. adulant̄. mētiunt̄. et se neq̄ter humiliant q̄buscunq̄ʒ. Uñ Innocen. de vilitate humane cōditionis sic dicit. Ambiciosus semꝑ est pauidus, sꝑ attentus ne dicat qō displiceat ⁊ humilitatem simulat, honestatē mentit̄, affabilitatē exhibꝫ, benignitatē ondit, subsequtur ⁊ obsequtur. cunctos honorat. vniuers̄ inclinat. frequēter curias visitat optimates. assurgit ⁊ amplexatur. applaudit, et adulat̄, ⁊ bene nouit illud poeticū, Ouidij d̄ arte amādi j. Et, si nul

lus erit puluis tñ exeunte nullum. Hec ille. Et ideo talib⁹ curialib⁹ qui castra regũ sequũtur dixi: q̃dam Sũt, nõ dicũtur miseri qui castra sequũtur Quartũ inuitatoriũ qḋ ponitur ĩ sacra scriptura cantãt boni xp̃iani ⁊ religiosi et poit in p̃s. Uenite exultem⁹ dño iubilem⁹. ⁊c Et istud inuitatoriũ cantãt valde ferialit' his dieb⁹. imo tãtus est strepit⁹ in choro mũdi q̄ istud inuitatoriũ nõ audit' in choro xp̃i, qḋ dolendũ est. Sed qualiter isti inuitatores se expediũt: satis declarat'. Math. xxij. Ubi habetur de hoie rege q̃ fecit nuptias filio suo ⁊ misit seruos suos dicere inuitatis oĩa sunt parata venite ad nuptias. qḋ cum factũ fuisset inuitati totaliter neglexerũt. et abierunt alius in villam suã. alius ad negociationẽ suã. Sz caueãt sibi. cõtingit autẽ aliq̃n q̄ faciens festum magnũ inuitat multos diu an. ordinat vt illi ordinate seruiat' et sine pressura. habet fortes custodes in ingressu portaꝝ. qui denote recipiãt inuitatos q̃ promiserũt venire. ⁊ sũt amici facientes festũ. ⁊ alios nõ inuitatos excludũt isto mõ facit xp̃s. Nõ mittit suos suos p̄dicatores ad inuitandũ ad cenã agni. sz in die iudicij soli illi recipient' q̃ suam inuitatõez admiserũt et alij excludẽtur dicente dño: bonis illud dulce inuitatoriũ. Uenite bñdicti patris mei percipite regnũ qḋ vobis paratũ est ab origine mundi. Et dicit reprobis. Ite maledicti in ignẽ eternũ qui parat⁹ est diabolo et angelis eius. ⁊ ideo dũ tempus habem⁹ venite adoremus et p̄cidamus ante. deum ploremus corã dño qui fecit nos. in p̃s.

Lectio XX

Vino precioso et

vnguentis nos impleam⁹ ⁊ non p̄tereat nos flos tp̄is. Posita inuitatõne qua improbi se iuicẽ alliciũt ad fruendũ illecebris in generali. Hic incipiũt enũerare in spẽali. Et circa hoc tria faciũt. qꝛ p̄rio enumerãt excitamẽta gule Scḋo ostẽsiua superbie. ibi Coronem⁹ nos. Tertio cõtẽtiua luxurie. ibi. Nullum praũ. Primo ergo enũerant delectebilia gustui cõferentia. Secundo tactui conferentia. Tertio olfactui conferentia. Unuz em̃ delectat gustum. Unguentũ emollit ad tactuz. et: flos redolet ad olfactũ. Dicũt ergo. Uino p̄cioso ⁊ vnguẽtis nos ĩpleamus In q̃ duplicẽ excessuz exprimũt euidẽter ĩ suo appetitu. Appetũt in vino maxime raritatem ⁊ mensure nimie q̃ntitatez Pro primo dicunt Uino: nõ quolibet: sed p̄cioso. id est care empto. O ñie rarũ cap. Scḋo addũt. Impleam⁹ nõ sufficit in tẽperatis et gulosis dicere: vinũ p̄ciosum nec absolute Uinũ bibamus: sz precioso nos impleam⁹. cum tñ natura hũana in modico sit contenta. Unde Boetius. ij. de cõsola. prosa. v. Paucis minimisq3 natura cõtenta est. cui saneitatẽ si superfluis vrgere, velis aut iniocũdum qḋ supeffuderis fiet. aut noxiũ ⁊. j. Thymo. vj. Habẽtes alimẽta his contẽti simus et q̃bus tegamur. Scḋo ad vinũ addunt vnguenta. i. electuaria ad iocũde bidendum: ⁊ s̃m hoc vnguentũ ptinet tam ad gustũ q̃ȝ ad tactũ. Aliter exponitur de vnguentis ad vngendũ corp̄a et facies vt magis resplendeant ⁊ suauius redoleant et mollius tangi possint. ⁊ sic p̄tinent ad delicias tã visus q̃ȝ tactus Tertio q̃ntũ ad olfactũ subinferũt. ⁊ nõ pretereat nos flos tp̄is. q̃n de florib⁹ singulis iuxta tẽpus suũ nr̃as delicias habeamus Aliter flos tp̄is vocat' flos iuuẽtutis nr̃e. ⁊ tũc est sensus. Nõ pretereat nos flos. i. tẽpus iuuentutis nr̃e. q̃n fruamur q̃ntũ possibile est omĩ generi voluptatis Hic est vna dubitatio lralis. A Utruz vsus vini sit homini licitus. Et videt' q̄ nõ. Eccl. ij. Cogitaui a vino abstrahere animam meã vt trãsferã eam ad sapientiã. Sed sine sapiẽtia hõ nõ põt saluari. qꝛ Sap. j. Neminẽ diligit deus nisi q̃ cum sapiẽtia inhabitat. ⁊ iḋ necessariũ est hoĩ q̄ aĩa sua a vino abstrahatur. Scḋo qꝛ ad Rho. xiiij. dicit'. Bonum est nõ manducare carnẽ et nõ bibere vinum. sed cessare a bono virtutis. est vitiosũ ⁊ illicitũ Tertio quia Hyero. dicit. q̄ vinum cum carnib⁹ post diluuiũ est dedicatũ. xp̃s autem venit in fine seculoꝝ et extremitatẽ retraxit ad p̄ncipiũ. ḡ tp̄e legis xp̃i est illicit⁹ vsus vini Ad oppositum est ap̄ls ad Thymo. v. Noli adhuc aquã bibere. sz modico vino vtere p̄pter stomachũ tuũ. et freq̃ntes infirmitates. Itẽ Eccl. xxxj. Exultatio aie et cordis vinum tp̄ate potatũ Ad q̃stionẽ siue dubitationẽ dõm. q̄ p̄ se loq̃ndo vsus vini est hoĩ licitus. Põt tamẽ contingere p̄ accidẽs q̄ alicui homini sit illicitus. Uel ex conditõne bibentis. qꝛ forte alij ex suo facto scandalizarent'. vel forte qꝛ vino de facili leditur. ⁊ perdit caput linguam ⁊ pedes. qꝛ p̄ votum a vino se abstinere astrinxit Ad p̄mũ dicendũ. q̄ licet hoc sit p̄fectõnis et cõsilij. nõ tamẽ est vsus vini. iḋ illicitus. Aliter põt dici q̄ sapientia est duplex Una q̃ a deo infundit'. Alia que p̄ doctrinaz ⁊ studiũ acq̃ritur Et certe respectu p̄me disponit abstinẽtia a vino. nõ autẽ respectu secũde. ita q̃n liceat vinũ bibere Ad scḋm dicitur q̄ illa auctoritas allegata est trũcata. quia intentio ap̄li est p̄suadere rhomanis cõuersis ad fidem. q̄ nec carnib⁹ nec vino vtant' in scanda-

lium xp̄lanoꝝ, de nouo cōuersoꝝ. Vñ subdit. neq3 in quo frater tuus offendit aut scandalizatur. Ad tertiū dicendū, q̄ Hiero vult dicere q̄, xp̄s a vino retraxit se tanq̄3 ab impedimēto ꝑfectionis si excessiue sumat. Circa p̄mū notandū q̄ vsus imoderatus vini multipliciter nocet homini. Est em̄ detrimentū libertatis. Attramentū honestatis. Cōplemētū voluptatis. Et exp̄imentū fatuitatis. Est em̄ detrimētū libertatis. Vñ p̄ma radix fuitutis ꝛ ignobilitatis fuit ꝑ vinuʒ. Legim⁹ em̄ in Gen̄. ix. q̄ Noe p̄mo plātauit vineā. Nā añ diluuiū vinum nō fuit in vsu: nec hoīes vinū bibebant. bibens ḡ vinū inebriat⁹ est ꝛ dormiens iacuit in tabernaculo posteriora nudat⁹. Accessit filius suus Cham ꝛ p̄ris verenda nuda conspiciēs derisit eū, nūciatū est hoc postea p̄ri, ꝛ filium fuitute dānauit, ꝛ hec fuit p̄ma origo fuitutis. sicut dicit Aug⁹. xix. de ciui. dei. c. xv.

In hoc aūt satis innuūtur q̄tuor mala que ebrietas solet hominibus inferre. P̄mo nanq3 priuat hoīem vsu sensus et rōnis, ꝛ facit eum deteriorē bestia: ꝛ hoc significat Noe inebriatio. Secūdo spoliat hoīem diuitijs suis. Vñ frequenter magni potatores fiūt pauꝑes finaliter. quia q̄ amat vinuʒ ꝛ pinguia nō ditabit Et hoc significat Noe denudatio. Tertiō reddit hoīem derisibilē nō solū inimicis imo amicis, ꝛ hoc significat q̄ filius derisit euʒ. Quarto q̄ noe puniit filium suū, significat q̄ potatores filios suos ꝛ prol. in suā mendicitati ꝛ seruituti exponūt frequēter.

B Scd̄o vinū imoderate sumptū est attramentū honestatis, confundit em̄ et deturpat hoīs honestatē ꝛ nobilitatem tā corporis q̄3 anime. Vñ Innocē. de vilitate cōditionis humane. Quid turpius ebrioso. cui fetor in ore, tremor in corꝑe, promit stulta, prodit occulta. cui mēs alienatur, facies transformat. Nulluʒ em̄ secretū vbi regnat ebrietas Vñ Seneca ep̄la xij. Non est anim⁹ in sua p̄tāte deuictus ebrietate, quēadmoduʒ musto dolia ip̄a rūpunt, ꝛ quicq̄d in imo iacet: in summū vis caloris eructat Sic vino estuante q̄cquid in corde latet abditū, effertur ꝛ prodit in mediū. Et infra dicit. q̄ turpe sit sibi plus ingerere q̄3 venter capiat ꝛ stomachi n̄ esse mensurā. qd̄ multi ebrij faciūt de q̄bus sobrij erubescūt. Vñ dicit nihil aliud esse ebrietatem q̄3 volūtariam insaniā extendi in plures dies illum ebrij habitū. Nūc q̄dem de furore dubitabis nūc quoq3 nō minor s3 breuior Refert Alexan. macedonis exemplū. q̄ clientuluʒ sibi carissimū ac fidelissimū inter epulas transfodit ꝛ intellecto facinore mori voluit. Hec seneca. Fingit̄ a quodā imaginem ebrietatis sic fuisse depictam vt imago puerilis cornu h̄ns in manu ꝛ i capite coronā de vitro. Puer erat in signū q̄ facit hoīem elinguē insensatū more pueri. cornu hēbat in manu in signū q̄ nullum celat secretū. s3 clamādo ꝛ clangēdo reuelat. coronā h3 vitriā q2 reputat se glosum ꝛ diuitē q̄ est ebrius cū nihil hēat Et iō inuenim⁹ vinū fuisse ꝓhibitū tribꝰ sc3 ꝓ giusbus sacerdotibus ꝛ regibꝰ. Prouer. xx. Luxuriosa res ē vinum ꝛ tumultuosa ebrietas. Hyero. ep̄la. xcv Si exꝑto credit̄ hoc p̄mū moneo vt spōsa xp̄i vinū fugiat ꝑ veneno. Vñ apud antiq̄s vinū vocabat̄ venenū. Leui. x. Sacerdotibꝰ ingressuris tab'naculū ꝓhibitū erat ne biberent vinū. Regibꝰ etiā ꝓhibitū erat. Prouer. xxxi. Noli dare regibꝰ vinū o lamuel Vale. li. ij. c. i Vsus vini romanis fe͞is erat ignot⁹

Tertio vinū est ꝯplemētū voluptatis. Verecūdia nāq3 multos cohibet a p͞ctis. ꝛ iō vbi illa⁹ ꝑ vinū aufert̄ voluptas q̄ latuit in corde sine pudore se detegit. Vñ seneca in ep̄la vbi sup̄. Plures pudore peccādi q̄3 bona volūtate ꝓhibiti sunt a scelere. Vbi aūt possedit aīum nimia vis vini, quicq̄d mali latebat emergit. Et iō ad eph̄. v. scribit̄. Nolite inebriari vino in quo ē luxuria. sc3 effectiue. Exemplū de Loth Gen̄. xix. ꝛ Eccl̄i. xxxi. Multos em̄ extermiauit vinū.

Quarto vinū est exp̄imētū fatuitatis. q2 hō fit disposit⁹ ad qd̄cūq3 maluʒ in ebrietate. pōt de eo capi exp̄imētū Eccl̄i. xxxi. Vinū corda superboꝝ arguit ꝛ ondit ꝛ prodit

Lectio XXI

Coronemus nos

c rosis añq̄3 marcescāt: nullū pratuʒ sit qd̄ nō ꝑtrāseat luxuria nr̄a: Nemo v̄m exors sit luxurie nr̄e. Vbi relinq̄mus signa leticie, q̄m hec est ꝑs nr̄a ꝛ hec ē sors nr̄a

Posita inuitatōne q̄ reprobi se inuicē inuitant ad potus ebrietatē. Hic ponit̄ inuitatio q̄ se alliciūt ad sup̄bie vanitatē et ad carnis voluptuositatē. Et in hoc textu tria fiūt. Nā primo se iuitāt ad sup̄bie vanitatē. Scd̄o ad luxurie voluptatē. Tertio vtriusq3 ponūt libtatē. Scd̄a ibi. Nullum pratū. Tertia ibi. Qm̄ hec ē ꝑs nr̄a. P̄rimo ḡ animāt se inuicē ad ornatū sup̄bie ꝛ luxurie, dicētes. Coronem⁹ nos rosis

A Nota q̄ reprobi in p̄nti coronant̄ corona lasciuie, sed in futuro coronabūtur corona miserie. Vñ cuiq3 eoꝝ dicet̄ Esa. xxij. Coronans coronabit te tribulatōe ꝛ tūc lugebūt ꝛ plangent de eo de quo mō rident, dicētes illd̄ Treno. ult. Defecit gaudiū cordis nr̄i, ꝯsus ē in luctū chorus nr̄: cecidit corona capitis nr̄i. ve nobis q2 peccauim⁹, Et iō ꝯuenienter dicūt

q volũt coronari rosis, ad sciendũ q oĩs mun-
di lascivia brevis est ⁊ trãsitoria. Rosa em̃ bz
odoris iocũditatẽ, decoris speciositatẽ, ⁊ viro-
ris breuitatẽ, inter spinas crescit. sic ⁊ lascivia
mũdi nõ est sine punctura ↄsciẽtie. Licet em̃
gaudentes in odoribꝫ rosaꝝ nõ dicam⁹ intpa-
tos, sicut dr aristo. iij. ethi. ca. xiiij. tamẽ delica-
tus ornatus satis indicat mẽtis lasciviã Eccl.
xix. Amictus corporis ⁊ risus dentium ⁊ ingres-
sus hoĩs annũciant de illo. Vñ Seneca epl'a
lxxviij. Oĩm rerum si obseruẽtur indicia sũt
in argumenta moꝝ ex minimis licet capere ĩ-
pudicum et incessus ostendit ⁊ manus motat
interdum vnũ respõsuꝫ ⁊ relatus ad caput di-
gitus, reflexus oculoꝝ improbũ. risus insanũ
vultus habitusq̃ demõstrabit. Illi em̃ in ap-
tuꝫ p notas exeũt q̃lis q̃libet sit scies si quẽad
modũ laudes aspexeris. De sctõ Ludouico le-
gimus q serta de rosis seu alios capillos ꝓhi-
buit se proli portari ferijs sextis ꝓpter coronã
impositã spineã tali die capiti saluatoris. Se-
quit. Nullũ pratũ. ⁊c. Vñ se inuitãt ad luxu-
rie voluptatẽ. Hãc aũt voluptatẽ integrare ni-
tũtur ex tribꝫ causis seu circũstantijs, vicꝫ ex lo-
cali amenitate, ex sociali cõitate. qꝛ nullius si-
ne socio iocũda est possessio, ⁊ dissoluta iocũdi-
tate. Quantũ ad primũ dicũt. Nullum pratũ
sit. i. nullus locus sit delectabilis in quo non
luxuriemur. vt amenitas loci cõferat delcãtio-
nẽ. Quantũ ad scdm dicũt. Nemo exors sit. i.
expers sit luxurie q̃si dicerent luxuria nr̃a cõ-
munis sit oĩbus, ita q sit libtas ⁊ licẽtia gene-
ralis peccãdi, ⁊ alios ad pctm̃ trahẽdi. No-
ta q luxuria ẽ quasi morbꝫ cõtagiosus sicut le-
pra vel scabies. Si hõ multũ tractat cũ lepro-
so de facili inficit, ⁊ iõ solent leprosi expelli de
ciuitatibꝫ. Sic ẽ de libidinosis si fuerit vn⁹ talis
in vna societate vl' familia ipe sol⁹ decẽ alios
attrahit ad pctm̃. Quantũ ad tertiũ. vicꝫ disso-
lutã iocũditatẽ dicũt. vbiq̃ reliquam⁹ signa le-
ticie nr̃e vicꝫ in cantu tripudio festis ⁊ ludis.
Ultimo subiũgit cãm hui⁹ libertatis peccãdi
videlicꝫ qꝛ hõ nõ põt plus hĩc in hac vita nec
restat aliqua alia in futuro. Et notãt q isti sũt
pseudo pctõres et deo ↄtrarij. Nam sicut di-
citur Esa. xxij. Vocat dñs ad fletũ ⁊ ad plãctũ
⁊ ad calvicia et cingulũ sacci, ⁊ isti per ↄ̃riũ vo-
cãt ad leticiã dissolutõeꝫ deordinatũ ludum.

Dubitatio litteralis. Utrũ fornicatio simplex sit
pctm̃ mortale. videt q nõ. Pctm̃ mortale nõ
cadit sub dñico pcepto. sꝫ fornicatio cadit sub
dñico pcepto, qꝛ Osee. j. pceptũ fuit ꝓphe. Va-
de ⁊ sume tibi vxorẽ fornicariã. Preterea an-
tiqui pr̃es hoc fecerũt sine rephensione Gen.
xvj. Abraã ingressus ẽ ad agar ancillã suã Ja-
cob ad ancillas vxoꝝ suaꝝ Balam ⁊ Delfam

Et Gene. xxxviij. Judas accessit ad Thamar
quã estimabat meretricẽ. Preterea sup illud
Deutero. xxiij. Non erit meretrix de filiabus
israhel. Glosa dicit. ad eas ꝓhibet accedere q̃-
rum est venialis turpido: ergo fornicatio non
est nisi venialis turpitudo. Preterea sup il-
lud. j. Thymo. iiij. Exerce te ad pietatẽ. Dicit
glosa. Ambro. Oĩs sũma disciplinẽ xp̃ianẽ
in misericordia ⁊ pietate est. quã si aliquis sequens
lubricũ carnis patiatur sine dubio vapulabit
sed nõ peribit. Ad oppositũ est ap'ls ad Gal.
v. Manifesta sunt opa carnis que sunt forni-
catio ⁊c. qui talia agunt regnũ dei nõ posside-
bunt. sed nihil excludit a regno dei nisi pctm̃
mortale. Preterea. Deuter. xxiij. Non erit
fornicator de filijs israel. Preterea. xxxij. q.
iiij. Fornicatio enũeratur inter vitia crimina-
lia. Item ad Heb. xiij. Fornicatores et adulte-
ros iudicabit deus. Glo. In iudicio generali
eterne dãnatõis. Ad q̃stiõnẽ dicendũ q sic.
qꝛ phibetur sub vitatõne pene eterne sic tã al-
legatũ ẽ. Rõ q̃re dꝫ inhiberi ẽ, quiã ↄtiatur bo-
no finis potẽtie generatiue collate hominia do.
Bonũ em̃ generatõis hũane est duplex. Cor-
porale ⁊ spũale. Corpale est cõseruatio speciei
sicut dĩ. ij. de aĩa. Spũale est impletio nume-
ri electoꝝ. Ad pmũ req̃rit corpalis educatõ fi-
liorũ. Ad scdm informatio in fide ⁊ in bonis
moribꝫ. ⁊ illud est bonũ prolis qd ↄnũerat ad
summũ bonũ mr̃imonij. Nõ tam ad educatõ-
nẽ corpalẽ q̃ ad informationẽ moralẽ duo re-
quirunt. Certa cognitio ꝓlis q̃ hri non posset
nisi mulier eẽt appropata vni viro. Vel saltem
nullo mõ posset haberi, ita bene in diuisa co-
habitatõe, ad quã req̃ritur inseꝑabilis viri cõ-
iũctio et mulieris. Jõ lex mr̃imonij req̃ritur in
hoĩbus ad ↄseq̃ndum debituꝫ finẽ generatio-
nis humane, ⁊ iõ Aug⁹. dicit. vagus cõcubit⁹
ↄtra caritatẽ est, quã hõ debet ꝓli generande.

Ad pmum dõm de ꝓpha q dispensatio dei
fecit nõ esse pctm̃ qd alias pctm̃ fuisset. sic de
homicidio qd abraã in filio suo voluissꝫ ↄmi-
sisse. Ad scdm dõm, q abraam et iacob plu-
res habuerũt vxores vnde nõ fuit fornicatio.
Vocabant m̃ cõcubine, qꝛ cũ duo ↄueniant
in vxore, vicꝫ inseꝑabilis cõiunctio, ⁊ familia-
ris coadministratio inq̃ntum est socia. Primaꝫ
habuerunt cõcubine, et scdam nõ. Prima fa-
ciebat matrimoniuꝫ. scda nõ. Vñ fuerunt vxo-
res quo ad thoꝝ, nõ quo ad regimen familie.
fm q vxores nr̃as mr̃esfamilias vocamus.

De iuda vero ↄcedẽduꝫ ẽ q peccauit mor-
talit. Ad tertium dõm, q vera lrã est venial'
nisi venialis, ita etiam, xxxij. q. iiij. meretrices.

Ad quartum dõm q pietas iuuat hoĩeꝫ vt

liberet a morte eterna. si tū desistat et peniteat
Notandū est hic ꝙ nō solū ꝯsensus ī actū peccati mortalis est pctm̄ mortale. sed etiā cōsensus in delcātionē peccati mortalis ē pctm̄ mortale, ⁊ ideo oscula amplexus ⁊ tactus que fiūt propter delcātionē inordinatā sunt pctā mortalia. ⁊ vocant oscula libidinosa vel tactꝰ libidinis

C Circa materiā p̄ntis lectōnis q̄ est tota de voluptate carnali. est notandū breuiter ꝙ ipsa est multiplr nociua. Nā ipsa est effeminatiua vigoris potentie militaris. Accumulatiua doloris et displicētie singularis. Offuscatiua decoris et sapientie salutaris. Primo est effeminatiua vigoris ⁊ potētie militaris In cuius figurā Sampson dum dormiuit ī sinu Dalile: strenuitate solita extitit spoliatꝰ. Judic. xvi. Persona quecūq; dormit in sinu Dalile que se negligenter confert voluptuose vite spoliat vigore fortitudinis. Vn̄ fingit Ouid. xv. meth. de fonte salmacio. ꝙ talis erat ꝟtut ꝙ sexū abstulit viro. q̄ se balnearet in eo. Isto mō euenit de voluptate Nā si hō militaris se balneet in delitijs voluptatis. effemiabitur ⁊ mollief ⁊ aīositatem amittit. Vn̄ narrat Valeri. li. i. ꝙ cornelius scipio missus in hispaniā eo momēto, quo castra intrauit: edixit vt oīa q̄ voluptatis cā cōperta erant, auferrētur ⁊ submouerent. vn̄ simul duo millia scortoꝝ legunt abisse ab exercitu rhomanoꝝ. Et notādum ꝙ nobilissimi ꝑncipes q̄ nec bellis nec armis vinci potuerūt: ꝑ luxuriā ceciderūt. sic narrat vale. li. ix. ca. i. de Hanibale duce carthaginēsi. quē mulier q̄dam ꝓditiose romanis tradidit occidendū. cāpana inq̄t luxuria sua inuictū Hanibalē armis suis illecebris amplexata vinciēdū romano militi tradidit. Vn̄ fingit Ouid. de arte amādi. li. ij. ꝙ mars q̄ ds est bellātiū captꝰ est cū venere vxore vulcani inuisibilibꝫ cathenis ligatꝰ ⁊ oībꝫ dijs celestibꝫ in derisionē ꝯfusus ē Cui historie alludēs Vale. ad Rufinū de vxore nō ducēda dicit sic. Mars qui ē deus bellantiū demeruit triūphoꝝ familiari freq̄ntia in q̄bus expedit maxime ꝓpria strenuitas nil sibi metuēs a vulcano ligatꝰ est cū venere īuisibilibꝫ cathenis sensibilibꝫ tn̄. h̄ āt et ad applausū satiroꝝ et derisū celestꝭ curie Vult dicere ꝙ vulcanꝰ fecit cathenas inuisibiles et posuit eas in lecto veneris in q̄bꝫ dū mars intrasset lectū veneris: captꝰ ⁊ detentꝰ donec tota celestis curia cū cōspexisset. Exemplū de Holoferne Judith. xij. De talibꝫ dicit Job. xxxvi. Moriet in tēpestate aīa eoꝝ ⁊ vita eoꝝ inter effeminatos.

D Scda voluptas est accumulatiua doloꝝ vel meroris ⁊ displicētie qꝛ naturalit post voluptatē seq̄tur displicētia Vn̄ Boetius. iij. de ꝯsola. ꝓsa. vij. Quid aūt de corpis voluptatibꝫ loquar quaꝝ apparētia q̄dē plena est anxietas. societatis ꝟo penitētie q̄ntos illos morbos, q̄; intollerabiles dolores q̄si q̄ndam fructū nequitie fruētiū solēt inferre corpibꝫ, q̄rum motꝰ q̄d habeat iocūditatis ignoro, tristes vero eē voluptatū exitꝰ. q̄squis reminisci libidinū suaꝝ volet intelliget. q̄ si beatos explicare, i. efficere p̄nt: nihil causę ē q̄n pecudes q̄z beate eē dicant. q̄ꝝ oīs ad explēdā corpalē lasciuiā festinat intētio. hec ille. Et infra metro seq̄nti cōpat voluptatē api q̄ est ī eodē loco, ꝑmo fundit mel sedēdo, ⁊ infigit aculeū recedēdo Vn̄ dicit. hꝫ hoc oīs voluptas stim ulis agit fruētes. apiūq; par volātū Ubi grata mella fugit et nimis tenaci ferit icta corda morsu Hec prudēt aduerterat. demostenes ille phs famosus a quo tays solēnis meretrix de corinthio centū talenta petijt ꝓ vno cōcubitu. At ille in celū suspiciēs, ait. Nō emo tanti penitere. i. pro tanto precio nō emo penitere. qd̄ tn̄ necessariū foret si tua fruerer voluptate In cuiꝰ figurā fingit Ouidiꝰ meth. li. x. ꝙ virgo q̄dā nōie mirrha p̄ris desiderauit incestū et desideratū impetrauit a diuināte nutrice. tādem cū eēt ꝑceptū. fugat a p̄re ⁊ intātā tristiciā icidit fletu ꝙ suspirijs et gemitibꝫ alt̄ata ꝯuersa ē ī arborē sui noīs: q̄ adhuc guttas amarissimas q̄si lachrymas de se fundit: insigniū ꝙ voluptatē illicitā corpis ꝑpetuꝰ seq̄tur dolor mētis

Tertio voluptas carnal̄ est offuscatiua decoris ⁊ sapīe salutaris. Huiꝰ exēplū hēmus in Salomone rege q̄ femora sua incuruauit mulieribꝫ ⁊ posuit maculā in glīa sua. Cui historie Vale. ad Rufinū sic alludit. Sol hoīm Salomon. thesaurꝰ deliciaꝝ. dūi sapiētie singulare domiciliū crasso tenebraꝝ fuscatꝰ attramento. lucē aīe sue. odorē fame sue. glāz domꝰ sue. amore mulieris amisit. ⁊ postremo incuruatus corā Baalym ⁊ eccl'iastico dono mutatus est in mebꝝ zabuli. id est ex concionatore dei mutatꝰ est in membꝝ diaboli

Lectio XXII.

Opprimamus pau

pere iustū: ⁊ nō parcamꝰ vidue: nec veterano: nec reuereamur canos multi tpis, sit aūt fortitudo nr̄a lex iusticie Qd̄ eīn infirmū est inutile inuenit Posita inuitatione per quā reprobi et ꝑuersi alliciūt ⁊ prouocāt seipos ad pctā lasciuie corpalis. Hic ponitur eoꝝ inuitatio q̄ se inuicē animant ⁊ inuitāt ad pctā iniusticie fraternalis. Et circa h̄ duo fiūt Nā ꝑmo loquūtur ipsi generalit. Scdo crucifixores xp̄i spēaliter, ibi, Circūueniamꝰ.

Circa primū duo fiūt. Nā p̄mo se hortant ad iustoꝝ oppressionē. Scdo legē quā faciunt statuūt ad sui defensionē. ibi. Sit aūt fortitudo nr̄a Circa p̄muz sciēdū. q̄ q̄tuoꝛ generibꝫ ho minū solēt hoīes parcere etiā valde mali. vicz paupibꝫ ꝓpter īpotētiā. Iustis ꝓpter inocentiā Viduis ꝓpter clemētiā. Et senibꝫ ꝓpter reue rētiā. Hec em̄ oīa dictat rō natural' ꝯpassiōis sed isti vilissimi hoīes cōtra tales intra se con spirāt. Vñ dicunt Opp̄mam⁹ pauperē q̄tuz ad p̄muz. Iustū q̄tuz ad scdm̄. Et nō ꝑcam⁹ vidue. q̄tuz ad tertiuz Nec reuereamur canos multi tp̄is. q̄tuz ad q̄rtuz. Sit autē fortitudo nr̄a lex iusticie. Hoꝝ opposita docet tam rō q̄ʒ scriptura Esa. j. Querite iudiciū subuenite op presso iudicate pauperē. defēdite viduā. Quā tū ad q̄rtū. Leuit. xix. Corā cano capite assur ge et honora ꝑsonā senis. vñ poeta Mag fuit q̄ndā hoīs reuerētia cani Necq̄ʒ suo ꝑcio ruga senilis erat. Nō sic sensit. Ouid. de arte amā di q̄ dicit. iij. de caluis. Turpe pecus mutiluz turpis sine gramīe cāpus. Et sine fronde fru tex ꝛ sine crine caput Vñ notandū q̄ signā ter in textu cōnectit pauperē ꝛ iustū. q2 raro ī uenitur aliq̄s diues q̄n aliquo mō sit iniust⁹. Vñ diligenter notandū an hec sit sentētia ho minū modernoꝝ q̄ nec pauperibꝫ nec iustis nec viduis nec senibꝫ vllis ꝑcūt. Amouēt a se ho mines mūdani viscera cōpassionis oīno ꝛ in duūt viscera crudelitatis vt nulli parcant de cui⁹ dāno lucꝝ expectāt. Dic Ouid. xv. meth. q̄ est fluui⁹ q̄dam cui⁹ aqua bibita reddit vi scera bibētis saxea ꝛ q̄cq̄d intīgit in illa aq̄ fit lapideū. Vñ dicit Flumē hūt cicones qd̄ po tū saxea reddit. Visceraq̄ʒ tactis inducit mar mora rebus. Fluui⁹ iste est cupiditas deordi nata diuitiaꝝ: cui⁹ affectōnes ꝓuant mīscdia. caritate ꝛ pietate. Utinā de talibꝫ verificaret illō ezech. xxxvj. auferā coꝛ lapideū ō carne vr̄a ꝛ dabo vobis coꝛ carneū. Cōsequēter ibi Sit aūt fortitudo nr̄a. Statuūt illi iniqui legē ad suam defensionē dicentes Si ꝯtingat q̄ obij ciatur nobis ab alijs q̄ facimus cōtra legē be ne fiet. q2 sit loco legis fortitudo nr̄a. ita q̄ oēs nobis oppugnantes opp̄mam⁹ nec aliā legez habeamus q2 oīs legista debet hr̄e colorē iusti cie. Et iō subiūgūt. Qd̄ em̄ infirmū est inutile inuenit ad nr̄am. s. lasciuiā ꝓuocandā. Et no ta q̄ illi q̄ nō sunt vtiles ꝑ obligatōnes ꝛ mu nera ab istis maloꝛibꝫ cōiter opp̄mūtur quā tūcunq̄ʒ sint iusti. Isti autē q̄ sunt vtiles etiā si sint iniusti supportant. Vñ nota q̄ opp̄munt tyrāni per potentiā ꝛ ꝑ violentiā. Iac. ij. Nō ne diuites opp̄mūt per potentiā. Opp̄mūt aduocati ꝑ sapientiā. Exod. j. Venite sapient opp̄mamus eū. et Esa. x. Scribentes iniusti cias scripserūt vt opprimerent in iudicio pau peres Opp̄mūt p̄lati ꝑ negligentiā. iij. Reg. iij. Dormiens quippe oppressit eum. Dubi tatio ꝑōt esse. An liceat per potentiā opprime re proximū. Videtur q̄ sic. Licet predari ꝛ ra pere ab hostibus. ergo licet eos opprimere Cōsequentia patet: quia rapere ab aliquo sub stantiā vñ viuit. hoc est eum opprimere. Añ cedens ptz ꝑ Ambro. li. suo de patriarchis. et per cōem visuz belloꝝ Preterea: infideles ꝓ ximi sunt. q2 om̄is homo proxim⁹ est f̄m illud mandatū. Diliges proximū tuū. sed f̄m aug⁹. in ep̄la ad Vincen. donatistā. Res inquit fal so appellatis vr̄as. quas iuste possidens. Et f̄m legem terrenoꝝ regū amittere iussi estis. er go ab infidelibus potest homo iuste rapere

B Preterea: dn̄i et p̄ncipes a subditis suis mł ta violēter extorquēt. qd̄ ad oppressionē perti net. sed nō est credendū q̄ tam nobiles errent ergo est licitum Preterea: verberare hoīem ꝑtinet ad oppressionez. sed hoc licet dominus quia licet eos verberare seruos suos. ergo li cet homini opprimere hoīem. Ad oppositū est illud. Leuit. xix. Non facias calūniam pro ximo tuo Ad questionē dicendū q̄ opprime re est aliquē contra vires ꝛ volūtatem preme re. Hoc autē fieri potest dupliciter. Vno mō f̄m ordinem iuris. sicut pater opprimit ꝛ ꝟbe rat filios suos q̄bus tenetur castigatōez. Alio modo contra ordinem iuris: sicut tyrāni op p̄ mūt subiectos. et hoc est ꝓprie opp̄mere ali quem contra ordinē iuris. debilitare vel in re bus vel in ꝑsona. ꝛ hoc quia est cōtra charita tem ē illicitū Ad primū qd̄ est de hostib⁹ aut est iustū bellū aut iniustū. si ē iustū. ea q̄ ꝑ bellū acquirūtur. eoꝝ efficiūtur nec ad restitutōem tenent. Ad scdm̄ dicendū. q̄ bona infideliū nō licet ꝑuatis auferre. secus est de his q̄ pub lica auctoritate funguntur. subdūtur em̄ legibꝫ principū terrenoꝝ Ad tertiū dicendū. q̄ vel principes extorquēt quod ē necessariū reipub lice defendende. ꝛ tūc licet subditi iniuste sol uant ipi nō sunt in periculo. Aut extorquent qd̄ nō est necessariū. tūc sunt oppressores ꝛ ra ptores. quia remota iusticia magna regna nō sunt nisi magna latrocinia. sicut dicit Augu stinus. li. ij. de ciuitate dei. Unde ad restitutio nem. tenentur. hoc caueant confessores domi norū. quia longe aliter ꝛ aliud est loqui de re gibus. et de dn̄is istis paruis Ad quartum dicendum. q̄ nulli licet aliquem verberare ni si sit eius iurisdictōni subditus vt eum instru at. sed f̄m leges licet eum instrui. et si deficiat licet eum per verberatōem ad legem reducere

C et idez de filio pōt pater. De paupertate est sciendū q triplex in hoībus reptitur paupertas Est eñi paupertas egestatis, paupertas honestatis, et paupertas vanitatis. Prima miserabilis quia volūtati cōtraria. Scda ↄmendabilis, quia virtuosa et volūtaria. Tertia est vituperabilis et nulli necessaria, et talis fuit paupertas quorūdam phōꝝ tpe Joānis euāgeliste q̄ p vana glīa mūdi gēmas p̄ciosas fregerūt in signū mūdani ↄtēptus, sed de his nō plus mō.

Primā paupertatē que vocatur egestas: sustinent isti qui inuolūtarie sunt paupes, q̄ si possent libenter hērent diuitias. isti deū accusant de iniq̄tate, p̄ximū de tenacitate, fortunā suaz de infelicitate, ꝛ hi sunt pleni murmuratiōibꝰ furtis et mēdacijs, ꝛ licet viciosi sint vt plurimū, tñ piū est coꝝ defectibꝰ subuenire. Vñ ps Btūs qui intelligit sup egenū et pauperez, et Glo. Hiero. sup illud Ecci. xij. Da misericordiā et ne suscipias pctōrē. Dicit sic. Qui indigēti miscōiaz tribuit nec p delicto sp̄reuit: misericordiā vere facit Natura eñi respicieda ē ꝛ nō p̄sona, q̄ eñi indigenti dat pctōri, nō qꝛ peccator ē sed qꝛ hō ē, nō pctōrē ꝫ iustū nutrit. qꝛ nō delictū diligit ꝫ naturā. Scda est paupertas honestatis ꝛ est volūtarie assumpta ꝑpter xp̄m qua nō solū hō sollicitudinē seculi deserit īmo indigētijs multis se exponit. Et isti triplicē securitatē hñt. Nā sunt xp̄o similiores ī cōuersatōne, validiores in tēptatōne, beatōres in remūeratōne. Augꝰ. de ecclesiasticis dogmatibus. Bonū est pauperibꝰ facultates cum dispēsationibꝰ errogare. melius est p intentione sequēdi xp̄m in simul donare et absolutū sollicitudine egere cū christo. Sꝫ Berū. v. floꝝ. in Sūt qui pauperes esse volunt eo tamē pacto vt nihil eis desit, ꝛ sic diligunt paupertatē vt nullam patiātur inopiam. Sūt igitur voluntarij pauperes christo similiores in cōuersatōne quia ip̄e realiter ꝛ effectualiter effectus est paup p nob. Paup nascēdo. viuēdo. docēdo. moriēdo In cuiꝰ p̄sona dic. ps. Paup ego suz ꝛ in laboribꝰ a iuuētute mea. Vñ isti p̄nt dicere xp̄o. Dñe si decepti sumꝰ: tu decepisti nos. sic viuēdo, sic docēdo. Venit ad suscipiēdā paupertatē hoībus odiosaz vt eaz nobis redderet g̃osaz, dicēs illud. Math. xix. Si vis pfectꝰ esse vade et vende oīa que habes ꝛ da pauperibus: ꝛ veni sequere me Scdo sunt pauperes validiores in tēptatione. Si duo homies ad inuicez colluctētur, et alter sit totus sarcitꝰ pānis. alius nudꝰ, ille q̄ est nudꝰ hꝫ fortassis hꝫ verecūdiaz, sed tñ habilior ē ad luctā. nā nō hꝫ in se vñ a socio teneat. Vtra nr̄a colluctatō est cū diabolo, ad Eph. vj. Non est nob colluctatio aduersus carnē ꝛ sanguinē tantū, ꝫ aduersus principes et p̄tātes ꝛ rectores tenebrarū haꝝ. Ip̄e aūt qui de diuitijs nō curat ē nudus, diuites aūt vestiti sunt ex omī pte. ꝛ ideo diabolus pōt eos tenere ex oīni pte ꝛ ↄsternere in tēptatōe. Paupes aūt q̄a nudi sunt: iō euadūt. Vñ Gregꝰ. Nudi cū nudo luctari debemus. Facilius eñi ad terrā trahit. q̄ hꝫ in se vñ teneat. Serpēs sicut dicit ingr̄ in histori͛s hoīem nudū fugit. ꝛ insilit in vestitū. Sic diabolus q̄ est serpēs antiquꝰ. paupes fugit, ī diuites insilit. qꝛ q̄ volūt diuites fieri incidūt in tēptatōez ꝛ i laqueū diaboli. j. Thymo. vj. Et Ecci. xxx. Melior ē paup fortis q̄ꝫ diues imbecillis et flagellatus malicia. Tertio sunt paupes beatiores in remūeratione. Erūt eñi iudicis assessores in iudicio Math. xix. In resurrectōne vel regeneratōe cū sederit filꝰ hōis in sede maiestatis sue: sedebitis ꝛ vos iudicātes. Et Job. xxxvj. Judiciū paupibꝰ tribuet

Nota q sunt tria genera hoīm. q̄ licet nihil habeāt: tñ nō reputant paupes. ꝫ electi ꝛ vocati ad magnā dignitatē. Habētes in deposito securas diuitias et thesauꝝ. Et heredes magnoꝝ. Et hec tria inueniūtur in paupibus spū Vñ Jac. ij. Nōne paupes elegit ds in h mūdo. Ecce primū. diuites in fide. Ecce scdm. et heredes regni Ecce tertiū. Vñ paupertas volūtaria cōfert mūdiciā, noticiā, et leticiā. De primo Senc. et ob hoc maxime amāda est paupertas, qꝛ ex quo amet oñdit. Quippe nō habꝫ adulationē comitē sibi fortunā ꝛ nō p̄sonaz amātem: qꝛ ista respicit. Hiero. in epl'a. Pauperes dei sunt q̄ mūdana supbia derelicta, huilitati sep oīa tradiderūt. Naz et paup si supbiat: nō est dei paup, ꝛ locuples si huilitatem diligat: nō est seculi diues. Volūtates eñi taliū sunt ī̄spiciende nō noīa. Hec Cassiod. sup illud. ps Edent paupes et saturabūtur. Vñ hyero. in epl'a. Difficilius arrogātia q̄ꝫ auro vel gēmis caremꝰ. His eñi abiectio, interdū gloriosi sordibꝰ tumemꝰ ꝛ venerabilē pauptatē populari auro offerimꝰ. Plus est animū q̄ꝫ cultū deposuisse. Hec ille. Cōfert ergo volūtaria paupertas noticiā leticiam et mūdiciam Tertia est paupertas vanitatis. Et talis fuit quorūdā philosophoꝝ tēpore ioānis euāgeliste, qui pro vana gloria mūdi gēmas p̄ciosas fregerūt in signum mūdani contēptus

Lectio XXIII.

Ircūueniamus

c ergo iustū: qm̄ inutilis ē nob ꝛ cōtrarius ē opibus nr̄is, ꝛ improperat nobis pctā legis, ꝛ diffamat in nos pctā

disciplinę nre. Promittit se sciam dei hre, et filium dei se noiat. Postqz spūssanct⁹ posuit verba reprobor̄ cōspirantiū ɔtra iustos i generali. Hic ponit verba iudeor̄ reprobor̄ cōspirantiū cōtra xp̄m in spēali. Et circa h̄ duo fiūt. Primo tractant de xp̄o decipiendo. Secūdo de eodē occidendo. ibi. Videam⁹. Circa primū duo fiūt. Nam p̄mo cōspirāt ad circūueniendū. Secūdo inducūt causam quare h̄ est faciendū. ibi. Qm̄ inutilis est. Dicūt ergo primo p modū cōclusionis Circūueniamus ergo iustū antonomatice. i. xp̄m. Ista cōspiratio adimpleta fuit Johis. xj. Collegerūt principes et pharisei cōciliū et dicebant: quia h̄ hō multa signa facit. qd facimus. Si dimittim⁹ eum sic. Cōsequēter inducūt causam hui⁹ circūuentionis faciende: et accusant xp̄m de multis. Proponūt eīm cōtra eum duodeci accusatiōes. videlicet de infructuosa opatione. Et de maliciosa pturbatione. De iproperosa intētione. Et de iniuriosa diffamatōne. De ambiciosa p̄sumptiōe. Et supstitiosa blasphematōne. De secreti reuelatōne. Et de discordi ɔuersatione. De criminali puipensione vel irrisione De partiali diuisione. De p̄iudiciali cōparatione. Et de supnaturali vsurpatōne. De istis articulis sex ponūtur in textu isto. Quor̄ p̄muz est de infructuosa opatōne: quod notatur vbi dicūt. qm̄ inutilis est nobis. Arbor que inutilis et infructuosa est meretur excidi. Luc. iij. Omis arbor que nō facit fructū bonū excidet Eodē modo ē de ciuitate hūana q nullus ociosus debet admitti in republica. sicut docēt om̄es legislatores. nam rō etiam hoc suadet q̄ vnicuiqz rei ppriam actōnez assignat et tribuit Ita qui negat pprias actōnes vel opationes negat a rebus proprias essentias. sicut docet Auerrois. ix. metha. Cōmento. vij. Sed ipse xp̄us est ociosus in vita et nullū fructū reipublice affert. ergo iustū est et licituz per quācunqz viā eū circūuenire et destruere. Hec est eor̄ prima accusatio. Sz isti accusatōni dicendū est. q falsuz accipit vel assumit. Xp̄us eīm fuit lux mūdi Joh. viij. Ego suz lux mūdi. Xp̄s fuit lignū vite afferēs fruct⁹ duodecim p singulos menses Apoc. xxij. i. docens et informans duodecim ap̄los rectā fidem ɔtinue. Nihil autez est vtilius mōo q̄z lux que totū mōm illuminat et viuificat. q autē inutilis eis fuit: culpa eor̄ fuit q̄ se per odiū a xp̄i lumie diuiserūt. j. Joh. ij. Qui odit fratrē suū in tenebris est et in tenebris ambulat Secūda accusatio fuit de maliciosa pturbatōne. Et arguūt sic. Bonum totius ciuilitatis hūane ē pax. ergo qui pturbat pacem cōitatis. dignus ē de illa cōitate expelli. sed iste est perturbator pacis cōis oīm. ergo iustum est eū de ciuilitate cōi expelli Et hec accusatio notatur cum dicit. Cōtrarius est operibus nostris. Et ista accusatio de pturbatiōe pacis: potissime debet mouere p̄ncipem. regē. et impatorem. et generaliter quelibet reipublice rectorē. quia finis opationis p̄ncipis ē pax subditor̄. Vn̄ Cassiod. variar̄ formar̄ ep̄la. ij Decet regalis apicis curam generalit̄ custodire cōcordiam: qm̄ ad laudem regnantis trahitur. si ab hoib⁹ pax amet. quid est eīm quod p̄ncipē melius p̄dicet q̄z qetus pp̄ls. cōsors senatus. et tota respublica mor̄ honestate vestita. Hec ille. Sed ad hāc accusatione r̄ndēdū est. q xp̄s fuit summ⁹ amator pacis: qr pacem pmulgauit nascendo. Luc. ij. In terra pax hominib⁹ bone volūtatis. Pacem p̄dicauit docēdo. Luc. x. In quācūqz domū intraueritis primū dicite: pax huic domui. Pacē legauit testamētū ɔdēdo dicēs. Pacē relinq̄ vobis: pacez meā do vob. Joh. xiiij. Sz qr pax v̄a ē ɔcordiam hic cū bonis morib⁹ et litigare cū vitijs. vz Cassiod. sup illud ps. Fact⁹ est i pace loc⁹ ei⁹. et cū ipi habuerūt mores pessimos necessariū fuit q vel eis ɔtrius fuit. vel ɔformit̄ cum eis malus. pacē eīm malā nullus debet fouere. nā p̄hie maxime ppositū est pessimis displicere. Boetius. j. de cōsola. prosa. iij. ergo culpa ɔtrietis ex eor̄ culpa causabat Tertia accusatio est de improperiosa cōtentione. et format̄ sic. Improbare alicui peccatū suū vitiosum est et pacis pturbatiuū. sed hoc xp̄s facit nobis. ergo debet extirpari. Hec accusatio notat̄ in his verbis. Et improperat nobis pctā legis. Occasio hui⁹ accusatōnis pōt haberi. qr xp̄s dixit Joh. vij. Nōne moyses dedit vobis legē et nemo ex vobis facit legē. Sz ad h̄ dicēdū est. q caret scrupulo societatis occulte: q̄ manifesto facinori nō desinit obuiare. Manifestū ante fuit facin⁹ eor̄: et inde merito debuit eos increpare. sed qr obsequiū amicos: et v̄itas odiū parit: iō factus ē accusantib⁹ odiosus Quarta accusatio ē de iniuriosa diffamatōne: et hoc spēaliter in doctrina. Et format̄ sic. q̄cunqz in docendo seducit vel abducit homies a bonis morib⁹ publice vel occulte: dignus est expelli de cōmunitate et destrui. et quicūqz imponit alicui nisi probet. dignus est pena talionis: sed christus publice dixit q nos iudei falsa et friuola docem⁹ et legem dissoluim⁹ et hoc nō pbat. ergo dignus est a nostra ɔmunitate exterminari. Materia hui⁹ accusatōnis accipitur de verbo saluatoris. Math. xv. Irritum fecistis mandatū dei propter traditōnes vestras Et notatur accusatio i his v̄bis. Et diffamat

in nos petā disciplīne nostre Sed ad id respō
dendū est. ꝙ falsis informatōnibꝰ resistenduz
est ꝛ p̄cipue a veris. sed xp̄s fuit magister ve
rax sicut ipi ꝓhibuerūt testioniū. Math. xxij.
Magister scimus quia verax es ꝛ viaz dei in
ꝟitate doces: sꝫ amico socrate, ꝛ amica verita
te. sanctū est p̄honorare veritatē. ideo cū chri
stus esset ipa veritas, iustū fuit eos redargue
re de falsitate doctrine, nec fuit diffamatio, qꝛ
falsa eoꝝ doctrina fuit notoria. Uñ ipi se dif
famauerūt Quinta est accusatio de ambicia
sa p̄sumptōne ꝛ accusant eū sic. Quicūqꝫ sibi e
qualitatē sciencie dei arrogat: quasi pctm̄ p̄mi
parentis replicat. christus aūt hoc fecit. qꝛ di
xit Job. vij. A meipo nō veni. sꝫ verax est qui
misit me quē vos nescitis ego aūt scio euz. ꝛ q̄
scit eū pfecte est eq̄lis ei in scia. Hinc dicendū
est ꝙ nō fuit p̄sumptio. sed hūilis notificatio
ꝛ per experimēta ꝓbatio. ꝓm illud Johis. xvj.
Nūc scimus qꝛ scis oīa et nō est tibi opus vt
quis te interroget. Hec accusatio notaꝛ cū di
cunt. ꝓmittit se scienciā dei habere. id ē iactat
E se scienciā dei habere Sexta accusatio ē de
supsticiosa accusatōe ꝛ formaꝛ sic. Quicūqꝫ di
cit se filiū dei naturalez ꝛ exigit sibi cultū fieri
supsticiosuz ꝛ etiam blasphemat deū. Sed de
blasphemo scribiꝛ. xxiiij. Leuit. Quicūqꝫ blas
phemauerit nomē domini morte moriaꝛ. ꝛ h̄
fecit xp̄s Job. x. Uos dicitis qꝛ blasphemo:
qꝛ dixi filius dei sum. Sꝫ hec accusatio refel
litur qꝛ nō fuit blasphēmia sed vera ānūciatio
sicut opa manifestauerūt ꝛ ꝓbauerūt cecos il
luminādo, mortuos suscitando, leprosos mū
dando, ꝛ oēs infirmos curando. qd̄ ꝯuenit so
li deo Unde math. xxvij. cōpunctus centurio
dixit ita. Uere filius dei erat iste. Hec accusa
tio notatur in lr̄a cum di. filium dei se nomiat
Licet oēs xp̄iani filij dei noiēnꝛ ꝛ sunt. j. Joh.
iij. Uidete qualē charitatē dedit nobis pater
vt filij dei nōiemur ꝛ simus. ꝛ Johis. j. Dedit
eis potestatē filios dei fieri. Uñ viri ecclesia
stici et aīarū curati dicūtur filij dei signāter cō
putati. Sap. vj. Cōputati sunt inter filios dei
et inter sanctos sorto illoꝝ est. qꝛ filij patri assi
milantur. qꝛ ꝓm Augꝰ. filius dei quia fit vt ille
Deus aūt imutabilis in potētia. Ineffabilis
in sapiencia. indicibilis in clemētia. Debet igi
tur in eis apparere patris potencia. per carnis
mortificatōez. Filij sapiētia ꝑ sanctam infor
mationē. Et spūssancti clemētia ꝑ iniuriarum
remissionē De p̄mo dicit. j. Machab. iij. Ac
cingimini ꝛ estote filij potentes. Accingimini
per cōtinentiā carnalis voluptatis. Que acci
ctura quatuor zonas habet iuxta quatuor exē
pla in scriptura. Unā ad pectus, aliā ad ven

trem, vnā ad renes, et vnā ad lūbos. Ad pectꝰ
dicitur zona aurea. Ad ventrē zona linea. Ad
renes zona funea. Et ad lūbos zona pellicca.
Zona aurea est mūdicia mētalis puritatis. et
hec debet poni ad pectus cōtra īmūdas cogi
tationes. Zona linea est ꝑsimonia nimie supflui
tatis ꝛ hec debet poni ad ventrē cōtra super
fluas cōmesationes. Zona funea est penitētia
rigida et austera ꝛ hec debet poni ad renes cō
tra libidinis titillatōnes. Et zona pellicea est
reminiscentia nostre mortalitatis: ꝛ hec debet
poni ad lumbos contra voluptatis delcātio
nes De p̄ma zona dicitꝛ Apoc. j. de Johe q̄
vidit personā similē filio hoīs vestitū podere
precinctū ad māmillas zona aurea. De secun
da Johis. xiij. Christus p̄cinxit se linteo ꝛ ce
pit lauare pedes discipulorū. De tertia Job.
xij. Balteū regum dissoluit ꝛ p̄cinxit fune re
nes eoꝝ. De quarta Math. iij. Joānes habe
bat zonam pelliceā circa lumbos suos. Qui
autē sic sunt accincti: possunt esse filij dei potē
tes per carnis mortificatōem. Referūt fabu D
le ꝛ scribitur in lib. eplarū Ouidij epl'a penul
tima de hercule ex alcmena nato. Juno vxor
iouis voluit herculem interficere. Et misit ad
pueꝝ iacentē in cunis duas angues vt puerū
interfecissent q̄ eas manibꝰ cōstrictas occidit:
ꝛ in h̄ cōpertū est ipm esse filiū iouis. Hercu
les ē quilibet lr̄atus qui nascitur spūali gene
ratōne generosus qñ cura sibi cōmittiꝛ aīarū
sicem̄ pōt hō nasci cū sit senex. Job. iij. Nutri
tur delicate ꝛ poniꝛ in cunis qñ vestiꝛ delicijs
diuitijs decimis ꝛ oblatōnibꝰ eccl'iasticis de
bitis p̄rimonio crucifixi. sed q̄d euenit. forte dū
esset pauꝑ scholaris. vixit satis caste et satꝭ du
re. Jam aūt est in cunis: vestiꝛ mollibꝰ ꝛ epula
tur quotidie splendide. statim iuno. i. sensuali
tas: duas angues mittit vt sic occidaꝛ filꝰ iste
iouis: videlicet ꝑ gulaz ꝛ luxuriā. qꝛ statim ex
delicijs ꝛ honoribꝰ carnis tēptatōnes oriūtur
Sed si vellet ostēdere ꝙ sit filius iouis. mani
bꝰ. i. potenti custodia ꝛ resistentia rōnis ꝛ vo
lūtatis, angues tēptatōnis occidit: ꝛ sic se filiū
iouis, id est xp̄i ostendit, vt dicere possit de eo
xp̄s Illud Math. iij. Hic est filius meus di
lectus in quo mihi cōplacui. Sꝫ reuera timē
dum est: ꝙ de istis filijs conq̄ritur xp̄s dicens
illud Esa. j. Filios enutriui ꝛ exaltaui: ipi aūt
spreuerūt me. Qui enī deberēt eē filij xp̄i: sunt
hostes xp̄i. ꝛ q̄ deberēt eē filij dei potētes: sunt
totaliꝛ imbecilles. Uiuūt pōpis ꝛ vanitatibꝰ
in delicijs ꝛ voluptatibꝰ: ꝛ carni sue succūbūt.
nec contra eā: sed cōtra xp̄m pugnant. De q̄bꝰ
loq̄tur Bernardꝰ sup cantica sermo. xxxiij. et
ad clerū in rhemensi cōcilio. Ministri inquit

xpi sunt et seruiũt antixpo, honorati incedunt de bonis dñi, cui honorẽ nõ deferũt, inde ẽ eis quẽ quotidie vides, meretricius nitor, histrionicus habitus, regius apparatus, inde aurũ in frenis et sellis in calcaribus, plus calcaria q̃ altaria fulgẽt. Inde mense splẽdide cibis et ciphis inde cõmessatões et ebrietates, inde cithara et lira. Inde redũdantia torcularia et prõptuaria plena eructantia ex hoc in illud. Pro hmõi volunt esse et sunt ecclarũ, Prepositi, Decani, Archidiani, et Episcopi. Hec ille contra istos malos filios loq̃tur in eodem sic dicẽs. Olim predictũ est et nũc tps adimpletõnis aduenit. Ecce i pace amaritudo mea amarissima. Amara prius in nece martyrũ. Amarior post in cõflictu hereticorũ, amarissima nũc in moribus domesticorũ. Nũc fugare, nũc fugere eos põt, ita inualuerũt et multiplicati sunt supra numerum, intestinalis et insanabilis est plaga ecclesie, et ita in pace eius amaritudo eius amarissima. Sed in qua pace. Pax et non est pax. Pax a paganis, pax ab hereticis, sed nõ pax profecto a filijs. Vox plangentis eccle in tpe isto Filios enutriui etc̃, spreuerũt et maculauerũt. A turpi vita, a turpi questu, a turpi cõmertio: a negocio deniq̃ pambulante in tenebris, superest vt iã de medio fiat demoniũ meridianũ Hec ille. Isti mali filij nõ sunt filij dei nõ sũt potentes accincti, sed imbecilles et debiles et filij sue carnis ad Rhoma. ix. Nõ qui filij carnis hi filij dei sunt, sed qui filij promissionis. Cant. j. Filij matris mee pugnauerũt contra me. Nõ vos sic carissimi, sed appareat in vobis potẽtia pris nr̃i, ad Eph. v. Estote imitatores dei sicut filij carissimi. Scd̃o debet in istis filijs, i. psonis ecclesiasticis apparere filij sapientia p sanctã informatõem, eis em̃ dicit. j. Thessa. v. Oĩes vos filij lucis estis et filij dei. Ex quo susceperũt docendi officiũ, illumiare debent luce sapiẽtie corda subiectorũ. Sed reuera timendũ est, q̃ de filijs istis iam verificatur qd̃ de filijs Heli legitur. j. Reg. ij. Porro filij heli filij belial. Nescientes dñm neq̃ officiũ sacerdotũ ad populũ, q̃ tñ lucis claritate lucere deberẽt, vt dr̃ ad Eph. v. Vt filij lucis ambulate. Tertio debet in eis apparere spũs sancti clemẽtia p iniuriarũ remissionẽ, et hoc ẽ maxime, pprium p qd̃ filij xpi discerni põt. Nã christo pprium ẽ misereri. Et iõ nobis dr̃ Luc. vj. Eritis filij altissimi q̃r ipse benignus est sup ingratos et malos. Estote ergo misericordes sicut et pater vester misericors est

Lectio XXIIII

Actus est nobis i

traductõem cogitationũ nostrarũ: grauis ẽ nobis etiam ad videndũ, qm̃ dissimilis est alijs vita illius et immutate sunt vie illius. Propositis in textu pcedenti sex accusatõnes iudeorũ contra xpm̃. In isto textu addũtur due alie cõtra eundẽ. Et sm̃ hoc lr̃a ista diuiditur i duas partes. Nã primo accusant xpm̃ de secreti reuelatõne. Scd̃o de discordi cõuersatõne, ibi, Grauis est nobis. Accusant ergo pmo sic. A Ille qui occulta consilia reuelat pdiciosus est et fraudulẽtus sm̃ illud Prouer. ij. Qui ambulat fraudulẽter reuelat arcana, sed oĩs pdiciosus et fraudulẽtus: est a cõitate extirpãdus talis aũt est xps, ergo etc̃. Causaz et materiam huius accusatõnis acceperũt Math. ix. Cum vidisset iesus cogitatõnes eorũ dixit. Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris. Et lo q̃ba tur iudeis murmurãtibus de hoc q̃ paralitico pctã dimisit, sed fatue excecati fuerũt. Ex h em̃ cõcludisse debebant q̃ veraciter fuit ds q̃ solus cogitatõnes hoim videre põt. In ps. Dñs scit cogitatõnes hoim, qm̃ vane sũt. Arguũt autẽ cõtra xpm̃ sic. Maxima secreta hominis sunt cogitatões. Et iõ q̃ reuelat cogitationes hoim: maxie eos cõfundit, et est nociuus in cõitate, g̃ licet illũ p circũuẽtionẽ destruere. Hec accusatio ponit in his verbis, Factus est nobis i traductiõez, i. ppalatõez sm̃ Grecismũ Est em̃ traducere sm̃ Grec. exẽplare vel ppalare qd̃ fuit occultũ, et cedit ad dehonestatõnẽ alicuius, et sic accipit traducere. Math. j. Ioseph autẽ cum eẽt iustus et nollet eã traducere voluit occulte dimittere eã. Traducere idẽ est q̃ ppalare ad dehonestatẽ virginis coram iudice. Scd̃a accusatio est de discordi cõuersatõne. Et formatur sic. Quicũq̃ studet singulari vite et dissimili aliorũ cõiter viuentiũ, videtur esse scismaticus in re publica, q̃r recedit a communi vnitate et cõformitate, sed talis ẽ iste xps ergo est scismaticus in re publica, q̃r recedit a cõmuni vnitate. Et hũs etiam discordẽ cõuersationẽ ab alijs, talis est periculosus in republica, ergo etc̃. Ad istam accusatõem dõm, cõcedẽdo q̃ fuit dissimilis eis, quia ipi fuerũt mali. Dissimilis fuit quia sine pctõ conceptus et natus, sine pctõ sp cõuersatus. Vñ malis fuit dissimilis et bonis fuit similis. Hec accusatõ notatur i his vbis. Grauis est nob ad videndũ, qm̃ dissilis est alijs vita illius et imutate sunt vie illius, i. variate sunt a nob vie, i. opera eius Iste modus loquẽdi oñdit eos fuisse valde inuidos. Nõ dicunt q̃r grauis fuit eis ad cõuiuendũ vel cõuescendũ vel ad viuendũ sub eo vel ad eum audiendũ. Sz grauius fuit eis ad videndũ. Visus em̃ est de sensibilibus q̃ magis

spū aliter imutant. sicut patz. ij. de aīa, sed spi-
ritualis imutatio min⁹ grauat q̄z corpalis; ⁊ iō
inuidia fecit eos valde teneros q̄ bonū hoīez
sine lesione videre nō possent. Eccī. xiiij. Ne-
quā ē oculus inuidi. et Math. xx. An oculus
tuus neq̄z est q2 ego sum bonus. Fuit de istis
sicut de bubone et vespertilione, q̄z oculi nō su-
stinent lumē solis, q2 oculus egris odiosa est
lux que puris est amabilis, sicut dicit Aug⁹. i
li. cōfessionū. ⁊ Seneca Utinā inuidi oculos
centū haberēt in oībus ciuitatib9. vt de oīm fe-
licitatib9 torq̄rent. Nam q̄nta feliciū sūt gau-
dia: tanta sunt inuidoꝝ tormēta. Hec eīm accu
satio in caput eoꝝ refellit si iuste iudicent. Hec
est sentētia textus Dubitatio lr̄alis sup ma-
B teriam p̄me accusatōnis q̄ est de secreti reuela
tione pōt esse talis. Utrꝫ aliquis teneat ex
precepto sui iudicis reuelare secretuz fidei sue
cōmissum. Et arguitur p̄mo q̄ sic. quia obe
dire oportet deo magis q̄z hoībus. Act. iiij. sz
iudex p̄cipit vice dei, ergo magis est sibi obe-
diendū q̄z homini qui cōmisit illud secretum.
Preterea: seruientes iurant cōiter dominis
suis. q̄ nihil nocumenti p̄cipient q̄n eis reue-
lent. Ponamus q̄ vnus seruiens cōmittat fi-
dei alterius q̄ dānificauit dn̄m suū; in quo-
daz facto. Querit an alius debeat s̄uare secre
tum. si sic. est piurus erga dn̄m suū. si nō. est in
fidelis contra socium Preterea aliquis cō-
mittat fidei mee crimen qd̄ cōmisit extra cōfes
sionem. postea ꝯtingit q̄ est de codē crimine i
famia. iudex inq̄rit et excōmunicat p̄ veritate
dicenda. q̄ritur nūquid teneor reuelare iudi-
ci. Videt q̄ sic. quia nō teneor magis celare q̄z
idem q̄ cōmisit ex ordine caritatis. sed ille tene
tur dicere ex quo laborat infamia Videt q̄ nō
q2 tūc faceret contra fidē. ⁊ p̄pter nullius prece
ptum debet peccare Ad oppositum. Uitare
fraudem et seruare fidelitatē sūt de iure natu-
re. sz nullus iudex pōt cōpellere ad illud qd̄ ē
contra ius nature. ergo nullus iudex pōt ho-
minē p̄ p̄ceptū ꝯpellere ad reuelandū fidei sue
cōmissum Ad q̄stionē dicendū q̄ secretū pōt
esse duplex. Uel est tale qd̄ nō pōt celari sine
pctō. vel pōt celari sine pctō In primo casu
elare tenetur qui sub secreto recipit ⁊ non te-
netur p̄lato p̄cipienti dicere: qñ autē nō pōt ce
lare sine pctō q2 forte est de aliquo p̄petrādo i
nocumento alioꝝ. sicut si aliq̄s ꝯmittit mihi
sub secreto q̄ ipse interficiet tali nocte talez vi-
rum vel cōburet domū, illud nō teneor cela-
re, q2 illud qd̄ p̄ caritate institutū est, ꝯtra cari
tatē nō debet militare, sic dicit Bern. li. de p̄ce
pto et dispēsatōe Et tale secretū ad p̄ceptū iu-
dicis bō reuelare pōt. Et eīm ꝯtra iusticiā bo

num q̄ secretum vellet seruare si ad effectū ta-
lem deduceret secretū. Secus est de sigillo cō
fessionis. q2 si q̄s sub ꝯfessione recepisset. nul-
lo mō etiā pro morte reuelare deberet. Un̄ sci
endū q̄ qñ dicūt forte layce p̄sone vel q̄cunq3:
dico tibi sub sigillo ꝯfessionis ⁊ non ꝯfitetur.
nec est ꝯfessio sacramentalis. ibi nō est sigillū
ꝯfessionis. sz tantū sigillum secreti. Un̄ talis
sic recipiens secretū ⁊ postea reuelans peccat
mortaliter. sz tamē nō est reuelator ꝯfessionis.
q2 nulla ꝯfessio sacramental' ibi fuit. Un̄ p̄ ca
nonē sigillū secreti p̄prie est qñ hō dicit. dico ti
bi istud sub secreto. placet tibi admittere. Et a
lius admittit. si tūc reuelet: peccat mortaliter ⁊
crimē prodicōnis incurrit Ad p̄mū verꝫ est.
Et q2 p̄cipit homini s̄uare fidelitatē vbi illud
nō redūdat in dānum p̄ximi iō non tenetur
Ad scd̄m. talis seruiens nō debet admitte-
re secretū q2 esset contra iuramentū. sz statim
debet dicere dn̄o suo vl' aliūde cauere de dam
no dn̄i. Aliter dicitur ad illud scd̄m q̄ dato q̄
promisit se seruare secretū. tenetur tn̄ illud do
mino reuelare p̄pter iuramentū seruandū ⁊ pu
nietur de illicita p̄missione. Iuxta illud Isi-
dori. In malis p̄missionib9 rescinde fidem. et
in turpi voto muta decretuz. hec est sn̄ia beati
Tho. j. quolibeto. q. xv. Sz dubiū est qñ li-
ceat eis sic intrare dn̄is de reuelādo secreto cū
videat esse ꝯtra p̄ceptū de correctōe fraterna.
Math. xviij. Si peccauerit i te frater tu⁹. ⁊c̄.
Credo q̄ iuramentū dēt intelligi saluo illo p̄-
cepto. ⁊ p̄ ꝯn̄s tenet corripe conseruū si sperat
eū p̄ hoc corrigere ⁊ moueat ad restitutōez si o-
porteat ⁊ postea poterit: cū eū sepius dep̄hen
derit: dn̄o intimare nō aūt p̄ p̄ma vice si sibi cō
stiterit: p̄pter p̄ceptum xp̄i. Math. vbi sup̄.
Ex triplici ergo cā pōt contingere q̄ hō te-
neatur celare illud qd̄ vouit. P̄rio ex h̄ q̄ ipse
solus scit ⁊ nōdum s̄uauit ordinē correctōnis
fraterne. Scd̄o ex ꝯmissione sub sigillo secre
toꝝ. Et tertio ex ꝯfessione qd̄ erit maximum
Ad tertiū credo q̄ nō. Un̄ precepta iudicis
⁊ iuramēta q̄ exigunt de veritate: sp̄. intelligū-
tur fieri a toto ordine iuris. ⁊ ordine caritatis
Grauis est. ⁊c̄. Notandū q̄ in vita p̄nti mul- C
ta grauia sunt pctōribus q̄ nō sūt g̃uia viris
bonis ⁊ iustis. Sūt eīm quatuor que grauia
sunt p̄uersis. onera pctōrum. opa mandatoꝝ.
vicinū beneficiū. diuinū iudicium. Pro p̄mo
dicit in eoꝝ p̄sona. ps. Iniq̄tates mee sup̄gres
se sunt caput meū: ⁊ sicut onus graue grauate
sunt sup̄ me. Quanto aliq̄d est grauius tanto
velocius diuidit mediū ⁊ descendit ad centrū
terre si possit: quia oēm graue appetit q̄ medi-
um suū sit mediū mūdi. sicut p̄z. iiij. de celo et

mūdo Et si eēt aliqd graue qd in instāti ꝛ subito descenderet. diceret ꝙ illud foret infinite grauitatis. qꝛ sine ꝓportōne velotius descēderet quocūq; graui qd in tpe moueret. sicut ptꝫ. iiij phisi. ca. vj. Sꝫ sic est ꝙ pctōr morīens descendit ad mediū terre subito ꝛ in instanti. qꝛ infernus est in medio terre Job. xxj. Ducūt in bonis dies suos ꝛ in puncto ad inferna descendūt. In pūcto. hoc ē in instanti. qꝛ qd pūctus est in magnitudine: hoc ē instans in tpe. ergo pctm̄ est onus graue. imo infinite grauitatis. Et hoc est imaginandū ꝙ si ferrū magnū vna cū magnete ponātur in vno appendulo equilibris nō erit sibimetipsi graue: hoc ē sua grauitas in nullo ꝓmouebit descensū suū. sed tantum descēdet q̄ntuꝫ pmiserit grauitas magnetis. Cui⁹ cā est. quia magnes naturalr̄ attrahit ferrū ad se p modū finis vel p modū efficientis. Vn̄ nō plus pōderabit ferꝝ cū magnete ꝙ magnes solus. Ferrū durꝝ ꝛ ad diuidendū difficile: est hō vtens rōne ꝛ arbitrij libertate. que licet difficultati pōt: vinci nō pōt fm Augu. de libero arbitrio. Magnes aūt ōs est qm̄ deus magn⁹ dn̄s. in p̄s. Iste magnes naturalr̄ trahit ferrū. i. hoiem. qꝛ summi boni cupiditas hōi naturalr̄ inserta est. sicut dt Boetius. iij. de cōsola. psa. ij. ꝛ Joh. vj. Nemo pōt venire ad me nisi pr̄ qui misit me traxerit eum Quādiu ḡ deus et hō se tenent simul ꝛ pliūgūtur in fortuna hui⁹ vite p grām et charitatem homo nō est sibiipsi grauis. sꝫ deus eū confortat ꝛ supportat. Vn̄ apls ad Phil. iiij. Om̄ia possum in eo q̄ me confortat. Sꝫ si separa a deo ꝛ ponit in 3rio appendulo libre p pctm̄ mortale: statim fit hō sibi grauis intantū ꝙ si moriar statim ad infernū descendit. ꝛ h̄ est ꝙ signāter dicit Job. vij. Posuisti me 3rium tibi: ꝛ fact⁹ sum mihimetipsi grauis. Quare nō tollis peccatū meū: ꝛ quare non aufers iniq̄tatē meam. Quasi diceret. Aufer iniq̄tatē meam. ꝛ statim ero in alio appēdulo equilibris. ꝛ nullo mō ero mihimetipsi grauis. imo tūc ponas quicq̄d volueris in tpe contraria ꝛ ego q̄ndiu tibi adhesero: nō curabo. Et hoc est qd dicit xvij ca. Pone me iuxta te ꝛ cuiusuis pugnat man⁹ cōtra me. In cuius figurā vidit zacharias mulierē q̄ndā in amphora hn̄tem in ore suo massam plūbi. ꝛ dictū est ꝓphete. hec est impietas zacharie. v. in signū ꝙ om̄is iniq̄tas opilabit os suū. ꝛ ꝙ ois iniq̄tas grauis est. quia Eccl. xxij. Sup plūbum q̄d grauabit. Et ideo p iniquitatē popul⁹ ad ve eternū descendet. si se h nō correxerit penitendo Et hoc est ꝙ dr̄ Esaie j. cōminando. Ve genti peccatrici: populo grāui iniq̄tate semini neq̄ filijs sceleratis. Se-

cūdo videntur hoībus opera mandatoꝝ grauia. et ī hoc decipiūtur. quia. j. Johis. v. Mādata eius grauia nō sūt. Grauitas em̄ rei nūquā bene perpēditur per vnū hoiem impotētem sed per fortem. Similr̄ iudiciū in virtutibus et vitijs nunquā debet accipi fm falsam opinionē errantis. Sꝫ fm rectā rōem sapientis. sicut ptꝫ. iiij. ethicoꝝ Et iō qd malis appet graue: nō ideo dicendū est graue quia sunt infirmi. p̄s. Infirmati sunt ꝛ ceciderūt. Scitis ꝙ ignis ē totaliter leuis. ꝛ terra totalr̄ grauis quia est graue simplex. Mixtū vero ex terra ꝛ igne erit parti graue ꝛ partim leue. Et si terra predomietur mixtū tale descender. ignis ascēdet. Terra est anima hūana grauis per pctm̄ per cōcupiscentiā originalem. Eccl. xl. Iuguꝫ graue sup filios ade a die exitus de ventre matris eius vsq; in diem sepulture. Unde in p̄s. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Charitas est ignis. Luc. xij. Ignē veni mittere in terram. Quādo igitur ita est ꝙ aīa separat a charitate: fit simplr̄ terra simplex. ꝛ grauis deorsuꝫ vertr̄ de pctō in pctm̄ Eccl. iij. Cor nequaꝫ grauabit doloribꝫ ꝛ peccator abijciet ad peccandū. ꝛ tūc descēdet eius delectatio tantumodo ad terrena ꝛ vana hui⁹ vite. ꝛ fit tota grauis propter qd acute arguit eos. p̄s. Filij hominū vsquequo graui corde vt quid diligitis vanitatem et q̄ritis mēdacium. Glo. Om̄ia terrena sunt mēdaciū: quia nō faciūt quod ꝓmittūt Sꝫ certe si fiat cōmixtio charitatis ad aīam anima perdit de sua grauitate. q̄ntum em̄ intendit charitas: tantuꝫ minuit cupiditas fm Augustinū q̄ est anime grauitas. propter quā nō pōt eius amor ferri sursum p fecte sicut deberet. ꝛ intantū pōt ista charitas augeri ꝛ intēdi qd fiet aīa magis leuis. i. tendens ꝓsus superius p dilcōnem q̄ grauis ad ista tēpalia. Que sursuꝫ sunt sapite nō que sup terram. ad Col. iij. Et si sic leues essem⁹: videm⁹ oīa mandata dei facillima. Tertiū qd malis graue videt est vicinū beneficiū. Displicet em̄ malis ꝙ boni qui viuūt e vicino iuxta eos benefaciunt ꝛ bene viuūt. ꝛ tales sunt ꝓrie inuidi qui loquūtur in ꝓposito d viro bono dicētes Grauis est nobis etiā ad videndū. Quartū qd malis videt graue est diuinū iudiciū: ꝛ ita ē sine errore. De illo em̄ iudicio tremēdo dr̄ Esa. xxx. Ecce nomē dn̄i venit de longinquo ardēs furor eius ꝛ grauis ad portādū Quāto graue ab altiori descenderit: tāto grau⁹ ledit. sꝫ xp̄s de celo empyrreo ad iudiciū venit. i p̄s. A sūmo celo egressio eius. tam ad incarnatiōem q̄ ad iudicij diffinitionē. Impij autē stabūt deorsum in profundo. ꝛ iō grauissima sententia

D illa sup eos cadet. Nota q ex quo mali graues sunt et pōderosi: magna erit cōpressio i inferno post diez iudicij. qz eoꝝ corpa erūt mirabiliter grauia, z qlibet scdm vltimū potentie sue conabiť ꝟsus centꝝ. Maxima ğ pssura ibi fiet. Et tñ ɔuenit hic imaginari qndā miscdiā ex iusticia pcedentē qz licet qliber esset dignus centro: grauiores tñ loca centralia occupabunt et minus graues loca exteriora, z sic erit minor pssura q̄ si fieret econuerso. Notāda est causa q̄re q̄ntūcūq3 hō sit grauis z pōderosus p peccata z ɔtinue descēdat cadēdo, nūq3 tñ est d co finaliter despandū. Rō huiꝰ est. Si aliqd graue cadat ab alto q̄ntū a sūmo ceciderit, si posset añ casuz ad terrā repelli a linea casus nō cadet grauiꝰ q̄ si cecidisset a loco in q̄ a linea casus est expulsuz. Vñ si hō caderet a tecto domus: z dū esset in cadendo: alius sup terram stans eū depelleret manu a linea casus, ipe ad terrā cadens nō plus lederet q̄ si a loco depulsionis a linea casus tmmō cecidisset, ita q totū nocumētū casus q̄ pcesserit p illā vim ɔpulsionis ipediť. Moralit hō cadit cōtinue qñ est in pctō fm lineā rectā ꝟsus centꝝ terre qd ē infernꝰ. s3 sunt hoies stātes nō cadentes: vicz sancti viri in eccl'a q̄ eū vel p pdicatiōes vel p orōnes vel p penitētie sacramentū a linea sui casus depellūt: z nūc nō cadit vt cōiter oīus hō videlicet p mortē: sed aia de casu nō ledetur nec aliquā penā sentit pro casu si peccatum in hac vita remittať.

Lectio XXV

Anquā nugaces

estimati sumꝰ ab illo z abstinet se a vijs nr̄is tāq3 ab imūdicijs z prefert nouissima iustoꝝ z gliaťse deū prēm hēre. Positis octo accusatiōibꝰ qbꝰ iudei accusabāt xp̄m. i lcōne hodierna supaddūtur q̄tuor alie ptes. Nā pmo accusať de crimiali derisione Scdo de ptiali diuisione. Tertio de piudiciali compatōne. Quarto de sup naturali vsurpatione. Scda ps ibi. Abstinet se. Tertia ibi Et pfert. Quarta ibi. z gliatur. Prima ğ accusatio formať sic. Illi q̄ secū ɔuenientes contēnit z p uipendit pacē pturbat. z p ɔñs debet a cōitate repelli: nisi sit spes de bona correctōe. Sed xp̄s nō iudeos totaliť peruipēdit. ğ zč. hec accusatio ponitur in his verbis. Tanq3 nugaces estimati sumus ab eo. Nugax acis, omis generis est, z diciť homo mendax qui totaliť z supflue dat se trufis z inutilibus. Similiť hic et hec z hoc nugas. cuius vltima littera est s. et est nomen hebreū z idem significat qd nugax, sed est indeclinabile. Et ponitur Zephonie. iij. Nugas que a lege recesserant cōgregabo. exponit sic. Nugas id est vanos. Dicūt ergo q fuerūt contēpti a xp̄o z estimati ab eo tāquā nugaces. i. homines trufatores vani z inutiles. sed in hac accusatōne magis accusant se ipos. nam tales fuerūt i rei veritate nec ipe q̄ veritas fuit, potuit de eis aliter estimare. Secūda accusatio z decima in vniuerso est de ptiali diuisione. Et formať sic. Quicūq3 diuidit se a vita cōmuni trahens alios secum ad ɔuenticulas z partiales ɔfederatōnes: est nociuus in republica. sed talis est xp̄s. Abstinet eñ se a nobis: trahit ad discipulos z cōfederať contra legem nr̄am. ergo ipe est nostre cōitati nociuus. Et ponitur hec accusatio in his ꝟbis. Et abstinet se a vijs nostris tanq3 ab imūdicijs. Sed ad istaz accusatōem dōm, q xp̄s eoꝝ legem p totū seruauit z impleuit z pfectiorē docuit que fm eoꝝ pphetas post legem eoꝝ successura fuit legi eoꝝ. Vñ ipe legē illā diuulgauit z bonis z sanctis illā recipientibꝰ se ɔiunxit. z a malis hoibꝰ deo inobediētibꝰ se abstraxit siue substraxit. Tertia accusatio ē de piudiciali compatōne z formaťsic. Compationes sunt odiose z q̄ndo fiūt cōiter generant discordiam. sed xp̄s tales cōpatōnes fecit: prefert iustos gentiles nō habentes legez: nobis iudeis qui legem dei habemꝰ. ergo in piudicium nostrum facit tales compationes. Et hoc dicunt in his verbis. Et prefert nouissima iustorum id est pter vite nostre nouissima. i. finale pmiū iustoꝝ gentiliū nō obstante lege nostra. Et h̄ dixit christus Math. xij. vbi dixit q viri niniuite qui egerūt penitentiā ad pdicatiōem Jone. Et regina austri que sola fama audita Salomonis venit vt informaret ab eo. Surget in iudicio et cōdemnabūt generatōez iudeoꝝ qui contēpserūt credere christo qui fuit maior Salomone z Jona. Ista accusatio refellitur in semetipos, nā iuste fecit in hoc q iustos pretulit ipis malis. Quarta accusatio z duodecima in nūero est eadem cū sexta in virtute. Vñ accusant eum de supnaturali vsurpatiōe nature diuine. Vñ iste due cause. Filiū dei se nominat. Et gl'atur patrem se habere deū. idē dicūt realiter. Et replicaťhis eadem accusatō quia est de grauissima materia. vtpote de blasphemia atq3 vsurpatōne honoris diuini, sed vt dictum est cū de sexta accusatōne ageretur. nō nomē vsurpauit, sed naturam diuinā se habere p maxima miracula demōstrauit, z iō merito gloriabaťse deum patrez hebere. nō falsa gloria sed vera quia vere sic erat testante voce patris. Math. iij. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cōplacui ipm audite.

B

¶ Gloriatur se deū patrē hr̄e. Notādū q̄ magna est gloria veraciter hr̄e deū patrē ꝛ posse cū sana cōsciencia sibi dicere q̄tidie Pater noster q̄ est in celis Math. vj. Gliant eñ q̄dam de pgenitoꝝ nobilitate, nobilius nihil deo eē pōt, De quo singularit̄ dicit̄ Luc. xix. Hō q̄dā nobilis abijt in regionē longinquā accipere regnū et reuerti. Quidā de pgenitoꝝ dignitate. Deus totius vniuersi rex est ꝛ impator. in p̄s. Deus aūt rex noster añ secula. Quidā de pgenitoꝝ diuitijs, ꝛ d̄ eo scribit̄ in p̄s. Gloria ꝛ diuitie in domo eius. Quidā de pgenitoꝝ militijs, At deus ipe est dñs exercituū. pnceps milicie ꝛ belli. De quo Job. xxv. Nūquid est numerus militū eius. Ergo cōfidenter gliemur deum nos hr̄e patrē, qr̄ Eccī. iij. Gla hominis est honor p̄ris sui, ꝛ dedecus filij pater sine honore. Jnueniem⁹ autē in isto patre, libertatez sufficientis exhibitōnis: si ei seruiam⁹. Regularitatez cōuinientis castigatōnis: ne delinq̄mus. Hilaritatē allicientis recōciliatōnis: si ad eum redeamus. De p̄mo facit nobis christus dulcissimū argumētū. q̄d deus nullo modo nobis deficiet si ei seruierimus. Luc. xj. Quis: inquit christus de hoībus, petit a p̄re suo panem: nūquid lapidem dabit ei aut piscem, nūquid pro pisce serpentē dabit illi Aut si petierit ouū: nūquid porriget illi scorpionez Quasi diceret: non Et tunc arguit xp̄s a mīto fortiori. Si ḡ vos hoīes cum sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris, q̄nto magis pater vester celestis dabit spiritū bonum petentibus sc. Et iō nullus timeat mūduz cōtemnere ꝛ paupratez pro xp̄o subire, quia deus omnibus sibi seruientib⁹ sufficienter puidebit.

Cū magister n̄r ordinis scꝫ frater Jordanus in quadā abbatia cistercienſiū receptus fuisset: ꝯuenerūt circa eum monachi secū amicabiliter cōferētes quesierūt ab eo. Magister q̄ño pōt ordo vester durare cuꝫ nihil habeatis vnde viuatis. Licet mūdus sit mō deuotus, tamē scriptū est in euāgelio, q̄ refrigisset charitas multoꝝ, ꝛ nō habueritis elemosynas deficietis. Respōdit aūt magister mansuete, Si vobis videt̄ vestra ratio probat q̄ vos citius deficietis. q̄m vbi vos allegatis vt p̄mittitur quoniā supabūdabit iniq̄tas, refrigescet charitas: sed quoniā supabūdabit iniq̄tas, iniqui homines predones ꝛ raptores auferent bona vestra, ꝛ cum vos mendicare nesciatis deficietis: ꝛ ipi nobis de bonis vestris conferent abūdanter. Scitis q̄ pater qui habet multos filios mittentes ad scholas tres vel quatuor seniori dat pecuniā pro oīb⁹ us, nō quoniaꝫ plus eum diligat, quia fortassis plus diligat iuniorem, sed quia senior plus est expertus de seculo Jsto modo de⁹ dat alicui diuitias huius mūdi nō pro seipo tantū, sed pro suis pauperib⁹ quoꝝ dispensatorē vel senascballū facit talem, ꝛ nisi eis erogauerit grauiter finaliter arguetur. Unde vos diuites rectores portatis cōmunes paupeꝝ fratres bursas, sꝫ caueat sibi quilibet q̄ nō sit iudas. Judas eñ loculos habebat, et ea que christus ordinauit pro pauperib⁹ asportauit ꝛ in vsus proprios cōuertit. Sic mō diuites quidā qui portant loculos paupeꝝ: sed magis in voluptatib⁹ ꝛ vanitatibus huius vite consumūt. Qualiter sūt deus diuitib⁹ dat diuitias rōne paupeꝝ, docet Augustin⁹ sermone. xxiij. Diues inq̄t et pauper duo sunt sibi contraria, sed iteruꝫ duo sibi inuicez sunt necessaria. Nullus indigeret si inuicem se portarēt, ꝛ nemo laboraret si ambo se iuuarent. diues propter pauperē factus et paup propter diuitem factus est. Pauperꝫ est rogare. diuitis erogare. dei pro paruis magna repensare. de miscd̄ia eius parua magna nascitur copia. Fecūdus est ager pauperū, cito reddit donantib⁹ fructū. Via celi est paup per quā venitur ad patrē. Hec augustin⁹. Et rōnabiliter inhibuit christus voluntarie pauperibus sollicitudinē excessiuā circa victuz suum. Ex quo eñ precepit diuitib⁹ q̄ sint solliciti circa pauperes sustentādos de suis elemosinis, superfluū esset q̄ pauperes forent etiā solliciti circa idem. Et ideo cōuenienter dixit discipulis suis Matth. vj. Respicite volatilia celi quoniā nō serunt neqꝫ metunt nec cōgregant in horrea ꝛ pater vester celestis pascit illa. Et infra. Nolite ergo solliciti esse dicētes. Quid manducem⁹ aut quid bibem⁹, aut quo operiemur. Hec eñ oīa g.ntes inquirūt. scit eñ pater vester q̄r his oīb⁹ indigetis Querite ergo primū regnū dei ꝛ iusticiam eius. et hec oīa adycientur vobis. Hec est autē spes ꝛ regula paupeꝝ firmissima q̄ si bene seruierint deo: hec oīa adycient̄ eis. et si nō tantū q̄ntum deordinate appetūt. tamē q̄ntū indigentie est Secūdo inuenim⁹ in isto patre q̄ deus est regularitatē cōuenientis castigatōnis. Inter tria que pater dat filio s̄m ph̄m viij. ethicoꝝ ponit̄ disciplina Dat eñ pater filio nutrimentū ꝛ disciplinā. Et di vulgariter Melior est puer nō natus q̄꜡ nō disciplinatus seu informatus. ad Heb. xij. Quis est filius queꝫ nō corripit pater. Nobilis homo qui habet filios sibi caros. facit eos diligēter castigari: corripi et flagellari pro oīi defectu vbi gartōnes et famuli dimittūtur sibi ipis. Jdeo di' aplus ad Hal. iiij. Quāto tēpore heres paruulus est

nihil differt a seruo cū sit dn̄s oīm. sed sub tutoribus τ actoribus est vsq₃ ad p̄finitū tēpus a pře. Isto mō deus reprobos τ finalit̄ dānandos dimittit sue volūtati: filios aūt suos corripit τ castigat, nūc p infirmitates, nūc p aduersitates, nūc p subtractōem bonoꝝ tpaliū, nūc p detractionē maloꝝ hoim. q̄ oīa sunt tolerabiliter sustinenda si cogitem⁹ q: pater est q̄ infert. τ q̄ hereditatē nobis seruat. Et hoc est qd̄ dicitur Sap. xj. Hos quidem. id est filios tanq̄₃ pr̄ monens probasti: illos aūt reprobos tanq̄₃ durus rex interrogans ꝯdamnasti. Et ideo Eccl. iij. Judiciū patris audite filij τ sic facite vt salui sitis. Tertio inuenim⁹ in isto patre hilaritatem allicientis cōsolatōnis si ad eū redeamus quotienscūq₃ peccauerim⁹. Figurā habemus expressam. ad hoc Luc. xv. de filio prodigo q̄ cum a patre paternā suam portionē petiuisset et illam in regione longinqua viuendo luxuriose expendisset cū meretricibus τ tandē cōpulsus miseria ad patrē redisset: cū adhuc longe esset occurrit ei pater. Et cū dixisset. pater peccaui in celum τ corā te, nō sum dignus vocari filius tuus, irruens pr̄ in oscula τ amplex⁹ dixit seruis suis. Cito proferte stolam primā. τc. Dicamus ergo et nos isti patri sicut filius dixit filio suo. fm̄ Vale. li. v. ca. iq. Quero vt meus erga te amor eo sit melior quo a pueritia oritur. Ita dixit filius patri quē grauiter offenderat τ recōciliatus est pr̄i suo. hec ille.

Lectio XXVI.

Ideamus ergo si

sermones illius v̄i sint: τ tēptemus q̄ ventura sint illi τ sciemus q̄ erūt nouissima illi⁹. si eīn verus ē fili⁹ dei suscipiet illū et liberabit illū de manibus ꝯtrarioꝝ. Postq̄₃ spiritus sctūs posuit cōspiratioem iudeoꝝ contra xp̄m τ ad xp̄m circūueniendū, hic ponit eorūdem ꝯspiratōem ad xp̄m occidendū. Et circa hoc duo fac̄. Nā p̄mo tractat de emolumento qd̄ ipi de morte eius p̄cipient. Sc̄do de tormēto quo xp̄m ad mortē affligent. Sc̄da ps ibi. A cōtumelia. Circa p̄mū notandū q̄ nihil boni sciuerūt videre q̄ posset eis de morte xp̄i puenire nisi vna certitudo experientie: an eēt ver⁹ filius dei vel nō, τ hec fuit crudelis curiositas sciendi q̄ volebāt eū occidere vt experirent. an esset filius dei. Narrat boetius et alij de nerone q̄ motus crudeli curiositate sciēdi q̄liter i ventro mr̄is sue iacuerat, matrē ꝓpriam pulcherrimā dominā fecit occidi et aperiri nec ꝯsiderādo funus matris sue lachrimādo vel gemēdo qd̄cūq₃ signū cōpassionis ostendit. Et hec fuit consilij crudelis curiositas. Eīuerant ergo q̄t tuor de xp̄o que p eius mortē innotescēt: sciemus inquiūt de xp̄o, an sit infallibilis veritatis, an sit impassibilis potestatis, an insensibilis eternitatis, an sit inuincibilis diuinitatis.

Primo iudicant se scituros. an xp̄s sit infallibilis veritatis. Et q̄ntū ad hoc dicūt. Videamus si sermones illius veri sint. Constant q̄ veri fuerūt. Nā ipsemet fuit veritas. Sc̄do iudicant q̄ scient. an fuerit impassibilis ptāt̄. Et q̄ntū ad hoc dicūt. Tēptemus. id ē experiamur q̄ ventura sint illi. si eū affligam⁹ τ torq̄amus. τ h̄ fuerūt decepti, putātes q̄ nō potuit simul eē passibilis τ dei filius p naturā. τ hoc falsū fuit. habuit ei duas naturas. τ fm̄ vnā impassibilis extitit. fm̄ aliā videlicet hūanā₃ potuit vere pati. Tertio iudicauerūt q̄ experirētur an esset insensibilis eternitatis. Et in h̄ decipiebātur. q: quādo finitus fuit p mortem tpis: existimauerūt eū nullaten⁹ resurrecturū. Vñ putabāt mortē corpis nouissima sua esse. Et q̄ntū ad hoc dicūt. Et sciemus que sint nouissima illius. Quarto iudicauerūt q̄ experirētur an eēt inuisibilis diuinitat̄. τ arguebāt sic. Si deus p̄mittat eū cruciari et affligi per nos, τ nō liberauerit eū de manibus nr̄is. ꝯstat q̄ nō est filius dei. Et in h̄ decipiebant̄ oīno. Venerat eīn mori. τ sic lr̄a tota plana est. Dubitatio lr̄alis. An ꝑsecutores xp̄i cognouerūt eū esse deum. Et videt̄ q̄ sic. Nā₃ p̄ncipes sciuerunt eum esse illū qui fuerat promissus in lege fm̄ Aug⁹. in li. questio. noui τ veteris testamēti. sed fm̄ ꝓphas debuit esse deus. ergo sciuerūt ipm esse deum. Preterea: sicut amare sic odire p̄supponit cognitoem. sed odiebāt eum quatenus fuit deus. ergo sciuerūt eum eē deū. Minor ptz Johis. xv. Nūc τ viderūt τ oderūt me τ prēm meū. Ad oppositū est Apl'us. j. Cor. ij. Si cognouissent nunq̄₃ regē₃ glīe crucifixissent. qd̄ exponit̄ fm̄ glo. ta de demonibus suggerentibus mortē christi: q̄₃ etiam de iudeis. Item xp̄s dic̄. Luc. xxiij. Pr̄ ignosce eis q: nesciūt quid faciūt. Item Act. iij. dixit petrus iudeis. Scio q: per ignorantiā fecistis sicut τ p̄ncipes vr̄i. Ad dubitatōem dōm q̄ nō. neq₃ eīn demones neq₃ p̄ncipes: neq₃ simplices cognouerūt eum eē deum. In hoc tamē est differētia q̄ p̄ncipes τ maiores instructi in lege sciebant eum esse messiam. sed nō sciuerūt eū esse deum. Minores vero τ simplices nec sciuerūt eum esse p̄missū₃ in lege: nec filiū dei. Sz contra Luc. iiij. demones clamabāt. Quid nobis τ tibi iesu fili dei. Preterea Orige. sup illud mathei. xxj. Hic est heres venite occidam⁹ eū. dic̄ sic. Hoc i illis impletū est q̄ vidētes xp̄m τ cognoscētes filiū, nihilominus crucifixerūt eum

Preterea Beda sup illud. Luc. xxiij. Pr ignosce illis zc. Notandū inqt q̄ nō pro eis orat q̄ eū filiū dei vere intellexerūt. z crucifigere q̄ cōfiteri maluerūt. Ad hec dicit sanct⁹ Thomas q̄ deberet sic intelligi. cognouerūt eum eē filiū dei nō p naturā sed p q̄ndā gratie singularē excellentiā q̄ntum ad iudeos Ad scōm de demonib⁹ dixerūt illud ex suppositōne z suspitione nō ex certa cognitōne sicut ponit Glo. j. Corinth. ij. Si cognouissent Ad primū principale dōm. q̄ licet scirent eum p facta z signa q̄ fecit esse promissum in lege. nō tamē oēs ꝓprietates sciuerūt quas de deo ꝓdixerūt ꝓphete sz tantū hoc sciuerūt q̄ fuit messias. Ad scōm dicendum q̄ cognouerūt filiū dei. nō tamē cognouerūt eum esse filiū dei. ad odium dei hoc sufficit odire christū. Videamus Notādū

B q̄ hūane conditōnis cōsideratio ad q̄ttuor se debet extendere in p̄nti. ad hoc q̄ vita nostra v̄tuose regatur. Oportet em̄ videre q̄d supra nos ē. quid infra nos latet. q̄d circa nos cernitur. et q̄d sub nob̄ sternit̄. Videam⁹ ergo supernā p̄mioꝝ affluentiā Videam⁹ internā cōmissoꝝ cōscientiā. Videam⁹ fraternā ꝓximoꝝ indigentiā. Videamus eternā tormentoꝝ vehementiā. Videam⁹ primo supnam p̄miorum affluentiā recogitādo iocūditatē illi⁹ beatitudinis q̄ nobis ꝓmittitur in celis z statim vilescet quicq̄d p̄ciosum inuenimus in terris et de ista visiōe dicit. ps. Videbo celos tuos opera digitoꝝ tuoꝝ. lunā et stellas q̄ tu fundasti. Sed notandū q̄ ille q̄ est in ꝓfundo puteo circa meridiē videt stellas vbi ille q̄ stat in supficie terre in lumine nullā videt stellā Eodem mō ille q̄ ponit̄ in ꝓfundo humiliatōnis: tribulatōnis et angustie: suspirat ad celū z clamat ad deū. qui vero stat in lumie mūdi z claritate mūdane ꝯuersatōnis z lasciuie stellas videre nō pōt. Est etiā experimētū q̄ si denari⁹ ponatur i scutellā vacuā recedat q̄ a scutella donec denari⁹ desinat videri si aq̄ supeffundat̄. stante oculo in eadē distātia: denari⁹ iterū apparebit ꝓpter aquā suphusam denario. Moraliter Denari⁹ vitā designat eternā. Math. xx. Nōne ex denario diurno ꝯuenisti mecū. Iste denari⁹ nō apparebit q̄busdā hoīb⁹ i hac vita dū in dignitatib⁹: voluptatib⁹ z honorib⁹: elōgāt a deo. quales fuerūt illi duo sacerdotes pessimi. de quib⁹ Daniel. xiij. Declinauerūt oculos suos ne viderent celum neq̄ recordarent̄ iudicioꝝ iustoꝝ. Sed si ponant̄ tales in infirmitate. tribulatōne. z p secutōne bene recordabūtur de deo et de celo ad q̄d facti sunt. Nota q̄ vespertiliones debiles sunt oculis. Causa est. q̄ humor crystallinus q̄ necessarius est oculo ad videndū trāsiuit in substātiā alarū Vn̄ habent ales coreales. z sic ꝓpter volatū amiserūt visum q̄ substractū est oculis q̄d ponit̄ in alis Hic figurāt supbis q̄ q̄nto magis volare nitūtur: tāto gr̄a diuini luminis magis p̄uantur. q̄ tota intentio eoꝝ que deberet eē in cōsiderando celestia trāsiuit in p̄enas ambiciosas. q̄ tota eoꝝ cogitatio est q̄uo possint gradatim ascendere de dignitate in dignitatē. Causa autē quare pro celestib⁹ premijs non laboram⁹ est. q̄ ea nō videm⁹. sicut hō qui transit in nūdinis p mercimonia coopta q̄ nō potest videre nō tēptatur inde emere. sed in nūdinis quādo plane videt ea discoopta. statī inclinat̄ ad emēdum ea ex p̄te ista. Vn̄ Act. vij. Stephanus vidit celos aptos z statim voluit emere. Dn̄e inqt iesu suscipe spiritū meū: ecce statī obtulit denariū suū. Prouer. xxxi. Cōsiderauit agrū et statim emit illū. z infra. Gustauit z vidit q̄a bona est negociatio eius. Sed de multis emit sicut de moyse q̄ ascendēs in montē hū vidit terrā ꝓmissionis. sz nūq̄ intrauit in eā. sic quidam irati vident celestia: p sacrā scripturā. sed nunq̄ intrant in eā p ꝯtemplatione Scdo

D videam⁹ internā ꝯmissoꝝ cōscientiā. Discutiamus facta nr̄a cogitatōnes z verba Scriptor si oculos suos auertit a libro: turpem lrām faciet. quia bona scriptura diligētissimā visionē requirit. Libri nostri sunt cōsciētie nostre Danielis. vij. Iudiciū sedit z libri apti sunt cōscientiaꝝ s̄m glo. Et Apoc. xx. Iudicati sūt mortui ex his que scripta erant in libro s̄m opera eoꝝ. Videamus ergo scribam⁹. Dū liber ē infieri. z q̄d falsum est corrigam⁹ z abradamus dum possumus p penitenciā. Sz hec est conditio oculi q̄d optime videt alia a se q̄ sibi idcirco opponūtur. sz seipm nullo mō videre pt sed indiget speculo repsentāte se. Et ita est de nob̄ alienos defectus optime notam⁹. propos nō videm⁹ nisi forte p speculū hoc ē per correptionē alicui⁹ sancti viri. j. Coꝝ. xiij. Videm⁹ nūc per speculū Et talē quēlibet arguit saluator Math. vij. Quid vides festucā in oculo fratris tui: z trabē que in oculo tuo est nō consideras: hypocrita eijce primū trabē de oculo tuo: z tūc veni z eijce festucā de oculo fr̄is tui. Vn̄ prosper de vita cōtemplatiua. li. ij. Tamdiu quis peccata sua que nosse z flere deberet ignorat: q̄diu aliena curiose ꝯsiderat: q̄ si mores suos ad seipm cōuersus cōsiderat nō req̄ret quod in alijs reprehendat: sed q̄d in seipso lugeat. Et ideo signāter dicit. Saluator noster Marc. xiij. Videte vosmetip̄os Basilius examerou li. iij. recitat q̄ omniū creaturarum

difficillimū est cognoscere seipm. Nō eñ sol⁹ ocul⁹ q̄ exterius bꝫ inspiciēs semetipm nō valet intueri, sꝫ et mens ipa satis acute aliena delicta ꝯtemplās, tardior est erga suoꝝ cognitionem vicinoꝝ. Et iō signāter dicit̄ vnicuiqꝫ nostrū. illud Hyere. ij. Vide q̄ꝫ malū et amaruꝫ est reliquisse te dñm deum tuū, te inquit nō alios. Tertio videam⁹ fraternā proximoꝝ indigentiā. Geñ. xxxvij. Vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos. Sed reuera multi vident fratres suos indigentes sicut sacerdos ꝛ leuita viderūt samaritanū sauciatū Luc. x. Leuita cū esset secus locum ꝛ videret eū ptrāsijt. De vnoqꝫ tali dicitur. j. Joh. iij. Qui habuerit substātiā hui⁹ mūdi ꝛ viderit fratrē suū necesse hīe, ꝛ clauserit viscera sua ab eo, qūo charitas dei manet in illo, quasi diceret nullo mō. Sed videam⁹ nos pauperū indigentiā sicut samaritanus fecit qui vulnera alligauit ꝛ i stabulum secū duxit Luc. x. Videbo vos ꝛ gaudebit cor vestꝝ. Johis. xvj. Quarto videamus eternam tormentoꝝ vehementiam. Homo qui nō diligenter ꝓuidet sibi de fouea et puteo faciliter cadit in eum: sic q̄ nō profunde et frequēter imagiuat̄ de pena putei infernalis nō bene cauet sibi, ꝛ ideo ps. Oculis tuis cōsiderabis, ꝛ retributionem peccatoꝝ videbis. Et quicūqꝫ hec videret infallibiliter retraheret se a pctō. Nau. iij. Oīs q̄ viderit te resiliet a te. Vñ Hugo de sancto victore, li. suo d aīa. Infernus lacus est sine mensura, profundus sine fundo. plenus ardore incōparabili, plenus fetore intolerabili: plenus dolere inūerabili, ibi miserie, ibi tenebre, ibi nullus ordo ibi horror eternus, ibi nulla spes boni, nulla desperatio mali. Hec Hugo. Et ideo videte. Vigilate et orate. Marc. xiij. Et ad Eph. v. Videte vitaqꝫ fratres qūo caute ambuletꝭ nō quasi insipientes: sed vt sapientes redimētes. tempus quoniā dies mali sunt

Lectio XXVII

Contumelia et tormentis interrogem⁹ eum vt sciam⁹

reuerentiā eius ꝛ ꝓbemus patiam illius. morte turpissima cōdemnem⁹ eū. Erit eñ respectus ex sermonibꝰ illius. Posita cōspiratione iudeoꝝ ad xp̄m occidendū. Hic exeqtur de sue cōspiratōnis executōne ad suū flagiciū efficaciter adimplendū. Ordinant auteꝫ ꝙ mors xp̄i duas habet circūstantias penalitatis, videlicet ꝙ sit sūme molestia ꝑ amaritudinem acerbitatis, ꝛ sūme inhonesta ꝑ turpi-

A tudinem vilitatis, ibi. Morte. Circa ꝓmū sciendū, ꝙ oīs pena homini infligenda in duobꝰ consistit. scilicet in verbis et in factis, ꝑ verba cōuiciatiua homo dehonestat̄, ꝛ ꝑ facta cruciatiua homo debilitat̄. Et iōo istas duas penas dicūt se velle inferre xp̄o. vñ dicūt Cōtumelia et tormētis. Cōtumelia q̄ntū ad ꝟbo rū dehonestationē. Tormētis q̄ntū ad sensibilem passionē. Quantū ad primū sciendū ꝙ septem sūt vitia loq̄ndi, q̄bus homo p̄ximo suo iniuriat̄. videlicet cōuiciū, ꝯtumelia: improperiū detractio, susurratio. derisio, ꝯtentio. Sūt eñ quatuor bona in hoīe que ali⁹ homo iniuriose nititur diminuere vel auferre, videlicet veritas: honor, fama ꝛ amicitia. Cōtra veritatem est contētio, que ad quedam inordinata cōtrarietas in verbis per quā hō intendit ostendere proximū suū dicere falsum. Contra honorē sunt q̄tuor, cōuiciū. cōtumelia, improperiū, et derisio. Cōuiciū est verbo q̄uolibet hoīem dehonestare siue exp̄mat̄ vitiū culpe vl̓ pene. sed ꝯtumelia nūqꝫ est nisi q̄n hō iniuriose dehonestat̄ ꝟbo exp̄mente culpā. Vñ si dicā te scabiosuꝫ vel cecū, ꝯuiciū est: vl̓ si dicā ꝙ fur es vl̓ latro: ꝯtumelia, ꝛ oīs ꝯtumelia ē ꝯuiciū sꝫ nō econtra. Improperiū est iniuriose recitare hoīs indigētiā ꝓcedētē. sic q̄n aliq̄s iniuriose ꝛ cōtra charitatē reducit alicui ad mēoriā auxiliū sibi factū tpe sue indigentie ꝛ hoc corā multis ꝛ ħ cedit in diminutōnem sui honoris. Derisio autē est vitiū ludendi ꝛ intendit erubescentiaꝫ pro fine. Unde derisor sub specie ludi proponit idꝑ qd̓ facit hominē timere dehonestationem, ꝛ potest in casu esse peccatū mortale. Cōtra famam hoīs est detractio, q̄ nihil aliud ē nisi dicere verba iniuriosa ꝛ latēter de aliquo cū intencōne diminuendi famaꝫ suam. Unde cōtumeliosus se habet ad famā ꝛ honorē sicut raptor ad bona exteriora. Sꝫ detractor ē fur fame, quia de rōne detractōnis ē ꝙ occulte dicatur. Cōtra amicitiā aūt est susurratio, cui⁹ finis est sepāre amicitiā occulte ꝛ semiare discordiam. ꝛ hec est pessima locutio. Cui⁹ ratio ē, qꝛ amicitia ē de bonis exteriobꝰ optimū, ē eñ melior q̄ꝫ fama vl̓ honor. vl̓ scientia: q̄ est in veritate iudicandi de reb⁹ in quibꝰ sine culpa homo pōt decipi ꝛ iōo susurratio ē peior detractione, ꝛ contumelia. Similit̓ sicut rapina peior q̄ꝫ furtum. ꝛ detractio peior est q̄ꝫ cōuicium. q̄ nō est contumelia, ꝛ peior derisione ꝛ improperio ꝛ etiam contētione q̄ꝫtuꝫ ē de genere peccatoꝝ iudicando. Rixa vero nō consistit ꝓprie in ꝟbis sed in factis, vñ rixa est ꝓuatum bellū inter ꝑsonas priuatas sine publica auctoritate, ꝛ sic pꝫ quid sit cōtumelia, videlicet publice imponere homini peccatum ad diminutionem sui honoris ꝛ hoc iniuste. Per cōtumeliā

aũt ꝓbat hoĩs hũilitas. Et ꝑ tormẽta hõĩs pa
tientia. ꝛ ideo vt ꝓbarent xp̃i hũilitatem vole
bant sibi inferre ꝯtumelias. ꝛ vt ꝓbarent eius
patientiã. voluerũt sibi inferre tormentoꝝ mo
lestias. dicũt ergo sic. Cõtumelia ꝛ tormentis
interrogem⁹ eum vt sciam⁹ reuerentiã eius. i.
hũilitatem. ꝛ ꝓbamus patientiã illius ꝑ tor-
mẽta. Consequenter ibi. Morte turpissima.
ordinant ꝙ mors sua sit inhonesta ꝛ hoc per
turpitudinẽ vilitatis. vñ dicunt. Morte tur-
pissima cõdẽnemus eum. i. morte crucis cũ cir
cũstantijs turpissimis. Erit em̃ respectus ꝛc.
id est defensionẽ ꝛ excusatiõez habebim⁹ et ser
monib⁹ illius quibus dixit. Johis. ij. Solui-
te templũ hoc ꝛ in trib⁹ dieb⁹ excitabo illud. q̃
si dicerent. Uidebim⁹ si post mortẽ resurgat

B Dubitatio lr̃alis. An christus fuerit violẽ-
ter occisus. Quod nõ. patet qꝛ fuit voluntarie
occisus. ergo non violenter. Añcedens patet
Esaie. lv. Oblatus ẽ quia ipse voluit. ergo vo
luntarie. Et augustin⁹. iiij. de trinit. ca. xxviij.
de puis. ꝛ xj. de mgñis. Spũs inq̃t xp̃i nõ de
seruit carnẽ inuit⁹ s; qꝛ voluit ꝛ qñ voluit ꝛ quo
volui. Consequẽtia ptꝫ quia violẽter factũ hõi
denotat ꝙ fiat contra eius volũtatem. Pre-
terea Johis. x. dixit christus. Nemo tollat a
me animaz meam. sed ego ponam eã a meipo:
sed ille dicit aliquem occidere: qui tollit aĩam
suam. ergo christus non fuit ab alio occisus: s;
a seipo. Preterea christ⁹ fuit optime cõple-
xionatus ꝛ tamẽ citius fuit mortuus q̃ʒ latro
nes qui in cõsimili pena fuerunt. Uñ pilatus
mirabatur si iam obijsset. Marc. xv. s; nõ fuis-
set sibi mirum si ꝑ pene violentiam fuisset oc-
cisus. ergo mortuus est volũtarie tantũ. Pre
terea in morientib⁹ per violentiam natura de-
bilitatur paulatim ꝛ tũc deficit. sed in xp̃o na
tura fuit fortis quãdo moriebat, sicut ptꝫ ma-
thei. xxvij. Clamans voce magna emisit spiri
tum. Preterea: mors sua fuit oblatio deo pa
tri pro nobis. sed xp̃s obtulit semetipm. sicut
dicit Aplus ad Heb. ix. per spiritũsanctũ ob-
tulit semetipꝫ pro nobis imaculatũ deo. ergo
sibiipsi mortem intulit. Preterea Sampson
in morte sua occidendo semetipm cum phyli
steis: ꝑfigurauit passionem xp̃i Judic. xvj. sed
ipe mortem intulit sibiipi. ergo et christus vt
veritas sic correspõdeat figure. Ad opposi-
tum est spũsanctus in littera ista, ꝙ tormentis
et morte turpissima condẽnauerũt euꝫ. Et Lu
ce. xviij. postq̃ʒ flagellauerãt occiderũt eum. er
go occisus fuit ab illis. ꝛ nõ a semetipo Ad
questionẽ dicendũ. ꝙ xp̃s fuit violenter occi-
sus ꝛ volũtarie moriebat. Uiolenter pro tan-
to quia ꝑsecutores xp̃i intulerũt causam suffi
cientem mortis ab extrinseco. Uñ mors chri-
sti q̃ntum fuit ex parte iudeoruꝫ fuit maliciose
violenta. Ipi em̃ credebant ꝙ nullo mõ volũ
tarie acceptasset, volũtarie tamẽ dicitur occi-
sus, quia ꝑmisit naturam succumbere illi no-
cumento cum posset si voluisset eidem nocu-
mento restitisse. Uñ quia aĩa christi ex vnio-
ne ad verbũ habuit vim cõseruandi naturam
suã a quacũq; lesione ꝛ nõ preseruauit, sed ꝑmi-
sit naturam pati q̃ntum potuit. ꝛ ideo dicit et
volũtarie mortuus ꝛ violenter occisus. Un-
de volũtas christi causa fuit mortis sue indire
cte, sed lesio ab extrinseco ꝑ se ꝛ directe. Ad
primũ dicendũ ꝙ Aristo. iij. Ethi. cap. j. dicit.
Uiolentũ est illud cui⁹ ꝑncipium ẽ extra in q̃
nihil confert operans passo. ꝛ quia ꝑncipium
effectiuũ sue mortis fuit ab extra, nec passum
corpus suũ aliquid cooꝑabatur, ideo fuit vio
lentũ per se, qꝛ tamẽ christ⁹ nõ impediuit cum
potuit ideo di mortuus volũtarie. Ad scðm
nemo tollit. ꝛc. subintelligit me inuito qꝛ illud
proprie dicit tolli qð auffertur ab inuito qui re
sistere nõ potest. sed pono eam a meipo ꝑmissi
ue. Ad tertiũ dicit beatus Thomas de xp̃o
q. xvij. art. j. ꝙ illud fuit miraculosum qꝛ vide
licet citius, alius mortuus est volũtate ꝑmit-
tente ꝙ subito natura corpis cederet nocumẽ
to illato. Ad quartũ similit ꝙ fuit miraculosũ
ꝙ naturam suã conformauit forteꝫ vsq; ad vl
timum. et tũc subito ꝑmisit naturã corpis ce-
dere nocumento. Ad q̃ntum dðm. ꝙ obtulit
semetipm sustinendo et nõ agendo. acceptan-
do ꝛ nõ cooꝑando. Ad sextum dðm ꝙ figura
debet intelligi nõ in oĩbus correspõdere sicut
nec similitudo. Figura autẽ est in hoc. ꝙ Sã
pson moriendo inimicos suos destruxit. ꝛ ita
fecit christ⁹. nõ aũt in hoc ꝙ mortem sibiipi in
tulit effectiue Morte turpissima cõdemne

C mus eũ. Ista ṽba a iudeis maliciose prolata
xp̃i passionẽ spẽaliter describũt q̃ ad tria. Fuit
em̃ penalis et dolorosa. Incuriat et ignomio
sa, ꝑiudicialis et iniuriosa. Fuit ꝑmo penalis
et dolorosa, tũ qꝛ illa passio ei⁹ fuit ꝑ totũ cor-
pus extẽsa, tũ qꝛ fuit ad mortẽ termĩata. vñ ꝑ-
mittunt. Morte. ꝛc. Ad Phil. ij. Humiliauit se
metipm factus obediens vsq; ad mortẽ. mor-
tem autẽ crucis. Fuit autẽ istud genus mor-
tis longum et dolorosum nimis. Uñ Aug⁹.
de tri. Longa morte cruciabant ligno suspen-
si. De istius doloris magnitudine exclamat
xp̃s ꝑ ꝓpham Treñ. j. O vos oẽs q̃ trãsitis ꝑ
viã attendite et videte si ẽ dolor illis sicut do-
lor me⁹. Narrat aug⁹. xviij. de ciuita. ca. xix. et
Ualerius li. v. ca. iiij. de Chedro rege athe-
niensi, ꝙ cũ regio sua, et ciuitas ingenti hostiũ

bello debilitata esset: hūani auxilij diffidentia ad oraculū appollinis ↄfugit ac p legatos sciscitatus est quō tam graue bellū discuti possꝫ
Rñdit ei illa ita finem sortiri, si ipe hostili manu cecidisset: qđ cum ad castra hostiū puenissꝫ ordinauerūt q nullo mō regem athenīesem īterficerent. Uidens ergo Codrus q nullo mō ciuitas sua posset pacē habere nisi ipe ab hostib9 interficeret, deposuit reg' insignia. habitūqꝫ paupis induit ꝛ castra hostiū ingressus ab eis interfect9 est. post cui9 mortez pars sua ꝛ patria triūphauit Spiritualiter illo mō fuit de xpo, ꝓphetatū em̄ fuit deo pordinante q ciuitas hūani generis nunquā triūpharet, donec rex eius dei filius ab hostib9 foret occisus ꝛ iō cum xpm dei filiū nullus ali9 vellet aut possꝫ o ccidere, idē dei filius amore hūani generis liberādi formā serui accepit ꝛ spōte se occidi p misit hitu inuentus vt hō, ad Phil'.ij. De hac morte Bernard9 in quodā sermone. O bone iesu quid tibi ꝛ morti. Nos debuim9 ꝛ tu soluisti, nos peccauim9 ꝛ tu luisti. opus sine exēplo: gratia sine merito, charitas sine modo

D Secūdo fuit passio xpi incurialis ꝺ ignominiosa, mirabiliter, vnde subiūgūt turpissima, scꝫ ex genere, ex tēpore. ex socio. ex loco. Ex genere, nam nullꝫ genus supplicij magis ignominiosum fuit q̃ꝫ crucis. Un̄ Bernardus O bone iesu q̃ꝫ dura q̃ꝫ aspera pro hoībus passus es, dura ꝟba: duriora ꝟbera, durissima ꝛ horrenda crucis supplicia. Idez in q̄dam ꝯmone dicit sic. Caput angelicis tremebūdum spiritibus: dēsitate spinaꝝ cōpungit facies pulcra pre filijs hoīm sputis iudeoꝝ deturpat. Oculi lucidiores sole: caligant in morte. Aures q̄ audierūt angelicos cātus: audiūt pctōꝝ insultus. Os qđ docet angelos felle ꝛ aceto potat. Pedes quoꝝ scabellū adorat. cruci clauo affigūtur. Manus que formauerūt celos sunt in cruce extense ꝛ affixe. Corpus vulnerat, latus lancea pforatur. Et q̄d plura. Nō remansit in eo nisi lingua vt pro pctōrib9 exoraret ꝛ matrē discipulo ↄmēdaret. hec Berū. Item Augustinus de q̄tuor ꝟtutib9 cardinalib9 Filius inquit dei ad crucē ducitur, expalmat qui est vera palma victorie, spinis coronat qui pctōruꝫ spinas venit cōfringere, ligatur q̄ soluit cōpeditos, suspendit ligno qui erigit elisos. Aceto putatur fons vite: disciplina ceditur sal9 vulnerū, vita morit, occidit ad tēpus vitam mors vt a vita inppetuū occideret mors. Hec ille. Fuit etiam mors xpi ignominiosa ex tpe. Nam tūc tēporis celebrauerunt iudei pascha suū, et fuit solēnissimū festū totius āni ꝛ maioris sanctitatis. Et iō maximus popul9 cōfluxerat ad ciuitatē de iudeis. Grauius ē autē affligi tempore quo alij gaudent ꝛ letātur cōiter: q̃ꝫ quādo est tēpus penitentie quo alij cōmūiter affligūtur Iteꝝ quantū ad tēpus Illo tēpore a iudeis patitur q̄ eos ex egipto liberauit. illo die expirauit, quo aīam hoī inspirauit. Ex parte loci fuit altus in monte q̄ videri poterat a longe. Abhomiābilis: propter cadauera mortuorum, prope ciuitatē, vt ab oībus videri posset Ex parte societatis: quia inter latrones, inter cognatos ꝛ in pñtia matris. ꝛ ideo morte turpissima. vt de eo exponat illud, ij. Macha, xj. Ipe lysias turpiter fugiens euasit. Lysias interꝑtatur genitus ꝛ significat xpm a pr̄e genitum eternalit' ꝛ a matre tpaliter Tertio fuit passio xpi ꝑiudicialis ꝛ iniuriosa, quia nec cōfessum: nec legitime ↄuictum ad mortez dampnauerūt, sicut de eis p dauid fuit prophetatū Captabāt in aīam iusti. ꝛ sanguinem innocentem condēnabunt

Lectio XXVIII

Ec cogitauerūt et

b. errauerūt excecauit em̄ eos malicia eoꝝ ꝛ nescierūt sacra m̄ta dei neqꝫ sperauerūt mercedē iusticie, neqꝫ iudicauerūt honorē aīaꝝ sanctaꝝ. Postq̃ꝫ spūssctūs posuit reproboꝝ erroneā opinionē Hic ponit erroris eoꝝ fontalē occasionē. Et circa hoc tria facit. Nam ꝑmo ponit erroris recapitulatio. Secūdo causa errandi manifestatio. ibi Excecauit em̄ illos. ꝛc. Et tertio errantiū triplex deceptio. ibi. Et nescierunt. Dicit ergo spiritussanctus primo sic, Hec cogitauerūt hec, id est anime rationalis mortalitatem. ꝛ vite carnalis voluptatem ꝛ iusticie peruersitatem, et mortis christi crudelitatem. Cogitauerūt impij ꝛ errauerūt: cogitauerūt p malam deliberationē, ꝛ errauerūt p viciosam electionē. Secūda ibi. Excecauit em̄ eos. Ponit cause errādi manifestatio Ubi notādū q nūq̃ꝫ ē error ꝑmū pctm̄ actuale hoīs. qꝛ si hoīez ↄtingat errare: aut est error vincibilis: aut inuincibilis. Si iuincibilis: excusat quia ds non exigit ab hoīe nisi qđ homo pōt benefacere. Si ē error vincibilis: ergo homo deberet talem errorem ꝟcauisse. ꝛ cū non vitauit, seq̄tur aliquā maliciam siue viciū aliqđ processisse. Precedit aūt q̄nqꝫ errorem hoīs negligencia q̄ñ homo non desiderat scire ea q̄ deberet scire, nec adhibet sollicitudinē ad sciendūꝫ ea q̄ cōueniūt statui suo. Et hec ignorantia est pctm̄ graue. Et est ignorantia affectata interꝑtatiue: licet nō expresse. Sꝫ est alia ignorātia affecta ta expresse et est talis p quā homo nō soluꝫ nō desiderat A

scire: imo desiderat nescire. Et talis nō solum negligat scire: imo cōtēnit scire ⁊ hec ē innaturalis malicia, qꝛ oīs natura scire ꝺsiderat. ⁊ talis malicia facit hoīem indisponere ad sciēdū ⁊ facit hoīem se dare talibꝫ que se ad sciendū indisponūt. Hec aūt sunt maxime voluptates ⁊ iniusticia et libertates. ⁊ talis malicia fuit cā ignorantie iudeoꝝ. Excecauit eīm eos malicia eoꝝ. i. contēptus sciendi cum volūtate male viuendi, quia in maliuolā aīam nō intrabit sapientia: nec habitabit in corpe subdito peccatis Sap. j. Tertio ibi. Et nescierūt. Ponit erranciū triplex decep tio. Decipiebant eīm isti mali de tribus in isto ca. de qbus est determiatū. Primo qūtum ad ea que tenem⁹ supnaturali reuelatōne Scdo qūtum ad ea que tenemus morali informatōne. Tertio qūtum ad illa q sequūtur ex vtriusqꝫ declaratōne. Quantū ad primū dicit. ꝙ nescirent sacramēta dei. i. misteriū incarnatōnis ⁊ passionis. ⁊c. que ꝑ diuinam reuelatōem sunt hōi necessaria ad salutē Et hec est cā quare nōdum gentes multe sunt informate in fide xpi. Viuūt eīm ita male ⁊ viciose contra legem nature ꝙ nō sunt digni habere grām. Lex eīm grē ꝑsupponit legem nature in adulto Scdo decipiebant istiqntum ad ea que tenemus morali informatōne Oēs eīm leges rōnales ꝑsupponūt iusticiam eē premiandam, hoc Plato in libro suo de republica supponit, quia supponit cōseruatores iusticie īmortaliter ꝑmiandos. ⁊ trāsgressores eternaliter puniendos. Itē supponit Tullius de somnio scipionis ⁊ macrobius cōmētator eius [illegible]. Et in hoc secūdo, istoꝝ malicia excecauit eo[illegible]. Vñ dicitur. Neqꝫ eīm sperauerūt mercedē iusticie. Hoc est neqꝫ premia danda bonis. neqꝫ penas dandas malis. Sperauerūt sic superius in isto capitulo determiatū fuit. Tertio decipiebant isti qūtū ad illa q sequūtur ex fidei ⁊ ꝓphetie declaratōne. videlicet ꝙ anime sancte viuētes in pñti quātūcunqꝫ sint plus in tribulatōne vł angustijs, honorabiliores erūt post mortē Vñ subdit de eis sic Neqꝫ iudicauerūt honorē animaꝝ sanctaꝝ. Dubitatio lr̃alis, vtrum aliq credenda supnaturalia fuerūt homini reuelanda nēcario ad salutem. Et videtur ꝙ nō: qꝛ natura nō deficit in necessarijs: nec abūdat in supfluis, vt dī. iij. de aīa, ergo ꝑ rōnem naturalē pōt homo acqrere oēm noticiā nēcariā ad salutē. g̃ nulla noticia reqritur supnaturaliter reuelāda Preterea negare rōnē est vitupabile: sꝫ qui credit ea que rōni nō cōsonāt, negat rōnē. g̃ credere talia est vitupabile. Sꝫ fides suadet credere talia que rōni repugnant, sic videtur de sacramento altaris ⁊ incarnatōne filij dei ⁊ de multis talibꝫ ergo ⁊c. Ad oppositū est aplūs ad Heb. xj. Fides est sperandaꝝ reꝝ substātia argumentum nō apparētium, scꝫ naturaliter. sꝫ sine fide impossibile ē placere deo. nēcarium ē ergo habere fidē de nō apparētibus ꝑ ratione Ad questionē dicēdum ꝙ sic. Et ratio ē, quia finis siue beatitudo humana ē felicitas supnaturalis. Iuxta illud. j. Corinth. ij. Oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascendit que preparauit deus his qui diligunt illū ergo cum vltimus finis sit supnaturalis: ideo necesse fuit vt homo haberet media supnaturalia ad illum finem. ⁊ huiusmodi sunt fides. spes. et charitas. ⁊ sacramenta ecclie nobis reuelata. ⁊ ideo oīa talia sunt nēcaria ad salutē.

Ad primū dicēdū, ꝙ in ista propositōe natura supponit pro deo. Ille eīm est qui oīa naturalia ordinat fm bñplacitum sue voluntatis ⁊ concedēdum ē ꝙ nō deficit in nēcarijs. Nam si homo fac quod in se ē: satis informabitur de illis q sunt nēcaria ad salutē suam, vñ Joh. xvj. Spūs veritatis docebit vos omnē veritatē. Glo. nēcariā ad salutē Ad scdm qñ arguitur ꝙ negare rationē est vitupabile: concedo. Sꝫ dico ꝙ rō cuiuslibet hoīs expitur se eē defectuosum, quia sic expimēto probamus fm quelibꝫ sensum facilit decipimur. ⁊ ideo verisimile ē ꝙ regulari debemus fm rōnē supiorē. Vñ hoc ē principiū xpiani adulti qui vult eē fidelis. captiuare nō solū sensum in obsequiū xpi: qꝛ hoc faciūt layci: sꝫ etiam intellctū. ⁊ hoc est valde difficile: ⁊ ideo multo plus meret bonus theolog⁹ qui videt ⁊ audit hereticos contra fidē ⁊ tamē assentit fidei qꝫ layci moderni tēporis q putant theologos hēre sciam subalternatā ad fidē eoꝝ quasi possent docere illa ⁊ demōstrare q ipi tantūmō fide tenēt Dōm ergo ad formā, negando ꝑbatiōnē minoris vicꝫ illā: ꝙ fides suadet credere illa q ratōni repugnātia sic vicꝫ ꝙ nulli rōni cōsentit: sꝫ tm̄ credulitati: qꝛ sine discursu rōnis ⁊ ꝑcep tōe voluntaria ꝑitatis, fides nō hēt. Vñ hugo ꝺ sacris Fides ē volūtaria certitudo absentiū sup opīoēꝫ ⁊ infra sciam cōstitutoꝝ. Et tulli⁹. ij. rhetorice sue Fides ē ꝑceptio ꝑitatis cū firma assertōne creditoꝝ sine caꝝ cognitōe, ⁊ g̃ ad credulitatē ⁊ fidē rō reqrit ⁊ nō repugt. Excecauit ei illos malicia eoꝝ Notādū ꝙ oē pctm̄ natū ē excecare spūaliter iuxta illō Zophonie. j. Ambulabūt vt ceci: qꝛ dño peccauerit, vñ septē vitia capitalia septē infert cecitates mortales qbꝫ corñdēt cecitates corpales que in sacra scriptura nominant. Primo eīm excecat supbia per sui nimiā claritatē. Eccī. xliij. Sol suis radijs effulgēs

B

C

excecat oculos. Sol est pōpa glīe mūdialis ꝛ figurat̄ p̄ pauli cecitatē. de quo dī Actu. ix. q̄ circūfulsit eū lux de celo ꝛ cadēs in terrā nihil videbat. De hac cecitate pōt exponi illud ad Rho. xi. Cecitas ex pte cōtigit in israel. Isrl' interp̄tatur videns deū ꝛ significat hoīez donis nature et fortune p̄uentū. cuiusmōi sunt hoīes ingeniosi speciosi fortes et diuites. Hec eī oīa sunt supbie materia. vñ aug⁹. in q̄dā epl'a. Uicia cetera in pctis. Supbia p̄o etiā in rect̄ factis timēda est. ne illa q̄ laudabilit̄ fctā sūt ip̄l⁹ laudis cupiditate amittant̄. Scripsit seneca. ad lucillū epl'a. lxxxix. q̄ vxor sua q̄ndā famulā habuit q̄ subito facta ceca videre desijt. icredibilē rē tibi narro sed verā: nescit se eē cecam. sed sp̄ rogauit pedagogū suū vt recedat de domo in q̄ est. Dic eñ domū tenebrosam esse Et subdit seneca. Hoc eñ qd̄ in illa videm⁹. nob̄ accidit: nemo se auarū esse intelligit. nemo cupidum Ceci ducē q̄rūt. nos sine duce erramus ꝛ dicim⁹. Nō ego ābiciosus suz sꝫ vrb̄s mea m̄gnas exigit ip̄ensas. nō est meū viciū q̄ iracundus suz. q̄ nōdū ꝯstitui certū gen⁹ vite. adolescentia facit. Quid nos decipim⁹ Nō est extrinsecū malū nr̄m intra nos ē. i visceribꝫ sedet Et iō difficult ad sanitatē p̄uenim⁹. q̄ nos egrotare nescim⁹. hec ille. Hec fuit cecitas epi Laodicie cui dī Apoc. iij. Dicis q̄ diues suz ꝛ locuples ꝛ nulli⁹ egeo. ꝛ nō scis q̄ tu es miser et miserabilis: paup̄ ec⁹ et nud⁹. Scd̄a. cecitas est iuidia Et hec figurat̄ p̄ cecitatē heli sacerdotis. De q̄. j. Reg̃. iij. legim⁹ q̄ caligauerāt oculi ei⁹ ꝛ videre nō poterat lucernā dn̄i anq̄ꝫ extinguebat̄. forte sine lesione oculoꝝ suoꝝ nō poterat cōsiderare lucernā ardentē. sꝫ qñ fuerat extincta de die tūc potuit bñ videre. Isto mō est de inuido. Nam lucernam ardentē hoc est p̄sonam graciose viuentē ꝛ prospere corā deo et bonis hoībus merita approbandaꝫ videre nō potest: q̄n ledatur corde p̄ inuidiam Narratur de quodā cupido et inuido insimul iter agentibꝫ: q̄ vox de celo venit ad eos dicens. Petat vnus vestꝝ quicq̄d voluerit ꝛ habebit sic tamē q̄ socius eius habebit duplū. Fit cōtrouersia quis eoꝝ prius peteret Tandē inuidus. Peto inquit vt eruatur mihi alter ocul⁹. De illis pōt exponi illud Esa. lix. Palpauim⁹ sicut ceci parietē. ꝛ quasi absq̄ꝫ oculis attrectauimus. impegim⁹ in meridie quasi in tenebr̄.

D Tertia cecitas est iracūdia. in psalmo Turbatus est a furore oculus meus. ꝛc̄. Et catho. Ira impedit animū ne possit cernere verum Hec figuratur p̄ cecitatem Lamech q̄ habens arcum voluit sagittare putans occidere feraꝫ occidit hoīem sꝫ Cayn. sicut narrat magister in hystorijs sup̄ quarto ca. Geñ. Ita est de iudicibus excecatis p̄ iram contra p̄sonam accusatam. Putant eñ occidere feram. i. vindicare peccatū. ꝛ ira impediente occidūt p̄sonam. De talibꝫ scribitur ad Eph̄. iiij. Ignorātia est in illis propter cecitatē cordis eoꝝ Quarta cecitas est accidia ꝛ figurat̄ per cecitatem Tobie q̄ dormiendo cecitatē incurrit. Tobie. ij.

Quinta cecitas est cupiditas: q̄ facit hoīes similes talpis fodientibꝫ semp̄ in terris: ꝛ hec est cecitas que facit hoīem pauperē ꝛ mēdicū. Uñ figuratur p̄ cecitatem mendici q̄ sedebat secus viam p̄pe hiericho ꝛ mēdicabat a turba p̄tereūte. Luc. viij. Sene. epl'a tricesimaoctaua. Nō parum habet: sꝫ qui plus cupit paup̄ est Quid refert quantū illi in arca: quantuꝫ in horreis iacet: q̄ntum prestet pascat aut feneretur: si alieno īminet. si acq̄renda computet.

Quis sit diuitiaꝝ modus queris p̄mus habere qd̄ necesse est: protinus qd̄ satis est. Sexta cecitas est gula: que frequenter excecat hominē et sp̄ūaliter ꝛ corp̄aliť. Prouer. xiij. Cui ve cuius pr̄i ve: cui rixe cui fouee. cui sine causa vulnera: cui suffosio oculoꝝ Nōne his qui morātur in vino ꝛ student calicibꝫ epotādis Hec designatur p̄ cecitatē ceci nati. De q̄ narratur Joh. ix. Septima cecitas est luxuria et amor voluptuosus q̄ aufert hōi iudiciuꝫ rōnis. quia oīs amor cecus non est amor arbiter equus. Nā deforme pecus iudicat esse decus Uñ s̄m Greg̃. xxxj. moral'. Cecitas mētis est p̄ma filia luxurie. Uñ dicitur metrice Mēs excecat̄ que luxurie famulat̄ Hec significatur per cecitatē Sāsonis Judic. xvj. Quē dalila amica decepit et philisteis tradidit excecāduꝫ Figurat̄ etiam p̄ cecitatē qua p̄cussi fuerūt zodomite. Geñ. xix. cū vim fecerūt Loth vt angelis fuissent abusi q̄ in forma hoīm extiterūt apud Loth hospitati. Ab istis cecitatibꝫ nos custodire debemus q̄ sumus viri ecclastici ꝛ litterati quoꝝ vnicuiq̄ꝫ dī Esa. xlij. Dedi te in lucem populi in fedus gentiū vt aperires oclos cecoꝝ vt educeres de ꝯclusione vinctū: de domo carceris sedentē in tenebris.

Lectio XXIX

Woniā deus creauit hoīem inexterminabilē ꝛ ad imaginē silitudinis sue fecit illū.

Inuidia aūt diaboli mors intrauit in orbem terrarū. imitant̄ aūt illū q̄ sunt ex pte illius Post q̄ꝫ sp̄ūssanctus posuit recapitulādo errorē ponentiū aīe hūane corruptibilitatē. Hic incipit oñdere eiusdē erroris falsitatē Et p̄mo facit h̄ in generali oñdendo aīe rōnalis naturalē no

bilitatē.Scđo ostendit in spēali idē p anime rōnalis mortalez bonitatē.ca.iij.ibi. Iustorū aīe in manu dei sunt Circa primū duo facit nā primo ostēdit q̄ hō a deo factus est imortalis in arbitrio sue volūtatis.scđo oñdit pmordiū uīe imortalitatis.ibi.Inuidia aūt.In prima pte duas ponit hōis pogatiuas spēales. vicz valitudinē imortalitatꝫ ꝗntū ad corp⁹.similitudinē diuinitatꝫ ꝗntū ad aīam.Dicit ergo pmo sic.posito errore iprobor ꝗ negauerūt mercedē iusticie z honorem sanctar aīar post hāc vitā.Ex istis duob oñditur falsū.Prio quia deus creauit hoīem inexterminabilē in ꝗ differt a brutis z generalr a ꝗbusdā elementis et elemētatis.Scđo q creauit eū ad imaginē et silitudinem suā in quo differt a corporibus celestib.que licet sint corpalia:tamē sunt inanimata Circa primū sciendū.q primus parens in statu innocentie habuit posse mori si peccaret.z habuit posse nō mori si pcm̄ vitaret.Et iō ꝗntū fuit ex pte dei.creauit hominē inexterminabilē sm corp⁹.z hoc tractat.ij.sententiarū.dis.xix. Circa scđm sciendū.q cetere creature alie ab homīe vestigiū dei habent.id est quandā obscuram notificationē.sed solus homo inter corporeas creaturas imaginē dei habet que consistit in intelligentia.memoria. et volūtate.in quo est processio verbi a memoria dei patris.z amoris processio ab intelligētia z volūtate.Vñ memoria correspondet patri.intelligentia z verbū filio.volūtas siue amor spiritui scō.De hac imagine tractat beatus augustin⁹.ix.x.xi.xiiij.xv.de trinitate.diffuse.Et magister sniar.li.ij.dis.xvj.p totum. Sūt ergo hic due rōnes cōtra anime corruptibilitatē.Quia pōt de anime corruptibilitate dupliciter dici.Vno mō q nō eēt corruptibilis p se:sed p accidens ad corrup ōnem corporis.Secūdo etiam q in se ex natura corruptibilis eēt.De primo arguit sic.Talis deberet homo eē naturaliter:qualis est a deo creatus sm hominē.sed fuit creatus exterminabilis sm corpus.ergo zc. Secūdo sic.Anima humana est creata ad imaginē z silitudinem dei.sed dei nobilissima conditio est imortalitas z incorruptibilitas.ergo anima hūana est imortalis z incorruptibilis.Consequēter ibi. Inuidia autē diaboli mors intrauit in orbez terrarū Ostendit spūssanctus pmordiū nostre mortalitatis.Et circa hoc duo facit.Prio ostendit qūo intrauit mors corpalis.Secundo qūo pseuerat mors spiritualis.ibi.imitantur.Prio ergo dicit sic.Diabolus post casum suū videns hoīem ad eternam vitā creatum: ad quā ipe ab eterno creabatur.z p supbiam perdidit homini inuidit z ipm hoīem ad peccandū temptauit.sicut pz Gen.iij.Homo autem habens pceptum z quod si peccaret moreretur.peccauit z peccatū toto suo generi cōquisiuit.quia sub illa lege pohibitionem acceperat ligni vetiti. Secūdo de morte spirituali quare anime ad inferna descēdūt.Hec ē causa.imitatio videlicet diaboli in peccando Vnde qui nō peccant:nō sunt obnoxij mortis.Et hec est sentētia mortis.licet sit plenus dubitationib Queritur tamē vtrum corp⁹ primi hōis fuisset incorruptibile:dato q i statu innocentie pstitisset.Et videtur q nō.quia omē compositū ex contrarijs est de necessitate materie corruptibile.ij.physicor.sed corp⁹ hominis in statu innocētie fuit compositū ex contrarijs:sicut nūc est z eiusdem speciei p omnia.ergo zc. Preterea in statu innocētie fuit nutritio.generatio.z augmentatio.z p consequens depditio nature.quia aīs nō fuissz necesse q adam saltem comedisset:quia fuit creatus in sufficienti quantitate:z ideo frustra comedisset.nec propter nutritionē z generatiōez quem paruulis esse constat propter solidationem masse corporee vel carnis.indiguissent nutrimento.quia pro depditione nutritōne z augmentatōne ac generatōe:ergo habuissent corpora corruptibilia quod est propositū.

Preterea ponam⁹ q gladius vel securis cū bono impetu attigisset collū vnius in statu innocentie:certū est q habuisset corpora molliora:ꝗ sit ferrū.si fuisset caro vnita cum carne.ꝗ collum cessisset:quia naturalr molle cedit duro.z maxime duro acute figure.ergo zc.z tunc potuit vnus aliū occidisse.vel hō potuit a bestia vel a casu fuisse occisus Preterea:hec est diffinitio hōis q sit aīal rōnale mortale.vij. metaph.sed in statu innocentie fuisset hō vniuoce.ergo zc. Preterea calor naturalis agit in humidū radicale continue.z illud humidū nō pōt restaurare depditū.sicut fuit vl'ita purum.ergo p admixtionē humidi nutrimēti aliqñ deficiet naturalr.ergo cū tūc fuisset depditio humidi radicalis:fuisset finaliter corrupt⁹

Ad oppositū est apl's ad Rhoma.vj.in fine Stipendiū peccati mors.ꝗ si hō nō peccasset mortuus nō fuisset. Preterea nō pcedit culpam.ergo añ pcm̄ nō fuisset mors.igitur zc.

Ad q̄stionē dōm q sic.Primo tñ notanda sunt duo Primū est q imortalitatē nō habuisset a natura.sed a diuina grā.q2 sm Dyonisiū de diui.noibus.c.iiij.Naturalia em̄ data demonib nō pierūt pter pcm̄.Et silr mortale est drña eēntialis hōis vt argutū est Scđm est q hōi fuisset ex spēali grā cōditoris imorta

litas corporis cõcessa. Cui⁹ rõ est. q: hõ fuissꝫ ordinat⁹ ad finẽ sup naturã suã corporeã, ꝙ̃ de cuit ꝙ i ipa istitutiõe aliq̃d sibi eẽt collatũ sup facultatẽ pncipiop naturaliũ q̃ sũt aĩa ⁊ corp⁹.
Habuit ꝙ̃ aĩa ꝑ donũ grẽ supnaturalꝭ ꝙ q̃ diu ordinẽ obediẽtie fuare ad deũ corp⁹ viuificare posset ipetuũ, ⁊ iõ corp⁹ hois si hõ nõ peccasset: corruptũ nõ fuisset: de h̃ vide sanctũ
C Tho. ij. sniap. di. xix. Tertio sciendũ ꝙ i rebus corpalib⁹ q̃druplex modus iueniꝛ. Unus est generalꝭ qd videlicet oẽs res hñt sue durationis pyodũ, sicut dr̃. ij. de gñatio. Scdus est ꝓpter ꝑdominiũ excessiuũ vni⁹ ꝯrioꝝ ⁊ h̃ durarat in mixtis, dũ illa armonia ꝑdicta soluiꝛ quã forma substãtialis reqrit. Terti⁹ est ꝙ calor q̃ est instrm aĩe vegetatiue ꝯsumit humidũ in qd agit ⁊ cũ nõ possit illud humidum restaurari naturalꝭ in sua puritate sꝑ admisceꝛ cum humido nutribili, ⁊ sic fit impuri⁹, sicut vinũ mixtũ aq̃ fit debili⁹ ⁊ tãtũ misceri pt̃ ꝙ fit aq̃ sicut dr̃. j. de genera. in fine, ita humidũ radicale ꝯsumiꝛ finaliter ⁊ aĩal moriꝛ. Et silr̃ fit de plãta deficiẽte illa restauratõne. ⁊ hec ẽ mors naturalis. Quart⁹ modus corruptõnis ẽ ꝑ violentiã ab aliq̃ extrinseco agente vt gladio igne vel hmõi. Mõ contra duos ꝑmos mõs datũ fuit aĩe ꝙ fm cõditionẽ sue imortalitatis: corpus ꝑficeret ⁊ ꝑpetuã eq̃litatẽ ꝯplexionis cõferret. Cõtra tertiũ modũ corruptõnis habuit hõ illud donũ ꝙ ꝑ esum lignoꝝ de padiso cõcessoꝝ fiebat restauratio deꝑditi ad certũ tp̃s, ⁊ q: illa restauratio ẽ cũ admixtõne humidi extranei debilitãtis humidum radicale magis ac magis, Jõ hõ habuit lignũ vite cuius ꝓtus erat alimẽtũ talꝭ assumptũ in ꝑfecta assimilatiõe adducere ⁊ facere humidũ radicale totum ita recẽs: sicut fuit in ꝑncipio nature condite. Cõtra q̃rtũ modũ corruptõnis q̃ est ꝑ violentiã: cõseruabaꝛ hõ ꝑ diuinã ꝓuidentiã ⁊ ꝓpriã prudentiã: ⁊ ab extrinseco nihil potuit pati corruptiuũ. Ad ꝑmũ, dñm ꝯcedendo ꝙ corpus hoĩs fuisset corruptibile ꝓpter cõpositionẽ ex ꝯrijs, nisi fuisset diuinit⁹ ꝑseruatũ ab extrĩseco ꝑ subsidiũ diuine ꝓuidẽtie: ⁊ ab intrĩseco ꝑ grãm originalis iusticie. Ad scdm patet q̃mõ fuisset facta restauratio deꝑditi cõĩter per esum lignoꝝ ꝑadisi, ⁊ qñ necesse fuisset ꝑ esum ligni vite qd nunq̃ fuissꝫ necessariũ, nisi in sensibili debilitate nature ꝑ recreatõne recuperanda, sicut supius dictũ fuit. Ad terniũ qd est de extrinseco nocumẽto dictũ est qd ꝑ propriã prudentiã ⁊ diuinã ꝓuidentiã nihil hõi extrisecũ nocuisset, nec molle duro cessisset, nisi sic aĩe placuisset si nõ peccasset. Ad quartũ ptꝫ ꝙ fuit aĩal rõnale mortale, i. natũ mori naturaliter, sic tñ fuit ordinatũ a deo ꝙ illa aptitudo moriendi nunq̃ fuissꝫ in actũ deducta, nisi hõ peccasset. Et iõ homo habuit in sua ꝑtãte mori ⁊ nõ mori, ꝑosse mori ⁊ nõ posse mori: stante lege data, ⁊ iõ fuit mortalis ꝑ naturam ⁊ imortalis ꝑ grãm. Ad q̃ntũ de actõne calidi naturalis in humidum radicale dictum est ꝙ ꝑfcã restauratio illius humidi fuisset facta ꝑ esum ligni vite. Hoc tñ nota ꝙ lignũ vite non habuit ex sua virtute naturali dare hõi perpetuitatẽ viuẽdi, q: cũ eẽt res creata: virtus sua finita fuit in duralitate. Et ideo nõ ꝯtulit fortitudinẽ humidi radicalis: nisi ad certũ tp̃s, q̃ lapso hõ iteꝝ comedisse debuit: si ita diu ꝑstitisset: nõ assũpt⁹ ad celũ integꝛlꝛ. Sꝫ ꝯtra arguiꝛ ꝑ illud Geñ. iij. Ne forte sumat de ligno vite ⁊ viuat in eternũ. Dõm ꝙ in eternũ accipiꝛ ibi ꝑ eo qd est diutius q̃ deberet fm naturã corpori humano cõcessam, vel a ꝑncipijs intrinsecꝭ procedente. Inuidia autem.
D De inuidia autem notandũ, ꝙ inuidia est toxicum charitatis nisi eñi inuidia eẽt: quilibet de bono alterius gauderet: ⁊ de malo alterius doleret: quia hoc est propriũ charitatis. Uñ Augustin⁹ sup iohannẽ. Tolle inuidiã ⁊ tuũ est qd habeo: tolle inuidiã ⁊ meũ est qd hẽs Glo. sup illud Esa. xlv. Ego dñs formans lucem ⁊ creans tenebras. Quod est vita serpentis: mors est hominis sicut venenũ. ⁊ econtra hnm or aquens. i. saliua est vita hoĩs ⁊ est mors serpentis. Isto mõ quod ẽ vita ꝓtcosi ⁊ boni hoĩs: est mors inuido: ⁊ qd in bono viro mors vel dãnũ: est inuido vita. Scdo est ostiũ iniq̃tatis: ꝑ hãc eñi mors intrauit in mũdm sicut dr̃ hic. Per hanc occisus est abel a cayn. Jacob tribulat⁹ ab esau. Joseph vendit⁹ a fratrib⁹. Dauid ꝑsecut⁹ a saule. Xp̃s traditus a iudeis. Math. xvij. Sciebat eñi ꝙ ꝑ inuidiã tradidissent eũ. Isto ostiũ ferenull⁹ põt vitare Seneca li. de mo ribus. Et si nullos inimicos tibi fecit iniuria multos tñ fecit inuidia. Eccõs. iiij. Industrias aĩaduerti patere inuidie proximi. Tertio est virũ vel putredo sanitatis. Prouer. xiiij. Uita carniũ sanitas cordis: putredo ossium inuidia. H̃ tñ est iustissimũ vitiũ. q: ẽ in sui auctorẽ reciprocũ. Uñ hugo de sctõ victore. Iusti⁹ inuidia nihil: q: ꝓtin⁹ ipm auctorẽ punit cor cruciatq; suũ. Uñ basili⁹. Sicꝫ rubigo ferrũ: sic inuidia aĩam de q̃ nasciꝛ corrũpit. Et iõ maximã iniuriã faceret deus inuido: si poneret eũ in celo: q: est sũma felicitas i proxio: et ꝑ ꝯñs summũ nocumẽtũ eẽt inuido: ⁊ idõ erit in inferno vbi nihil videbit cui inuidere poterit. j. Petri ij. Deponẽtes oẽm malitiã ⁊ oẽm dolum ⁊ simulationẽ ⁊ inuidias ⁊ oẽs detractões: quasi

mō geniti infantes rōnabiles sine dolo lac cō cupiscite. scilicet charita. is.

Capitulū III Lectio XXX

Iustorū anime in manu dei sunt ꝛ nō tāget il los tormentū malicie visi sunt oculis insipientiū mori ꝛ esti mata est afflictio exitus illoꝝ. ꝛ ab itinere iu sto abierūt i exterminiū. ꝛ qđ a nobis ē iter ex terminiȷ: illi aūt sūt in pace. Posita ꝛ enarra ta opiōne reproboꝝ in ca. ij. p totū. Hic ꝯuer agit̄ de illius opiōnis reprobatōne. Sicut. n. opinio ꝑtractata: pmo ꝑsuasit aīe mortalitatē ꝛ postea oēs hoīes inuitauit ad vite voluptatē et ad iniusticiā sine timore pene exercēdā. Ita hic sacrosctā fides catholica. Primo ꝑsuadet aīe post hāc vitā iustā remūeratōez. Scđo in uitat ad iusticie dilcōez. ibi. Audite nūc reges Prima ps sic ordinat̄ ꝙ mixtim vicissim ꝛ alt̄ natim nūc agit̄ de remuneratōne iustoꝝ post mortē. nūc de punitōne maloꝝ. Et diuertit se mō ad istos: mō ad illos vt ondat ꝙ siue i pre mio siue in pena imortalit̄ aīe sꝫ viuūt. Proce dit ergo sic. Primo ꝓponit̄ qđ iusti ꝑcipiēt i fu turo finalit̄. Scđo qđ sustinēt in pn̄ti tꝑaliter ibi. Et si corā hoīb. Circa pmū lectio hodi erna diuidit̄ in duas ptes. Nā pmo oñdit qđ cōtigit aīabȝ iustoꝝ. Scđo oñdit qđ de eis iu dicat̄ sm fatuitatē mūdanoꝝ. ibi. Visi sūt ocu lis. ꝛc. Dic ergo pmo sic Impij dixerūt ꝙ nō ē refrigeriū in fine hoīs: ꝛ ꝙ hō siue iust⁹ fuerit siue mal⁹ nulla erit driā: qꝛ aīa cū corpe morie tur siue corrūpet̄. Sed certe hoc ē falsū: Naꝫ iustoꝝ anime i manu dei sunt. i. in dei ꝓtectōe et gubernatōne. Vez ꝙ iustoꝝ corpa tā in vi ta q̄ꝫ in morte in ptāte hoīm sunt. Sꝫ certe iu stoꝝ aīe: nec in morte nec in vita sunt in manu hoīm nec diaboli. sꝫ tātū dei. Vñ Job. ij. Di xit: dñs ad sathan. Ecce in manu tua est. verū tn̄ aīam ill⁹ fua. Glo. i ipa iusticia ꝑmissionis miscet̄ q̄ dā libera pietas. qꝛ si totuꝫ desereret: hō qđ eēt. Serua inqt: nō ꝙ ipē fuer. sꝫ ne au deat irrūpere ne tēptādo supet. Vñ Boe. ij. đ cō. p. vj. pbās ꝙ dignitas nō pōt hoīez facere felicē. deridēdo hoīm mortaliū dignitatē. dicit ꝙ aīo hoīs: nisi hō velit null⁹ pōt dñari. Nū qđ libero impabis aīo. Nū mētē firma rōe si bi herētē. de statu ꝓprie q̄etis amoueb. Quasi diceret nō. ꝯ iustoꝝ aīe in manu dei sunt tā in vita q̄ꝫ in morte. Sap. vij. In manu dei sum⁹ ꝛ nos ꝛ fmones nr̄i. Et iō ꝯñs ē ꝙ nō tāget il los tormētū mortis Drīa ē inter tactū natura lē et tactū mathēaticū. Tact⁹ natural̄ est cum passiōe. qꝛ q̄cq̄d tāgit patit̄. sīc pꝫ. ij. đ aīa. ꝛ pri mo de ꝑnatōe. Tact⁹ aūt mathēaticus nō est nisi iuxta posino corpm q̄ꝝ vltia sunt sil̄ sicut corpa celestia tāgūt se. Vult ꝯ dicere ꝙ iustos i morte sua nō tāget tormētū morꝭ tactu vicꝫ naturali. q̄ fit cū passiōe ꝛ afflictōe q̄ iniusti tā gent̄ freqnt̄. Hoc āt tormētū mortis ꝯsistit in tribȝ sm Berñ. Est eī in morte maloꝝ. dolor i exitu. horror i trāsitu. pudor in dei cōspectu. sꝫ certe ista nō erūt in morte iustoꝝ. ūno ꝓciosa i cōspectu dñi mors scrōꝝ ei⁹. Vñ dic̄ q̄ dā scūs mors nihil aliud ē q̄ꝫ exit⁹ aīe de carcere. finis exilij. laboris cōsumatio. ad portuꝫ applicatio ꝑegrinatōnis finitio. oneris ꝑuissimi deposi tio. de equo furioso descēsio. de domo ruinosa libatio. oīm egritudinū termiatio. oīm ꝑiculo rū euasio. oīm maloꝝ ꝯsūptio. oīm viculoꝝ di ruptio. debite nature solutio. redit⁹ in patriā. ingressus i glām. De q̄ di Eccs. j. Melior est dies mortis die natitatis. et Prouer. xiiij. Iu stus sperat i morte sua. ꝛ iō fatuū est ꝛ irrōna bil̄e ꝓpriā mortē nimis timere ꝛ mortē alteri⁹ nimis dolere. De pma fatuitate loqtur Cipa nus. ꝛ ponit̄ i canōe. xiij. q. ij. q̄ꝫ ꝑpostez ē q̄ꝫ ꝑuersuꝫ. vt cū dei volūtatē fieri postulam⁹. qñ dñs euocat nos ꝛ accersit de h̄ mūdo. non stati volūtatꝭ ei⁹ iperio parem⁹. obnitimur ꝛ relu ctamur ꝛ ꝑuicanū more fuoꝝ ad cōspectū dñi cū tristicia ꝛ merore ꝑducimur: exeūtes hīc nc̄i tatꝭ viculo: ñ volūtatꝭ obseqo. ꝛ volum⁹ a do ꝓ miis celestibȝ honorari ad quē veīm⁹ inuiti. hec ille. De fatuitate ꝓ morte amicoꝝ nimis dolē tiū loqtur aug⁹. de ꝟa religiōe. c. xxxij. Qui ꝑ fecte inqt deū diligit: nō affligit̄ morte cuiusq̄ꝫ qm̄ q̄ toto aīo deuꝫ diligit: nouit nec sibi ꝑire qđ deo nō perit De⁹ āt ē dñs viuoꝝ ꝛ mortuo rū. hec ille. Ex q̄ pꝫ simplicitas illoꝝ q̄ ꝓ mor te bonoꝝ irrōnabilr̄ cōtristant̄. Sꝫ ꝓ q̄ꝝ mor te nos dolere cōueīt: docet Isid. li. ij. đ sūmo bono Illi inqt deplorādi sūt i morte: q̄s mise ros inferu⁹ ex hac vita recipit. nō celestꝭ aula letificādos icludit. Tulli⁹ de ꝑadoxis. Mors est terribil̄ his q̄ꝝ cū vita oīa merita extiguūt̄ nō his q̄ꝝ laus emori nō pōt. Et de talibȝ dr̄ ꝙ nō tanget illos tormētū mortis. Hoc figu ratū est in tribȝ pueris. Daniel. iij. Illos autē nō tetigit ignis: neq̄ꝫ cōtristauit. nec q̄cq̄ꝫ mole stie intulit. Cōsequēter ibi. Visi sunt ocul̄ insi pientiū. ostendit qđ de iustis afflictis ꝓ iusti cia in hac vita iudicat̄ sm mūdanoꝝ fatuitatē. Et circa h̄ duo fac̄. qꝛ pmo ponit eoꝝ estiatiōez scđo eoꝝ deceptōez. ibi. Illi āt sūt i pace. Dic ꝯ Iusti ꝑcedētes nos visi sūt ocul̄ insipiētiū i ps Dixit insipiēs in corde suo nō est de⁹. mori to taliter in corpe et aīa. qđ falsuꝫ ē cū mors iusto ruꝫ nō sit nisi requies a labore. Apo c. xix. Am

mõ iam dicit spũs vt requiescãt a laboribꝰ suis. Estimata ẽ afflictio exitꝰ illoꝝ pcisse nihil aliõ vñ nõ iudicauerũt q fuit ingressus ĩ vitã eternam, sꝫ tm̃ fuit afflictio, Sꝫ paulꝰ fuit alteriꝰ opiõnis q̃ dixit ad Phil. j. Cupio dissolui ⁊ eẽ cũ xpo. Scdo vleriꝰ iudicatũ est q ab itinere iusto abierũt in exterminiũ, i. in ãnihilationeꝫ et nullũ aliũ fructũ iusticie receperũt. Hec tñ clausula fm Rabanũ nõ est de textu, Sꝫ antiqui ⁊ moderni eã habẽt. Uerꝫ est q in eccl'a in ep'la de martyribꝰ trãsilit. Tertio vleriꝰ iudicatũ est q mors iustorum nõ solũ est afflictio. imo qꝺ est iter exterminij a nobis, i. de nob, q̃si nõ sit aliud mors q̃ꝫ iter nos exterminãs. i. extra terminos hũane vite ponens. Ulti° ibi Illi aũt sunt in pace, oñdit istoꝝ insipiẽtiũ deceptionẽ. nã vbi putabant iustos exterminari affligi et ãnihilari, iusti eripiũtur de h̃ seculo nequã, et sũt in pace. Esa. xxxij. Sedebit pp'ls meus in pulchritudine pacis, ⁊ in requie opulenta.

B Dubitatio lr̃alis. Utrꝫ aĩe defunctorum habeãt distincta receptacula post hãc vitam sibi diuinitꝰ deputata. Et videt q nõ, qꝛ tũc aĩe tales vel pñt ab illis receptaculis recedere vel nõ. si sic. ergo aĩe dãnate ⁊ aĩe exñtes in purgatorio possent minuere penã. ⁊ aĩe exñtes in celo possent minuere gaudiũ suũ. ꝯñtia patet, qꝛ loca penalia augent penã: ⁊ loca leticie augẽt gaudiũ, aliter frustra talia loca deputarẽtur, et p ꝯñs relĩqndo loca sua diminuerent de suo gaudio, si eẽnt beate ⁊ minuerẽt suam penã si essent nõ beate. Si dicat q aĩe defunctoꝝ nõ pñt pro libitu suo loca illa dimittere. Contra h̃ est qꝺ pbat augꝰ li. suo de cura pro mortuis agenda, inter mediũ ⁊ finem. q aliqñ de mortuis mittãtur ad viuos, p hoc q Matth. xvij. Moyses in trãsfiguratõne dñi appuisse legit cũ helya, ⁊ tñ cõstat moysen añ fuisse defunctũ. Itẽ hiero. redarguit vigilãtiũ sup hoc q dixit aĩas nr̃as nõ posse adesse tumulis suis qñ vellent, p hoc q sequũtur agnũ q̃cũqꝫ ierit. ꝫ agnus ẽ vbiqꝫ Itẽ demones toto orbe mira celeritate vagant, g̃ incõueniẽs ẽ dicere aĩas alicubi eẽ iclusas vsqꝫ ad diẽ iudicij. Itẽ gregꝰ. iiij. dyal. narrat de multis mortuis q̃ viuis apparuerũt. Preterea ad q̃stionẽ, si sic, tũc sinus abrae foret vnũ de illis receptaculis, ꝯñtia ptꝫ qꝛ eccl'a orat ĩ officio sepulture. sinus abrae eã suscipiat, sed falsitas ꝯñtis ptꝫ. qꝛ ẽ ĩ inferno, vl' qꝛ fuit lymbꝰ patꝝ vbi nulla aĩa mõ recipit post xpi passionẽ Preterea si sic, purgatoriũ foret vnũ receptaculum. ꝯñs falsum, qꝛ aĩe decedẽtes ĩ caritate vadũt ad purgatoriũ si hẽant culpã venialẽ vl' obligationẽ ad penã, Sꝫ purgatoriũ est vnꝰ locus inferni sub lymbo patꝝ, alš aĩe p̃im, purgande fuisse in loco supiori viderent. tã añ purgationem q̃ꝫ post. Ad oppositũ est augꝰ. Ench. c. iij. Tp̃s q inter hoĩs mortẽ ⁊ resurrectõem vltimã. aĩas abditis receptacul' tenet put vnaq̃qꝫ digna est vel requie vel erũna Itẽ glo. sup illud j. Thessal. iiij. sil' rapiemur. ⁊c. dic. Q oẽs aĩe que de seculo exierũt hñt diuersas receptões

Ad q̃stionẽ dñm q sic, qꝛ sicut g̃uitas ĩ corpibus reqrit diuersa loca. sic ptꝫ. iiij. de celo. ita meritũ ⁊ demeritũ diuersa reqrit loca p aĩabꝰ. Uñ qꝺ est corpi leuitas h̃ est aĩe meritũ. ⁊ h̃ ẽ qꝺ corpi g̃uitas. h̃ est aĩe demeritũ. ⁊ sic g̃uia qñ generãtur statĩ ad loca sua mouent. nisi impediant sic ptꝫ. viij. phico. ⁊. iiij. de celo. ita aĩe statim qñ a corpe sepant ad loca mouent. male ad infernũ, bone ad celũ. nisi inueniãt aliqꝺ impediẽs p culpã venialẽ ⁊ reatũ pene nõ solutũ. hñt igit distincta receptacula Est g̃ notãdũ q de istis receptacul' aĩaꝝ post eaꝝ separationẽ loqui possumꝰ dupl'r. P'mo mõ de lege cõi. Alio mõ de dispẽsatõe spẽali. P'mo loquẽdo sunt q̃tuor receptacula aĩaꝝ, vlꝫ infernus dãnatoꝝ, lymbꝰ pueroꝝ p originali. purgatoriũ p veniali, ⁊ celũ p pfecte bonis. Quintum receptaculũ añ xpi passionẽ fuit lymbꝰ p̃im q̃ tũc dicebat sinꝰ abrae. h̃ de lege cõi. De dispẽsatione spẽali hñt aĩe receptacula alia int' homines in q̃bꝰ purgant ad informatiõem ⁊ ad eoꝝ celeriorẽ redẽptionẽ ⁊ ita diuersimode deputãtur, sicut ipis viuentibꝰ expedit Scdo notandũ q spaciũ infernale in q̃tuor portões distinguitur. In infima sũt dãnati p pctõ actuali mortali. In scda dãnati pro pctõ originali. In tertia aĩe que purgãtur de lege cõmuni. In quarta fuerũt aĩe patꝝ antiquoꝝ vsqꝫ ad resurrectionẽ christi Ad p'mũ argumẽtũ dñm q aĩas a suis receptaculis recedere dupliciter põt intelligi. Uel simpl'r vel ad tp̃us Simpl'r sic q nunq̃ꝫ redeãt. nulla recedet que est in inferno vel purgatorio. Ad tẽpus dupliciter. vel ex lege nature ⁊ sic nõ. vl' ex ordine diuine puidentie, ⁊ sic cõcedendum est q redeũt interdũ ad viuẽtes. sicut docet augꝰ. in li. suo de cura p mortuis agenda. Hoc tñ interest, q aĩe sanctoꝝ possunt cũ volunt viuẽtibꝰ interesse Alie aũt aĩe nõ. sed solum diuina pmissione, Etiã dãnati apparuerũt viuentibꝰ ad viuorum pmonitionẽ Ad scdm de sinu abrae dicendũ est fm augꝰ. xij. sup Gen. Sinus abrae dr requies sanctoꝝ qui olim fuit limbꝰ, nũc vero est celũ. sic orat eccl'a Ad tertiũ dñm q tenetur pbabiliter ex dictis sanctoꝝ, q locꝰ purgatorij est locus vicinꝰ inferno. de lege ꝯmũi. Iustoꝝ aĩe in manu dei sunt. Notãdum q C

inter iustum ⁊ impiũ inuenio q̃druplicē diffe-
rentiā in scriptura. Differũt eñ viuendo mo-
riendo, patiendo, ⁊ penitēdo. Uiuēdo q̄r iusti
viuũt in pace ⁊ trāquillitate. Impij in discor-
dia ⁊ cõtrarietate. In p̄s. Pax multa diligen
tibus legē tuā. De impijs vero dr̄. Esa. lvij
in fine. Nõ est pax impijs dicit dñs. Signā-
ter dic̄ p̄s. Pax multa diligētib⁹ legē tuā Nõ
sic, diligētib⁹ legem mũdi Illi sũt sp̄ in ꝯtentõ
nibus in discordijs ⁊ rebellionib⁹ Unus qui
audiuit luca p̄ sex ãnos vel septē. facit maiorē
brigā in vna comitiua, q̃z xviij. sapiētissimi cle
rici. Christ⁹ eñ iustis legauit pacē. Joh. xiiij.
Pacē relinquo vob. et Eccl. xlv. Statuit illis
testamētum pacis Scḋo differũt moriendo
quia mors iusti ē eius spes ⁊ cõsolatio. mors
aũt iniusti est desp̄atio: Prouer. xiiij. In mali-
cia expellit impius, sperat iust⁹ in morte sua,
sed Prouer. xj. Mortuo hoīe impio vltra nul
la erit spes. Si oēs fratres ⁊ sacerdotes mũdi
celebrarent p aīa sua: si mortu⁹ est sine peniten
tia: frustra fieret. Uñ aug⁹. xxj. de ciui. dei. c. ij.
Si de aliq̃bus malis ita cõstaret q̄ sunt dam
nati: sicut nũc constat de demonib⁹. eccl'a non
plus oraret p eis q̃z pro ipo diabolo. Et a mł
to fortiore Nõ est spes impio mō defuncto: et
hoc loquēdo de lege mō cõiter vsitato Ter-
tio differũt iustus et impi⁹ in patiēdo: q̄r iust⁹
sustinendo aduersa se exhilarat. Iniust⁹ susti
nendo sp̄ remurmurat. De iusto Prouerb. xij.
Nõ contristabit iustũ quicq̃d ei acciderit Itē
Prouer. x. in fine. Labia iusti ꝯsiderāt bñpla-
cita: et os impioꝝ ꝑuersa Quarto differunt
penitēdo, q̄r iustus i beneuiuēdo sp̄ se accusat:
impius male viuendo sp̄ se accusat. De iusto
Prouerb. xviij. Iustus prior accusator est sui.
Et in eodē. Impius cũ in ꝓfundũ pctõꝝ ve-
nerit contēnet. Itē ibidem. x. Os impioꝝ ope
rient iniq̃tatē Notandũ q̄ aīe iustoꝝ in pñ
ti in manu dei multiplr̄ sunt. Sũt eñ in ma-
nu dei suppoꝛtantis. In manu dei cõfortãtis.
In manu dei castigãtis. In manu dei ꝯseruã
tis. Primo sunt in manu dei supportãtis Nu
trix eñ pueꝝ incipientē incedere cõtinet inter
manus. ⁊ ex ea pte qua cadere credit suppor-
tat manũ supponēdo ne cadens ledat̄ Christ⁹
est nutrici⁹ noster. Osee. xj. Ego eñ nutricius
effraym ⁊ brachijs meis portabo eos. Effrai
interp̄tatur crescēs, ⁊ significat nos viatores
qui crescere debem⁹ de virtute in v̄tutē Due
manus dei iusticia ⁊ miscḋia. In p̄s. In ma-
nus tuas cõmendo spm̃ meũ. Iusticia dirigit
vt bñ incedam⁹, miscḋia subleuat ne nimis le
damur. In p̄s. Cum ceciderit iustus nõ colli
detur, quia dñs supponit manũ suam. Scḋo
sunt in manu dei cõfortantis. Ezech. iij. Ma
nus eñ dñi erat mecũ cõfortãs me. Falco no
bilis pascit et recreat̄ manu dñi sui. Alias si ci
bum haberet in suo regimine auolaret a dño
Ideo deus sic eos pascit bñficijs q̄ sp̄ ea te-
net in manu sua quã manũ qñ vult claudit et
patimur egestatē. ⁊ qñ vult aperit ⁊ habemus
copie largitatem. In p̄s. Oculi oīm in te spe-
rant domine: et tu das escam illoꝝ in tempo-
re oportuno. Aperis tu manũ tuam ⁊ imples
oē aīal benedictõne. Et iteꝝ in p̄s. Aperiēte
te manũ tuam oīa implebũtur bonitate Alias
a deo auolaret. Osee. ix. Effraym quasi auis
euolauit Sic qui nimis abũdant terrenis a-
uolant a deo sicut falco a domino suo quãdo
nimis saciatur. Tertio sunt iustoꝝ anime i
manu dei castigantis. Quãdo eñ medic⁹ ma
nu sua ꝓpinat infirmo et p̄temptat bibēdo fa-
ciens sibi credentiā. licet medicina sit valde a-
cuta: tñ infirmus acceptat. Christus medicus
est et calicem p̄gustauit tribulatõnis: quē no-
bis pro remedio infirmitatis peccati ꝓpinat i
presenti. Et ideo castigatõnes suas filiali be-
nignitate suscipiam⁹. In p̄s. Hũc humiliat, et
hũc exaltat quia calix in manu dñi vini meri
plenus mixto. Quarto sunt iustoꝝ anime i
manu dei cõseruantis. Uñ illud q̄d homo cõ
tinue in manu tenet illud bene cõseruat. Cri-
stus aũt in manib⁹ suis nos seruat. Solet eci
am hõ dicere: quãdo hz nomen alteri⁹ scriptũ
in libro suo: habeo illum in libro meo. Chri-
stus aũt nos in manib⁹ suis scripsit, ita q̄ non
põt nostꝝ obliuisci. Esa. xlix. Nũquid põt mu
lier obliuisci infantem suũ vt nõ misereat̄ filio
vteri sui. Et si illa oblita fuerit: ego tamē non
obliuiscar tui. Ecce in manib⁹ meis descripsi
te Sed tamē aliter habet animas iustoꝝ: et
aliter animas pctõꝝ. Quando eñ ita est q̄ a-
liquis est dñs alicui⁹ manerij ⁊ dimittit illud
in aliena custodia, ita q̄ alij ad certũ terminũ
capiũt fructũ illius, dicimus q̄ licet manerĩ
sit talis dñi: nõ tamē est in manu sua, sed tunc
p̄prie quãdo inhabitat ⁊ recipit fructũ ⁊ vsũ
tũc dicimus esse in manu sua. Mõ dñs bene
est dñs peccatoꝝ. et tñ nõ inhabitat eos p̄ gra
tiam. nec recipit fructus ab eis. ⁊ ideo nõ ani-
me pctõꝝ: sz anime iustoꝝ in manu dei sunt.

Lectio XXXI

Et si corā homini

bus tormēta passi sũt: spes illoꝝ im
mortalitate plena ē. i paucis vexati. i mltis bñ
disponētur. Quoniā deus tēptauit illos ⁊ in-
uenit illos dignos se. Postq̃z spũssanctus
declarauit quid iusti hoīes ꝑcipient in futuro

A eternaliter. Hic ɔñter oñdit quid sustinent in pñti tpaliter. ⁊ quia pene q̃s sustinent ⁊ pmia que pcipient sunt ɔtraria. iõ faciens q̃ndã cõparationẽ vtit quodã colore rhetorico q̃ dicit antithesis. q̃si cõtrapositio, vel antithetõ vel cõtẽtio fm Tulliũ. v. rhetoꝝ. suc. Et ẽ figura talis. q̃n aliq̃s in locutõne ɔria ɔriis ɔtraponit. sicut facit apl's. ij. Coꝛ. vj. Per infamiam ⁊ bonam famã a dextris ⁊ a sinistris Et Eccl. xxxiij. Cõtra bonũ malũ ⁊ cõtra vitam mors. Sic ɔtra virũ iustũ peccatoꝛ. Isto genere eloquẽtie vtit̃ spũs sctũs in isto textu oñdens q̃ illa q̃ sancti patiũtur in pñti nõ sunt eq̃lia illi que pcipiũt in futuro p pmio Et ponunt tres antitheses ɔñter. Sãcti eñ in pñti tribulant vexãtur et tẽptant. tribulant in penis vexant in pbis ⁊ tẽptãtur in diuinis pmissionib;, sed contra tribulatões penaꝝ hñt spem imoꝛtalitatis. Cõtra vexationẽ cõtumeliaꝝ hñt spez eterne trãquillitat; Et cõtra diuinã tẽptatõez habẽt spem pcipue dignitatis. Dicit ĝ pmo ponens pmã ɔtrarietatẽ. Et si corã hoib; tormenta passi sunt. Corã hoib; qui nñ exterioꝛa vident. j. Reg. xvj. Hõ videt ea q̃ parent Toꝛmenta passi sunt in coꝛpe sustinẽdo, spes illoꝝ imoꝛtalitate plena est, hoc est dcm̃. sperauerũt a dño p sua iusticia pmiari, ⁊ illa spes est plena et nõ vacua, sicut maloꝝ de qua infra i isto c. vacua spes illoꝝ. vñ spes illoꝝ nõ ɔfũdit. ad Ro. v. Scda antithesis ẽ talis. Sãcti sũt in pñti vexan verbis ɔtumeliis ⁊ iniuriis. tamẽ hec sunt pauca respectu illoꝝ q̃ ad suã beatitudinem aggregabũtur. q; fm Boetiũ Beatitudo est status oĩm bonoꝝ aggregatiõe pfectus Et iõ dicit. i paucis vexati. in multis bñ disponent. Multũ et paucum sicut magnũ ⁊ paruũ sunt relatiua, sicut pt; in pdicamẽtis, ca. de q̃ntitate. Vñ si illa q̃ patimur in pñti cõpent ad ea q̃ bonis dabũtur i futuro p mercede. l; sint in se valde multa, vident tñ in cõpatõne illoꝝ valde pauca. ad Ro. viij. Nõ sunt condigne passiones hui' tpis ad futurã glãm q̃ reuelabitur i nobis Tertia antithes est talis. De' tẽptat sctõs in pñti, sed nõ ad eoꝝ detrimẽtuz et deiectõem, s; ad eoꝝ emolimentũ ⁊ pmotionẽ. Vñ dic q̃ deus tẽptauit illos ⁊ inuenit dignos sc. i. sua societate ⁊ dilcõne.

B Et notandum q̃ difficile sed vtuosum est q̃ hõ fiat dignus deo. Ad hoc eñ reqritur pfectus mũdi contẽpt'. Vñ xps dixit Matth. x. Qui amat prem et matrẽ plus q̃ me nõ est me dign'. ⁊ q̃ amat filiũ vel filiã plus q̃ me nõ est me dign' et qui nõ accipit crucem suã et sequitur me nõ est me dignus. ergo quicũq; vult dignus esse christo, opoꝛtet q̃ seipm det pro christo. Hui' probatio est, quia demõstrato quocũq; homĩe contingit sic arguere. Aut iste diligit christum plus q̃ filios et filias ⁊ semetipm: vel nõ: Si nõ: nõ est dignus christo. Si sic, dat se p christo, quia qui nõ accipit crucem suã et sequitur christũ nõ est eo dignus. Notandũ q̃ temptare impropie cõuenit deo: quia tẽptare proprie est aliq̃d experiri vt habeat eius cognitionem, sicut hõ temptat vinũ ⁊ magister discipulum Aliter dĩ tẽptare experiri aliquẽ cũ intentione manifestandi cõditões eius aliis Primo mõ deus tẽptare nõ põt. sed scdo mõ. Unde Geñ. xxij. Tẽptauit deus abraã. Tertio mõ dicit tẽptare. callide accipe experientiaz alicui' hois cum intẽtione decipiendi. ⁊ sic pprie cõuenit diabolo. ⁊ nullo mõ deo. q; Iac. j. dicitur. Nemo cũ temptat dicat, q; a deo tẽptoꝛ. Deus eñ intẽptatoꝛ maloꝝ est. Ipe eñ nemini tẽptat. Glo. Deus tẽptat nõ seducẽdo ad malũ: sed exercendo ad meritũ. Aliter pt exponi sic. deus tẽptat illos. i. tẽptari pmittit

Et notanduz q̃ deus electos suos tẽptari pmittit spẽaliter ppter tria. Primo ad exercendum nostre nature pbitatem q̃ habem' vsum liberi arbitrii p grãm informati si velim'. Si rex dedisset arma et equũ nobilissimum alicui militi, ille pbiter ⁊ viriliter in bello p honore regis se exponeret ⁊ amore. rex nõ imerito cũ acciperet. Xps rex dedit nobis arma liberi arbitrii cũ equo coꝛpis nñi ⁊ sunt quasi filia armis dei, q; ad imaginẽ et similitudinẽ suã fecit hoiez. Geñ. j. ⁊ ad Eph. vj. Induite vos armaturaz dei vt possitis resistere aduersus insidias diaboli. ĝ nos p honore regis nñi viriliter exponamus. alioq̃n nosmetipos decipim' ⁊ dãnam' Job. vij. Tẽptatio est vita hois sup terraz. sic deus tẽptauit abraã de imolatiõe filii sui vnigeniti. Geñ. xxij. Sic etiã oĩes suos amicos tẽptari pmittit. Tob. xij. Quia acceptus eras deo: necesse fuit vt deus tẽptaret te. Cõstantinus impatoꝛ voluit pbare qui de familia sua essent viri christiani ⁊ fideles. ⁊c. Ita christus pmittit viros catholicos a mũdo temptari. et qui mũdanam glãm que est quasi idoluz adorant, de suo expellit seruitio. Quia nemo põt duob; dominis seruire. qui idoluz adorare cõtemnit in suo retinet famulatu. Et oĩs christo seruiens nẽcario habet tẽptari ppter qd̃ signanter dĩ Eccĩ. ij. Fili accedens ad seruitutez dei: sta in iusticia et timore ⁊ prepa aĩam tuam ad tẽptationẽ

C Scdo pmittit nos ds̃ tẽptari ad recẽsendũ nr̃e censure vanitatẽ. nisi eñ tẽptaremur: nimis ppter defectũ nr̃e cognitiõis et experiẽtie de nobilipis supbirem'. Et ideo clementer pmittit sanctos suos de sua carne

temptari, sicut de paulo patuit. ij. Corinth. xij
Ne magnitudo reuelationū extollat me dat⁹
est mihi stimul⁹ carnis mee angel⁹ sathane q̄
me colaphizet. De hoc loq̄ns Greg⁹. ix. mora.
c. xxxvj. dicit Sup̄na dispēsatio idcirco nos
tra intētione fulcētes carnis nr̄e tēptatōib⁹ p̄
mittit cōcuti ne mēs nr̄a ī sup̄biā audeat p̄su-
ptiōe sue securitatꝭ eleuari. vt dū pulsata trepi
dat. in solo auctoris adiutorio fidētobustius
sei figat. ꝛ ix. moral. c. iij. exponēs illō apl̄i ad
Roma. vij. Video aliā legē in mēbris meis re
pugnātē legi mētis mee ꝛ captiuū me ducentē
legē pcti q̄ ē in mēbrꝭ meis. dicē sic. Ad ima tra
hit caro ne extollat spūs. ꝛ ad sūma trahit spūs
ne p̄sternat caro Spūs leuat ne iaceam⁹ ī infi
mis. caro aggrauat ne extollamur ex sūmis Sic
s̄m Greg. q̄dā certo moderamie fit vt car
ne dep̄mēte. sed nō p̄sternēte hō desp̄atōnis la
psum caueat: et spū eleuāte ꝛ tēptatōes sentiē-
te supbie casuꝫ euadat: ꝛ sic dū spūs trahit: ca-
ro retrahit. subtilissiō intꝰi iudicij moderami
ne infra sūma ꝛ infima in q̄dā medio alia liba
tur. hec Greg. Et iō signāter petiuit. p̄s. Pro
ba me dn̄e ꝛ tēpta me v̄re renes meos ꝛ cor me
um. Glo. p̄ba me. i. iudica me eē p̄batū. nō tibi
q̄ oia nosti. sed mihi ꝛ hoib⁹ Nisi eīm tēptarer
negligētes essem⁹. Notat ibi glo. q̄ alit̄ tēptat
deus. aliter hō. aliter diabol⁹. De⁹ vt erudiat
hō vt sciat. diabol⁹ vt seducat. Vn̄ dr̄ in etrice
Dat tria tēptare seducere scire p̄bare. Nota d̄
puella de q̄ narrat Cesarius in cui⁹ fine ꝛc. iō
signāter dicit apl̄s. j. Cor. x. Tēptatio nō app
D hendat vos nisi hūana. Tertio deus nos
tēptari p̄mittit ad p̄merendū vite future felici
tatē. Jac. j. Beat⁹ vir q̄ suffert tēptationē: q̄m
cum p̄batus fuerit accipiet coronā vite Et q̄
uis diabol⁹ oēs tēptet: aduersus tn̄ p̄fectos p̄
latos et religiosos magis excandescet. Vn̄ pe-
trus rauan̄. in q̄dā ep̄la. Mūdus aduersus de
sertores suos forti⁹ pugnat ꝛ egredientes vite secu
lares illecebras guloꝛ ꝯcursus expectat. Naꝫ
ī in exitu isrl̄ de egypto. pharao vehemēti⁹ ex
tāduit: ꝛ sathanas egrediēs ab hoie quē ab in
fantia tenuerat: ip̄m gui⁹ in egressu discerpit.
Etiā idō Hugo de claustro aīe. li. j. religiosos
instruit q̄ sūt cāe tēptationū. P̄ria ē loci ameni
tas vt ciuitates ꝛ opida q̄ nō tantū ex situ loci
amenitatē recipiūt. sꝫ ex habitātiū grā Scd̄a
cā est locus diuitiaꝝ: vbi eīm diuitie ibi pericu
lum Tertia p̄o cā est p̄ciosus ornat⁹ ꝛ equo-
rū p̄ingniū cura ꝛ vestimētoꝝ exq̄site varieta-
tes Quarta aūt mulieꝝ sp̄es q̄rū vox blādi
tur aurib⁹ ꝛ facies ocul̄. Istas occasiōes viril
ter caueam⁹. q̄ tēptatio non ledit nisi obedia-
mus: ꝛ h̄ est q̄ metrice dr̄. Hostꝭ nō ledit nisi
cū tēptat⁹ obedit. Est leo si cedis: si stat q̄si mu
sca recedit. Et hoc est q̄ p̄mittit Apl̄s. j. Co
rinth. x. Fidelis deus q̄ nō p̄mittit vos tēpta
ri supra id q̄ potestis. sed faciet cū tēptatōne
etiā p̄uentū vt possitis sustinere ꝛc.

Lectio XXXIII.

Anquā aurū i for

nace p̄bauit illos: ꝛ quasi holocau-
sti hostiā accepit illos ꝛ in tp̄e erit respect⁹ illo
rū. Declarato q̄ iusti in p̄n̄ multipl̄r tribulē-
tur. Hic ostendit q̄liter p̄ tribulationū tolerā-
tiam a deo acceptātur. Et circa hoc duo facit.
quia p̄mo ostendit q̄ pena iustoꝝ est vehemēs
argumentū diuine dilectōnis Secūdo q̄ ei
correspondet euidens emolimentū remūerati
onis. ibi In tēpore Penam igitur iustoꝝ deo
esse acceptam q̄n ex caritate ꝛ p̄ suo amore su-
stinet. ostendit p̄ duo exempla. quoꝝ p̄mū con
sistit in artificio naturali. Scd̄m in quodā sa
crificio legali. ibi. Et quasi holocausti. ꝛc. Pri
mū exemplū est tale. q̄nto auꝝ freq̄nti⁹ lique-
scit et trāsit p̄ ignem. tāto sit clari⁹ puri⁹ ꝛ acce
ptabili⁹ Sꝫ tribulatio vite p̄ntis ē sic fornax
vel camin⁹ in quo etiā hoies depurātur Eccō
ij. In igne p̄batur argentū et auruꝫ hoies p̄o
receptibiles in camino humiliatōnis. ergo iu
sti quāto plus pro xp̄o tribulantur. tāto sunt
magis preciosi et meliores Et hoc est q̄ dicit
tanq̄ꝫ aurum in fornace p̄bauit illos Secū
dum exemplū est in quodā sacrificio legali q̄
dicebatur holocaustū Ubi notandū q̄ in-
A ter sacrificia que deo offerebātur p̄cipuū erat
holocaustū ꝛ fiebat de armentis pecudib⁹ ꝛ a
uibus. Et de isto sacrificio nihil habuit sacer-
dos qui obtulit. p̄ p̄te sua. sed totuꝫ ex emebat̄
dn̄o. ꝛ ideo dicebat̄ holocaustū. ab olon grece
quod est totū latine. ꝛ cauma incēdiū. inde ho
locaustuꝫ quasi totū incendiū. q̄ in aliꝭ sacri
ficiꝭ sacerdos quādoq̄ꝫ tollebat ibi p̄teꝫ ꝛ qn̄
q̄ꝫ dabat p̄tē offerenti ad comedendū. sed ī ho
locausto totū corpus siue eēt vitulus ouis vl̄
hedus incēdebat̄. pellem tn̄ potuit sacerdos
vēdicare sibi s̄m legem Licet oē genus sacrifi-
cij deo foret acceptū. nullū tn̄ sicut holocaustū
q̄ illud totū offerebat̄ in honorē dei ex inte-
gro. Et isto mō sancti martyres imolati sunt
deo: sicut hostia holocausti. Sacerdos occi-
dens martyres ē mūdus. Joh. xv. Mundus
vos odit. et ad Rhoma. viij. Estimati sum⁹ vt
oues occisiōis: sꝫ certe sacerdos nihil habuit.
nisi pellē vicꝫ glām secularē Job. j. Pellem p̄
pelle ꝛ cūcta que habet hō dabit pro aīa sua.
Ergo sicut holocaustū est optimū in sacrificiꝭ.
sic martyriū in actib⁹ meritoriꝭ Et h̄ est q̄ spi.

ritus sctus dic. Et qsi holocausti hostiam accepit illos. Consequenter declarat qd e emolimentu remunerationis correspondens iustorum persecutionibus in presenti. Et dicit q contra momentaneam penalitatem, accipient premium sempiterne felicitatis. Et vt ostendat q tribulationis ad penam nulla est proportio: supponit eorum penam quasi instantanee breuitatis, et eorum premium perpetue eternitatis. Modo notum est q temporis ad instans nulla est proportio: sicut nec puncti ad lineam. Esa. liiij. Ad punctum in modico dereliqui te, et in miserationibus maximis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te, et in misericordia sempiterna misertus sum tui. Unde supermodum merces excedit laborem. Et hoc est qd dicit q in tempore erit respectus eorum, quasi diceret in puncto, i. in modico instanti passi sunt, sed in tempore prolixo et longo, hoc est in eternitate erit respectus eorum id est premiatio. Unde solet dici: cum dns remunerat aliquem liberaliter sibi seruientem dando sibi aliquid magnum, q ipse bene respexit eum. Et certe deus bene respexit eos: quando supramodum et proportionem retribuit pro labore. Iuxta illud. ij Cor. iiij. Illud qd in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre, supra modum et sublimi-

B

tate eternum glorie pondus operatur in nobis. Et notandum q electus quilibet a xpo multipliciter probatur, sicut clericus ante promotionem, sicut nouitius ante professionem, et sicut baccalarius ante inceptionem, et sicut denarius ante solutionem. Clericus ordinandus et recepturus coronam prius examinatur, et quanto altiorem ordinem est recepturus: tanto difficilius examinatur. Omnes nos promouendi sumus ad ordines: quia in futuro omnes erimus sacerdotes Apoc. v. ca. Fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes. Magnus fauor fieret clerico si posset premuniri in quo passu et de qua materia deberet examinari, quia tunc posset sibi prouidere, et tunc foret sibi magna verecundia deficere. Iste fauor fit nobis. Ordines fient in resurrectione generali in die iudicij quando iuxta merita nostra ad ordines angelorum recipiemur pro vt dicatur vnicuique nostrum illud ps. Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech, et modo sumus premoniti de quo examinabimur, certe non de difficili: sed de communibus de donato, s. et patribus nostris, hoc est de operibus pietatis. Sic patet Math. xxv. Esuriui et dedistis mihi manducare. Totum est de donato, et ideo qui inuenientur nesciuisse donatum, deficient de ordinibus et repellentur sicut laici, et ponentur ibi vbi est vmbra mortis et nullus ordo Iob. x. quando dicetur his. Ite maledicti in ignem eternum. Sed boni et electi qui bene respondere possunt, certissimi erunt de corona. Tobie. iij. Hoc habet pro certo omnis qui colit te, q vita eius si in probatione fuerit coronabitur. Et Iac. j. Cum probatus fuerit accipiet coronam vite. Secundo examinatur electus: sicut probatur nouitius ante professionem. Unde tempus nouiciatus est tempus probationis secundum iura. Licet autem nouitius interdum gerat habitum professorum. Tamen in voluntate sua est proijcere habitum infra tempus probationis quandocunque sibi placuerit, et ideo non habet habitum inseparabiliter. Habitus et ornatus anime est gratia. vita presens est tempus nouiciatus et tempus probationis. Ad Rho. xij. Renouamini in nouitate sensus vestri vt probetis que sit voluntas dei bona et beneplacens et perfecta. Licet igitur nos geramus habitum professorum. hoc est beatorum que est gratia consumata. non tamen ideo professi sumus, sed sumus in tempore probationis, quia possumus habitum proijcere et peccare. Nouitij autem inter fratres predicatores examinantur de moribus diligenter. Et generaliter de quinque cauendis in eis. Nam ab vnoquoque requiritur. An sit seruilis conditionis. An alterius professionis. An mulieri coniugatus. An ratiocinijs obligatus. an occultam habeat infirmitatem aliquam. Si vero aliquem istorum defectuum habuerit et sciatur. a professione repellitur. Certe hec quinque xps in suis nouicijs requirit. Primo, an sit seruilis conditionis. videlicet an sit totus datus seruitijs mundi, pro diuitijs et honoribus consequendis in hac vita, et si sic. non admittit eum Matth. vj. dicitur. Nemo potest duobus dominis seruire. Phs quidam assurgere noluit principi venienti alijs cum honorantibus assurgendo. Et causam reddidit. Seruit inquit seruo meo. Nam contemno mundum et mundus mihi seruit et ipse seruit ei, quare ei non assurgo, iste non fuit seruilis conditionis, sed valde nobilis. Secundo requiritur, an homo sit alterius professionis. vnde ille qui est radicatus et habituatus in aliqua mala consuetudine viuendi in peccatis, ipse est alterius professionis, caueat sibi quia licet recipi posset a xpo tamen cum difficultate. Tertio requiritur an sit mulieri coniugatus, i. an sit operibus carnis datus. quia scit q talis non venit ad deum perfecta voluntate. Luc. xiiij. Uxorem duxi et ideo non possum venire. Quarto An sit ratiocinijs obligatus, hoc est obligatus ad computum et restitutionem si fuit vsurarius et de pecunia vsuraria fuit ditatus et non vult restituere, xps non curat de eo. quia ipse ratiocinijs obligatur. Si clericus symoniace intrauit ecclesiam: occupauerat bona pro amicos: et non est paratus resignare et restituere, ipse est obligatus ratiocinijs. Christus autem eum ad professionem donec soluerit non admittit. Si spoliasti pauperem per potentiam vel per falsum iudicium vel testimonium perhibitum contra eum: et non fecisti restitutionem tu es obligatus ratiocinijs et talem obligatum

C

xps nõ admittit. In ps. Declinãtes aũt in obligatõnes adducet dñs cũ operantib⁹ iniquitatez. Quĩto q̃rit, an hẽat aliquã infirmitatẽ occultã. Vñ si cõmisisti pctm̃ vile de q̃ nõ es ↄfessus: celas et occultas: tu habes infirmitatẽ occultã: xps te nõ admittit nisi te cruciaueris. Ideo omissis talib⁹ impedimẽtis vnusquisq̃ vestr̃ curet se pbabilem exhibere nouicium, ne a pfessione cõfusibiliter repellat. ij. Thymo. ij. Cura temetipm̃ probabilẽ exhibere operariũ incõfusibilẽ: et q̃ talis inuẽtus fuerit: faciet suam professionẽ in finali iudicio, dicẽs illud Deut. xxvj. Profiteor hodie coraz dño deo q̇ ingressus sum terrã pro q̃ iurauit patrib⁹ nostris

D Tertio examiat elect⁹ sicut baccalari⁹ ante inceptionẽ seu magistratione. Iste em̃ anteq̃ incipiat probat in trib⁹. in legendo, opponẽdo et respõdendo. Habet em̃ necesse legere aliq̃d vnũ volumẽ ad minus facultatis sue. Et certe nos legere debem⁹ per cõfessionez volumẽ ↄscientie nostre. Stolidus clericus est q̃ nescit legere scripturam suã et opus ꝓprium. Ad Gal. vj. Opus autẽ suũ vnusquisq̃ probet. et sic in semetipso glãm habebit. Scd̃o habem⁹ opponere. h̃ est arguere p iustã correctõem prioꝝ et hoc ꝑncipaliter ptinet ad plãtos: et in casu ad om̃es Math. xviij. Si peccauerit in te frater tuus vade et corripe illuz int̃ te et ipm̃ solum. Sap. j. Probata virtus corripit insipientes. Et plãtis dicit Hiere. vj. Probatorẽ in populis dedi te. Tertio habem⁹ respõdere p gratiarũ actionẽ. j. Thessal. v. In oibus grãs agite. et q̃ hoc cõpleuerit: dignus ẽ gradu magistrali. Exẽplo Tobie q̃ in se hec oĩa formalit̃ et deuote cõpleuit peccata cõfitendo, vxorem corripiendo, et deo pro cecitat̃ flagello grãs agendo, et ideo sibi dictũ fuit. Quia acceptus eras deo, necesse fuit vt tẽptatio probaret te

Quarto probat elect⁹ vt denari⁹ añ solutionẽ. Añ q̃ alteri mutuat denariũ. diligent̃ cõsiderat añ solutionẽ q̃ntitatẽ. põdus et imaginem sonũ et materiã, q2 si in aliquo istoꝝ defecerit: nõ est legalis moneta, nec recipi debet. Quãtitas est eq̃tas, pondus est charitas. imago est iusticia. sonus est veritas ad om̃es et ad seipm̃. Vnusquisq̃ nostꝝ a christo recepit denariuz. id est aĩam rõnalem habentẽ imaginẽ regis, et in die mortis est tẽpus solutõnis, et tũc oportet reddere denariuz et christo offerre. Marc. xij. Afferte mihi denarium. Et certe nisi hẽat quinq̃ predicta: quantitatẽ. põdus: imaginez: sonũ et materiam. reprobabit. Hyere. vj. in fine. Argentũ reprobũ vocate eos. q2 dominus proiecit eos. Si vero illa p̃dicta habuerit dicet nobis xp̃us illud Gen. xliij. Pecuniã quã dedisti mihi probatã ego habeo. Et de nostro denario verificat illud. ps. Argentũ igne examinatũ probatũ terre purgatũ septuplũ Examinatũ igne charitatis, probatũ terre. i. a terrenib; hñs trene vanitat̃. purgatũ septuplum a septẽ capitalib⁹ vicijs, que sunt radices vniuerse iniquitatis Lectio XXXIIII

Ulgebũt iusti et

tanq̃ scintille in arũdineto discurrent Postq̃ spũssanctus posuit vnã promissionẽ generalez de futura remũeratõne sctõꝝ pro tribulatõnib⁹ q̃s sustinẽt in p̃nti. In pte ista eandẽ remũeratõem explicat et distinguit in speali. Et circa hoc duo facit. quia p̃mo ostẽdit qũ iusti liberaliter respicient Scd̃o qñ iniusti rõnabilit̃ iudicẽtur. ibi Impij. Circa p̃mũ tangit excellẽtias futuras i remũeratione. Erunt em̃ tam in corpe q̃ in aĩa glie possessores in vita eternali. Erũt em̃ iudicis assessores in iudicio generali. Et id̃o p̃mo describit q̃lis est coꝝ excellentia vl' erit: q̃ ẽ gloria corpalis. Scd̃o q̃lis erit eis cõcessa assidẽtia iudicialis. ibi: Iudicabũt sctĩ. Tertio q̃lis erit bꝛoꝝ in aĩa glĩa spũalis. ibi. Qui cõfidunt in illũ Circa p̃mũ sciendũ q̇ in isto textu q̃tuor dotes corpis glo'si latẽter innuũtur, que sunt claritas, ipassibilitas. subtilitas, et agilitas. Cui⁹ rõ est. q2 aĩa hũana pfectũ tũc hẽbit dominiũ corpis sui et iuq̃tũ forma: et inq̃ntũ motor, et inq̃ntũ beata et deo ↄiũcta. Inq̃ntuz btã. glĩa aie redũdans in corpus causabit in corpe claritatẽ. et hoc est q̃d dr̃ Matthei. xiij. Fulgebũt iusti sicut sol in regno patris eoruz Perfectũ aũt regimẽ causabit in corpe impassibilitatẽ. Om̃e em̃ corp⁹ q̃d patit passiõe proprie dicta, pdit dominiũ forme sup materiã suam. Aliter ei passio talis nõ foret ad corruptõnem forme patiẽtis vel saltẽ sepatõem a materia. Et ideo q2 anima incorruptibiliter et pfectẽ cõtinebit corpus suũ. nullomõ poterit victoria anime supra dominiũ. Secus aũt fuit i statu innocẽtie qñ licet aĩa pfectũ hẽbat dominium: poterit illud dominiũ pdere. q2 se a deo poterat auertere p pctm̃. Tũc aũt nũq̃ auerti poterit. et id̃o dominiũ suũ sine victoria sua super materiã suã nũq̃ poterit diminui. et id̃o nunq̃ poterit ꝓprie loq̃ndo pati. et id̃o corp⁹ suũ erit impassibile. Tertio cũ aĩa nõ sit solũ forma corpis sz etiã motor. sic ptz. iij. de aĩa. et li. d' motu aĩalũ. Mouebit corp⁹ p volũtatẽ. et q2 habebit pfectum dominiũ sup illud. ideo anima gloriosa inq̃ntum btã mouebit oĩno sicut volet corpus mouere. et ideo erũt corpa agilia. Quarto cũ aĩa posset rõnabiliter velle q̇ corp⁹ suũ sit

in eodē loco vbi ē aliud corpus sine āmonitōne alterius corpis. ⁊ aīa poterit regere corpus suū sicut volet, seqtur ꝗ aīa poterit ponere corpus suū in loco vbi ē aliud corpus. ⁊ ista ꝓtas vocaī subtilitas. Sic igitur erit corp⁹ glosuz clarū impassibile subtile ⁊ agile. Et ista puilegia vocanī a doctorib⁹ quatuor dotes corporis ꝑ quandā figuratiuā locutionē. qꝛ sic dos datur in signū perpetue cōfederatōnis ⁊ amicicie inter virū et vxorem. ita iste dotes dabūtur hoībus glorificatis ꝓ semꝑ. Iste aūt dotes ponūtur cōmuniꝰ. j. Coꝛ. xv. vbi facit apl's cōparationē inter mortem hūanam ⁊ resurrectōnem hūanam. et dicit sic. Seminatur in corruptione, resurget in incorruptōne. i. in corruptibile ⁊ impassibile. seminatur in ignobilitate. id est in obscuritate mortis, resurget in gloria. hoc est in claritate. seminaī in infirmitate. surget in virtute: hoc est agilitate. seminaī corpus aīale, resurget corpus spūale. i. subtile ad modū spūs. Spūs eñ pōt siꝉis esse cū corpe. sic ptz de aīa que ē tota in toto. ⁊ tota in q̄libet ꝑte. ⁊ sic poterit corpus glōsum ꝑ ꝟtutem subtilitatis esse simul cū corpe nō glorioso. quāuis hoc nō placeat scō Tho. iiij. senten. dis. xliiij. q. v. in solutōne argumenti pmi ⁊ scdi. vbi expresse dic ꝗ hoc nō hꝫ corpus glōsum ex dote subtilitatis. sed ex opatione ꝟtutis diuine.

Descēdendo ḡ ad lrām Iste q̄tuor dotes in hac lrā expmūtur ꝭm istū ordinez Primo eñ notatur claritas cū dicitur, fulgebūt. Scdo īpassibilitas. qꝛ iusti Sap. j. qꝛ iusticia ꝑpetua est ⁊ īmortal'. Tercio subtilitas. qꝛ tāq̄ scyntille. Quarto agilitas. cū dicit, discurrent. Et qꝛ cōpletorū qd dicit in fine diei. premiū nostrū finale figurat. ideo tūc q̄tuor p̄s. dicim⁹ tm̄ ad alias q̄tuor dotes significādas. sed de appropriatōne ꝑtranseo ad p̄sens

B Pro littera nota ꝗ arūdinetum ē locus vbi crescūt arundines Vñ sicut scyntille mouenī sine difficultate inter arūdines et sine resistentia Ita sancti sine resistētia corpa mouebūt. Fulgebūt iusti.

Nota ꝗ viri iusti merito se exponere debēt ꝓ xp̄o actibus ꝟtuosis in p̄nti. ⁊ si eis tribulatiōes occurrāt illas eq̄nimiter sustinere. ⁊ hoc habita cōsideratōne ad p̄miū quod sequitur. Armigeri qui seruiūt magnis dn̄is ꝓ diuersis tēporib⁹ anni cōuenientes robas accipiūt vnā pro hyeme, aliam ꝓ estate Illa que datur pro hyeme ē de grosso panno. Causa est, quia debet exponi. mō pluuiqs, mō ventis, mō niui mō igni, sed roba q̄ datur ꝓ estate ordinaī de facili pāno ⁊ delicato. ⁊ hoc qꝛ seruiet homini pro tēpore gratioso videlicet i estate. Isto mō deus prouidet bonis viris. Uita p̄ns ē hyēs Uita finita est estas. Corp⁹ est aīe sicut roba Job. x. pelle ⁊ carnib⁹ vestisti me. Quia igitur in p̄nti ē tp̄s tribulatōnis ⁊ angustie ⁊ penitētie, igiī corpus ꝓ nūc ē sicut roba de grosso et rudi pāno. sꝫ tp̄s futuꝝ vite etn̄e ē tp̄s estatis glīe ⁊ honoris. Et iō tūc hēbit aīa robā valde glosam qn̄ corp⁹ erit clari⁹ sole. īpassibile, agibile ⁊ subtile. Et iō sicut bon⁹ armiger sperās ⁊ certus de roba estiuali, lacerat, destruit. ⁊ expēdit robā hyemalē in ꝟuicio dn̄i sui. ⁊ nō parcit pluuie. nec niui. nec igni. Ita iustus in p̄nti corpe suo nō pcit ab opib⁹ p̄nie, sꝫ sp se exponit si ad honorē dn̄i sui q̄stū p̄t sciēs. Qm̄ fulgebūt iusti ⁊c. Refert scptor qdā de naturꝭ reꝝ ꝗ papa alexāder habuit vestimētū qd dā d pilis salamādre: qd q̄dē vestimētū qn̄ ablui debuit ad hoēstatē nō lauabaī in aq̄. sꝫ ꝓijciebaī in ignē ⁊ nō ꝯburebaī. sꝫ fulgēti⁹ reddebaī. sic corpa scōꝝ nō in aq̄s carnaliū delcātionū lauari dn̄t vt fulgeāt, sꝫ magis i igne tribulatōis Et iō Eccl. ij. di. In igne ꝓbaī argētū ⁊ aurū hoīes vero i camino tribulatōis

C Scdo notādū ꝗ iusti fulgere deb ēt i p̄nti tplici claritate, vicꝫ fame, vite, ⁊ doctrine, vt fama referatur ad extraneos, vita ad nosmetip̄os, doctrina ad subditos ⁊ ꝓpinquos. Et hec triplex claritas est maxime nc̄aria viris eccl'iasticis Primo vt fulgeāt bona fama. Quādiu eñ cādela ardet ⁊ fulget delcābile negociū ē ⁊ vtile. Sꝫ qn̄ extinguiī relinq̄t locū circūstātē tenebrosū ⁊ fetet. Et sic dicit aristo. vq. de aīalib⁹. Ille fetor est valde nociuus p̄gnanti mulieri. ꝗ si sit vehemēs facit eā abortire ⁊ occidit fetuz. Isto mō est de q̄libet viro ecclīastico q̄ q̄si candela ardens ⁊ lucens in eccl'a cōstituitur. q̄ꝫdiu est bone fame delcābilis est ⁊ vtilis dādo bonuz exemplū aliis. Qn̄ aūt extinguiī vento tēptationis. ⁊ ꝯmiserit aliqd notoriū pctm̄ ⁊ publicum, statim relinq̄t circa se locum tenebrosuz ⁊ fetet ꝑ infamiā. Iste fetor nocet ꝑsonis in ꝓposito existentib⁹ sancte viuēdi. Sāctū eñ ꝓpositū est ꝯcept⁹ vel fetus mētis. ⁊ certe freq̄nter bone ꝑsone sic ꝯcip iūt a spū scō. sꝫ ꝑ fetorē scādalosi pcti suffocaī ꝯcept⁹ iste. Et loc⁹ vicinus efficiī tenebrosus. qꝛ stat⁹ ecclīastic⁹ ꝑ tales ꝯtēptibil' reddiī ⁊ derisibilis iudicaī. q̄ qn̄ hꝫ ꝑsonas lumīosas ⁊ fulgētes a laicis notabiliter ⁊ rōnabiliter honoraī. Tobie. xiij. Luce splēdida fulgeb ⁊ oēs fines t're adorabūt te

Scdo fulgere debem⁹ in vita pūri q̄ ad nos ip̄os intrīsecus i ꝯsciētijs vt deū timeam⁹ ⁊ luceam⁹ more solis, nō more lune Sol eñ sic lucet ꝗ hꝫ sibi lucē incorpatam ꝑ totū. Luna autem nō sic. Et ideo semꝑ apparet macula q̄daz in luna. Et q̄si vmbra hoīs portātis fasciculū

spinarum, vt vetule fabulant. Isto mō boni viri in eccl'a fulgent more solis, q̄r fulgent in fama fulgent in ꝯsciētia, de q̄ꝝ quolibet dicit. Eccl. l. Quasi sol effulgens, sic ille effulsit in tēplo dei, et Math. xiij. Fulgebūt iusti sicut sol. Mali vero fulgebūt sicut luna, q̄r lꝫ sint clari fama sunt tñ vmbrosi i ꝯsciā vbi interior hō portat fasciculū spinarū. i. pūgētiū pctōꝝ. Baruch vj. Nisi aliqs exterserit rubiginē nō fulgebit. Tertio debem⁹ fulgere ꝑ doctrinā Daniel. xij Qui docti fuerint fulgebūt sicut splēdor firmamenti, et qui ad iusticiā erudiūt multos tanq̄ stelle in ꝑpetuas eternitates. Dubitatio lr̄alis. Utrū corpus glosum istis quatuor dotibus sit dotandū. Probat primo q̄ nō. Quia nō erit corpus impassibile q̄r erit corp⁹ mixtū ex quattuor elemētis et quatuor humorib⁹, et ex ꝯñs contraria erūt ibi approximata ⁊ agēt et patient adinuicē, ergo corpus erit passibile Scdo nō sic. Sentire est pati. ij. de aīa. sꝫ illa corpa erunt sensibilia et sentient in actu vidē do, audiendo, tangendo, ⁊ sic de aliis, q̄r alias vita foret magis somn⁹ q̄ꝫ vita, et ꝑ ꝯsequens vita impfecta sicut dicit Aristo. v. Ethi. q̄ somnus est dimidia vita, ergo erunt passibilia.

Tertio arguit q̄ corpus glosum nō erit clarum, quia color est extremitas ꝑspicui in corpe terminato. Lux aūt est q̄litas corpis ꝑspicui ī terminati fm Aug⁹. xix. de ciui. dei. Pulchritudo corpis est cōuenientia partiū cū quadā coloris suauitate, igitur erit corp⁹ coloratū, non ergo lucidū siue clarū. Quarto q̄ corp⁹ gloriosum nō erit subtile, q̄r tūc posset eē in eodē loco cū corpore nō glorioso ⁊ eadē rōne cū infinitis, sicut arguit aristo. iiij. phicoꝝ. Si duo corpa pūt eē simul: ⁊ infinita. Quīto q̄ corp⁹ glosum nō erit illo mō agile q̄d possit moueri ad volūtatē aīe, q̄r tūc posset moueri in instanti, cōseq̄ntia ptꝫ, q̄r volūtas pōt hoc velle. Nā volūtas est impossibiliū, sicut ptꝫ. iij. Ethicoꝝ.

Ad oppositū est fides xp̄iana et habet. j. Corinth. xv. et in littera ista. Ad q̄stionem dicēdum q̄ sic. Nā sicut corpus hūanū est instrm ad merendū sic iustum ē q̄ pmiet sicut instrm animē ad bene viuendū, sed ad hoc habendū reqritur q̄ defectus corporis oīno tollantur. Nam si defectus corpis ꝑmanerēt, nullo mō foret anima btā siue homo beatus q̄ compositus est ex corpore ⁊ aīa, defectus autē corporꝫ manifeste sūt penosi ⁊ ꝓpter peccatū primi hominis inflicti, sicut nūc suppono, ergo illi defectus debēt in futura beatitudine suppleri per gratias cōcessas illis defectib⁹ contrarias.

Ad primū dicendū q̄ resurrectio corpoꝝ in futuro miraculosa erit, ⁊ compando statū gloriosum ad statū naturalem, totū erit miraculosū quicq̄d supnaturaliter tūc fiet, modo q̄ cōtraria sunt approximata et nō agant, fieri pōt virtute diuina ⁊ nulla alia sicut fuit de tribus pueris Dan. iij. ⁊ sic fiet ibi. tñ si dabitur sanctis aliq̄d donū increatū siue inherēs aīe siue corpori ꝑ quod ꝓportio elementoꝝ siue humorum vniformiter cōseruabit vel nō: nō est nobis sufficienter reuelatū, ⁊ posito q̄ hoc fieret posset tamē dici miraculū, sed hoc tenendū est quocūq; modo hoc fiat q̄ saltē fiet q̄ elemēta agant adinuicē in corpe glorificato nec q̄ tenētur credere cōseq̄ns tenent et añs. Ad scdm dōm q̄ passio est duplex. Materialis sicut qñ ignis agit in aquā. ⁊ Intētional' sic qñ coloratū agit in oculū. Pria passio nō erit in corpib⁹ btis. Scda erit. Et ideo erūt oēs sensus in suis opationib⁹. ⁊ tñ tantū ꝓpter imutationeꝫ spūalem sensus hominis erit receptiu⁹ specierum sine materia. ij. de anima. Ad tertiuꝫ q̄ anime poterūt sua corpora ōndere clara sicut volent. Corpus aūt clarū potest apparere coloratū. Et ideo erūt clara et colorata q̄ntum ad apparentiā sicut homo volet. Ad quartū concedendū est q̄ corp⁹ gloriosum cū infinitis corpib⁹ esse pōt: sed nō posset esse cuꝫ infinitis corporib⁹. q̄r nec possent eē infinita corpa simul: licet infinita corpa possent esse. Unde ad phm nō est argumentū nisi a latente impossibili ad minimū impossibile, vel apud multos putatum. Ad q̄ntum de agilitate: q̄ posset moueri in instāti negāda ē cōseq̄ntia. q̄r volūtas beata nō pōt velle ipossibile, nescio tñ defendere q̄n vltra oēm velocitatē datam: pōt se hō mouere glorificat⁹. Semp tamē habebit velocitatem finitā, sicut christ⁹ in ascendēdo prefixit sibi velocitatē quā voluit, sed tamen successiue ascendit.

Lectio XXXIIII

Iudicabūt sancti

nations ⁊ dñabūtur popul' ⁊ regbit dñs illoꝝ in ꝑpetuū. Postq̄ spūsscūs declarauit q̄lis erit iustoꝝ post iudicium excellentia glīe corpalis. Hic ōndit qualis erit eoꝝ in iudicio assidētia ꝑsonalis. De q̄ habet Mathei. xix. Uos qui secuti estis me in regeneratiōne cū sederit filius hoīs in sede maiestatis sue sedebitis et vos sup sedes iudicātes duodeci trib⁹ israel. Erit eīn magnus honor scīs qñ illoꝝ erūt iudices q̄s parꝝ añ habuerūt ꝑsecutores: ⁊ tñ iustū ē q̄ eos recte iudicēt a q̄b⁹ iniuste iudicabant. Sꝫ q̄r aliqñ cōtigit q̄ hō sit assessor iudicis ꝑ vna die ⁊ postea nullā iurisdictōem in illos hꝫ q̄s prius iudicauit Jō ne hoc estimetur de scīs xp̄i assessorib⁹ in

iudicio. tria facit spūssctūs in hoc textu. Naz
ista se hñt fm ordinez. iudex: dñs et rex. qr nō
oīs iudex est dñs, nec oīs dñs est rex. Sz ecō
tra bñ ɔuertunt. qr oīs rex est dñs, ꝛ oīs dñs est
iudex. incipiēdo ḡ a supiori ad inferi⁹. Primo
attribuit iudiciū sctīs tanq̄ȝ assessoribꝫ. Scdo
dominiū tanq̄ȝ possessoribꝫ. Et terno regnum
tanq̄ȝ ɔregnātibꝫ. ij. Thymo. ij. Si sustinem⁹
et cōregnabim⁹. Scda ps ibi. Et dñabūtur.
A Tertia ibi. Et regnabit. Et sic triplex progati
ua tangit quā sancti hēbūt in futuro iudicio
generali, ꝛ deinceps. Ipi em̄ habebūt ptātez
iudicādi: dñandi: et regnādi: In iudicādo ē vt
erit rectitudo sentētie q̄ nunq̄ȝ renouabit. qr iu
dicabūt sctī nationes. In dñando magnitu-
tudo potētie: q̄ nunq̄ȝ coartabit. qr dñabunt
popul. In regnādo certitudo pmanentie que
nō terminabitur qr regnabit dñs illoꝝ imppe
tuū. Dicit ergo Iudicabūt sancti natōnes. i.
malos qui tales pmanserūt. i. sine grā quales
noīati sunt infra in fine capli. Natōnes inīq̄
dire sunt cōsumatōnis. Et dñabūtur populis
quibꝫ prius subijciebātur. In ps. Subiecit
populos nobis et gentes sub pedibus nostris
Sed ɔtra ī iudicio cessabit oīs prelatio ꝛ do
miniū creature sup creaturam. Iuxta illud. j.
Coꝛ. xv. Deinde finis cū tradiderit do regnū
et pr̄i. cum euacuerit oēm ptātem pncipatuz ꝛ
ɔtutem et dñationē. Ubi haymo in glo. Tūc
cessabit oīs creatura plātio. in angelis ꝛ hoī-
bus cessabit timor, regnabit charitas, nec erit
inter presidentes et subditos vlla dissensio
Dicendū q̄ ad dominiū ptinet potentia coer
cendi rebelles ꝛ castigandi. Et ideo qr sancti
habebūt damnatos in suo carcere cōmuni co
ercendos et puniendos, de coꝝ iusta punitiōe
gaudebūt. ꝛ fm q̄ndam moduz eis dñari dici
possunt Et regnabit domin⁹ illoꝝ imppe-
tuū. Notandū q̄ securū est seruire illi dño: q̄
imppetuū regnabit. Seruiētes dominis mor
talibus pncipibus et regibus ꝛ nobilibꝫ sunt
in magno periculo q̄n domini sui moriūtur n̄
solū quia fructū suū pdunt, imo qr freq̄nter cō
cingit q̄ illos quos magis familiares habuit
ipe filius magis hēbit odiosos, sicut hystorie
multe docent, sz certe seruire deo regnare est ꝛ
qr deus imortalis, q̄ seruiūt sibi imppetuū re-
gnabūt. Apoc. v. Redemisti nos in sanguine
tuo. ꝛ fecisti nos deo nr̄o regnū. Et Sap. vj.
Diligite sapientiā ꝛ imppetuū regnetis Iu
dicabūt sancti nationes malefactores ꝛ rei cri
minosi ex triplici cā solent cōfidere se euasuros
impune. Primo qr sperant q̄ possunt declina
re et euitare rigorē iudicij vt sine examiatione
iudiciali fiat emenda p mediationē amicoꝝ.

Scdo sperant se rei pbabiliter euasuros li
cet nō oīno impune si possint subire iudicium
sic tamē q̄ habeant iudices ꝛ assessores fauo-
rabiles eis Tertio p trāslationē psonaꝝ sua
rū, qr reus ī vno regno, pōt impune ɔseruari ī
alio, sed certe nullo istoꝝ modoꝝ pūt euadere
peccatores, quia iudicabūt sancti natōnes: nō
em̄ declinabūt rigorem iudicij qr iudicabunt:
nō impetrabūt iudices q̄ sunt eis ɔpicij, quia
iudicabūt sancti, nec se alienabūt a loco sup-
plicij, quia nō iudicabūt vnā gentē tantū: sed
oēs natōnes. In ps. Iudicabit ī natōnibus
Iudicabūt igit vt assessores sctī, xpi imitato-
res, natōnes: i. pctōres De pmo nota q̄ du- B
rū est reo iudicādo iudicialit. si iudex sit sibi ex
traneus q̄ sibi in nullo penit⁹ teneat. Scdo si
sit talis q̄ a iuris regula nullaten⁹ abducat.
Tertio si sit talis de cui⁹ iniuria reus accusat.
Nō sancti in iudicio reddent se pctōribꝫ val-
de extraneos. qm̄ etiam ipe christ⁹ dicit. Amē
dico vobis, nescio vos Matth. xxv. ꝛ v. Se
cūdo, nullo mō declinabūt a regulis iuris, q̄a
sancti iudicabūt et sanctitas est iusticia maxi-
ma. Erūt em̄ induti nouū hoīem qui fm deuz
creatus est in iusticia ꝛ sanctitate veritatis. ad
Eph. iiij. Tertio ipi erūt hostes impioꝝ q̄s
impij in hac vita cōculcauerūt. Abacuch. j.
Quare respicis et taces a cōculcante impio iu
stiorem se. Et ideo ipi tūc versa vice eos calca
bunt. Malach. vltimo. Cōuertimini ꝛ vide-
bitis q̄d sit inter impiū et iustum. inter seruiē
tem deo et nō seruientē ei. Et cito post egredie
mini, et salietis sicut vitulus de armento: ꝛ cal
cabitis impios cum fuerint cinis sub planta
pedū vestroꝝ. De isto iudicio indesinēter cogi
tare debem⁹. Unde Greg⁹. xxxix. omelia. Pre
sentis tēporis talis sit leticia vt nunq̄ȝ amari-
tudo futuri iudicij recedat a memoria. Item
Bernard⁹ sup ps. Qui habitat. Quid taz pa-
uendū: q̄d tam plenū anxietate ꝛ vehemētissi-
me sollicitudinis excogitari pōt, q̄ȝ iudicandū
astare illi tam terrifico et deifico tribunali. ꝛ ī-
certam adhuc sub itamq̄ȝ sub districto iudice
expectare sententiā vbi iudex teste non indi-
get, vbi veritas discutit interiores Et ī q̄daz
epla ad Robertū monachū Ueniet q̄ male iu-
dicata iudicabit, illicite iurata ɔsutabit: q̄ faci
et iudiciū iniuriā patiētibꝫ. Ueniet inq̄ȝ dies ī q̄
pl⁹ pura corda q̄ȝ astuta vba et cōsciētia bona
q̄ȝ marsupia plēa qm̄ iudex nō fallet vbis nec
flectet donis Dubitatio lital' Utrū sctī hoīes C
ī iudicio generali pticipabūt aliq̄ mō actū iu-
dicādi, qd nō videt Joh. v. Oē iudiciū dedit
filio, ḡ null⁹ ali⁹ hēbit iudiciū. Scdo mō sic.
In illo iudicio pōt eē accusator ꝛ iudex eadem

psona.sed sancti viri erūt accusatores maloꝝ Sap.v.Stabūt iusti in mḡna ɔstātia aduersus eos ꝗ rc̄.Terno sic.h̄ potissime ītelligēdū foret de paupibꝫ volūtarie.de q̄bꝫ dī iob xxxvj Judiciū paupibꝫ tribuit.ſꝫ h̄ est fīm ꝓpter tria q̄ h̄ solū aplis ē ꝓmissuꝫ Math.xix.Sedebitis sup sedes iudicātes duodecī tribꝫ isrl̄.ſꝫ nō oēs paupes volūtarie sūt apli Scḋo q2 martyres ꝛ ꝟgines offerūt deo d̄ corpe suo subaꝫ corpalem.ꝗ eis magis debeᷣ ptās iudicādi q̄ꝫ paupibꝫ q̄ offerūt iusticiā secularē. Tertio q̄a inferior nō iudicabit supiorē.ſꝫ multi diuites erūt supiores in celo q̄busdā paupibꝫ.ꝗ rc̄.

Ad oppositū est illud Math.xix.Sedebitis sup thronū iudicātes duodecī tribꝫ israel. Jtē Esa.iij.Dñs ad iudiciū veniet cū senioribus ꝑli Ad q̄stionē dōm.ꝙ actus iudicandi iudicio generali diuerᷤ diuersimode attribuiᷤ.sed q̄nqꝫ mōis in scptura.vicꝫ ordinata maiestate.delegata ptāte.assessoria dignitate. approbatiua cōformitate.ꝛ cōpatiua diuersitate.Primo mō vicꝫ ordinata maiestate solꝰ deꝰ iudicabit.j.Regꝭ.ij.Dñs iudicabit fines terre.Scḋo.delegata ptāte iudicabit hūanitas xp̄i sicut tactū fuit in p̄mo argumēto.Joh.v. Dñe iudiciū dedit filio.Nullus eīn hꝫ ptātē delegati nisi xp̄s inq̄ntum hō.Tertio.assessoria dignitate.ꝛ sic iudicabūt volūtarie paupes Juxta illud in tertio argumento tactum Job xxxvj.Judiciū paupibꝫ tribuit:ꝛ hoc ē cōueniens ꝓpter duo.Primo q2 ad iudicādūꝫ se magis disposuerūt.Vñ erūt magis idonei Paupertas eīn volūtaria nō est nisi coꝝ qui soli cristo inheserūt.ꝛ ꝓpter eum oia ɔtempserūt secularia negocia.ꝛ ideo in eis nihil debet esse qḋ iudiciū possit puertere Scḋo quia iudicare magis meruerūt.Cuius cā est.q2 hūilitati correspondet exaltatio per modū meriti.fm illud Math.xiij.Qui se hūiliat exaltabiᷤ.mō inter oia que hoiem despectū faciūt est paupertas. Vñ illi q̄ apud hoīes magis apparēt paupes videnᷤ esse magis despecti.ꝛ iō qui volūt paupertatē suā oñdere.excogitāt q̄ntum pñt vilitatē vestimētoꝝ vt hoīes p hoc ad cōpassiōeꝫ ꝓuocent.q2 igiᷤ veri paupes faciūt se ɔtēptibiles ꝓpter xp̄m.iuste merenᷤ excellētiā assessorie D dignitatis. Quarto mō attribuiᷤ actꝰ iudicandi in iudicio.q̄busdā tm̄ approbatia cōformitate ꝛ sic iudicabūt oēs electi.q2 oēs tā angeli q̄ꝫ hoīes approbabūt sniam iudicis.i.xp̄i. Apoc.xix.in p̄ncipio.Audiui vocē turbaꝝ dicentium in celo:Alla laus ꝛ ꝟtus ꝛ gl'a deo nr̄o q2 vera ꝛ iusta iudicia eius sunt Quīto attribuiᷤ actus iudicādi q̄busdam ex q̄dam cōparatiua diuersitate.ꝛ iste modus iudicādi laudabilis nō est.ꝙ sic minus mali dicūtur iudicare magis malos.fm illud Luc.xj.Viri niniuite surgent cū generatōne hac ꝛ ɔdēnabūt eaꝫ. Ex istis pꝫ ad q̄stionē ꝙ sancti ꝑticipabunt actum iudicādi oēs generaliter Scḋo mō p approbatōem qḋ est satis impropie ꝛ trāsūptiue dcīn.Sic eīn oēs existētes in loco iudicij et approbātes iudiciū pñt dici iudicare.Et iō dicunt doctores ꝙ spēaliter paupes ꝑticipabūt actū iudicandi sicut assessores ꝓpter rōnes superiꝰ adductas ꝛ auctoritates scpture q̄ ad h̄ sonant.Vñ glo.sup illud Math.xix.Vos q̄ reliq̄stis oia rc̄.Qui reliq̄runt oia ꝛ secuti sūt dñm.hi iudices erunt.q̄ licita hñteu recte vsi sunt:hi iudicabunt.Gregꝰ.m.vj.moral.exponēs illud Prouer.vlti.nobilis in portis vir eius qñ sederit cū senatoribꝫ.dic ꝙ xp̄s cū senatoribus terre residet q2 iudicij sniaꝫ cū eisdē eccle p̄dicatoribꝫ discernit.vbi doctoribꝫ attribuit actū iudicādi.ſꝫ bñ stant siᷤ ꝙ sint paupes ꝛ p̄dicatores.Ad p̄mū pꝫ p dcā q2 auctoritas intelligiᷤ de ptāte delegata.Ad scḋm dōm ꝙ in iudicio hūano vbi iudex nō hꝫ ꝙ ꝓcedat nisi ex ꝓbatis et allegatis.nō debet esse idem iudex ꝛ accusator.sed in iudicio diuino vbi iudex non hꝫ informari sed oīno nouit cām.idem pōt eē accusator et iudex.siᷤ reus nō negabit ſꝫ cōfitebitur velit nolit. Ad tertiū qñ arguiᷤ ꝙ si aliq̄bus sanctis cōpeteret iudicare.maxime cōpeteret paupibꝫ.concedendū est ꝙ eis competit ptās assessoria nō vt iudici cōsulāt ſꝫ vt honorenᷤ.et siᷤ ɔsciē coꝝ erūt q̄si libri in q̄bꝫ decreta iudicis xp̄i poterūt plane legi Ad p̄mū in oppositū de duodecī aplis rñdet augꝰ.ij.de ci.dei.c.vj.ꝙ p illū nūeꝝ duodenariū nō nūerus talis ad lrām intelligiᷤ.ſꝫ p nūerum misteriū designaᷤ.Alias cū mathias loco iude fuerit electꝰ Paulꝰ sine throno relinq̄reᷤ nisi duo sederēt.siᷤ.Et ideo p nūerū duodenariuꝫ q̄ est nūerus pfcōnis.vniuersa paupeꝝ multitudo pfectoꝝ designaᷤ.ꝛ siliᷤ vniuersitas iudicandoꝝ cū dī duodecī tribꝫ israel.Ad scḋm d̄ martyribꝫ et ꝟginibꝫ dī ꝙ isti nō sunt de corde vbi reponūtur secreta diuine iusticie.sicut paupertas.nā pauptas directe ɔtrariatur sollicitudini diuitiaꝝ q̄ suffocat verbū.Luc.viij. Ad tertium dōm ꝙ ɔceditur pfectis paupibus ꝙ iudicabūt se meliores nō auctoritate ꝓpria.ſꝫ auctoritate supioris cuiꝰ erūt assessores.sic aliq̄ndo iudex delegatus est multo inferior q̄ꝫ ille quem iudicat.

Lectio XXXV.

Ui confidūt in illū intelligēt veritatē ꝛ fideles in di

lectione acqescent illi qm̄ donū ꝛ pax ē electis dei. Postq̃ȝ spūsſctūs declarauit q̃lis erit electoꝝ remūeratio. Primo q̄ntū ad honestatem corpalem. in illa lr̃a. Fulgebūt iusti. Scd̄o q̄ntuȝ ad ptātem iudicialē. in illa lr̃a. Iudicabūt sancti Hic tertio declarat q̃lis erit eoꝝ remuneratio q̄ntuȝ ad felicitatē vel glām spūalem i

A eoꝝ aiabus Ubi notandū q tribꝫ ꝟtutibus theologicis indigem⁹ in p̄nti ad hoc q in finem supnaturalē cōueniēter ordinemur. vicȝ fide: spe: ꝛ caritate. De qbꝫ loqtur apl's. j. Coꝝ. xiij. Nūc aūt manēt fides spes ꝛ charitas hec tria. ſȝ qꝛ fides ē cū obscura cognitōe siue expectatōe. Spes cū diuturna dilatiōe Charitas cū tepida dilcōne. iō isti tres hītus i futura beatitudine pmanere nō p̄nt. in q̄ nihil ē ipfectū nihil diminutū. iō manēte charitate ꝛ pfectiorē actū hītē: fides ꝛ spes euacuabunt. Cū em̄ venerit qd̄ pfcm̄ ē: euacuabit qd̄ ex pte ē. j. Corinth. xiij. Succedēt ḡ in aiabꝫ electoꝝ dotes aīe q̄s p noīa opationū designam⁹. qꝛ fidei succedet visio. ꝛ spei cōprehēsio siue securitas. Caritati āt nihil succedet: ſȝ ip̄a manebit pfectior q̄ȝ nūc est. Et vocat dilectio siue fruitio Sūt ḡ tres dotes aīe. visio. dilectio. tēsio siue cōprehēsio. Sic em̄ erit aīa sūme btā videns tenēs diligēs sūmū bonū in quē credidit in quē spauit ꝛ p posse dilexit Et de istꝭ dotibꝫ determinat i ista lcōne. ꝛ docet q scti viri ꝛ electi dei q̄ i p̄nti vita tribulatōnibꝫ varijs p suis bonis opibus exponunt. deū mūdo visu agnoscent. diligent ꝛ totalit̄ ei acq̄escent. Un̄ dicit sic. Qui confidunt in illum. i. qui fidē spem ꝛ charitatē in illum habuerūt intellige nude ꝛ clare. j. Johis iij. Uidebim⁹ eū sicuti est. Ueritatē. i. deuȝ q̄ est p̄ma ꝛ sūma veritas Joh̄. xiiij. Ego suȝ via veritas ꝛ vita. Et fideles in dilcōne. i. fideliter diligentes ꝛ pseueranter. acq̄escent illi. i. ppetuo adherebūt illi. qꝛ in futuro a societate eius auelli nō poterunt q̄ eū hic p fidem ꝛ spem tenuerūt. Et qꝛ posset aliq̄s credere q ista remuneratio fiet sanctis ꝓpter valorē suoꝝ opeꝝ q̄si opa nostra ex sui cōditione forent cōdigna tāta remūeratione. Ideo hoc excludens dicit q predicta p̄miatio fiet sanctis ex dei liberali acceptōne. qm̄ donū et pax est electis dei. quasi diceret: pax eterne beatitudinis que est futura electis est donuȝ dei liberaliter. ꝛ sup cōdignitatem passionū p̄ntium p̄mians Roma. viij. Non sunt cōdigne passiones hui⁹ tēporis ad

B futuram gloriā Dubitatio lr̃alis. Utruȝ hō adiutus grā possit mereri vitam eternaȝ ex cōdigno. Uidet q nō. Primo p auctoritatē allegatam Rhoma. viij. Nō sunt cōdigne passiones ꝛc̄. sed sanctoꝝ passiōes sunt maxime meritorie. ergo nulla opera hoīs sūt cōdigna ad vitam eternā. Preterea q̄ reddit alicui debitū qd̄ ei debet: nihil meretur apud eū. ſȝ q̄cquid possum⁹ p deo facere: deo debemus. ꝛ adhuc ampli⁹ deberem⁹ si amplius possem⁹ sicut dicit aristo. viij. Ethi. ca. j. impossibile est nob reddere dignos honores dījs ꝛ parentibꝫ. q̄a eoꝝ beneficia sp excedant. ꝛ Luc. xvij. Cuȝ oīa bn̄ feceritꝭ dicite qꝛ ꝟui inutiles sumus qd̄ debuimus facere fecim⁹ Preterea: q̄cunq̧ meretur aliq̄d ab aliquo cōstituit illum debitorem suū. sed deus nulli est debitor nec esse pōt ergo nihil possum⁹ apud eum mereri Ad oppositūȝ est illud Hiere. xxxj. Erit merces operi tuo. ſȝ merces q̄ datur p opere corrn̄det dignitati opis. ergo cū vita eterna sit merces operis hoīs existentis in grā: pōt talis hō ex cōdigno vitam eternam pmereri Preterea. ij. Thymo. iiij. De reliquo reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi dn̄s in illa die iustus iudex. sed qd̄ redditur ꝟm iustū iudiciū est merces cōdigna. ḡ hō p̄t pmereri coronam iustā ꝛ cōdignā ſȝ illa ē vita et'na ḡ ꝛc̄. Ad q̄stionē dōm q hoīem adiutū grā pmereri vitam et'nā ex condigno p̄t intelligi dupl'r. Uno mō q meritū hoīs tātū valeat naturalr̄ puta q tāta sit bonitas i natura siue suba meriti q ei debeat vita et'na. Alio mō q tātuȝ valeat legalit̄ ex institutiōe legis sic parua pecia cupri ex natura sua siue naturali vigore nō valet tātuȝ sicut vnus panis. sed ex institutōne p̄ncipis tātum valet. Isto p̄mo modo opa nr̄a ex sua naturali bonitate nō merent vitā eternā de cōdigno ſȝ de cōgruo tm̄. qꝛ congruū est q hoī facienti ꝟm potētiā suā finitā. deus retribuat ꝟm potentiā suā infinitā. Sed scd̄o mō possum⁹ dicere q opa nr̄a sūt cōdigna vite et'ne ex grā nō ex subn̄a actus. statuit em̄ ds̄ q bn̄ opans in grā hēbit vitā eternā. ꝛ ḡ p legē ꝛ grāȝ p̄ncipis nr̄i xp̄i meremur de cōdigno vitā eternaȝ

Ad p̄mū dōm q nō sunt cōdigne passiōes naturalit̄ sed legalit̄ vt dcm̄ est Ad scd̄m dicendū q meremur faciendo qd̄ debemus deo. ꝓpo sic statuēte et ordināte ſȝ non absolute ex natura redditōnis sic argumētū pcedit Ad tertiū q ds̄ cōstituit debitor ex natura sui promissi nō ex natura nr̄i cōmissi. sic dīc magister li. j. di. xliij. c. iiij. Qui cōfidūt Notādū q spes

C ꝛ cōfidētia est tribꝫ generibꝫ hoīm maxie necessaria Dimicantibꝫ. Nauigantibꝫ. ꝛ Egrotantibus Hee ꝟo tres cōditiones nobis cōueniūt si vitā ꝛ statū nostꝝ pēsem⁹. Sumus em̄ dimicātes ꝛ cōtra hostes cōtinue pliantes. In ps̄. Multi bellātes aduersuȝ me. ꝛ. j. Mach. iiij. Nō cōcupiscatis spolia qꝛ bellū contra nos ē

Scutū nr̄m est fides nr̄a. ad Eph. vj. In oībꝫ
sumētes scutū fidei in q̄ positis oīa tela neq̄ssi
mi ignea extīguere. In hystoria britonū scribi
tur de Archturo rege q̄ in interiori pte scuti
sui imaginem ꝟginis gl'ose depictam habuit
quā quotiēs i bello fatigat⁹ aspexit spē recupa
uit ⁊ vires. Isto mō nos si in bello vite pn̄tis
triūphare velim⁹, infra scutū fidei nr̄e imagi-
nē ꝟginis cū filio deportem⁹, hāc respiciam⁹ ⁊
in ea ꝯfidam⁹ qꝛ ab ea vires ⁊ ꝟtutes recipi
mus. Ambro. de scā ꝟginitate. Sit nobis tan
q̄ in imagīe depicta vita Marie. ex q̄ velut ex
speculo refulget spēs castitatꝭ ⁊ forma ꝟtutis.
Hic sūmatis exēpla viuēdi vbi taq̄ꝫ in exēpla
ri magisteria expssa sunt pbabitis. q̄d corrige
re. q̄d effugere. q̄d tenere debeatꝭ ōndit. Nar-
rat macrobi⁹ de natura lapidū. cap. xxv. q̄ est
vna gēma q̄ vocat̄ Echites. hn̄s in se natura-
liter more pgnātis vnā aliā gēmā. Istā gēmaꝫ
natura suggerēte aq̄la cognoscit: ⁊ eā in nido
suo cū habuerit pullos collocat int̄ eos. ⁊ q̄ꝫ-
diu in nido fuerit, pullis nihil difortuniꝫ acci
dere pōt. Gēma ista Mariā significat q̄ lapidē
angularē in se ope sancti spirit⁹ cōcepit. Pr̄ ve
ro celestis nos tanq̄ꝫ pullos suos in nido mi-
litantis eccl'e mō fouet, sed ne p̄ inimicos no-
stros aliq̄d nocumētū extrīsecus nobis infera
tur, gēmā istā videlicet Mariā in medio nr̄m
posuit. q̄ si eam deuote inspexerim⁹ ⁊ dilexeri-
mus ab hostibꝫ nos defendet. Et sō nō in ar-
mis nr̄aꝝ ꝟtutū ꝯfidam⁹, sed in istius ꝟginis
grā in q̄ est oīs spes vite ⁊ ꝟtutis. Eccl. xxiiij.
De qua exponi pōt illud Eccl. iiij. Eos q̄ dili
gunt eā diliget deus, ⁊ q̄ audit illā iudicat gē-
tes. ⁊ q̄ intuet̄ illam pmanebit confidēs. Se-
cūdo indigem⁹ cōfidentia spe ⁊ aīositate qꝛ su
mus nauigantes in periculo maris hui⁹ mūdi
Vn̄ naute si nocte stellam maris viderīt sciūt
dirigere iter suū, sed qn̄ est ita q̄ nec lunaꝫ nec
stellas videre possunt de salute desperāt. Act.
xxvij. Neq̄ꝫ sole neq̄ꝫ syderibꝫ apparentibꝫ per
plures dies ablata erat spes salutis. Morali
ter si vitam nostrā dirigere velim⁹ ad portum
salutis eterne. stellam maris. i. mariam atten-
dam⁹ ꝯtinue oculis spei nr̄e. Vn̄ bernardus
sup missus est omelia scda pꝑe finē. Maria est
pclara ⁊ eximia marꝭ stella. sup h̄ mare mḡnuꝫ
⁊ spaciosuꝫ n̄cario subleuata: micās meritꝭ il-
lustrans exēplis. O q̄squis te intelligis i hui⁹
seculi pfluuio magis int̄ pcellas ⁊ tēpestates
fluctuare q̄ꝫ p terrā ambulare. ne auertas ocu
los a fulgore hui⁹ sideris. si nō vis obrui pcel
lis. si insurgūt venti tēptationū, si in currꝭ sco
pulos tribulationū, respice stellā, inuoca ma-
riam: si iactaris supbie vndis: si ambitōnis: si
detractōnis, si emulatōnis, respice stellā: inuo
ca mariā. Si iracūdia: aut auaricia. aut carnis
illecebra nauiculā ꝯcusserit mētis: respice stel
lam, respice ad mariam. Porrigam⁹ ergo et p̄-
ces nostras cū fiducia dicētes illud Esa. xlvij.
Audi hec delicata q̄ habitas ꝯfidēter. Et licꝫ
ꝟgo gl'osa p nobis oret ꝯtinue: nō tn̄ marꝭ la
bores ⁊ picula statim euadim⁹. Nā xp̄s q̄rta
vigilia noctis laborantibꝫ discipulis venit et
dixit. Cōfidete ego suꝫ nolite timere. Marci
vj. Tertia ꝯfidētia bona ē nob n̄caria qm̄ su
mus egrotātes. Multū em̄ ꝯfert laborātibus
aliq̄ infirmitate sperare ⁊ confidere in medico
suo. ⁊ diligere medicū, sperarei etiā salutē suaꝫ
q̄ spes ⁊ ꝯfidentia de salute futura sit infirmo
n̄caria patet p illud metricū. Speret qui me-
tuit morituros viuere vidi. Spe ducti victu-
ros spe moriente mori. Q̄ ꝟo amor ⁊ spes de
medico multū cōferāt egroto, ptꝫ p q̄ndā nar-
rationē quā poīt seneca. iiij. declamationū. ca.
v. vbi ponit̄ talis casus. q̄dam abdicat⁹ a p̄re
suo studuit medicine. cōtigit prēm grauiter in
firmari ⁊ a medicꝭ salus eius desperari. rediit
ergo fili⁹ iā fact⁹ medic⁹ et curauit prēm, facta
cura recōciliat̄ p̄ri. Accidit postea vt vxor pa-
tris ⁊ nouerca filij, cōsili infirmitate laboraret
qua p̄us p̄r laborauerat. Iubet̄ fili⁹ a p̄re cu-
rare nouercā, nolens abdicat̄ scdo. Pr̄ igitur
accusat filiū de eo q̄ noluit cū sciret ⁊ possꝫ cu
rare nouercā, q̄ aūt sciuit ⁊ potuit. p hoc pbat
q̄ se curauerat de morbo cōsimili, filius respō
dit q̄ nesciret an posset eā curare vel nō, licet
morbo cōsimili laboraret: nam alteri⁹ spei ⁊ a
moris est pater ad filiū q̄ꝫ nouerca. Spes em̄
p̄ris de filio fuit fortassis magna causa cure
Vn̄ subdit nihil magis pdest egrotꝭ q̄ꝫ ab eo
curari a quo volūt. Ad ppositū cū sum⁹ pecca
tis languidi, sūme nobis est n̄caria spes ⁊ con
fidētia tā de hn̄da sanitate q̄ꝫ de medici xp̄i bo
nitate. Nā q̄ntūcūq̄ꝫ sit infirmitas mḡnꝫ de
facili curabit̄ si sperem⁹ ⁊ confidam⁹ In cui⁹
figurā signāter dixit xp̄s cuidā paralitico Ma
thei. ix. Cōfide fili remittūt̄ tibi pctā tua. Pro
pter defectū aūt hui⁹ spei siue cōfidētie Cayn
et iudas incurabiles extiterūt peccātes pctm̄
in spm̄ scm̄ q̄d neq̄ꝫ remittit̄ in h̄ seclo neq̄ꝫ in
futuro Math. xij. Et si q̄s fortassis a filio ter
reat̄ qꝛ iudex ē, m̄rem intueat̄ que medicina ē.
vn̄ Cassiodor⁹ i quadā epl'a. Tu patrona hu
mani generis, tu afflictis reis medicina singu
laris. Quis tuo nō egeat munere cū sit pecca-
re cōmune. Itē bern̄. sup missus est omelia se-
cūda pꝑe finē. Si criminū imanitate turbat⁹
cōscientie feditate cōfusus, iudicij horrore pter
rit⁹, baratro incipias absorbere tristicie despe-

ratōnis abysso cogita. Mariā: in periculis ⁊ an gustijs in reb⁹ dubijs cogita. Mariā: inuoca Mariā. Maria nō recedat ab ore: nō recedat a corde. Et vt impetres eius orōnis suffragiū ne deseras ꝯuersatōnis exemplū. ipam sequens nō deuias. ipam rogans nō desperas: ipā cogitans nō erras, ipa tenēte nō corruis. ipa ptegēte nō metuis. ipa duce nō fatigaris: ipa ppitia puenis: ⁊ sic in temetipo experiris q̄ merito dem̄ sit ⁊ nomē ꝟginis Maria. Ex his ptz ꝙ merito sibi dici pōt illud Danielis. iij. Non est confusio cōfidentib⁹ in te.

Lectio XXXVI

Impii autē secūdū

que cogitauerūt correptionē habebūt qui neglexerūt iustū ⁊ a dn̄o recesserūt. Sapiām eteni ⁊ disciplinā q̄ abijcit infelix est. Sic dictū fuit supius in pncipio hui⁹ ca. Spūsctūs in h̄ libro agit nūc de iustis nūc de impijs alternati. Postq̄ igit spūssanctus declarauit ꝙ iusti nō carebūt mercede. Hic diuertendo se ad impios ostēdit ꝙ nec impij trāsibūt impune. Fuit aūt opinio eoꝝ sicut in pncipio scdi capli patuit ꝙ nulla penit⁹ est iusticie vl' iniusticie retributio in futuro. Quia igitur iam declarauit oppositū de electis ońdendo ꝙ pmiabūtur eternaliter. Hic ońdit ꝙ etiā impij iuxta eoꝝ demerita punient̄ ꝓportionabiliter. Et circa hoc duo facit. qꝛ pmo ostendit ꝙ tales infideles nullā aliam vitā expectātes in futuro cruciant̄ Scd̄o ꝙ in pn̄ti a suo desiderio defraudātur. Scd̄a ps ibi. Et vacua spes Circa pmū duo fac̄. Nā pmo pena impijs debita applicat̄. Scd̄a cā pene ronabilit̄ explicat̄. Scd̄a ps ibi. Qui neglexerūt iustuz. Dicit ḡ pmo sic. Impij aūt. i. infideles deū negantes ⁊ nullā aliā vitā estimantes. De quib⁹ dcm̄ est in scd̄o caplo p totū ibi. Dixerūt autē impij ⁊c. tales inq̄ impij habebūt correptōez id ē penā eos corripiētē. ⁊ h̄ iustissimā qꝛ eorū malicie corrn̄dētē Vn̄ dic̄ fm q̄. i. fm illa q̄ cogitauerūt. qꝛ oē malū a cogitatōe pcedit. scd̄o si cogitatōnes puniant̄ ꝯstat ꝙ tā locutōnes q̄ȝ opatōnes punient̄. Cōsequenter cū dic̄. Qui neglexerūt iustū Causam punitiōis maloꝝ explicat Ubi notandū ꝙ pmordialis cā penetam in angelo q̄ȝ in hoīe fuit negligentia. Si em̄ hō vel angelus a deo creatus in grā: bene fuisset vsus naturalib⁹ et gratuitis sibi datis: nunq̄ȝ appaāuisset angelo cōueniens aliqd̄ de ordinatū vel dei excellentiā appetiuisse: nec vnq̄ȝ homo iudicasset dctis ⁊ psuasionib⁹ serpentis acq̄euisse, sed qꝛ neglexerūt vti gratijs sibi datis: pmissi sunt cadere in errorē ꝓpter pctm̄ negligentie. ⁊ de errore in pctm̄ supbie: ⁊ inobedientie. Et iō tangendo radicē culpe pctōrum dicit. Qui neglexerūt iustum. i. iusticiam. Iustū em̄ fuit ⁊ est ꝙ oīs creatura rōnalis per gratias a deo acceptas, sollicite ⁊ diligent̄ deum honorat qui est earūdem grarum largitor Michee. vj. Indicabo tibi o homo q̄d sit bonum et q̄d dn̄s deus tuus querat a te, vtiq̄ȝ facere iudiciū ⁊ diligere iusticiam ⁊ sollicitū ambulare cum dn̄o deo tuo Et quia negligentia parit cōtemptū. Ideo subiūgit ꝙ nō solū neglexerūt iustuz: imo a dn̄o recesserūt. quia xviij. Prouerb. dicitur. Impius cum in profundū peccatoꝝ venerit cōtemnit. Et nota ꝙ iste ē modus cadendi seu ordo in homine, quantūcunq̄ȝ fuerit in statu pfecto, videlicet: pmo negligere modica loqui ociosa. raro confiteri. parum dicere diuinum officium. hec vident̄ esse modica peccata. Et ex istis diabolus inducit in grauissima peccata. Circa doliuim sunt magni circuli quib⁹ asseres dolij colligantur. ⁊ illi magni i suis extremitatib⁹ colligantur cum paruis viminib⁹. solutis ergo paruis soluuntur magni. ⁊ solutis magnis. totum decidit. Sic moraliter est qui spernit modica paulatim decidit. Eccl. xix. in principio. ⁊ sic non solum nō curauerūt isti impij scire que dei sunt. sed abijcierūt scientiā dei. vnde subdit. Sapientiam ⁊ disciplinam qui abijcit infelix est. id est fidem de supnaturalib⁹. hoībus reuelatis diuinit⁹. Ad Rho. xj. O altitudo diuitiaꝝ sapiētie ⁊ sciētie dei q̄ȝ incōprehēsibilia ⁊c. Vl' disciplinas. i. diuinas correptōes ⁊ monitōnes quas per ꝓphas suos mōo ostēdit. Prouerb. xv. Qui abijcit disciplinā despicit aīam suam et per ꝯn̄s est infelix. Iuxta illud metricum. Tres infelices in mōo dicimus eē. Infelix q̄ pauca sapit: spernit q̄ȝ doceri. Infelix qui multa sapit: spernit q̄ȝ docere. Infelix qui recta docet: opatur inique. Neglexerūt iustum. Nota ꝙ clericus peccator similis ē argo Argus fuit sicut refert Ouidius Metha. j. circa finem. q̄dam pastor q̄ habuit centū oculos ⁊ tn̄ nō habuit nisi vnā vaccā nup trāsformatā de ꝟgine ad custodiēdā. Mercuri⁹ vero finxit se custodē ⁊ pastorē capraꝝ, ⁊ accessit ad locū vbi arg⁹ iste vaccā pascebat Mercuri⁹ fistulabat ita iocūde ⁊ ita ḡtiose ꝙ arg⁹ eū rogauit ꝙ placeret sibi morari cū capris suis in pascuis illis secuz. Alius ānuit qꝛ idcirco venit: sederūt ergo simul. Mercurius de nouo incepit fistulare ita gratiose ꝙ aliq̄ oculi ipius argi inceperūt dormitare: alijs adhuc ad vaccam respiciētibus. Tādē ita inestimabiliter bene fistulauit ꝙ oēs centū oculi dormitauerūt. ⁊ stati surrexit mer-

curius ꝛ caput cū oculis amputauit ꝛ sic vaccam secum duxit. Moraliter clericus literatus est quasi argus centum hñs oculos. vicȝ considerationes multas. i. cautelas ꝛ nō habȝ nisi vnam vaccam custodire. i. vnam bestialē conscientiam. Ista fuit virgo dūmodo retinuit innocentie puritatem. Hec trāsformata est i vaccam p bestialem cōcupiscentiā ꝛ voluptatem. Esa. vij. Nutriet homo vaccam Osee. iiij. Sicut vacca lasciuiens declinauit israel Mercurius idē medius currens diabolus est qui circuit querens quē deuoret. i. Petri. v. Iste fistulauit ita dulciter p strepitum lasciuie mūdiaꝫ. per adulatiōnes amicoꝝ ꝙ iste argus obdormiuit p negligentiam vsqȝ ad mortem. Et tūc aufert sibi caput quia separat ab eo christum qui est caput ecclesie. ꝛ miseram vaccam ducit in gehennam. Et ideo eis dicit. Nolite negligere. nolite cessare a custodia ꝛ cōcussione conscientie proprie. Iudi. xviij.

B In hominibus mūdo deditis quadruplex his dieb⁹ negligentia inuenitur. Sūt em̄ negligentes in addiscēdo morū sanctitatem. In discutiendo propriam puersitatem. In reuerendo dei maiestatem. Et in sufferendo proximi necessitatem.

Primo sunt negligentes in addiscendo moꝝ sanctitatē. Bene inueniūtur q̄dam assidui ad addiscendū artium subtilia ꝑpter curiositatem Iura ciuilia propter vtilitatē. Artem bellandi ꝑpter strenuitatem. Artem negociandi cōtra paupertatem. ꝛ sic de singulis que ad vite p̄sentis ꝓmotionē ꝛ administrationē spectant. Sed ad discendū artē bñ viuēdi. deo seruiendi. artem peccata vitandi. oīes quasi se exhibent negligentes. Vñ mūdus inuitat ad errores et ineptias ꝛ oīes obediūt. Deus vocat ad honores ꝛ nuptias et oīes negligunt Matth. xxij. Illi neglexerūt et abierūt. alius in villam suam. Alius ad negociatiōem suam et tamē hec sūma philosophia est. scire bñ viuere. cui continue ꝛ semp insistendū est. ꝛ vacādum ab alijs vt huic inseruiaꝫ. Non sicut multi qui citius oīa volūt facere ꝙ ordinem bñ viuendi addiscere. Contra quos Seneca epistola. cix. subtrahe fm cōcs libros. xxxvj. Nō cū vacaueris philosophandū est. sed oīa alia negligenda sunt vt huic assideam⁹ cuȝ nullum tēp⁹ satis magnū est: etiā si pueritia vsqȝ ad humani cui termios vita producaꝫ. Sȝ hec est vna negligentia cōiter in iuuenib⁹ qui ideo negligūt partē addiscere. quia nō possunt totū acq̄rere. Ideo nihil volūt scire. quia non possunt alios excellere. ꝛ hec negligentia filia est supbie. quas bene deridet Oratius lib. epistolaꝝ. ep̄la prima Nō poteris oculo ꝙtuȝ contēdere linces. Non tū idcirco cōtēnas lippus inungi. Vult dicere. ponaꝫ ꝙ sis lippus et diffidas acq̄rere tantū visus acumē ꝙ possis sicut linces p muros penetrare videndo. nō ideo contēnas vel collirio ꝛ aqua iuuāre ad acumē oculoꝝ. Fatuū est ei ptē ꝯtemnere. qꝛ totum nō potes habere. Talib⁹ aptis ad discendum dr. i. Thymo. iiij. Noli negligere grām que in te est. Figuraꝫ illud Gen̄. xlij. Audiens iacob ꝙ alimenta vēderenꝫ in egypto dixit filijs suis. Quare negligitis. Audiui ꝙ triticuȝ venūdetur in egypto. Vult significare ꝙ vbicūqȝ sunt alimēta venalia. i. alimenta anime. propter nullaȝ difficultatē debet hō ea negligere Et re vera scientia salutis nō est nisi in egypto id est in obscura et tenebrosa theologia. qꝛ tenebrosa aqua in nubib⁹ aeris in p̄s. Glo. id ē obscura doctrina in ꝓphetis ꝛ p̄dicatoribus.

Scd̄o sunt hoīes negligentes in discutiendo ꝓpriam puersitatem. Quendā noui q̄ fuit optimus senescallus ordinando familiā alienam etiam magnoꝝ dñorum. ꝛ pessime sciuit ordinare de regimine domus sue. Tales sunt pleriqȝ qui diligenter alios emendāt. ꝛ tamen semp negligūt seipos. Quātas sollicitudines habemus ad discutiendas ꝯsciētias alienas. pro q̄bus nō habem⁹ respōdere nisi fuerimus eoꝝ prelati. q̄ntam pigritiā ad discutiēdas ꝓprias consciētias: deus nouit. Cōscientias em̄ ꝓprias discutimus vno die aut dimidio vix in xl. Cōscientias aūt alioꝝ per multos ānos. et tamē nobis dicitꝫ ꝙ necessanter nos discutiamus: Iudic. xviij. Nolite negligere nolite cessare

Tertio sunt hoīes negligētes in reuerendo dei maiestatē. ꝛ hoc habēt timere curati specialiter ꝛ p̄lati ꝛ q̄cunqȝ alij dediti ministerio dei titulo speciali cuiusmōi sunt oēs clerici infra sacros ordines: ꝛ religiosi q̄cunqȝ. Et tū si bene cōsideram⁹ hi sunt q̄ negligētius agunt. ij. Paral. xxiiij. Porro leuite egere negligentius. Quib⁹ tamē p̄cipitur Deut. viij. Obserua ꝛ caue ne q̄n obliuiscaris dūi dei tui. et negligas mandata eius atqȝ iudicia. Negligētiam in istis causat nimia frequētia assistendi deo: quia nimia familiaritas parit cōtemptū. Et tamē contra tales dr. ij. Paral. xxix. Filij mei nolite negligere. vos elegit deus vt stetis coram eo. Nota extra de celebratiōe misse dolentes.

Quarto sunt hoīes negligētes i sufferendo ꝓximi necessitatem. Deut. xxij. De oīre fratrꝫ cui si perierit ꝛ inueneris eā. nō negligas quasi alienam. Res fratris perit si incidit in latrones. si est depaupatus fortuna si indiget aliquo ꝓ amore xp̄i. Unde nullo mō tales negligere debemus si possumus tales iu-

uare. Seclares rñdēt: possez talē iuuare, ſꝫ nō ſine dāno. Sꝫ nūq̄d de⁹ poterit recōpēſare dānū. Cōſtat ꝙ ſic, qꝛ iuſt⁹ eſt. Prouer. xij. ꝑpe ſinē. Qui negligit dānū ꝑpter amicū iuſt⁹ eſt, ꝗ talē iuſtū deus nēario remūerabit. Dubitatio L
īralis, vtꝝ oīs negligētia ſit pctm̄ mortale. qꝺ ſic. Eccl. vij. Qui timet deū nihil negligit, ꝗ q̄ cūqꝫ in aliq̄ negligit ꝑdit timorē dei. ſꝫ h̄ ē peccare mortalit. Preterea, puerb. xix. Qui cuſtodit mādata cuſtodit aīam ſuā. q̄ autē negligit vias ſuas mortificabit̄ ⁊ loq̄tur de mortificatione gehēne. q̄ nō ē niſi ꝑ pctm̄ mortale. Preterea Hyere. xlviij. Maledict⁹ hō q̄ facit op⁹ dei fraudulent. ſꝫ maledictio ī ſcptura nō fert niſi ꝓ pctō mortali. Ad oppoſitū ē illud Eccl. vij. De negligētia purgate cū paucis. dīc glo. q̄uis oblatio ꝑua ſit tn̄ multoꝝ delictoꝝ purgat negligētias, ſꝫ ꝑ pauca nō purgabit̄ pctm̄ mortale. Ad q̄ſtionē dōm. ꝙ negligētia nihil aliud eſt q̄ꝫ defect⁹ debite ſollicitudis circa actū ꝟtuoſuꝫ faciēdū, ꝓueniēs ex remiſſiōe feruoris ī volūtate. Pōt igit̄ negligētia eē circa actū vel circa circūſtātias act⁹. q̄ act⁹ vel circūſtātia ē de nēcitate ſaluꝫ. ⁊ tal' negligēna ē peccatū mortale, ſicē ſi negligā dare elymoſinā tpe extreme nēcitatis ꝓximo indigēti, negligo actū cadentē ſub p̄cepto de nēcitate ſalutis. Siliṙ ſi dem elymoſinā ⁊ nō ex caritate vl' nō in caritate pecco mortalr. omittēdo circūſtātiā q̄ debet eē in oī actu ꝟtuoſo de nēitate ſalutis. j. Coꝝ. vlti. Oīa opa vr̄a in caritate fiāt. Alit̄ pōt ↄtingere negligētia circa actū vel circūſtantiā act⁹ qui tn̄ act⁹ vel circūſtātia nō eſt de nēcitate ſalutis, ſicē ſi negligā dicere ſalutarōem ꝟginis marie trāſcūdo corā imagine ſua. vel cū audio lectionē cogito de ip̄tinētib⁹ ex remiſſiōe voluntatis et tūc eſt pctm̄ veniale. Ad p̄mū cū dicit̄ Qui timet deū, nihil negligit. veꝝ ē cadēs ſub p̄cepto. qꝛ oīne tale ē de nēcitate ſalutis. Ad ſecūdū ptꝫ ꝑ idē. Ad tertiū dōm ꝙ maledictio īfertur ꝓ negligētia reſpectu circūſtāne debite.

Ad lrām loqtur ꝓpha de nabuchodonoſor quē deus fecit inſtrm̄ ſuū ad flagellādūꝫ ꝓp'm iſrl'. Iſtud āt opus fuit dei ſic ordinātis ⁊ committētis. ſed iſtud nabuchodonoſor attribuit potētie ſue faciēs ex odio ꝑſonaꝝ id qꝺ facere debuiſſet ex obediētia tm̄. ⁊ iō peccauit mortaliter ꝓpter qꝺ dī. Maledict⁹ hō q̄ facit op⁹ dei fraudulēter. Maledict⁹ q̄ ꝓhibet gladiū ſuū a ſanguine. i. q̄ parcit iniuſte ꝓ vltone quā ds p̄cepit infligi. Ad argumētū in oppoſitū, vl' loquit̄ de negligētia veniali. vel mortali. Si de mortali tūc veꝝ eſt ꝙ purgat̄ in p̄nti ꝑ paucos reſpectu eoꝝ q̄bus in futuro etnalit̄ puniret̄.

Lectio XXXVII

e

Et vacua eſt ſpes illoꝝ et labores ſine fructu ⁊ inhabitabilia opa eoꝝ. Mulieres eoꝝ īſenſate ⁊ neq̄ſſimi filij eoꝝ. maledctā creatura eoꝝ. Poſtq̄ꝫ ſpūſſctūs declarauit q̄liter infideles ſolā voluptatē eſtimātes finē hoīs, in futuro cruciabūtur. Hic oñdit q̄liter in p̄nti etiā multiplr̄ affligent̄ ꝑ falſitatē in intellectu. volūtatē in affectu. ⁊ vanitatē in effectu. Unde ī hodierna lcōne ſex miſerias manifeſtat iſtam ſectā ſequētes. Sūt em̄ defraudati ī falſis eſtimationib⁹. fatigati in vanis occupatōnib⁹. vilificati in abomiationib⁹. effemiati in delectationib⁹. dānificati in ꝓpagatōnib⁹. ⁊ excōicati ꝓ adinuētionib⁹. Pⁱma igit̄ eoꝝ pena eſt ꝙ decipiūtur ⁊ a veritate elōgant̄ in ſuis iudicijs. A
Et hec ē magna miſeria qꝛ naturalit̄ hō appetit nō falli, etiā illi q̄ diligūt fallere ſm Aug⁹. Ipi aūt euaſiſſe oēm penā oīne iudiciū ꝓ ſuis flagicijs ſperauerūt, cum tn̄ mō ſint in inferno dānati. hāc penā deceptōnis ⁊ dānatōnis tāgit. cum dī. Et vacua eſt ſpes illoꝝ. Eſa. xxviij. Poſuim⁹ mendaciū ſpem nr̄am ⁊ mēdacio ꝓtecti ſum⁹. Et nota ꝙ ↄ̄rie ſpūſſctūs inducit ſpem iuſtoꝝ et ſpem imploꝝ. De illis dixit ſupra illo caplo. ſpes illoꝝ īmortalitate plena ē. De iſtis aūt ꝙ vacua eſt ſpes illoꝝ. ij. Coꝝ. vj. Hortamur vos ne in vacuū grām dei recipiatis. Scđa pena iſtoꝝ in p̄nti eſt ꝙ fatigant̄ in vanis occupatōnib⁹. Vanū eſt qꝺ nō aſſeqtur finē ad quē ordiat̄. ij. Phi. ca. x. Oīs labor hūmanus ordinat̄ ad aliq̄nē fructū ꝑcipiendum. Quia igit̄ hoīes ſupra tacti laborant ꝓ voluptatib⁹ in bellis, in pace. in terra ⁊ mari. nocte dieqꝫ et nullū fructū bonū inde ꝑcipiūt. merito dī ꝙ labores eoꝝ ſunt ſine fructu. Oppoſitū dicit infra de iuſtis ꝙ bonoꝝ laboꝝ glorioſus eſt fructus. Ipimet etiā recognoſcūt in die iudicij ſm illud qꝺ ſcribit̄ infra ca. v. Laſſati ſumus in via iniq̄tatis ⁊ ꝑditionis. ⁊ ambulauimus viā difficilē. Viā aūt dñi ignorauimus. Fructus imaturi ſi comedant̄ generāt vermes in vētre delcātiones aūt vite p̄ntis ſunt fruct⁹ īmaturi infra. ca. iiij. Fructus eoꝝ inutiles et acerbi ad māducādū. Quē ergo fructū habuiſtis in illis in q̄bus nūc erubeſcitis. Rho. vij. et Boeti⁹ de voluptatib⁹. iij. de ↄſola. ꝓſa. vij. Quātos ille ſcꝫ voluptates morbos: q̄ꝫ intolerabiles dolores q̄ſi quendā fructū neq̄tie fruētiū ſolent afferre corporib⁹. Tertia iſtoꝝ pena in p̄nti eſt ꝙ vilificat̄ in abomiationibus. Magna miſeria eſt hōi qñ opa ſua ſunt ita vilia ita mōſtruoſa ita repugnātia rōni, ꝙ hō nō pōt ea manifeſte defendere nec excuſare. Et cer

te q̇cunq̧ solā voluptatē ꝓsequūtur. talia opa faciūt que cū rōne repugnāt ⁊ abhomiabilia deo fiūt ⁊ angel'. nec hūane cohitatiōi ꝯgruūt sed repugnāt. Et h̄ est q̇d dicit. Et inhitabilia opa eoꝝ .i. ꝯuictui ⁊ habitatōni naturali repugnant. ⁊ ꝓpagatōni cōcesse nature. imo deus qui oēs habitare dignat̄ per opa talia ab habitatōne ciuitatis hūane expellit̄. de qua dicere .l. Nō habitabit ibi vir nec incolet eam filius hois. Sed v̄bum caro factū est ⁊ habitabit in nobis. Joh. .j. Quarta pena est q̄ ef feminant̄ in delcātionib' Hoies ei voluptuosi ꝑuant mulieres sensu. ⁊ a mulierib' sensu p̄uantur. Canis amēs vbicūq̧ momorderit hoīnē eum facit amentē. Et eodē mō mulier fatua facit virū rabidum. ⁊ adolescēs fatu'. mulierē facit insensatā. ⁊ qn̄ mulieres sunt insensate. tūc viri sūt effemiati: imo inaiati Prouer. .vj. Mulier aūt p̄ciosam aīam viri rapit. Qui aūt est sine aīa insensat' efficit̄ Et h̄ isti bn̄ fatent̄ infra. c. v. Nos aūt insensati vitā illoꝝ cēsimabam' insaniā. q2 Ecci. xix. Mulieres apostotare faciūt sapiētes. ⁊ arguūt sensatos Et hāc penā tāgit cū dic. Mulieres coꝝ insensate. Ad lrām. mulieres in opatōe libidinis pl' delectant̄ q̄ viri Vn̄ Tresias dixit feminas habere decē vncias luxurie. Viros aūt nisi quattuor. Fuerat eīn iste Tresias vtriusq̧ sex' ḋm fabulas successiue Jō fact' est iudex in hac cā et ideo ꝯñs est q̄ in hac secta q̇ voluptatē habet ꝓ fine. si viri sint fatui. erūt mulieres insensate. Et ideo signāter dī. Ecci. xxv. Btūs q̇ habitat cū muliere sensata Quita miseria istorum infideliū est q̄ dānificant̄ in ꝓpagatiōib' Vn̄ subdit. Nequissimi filij eoꝝ. Deus eīn in hoie potentiā generandi ⁊ certū modum instituit. ⁊ est talis vt fiat etiā infra limites ꝯiugij prolis ꝓpagatio ad laudem dei. Illi aūt hoīes qui ꝓlem gignūt ⁊ eam ꝑuersis informatōnibus ⁊ exēplis corrūpunt. bonū naturale ꝓlis amittūt. ⁊ in hoc seipos confundūt. Quia ip̄a mala proles finaliter insurgit in parentes Et bene dicit q̄ neq̄ssimi filij eoꝝ. Causa est quia mulieres sunt insensate ⁊ viri impij ⁊ filij imitatores eoꝝ. ergo erunt necessario peiores. iij. Regum. xvj. Opatus est iniq̇tatem sup̄ oēs qui erant an̄ illū Sexta pena eoꝝ est q̄ excōmunicati sunt in adinuētionib' suis ⁊ hāc subdit cū dicit. Maledicta creatura eoꝝ. Illud q̇d hō excogitat ⁊ adinuenit ⁊ ꝓmouet potest dici creatura sua. Tales aūt impij in oīnī genere peccati tā luxurie q̄ iniusticie. multa adinueniūt que possunt dici creature eoꝝ. ⁊ sicē omnia opa dei sunt bn̄dicta ⁊ approbata Gen̄. .j. ⁊ .j. Thymo. .iiij. Oīs creatura dī bona est: ita ista monstruosa figmenta peccatoꝝ sunt excōmunicatā a deo ⁊ maledicta. Ecci. xxxvij. O p̄sumptio nequissima vn̄ creata es. Mulieres coꝝ insensate. B Notandū q̄ familiare cōsortium malaꝝ mulieꝝ est oīni homini detestandum. maxime tamē viris religiosis ⁊ ꝑsonis ecclīasticis quib'cūq̧. Sūt eīn mulieres libidinose in alliciendo. maliciose in ꝯuinciendo litigiose in colloquendo. ꝑdiciose in ꝯsulēdo. Primo igit̄ sunt libidinose in alliciēdo. sicē eīn plus in libidine delectant̄ q̄ masculi. ita i omni sensu mag' alliciūt. forma. facie. gestu. ⁊ voce. Et q̄uis sint frigidioris cōplexionis. sūt tñ feruentioris libidinis. vñ Ouidi' p̄mo de arte amādi. Parcior i nob' nec tā furiosa libido. Legitimū finē flāma virilis h3. vult dicere q̄ libido mulieris ē infinita. valde eīn nociuū ē q̄ sine nocumēto videri nō pōt. ⁊ tñ nobis dicit̄ Ecci. ix. Auerte faciē tuā a muliere cōpta ⁊ ne tibi ꝯspicias faciē alienā. Propter spēz mulieris multi perijt ⁊ ex hoc concupiscentia q̄si ignis ardescet. Istū3 ignem sans ꝑtimuit iste sctūs monach' qui mīris sue tibias nudas tāgere noluit tñ eā vltra aquā portare debuit. sicut i. vitaspatꝝ hētur. Istū ignē sat' timuit sacerdos ille q̇ in hora mort' mulieri auscultāti an spm̄ exalasset dixit. ignicul' viuit paleā tolle. iiij. Dyalogoꝝ. Istū ignē etiā satis aduerterat metricus ille q̇ dixit Femia fax sathane fetens rosa dulce venenū Semꝑ prona rei que prohibet̄ ei. Vrit eīn vultu visu risu cute cultu Hui' ab insultu q̄tū potes esto procul tu. Istū ignē satis cōsiderauit sctūs Thomas de aq̇no q̇ cū in turri custodiret̄ in carcere. ⁊ cum ad eū honesta iuuēcula sola intromissa fuisset in camerā. Ille ardēte ticione de camino arrepto eā celerrime fugauit. sic q̄ de ea verificari posset. illud ps. Ignis i ꝯspectu ei' exardescet et Ecci. xlij. De vestimēto ꝓcedet tinea ⁊ a muliere iniq̇tas viri. ⁊ iō sup̄ oīa tenēdū est cōsilium Apl'i. .j. Coꝝ. vij. Bonū est homini mulierem nō tangere Sz hic respōdeb it̄ excusando q̄ vl' mulier ē sctā vel religiosa. q2 vel vtraq̧ ꝑsona est senex ⁊ frigida. Sz reuera hoc nihil ē. Quia q̇d frigidius silice vel ferro ⁊ calibe ⁊ tñ ex coꝝ cōtractu facillime exilit ignis. Silr̄ terra est bona et pluuia ē bona de celo descendens. ⁊ tñ coꝝ cōmixtio nō est nisi lutū Unde dicit̄ metrice. Res tā diuerse si vtraq̧ sit bona ꝑ se. Si sint ꝯuerse iuncte ꝑdūt pariter se. Et ideo valde stricte clericoꝝ et mulieꝝ cohabitatio ꝓhibetur Extra de cohabitatōne clericoꝝ et mulieꝝ ꝑ totū. ⁊ in Cano. di. xxxij. Hospiciolum. Et sunt v̄ba Hyeronimi. Hospiciolū3 tuū aut raro aut nūq̄3 mulieꝝ pedes terant. q2

nō pōt toto corde hītare cū deo q̄ femiarū ac-
cessi ho copulat̄. Femia cōsciētiā secū pariter
habitātes exurit. Jn̄ est q̄ monachi et mona-
che nullo mō cohabitare pmittūtur in eodem
monasterio. sicut xviij. q. ij. Jn nullo loco per-
mittim᷒. et codē monasterio vbi dicit sic. Mo
nasteria puellaꝝ longius a monasterio mona
choꝝ aut ꝓpter insidias diaboli. aut ꝓpter ob
locutiōnes hoim collocent̄. Et ideo signanter
alloquitur clericos beatus hyero. in ep̄la. xj.
Quid tibi et feminis: q̄ ad altare cū deo fabu
laris. Femiarum cū cleris nullo pacto sit con
iunctiō. et precipue cōuersatio. Janua diaboli.
via iniq̄tatis. scorpionis ꝑcussio nociuū gen᷒
est femia. cū ꝓximat ad stipulā accendit ignem
flāmigero igne ꝑcutit femia cōsciētiā pariter
habitantis. Ego iudico si cū viris femīe ha-
bitent nō deesse viscatū diabolo. Ex his oc
cupatū est ab initio peccatū. mētes ferreas do
mat libido. hec hiero. Eccl. xlij. Jn medio mu
lieꝝ noli te cōmorari. Sic igit̄ ptz p̄mo q̄ mu
C lieres sunt libidinose in alliciēdo. Scdo sūt
maliciose in cōuiuendo. Ecc̄. xxv. Breuis est
om̄is malicia sup malicia mulieris. sors pec-
catoꝝ cadit sup illam. De q̄ loquēs Crisosto-
mus in ser. quē fecit de muliere mala dic̄ sic.
O maliciosuz et acutissimā teluz diaboli mu-
lier. Per mulierē diabol᷒ ab initio adā in pa-
radiso ꝓstrauit. Per mulierē mitissimū dauid
in homicidiū et adulteriū destinauit. Per mu
lierē sapiētissimū salomonē in sacrilegū p̄cipi-
tauit. Per mulierē fortissimū sampsonē rasum
cecauit. Et castissimū ioseph vinculis et carce
ri mācipitauit. Per mulierē mūdi lucernā io-
hannē baptistā capite trūcauit. hec Crysosti-
mus. Hāc āt maliciā mulieꝝ quāta sit: in dua
bus mulierib᷒ declarat. videlicet ī vxore iob.
et dalila amica sampsonis. De p̄ma loquēs
sic dicit. Hec videns viꝝ suū vlcerib᷒ ignitum.
ardentē dolorib᷒. īuolutū v̄mibus in sterqui
linio residentē. cinerib᷒ coop̄tū. nō est recorda
ta nobilitatis regie. nō dilectōnis pristine quā
ad eā habuerat. nō diuitiaꝝ. bonoꝝ. prol' quā
p eū susceperat. nec misc̄dia mota est. sed ꝯtra
virū iustū. demonis partē assumpsit. et ait.
Bñdic deo ꝛ morere. nō sufficiebat illi q̄ pe-
nas sustinuit tpales. sed sup addere ꝑ petiū tē-
ptauit et eternas. De scd̄a dicit sic. Da mihi il
lam Dalilā ꝛ eius maliciā ꝯtra sampsonē pen
sem᷒. hec illū quē pridie ī cubiculis suis ꝯiugē
pelegit. cui blādimētis ꝛ lusib᷒. āplexib᷒ et risi
bus blādita fuerat. hodie derisit rasit ꝛ abie-
cit ac vinctū tradidit philisteis. Videam᷒ ēīm
q̄d ei displicere potuit in viro marito. Si for-
titudo diligit̄ robustissim᷒ fuit q̄ leonē qua-
si hedū discerserat inermis. si pulchritudo: spe
ciosissim᷒ extitit nazareus. si sctītas ꝛ boni mo
res: talis fuit q̄ ad eius p̄ces dū sitiret deus
de mortua mandibula fontē eduxit. Si stren
nuitas amari debet. hic ī mādibula asini mil-
le philisteos ꝓstrauit. Si gratitudo: defectus
in eo nō fuit nisi q̄ eā nimis dilexit. Ergo cum
nulla causa odij in eo valuit inueniri: sola ma
licia suscepit p causa hec. Cryſ. Et iō signant̄
dicit̄ Eccl. xxv. Om̄is plaga tristicia cordis ē.
ꝛ om̄io malicia nequicia mulieris. Et infra. nō
est caput nequi᷒ super caput colubri. ꝛ nō est
ira sup iraz mulieris. Cōmorari dracōi ꝛ leo
ni placebit q̄ȝ habitare cū muliere nequā. hāc
auctoritatē etiā probat Cryſ. sic. optime s̄mo-
ne p̄allegato. sed ꝑtransco vsq̄ȝ ad alias. Ter
D tio inueniūtur mulieres litigiose in colloquē-
do ꝛ illa est maxima afflictio alligari vel viro
rixoso vel muliere litigiose. ꝛ ideo bñ dicitur.
prouer. xix. Tecta iugit ꝑstillātia litigiosa mu
lier si tectū dom᷒ iugiter stillaret aquā hō vbi
q̄ȝ in ea nullā haberet q̄etē. sed n̄cario haberet
eā dimittere. Et iō solet dici q̄ tria genera sūt
qui hoīem de domo sua expellūt. vicȝ fumus.
stillicidiū ꝛ vxor mala. Inno. de vilitate cōdi-
tionis hūane. ca. xvj. Fuit eīm mulier de costa
curua formata. et iō semp contrariat̄ viro suo.
Nota de illo qui vxorē submersaz q̄siuit con-
tra cursuz aque. ꝛ cū a quodā quereret̄ quare eā
sic quereret. respōdit. quia sibi sp cōtraria fuis
set Refert A. gel. libro noctiū acthicaꝝ de so-
crate q̄ cū altipiades ab eo q̄siuit. quare vxo-
rem suā antipē mulierē plenā iurgijs ꝛ litigijs
molestissimā viro: nō fugaret de domo Respō
dit cū talez. domi ꝑpetior. assuesco ꝛ exerceor
vt ceteroꝝ qui foras sunt iniurias facilius fe-
raz. De eodē narrat Hyero. contra Jouianuz
q̄ habuit duas vxores: que cū semel litigarēt
pro viro: derisit eas eo q̄ tā p fetido honore ze
larent. ꝛ statim simul ꝯcordantes. iniuñ ei ma
ledixerūt q̄ eū a domo fugere ꝯpulerūt. Jste se-
mel p infinita litigia ab altera illaꝝ ꝑpessā ꝓfu
sus fuit vrina. proiecta de loco supiori sup eū
per vnā caꝝ. nec tū quicq̄ȝ aliud rñdit. nisi istō
sciebā inq̄t post ista tonitrua imbrez secuturū.
Et ideo bonū cōsiliū datur Prouer. xxj. Me-
lius est sedere in angulo domatis q̄ȝ cū mulie
re litigiosa in domo cōmuni. Valeri᷒ ad Ru-
finū. Cōtumelia viri est vxor inobediēs. quia
Eccl. xxv. Mulier si primatū hābeat cōtraria
est viro suo. Quarta cōditio malaꝝ mulieꝝ
est q̄ sunt ꝓdigiose in ꝯsulendo. sic in Dalila
satis patuit. ꝛ ideo metrice dicit̄. Poma miri-
cas edere dicas melle acutas. Cū mulieres e-
dere speras res tibi tutas. Unde his tribus

sicut vulgariter dr̃.nõ debet hõ adhibere fidẽ denti canis.fidei mulieris.ꝛ pedi equi. Unde metrice dr̃. In fide.dente.pede.mulieris.ca/ ui equiqꝫ fraus est.teste Babione q̃ in fine co medie sue dicit sic. Babio testis adest hec vl/ tima ꝟba tenere.sunt incredibiles vxor alũna cliens. Cõcludam g̃ finaliter cũ Ualerio. Et disco det vobis oĩpotens deus femineis falla cijs nõ falli ꝛ illumĩet cor vestruꝫ ne rendatis quo timeo. Lectio XXXVIII

q **Woniã felix est ste** rilis ꝛ icoinq̃nata q̃ nescivit thoꝝ in delicto habebit fructũ in respectõne animaꝝ sanctaꝝ. Frequẽter ꝛ cõtinue quasi potest ad mẽoriã reducere opinionẽ impio/ rum hoĩm que posita fuit diffuse.ca.ij.huius libri que q̃dem opinio ad duo reduci potest in summa. Primũ est ꝙ nulla vita erit post vitam istam qua corpaliter viuimus. Secũ dum est ꝙ felicitas hoĩs est frui corporeis vo luptatibꝫ in p̃nti. Et istud scd̃m improbat spi/ ritussctũs specialiter a penultima lectõne.sci/ licet Inpij aũt.sed que cogitauerũt vsqꝫ ad fi nem hui⁹ capituli inclusiue p contrariũ Quia igitur in parte p̃cedenti immediate declarauit ꝙ multa incõuenientia ꝛ dãnose verecũdie se quũtur voluptatẽ Hic ostendit directe p ꝯtra riũ ꝙ multe p̃eminentie dignitates ꝛ honesta tes sequũtur castitatẽ. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit ꝙ ꝟginalis castitas est apud deũ meritoria.licet sit tꝑaliter infecũdata Se cũda ꝙ bestialis voluptas est simpl'r transito ria cõfusibilis et verecũda. Scd̃a ibi. Filij au tem adulteroꝝ. Circa primũ tria facit.q2 pri/ mo cõmendat castitatẽ in sexu feminco Secũ do in sexu masculino. Tertio assignat cãm q̃/ re vtraqꝫ est cõmẽdabilis.tã hũano iudicio q̃ꝫ diuino. Scd̃a ibi. Et spado. Tertia ibi.bono

A rum laboꝝ. Circa primũ est aduertendũ ꝙ i vita voluptuosa nihil boni põt considerari ni si fecũditas prolis. Sed iã ostensũꝫ est ꝙ illa fecũditas est mala.q2 neq̃ssimi filij iniquoꝝ in ueniũtur ꝓpter malam imitationẽ filioꝝ ꝛ ma lam informatõeꝫ parentũ.ergo multomagis p tinet ad felicitatẽ:ꝙ mulier viuat caste cũ steri litate q̃ꝫ voluptuose cũ tali ꝑuersa fecũditate. Tum q2 euadit verecũdiam tꝑalem in prolis ꝑuersitate. Tum q2 habebit mercedẽ eternalẽ in futura iocũditate. Hec aũt iocũditas est in/ finicies melior q̃ꝫ quecũqꝫ corꝑalis fecũditas. sicut ptꝫ. Dicit ergo sic. Felix ẽ sterilis ꝛ icoin/ quinata.i.felix est illa in qua est sterilitas pro/ lis cuꝫ mũdicia cordis.q2 si esset cordis imũdi cia nihil cõferret ꝟginalis integritas.vñ vult

dicere. Felix est illa q̃ habꝫ carnis ꝛ mentis in tegritatẽ. Carnis integritatẽ vocat sterilitateꝫ q2 naturalit' oĩs integra sterilis ẽ.i.sine actua li fetu.sed cordis mũdiciã vocat icoinq̃natõnẽ De corde enĩ exeũt q̃ coinq̃nãt hoieꝫ. Math. xv. Que nesciuit thoꝝ in delicto.i.q̃ nõ est exꝑ ta approbãdo ferĩ vel cõcubitũ illicite volup tatis. Et q̃re felix. Certe q2 licet nõ habeat pro nũc fructũ ventris.hẽbit tñ fructũ in respectõ ne aĩaꝝ scãꝝ.i.in tp̃e.illo q̃ de⁹ aĩas respiciet. pro oĩbus ꝟtuosis que in hac vita fecerũt.ad Rho.vj.in fine. Habetis fructũ vestꝝ in scifi catione.finem vero vitã eternã. Et Can̄.iiij. Ueniat dilectus me⁹ in ortũ suũ vt comedat fructũ pomoꝝ suoꝝ. Dubitatio lralis. Utruꝫ ꝟginitas sit ꝟtus moralis.ꝙ nõ.videt' primo sic.nulla ꝟtus inest nobis a natura.ij. Ethi c. sed ꝟginitas inest nobis a natura.igit' ꝛc. Scd̃o sic.oĩs virtus moralis generat' ex acti/ bus.ij. Ethi. ꝟginitas aũt nõ generat' ex acti/ bus.igit' ꝛc. Tertio sic.nulla ꝟtus aufertur inuolũtarie.ꝟginitas aufert' inuolũtarie.sicut pa teri ꝛ oppressis.igit' ꝛc. Quarto sic.nulla vir tus ꝑditur sine pctõ ꝛ meritorie.sed virginitas perditur sine pctõ et meritorie p matrimoni/ um.j. Coꝝ.vij. Non peccat virgo si nubat.

Quinto sic.oĩs virtus amissa põt p penitẽ/ tiã restitui.sed ꝟginitas amissa nunq̃ꝫ põt re/ stitui.g̃ ꝛc. Sexto sic.nulla ꝟa ꝟtus ẽ in fide libꝫ.sicut ꝓbat aug⁹.contra iulianũ.li.iiij. Ab sit inquit vt in aliq̃ sit vera virt⁹ nisi sit iustus Absit aũt vt vere iustus sit.nisi viuat ex fide.sꝫ virginitas est i in fidelibꝫ.sicut patuit de virgi nib⁹ dee veste sacratis.quaꝝ vna aquã de ty/ beri portauit in cribro in signũ virginitatis.sicut recitat Aug⁹.in de ciui.dei.li.xviij.ca.xviij.et Ualerius.viij.ca.viij. Septio sic Omne qd̃ recedit a medio virtutis est vitiosuꝫ.sed ꝟginitas est hmõi. Probatio.dicit enĩ phus.ij.e/ thicoꝝ ꝙ qui omĩ voluptate potit' nec ab vna recedit est intꝑatus.qui aũt oĩes fugit agre/ stis ꝛ insensibilis.sed ꝟginitas recedit ab om nibꝫ voluptatibꝫ venereis.ergo ꝛc. Octauo sic. Quicq̃d est contra p̃ceptum legis diuine ẽ vitiosum.sed ꝟginitas est hmõi.q2 p̃ceptum ẽ Gen̄.j. Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrã Cõfirmatur.quia sicut preceptũ de conserua/ tione indiuidui ẽ de p̃ceptis legis nature.ita preceptũ de cõseruatõne speciei.ergo sicut pec caret q̃ abstineret ab omĩ cibo et potu.ita pec cat qui ab omĩ actu generatõnis abstinet

Nono sic.nulla virtus indiget sacrificijs ex piari.sꝫ plato legitur suã ꝑpetuã cõtinẽtiã ex/ piasse ꝛ sacrificasse nature.p eiusdẽ ꝯtinẽtie vi tio abolendo fm̃ Aug⁹.de vera religione.c.iij

Decimo q̄ hꝫ vnā virtutē hꝫ oēs, sed q̄ caret
virginitate aliq̄ñ hꝫ alias virtutes. ergo virgini-
tas nō est virt⁹. Ad oppositū est ambro. li. suo
de virginitate. Dicit enī sic. Principal' virt⁹ est
virginitas. Preterea soli virtuti debet p̄mi-
um. sed virginitati debet centesim⁹. sicut patꝫ
B ex glo. Math. xiij. Ad q̄stionē dōm distin-
guendo de isto termīo virginitas. accipit enī
eq̄uoce apud doctores. Uno mō vocat inte-
gritas carnis. ⁊ sic oīs mulier nascit virgo.
Uñ ista virgitas nō est virt⁹. tū qꝛ inest a na-
tura. sicut arguit in p̄ncipali argumēto. tū qꝛ
talis virginitas nō est nisi in sexu femineo. tū
quia ꝟginitas q̄ est virtus stat cū carentia il-
lius integritatis. tū qꝛ integritas talis habe-
ri pōt in corpore sine virginitate. Scdo mō ac
cipitur ꝟginitas ꝑ inexꝑientia cuiuscūqꝫ vene
ree delectatiōis. ⁊ sic ꝟginitas ē termin⁹ ꝓuati
uus negans talē expꝑientiā in ꝑsona nata expe
riri. Tertio mō accipit ꝟginitas ꝓ habitu cō
tinēdi ab oīm venerea voluptate cū negatōne
volūtarie expꝑientie de p̄terito. Quarto mō ac
cipitur ꝟginitas ꝓ habitu ꝯtinēdi ab oīm ve-
nerea voluptate cū negatiōe volūtarie expꝑien
tie cuiuscūqꝫ veneree voluptatis de futuro pro
pter deū. ⁊ sic de intranea rōne ꝟginitatis est
votū ꝯtinentie in futurū. ⁊ sic loq̄tur Aug⁹. de
sctā virgītate. vbi dicit ꝙ ꝟginitas est ꝯtinen
tia q̄ integritas carnis ipi creatori carnis ⁊ a-
nime fouet cōsecrat ⁊ ꝯseruat. Primo mō acci
piēdo ꝟginitatē. vicꝫ ꝓ carnis integritate. no-
tū est ꝙ nō est ꝟtus sicut supius dcm̄ est. cum
oīs virtus sit in aīa subiectiue. nulla in carne
Nec scdo mō est ꝟtus cū sit ante ānos discre-
tionis. Sed tertio ⁊ q̄rto mōis est ꝟtus. cui⁹
ratio est. qꝛ oīs talis ꝟginitas est ꝯtinentia
oīs cōtinentia ē virt⁹ sicut notum est. No
tandū aūt ꝙ sic se habet ꝟginitas ad cōtinen
tiam vel castitatē sicut m̄gnificētia ad liberali-
tatem. Liberalitas enī habet ꝓ materia gene-
raliter quoscūqꝫ sumpt⁹. ⁊ vsum pecunie dā-
do. sic ꝑꝫ. iiij. ethi. Sed m̄gnificentia hꝫ mate
riam sp̄calē in qua est maior difficultas. scili-
cet magnos sumpt⁹. Eodē mō ꝑtinet ad cōti-
nentiā abstinere ab oīm expꝑimēto veneree vo
luptatis illicite q̄ est contra leges m̄rimonij. sꝫ
ad ꝟginitatē ꝑtinet cōseruare ꝑsonā immunem
ab oīm expꝑimento cuiuscūqꝫ veneree volupta
tis licite vel illicite. Ex istis patent quattuor.
Primū ꝙ ꝟginitas carnis nō est virtus. sꝫ so-
la ꝟginitas mentis. Nam oīs ꝟtus est habi-
tus mētis. Scdm ꝙ aliq̄ mulier pōt natura-
liter eē mater. ⁊ ꝟgo loq̄ndo de ꝟginitate que
est virtus. Tertiū ⁊ quartū ꝙ mulier pōt op-
primi ⁊ imp̄gnari violent' manente ꝟcūqꝫ ha-
bitu ꝟtutis in mente sua vniformit'. ⁊ sic loqui
tur btūs aug⁹. j. de ci. dei. c. xvj. et. xix. vbi dicit
exp̄sse ꝙ si violent' oppressis periret: pudicitia
nō esset virt⁹ animi nec ꝑtinebit ad illa bona
q̄bus bene viuitur. sed in bonis corꝑis annu
merabit' cuiusmōi sunt vires. pulchritudo. sa-
nitas ⁊ hmōi. Et ponit exemplū quō q̄daꝫ ob
stetrix virginitatē cuiusdam explorās: siue ma
liuolētia. siue insipiētia. siue casu fregit ⁊ ꝑdi-
dit eius virginitatē. si aūt est sicut dic aug⁹. cō
muniter fatuū est dicere aliq̄d pudicitie perij-
sse. Tertio elicitur ꝙ in vtroqꝫ sexu ꝑ solam vo
lūtariā expꝑientiā voluptat' fit corruptio virgi
nitatis q̄ est virtus. Dico volūtariā ad exclu-
dendā expꝑientiā ꝑ coactiōem vel ꝑ somniatiōeꝫ
Quarto seq̄tur ꝙ de⁹ pōt virginitatē amissaꝫ
de nouo recuꝑare sic pōt quācūqꝫ aliā discōti-
nuationē. vl' vuln⁹ corꝑis renouare. ⁊ h̄ acci-
piēdo virginitatē ꝑmo mō. De dicto Hyero.
dōm ē ꝙ accipit virgītatē scdo mō ꝑ inexꝑien
tia veneree delectatiōis mō corruptā h̄ est exꝑ
tam nō ꝑt deus reꝑare vt fiat inexꝑta. Et loq̄t
de corruptōe volūtaria. Ad p̄mū q̄ñ arguit C
ꝙ virgitas inest a natura. ꝑꝫ ꝑ p̄dicta. Ad
scdm dōm. ꝙ habitus talis virtuosus respuē
di omēs venereas voluptates pōt satis bene
generari ex actib⁹ ⁊ etiā augmētari q̄uis mihi
videat' ꝙ ꝓpositio assumpta sit falsa. nō ei om
nis virtus generat' ex actib⁹. qꝛ pauꝑ pōt hr̄e
liberalitatis habitū fm quē oparet' si subesset
materia ex sola doctrina aristo. ⁊ inexꝑientia ex-
pēdendi. sed aristo. vult dicere ꝙ ois virt⁹ fm
spēm nata ē generari ex actib⁹. Aliter nō possꝫ
pauꝑ esse magnificus nec liberal' nec fortis: ni
si ꝑ exercitiū corꝑaliū timoꝝ qd nō est verum.
Itē in christo fuerūt iste virtutes añ actus.

Ad tertiū ꝑꝫ ꝙ virgitas que ē virtus nūqꝫ
auferi' inuolūtarie sicut dcm̄ est. Ad quartū
si diceret' ꝙ notū esset de rōne virgitatis que ē
virtus. sicut videt' aug⁹. dicere. tūc nō pōt per
di sine peccato. Aliter pōt dici. ꝙ est virtus tā
ta ꝙ ad eam nullus obligat' sub precepto nisi
voluerit. ideo pōt amitti sine peccato. hic non
dico plus ad p̄ns. Ad q̄ntum ꝙ virginitas
que ē virtus pōt reꝑari ꝑ penitentiā q̄ntū ad
habitū mentis ⁊ tūc dicet' continētia ⁊ nō vir-
ginitas ꝓpter cōnotantiā inexꝑientie p̄ceden
tis. sed vtrū talis ꝑsona habitura sit aureolā.
patebit in ꝓxima lectōne. Ad sextū concedit
aug⁹. ꝙ in infidelib⁹ nulla ē vera virtus. quia
nō referūt ad debitum finē. ⁊ ꝑ ꝯñs deficit cir
cūstātia finis que ē maxima. Ad septimū ꝙ
virginitas nō recedit a medio recte rōnis. sicut
nec magnificētia. Recedere ergo a medio recte ra
tionis ē omittere aliq̄d eoꝝ que opꝫ fieri fm

dictamē recte rōnis. Sīliter virgo non absti-
net ab omī delectatōne quia tūc foret insensi-
bilis vel agrestis. sed abstinet soluz a delcātio
ne venerea. ꝛ ꝓpter has multas alias experiri
potest: nam speculatio veritatis hꝫ in se mirabi-
les delcātiones. sicut dī. x. Ethico. Ad octa
uū dicendū. ꝙ multitudini datur ꝑceptuꝫ di-
uersimode. Aliqñ datur sic. ꝙ q̄libet de multi
tudine ad id obligat. Aliqñ datur sic. ꝙ sufficiē
aliq̄s vel aliq̄ de mltitudine h̄ faciāt sicut ali-
cui cōuentui ꝑcipitur. ꝙ vna missa dicat pro
vno hoīe ꝛ h̄ sufficit ꝙ vn⁹ de cōuētu celebret
ꝑio mō datur ꝑceptū comedendi tori hūane
speciei. qð ptinet ad ꝯseruatōem indiuidui. et
scðo mō datur ꝑceptum generādi. Et sic prece
ptū generandi stat ad multitudinē hoīm. et nō
cuilibet illoꝝ. saltem solutos a mrīmonio con
trauenire licet. ꝛ hec pōt esse materia argumē-
ti. Ad nonū de platone. ꝙ fatue fecit sacrifi-
cando ꝛ vt cōformaret se ritui infidelium. Ad
decimū dicēdū. ꝙ q̄a hꝫ virtutē vnā hꝫ aliquo
mō omēs. nō tn̄ ꝑfecte. sed q̄ hꝫ rectā rōnem q̄
cōstituit mediū in omī virtute. nō eñ quilibet
liberalis hꝫ ꝑfecte magnificentiā nec omīs cō
tinens habet ꝑfecte statum virginitatis ſꝫ par
ticipat aliquo mō. quia prompte ꝛ faciliter de
testatur delcātiones illicitas.

Lectio XXXIX.

Et spado qui non

opatus ē p man⁹ suas iniq̄tatē. nec
cogitauit aduersus deū neq̄ssima. Dabit eñ
illi fidei donū electū ꝛ sors i tēplo dei acceptis
sima. Postq̄ꝫ spūs sctūs cōmēdauit excellen
tiā castitatis in sexu fragiliori. in sexu scꝫ femi-
neo. Hic ꝯñter comendat castitatē in sexu for
tiori scꝫ masculino. Et circa hoc duo facit. Pri
mo excludit ea que repugnāt sancte virginita
ti. Et scðo subdit ea que dabūtur ꝑfecte casti-
tati. ibi. Dabitur eñ. Circa ꝑmum excludit
duo. Primo innaturales delcātiones q̄ consi
stūt in actu. Scðo carnales cogitatōnes q̄ fi-
unt i cogitatu. ibi. Nec cogitauit. Dicēꝫ ꝑmo
sic. Nō solū mulier sctā ꝛ casta hēbit fructū in
respectōe aiaꝝ sctāꝝ. imo ꝛ spado. i. eunuchꝰ
vel castus q̄cūq̄ꝫ virtuosus. vocat eñ castrat⁹
spado qꝛ cū spata aliq̄ñ castrant. Item vocat
eunuchus quasi bene vincens. ab eu qð ē bo-
num et nuchos victoria. Distiguūt tn̄ grāma-
tici inter istos tres terminos. Eunuch⁹. spado.
castratus. Vñ castratus dī q̄si castus natus.
sicut naturalit̄ frigidi ꝛ impotētes ad generā
dum. Spado dī qui inuitus castrat. eunuch⁹
qui volūtarie se castrari ꝑmittit. ꝑ̄sus. Castra
tum natura facit: violēta spadonē. Efficit ipro

bitas: eunuchū sola volūtas. Sed ista dicta
parū aut nihil valent. qꝛ gentiles ab antiq̄ eu
nuchos fecerūt pueros ꝓpter tres rōnes. Pri-
mo vt diu in eis vox puerilis ꝑmaneret. Se-
cūdo vt essent apti ad custodiendas dñas. qꝛ
ex tūc filios vel filias heredes facere nō potue
rūt. Tertiō vt eis more zodomitico sacrilegi ab
uterent diuti⁹. quia ex tūc sp manebāt ibarbes
Castrati eñ in iuuētute nunq̄ꝫ barbescūt. Ac-
cipitur aūt spado in ꝓposito generalit̄ pro q̄cū
q̄ꝫ virtuoso abstinēte ab actu venereo qualicū
q̄ꝫ volūtate ꝛ virtuose. sic sterilē accipit sup sꝰ
pro q̄cūq̄ꝫ virtuosa ꝛ effectualit̄ non fecūda. et
isto mō hō potēs generare ꝛ caste viuēs amo-
re dei. pt vocari spado. qꝛ sibi potissime debet
merces virginitatis. cuiusmōi sunt viri eccl'ia
stici ꝛ religiosi. De q̄bus loq̄tur saluator. ma-
thei. xix. Sūt eunuchi q̄ castrauerūt seipsos p
pter regnū dei. De istis dī Esaie. lvi. Dic dñs
de⁹ eunuchis q̄ custodierīt sabbata mea. ꝛ ele-
gerūt q̄ ego volui ꝛ tenuerīt fed⁹ meū. dabo eis
i domo mea ꝛ i muris meis locū ꝛ nomē melius
a filijs ꝛ filiabꝫ. Dubitat. vtꝝ liceat alicui se-
ipm castrare ꝓpter cōtinētiā fuandā. Videtur
ꝙ sic. qꝛ Math. v. ꝛ xviij. sīliter. Si pes tuus
aut man⁹ tua. aut ocul⁹ tu⁹ scādalisat te: ab sci
de. ꝛc. Scādalisare ē dare occasionē ruine. Itē
ꝓpter sanitatē corpis ꝯseq̄ndā licet hōi se mu-
tilare. ḡ a multo fortiori ꝓpter virtutes ꝛ sani-
tatē spūalē. Itē Math. xix. Eunuchi sunt ꝛc.
Preterea. origenes legit̄ h̄ fecisse d seipo nō ꝓ
pter ꝯseruādā ꝯtinētiā. ſꝫ ꝓpter vitādā infamiā
ꝛ malā suspitōem vt posset libere in occulto ꝑ
dicare tā mulieribꝫ q̄ꝫ viris sicut legit̄ li. vj. Ec
clesiastice hystorie tpe ꝑsecutōis eccl'ie. Sꝫ ad
oppositū ꝙ nullo mō est faciendū. hēt̄ i Cā-
no. di. lv. Si q̄s absciderit. vbi sic dī. Si quis
ā putauerit sibi virilia nō fiat cleric⁹. qꝛ sui est
homicida ꝛ dei cōditionis ē inimicus. Si q̄s
cū clericus fuerit absciderit semetipꝫ. oīno dā
netur. qꝛ sui homicida ē. h̄ est: fecit tale q̄d ꝓpt̄
qð homicidiū posset fuisse secutū. Ad ꝑmum
illa auctoritas nō intelligit̄ de mēbroꝝ abscisi
one. ſꝫ noie ꝑpriū corpis vocant amici neces
sarij. quia q̄ntūcūq̄ꝫ sint familiares sp̄ales vel
necessarij ꝛ alliciūt ad peccandū. ꝑscīdendi sūt
a familiaritate nr̄a. Ad scðm neganda ē con-
sequētia. quia salutē mētis nō posset taliū ab-
scisio ꝑstare. imo magis ꝑstant meritum si ꝑ ra-
tionē passiones coꝝ virtuose doment. Ad
tertiū sīliter est dicendū. Ad q̄rtū de origene
mire deuotōnis actus fuit. nec ꝓpter h̄ impe
dit⁹ ne eēt sacerdos ordinat⁹: sicut notat glo.
di. lv. Si q̄s absciderit. ſꝫ suū factū nō ē trahē
dū in ꝯseq̄ntiā. tales eñ decipiūtur i facto suo.

ꝛ retorquēt necessitatē peccādi in deū sue natiure conditorē Talis ģ spado erit felix in futuro ꝓpter suam virginitatē in pñti. sed tñ oportꝫ ꝙ duobꝫ vitijs careat. ad h̄ vt fuet virginitatem pfectā. videlicet cōtactu manuali ꝛ libidinoso ad ꝓuocandū delcātionē carnis. ꝛ cogitatu mētali voluptuoso ad excitādū imaginatōē cꝫ cordis. Vñ dicit ꝙ felix ē spado q̄ nō ē opat⁹ per man⁹ suas iniqtatē. q̄tū ad peccādū ꝑmū. nec cogitauit aduersus deū neq̄ssima. q̄tū ad scḋz Ex q̄ ptꝫ ꝙ tactus ipudici sunt pctā mortalia. et ex scḋo ꝙ morose cogitatōes ad delectādūz carnaliter ordinate neq̄ssima. i. in genere mali carnalis. Eccl. xvij. in fine. Quid nequius q̄z qḋ excogitauit caro ꝛ sanguis. Cōseq̄nter ibi. Et dabitur illi. Exclusis repugnātibꝫ virginitati subiūgit illud qḋ dabit pfecte castrati. Et dicit qḋ dabit illi viro casto fidei donū electū Electum. i. vita eterna in cōtemplatōne diuinitatis q̄ fidei succedet ꝛ oibus fidelibꝫ ꝓmittitur Apoc. ij. Esto fidelis vsqꝫ ad mortē ꝛ dabo tibi coronā vite. Et nō solū h̄. imo dabit ei sors in tēplo dei acceptissima. i. aureola singularis ꝑrogatiua ꝟginitatis q̄ est cōditio nobilissiā ꝛ acceptissima in celo. qꝛ est cōditio xp̄i ꝛ matris sue et oim angeloꝝ. Est em̄ virginitas virtus angelica fm Hyero. Dubitatio lralis Vtꝝ

B

virginitati debeat aureola. qḋ nō videt. qꝛ si sic. vbi eēt pfectior virginitas magis deberet aureola. sed pfecta virgitas fuit in xp̄o ꝛ i beata virgie. ꝛ m̄ eis nō debet aureola. qꝛ nullam pugnā sustinuerūt in cōtinēdo. ꝛ p ꝯñs nulla fuit in eis victoria spūs p carnē. ģ si eis ratiōe virgitatis nō debet aureola. in q̄bus tñ potissime fuit virgitas. ģ nulli alteri rōne virginitatis debet aureola. Preterea maiorē difficultatē in abstinēdo a venereis sustinēt vidue q̄z virgines. ģ maiorē habebūt victoriā si bñ viuūt. sꝫ eis nō debet aureola. ģ nec virginibus. Assūptū ptꝫ ex dicto Hyero. loq̄ntꝭ de viduis et dicentis. ꝙ q̄nto maior est difficultas ex pte quorūdā voluptatis illecebris abstinere. tāto maius est ꝑmiū. Et aristo. de aīalibꝫ dic. ꝙ iuuenes corrupti magis appetūt coitū ꝓpter rememoratonē delcātiōis. ģ ꝛc. Preterea. tanti meriti ē castitas coiugalis sic virginitas. sꝫ castitati ꝯiugali nō debet aureola. ģ ꝛc. Assūptū ptꝫ p illud aug⁹. de bono ꝯiugali. ca. xi. Et allegat mgr̄ sentētiaꝝ. iiij. di. xxxiij. c. vj. Sic nō est impar meritū patiētie i petro q̄ passus est ꝛ in ioāne q̄ passus nō est. sic nō est ipar meritū cōtinētie in ioāne q̄ nullas expt⁹ est nuptias et in abraā q̄ filios genuit Preterea naturali necessitati nō corrn̄det ꝑmiū. sed q̄dā sūt naturalit impotētes ad generādū. sic frigidi ꝛ castrati in iuuētute. ģ in illis virgitas nō meret aureolā Preterea fm aug⁹. de sancta virginitate. ꝛ allegatū fuit in q̄stione ꝑcedenti Virginitas est cōtinentia q̄ carnis integritas ipi creatori carnis ꝛ aie vouet ꝛ ꝯsecrat ꝛ ꝯseruat ergo nulla meret aureolā. nisi q̄ cadit sub voto vt videt Preterea ponam⁹ ꝙ aliq̄ virgo nubat. tñ ante copulā carnalez moriat. q̄ro an ista virgo hēbit aureolā virginitatis. an non. Si nō. contra. q̄ cōtraheret cū tali nō foret bigamus. di. xxxiiij. Valentino. ģ cōtraheret cū virgine. qꝛ omis contrahēs mrimoniū cū vidua vel corrupta. ē bigam⁹. di. xxxiiij. Maritū Et extra de bigamis Nup. Si hēbit aureolā Cōtra nō est virgo mēte. qꝛ fm Aug⁹. de nuptijs. Virginitas ē in carne corruptibili icorruptōnis ꝑpetua meditatio. sed ipa fuit in ꝓposito soluendi virginitatē. ģ ꝑdidit virgitatē Preterea. ponam⁹ ꝙ aliq̄s voueat virginitatez ꝛ postea corrūpat mente. qꝛ vult oino ex deliberatōne cōmittere actum luxurie. iste est corrupt⁹ mēte ģ nō habebit aureolā. Contra est itegra carne ꝛ postea penitiut. ģ recupauit virginitatē. ģ habebit aureolā. Itē habeat aliquis volūtatē nubēdi ꝛ sic decedat. q̄ritur. an habebit aureolā. Ad oppositū sunt cōiter doctores. Ad q̄stionē dicendū ꝙ sic. Ad cui⁹ euidentiā nota q̄nqꝫ. Primū ꝙ ꝑmiū duplex dabitur btīs. videlicet eēntiale ꝛ accidētale. Premiū essentiale consistit in fruitōne essentie diuine clare vise Premiū accidētale vocat quod cūqꝫ gaudiū qḋ nō est de deo clare viso. sed de creatura. Scḋo nota ꝙ ꝑmium accidētale dr̄ dupl'r. Primo dicit gaudium spēale de aliq̄ actu aie importāte excellētē victoriā hītā meritorie in pñti. Alio mō dicit cōiter gaudiū de q̄cūqꝫ re creata Tertio nota ꝙ act⁹ excellētis

C

victorie in pñti ꝑ r cēin materia triplici fm ꝙ triplicē pugnā hēmus. vicꝫ cōtra carnē. cōtra mōm ꝛ cōtra diabolū. Cōtra carnē excellētissima victoria est virginitas q̄ est virt⁹. Nā virtuose respuit oēs venereas delcātiones tā licitas q̄z illicitas. sicut in ꝑcedenti lcōne dictū ē. Cōtra mōm. i. cōtra malos hoies mūdanos. qui bonos ꝑsequūtur ꝛ cōtemnūt. pfectissima victoria ē martyꝝ ꝓpter xp̄m. Cōtra diabolūz qui falsa nos suggestiōe conat seducere. pfectissima victoria ē ꝑdicatō siue doctria q̄ hō semet ipꝫ nō solū bñ regit. sꝫ ꝛ alios corrigit ꝛ istruit Et istis tribꝫ generibꝫ hoim. virgibꝫ. martyribus ꝛ doctoribꝫ tres aureole deputant ꝓpter tres act⁹ excellētes ꝛ ꝑuilegia victorie. Quarto notandū. ꝙ btītudo eēntialis vocat metaphorice corona vel aurea. Btītudo ꝟo vl' gaudiū accidētale debitū ope excellentis victorie

vocat aureola. Et h pro tāto: qr oē gaudiū essentiale ē de deo. Sz gaudiū accītale ī nobis est de creatura ⁊ min⁹ q̄z eēntiale gaudiū, ⁊ iō per terminū diminutiuū oportuit denotari
Quinto notandū. q cū oīe gaudiū sit act⁹ aīe, sicut aurea est in aīa, ita etiā aureola, redūdabit tn̄ corpus p aliqd signū euidēs illi corrspōdēs qd q̄le erit nō est mihi notū Ad pmū in oppositū de ꝟgine gl'osa, tenet sctūs thomas q aureolā habuit ⁊ tamē nullā pugnā a carne: sed ab hoste habuit tēptationes de carne. De xp̄o vero dicit q nō habuit aureolam sub noīe aureole. qr iste termin⁹ aureola īportat victoriā participatā ab aliquo qd xp̄o nō cōuenit in quo est plenitudo victorie. Et similr īportat q aureola a pncipe cōferat. pōt tn̄ aliter dici, q iste termin⁹ victoria dīc dn̄iuz rōnis sup carnē ⁊ cōnotat resistētiā q̄ non fuit in xp̄o nec in matre, sed qr fuit plenū dn̄iuz rōnis iō hūt aureolā ex alia cā debitā eis; q̄z nobis
Ad secūdū dicēdū q si attēdam⁹ istā vnā actionē tēptatiōis carnis q̄ est recordatio ex pte voluptatꝫ ꝯstat q hec ē i viduis ⁊ nō in ꝟginibus Est tn̄ in eis imagiatio q̄dā ex pte lasciuie cū istis trib⁹ circūstātijs q̄ sūt desideriū expiendi ex curiositate: sic hō magis desiderat videre modicū negotiū qd nūq̄z vidit q̄z vnū mgnū monasteriū. Scdo ē estimatio maioris delectationis q̄z sit ī rei veritate. Tercio ignorātia incōmodoꝝ ⁊ turpitudis cōcomitātis, ⁊ iō simpliciter loqndo pugna ꝟginū ē difficilior q̄z viduarū. Ad tertiū dicēdū q nō iō dat ꝟgini aureola, qr est maioris meriti, sz qr ē distinctiua singlaris victorie vl' dn̄iū sup carnē, vñ btā katherina hz aureolā ꝟginitatꝫ, Magdalena nō etn̄ est maioris meriti. cū castitas ꝯiugalis ⁊ castitas pro tpe grē non equipant. sed castitas ꝯiugalis antiquorū pōt eq̄parari castitati noue legis ⁊ excedere ⁊ excedi, sz nō seq̄tur. iste due psone eq̄part ī merito: q̄z si vna hēat aureolā ⁊ alia Ad q̄rtū dicēdū, q vel tales naturaliter casti cōformēt suū ꝓpositū sue nāitati, ⁊ tūc habebūt, aut nō sed sūt mente corrupti. ⁊ tūc nō habebūt Ad q̄ntū de dicto Aug⁹. dicendū q aureola ꝟginitati cōpetit cuilibet hūti ꝓpositū abstinendi a venerea voluptate. si illud ꝓpositū nunq̄z fuerit effectualr interruptū p experiētiā oppositā vsq̄z ad mortē. Si ꝟo fuerit interruptū effectualr non habebit. Aut si fuerit ruptū p ꝓpositū cōtrariū sine effectu: sic forte psona ꝯsentit ex deliberatōne ī actū venereū distinguendū est, qr vel postea penitet de isto cōsensu quē nullū opus seq̄bat ⁊ tūc adhuc habebit aureolā, qr ꝟginitas q̄ est ꝟtus p pn̄iam restituit, vel nō penitet citra mortē, ⁊ tūc nūq̄z habebit: dato etiā q saluet. Ad sextū dōm, eodē mō qr illud ꝓpositū carnalis ꝯmixtōnis abloit p pn̄iam dolēs q discōtinuauit ꝓpositū ꝯtinēdi vel nō. Si sic, hebit, si nō, nequaq̄z. et sic ioānes euāgelista ꝟginitate ꝑditā recuperauit, q̄n xp̄s eū de nuptijs volentē nubere reuocauit ſm Hyero. Et vltra ꝑ argumēto nota q corruptio inducēs bigamiā est saluatio integritatꝫ carnis nō corruptio mētis Ad septimū p idē Ad octauū sūt ex dictis ptz, q multe ꝟgines carebūt in celo aureola ꝟginitatis. sicut q̄ moriūtur cū ꝓposito nubēdi. multe etiā corrupte ſm carnē cū ꝓposito cōtinēdi: sic ptz de oppressis a barbaris habebūt aureolā. De pueris infra etatē vtriusq̄z sexus nō video causaz q̄re aureolā hēre dn̄t. in quib⁹ nec fuit ꝟginitas q̄ est ꝟtus nec victoria aliq̄ sup carnē

Lectio XLI

Onoꝝ enī labo b rū gl'osus ē fruct⁹, ⁊ q̄ nō ꝯcidat radix sapie Postq̄z sp̄ussctūs declarauit q cōtinētia ꝟgīalis hebit ī futuro triūphalē remūeratōem. Hic assignat tāte remūeratōnis ronem, Ponit autē hanc remūeratōem in duplici exēplo, Primū ī est opabilib⁹ Scdm in naturalib⁹, Primū est tale. In oīi genere opabiliū q̄nto labor ē grauior tāto merces correspōdēs erit maior Ptz ī agricultura, ī militia. ī edificio, ⁊ ī oīi arte. sz militia cōtra carnē est optim⁹ labor, ⁊ optia agricultura ē colere terrā carnis. et laboriosuz edificiū est statuere ī carne tēpliū xp̄i, ḡ tali militie agriculture vel edificio merces optia corrūdet, ⁊ hec oīa facit ꝟginitas. Et h innuit qū dīc Bonoꝝ enī laboꝝ gl'osus ē fruct⁹. q̄si diceret Sic minoris laboris ē cōiugiū q̄z viduitas, ⁊ viduitas q̄z ꝟginitas, ita fruct⁹ gl'osior viduitati q̄z ꝟgitati, et viduitati q̄z cōiugio deputat Et h ē qd dī Luce. viij. semē cecidit ī terrā bonā ⁊ ortū fecit fructū cētuplū. Et Math. xiij. Dederūt fructū aliud cētesimū. aliud sexagesimū. aliō tricesimū. Et cōueniēt fruct⁹ cētesim⁹ debet ꝟginib⁹, Sūt enī centū decies decē. q̄ est nūer⁹ q̄drat⁹ ipi⁹. x. Hēm⁹ enī naturalr q̄nq̄z sensus exteriores ⁊ q̄nq̄z potētias sensitiuas īteriores sic patet. ij. de aīa, In istis aūt sensib⁹ viget ꝓnitas cōcupiscētie ⁊ fomitis carnis. Iuxta illō Gen. viij. Sēsus enī et cogitatōes hūani cordis ꝓni sūt ad malū ab adolescētia sua. qr ḡ ꝟgines istas decē potētias cognoscitiuas ⁊ sensitiuas ducūt in decē mādata decalogi ꝑfecte eas intra illa regulando, merito eis fructus centesimus correspōdet. et ideo bonoꝝ laboꝝ gl'osus est fructus. Scdm exemplū ī naturalib⁹. Et ē tale In oī arbore et plāta et herba boitas fructus surgit multū ex bonitate radicꝭ Et co

dem mō ē in moralib9, qꝛ radix in moralib9 est caritas Juxta illud ad Eph. iij. In caritate radicati ⁊ fundati, quanto autē ista ē maior tāto meritū est maioris acceptōnis apud deū, sꝫ virginitas ex maiori caritate ꝓcedit. ꝗ sibi correspōdet melior fructꝰ. Et h̄ est qd̄ dicit Et q̄ nō cōcitat radix sapiētie, hoc ē boni labores q̄ sunt in victoria passionū carnaliū, id ē h̄nt bonos et gl'iosos fructꝰ qꝛ ꝓcedunt a radice sapiē. q̄ est caritas sine timor filialis Eccl. j. Radix sapiē ē timere deū. ⁊ iste radix nūq̄ꝫ ꝯcidet qꝛ seq̄t ibidem rami eius lōgeui ⁊ id ē gl'iosus ē fructus.

B De q̄druplici bono fructu legimus. Est em̄ fructus ꝟginalis fecūditatis Fructus moralis sanctitatis, fructus doctrinalis fertilitatis Fructus eternalis felicitatis. Primus igit fructus est ꝟginalis fecūditatis, fructus scilicet ꝟginis benedicte de qua ⁊ de quo Luce. j. dī. Bñdicta tu in mulierib9 ⁊ bñdictus fructꝰ vētris tui. Bñdicta tu inq̄t int' mulieres. Tu es apis mellificās: vitis letificās: tellꝰ sanctificās: ⁊ ficus mortificās: apis dulcoris: vitis odoris. tellus honoris ⁊ ficus vigoris. Primo inq̄ꝫ tu es apis dulcoris mellificās Eccl. xj. Breuis in volatilib9 apis ⁊ initiū dulcoris hꝫ fructus illꝰ. Apis breuis ē maria huilis. Tu es vitis odoris fructificās. In cuius ꝑsona dicit Eccl. xxiiij. Ego quasi vitis fructificaui suauitatē odoris. Tu es tellus sctificās, de qua ps. ꝓcinit. Dūs dabit benignitatē ⁊ terra nr̄a dabit fructū suū. Tu es ficus vigoris fortificās Joh el. ij. Lignū attulit fructū. vinea ⁊ ficꝰ dederūt ꝟtutem suā. Narrat plinꝰ. li. xij. ca. v. q᷑ in India crescit ficus mirabili mō fructificans ⁊ in fructib9 ita onusta q᷑ prepōderera⸗mi deꝑmūtur ad terrā ⁊ rursus de terra recrescūt. folia habet ita lata q᷑ extendūtur ī modū pelte. Vñ sub his folijs latitant hoīes et iumenta sub vmbra iocūdissima. habꝫ poma ita dulcia q᷑ pre dulcedine: pro miraculo a comedentib9 reputātur. Moraliter. Iste ficus est ꝑabola ꝟginis bñdicte Math. xxiiij. Ab arbore fici discite ꝑabolam. hec em̄ hꝫ ramorū longitudinē, folioꝝ āplitudinē et pomoꝝ dulcedinem. Rami in hoīe sunt potentie aīe. memoria. intelligentia et volūtas cum potentijs sensitiuis. Isti rami erant pleni fructib9 ī maria. Memoria: deuotōne intelligentia cōtemplatione. volūtas dilectōne. sensus compassione In tantū fuerūt onusti rami isti, ꝟtutibus gratijs et meritis. q᷑ vsq̄ꝫ ad terrā se inclinauerūt per huilitatem qū dixit. Ecce ancilla dūi. Luce. j. Scd̄o ista ficus hꝫ folioꝝ amplitudinem in tantū q᷑ ad modū pelte ꝓtegere pōt hoīem etiam vnū folium. Et se moraliter virgo ista tantā habet verboꝝ potentiā ⁊ grām in curia sūmi regis. q᷑ tam hoīem viuentē rōnaliter, q̄ꝫ in iumentū. i. hoīem viuentē bestialiter ꝓtegit et defendit si ad eius patrociniū velit habere refugium. Mich. iiij. Sedebit vir subtus ficum suā. Tertio hꝫ ficus ista in pomo suo tantam dulcedinē q᷑ eius suauitas a comedētib9 ꝓ miraculo reputat'. Nā filio suo i eterna cena fruētib9 ineffabilē cōfert dulcedinē vt dicat vnaq̄q̄ꝫ ꝑsona illud Cañ. ij. Sub vmbra illꝰ quē desideraui sedi ⁊ fructꝰ eius dulcꝭ gutturi meo ergo bñdicta tu int' mulieres ⁊ bñdictꝰ fructꝰ vētris tui. Nā fructꝰ tuꝰ ē fructꝰ lucis. fructꝰ crucis. fructꝰ ducis. ⁊ fructꝰ nucis. Fructꝰ lucis ꝑ puritatē. Prouer. iij. Primi ⁊ purissimi fructꝰ eius. Et ad Eph. v. Fructꝰ lucis ē in oi bonitate ⁊ iusticia ⁊ ꝟitate. Fructꝰ crucꝭ ꝑ passibilitatē. Prouer. xj. Fructꝰ iusti lignum vite Fructꝰ ducis ꝓpter nobilitatē, sic̄ dicituꝛ q᷑ a lijs fructꝰ ē et legal' Eccl. xxiiij. Flores mei fructus honoris ⁊ hoēstatis. Fructꝰ nucis ꝓpter cōitatē. Est em̄ maximū foꝝ de ꝑuis nucib9 et a ꝑuis puerꝭ valde diligūtur ⁊ sūt eis ꝑciose, ⁊ certe isto mō xp̄s est facillimi ꝑcij. ⁊ apud huiles valde ꝑciosus. Cañ. vj. Descēdi in ortum nucū ḱm vnā lrām. Et Cañ. viij. Vir affert ꝓ fructu eiꝰ mille argēteos Ergo carissimi si velitis gustare istū fructū discatꝭ amare istā ficū qꝛ Prouer. xxvij. q̄ ſuat ficū comedet fructus eiꝰ. Iste ē ḡ pmꝰ fructꝰ. Scd̄s bonꝰ fructꝰ de

C q̄ legimꝰ in scꝑtura sacra ē fructꝰ moral' scitatꝭ q̄ cōsistit i opib9 iusticie. pnīe ⁊ cultꝰ dei. Mathei. vij. Ois arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet ⁊ i ignē mittet'. Et Luc. iij. Facite fructꝰ dignos pnīe. Est āt de merito hoīs ⁊ de opibus penitentie ⁊ elymosine, sicut de fructu palme Dicit' em̄ palma q᷑ eius fructꝰ nō est vtilis donec fuerit centenarius. Vñ narrat' q᷑ milites alexandri comedētes dactylos palmaꝝ iuuenum, mortui sunt inuenti. Moraliter, iustus cōpatur palme, in ps. Justus vt palma florebit. Opa ergo iusti nō apparēt dulcia vsq̄ꝫ post centū annos, i. post finē vite pñtis. Eccl. xviij. Nūerus dieꝝ hoīs vt multū centū anni. et io opꝫ interi patiēter expectare. Jac. v. Patiētes estote frēs vsq̄ꝫ ad aduētū dn̄i, ecce agricola expectat ꝑciosum fructū terre, paciente ferēs donec accipiat tēpaneū ⁊ serotinū Sꝫ dolēdū est de mltis. sic̄ de illa ficulnea d̄ q̄ narrat' math. xxj. q᷑ xp̄s reuertēs in hierl'm esuriit et videns ficū iuxta viā diuertit ad ea. et cū nō inuenissꝫ in ea nisi folia tantū. maledixit ficui et ait. Nūq̄ꝫ ex te nascat' fructꝰ i semp̄iternū et stati aruit Ista ficus designat diuites. auaros q̄s cū ds ditauit vt fructificarent ꝑ elemosynas. Xp̄us

esurit q̄tiēscūq3 paup esurit. sic ipse expōit. ma-
thei. xxv. Esuriui ⁊ nō dedis. ⁊c. veit ad ficulne-
am. q̄n paup venit ad diuitem nihil inueit ibi
nisi folia. q2 nihil ibi paup recipit: nisi amara
v̄ba. indubitāter tali ficui deus in die iudicij
maledicet q̄n ei cū alijs dicet. Ite maledicti in
ignē eternū. q̄ prepat⁹ est dia. ⁊c. Et iō signant̄
ē. Eccs. v. Qui amat diuitias nō recipit fru-
ctū ex eis. nō dic̄. q̄ h3 vel q̄ dispēsat. s3 q̄ amat
ad fuandū. Nā de illo adueniēte morte dicet
diabol⁹ illud Daniel. iiij. Succidite arborem
vos v̄rij hūores. ⁊ dispgite fruct⁹ ei⁹. vos ex-
ecutores. Nā humores repugnātes in corpe
faciūt carnis corruptionē. ⁊ executores ordi-
nātes de funere. facient opū dispsionē ⁊ segre-
gationē. ⁊ tūc p̄mo experient. q̄ q̄ amat diuitias
fructū non capiet ex eis. Dic̄ aristo. ij. de vege-
tabilib⁹. q̄ arbores q̄dā plātate i distempatis
locis faciūt p̄mo fruct⁹ acidos postea dulces
⁊ tādē amaros. ⁊ fruct⁹ talis piramidat̄ i vtra
q̄ extremitate ⁊ i medio h3 figurā latā. Mora
liter hō paup dat⁹ oīno mōd ⁊ totā intētionē
suā extēdēs ad h̄ q̄ tpalit̄ fiat diues. facit frcm̄
i p̄ncipio valde acidū ⁊ acutū. ieiunat vigilat
parce viuit: laborat ⁊ fuit. nihil dulcedis ē p tūc
i opib⁹ suis. s3 postea cū fuerit diues fact⁹ ad
r̄os. ludit. expēdit. iocūdat̄ solēnit̄ ⁊ tūc ē fruct⁹
suus dulcis: s3 hec dulcedo nō durat. Nā sta-
tim tēdit ad morte ⁊ tūc op3 disponere de testa
mēto ⁊ relinq̄re alienis diuitias suas. ⁊ iste fru
ct⁹ nec appet sibi acid⁹ nec dulc̄. s3 amarissi
m⁹ q̄n dēt dimittere terrā quā coluit. plez quā
genuit. domos ⁊ cameras q̄s curiose edifica-
uit. filios ⁊ filias ⁊ vxorē q̄s amauit. Et de ta-
lib⁹ verificat̄ illō Sap. iij. Uacua ē spes illo-
rū ⁊ labores sine fructu. Terti⁹ bon⁹ fruct⁹ est
doctrinalis fertilitas. ⁊ istū fructū exigit dn̄s a
doctorib⁹ p̄dicatorib⁹ ⁊ p̄latis q̄b⁹ di Jo. xv.
Posui vos vt eatis ⁊ fructū afferatis. ⁊ fructus
v̄r manear. et Sap. xvi. Nō natiuitas fruct⁹ pa
scūt hoīes s3 sermo tu⁹ hos q̄ in te crediderūt
p̄uat. S3 de istis arborib⁹ dolēdū ē q̄ q̄dā a
rescūt ppter nimiā siccitatē q2 nō hn̄t hūorez
deuotōnis. nec zelū aiaꝝ. Oze. ix. Radix eorū
exiccata ē neq̄q3 faciēt frcm̄. Nō fuit sic de pri-
mis p̄dicatorib⁹ plātatis in eccl̄a. imo ipi erāt ri
gati p grām ⁊ 9tēplatione Eccl. xxiiij. Dixi ri-
gabo ortū plantationū ⁊ inebriabo part⁹ mei
fruct⁹. Scd̄o alij frutescūt p curiositatē. vñ
q̄n pul surculi pul frutices crescūt circūqnaq3
circa arborē. tūc trahūt ab ea hūorem. Ita et si
militer q̄n in studio curiosa ⁊ subtilia circūpo
nūtur mēti hoīs. subtrahūt ab eo deuotiōem
p̄dicādi v̄bū dei. Per oppositū de boīs Ozee.
x. in p̄ncipio. Uitis frōdosa isrl̄ fruct⁹ adequa-
tus ē ei. Tertio q̄dā marcescūt p vēti vrētis
malignitatē. ⁊ sunt tales q̄ dimittūt p̄dicare p
pter obloq̄a detractōnis ⁊ odia. Et hi vocant̄
in canone. nubes sine pluuia q̄ a ventis circū
ferūtur. arbores autūnales infructuose. Quar
tus bonus fruct⁹ et glōsus ē fruct⁹ eternal̄ fe
licitatis. q̄ p̄cipiet̄ q̄n xp̄s dicet aīe de corpe re
cedēti. illud Prouerb. xxxj. Date illi de fructu
manuū suaꝝ et laudet cū in portis opa eius.
Jstos fruct⁹ 9tēplando gustare debemus si p
ipis hn̄dis pugnare velim⁹. Jn figurā cuius
malogn̄ata ficus ⁊ vue filij isrl̄ oñse fuerūt: ⁊
allati fruct⁹ de terra p̄missiōis anteq3 intrarēt
eā Nūe. xiij. q2 al's terrā tāte difficultatis parū
desiderassent. Jsto mō q2 scīus ādreas fructu-
um celestiū dulcedinē p̄us gustauerat. iō tātū
ad illos anhelabat. q̄ p arborē crucis q̄si per
schalā ad eos accipiēdos ascēdit. dicēs illud
Cañ. vij. Ascēdā in palmā et appħēdā frcūs e
ius. sciēs q̄m bonoꝝ laboꝝ glōsus ē fruct⁹.

Lectio XLI.

Jlii aūt adultero-
rū in 9sūmatōne erūt ⁊ ab iniq̄ tho
ro semē extermiabit̄. et siq̄ dez longe
vite erūt in nihilū 9putabūtur ⁊ sine honore
erit nouissiā senect⁹ eoꝝ. Finis potētie gñatiē
fm Aris. ij. de aīa. ē 9tinuatio speciei in esse.
q2 enī res sūt naturalit̄ corruptibiles nec pūt
pmanere in ppetuo fm indiuiduū. voluit be-
nignitas creatoꝝ rebus ab eo creatis imprint
⁊ 9icare potētiā p̄ducēdi sibi silia in spē. Uñ
Cōmen. ij. de aīa. cōmēto. xxxv. Sollicitudo
diuina cū potuit facere creatōez pmanere fm
indiuiduū. miserta ē ei⁹ dando ei v̄tutē q̄ pōt
pmanere in spē. ⁊ in hoc nō est dubiū q̄n meli
us ē in suo esse vt habeat hanc v̄tutē q3 vt nō
habeat. Hanc aūt potētiā generandi in natu
ra rōnali corporea. i. hoīe sub duab⁹ legib⁹ ho
nestatis sine q̄b⁹ nō posset 9ueniens ppaga
tio fieri ad cultū dei. sicut sup. ij. ca. dictū fuit.
Deus 9strinxit p̄scribens hoī sexū et numez.
sexū vt sit mulier. numerū vt vna in matrimo
nio indiuidualit̄ 9iuncta. Et ē matrimoniū
viri et mulieris legitia 9iūctio idiuiduā vite 9
suetudinē retinēs. xxvij. q. ij. Seq̄tur Et quia
istas leges trāsgrediūt̄ ipi ponētes hoīes siles
bestijs ⁊ sine boīs voluptatē. fidē 9iugij n̄ ser
uātes. iō eos spūssctūs i hac pte spēalit̄ redar-
guit q̄cūq3 sūt illi q̄ castitatē violāt 9iugalē. et
circa h̄ duo fcit. q2 p̄mo oñdit ipudice gñatōis
igbilitatē. scd̄o hōeste gñatiōis nobilitatē: scd̄a
ps. c. iiij. O q3 pulcra Circa p̄mū duo fcit. q2 p̄
mo oñdit q̄ tal' gñatio punit̄ p 9fessionē tpalē
scd̄o q̄ p 9dēnatōnē et'nalē. ibi. Et si clara fuerit

Circa primũ duo facit. quia p̄mo ostendit. q̈ vt cõiter talis generatio nõ est durabilis. Secũdo q̈ si raro contingat vt duret, nõ est finaliter honorabilis. ibi. Et siquidẽ. Dicit er go p̄mo sic. Filij autẽ adulterorum id ẽ filij geniti in adulterio siue ex parte viri siue ex pte mulieris. in cõsũmatione erũt. i. in suo fine. hoc ẽ. nõ diu durabũt, sicut nec illud diu durat: qd est in suo fine. Et ab iniquo thoro semen exterminabitur. Iniquus thorus est lectus illiciti concubitus. et quia aliqñ contingit: licet in paucioribus q̈ hoies sic geniti sint diuturne vite. Ideo cõsequenter ostendit. q̈ talis generatio nõ est finaliter honorabilis. Et intelligenda sunt hec oĩa de generatõne tali q̃ est imitatrix scelerum paternorum, sicut taliter generati solent cõiter esse vel consueuerũt esse nõ tñ est ĩpossibile q̈ tales qui patiũtur defectum natalium fiant morigerati et boni. Aug⁹ de bono ꝯiugali. ca. iiij. et ponit. xxxv. q. iij. Sicut sanctius Vnicũq; nascant̃ hoies si parentũ vitia nõ sectent̃ ꝛ deũ recte colant: honesti et salui erunt. Semen enĩ ex q̃licũq; hoie dei creatura est, ꝛ eo male vtenti male erit. Filius enĩ non portabit iniq̃tatem pr̃is Eze. xviij. Et iõ sciendum est q̈ cuiuscũq; hois fuerit bõ filius: siue sacerdotis. siue adulteri. siue fornicatoris. siue cõiugati. ꝟtuosus esse põt si rõne et libero arbitrio vti voluerit virtuose. Sed qd accidit oppositũ. frequẽter mala educatio est in causa et imitatio scelerum paternorum. Est enĩ hoĩ ꝯnaturale illos imitari a q̃b⁹ informatõez ꝛ educationem accipit. De imitatõne ergo scelerum paternorum dicitur. Et siquidẽ longe vite erũt in nihilum cõputabũtur. id est dato q̈ deus concesserit eis longam vitã in pñti. in nihilum. i. inter peccatores cõputabũtur. quia peccatũ nihil ẽ ꝛ nihil fiũt hoies cum peccant ꝭm Aug⁹. Cõtrariũ aũt de generatõe iustorum. infra. c. v. Cõputati sunt inter filios dei ꝛ inter sctõs sors illorum est. Et nõ solum hec generatõni inique ꝑuenient. sed ꝛ sine honore erit nouissima senectus eorum. et hoc est rõnabile quia honor ẽ premiũ virtutis ꝛ attribuit̃ tm̃ bonis. iiij. ethico. ca. iiij. Cum ergo non fuerint virtuosi in p̄ncipio etatis sue nec in medio, irrõnabile foret q̈ in senectute honorem cõsequerent̃. Et istud ẽ contra quosdã qui sibi vendicant honores ex solo lapsu tẽporis quia senes sunt nihil in iuuentute valuerũt, nec vnq̃ aliquid mḡni virtuose fecerũt, sed ꝓpter senectutẽ vendicãt sibi honorem, cũ dicatur infra ca. v. Etas senectutis vita imaculata. Et ideo iuuenis bñ viuẽs merito debet habere honorem senectutis ꝛ senex male viuens, verecũdias sine honore. Et hec est tertia spẽs eorum que odit deus: senex fatuus ꝛ insensatus. Eccl. xxv. in pricipio Dubitatio l̃ralis. Vtrũ filij debeant aliqd damnum ꝓpter defectum natalĩũ reportare Quod nõ. prob at̃ Ezech. xviij. Filius nõ portabit. ꝛc̄ sed quicq̃d mali est in coitu illegitimo est peccatũ parentũ Preterea deus largit̃ bona naturalia equaliter illegitimis sicut legitimis. sicut videmus q; tales sunt aliquãdo ita ingeniosi ꝛ fortes. ꝛ sic de alijs. ergo ius hũanum nihil debet ab eis subtrahere in humanis.

B

Preterea ponatur q̈ due ꝑsone cõtrahant quibus simul constat de impedimẽto. cõtrahãt tamẽ in facie ecclesie. Quero: an filij sint legitimi an nõ. si sic Cõtra nõ sunt geniti in matrimonio. ergo nõ sunt legitimi. Si nõ. Contra filius legitim⁹ est qui genitus est de matrimonio legitimo vel de eo qd in facie ecclesie legitime reputat̃. Ad oppositũ sunt iura canonica ꝛ ciuilia. quia in ecclesia filij illegitimi repellũtur ab ordinib⁹ ꝛ beneficijs eccl'iasticis. ꝛ ꝭm iura repellent̃ ab hereditate consequẽda Ad questionẽ dõm. q̈ aliquis dicit̃ dãnum incurrere dupl'r. Primo mõ ꝓpe, ꝑ hoc q̈ subtrabitur ei qd suũ est vel qd ei debitum est. Alio mõ impꝓpe ꝑ hoc q̈ aliq̃d nõ est sibi debitum qd aliter in casu poterat fuisse sibi debitum. Primo mõ filio illegitimo nõ irrogat̃ dãnum Sed scdo modo infertur sibi duplex dãnum Vno mõ q̈ nõ admittit̃ ad actus legitimos. sicut ad officia ꝛ dignitates que honestatẽ requirũt in his q̃ ea exercent. Aliud qd nõ succedit in paterna hereditate, ꝑtinet tamẽ ad sollicitudinem epĩ cõpellere parentes ad sustentationẽ talium, quia de lege nature tenetur filio in educatõne. viij. Ethi. Ad p̄mũ dõm. q̈ incurrere dãnũ, secũdo mõ hoc nõ est ꝓprie pena, sicut nõ dicim⁹ q̈ sit pena alicui q̈ non succedat in regno ꝑ hoc q̈ nõ est filius regis. et sic nõ est pena alicui ꝑ hoc q̈ nõ est legitim⁹ nec debeant̃ ea que debent̃ legitimis. Ad secũdum negãda est ꝯñtia, cauetur enĩ in iure humano ꝓpter matrimoniũ meli⁹ seruandũ. Vñ q2 hõ naturaliter diligit prolez ꝑ hoc q̈ lex cauet ne illegitimi cõsequant̃ dignitates v'l alia que debent̃ legitimis, hõ per penã talem q̃ntum est ex pte legis retrahit̃ ab adulterio ꝛ fornicatõne. Ad tertiũ dõm q̈ tales iudicant̃ legitimi apud eccl'am donec constet de opposito Sed nunq̃d licet viro suam vxorẽ occidere in adulterio actu dep̄hensam. Videt̃ q̈ sic. quia tale homicidiũ iura ciuilia nõ puniũt. sed ꝑmittunt vt di. in. C. Sed apparet q̈ nõ, q2 vxoricidiũ grauı⁹ punit̃ q̃ matricidiũ. q2 vxoricida prohibet̃ a mr̃imonio ineternũ ꝭm Cano. Di

C

cendū q̄ nullo mō licet viro vxorem occidere vel interficere: nec in actu: nec post actū: nisi forte agendo ciuiliter coram iudice cōtra eam vel eo mō quo accusator, vel iudex dicit reum occidere: vel eccl'ia approbat illam legē si aliq̄ talis sit. Lex ñ humana habuit q̄ndā cōsiderationē ad cām ꝛ incitamentū maximū qd vir habet qñ dephendit vxorem actualiter adulterantē. Notandū q̄ vxoricidiū nō est grauius q̄ȝ maricidiū, sȝ grauius punit̄ fm leges eccl'e ad phibendū pnitatē hoīm ne vxores occidāt ad qd sunt valde pni. xxxiij. q. ij. Inter hec sctitas. ij ca. admonere in glo. Filij autē adulterorū ꝛc.

D Circa crimē adulterij est notādū, q̄ hui⁹ vitij periculū ꝛ magnitudo pȝ ex trib⁹. Ex legis antiq̄ graui punitōe, ex plis puerse peccatiōe, ex date fidei violatōe. De pmo Leuit. xx. Si mechatus fuerit aliq̄s cū vxore alterius ꝛ adulteriū ppetrauerit cū vxore pximi sui morte moriat̄ mech⁹ ꝛ adultera. Grauis pena ē q̄ vtraq̄ psona morte afficit̄. Eadē pena punit̄ h̄ pctm̄ fm leges mūdanas, nec recipit̄ aliq̄ redēptio, licȝ eccl'a illis legib⁹ nō vtat̄. Itē Johis. viij. Scribe ꝛ pharisei adduxerūt ad xp̄m mulierē in adulterio dephēsā dicētes, mgr̄. hec mulier mō dephensa ē in adulterio, in lege mandauit nobis moyses hmōi lapidare. Pȝ etiā q̄ȝ grauit puniet h̄ pctū a dño, ij. Reg. xij. Cū dauid adulteratus eēt cū vxore vrie, nō recedet ait gladius de domo tua vsq̄ in sempiternū eo q̄ despexeris me ꝛ tuleris vxorē vrie ethei. In hui⁹ pctī grauitatē assignādā phibitio adulterij in decalogo ponit̄ in medietate post phibitōē homicidij et añ phibitionē furti, vñ Cle. pap. q̄d in oībus pctīs adulterio grauius, scdm eñ in penis tenet locū, ꝛ in phibitione q̄dā mō homicidio assimilatur adulteriū, cū eñ vir ꝛ mlier sint vna caro: q̄ aufert vxorē alieni, i. ac si seipm sibi auferret, sic fit i morte. Vñ grauius videt̄ q̄ȝ si hoīem mutilaret. Exupat aūt oē furtū, q̄ȝ qd aufert̄ cū sit creatura rōnalis meli⁹ est q̄ȝ terrena subña. Prouer. vj. Nō grauis culpa ē cū q̄s furat⁹ fuerit. Furat̄ eñ vt esurientē repleat aīmā. qui aūt adulterat̄ pter cordis inopiā pdet aīam suā. Scdm pȝ hui⁹ criminis piculū ex plis puerse peccatiōe q̄ solet eē freq̄nt̄ mala ꝛ inhonesta. Tū pter parētū imitatōem, tū pter defectū castigatōnis. q̄ȝ tales pueri vl' dimittūtur cū mr̄e q̄ nō castigat filiū, vl' cū extraneis psonis q̄ de morib⁹ pueri nihil curāt, vñ fiūt insolētes, ingrī, degeneres ꝛ viciosi. Et h̄ ē qd anglicis cōminat̄ Bonifaci⁹ martyr scrib ēs regi āglorū. Et ponit̄ in cano. di. lvj. Si gēs slc̄ p istas puicias diuulgatū est ꝛ nob in frācia ꝛ in italia impropat̄. ꝛ ab ipis paganis iprope-riū nob obijcit̄, spretis legalib⁹ nuptijs adulterādo ꝛ luxuriādo ad modū zodomitice gentis fedā vitā duxerit. De tali cōmixtōne meretricū existimandū, ē degeneres ppl'os et furētes libidine ꝛ ignobiles fo ꝛe, peccādos ꝛ extremū vniuersaȝ plebē ad deteriora ꝛ ignobilia pgētē ꝛ nouisse, nec i bello fortē, nec i fide stabilem nec honorabilē hoīb⁹, nec deo amabilē eē vēturā, sic alijs gētib⁹ hyspanie ꝛ puīcie ꝛ burgundionū ppl'is cōtigit, q̄ sic a deo recedētes fornicati sūt. Istud viciū detestant̄ aues q̄ suos cōpares nō dimittūt. Tertio pȝ hui⁹ criminis magnitudo ex date fidei violatōe, violat̄ eñ fides data cōiugii i sacro cōiugij. Vñ mulier adultera peccat in deū violādo sacr̄m, peccat in virū dupl'r, fidē sibi frāgēdo ꝛ falsos heredes substituēdo, peccat etiā in plēȝ quā dānificat reddēs eā ignobilē ad ecclasticas dignitates, peccat etiā ꝛ i pximū q̄ eā admittit. nam freq̄nt̄ de adulterio nascit̄ homicidiū ꝛ mēbrorū mutilatio ꝛ hmōi. Vñ dauid cū in adulteriū cecidisset: pcepit occidi fidelissimū militē suū, ij. Reg. xi. ca. Eccī. xxiij. Oīs mulier relinq̄ns virū suū peccabit ꝛ statuēs hereditatē ex alieno mr̄imonio. Pmo eñ in lege altissimi incredibil'r fuit. Scdo virū suū dereliq̄t. Tertio i adulterio fornicata ē et ex alio viro statuit sibi filios

Lectio XLIII

T si celerius de

e

functi fuerit nō habebūt spē, nec i die agnitōnis allocutōem. Rōnes eñ iniq̄ dire sūt cōsumatōis. Postq̄ȝ spūs scūs ostēdit q̄ adulterine gñatōnes pgenitorū suorū vestigijs inherētes puniūt̄ p tpalē delectiōeȝ i pñti, si tñ diuturna vita eis cōcedat̄. Hic ostēdit q̄ punient̄ etnalit̄ si vite diuturnitatē minime cōseq̄nt̄. Et circa h̄ duo fac. pmo pponit suā intētionē, scdo assignat iustā rōem, ibi natiōnes. Circa pmū pponit q̄ duo mala hoīem occupāt in die mortis, scȝ cōsciētie despatio q̄ȝtum ad seipm, ꝛ sñie reprobatio q̄ ad deū, ꝛ vere dur̄ est hoī qñ iudex eū reprobat ꝛ ipemet despat. Aliq̄ntula cōsolatio ē reo dānando q̄ speret salutē, etiā si debeat dānari. Errasse aliq̄ñ in via profuit, sicut dicit Aug⁹. Enche. ij. Sed qñ vtrūq̄ occurrit ex pte rei despatio, et ex pte iudicis reprobatio, tūc est oīno desolatio, sed sic est in morte iniusti hoīs q̄ in ictu oculi iudex ostēdit suā sententiā, ꝛ reus suā conscientiā. Iudex sentētiat ꝛ reus desperat. Et h̄ est qd dicit. Et si celerius in iuuentute vicȝ defuncti fuerint, nō habebūt spem. ecce desperatio erga seipos, nec est mirū. quia spes est certa expectatio future btūdis veniens ex dei grā

et meritis p̄cedentib⁹.iiij.sententiaꝝ.di.xxvj.c.
primo. In iniustis aūt vel nulla fuerūt merita
si fuerūt infideles. vl' mortificata fuerūt p ma
la opera sequētia.si fideles fuerūt ꝛ postea pec
cauerūt. Vñ nulla ē in eis spes qñ moriūtur.
quia sperare sine meritis nō est sperare:sed p̄su-
mere. Non solū autē desꝑabunt.sed et iudex
eos reprobabit.vt subdit in littera. Nec ī die
agnitōnis allocutionē supple habebūt. Dies
iudicij vocat dies agnitōnis.q2 in illo die e-
rit generalis cognitio oīm ꝑsonaꝝ et oīm con
ditionū tam bonoꝝ q̄ȝ maloꝝ.oīm hoīm q̄ sūt
qui fuerūt et erūt. Et ibi q̄retur. Que est agni-
tio p̄me declinationis.scđe et tertie.q̄rte ꝛ q̄n
te.Dañ.vij. Judiciū sedit et libri apti sunt Di
citur etiā dies agnitōis.q2 tūc xp̄s illos agnīscet
q̄s nō ignorare videt.q2 tūc liber vite plena-
rie ostendet.Ecci.xxiiij. Hec oīa liber vite ꝛ te
stamentū altissimi ꝛ agnitio ꝟitatis. In illa aūt
die nō habebūt mali allocutiōem h̄ est excusa-
tionē seu defensionē de pc̄tis suis. Uel allocu
tionē.i.cōsolationē de sꝑanda liberatiōe Sa
pien.viij. Erit allocutō cogitatōis ꝛ tediij mei
Uel allocutōem.i.liberatōem. Nulla erit tūc
sn̄ia interlocutoria.nulla appellatio:q2 tūc nō
valebit medela appellatōnis.nec cautela dila
tionis.q2 stati dabitur sn̄ia.ꝛ stati fiet executō
Patz ergo q2 ista dua iniustū hoīem occupāt in
morte.vicȝ cōscientie desꝑatio ꝛ iudicis repro
batio. Sed de isto dī oppositū.Prouerb.xiiij.
Sperat iustus in morte sua. Scđo assignat
istoꝝ rōem dicens. Natōnes eñ iniq̄ dire sūt
consūmatōnis.q̄si diceret. Iniq̄tas erit cā q2
re tales generatiōes siue natōnes habebūt di
ram.i.crudelē ꝯsūmationē.nō q2 fuerūt de ini
quo thoro generati.sed q2 fuerūt neq̄ter ꝯuer
sati.ideo erūt dire ꝯsūmatōnis. Eccl.ij. Respi
cite filij natōnes hoīm.q2 null⁹ sꝑauit in dño
et cōfusus est.ꝑmāsit in mādatis eius ꝛ dereli
ctus est De dira ꝯsūmatōne totı⁹ mūdi pro
pctis except̄ acto aīabus patz Geñ.vij. De di
ra ꝯsūmatōne q̄nq3 ciuitatū p vitio cōtra na-
turā patz Geñ.xix. De dira ꝯsūmatōne septem
gentiū corā filijs isrl' patz Josue.v.ꝛ deinceps
de dira ꝯsūmatione natōnis iudeoꝝ patz tpe
Titi et Uespa. Uñ satis cōstat q2 natiōes ini
B que dire sūt ꝯsūmatōnis Nata q2 mat⁹ na-
turalis intendit in fine. Uñ debilior ē in p̄nci
pio ꝛ in medio q̄ȝ sit in fine.mō ꝯsuetudo ē al-
tera natura.ꝛ iō mala ꝯsuetudo deducta p pa
rentes in filios q̄nto diuturnior.tāto intēsior
erit donec eas dei patiētia noluerit vlteri⁹ to
lerare Et iō tobias senior postq̄ȝ filio p̄dixerat
de iteritu niniue.ꝛ eū adiurauerat q2 post mor
tem suā et vxoris sue nulla mā in niniue mo-
raret.subiūxit cām. Uideo inq̄t q2 iniq̄tas ci
us fine dabit ei. Tobie.xiiij. Iniq̄tas eñ gen
tis abbreuiat eius duratōem freq̄nter. Unde
sicut notat mgr̄ in scolasticis hystorijs sup il-
lud Geñ.vj.c. Nō ꝑmanebit sp̄us meus ī ho-
mie ineternū.q2 caro est erūtq3 dies illoꝝ cen-
tū annoꝝ. Iste nūerus nō ē mēsura vite hoīs.
cū etiā post diluuiū hoīes multi istū nūeꝝ vi-
uēdo excesserūt.s3 iste nūer⁹ ānoꝝ fuit tp̄s qđ
de⁹ dedit hoīb⁹.tūc pctōrib⁹ vt peniterēt anq̄ȝ
diluuio delerent. Et h̄ fuit dcm̄ eodē āno q̄ in
cepit arca edificari.ꝛ arca fuit ī edificatōne cē-
tū ānis.fm Strabū.q2 cū gen⁹ hūanū illo tē
pore dato sibi ad pn̄iam vtebat totalit' ad pec
catū abbreuiati sunt viginti āni ꝑmissiōe diuīa
et cētesimo āno deleti sunt.ꝛ multū rōnabile.
Job.xxiiij. Dedit ei deus locū3 pn̄ie ꝛ ille ab-
utitur illo in suꝑbia.j.Petri.iiij. Sufficit ei p̄
teritū tēpus ad volūtatē gētiū ꝯsūmandā qui
ambulāt in luxurijs. Et q2 tota ista lectio et
p̄cedens:silr' est de malis filijs q̄ malos pa-
rentes in suis scelerib⁹ imitātur.dīc eñ. Et si
celerius defuncti fuerint: nō habebūt spem.
Iō de defunctis est notandū Int' defunctos
talis inueni' differentia.aliq̄ rem p spē luerā
tur.aliq̄ spe et re p̄uant.aliq̄ sub spe rē p̄stolan
tur. Primi sunt illi q̄ ab oī pctō imunes sunt.
et ad nullā penā tꝑalē3 obnoxij moriūtur. De
talib⁹ dī Prouer.xiiij. Justus sperat ī mor-
te sua. Et illud Eccl.j. Timenti deū bñ erit in
extremis ꝛ in die defunctōnis sue bñdicetur.
Aliq̄ sunt q̄ spe et re p̄uant.sicut illi q̄ in pctō
mortali decedūt. De q̄bus Prouer.xj. Mor-
tuo hoīe inpio.nulla erit vltra spes. Et Sa-
pien.xiij. Infelices sunt et inter mortuos spes
illoꝝ. Et sic defunct⁹ pōt dicere illud.ij. Ma-
cha.vj. Manū oīpotētis dei.neq3 viuens.ne-
q3 defunct⁹ effugiā.manū sc3 dei punientis.
Tertij sunt q̄ sub spe rē p̄stolant.ꝛ hi sūt q̄ cū
pctō veniali.vel cū pn̄ia icōpleta decedūt.et
iō ad locū purgatōnis mittūtur. De q̄ꝝ spe pt
exponi illud Prouer.xiij. Spes q̄ differt affli
git aīam. Et sic de defūct̄.ij. Macha.xij. Sā
cta ḡ et salubr̄ est cogitatio p defunct̄ exorare
vt a pctis soluant. Et istos iuuare suffragijs e-
lemosynis ꝛ opib⁹ pietat̄ mirabilr' piū est.
Ad qđ nos mouere dēt q̄tuor rōnes Pena
qua puniūtur. Beniuolētia qua digni sciūtur
Indigentia q̄ opprimūtur.ꝛ Cōfidētia q̄ recō
pensaturi creduntur. Primo mouere nos debet
ad eos iuuādos pena q̄ puniūtur q̄ ē valde ma
gna. Excedit eñ oēm penā sensibilē h⁹ vite.s3
btm̄ aug⁹. Isti q̄stuarij.q̄ portāt indulgētias
ꝛ p domib⁹ hospitaliū mēdicāt p mo3.narrāt
et expanūt ꝑplo q̄t cecos q̄t paliticos q̄t igne

infernali pcussos sustentat dom⁹ pro q̄ medi-
cant. ꝛ q̄nto horribiliores defectus noiauit tā
to magis puocant auditores ad subueniēdū
Est em̄ rōnabile ꝙ magis indigēti ceterꝫ paribꝫ
cit⁹ subueniat. nlli aūt viuētes tm̄ indigēt ꝙtū
defuncti. igit nulli succurrit viuēti qḋ tā meri-
toriū est vt defunctis Scḋo mouer nos ad h̄ be
niuolētia q̄ digni sciūtur Cū em̄ i purgatorio
pstat ꝙ a deo diligūt finalr de boībꝫ i pn̄ti du
biū ē an amore an odio digni sūt. Tertio mo-
net ad h̄ indigētia q̄ opp̄mūtur. Ipi em̄ i nul-
lo se pn̄t iuuare: qꝛ nec pn̄t a nobis mendicare
nec laborare nec pn̄t ab aliis mutuare In pn̄ti
q̄s seipm̄ q̄ntūcūq̄ꝫ sit peccator pōt iuuare: ꝛ p
se ꝛ p alios multis viis. Quarto debet ad hoc
nos. mouere cōfidentia q̄ sibi gratis bn̄facie-
tibꝫ recōpensatur credūtur. Heredes nobiliū
qui sūt infra etatē ꝛ sunt i custodiis dn̄oꝝ suo-
rum q̄ nō pn̄t sp ad votū ncāria. sic vellent q̄n-
diu sunt infra etatē. vn̄ tūc tpis si aliq̄s eos iu
uet dādo vel mutuādo mirabilit pōt eoꝝ amo
rē captare ꝛ hr̄e de eis amicos maximos cum
ad hereditatē venerīt ꝛ possint rebꝫ pp̄riis dn̄a
ri. Sic ē in pposito isti spūs cōtribulati i pur-
gatorio sunt heredes dei ꝛ coheredes xp̄i. ad
Thitū. iii. Justificati grā ipius heredes sum⁹
sm̄ spem vite eṫne. ꝛ iō si eos mō iuuerim⁹ nō
est dubiū q̄n efficacie recōpensabūt cū sua he-
reditate gauisi fuerīt cū effectu. Et iō bn̄ dicit
auctoritas allegata ꝙ nō solū sctā: sed salubr
est cogitatio p defunctis exorare. vt sup. Sꝫ
reuera timeo ꝙ isti heredes regni celestis ab
hereditate cū q̄dam iusta dilatōne elōgari cō-
queri pn̄t grauiter de tribꝫ generibꝫ hoīm vicꝫ
de falsis executoribꝫ. puersis ecclīasticis. ꝛ in-
gratis heredibꝫ. qꝛ isti tres cōiter inter se diui
dūt bona morientis Primo cōquerūtur de
falsis executoribꝫ. Nā maloꝝ executoꝝ. q̄dam
differūt ꝛ plongāt legata. q̄dā minuūt ꝛ defal
cāt. q̄dam totalit auferūt ꝛ vsibꝫ suis appropri
ant ꝛ p̄mittūt miseros ꝛ incarceratos spūs e-
iulare in purgatorio dū ipi tripudiāt ꝛ cātant
in cōuiuio. Vn̄ pōt eē planct⁹ defunctoꝝ illḋ
Esa. xxviii. Posuim⁹ mēdaciū spem nrām. ꝛ il
lud Treno. iii. Periit spes mea ꝛ finis meus.
Scḋo cōquerūt de malis ecclīasticis q̄ istis de
functis nocēt tripliciṫ. Primo eos defraudāt
debitis orōnibꝫ. Scḋo abutūtur eoꝝ legatis
oblationibꝫ. Tertio male viuendo faciūt se in
dignos diuinis ꝛ sctōꝝ exauditionibꝫ Joh. ix
Scim⁹ q̄m deus pctōres nō exaudit. sed si quis
dei cultor est ꝛ volūtatē eius facit hūc exaudit
Vn̄ isti pn̄t dicere illud Esa. xx. Heccine erat
spes nr̄a ad quos cōfugim⁹ in auxiliū vt libe-
rarent nos Tertio cōquerūtur de heredibꝫ

ingratis q̄ eoꝝ bona p labores ꝛ tedia cōquisi
ta iam occupāt i iocūditate. filiis fratribꝫ vxo-
ribus filiabꝫ et cōsanguineis vel extraneis as
signātes. q̄ oēs illos tradiderūt obliuioni.
ac si eoꝝ bona nunq̄ꝫ vidissent q̄ꝛ aliq̄ bona
parentū expendūt in luxuriis. aliq̄ eos iuuant
sed de vilioribꝫ ꝛ minimis dant forte vnū fru-
stum nigri panis in hebdomada. Aliq̄ sūt pes
simi q̄ nec eos habēt in mēoria: vn̄ de istis de-
functis sic dolentibꝫ ꝛ deceptis exponi pōt il-
lud Zacharie. xix. Dolebit nimis. Accharon
q̄m confusa est spes eius. Accharon interp̄ta
tur tribulatio ꝛ designat aīas in purgatorio
exn̄tes. spes quā habuerūt de amicis carnali-
bus cōfusa est. et iō btūs hō cui⁹ est nomē dn̄i
spes eius. nec sperauit i pecunie thesauris q̄s
per man⁹ amicoꝝ reliquerūt disp̄gendos post
mortē Pōt hic eē dubitatio talis. Utꝝ fili⁹ C
teneat per oīa parentibꝫ obedire. videt ꝙ sic.
Deut. xxi. Si q̄s genuerit filiū cōtumacē pro-
teruū qui nō audiat pr̄is aut mr̄is imperiū: la
pidibꝫ eū obruet oīs pplus ciuitatis. sed pena
mortis nō infligit. nisi pro pctō mortali. ergo
mortaliter peccat filius si in oībus parentibꝫ
nō obediat Preterea: ad Colo. iii. Filii obe
dite parentibꝫ per oīa Preterea inobediens
supiori suo facit sibi irreuerentiā. sꝫ nullā irre
uerētiā lꝫ filio facere parētibꝫ suis qꝛ hꝫ p̄ceptū
de opposito. Honora prēm tuū ꝛ mr̄em tuam.
Ad oppositū magis tenent subditi patribꝫ
spūalibꝫ q̄ꝫ filii pr̄ibꝫ carnalibꝫ. sicut ptꝫ p apo
stolū. ad Heb. xii. Prēs q̄dez carnis habuim⁹
eruditores ꝛ reuerebamur eos. nōne mlto ma
gis obtpabimus patri spūali ꝛ viuem⁹. Sed
subditi vel religiosi nō tenent obedire patribꝫ
spūalibus in oībus. sed p̄cipue in illis que ex
primūtur i eoꝝ statutis. puta i regula vl cōsti-
tutionibꝫ q̄s pfitent sm̄ Bern. li. suo de p̄cep.
et dispensa. ꝛ p ꝯñs nō indrūribꝫ. q̄ mlto mi-
nus tenet filius carnali pr̄i in oībus obedire.
Ad hāc q̄ōem rn̄det. s. Tho. ii. q̄libeto. q. ix
Et dicit ꝙ tātū ad illa se extēdit debitū obediē
tie ad que se extēdit ius plationis. qꝛ obedien
tia nō nisi alicui plato debet. large loq̄ndo de
plato. Pr̄ autē hꝫ ius sup filios in duobꝫ Pri
mo q̄ntum ad domesticā ꝯuersationē. qꝛ pr̄fa-
milias ē in domo. sicut rex i regno. ꝛ iō sic sub-
diti regis tenētur obedire regi i his q̄ spectāt
ad gubernationē regni. ita filii ꝛ alii domestici
tenentur pr̄ifamilias obedire in his que perti
nent ad dispēsationē domus. Scḋo pater hꝫ
ius sup filium plationis in his que ptinēt ad
moꝝ disciplinam. Debet em̄ pater filio disci-
plinam sicut docet Aristo. viii. Ethicoꝝ. Et iō
in istis duobꝫ tenetur filius pr̄i obedire ꝛ non

alijs Sed cōtra hanc rñsionē arguit sic. aut loq̄tur doctor de debito honestatis, aut de debito necessitatis. Si in debito honestatis, videtur q̄ in multis alijs tenetur filius obedire patri carnali q̄z in administratōne familie domus vel disciplina moꝝ. Nam si in aliquo sit inobediens patri in q̄buscūq̄z licitis z honestis etiam in indifferentib9, videtur patrē inhonorare quod nō est licitum sibi. Si vero intelligat doctor de p̄cepto necessitatis. nō videtur q̄ filius in mortalib9 teneatur semper obedire patri, quia tūc filij haberent excusatōem de peccato per p̄ceptuz maloꝝ patrū quod est falsum. Preterea si tenetur patri obedire videtur q̄ filius mortaliter peccat nō sedendo vbi pater p̄cipit, vel nō vtēdo veste qua pater precipit eum vti, quod videtur durum. Preterea ponamus q̄ pater vel mater p̄cipiat filio q̄ voueat virginitatē vel q̄ intret religionem. Istud spectat ad disciplinam moꝝ, z tamē nullus dicit q̄ in his filius teneat obedire, ergo nec tenetur in oībus que spectant ad disciplinam moꝝ. Preterea ponam9 q̄ aliquis religiosus habeat in sua regula talem clausulaz. Frēs in oībus prelatis obediant, tūc arguit sic. Iste tenetur ad obedientiā s̄m regulā. ergo in oībus ꝯñtis patet p̄ p̄ticulā regule p̄positā. Istis nō obstātib9, dōm est sicut dicit. s. Thomas Vñ notandū q̄ auctoritas pr̄is in filios dupliciter mēsuratur. Vno mō s̄m iurisdcōez quā pr̄ hz Alio mō ex materia sue iurisdictōis. Quantū ad scōm dicit doctor sufficiēter, q̄z in materia i qua pōt pr̄ filio p̄cipere. vel ē de bonis morib9 vel administratōne familie. Sz q̄ntū ad mēsurā iuris opz aduertere q̄ pr̄ nihil pt filio p̄cipere nisi qđ cadit sub diuino p̄cepto, z h̄ ē q̄z nulla regula datur, s̄m quā fili9 pōt obedire pr̄i ibi q̄ p̄tinet ad gubnationē dom9 vel mores nisi cōia p̄cepta decalogi. Vñ vel tenet ad oīa honesta vl' licita q̄ pr̄ vellet dicere sibi, vl' ad nlla nō ad oīa, ꝯstat igit. Ad p̄mū ꝯtra doctorez dōm q̄ loq̄tur de p̄cepto nc̄itatis qđ tm̄ est preceptū hoēstatis, q̄z mēbra diuisiōis i casu h̄ n̄ coincidūt. Et q̄n arguit, tūc filij haberēt excusatione de pctīs p̄pter p̄cepta pn̄tū, ptz q̄ nihil valet: q̄z oīs iurisdictio suplorīs itelligit de licitis z hoēstis Et doctor etiā satis exp̄mit ad p̄tutē vocū q̄ fil9 nō tenet pr̄i i oīb9 obedire. Et q̄n arguit q̄ si fili9 sit iobediēs pr̄i i indrn̄tib9, fac sibi irreuerētiā, h̄ est negādū q̄z nūq̄z fit hōi irreuerētia nisi omittēdo aliq̄d in q̄ debet reuerētia qđ eē nō pōt i indrn̄tib9. q̄z tūc foret indifferētia sic p̄ ipa vocabula satis ptz Ad scōm ptz q̄ filius nō peccat mortalr nō sedēdo i loco, vbi pr̄ precipit nisi ex aliq̄ alia circūstātia h̄ ꝯtingat, q̄z nec ds p̄cipit q̄ si talib9 pr̄i n̄cario obediat Ad tertiū ptz q̄ pr̄ nō pt p̄cipe oīa q̄ spectāt ad bonos mores: sed tm̄ illa q̄ p̄cipit deus filijs suis vt teneāt. z ideo nullā nouam religionē pōt pr̄ p̄cipere filijs suis Ad q̄rtū dōm, q̄ si talis clausula apponeret in regula: indiscreta foret q̄ntū ad p̄tutē vocis: z posset rōnabilit' glosari sic in oībus licitis z honestis: et sic ipa excluderet cū nō sit licita, Sed cōtra ponam9 q̄ sit talis clausula in regula q̄b9 frat tenet obedire in oībus licitis z honestis plato suo, ista clausula apparet licita: z tūc ē argumentū. Dicēdū, q̄ hec clausula nō est licita, q̄z poneret hoiem in nimia p̄plexitate. vñ ille regule q̄ p̄stent nimis generalē obedientiā vel multa generalia p̄cepta: faciūt suos p̄fessores viuere in p̄plexitate z in indigētia dispēsatōis et variaꝝ expositionū sup talē regulā abūdare qđ nullo mō foret iocūditas sanctis conscientijs Ad primū p̄ncipale dicendū, q̄ auctoritas soluit semetipam. nā cōseq̄nter subiūgitur q̄m filius ille ꝯmesatōni h9 vacet luxurie atq̄z cōuiuijs. Ad scōm de caplo ad Colo. iij. Filij obedite p̄ oīa parētib9, textus soluit seipz q̄z seq̄tur. Hoc em̄ placitū est in dño. i. s̄m p̄cepta diuina dūtaxat Ad tertiū dōm q̄ nulla irreuerentia fit pr̄i si in illis sibi nō obediat in quibus ius p̄lationis nō habet. Credo tamē q̄ filius venialiter pt peccare de facili nō obediendo pr̄i z in indrn̄tibus ex genere suo, sz venialib9 pctīs mensurā p̄figere in hac materia est mihi impossibile.

Capitulū. IIII. Lectio. XLIII

O Quā pulchra est

casta generatio cū claritate. imortalis ē eīm mēoria illius, q̄z et apud deum nota est z apud hoīes Postq̄z sp̄us sanctus p̄bauit adulterine generatōnis feditatē. Hic cōmendat caste generatōnis honestatez, et q̄z alternatī z vicissim agit. mō de iustis mō de impijs vt ex ꝯrioꝝ compatōne vtriusq̄z natura reluceat, ideo p̄mo ostendit caste generationis honestatē. Et scōo iterato adulterine generatōis replicat vilitatez, ibi. multigena. Circa primū, tria facit s̄m q̄ tres nobiles ꝯmēdatiōes castitati tribuit cōiugali, vicz triplicitatem glīe in p̄pagatōne, eternitatē mēorie in approbatōne, solēnitatē mēorie in retributōne. Scōa ps ibi. imortalis Tertia ps ibi. cū p̄ns est Circa p̄mū est aduertēdū q̄ ad hoc q̄ castitas cōiugalis debito mō seruetur. tria req̄rit, vicz sacramentalē sanctificatōem q̄ cōferat speciositatē, z corp̄alem cohabitatōem que seruat castitatē, z q̄ntum ad h̄ dicit, casta genera-

A

tio, et prolis moralem educationem que conferat sanctitatem, et quantum ad hoc dicit cum claritate et correspondent istis tribus tria bona que sunt in matrimonio, videlicet fides, proles et sacramentum. Fides est fidelitas mutua in communicatione corporum, prolis educatio, bona filiorum et filiarum ad cultum dei. Sacramentum est representatio inseparabilis coniunctionis ecclesie et xpi. Ad horum evidentiam est notandum, quod nullus naturalis appetitus est in homine cuius effectus non possit virtuose impleri. Cuius causa est, quia natura instituta est a deo. Unde si natura ad actum inclinaret: qui actus nullo modo absque peccato posset exerceri homo a tali inclinatione foret culpabilis propter naturalem inclinationem, et simul cum hoc culpabilis, propter actus deordinationem que duo simul stare non possunt. Nec potest dici quod natura humana hoc habet ex peccato quod inclinat ad talem actum, quia talis inclinatio fuisset in statu innocentie, quamvis non prevenisset rationem ante actum, nec rationem absorbuisset in actu, et ideo quia natura ad hoc inclinat oportet dicere quod hec inclinatio a deo est, et per consequens quod posset fieri virtuose si homo vellet. quia contradictio est dicere quod homo inclinetur ad aliquid faciendum a deo inclinatione nature et etiam rationis et non posset illud facere virtuose. Unde tenendum est quod actus generandi virtuose et meritorie exerceri potest infra limites coniugii. B Secundo notandum circa bona matrimonii supra dicta que dicuntur actum carnalem excusare et honestare que sunt ista. fides, proles et sacramentum, quod fides in proposito non est virtus theologica. De qua dicitur. Fides est sperandarum rerum substantia argumentum non apparentium. ad Heb. xi. et. i. Corinth. xiii. Nunc manet fides spes et charitas tria hec. Sed est quedam virtus moralis contenta sub iusticia per quam homo implet efficaciter illud quod promisit. Unde ad fidem istam inter coniuges servanda requiritur quod neuter alteri corpus deneget nec alieno concedat ad opus carnale iuxta sponsionem quam in facie ecclesie contraxerunt. Bonum autem prolis addit scilicet prolis educationem ad cultum dei. Unde qui habet multos filios et male educatos: prolem habet et non bonum prolis. Similiter istud bonum in intentione sufficienter excusat matrimonium et honestat, dato etiam quod nunquam habeatur proles effectu, sicut inter steriles patet qui mutuo reddendo sibi debitum non necessario peccant. Et generaliter in omnibus dicendum, quod intentio bone prolis est bonum prolis et ante prolem. Bonum autem sacramenti est inseparabilitas personarum matrimonio coniunctarum. representans inseparabilem unionem christi et ecclesie. De hac ergo castitate exponi potest littera istius lectionis. De qua exclamando dicit. O quam pulchra est casta generatio. O secundum Priscianum in maiori volumine ubi agit de interiectione, quandoque est nomen, quandoque est interiectio: et quandoque adverbium. Quando est nomen, est nomen littere que vocatur o Interiectio quando: significat admirationem Adverbium quando: est nota optandi vel vocandi. unde Grecista O stupet: o dubitat vocat indignatur et optat. Clamat: et queritur. velut exemplis regitur. Est autem in proposito nota admirationis in signum laudis et commendationis. O quam pulchra etc. id est honesta castitas coniugalis per mutuam amicitiam et adiutorium viri et mulieris invicem coniunctorum. Vir autem et mulier habitant ad invicem non solum gratia procreationis filiorum. sed eorum que conferunt ad vitam activam. Naturaliter enim in regimine domus: operationes viri et mulieris distinguuntur. Unde non sufficienter sunt coniuncti ad invicem, nisi eorum opera communicent secundum Aristo. viii. Ethicorum. ca. xii. et Genesis. ii. Faciamus ei adiutorium simile sibi. Casta generatio est, quando coniuges ad invicem commiscentur vel causa fidei servande, vel causa prolis procreande, vel propter utrumque ad Tytum. ii. Adolescentulas ut viros suos diligant prudentes sobrias. castas, etc. Generatio potest accipi active vel passive. Active signat operationem generantis. Passiva generatio dicitur proles generata. et sic communiter capitur in scriptura. Deutero. xxxii. Generatio prava atque perversa hec red. do. po. stulte et insipiens. Et utroque modo potest accipi in proposito, sed magis convenienter accipitur secundo modo. Generatio inquam cum claritate, id est cum sapienti prolis educatione. i. Corinth. vii. Benedictio et claritas: et sapientia honor virtus et fortitudo deo nostro. Et Sap. vi. Clara est et que nunquam marcescit sapientia. Bernardus tamen exponit cum charitate, sed antique biblie et Raba. exponunt cum claritate, et hanc litteram teneo veriorem. Secundo in ista littera ponit secundam commendationem castitatis coniugalis que est eternitas et memoria in approbatione. Unde dicit. Immortalis est enim memoria illius quoniam apud deum nota est et apud homines, id est approbata. Nam deus coniugium instituit in paradiso ante peccatum. Unde notant doctores quod coniugium institutum est in officium et remedium. C

In officium nature vt fiat ꝓpagatio speciei.
In remedium cōcupiscentie vt consulatur in
firmitati ꝛ vitetur culpa Prima institutio fuit
in statu innocentie tm̄. In statu vero nature
lapse fuit matrimoniū institutum ꝛ in officiū
et in remedium. ꝛ ideo apud deum status con
iugalis est approbatus et sanctus. Est etiā im
mortalis apud homines pro tāto: quia de bo
nis parentibus educantur boni filij. ꝛ per il-
los filij filiorum ꝛ sic deinceps. Iuxta illud
Eccl. xxx. Mortuus ē pater illius ꝛ quasi nō
est mortuus. similem eñ reliquit sibi post se.
Unde apud homines est casta generatio im-
mortalis. quia vsqꝫ ad finem mūdi nūquā de-
ficient boni in ecclesia dei. Iuxta illud Luce.
xxij. Symon Ecce Sathan expetiuit vos vt
cribraret sicut triticum. ego autem rogaui pro
te vt non deficiat fides tua. Utrum actus ma
trimonialis fieri posset virtuose. Uidetur qꝫ
non. quia Exodi. xix. precipitur populo vt per
triduū non appropinqrent ad vxores suas qn
do legem erant accepturi sed si possent hoc fe
cisse virtuose: non fuissent impediti a sanctita
te. Preterea cōcupiscentia carnalis siue car
nis inobedientia semꝑ est turpis. ergo nō po
test fieri sine peccato. sed actus matrimonia-
lis sine tali cōcupiscentia fieri nō potest. ergo
ꝛc̄. Preterea illud quod corrūpit in homi-
ne actum ratōnis nullo modo fit virtuose. qa
om̄is actus virtutis determīatur a recta rati-
one sapientis. ij. Ethicoꝝ. Sed delectatio a-
ctus carnalis corrūpit actuꝫ ratiōis. quia im
possibile est in illa delectatōne aliquid intelli-
gere. sicut dicitur. vj. Ethicoꝝ. ergo impossibi
le est qꝫ ille actus fiat virtuose Preterea di-
mittere illud quod est meritoriū non est lauda
bile. sed dimittere actum carnalis copule est
meritorium. ergo exercere talem actum nō est
laudabile. ergo nec ꝟtuosuꝫ Preterea. xxxij.
q. ij. cōnubia. Legitima cōnubia carent pecca
to. non tamē illo tempore quo cōiugalis actus
geruntur presentia spiritussancti dabitur. sed
nullus actus est meritorius nisi per presenti-
am spiritussancti. igitur ꝛc̄. Ad oppositum
arguitur. Actus quo impletur preceptum est
meritorius. sed actus matrimonialis ē huius-
modi. patet ꝑ h̄ qꝺ dicit̄. j. Corinth. vij. Uxo
ri vir debitum reddat ꝛ similiter vxor viro.

Preterea: quicqd fieri potest sine peccato:
potest fieri virtuose. sed sine peccato potest vir
vel mulier nubere. et per cōsequens tali actui
obligari. quia. j. Corinth. vij. virgo nō peccat
si nubat. Preterea nihil cadat sub consilio
diuino persone quantūcūqꝫ infime. nisi quod
potest fieri virtuose. sed sub consilio dicitur ꝑ
sonis infirmis que virginitatem saluare non
possunt. j. Thymo. v. Uolo iuniores viduas
nubere. filios procreare. matresfamilias esse

Ad questionem dicendū qꝫ sic. Ad cuius e-
uidentiam dicenda sunt sex. Primo qꝫ actus
matrimonialis potest fieri sine peccato Patet
ista conclusio per ratōnes ad oppositum. Si-
militer dicere aliquem statum in ecclesia autē-
ticum per sacramentum cuius actus nō pos-
sit fieri virtuose. nihil aliud est qꝫ damnare sa
cramentum ecclesie. Item inclinatio natura-
lis et recta ratio dictat qꝺ facienda sit huma-
ni generis ꝓpagatio. donec deus reuelauerit
oppositū qꝛ ꝯstat qꝫ fuit ꝑceptū et adhuc ē nō qꝫ
dē m̄ltiplicari ꝑ aliq̄ ꝑsona: ſꝫ m̄ltiplicari ꝑ
aliqua vel aliq̄bus ꝑsonis. ergo oportet dice
re qꝫ alique persone possint illud preceptum si
ne peccato implere. Secūda conclusio qꝫ ta
lis actus potest fieri meritorie. illud probatur
sic. Quicquid potest fieri virtuose: potest fieri
meritorie ab existente in gratia. quia nihil plꝰ
requiritur ad actum matrimonij. nisi qꝫ homo
existens in gratia operetur seruando circūstan-
tias virtutis. in materia in fine ꝛ in alijs. pu-
ta qꝫ faciet quando oportet ꝛ sicut oportet ꝛc̄.
sed actus matrimonij potest fieri ab existente
in gratia cuꝫ istis circūstantijs. ergo ꝛc̄. Ter
tia ꝯclusio qꝫ tm̄ duobus modis potest fieri a
ctus carnalis meritorius. videlicet quādo cā
mouens ad actum est religio vel iusticia. Re-
ligio mouet quādo fit precise causa prolis ge-
nerande ad cultum dei. Iusticia mouet quan
do fit causa reddendi debitum ꝛ seruandi fi-
dem promissam in contractu matrimoniali.
Ista conclusio patet. quia actus talis non po
test esse meritorius. nisi bona matrimonij illū
actum honestent. que sunt fides proles ꝛ intē
tio fidei seruande vel prolis procreādꝫ. igitur
ꝛc̄. Quarta conclusio qꝫ quādocūqꝫ libido ē D
causa mouens ad talem actum. actus ille ē pec
catum aliquale. probatur sic. Nullum de bo-
nis matrimonij mouet. sed tantū libido mo-
uet. ergo actus non excusatur a peccato. quia
vt supra dictum est: actus nō excusatur a pec-
cato: nisi per aliquod illoꝝ bonoruꝫ matrimo
nij. Quinta conclusio. libido excedens si est
causa mouens ad actum carnis inter cōiuges
est peccatum mortale. Uoco autem libidineꝫ
excedentem que tanta est qꝫ nō habet respectū
ad limites matrimonij qn eandem cognosce-
ret in illo feruore. dato etiam qꝫ nūqꝫ eius vxor
esset. Hec conclusio satis patet. quia non mo-
uet pro tūc bonum prolis. nec bonum iusticie
fidei. ſꝫ tm̄ libido. ꝛ h̄ vltra leges m̄rimonij. ꝑ
casuꝫ ꝙ eqpollet fornicatiōi Sexta ꝯclusio.

ꝙ sup̄flua libido ī oscul' tactib⁹ ꝛ abusib⁹ ī mō delectādi sūt pctā mortalia de facili. Sꝫ circū stātias opꝫ relinq̄re discretiōi boni viri. Conclusio ptꝫ qꝛ bona mr̄imonij talē libidinē non excusant. lꝫ ista videāť vilia ꝛ a scā ꝯtēplatiōe valde distātia. nō tñ dñt eē incognita, nec p̄dicatorib⁹ nec pastorib⁹ q̄ꝝ īteſt ſp̄ eē gñales medicos aiaꝝ. Ad p̄mū de p̄cepto dei facto populo p̄ triduū ab vxorib⁹ abstiēre añ legē datā dōm ꝙ a miorib⁹ bōis ꝓpter maiora ſp̄ ē abstinēdū p̄ tpe. Ad scdm de ꝯcupiscētia q̄ appet ī mēbris, dōꝫ ꝙ illa īobediētia pena pcti ē. Vñ rō p̄t bñ vti ꝛ male, ꝛ si q̄d turpidīs ē, bona mr̄imonij illud excusant. Ad tertiū de īterruptione act⁹ rōnis q̄ fit in ꝯcubitu, dōm ꝙ actuꝫ rōnis īpedire p̄ tpe ꝓpter mag' bonū nō ē peccatū sed ꝟtuosuꝫ. Vñ sic hō ꝟtuose se poīt ad dormiēdū: sic nec ē pctm̄ ꝓpter bonū mr̄imonij actū rōnis intermittere. Ad q̄rtū. dimittere illud qd̄ ē meritoriū nō ē laudabile ꝛc. dōm. licꝫ hōi dimittere vnū op⁹ meritoriū maius ad qd̄ nō teneť exercere aliō etiā si ad illō nō teneať, sicut lꝫ mihi dimittere orōeꝫ ꝓpter studiū qñ ad neutꝝ teneor, ꝛ lꝫ nō sit meritoriū mihi dittere meli⁹ tñ ē meritoriū min⁹ exercere. Ad q̄ntuꝫ dōm, ꝙ Canō loq̄tur de p̄ntia sp̄ūsctī in actu miraculi sic est ꝓphare ꝛ mortuos suscitare, sic p̄t hꝫ p̄ glosaꝫ. Lectio LXIIII.

Um presens est

c imitāť illā ꝛ desiderāt eā cū se eduxerit ꝛ ī ppetuū coronata triūphat ī coinq̄natoꝝ p̄miū certaminū vicēs. Postq̄ sp̄ūsctūs ꝯm̄dauit ꝯiugij castitatē tā ex hoīstatē necāria p̄ vita trāsitoria q̄ꝫ ex diurnitate ꝛ immortali mēoria, Hic eā tertio ꝯmēdat ex p̄mij q̄ntitate ꝛ ꝟtuosa victoria, Et dic̄ de ea tria. p̄mo ꝙ ōsiderať ꝓpter vite nc̄itatē. scdo ꝙ p̄miatur ꝓpter sui vtilitatē. ibi. Et ī ppetuū. tertio ꝙ parificať ad ꝟginitatē, ibi. ī coinq̄natoꝝ. Quātū ad p̄mū dic̄ sic. Cū p̄ns ē illā imitāť, supple gētes natōnes ꝛ ꝓpli q̄ hoīstatē ꝯiugij p̄ experimētalē vsuꝫ didicerť. imitāť illā, i. statuerť illaꝫ imitādā p̄ leges ꝯsuetudies ꝛ statuta. Et p̄ h̄ ꝙ dic̄ cū p̄ns ē imitāť illā ꝛ desiderāt eā cū se eduxerit, i. cū diu fuerit ꝯtinuata p̄ ꝯsuetudinē desiderāt etiā eā sine coactiōe leg'. Et qꝛ possit aliq̄s dubitare de ei⁹ p̄mio ī futuro, lꝫ ei' honestas sit valde euidēs ī p̄nti, iō h̄ volēs excludere, subdit ꝙ ī ppetuū coronata triūphat. i. fideles ꝯiuges honestatē ꝟuātes ꝯiugij vsq̄ꝫ ad mortē coronabūť. Apoc. ij. Esto fidelis vsq̄ꝫ ad mortē ꝛ dabo tibi coronā vite. Et qꝛ ꝟginitas p̄cellit fecūditatē ceterꝭ parib⁹. posset aliq̄s credere ꝙ ꝯiugat⁹ nullo mō possit ꝟgini coeq̄ri, qd̄ tñ verꝝ nō ē, p̄t eñ ꝟginitas eē fatua ꝛ sup̄ba. Math. xxv. Quīq̄ꝫ āt ex eis erāt fatue, ꝛ q̄nq̄ꝫ prudētes. Vñ satꝭ possibile ē bonā cōiugē ī obediēdo viro, educādo plē, disponēdo familiā tm̄ mereri ꝙ attigat ad meritū ꝟgīs et excedat sic possibile ē ꝙ diues p̄ opa vite actie excedat pauperē voluñtariū, lꝫ stat⁹ paupṫatꝭ sit altior, qꝛ stat⁹ altior nō fac̄ p̄sonā alti meriti, nec p̄sona alti meriti fac̄ statū alti meriti. Pōt eñ xp̄ianus peior eē iudeo, ꝛ monach⁹ peior seculari. Et iō subdit ꝙ ī casu tm̄ triūphat ꝙ vicit p̄mium certaminū incoinq̄natoꝝ. i. ꝟginū Apoc. xiiij. Hi sūt q̄ cū mulierib⁹ nō sūt coinq̄nati. ꝟgines eñ sūt. Stat⁹ tñ ꝟginitatꝭ ceterꝭ parib⁹ altior ē. Querit in lcōne ista p̄cedēti, ex q̄ agiť de fidelitate cōiugū inť se quā vterq̄ꝫ ꝓmisit alteri vsq̄ꝫ ad mortē, Vtꝝ cōiugatus resuscitat⁹ a morte teneať iterato vxori cōiungi. Arguiť ꝙ sic, qꝛ religiosus mortu⁹ ꝛ resuscitat⁹ teneť ad cōtinuādā obediētiā quā p̄us ī oīb⁹, ḡ pari rōe cōiugat⁹, ꝯña ptꝫ qꝛ sic religiosus obligat se vsq̄ꝫ ad mortē, ita cōiugat⁹ vsq̄ꝫ ad finē vite, finis āūt vite ē mors. Ad oppositū ē illō, i. Coꝝ. vij. Mulier alligāta ē viro ei⁹ q̄to tpe vir ei⁹ viuit cū āt dormierit vir ei⁹ libata ē cui vult nubat ī dño. Ad qōem dī ꝙ nō, religiosus teneť ad ordinē suū. sic poīt Hēric⁹ de gādauo. i. q̄llb. q. xxxvij. Rō sua ē, qꝛ p̄ religionē hō xp̄o ꝯformatur q̄ꝫtū ad oēs vires aīe, q̄ntū ad cōcupiscibilē p̄ castitatē, q̄ꝫtū ad irascibilē p̄ paupṫatē, q̄ntū ad rōnalē p̄ obediētiā. ꝛ qꝛ obligtio fit p̄ncipalr ex p̄̄te rōnali iō obediētia ē p̄ncipalior portio ī voto religiōis. ꝛ qꝛ ꝟtus rōnal' manet in aīa sepata, nō āt ꝟtus cōcupiscibil' ꝛ irascibilis ꝛ iō obligatio ad obediētiā ſp̄ maet in aīa etiā sepata. Obligatio āt mr̄imonij ē ad ea q̄ corporis sunt. et iō aīa sepata ad talia nō obligatur. Licꝫ ista sit opīo mltoꝝ doctoꝝ. tñ videť mihi oīno irratōnabil' p̄ tāto qꝛ pactio voluñtaria limitata ad certū t̄minū ñ ligat vltra istū t̄minū qꝛ nō ligat vltra intētionē obligātꝭ se, qꝛ mere spōtanea ē obligatio, ḡ cū t̄min⁹ sit mors, morte trāsacta obligatio ē soluta, nec materia sup̄ quā trāsit obligatō fac̄ aliq̄d ad materiā obligatōis. ꝛ iō religiosus resuscitat⁹ p̄t libere religionem q̄ncūq̄ꝫ intrare, vel manere si voluerit secularis. Qd̄ autem arguiť ꝙ obligatio ad obediētiā pertinet ad ꝟtuteꝫ rōnaleꝫ: ꝛ illa manet in aīa separate, videť arguere ꝙ obediētia religionis manebit in p̄ma qd̄ nihil est. et ideo videtur mihi dicendū ꝙ sicut cōiugat⁹ resuscitatus poteſt contrahere cum illa vel cum alia: sicut placet, ita religiosus liber factus est. ꝛ sic patet tam ad argumētuꝫ q̄ꝫ ad q̄stionem.

B Licet spūssanctus in istis lectionibꝫ coniugium multuz cōmendet. Notandū est tñ ꝙ nō potest cōtrahi sicut expedit sine gratia premia ꝛ magna prouidentia, sicut nec sine magna prudentia familia regi potest, ꝛ ideo accedens ad nuptias, quattuor ista notet circa vxorem ducendam, qualiter sit eligenda, qualiter dirigenda, qualiter corrigēda, ꝛ qualit̄ diligēda. Est enī vxor eligenda discrete, dirigenda mansuete, corrigenda secrete, et diligenda complete, vt sit electio p discretam deliberatōnem Directio per mansuetam gubernatōem. Correctio per discretam informatōem. Et dilectio per completam cōmunicatiōem. Primo vxor est eligenda discrete nō subito nec precipitanter rapienda, quia talis feruor in pncipio, parit penitentiam in futuro. Exemplum habemus Genesis, xxxiiij. de Sichem filio Emor. qui ad primū aspectum Dyne filie Jacob, eaz rapuit et mori voluit, nisi eam ducere posset, quod fecit in tanto feruore: ꝙ pro eius amore se ꝛ pplm suū totū circūcidi pmisit. Ob cuius sancti precipitatōnē interfectus est cum populo suo per fratres Dyne. Non ergo in eligenda vxore habeatur totaliter aspectus ad formam vel ad speciez mulieris, quia propter speciem mulierum multi perierūt. Eccl. ix. Non ad diuitias, nō ad parentes, sed pcipue ad bonos mores. Jntantū est gratiosum negocium bene nubere. ꝙ teste Salomone donum dei proprie reputabatur. Prouerbioꝝ. xix. Domꝰ et diuitie dantur a parentibꝫ, a dño aūt ꝓprie est vxor prudens. Distinguit autem Aristoteles. viij. Ethicoꝝ caplo. iij. species amicitie videlicet propter vtile ꝛ propter delectabile, ꝛ propter honestum, hoc est propter bonos mores ꝛ ista sola perfecta est amicitia, ꝛ quicquid boni est in duabus primis speciebus: totum est in ista. Unde ista sola est amicitia mansura nō alia. Nam amicitia propter vtile est proprie senum ꝛ mercatorum ꝛ talium amicitia transit beneficio vtilitatis cessante. Amicitia autem propter delectabile est proprie iuuenum lasciue viuentium ꝛ cessat velociter delectatione transeūte. ꝛ ideo dicit Aristoteles ꝙ amicitie iuuenum sunt de facili trāsmutabiles propter duo. Primo quia sm etatem variatur delectatio. Non enī eadem delectatio placet adolescēti que placuit puero. Secūdo, quia incipiunt amare nō ex perfecto iudicio ratiōis sed ex passione. Passio aut cito transit: ꝛ ideo velociter amant, ꝛ velociter ab amore cessant. C Sed tertia amicitia que est propter bonum honestum habet istas cōditiones ꝙ est mansura et rara, quia fundatur super bonos mores qui ī virtuosis semper manent. Rara autem est: qa pauci sunt virtuosi. Et indiget hec amicitia longo tempore ꝛ cōuictu ꝛ experientia moruz Unde dicit Aristoteles ibidem. Nulli seinuicem cognoscunt: nisi mensuram salis participauerunt. Item ibidem. nō est scire adinuicez amicos antequam sal consumeretur Cum ergo viri ad vxorem debet esse amicitia maxima: non poterit fundari super pulchritudinem corporalem, quia illa transibit. Prouerbiorum. xxxi. Fallax gratia ꝛ vana est pulchritudo: mulier timens deum ipa laudabitur. Nec poterit fundari super diuitias: quia illa amicitia est propter vtile, est ꝛ amicitia per accidens. quia bona diligūtur et non persona. Unde Hyeronimus cōtra Jouinianū. libro primo. marcie. cathonis filia minor cum quereretur ab ea. Cur post amissum maritum denuo nō nuberet. Respondit nō se inuenire virum qui se magis vellet ꝙ̄ sua. Quo dicto hieronymus eleganter ostendit diuitias magis eligi solere ꝙ̄ amicitiam. hec Hyeronimus. Sed certe modernis temporibꝫ nec pudicitia nec honestas morum mouent ad nuptias, sed tantū diuitie vel libido. ꝛ ideo nec perseuerat amicitia. nec prouenit proles apta inter coniuges vt frequenter. vnde Chrysostimꝰ. in imperfecto opere sm nostram linguam sup Mathenm. omelia prima. exponens illud Mathei pmo. Salomō genuit Booz de Raab. Quia inquit sm imperium dei accepit vxorez a deo promissam. iō virtute generauit filios ꝛ in seipsis virtutem habētes. Booz enī robur interpretatur. Qui autem accipiūt vxores ex promissione diaboli. in infirmitate generant filios nec valentes, nec fortes. nisi in malo et ad penam sue religiositatis. nō ad gaudium ꝛ consolatōem videantur filios genuisse. Et infra. Booz ex Ruth genuit Obet qui interptatur subitus. Hi ne autem qui diuitias elegerunt ꝛ non mores. pulchritudinem ꝛ nō fidem. ꝛ quod in meretricibus solet queri. hoc in cōiugibꝫ optant. propterea nō generāt subditos sibi filios. nec deo. sed contumaces. et contra se ꝛ contra deum. vt filij eorum nō sint fructus iuste cōmixtōnis eorum. hec Chrysostimus. Huius exemplūz habemus expresse, Tobye. vj. vbi legimus ꝙ Sara filia Raguelis septem viris tradita erat. quos singulos prima nocte demonium quoddam nomine asmodeus suffocauit manente virgine intacta: ꝛ ideo cū Raphael suggereret iuniori Tobye vt eam duceret ꝛ ꝙ sibi debebatur vxor. timens

ti, Tobie dixit ita. Audi me et ostendam tibi que sunt quibus preualere potest demonium. Hi namque qui coniugium ita suscipiunt vt deum a se et a suis mentibus excludant et sui libidini vacent sicut equus et mulus in quibus nō est intellectus, habet super eos potestatem demonium. Tu autē cum acceperis eam, ingressus cubiculum: per tres dies continens esto ab ea et nihil aliud facies nisi oratōnibus vacabis cum ea, transacta tertia nocte accipies virginem cum timore dei, et magis filioꝝ amore ꝗ̄ libidine ductus vt in semine Abrae benedictionem in filijs consequaris. Et notandum ꝙ hec fuit occasio quare filij Seth recesserunt a domino, et quare diluuium inūdauit. Genesis, vj. Cum cepissent homies multiplicari super terram et filios procreassent, videntes filij dei filias hominum, id est filij Seth filias Cayn ꝙ essent pulchre, acceperūt sibi vxores ex omnibus quas elegerant. Sic ergo primo volenti nubere est vxor elegenda discrete: exemplū quomō Abraam coniurauerat Eleazar ꝙ nō acciperet vxorem filio suo Isaac de filiabus Chanaan. Genesis, xxiiij. Iacob etiam cum matura deliberatione sibi de vxoribus prouidit seruiēs pro eis quatuordeci annis. Genesis, xix. Secūdo est vxor regenda mansuete: nō cū tyrānica austeritate vel rigore: verbis nō verberibus, amore, non timore, dulcedine, nō amaritudine ad Colossē. iij. Viri diligite vxores vestras, et nolite esse amari ad illas. Unde formata fuit mulier, non de capite, nō de pede, sed de costa assumpta de latere. in signum ꝙ nec debet esse domina, nec ancilla. sed socia viro suo. sicut notat magister. ij. sententiaꝝ. distin. xviij. et tale regimen cū concordia: est tertium negotiū in quo spiritussanctus sibi dicit beneplacitū esse. Eccl. xxv. In tribus beneplacitū est spiritui meo que sunt probata coram deo et hominibꝫ. concordia fratrum. amor proximorū. et vir et mulier sibi cōsentientes. Tertio est vxor corrigenda secrete non cum confusione vel verecūdia publice vel cōtemptibiliter arguenda Unde varro in quadam comedia, vitium cōiugis aut tollendum aut ferendum dicit. Qui tollit vitium: cōmodiorem cōiugem efficit. qui fert seipm efficit meliorem. Et merito arguenda fuit seuera austeritas trium virorum, de quibus narrat Ualerius libro, vj. capitulo. iij, quoꝝ primus vocabatur Gallus sulpicius, hic publice vxorem repudiauit. quia in publicum prodierat discooperto capite, Secūdus vero dicebatur sextus sophus, hic simpliciter vxorem repudiauit, quia est ausa ludos spectare ipo ignorante, tertius dicebatur metellius, hic vxoram eo ꝙ vinū bibisset. fuste pcussam interemit. Non sic sanct⁹ Job vxorem licet pessimam arguebat, sed secrete et modeste, quasi inquit vna de stultis mulieribꝫ locuta es, Job. ij. nec dixit ꝙ fuit stulta. sed quasi vna de stultis loquebat.

Quarto est vxor diligenda cōplete. Istam cōpletōem charitatis et amicitie que debet eē inter virum et mulierē apostolus mensurat tripliciter Primo modo p dilectiōez dei ad ecclesiam que fuit maxima. Alio modo p dilectionem viri ad corpus propriū, et tertio modo p dilectōem viri ad seipm. Pro primo dicit ad Ephe. v. Uiri diligite vxores vestras sicut et christus ecclesiā et tradidit semetipm pro ea. Pro secūdo ibidem viri diligere debent vxores suas sicut et corpora sua. Pro tertio ibidem vnusquisque diligat vxorem suā sicut semetipm Nec mirū. Sūt em̄ bone vxores grate: in cōuiuendo, cōdolendo et cōmoriendo. Vñ narrat Ualerius de regina vxore mithridatis. libro. iiij. ca. v. Que in tantū effusis charitatꝫ habenis virū amauit ꝙ tonsis capillis, habituque virili assumpto: equis et armis se assuefecit: vt virū fugientē continue p terras extraneas sequeret. Narrat ibidem gratitudinis exēplū excellentissimū. Gratcus romani⁹ duos apprehēdit angues masculū et feminā. Nam certificatus fuit p aruspicem ꝙ dimisso masculo vxor sua celeriter moreret. Dimissa femina ipe moreret. Ille statim feminā dimitti iussit sustinuitque in cōspectu suo semetipm in interitu serpentꝫ occidi. Secūdo sunt grate et pie in condolendo Narrat em̄ Ualerius ibidem, ꝙ cum lacedemonia spartanis essent capti et ad decollandum in carcere conseruati, cōiuges eoꝝ illustris sanguinis velut allocuture perituros viros intrauerūt carcerem impetrato a custodibus aditu: cōmutataque veste p simulatiōez doloris, velatis capitibus eos abire passi sunt, et ita ipi et ipe salui fuerunt. Tertio sunt grate in cōmoriendo. Narrat Hyeronim⁹ contra Iouinianū libro. j. Indi et omēs fere barbari vxores plurimas habent. Apud eos lex est vt vxor charissima cum marito defuncto cremetur. hec ergo cōtendūt inter se de amore viri, et ambitio certantiū sūma est, ac testimoniū castitatis dignaz morte decerni, Itaque victrix in habitu ornatuque pristino iuxta cadauer accubat amplexans illud et deosculans. et suppositos ignes pudicitie laude contemnens, Eccl. xxvj. Mulieris bone beatus vir. Et ne propt bona coniugij supradicta aliquis inconsulte ad nuptias moueat, notanda sunt verba Hugonis de sancto victore in quodā libello quē D

scripsit ad q̄ndam senē volentē nubere ita di-
centis. Nō est vxor ducēda sapiēti pbato: pri-
mo, q2 studiū phīe impedit, nec pt quisq3 libris
et vxori pariter inseruire, multa sunt q̄ matro
naꝝ vsibus nc̄aria sunt, vicz p̄ciose vestes: gē-
me: sumptus ancille. suppellex varia, dein de p
totas noctes garrule q̄stiōes: illa ornatior me
procedit in publicū, hec honorat ab oībus, e-
go in cōuentu feminarum miserrima despicior
Cur vicinā aspiciebas, Cur cū ancilla loque-
baris. De foro veniens q̄d attulisti, Nō ami-
cum habere possum⁹. Non sodalez alteri⁹ a-
morem suū suspicat odium, Et infra. Adde q
nulla est vxoris electio, sed qualis aduenerit
talis sit habenda. si iracūda, si fatua, si defor-
mis, si fetida cuiuscūq3 vitij ē post nuptias di
scimus, equus, asinus, bos, canis, z vilissima
mancipata pus pbant et sic emūtur, sola vxor
nō oñditur. ne aū displiceat q3 ducat. Idez in
eodē, Attēdenda est sp eius facies z pulchritu
do laudanda: ne si alterā inspexeris se estimet
displicere. Si totā domū ei regendā ɔmiseris
seruiendū est. si aliq̄d tuo arbitrio reseruaueris
fidē se habere nō putabit z in odiū vertet z iur
gia, z nisi cito ɔsuleris. venena pabit, hec Hu
go. Quantū sit vxor occulte molestie viro suo
q̄ntūcūq3 grata sit extraneis, declarat ille Ro
manus de quo refert Heyro, cōtra Joui, j. li.
Legimus q̄ndam apud rhomanos nobilem:
cum eū amici arguerent quare vxorē formosaz
et castam z diuitē repudiasset, protēdisse pedē,
et dixisse eis fertur. Hic soccus quē cernitis vi-
detur vobis nouus z elegans, sed nemo p̄ter
me scit vbi me pmat. Ad hoc addendū q inco
prehēsibilis est viro suo vxoris malicia vt fre-
quenter, z eius impudicitia etiā si vulgo con-
stat: delusus maritus, iuramētis excusat. Vñ
narrat Hyero, vbi supra. Lucij sille felicis si n̄
habuisset vxorem metellā: vxor palā erat ipu-
dica, z quia nouissimū nostra mala discimus.
idem Athenis cantabat z Silla ignorabat se
ereta domus sue primū hostium cōuicio didi
cit, hec Hyero, Vñ metrice dicim⁹. Cōiugis
et nati vitiū vix nosse valem⁹. Q̄dq3 domi ge-
ritur postremi forte sciemus. Cū ɔiunx natus
seruus peccat vel alūnus. Cātica vulgus hēt
nos tū ista latent Lectio XLV

Wltigena aūt im

m

pioꝝ mulutudo nō erit vtilis z ad
ulterine plātationes vl' spuria vi-
tulamia nō dabūt radices altas. nec stabile fir
mamentū collocabūt: z si in ramis in tēpe ger
mīauerint: infirmiter posite a vento cōmoue-
buntur z a nimietate ventoꝝ eradicabūtur.

Postq3 spūs sanct⁹ cōmendauit castitatē cō-
iugij Hic redit ad dānandū feditatem adulte
rij siue cōcubitus fornicarij sicut pus fecit pro
parte. Est tū hic notandū q omis humana
psona duplicem hīe pōt bonitatē, vnaz sibi p
pziam viuendo virtuose in sua psona, aliaz ci-
uilem viuendo ciuiliter reipublice Vñ nō est
idem esse bonū virum et bonū ciuem, Cui⁹ ra
tio est. quia bona psona dicitur que viuit con
formiter legi date cōmuniter p oībus, Sed
ciuis bonus est nisi qui viuit vtiliter ciuitati
cuius pars est, modo prius ostensum est q vt
cōmuniter persone de fornicatiōe generate nō
sunt morigerate nec bone psonaliter propter
defectum educatiōis personalis, ideo spiritus
sanct⁹ hic ɔūter ostendit q nō sunt apti ad cō
munitatē ciuilem vñ ɔtinuatio talis est Post
q3 ostēdit q generatio cōiugalis sūme valeret
ad cōtinuādūz terreni regni pp etuitatē, q2 sic
dcm̄ est, ipperpetuū coronata triūphat, hic ostē
dit q generatio adulterina, sūme dispgit terre
ni regni ciuilitatē, Et circa hoc duo facit. quia
p̄mo ostendit q talis generatio nunq3 poterit
iustas leges p republica ordinare, stāte illo pn
cipio de fornicatoria generatōne cōtinuanda.
Scdo ostendit q dato q leges rōnabiles pos
sent ordinare leges tales. tū ppter maliciā nul
lo mō possunt durare, Et tertio sup istis assi-
gnat rōem q̄re, scda pa est ibi. Et si in ramis,
tertia ps ibi, cōfringētur Circa p̄mū est scie-
dum, q in om̄i ciuilitate ordinādaz debite: istō
req̄ritur circa leges. Primo q sint concordit
ordinate. scdo q sint p cōsuetudinē obseruate
et tertio q sint p ratōnes naturales fundate.
Mō sic est q seruādo leges cōcubitus forni-
carij iuxta sententiā impioꝝ sup̄, ca, ij. Nullū
pratū sit qd nō ptranseat luxuria nostra, nūq3
pūt ista p̄dicta obseruari, g illa lex nihil valet
Quātū g ad p̄mū vicz q leges ciuiles p tales
gētes nūq3 poterūt bñ ordinari, pbat sic. Nul
la lex pōt statui nisi ex cōcordi volūtate gentis
alicui⁹, sed talis gens q̄ ex vna parte est impia
in seipa, et ex alia pte multigens, i. ex distinctis
et diuersis generibus educata. nunq3 bene cō
cordabit in lege statuenda, ergo talis gens nō
est vtilis ad cōstituendū leges ciuiles. ista ra-
tio exp̄mit sub hac forma. Multigena aūt im
pioꝝ multitudo nō erit vtilis, supple ad aliqd
spectans ad administrationē vite p̄ntis: q2 sic
sunt naturaliter de multis generibꝫ. ita etiaz sūt
diuersificati in volūtatibus. z ideo valde diffi
cile est q gens multuz cōmixta de diuerso san
guine: puta de rhomanis. gallicis, anglicis, z
brytonibꝫ sit cōcors ad aliq̄d statuendū vtilit
q2 in tali cōitate quilibet diligit seipm z null⁹

rēpublicā. Sicut p oppositū satis patz Sint sex vel septē frēs legitimi q̄ pro aliq̄ ciuilitate vel cōitate zelū habeāt. magis erūt illi ciuitati vtiles q̄ duo de illegitio sanguine pcreati. sic ptz p exēplū de Machabeis in vtroq; libro p totū, z hec ē sniā illi⁹ text⁹ Illegiena āt ipio⁊ multitudo nō erit vtilis Scdo nc̄ariū est q̄ leges hm̄ excogitate sint p approbatōem lōgā et cōsuetudinē radicate. sed h̄ nō pōt fieri i humano genere dato indrūtet fornicario concubitu z adulterino. Et rō ē q̄ tales pgenies nō dabit radices altas, i. bonas genealogias antiq̄s, h̄ est nō poterit allegare, sic fecit au⁹ me⁹ sic pa⁹ sic abau⁹ sic oēs pgenitores mei, q̄ i generatōne illegitima null⁹ posset gdus cōputari si gñario p solā libidinē regularet. Et hec rō innuit̄ eū dr̄. Et adulterine gñationes non dabūt radices altas Tertio necessariū est q̄ leges hm̄ excogitate sint p bonas rōnes fundate. sed hoies lubrici et carnales nūq̄ h̄ facere p̄nt hoīes aūt legislatores opz esse ṽtuosos Isti aūt tales nō sunt. vn̄ nec stabile fundamētuz collocabūt. Ecc̄i. xlix. Rector fratr̄ stabilimentū ppli z eiusdē pncipatus sensatus ē stabilis Scdo pncipalr̄ in ista leōne assignat cām q̄re ppagatio illegitima nō est vtilis reipublice q̄ nlla lex durabit h̄ stāte: etiā si p seniores ordinet. Cui⁹ rō est q̄ filij tales nō recipiūt monita pm̄. Sicut em̄ rami debile nutrimentū recipientes a radicib⁹, germiare vl florere p̄nt sed nō fructificare, ita nec isti, licet possint incipere ṽtuose agere. nō tn̄ p̄nt cōtinuare. Vn̄ a qlibet mutacioē mūdi ipi etiā mutabūtur. ita q̄ lz in iuuētute sua p̄nas educatiōes ad cp̄s recipiat. tn̄ infirmit̄ posita, a vēto. i. a ɔdictōne mouebūt̄. i. ad dissensuz a nimietate. i. ab excessu ɔdcōnis et tribulatōis eradicabūt̄. i. suā paternā legē dimittēt. Vn̄ ptz q̄ gēs adulterina nō est vtil reipublice Hic ē dubitatio lralis ṽño. vt⁊ in actu adulterij ḡul⁹ peccet vir q̄ vxor, videt̄ q̄ nō, imo eq̄lit̄, q̄ ad penā diuortij ppter adulteriū iudicāt̄ a pari, g̃ cū pena debeat adeq̄ri pctō: videt̄ q̄ eq̄lit̄ peccēt. Añs pz xxxij. q. v. Precepit, vbi dr̄ sic. Si apd̄ nos qd̄ nō lz feīs eq̄ nō lz vir̄. z eadē kultus pari cōditione censet̄. Itē in eadē q̄stiōe xp̄iana, z recitat mg̃r sentētia⁊. iiij. li. di. xxxv. c. j. Xp̄iana religio adulteriū in vtroq; sexu pari rōne condēnat, g̃ pari pctō peccāt Ad q̄stionē dicēdū q̄ ceteris parib⁹ plus peccat vxor Notādū est tn̄ q̄ q̄ntuz ad bonū fidei qua vterq; alteri obligat̄, eq̄liter peccāt q̄ eq̄liter obligant̄. lz vlterius q̄ntū ad bonū plis plus peccat mulier q̄ causat incertitudinē plis. vn̄ simplr̄ loq̄ndo plus peccat vxor adultera q̄ vir adulter.

Ad argumētuz in oppositū cōcedēdū est, q̄ ad paria iudicant̄ in cā diuortij. q̄ illud ppter qd̄ faciendū est diuortiū, est fractio fidei, z q̄ntuz ad hoc equaliter peccant in actu adulterij. nō tn̄ equalr̄ simplr̄. Vn̄ dicendū q̄ ad eq̄lem penam iudicantur sed nō ex equalib⁹ causis, sicut duo fures quo⁊ vnus ē in duplo peior alio ad eq̄lem penā. vicz suspendiū iudicāt̄ licet em̄ ad equalē penā iudicent̄, nō tn̄ seq̄tur q̄ eq̄liter peccent, q̄ mulier peccat cōtra bonū fidei z cōtra bonū plis. z ideo causa diuortij in muliere ē maior, lz in vtroq; sit cā sufficiēs.

Scdo pōt esse dubiū, vt⁊ fornicādo ceteris parib⁹ plus peccet vir q̄ mulier. Dicūt doctores sic sanct⁹ Thomas, iiij. snia⁊. di. xxxv. q. j. art. iiij, q̄ vir. Et rō est q̄ plus hz de bono rōnis. lz mulier plus hēat de materia tēptatōis q̄ magis ē fragilis. Sz cōtra ista est aug⁹. de adulterio cōiugato⁊, z ponitur in canone. xxxij. q. vij. Indignant̄, Indignant̄ inq̄t mariti si audiant adulteros viros pēdere similes adulteris feminis penas: tn̄ tanto graui⁹ eos puniri oportuit q̄nto magis ad eos ptinet: et ṽtute vincere et exēplo regere feminas Ad istud dicēduz ē q̄ licet vir q̄ntum ad vnā circūstantiā grauius peccet puta q̄ntum ad hoc q̄ magis teneat̄ vigere virtute z rōne, tn̄ pensando oēs circūstantias mulier magis peccat. Beat⁹ autē aug⁹. nō loq̄tur in dicta auctoritate nisi de sola circūstantia virtutis z rōnis que in viro debet p̄eminere. Hanc tamē viam videlicet q̄ vir plus peccat tenet Petrus de tarētasia, di. xxxv. q. iiij. Sed cōtrariū tenet sanctus Thomas et Richard⁹ de media villa in scp̄tis suis Auctor ṽo summe confesso⁊. li. iiij ca. xxij. q. ix. respondit ponēdo ṽba Petri. Dicit em̄ Petrus q̄ vir plus peccat. z addit in fine. idem p oīa dicit sanct⁹ Thomas li. iiij. qd̄ tn̄ salua pace sua nō est ve⁊, imo dicūt recte cōtraria. Dicit em̄ Petrus q̄ vir plus peccat ppter redūdantiā rōnis. Thomas ṽo q̄ mlier q̄ plus facit cōtra bonū mr̄imonij. Tertio posset esse dubiū. Vt⁊ plus peccat ceteris paribus vir adulterando q̄ sacerdos fornicādo Et dico p nūc q̄ ceteris parib⁹ sacerdos plus peccat. Rō est, q̄ sacerdos solēniter vouit continētiā ab oī muliere z totalit̄ se deo dedicauit vir iurauit mulieri fidelitatē, z ad oppositum continētie se obligauit si velit vxor h̄ ē ad oppositū actū. g̃ sacerdos magis se elongauit ab actu carnis. q̄ vouit q̄ nūq̄ cū aliq̄ zc. Item magis solēniter vouit q̄ ɔiugat⁹ iurauit, q̄ votū suū solēnisatū ē p sac⁊ ordinē qd̄ sacramētū est maioris reuerentie q̄ mr̄imoniū sicut omnes clerici cōfitent̄, z certitudinalr̄ hoc est ve

rū, q2 illud sacramentū directe ⁊ imediate applicat hoīem ad cōficiendū corp⁹ xp̄i verꝫ in sacramento altaris, qđ est maximū qđ pōt homini cōicari in hac vita. Sed contra, nō plus tenet̄ sacerdos q̄ȝ dyacon⁹ ⁊ subdyacon⁹, quia qū fit subdyacon⁹ vouet castitatē ⁊ cōtinentiā solēniter ⁊ nunq̄ȝ postea. Hic sunt duo dicēda vnū quotiēscūq̄ȝ postea ordinat̄ totiēs d̄ facto ꝑtestatur se approbare votū solēnisatū in p̄ma susceptiōe sacri ordinis. Unde sacerdos facit tres ꝑtestatiōnes de obseruanda cōtinentia. Scđo dico q̄ subdiacon⁹ etiā magis peccat fornicando ceteris parib⁹ q̄ȝ cōiugatus. Et rō est q2 votū suū est solēnius ꝓpter sacramentuꝫ qđ suscipit et ꝓpter finē ad quē extūc applicat̄. Probare aūt q̄ ordo sit solēnius sacramentū q̄ȝ mrīmoniū reputo sup̄uacuū. Istam solutōnem de fornicatōne sacerdotis et adulteri confirmo ꝑ Can. xxvij. q. j. c. Sic bonū. et ca. Proposito. In p̄mo caplo dī q̄ vidue vouētēs virginitatē etiā et frangētes votū peccant grauius q̄ȝ adulteri, qđ apparet essēt ꝓpositū. Sed pōt responderi q̄ illud capl'm loq̄tur de viduis q̄ primo vouerūt castitatē ⁊ postea cōtrahūt matrimoniū. ⁊ hoc est grauius q̄ȝ vouere castitatem ⁊ postea fornicari. verꝫ est q̄ hec est intētio illius capl'i et alteri⁹ capl'i. ꝓposito. vn̄ vterq̄ȝ Canon loq̄tur de vouentib⁹ castitatē ⁊ postea cōtrahentib⁹. Sic habetur de illis clericis fornicariis. di. xxxij. eos. Ideo istis omissis accipio media planiora. Primo sic. grauī⁹ peccat monialis fornicando q̄ȝ vxor adulterando, sicut dicit aug⁹. de scā v̄ginitate, longe aū mediuꝫ. Sed grauius peccat sacerdos fornicando q̄ȝ monialis vel religiosus q̄cūq̄ȝ, nō infra sacros. ergo grauius peccat q̄ȝ adultera vel adulter. q2 si grauius peccat q̄ȝ adultera, tūc etiā grauī⁹ peccat q̄ȝ adulter, sicut dictū est in p̄ma dubitatione. vn̄ videt̄ mihi q̄ sacerdos ē magis solēniter obligatus ad castitatē q̄ȝ monachus in quātū talis nisi forte siliter infra sacros. ⁊ pari rōne magis q̄ȝ scīmonialis. vel quecūq̄ȝ religiosa inq̄ntum religiosa

Lectio XLVI

Onfringētur eni

rami incōsūmati ⁊ fruct⁹ coꝝ inutiles et acerbi ad mādūcandū ⁊ ad nihilū apti. Ex iniq̄s eni̅ oēs filij qui nascūtur testes sunt nequitie aduersus parentes in iterrogatōne sua. Finis et vtilitas hūane generatiōis, est ꝑles bene disciplinata in bonis morib⁹, ⁊ ad deum cognoscendū et colendū p̄ncipaliter ordinata, talis autē proles honorat deū ꝑ obediētiā et parētes exhibēdo eis reuerentiā. De tali ꝑle dī Eccl. iij. Filij sapientes ecclīa iustorū ⁊ natio coꝝ obedientia ⁊ dilectio. Et cito post. Deus ēt honorauit prēm i filijs. Postq̄ȝ ergo reprobauit generatōem vagā ⁊ illegitimā ꝑ h̄ q̄ repugnat reipublice ⁊ hūanis legibus, h̄ reprobat eandeꝫ ꝑ hoc q̄ repugnat tā nature q̄ȝ dei legib⁹. Suadet eni̅ natura deo et parētib⁹ exhibere reuerentiā, q2 bn̄ficia eoꝝ sunt irredibilia, sicut dicit aristo. viij. ethi. Ostēdit ḡ duo in ista lcōne, p̄mo q̄ ꝑles male disciplinata d̄o tribuit rebelliōnē, scđo q̄ parentib⁹ exhibet cōfusionem, scđa ꝑs ibi. Ex iniq̄s. Describit aūt sp̄ussctūs malos parētes ⁊ malos filios sub figuratiua locutōe radicis ⁊ ramoꝝ, vocās parētes radices ⁊ filios ramos. Ad Rho. xj. Et radix scā et rami. Dic̄ ḡ p̄mo sic. Cōfringētur eni̅ rami incōsumati. Cōsūmatio et cōpletio hoīs est vniri deo ꝑ cognitōem ⁊ amorem Eccl. xliij. Consūmatio sermonū ipe est. Unde oīs hō a deo diuisus est impfect⁹ ⁊ incōsūmat⁹. Et q2 mali filij indisciplinati sunt a deo diuisi. ideo merito vocant̄ rami incōsūmati et isti cōfringent̄. Confractio importat violentiam i diuisiōe. vn̄ mali hoīes cōfringent̄ i morte. s3 bti et scti suauit̄ ⁊ volūtarie diuident̄. Desiderant eni̅ dissolui ⁊ eē cum xp̄o. Ad Phil. j. vn̄ q2 isti pctōres vellent h̄ sp̄ viuere nec vnq̄ȝ aliā vitā videre iō cōtra volūtatē eoꝝ dissoluūtur. et iō merito cōfringi dicūtur. in ps. Reges eos in virga ferrea ⁊ tanq̄ȝ vas figuli confringes eos. Alia rō est q2 aliter separat artifex ramū sol dū ab arbore quā intēdit in edificio collocare ⁊ aliter ramū putridū, ⁊ sic'cū q̄ ad nihilū valet nisi ꝑ igne, nā p̄mū ramū curiose secat et scđm frangit negligēter nō curādo q̄uo cadat. Isto mō deus sanctos recedentes de hac vita quasi delicate dissoluit. q2 hoc reperiunt qđ p̄us desiderauerūt, ⁊ poīt eos i edificio celesti in glā et honore eterno. Eccl. xxiiij. Rami mei honoris et glē, dicit sapientia q̄ a deo est. sed miseros pctōres paratos ad igneꝫ eternū. confringit totalit̄ vt cadant in ignem eternū. sicut ipe ꝑ ps. ꝓmittit. Cōfringā illos nec poterūt stare, cadēt subtus pedes meos. ⁊ sic ptꝫ quare vocat eos ramos incōsūmatos et q̄uo cōfringent̄. S3 q̄ sunt digni sic cōfringi ondit cōseq̄nt. q̄ si eēt arbor q̄ faceret fructū mortiferū vel nulli⁹ vsui aptū. digna eēt cōfringi vel succidi. Iuxta illud Math. vij. Oīs arbor que nō facit fructū bonū excidet̄. ⁊ in ignē mittet̄. sed isti faciūt fruct⁹ inutiles et ad nihilū vtiles. i. opa deordinata cōtra deū et rectā rōem. Et ideo iustū est eis confringi. Uocant̄ eī opa hoīs fructus hoīs. q2 sicut a fructu cognoscit̄ arbor et arboris bonitas, ita ꝑ opera hominis

A

eius bonitas agnosci pōt. Math. vij. Ex fructibus eoꝝ cognosceti eos, nō ex fatua cortice nō ex coloris apparentis pulchritudine: nō ex filioꝝ .i. ꝟboꝝ sanctitate, sed ex fructibꝰ eoꝝ cognoscetis eos. et q2 fructus istoꝝ peccatoꝝ sūt inutiles z acerbi ad manducandū z ad nihilū apti, ideo dignū est eos in morte confringi et

B igne eterno cōburi. Notandū est ꝙ fructus id est opa sanctoꝝ sunt et esse debent alimēta nostra. Nā ex exēplis et operibꝰ bonoꝝ debemus pficere et nutriri sicut homo augeꝝ z crescit ꝑ hoc ꝙ mādúcat corꝑaliter. Et ideo sancti viri et honeste viuentes .i. pascūt oēs ꝓximos ꝓximos z vicinos suos exēplis ꝟtutuz suaꝝ. et licz hoc oī hōi cōueniat, maxime tn̄ viris ecclesiasticis qbus dicit Math. xiiij. Date vos illis mādúcare. Sed ꝑ oppositū quidā sunt quorum fructus mortiferi z acerbi sunt ad māducandū qui viuūt de rapinis in sugbia libidine z iniusticia. Prouer. x. Fructꝰ impij ad peccatū. Scd̄a pars huius lcōnis est ostēdere ꝙ proles indisciplinata rependit parētibꝰ confusionē. Et huiꝰ ratio est ista, qm̄ discipulus male respōdit et errat in dictis suis sicut ignorās psumptio quedā est cōtra magistꝝ suū qui eū tenebatur docuisse. vnde verecūdiaz facit magistro discipulus ignorās. z famulus inutilis facit verecūdiam dn̄o suo qui eū tenetur curialiter educare, mō parentes tenētur eē magistri et quasi dn̄i filioꝝ. z ideo qn̄ sunt mali ē mgna confusio parentū Ecci. xxij. Confusio patris ē de indisciplinato filio Et hoc est qd̄ dicitur in lsa. Ex iniqs eīn̄ oēs filij qui nascūtur testes nequitie aduersus parētes in interrogatōne sua. Pōt tn̄ spēaliter littera legi de illegitime generatis, ꝗ qn̄ de suis parētibꝰ interrogant: fiūt testes neqcie parentū, si tn̄ veꝝ dicāt Fructus eoꝝ inutiles. Nota ꝙ i scriptura sacra

C hō arbori cōpatur. Marci viij. Video hoīes sicut arbores, hn̄t eīn̄ qndā silitudinē viuēdo: crescēdo: fructū afferēdo z finaliter decidēdo: Arbor eīn̄ nō viuit nisi ꝑ calorē celestē z humorē terrestrē. Sic nec moraliter viuit hō vita gre nisi ꝑ huilitatē z caritatē. humilitas oritur de terra, i. de intensa cōsideratōne ꝙ terreni sumus z in terrā reuertemur in breui. Vn̄ sicut ille arbores q ꝓfundius radices suas in terrā figūt viuūt diutiꝰ et stant stabilius Ita illi homines qui se diligētius z apertius terrenos eē recogitant. viuūt ꝑfectius vita gr̄e. z stant firmius contra tēptationes culpe. Sicut eīn̄ arbores plantate in planis vel in vallibꝰ: minus excutiūtur et fatigant, ꝙ ille que stant in mōtibus, Ita ꝑsone humiles refugiētes dignitates z honores ꝯtēte de sua simplicitate: viuūt multo qetius in suis ꝯsciētijs ꝙ illi q se ingerūt ad officia et dignitates z ambitiōnes mundi: et q2 xp̄s sūme fuit humilis, ideo q suas radices figit et fundat i xp̄o: viuet z crescet z fructum faciet: sicut ipe docet Joh. xv. Ego sum vitis et vos palmites, z sic palmes nō pōt ferre fructū a semetipo nisi māserit in vite: sic nec vos nisi in me māseritis. Ergo sit deus i nobis z maneamꝰ in ipo. De hac silitudine hoīs ad arborē: loqtur Innocētius in de vtilitate conditiōnis huāne. Hō inqt est arbor euersa: cuiꝰ radices sunt crines: truncus caput cuz collo: stipes pectus cū aluo. rami vlne cū tibijs. frōdes digiti cū articulis Scd̄o assilatur in crescēdo: q2 qauis inferior ps terre adhereat, potior tn̄ et pulchrior terre supemiet tēdēs ꝟsus celū Sic moraliter: licet nc̄ario oporteat nos aliquā sollicitudinez circa terrena hr̄e: tn̄ potior pars volūtatis nostre debet tendere ꝟsus celuz. Esa. xxxvij. Quod saluatū fuerit de domo iuda: et quod derelictū est mittet radices deorsum et faciet fructū sursum Tertio assilatur homo arbori in fructū ferendo, sicut eīn̄ arbores ꝑmo germinant. scd̄o florent, tertio portāt fructus. Ita fm̄ Crysost. omelia. xxxij. Germē sunt bone cogitatōnes, flores bone volūtates fructus bone opationes. Math. vij. Arbor bona: fructus bonos facit. Quarto assimilatur hō arbori in cadendo. Arbor eīn̄ q diu creuit, z tandē pre senio deficit, ad illā partem cadit: versus quā ramos plurimos viuendo extendit. Sic hō moriens ad illā partem cadit: ad quā plures cogitatōnes z affectiones viuendo trāsmisit siue in celum siue in terram siue cadat in infernū. Ecci. xj. Si ceciderit lignū siue ad austrum siue ad aquilonē vbi ceciderit ibi erit. Est igitur hō moraliter arbor

D Sed qd̄ dolendū est multe arbores faciūt fructus inutiles z acerbos ad manducādū. Sūt eīn̄ qdam fructus peccantiū pleni vermibus corrosis, qdam saporibus amaricatiuis. et qdam pleni sunt humoribꝰ inflatiuis Primi sunt fructus lasciuie z carnalis delectatōnis. Secūdi autē sunt fructus auaricie z mūdialꝭ possessionis. Tertij sunt fructus supbie z tpalis ambitōnis. Primi inqꝫ sunt fructus lasciuie z carnalis delectatōnis z hi pleni sunt vermibus corrosis. Videmus interdū pomum pulcherrimū extrinsecus z apparet valde bonum: et tn̄ intrinsecus latet vermis z inueniꝭ totum corrosum interius. Isto mō suggestio voluptatis apparet exterius suauis z delectabilis tpe tēptationis. z nī cum scelus ppetratum fuerit inueniꝭ vermis qui corrodit cōsciētiā: q nisi interficiaꝭ in hac vita: viuet ieternū.

Esa. vlti. Vermis eoꝝ nõ morief. hic ē vermis mordēs ederā sub cui⁹ vmbra Jonas delectabaf. Jone. iiij. Letat⁹ est Jonas leticia magna et statī post morsuz vermis aruit Edera ē pax cōsciētie sub q̃ Jonas q̇ interptaf colūba et simplex ⁊ innocēs delectaf. vermis aduenit sub delectatōe ⁊ statī aruit edera. q꞉ turbaf cōsciētia transeūte actu ⁊ ꝑmanente reatu. ⁊ ideo valde fatuus ē qui istū vermē nō interficit q̄ citi⁹ pt ⁊ sic puer frangēs vel scindēs pomū pulchrū: de q̇ sperauit se habuisse bonū cibū: reputat se deceptū. De q̇bus loq̇tur Apl's ad Roma. vj Que ergo fructū habuistis tūc in illis in q̇bus nūc erubescitis. Nā finis illoꝝ mors. ẜ ab sit q̄ tales sint pctores q̄ Cayn de quo legimus Geñ. iiij. q̄ obtulit deo de fructib⁹ terre spicas corrosas cōculcatas a bestijs ⁊ contritas Vti nam isti inueterati dieꝝ maloꝝ q̇ sunt corrosi ꝑ vermes infinitos in ꝯsciētijs. ꝯculcati ꝑ bestiales delectatōnes a iuuētute sua ⁊ vsq̄ ad senectā ⁊ seniū: vellent tñ in fine dieꝝ suoꝝ offerre se deo ⁊ penitentiā ⁊ sacrificiū vespertinū

E Sed nota q̄ in veteri lege ⁊ in ꝑmitiua ecclesia dabanf ꝑmitie de fructib⁹ ⁊ frugib⁹. mō vix dātur decime. ita eccl'ia olim habuit vonētes ꝯtinentiā in iuuētute: ⁊ dabanf deo primi fruct⁹ Justū est eñ vt detur sibi de fructib⁹. q꞉ ipe ē verus pr̄. i. pr̄ patꝝ: cui clamamus Abba pater. Ad Gal. iiij. Et iō sumite de optimis terre fructib⁹. ⁊ deferte viro mūera. Geñ. xliij. Offeram⁹ ergo ꝑmitiua terre nr̄e. et ꝑmitiua vniuersi fructus. Neemie. x. Scd'i fruct⁹ inutiles sunt fruct⁹ auaricie ⁊ mūdialis possessiōis et isti sunt pleni saporib⁹ amaricatiuis. q̇cūq̄ eñ reb⁹ mūdi incūbit acq̇rēdis possidēdis vel expendēdis. freq̄nter turbaf ⁊ amaricaf in corde suo q̄ntūcūq̄ etiam videaf viuere in pace. Esa. xxxviij. Ecce i pace amaritudo mea amarissima. Aliud etiā est notandū. q̄ comedentibus poma cruda ⁊ fruct⁹ imaturos. sani cibi fiunt insipidi Sic isti q̇ nimis delectānr ī diuitijs vl' ꝯseruādis vl' dispēsandis. cib⁹ aīe q̇ nō perit: cib⁹ ṽbi dei. cib⁹ deuotōnis ꝯteplatōnis ⁊ orōnis appet insipid⁹ In cui⁹ figurā legim⁹ Josue. v. q̄ q̄cito filij isrl' inceperūt vesci fructibus terre ꝓmissionis. statim defecit eis māna diuine dispēsationis. nec āplius descendit de celo. Jsto simili mō est de diuitib⁹ habētib⁹ consolationē suā. hic in bonis terrenis deficit eis cōsolatio quā sancti habēt in diuinis Vñ Aug⁹. j. de trini. Cōtēplatio est illa spēs q̇ rapit oēm aīam desiderio tanto ardentiorē q̄nto mūdiorē. ⁊ tanto mūdiorē q̄nto ad spūalia surgentem. ⁊ tanto ad spūalia surgentez q̄nto carnalibus ⁊ terrenis morientē. Sed ex quo fructus administratōnis tēporaliū est amarus: ⁊ tamē aliquas ꝑsonas i ecclesia dei oportet administrare tēporalia. quō ergo possunt illi fructus dulcorari. Certe dicendū est ẜm Aristo. ij. de vegetabilib⁹ et plantis. Fructus amar⁹ missus in ignem ⁊ assatus efficitur dulcis. sicut pꝫ de pomis que sunt acerba ⁊ ad comedēdum cruda: q̄n bene assantur ad ignem fiūt satis dulcia. Jsto mō vos qui estis occupati in vita actiua circa administrationē tpaliū freq̄nter gustatis amaritudines mūdi ⁊ tribulationes circa plurima. ⁊ iō si velitis occupatōnes vestras facere dulces. oportet vt bñ assenf in igne charitatꝭ ne sint crude. j. Coꝛ. xvj. Opera vr̄a in charitate fiant. Exodi. xij. Nō comedetis ex eo crudū nec coctuz aqua. sed assum tm̄ igni. vt oīa facta vestra oīa bona que habetis ad honorē dei ⁊ proximi referatis vtilitatem: q꞉ qui sine caritate amat diuitias fructū nō capiet ex eis. Eccs. v. Et q̇ hoc nō fecerit: timere poterit illud Hyere. xij. Cōfundemini a fructibus vr̄is ꝓpter iram furoris dñi. ⁊ Hyere. xxj. Visitabo sup vos iuxta fructū studioꝝ vroꝝ. Tertij fructus inutiles sunt fructus supbie ⁊ tēporalis ambitōnis. ⁊ isti sunt pleni humoribus inflatiuis Esa. x. Visitabo sup fructū magnifici cordis ⁊c. Licet eñ honores ⁊ reuerentie suauiter sapiāt. tñ ꝑiculose inflant. De gestꝭ alexandri narraf q̄ milites sui in india inuenerūt fruct⁹ ita dulces q̄ de eis nō potuerūt saciari. vñ facta est ꝑ nimiū eoꝝ esuz strages ⁊ pestis magna inter eos. Sic moraliter fruct⁹ honoꝝ et reuerētiaꝝ sunt ita dulces q̄ difficile ē sanari de eis. bonū est eñ cū istis fructib⁹ infatuis comedere sal. q꞉ valde expedit affectōi vl' honoris seculi salire sale discretōnis ⁊ modestie. Job. vj. Nūquid comedi poterit insulsuz qd̄ nō est sale cōditū. Sic eñ cōtingit vti honorib⁹ ṽtuose. q꞉ fatuū eēt docere subditos honorare nisi essent qui honores deberēt recipe. Et iō dicit Aristo. vj. topicoꝝ. q̄ oēs appetūt honores. Vñ nō bene diffinif ẜm eū ibidem ambiciosus sic. Ambiciosus ē appetens honores. sed oportet addere q̄ sit deordinate appetēs honores. Apponendū est ḡ sal sapiētie ⁊ discretōnis ⁊ sic vtendū est fructib⁹ honoris laudabiliter. Eccl. xxxvij. Et sapiēs aīe sue sapiēs et fructus illius laudabiles. Hec sapiēna est humilitas. q꞉ Prouerb. xj. Vbi est humilitas ibi est sapiētia. et Eccl. xj. Sapiētia huīliati exaltabit caput illius. Et h̄ ē q̄ de iusto dr̄ Esa. xxxvij. Mittet radices deorsum ⁊ faciet fruct⁹ (sursuz

Lectio XLVII.

Ustus autē si mor

te p̄occupatus fuerit: in refrigerio erit Duo declarata sunt sup̱ius de iniustis in fine tertij capli. Primū est q̄ si cōtingat eos diu viuere: carebūt nihilominus senectutis honore. Secūdum est: q̄ si cōtingat eos in iuuētute mori celeriter, mors illoꝝ erit in eterno dolore, vt ergo appareat p̄rogatiua iusticie contra miseriam culpe In ista parte ostendit q̄ iustis et sanctis cōuenient duo cōtraria duoꝝ p̄dictoꝝ, ita scʒ q̄ si moriūtur iuuenes: liberabūtur a dolore. et paruo tēpore nō obstante: digni habebunt senectute et honore: etiā si viuant modico tēpore: dūmō tamē iuste ꝛ virtuose viuant. Et circa istud duo facit. Primo ostendit qualit̄ iusti liberabūtur in iudicio p̱ticulari in morte. Secūdo quō malos accusabūt et cōuincēt in iudicio generali in cōmuni resurrectōne: in fine capituli. Venient in cogitatōne Circa p̄mū duo facit. Primo ostendit q̄ mors iusti in iuuentute nō arguit q̄ deus talē iuuenē nō diligat Secūdo assignat vnā causam q̄re deus h̄ fieri p̱mittit. Scđa ps ibi. Placens deo. Circa primū duo facit. q: p̄mo ostendit q̄ iust⁹ in iuuētute moriēs lucrat̄ eternā hereditatē Secūdo q̄ p̱pter defectū etatis nō p̱dit v̄tutis felicitatē. ibi Senect⁹ eni. Circa primū dic̄ sic. Iust⁹ aūt si morte p̄occupat⁹ fuerit in refrigerio erit. Inter errores p̄dctos in opiōne impiorū posita in scđo caplo diffuse. istud fuit vnū. q̄ nulla merces tribuit̄ iustis post hanc vitā. vn̄ dixerūt: nō est refrigeriū in fine hois. et iō spūssanctus affirmat oppositū cōtra istos dicens. q̄ quōcūq; moriat̄ iustus in refrigerio erit. Et rō est. quia sicut mali habent refrigeriū in p̄nti. et iō habebūt ardorē caloris in futuro ita iusti qui sūt mō positi in camino tribulatōnis: erūt postea in refrigerio. Vn̄ p̱nt dicere illud p̄s. Trāsiuim⁹ p̱ ignē et aquā ꝛ induxisti nos in refrigeriū. Per ignē tēptatōnis In p̄s Igne me examinasti ꝛ nō est inuēta in me iniq̄tas: ꝛ aquā tribulationū. In p̄s. Saluū me fac d̄s qm̄ intra: aque vsq; ad aīaʒ meā. Sʒ p̱ cōtrariū: iniusti et reprobi q̄ mō sunt in delicijs tūc ponētur in stagno ignis ꝛ sulphuris. Job xxiiij. Ad nimiū calorē trāsiet ab aq̄s niuiū. et vsq; ad inferos peccatū ill⁹. Exemplū isti⁹ inste tribulatōnis de diuite ꝛ Lazaro. Luc. xvj. Diues eni in tormentis cruciat⁹ dixit. Pater abraam mitte lazaꝝ vt intingat extremū digiti sui ꝛ refrigeret linguaʒ meā Et ideo iuxta cōsilium p̱phete Hyere. vj. State sup̱ vias et videte et interrogate de semitis antiq̄s q̄ sit via bona ꝛ ambulate in ea et inuenietis refrigeriū aīabus vestris. Justus ḡ iusticia generali si p̄occupatus fuerit in morte. i. ante naturā etatem morti⁹ fuerit in iuuentute vl' media etate nihilomin⁹ in refrigerio erit. Legit̄ de quodā viro l̄rato q̄ morti⁹ iuuent⁹ fuerit sedens inter libros suos in cathedra habēs in gremio suo libꝛ ap̱tum. cūq; alij ꝯpatiētes aduenirent et multū de tam subita morte tristarent̄. cōsiderātes diligētius inuenerūt manū suā iacentē et iudicē extentū ad textū huius lcōnis. Justus aūt si in morte p̄occupatus fuerit ꝛc. vn̄ meri ce dicit̄. Mors iusti subita: quā precessit bona vita. Non minuit merita si moriat̄ ita. Vnde licet mors maloꝝ sit mala, mors tamē bonoꝝ est preciosa in cōspectu domini. vnde Bern. in epl'a quadā. Bona mors iusti p̱pter requiē. Melior p̱pter nouitatē. optima p̱pter securitatem. Ecōtra mors peccatorū: mala siq̄dem in mūdi amissione. peior in carnis separatōe. pessima in vermis. ignisq; duplici cōtritōne Idē in eadem epl'a. Preciosa inq̄t mors sanctorū. preciosa plane tanq̄ victorie ꝯsūmatio. tanq̄ vite ianua et securitatis ingressus. Just⁹ autē si morte p̄occupatus fuerit in refrigerio erit. Ista p̄occupatio pōt dupliciter intelligi. Uno mō vt mors veniat ex im̄puiso s̄m quē modū dicim⁹ hoiem p̄occupatū qn̄ aliq̄s casus euenit de q̄ nō cogitauit et de q̄ sibi non p̄uidit. Alio mō pōt intelligi p̄occupatio tp̄is cōsueti abbreuiatio. p̄mo mō nullus iustus pōt p̄occupari: q: eo ip̄e q̄ iust⁹ est: morte p̄ meditat̄ et ad mortē disponit̄ Vn̄ Senec. de naturalib; questionib. li. iij. Effice mortē tibi cogitatōne familiarē: ita vt si sors tulerit possis ꝛ ei obuiam exire Scđo mō iustus pōt p̄occupari morte qn̄ vicʒ morit̄ in iuuentute vl' in media etate. vel qn̄ nō putauit. Vn̄ Seneca in. v. epl'a Quorūdam vitā mors in medio flore p̄scindit aliorꝝ interrūpit ip̄a p̄ncipia. alterius cōtinuata mors. somn⁹ est. alius intercenādūʒ solut⁹ est. et ideo ista mors continue p̄cogitanda est. Vn̄ Seneca epl'a. xxv. Nihil eque tibi proficiet ad tp̄antiā oīm rerū q̄ntū freqūēs cogitatio breuis eui: ꝛ hoc incerti. Quicq̄d ergo facies respice ad mortem Dubitatio l̄ralis. vtrū mors sit pena inflicta p̱ peccato p̄mi parentis Quod nō videt̄. quia oīe cōpositū ex contrarijs naturaliter dissoluit̄. corpus hūanum est hmōi. ergo ꝛc. Preterea bestie moriūtur q̄ nunq̄ peccauerūt. ḡ similit̄ hoies q: eq̄lis cōditōis videnit̄ in ꝯpositiōe ꝛ in cōplexiōe. ḡ in resolutōne Propterea q̄ rōne mors fuisset inflicta p̱ p̄mo pctō tanq̄ pena iusta. eadeʒ rōne dʒ mō infligi p̱ q̄cūq; pctō mortali. ꝛ sic deberet hō mori q̄cito peccaret. Ad oppositū est Aug⁹. in de ciui. dei. c. xv. Cōstat inter catholicā fidē tenētes ip̄am nob corpis mortē nō lege

nature q̄ nullā mortē hōi deus fecit. sed meri
to inflicta est pctīs qm̄ pctm̄ vindicās deus di
xit hōi in quo tūc oēs eram⁹. terra es ⁊ in terrā
ibis Idē Dyon. ca. iiij. cele. ierarchie. Ad q̄
stionē dicendū q̄ sic. fuit enī natura hūana cre
ata cū dono originalis iusticie per quā anima
habuit pfectū dominiū sup corpus. ppter qd̄
potuit corpus vinificare ⁊ regere sine lesione:
vel q̄cūqz infirmitate. ⁊ iō habuit potētiā non
moriēdi. Istud aūt dominiū fuisset traductū
in plē. vn̄ fuit datū sibi. p se ⁊ p suis q̄zdiu fuis-
sent deo subiecti. qm̄ igit peccauit pdidit meri-
to istud dominiū. ⁊ iō ipo deserēte deū creato-
rem suū volūtarie: aīa incurrit necessitatē dese
rendi corp⁹ suū diffuse declarat beat⁹ Augu-
stin⁹. xiij. de ciui. dei. in mltis caplis. ⁊ sic de fa
cultate nō moriēdi incidit libere. p se ⁊ p suis ī
necessitatē moriendi. Vn̄ dicendū q̄ mors est
homini naturalis ⁊ tn̄ pena inflicta. sicut si do
minus daret seruo suo originarie libertatem ⁊
postea ppter ingratitudinē suā puaret eū tali
libertate. tūc seruit⁹ foret illi ⁊ penalis ⁊ natu-
ralis Ad pmū dicendū q̄ lz sic ɔponit hō ex
cōtrariis: fuisset tn̄ p donū supadditū nature
cōseruatus a morte. Vn̄ vez est q̄ oē ɔposi
tū ex cōtrariis corrūpitur naturaliter. secus tn̄
sit p donū supnaturale. sicut dictū ē. Ad scdm
bestie nunq̄z illud donū habuerūt. sic vt earū
aīe nūq̄z deo obedire potuerūt. ⁊ iō in eis nō ē
mors pena: sz natura. In hoīe aūt lz natura in
se cōsiderata sit mortalis. habuit tn̄ donū quo
morte carere potuissz. ⁊ iō in nob est pena qd̄ i
eis est natura. Ad tertiū Seneca dixit. Li-
cet de dono originał iusticie nihil sciret q̄ntū
ad h̄ q̄ dic̄ q̄ mors natura ē hoīs. i. ɔpis natu
ram siue cōpositōem nature. vez dicit: sz q̄ntū
ad scdm. falsū dic̄. q̄ pena ē cū sit expoliatio
ne doni pbabiti vt pus dictū est Vn̄ anselm⁹
in meditatōnib⁹ suis. O dure ⁊ durior casus.
Heu qd̄ pdit hō ⁊ qd̄ inuenit hō. Perdit bea
titudinē ad quā factus est. ⁊ inuenit mortē ad
quā factus nō est. Illo die venim⁹ a patria ad
exiliū. a visione ad cecitatē. a iocūditate imor-
talitatis ad corruptionē mortis. Misera cōdi
C tio. q̄ntus dolor. q̄nte dānum. q̄ue totū De mor
te breuiter notandū est. mors debet sp pmedi-
tari: mors nō pōt declinari. mors nō debet ti-
mide formidari. Primo dico q̄ mors debz cō
tinue pmeditari. Fatuū est facere puidentiam
cōtra illud qd̄ ignorat̄ futuz. ⁊ dimittere pui-
dentiā cōtra illud qd̄ scitur necessario fore fu-
tuz. Fatui sūt q̄ ɔtra natale xpi mō puidēt ve
stimēta robas ⁊ cibaria: ⁊ tn̄ nesciūt an natali-
ciū expectabūt. ɔtra mortē aūt nihil puidēt q̄
tn̄ certissime ē futura. Vn̄ Seneca epla q̄daz

Nulli⁹ rei meditatio tā certa ē. ad cetera enī ex
ercemur fortassis sinpuacuū. aduersus paupta
tem preparatus ē anim⁹ q̄ nō sūt pmansure di-
uitie: ad ɔtēptū doloꝝ nos armam⁹ q̄ a nobis
nunq̄z exiget hui⁹ v̄tutis expimētū. qd̄ est stul
tius q̄z fastidiose mori. ⁊ ideo iuxta ɔsiliū sapiē
tis Eccī. xiiij. Memor esto qm̄ mors non tar-
dabit. Et certe defect⁹ mēorie ⁊ cogitatiōis fa
cit nos impatos ad mortē ⁊ ad moriendū inex
pertos qm̄ necesse ē. vn̄ Seneca. Quid est qd̄
nos pigros ⁊ inertos fac̄. Et r̄ndet. Neo nr̄m
cogitat qm̄ sibi ex h̄ domicilio migrādū sit. sic
veteres inq̄linos indulgētia loci ⁊ ɔsuetudo e
tiā inter iniurias detinet ius aduersus corp⁹ cē
liber tāq̄z migratur⁹ habita pponē q̄nq̄z ei⁹ cō
tubernio esse carendū. fortior enī eris ad nēcita
tem exeūdi. Scdo mors non pōt declinari.
Vn̄ notat moraliter Aug⁹. xiij. de ciui. c. ij. q̄
istud v̄bum morior eris. nō pōt s̄m bonā grā-
maticā declinari more alioꝝ v̄boꝝ. Dicit ei sic
Nō importune neq̄z incongrue arbitror acci-
disse ⁊ sine industria hūana. iudicio forte diui
no: ⁊ h̄ v̄bū qd̄ est morit̄ in latina lingua nec
grāmatici declinare potuerūt ea regula q̄ cete
ra talia declinant̄. nā ab eo qd̄ est oritur sic ver
bū p̄teriti tpis ortus ē. Et si q̄ sunt silia q̄ etiā
p p̄teriti tpis pticipia declinant̄. ab eo v̄o v̄bo
qd̄ est morit̄. si q̄ramus p̄teriti tpis v̄bum. so-
lent respōdere mortu⁹ est. v līa geminata sic enī
dicit̄ mortu⁹. quō fatuus arduus cardu⁹ con-
spicuus ⁊ si q̄ sunt talia. qm̄ nō p̄teriti tpis. sed
qm̄ noīa sunt sine tpe declinant̄. Istud aūt q̄si D
nec declinet̄ qd̄ declinari nō pōt p pticipio p̄
sentis tpis ponit̄ nomē. ɔuenienter itaq̄z factū
est vt quēadmodū illud qd̄ signat qd̄ nō pōt a
gendo. ita ipm v̄bū nō pōt declinari loq̄ndo:
hec Aug⁹. Et iō ɔcedit vnus antiqu⁹ doctor
q̄ vniuersi dicimur mortui. q̄ sicut ille dī fa-
tuus cui inest fatuitas. ⁊ ille ardu⁹ cui inest ar
duitas. ⁊ ille alb⁹ cui inest albedo Ita vere ille
dī mortu⁹ cui inest mors. sz nob inest mors q̄-
si a p̄ncipio vite vsq̄z ad finē. g̃ sum⁹ veri mor-
tui. iō dī Sap̄. v. Nos nati cōtinue desinim⁹
esse. ⁊. ij. Reg̃. xiiij. Omnes morimur ⁊ q̄si aque
dilabimur i terrā. Et si obiciat̄ q̄ cōtraria nō
pnt simul inesse eidē. Respōsio q̄ viuū ⁊ mortu
um nō sunt ɔtria sz p̄uatiua. ⁊ mors accipitur
dupl̄r. Primo mō est p̄uatio vite totalis Alio
mō est p̄uatio vite partialis. p̄mo mō est ter mi-
nus ⁊ finis vite. scdo mō stat cū vita. Est etiā
⁊ aliud apud grāmaticos admirandū figura-
tiuū pene nature hūane. p p̄mo pctō inflicte. si
cut notat auctor libri q̄ vocat̄ catholicon. ⁊ est
de ista nota negatōnis nō. In tota enī grāma
tica latinoꝝ nō sūt nisi tria v̄ba in q̄ trāsire p̄t

hec nota negatõnis p ɔpositõnem ꝛ sunt ista.
volo.scio,queo.additr em̄ nõ ad istud ꝟbū vo-
lo:et dī nolo p cõpositõem.additr ad scio ꝛ dī
nescio,additr ad queo ꝛ dī nequeo.ad reliq̄ ãt
ꝟba addi pt p appõem tantū ꝛ nūq̄ȝ p cõpositi
onē.sic dicim⁹ nõ curro ñ lego ꝛc.Cuȝ igit ista
tria ꝟba actus designēt triū potētiap aīe:volo
actū potētie appetitie.scio cogscitiue.ꝛ q̄o mo-
tiue.ad oñdendū q̄ hō in istis trib⁹ virib⁹ ē de
bilitat⁹ ꝛ diminut⁹ p pctm̄ originale.additur
signãter nota negatiõis ꝛ ɔfusionis istis trib⁹
potētijs p ɔpositõem ad denotãdū q̄ in istis
trib⁹ potētijs sum⁹ p pctm̄ naturalr defectiui
Et ē satis mirabile siue a casu siue a pposito fu
erit ordinatū Tertio mors nõ est timide for
midãda.qꝛ sic dic Seneca Sapiēs securius
morit q̄ nascit.vñ Cryſ.omel.x.sup Matheū
Mors nimiū nēcaria est nature iã corrupte.q̄
nõ est fugiēda sed poti⁹ amplectēda.fiat q̄ vo-
luntariū qd̄ est ncariū futurp.Offeram⁹ deo pro
münere qd̄ ex debito tenemur reddere.Itē Cas
siod.sup ps.Bti imaclati.Quis tpalē mortem
metuat:cū eterna vita pmittit.Quis labores
carnis timeat:cū in ppetua reqe se nouit collo
candū.Eccl.xli.Noli metuere iudiciū mortis
Prouer.xiiij.Sperat iustus in morte sua:nec
mirp q̄n iustus si in morte poccupat⁹ fuerit in
refrigerio erit.

Lectio XLVIII.

Enectus enī vene

rabilis ē nõ diuturna neq̄ȝ nūero an
nop cõputata.cani ãt sūt sensus hois ꝛ etas se
nectutis vita īmaclata Intētio spūsscti in lcõne
pcedēti ꝛ ī ista ē declarare q̄ȝtū hōi ɔferat bõa
vita.et q̄ȝtum hōi vita mala noceat.Facit em̄
hōi vita viciosa duo mala.qꝛ reddit eū dãna-
bilē in morte eternalr ꝛ ī vita abhoiabilē tpali
ter.Et ideo dcm̄ fuit supi⁹.Mali hoies si mo
riant in iuuētute:morient in dolore.si gaudeãt
senectute:carebūt honore. Per oppositū aūt
viri iusti habebūt duo bona.qꝛ habebūt etiãȝ
si moriant iuuenes ista duo.quia erūt sine se-
nectute deo acceptabiles ꝛ hoibus venerabi-
les.Postq̄ȝ igit in pte pcedenti declarauit spi-
ritussctus q̄ homo ꝟtuosus in iuuētute mori-
ens est deo acceptabilis.qꝛ iustus si in morte
poccupat⁹ fuerit ī refrigerio erit.h̄ oñdit q̄ hō
ꝟtuosus in iuuētute moriēs est hoib⁹ venera-
bilis nõ obstante vite breuitate. Et circa h̄
duo facit.qꝛ pmo repmit vanitatē.Scdo exp
A mit veritatē.ibi.Cani aūt sunt Circa pmuȝ
est aduertendū q̄ q̄daȝ imaginãtur q̄ sola etas
q̄nocūq̄ȝ vixerit:faciet eos venerabiles ꝛ digs
honore qd̄ nõ est verp.imo sola ꝟtus reddit ho
minē dignū honore.ꝛ iõ q̄ vult hr̄e honorē in
senectute.faciat opa laudabilia in iuuētute.nã
honor est exhibitio reuerētie in testioniū ꝟtutis
Vñ aristo.iiij.ethi.c.v.Scdm̄ ꝟtutē aūt sol⁹
bon⁹ honorãdus ē.In cui⁹ figurã est bñ nota
bile qd̄ narrat aug⁹.v.de ciui.dei.c.x.q̄ roma
ni duas edes.i.tēpla honoris ꝛ ꝟtutis ɔiūctis
simas sibi fecerūt sic ordinatas q̄ nullus ad tē
plū honoris possȝ accedere:nisi pus p tēpluȝ
ꝟtutis trãsisset.ad denotãdū q̄ via ꝟa ad ho-
nores ē sola ꝟtus.Et h̄ est qd̄ dic spūssctus in
lcõne hodierna.Senect⁹ eī venerabil' est.nar
rat Seneca ī epl'a.xliij.li.v.q̄ nestor hō q̄daȝ
tantū gl'iabat se diu vixisse q̄ inscribi suo mo-
numēto iussit se.xcix.ãnis vixisse.quē deriden
do Seneca subiūxit Quis eã etatē ferre potuis
set:si ɔtigisset cētū ãnos implere:quasi diceret
licet cētenariū nūep impleuisset:adhuc breue
fuisset.ꝛ subdit Quō fabula sic ꝛ vita:nõ q̄ȝdiu
sed q̄ȝ bñ acta sit refert.Nihil ad rē ptinet q̄cū
q̄ȝ loco desinas.q̄cunq̄ȝ voles desinere.tantū
bonã clausulã impone.Fabulaȝ vocat carmē
Et vult dicere q̄ nõ plixitas eloq̄ntie sȝ boni
tas sentētie cõmendat in carmīe.Et eodeȝ mõ
in vita humana nõ diuturnitas ãnop.sȝ ꝟtus
mop hoiem dignū reddit honore.Sic igit re-
pmitur vanitas eop qui pp̄ter solius tpis sene
ctutem puilegiuȝ honoris sibi vendicant: vbi
virtutis meritū nõ pcessit Tūc ibi.Cani au
tem.Repssa vanitati exp̄mit veritas ꝛ ē ista q̄
ad hoc q̄ hō dicat vere venerabilis duo req̄rū
tur.vicȝ sapientia mentis.ꝛ mūdicia carnis.
Primū tangit cū dicit.cani aūt sūt sensus ho-
minis.i.sensus hois.loco canop.i.senectute cõ
putãtur.qꝛ sicut dic glosa Ille bñ can⁹ est qui
est bñ sensat⁹.Et bñ p canos sensus sapia desi
gnat.sicut em̄ deficiēte naturali calore corpis
crescūt cani capitis.ita deficiēte incētiuo vitiop
vl' saltē frigescēte canescūt sensus mētis.Eccl.
xxv.Quã pciosuȝ canicieī iudiciū.ꝛ pbr̄is co-
gnoscere ɔsiliū.q̄ȝ pciosa veteranis sapia ꝛ glo
riosus intellect⁹ ꝛ ɔsilium.vñ Aristo.vij.phi.
Neq̄ȝ em̄ infantes pñt addiscere.neq̄ȝ iudicãt
siūr sensib⁹ qꝛ in pueris abūdant hūores turba
tiones ꝛ motus.sicut ibidē dicit cõmentator
cõmēto.ij. Scdm̄ videlicet mūdiciã carnis
tangit.cū dicit Etas senectutis vita īmaculata
q̄si diceret.Ille ē bñ senex q̄ est sine macl'a pec
cati.pp̄ter ista duo.mentis sapiam.ꝛ carnis mū
diciã dictū est Danieli a toto pplo isrl'.Danie
lis.xiij.Ueni sede in medio nr̄m ꝛ iudica nob
quia deus dedit tibi honoreȝ senectutis.ꝛ ibi
narrat historia quō duos senes iudices de fal
sa ɔdēnatõe susanne cõfudit cū eēt iuuenis et
q̄si puer etate Vñ ibideȝ pmittit.Suscitauit

deus spm̃ pueri iunioris Querit̃ circa hanc
lr̃am. vtrũ malus senex possit in articulo mortꝭ
vtiliter penitere. Videt̃ q̄ nõ. quia oĩs q̃ vere
penitet dimittit pctã, sed talis nõ dimittit pec
cata sꝫ a pctĩs dimittit̃. ergo vere nõ penitet. Mi
nor ptꝫ p Aug. in s̃mo. quodã de penitẽtia. et
allegat̃. iiij. senten. di. xx. ca. j. Si vis peniten
tiam agere qñ peccare nõ potes: pctã te dimit
tũt, nõ tu illa Preterea de nullo penitẽte vti
liter est dubiũ q̃n saluabit̃ sed de penitente in
extremis dubitat Aug. in s̃mone p̃dicto lo
quens de tali. Si securus hinc exierit: ego ne
scio: penitentiã dare possumus. securitatẽ non
Nũq̃d dico ↄdẽnabit̃, sed nec dico saluabitur

C

Preterea nullus q̃ penitet: timore ⁊ nc̃itate
ductus penitet vtiliter. sꝫ talis videt̃ sic peni
tere. vñ Aug. Nemo expectat nc̃itatem quã
do iã peccare nõ põt. Arbitrij em̃ libertatẽ q̃
rit deus nõ nc̃itatẽ, ergo talis nõ penitet vtiliter.
Preterea null' vere penitet nisi cũ ꝓposito
satisfaciẽdi, sꝫ talis q̃ scit se moriturũ: scit q̄ non
põt satisfacere, ergo h̃ nõ ꝓponit: ergo inutiliter peni
tet Põt ↄfirmari, qꝛ s̃m cano. tali nõ est peni
tẽtia imponẽda sꝫ innotescẽda. xxvj. q. vij. Ab
infirmis. Et. iiij. sentẽ. di. xx. c. iiij. Pretea. Eccl
xvij. Viu' et sanus ↄfiteberꝭ dño. ergo sicut peni
tẽtia nõ valet nisi in vita, ita nec videt̃ valere
nisi in sanitate Ad oppositũ argui: q̃diu in
hoĩe manet ptãs peccãdi: manet ⁊ ptãs penitẽ
di: sꝫ ptãs peccãdi manet ĩ hoĩe vsq; ad mortẽ
q̃diu est liberi arbitrij, ergo ⁊c. Preterea latro ĩ
fine penitẽs inuenit mĩscdiam. Luc. xxiij. Ad
q̃stionem dõm, q̄ ad penitentiã vtilẽ duo faci
unt. dolor de p̃teritis, ⁊ ꝓpositũ cauẽdi de futu
ris, ⁊ qꝛ q̃libet hñs vsum rõnis q̃ntũcũq; pec
cauerit, ⁊ q̃ntũcũq; sero: põt hẽe ista duo. ⁊ ideo
cõcedendũ est q̄ pnĩa q̃ntũcũq; sera vtilis esse
põt. licet de ea cõsidere supra modũ sit pericu
losum. vñ ad q̃stionẽ dicendũ, q̄ malus senex
põt in articulo mortꝭ vtilit̃ penitere, lꝫ h̃ accidat
valde raro. Penitẽtie em̃ taliũ q̃nq; timore pe
ne pcedũt nõ amore iusticie. sicut de antiocho
dĩ ij. Mach. c. ix. Orabat ãt scelestus dñm a q̃
nõ erat mĩscdiam ↄsecutur'. Ad p̃mum er
go dõm q̄ peccata dimittũt hoĩem q̃ntũ ad ef
fectũ qñ fit impotẽs corpe nõ tñ hoĩem dimit
tũt q̃ntũ ad affectũ, ⁊ ideo adhuc ẽ in sua ptãte
affectũ peccandi dimittere. Ad scd̃m q̄ Au
gustin' nõ dubitat q̃n sera pnĩa sit vtilis si sit
vera, sꝫ dubitat an sit v̾a ⁊ ꝓcedens ab amore
iusticie, an a timore pene. vñ in p̃s. vocat̃ sera
penitentia sacrificiũ vesptinũ, ⁊ ideo si sit vera
sufficit ad salutem Ad tertiũ q̄ ↄtingit peni
tentiã fieri a tali libere q̃ntum ad affectuꝫ pec
candi vt dcm̃ est Ad q̃rtũ dõm, q̄ talis hꝫ ꝓ

positũ satisfaciẽdi sub ↄditõne si possꝫ ⁊ h̃ suf
ficit diuine mĩscdie: qꝛ si hõ vellet facere qd̃ in
se est ad penitentiã, deus facit qd̃ in se ẽ ad mi
sericordiã. Et ideo lꝫ penitẽtia nõ sit imponen
da absolute sed innotescẽda s̃m canones, tñ e
stimo q̄ vtile ẽ eis penitẽtiã certã impõere sub
cõditõne si cõualescãt, qꝛ freq̃nt̃ de picul' marti
mis hoĩes euaserũt ad vitã Ad q̃rtũ d' eccl̃iasti
co. xvij. dõm q̄ ↄfiteri ĩ vita ẽ nc̃itatis qꝛ ibi dĩ
Añ mortẽ ↄfitere dño. a mortuo em̃ q̃si nihil
perit cõfessio. sed ↄfiteri in sanitate ẽ securita
tis. vñ p̃mũ cadit sub p̃cepto, scd̃m sub ↄsilio.
et iõ nõ est sil'e de vita ⁊ sanitate. Senect' em̃
venerabil'. Notanduꝫ est circa senectutẽ bo

D

nã qꝛ ipa ẽ diligẽter venerãda vicꝫ sic medica
men incõtinẽtie. sicut moderamẽ insolentie. sic
examẽ exp̃ientie, et sic libamen pnĩe. Primo ẽ
bona senectus ĩ sanctis sensib' veneranda, sic
medicamẽ incõtinentie. vñ Seneca in ep'la q̃
dã. Grãs ago senectuti, q̃c q̃d debebã velle nõ
possuꝫ. Cessare em̃ dꝫ in senectute q̃c q̃d volu
ptatꝭ, q̃c q̃d lasciuie, q̃c q̃d illecebre placuit ĩ iu
uẽtute. vñ Seneca, ij. declamationũ. declama
tione. vj. Adolescẽs luxuriosus peccat, senex ĩ
sanit. vñ Tulli' de senectute. O p̃clarũ munus
senectutꝭ siq̃deꝫ aufert nob' qd̃ est in adolescen
tia vitiosissimũ. s. libidinẽ corpis. In ↄmẽdati
onẽ senectutis dĩc Ambrosi' ad valẽtinũ Eru
bescat senect' q̃ se emẽdare nõ põt. Nõ em̃ ca
nicies cõmẽdata ẽ annorũ. sꝫ morũ. Itẽ Ambro
sius ĩ exameron. li. j. Senect' inq̃t ẽ in bonis
morib' dulcior. in ↄsilijs vtilior. in cõstantia
subeũdi mortẽ patior. ad reꝓmẽdas libidines
fortior. ipa q̃ꝫ infirmitas corpis sobrietas ẽ mẽ
tis. Sꝫ caueãt sibi senes tpe ⁊ iuuenes v̾tute
illud qd̃ in cõmẽdatõeꝫ senectutꝭ dĩc Ambro
sius vbi sup̃. Sũt em̃ q̃dã senes ita male ha
bituati ĩ voluptatib' q̄ dolẽt vt videt̃ q̄ nõ sũt
vt solebãt ad voluptatẽ potẽtes, ↄ delectãt̃ audi
re etiã et cõfabulari de turpib', delectãt̃ imagi
nari de visib' et sic nõ vescẽtes carnib' delcãn
tur in brodio, sic illi cũ p̃uant̃ opatiõe fruũtur
imaginatõe Sed nota q̄ oĩe peccatũ incura
bilius est in sene q̃ꝫ in iuuene. Querit em̃ Ari
stoteles in ꝓblaumatib' prc. j. c. xxviij. ꝓpter q̃d
in hyeme pauciores sunt egritudines q̃ꝫ ĩ esta
te. Mortifere vero magis in hyeme. ⁊ respon

E

det q̄ in estate pua q̃dem occasione fiũt egritu
dines. in hyeme vero nõ. qꝛ p̃ue occasiones ci
tius digerũtur ĩ hyeme. Vñ illa q̃ fiũt a maio
ri occasione, merito peiora sũt ⁊ magis destru
ctiua. hm̃õi aũt sunt q̃ in hyeme oriũtur Et hy
pocras in amphorismis suis. Senes iuueni
bus freq̃nt̃ mi' egrotãt. cũq; eis cornice egri
tudines fiũt, mlti ex eis cõmoriũt̃. Moralit̃ si

cut sanitas corpis ē eq̄litas humoꝝ. Ita sanitas spūalis est tēpantia passionū ⁊ distēpantia eaꝝ infirmitas spūalis. Estas ē iuuētus. hyēs senect⁹. Uerꝫ est igit̄ ꝙ plēs ⁊ freq̄ntiores accidūt infirmitates spūales in iuuene q̄ꝫ in sene. qꝛ mlto plures sunt occasiōes tā ex cōplexiōe calida q̄ꝫ ex iuuenili inexpientia. ſꝫ certe iste infirmitates sūt multo curabiliores q̄ꝫ sint ī senibus: qꝛ si accidāt in senib⁹ vix curant̄. Exēplū de Salomone. iij. Regū. xj. ca. vbi dī. Cū eēt senex depiauatū est cor eius p mulieres. Et cā est, qꝛ tales infirmitates spūales pcedūt ex malicia magna, ⁊ tales fuerūt illi senes. de quib⁹ dicit̄ Daniel. xiij. Egressa est iniq̄tas a senib⁹ iudicibus q̄ videbant̄ regere populū Et iđo notandū est ꝙ habit⁹ bn̄ viuēdi acq̄rēdus ē in iuuētute si hō velit scte viuere in senectute. nec aliquis de senectute nimis cōfidat qꝛ q̄dā q̄ ī iuuētute euaserūt, in senectute turpiter ceciderūt. sic ille q̄ lx. ānis virgo vixerat: in eodē aūt anno corrupt⁹ obijt. Et ideo signāter orat ps. Ne pijcias me in tpe senectutis. Scđo venerāda ē senect⁹ qꝛ ipa est moderamē insolentie. Oēs em̄ boni senes dn̄t arguere insolentes ⁊ informare sine timore. Uñ narrat Ualeri⁹ li. vj. ca. ij. de quodā sene q̄ de his q̄ suis tpibus apud romanū ppl̄m agebant̄ liberrime loq̄batur increpās arguēdo ⁊ dissentiēs fcīs maiorū. Hic dū ab amicis moneret̄ q̄ audacia ita effrōter diceret oib⁹ ꝑitatē. ille rn̄dꝫ Due inq̄t res mihi licētiā p̄bent. Orbitas ⁊ senect⁹ Uoluit dicere ꝙ ille q̄ ē iuuenis ⁊ aspirat ad ardua sperās pmotiones ⁊ officia, n̄cario hꝫ adulari frequēter Sꝫ cōtra h̄ fuit senex ⁊ iđ senect⁹ dedit ei auctoritatē Itēꝫ senex h̄ns filios vel filias pmouēdas, lꝫ nō pro se tn̄ p prole freq̄nter mentitur vel saltē dissimulat veritatē. Hic autē qꝛ ple caruit ⁊ silr senex fuit, iđ a veritate dicēda nulli offendēti pepcit. Sꝫ certe modernis tpibus nōnulli iuuenes obaudire n̄ obedire volūt seniorib⁹, ⁊ verificat̄ interduꝫ illud Esa. iij. Tumultuabit̄ puer ꝯ senē. ⁊ ignobil' ꝯ nobilē Nō sic erat int̄ romanos antiq̄tus. sic narrat Uale. li. ij. c. j. vbi dicit̄ generalit̄ iuuētus senectuti ita circūspcm̄ honorē tribuebat, tāq̄ꝫ oēs maiores natu: cōes adolescentū eēnt p̄rēs. Et iđ inter duodecī abusiones due sūt: senex sine religione, ⁊ adolescēs sine obediētia, sic em̄ dic tullius de senectute. Senex in h̄ melioris cōditionis ē. qꝛ qđ sperat adolescēs: ipe cōsecutus ē. Jlle vult diu viuere, iste diu vixit q̄ꝫq̄ꝫ mihi nec diuturnū videt̄ q̄cq̄ꝫ in quo est aliq̄d extremū, sed q̄les senes dn̄t esse q̄bus merito debetur honor ⁊ amicitia docet Tulli⁹ in eodē Senectus inq̄t honesta est, cū suū ius retinet Si

cut adolescentē inq̄ est senile aliq̄d sic ⁊ senez ī quo ē adolescēt̄ aliq̄d, pbo ꝙ q̄ seq̄t̄ corpe voluptates senex eē poterit aīo nūq̄ꝫ. vñ metrice. Res est grata senē iuuenilit̄ esse iocūdū. Gratius est iuuenē morib⁹ esse senē. Uñ ⁊ in adolescente eē debꝫ aliquid senectutis, ⁊ in sene aliquid iuuētutis. vt sic senes cū iunioribꝫ laudēt nomē dn̄i Laudamus ḡ senes ne noīe solo suffragio etatis. solo p̄ocinio canicies: honorē nob' auctoritatis ad p̄lios arrogem⁹. Uñ idem Tullius in eodē, nō tā cani nō tā ruge auctoritatē repēte accipe p̄nt sꝫ honesta acta ⁊ superior etas fruct⁹ capit auctoritatis extremos. ⁊ iđ ꝑtutes in iuuētute cōgregāde sūt. Juxta illud Prouer. xxij. Adolescēs gradiēs iuxta viā suā ⁊ cū senuerit nō recedet ab ea. vñ Seneca. Iuueni est pcēdū ⁊ seni ē vtendum. vt Eccl. xxv. Que ī iuuētute tua nō cōgregasti quō in senectute tua inuenies. Tertio venerāda ē senect⁹ quia ē examē expientie Est em̄ senectus quasi thesaurus sapientie examinate ⁊ p̄experte ⁊ iđ vbi desunt senes vl' experti nunq̄ꝫ dabūtur sana consilia. Propter quod dicit̄ aij. topicorum Nemo iuuenes eligat in duces eo ꝙ nō ꝯstat eos eē prudentes. Uñ ⁊ in exercitu alexandri nemo nisi sexagenarius exercitū duxit. ⁊ hinc est ꝙ nō ꝑpter senectutē neq̄ꝫ decrepitam etatē p̄bri dicūtur, sed ꝑpter sapiētiam di. lxxxiiij. c. Porro. Unde p̄sbyter grece senex latine dicit̄ nō propt̄ etatē sed ꝑpter sapiētiam q̄ in eis debet eē Sed cōtra p̄bros hoc ē malos seniores ad lrām inuenit petrus in aurora ⁊ loq̄tur cōtra canos senes qui p̄tēdunt maturitatē in crinibus ⁊ fuant leuitatem in moribus. Bonos autē ⁊ morigeratos nō tangit. ⁊ dic̄ sic Canicies etiā mētiri nouit ⁊ albā. non sp retinet alba senecta fidē. Albis tpibus vigorē morib⁹ equant. Tpa cana niuē corda dolosa picē non pōt ipis irasci morib⁹ etas Que stupet ī senio nō senuisse senes. Multi āt ꝑsus elegātes ponūtur q̄s trāseo ne videor poetas allegasse diffusius q̄ꝫ pphas. Tn̄ de q̄busdā p̄bris ⁊ curatis subiūgit ꝑsus, q̄s expedit saltē sel' audisse ⁊ sic dicit. Uis tibi depingi breuius p̄missa sequūtur. Utres seu ventres dolia seu dolos. Curant nō aras non vera sed era. Non equū sed equos. nō opus sꝫ opes. Et infra. Libras nō libros relegant parētq̄ꝫ monete. Non monitis p̄clo nō p̄ce queq̄ꝫ iuuant. Nō allia ructare sꝫ alea norunt. plus in salmone. q̄ꝫ salomone legūt. Istos ꝑsus allegat Brito de hac dictōne p̄sbyter. Et subiūgit ꝙ fm hāc expōnem p̄sbyter melius dicit̄ pre alijs bib ēs ter. q̄ꝫ p̄bēs alijs iter. Quia ꝑo vl' oēs senes sum⁹ vel senes eē intēdim⁹ si deus voluerit, licꝫ hoc

nō sit pfectoꝝ appetere, absolute tñ vt cōit appetūt oēs hoīes mori magis instinctu nature ꝙ̃ fidei, qꝛ nūꝙ̃ ita est, bonū est ꝙ cōditōnes senectutis q̃s ponit aristo. ij. rhetorice audiam⁹ Senes inq̄t moribꝰ in passionibꝰ fere iuuenibus ɔ̃rij sunt, qm̄ diu vixerūt ꝛ in multis decepti fuerūt ꝛ expti in pluribꝰ negocia eē praua, ideo nihil assertiue dicūt sꝫ in oībꝰ apponūt forte. ꝛ oīa agūt remissius ꝙ̃ oporteat. oīa ī turpius cōsiderant ꝛ male suspicant̄ ꝑpter incredulitatē. Incréduli aūt sunt eo ꝙ multa mala expti sunt. Et ꝑpter hoc etiā non amant valde neqꝫ odiūt qm̄ sic expti sunt ꝛ magnanimi non sunt: qm̄ in mūdis vita abiecti fuerūt ꝛ humiliati neqꝫ aliqd̄ magnū ꝛ honestum sed soluꝫ ea que ad vitam nc̄aria sunt cōcupiscūt. ꝛ liberales nō sunt qm̄ expti sunt ꝙ facile ē abijcere necessaria ꝛ difficile acq̄rere. ꝛ timidi sūt a naturali cōplexione, frigidi em̄ sunt. Vn̄ viā ꝑparuit senect⁹ formidini ꝛ ideo q̄ natura calidi sūt audaces sunt ꝛ magis amāt viuere in vltima die ꝙ̃ ꝑma, qm̄ cōcupiscētia ē eius qd̄ deficit. deficit āt eis tāto plus q̄nto diuti⁹ viuūt ꝛ sūt amatores sui magis ꝙ̃ opꝫ Hec em̄ pusillanimitatis mos est q̄ in eis viget. ꝛ ꝑpter hoc magis amāt honestatē cōferētia ꝙ̃ cōueniēs ipis bonū honestum. Silr̄ ꝛ inuerecūdi ꝛ difficil' spei ꝛ debilis cōcupiscētie ꝛ magis rōni viuūt ꝙ̃ mori vel ꝟtuti. Eracute ire sunt qm̄ in tristicia viuūt qui ad iraꝫ disponit. ꝛ miseratiui sūt qm̄ omēs sic debilitati ꝛ miserie cōparticipes putant er hoc est miserabile. Non sunt autem lusiui sed planctiui. hec Aristo. Innocētius etiam de vilitate cōditionis humane. Senectuti familiaris hec est loquacitas. Thesaurū in sepulchꝝ ponit qui senem heredem facit. senex facile producitur. difficile reuocatur. cito credit. ꝛ tarde discredit. tenax. et cupidus. tristis et querelus. et velox ad loquēdum. tardus ad audiendū laudat antiquos. spernit modernos. vitup erat p̄sentia. cōmendat p̄terita. suspirat et anxiatur. torpet et infirmatur. Audi poetam. Multa senem circūuenīūt incōmoda. hec Innocentius. Propter hec autem nō cōtēnendi sꝫ supportādi sūt senes. Nam isti defectus sunt oībus cōes. Vel em̄ tales erimus vel citius moriemur. Vn̄ Eccl. viij. Ne spernas hoīem in senectute sua eteni ex nobis senescūt. Et Leuit. xix. Coram cano capite consurge et honora ꝑsonam senis.

b Quarto senectus est veneranda. quia est libamen penitentie. Est em̄ libamen sacrificiuꝫ. et libare idē est ꝙ sacrificare. sicut dicit Huguitio. Omis autem senex tenetur seipm̄ in penitentia sacrificare deo vel saltem ꝑ contritōnem ꝛ disciplinam veteris vite. quia sacrificium deo spirit⁹ contribulatus. Istud est sacrificium vespertinum de quo loquebat̄ aplus. ij. Thymo. iiij. Ego em̄ iam delibor. ꝛ tp̄s mee resolutōnis īstat. Seneca in epl'a quadaꝫ imaginat̄ ꝙ vita nostra est quasi nauigiuꝫ in mari ꝛ ꝙ q̄ꝺiu viuim⁹ nauigam⁹, et tandem in senectute applicam⁹. ad portū. et tūc sicut naute recolligūt instrumēta et vasa nauis q̄bꝰ nauē mouerūt. ita debem⁹ nos sensus nr̄os intētionē et ɔsiderationē et sollicitudines seculares recolligere totaliter ad nosmetip̄os ad ꝟtuose viuendū. vn̄ dicit sic Incipiam⁹ vasa in senectute colligere In freto: h̄ est ī mari vixim⁹, moriamur ī portu. Sꝫ hic ē inuehēdū cōtra duo genera senuꝫ quoꝝ aliq̄ senectutē accusant nec eā sciūt sustinere: quā tñ sp appetierūt habere. Cōtra istos rōnabiliter tā Seneca ꝙ̃ Tulli⁹ sic accusant Tulli⁹ in libro suo de senectute sic dicit Tāta in hoībus stulticie incōstātia ac ꝑuersitas ē ꝙ oēs etatē vt adipiscant̄ exoptāt. eandē adepti accusant Seneca ꝟo in epl'a. viij. tali sic coq̄reti loq̄tur deridendo. Ve si te inq̄t dolor inq̄etat. epule erūt parum dulces. detrimenta cōtinua. hec est senis querela. Propius accedam dicit Seneca, de capite tuo timuisti. et rñdet. nesciebas te hec optare cū optares senectuteꝫ tuā. oīa ista in longa vita sunt. quēadmodum in lōga via puluis et lutū et pluuia sūt Sꝫ dicis volebā viuere ꝛ carere incōmodis oībꝰ Respōdet. Tā effeminata vox viꝝ dedecet. hec ille

Scd̄o sunt aliq̄ senes q̄ senectutē dehonestāt moribꝰ pueroꝝ cōtra q̄s Seneca ī vna epistola Auctoritatē hēm⁹ senū ꝛ vitia pueroꝝ Idē in q̄dā alia. Desine velle q̄ voluisti puer. h̄ opus sit. hec cogitatio īponere veteribꝰ mal' finē. Esa. lxv. Puer cētū ānoꝝ morietur. Nō sic nos charissimi. sꝫ ꝑmo supportem⁹ senectutēꝫ viriliter Scd̄o ꝑ eā acq̄ram⁹ ꝟtutē. De ꝑmo seneca in epl'a Senect⁹ lasse etatis nō fracte nomē hꝫ. nō sentio in aīo etatis iniuriā. cū sentiam in corꝑe tātū: vitia ꝛ vitioꝝ ministeria senuerūt. viget etiā anim⁹ et gaudet. et multū sibi eē cuꝫ corꝑe exultat: et mihi controuersiā fac̄ de senectute. hūc ait eē florē suū credam⁹ illi. vtamur bono suo. Scd̄o ꝑ senectutē acq̄ram⁹ ꝟtuteꝫ sic docet idē seneca in epl'a xv. ꝙ facere solebāt q̄ seri⁹ exierūt et volūt tp̄s celeritate recuperare calcar addam⁹. Senect⁹ optīe fac̄ ad h̄ studia nō ē vt estimes vllā etatē aptiorē eē ad bonam mentē ꝙ̃ q̄ se multis expimētis lōga et reꝝ frequēti experientia domuit: q̄ ad salutaria mitigatis affectibꝰ venit. exēplū. ij. Mach. vj. de eleazaro de q̄ ibi sic scribit̄. ꝙ cepit cogitare etatis atqꝫ senectutis eminētiā. dignā et ingenuā no

billitas cancicē.ꝛ moꝛi potiꝰ elegit ꝙ̄ impudi-
ce viuere.

Lectio XLIX.

Placēs deo factus

P est dilectꝰ.ꝛ viuēs inẜ pctōꝛes trāsla-
tus ē raptꝰ ē ne malicia mutaret intel-
lectū eius aut ne fictio deciꝑet aiāz illiꝰ.q꞉ pos-
sent mūdani ꝓbabiliẜ admirari q̄re q̄daz val-
de moꝛigerati iuuenes subtrahūtur vbi pctō-
res ꝛ iniusti vſqꝫ ad decrepitā etatē ꝑducūtur.
Iō spūſsctūs in hodierna lcōne hꝰ eīctꝰ assigt
rōem. Nā hoīes seclares istud solēt iudicare ī
iustuꝫ: ꝙ deus bonos cito subtrahit ꝛ malos
A diu viuere ꝑmittit. Et circa h̄ duo facit Nā
pꝛimo excusat diuinā iusticiaꝫ. Scdo accusat
mūdanā maliciā. Circa ꝑmū assignat tres rō-
nes quare deus nō ꝑmittit bonos seniū expe-
ctare.vicꝫ diuinā amicitiā suscipiētē ad ꝑmia.
pꝛoximoꝝ maliciā allicientē ad crimina:et ac-
quisitā iusticiā sufficientē ad merita. Scda rō
assignaẜ ibi.raptꝰ est. Et tertia ibi.cōsūmatus
est.dicit ḡ. Placens deo factꝰ est dilectꝰ. Qua-
si diceret.vna rō q̄re iustꝰ tolliẜ de hac vita.q꞉
est placens deo ꝑ bonam vitā factꝰ dilectus ꝑ
gratiā.ꝛ ideo dignꝰ est vocari ad coronā. Can.
ii. Dilectꝰ meus mihi ꝛ ego illi q̄ pascitur in-
ter lilia. Et viuens inter pctōres bene ac ꝟtuo-
se:q̄d est valde laudabile ꝛ difficile. Phil.ii.
Simplices filii dei sine rephensione i medio
natōnis praue ꝛ ꝑuerse. Et iō trāſlatus est ad
celū. Cōseq̄nter ibi. Raptus est. Ponit scdam
rōem ad idē.vicꝫ ꝓximoꝝ maliciā allicientē ad
crimina. Et hoc ꝙ aliquis de maloꝝ societate
remoueẜ ꝓuenit sibi securitas ꝛ oportunitas
bone vite. Vn̄ ꝑmo allegat ꝑiculum mali cō-
sortii. Scdo assignat modū cōicandi vitii.ibi
fascinatio. Quātū ad ꝑmū dic. Raptꝰ ē ne ma-
licia mutaret intellcm̄ eius:i.ne mala ꝯuersio
hoim mutaret intellcū eiꝰ practicū. Dupliciẜ
em̄ corrūpitur ꝟtus in hoīe. Vno mō ꝑ habi-
tus corruptōeꝫ. Alio mō ꝑ actꝰ deoꝛdinatiōeꝫ
Pꝛimū tangit cū dic.ne malicia. Scdm cū dr̄
Aut ne fictio deciꝑet aīam. Intellectꝰ em̄ pra-
cticꝰ ē ꝑncipiū opandi.vn̄ qn̄ ita ē ꝙ ꝑncipia
ꝑctica corrūpūẜ ꝑ pctā in hoīe.oīa scitā eiꝰ fiūt
ꝑuersa.ꝛ iō qn̄ rcm̄ iudiciū corrūpiẜ ꝑ malā cō-
suetudinē ꝛ acq̄riẜ hītus ꝯriꝰ ꝟtuti ibi ē certa
malicia ꝛ lōge pcius ē ꝙ̄ qn̄ peccaẜ ex passione
Aut ne fictio deciꝑet aiaz illiꝰ. Fictio ē in illꝭ q̄
male opanẜ in q̄bꝫ tn̄ rcā estimatio nō ē corru-
pta sꝫ opanẜ mala ꝯ ꝯsciaꝫ sciētes se male face-
B re.ꝛ vtrūqꝫ istoꝝ ꝑtinet ad maliciā. Notādū
ꝙ nēario in hac vita opoꝛtet viuere inter pctō-
res q̄ntūcūqꝫ etiam bō studeat ad correctionē
pctōꝝ q꞉ semꝑ erūt aliqui mali bonis cōmixti
in oī societate sic̄ dic̄ augꝰ.ad vincētiū donati-
stā ꝛ pōiẜ i Can.di.xlvii. Quātūlibꝫ inq̄t vigi-
let disciplina domꝰ mee hō sū ꝛ inẜ hoīes vi-
uo ne mihi arrogare audeo vt domꝰ mea me-
lioꝛ sit ꝙ̄ arca noe. Vbi tn̄ inẜ octo hoīes vnꝰ
reprobꝫ inuētꝰ ē. Aut melioꝛ sit ꝙ̄ domꝰ abrae
cui dcm̄ ē. Eiice ācillā ꝛ filiū eiꝰ Aut melioꝛ sit
ꝙ̄ domꝰ isaac.cui de duobꝫ gemīs dcm̄ est Ja-
cob dilexi. Esau aūt odio habui. Simplr̄ aūt
fateoꝛ caritati vr̄e corā dn̄o deo nr̄o q̄ testis ē
suꝑ aīam meā ex q̄ deo ſuire cepi. Qm̄ sic dif-
ficile expꝰtus sū meliores ꝙ̄ q̄ in monasterio ꝓ
fecerūt.ita nō sū peioꝛes exprꝰ ꝙ̄ q̄ i monaste-
rio defecerūt. Et iō in q̄cūqꝫ societate bō po-
naẜ nō poterit oīno euadere q̄n inter pctōres
cōuerseẜ.ꝛ ideo opꝫ ꝑfectos vitia maloꝝ corri-
gere ꝑposse ꝛ q̄d nō pn̄t corrigere sustinere.nā
tales deo q̄ est suꝑmus iudex reseruanẜ. Vn̄
Gregꝰ.ii.moral.c.xviii. Nullꝰ ꝑfectus est q̄ in-
ter defectꝰ pꝛimoꝝ ꝑfectꝰ nō est.q̄ em̄ eq̄nimiẜ
aliena mala nō tolerat.ipe sibi testis ē ꝑ impa-
tiētiā.q꞉ a boni plenitudīe lōge distat.abel q̄ p-
pe esse rēnuit:quē cayn malicia nō exercet.sic
in tritura aree grana sub paleis ꝑmūẜ.sic flo-
res inter spinas ꝓdeunt.rosa q̄ redolet crescit
cū spina que pūgit. Duos nanqꝫ filios habuit
pꝛimꝰ hō.sꝫ vnꝰ reprobꝫ aliꝰ electꝰ fuit. Tres
q̄ꝫ filios noe arca cōtinuit.sꝫ duobꝫ in humilita-
te ꝑsistentibꝫ.vnꝰ in prīs irrisionē ruit. Duos
abraam filios habuit.sed vnꝰ innocēs.aliẜ fra-
tris ꝑsecutoꝛ fuit. Duos q̄ꝫ filios isaac habuit
vnꝰ in humilitate seruatꝰ.aliꝰ vero etiaꝫ ꝑus ꝙ̄
nasceretẜ reprobatꝰ. Duodecim filios iacob ge-
nuit:sꝫ ex eis vnꝰ ꝑ innocētiā venditꝰ est Cete-
ri ꝟo ꝑ maliciā fratrꝭ vēditores extiterūt. Duo-
decim q̄ꝫ aplī in eccl̄ia sunt.sed ne iprobanẜ re-
maneret vnus ex eis admixtꝰ est q̄ eos ꝑseq̄nſ
ꝓbaret. Sic nāqꝫ iusto pctōꝛ cū malicia iūgiẜ.
Sicī fornace auro palea cū igne sociaẜ vt q̄n
ardet palea:auꝝ purgeẜ. Hi ḡ in veritate boni
sūt.q̄ in bonitate etiā inter malos ꝑsistere pos-
sunt.hec ille. Idē ꝑmo moral.cap.ii. Neqꝫ em̄
valde laudabile ē bonū esse cū bonis: sꝫ bonū
esse cū malis. Sic em̄ grauioris culpe est inẜ
bonos bonū nō esse.ita imēsi est ꝑconii bonū
etiā inter malos extitisse. Job.xxx. Frater fui
draconū.et socius struthionū. Et Canticoꝝ.ii.
Sicut liliū inter spinas:sic amica mea inẜ fi-
C lias. Viuēs inter pctōres trāslatus ē. No-
tandū ꝙ deus electos suos trāsfert tripliciter
De rebellione ad recōciliatōꝫ De dissolutōe
ad religionē De ꝑegrinatōne ad ꝯtemplationem.
Pꝛimo modo transfert existentes in statu pec-
cati et industrie siue oꝛiginalis siue actualis.
ad statū grē siue penitētie.sicut rex misericoꝛs

exules ⁊ pfugos ⁊ pscptos i extraneis regnis vagātes, reuocat gratiose ⁊ ad pacis recōcilia tionē admittit. Ita xp̄s suos rebelles recedentes ab eo per pctm̄ ⁊ exules in regione vmbre mortis, trāffert misericorditer in regnū suum et repatriare pmittit. De isto exilio trāslat⁹ fuit paulus, petrus, maria magdalena, matheus, ⁊ multi alij, inter quos Aug⁹, de quo sic legimus. Inuenit se aug⁹ lōge eē a deo in regione dissimilitudinis tanq̄ꝫ audiret ⁊c̄. De ista trāslatione ad Col. j. Eripuit nos de ptāte tenebraꝝ ⁊ trāstulit in regnū filij sui. In tpe hyemali i tpe frigido quādo oīa sunt q̄si semimortua tūc prudens ortulanus trāffert de loco ad locum plantas euellēs eas radicit⁹ a terra in qua steterūt pus. ac p talem trāsplātatōem aliq̄ fiunt fertiles ⁊ fructifere que fuerūt steriles ⁊ inepte Tēpus hyemale ⁊ frigidū est tp̄s tribulatōis et aduersitatis. Xp̄us est moraliter ortulan⁹ sicut estimauit Magdalena Joh. xx. Iste ortulanus q̄nq̄ꝫ peccatoribꝫ inmittit hyemē tribulationis ⁊ infirmitatis ⁊ angustie ⁊ sic transffert eos p ↄtritionē et ↄfessionē in ortū eccl'ie ⁊ facit eos fructiferos ⁊ fertiles q̄ pus steriles ⁊ infecūdi extiterūt. j. Joh. iij. Trāslati sum⁹ de morte ad vitā, qm̄ diligim⁹ frēs. Scd̄o trāffert deus electos suos de dissolutōne ad religionem, sicut ortulan⁹ cernens plantam delicati fructus crescere ꝓpe viā ⁊ in loco cōmuni, vbi modo a bestijs: mō ab alijs frequēter leditur, mō a ribaldis excutit, quia stat sine munitōe i via cōmuni ita q̄ nunq̄ꝫ vel vix pducit fructū suū ad maturitatē, qu vel ledatur in germinibus quando germinat, vel in flore quādo florescit, vel in fructu qn̄ maturescit, talē inq̄ꝫ plātam transffert in viridariū vel in ortū bene cōclusum vt ibi fructificet integre sine impedimēto ⁊ fruct⁹ totus i vsuꝫ dn̄i seruet. Isto mō moralit xp̄s qn̄ videt psonā aptā ad fructificādum in eccl'a, stantē in mūdo q̄ est via cōmunis oīm trāseūtiū, pferentēq̄ꝫ germē vel florem per sanctū ꝓpositū. qui multa bona ꝓponit facere sed statim ledit a bestijs. i. bestialibꝫ hominibus datis voluptatibꝫ huius vite: vel excutitur a ribaldis ante fruct⁹ maturitatē ⁊ impeditur ⁊ agitatur a pessimis mūdanis hominibꝫ, sic q̄ vix aliquem fructū pducit ad maturitatē Talem igit xp̄s aliquotiēs transffert in ortuꝫ sancte religionis. De q̄bus Cant. v. Ueni in ortum meū soror mea sponsa, messui mirrham meam cum aromatibꝫ meis. In isto ergo orto sunt mirrhe penitētie ⁊ aromata doctrine scte. De hac translatōne di in ps. Uineam de egypto transtulisti. de egypto. i. de tenebris mūdanis Tertio transffert sanctos suos de peregrinatione ad quietatione. Rex habens aliquē hominem qui in aliquo officio humili secum laborauit, ꝓmonet eum ad aliquē statum certum ⁊ perpetuū pro labore suo, si est clericus facit eū ꝓmoueri ad eccl'iasticas dignitates, si est secularis: dat ei honores seculares redditus officia vt sic de labore ad requiem transferat. Isto mō xp̄s illos qui secū in hac vita laborāt trāsfert finaliter in requiem regni celestis Eccl. xliiij Enoch placuit deo ⁊ trāslatus est in padisum Et de hac trāslatione loq̄tur p̄ns lectio

Lectio L.

Fascinatio eni nugacitatis obscurat bona ⁊ incōstantia cōcupiscētie trāsuertit sensum

sine malicia. Postq̄ꝫ sp̄ussctūs docuit piculosā esse cōem cū pctōribꝫ cōuersationē. Hic ondit per quā viam boni a malis recipiant coinq̄natione. Sūt eīm in hoīe duo pncipia ptūis cognitōnis et ꝟtutis, vicꝫ intellectus. ⁊ sensus. ⁊ vtrūq̄ꝫ pncipiū cognoscitiuū hꝫ suū appetituꝫ. Intellectus hꝫ suū appetitū vicꝫ intellectiuū, ⁊ sensus hꝫ appetitū sensitiū. sic patꝫ. ij. de aīa. Qn̄ igit ista duo pncipia siue ptes aīe regulātur ꝟtuose. psona tota ē cōueniēt ordinata. sꝫ ad corrūpendum bonā psonam quācūq̄ꝫ: duo inueniūtur inter mūdanos istoꝝ pncipioꝝ infectiua. Primū est viciosa lasciuia in loq̄ndo. Scd̄m est nūerosa diuersitas in cōcupiscēdo Primū est deceptoria informatio impceptibilis. Scd̄m est trāsitoria delectatio sp̄ī⁹ rei sensibilis. Per pmū corrūpit ps intellectiua. p secūdum ps sensitiua. De pmo loq̄ndo de appetitu intellectiuo q̄ vocatur volūtas intellectiua: ⁊ simul totā ptem rōnalem ↄplectat. dic̄ sic Fascinatio eīm nugacitatꝭ obscurat bōa. Ubi notādū q̄ bona sūt triplicia. naturalia, supnaturalia ⁊ acq̄sita. Naturalia sunt potētie naturales tam aīe q̄ꝫ ↄpositi. de q̄bus. ij. ⁊. iij. de anima p totū. Supnaturalia sunt tres ꝟtutes theologice. fides. spes. ⁊ charitas. j. Cor. xiij. Acq̄site sunt scie ⁊ ꝟtutes morales de q̄bꝫ tota phīa ↄsistit ⁊ hō qui hīet ista tria pfecta eēt hn̄ potens ad regendum se ꝟtuose in ista vita. Haberet eīm naturalia acq̄sita ⁊ gratuita. ⁊ ne aliq̄s tractās cū mūdo de sesp̄o ↄfidat q̄ntūcūq̄ꝫ sit bonus. Ecce q̄d dicit sp̄ussanctus i hodierna lcōne. Fascinatio eīm nugacitatis obscurat bona. Fascinatio est infectiua visio alicuius psone nociue inferens latent p radiū visualē nocumētū rei vise. sicut dicere solem⁹ q̄ maliciose vetule tenellos pueros inficiūt. solo aspectu. ⁊ sic loq̄tur Uirgilius in bucolicis. Nescio quis teneros oculis mihi facinat

ngaos. Dicūt em̄ antiq̄ phī q᷑ aīa ꝑ imagina-
tionē īmutat oculū. q̄ est mēbꝝ tenerꝝ. et spūale
et oculus infect⁹ īmutat aerē. aer aūt infectus
īmutat tenerꝝ corp⁹ infantis. et īmutat ꝓpꝛiā cā
do puerꝝ ad nauseā. et sic puer refundēdo nu-
trimētū cōfundit. Istud significat fascinare ad
lrām. Nugacitas ē calliditas dicēdi nugas
Nuge aūt sunt trufe ꝟba vicȝ ad nihilū apta.
vel saltem narratōnes ludicre q̄ nihil valent
nisi ad ludū. Est igit intellect⁹ hui⁹ lr̄e. q᷑ ꝑfe-
ctus hō hn̄s bona ꝑdicta si dat se seculo: p̄t de
facili depuari ad malū. Quare. Certe q᷑ fasci-
natio. i. occulta et infectiua deceptio nugacita
tis. i. vanitatꝭ mūdanoꝝ nō vere ȝ vane loqn-
tiū obscurat. nō extinguit statim bona ꝑdicta
naturalia gratuita et moralia. sed ꝑmo obscu
rat ista: q᷑ facit hoīem q̄si fascinatū et ludifica
tū. Vn̄ ad Gal. vj. Quis vos fascinauit veri-
tati nō obedire. i. decepit. Et sic hō existens in
puersa societate vicȝ valde bene. q᷑ alij mali a-
gūt. sic tn̄ effascinat q᷑ apparet sibi ꝓ tūc gr̄a so
cietatis silr esse faciendū. vn̄ iudiciū suū nō est
extinctū sed quodāmodo ludificatū. id est ob-
scuratū. et hec est causa quare prudentes mū-
di aduertūt se esse in periculis magnis. aliqui
cū cardinalibꝫ aliq̄ cū regibꝫ. aliq̄ cū episcopis
et tn̄ nō p̄nt se euellere. Effascinati em̄ sūt an-
tiq̄ societate ꝑ quā obscurant bona naturalia
gratuita et moralia   Scd̄m agens corrupti
onē ꝓtutū ē varia mutatio voluptatis sine trā
sitoria delectatio rei sensibilis. Si em̄ hō ha-
beret precipue resistere qn̄ morat in seculo vni
generi voluptatis eēt certe tolerabile malū. ȝ
nō sic est q᷑ vna tēptatione sedata: sine mora
surgit alia. vel em̄ intrabit cōuentū potatorū.
vel lubricoꝝ. vel ambiciosoꝝ. vel detractorū.
vel cupidoꝝ. velit nolit si se multuȝ cōmisceat
mūdo. et tūc est vehemens labor in tam conti
nuis luctis reportare victoriā. Et ideo signāter
dr̄ in lr̄a. hoc qd̄ freq̄nter cōtingit q᷑ incon
stātia cōcupiscētie subuertet sensum sine mali
cia. i. sensuȝ inocentis. Et bn̄ dic subuertit sen
sum. Sēsus em̄ hȝ naturalē appetitū vt rega
tur rōne. Vn̄ lumē rōnis dȝ ꝑcedere sensum.
qn̄ aūt sic ē q᷑ sensus ꝑcedit rōem. sensus trā-
uertit et puertit et hō facile ō sensu sine malicia
id ē de sensu innocētis nō excpti maliciā alioꝝ.
B Obscurat bona   Nota q᷑ circa discretōēȝ bo
noꝝ decipitur iudiciū mūdanoꝝ. Lux em̄ tria
sint bona. grē. nature. et fortune. bona fortune
minima: bona nature media: bona vero gratie
maxima s̄m Aug⁹. et tn̄ mūdani nō sic iudicāt
sed potius ecōuerso Exēplū de diuite Luc. xij
qui dixit aīe sue. Aīa habes multa bona repo
sita in ānos plurimos: reqesce, comede. bibe. et

epulare. Et dixit ei deus. Stulte hac nocte re
petent aiam tuā a te. Que parasti cui⁹ erūt. Et
sic est oīs q̄ thesaurizat: sed non in deū. Diues
igit iste licet diues: tn̄ stultus et decept⁹ fuit iu
dicans tp̄alia esse bona magna cū illa tātūmō
magna sunt q̄bus hō efficitur diues in deum
Math. xij. Bon⁹ hō de bono thesauro cordis
sui ꝓfert bona. Cā vero deceptiōis isti⁹ q̄re. s.
hoīes bona tp̄alia iudicant eē magna. spūalia
ꝟo cuiusmōi sunt ꝟtutes mīa. accipi p̄t ꝑ exē
plū qd̄ ꝯtingit ī visu: qn̄ em̄ ocul⁹ videt rē per
mediū diuersaꝝ dyaphaneitatū. cōiter valde
male iudicat de ea. sic p̄tȝ de baculo cui⁹ vnaȝ
ꝑtē videt ocul⁹ ꝑ mediū aereū. et aliā ꝑ mediū
aqueū. et iō iudicat q᷑ bacul⁹ sit fract⁹. Eodeȝ
mō qn̄ ocul⁹ videns ē in medio rariori. et res
visa ī medio densiori. res visa appet maior q̄
sit. Sic p̄tȝ de denario visa sub aq̄. qn̄ aūt ecō
uerso ocul⁹ vidēs ē in medio dēsiori. et res vi
sa ī medio rariori. res visa appet minor q̄ est. si
cut stelle q̄ sunt maxīa corpa. ꝑuę nobꝭ appent
nō solū ꝓpter distanciā sed ꝓpter subtilius me
dium in q̄ situant et ꝑ qd̄ vident. qd̄ est multo
subtili⁹ q̄ aer in q̄ est ocul⁹ nr̄. Vident ei me-
diāte sphera ignis q̄ ē subtilior et rarior q̄ aer
et mediātibꝫ spherꝭ celestibꝫ q̄ sūt maioris dia
phaneitatꝭ et trāsparētie q̄ sit aer. Isto modo
moralr̄ exteriora bona cū sint corpalia ⁊ dele-
ctatōes de eis accepte sint corpales. q᷑ sūt ī re
bus grossioribꝫ q̄ ocul⁹ mētis q̄ est intellect⁹
pur⁹ et īmaterialꝭ. sic̄ dr̄. iij. de aīa. iō videntur
grossiora q̄ sūt. bona ꝟo grē cū sint spūalia et
ꝯsolatōes de eis accepte sint spūales. a deo q̄
est sūme spūalis nobꝭ imisse. iō vident minora
q̄ sunt. et iō signant dr̄ Prouer. xvij. Qui per
uersi cordis est nō inueniet bonū Job. ix. Dies
mei velociores fuerūt cursore et nō viderūt bo-
nū.   Scd̄o decipiūtur mūdani iniꝰto turpi⁹
estimātes voluptates carnis et delectationes
bonū hoīs ꝑncipale. ꝯtra q̄d Seneca ep̄la. lij
rōnabilr̄ arguit dupl̄r. Pr̄io mō: aut ista bōa
nō sūt q̄ vocant. aut hō felicior ē deo. qm̄ q̄ pa
rata sūt nobꝭ nō hȝ in vsuȝ ds. nec ei libido ad
illū ptiet nec epulaꝝ lauticia nec opes. nec q̄c
q̄d ex eis hoīes inestimātibꝫ et vili vitā volup
tate ducētibꝫ hīc ptinet. ȝ ipossibile ē bona do
deesse. ḡ ista false vocant bona.   Scd̄o sic ar-
guit q᷑ multa q̄ mali bona videri volūt. aīali-
bus plus q̄ hoībꝫ pleniora cōtingūt. illa ci-
bo auidi⁹ vtūtur. venere n̄ eque fatigāt. vis il-
lis maior ē et eq̄lior firmitas. seq̄tur q̄ ḡ multo
feliciora sūt hoīe. Et subdit Nō ē sūma felici-
tas nr̄a ī caro nr̄a ponēda. Bona illa sūt vera
q̄ rō dat solida et sempiterna. Itē Seneca cō
cludit q᷑ felicitas ē ꝑfecta rō ꝯsūmata ꝟtutibꝫ

Uñ dicit. Nõ pfecta ẽ ꝓpriũ bonũ hois. cetera alia cũ aĩalibꝫ sunt coĩa. qꝛ si hõ est fortis τ leo fortis ẽ. si pulcher τ pauones formosi sũt. si velox et equi siliꝛ veloces sũt. Quid ẽ in hoĩe ꝓpriũ: rõ. qñ ḡ ꝓpriũ bois ẽ pfectũ. hõ ẽ pfect⁹. qꝛ vnũqđqꝫ tũc ẽ pfectũ. qñ sua ꝓpria pfectio ẽ bona. et ĩdõ Micheę. vj. dĩ Indicabo tibi o hõ qđ sit bonũ τ qđ dñs deus tu⁹ q̃rat a te. vtiqꝫ facere iudiciũ et diligere miscđiam τ sollicite ambulare cũ deo tuo De filio incõstantie nota Boetiũ in de disciplina scholariũ in fine. vbi narrat de vno qui oĩa voluit scire vno respctũ sed qꝛ nõ potuit: in fine voluit eẽ asinus. postq̃ꝫ oĩe genus hũanum expertus est

Lectio LI.

C Onsummatus in breui expleuit tp̃a multa. Placida eñ erat deo aĩa eius. ꝓpter h̄ ꝓperauit educere illũ de medio iniq̃tatũ. Postq̃ꝫ spiritus sc̄tus duas causas assignauit q̄ iusti viri aliquotiẽs subtrahũtur a vita ista: etiã in iuuenili etate: vicꝫ diuinã amicitiã τ mũdanam maliciã. Hic ꝯñter assignat tertiã. sic superius fuit diuisũ; vicꝫ ꝑsonalẽ iusticiã. Et circa hoc duo facit. qꝛ p̄mo exp̄mit cause cõditionẽ. secũdo effectus cõsecutionẽ. scđa pars ibi. Propt' hoc. Circa primũ dicit sic. Consũmat⁹ in breui expleuit tẽpora multa. Inter peregrinos ad vnũ locũ eũtes drĩa ẽ in tarditate τ velocitate Nã vnus aliq̄n facit tñ in mẽse q̄ꝫ tũ alius in dimidio ãno. Sũt eñ q̄dam pegrini q̄ peregrinationẽ faciũt delicate. diu dormiũt de mane: et sero cito cubãt de nocte. faciũt dictas ꝑuas τ visitant curiositates vicinas. τ tales sũt necessario tardi viatores. Peregrini sum⁹ oẽs in p̄s. Peregrin⁹ et aduena suꝫ sicut oẽs p̃rẽs mei. Cõtingit antẽ q̄ aliq̄ diu vadũt. sed tarde qꝛ diu viuũt sed remisse et tarde proficiũt. Alii modico tp̃e vadũt: ſꝫ velocit' sicut iuuenis intẽse deuot⁹ q̄ plus apud deũ meret' in anno q̄ꝫ vnus senex remisse viuens in decẽ. τ de tali iuuene moriẽte verificat' tertus lcõnis. Cõsũmat⁹ in tp̃e breui ꝛc̃. Int' stelles erraticas illa que ẽ humilior sic luna in breuissimo tp̃e: qꝛ in mẽse cõplet cursuꝫ suũ. τ illa q̄ est altissima tardissime ꝯplet cursuꝫ suũ sicut ptꝫ de saturno q̄ cursuꝫ cõplet ĩ trigita ãnis. Sic ꝑsonę humiles mot⁹ suos in deũ pũo circulo cõplẽt Persone vero alte τ nobiles nisi mele⁹ sibi ꝓspiciant in magno circũitu: cũ impijs ambulãt. τ ĩõ tarde mouent' in deũ: τ aliq̄ minus tarde sic timẽdũ est. contra quos dĩ Eccĩ. v. Ne tardes cõuerti ad dñm. τ ne differas de die in diẽ. Inter grauia τ leuia ascẽdentia illud dĩ esse maioris virtutis qđ in minori tp̃e mal⁹ mediũ diuidit De diũ ꝑ qđ trãsim⁹ ad celũ est mõs. vñ ille q̄ mũdũ breuiori tp̃e diuidit τ ꝑtrãsit ascendẽdo: est nulliũ dubiũ maioris ꝟtutis τ amoris ad deũ ꝓpter qđ iuuenes vt mũdi sentiũt difficultates et resistẽtias statim ip̃m relinquũt: τ ad religionẽꝫ confugiũt: magne ꝟtutis se fuisse oñdunt et vere de quolibet tali dici põt q̄ cõsũmatus in breui expleuit tp̃a multa Et bene dicit q̄ cõsũmatus. sicut mali q̃ntũcũq̄ꝫ diu viuãt semꝑ sunt incõsũmati τ impfecti. ita iustus licet ꝑarũ viuat: tñ ꝓpter iusticiã cõsũmat⁹ τ pfectus dĩ. ĩõ bñ dicit de iniustis supius. Cõfringent' rami incõsũmati. et ꝑ oppositũ Sap̃. xv. Nosse eñ de iusticia cõsũmata ẽ. qđ p̃t exponi de pfecte ĩ seculo penitẽtibꝫ si tñ assit gr̃a τ vehemẽtia penitẽdi. Scribit' eñ sext⁹ iulius stratogematon. li. iij. c. j. de marco catone talẽ belli cautelã. cum eẽt in hyspania τ videret se qđdã oppidũ posse occupare. si illud ex inopinato inuaderet: simulauit se quadriduo fugere τ subito in hostes cõuersus biduo ꝑ vias difficiles. s. montes τ nemora rediȷt τ hostes suos nihil tale metuentes oppressit. Causam vero tam facilis euẽtus req̄rentibꝫ socijs iã victoribꝫ rũdit tũc illos victoriã adeptos cuꝫ quater diu iter biduo arripuerũt. Moralit' quasi ꝑ q̃tuor dietas elõgamus nos a deo peccãdo. cogitatõne locutõne ope et omissione. sicut cõiter confitemur. reputãt ergo demones se securos q̄ oppidũ celeste nobis intercluserint qđ cũ desideramus acq̄rere. Quid ḡ restat facere. Certe nihil nisi fugam p̄dictoꝝ quatuor dieꝝ. biduo recõpensare et ad deũ redire. quãuis antẽ ꝑ q̃tuor videlicet cogitationẽ locutionẽ opus τ omissionẽ recessimus. possimus: tamẽ si velim⁹ in duobus diebus redire. videlicet ꝑ cõtritionẽ. τ cõfessionẽ. Nã satisfactionẽ cõdignã necario nõ exigit deus: ſꝫ m̃ltiplices indulgẽtias τ pietatis opa redimere possum⁹ si velim⁹. Qui ergo veraciter penitet ꝑ tẽpus breue ꝓ peccato mortali ꝓ quo penitentia ꝑ tẽpus ꝑpetuũ debebat'. vere cõsũmat⁹ in breui: expleuit tẽpora multa. Et ideo tam de sic penitẽte q̄ꝫ innocẽte subiũgit'. Placida eñ erat deo aĩa eius. i. placuit deo iuste τ innocẽter viuẽdo aut veraciter penitendo. τ qꝛ sic est. ideo ꝓpter hec premissa videlicet diuinã iusticiã suscipientẽ ad p̄mia. mũdanã maliciã allicientẽ ad crimina. τ ꝑsonalẽ iusticiã sufficientẽ ad merita. propauit deus educere eũ de medio iniq̄tatũ. i. placuit deo propter ista educere eũ de loco certaminis mundi. sicut victor in palestra qui oẽs contrarios proiecit: educit de medio cum gl'a τ datur ei corona. De medio iniq̄tatum. i. demonũ τ hoim

peruersoꝝ ꝛ maxime maloꝝ qui magis sanctū virū impediūt ꝙ̄ demones. Vn̄ Cryſ. in ope pfecto. Omel. xliij. Attendite vobis ab hoīb9 quasi a quibusdā pessimis malis. Et sup om-nia mala malis. Hō eīm est pessimū malum. hō eīm mal9 peior ē ꝙ̄ diabol9. Diabolus si videt iustū nō est ausus ad eū accedere. hō autē malus ꝙuis hoīem iustū iudicet nō solū illuz timet sꝫ magis ꝯtēnit. Nō eīm diabol9 hoī prestat ꝟtutē sed hō diabolo. arma eīm diaboli est mal9 hō. sicut eīm hō sine armis nō pōt facere cōtra hostē. sic diabol9 sine hoīe malo nō pōt aliqd cōtra hoīes scōs. hec ille. Placida eīm erat aīa eius deo Notādū ꝙ aīa hūana placida ꝛ deo ꝑciosa iudicat ex trib9. vlꝫ ex eius dolo-rosa amissiōe. ꝛ ex ei9 diligēti acqsitōne. ꝛ ex ei9 carissima redēptione. Pmo ex eius dolorosa amissione. sapiēs eīm nō multū dolet de amis-sione parue rei. Xp̄s aūt sapientia dei pius pl9 se dolore ꝓbauit de amissione paucaꝝ aīaꝝ ꝙ̄ si totū mūdi aurum ꝑdidisset. nā multa talēta auri ꝑdita sunt. suo tp̄e ciuitates cōbuste. ꝓ q̄bus xp̄s nullaten9 fleuisse legim9. sed certe de amissione paucaꝝ aīaꝝ in ciuitate hierl'm legimus eū fleuisse. Luc. xix. Videns ciuitatē fleuit sup illā. Glosa. Plāgit reprobos etiā q̄ nesciūt cur plāgebant. sed exultāt i reb9 pessimis: xp̄s igit ꝑdit aīam. Sap. xj. in fine. Parcis aūt oī-bus qm̄ tua sunt dn̄e q̄ amas aīas. Scdo pꝫ idem ex eius diligēti inq̄sitōne. sapiēs eīm nō curat si ꝑdiderit aliq̄d vile. sed xp̄s in ptib9 remotissimis aīam ꝑditam q̄siuit. dū erā. q̄a xxxiij. ānis laboriose: qꝛ in paupꝫtate, vilitate, et labore. Fingūt fabule. ꝙ orphe9 q̄siuit vxo-rem suā vbiqꝫ nec eā inuenit donec ad inferna dūdit. ita xp̄s dū aīam hūanaz. xxxiij. annis q̄siuisset tandē moriens dūdit ad inferna. et ibi eam inuenit. p̄s. Dn̄e eduxisti ab inferno aīaz meam Tertio pꝫ idēz ex eius cara redēptione pro qua redimēda xp̄s videns totū mūdūz nō sufficere: dedit semetipm̄. j. Cor. vj. in fine. Empti estis ꝑcio magno. Habet ergo deus aīam hūanam sibi valde ꝑciosam in cuius si-gnuz in scriptura dr̄ deus aīas custodire Nobilis nō custodit res imediate nisi sibi charas vilium eīm rerum custodia datur famulis. Isto mō tpalia deus hoībus etiā malis custodienda cōmittit. aīas vero sue ꝓpe custodie dereliquit. p̄s. Custodit deus aīas sanctoꝝ suoꝝ. et Sap. iij. Iustoꝝ aīe in manu dei sunt. Sic autē deus maxime charā habꝫ aīam hūanam ita ꝑ oīa mali hoīes aīas suas ꝑuipēdūt. isto mūdant sotulares suos si fedant. animas suas parū curant. vn̄ Aug9. in quodā ꝭmone. Quid est ꝙ velis habere malū dices mihi. ꝙ nihil oīno. nō vxorē. nō filiū. nō filiam. nō ser-uū. nō ancillam. nō tunicam. postremo nō caligam. ꝛ vis habere vitam malā: rogo te ꝑpone aīam tuam calige tue. Per simile argumentuz probat in de doctri. xp̄iana. ꝙ hō malus plus diligit mortē ꝙ̄ vitam. qꝛ mortem vult habere bonam. ꝛ vitā malā. p̄s. Qui diligit iniq̄tatez odit aīam suam. De nūero aūt hoīm ꝑuer-soꝝ aliqui aīas suas vendūt. aliq̄ ꝑdunt. aliq̄ impignorāt. aliqui pro nihilo dant. Vendūt cupidi qui pro diuitijs huius vite exponūt se rapinis, furtis, ꝑiurijs falsis, mercinationib9 simonijs. ꝛ hm̄oi. Eccl. x. Non est iniquius ꝙ̄ a-mare pecuniam. Hic eīm venalē aīam suā ha-bet Scdo sunt aliq̄ qui aīam suā ꝑdūt ꝛ sūt ociosi negligēter viuētes ꝛ accidiosi ad oē op9 bonū nō curātes nisi ꝙ vna dies vadat ꝛ alia succedat. Eccl. xx. Est qui ꝑdit aīam suā ꝑ con-fusione Tertio sunt aliq̄ qui aīam suaz im-pignorant. ille eīm qui impignorat rem suam: nō intendit alienare dominiū pro semꝑ. sed tātū ad tp̄s alienat ad vsuz. Et q̄d faciūt istis demones. quasi eoꝝ feneratores dāt eis ad tp̄s mutuo. q̄cquid volunt dignitates. diuitias. et voluptates tandē senescūt ꝛ fiūt debiles soluere nō p̄nt. qꝛ vitā ꝯsuetā dimittere nequiūt. et sic finaliter pignus ꝑdūt. licet tn̄ illud qn̄ impignorare incipiūt ꝑdere nō proponant Est tn̄ notandū ꝙ duo genera hoīm aīas suas impignorant sꝫ diuersimode. qꝛ aliqui viciosi ꝑ voluptatib9 huius vite. De q̄bus dictum est. Aliqui ꝟtuose vt sunt prelati ꝛ curati qui aī-mas suas obligant ꝑ aīabus subditoꝝ. quoꝝ vnicuiqꝫ dicit cū cura sibi cōmittit illud. iij. Regum. xx. Custodi viꝝ istū: demōstrato suo subdito. q̄ si lapsus fuerit erit aīa tua ꝑ aīa illius Quarto sunt aliq̄ qui aīas suas ꝑ nihilo dāt. et sunt spēaliter auidi ꝛ iracūdi Nā cupidus recipit diuitias. lubricus voluptates. supbus ꝛ ambiciosus honores. gulosus cibū ꝛ potuz sed isti miseri nihil rapiūt delectabile. sꝫ amaritudinē ꝛ dolorem. ꝛ tn̄ aīas suas gratis dant diabolo. de quoꝝ quolibet verificat illud Iudicū. xx. Animā suā dedit periculis

Lectio LII.

Populi autem vi

dentes ꝛ nō intelligētes nec ponētes in ꝯcordijs talia. qm̄ grā dei ꝛ misc'dia in scōs eius ꝛ respectus in electos il-lius. Diuina ꝑmissio ꝛ ꝓuida electoꝝ suoꝝ gubernatio a malis hoībus multipl'r indicatur. Solēt aūt spēaliter arguere deum de iniusti-cia hoīes seculares. de eo ꝙ iustos in p̄nti ꝑmittit affligi et cōtēsibiliter occidi. Iniustos ꝟo de-

licate ꝛ diu pmittit viuere ī iniq̄tate, istud mi-
rabile vicȝ ꝙ deꝰ in pn̄ti malos ꝓsperari facit.
et bonos ꝯtēni ꝛ ꝯfundi pmittit incitātū mouit
tā phos q̄ȝ poetas ꝙ q̄dā deū hīc ꝓuidētiaȝ ꝛ
curā de rebꝫ inferioribꝫ, ꝛ oīa ista inferiora di-
xerūt p fortunā ꝛ casuȝ irrōnabilit̄ agitari In
q̄ꝝ ꝑsona exclamat Boetꝰ. j. de ꝯso, metro. v.
O stelliferi ꝯditor orb. Ubi ꝯnter ꝯq̄rit̄ ꝛ cla
mat dicēs. Et q̄rēs rōem a phia, q̄re ds motꝰ
corpm celestiū solis lune ꝛ sydeꝝ, ita vniformi
ter regulat ꝙ oīa certe lege ꝯtinent̄, ꝛ eodē mō
arbores fructꝰ ꝛ semia queq̄ȝ nascūtur ī terra.
Quare in hꝫ soli hoīes vident̄ n diuia ꝓuiden
tia sequestrari ꝛ fortune ꝯmitti ad regendum,
Qd ex h̄ patere videt̄ qꝛ iniusti iustis dn̄ant̄.
ꝛ reprobi v̄tuosis. Istū aūt errorē secuti sunt i
iusti. cōtra quos sp̄ūsctūs arguit in hoc libro
qui nullā aliam vitam sperātes nisi istā pūtez
illos iudicauerūt ꝯfundi p semp, q̄o in pn̄ti vi
derūt ꝑsecutionibꝫ maloꝝ attritos. Isti ergo
cōi dubitatōni rn̄det sp̄ūsctūs in hodierna le
ctione osn̄dens ꝙ ꝓcedit ex ignorantia hoīm.
nō ex iniusticia dei regentis. Et cōsistit rn̄sio ī
isto, ꝙ deus pmittit sanctos suos affligi ad tē
pus iniuste vt p merito patiētie gl'iosius coro
nent̄ imppetuū, ꝛ quia istā remūeratōem futu
ram mali nō intelligūt, iō diuinū ꝯtra electos
suos regimē ꝯp̄bendūt. Duo g̃ fiūt in lectōne
ista. nā p̄mo reprobat̄ reproboꝝ ignorantia.
scd̄o declarat̄ diuia iusticia, ibi. Qm̄. Dic ergo
p̄mo sic. Populi aūt vidētes. ꝛc̄. i. populi vidē
tes iustos tribulari. qꝛ multe tribulatōnes iu
stoꝝ. in ps. Et nō intelligētes p̄miū quod da-
bitur eis in futuro. nec ponentes talia. i. diui-
nas pmissiones in futura vita in p̄cordijs. i. i
affectuosa noticia. Et est affectuosa noticia, fi-
des charitate formata q̄ hō credit: ꝛ illud qd̄
credit amat et opatur, talis ponit in p̄cordijs
dicta dei. Precordia eñ sic dic̄ Isid. xj. Ethi-
mo. sunt loca vicina cordi q̄bus sensus ꝑcipit̄
Eccl. xxxiij. Precordia fatui q̄si rota carri, ꝛ q̄-
si axis v̄satilis cogitatꝰ illꝰ. Hec ē igit̄ iguorā
tia inexcusabilis reproboꝝ qui nō intelligunt
nec ponūt diuinas pmissiones in precordijs
suis. i. in debita affectōne Osee. iiij. Populus
nō intelligens vapulabit. g̃ reprobat̄ pctōruȝ
ignorantia. Cōsequenter declarat̄ diuina iu-
sticia, ibi. Qm̄ gr̄a dei est. Et tangit tres effe-
ctus diuine beniuolentie erga nos, vicȝ grām
miscdiam ꝛ respectū Grām prebet iuste viuen
tibus. ij. Corinth. vj. Hortamur vos ne iuna
cuū grām dei recipiatis. Et ad Rhoma. vj.
Gracia dei vita eterna. Misericordiā peniten
tibꝫ. in ps. Misericordia dn̄i plena est terra. ꝛ
Trenoꝝ. iij. Misericordia dn̄i ꝙ nōn sumꝰ ꝯsum

pti. Et respectū innocētibꝫ. Luc. j. Quia respe
xit huilitatem ancille sue. Circa miscdiam [A]
dei erga pctōres est notandū, ꝙ tria damna fa
cit pctm̄ contra hoīem si diuina miscdia non
obstat, quia peccatū cōcludit excludit ꝛ inclu-
dit. Cocludit in iudicio. Excludit a regno, ꝛ i-
cludit in inferno. Ex oppositio, miscdia soluit
argumentū ne homo in iudicio ꝯcludat̄. Tol
lit impedimentū ne hō a regno excludat̄, ꝛ frā
git ligamentū ne hō in inferno includat̄. Ar-
gumentū qd̄ facit iusticia contra peccatorē est
demōstratiuū. sicut furtum inuentū cōtra furē
ꝛ ideo statim iusticia sententiat: sed misericor-
dia sententiā suspendit ꝛ iudiciū sicut p̄nceps
superior. Jac. j. Misericordia superexaltat iudi
ciū, et Math. xij. Si sciretis q̄d est misericor-
diā volo ꝛ nō sacrificiū, nūq̄ȝ ꝯdēnasseꝫ inno-
centes Scd̄o pctm̄ excludit hoīem a regno
sicut lepra excludit a sanoꝝ cōsortio, sȝ illud ī-
pedimentū tollit miscdia gr̄e ianuā reserando
Xp̄s dicit Joh. x. Ego suȝ ostiū. Istud ostium
fregit diuina miscdia cum baculo crucis cum
tanto impetu ꝙ vna ps descendit ad infernuȝ
et reliqua vsq̄ȝ ad sepulchꝝ. Dicit iusticia, ne-
mo viroꝝ qui vocati sunt gustabūt cenā meā.
Miscdia dicit. Exite ī plateas ꝛ vicos ꝛ ꝯpel
lite intrare vt impleat̄ domꝰ mea. Luc. xiiij.
Tertio pctm̄ includit in inferno. sic̄ debita de
tinent hoīem ī carcere. Amē dico tibi nō exib
donec reddas nouissimū minutum. Luc. xij.
E cōuerso. miscdia ligamentū soluit redimen-
do. j. Coꝝ. vj. Empti estis precio magno. Iu-
sticia dicit. Cōuertentur pctōres in infernum
Miscdia dic̄. A porta inferi erue dn̄e aīas eo
rum, qꝛ dr̄ in lr̄a. Miscdia dei est in sanctos. [B]
Pōt eē dubiū. Utrꝝ in omi ope dei miscdia et
iusticia ꝯiūgant̄. ꝙ nō, qꝛ in iustificatiōe impij
tm̄ apparet miscdia, q̄n ois iusticia p̄supponit
meritū, sed iustificatōem nullū p̄cedit meritū
in impio. Preterea in ope creatōnis neutrum
inuenit̄, nō iusticia, qꝛ illa p̄supponit meritum
nō miscdia, qꝛ ipa p̄supponit miseriam, sȝ crea
tio nihil p̄supponit. Preterea paruuli baptiza
ti affligūtur infirmitatibꝫ ꝛ morte, ꝛ nulla ap-
paret ibi iusticia, qꝛ liberati ab omi pctō non
sūt debitores aliciꝰ pene, g̃ iniuste talia pati-
untur. Preterea nō videt̄ esse iusticia ꝙ vnus
pro pctō alterꝰ puniat̄, sic̄ hoc facit deus fre-
quēter, sicut p peccato Cayn maledictꝰ est cha
naan filiꝰ eius. Gen. ix. Et p pctō dauid q̄ po
pulū nūerauerat ꝑcussus est pplˢ. ij. Reg. vlt.
Preterea Exodi. xxxij. Aaron ꝛ pplˢ peccaue-
rūt in adoratōne vituli. sed pplˢ fuit punitꝰ nō
aūt aaron sic̄ ibi legimꝰ, g̃ deus fuit acceptor
ꝑsonaꝝ. Preterea ad Rho. xv. dico ih̄m christū

fuisse ministrū circūcisionis ad ꝯfirmādas ꝓ
missiones patꝝ. gētes aūt sup miscdia honora
re deū. ꝗ in ꝯuersiōe gētiū fuit sola miscdia. in
ꝯuersiōe iudeoꝝ fuit sola iusticia. Preterea i pde
stinatōe nulla ē iusticia. i reprobatōe nulla est
miscdia. ꝗ rc. Añs ptꝫ ad Rho. ix. Cū nōdum
nati eēnt aut aliqd boni: aut mali egissent. nō
ex bonis opibꝫ ꝫ ex vocatōe dcm̄ est Jacob di
lexi. esau aūt odio habui. Preterea iustū videt da
re meliori plꝰ de malis ꝛ minꝰ de bonis. ꝛ cōꝯ
uerso peiori plꝰ de bonis ꝛ minꝰ de malis ꝫ h̄
nō facit deꝰ distribuēdo tpalia. ꝗ in tali distributōe
nec ē miscdia nec iusticia. Ad oppositū est ps.
Uniuerse vie dn̄i miscdia ꝛ vitas. Ad qōem
dōm ꝙ miscdia ꝛ iusticia duplr accipiūt. Pri
mo mō large ꝛ cōiter. Alio mō stricte ꝛ ꝓprie.
Large loqndo miscdia dei dr volūtas bn̄ faci
endi creature. Justicia vo dei dr cōdecētia sue
bonitatꝫ circa creaturā. ꝛ isto mō loqndi certū
est ꝙ in ope dei: miscdia ꝛ iudiciū ꝯiūgūt. qꝛ in
omi ope suo fac ꝺm cōdecētiā sue bonitatis. et
volūtate bn̄faciēdi sue creature etiā puniēdi re
probos cū eoꝝ punitio bona sit electꝫ. ꝛ sic iusti
cia ꝛ miscdia nullo mō inter se bn̄t oppōez. imo
sicut docet anselmꝰ ꝓslogio. ij. miscdia nascit de
iusticia. qꝛ iustū est deū sic eē bonū vt pcēdo sit
bonꝰ. ꝛ sic narrat anselmꝰ ꝙ sit stāt qꝛ vniuer
se vie dn̄i miscdia ꝛ vitas. ꝛ tn̄ iustꝰ dn̄s i oibꝫ
vijs suis. Scdo accipiūtur miscdia ꝛ iusticia
stricte ꝛ ꝓprie ꝛ sic miscdia dei dicit volūtatem
dei ad subueniēdū miserꝫ pter merita Justicia
vero dei dicit volūtatē retribuēdi ꝺm merita.
ꝛ cū mereri ꝛ demereri n̄ sit nisi rōnal creature
manifestū est ꝙ nō i omi ope dei ista duo cōiun
gūtur ꝫ tm̄ i ope retributiōis q̄ fit creature rō
nali ꝛ de lege cōi Ad pmū in oppositū dōm
ꝙ in iustificatōe impij pcedit motꝰ liberi arbi
trij attritōnis ꝓpter quā aliq rō iusticie videt
ꝙ infundat ibi grām. Silr est ibi rō iusticie
ex pte dei q̄ quodā mō debitor efficit penitēti
ꝓpter ꝓmissionē suā. Uñ glo. sup illud ps. Jn
stificeris i sermōibꝫ tuis ꝛ vincas Deꝰ eīm hoc
ꝓmisit vt pctōribꝫ penitētibꝫ veniā largiretur
ꝛ sic in iustificatōe impij ex vtraqꝫ pte rō iusti
cie inuenit seu repitur Ad scdm ptꝫ in pdcā
positōne ꝙ in ope creatōnis hec duo iueniūt
large nō stricte. Ad tertiū dōm ꝙ pccatum
originale seqtur duplex pena. vna inqntū est
infectiuū psone vlꝫ carētia diuine visionis.
Alia inqntū est infectm̄ nature. ꝛ ꝺm h̄ ipm se
quūt pene q̄ ex defectu cānt ꝓpter ablatōeꝫ do
ni original iusticie sicut als dcm̄ fuit. mō ba
ptismꝰ delet penā debitā originalē inqntū est
viciū psone. nō autē inqntū est viciū nature. et
ideo baptismus aufert carenciā visionis dei si

paruulus moriat. nō autem aufert penalita
tes que naturam consequūtur ex defectu suoꝝ
principioꝝ materialiū post ablutionē peccati
originalis. vnde baptismꝰ soluit a reatu mor
tis eterne. manet tamē sub reatu mortꝫ corpee
et aliaꝝ penaꝝ naturam corpis corpaliter con
sequentiū Ad quartū rn̄det Augꝰ. sup Jo
sue. vij. Filij israel pnaricati sūt: ꝙ in penis eter
nis nūqꝫ vnus ꝓ alio punit. ꝫ in penis tpali
bus qn̄qꝫ vnus ꝓ alio punit triplici rōne. Pri
mo qꝛ pena etna nō infligit alicui ꝓ bono pa
tientis ꝫ ad vindictā culpe. sed tpalis pena fre
quēter infligit pro bono patiētis ꝛ etiā alioꝝ
vt videant q̄ntū pctm̄ sit fugiendū vbi ꝓ pec
cato vnius affligit multitudo. ꝛ sic fiant hoīes
cautiores cōtra peccatū ꝛ videant ꝙ vnusqꝫqꝫ
sollicitꝰ esse debeat ꝓ alio ne peccet cū pro
pctō vnius ceteri puniūtur. Scdo qꝛ q̄ntum
ad corpꝰ vnꝰ hō est res alterꝰ vl subditꝰ sic fi
lius pr̄is ꝛ ꝟuus dn̄i. ꝛ iō filꝰ punit qn̄qꝫ pro
pctō pr̄is tpalit. ꝛ ꝟuus ꝓ pctō dn̄i. Sꝫ q̄ntuꝫ
ad bonū aīe qlibet gerit psonā suā. ꝛ sic in tali
casu pr̄ et dn̄s puniūtur ꝓ se. filiꝰ aūt ꝛ ꝟuus p
accidens inqntū res coꝝ. ꝛ sic canaan pro cayn
punitꝰ est. ꝛ est sensus. nō lueris tu de filio tuo
sicut nec ego de te. Tertia ratio ē ꝺm Grego
riū. ꝙ qn̄qꝫ vnꝰ est pnceps culpe alterꝰ. sicut
qn̄qꝫ ꝓpter culpas subditoꝝ plati pmittūtur ca
dere in pctm̄. ꝛ iō pro pctō plati tpaliter meri
to puniūtur. sic dauid peccāte punitꝰ est ppls
vt argutū ē Ad q̄ntū dōm ꝙ aaron fuit pu
nitus sicut ppls. nō tn̄ pena manifesta: i signū
ꝙ plati nō debēt manifeste puniri ꝫ occulte. ꝓ
pter scādalū vitādū. Pena aūt dr fuisse in ipo
et in filijs eiꝰ. qꝛ in sacrificio vitule ruffe immun
di efficiebant. sicut ptꝫ Nūeri. xix. ca. Ad se
xtū dōm ꝙ aplꝰs loqtur illo mō loquendi. qꝛ
aliquis modus iusticie fuit in cōuersione iu
deoꝝ qui nō fuit in cōuersione gentiū scꝫ imple
tio ꝓmissionū factaꝝ patribꝫ p ꝓphas. fuit tn̄
vtrobiqꝫ condecētia diuine bonitatꝫ qua voca
rent ad ꝓmisū. ꝛ sic ē iusticia. Itē insufficientia
meritoꝝ fuit in vtrisqꝫ. ꝛ sic est miscdia. Ad
septimū in pdestinatione ꝛ reprobatōe vt con
notāt effectꝰ in creatura bn̄ sunt iusticia ꝛ mi
sericordia cōiter loqndo. nō tn̄ stricte vt i posi
tione dcm̄ est Ad octauū est dōm. ꝙ hoc ce
dit in ꝓfectū bonoꝝ q̄ntū ad bonū spirituale.
qd est simplr bonum hoīs.

Lectio LIII.

Ondemnat autez

c iustus mortuꝰ. viuos impios. ꝛ iuuē
tus celerius ꝯsūmata longā vitaꝫ in
iusti Postqꝫ spūssanctꝰ excusauit diuinam

iusticiã in hoc ꝙ pmittat qñ iustos ꝟtuosos ꝛ scõs mori celerit añ maturã etatē. quosdã naturaliter ꝓpter nature defectũ, q̃sdã violēter ꝑ martyriũ eis illatũ. Hic ꝯpat breuitatē vite iustoꝝ ad lõgitudinē reproboꝝ. Circa h̃ duo fac̃. P\'rio oñdit ꝙ reprobi iudicãtes de vita iustorũ decipiũtur ꝑ ignorãtiã. Scdo ꝙ post mortē puniũtur ꝑ penaꝝ tolerãtiaꝫ. Scda ps ibi. Et erũt post hec. Circa pmũ duo fac̃. Pr\'io oñdit ꝙ reprobi ex cõpatione iustoꝝ iudicant ee punibiles. Scdo ꝙ ex ꝑsecutõne iustoꝝ excecant ꝛ fiũt derisibiles Scda ps ibi. Videbũt Circa pmũ sic dic̃. Cõdēnat aũt iust⁹ mortu⁹. q̃si diceret: euidēter appet malicia petõꝝ diu viuētiũ ex cõpatione ad iustos in iuuētute ꝯsũmatos. Licet eñ ad acq̃sitõem ꝟtutũ moraliũ req̃rant multũ de tpe, nõ tñ ad deo ꝑfecte seruiēdum, q2 ꝑ ꝟtutes theologicas de⁹ supplet qḋ minus subest de ꝟtutibus acq̃sitis. Et iõ iuuentus celeri⁹ cõsũmata. i. iuuenis bonus in breui tpe consũmat⁹. i. ꝑfectus. condēnat. hoc est cõdemnabilē oñdit longã vitam iniusti. q2 ex quo iuuenis mortu⁹ fuit ꝑfecte iustus ꝛ deo acceptus. ptꝫ ꝙ viri impii diu viuentes merito debēt cõdemnari Hec est snia lr̃e vicꝫ ꝙ mali senes ꝯdēnant. i. ꝯdēnabiles oñdũtur, si cõparētur ad bonos iuuenes cito defunctos.

A Notãdũ est hic ꝙ in omi republica ꝛ cõltate q̃cũq3. sũma cura dꝫ esse de iuuētute i bonis opibus instruēda, sicut satis docemur. Ecci. xxx. sub metaphora de equo indomito. Equ⁹ eñ indomit⁹ euadet durus et filius remissus euadet preceps. Et infra. Non des illi ptãteꝫ in iuuentute ꝛ ne despicias cogitat⁹ illius curua ceruicē illius in iuuētute ꝛ tũde latera eius dum infans ē. Vult dicere ꝙ sicut equ⁹ in iuuētute dure vadit, ꝛ ita libēter i pcipiciũ. sic iuuenis dimissus voluntati sue nũq̃ꝫ portabit suauit alios in q̃cũq3 societate, sed ita libent ruet in vitia sic̃ equ⁹ indomit⁹ in pcipiciũ. equus antiqu⁹ nõ admittit calcar, sꝫ cellam. nõ frenũ: nisi ad talia fuerit assuefactus i iuuentute, ita nec adolescens admittet aliquã obediētiã nisi fuerit assuefact⁹ in iuuentute. ideo dicit Aristo. ij. Ethi. ca. ij. Doctrina platonis fuit ista, ꝙ oportet duci aliq̃liter confestim ex iuuenib⁹ q̃liter ꝛ in q̈b⁹ gaudere oportet ꝛ cõtristari, ꝛ ideo nõ solũ hoc imo oportet ꝙ nutriãtur legib⁹ coactiuis, q2 iuuenib⁹ opera ꝟtuosa nõ sunt sm se delectabilia, sicut dic̃ idē phs. x. Ethi. c. ix. Et iõ sicut ibi ꝯcludit necessariũ est fieri q̃sdaꝫ regulas ꝑ iuuenib⁹ q̈b⁹ cõpellant ad mores. ꝛ cũ sint pleni passionib⁹ voluptatũ, nõ pñt addiscere delectari in ꝟtuosis nisi sm bonas leges informētur. Quales aũt sint ꝯditiones iuuētutis, sufficient narrat Aristo. ij. Rhetorice ita dicēs. Primo eñ concupiscitiui sunt iuuenes ꝛ cito concupita ꝓsequētes: sicut venerea vehemēter. Quidã ergo cõcupiscũt ꝛ faciliter a cõcupitis desistũt, sunt aũt acute voluptatis nõ magne sicut laborantiũ sitis ꝛ famis Sũt eñ animosi ꝛ acute ire ꝛ facilit irã suã ꝓsequũtur. Amãt eñ honores ꝛ nõ sustinēt despici. Facilit aũt ab ira desistunt Amãt etiã honores ꝛ victorias, qm̃ iuuētus excellentiã ꝯcupiscit. Minus aũt his amant pecunias: qm̃ inexꝑti sunt q̃ntum ad indigentiam hoim, ꝛ maligni nõ sunt nec cauillosi ꝛ faciliter credentes: qm̃ adhuc in multis decepti nõ sunt et bone spei sunt, ꝛ plurima sperant, q̃uiã in paucis repulsaꝫ passi sunt, quapropter multa sperãt: et qm̃ futuroꝝ ē spes, ꝑteritoruꝫ vero mēoria, iuuenib⁹ aũt pauca ꝑterita sunt plurima aũt futura, qm̃ iam q̃si viuere incipiunt, ꝓpter hoc faciliter decipi pñt, qm̃ faciliter sperãt: ꝛ erubescitiui sunt. qm̃ in ꝟtutib⁹ ꝑfecti nõ sunt. sed solũ ipa cognoscũt que ipis a legibus ꝓponũtur. in q̈bus sepe deficiũt, ꝛ mgnanimi sunt qm̃ a nullo adhuc in vita humiliati fuerunt, et dignificant semetipsos: qm̃ bone spei sunt ꝛ magis eligũt honorabilia q̃ꝫ vtilia virib⁹ aũt magis viuũt q̃ꝫ rõcinatõne Virtus aũt est vis honorabilis ꝛ rõcinatio vtilis, ꝛ amatores amicoꝝ sũt ꝛ magis coetaneoꝝ q̃ꝫ eorum q̈ sunt alterius etatis. Nõ eñ iudicãt aliquid ad vtile, ꝛ iõ de amicꝫ q̈busdã nihil curãt sꝫ in ꝯsuetudo delectant, ꝛ ꝓpter h̃ amicos amãt coetaneos, ꝛ oĩa in magis, i. excessiue operant. puta valde amãt: silr ꝛ odiũt Cã aũt ē q2 oĩa scire putãt ꝛ asserũt. ꝛ iõ excessiue i oib⁹ operant. ꝛ iniuste faciũt ꝯtumelias aliis irrogãdo ꝛ iũ excellētes volũt appere. Et misericordes sũt, qm̃ oēs sicut ipi sũt arbitrãtur innocētes ꝛ iniuste pati. Insuꝑ risus ꝛ lusores amatores sũt. Hec aristo. Ex q̈b⁹ dctis satꝫ patꝫ ꝙ iuuenes castigatõi indigēt vehemēti, ꝓpter diuersa desideria q̈ ꝯtra rõem natura calida causat dũ durat tps iuuētutis. vñ. ij. Thymo. ij. Iuuenilia desideria fuge. Propt qḋ q̈ curam aiaꝝ hētis istud subditꝫ vris inculcare debetꝫ ꝙ tam prēs carnales q̃ꝫ spũales instrnãt filios suos in cultu xp̃i et in p̈ceptis diuinis

B Notandũ est aũt ꝙ ad etatem iuuenilē, hoc est ad iuuenes. vos qui viriles ãnos attigistis quadrupliciť vos habere debetis. Est iuuēt⁹ moríb⁹ informãda, artius castigãda, partius sustētãda. mit⁹ iudicãda. Prĩo igit iuuēt⁹ morib⁹ ē informãda. istud fecerũt antiq̈ gētiles tripliciť Scpturis libroꝝ, picturꝫ gestoꝝ, ꝛ figurꝫ sigꝝ. Nobiles eñ antiq̈ explorauerunt q̈ meliores

fuerūt phi ꝛ illis suos pueros tā lr̄is ꝙ̄ mori
bus imbuēdos dederūt. Vñ trayan⁹ plutharchū. Nero Senecā. Alexāder Aristotelē habuerūt mgr̄os ꝛ ne a talib⁹ mgr̄is aliq̄ dissolutōis
vl' lubec leuitatꝫ addiscerēt si. me cauebāt. vñ
Boeti⁹ in plogo musice. sic salomō de se dicit
Sap. viij. hāc amaui ꝛ exq̄siui a iuuētute mea
Itē docuerūt iuuenes pleruꝫ gestoꝝ. Vñ sic
narrat q̄dā expositor sup iuuenalē. li. j. Satyra. Nobiles romani sic disposuerūt actiōes suas p singl'os dies. ꝙ̄ sūme mane oēs sil' pate
bāt vl' adibāt arcus triūphales ī q̄b⁹ āncessores sui depingebant cū armis ꝛ cautel' q̄bus
dimicauerāt cōtra hostes suos. vt sic iuuenes
illis visis attēderēt ad ꝟtutes p imaginatiōēꝫ
gestoꝝ. deīn tēplū appollinis patebāt q̄ erat de
us. Postea iudices ad foꝝ ꝛ senatores ad capitoliū descēdebant Judices vt cās tractarēt.
Senatores vt de cōi vtilitate reipublice deliberarēt. ꝛ sic tp̄s suū vsq₃ ad horā nonā expenderūt. ꝛ ne iuuenes a bonis occupatōnib⁹ impedirent. p totū tp̄s añ nonā horā ordinatum
erat: ꝙ̄ meretrices p nullo censu ꝓstibula sua
egrederent añ nonā. ne iuuenes a suis informatiōib⁹ ꝛ viri a ꝯsilio reipublice p delectationes libidinosas aliq̄ten⁹ turbarent. Et hec
est rō fm̄ Hugo. q̄re meretrices nonarie apō
romanos vocabāt: q₂ ad horā nonā licuit eis
egredi de domib⁹ suis ꝛ nō añ. Itē docebant
iuuenes ad bonos mores ꝛ figurꝫ signoꝝ. vñ
narrat Macrobi⁹ pmo saturnaliū ꝙ̄ apud romanos pueri nobiliuꝫ q̄dam vtebant veste q̄
ē pcexta ꝛ inde pueri nobiles vocabant pretextati. hēbāt eīn corā pectore suo bullā q̄ndā
aureā hñtez figurā cordis hūani. Nulla autez
fuit semirotūde figure q̄si medietas sphere ad
siītudinē bullaꝝ q̄ fiūt in aq̄. Preterea erat de
purpura q̄ est rubei coloris. vt pudore sue nobilitatis a vitijs se subtraherēt. ꝛ cordis imaginē añ pectus portabāt. vt scilicet eam intuētes
ita se fore hoīes cogitarēt si corde pstarent. hec
Macrobius Sic ḡ pmo ē iuuētus morib⁹ informanda. Eccl̄s. xij. Memento creatoris tui
in dieb⁹ iuuētutis tue. Scd̄o iuuentus est
E artius castiganda. q₂ Prouer. xiij. Qui parcit
virge odit filium suū. ꝛ Eccl̄. xxx. Curua ceruicem eius dū iuuenis ē. Aues pullos suos ꝛ fere fetus suos fm̄ ꝯditiōes nature sic castigāt
ꝛ domāt. Istud q₂ Hely sacerdos neglexit. p
filioꝝ iniq̄tate dānatus ē. imo ꝓpter negligentiam filios castigandi. Vñ Beda. q₂ fera pietate supatus est. Hely ferire delinq̄ntes filios
noluit. apud districtū iudicē seipm̄ cū filio eterni dānatione pcussit. Vñ verū est ꝙ̄ verbis
eos aliq̄liter corripuit. sicut ptꝫ. j. Reg. ij. Nō

est bona inq̄t hec fama quā audio de vobis: sꝫ
hoc est nimis modicū ad correctiōēꝫ maloꝝ iuuenū. sicut ptꝫ. x. Ethi. Vñ narrat Boeti⁹ primo đ disciplina scholariū de sanguineo lucrecij filio Tertio iuuētus ē puis sustētāda. vt
in iuuenili etate assuescat sobrietati. ad Titū. ij.
Juuenes silr̄ hortare vt sobrij sint. vñ narrat
Aug⁹. de bona matrona. ix. ꝯfessionū. c. viij. ꝙ̄
curā habuit q̄rūdā filiaꝝ nobiliū. eratq₃ in eis
coercēdis cū opus eēt scā seueritate vehemēs
atq₃ in docēdo sobria prudētia: nā eas pter illas horas q̄bus ad mēsaꝫ parētū moderatissime alebant. etiā si exardescerēt siti nec aquā bibere sinebat. pcauēs ꝯsuetudinē malā: ꝛ addēs
ꝟbū sanū. Mō aquā bibitis q₂ in ꝑtāte vinū
nō hētis cū ad maritos veneritꝫ facte dñe apothecaꝝ aq̄ sordebit. sed mos potādi pmanebit
Quarto iuuētus ē initiis indicāda. non est D
eīn desperandū si freq̄nt peccent. Vñ signanter petiuit p̄s. Delicta iuuētutis mee. Hypocras
ponit talē amphorismū Epilensie q̄bus ante
iuuentutē nascūtur imutatōem hñt. q̄b⁹ nascūq₃
vero. xxv. annoꝝ fuerint: plurimū cōmoriūtur
vel cōmouent. sic igit est informanda iuuētus
morib⁹ Et sic fuit sanctissim⁹ p̄dicator splēdor
eccl'e cui⁹ eras cōuersionē celebrabim⁹ tam in
morib⁹ q̄₃ in sciētialib⁹ instructus et ad pedes
Gamalielis doctoris. ꝛ iō ꝯfident' dixit coram
rege agrippa p̄ūtatus. Act. xxvj. Et q̄dez vitā
meā a iuuētute q̄ ab initio fuit in gente mea in
hierosolymis nouerūt oēs iudei p̄scientes me
ab initio si velit testioniū phibere. q̄m̄ fm̄ certissimā sectā nr̄e religiōis vixi phariseus. Et
veracit' iste cōsūmat⁹ est ī breui expleuit tēpora m'lta discurrēdo. docēdo. disputādo. scribēdo. vt cōfident' scriberet. ꝛ illud. ij. Thymo. iiij
Bonū certamen certaui. fidē seruaui. de reliq̄
reposita est mihi corona iusticie quā iā hꝫ in celis. In hystoria barlaā quā iohes damascen⁹
di cōpilasse: refert ꝙ̄ idē barlaā monach⁹ solitarius pmo fuit. et postea mgr̄ cuiusdā filij regis q̄ iosaphat dicebat a quo idez puer q̄siuit
cui⁹ etatis eēt sub his ꝟbis. Dic mihi inq̄t pr̄
quot annoꝝ es. ꝛ vbi cōuersaris q₂ a te nunq̄₃
volo separi. Et ille rñdit. ānoꝝ suꝫ. xlv. ī desertis terre sennaar degēs. ad quē iosaphat. āplius mihi appes pr̄ q̄₃. lxx. annoꝝ. Et ille. si a natiuitate mea oēs annos meos q̄ris discere: bene estimasti. sed nullo mō a me in mēsurā vite
cōputant q̄cq̄t in vanitate mūdi expēdi sūt: tūc
eīn in interiori hoīe mortu⁹ erā. ꝛ ānos mortꝫ
nūq̄₃ vite noiabo. Silis fuit rñsio ill⁹ q̄ diu
vixerat ī seculo ꝛ tm̄. xvij. in religiōe. q̄ etatē sibi
am introgāti rñdit. vixi. ꝛ iteꝝ q̄renti. q̄ntum.
rñdit. dū dixi vixi. q̄ntū vixi tibi dixi. Et iō nar

rat Ualeri⁹ marcialis,li,j. de q̇dā anthonio se
ne q̇ cōputare potuit,xv,olympiades,iste ita
ꝟtute vixerat ꝙ recogitare potuit de tota vita
sua ⁊ etate sine displicētia p̄cedētis vitij, ⁊ ido
cōmēdās suā felicē etatē. dicit ꝙ h̄ est bn̄ viue-
re vicz sic viuere ꝙ ip̄e possit frui vita priori.
Uñ dic̄ sic. Amplitat etatis spaciū sibi vir be-
atus, Hoc ē viuere bis vita posse p̄ori frui.

Lectio LXIIII.

Idebūt eni finez

sapiētis ⁊ nō intelligēt q̇d cogitaue-
rit de illo dn̄s ⁊ q̄re munierit illū dn̄s
Uidebūt eni̅ et ꝯtēnēt. illos aūt dn̄s irridebit.
Postq̄ꝫ spūssctūs declarauit ꝙ impij ex cōpa-
ratione iustoꝝ euidenter iudicant punibiles. Hic
ondit ꝙ ex psecutiōe iustoꝝ excecant et fiūt de
risibiles. Excecauit ei cos malicia eoꝝ. Sap̄.ij.
Et circa h̄ duo facit, Pr̄io tangit eoꝝ culpam
Scd̄o subdit eoꝝ penā. ibi, illos aūt. Culpa ē
duplex, vicz ignorātia, et malicia. Ignorātia i
nō intelligēdo. Malitia in ꝯtēnēdo, dic̄ ḡ sic.
Uidebūt scz mali et reprobi psecutores iusto
rū finē sapiētis, i. martyrij ſm glo. interlinearē,
et nō intelligēt ꝓpter maliciā excecātē. ij. Cor.
iiij. De⁹ hui⁹ seculi excecauit mētes infideliū,
vt i eis nō fulgeat illūiatio euāgelij. De⁹ hui⁹
seculi. i. ds ver⁹ q̇ nō solū bonos regit ſꝫ etiam
malos ꝓ merito p̄cipitat vl' p̄ncipat ſm amb.
vel ds hui⁹ seculi q̇ est p̄nceps h⁹ mūdi q̇ secu
laribꝫ p̄ncipat ſm Aug⁹. ⁊ ideo ex culpa eoꝝ ꝓ
uenit ꝙ nō intelligūt. Esa. vj. Audite audiētes
et nolite intelligere visionē. videte et nolite co
gnoscere. Nō igitur intelligēt q̇d cogitauerit
de illo. s. sapiente deus. i. q̇liter deus pparauit
sibi coronā de cinere, oleum ꝓ luctu, palliū lau
dis pro spū meroris. Quid aūt deus super iu
stos q̇ aduersa sustinent cogitet, ip̄e dic̄ Hye-
re. xxix. Ego eni̅ scio cogitatōnes q̄s ego cogito su
per vos dicit dn̄s, cogitatōes pacis et nō affli
ctionis: vt dem vob̄ finem ⁊ patientiā. Et q̄re
munierit illū dn̄s, supple nō intelligēt reprobi
q̄re vicz dn̄s munierit martirē armis fidei ſm
glosam. Ex h̄ apparet ꝙ lr̄a debet eē munierit:
et nō minuerit. licz raban⁹ sic exponit Cōseq̄n
t. r cū dicit, videbūt eni̅. Assig̃ta eoꝝ ignorātia
assignat eoꝝ maliciā dicēs, Uidebūt eni̅ mor
tē sanctoꝝ in p̄nti ⁊ ꝯtēnet eos nesciētes finez
future glie, sicut diues ꝯtēpsit lazaꝝ. ⁊ tn̄ porta
bat ab angelis in sinū abrae. Luc̄. xvj. et sic tā
gitur eoꝝ culpa. Cōseq̄nt ibi, illos aūt. subdit
eoꝝ pena. q2 dn̄s illos irridebit. i. dignos irri
sione mōstrabit in die iudicij general. Prouer
bioꝝ. j. Ego q̄ꝫ in interitu vr̄o ridebo ⁊ subsan
nabo cū vobis qd̄ timebatis aduenerit, ⁊ ip̄s

Qui habitat in celis irridebit eos ⁊ dn̄s sub-
sannabit eos. Irrisio ꝓp̄e fit cū cachinatōne
oris et buccaꝝ. ſꝫ subsannatio fit cū rugatōne
nasi. Et sic tn̄ vult dicere ꝙ deus ondit repro
bos oi irrisiōe dignos. Et hec ē sn̄ia lr̄e. Uide
būt eni̅ finē sapiētis. Sapiēs eni̅ sic dic̄ Isid.
x. ethi. denoiat⁹ est a sapore. q2 sic gust⁹ apt⁹ est
ad discernēdū sapores ciboꝝ. sic sapiēs ad di
noscēdū res et reꝝ cās eo ꝙ vnūq̇dq̄ꝫ dinoscat
atq̄ꝫ sensuz ꝟitatis discernat. Cui ꝯrius ē insi
piēs eo ꝙ sit sine sapore nec alicui⁹ discretiōis
siue sensus. Cū eni̅ null⁹ sit sapiēs a natura: si
cut dicit aristo. vj. ethi. ca. viij. Circa sapiam
q̄tuor sunt attēdēda. vicz q̇s sit mod⁹ sapiam
acq̇rendi. qd̄ signū sapiam cog̃scēdi. qd̄ opus
sapiam exercēdi. q̇s fructus sapiam possidēdi
Primo igit̃ de mō acq̇rendi sapiam Sciēdū
ꝙ ip̄a nō acq̇ritur sine amore. sine labore, sine
huilitate, sine stabilitate, De p̄mo Aug⁹ de
moribꝫ eccl'ie ⁊ monachoꝝ. li. j. ca. xxix. Sapia
si nō totis viribꝫ ꝯcupiscat inueniri nō potest
amore q̄ritur. amore reuelat̃. amore in ea p̄ma
netur. Sap̄. viij. Hāc amaui ⁊ exq̇siui a iuuē
tute mea. Uñ metrice di. Disce libens et eris
sapiens ⁊ honore frueris. Qd̄ fieri q̄ris disce
libēs et eris, Primo igit̃ querit̃ amore. Scd̄o
labore. Uñ narrat Hugo didasco. li. ij. pte. ij.
ꝙ apud veteres lecticā p b̄le q̄tuor ꝑsone sup-
portabāt, due in speciē iuuenū p̄cedētes, ⁊ due in
specie puellaꝝ seq̄ntes. Iuuenes dicebant a-
mor et labor. Puelle cura et vigilia. In labore
est vt agas, i amore vt pficias. in cura vt pui-
deas, in vigilia vt attendas. Uñ narrat Hie
ro. in suo policrato. li. iiij. ꝙ gētiles veteres sa
piētiā q̄si oim̄ deoꝝ p̄ncipē coluerūt ⁊ ei⁹ ima
ginē pre foribꝫ oim̄ tēploꝝ depinxerūt, ⁊ supra
imaginē ei⁹ ista ꝟba scp̄serūt Usus me genuit
mēoria me peperit, sophiam me vocant greci.
vos sapiaz. ego odi stultos hoīes ⁊ ignauia o
pera. ⁊ friuolas sn̄ias, Et h̄ est qd̄ di̅ Prouer.
ij. Si sapiam iuocauer̄ ⁊ inclinauer̄ cor tuū
prudētie si q̄sieris eā tāq̄ꝫ pecuniā et sic thesau
ros effoder̄ illā, tūc itelliges timorē dn̄i ⁊ scie
tiā dei inuenies. q2 dn̄s dat sapiam ⁊ ex ore ei⁹
prudētia. Sapia in scp̄tura figurat̃ ꝑ auꝝ q̇
int̃ metalla pfundi⁹ general' in terra ⁊ cū maio
ri labore effodit̃. Tertio ad acq̇rendā sapiē-
tiam req̇ritur huilitas Uñ aug⁹. li. iij. de natu
ra et origine aie ad vincētiū in p̄ncipio. Quā-
tum apparet ex donis ingenij que tibi largit⁹
est deus, pfecto sapiens eris si te nō esse credi
deris. atq̄ꝫ vt sis ab illo q̇ facit sapiētes pie sup
pliciter instanterq̄ꝫ poposceris et malueris er
rore nō decipi, q̄ꝫ errantiū laudibꝫ honorari. ⁊
ideo cum q̇dam antiqu⁹ de modo discendi in

terrogaref. rñdit sicut recitat Hugo ĩ suo dida sco. vbi pus Mẽs humilis studiũ q̃rẽdi vita q̃e ta Scrutiniũ tacitũ paup tas. t̃ra aliena. hec re serare solẽt multis obscura legẽdo De studio ve ro z huili volũtate discendi quã habuit plato scribit Hiero. ad paulinũ p̃brm̃ sub his v̓bis Si plato egyptũ z architã tarẽtinũ eãdẽq; o ram italie. q̃ quõdã mgña grecia dicebat labo riosissime pagiuit. vt q̃ athenis mgr̃ erat z po tẽs. cuiusq; doctrinas academie gymnasia pso nabãt. fieret pegrin⁹ atq; discipul⁹. mallẽs ali na verecũde discere q̃ sua ĩpudent ingerere. Prouer. xj. Vbi ẽ humilitas ibi ẽ sapia. Quar to req̃rit stabilitas z pseuerẽtia in addiscendo vñ antiquos p̄hos vsq; ad mortẽ legim⁹ stu duisse. Vñ Valeri⁹ li. viij. Carneades labo riosus ac diuturn⁹ sapie miles fuit. siq̃dez ex pletis. xc. ãnis idem illi viuendi philosophan diq; finis fuit. Socrates. xciiij. annũ agẽs no bilissimũ libz scripsit. Chrysipp⁹. lxxx. ãno ex actissime subtilitatis volumẽ scripsit. Symo nides. lxxx. anno carmĩa ɔscripsit de stabilita te studij archymedis quẽ nos mõ archymedẽ dicim⁹. sicut credo: idẽ narrat Valeri⁹ Archy medis q̃z fructuosaz fuisse industriã dicerem. nisi eadẽ illi dedisset vitã et abstulisset. Captz enĩ Tyracusis marcellus machinatõnib⁹ ei⁹ diu ac multũ. victoriã suam inhabitã senserat eximia tñ hoĩs prudẽtia delectat⁹ vt capiti illi us pcerex edixit. pene tãtũ glĩe ĩ archimede re seruato q̃tũ in oppssis syracusis reponens ac dũ is oculis aĩoq; in terrã defixis formas de scriberet: milit q̃ predandi gratia domũ irru perat: extractoq; sup caput eius gladio q̃s naz eẽt interrogabat ꝓpter nimiã cupiditatem in uestigandi vl' qd q̃rebat. nomẽ suũ indicare ñ potuit. sed ꝓtracto manib⁹ puluere: noli inq̃t obsecro istũ circulũ deturpare. ac pinde q̃nasi negligens impij lictorio. obtrũcatus sanguĩe suo lineamẽta artis sue cõfudit. q̃ accidit vt ꝓ pter studiũ modo donaret vita. mõ spoliaret. Eccl. vj. Fili a iuuentute tua accipe doctrinã. et vsq; ad canos inuenies sapiam. Sic g̃ patz q̃s sit mod⁹ sapiam acq̃rendã. Scd̃o vidẽdũ est de signo sapiam cognoscẽdi Vbi notan dũ q̃ apud stoycos signũ sapie fuit patia Vñ Seneca ad serenũ in li. q̃ sic intitulat q̃ in sa piẽtẽ nõ cadit iniuria. sic dic. Epicur⁹ ait inju rias intolerabiles eẽ sapiẽti: nos ãt iniurias nõ eẽ nec h̃ nature repugnare. nõ negam⁹ rẽ incõ modã eẽ v̓berari z ipelli et aliq̃ mẽbro carere. s; oĩa negam⁹ iniurias eẽ. Nõ sensuz illis do lorib⁹ subtrahim⁹: s; nomẽ iniurie qd̃ non põt recipi salua v̓tute. Vñ fm eũdẽ ibidẽ. ista con sequẽtia nõ valet. aliq̃s hõ facit mihi iniuriaz

ergo ego accipio iniuriã. Ponit enĩ exẽplares instãtias. Esto q̃ aliq̃s rẽ quã e villa mea sur ripuit: in domo mea ponat: ille furtũ fecit egõ nihil pdidi. Si q̃s cũ vxore sua tãq; aliena cõ cubat adulter erit. q̃uis illa adultera nõ sit. Aliq̃s mihi dedit venenũ s; vim suã mixtũ ci bo pdidit sceleri se obligauit. z si nõ nouit Nõ min⁹ latro ẽ cui⁹ telũ opposita veste eclusuz est oĩa scelera añ effectũ opis qñ culpe satis ẽ. pfe cta sunt. Eodẽ mõ licet aliq̃s inferat iniuriaz. sapiens eã nõ recipit. Multa enĩ sũt q̃ iniuri am submouere pñt Scd̃o q̃ in sapiẽtẽ nõ ca dit cõtumelia sic psuadet Multa enĩ q̃ videñ tur ɔtumelie nõ sũt. s; fiũt vina. interptãtis. si aliq̃s dicat sibi cõtumeliã fieri ab aliq̃ q̃ sibi nõ assurgit. Poit g̃ tale exẽplũ. pueri aliq̃ñ fe riũt parẽtes: expuũt in mrẽm et lacerãt. z tamẽ nullus dicit eos ɔtumeliã intulisse: et. subdit. Que animũ nos aduersus pueros habebim⁹ hũc sapiẽs aduersus oẽs. q̃bus etiã post iuuẽ tã canosq; puerilitas est. Et addit q̃ inter eos et pueros nõ est dr̃ia nisi q̃ in maiorib⁹ errãt voluptatẽ secuti nulla rõne regulati. Si q̃rat ab eo: q̃re si sapiẽs nõ accepit iniuriã nec cõtu meliam. punit q̃ talia sibi vel alijs inferũt Rñ det Nõ se vlciscit sed illos emẽdat nec tñ ira scitur. Quis medic⁹ frenetico irascit. Quis fe bricitãtis a frigida aqua ꝓhibiti maledicta in malã ptem accipit. Hũc affectũ aduersus oẽs h; sapiẽs. quẽ aduersus suos egros medicus scit sapiẽs oẽs hos qui togati purpuratiq; in cedũt. Valẽtes coloratos. s; male sanos eẽ q̃s nõ aliter videt q̃ egros z intpatos. nõ respicit q̃d hoĩes turpe iudicẽt aut miser. nõ id qd̃ po pul⁹. s; vt sydera ɔtrũ mũdo iter intẽdũt. ita h̃ aduersus opiõnẽ oĩm vadit. hec ille. Signũ g̃ sapie fm stoycos est non pati iniurias. Vñ Boeti⁹. ij. de ɔso. ꝓsa. vij. narrat de quodã qui false assũpsit sibi nomẽ p̄hi. ad istum: casu ac cessit q̃dam. z dixit se velle experiri an vere eẽt p̄hus si illatas iniurias leuit' patiẽterq; susti neret. Ille g̃ paulisp patiam assũpsit. accepta q; ɔtumelia velut insultãs. iã tandẽ inq̃t in telligis me esse philosophũ. Cui ille nimium mordaciter. intellexeram inquit si tacuisses. q. d. Si tacuisses: putassem te esse p̄hm. Nunc autẽ quia de tua patientia queris vanam glo riam. scio quia p̄hus nõ es. Et inde accipitur hoc vulgare puerbiũ. Si tacuisses: p̄hs fuis ses. Eccl. xx. Hõ sapiẽs tacebit vsq; ad tp̄s. la sciuus aũt z imprudẽs nõ fuabit tẽpus Ter tio videndũ est qd̃ sit opus sapiam exercendi. vbi notãdũ q̃ pcipue tres sũt actus sapiẽtis in formare. reprobare. et ordiare. Informare mo res. reprobare errores. z ordinare inferiora

Et ideo dicit Aristo. j. Elenchoꝝ. Est autez vt ad vnū sit dicere opus sciētis nō mentiri de q̄bus nouit, et mētientē posse manifestare. Primū ptinet ad informationē. scḋm ad reprobationē. Dicit etiā pbs. j. metha. q: inter ea q̄ homines de sapiēte ꝯcupiūt, cōiter ē vnū qḋ ad eū ptinet ordinare Et iō in aureo seculo soli sapientes gubernabāt. sic dicit Seneca ī epl'a. xcj. et Hiero. in suo policrato. li. iiij. Rhomanos ꝑncipes aut duces dū coꝝ respublica viguit: nō memini illiteratos extitisse Et nescio quō cōtigit ex q̄ in ꝑncipib᷑ languit ꝟtus lraꝝ: armate milicie infirmata ē man⁹ 7 ipsius ꝑncipat⁹. q̄si p̄cisa ē radix. Vñ q̄dā rex romanoꝝ scribēs epistolā cuidā regi frācoꝝ q̄ren⁹ filios suos ī lr̄eris erudiret. istud inseruit. Rex indoctus illiteratus q̄si asin⁹ coronat⁹. hinc ē q: karol⁹ trāstulit studiū de roma in parisi⁹. De q̄ dī q: oēs artes liberales habuit ī suo palatio miro mō depictas Et de dauid dī q: habuit sapiam sic angelus dei. Nulla ei cōitas sine sapientib᷑ regi p̄t Sapien. vj. Multitudo sapiētū sanitas ē orbis terrarū. In cui⁹ signū narrat Isiḋ. li. j. Ethi. c. xxvj q: demostenes orator ꝯtra Philippū regē talī fabula vsus ē. Cū philipp⁹ athenienses obsideret: postulauit vt sibi decem oratores darent 7 tali pacto discederet. Rūdit demosthenes lupos aliq̄n pastorib᷑ quoꝝ diligentiā decipere volebāt suasisse vt in amicitiā ꝯuenirēt. ea cōditione vt canes in q̄bus erat cā iurgioꝝ iure illis traderent. Annuerūt pastores in spē securitatis. dederūt canes quos ouiū suaꝝ vigilātissimos custodes habebāt Lupi g̊ omi formidine adēpta. omē qḋ in gregib᷑ illis erat: nō p saciertate sed p libidine lacerarūt Et isto modo suasit atheniensib᷑ philippū regem. ꝑncipes populi postulare q̄ facilius posset opprimere spoliatā custodib᷑ vrbem. Quarto vidēdū q̄s est fructus sapiam possidēdi. de h̄ satis dī Eccs. vj. Quid hz ampli⁹ sapiens a stulto. 7 q̄d pauper nisi pergat illuc vbi ē vita. Et sapiētie. vj. Cōcupiscētia sapiē deducet ad regnū ꝑpetuū

Lectio LV.

Erunt post hec

decidētes sine honore 7 in ꝯtumelia inter mortuos ī perpetuū. Quā dirūpet illos inflatos sine voce 7 ꝯmouebit illos a fundamētis 7 vsq: ad sup̄mū desolabuntur et erūt gemētes 7 mēoria coꝝ peribit Post q̄ȝ spūsictūs declarauit q: p̄secutores iustoꝝ decip̄iūtur in p̄nti p ignorātiā Hic declarat q̄liter post mortē puniūtur p penaꝝ tolerātiam Tāgit āt septē penales ꝯditōnes dānādoꝝ q̄ sunt iste Deijcient cū ꝯfusiōe. Affligent cū despectōe. Repellent sine rūsiōe Destituentur auterticatōe. Punient sine ꝯsolatōe. Cōterent sine cōdonatōne 7 supprimēt sin e recordatōe. 7 ista iuste patient ꝓpter septē malicias q̄s tyrāni et mali hoīes p̄secutores sctōꝝ habuerūt in vita. Fuerūt eni ābiciosi ad honores. argumētosi cauillatores Cōtumeliosi ꝑterritores. facinorosi supportatores. pniciosi p̄secutores. voluptuosi leccatores. Et obliuiosi ꝯcēptores. 7 iō merito reddendo singula singulis iuste iudicabūtur. Quia cū istoꝝ p̄secutores fuerūt ambiciosi ad honores. Iō deijcient in cōfusione. q: cōtumeliosi ꝑterritores. ideo affligent cū despectōne. Quia fuerūt argumētosi cauillatores repellent sine īūsione. Quia facinorosi supportatores destituent autēticatōe. Quia pniciosi p̄secutores punient sine cōsolatione. Quia fuerūt voluptuosi leccatores ꝯterent sine cōdonatiōe. Quia obliuiosi ꝯcēptores supprimēt sine recordatōe. Iste g̊ septē penalitates innuūtur in lcōne hodierna Primo igitur q: fuerūt ambiciosi ad honores. deijcient cum cōfusione. Et q̄ntū ad hoc dicit ꝑmo sic. Et erūt post hec. i. vitā istā. vel post petā multa q̄ ppetrauerūt decidētes sine honore. q. d. nō solū erūt cadentes. sed p violentiā decidētes. in p̄s Decidant a cogitatiōib᷑ suis f'm multi. impie e. ex. e. q. ir. te dñe. Decidāt inq̄t a cogitatiōib᷑ suis ambiciosis 7 supbis. q̄bus honores 7 dignitates cupiebāt in p̄nti Decidāt cū diabolo capite 7 ꝑncipe suo in pfundū inferni. videntibus electis oībus horribilē casuz. Vñ Greg. xxiiij. mora. ca. xx. Et vidētib᷑ cūctis p̄cipitabūtur. eterno iudice terribilit' appente. astātib᷑ angeloꝝ choris. assistēte cūcto misterio celestium pr̄atiuū. ac elect' oībus ad spectaculū deduct'. Diabol⁹ crudel' 7 fortis ī mediū captiu⁹ deducitur. et cū suo corpe. i. cuz reprobis oīb᷑ eternis gehēne incēdijs mācipat. cū dī Discedite a me 7c. O q̄le erit illud spectaculū. qn̄ hec īmanissima bestia electoꝝ oculis oñdet. q̄ hic belli tēpore nimis eos terrere p̄t ac si videret. Sȝ occulto ac miro dei cōsilio agit. vt et nūc p eius grām a pugnātib᷑ nō visa vincat. 7 tūc a letis victorib᷑ iā captiua videat. hec Greg⁹. Scḋo q: fuerūt ꝯtumeliosi. ꝑterritores affligent cuz despectōne. 7 q̄tuz ad h̄ dicit q: erūt in ꝯtumelia. q̄si diceret. nō solū p malo opere imo etiaz f'mone. Nāq̄libet reprob᷑ afficiet ab alijs cōtumelijs. maledictōnib᷑. īproperijs. Itē puniēnt nō in loco viuētiū vbi esse p̄t spes auxilij. sȝ in loco mortis i inferno. Tertio punient nō ad horā nec interpolati. sed in ꝑpetuū. Vnde Greg⁹. vj. moral' c. vij. expōnēs illud Job. xx. Licet q̄ fecit oīa nec tñ ꝯsūmet. nō inq̄t morte

ꝯsumūt. q2 si ꝯsumerēt vita morientis etiā pena finiret. s3 vt sine fine cruciet. viuere ī pena cōpellit. vt cuiꝰ vita mortua ē ī culpa. illic mors eius viuat ī pena. Licet ergo q̄ fecit oia nec tn̄ consumet q2 cruciat ꝛ nō extinguit. moritur ꝛ viuit. deficit ꝛ subsistit. finit sp ꝛ sine fine ē. Ex solo auditu sūt valde terribilia. quāto magis passione. hec Greg. Cōsequitur ex istis p3 q illud ē erroneū qd in quibusdā quaternis apocrifis inuenit de reuelatione factā cuidā psone q aie dānator ab hora nona sabbati vsq3 ad horā nonā in dn̄icā. vel aliter nescio quādiu. refrigeriū optinēt. qd nihil ē. Si eñi cor pena nō sp duraret. nō eēt ppetua. Quicqd eñi ppetuū est. continuū ē ꝛ eternū. et oēs tales narratiōes p fictiōibꝫ sūt hūde

B Tercio reprobi. q2 fuerūt argumtosi ꝛ cauillatores repellent sine rūsione. Et quātū ad h̄ dic. Qm̄ dirūpet illos inflatos. i. q̄ par aū fuerūt inflati ꝑbis legibꝫ ꝛ fals allegatiōibꝫ. Dirūpet inquā In illo qd dirūpit fit magna discontinuatio ptium subito. Et isto mō fiet reprobis discordantia factor suor ꝛ malar volūtatū ad inuicem Et iō dicit q deꝰ dirūpet illos sine voce cuiuscūq3 excusatiōis. Et istud ē notabile q ī iniustis legistis ꝛ fals aduocantis. de quibus freqnt visuz est q in morte tā in voce q̄ in lingua puniant Vn̄ dī et expertum ē. q isti mali aduocati ꝛ falsi placitatores insticiarij etiā illusi iminente morte amittūt vocem linguā ꝛ sensuz. Cuiꝰ rō est. q2 nō est iustū q aliqs idez vēdat alteri ꝛ retineat sibi. Isti aūt oēs male et iniuste vuēdo linguā vocem sensuz ꝛ facūdiā alijs vēdiderūt false allegando ꝛ iniuste iudicādo cōtra cōsciētiā maliciose obijciēdo ꝛ cautelose suggerendo Et iō iustū est q qñ indigent voce: voce pūentur. Esa. l. Venditi estis iniqtatibꝫ vris. De istis loqtur Solinꝰ Sidoniꝰ in q̄dam epla ita dicens. Vidi inqt morbū incurabilē ad quē curandū nō inueniebat medicꝰ. Sed nūquam inueni causam a deo deperditam qui ad eam tuendā inueniretur aduocatꝰ. Isti eñ sūt valde reprobādi ꝑpter q̄tuor rōnes Pmo deteriores videnf eē q̄ vilissime meretrices q2 ille vēdunt ptem sui corpis magis abomiābilē. Isti vero honestissimā sui corpis ptē sicut linguā ꝛ os. Scdo q2 deberēt eē sicut stelle fixe morte tn̄ mō motu firmamenti. i. motu ꝟitatis. quia Prouer. xij. Labiū ꝟitatis firmū erit ī ppetuū S3 certe p maiori pte oēs inueniūtur stelle erratice q2 mouent duplici motu. vic3 cōtra ꝟitatem ꝑpter mūera. et qnq3 cū veritate ducti conscia. Et iō de illis stellis dī Job. xxv. Stelle nō sunt mūde in cōspectu eiꝰ. Tertio dici pōt q lingua cor assiliat lingue statere q̄ statim ad minimū pōdus facit nutū ꝛ se inclinat ad ptē grauiorē. ita isti q̄n ocūq3 sit de veritate ad illā ptem magis inclinanf que fit in danda pecunia magis ponderosa. de quor quolibet dī in ps. Mendaces filij hoim in stateris. Quarto ꝯpari possūt illi cherubin q̄ tenet flāmeū gladium atq3 ꝟsatilem ad impediendū reditū hominis in padisum. Geñ. iij. Reuera isti aduocati mali: h̄nt flāmeū gladium. q2 lingua eorū gladius acutus. ꝛ est valde ꝟsatilis. q2 de facili verti pōt cōtra veritatē ꝛ p veritate. Cherubin interptat plenitudo sciē. Et isti dicūtur sapiēntissimi apud vulgos. Sed ad qd deseruiūt. Reuera vt cōiter ad custodiendū viaz ligni vite ne aliquis accedat ad lignū vite. i. ad christū Isti sunt q̄ falsa ꝓcurant diuortia. illegitima cōiūgunt mr̄imonia. Ecclias veris platis expoliant ꝛ symoniacos copulāt. innocētes excōicāt. etiā ꝟbis falsis cū de iure nō possint. rebelles conciliāt xp̄m et ecclīam psequentes Et iō verisilr narratur q q̄dam vidit in spū Neronem apud inferos balneantē. Ministri vero vndiq3 circa eū aur bulliens infundebāt. Dū eñ vidisset vnū cohortē aduocator ꝑpe accedentē clamauit. huc inqt. O venale hoim genus. O aduocati amici mei accedite vt in hoc vase balneamini mecū. Adhuc eñ supest locꝰ in eo quē p vobis seruaui. Audiui de quodā causidico de regno francie. Hic p iura et actus iuridicos de paupe clerico factꝰ fuit mirabilit̄ diues. Tandē infirmatꝰ fuit ad mortez. amici eius ex oīn pte astiterūt et rogauerūt eum vt cōderet testamentū. Ille grauissime infirmatꝰ cepit cogitare q̄uo tot diuitias p suā eloquētiā ꝛ lingue periciā cōgregasset. Et recollecto toto spū quē habuit clamauit ī gallico: langue lāgue. Idē. ij. et iij. recitauit. Et cum admirarentur q̄ astabant qd vellet signare. subiūxit iterū in gallico. langue tot gaygna et lāgue tot aura. Contigit aūt eo tpe fratres pdicatores de nouo venisse ad illam villā ꝛ arcā habebāt. s3 nullā domū edificatā. Mādauit g pro quibusdam de illo fratribꝫ. Et cū venissent coraz familia et amicis dīcēs Ego inqt pericia lingue lucratus sū3 ista bona tpalia: aur argentum ꝛ alia pciosa. Vos autē linguis vrīs lucramini spūalia et sempiterna. Et iō vobiscum mercimonia contrahā vt percipiatis de fructu lingue mee vt ego viceuersa aliqd habere possim de fructu lingue vestre. Et iō dix amicis meis: priusquā veneritis quot langue tot gaygna et quot langue tot amica et totum ibciaui vz fratribꝫ dedit et mortuus est

C Quarto reprobi q̄ fuerūt facinorosi importatores detruentur auctēcatione. et quātū ad hoc dicit q cōmouebit illos a fundamentis. Et illud ē spāliter cōtra malos mistros cōsiliarios ꝛ balliuos isti oēs fūgūt autoritate q̄dā dn̄or sic causarū

Justiciarij ꝛ alij etiã officiales mĩti loquũtur sp in psona pncipis. Et idẽ siue sit iustũ siue iniustum auctoritatẽ hʒ, quia fundamentũ totiꝰ negocij singlr esse pncipis. Et iõ mõ q̃s volũt supportãt ꝛ excusant, ꝛ q̃s volũt ꝯdẽnant ꝛ sp būt ꝑ se regiã ptãtem ꝛ auctoritatẽ. Sʒ certe i die iudicij destituẽtur ista auctẽticatõe, qꝛ qlibet hʒ rñdere pro seipo. Et iõ bñ dĩ. Et cõmo uebit illos a fundamẽtis. Et ꝑ oppositũ de viro iusto dĩ. Nõ ꝯmouebitᷓ in eternũ: q habitat in hierlin. qꝛ fundamẽta eius i mõtib; sanctis. Quicq̃ dem iusti siue ad ꝑtẽ siue iudicialitꝰ al legãt ex ꝓposito, totũ emanare dʒ de montib; sctis, i. de doctrina sctõꝝ. Quinto reprobi qꝛ fuerũt pniciosi ꝑsecutores, iõ puniẽtur sine cõsolatõne. Et q̃ntũ ad hoc dicit ꝙ vsq; ad supremũ desolabũtur ꝑ tanto, qꝛ licet puniẽtur citra cõdignũ, tñ nihil dimitterᷓ impunitum. Gregꝰ. iiij. dealogo. Sicut multi in h mundo sub vno sole ꝯsistũt. nec tñ eq̃liter eiusdẽ solis ardorẽ sentiũt, qꝛ alius plꝰ estuat aliꝰ minꝰ ita illic in vno igne nõ vnꝰ est modꝰ incẽdij, qꝛ qd̃ h diuersitas corꝑm. h illic agit diuersitas peccatoꝝ. vt ꝛ ignẽ nõ dissilẽm habeãt, ꝛ tñ eosdẽ singlos dissilr exurat. hec Gregꝰ. Sexto qꝛ reprobi fuerũt voluptuosi leccatores, iõ ꝯterẽtur sine cõdonatõne. Et q̃ntũ ad h dic ꝙ erunt gemẽtes. Est antiq̃ narratio de iuuẽcula q̃dã in frãcia, que cũ ꝑ annũ vixisset cũ amasio suo lubrice ꝛ tandẽ impgnata fuisset ꝛ derelicta cepit flere ꝛ gemere ꝛ incõsolabiliter cõtristari a qua cũ quidã quesiuisset, q̃d tm ploraret. Rñdit deꝑploro gaudiũ inq̃ anni pteriti. Isto mõ satis iustũ est ꝙ illi qui sine penitencia in pñti dant se voluptatibus carnis sue gement in futuro. Et si eã ab eis queratᷓ. Rñsio bona est ꝙ gemũt ꝛ plorant gaudiũ anni pteriti. Naũ. ij. Minabantᷓ gementes vt colũbe. Colũbe sũt aues multũ lubrice ꝛ naturalitᷓ hñt gemitũ ꝑ cantu. In signũ ꝙ oẽs q se libidini mancipãt: gemũt vel gemẽt. Sap. v. Duplex em̃ illos acceperat tediũ. gemitꝰ cũ memoria pteritorum Septimo reprobi quia fuerũt obliuiosi cõtẽptores. iõ repmentᷓ merito sine recordatõe. Et q̃ntũ ad h dicit ꝙ mẽoria coꝝ pibit. Et ꝑ oppositũ dicit de iusto. ps. In memoria eterna erit iustus Modꝰ erat apud rhomanos ꝙ noĩa seniorꝝ et iudicũ in tabulis ereis scribebantᷓ. Et iõ vocabantᷓ prẽs cõscripti. Qñ aũt cõtigebat ꝙ aliq̃s delebatᷓ, fuit ꝑ maximo scelere ꝛ cõfusione ꝑpetua. Isto mõ multi scribũtur ꝭm pñtez iusticiã in eccl'a militãte. Quidam sunt epĩ q̃dã religiosi ꝛ solẽnes clerici, Quidã rectores et curati, q̃bus fit verecũdia si in die iudicij in libro vite nõ inueniãtur, ꝛ fiant de nũero illorum de q̃bus dicit ps. Perijt memoria eoꝝ cũ sonitu. Et iteꝝ, deleantᷓ de libro viuentiũ et cũ iustis nõ scribantᷓ. Et ꝑ cõtrariũ de sctis dĩ Apoc. iij. Qui vicerit vestietᷓ vestib; albis ꝛ nõ delebo nomen eius de libro vite.

Lectio LVI

Venient in cogitatione peccatoꝝ suoꝝ timidi ꝛ traducent illos ex aduerso iniq̃tates ipoꝝ. Postq̃ spũssctũs tetigit in pte penã tirãnis infligẽdã in ꝑpetuũ in inferno, nec illa pena eis infligetᷓ nisi in iudicio maĩfesto: qd̃ patere poterit toti mũdo. Iõ iã tacta eoꝝ pena et'nali. hic declarat aliq̃ntulũ de ꝓcessu obseruando in iudicio generali, ꝛ hoc facit alternando: mõdo de iniustis, mõ de iustis. Et circa hoc duo facit. Nã pmo declarat formã ꝭm quã apparebunt iniusti. Scd̃o formã ꝭm quã cõparebũt iusti. ca. v. Tũc stabũt iusti Circa primũ tria pdicit spũssanctꝰ in lcõne hodierna de iniustis futura in iudicio generali. qꝛ ibi pñtabũtur ꝑsonaliter sine ꝓcuratore, consternabũtur integralitᷓ sine cõsolatore, accusabũtur criminalitᷓ sine defensore, ꝛ ista tria valde sũt grauia q̃ndo nec hõ põt hẽre ꝓcuratorẽ nec consolatorẽ nec defensorẽ. Primo ꝰ pñtabũtur ꝑsonaliter sine ꝓcuratore, qꝛ sicut dĩ. ij. Coꝝ. v. Oẽs nos manifestari oportet ante tribunal xpĩ. vt referat vnusquisq; ꝓut gessit, et q̃ntũ ad h dicit. Venient inq̃t in cogitatõe scʒ timidi Joel. iij. Venite oẽs gẽtes de circuitu ꝛ cõgregami. ibi occũbere faciet dñe robustos tuos, cõsurgant ꝛ ascendãt gẽtes in vallẽ iosaphat. qꝛ ibi sedebo vt iudicẽ oẽs gẽtes in circuitu. Veniet ꝰ ꝑsonaliter sine dilatõne qñ vocabũtur ꝛ citabuntur ꝑemptorie illa terribili voce de q̃ dic apl's j. Tessal. iiij. Qm̃ ipe dñs in iussu ꝛ in voce archãgeli et in tuba dei descendet de celo: ꝛ mortui q in xpo sunt resurgent primi. in iussu. i. in imꝑatoris ptãte. Non em̃ tũc veniet in humilitate, sicut venit in carnẽ in pmo aduentu, nõ eq̃tabit asinã nec baiulabit sibi crucẽ, sicut legit fecisse. Joh. xix. Sʒ tũc videbũt filiũ hoĩs venientẽ in nubib; celi cũ ptãte magna et maiestate. sicut dĩ Luc. xxi. Et ido dic apl's ꝙ ipe dñs veniet in iussu ꝛ in voce archangeli. i. in voce facta ꝑ semetipm q est princeps angeloꝝ. Est em̃ angelus magni cõsilij. Esa. ix. ꝛ Joh. v. Mortui audiẽt vocẽ filij dei ꝛ q audierit viuent. vel in voce archangeli ad lrãm. i. in voce fctã ministerio alicuiꝰ archangeli. Que vox gerit ista. Surgite mortui venite ad iudiciũ. De hac terribili voce loq̃ns Hiero. sup Matheũ dicit sic. Quotiẽs diẽ illũ cõsidero totis virib;

cōtremisco. Siue em̄ comedo: siue bibo: siue aliq̄d aliud facio. sp̄ videt̄ mihi tuba ista terribilis sonare in aurib⁹ meis. Surgite mortui: venite ad iudiciū. Veniet q̄ dn̄s in iussu et in
B voce archāgeli ⁊ in tuba dei. Eadē vox vocari pōt tuba ꝓpter silitudinē ad vsuz tube q̄ fuit i veteri testamēto. Tuba em̄: ꝯuocabant̄ ad cōciliū: ꝯmouebant̄ ad plīū: ⁊ vocabant̄ ad festū. Et isto mō resurgētes ꝯgregabūtur ad ꝯciliū iudicij. ad pugnā pl̄ij q̄ orbis terraꝝ pugnabit ꝯtra insensatos: ⁊ ad festū eterni ꝯuiuij. De hui⁹ tube voce Cryſ. sup illud Math. xxiiij. Virtutes celoꝝ mouebūtur dic̄ sic. Vere vox mḡna vox tube terribil' cui oīa obediūt elemēta. q̄ petras scindit. inferos aperit. portas eneas frangit. vincula mortuoꝝ dirūpit. ⁊ de profundis abyssi aīas liberās corpib⁹ assigāt. Hec oīa citius ꝯsūmat in ope q̄ȝ sagitta trāsit i aere dicēte aplō. In momēto in ictu oculi. j. Coꝛ. xv. Erunt ergo isti tyrāni ⁊ ꝑsecutores iniusti terribiliter a mortuis excitati. euocati ⁊ ꝑsonaliter iudici p̄ntati. Terribile em̄ est q̄n ho subito excitat̄ a somno ꝑ fragorē ⁊ strepitū tonitrui. Est aūt verisile q̄ illa vox erit sic̄ vox tonitrui magni quo terrā tremere ⁊ celum cōcuti ⁊ vniuersa de suis locis videbūtur ꝯmoueri. Tunc reges ⁊ regine: p̄lati et ꝯcubine: milites ⁊ clerici. mercatores ⁊ monachi. nudi ⁊ ꝯsiūbiles si mali fuerint apparebūt. vñ Hyero. in eplā ad Elyodoꝝ monachū. Iudicaturo dn̄o lugubre mūdus imugiet: trib⁹ ad tribū pectora ferient potētissimi q̄ndā magni reges nudo latere palpitabūt. ibi adducet̄. Plato cū suis stultissimis discipul'. tūc aristo. argumēta nō ꝓderūt q̄n veniet ille filius paupcule q̄stuarie iudicaturus fines orbis terraꝝ. Sopho. j. Vox diei dn̄i amara tribulabit̄ ibi fortis. dies ire dies illa dies tribulatōnis ⁊ angustie: dies calamitatis ⁊ miserie. dies tenebraꝝ et caliginis. dies nebu
C le et turb inis. dies tube et clangoris. Scd̄o impij in iudicio cōsternabūtur integralit̄ sine cōsolatore. Et q̄ȝtū ad h̄ subdit̄ in lr̄a q̄ nō solum venient. s; venient in cogitatōne peccatorum suoꝝ timidi. Et notāda est differētia inter bonos et malos: q̄ꝛ boni timent de peccatis suis et timēt deū ante iudiciū. in p̄s. Cōfige timore tuo carnes meas: a iudicijs em̄ tuis timui. Eccl̄i. v. De ꝓpiciatu pctōꝛuz noli esse sine metu. ⁊ sō timenti deū bū erit in extremis ⁊ in die defunctōnis sue bn̄dicet̄. Eccl̄i. j. S; ꝑ oppositū reprobi in p̄nti nō timent pctā sua nec etiā deū: s; in iudicio timebūt q̄n timor erit ad penā nō ad emēdā. In q̄ꝝ ꝑsona dicit p̄s. Timor et tremor venerūt sup me ⁊ ꝯtexerūt me tenebre. Vñ Greg⁹. xiiij. moral. Vitari nanq̄ terror iudicis nō nisi ante iudiciū pōt. Modo nō cernit̄ sed p̄cibus placat̄. Cuz vero in illo tremebūdo examie sederit et videri pōt ⁊ placari nō pōt. q̄ꝛ facta prauoꝝ que diu sustinuit tacitus. simul oīa reddet iratus. Vñ necesse ē nūc timere iudicē cū nōdum iudicium exercet cū diu sustinet: cū adhuc mala tolerat q̄ videt: ne cū manū in retributōez vltionis excusserit tanto in iudicio districtius feriat q̄nto an̄ iudiciū diutius nūc expectat. Tertio impij in iudicio accusabūtur crimīaliter sine defensore. Et q̄ntum ad h̄ subdit̄ in lr̄a. Et traducēt illos ex aduerso iniq̄tates eoꝝ. Traducere idem est q̄ ad confusionē alicui⁹ id q̄d fuit occultū propalare. Vñ Math. j. Joseph h aūt cū esset iustus ⁊ nollet eaz traducere. ⁊c̄. vult q̄ dicere q̄ ipsamet pctā sua ꝓpalabunt errores eoꝝ quasi eēnt aduocati accusantes et stantes ex aduerso contra reū. in p̄s. Pctm̄ meū contra me est semp. Qn̄ aliq̄s ꝯprehēdit̄ de furto. ipm̄ furtū ꝯdēnat eum. Dicit̄ q̄ simia fugiens venatorē q̄n habet femis. illū filiū quē magis diligit apprehendit in brachia et fugit ⁊ alium dimittit. Ille vero dimissus insilit sup mr̄em sedēs in collo suo velit nolit. venatore fortiter insequēte. symia deniq̄ fatigat̄. fatigata fetum magis dilectū proijcit. Alius vero de quo nō curauit velit nolit insistit donec tam mater q̄ȝ proles capiat̄. Isto mō pctōr pctm̄ et delcātio neq̄ tanq̄ duos filios habet. delcātionem diligit. peccatū nō diligit. Mors venat̄ q̄ia quotidie peccatorē insequtur. Peccator q̄sperans se cuz delectatōne euadere. illā tanq̄ carissimū filiuz inter brachia sua. i. inter intellectū et affectum portat. Sed impceptibiliter peccatū a tergo se collocat et matrē nō dimittit donec mors vl' diabol⁹ vtrūq̄ attingat. Nota de nido i estate abscōdito tpe estiuali in densitate foliorū.

D Dubitatio lr̄alis circa p̄dicta fit ista. Vtrū vox tubalis p̄cedēs iudiciū erit aliquo mō cā resurrectōnis corpm. Q̄d non. Damascenus Credo resurrectōnem futurā diuina volūtate virtute ⁊ nutu. ergo cuz ista sufficiāt nullo mō erit vox tube cā. Preterea frustra fit vox ad illud q̄d audire nō pōt. sed mortui nō hūt auditum. ḡ frustra emittet̄ vox ad eos. Preterea si talis vox esset cā resurrectōnis. resurrectio foret naturalis. Licet em̄ vox illa causaret̄ ꝑ virtutē a deo datā. sicut dic̄ glosa sup illō p̄s. Et dabit voci sue vocē virtutis. tū habita tali virtute effectus sequeret̄. sicut in ceco illuminato restitutio visus est facta ꝑ miraculū. sed visio sequēs naturalis est. Preterea resurrectio corpoꝝ fieri nō potest a virtute finita. Sed vox illa q̄ntūcūq̄ magna: infinitā ꝟtutem habere

nō pōt, ergo zc. Preterea glo. ad Rho. viij. dicit, q resurrectio xpi ē cā nr̄e resurrectiōis, hec est inq̄t cā quare xp̄s suscitauit alios. q suscitatus est. Ad oppositū est mgr̄ sente. iiij. di. xliij. c. ij. vbi dicit q cā resurrectōis mortuoꝝ erit vox tube q̄ in aduentu iudicis audiet ab omibus: et eius virtute excitabūtur mortui, et de monumētis resurgēt. Iteꝝ glosa sup illud ps. Dabit voci sue vocē virtutis. i. efficaciā resuscitādi oēs mortuos. Ad q̄stionē dicendū q cā dr̄ dupl'r. vicz pncipalis, z instrumētalis. Cā pncipalis resurrectiōis erit virtus diuina assistēs illi voci illo mō quo virtus diuina assistit verbis sacramētalibꝫ in eccl'a militāte. Cā instrumētalis erit vox illa, sicut verbū platū est cā instrumētalis aliquo mō trāssubstātiatiōis panis i corpus xpi. Qualis aūt erit vox illa diuersimode dr̄. Dicūt q̄dam q ipa euidēs pn̄tatio filij dei in mūdo dr̄ vox, pꝑter illud verbū Greg. q̄ dicit. Tubā sonare nihil aliud est q̄ȝ mūdo iudicē filij dei demōstrare. Sz videt melius dicēdū q vox tube erit sonus q̄dam sensibilis z imperium vocale xpi quo pcipiet mortuis resurgere iuxta illud Joh. v. Mortui audient vocē filij dei et q̄ audierint viuent. Et paꝝ post. Omēs qui in monumētis sunt audient vocez filij dei. Et dicit hic vnꝰ doctor q videt sibi q illa tria que enūerat apl's. j. Tessal. iiij. In iussu et in voce archāgeli z tuba dei distinguūtur p modū istū. Erūt q̄si tria pcepta xpi. Primo em in suo descensu xp̄s iubebit pulueres siue partes quascūqꝫ corpm mortuorū recolligi p ministerium angeloꝝ, et hoc notat cū dr̄ q descendat in iussu. Scd'o pcipiet corpa reformari ex illis pulueribꝫ recollectis z formatis corpibꝫ aīas reuiuere. Et ista duo fient p diuinā virtutez. Et istud pceptū notat cū dicit. In tuba dei. Tertio archāgeli q̄ fuerūt custodes puinciaꝝ in puincijs quas custodierūt clamabūt fortiter et sensibiliter sicut sono articulato sensibili z mediante aliq̄ creatura sensibili formata q omēs corā iudice corpaliter cōpareant, diffinitiuam et irreuocabilē sniam audituri. Et illa vox notat cū dicit In voce archāgeli. De ista voce tubali pphetizauit sibilla sicut recitat Augꝰ. xviij. de ciui. dei. c. xxiij. Sed tuba tūc sonitū tristez dimittet ab alto. Orbe gemens facinꝰ homis variosqꝫ labores. Ad primū in oppositū dico, q fiet virtute diuina pncipaliter mediāte voce instrumentali p modū quo dictū est. Ad secūdū dicendū, q forme verboꝝ sacramentaliū habent suū effectū nō ex hoc q audiūtur, sed ex hoc q pferūt, z sic in pposito. Ad tertiū dicēdū q virtꝰ nō est in voce subiectiue, sed dr̄ esse i voce q2 voci assistit opando. Ad quartū patet, q fiet pncipaliter virtute infinita. Ad q̄ntū q resurrectio xpi est cā exemplaris nr̄e resurrectionis, nō aūt efficiens proprie.

Capitulū. V Lectio LVII

Tunc stabūt iusti

in magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerūt et q̄ abstulerūt labores eoꝝ. Postq̄ȝ spūsctūs declarauit formā cōfusibilē in q̄ necessario comparebūt iniusti in iudicio generali. Hic cōseq̄nter z ordinate occasione tam maloꝝ q̄ȝ bonoꝝ aggredit enerrare ordinem eiꝰ in speali. In q̄libet aūt iudicio q̄ttuor psone req̄runt ad minus de cōsuetudine, scz iudex. actor. testis, et reus. In isto vero iudicio iudex erit deus, reus peccator, actor peccatū, testis iustꝰ in quē peccator deliquit Si agat de iusticia pticulari, dicendū q est deus ipe. Si agat de iusticia generali, sicut mō dictū est in vltima lectōne, q in iudicio generali peccata tenebūt locū accusatoris. Sic dictū fuit heri q traducent illos ex aduerso iniq̄tates eoꝝ, ergo nūc nō restat describēdū illud iudiciū nisi q̄ntū ad tres psonas, vicz testes, reos iudices. Et hoc facit spūsctūs in caplo isto toto. Unde sic pōt capitulū istud introduci, declarato q̄ō se habebit accusator, hic declarat q̄ō se habebit testis, iudex. z reus. Et fm hoc caplm istud totū diuidit in tres ptes. Nā primo declarat q testis nō terrebit ab aduersitate. Scd'o q reus cōfitebit sine falsitate. Tertio q iudex nō mouebit a sūma eq̄tate. Scd'a pars ibi. Uidentes turbabūtur. Tertia ibi. Justi in perpetuū viuent. Est igit intentio huiꝰ capituli q̄ntū ad reprobos declarare tria vicz q accusabūtur cū feruore laudabili. turbabūtur timore miserabili. et confitebūtur cū pudore inestimabili. Primū ondit in hodierna lcōne. Scd'm ibi. turbabūtur videntes. Et tertiū ibi, dicētes intra se penitētiā agentes, sicut infra patebit. Quātū g ad pmū, vicz testes nō terrebūtur aduersitate sed accusabūt malos feruore laudabili. dicit sic. Tūc stabūt iusti in mgna cōstātia zc. In quo pcessu q̄nqꝫ circūstantie iudicialis testionij iustis assignant. vicz tempꝰ comparēdi. gestus pponendi, modus prosequendi, forma resistendi, et cā cōtra dicendi. Tempꝰ comparendi exprimit cū dicit Tūc. Gestus pponendi. Stabūt. Modus psequendi, in magna constantia, forma resistendi aduersus eos q̄ se angustiauerūt. Et cā contradicēdi. Et qui abstulerūt labores eoꝝ, dicit ergo. Tūc videlicet in die iudicij nō modo durante patientia huius vite. sed tūc, quia Luce xxj. Tunc videbūt filium hominis venientez

A

in nube cũ potẽtia mḡna ꝛ maiestate. et in ꝑo. Tũc loquitur ad eos in ira sua ꝛ in furore suo cõturbabit eos. Et iõ tũc stabũt. qꝛ ꝑus iacuerũt ↄpediti ligati oppꝛssi et ꝓstrati. j. Mach. ca. iiij. State nũc cõtra inimicos ꝛ expugnate eos. Vult em̃ scriptura q̃ iusti stare debẽt ad quatuoꝛ actus. s. ad vidẽdũ. ad docẽdũ ad testificãdũ ꝛ ad pugnãdũ. Pꝛio ad vidẽduz. nã ille q̃ stat ad remoti⁹ põt videre q̃z q̃ sedet. Hiere. vj. State sup̲ vias et videre et interogate de semitis antiq̃s q̃ sit via bona ꝛ ãbulate i ea. Secũdo ad docẽdũ. Preco ꝓclamatur⁹ edictũ regis ascẽdit in altũ vt emin⁹ audiat. Preco q̃cũ qꝫ est q̃si ꝑdicatoꝛ ꝓclamanti⁹ edicta regis. i. ꝑcepta xp̃i. Act. v. Stãtes loq̃mi in tẽplo oĩa ꝟba vite hui⁹. Et Neemi. viij. Stetit esdras sup̲ gradũ ligneũ quẽ fecerat sibi ad loq̃nduz. Tertio stare iubet iust⁹ ad testificãdũ Mat. x. Stabitꝭ añ reges et ꝑsides ꝓpter me. Quarto ad pugnãdũ. ad Eph. vj. Accipite armaturaz dei vt possitꝭ resistere in die malo ꝛ in oĩbꝫ pfecte stare. Stabũt ḡ iusti in mḡna cõstãtia q̃ in vita ista abiecti fuerũt i mḡna miseria. j. Machab. ij. Mathathias et filij ei⁹ ↄstãter steterũt vñ ↄsonat q̃ddã rñsoriũ. O ↄstantia martyꝝ. ꝛc. Qd̃ rñsoriũ fecit q̃dam rex frãcie noĩe Robert⁹ qui floruit circa ãnos dñi. Mcxcvj. hac occasione. Cuz esset vir lr̃ature et subtilitate celebris et moꝝ ciuilitate vrban⁹. carmĩa multa in latino s̃mone ad honorem dei cõposuit videlicet ꝓsam Sãcti spũs assit nobis gr̃a. Et rñsoriũ de natiuitate dñi. viꝫ Judea et hierl'z. et rñsorium de btõ petro. Cornelius cẽturio. Et de oĩbus sanctꝭ. Cõcede nobis. Cui⁹ vxoꝛ vocabat Cõstantia. q̃ moleste tulit q̃ de ea nihil cõposuerat. q̃ posset ad eius laudẽ decantari. Ille ḡ ad placãdũ ei⁹ impatiẽtiã ↄposuit ꝑdictũ rñsoriũ de martyribꝫ. O ↄstantia martyꝝ. qd̃ illa de se estimãdo decantatũ placata ẽ. Stabũt ḡ iusti in magna ↄstantia aduersus eos q̃ se ãgustiauerũt iniurijs aut flagellis. ad Heb. xj. Circuierũt in melotibꝫ i pellibꝫ capꝛi. egen. an. ac. q̃bꝫ dign⁹ nõ erat mũs. Et subdit causa Qui abstulerũt labores eoꝝ. i. auferre voluerũt cogendo eos delinq̃re legeꝫ xp̃i. **E** Dubitatio circa materiã hui⁹ lcõnis est ista. Utꝝ in iudicio generali erit aliqua disceptio vocalis. qd̃ nõ. quia s̃m Aug⁹. de ciui. dei. li. iiij. cap̃. xxvj. Deus ↄsciãs reprobꝫ cõuincet sine vlla sermonis ꝓlixitate. Sed si fieret accusatio singuloꝝ fieret mḡna s̃monis ꝓlixitas. ḡ nulla erit ibi vocalis disceptatio neqꝫ iudicis neqꝫ testium neqꝫ reoꝝ. Preterea Aug⁹. eodẽ li. ca. xv. loquẽs de libꝛo vite ex cui⁹ scp̃tura oẽs homĩes iudicabunt. sic dꝫ Apoc. xx. dicit q̃ h̃ nõ dꝫ intelligi corꝑaliter. qꝛ h̃ent mḡnitudinẽ ineffabilẽ et vix in lõgissimo tp̃e possꝫ legi. sꝫ nõ minus tp̃s req̃rit ad narrãduz ↄtentũ q̃z ad legẽduz i libꝛo si eẽt ibi scp̃tura. ḡ sic liber vite dꝫ intelligi sp̃ualit. ꝑ q̃dã v̲tute diuia p̲ quã fiet vt vnicuiqꝫ opa sua tã bona q̃z mala i mẽoꝛiã reuocent. atqꝫ sic oẽs et singuli iudicent. ita dꝫ iudiciũ. et q̃tũ ad sniam et q̃tuz ad disceptatõeꝫ intelligi mẽtalit. Pretea ad Rho. ij. Testimonium reddẽte illis ↄsciã eoꝝ et int̃ se inuicẽ cogitationũ accusantiũ seu etiã defendẽtiũ in die q̃n iudicabit ds occulta hoĩm. ḡ accusatõẽs nõ erũt ibi nisi mẽtales. et eadẽ rõne disceptatio et snia iudicꝭ. Ad oppositũ est Greg⁹. xvj. mora. c. xxj. vbi loq̃ns de reprobis dic̃ Illi ꝟba iudicꝭ audiẽt q̃ eius fidẽ saltẽ ꝟboten⁹ tenuerũt. Sꝫ hoc de ꝟbo interiori intelligi nõ põt. ḡ de ꝟbo vocali. Preterea snia debet cõgruere statui illoꝝ contra quos ferenda ẽ. ergo sicut in iudicio ꝑticulari cõtra aĩas exutas fertur snia sp̃ualis Ita tũc cum fertur in hoĩes corꝑalit assistẽtes dꝫ eẽ corꝑalis. Preterea Aug⁹. x. de ciui. dei. c. ꝑmo dic̃. q̃ ꝑ quot dies h̃ iudiciũ tendat incertũ est. si fieret mẽtalit stati expediret. ḡ erit vocalis. Ad istã q̃stionẽ rñdet sctũs Tho. sup̲. iiij. senten. di. xlvij. q. j. ar. ij. d. q̃ q̃d in ista q̃one sit veꝝ pro certo diffiniri nõ põt. ꝓbabili⁹ tñ estimat q̃ totũ illud iudiciũ et q̃ ad discussionẽ et quo ad accusationẽ maloꝝ et cõmendationeꝫ bonoꝝ et quo ad sniam de vtrisqꝫ mẽtalit ꝑficiet. qꝛ si singuloꝝ fctã narrarent inestimabilis tp̃is lõgitudo exigeret. Vñ s̃m eũ ꝓbabile est q̃ ꝓcessus recitatus. Math. xxv. Esuriui et cetera mẽtalit tm̃ ꝑficiet. salua reuerẽtia doctoꝝ sancti. Alij dicũt ꝓbabilius et cõcordam⁹ cuꝫ textu sacre scp̃ture. viꝫ q̃ ibi esset disceptatio tã vocalis q̃z mental. qꝛ xp̃s q̃ iudicabit ẽ deus et hõ. et iudicabit mõ diuio et mõ humano. et ex h̃ erit magis gaudiũ sensibile btõꝝ. et maioꝛ doloꝛ sensibilis maloꝝ. Magꝭ aũt cõgruet corꝑali apparitõni iudicis et iudicandoꝝ et etiam vocali coꝝ citatõni ꝑcedenti iudiciũ ꝑ tubam De qua lcõne ꝑcedenti dictũ fuit. Vñ dicendũ videt q̃ vocalis erit accusatio maloꝝ a xp̃o dicente realit cõsilem ꝓcessuꝫ sicut ipe posuit Math. xxv. Et cõmendatio et snia diffinitiua cõseq̃nt erit. Silr accusatio mẽtalis sic dicit in lcõne ꝑcedenti. qꝛ traducent eos ex aduerso iniq̃tates eoꝝ. An hoĩes testificabũtur cõtra malos vocalit. est mihi dubiũ. Dicũt q̃dã q̃ sic. Angeli vero qui fuerũt custodes repboꝝ spẽalit testificabũtur cõtra eos sicut tenẽt sancti. Et h̃ idez dicit Apuleius li. suo de deo socratis. **D** Notandũ est aũt q̃ fiet discussio d̃ duobꝫ. viꝫ de ꝑceptis iusticie et de operibus

misc̄die. Reprobi aūt dānabūtur ꝓpter duo, vl delz q2 peccauerūt trāsgrediēdo p̄cepta iusti-cie, z q2 pctā sua nō redemerūt opa misc̄die. p̄ma erit de meritis z erit mētalis. scd̄a de opib9 misc̄die vt appeat eos nō esse dignos misc̄dia z erit reuera vocalis, sic̄ sonat textus euāgelij. Ad oppositū hui9 vic dōm, q aug9 nō negat sermonē sz sermonis ꝑlixitatē. Ad scd̄m vult Aug9 dicere, q nō fiet discussio in ꝑticulari et singillatim de culpis vocalit' sed mentaliter, si mul tñ et in vl'l iudicabūtur vocaliter sicut di ctum est. Ad tertiū q accusatōnes fient vtroqz modo et ꝑ cogitatōnes vnusquisqz ad semet-ipm mentalit' z ꝑ replicatōem iudicij generalr de opib9 misc̄die neglectis. Ad motiuū docto ris tenētis viā oppositā de ꝑlixitate tpis patz q nō reqrit magnū tps ad replicādū cōtra oēs in generali, z ad pferēdū snīaz mō p̄dicto. Sz discussio tā meritoꝝ qz pctōꝝ in ꝑticulari erit mētalis vt dcm̄ est. De die āo iudicij generali ter h' credim9 et tenem9 q nō erit anqz antixp̄s venerit, sic̄ dicit apl's. ij. Tessal'. ij. Cui9 aduē-tus nob oīno incert9 est. Nā circa ei9 aduētuz calculatores z pseudo astronomi seducti sunt. h' tñ sciēdū sicut dic̄ qdā expositor sup cap. xj. Apoc. Antixp̄s regnabit, sic̄ ibidē dī xlij. mēsi bus, i. trib9 ānis cū dimidio. z tūc veniēt enoch et h'elyas. et p̄dicabūt dieb9. Mcclx. h' ē toto tpe q regnabit antixp̄s amicti saccis vt ꝓuocēt hoīes ad pniam qs tandē occidet antixp̄s z i sepulti iacebūt ꝑ tres dies z dimidiū ꝓpter an tixp̄i timorē. Et postea resurgent z ascendēt in celum. et postea occidetur antixp̄s a christo vl' a Micha ele sicut dic̄ glosa. ij. Tessal. ij. Post mortē aūt antixp̄i dabūtur ad penitentiā. xlv. dies p illis qui in ꝑsecutione antixp̄i tituba-uerūt. Tūc ḡ ministri et sequaces antixp̄i licz ipe sit mortu9, pacē et securitatē hñtes vbiqz du-cent vxores z celebrabūt cōuiuia. Et cū dixe-rint pax et securitas: tūc repētin9 eis superueniet interit9 ita grauis z subit9, sicut est dolor mu-lieris ꝑturientis. z nō effugient sicut dic̄ apl's ij. Thessal'. ij. Ubi in glosa fere oīa p̄dicta po-nūtur. Sicut etiā dicit Haymo. et habet' etiā in glosa. ij. Tessal'. ij. Nascet' de tribu dan. Oc cidet' aūt in monte oliueti i papilione z i solio suo. In loco illo circa quē dñs ascēdit. Quan do aūt dñs post illos. xlv. dies vēturus sit pe nitus ignorat' hec Haymo.

Lectio LVIII.

Idētes turbabū

v tur timore horribili z mirabūtur i subitatiōe insp̄ate salutis gemētes p̄ aāgustia spūs dicētes intra se penitētiā agētes z pre an-gustia spūs gemētes. Declaratū est superius q tria genera ꝑsonaꝝ necario cōparebūt i iudi-cio generali. Iudex. iust9 z reus vl' testis. Iu-stus nō terrebit' aliq̄ aduersitate. Reus cōfite-bit' sine falsitate. Iudex nō mouebit' a legis eq-tate. De istis trib9 qz tū ad p̄mū, declaratū est i p̄cedēti lcōne vbi osñsuz ē quō iusti se habebūt semetipos fortit' p iusticia opponēdo. Conti-nuat' ḡ lectio ista sic. Postqz spūsctūs declara uit q̄liter iusti i iudicio testificabūtur ꝟitatem laudabilr. Hic ondit quō reprobi i iudicio cō fitebūtur veritatez cōfusibilr. Et circa h' duo facit. Nā p̄mo ponit cōfessionis cām necariam. Scd̄o subdit eiusdē cōfessionis m'ltiplicē ma teriā. Scd̄a ps ibi. Hi sunt qs aliqñ. Circa **A** p̄mū dicit spūsctūs q illā tardā et inutilē eis saltem confessionē quā facient reprobi i iudicio tria p̄cedent. q2 turbabūtur mirabūtur z trista būtur. Et ex istis trib9 causis coacti veritatez de seipis necessario fatebūtur. Quantū ad pri-mū dicit q videntes turbabūtur timore horri bili. Greg9. xxv. mora. ca. ij. Oculos qs culpa claudit pena aperit. Sz certe i p̄nti culpa clau dit oculos maloꝝ ne videāt veritatē, sz statim in morte pena aperit oculos. ḡ isti hoīes vidē tes se de glīa mūdi trāsferēdos statim ad penā inferni merito dn̄t turbari z terreri. nec mirū. q2 horrēdū est incidere i man9 dei viuentis. Ad Hebre. x. ḡ tantū est q nullā oportunitatē eua dendi videtes cōfitebūt' illud qd postea subiū get. Scd̄o mirabūt' sicut in lrā dī. z h' in subi tatōe insp̄ate salutis. Qñ hō vehemēter sperat vnū negociū z ꝑsequēs negociū suū deficit mi ratur de subita mutatōne negotij. Nō sic est q iniusti nullā spem hñt de conualescētia iusto rū postqz fuerūt ab eis suppssi. z iō merito am mirari dicūtur i subitatōe insperate salutis, qa de iniustis dī supra Sap. ij. Nec sperauerūt mercedē iusticie. Ista aūt salus lz fuisz isperata a mal'. tñ fuit sperata qtidie a bonis. in p̄s. In te dñe speraui nō confundar in eternū. q2 salus iustoꝝ a dño z ꝓtector eoꝝ in tpe tribu-lationis. Tertio reprobi aūt eoꝝ cōscie cōfu **B** sionē inutilē cōtristabūtur. Et qntuz ad h' dic̄ Et p̄ angustia spūs gemētes. Et merito q2 hic noluerūt angustiari sz deliciari. Et ipossibile est sic̄ dic̄ sctūs Greg9. q qs a delicijs ad deli-cias transeat. Iō ibi cruciabūtur q2 hic delica te z decordinate vixerūt. Et dicēt intra se pniaz sz inutilē agētes. ad Hebre. xij. Non inuenit pnie locū qqz cum lachrymis inqsiuisset eam Et iteꝝ addit. Pre angustia spūs gemētes ꝓ-pter duplicē materiam gemitus. Gement em̄ et ꝓ pena quā sustinebūt et ꝓ glīa q in ꝑpetu um carebūt. q2 igit' in ista lcōne est mentio de

nia ꝛ attritōne quā mali hoīes sustinēt post mortē. Occasione huiꝰ ꝗritur de ꝯtritōne penitenciū ꝑtuosa in pn̄ti. Et sit hec dubitatio. Utrū dolor penitētis possit eē nimiꝰ. videtꝰ ꝙ nō. qꝛ dolor de pctō ꝓcedit ex dei amore. quia oīs dolor fundatꝰ in amore Si eñ bō nō amaret deū: nō doleret si eū offenderet. ſꝫ amor dei nō pōt eē nimiꝰ. ergo nec dolor de pctō. Preterea Anselmꝰ in ꝗdā orōne. Utinā sic inpiguentꝰ viscera aīe mee vt medulle corpis mei exiccentꝰ talis dolor de pctis ꝗ morte crucꝫ inducit ē laudabil. ergo lꝫ sit tātus. nō tñ est nimiꝰ. Pretea de pe. di. iij. cito post pncipiū. ca. Si aplus dr̄ de penitēte. Sp̄ doleat ꝛ nō sit ꝙ satis doleat. Pretea ad ꝯtritōem reꝗritur dolor maximꝰ. ergo nullꝰ pōt eē nimiꝰ Assūptū ꝓbꝫ. qꝛ ꝗntꝰ ē amor ꝯiūctiōis ad deū: tātus dꝫ eē dolor de sepatōe ſꝫ amor ꝯiūctiōnis dꝫ eē maximꝰ: qꝛ maior dꝫ eē ꝗꝫ amor ꝯiūctōis aīe ad corpꝰ. ergo dolor dꝫ eē maximꝰ. ergo dolor de pctis nō pōt eē nimius. Ad oppositū ad Rho. xij. Exhibeatis corpa vestra hostiā viuentē: deo placentē: rōnabile sit obsequium vestꝝ. Sed dolor cōtritōnis pōt eē tantus ꝙ interficeret penitentē. ergo foret irrōnabilis. Preterea ꝟtus moralis cōsistit in medio et corrūpitur tā per supabūdantiā ꝗꝫ ꝑ defectum. Sed cōtritio est virtus moralis cum sit pars iusticie. ergo consistit in medio. Ad ꝗstionē dicendū. ꝙ in penitēte est cōsiderare triplicem dolorē. Unus est essentialis penitētie et ē in volūtate ipa. videlicet displicētia de peccato ꝑ ꝗnto pctm̄ est offensa dei. Et ista displicentia volūtatis est essentialiter contritio. Et quia dolor directe causatꝰ de caritate in deū: ꝗ ꝑm legē datā intendi nimis nō pōt Iste dolor nō pōt esse nimiꝰ. Alius ē dolor nō essentialis penitētie. ꝛ est in sensualitate. Et est passio appetitus sensitiui. ꝛ iste dolor causatꝰ vno modo ex redūdantia doloris. vel displicentie in volūtate ꝑ modū quo vires inferiores obtēperāt in suis actibꝫ. seu viribus supioribꝫ ꝑm ꝙ dicit Aristo. iij. de anima. ꝙ appetitus intellectiuus rapit aliquā appetitū sensitiuū. sicut spera sperā. Tertio pōt accipi dolor in penitente ꝑ afflictōne corꝑali. Et istis duobꝫ modis possibile est ꝙ dolor penitentis sit nimius ꝑm doctores mltos. qꝛ non licet alicui inferre sibi ꝑ ex intētione cām mortis. Sed de scḋo dolore pōt esse dubiū. ex quo ille dolor causatꝰ directe et naturaliter ex displicētia volūtatis. cum displicentia ipa nō possit esse nimia. nō apparebit quō aliquis dolor possit eē nimius. Sed de isto tertio dolore ꝗ causatur ex afflictōe corꝑali: cōstat ꝙ possit eē nimius. Ideo videtur dōm ꝙ si penitēs ex vehemētissimo amore ad deū: tantū doleret de pctō suo ꝙ causaretꝰ dolor in appetitu sensitiuo tāte intentiōis ꝙ corrūperet armoniā corpis nc̄ariam ad vitā: aut si induceret mortē: nō esꝫ iste dolor excessiuꝰ i genere mortis nec sugfluꝰ. ſꝫ ꝟtuosus ꝛ opus ꝑfecte pnie. hoc tñ supposito ꝙ volūtas sic penitētis nō ferretꝰ in illā passionē causandā ꝓpter mortē cōseꝗndā. ſꝫ tantū ꝓpter displicentiā de pctō inꝗntū deū offendit. Et sic legimꝰ multos cōmēdatos de ꝑfectōe cōtritōnis. Ad primū cōcedēda est cōseꝗntia vl' cōclusio de dolore ꝗ est displicentia volūtatis: vl' de dolore ab ea naturalit. vl' causato a dilcōne vl' electōne. Ad scḋꝫ de dicto anselmi excessiuꝰ ꝛ metaphoricus modus loꝗndi ē: nec appetit ꝙ hūores sui corpis exiccarentꝰ ad lrām. ſꝫ motōnes carnales in eo extinguerentꝰ. Uel concedi pōt ꝙ appetit dolorē scḋo mō dcm̄: quē posuit opus ꝑfecte cōtritōnis Ad tertiū loꝗtur de displicentia volūtatis. Ad quartuꝫ dōm ꝙ dolor primo mō acceptus debet esse maximus in genere. qꝛ ꝗntum aliqḋ placet. tantū contrariuꝫ displicet. Deus aūt summe placet. ꝛ iō debet summe displicere pctm̄. Non est tñ necesse ꝙ dolor sensitiuus sit maximꝰ. sed tantū intellectiuus. qꝛ sic debet homini pctm̄ displicere. ꝙ nihil plus sibi displiceat. ꝛ ꝙ ꝑ nulla re vellet peccare Et h̄ est necessariū ad cōtritionē Et ꝑ tāto dr̄ maximus dolor ꝑ cōꝑatiōem ad alios dolore de rebus creatis causatos. Notabiliꝰ dr̄ ꝙ videntes turbabūtur timore. Causa eñ quare pueri mō nō turbātur ē. qꝛ nō vidēt defectus suos neqꝫ pericula suorꝫ defectuū. Et vna rō quare nō vident. est negligētia platoꝝ et doctoꝝ. Hō eñ se nō videt nisi ꝑ speculū sibi obiectū. Prelati ꝛ doctores sūt vel debēt eē specula laicoꝝ viuendo. docendo ꝛ corripiendo: ꝛ si sic eēnt. peccatores se viderēt ꝛ agerent penitentiā. Istud aūt speculū offensiuū est insipiētibꝫ. sed placitū valde sapiētibꝫ. Puerb. ix. Argue sapientē ꝛ diliget te. Et revera opus caritatis maxime est ꝑmunire hoiem de suis defectibꝫ moderate. Nemo eñ est ꝗntūcunqꝫ sapiens ꝗ oēs defectus suos videre possit. Unū in libro quodā ꝗ intitulatꝰ de dictis phorū ꝛ sapientū. ca. de dcis Alex. narrat sic. ꝗdaꝫ vice dominus diu fuerat in seruicio Alexandri cōmoratus ꝛ nunꝗꝫ increpauerat Alexandrū ad ꝑtē. Isti ergo vno die ad se vocato alexander dicit. Nō delector inꝗt in seruicio tuo Et alius quare domine. Et alexander. Quia homo sum. ꝛ hoīes quin peccent resistere non possunt. Et tu si in tanto tpe nullū meū ꝑpendisti errorē nimis ignarus fuisti. Et si ꝑcipiēs occultasti eras meus fraudator Et consimilis

sentētia ponit eodē libro ca. de dictis platonis. Plato dicit sic. Homines inq̄t magis ex inimicis q̄z ex amicis pficiūt. qr dum inimici errores eis improperāt. inde corrigūtur. Dum vero amici sui eis nō annūciant errores sz tolerāt ⁊ occultāt. ipi eorum errores augmētāt ⁊ cōtinuāt. Unū si p̄ .tores nob annūciātibus vel pctā sua vl' deum p pctis punientē viderēt. nō est dubiū q̄n salubrit' turbarent. in ps. Uiderūt te aq̄ deus viderūt te ⁊ timuerūt. ⁊ turbati sūt abyssi Uiderunt te aque. Glosa. i. populi ⁊ timuerūt de peccatis ⁊ turbate sunt p cōtritionē. abyssi. id est profundissimi peccatores

Lectio LIX.

Isūt quos habui

b mus aliq̄n in derisum. ⁊ in silitudinē improperij Nos insensati vitā illorum estimabam⁹ insaniā. ⁊ finē illorum sine honore. q̄ modo. Ecce cōputati sunt inter filios dei ⁊ inter sanctos sors illorum est. Postq̄z spūsanctus assignauit cōfessionis cōfusibilis a reprobis i iudicio faciende causam necessariā. Hic enarrat eiusdē confusionis vl' confessionis materiam multipharíā Primo eīn fatent' se peccasse in proximos. Scdo se errasse quo ad seipos. ibi. Ergo errauimus. Circa pmū duo facit. q̄a primo ponit recognitōem diuersitatis. Secūdo admiratonē nouitatis. ibi. Quomō ergo.

Quantū ad primū recognitio eorum stat ex duob. Fatent' eīn expresse. primo q̄ viros iustos iniuste cōtempserūt. Scdo q̄ vitā eorum male iudicauerūt. De pmo dicunt sic. Hi sunt quos aliq̄n habuim⁹ in derisum ⁊ in silitudinem improperij. Aliq̄n supple breui tēpore vite mūdialis habuim⁹ in derisuz. Job. xij. Deridet' iusti simplicitas. Sed certe nō impune. qr Prouer. iij. Illusores ipe illudet ⁊ māsuetis dabit gratiā. Et eiusdē. xix. in fine. Parata sūt derisoribus iudicia ⁊ mallei pcutientes stultorum corporibus. Cōmuniter derisores sunt ptinaces ⁊ dure siue ferree ceruicis Et ideo diabolus sicut faber ferrearius malleabit super eos quasi sup candens ferrū in inferno. Et in similitudinem improperij. quia improperiū qd fecerunt sanctis nō fuit verū improperiū. Verum eīn improperiū est de malo. Ipi aūt improperauerūt qd nō fuit malū. imo bonū sicut q̄ erant pauperes ⁊ abiecti in mūdo. q̄ ipi credebāt in hominē crucifixum. qd reuera nō fuit improperiosum. sed potius gl'iosum. Ad Gal. vj. Mihi absit gloriari nisi in cruce dñi nri iesu xpi. sic g fatent' qr viros iustos iniuste ɔtēpserūt Scdo fatent' q̄ vitā illorum male iudicauerūt. Et h dr̄ q̄ntū ad meritū et q̄ntū ad pmiū. Quātū ad pmiū fatent' q̄ vitā sanctorum estimauerūt insaniam. Unū dicūt sic. Nos insensati estimabam⁹ vitā eorum insaniā. Ecce mirabilis trāsmutatio Quādo vixerūt ⁊ alios rexerūt. reputabant se sapientissimos. Sapientes ad decipiēdum. sapientes ad acquirēdum: ⁊ sapiētes ad semetipsos defendēdum. Sz reuera stultā fecit de⁹ sapiētiam hui⁹ mūdi. Et ideo bene incipiūt suum confiteor dicentes Nos insensati vitā illorum estimabam⁹ insaniā. Unde vt ⁊ de nostris tēporibus pcedamus quorum vita magis reputat' insania q̄z vita illorum qui christū totalit' imitantur in volūtaria pauptate. qui relinquūt habita ⁊ habenda. Renūciant curis ecclesie. ⁊ hereditates amplas pmittūt alios occupare. Isti apud mūdo deditos fatui fabulosi ⁊ insani putantur. Sed a quibus. Certe nō nisi ab insanis mūdi amatoribus. Et illud est mirabile. Credunt fatui xpiani christū saltem verbotenus ee vel fuisse dei patris sapientiam ⁊ venisse i mūdum ad docēdum homies viam rectam verā ⁊ sinceram: in celū perducentē. Et tamē illam viam sectantes deridēt ⁊ abhoiant'. ⁊ q̄ntum possunt deprauāt. Nota q̄ quatuor genera hoim christū legimus derisisse diuites, auaros. Principes elatos, milites amaros. ⁊ simplices ignaros. Et isti minime peccauerūt inter oēs. De pmis habem⁹ Luc. xvj. vbi christ⁹ legitur docuisse q̄ nemo pōt deo seruire ⁊ māmone. Et ibi subdit' sic. Audiebant autē oīa hec pharisei ⁊ qui erant auari ⁊ deridebant eum. De scdis Luc. xxiij. Deridebāt eū principes dicentes. Alios saluos fecit: seipm nō potest saluum facere. Et in eodē ca. Spreuit aūt illū herodes ⁊ exercitus eius: ⁊ illuserūt indutū veste alba. De tertio genere hoim Luc. xxiij Illudebāt autē ei milites accedentes ⁊ acetū offerentes ei dicentes. Si tu es rex iudeoruz saluū te fac. De quarto genere hominū scribit' Luce. viij. Mathei. ix. et Marci. v. Quādo suscitauit filiaz archisinagogi quia dixerat. Nō est mortua puella: sed dormit. deridebāt eum scientes qr mortua est. Cum ergo xps tot derisiones patiēter pro nobis sustinuit: felix est q̄ pro eo vices rependendo derisiones malorū equanimiter tolerabit et sustinebit. Nisi eīn sanctus a mūdi dilectoribus contēnat'. viam christi non sequitur. nec discipulorum eius. Qui eīn mūduz dereliquit. ⁊ tū honorē a mūdanis requirit. iste videtur deo seruire: sed mercedez recipiet a diabolo. Gaudeāt ergo mūdi contēptores quotiens vite sue inueniāt derisores. imo hoc recipiāt augmentū q̄ viam xpi imitātur si a mūdi dilectoribus tanq̄z fatui cōtemnāt' Unde Seneca libro de moribus. Nondum

felix es si nõ te turba irriserit. Si btũs vis eē cogita p̄ primũ non ɔtēnere: ab alijs ɔtēni. i. Cor. iiij. Spectaculũ facti sum⁹ mũdo. angel' et hoībus, dicit ap̄ls de se ꝛ de suis seq̄cibus. Nos stulti ꝓpter xp̄m. vos aūt prudētes in xp̄o Et est ironice dcm̄ fm glosaꝫ, q̄si diceret Nos reputamur stulti q̄ xp̄m p̄dicamus, ꝛ putatis vos eē prudētes qꝛ tacetis: ꝛ non est verꝫ. Un̄ aug⁹. sup p̄s. xxxviij. Et ponit ibidē in glo. super illud p̄allegatũ, angelis et hoībꝫ Boni enī angeli ꝛ boni hoīes laudant nos et mali irridẽt. Hec sũt dextra ꝛ sinistra, his vtimur q̄si armis ad ferendũ diabolũ. s. laudātibꝫ et vituperātibꝫ, vt nec ista eleuēt: nec ab illa frangant, hec Aug⁹. Dicent ḡ vitā christi ꝛ christi sequaces ɔtēnentes in iudicio generali. Nos insensati vitam illoꝝ estimabam⁹ insaniam, ꝛ fineꝫ illoꝝ sine honore, istud fuit dictũ licet satis fatue propter falsitatē añcedentis, tñ satis bene cõsequēter estimatũ. Si enī vita foret insania finis foret sine honore. Nā honor est p̄mium ꝟtutis fm oēs Scḋo p̄ncipalit in ista lcōne posita recognitōne puersitatis, ponitur admiratio nouitatis sub nota questionis talis. Quõ ergo cõputati sunt inter filios dei, et inter sanctos sors illoꝝ est. Istam questionem querent rõnabiliter, quia certa est de mirabili euentu. Sed querent eam nimis tarde pro salute sua. Si enī hanc quesiuissent in vita eam pfecte p christi p̄dicatores didicissent, qꝛ Joānis. j. Dedit eis ptātem filios dei fieri. ꝛc. Un̄ quia natura eramus filij ire. tales a deo recipimus p grām charitatem vt filij dei noīemur ꝛ simus. Joh. iij. Uidete qualē charitatē dedit nobis deus vt filij dei noīemur ꝛ simus. Adhuc tñ aliquid retinentes de veteri fatuitate. exprimũt eum in tytulo questionis cum dicũt qꝫ inter sanctos sors illoꝝ est quasi status beatitudinis nõ meritis: sꝫ sorti deberet attribui: potest tamē merces sanctoꝝ pro tanto vocari sors: quia q̄diu homo viuit incertũ est q̄d de eo finaliter eueniat, et ꝓpter mutabilitatē volũtatis per pctm̄ de facili inclinabilis ad peccādum: Eccs. ix. Sũt iusti atqꝫ sapientes ꝛ opa eoꝝ in manu dei: et tñ nescit homo an amore vel odio dignus sit: sed oīa in futuꝝ seruant incerta. Et bene dicũt qꝫ iusti cõputati sunt inter filios dei. Illa q̄ sunt p̄ciosa homini fuantur sub certa cõputatōne. Illa que sunt vilia nõ cadunt sub cõputatōne. Isto mõ sancti q̄ sunt p̄ciosi coram deo. Esa. xiij. Preciosior erit vir auro: et hõ mundo obrizo. Fatui vero non cadũt sub cõputatōne, quia Eccs. j. Stultoꝝ infinitus est nũerus. Hi sunt q̄s aliqñ habuimus in derisum C Notandũ qꝫ inter locutiones hũanas: vna que vehementer contrariat virtuti est derisio. ꝛ est derisio locutio deordinata de defectu hominis ꝓpter ludum vt homo inde erubescat Unde intentio deridentis fm qꝫ derisio est peccatũ, est diminuere gloriam quā hõ potest in cõscientia sua habere d bono virtutis p erubescentiā creatā in eo sub specie ludi. Unde dicit Aristo. iiij. Eth i. ca. ij. qꝫ circa ludum cõtingit rieperire supabũdantiam ꝛ defectũ ꝛ mediũ in quo consistit virtus. Est enī ludus necessarius ad vitaꝫ sicut reqes quedā mentis: quia si mens hũana semp extēderetur circa seria: hebetaret ꝛ fatigaretur nimis. Et ideo cõueniens est qꝫ pro loco ꝛ tēpore habeat reqem, hoc aūt est p ludum. Cauendi tamē supabũdantia maxime. Quia dic aristo. ix. ethi. delectatio est necessaria ad vitaꝫ: sicut sal ad cibum. Modicũ autē de sale sufficit ad magnā quātitatem cibi. Un̄ si quarta ps cibi fuerit de sale nihil valeret. Eodem mõ de ludo certis tp̄ibus sufficit ad q̄etem mētis Unde illi qui totũ tēpus suũ expendunt in ludis: venatōnibus, aleis, taxillis, excessiui sunt ꝛ viciosi in ludo. De q̄bus verificatur illud Sap̄ xv. Estimauerũt lusum esse vitam nr̄am. Dic ergo aristo. loco p̄allegato qꝫ nimis derisiui superabũdant in ludo, ꝛ sunt tales quia nihil curant quid dicant. siue sit ostensiuũ siue placidum siue honestũ siue inhonestũ, dũmõ causent risum. Et tales sunt onerosi nihil oīno desiderantes nisi risum, ꝛ vocant bomolochi. id est raptores temploꝝ. Et imponebat illis hoc nomen ad silitudinem miluoꝝ volitantiũ circa templũ gentiliũ: In illis enī locis relinquebantur intestina de sacrificijs aīalium. Unde sicut milui continue volitant circa templa ad nihilum aliud vacātes nisi vt rapiant intestina. Ita bomolochi in cõferendo cum hoibus nihil aliud explorant nisi defectus hoim q̄s possint recitare ad causanduꝫ risum in alijs ꝛ in alijs erubescentiā. Et talis ludus nõ est ludus liberalis nec disciplinatus. sed seruilis ꝛ indisciplinatus, quia ad ludum liberalē reqritur qꝫ dicantur placida ꝛ honesta. Est ergo D notandũ qꝫ derisio quatuor facit. Primo ostēdit stulticiam, suspendit amiciciā, ostendit iusticiam, ꝛ intendit maliciam. Primo ostendit stulticiam: quia qui deridet hoiem silēm sibi p quocũqꝫ defectu naturali vel morali: ignorat propriam fragilitatē. Põt enī fieri derisibilis de cõsimili si deus pmittat. Unde Greg⁹. xxv moral. cap. vij. Quid sumus hodie nouimus q̄d autē post paululũ esse possum⁹ nescimus. Hi vero q̄s fortasse despiam⁹ ꝛ tarde pũt incipere, ꝛ tñ viam nr̄am feruentioribꝫ studijs an

tetre. Timendū itaqȝ est ne etiā nobꝭ cadentibꝫ surgat ꝙ nobꝭ stātibꝫ irridet. q̄ꝛ nis stare iaȝ nō-nouit. qui nō stantē nouit irridere. hec Greg⁹. Et iō aduertat ꝗlibet illō Job. xj. Cū ceteros irriseris tu a nullo cōfutaberis. q. d. sic. Quia Prouer. iij. de deo dī. Illusores ipse deludet

Scđo suspendit amicitiā. Est eñ vt freq̄nter cā cōtentōis ꝛ discordie. Prouer. xxij. Ejice derisorē ꝛ exibit cū eo iurgiū. Tertio offendit iusticiā. Facit eñ derisor alteri qđ sibi nollet fieri. Et iō Prouer. xix. Parata sunt derisoribus iudicia Quarto incēdit maliciā. Incipit eñ in ludo ꝛ sub spē ludi intēdit inhonestatē. p̄ximi ꝛ sic cōmittit mēdatiū facti Hyere. ix. Oīs amicus fraudulēter incedit vt vir fratrē suū irridebit. ꝛ ꝟitatem nō loq̄tur. Et ideo cōtra derisores dat scriptura q̄tuor minas. Dicit eñ ꝙ nō sunt arguendi de iniq̄tate. nō sunt instruendi de fatuitate. sunt ejciendi a societate et sunt deridēdi a dei maiestate De. j. Prouer. ix. Noli arguere derisorē ne oderit te. Argue sapientē et diliget te. De scđo queret derisor sapientiam ꝛ nō inueniet De tertio. Prouer. xxij Ejice derisorem ꝛc. De quarto. ps. Tu dñe deridebis eos: ꝛ ad nihilū deduces oēs gētes Sap. xij. Propter hoc tanq̄ȝ pueris insensatis: iudicium eis in derisum dedisti ꝛc.

Lectio LX.

Ergo errauimus a

via veritatis: ꝛ iusticie lumē nō luxit nobis: et sol itelligētie nō est ort⁹ nobis. Posita supra violenta ꝯfessione quam reprobi cōpulsi facient in iudicio generali q̄ntū ad iusticiam quā p̄ximis intulerūt. Hoc ergo facto exeq̄tur spūssanct⁹ ponere eoꝝ cōfessionem q̄ntum ad maliciā quā in seipis habuerūt. Et circa hoc duo facit. Primo ponit eorū cōfessionem. Scđo dictoꝝ recapitulatōnem. ibi. Talia dixerūt. Circa primū tria facit. Primo fatentur se iniuste fuisse defraudatos a ꝟa cognitione. Scđo fatent̄ se fuisse frustra fatigatos in opatione. Et tertio fatent̄ se fuisse vane ꝺ coꝛdinatos in dilcōne. Scđa pars ibi. Lassati sumus. Et tertia ibi. Quid nobis profuit supbia. Dicūt ergo primo ꝯseq̄ntōnaliter sic inferendo. Ergo errauim⁹ ꝛc. Optime cōcludūt de seipis. nos insensati estimabam⁹ vitā sctōꝝ fuisse insaniaȝ ꝛ finem illoꝝ sine honore. Et iā videmus ꝙ vita eoꝝ fuit summa sapientia et finis eoꝝ est in maximo honore: ergo cōstat nobis modo ꝙ tūc errauimus a via veritatis. i. de ista doctrina christi. Joh. xiiij. Ego sum via veritas et vita. Et iusticie lumen nō luxit nob Quia sponte recessim⁹ a via veritatis. i. a doctrina fidei christiane. ꝛ ideo lumen iusticie nō luxit nobis. Sicut ille qui relictis vijs in supficie terre ambulat p specus subterraneos: ipsemet recedit a lumine ꝛ est causa sibiipi carētia luminis. Seq̄tur. Et sol iusticie nō est ortus nobis. Dicitur eñ christus sol intelligentie ꝛ sol iusticie Sol intelligentie quia facit nos eum intelligere p fidem. Esaie. vij. Nisi credideritis nō intelligetis. ꝺm vnam litteram. Sol iusticie. quia iuste retribuet nobis ꝺm facta nostra. Malach. iiij. Orietur vobis timentibus nomen meū sol iusticie Compatur autē christus soli propter tria. Primo quia sicut sol est causa et fons luminis ꝛ caloris ꝛ vite corpaliter in istis inferioribꝫ. Unde dicit Aristot. ij. phicoꝝ. Hō generat hominē et sol. Ita xp̄us causa est noticie ꝛ vite gratie in oībus creaturis Unde sicut sol radios suos vbiqȝ proijcit sup sepulchra ꝛ feda. Ita christus radios sue bonitatis extendit nō solum ad bonos: sed etiaȝ ad malos eos ad penitentiā alliciendo. eis tēporalia largiendo. ꝛ penam eis debitam differendo. Eccī. xlij. Sol p oīa illuminās respexit. Et Math. v. Solem suū oriri facit super bonos et malos. Quādo autē ita est ꝙ sol pijcit radios suos sup niuem ꝛ sup glaciem ꝛ nō liquescūt. signum est ꝙ aliquis planeta frigidus impedit radios solis ꝛ eius effectum. Et ita est moraliter quādo christus proijcit radios sue clementie sup cor congelatū alicuius peccatoris facit eum cogitare de beneficijs christi in creatōne. redemptōne. ꝛ pctōrum remissione. ꝛ p̄miorum distributōne. ꝛ tamē non liquescit cor illud durum. Reuera signum ē ꝙ frigidus planeta. i. diabolus p maliciam infrigidatus. Hyere. vj. Sicut frigidaȝ facit cisterna aquam suam. sic frigidam fecit maliciam suam dñātor diabolus sup regionem cordis talis. Et p oppositum est de pctōribus congelatis: nō tamen in tanto excessu frigiditatis Illi eñ liquescūt ad radios solis christi. Exēplum de petro Luc. xxij. qui postq̄ȝ christū negauerat et christ⁹ euȝ respexissꝫ: egressus foras fleuit amare. Ecce qūo liquescebat ꝛ cōuertebatur in aquam. Exemplū de maria magdalena Luce. vij. que irradiata ab isto sole lachrymis cepit irrigare pedes eius ꝛ capillis tergere. de qua canit ecclia. Liquefecit ꝛ refecit resolutam in lamentis verbum missum celitus. ꝺ talibus exponi potest illud. iiij. Regꝫ. iij. Surgentes orto sole ex aduerso aquarum viderūt moabite. Secundo compatur christus soli rōne sue motōnis. Quādo ita est ꝙ sol rubet de mane in ortu suo signum est tēpestatis sequentis et quādo rubet in occasu signū est se-

renitatis. vñ Math. xvj. Facto vespe dicitis serenũ erit. Rubicũdũ est em̃ celũ. Et mane hodie tẽpestas erit. Rutilat em̃ triste celũ Sic circa xp̃m accidit. Nã post ortũ et originẽ sue p̃clare natiuitatis statim rubor appuit. q: die octo venerũt circũcidere puer̃ Vñ stati effudit suũ sanguinẽ. Et certe istũ ruborez seq̃bat tẽpestas valida. In. p̃s. In circuitu eius tẽpestas valida. Iter̃ etiã sero in occasu istius solis etiã apparuit rubedo magna qñ totũ corpus effulsit sanguine flagellatũ cõdãnatũ lanceatũ et spinis in capite coronatũ. Sz iste rubor fuit signũ future serenitatis in resurrectione ⁊ trãquillitatis ppetue. Thobie. iij. Post tẽpestatẽ trãquillũ facis: ⁊ post lachrymatõez ⁊ fletũ: exultatõem infundis. Sicut aũt sol sine lesione oculor̃ conspici nõ põt clare: sed si nube tegatur q̃ nõ est nimis grossa delectabiliter iam videt̃. Eccs. xj. Dulce lumẽ ⁊ delectabile oculis est videre solem. Ita filius dei in sue nature puritate ab oculis mortaliũ videri nõ potuit añ incarnatõem. Et iõ volens se exhibere hoĩbus: nube hũanitatis nostre de v̾gine sumpta se inuoluit opante spũsancto. sic̃ p pheta totũ fuerat Ezech. xxxij. Solẽ nube tegã.

Tertio sicut radio intromisso in domũ q̃ntũcũq3 videat̃ purã: ostendit eã h̃re pulueres. qui tñ nõ vident̃ nisi in radio solis. Ita declarat christ⁹ domũ cõsciencie in q̃libz hoĩe q̃ntũcũq3 videat̃ honesta: magnã copiã h̃re venialium pctõrum. q: q̃nto magis aliq̃s gratie radium recipit: tãto magis se freq̃ntius de erroribus p̃prijs deprehẽdit. Istũ solem ⁊ suũ radiũ tria a nobis subtrahũt ⁊ abscondũt terra nubes et luna. Terra mũdialis cupiditatis Nubes tpalis vanitatis. Et luna carnalis voluptatis. Qñ terra q̃ est infimũ elementũ interponitur inter aspectũ nr̃m ⁊ solẽ. sicut ↄtingit de nocte. Nec videam⁹ solem nec solis radios. sed manem⁹ oĩno in tenebris infra vmbrã terre. Isto mõ multi sũt inter quor̃ aspectũ ⁊ deum interponit̃ ip̃a terra. q: tota eor̃ sollicitudo cogitatio ⁊ affectio ad terrã dirigit̃. Et eis occidet sol ĩ meridie sicut dr̃ Amos. viij. Sũt alij q̃bus sol abscõditur p̃pter nubẽ interpositam. Dignitates hui⁹ vite volatiles sunt quasi nubes sine quiete. que interponũtur sup oculos sup̃bor̃ ⁊ ambiciosor̃ ⁊ deum q: eũ videre nõ pñt. quia nubibꝰ atris ↄdita nullum. fundere possũt. sydera lumen. p̃mo de cõsolatione in fine. sed in morte eum satis videbunt ad terrorem ⁊ iudicium suũ. ij. Mach. j. Tempus affuit q: sol refulsit qui p̃us erat sub nubibus. Tertio sunt alij q̃bus sol eclipsatur per interpositionem lune carnalis voluptatis.

Et hi sunt bestialibꝰ libidinibꝰ dediti et ignẽ cõcupiscentie inflãmati. In p̃s. Supcecidit ignis ⁊ nõ viderũt solem. Dictũ est suplus q: christus soli compatur propter opatõem viuificantem. apparitõem signantẽ. ⁊ declaratõem manifestantẽ. Restat ergo cõsiderare qualiter iste sol moraliter cõplet ⁊ pagit motum suũ.

Ubi sciendũ q: sol sic̃ ceteri planete describit zodiacum cõplens cursum suũ in anno solari ⁊ ptransiens vniuersa signa que sũt duodecim iuxta illos versus cõmunes: Est aries thaur⁹. gemini cancer. leo virgo. Libraq3 scorpius. architenẽs caper. amphora pisces Dicitur aũt aries esse dignior pars dextero cℓi ⁊ nobilior vñ incipit motus Unde aries est primũ signum fm̃ ph̃m ⁊ scõm catholicos. Sol creatus fuit in oriẽte. et iõ in ariete fuit primo sicut tenetur cõmuniter. Moraliter ista signa duodecim transit ⁊ transibit christus. Primo em̃ in statu innocentie qñ creauerat p̃mos parentes ⁊ in padiso collocauit nullã adhuc feritatem eis ostendit. sed tñmõ potentiã in creãdo ⁊ gubernando res ⁊ innocentiã. Aries autem est aĩal naturaliter innocẽs fm̃ genus suũ fortis tamen ⁊ potens in sua specie. Et iõ moraliter dei filius tũc fuit quasi in signo arietis q: nihil aliud adhuc mũdo signauerat. Prouerb. xxx. Aries est ⁊ nõ est rex qui resistit ei. Sed statim hoĩe peccante transiuit in thaur̃ qui est aĩal magne fortitudinis ⁊ magne feritatis quia statim eos expulit de padiso in terram. Inflixit etiam eis necessitatẽ moriendi. corpe ad inferos descendẽdi in morte Est aũt natura thauri q: q̃ntũcũq3 fuerit ferox si ficui alligatur mansuescit. Sicut dicit Isid. ethi. xvij. ca. vij. Et ita fuit de filio dei donec olligatus esset ficui dulcissime. i. virgini gloriose p incarnatõem. cõtinuam ferocitatẽ ad genus humanum hauit. sed alligatus ad eam vinculo filiali continue mansuescit. Et verificatũ fuit illud Math. xxj. Ecce rex tuus venit tibi mãsuetus. Et ideo nũc transiuit iste sol in signuz geminor̃ quando duas naturas ineffabiliter copulauit p̃cedens de thalamo suo pudoris aula regie gemine gigas substantie alacris vt currat viam. Sicut dicit Ambro. Genes. xxv Et ecce gemini in vtero eius reperti sunt. Depingitur illud signuz in forma duor̃ iuuenuz se inuicem amplectentiũ Et sicut q̃dam fingũt illi fuerũt Castor ⁊ Pollux duo filij Iouis se mutuo diligentes intantũ q: cum Castor haberet a patre ĩmortalitatem. i. posse nõ mori si voluisset: mori voluit p germano suo ad tempus vt vtriq3 daretur ĩmortalitas Unde ambo stellificati sunt ⁊ signo illo nũcupati quod

gemini dicitur. Ita christ⁹ factus germanus hois q̃uis posse mori nō habuit si voluisset. elegit tñ pro hoie mori vt nos imortalitate sue faceret esse pticipes. De isto signo trāsiuit sol iusticie christus in cancꝝ. Cancer ē piscis retrocedens. i. passu retrogado vadens. Iuxta illud Auiani in q̃dam apollogo. Curua retrocedens dum fert vestigia cancer. Et isto mō videbat christus retrocedere dum vixit in mūdo. Rectus eñ incessus iusti hois deberet esse de ꝟtute ad honores, de merito ad p̄miū, de labore ad requiem. Sed christ⁹ continue retrocessit de virtute ad vituperiū, de vituperio ad ꝟbera, de ꝟberibus ad crucē: & sic ad mortem, et tandē ad infernū. Unde toto tpe inter natiuitatem et resurrectōem morat⁹ est sol nr̄ in cācro. Et sic sole ex̄nte in cācro maximus feruor mūdo infundit. Iuxta illud Theodoli In cācro solis. &c. Etiopū terras &c. Ita christ⁹ isto tpe intermedio maximā charitatē hominibus demōstrauit. Sed de isto signo intrauit leonem in resurrectōe. Dicit eñ Isid. xij. ethimo. ca. ij. q catulus leonis de nouo natus tribus dieb⁹ iacet quasi mortuus, & tandem post tres dies patris rugitu suscitat a dormitione seu a morte. Isto modo christ⁹ cum mortuus esset p tres dies p synecdochen mortu⁹ iacuit post qd tempus ꝟtute patris resuscitatus surrexit. Hic est leo de tribu iuda. Apoc. v. De q pphetauit Iacob bñdicens filijs suis cū diceret Iude. Gen. xlix. Catulus leonis iuda ad predam fili mi ascendisti requiescens accubuisti vt leo et quasi leena q̃s suscitabit eum. De leone transiuit in ꝟginem. Toto eñ tpe medio inter resurrectōem suam et ascēsionem doctrina & fides ecclesie in beata ꝟgine potissime conseruabatur. Hec interim aplos & discipulos docuit monuit, consolata est, vtpote illa que repleta fuit spiritusancto plenissime in verbi di cōceptōne: et ideo tūc tēporis mansit in tali signo, i. in fide virginis, de qua Ouidius, iij, de vetula, ca. vlt. O virgo felix, o virgo significata, Per stellas vt spica nites quis det mihi tātum. Uiuere q possim laudū fore preco tuaꝝ Nam nisi tu pfecta fores non eligeret te. Hic deus oīpotens vt carnē sumeret a te. Ubi prophetat diffuse q deus oīpotens sumeret de ea carnem, Et q resurgeret a mortuis et q matrem suā virginem assumeret in corpe & anima in celum, Unde dicit sic in fine. Nō opus est vt eam velit exaltare gradatim Sed simul assumet & eandē cathedrabit, Illic esto tui memoris memor optima virgo, Illic cum fueris pro nobis tracta trahendis, Pro nobis nō te pigeat suadere q ad se, Nos trahat is p te q̃ per te venerat ad nos, A nobis ipi: sit gloria laudis ab ipo, Gratia sit nobis & me te nescia vita, An sit liber Ouidij deus nouit: quāuis a leōe ꝓthonotario sacri palacij, Uassalij pncipis: referatur liber ille extract⁹ de sepulchro Ouidij Unde testamentū ouidij nūcupatur Dicit eñ q inuentus fuit, in cimiterio publico in quodā sepulchro in suburbio dioscori ciuitatis que est caput regni Colchoꝝ, Et quia ibi nō est copia latinoꝝ eo q armeni linguam latinam no intelligūt, Rex Colchoꝝ misit illum libꝝ Cōstātinopolim, vbi tūc erat copia latinoꝝ. Refert etiam q inter antiquoꝝ sepulchra vnū inuentum est: in cuius epigrāmate fuit sculptū literis armenicis cuius interpretatio sic sonabat. Hic iacet Ouidius īgeniosissimus poetaꝝ, Obijt aūt anno christi decimo octauo sicut refert Guilhelmus de euāgis, in Cronica sua tertio anno Tyberij, Unde cōstat q ille liber veraciter su⁹ erat. fuit pulcherrima pphetia, Sed hec sunt extra ppositum

Septiō xps sol iusticie trāsiuit de ꝟgine i libram quādo a virgine benedicta matre sua suisq discipulis licentiā accipiens, ipis vidētibus est eleuatus in celum. Act. j. Tūc eñ transiuit ad libram qñ coram patre passionis sue meritis cōtra primi ꝑuaricatoris peccatū appendit ostendēs se plus soluisse in pena q̃ adam cōmisit in culpa. In cuius ade p sona dicit Iob, Utinā appenderent peccata mea quibus iram merui et calamitas quā patior i ista tera. i. christus hūanatus loco mei, quasi arena maris hec grauior appareret, Iob. vj. Octauo de libra transiuit in scorpionē q̃ndo corp⁹ suū quod est ecclesia tyrānoꝝ et hereticoꝝ psecutionib⁹ quasi q̃rūdam scorpionū aculeis lacerari pmisit vt diceret tūc merito ecclesie sue illud Ezech. ij. Subuersores sunt tecū, & cū scorpionibus habitas Nono transiuit sol noster in sagittariū, Fuerūt eñ a tēpore siluestri pape et Cōstantini imꝑatoris, qui tpalia ecclesie p̄mo dicit dedisse, semp iudicia, placitatōnes et dissensiones inter clericos, q̃s corꝝ videret maior ad pascendū oues christi, hec ē causa quare volant sagitte acute, Nūc regalium supplicationū ad rhomanā curiam, nūc accusatōem, nūc diffamatōem ad inferioꝝ iudicum audientiam, Ita q plena est ecclesia aduocatis in omi causa ad defendendū iniuriā. Et ideo vsq in hodiernū diē sol stat in signo sagittarij, Prouerb. xxv. Iaculum et gladius et sagitta acuta homo q loqtur contra proximum suū falsum testimoniū, Et hi sunt q christum spoliant vulnerant et predant, Si esset ita pauper ecclesia modo: sicut fuit q̃ndo xps

in ea vixit in terra nō haberet christ⁹ tales placitatores nec tales inuasores. Paup et iuuenis mercator nō timet pdones, nec patit insultus. sed cū est diues tūc eum nitūtur spoliare, etiam q̄ cum pus consabgnt dicare. Ita est qñ ecclesia studuit paupertati bñ valuit, modo sui duit ditari et patit a sagittarijs. Et iō modo de xp̄o verificatur illud. j. Reg. xxxj. Cōsecuti sunt eū viri sagittarij ⁊ vl'nerat⁹ est vehemēter a sagittarijs. Decimo transibit sol noster christus in signū Capricorni. Capricorn⁹ habet pmam ptem sui corpis caprinā. et tūc est sol in maxima elongatōne a nobis Quia i pmo pūcto capricorni est solsticiū hyemale. vñ istud signū signat tempus antixp̄i qui capricornus dici pōt. Tum quia capra est aīal multū libidinosum. Et de antixp̄o dicit Daniel. xj. Erit in cōcupiscentijs feminaꝝ. nec quenq̄ deorū curabit. Tum qꝛ capra generat hedos et filij sui atq̄ sequaces hedi vocant. Math. xxv scribitur. Statuet q̄dem oues a dextris. hedos autē a sinistris. Vñ tempore antixp̄i erit christus sol iusticie in signo capricorni. et tūc videbitur quasi maxime elongat⁹ ab ecclesia. sed nō durabit. Quia statim in capcorno incipit sol ascendere. ⁊ christ⁹ statim antixp̄o occiso in cordibus suoꝝ fideliū refulgebit. Undecimo transibit sol in aquariū. Aquari⁹ depingitur imago hoīs tenentis vrnaꝫ subuersam. de quo aqua pleno foramine ꝓrūpit. Et significat. xlv. dies cum toto residuo tpis post mortem antixp̄i. In quibꝫ pluet xp̄s miscdiaꝫ super iustos qui tpe antixp̄i vacillauerant: sicut superius dictū fuit. Unde tūc erit christus in aquario Ezechiel. xxxvj. Effundā sup vos aquam mūdam et mūdabimini ab oībus iniq̄namentis vestris. Duodecimo et vltimo sol erit in piscibꝫ. Moraliter qñ eñ sol ad signū piscium ꝑuenerit tūc desinit esse hyems. et incipit ver. Iuxta illud. Cedit hyems retro cathedrato Symone Petro. Quo die sol est in piscibus necessario. isto tpe quecūq̄ radices et semina sub terra latuerūt incipiūt se exercere et terra incipit se apire ⁊ pandere que occultauit. Et significat tēpus resurrectōnis generalis oīm corpoꝝ humanoꝝ. quādo terra se aperiet ⁊ reddet luci mortuos occultatos. Et tūc erit christus in piscibꝫ quādo cum suis piscatoribꝫ quos olim apl'os fecerat ad iudiciuꝫ veniet. Et tūc adimplebit illa pabola Mathei. xiij. Simile est regnū celorū sagene misse in mare et ex omī genere piscium cōgreganti. quā cum impleta esset educentes. ⁊ secus litus sedentes elegerūt bonos in vasa sua. malos autem foras miserūt. Sic erit in ꝯsūmatione seculi. Abachuc. j. Facies hominis q̄si pisces maris. Et sicut in fine piscium est ipm oriens qd est caput arietis. vbi sol fuit creat⁹. et ibi stabit post iudiciuꝫ imperp etuū. nec mouebitur vlterius circa terram faciens ortum et occasum. Ita christus deinceps cum mare in medio electoꝝ suoꝝ stabit sine fine. Et tunc erit dulce lumē ⁊ delectabile oculis videre solem. Eccēs. xj. Et implebit illud Abachuc. iij. Sol et luna steterunt in habitaculo suo. Ad qd nos perducat.

Lectio LXI.

Lassati sumus in via iniq̄tatis et pditōnis ⁊ ambulauimus vias difficiles. Viā autem domini ignorauimus. Postq̄ declaratum est q̄ impij et male viuentes in pña fatebūtur se fuisse defraudatos ꝓpter culpam suā a veritate ⁊ sensitiua cognitōne. Hic ostendit spūssanct⁹ qualiter fatebūtur se fuisse frustra fatigatos in operatōne. Unde dicit sic Lassati sumus. Nō est mirum. qꝛ graue onus impositum viatori faciet eum cito lassum De iniquitatibꝫ vero scribitur in psalmo. Sicut onus graue grauate sunt sup me. Ergo velint nolint peccatores lassabūtur. Ista lectio oculato experimento verificatur in omī genere hominū peruersoꝝ. inter nobiles et milites. qui pro vanitate in fama volatili in ore hominuꝫ totaliter se exponūt. Manifestum est q̄ plus sustinebūt de pena in vno torneamēto vl' bello q̄ sanctus monachus in decem ānis. Itē mercatores qui maria pertranseūt ꝑsonaliter passus periculosos, latronū inuidias et insidias socioꝝ. vere experiūtur vias hui⁹ mūdi esse difficiles. Clerici vel layci qui curias magnoꝝ regum: comitū. vel episcopoꝝ ingrediūtur ad seruiendū. sciūt quantū habet ista via difficultatis vbi p decem vl' septem ānos seruient: cum remorsu ꝯscientie: cum obiurgatōnibus dominoꝝ. cum inuidia socioꝝ. cuꝫ omni infortunio corpali. Et iō omēs illi siue subditi siue domini siue qui peccato deseruiūt ꝓ felicitate mūdi. dicere poterunt in die iudicij. Lassati sumus. ⁊c. Est autē hic notandū q̄ septem sunt vie iniq̄tatis que sunt valde difficiles: ⁊ tamē hoībus multum amabiles. Et huius causa esse nō pōt nisi ignorantia. Omīs eñ via est difficilis: si sit mōtosa. si spinosa. si lutosa. si tenebrosa. si tumultuosa. si sumptuosa. si tediosa. Primū istarum viarum accipiūt superbi ⁊ ambiciosi. scanꝫ vadūt vias montosas. tamē hoc est valde piculosum. qꝛ de modico lapsu iminet magnum piculum. Quia km

A

Greg⁹. q̄nto grad⁹ altior: tanto casus grauior
Sed ē de eis sicut de lepore, q₂ multo melius
currit lep⁹ cōtra mōtē ascēdēdo q̄ȝ descēdēdo
de mōte ī vallē. Ita isti de mōte supbie cū dif
ficultate descēdūt, ȝ ad loca dignitatꝭ cū mḡno
conatu ascēdūt. Rō de lepore ē, q₂ hȝ crura añ
riora breuiora q̄ȝ alia. Moralit' affectiōes ho
mīs ad deū sunt q̄si tybie añriores. affectiōes
ad mōm: sūt q̄si posteriores tybie. Qñ ḡ in ho
mine affectiōes ad deū breuiores sūt q̄ȝ affecti
ones ad mōm. ille hō velocit' currit cōtra mō
tem ī acq̄sitōe dignitatꝭ vel diuitiaꝝ. Job. xv.
Cucurrit aduersus deū erecto collo, ꝛ pingui
ceruice armat⁹ est. Scdam istaꝝ viaꝝ eligūt
cupidi et auari, viā vicȝ spinosaȝ. Saluator
dic. Luce. viij. ꝙ diuitie sūt spine: q₂ hñt pūcti
onē laboꝝ in acq̄rendo, timores ī custodiēdo,
et dolores ī amittēdo. Osee. ij. Sepiā viā tuā
spinis. Tertiā istaꝝ viaꝝ q̄ est lutosa eligūt
luxuriosi hoīes ꝛ etiā bestiales q̄ accipiūt sem
per viā magis tritā ꝛ illa cōiter est turpior. ita
isti illā p̄eligūt quā plures freq̄ntant. cū tamē
Seneca doceat oppositū, q₂ in via peduȝ for
te illa securior, sed nō in via moꝝ, q₂ pauci sūt
virtuosi. De vijs luxuriosoꝝ in p̄s. Inq̄nate
sunt vie illi⁹ in omī tpe. Et Mathei. vij. La
ta porta et spaciosa ē via q̄ ducit ad pditōnem
et multi ambulāt p eam. Et p oppositū in p̄s.
Ambulās in via imaculata: hic mihi ministra
bit. De isto Prouerb. iij. Vie eius vie pulcre

B Quartā viam q̄ est tenebrosa eligūt inuidi, q̄
per maliciā suā, p̄priam sūt excecati. Et ideo
vbicūq₃ sunt: in tenebris ambulāt. Prouer. ij.
Relinquūt iter rectū et ambulāt p vias tene
brosas q̄ letantur cū male fecerint ꝛ exultāt in
rebus pessimis. Et in p̄s. Fiat via coꝝ tene
bre et lubricū. Et tūc ncario habebūt cadere.
Prouerb. iiij. Via impioꝝ tenebrosa nesciunt
vbi corruāt. Quintam viam eligūt gulosi.
vicȝ viam sumptuosam. Quādo sic est ꝙ ma
gna caristia fit in ciuitate aliqua de pane de
vino de alijs necessarijs. Isti mercatores qui
vadūt ad nūdinas propter lucrū. nō libenter
intrant tales villas, quia plus pderent ī vna
nocte q̄ȝ lucrarentur in duob⁹ diebus Mora
liter loquēdo, Omēs sumus mercatores ꝛ ne
gociatores. Luce. xix. Negociamini dum ve
nio. Male ꝛ sumptuose taberne: vbi vn⁹ ho
mo expendit in vna hora q̄ntuȝ sibi possit suf
ficere in vno die. Similiter vn⁹ gulosus vbi
cūq₃ fuerit plus consumet q̄ȝ sibi expedit vno
die. Et ideo omīs via hominis gulosi est sup
flua et sumptuosa, ꝛ ideo detestanda. In p̄s.
Via illoꝝ scandalum ipsis: ꝛ postea in ore suo
cōplacebūt. Sextam viam eligūt iracundi

scȝ viam tumultuosam ꝛ est plena pressura: nā
vbicūq₃ sunt: pressura erit. Unde Sene. iij. de
ira. ca. vj. Narrat de celio oratore qui iracūdis
simus extitit. ꝛc. In p̄s. Cōtritio et felicitas ī
vijs coꝝ, et viam pacis nō cognouerūt. Se
ptimam viam tediosam vicȝ accidiosi eligunt
Isti nihil faciūt vbicūq₃ fuerint. ꝛ semp tamē
sunt fatigati. Est em̄ accidia qd̄dam sp̄uale te
dium in his que dei sunt, ita ꝙ omē illud qd̄
ad diuinū respectat officium reputatur ab eis
nimis lōgum. Hi volunt habere longa cōui
uia ꝛ breues gratias. Garrulatōnes diutur
nas et horas syncopatas. Somnia infantis:
et missam venantis. Infans habet necessario
multū dormire, quia in somno maxime nutri
tur. Sap̄. vij. Ubi dicitur ꝙ puer nutritur ex
delectamēto somni cōuenientis. Per oppo
situm Prouerb. ix. Relinq̄te infantiam ꝛ viui
te et ambulate p vias prudentie. Hee sūt vie
iniq̄tatis de q̄bus Esaie. lv. Derelinquat im
pius viam suā ꝛ vir iniquus cogitatōnes su
as. et Ezechiel. xxxiij. Cōuertimini a vijs ve
stris pessimis. Et quare moriemini dom⁹ isrl
Et iō humiliter cum p̄s. petere debem⁹ a do
mino. Vias tuas domine demōstra mihi, et
semitas tuas edoce me. Et iterū. Notam fac
mihi viam in qua ambulē. Ubi notanduȝ, ꝙ
vita meritoria xp̄iana nō potest esse continue
vniformis. Et apud sanctos vita xp̄iani cōi
ter diuiditur in vitam actiuā, ꝛ in cōtemplati
uam, qd̄ nō est sic intelligendū ꝙ ab vna ꝛ ea
dem ꝑsona continuari semp debeat actus vi
te cōtemplatiue, ꝛ ab vna alia actus vite acti
ue: et nunq̄ȝ actus vite contemplatiue, q₂ hoc
nō esset humane fragilitati possibile: nec recte
ratōni conforme. Sed vna ꝛ eadē ꝑsona pro
loco et tēpore vtraq₃ istarum tenet incedere.
Ideo via meritoria xp̄iani aliq̄ndo nūcupa
tur in singulari in psalmista. et aliq̄ñ in plura
li. Unde dicit. Notam fac mihi viam in qua
ambulem. Et tamē vias tuas domine demō
stra mihi. Aristo. de ꝓblematib⁹ particula. v.
proble. x. querit istam questiōem. Quare autē
homo magis laborat cōtinuando viam pla
nam: q̄ȝ ambulando p viam nō planam, sed a
liquātulum mōtosam et vallosam. Et respō
dit ꝙ cā est, quia qñ hō incedit cōtinue ꝛ vni
formiter p viam planam, fatigat instrumenta
sup partes corpis q̄bus ambulat sicut genua
crus, ꝛ tybias. Uñ q₂ in istis instrumētis am
bulādi cōtinue tenet vna figura motus ī via
plana, iō ꝯtingit hoī maior labor ꝛ maior fati
gatio. In pcessu vero nō plano vbi aliq̄ñ ascē
dit, aliq̄ñ descēdit nō semp tenet eadeȝ figura
mot⁹ in istrumētis mouēdi: nec ille ꝑtes vexā

tur uniformiter cõtinue sed alternatiue, quia ascẽdẽdo plus laborãus in genubus et tybijs descẽdẽdo plus in femoribus. Et propter istã alternatiõez laboris inter partẽ sup genu et reliquã sub genu in via nõ plana, contingit minor labor: et minor fatigatio in via alternatiue nũc vallosa, tũc montosa. Isto mõ moraliter in viuẽdo virtuose. Fragilitas em̃ hũana nõ permittit aliquo mõ q mẽs et studiũ hoĩs uniformiter extẽdat in cõteplando, nec iterum expedit q semper descẽdat ad opera vite actiue circa mõm: quia tũc fieret nimis aridus et indeuotus. Et iõ sicut hõ est cõpositus de corpe et aĩa de quorum numero corpus fatigat ascẽdẽdo per orõnes studia, vigilias, cõteplatiões. aĩa fatigat et desiccat descẽdendo et occupãdo se circa temporalia proximis dispẽsanda. Iõ si cut altnatiue et vicissim debemus incedere: vt qñ possumus fatigatõez et tediũ deuitemus in seruiẽdo deo: et interdũ ascẽdere cõteplando: et postea descẽdere proximũ iuuãdo. In cuius figuraz Iacob vidit angelos ascẽdentes et descẽdẽtes de celo ad terrã. et de terra ad celũ vicissim. Gene. xxviij. Vñ sicut in vitisfratrum predicatorum legitur. Quidã iuuenis q̃siuit a fratre Iordano q fuit sanctissimus hõ et scdus mgr ordinis post sanctũ dominicũ: q̃d esset sibi vtilius, vel orõnibus insistere. vel se scripturã studijs occupare. Cui magister respõdit. Quid est inq̃t melius semper bibere: vel semper comedere. Et vtiq sicut ista cõpetit alternatiue fieri: sic et illa. Vñ de Paulo scribit Haymo q vnã partem diei solebat expẽdere in orõne, et aliã in predicatõne tertiã in opatione manuali. Ne ergo cũ istis malis dicamus in fine. Ambulauimus viã difficilem. Viã autem dñi ignorauimus. Petat q̃libet cum ps. Notam fac mihi viã in qua ambulem. Multũ em̃ confert ad solaciũ ambulantis bona noticia vie per quam debet ambulare. Nam ceteris paribus: ipsi videtur ambulãti breuior q̃z via ignota eiusdẽ q̃ntitatis. Vñ Aristoteles de problematibus parte q̃nta problemate. xxv. querit. Quare ambulãtes viam nescientes quanta est: ipsa apparet nobis longior. q̃ quãdo scimus eam. et frequenter sumus eius q̃ntitatẽ experti. Et rñdet q aĩa in tali via cogitat q̃dãmõ a seipsa. Experit em̃ aĩa istã consequentiã esse certam. Scio mensurã huius vie, ergo est finita. Et quia nescit mensurã huius vie, iõ arguit quasi a negatõne antecedentis. Huius vie nescio mensurã, ergo est infinita. Et sic in iudicando decipitur. Isto mõ moraliter. Hoies dati vitijs nõ iudicant q aliq̃ hoies possent viuere virtuose. Unde hõ luxuriosus miratur qũo aliquis poterit seruare perpetuã cõtinẽtiã. Hõ gulosus estimat q nullus hõ põt facere abstinẽtiã. hõ iniustus et cupidus credit q oĩs hõ cupiat hẽre diuitias et abũdãtiã. Et iõ oĩs hõ iudicat aliũ sm̃ seipm̃, sic docet Chrys. i. imp. ope. oimẽl. xxiij. Oĩs hõ sm̃ se existimat alterum. nec pt ipse melius sentire d̃ altero q̃z sentit de seipo. Ecce fornicarius neminẽ estimat castũ. Castus nõ de facili de fornicatiõe suspicat. Superbus neminẽ putat humilẽ. et humilis nullũ credit supbũ. et sic d̃ alijs Eccũs. x. In via stultus ambulãs cũ sit ipse incipiẽs oẽs stultos estimat. Ergo cã q̃re via virtutum et via pniẽ et scte religionis reputat laborosa et difficil est inexperiẽtia et ignorãtia, et q aĩa paralogisat a semet ipsa. Et iõ nobis dĩ Hiere. vj. State sup vias et videte et interrogate de semitis antiq̃s que sit via bona: et ambulate in ea et inuenietis refrigeriũ aĩabus vestris.

Lectio LXIII

Quid nobis profuit supbia aut diuitiarum iactãtia q̃d contulit nob. Declarato in pte pcedẽti q mali in iudicio generali fatebũt se fuisse in iudicãdo defraudatos et in opando vexatos. Hic psequitur enarrãdo q̃lit fatebũt se fuisse in amãdo deordinatos. Et circa h̃ duo fac. Primo oñdit q̃lia fuerũt illa que nĩme amanerũt. Scdo q̃z parui pcij extiterũt sibi. Transierũt. Circa pmũ est sciẽdũ q affectio hoĩs pmo fuit deordinata per appetitũ singlaris excellentie. Scdo per amorẽ secularis opulẽtie. Et iõ q̃ntũ ad pmũ dicũt sic. Quid nobis pfuit supbia: facilis ẽ rñsio q nihil pfuit: sed multũ obfuit: quia d̃s supbis resistit: humilibus aũt dat grãm. Jacobi. iiij. Et notandũ q nõ solũ est cõfessio: imo vehemẽtis cõtritionis recognitio q̃ndo pctã sua cũ q̃dam iproperio sibipsis obiecto cõfitebũt. Vñ nõ solũ cõfitebũt imo sibipsis vehemẽter isultabũt per ieffabilẽ remorsuz cõsciencie sue. Et h̃ notãt iste q̃stiões q̃s nõ alijs: sz sibipsis pponũt soluẽdas. Quid nob. rc. Est em̃ supbia inter vitia magis generosuz nascẽdo, magis aĩosum inuadẽdo, et magis cautelosum in alliciẽdo. Primo supbia est vitiũ valde generosuz in nascẽdo: quia spiritale et inter angelicos spũs adinuentũ est: et ideo nobiles mentes nimis impedit, vñ Hiero. in epl̃a Superbia natione celestis sublimiũ appetit mentes et q̃si ad pprias reuolans ortus appetit gloriã et puritatẽ hoĩm irrũpere, que de gloria et puritate angelorum erupit: vt q̃s inuenit participes nature: faciat cõsortes ruine. Sic tñ. fatua est q ad domũ nescit redire, vñ Hugo li. suo de aĩa Supbia i celo nata ẽ sz velut immemor q̃ via inde deciderit. illuc postea redire ñ potuit

Scdo supbia est vitiũ valde aĩosuz inuaden
do:qꝛ nõ pcit loco.nõ psone nõ tpi.nõ statui.
Nõ parcit loco.qꝛ q̃to loc⁹ solẽnioꝛ:tãto sup
bia pmptioꝛ in ꝯgregatiõibꝫ.in pdicatõibꝫ.
in q̃buscũqꝫ negotijs publicis stati supbia se i-
miscet.qꝛ in eccl'a in loco sacro valde lucrat̃.qꝛ
viriusqꝫ sexus psone i ornatu in gestu ꝛ marie
in eccl'a vbi cõtritõne et huĩlitati se dare debe
rent.ostentatõni ꝛ supbie magis studẽt q̃ȝ de-
uotõni. Nõ parcit psone.Xp̃s em̃ spũs super
bie inuasit.Math.iiij.Angelũ primũ hoiem
primũ ꝛ vnũquẽqꝫ etiam setiũ.Quia dic̃ Hie
ro.in ep'la.Difficili⁹ arrogãtia q̃ȝ auro vel gẽ-
mis.Vñ Aug⁹.in ep'la ad dioscoꝝ.Vitia ce-
tera in pctĩs.supbia ṽo in rectis facti s timen
da est.ne illa q̃ laudabiliẽ facta sunt ipius lau
dis cupiditate amittãtur.Idẽ in regula.Alia
quecũqꝫ iniq̃tas in malis opibus exercet vt fi
ant.Supbia vero etiã in bonis opibꝫ insidia
tur vt pereãt.Tertio nõ parcit tpi.imo q̃nto
dies sacratioꝛ:sic in natali:pascha ꝛ huiꝰi.tã-
to magꝭ ĩfestat.min⁹ tñ nocte q̃ȝ de die.Amat
em̃ lucẽ.qꝛ sunt de vna patria Ambe em̃ vene
rũt de celo Quarto nõ parcit statui.q̃ oẽs ĩ-
uadat.Senes cũ iunioribꝫ.religiosos cũ secu
laribꝫ.diuites cũ paupib⁹.subiectos cũ supio
ribꝫ.Vt nõ sit q̃ se abscõdat a calore eius. Et
iõ metrice di.Cũ bñ pugnatis cũ cũcta subac-
ta putatis.Que magis infestat vincẽda sup
bia restat.Et ideo orat p̃s.Non veniat mihi
pes supbie.ꝛ ma.pec.nõ moueat me.Ceciderũt
q̃ opant̃ iniq̃tatẽ expulsi sũt.nec potuerũt
stare.Pes supbie ẽ affectio q̃ itur a deo.ꝛ ma
nus pctõis ẽ tẽptatio ab intrĩseco vl' impul-
sio p suggestiõeꝫ diaboli vel malũ exẽplũ pxi-
B mi Tertio supbia ẽ vitiũ magꝭ cautelosum
alliciẽdo.Facile ẽ euitare gulã ꝛ vitare luxuri
am respectiue furtũ.homicidiũ.ꝛ huiõi grossa
pctã.Vñ sic sagittari⁹ si pcusserit bestiã in pe
de vl' in dorso.nõ est secur⁹ de ea.sꝫ tm̃ i corde
Ita diabol⁹ maximã securitatẽ reputat hr̃e d̃
hoie qñ pcusserit eũ in corde suo p supbiã.iiij.
Regũ.ix.Egressa ẽ sagitta p coꝛ regis statimqꝫ
corruit Hiere.xlix.Arrogãtia tua decepit te ꝛ
supbia cordis tui.Oĩs supb⁹ hꝫ deũ aduersa-
riũ.qꝛ Eccĩ.x.Odibilis deo ꝛ hoibus supbia
Vñ bñ di metrice.Actibꝫ et ṽbis hõ tu q̃cũ-
qꝫ supbis.Hoc retinet ṽbuꝫ trãgit ds oẽ su
perbũ.Poterũt ḡ impij merito q̃rere.q̃d pfuit
nob supbia ac diuitiaꝝ iactãtia q̃d ꝯtulit no-
bis.Vñ em̃ ꝯiũgũt supbiã et diuitias Quia
sicut dicit Aug⁹.sermo.xxxj. Vermis diuitia
rũ est supbia.Difficile ẽ vt nõ sit supbus q̃ di
ues est.Tolle supbiam ꝛ diuitie nõ nocebũt.
Hec Aug⁹.Quid ḡ diuitiaꝝ iactãtia cõfert in

iustis.Fatu⁹ esset sarcinari⁹ qui se iactaret de
onere q̃d portat cũ inde nihil lucret̃ nisi dorsũ
excoꝛiatũ et coꝛp⁹ fatigatũ.ꝛ cum ip̃e tota die
portauerit onus suũ.i fine diei ducit̃ ad stabu
lũ et onus suũ portat ad thalamũ ꝛ ab eo elõ-
gat̃.Sic mal⁹ diues ẽ q̃si equ⁹ portãs thesau
rũ dñi sui q̃ est mũdus ꝛ nihil inde sibi lucrat̃ nisi
remoꝛsuꝫ ꝯscie ꝛ fatigatõeꝫ coꝛpis ꝛ aĩe.i fine
diei.i.vite sue ducit̃ ad stabulũ inferni.ꝛ diui
tie sue reponũt̃ in thalamũ mũdi.Eccĩ.v.Est
alia infirmitas pessima quã vidi sub sole.Di-
uitie ꝯseruate i malũ dñi sui.Et paꝝ añ Vbi
sũt opes mlt'e mlt'i ꝛ q̃ comedũt eas.Quid p-
dest possessoꝛi:nisi q̃ cernat diuitias ocul' suis
Quis fatu⁹ gl'iaret̃ vl' se iactaret q̃ spinã poꝛ-
taret i pede.Spine diuitie sũt.Luc.viij.Pes
affectio coꝛdis.Fatuũ est ḡ de diuitijs gl'iari.
vñ Señ.ep'la.liij.Nemo ẽ deo dign⁹ nisi q̃ o
pes ꝯtẽpsit.q̃ꝝ tñ possessio tibi nõ interdicit̃.sꝫ
affectio.qꝛ volo vt istas intrepide possideas
Tertio fatu⁹ foret q̃ de tali re gl'iaret̃ ꝛ se ia C
ctaret q̃ se leticia ꝛ securitate puaret.Hoc aũt
faciunt diuitie.vñ Señ.ep'la.lxxvij.Terrena
acq̃sita libtatẽ nrãm extoꝛsert.nri ẽẽm⁹ si ista
nr̃a nõ ẽẽnt.Vñ idẽ ep'la.iiij.Anim⁹ sapiẽtis
vadit audacit̃ ꝯtẽptoꝛ oĩm.nec ad pecuniã re-
spicit auꝝ et argẽtũ illis q̃bꝫ latuerũt tenebris
dignissima nõ estimat Scit alibi positas esse
diuitias q̃ȝ q̃ ꝯgerũtur.aĩm ipleri deberẽ nõ ar
cã.diuites cũ suis opibꝫ despicit.H̃ ẽ sub se po
sitos respicit.q̃ꝝ nemo tã letus ẽ suo q̃ȝ tristis
est alieno.Auferũt ḡ diuitie ab hoie libtatẽ.hi
laritatẽ ꝛ securitatẽ.qꝛ oĩs diues ẽ suspiciosus
si videt paupẽrẽ estimat eẽ furẽ.Si diuitẽ:pu
tat eũ eẽ pdonẽ.vñ Boeti⁹.iij.de ꝯso.psa.iij.
Probat q̃ diuitie nõ auferũt ĩdigẽtiã.sꝫ affe-
rũt.Nõ auferũt tristiciã.sꝫ sp ponũt hoieꝫ in q̃
dã anxietate.Vñ phia q̃rit a Boetio.Primũ
ḡ teipm̃ q̃ paulo añ diuitijs affluebas intro-
go.In eillas abũdãtissimas opes Nũq̃ȝ ne a-
nimũ tuũ ꝯcepta ex q̃libet iiuria ꝯfudit anxie
tas.Boeti⁹ rñdit.At q̃ tã fuisse me libero aĩo
q̃n aliq̃d sp ãgerer reminisci neq̃o.et phia.Nõ-
ne qꝛ vl' aberat.q̃d abeẽ ñ velles.vl' aderat q̃d
deeẽ nõ voluisses.Ita ẽ inq̃ȝ dic̃ Boeti⁹.ḡ dic̃
phia.Illi⁹ igit̃ pñtiã:h⁹ absẽtiã desiderabas.
ḡ indigebas.ḡ diuitie ñ ꝯferũt sufficiẽtiã.nec
auferũt indigẽtiã.ꝛ tñ hoc pmittere videbant̃
Iteꝝ diuitie poterũt auferri inuito dño.ergo
diues indiget extrinsecus petito p̃sidio.q̃ suã
tueat̃ pecuniã.ꝛ illo p̃sidio nõ egeret.nisi pecu
niã possideret.ḡ diuitie q̃ pmiserũt facere suffi
ciẽtes faciũt extoꝛibꝫ indigẽtes.Itẽ nũq̃d di-
uites esurire nequeunt. Num sitire non pos-
sunt Nam frigus hibernũ pecuniosoꝝ coꝛ

pora nõ sentiũt. Cõcludit ergo metro sequen te q oẽm auarũ diuitem duo mala sequũtur in vita. Cure mordacitas. et in morte pauper tas. Unde dicit sic. Quãuis fluente diues au ri gurgite. Non expleturas cogat auarus o pes. Quereretq baccis colla lubri litoris Rura q ceteno scindat optima boue. Nec cura mor dax deserit supstitem. Defunctũq leues nõ co mitãtur opes. Uult dicere q licet diues aua rus cogat. i. cõgregat opes nõ expleturas in digentiam suã. Cõgreget inqt in tanta abun dantia q̃si gurges fluminis auri ad se sponte flueret et hoc q̃ntum ad pecuniã. Et oneret e tiam colla id est collũ. Ponit plurale p singu lari baccis. i. gẽmis collectis in litore maris rubri. qd est mare egyptiacũ. et hoc dicit q̃ntũ ad localia et ornacũ. Quãuis etiam sit ita di ues agrisq scindat rura optima centũ bobus id est. i. iugis. Quãuis inquã ita tripliciter sit diues. Ista duo incõuenientia eũ necessario consequũtur. id est in vita cura mordax nõ de serit superstitem. Defunctũq leues. id est leui ter transeũtes opes nõ comitant. Job. xxvii. Diues cũ dormierit nihil secũ auferet. aperiet oculos suos et nihil inueniet

Lectio LXIII

Transierũt omnia

t

illa tanq̃ vmbra et tanq̃ nũcius pre currẽs. aut tanq̃ nauis q̃ ptransit flu ctuãtem aquã cui cum pterierit nõ est inue nire vestigiũ. neq semitam carinem eius in flu ctibus. Posita confessione facienda ab im piis in iudicio generali p quaz declarant q ipsi amauerũt tpalia tanq̃ sũmam felicitatem. Hic ponitur confessio p quam declarabũt te poralis felicitatis vanitatem. Et circa h duo faciũt. Nam pmo exemplificãt. Secũdo exẽ pla applicant. Secũda pars ibi. Sic et nos nati. Circa primũ ponũt q̃nq exempla Et fm hoc littera diuidit in q̃nq partes. Compant enĩ tpalem felicitatem vmbre vanescenti. nũ cio pcurrenti. naui transfretanti. aui trãsuolãti. et sagitte festinanti. De istis q̃nq tria ponũ tur exempla in lectõne hodierna. Sicut patz dicũt g sic. Trãsierũt oĩa illa q̃ nos tãtũ ama uim in seculo tanq̃ vmbra: sic ei vmbra abscõ dit hoĩem a lumine solis materialis. ita diui tie honores et cupiditates mũdane auferũt et abscondũt homini gratiam et dilcõnez dei. Sapientie. ca. ii. Umbre enĩ transitus est tẽ pus nostrum. Item ps. Sicut vmbra cum de clinat ablatus sum. dicit in psona peccatoris. Ubi notãdũ. q iuxta tria genera pctõrum

A triplex vmbra correspondet. Est enĩ peccatum

originale. est peccatũ veniale. est peccatũ mor tale. Peccato originali si nõ deleatur p baptis mum correspondet pena eterna. Mitissima tamẽ est sicut dicit Aug. Peccato veniali cor respondet pena tpalis. aut hic. aut in purga torio. Peccato mortali correspõdet pena eter na: et tanto maior q̃nto in hac vita fuerit diu turnior et intensior. Isti triplici peccato corre spondet triplex vmbra. Est enĩ q̃dam vmbra fm figuram chilindroidos. q̃dam conoidos. q̃dam vero chalathoidos. Chilindrus est figu ra rotũda et longa. et inter lineas eque distan tes cõtenta. Unde q̃n corpus opacũ et corpus luminosũ sũt equalia. proiicit vmbra chilin droidos in infinitũ sup lineas eque distãtes. posito q nullũ aliud corpus luminosum impe diat. Sic peccatũ originale est q̃si eq̃le lumi ni gratie q̃ posset pcedi hoĩ. et q̃ primo homi ni fuit cõcessa in statu innocẽtie p se et suis suc cessoribus. Et iõ pena correspõdẽs isti pctõ est infinita. et tñ semp inter lineas eq̃ distantes. qz illud pctm augeri nõ põt. licet alia pñt sibi addi. vñ pena ista tenet q̃si figuraz chilindroi dos. Sed pene pcti venialis correspõdet co noidos vmbra. Conus est figura a lato tendẽs in acutũ. et causat q̃tiens corpus obscurũ est mi nus corpe luminoso cui obiicit. Tũc enĩ vm bra necario tendit in conũ et terminat. sicut patz in vmbra tre respectu solis. Sic moralit pctm veniale minus est q̃ grã. qz grãm anihilare nõ põt. vñ lz feruorẽ grãe ĩpediat ĩ opatõne merito ria. stat tñ cũ grã. et iõ pena siue vmbra quam causat pctm veniale finit necario et tẽdit in conũ qz satisfcõne tpali finiri põt. Pene ĩo pcti mor talis corrñdet vmbra calathoidos. Calatus est figura c̃ria cono. qz incipit ab acuto et tẽdit ĩ latũ. Et hec figura ducit vmbre q̃n corpus lũio sũz ẽ minus corpe opaco. Et hec vmbra signat pe nã pcti mortal incipiẽtẽ a modica tẽptatiõe et tẽdentẽ in latũ p cõtinuatõez assuefcõez et reci diuatõez. et h in infinitũ. Et hec ẽ vmbra mor tis vbi nullus ordo sz sempiternus horror inhabitat. Job. x. i fine. Scdz exẽplũ de felicitate tpali ẽ q cõpat nũcio pcurrẽti. lz oĩs nũcius hz festiare: ille tñ magis q̃ pcedit dñm suũ p hospitio et ci bo pparando. Iõ felicitas mũdana nõ cõpat cui cũq nũcio sz cursori velocissiõ q̃ pcedit dñm suũ. Job. ix. Dies mei velociores fuerũt curso re. trãsierũt et nõ viderũt bonũ. Tertiũ exẽplũ ẽ de naui trãseũte p mare. Et q̃ntũ ad illud dic sic. Aut tãq nauis q̃ ptrãsit fluctuãtẽ aq̃. cuius cũ ptrãsierit nõ ẽ inuenire vestigiũ neq semitã ca rine illius in fluctibus Carina ẽ venter nauis siue media ps nauis Juxta illos vsus drñtiales Prora pors ps est. nauis altera. tertia puppis.

Dic latus cẽ ratẽ. ventrẽ dic esse carinã. Exem
plũ est satis planũ. qꝛ sicͭ nauis nõ relinqͭ ve
stigiũ post se. Ita vita hoim mũdialiũ nullaꝫ
relinqͭ mẽoriam trãsactis paucis annis. et h̄
est verissimũ. Plures eñ hoies perierũt q̃ ha
beanͭ in mẽoria. siue p scripturã siue p memo
rialia quecũqꝫ. Et h̄ intense recogitare ad con
temptũ seculi multũ iuuat. vñ Hyero. in epl'a
cxv. narrat. q Xerxes rex psaꝝ cũ semel de sub
limi loco quasi infinitã hoim multitudinẽ et i
nũerabilẽ ꝯsiderasset exercitũ. prupit i lachry
mas Et cũ ab eo reqͥreretͬ cã. Rñdit: post cen
tum ãnos inqͭ. null⁹ istoꝝ q̃s nũc cerno sup
uictur⁹ est. Tãq̃ nauis q̃ ptrãsijt fluctuãtẽ a
B quã ¶Notãdũ est q status pnie quẽ iã incho
amus cõpatur naui triplici rõne. vicꝫ ꝑpter fi
gure q̃litatem. ꝑpter vecture ꝯmoditatẽ. ꝛ pro
pter facture possibilitatẽ. ¶Primo pnia compa
tur naui ꝑpter figure q̃litatem. Nauis eñ fi
gura stricta est in extremis et lata i medio. Et
isto mõ est de pnia. qꝛ in pͥncipio difficilis est
ꝑpter defectum assuefactõis ꝛ resistẽtiã carnal'
delectatõis Math. vij. Angusta est via ꝛ ar
ta que ducit ad vitã: ꝛ pauci ambulant p eam
In fine etiã est angusta. qꝛ diabol⁹ insidiatur
fini iusti cuiuscũqꝫ. vñ dic glo. Tobie. vj. sup il
lud. Ecce piscis imanis exiuit de mari ad de
uorãdũ eũ. dic dño i cruce passo diabol⁹. q̃ mo
riente crucifixo aderat: venit q̃rens si q̃d pcti
in eo inuenisset. Vñ mors ẽ illa angusta por
ta de q̃ dicitͬ Luc. xiij. Cõtẽdite p angustã por
tã intrare. Ista porta ẽ ita stricta q null⁹ one
rat⁹ diuitijs. null⁹ impiguat⁹ delitijs. nullus
adornat⁹ vestib⁹ p̃ciosis poterit ptransire: do
nec oĩa deponat ꝛ nud⁹ euadat. Job. j. Nud⁹
egressus sũꝫ de vtero mr̃is mee. ꝛ nud⁹ reuer
tar illuc. i. in terrã que ẽ mr̃ oĩm terrenoꝝ. In
medio est via penitẽtie aliq̃ntuluꝫ ꝛ sufficientͬ
ampla. Quia fm Boetiũ. Paucis minimisqꝫ
natura cõtenta est. Vñ Greg⁹. Via dñi nisi i
arto itinere inchoatͬ et amoris dulcedine dila
tatur. ¶Prouer. iiij. Ducã te p semitã inq̃tatis.
q̃s cũ egressus fuerꝭ nõ artabũtͬ gressus tui et
currẽs n̄ hẽbis offendiculũ. Glo. Semite ini
q̃tatis dũ inchoanͭ arte videnͭ ꝛ ãguste. Lꝫ
ꝓ pfcm̃ caplũt iã ex ꝯsuetudie spaciose videtͬ
ꝛ late. vñ ꝛ p diuerso tpe dicebat ps. ꝑpter ver
ba labioꝝ tuoꝝ ego custodiui vias duras. Et
viã mãdatoꝝ tuoꝝ cucurri cũ dilatasti cor me
um. Ecõtra mali hoies ingrediũͭ latã viã i pͥn
cipio ꝛ postea i ꝓgressu artanͭ. Job. xviij. Ar
tabũtur gressus ꝩtutꝭ eius. Sicqꝫ vna ꝯditio
nauis ẽ q ẽ stricta i extremis ꝛ ampla i medio
Alia ꝓo ꝯditio eiusdẽ figure ẽ q ẽ clausa ver
sus mare. ꝛ apta ꝩsus celũ Et sic aĩa penitẽtis

claudi debet ad mũdum ꝛ aperiri ad celũ. Fa
cta est eñ nauis ad calcandũ mare ꝛ supandũ
non ad recipiendũ mare. Ita aĩa penitens
calcare debet mũdum. nec tangere ad delcãti
onẽ. sed ad calcandũ ꝛ dispensandũ. ¶Prouer.
xxxj. Fctã est q̃si nauis institoris delonge por
tãs panẽ suũ. Scdo pnia naui cõpatͬ ꝑpter ve
cture ꝯmoditatẽ. facilis eñ merces ꝛ q̃cũqꝫ a
lia nc̃aria deportanͭ de terra ad terrã p nauez
Existens in insula nullo mõ potest exire eam.
nisi p nauem. Isto mõ nos q̃ sumus in insula
mũdi: nullo sensu vel passu exire poterim⁹ ad
celum nisi p naniculam pnie. Et istam nauicu
lam christ⁹ et discipuli eius pͥmo intrauerũt.
vt nos audaces efficerent. Illi q̃ nõ sunt exp
ti nauigiũ cũ timore intrãt naues. Expti aũt ꝛ
mãsueti sine difficultate. In cui⁹ figuraꝫ dicit
Math. viij. Ascẽdente iesu in nauiculã secuti
sunt eũ discipuli ei⁹ Itẽ nauis ẽ vas cõe p pre
ciosis et vilib⁹. oĩa recipit ꝛ saluat ꝛ ad portũ op
tatũ pducit. Isto mõ pnia nullũ respuit p ctõ
rem q̃ntũcũqꝫ sit turpis ꝓ̃ciat se in nauẽ pnie
et saluabitͬ. In cui⁹ figurã Geñ. vij. legimus.
q oĩa aĩalia q̃ nõ intrauerũt nauẽ q̃ arca Noe
vocabatͬ. mortua sũt Tertio pnia naui cõpa
tur ꝑpter facture possibilitatẽ. Est eñ nauis q̃
si in ꝯtinuis piculis. ꝑpter scoplos. ꝑpter fluct⁹
ꝑpter voragines. Ecci. xliij. Qui nauigant ma
re enarrant picula eius. Et iõ naui pictitanti.
quadrupliciter succurritͬ. p exoneratõem. p fo
raminũ obturatõem. p aque electõem. ꝛ p an
chore fixionẽ. De pͥmo prudens nauta qñ ve
nit ad passũꝫ piculosũꝫ vbi timet submergi. ex
onerat nauẽ suã. Sic dꝛ Actuũ. xxvij. q illi q̃
fuerũt cũ paulo in naui. armamenta nauis eie
cerũt. Isto mõ psone que sunt onerate diuitijs
anteq̃ veniant ad passum piculosum mortis:
exonerant sep confessionẽ et elemosynaꝝ lar
gitionem. Scdo iuuatͬ nauis cõtra piculũ. p
foraminũ obturatõem. Sensus nr̃i sũt q̃si q̃dã
foramina vel fenestre p quas aque tẽptationũ
ingrediũtur ad aiam. Et iõ ista debent obtu
rari p bonã custodiã rõnis: qꝛ si intrauerit pro
expulsione sine nocumẽto spiritalis gr̃a dei re
quiritͬ. Hoc recognouit ps. qui dixit. Saluũ
me fac ds. q. in. aque ꝛc. Tertio aq̃ debꝫ eijci.
qꝛ si aliq̃ noxia delectatio subītrauerit eijci dꝫ
p confessionẽ. Quarto figi dꝫ anchora in re fir
ma h̄ est in deo q̃ nõ mutatͬ. Anchora est spes.
ad Hebre. vj. Cõfugimus ad tenendã ꝓposi
tã spẽ quã sicut anchorã habem⁹ tutã ꝛ firmã.
Ad Roma. viij. Si ds p nobis q̃s cõtra nos
Sed ẽ notãduꝫ q inter picula maris insolita
tria sũt p̃cipue metuẽda. syrenaꝝ cãtica. Circ
pocula. et ceu fallax insula Syrene fm fabl'as

tres fuerũt: ex pte virgines ⁊ ex pte volucres
habitãtes i mari. Et dicebãt syrene vl' syrenes
q̃si trahentes Syrẽ eñ greċe trabo interpta̾
latie. eo q̄ p dulcissimã armoniã hoies auscul
tãtes ad se traxerũt: ⁊ attractos occiderũt. vna
eñ canebat voce hũana. alia tybys. tertia ly-
ra. sic̄ recitat alexãder i scintillario poet. Uly-
xes g̃ trãsitur⁹ p eas tali cautela vsus ē. Aures
socioꝝ obturauit cera: ne aliq̄d de armonia au
dirẽt. Seip̄m alligauit malo nauis ⁊ sic euasit
Sic moralit' vlyxes sapiẽs interpta̾ ⁊ desig̃t
meutẽ in q̃ prudẽtia inbitare debet. Tres iste
syrene: corpales designãt illecebras q̃ p diuer
sas lasciuias attrahũt ad pct̃m nauigãtes per
mare hui⁹ mũdi. s; mens prudẽs socioꝝ aures
.i. sensuũ corporeoꝝ potẽtias obturat cera. i.
mẽoria nr̃e fragilitat; et semetip̄m alligat ad
lignũ crucis qḋ est mal⁹ nauis pn̄ie. ⁊ sic eua-
dit Scd̃m p̄iculũ singlare ē circes pocula.
Narrat eñ Boeti⁹. iiij. de ɔso. metro. iij. q̄ vly
xes rediẽs de bello troyano decẽnio errauit p
mare. vno ꝓo tp̄e vidẽs q̃ndã insulã in q̃ circe
pulcherrima dña q̃ solis filia dicebat̃ hitauit.
Ad eã applicuit ⁊ intrauit. Ista p incãtatões
et carmia miscuit q̄dã pocula p q̃ bibẽtes trãs
formauit: sicut voluit a natura hũana i bestias
Uñ stati socijs vlyxis porrexit de potõne sua
et mutauit vnũ in aprũ et aliũ in leonẽ tertiũ
in ceruũ et sic de alijs. Ulixi vero dederat mer
curius q̄ deus archadie dicit̃ vnũ florẽ cuius
ꝓtus fuit cõtra tales incãtatões resistere. vñ
nihil passus euaginato gladio magã insequit̃
⁊ eã ad socioꝝ suoꝝ repatõem cogit. Mora-
liter ista maga est cupiditas seculi hec p incã-
tationes suas hoies transformat in bestias et
eos spoliat rõne et mãsuetudie p que duo hõ
efficit̃ bestialis ad ɔuictũ Quã m'tiplr̃ hoies
in bestias varias trãsformen̄t p seculi cupidi-
tatẽ patere poss; inductic Quidã lupi rapaces
sic̄ iniusti milites. Quidã vulpes fallaces sic̄
subdoli mercatores. Quidã canes mordaces
sic̄ falsi aduocati et placitatores q̄ cõtra quelli-
bet latrant nisi ab eo aliq̄d accipiãt Tertiũ pe
riculũ insolutũ est. ceti fallax insula. Est eñ ce
tus belua marina maxia. hec aliq̃n colligit in
dorso suo lutũ et sup illud lutũ crescũt grami-
na ⁊ herbe virescũt Uñ quasi mõticul⁹ virẽs
et pratũ nauigantib; appere videt̃. Qui dece-
pti applicant vela soluũt ancorã ibi figũt Cũ
aũt se estimãtes i terra solida collocatos Igñẽ
accendũt p decoquẽdis ij carnis bestia calorẽ
sennẽs subito se subtrahit ⁊ i mari submergit.
Et cũ ea oẽs illi in ꝓfundũ ferũtur Hec bestia
moraliter dignitatẽ vel statum nobilẽ pot si-
gnificare. Hanc simplices nauigantes in mũ
do desiderant estimantes ibi esse locũ solidita
tis et q̇etis. Uñ vnus desiderat ep̃atũ. Alter
comitatũ. Tertius abbaciã. vel prioratũ. pur
tãtes se fore felices si status hmõi asseq̃rentur
S; cũ iocũdius se habuerit pacẽ et securitatẽ
solũmõ cogitãtes: supueiet interit⁹ repẽtin⁹ ⁊
multo veloci⁹ dẽdũt ad infernũ q̃ꝫ ꝑus ascẽde-
rãt talẽ gradũ Lectio LXIIII

Ut tanquam auis

a q̃ trãsuolat i aere nullũ inuenit̃ argu
mẽtũ itineris illi⁹ S; tñ sonit⁹ ala-
rũ verberans leuẽ ventũ et scindẽs p vim iti-
neris aerẽ, ɔmotis alis trãsuolauit. Et post h̄
nullũ signũ inuenit̃ itineris illi⁹. Post q̃ꝫ cõ
parata est felicitas tpalis naui transfretanti
Hic cõparatur q̃rto aui transuolanti. Sicut
eñ auis velociter trãsuolat ⁊ nullũ argumen
tũ reliq̇t itineris p quod volat. Ita diuites et
potẽtes volãt in suis honorib; in dignitatib;
ad tp̄s. et subito subtrahũtur nec remanet de
eis vestigiũ siue signũ. Sic aũt i volatu auis A
tria sunt: sonit⁹ impet⁹ ⁊ trãsit⁹ Ita in vita po
tentũ et nobiliũ est sonit⁹ pompe et magnificẽ
tie. Impet⁹ prede et violẽtie. transit⁹ culpe et
impenitẽtie Et ista notant̃ signãtur in lectione
hodierna. vbi dicit. S; tñ sonit⁹ alaꝝ verbe
rans ventũ leuẽ ⁊ scindẽs p vim itineris aerẽ
cõmotis alis volauit. ⁊c̄. Habent eñ isti mali
nobiles alas suas. h̄ est cõsiliarios suos: seue
scallos et balliuos suos. Isti sũt ale a dextris et
a sinistris p infamiã et famã vt rapiant paupes
Per istas alas volãt ad p̄dã suã. Nõ eñ pñt
ferri ad iniurias nec ad p̄dationes q̃s faciunt
circa paupes. nisi p malos ɔsiliarios q̄ sũt dã
nabiles ale dñoꝝ. Hyeron. In alis tuis inuẽ
tus ē sanguis aiaꝝ paupm ⁊ innocẽtũ. Quis
est sonit⁹ istaꝝ alaꝝ. Iactãtie cõicatões ⁊ põ
pe ⁊ false mg̃nificẽtie. vñ nihil veritatis inest.
S; q2 nõ solũ hñt sonitũ põpe ⁊ magnificẽtie
sed etiã impetũ prede ⁊ violẽtie. Ideo subiũgit
Et ꝓberans leuẽ ventũ ⁊ scindẽs p vim itine
ris aerẽ. Aer siue vẽtus q̄ hic accipiũtur p eo-
dẽ: designãt pplm mediocrẽ dñis mg̃nis subie
ctũ. Sicut eñ sine aere null⁹ põt viuere: s; aer
est cõis respiratio oim. Ita vita ppli mediocris
q̄ terras colũt: artes mechanicas exercẽt tal' ē
q̄ sine eis null⁹ dñs tal' põt aliqualit' victita-
re. Et tñ in tales isti nobiles ⁊ potẽtes exercẽt
vires suas. Uerberãt. scindũt. spoliãt. ⁊ exco-
riãt. Per vim. i. p violẽtiã ⁊ iniustã potẽtiã vbi
malos p̄dones ⁊ eis cõsiliẽs sine insultu p mit
tũt. Uñ signant' mali recolligentes in iudicio
statum suũ dicẽt: q̄ fuit sicut volat⁹ auis ver-
berãs leuẽ ventũ: ⁊ scindẽs p vim itineris aerẽ.

Et tertio in vita iniustoꝝ patentiū est trāsit⁹ culpe ⁊ impnie. Et q̄ntum ad h̄ subiūgit. Cōmotis alis trāsuolauit. Et post h̄ nullū signū inueniꝛ itineris illi⁹ Sūt inter aues q̄dam q̄ mare trāsuolant, ꝫ certis tpib⁹ redeūt Quedā trāsuolant ⁊ nūq̄ꝫ redeūt. Sic ē inter pctōres Quidā a deo volāt p pctm̄. sed redeūt ⁊ mansuescūt p pniaꝫ. Sꝫ freq̄nter ille nobiles aues sicut falcones nimis lasciue auolant ꝓsperc. ⁊ raro penitēt pfecte. Et post h̄ nullū signū inuenitur itinerꝫ illius. Nō est sic de deuotis diuitib⁹ q̄ largas elemosynas faciūt imp ꝑpetuū duraturas. Sic de illis q̄ abbacias ꝑpetuas fundauerūt Ecclas collegiatas dotauerūt. Pauperes religiosos fundauerūt Ac dotatis ecclesijs q̄ꝫplurib⁹ largiter instituerūt. Si certe oēs isti trāsuolauerūt, ꝫ signa itineris remāserunt Scim⁹ em̄ q̄ ipi rectū iter atq̄ꝫ pfecte tenuerūt ad celū. et multomagis illi q̄ om̄ia mūdana mūdo relinq̄ntes ad statū sue religionis volauerūt. Narrat Sextus Julius Stratogematon. li. j. ca. ij. q̄d est de cōsilijs explorandis hostiū. q̄ Emili⁹ paulus cōsul rhoman⁹ apud oppidū q̄ddam dimissur⁹ erat exercitū in quādā planiciē. Et subito circūspiciens vidit q̄rūdam auiū m̄ltitudinē subito excitatā a q̄dam silua ꝯsurgere. Et statim cōcepit q̄ ibi fuerūt insidie. Missis ḡ exploratorib⁹ didicit ibi decem milia armatoꝝ se abscōdisse vt rhomano exercitui obuiarent. Missis ḡ p viam aliā militib⁹: eos circūdedit ⁊ ꝯfudit. Hec p tanto dixerim q̄ argumentū debem⁹ accipe deo placēdi et bn̄ viuēdi a sctis q̄ nos p̄cesserūt ⁊ a mūdo volauerūt. Ingredietes ꝓ amore xp̄i sctām religionē ⁊ si nō per habitū exteriorē. tn̄ p sanctam ⁊ deuotā ꝯuersatōem. q̄ꝛ habit⁹ nō facit monachū. iuxta ꝓuerbiū. Et si tales cōsideremus: videbim⁹ multas sanctas auiculas auolasse a silua mūdi. p q̄d satis nobis ptꝫ q̄ in silua hui⁹ mūdi insidie multe latent

B Et h̄ notandū q̄ hō viator aui volanti merito cōparatur. Juxta illud Job. v. Hō ad laborem nascitur. ⁊ auis ad volandū. Possum⁹ aūt q̄tuor genera hoīm q̄tuor generib⁹ auiū ꝯparare Sūt em̄ milites. mercatores. ⁊ plati. ⁊ p̄dicatores. Milites siue nobiles assimilanꝛ falconib⁹ Sūt em̄ falcones aues generose q̄ꝛ viuūt de preda Et ita est cōiter de isto genere hoīm Viuūt eī de spoliatōe ecclie ⁊ religiosoꝝ ⁊ paupm subditoꝝ. Et sicut dic̄ Amb. in Examerō. Om̄es aues p̄dales: venātur p̄dam alteri⁹ generis q̄ꝫ de sua spē. excepto solo niso. Nisus em̄ expꝯ ē pietatis. Jstam formā seruant cōiter nobiles: potentes: ⁊ diuites q̄ sunt quasi eiusdē speciei cum eis. ⁊ venanꝛ. sed tn̄ illos q̄ n̄ pn̄t resistere. Sicut sunt canonici seculares. Monachi bn̄dictini. et Cistercienses ⁊ multi alij religiosi bona sua tpalia extra ciuitates et loca munita habētes q̄ vi et violentia ab eis auferūtur. et tollūtur. quia nō audent nec possunt ea defendere. Jstā aūt violenciā illis q̄ sunt de sua specie nō inferūt. ⁊ hāc pietatē: si pietas debet dici: erga seinuicem obseruāt et custodiūt. Sꝫ vt dicebā hmōi p̄ciose pietatis solus nisus est expꝯ. i. nō pticeps Nisus est ꝑuissimus falco in spē sua ꝫ aīosus et crudelis ꝓ q̄nācitate corporis sui ⁊ venatur ꝑuas auiculas. ⁊ tn̄ in necessitate: speciei sue nō parcit: sicut tn̄ maiores falcones faciūt. Jsti nisi figurant vnū gen⁹ militum q̄ nō propter strenuitatē corpis. nō propter ingenuitatē sanguinis. nō ꝓpter nobilitatem ꝟtutis applicanꝛ militie: sed q̄dā armorū temeraria assūptōe ⁊ abusiua exercitatiōe. sicut sunt modernis tpibus. Britones ⁊ eis cōsimiles q̄ spoliant milites ⁊ veros armigeros cū quib⁹ sunt eiusdē speciei. sed ꝓpter periclam iuris. Armati em̄ sunt legib⁹ et statutis. nō lāceis neq̄ꝫ scutis. Jsti in venando nulli ꝑcūt in quas pn̄t. Spoliāt milites q̄ sūt ꝓprie speciei Clericos. rusticos. monachos. ⁊ canonicos. q̄ꝛ iusticie copiā ad quā tenenꝛ nō exhibent nisi p mūera cōducanꝛ. De istis cōquerit ecclia ī ꝑsona paupm. Tre. iij. Venatōne ceperūt me quasi auē inimici mei gratis Et Michee. vij. Uir fratrē suū venaꝛ vsq̄ꝫ ad mortē. Jsti ḡ mali milites ⁊ armigeri rapaces sūt falcones diaboli. Et isti portanꝛ sup pugnū diaboli. q̄ꝛ cōstituūtur in officijs balliuoꝝ iniuste. Vn̄ luc⁹: status et grad⁹ quē habēt est p manū diaboli. Caueant sibi tn̄ q̄ꝛ in duplici ꝑiculo sūt. quia hn̄t oculos coopꝰtos q̄dam velamīe ne circa se cōsiderent ⁊ hn̄t pedes illaq̄atos q̄dam ligamine ne a dn̄o suo auolēt nisi q̄n placet dn̄o ꝓ solatio ⁊ lucro suo. Jta est de istis nobilibus. Sedent sup pugnū diaboli in m̄gna reuerentia ⁊ dignitate. Sūt tn̄ excecati ad om̄e illud q̄d ad verā et ꝑpetuā felicitatē ꝑtinet q̄ nō habetur in vita ista. ij. Coꝛ. iiij. De⁹ h⁹ seculi excecauit mētes infideliū. Qn̄ tn̄ placet diabolo q̄ isti venenꝛ ista mūdana. deponit coopꝰtōez eoꝝ vt videant p̄dam suā ⁊ ꝑmittit eos q̄si liberos ad tps. et stati reclamat eos q̄ꝛ sunt ita assuefacti ad manū suā q̄ nolūt auolare Sed q̄d de eis accidet finaliter. Reuera iuxta antiquū exemplū. Falco et gallina hn̄t fata ꝯria. Nā falco dū viuit ⁊ p̄t volare ponitꝛ sup ꝑticā in aula reuerent' ⁊ hꝫ vestes sub pedib⁹ ne ledat vngues. Gallina fugatꝛ ab aula: viuit ī cura: scalpit in terra: et colligit grana q̄ pōt. ꝫ in morte mutaꝛ hec fortuna: q̄ falco mortu⁹ eiciꝛ

de aula et pijcitur ad finariū. Gallina sue scu-
tellas argēteas affertur ad mēsam ꝛ ponitꝰ añ
dūm. Ita erit de diuine ꝑdone et paupe iusto
Luc. xvj. Factū est vt moreretꝰ mēdic⁹ et porta
retur ab angel' in sinū abrae. Mortu⁹ āt est di
nes et sepult⁹ est, in inferno. Et h̄ est qd̄ de eis
ꝓphetat Baruth. iij. Ubi sūt ꝑncipes gentiū
q̄ dñantꝰ sup bestias q̄ sūt sup terrā. i. sup pau-
peres q̄ nō reputantꝰ ab eis nisi bestie. Qui in
auibꝰ celi ludūt, q̄ argētū ter. et au. in q̄ ꝯfidūt
hoīes et nō est finis acq̄sitionis eoꝝ. Et stati
rndetꝰ. Exterminati sunt et ad inferos descende
rūt. et alij in loco eoꝝ surrexerūt. Scd̄m gen⁹
hoīm sūt mercatores: et isti assilantꝰ ꝑdici, cor-
uo et cigno. Perdix sic dicit Ambro. oua alte-
rius ꝑdicis rapit et furatꝰ. Sz pulli ꝓcreati sta
tim ad vocē mr̄is relinquūt falsaz nutricē ꝛ se
quūtur mrēm. Sic q̄cq̄d est iniuste acq̄situ et
illicite ē furtiuū. Cōuenit ḡ ꝙ mercatoꝝ ꝑ viaz
vsure vel aliā ꝯtractionē iniustā emit terras red
ditus et mām̄ona q̄ alij ꝓcurauerūt ꝛ occupāt
ad tps, sz certe post mortē suā oīa ab eo ꝛ here
dibus suis recedūt vt cōiter, qꝛ de malis q̄sitꝭ
vix gaudet tertius heres. De talibꝰ di. Hiere.
xvij. Perdix fouet q̄ nō peꝑit, fouet diuitias ꝛ
nō in iudicio. Scd̄o compantꝰ coruo. cor-
uus furatꝰ q̄cq̄d pōt deportare ꝛ abscōdit ꝛ cre
dit se illud alias inuēturū. ꝛ veniūt bestie ꝛ co
medūt si est cibus, sic multi de istis mercatori
cus auarissimi sunt ꝛ pessime viuūt ꝛ quicq̄d
possunt lucrari abscondūt in arca donec mo-
riantꝰ et totū cedit ad man⁹ alioꝝ. Tertio cō
parantꝰ cigno q̄ suauissime canit iminēte mor-
te. i. so a canēdo cign⁹ appellatꝰ fm̄ Isid. xij. e-
thi. ca. vij. Sic auar⁹ nunq̄ȝ dulcit canit nisi i-
minēte morte qñ cōdit testamētū ꝛ incipit di-
spergere q̄ ꝑus ꝯgregauit Un̄ Sen̄. Auarus
nihil boni facit nisi cū moritꝰ. Tertiū gen⁹ hoīm
sūt plati eccl'ie. Et isti cōꝑantꝰ aq̄le. Habet em̄
aquila sicut di in libro de naturis reꝝ dextrū
pedē maiorē sinistro. diligētissime nutrit pul-
los suos imo corpus suū interponit inter eos
et sagittariū ad defendendū eos. Capta ꝑda ē
sta liberalis ꝙ auibꝰ assistentibꝰ curialitꝰ parti
tur. Sic moralitꝰ prelati licet habeāt duos pe
des. i. duas affectōes, vnā ad aīas eoꝝ cure cō
missas, aliā ad decimas q̄ est quasi pes sinister
tn̄ zelus aīaꝝ qui est dexter pes: est longe alio
pede maioꝝ ꝑ dei grām. Un̄ illa est cā quare
clerici placitant in curijs ꝓ ecclesijs nō ꝓ deci
mis et oblatōnibꝰ sed ꝓ ouibꝰ christi tuendis,
quaꝝ zelum maximū habent. Scd̄o se inter
pullus suos. i. ꝓrochianos ꝛ sagittariū milite.
vicz tyrānum iniustū interponūt nō sustinent
eos iniuste pati, ꝓ quāto eoꝝ suppetit faculta-
ti. Et tertio ꝑdam suā. i. bona ecc'le curialiter
impꝗtiūtur in elemosynis vicinis indigentibꝰ
vt xp̄s loquēs ꝓrochianis eoꝝ dicere possit il
lud Exod. xix. Uosipi vidistis quō portaueri
vos sup alas aquilaꝝ et assumpseri mihi Sz
timendū est ne q̄dam eoꝝ sint strutōnes, q̄daz
bubones, ꝛ q̄dam vultures: Strutōnes ha-
bent pēnas sicut falcones Job. xxxix. Penna
strutōnis silis est pēnis herodij ꝛ accipitris.
Herodius est genus falconis. Un̄ strutio hꝫ
pennas et nō volat a terra. Ita q̄dam prelati
habent ꝑbendas ꝛ dignitates ꝛ scientiā et nī
sꝑ occupātur in terrenis. Bubones diligūt
eccl'am ꝓpter oleum. Un̄ extinguūt lumē ꝛ cō
sumūt. Ita q̄daz ecclastici lumē scie extīguūt
et pinguedinē eccl'ie comedūt. Uultures pul
los suos in sūma macie custodiūt. Ita q̄dā pa
rochianos in sūma paupꝗtate retinent ꝑ placi
tationes, nūc in curia ecclastica, nūc in curia
laycali ꝑ iniustas exactōnes ꝛ inusitatas ex-
torsiones: nec in eis augeri ꝑmittūt vel pigue
dinē grē: vel substātie secularis: ꝛ tales prelati
semitā xp̄i ignorāt oīno, Job. xxviij. Semitā
ignorauit auis nec intuitus est eā oculis, vul-
turis Quartū genus hoīm sunt ꝑdicatores
et hi debent esse galli ꝑdicando. Caladrij con
fessando, et grues preuolando. Job. xxxviij.
Quis posuit in visceribꝰ hominis sapientiā,
vel quis dedit gallo intelligentiā, Gallus an
nūciat horas noctis: excitat homies a sopore,
Sic ꝑdicatores prius debent penitētie opibꝰ
macerari. Debēt scd̄o esse caladrij in cōfessan
do. Dicitꝰ in libro de naturis reꝝ ꝙ Caladri⁹
est auis alba q̄ si infirmū respiciat infirmitatē
aufert. Sic ꝯfessores infirmos respicere dn̄t:
ꝙ pctā deleāt. Et tertio sic grues ꝑuolando ꝛ
ostēdendo viā. Sed timendū est ꝙ q̄dam sūt
siles psitaco in adulando. q̄dam grifalcones
indignando. q̄dam gallinacij educādo Psi-
tacus naturalitꝰ salutat quasi voce hūana. Et
ideo significat adulatorē. qd̄ cōfessoribus lo-
co cōfessionū maxime est ꝑiculosum. Grifalco
si ꝑmo ictu ꝑdaz nō capit, indignatꝰ, nec ad re
clinatoriū redit. Sic q̄dam ꝯfessores de pctō
re reclinante, quia nō capiūt eū primo ictu in
dignātes desperāt, qd̄ nullo mō est faciendū.
Gallus gallinati⁹ si sub ventre deplumaretꝰ,
ꝛ vrticis ꝑberetur fouet pullos more galline.
In hoc tn̄ est differentia ꝙ gallina h̄ facit na-
turaliter ꝓpter cōmodū pulloꝝ. Gallinati⁹ ve
ro effigiatiue et ꝓpter cōmoduz ꝓpriū, quia
plus boni a pullis recipit q̄ȝ pullis impedit.
Sic nōnulli ꝑdicatores fouent filios spūales
eis cōfessos ꝓpter bonū tꝑale qd̄ ab eis inten
dunt recipere: nō ꝓpter zelum aīarum. Et sunt

E

matres effectu potius q̄ affectu Sūt eīm pau
peres deplumati, ⁊ iō pullis incident vt non
ab ipis pulli, sed ipi a pullis post⁹ calestiāt, q̄
pro tēpali hypocrisi merebūtur tribulatōne ꝑ
petua coronari. Esa. xxij. Ecce dn̄s asportare
te faciet sicut gallus gallinatius asportat̄ et q̄
si amictū sic subleuabit te. Coronans corona
bit te tribulatōne.

Lectio LXV

Vt tanquā sagitta

a emissa in locū destinatū diuisus aer i
se cōtinuo reclusus est vt ignoret̄ tran
situs illius. In ista pte ponit̄ q̄ntum exem-
plum q̄ terrena felicitas compat̄ sagitte festi-
nanti ad terminū Et circa h̄ duo facit Primo
ponit exemplū. Scd̄o applicat̄ ad ꝓpositum.
Scd̄a ps ibi, Sic et nos nati. Exēplū est ma
nifestū sicut lr̄a ptendit, q2 sicut sagitta emissa
ab arcu velocissime transit ꝑsus metam. Ita
nos missi sum⁹ vt p mūdū trāseam⁹ ad mortē
Quāuis ista q̄nq3 exēpla q̄bus mūdana felici-
tas comparatur, vic3 vmbra euanescens, nunti⁹
ꝓcurrens, nauis transfretās, auis trāsmigrās
et sagitta penetrans, satis declarent tēpalis ꝓ-
speritatis velocitate3 habēt tamē singula exē-
pla suas ꝓprietates designatiuas militiarum
quas diuersi mūdani exercent. Nā3 p vmbrā
designatur vanitas lasciuie. Per nūcium sa-
tuitas humane prudentie, Per nauem insta-
bilitas auaricie, Per auem sublimitas supbie
Et p sagittam dolositas malicie signat̄. Est
ergo notandū q̄ sicut sagitta velocissime tran
sit tamē nescit quo vadat, quia aliq̄n infigitur
luto, aliquādo repcutitur in petra. Ita miseri
in hac vita qui diabolo seruiūt: sunt quasi sa-
gitte sue et mittūtur ab eo ad certas malicias
adimplendas sicut sibi placet. Et sicut diui-
sus aer in se continuo reclusus est, Ita multi-
tudo ppl'i siue in regno siue in patria siue in ci-
uitate, subtracto vno hoīe malo q̄ pturbauit
totam patriā: statim recōciliatur vna multitu
do: vna patria siue ꝓuincia sicut prius. Et cū
ipe putaret q̄ eo subtracto patria dissoluerēt
vel ciuitas: tāta erit vnitas post eum ⁊ cōcor-
dia: ipo in inferno dimerso sicut an̄. Et hoc qd̄
dicit. Diuisus aer in se continuo reclusus est:
vt ignorēt transitus illius. Quia in ista lcōne
A hō maliciosus cōparatur sagitte. Notādū
q̄ diabolus habet arcus ⁊ sagitta ad nocēdū.
Et christus arcus ⁊ sagitta cōsimiliter ad regē
dum. Habet eīm diabolus tres malos arcus,
q̄bus vtitur cōtra sanctos. Arcū carnalis cō-
cupiscētie, Arcū fraternalis inuidētie, ⁊ arcū mū
dialis cōscientie, De arcu carnalis cōcupiscē

tie ꝓcedit mala mulier vaga inq̄eta ⁊ impati-
ens p̄ꝑata ad capiēdas aīas, Sic̄ dī Pro-
uerb. vij. q̄ capit̄ ⁊ vulnerat̄ vecors iuuenis d̄
quo ibidē subdit̄, q̄ seq̄tur eā q̄si bos ductus
ad victimā ⁊ ignorat q̄ ad vincula stult⁹ trahat̄
donec sagitta trāsfigat cor eius. Ista est pen-
nata p ornatū curiosu3. Ferrata p aīm malicio
su3. Inflāmata p amorē libidinosu3. Vn̄ cu-
pido fili⁹ veneris dicebat̄ q̄ cū sagitt̄ ⁊ facula
pīgebat̄. q2 amor carnal' vulnerat ⁊ inflāmat.
Cū ista sagitta fuit vulnerat⁹ dauid i aspectu
barsabe cū ꝓspicerat eā se lauantē. ij. Regū. xj.
Ista sagitta absconditur in pharetra q̄diu se
occultat i camera. Arcus tēdit̄ qn̄ cū ꝑuersa i-
tentōne ornamētis ꝯponit̄. Sed sagitta emit
tit̄ qn̄ ipa in publicū ꝓgredit̄, Et iō sic̄ piculo-
su3 ē hoīb3 nō armatis int̄ sagittas volantes
incedere, Ita piculosu3 ē iuuenib3 nō habitua
tis in ꝟtutib3 et solidis morib3 inter mulieru
laꝝ freq̄ntias ꝯuersari, S3 q̄ habitat i adiuto
rio altissimi in ꝓtectōne dei celi commorabit̄.
Et talis nō timebit a sagitta volāte in die a ne
gocio pambulāte in tenebr̄. sicut dic̄ ps̄. Se
cūdus arcus diaboli ē fraternal' inuidentie de q̄
ꝓcedit sagitta detractōis pestifere: de q̄b3 di
cit ps̄. Preparauerūt sagittas suas i pharetra.
vt sagittēt in obscuro re. cor. Et bn̄ dicit in ob
scuro: q2 diabol⁹ isto arcu nō vtit̄ nisi in obscu
ro. Et sic bonus sagittari⁹ electas suas sagit-
tas nō mittit ꝯtra lapides. vbi rēꝑcutiūt̄ ⁊ frā
gūtur. Ita nec diabol⁹ ꝟba detractiōis eiicit
ad aures sctoꝝ viroꝝ q̄ in ꝟbis taliū nō dele-
ctant Vn̄ Hiero. in ep̄la ad rusticū monachū
Sic̄ inq̄t sagitta si mittat̄ ꝯtra durā materiā:
nōnūq̄ i mittētem reuertit̄. ⁊ vulnerat vulne-
rātē. Ita detractor cū tristē viderit faciē audiē
tis imo nō audiētis s3 obturātis aures suas ne
audiat sanguinē: illico ꝯticescit pall3 vult⁹: he-
rēt labia. saliua siccat̄. hec Hiero. Idē. Nemo in
uito auditori libēter refert. Sagitta in lapide
nūq̄ infigit̄ ⁊ interdū resiliēs ꝑcutit dirigentē
Hec ē sagitta dolorosa q̄ simul tres occidit, sic̄
dic̄ Bern̄. detrahentē. audientē. et absentem.
Hiere. ix. Sagitta vulnerās lingua coꝝ dolu3
locuta ē. Tertius arcus diaboli ē arcus mūdi
alis ꝯscie. de q̄ ꝓcedit sagitta maliciose ꝯspira
tiōis falsaꝝ suggestionū et adinuētiones accu
sationū ꝯtra innocētes Prouer. xxv. Sagitta
acuta hō qui loq̄tur ꝯtra ꝓximū suū falsū testi
moniū Isti figurant̄ p illos sagittarios q̄ vtra
q3 manu fundis saxa iaciebāt et sagitta silr̄ter
Sic̄ dī. j. Paral. xij. Ita isti eque bn̄ formant
accusatōes ⁊ actōnes iniuste sicut iuste, ita li-
bēter cōtra inocētē sic̄ cōtra nocētē vel ꝑseq̄n-
tē Vn̄ cōquerit̄ eccl'a i ꝑsona iusti Tre. iij. Te

tendit arcū suū ꝛ posuit me quasi signū ad sagittā, misit i renib9 meis figuras pharatre sue. Isti sūt arcus diaboli ꝛ sagitte. ℞ oppositū Xp̄s hȝ triplicē arcum ꝛ tria genera sagittaꝝ. Arcus p̄m9 ē lex scp̄ture. Sc̄ds mors nature. Et terti9 lex cēsure. De arcu scp̄ture ꝑcedit p̄dicator ꝟbi dei. De q̄ Esa. xlix. Posuit me sic sagittā electā. Sagittari9 xp̄s ē ꝛ ei9 sagitte ī pricipio fuerūt apl̄i pēnati ꝑ ꝟtutes. vñ habuerūt tres pēnas q̄ notāſ. j. Coꝛ. xiij. Fides. spes caritas tria hec. Isti fuerē ferrati ꝑ ꝯstātiā ꝛ inflāmati igne spūsctī. iuxta illud p̄s. Sagittas suas ar. effe. Et iterum. Sagitte potētes acute cū car. desola. Sȝ si sagitta sit nimis onerata terra vel luto: nūq̄ȝ bñ volabit: isto mō q̄dā q̄ deberēt eē sagitte xp̄i ī actu p̄dicādi. sūt nimis onerati terrenis ita q̄ volare nō p̄nt. Quidaȝ carent pēnis qui licet sciām habent. eminētia vite carent. Et notādum ē q̄ nisi p̄ncipalis sagittarius manū apponat ad arcū. arcus nō bene emittet sagittā. Vñ legimus. iiij Regū. xiij q̄ Jonatas rex israel periturus cōsiliū de Eliseo infirmato. accessit ad eū dicens ℞ mi pater mi. Currus isrl̄. ꝛc. Et dixit Eliseus. Affer arcū et sagittas. Et posuit rex manū supra arcum. et Eliseus manū suā sup̄ manū regis et dixit. Sagitta salutis dn̄i. ꝛ sagitta salutis cōtra syriā. Syria interp̄taſ sublimis. manu9 xp̄i gr̄a supposita manu p̄dicatoris. Nota de cleonino atheniensi. Sextū Julium stratogemati. iiij. ca. vi. Secūdus arcus xp̄i est mors nature. de quo egreditur sagitta penalitatis ꝛ infirmitatis. In p̄s. Sagitte tue infixe sunt mihi. et nō. ꝛc. Et loq̄tur de penalitatib9 cōsequentibus peccatū originale. Iste arcus percutit ante nos cum interficit antiquiores nobis. retro nos cum interficit et ꝑcutit iuniores. iuxta nos aufert nobis in etate pares. supra nos: cū potentiores. subtus nos: cum inferiores. In p̄s. Emitte sagittas tuas et cōturbabis eos.

Tertius arcus xp̄i est lex censure in futuro iudicio a quo egredietur illa acutissima sagitta finie diffinitiue. Venite bñdicti p̄ris mei ꝑcipite regnū qd̄ vobis paratū est ab initio mūdi. et Ite maledicti in ignez eternū qui diabolo ꝑatus est ꝛ an. suis. De isto arcu dī in p̄s. Dedisti metuentib9 te significatōem vt fugiāt a facie arcus. Et tūc de malis adimplebiſ illō Deutero. xxij. Congregabo sup̄ eos mala ꝛ sagittas meas complebo in eis. Iste arcus quā to diutius expectat ꝛ magis intēditur. tanto grauius vulnerabit. Vñ tūc adimplebitur illud Ezechiel. v. Mittam in eos sagittas meas pessimas que mortifere erūt vt disp̄gā eos Et Hyere. l. Sagitta eius quasi viri interfectoris nō reuertetur vacua. Mouetur questio. Vtꝝ licitum sit ꝛ meritoriū alicui xp̄iano alicui infidelem sicut paganū inuadēdo ꝑ vim occidere. Q̄ nō. quia deus nō vult mortē peccatoris: sed vt cōuertatur ꝛ viuat. Sed post mortem corꝑis nequit cōuerti: nisi corpus eēt miraculose restitutum et resuscitatū. Ergo talem morti tradere nō est consonū diuine bonitati. Item nō licet eos occidere pro quibus tenetur ecclesia orare spēaliter. sed ecclesia in die parasceues spēaliter pro talibus orat. ergo nō licet eos occidere. Iteȝ deus est nūc ita misericors sicut fuit tēpore passionis sue. ꝛ pagani nō delinquūt cōtra deum nec deliquerunt plus q̄ȝ iudei qui eum morti tradiderūt. sed deus pro illis patrem exorauit. ꝛ Petrum quia vnū ex his percussit increpauit. vel saltem euȝ a tali facto cessare voluit dicens. Oīs q̄ gladio percutit: gladio peribit. Et loquebaſ ibi de gladio materiali. ergo nō licet gladio materiali contra tales pugnare. sed tantum gladio spirituali qui est verbū dei. Item Aristoteles in quadam epistola ad Alexandrū sic dicit O Alexander noli sanguinem effundere. q2 quotiens creatura creaturam occidit: virtutes celorū mouentur ad diuinam vindictam. Item ad Hebreos. x. Mihi vindictam ꝛ ego retribuam. Item Deutero. xxxij. Ego occidam et ego viuere faciam. Item malum christianum qui oīa dei precepta est transgressus nō liceȝ occidere: sed talis est proditor contra deum. ꝛ per consequens meruit offensam dei plus q̄ȝ vnus paganus qui se secte nostre nunq̄ȝ obligando restrinxit. Item tales credere non p̄nt nisi deus auferat sua pietate velamē a cordib9 eoꝝ quo velati sunt. nec lumē veritatis ꝑcipēt sed h̄ nō est in ꝑtāte coꝝ. Iterū forte multi eoꝝ sunt q̄ si haberēt instructorē in fide. vellēt credere. Cū ergo nō sit in ꝑtāte taliū pauperū: q̄ tales instructores habeāt ꝓpter ꝑtātem p̄ncipum suoꝝ. videſ q̄ taliū error est eis inuincibilis. Unde vt videſ ꝓpter talem errorē non licet eos occidere. Item oīs effectus ē bonus ꝓpter bonum finē. Sȝ finis ibi p̄ncipaliter intētus ē eoꝝ ꝯuersio ad fidē nr̄am. sed ad h̄ faciendū nō p̄nt cogi. q2 nemo accedit ad deū nisi ꝑ fidem. sȝ credere nō p̄ōt q̄s nisi volens. ꝛ ꝛc. Ad oppositū. Isti pagani vi et armis iniuste occupant terrā repromissiōis q̄ terra a deo ꝓmittebaſ Abrae ꝛ semini eius. cui9 ex fide nos sumus filij spēaliter rōne baptismi q̄ respondet circūcisioni in lege Moysi. ergo licitū est cuȝ talib9 armis scȝ materialib9 iuste om̄i nisi pro patria nobis ꝓmissa pugnare. cū armis ipsi iniuste nitūtur ꝯtra nos resistere: q2 licituȝ est ꝑ

patria pugnare ⁊ vim vi repellere cũ moderamine salte inculpate tutele: ⁊ sic iniustũ occupatorẽ nr̃e patrie expellere. Uel si credere nõ voluerit cũ inuadẽdo morti tradere, in q̃ casu q̃ sic iniuste resistit videt᷑ esse cã sue mortis. Exẽplum de adultero spõsam alicui᷒ mariti ĩ domo eiusdẽ mariti occupãte ⁊ ipi merito vi ⁊ armis resistẽre ⁊ fugere nõ volente. In q̃ casu si marit᷒ adulteꝝ occidit: nõ videt᷑ eẽ reus mortꝭ. Itẽ talis effect᷒ est licit᷒ respectu cui᷒ votum est licitũ. Sed votũ respectu talis effectus q̃ ẽ inimicos crucis xp̃i occidere est licitũ ƀm ecclesiam militãtẽ, ꝗ talis effectus ẽ licitus. Itẽ ille effectus videt᷑ licitus ꝓ quo a sũmo põtifice plenissime indulgẽtie, sic a culpa ⁊ a pena ꝯcedunt᷑. Sed ꝯtra paganos pugnaturꝭ a sũmo põtifice tales indulgẽtie ꝯcedũtur. Ergo ꝯtra eos pugnare ẽ licitũ ⁊ meritoriũ. Itẽ ad eos expugnãdũ taxant᷑ eccl̃ie anglicane ħ volẽte sũmo põtifice, ꝗ videt᷑ oib᷒ rectorib᷒ eccl̃iaꝝ anglie eẽ obediendũ ⁊ ħ iuste in hac pte q: oĩa sua sũt, cũ ergo ipe colligat p̃ncipalit᷑ ꝓpter talem finẽ, videt᷑ ꝙ ipe finis sit licitus. Ad q̃stionem dõm ẽ ꝙ sic. Tamẽ inter infideles distĩctio est. Sũt eñ aliq̃ infideles subiecti eccl̃ie et confederati fidelib᷒, sicut serui dñis suis vt ab eis regant᷑ et ꝓtegant᷑. Alij sunt infideles et rebelles eccl̃ie ꝑsecutores xp̃ianoꝝ et insultantes doctrine xp̃iane. Scõm distinguendũ est de inuasione. Quia vel aliqua ꝑsona p̃uata hoc p̃sumit sine auctoritate eccl̃ie.

D

Tertio est notandũ, ꝙ infidelium varie sunt secte. Sũt eñ q̃dam gentiles siue pagani q̃ nullaz hñt nisi forte legem nature. Sũt etiã iudei. sũt saraceni. sunt idolatre. sunt heretici. Isti autez ad fidem xp̃i diuersimode se hñt. Nã heretici cõpelli debent ad fidẽ quã susceperũt. Saraceni sunt tales qui p̃dicatores fidei nõ admittũt: imo in lege eoꝝ cautũ est ꝙ q̃cũqꝫ p̃dicauerit cõtra legem Machometi: occidat᷑. Et ideo de eis nõ est spes ꝯuersionis. Cuz fides sit ex auditu. Audit᷒ autẽ ꝑ verbũ dei. Ad Roma. x. Non eñ est possibile docere vitã xp̃i nisi destruendo ⁊ reprobãdo legẽ Machometi. Uñ isti p̃bent sibipis obstaculũ salutis, loquẽdo de infidelib᷒ alligatis xp̃ianis vt ꝑmittãtur ⁊ protegant᷑. Si tñ aliq̃ sunt tales nõ est licituz nec meritoriũ tales inuadere vi ⁊ armis cum sit contra fedus initum ⁊ pacẽ eis cõcessam. Exemplũ de gabaonitis Josue. ix. legim᷒ q̃ a p̃ncipes ꝑpl̃i israel lꝫ decepti ꝑ dolũ gabaonitaꝝ q: tũc iurauerũt eis ꝙ eos nõ interficerẽt. ꝑmiserũt eos viuere ⁊ eis s̃uitutẽ induxerunt sicut seq̃tur ibidẽ. Reseruent᷑ q̃dem ⁊ viuãt: ne cõtra nos ira dñi cõcitetur, si peierauerim᷒ sꝫ sic viuant vt in vsus vniuerse multitudinis ligna cedant, aquasqꝫ cõportent ⁊c̃. Sic a multo fortiori, si aliq̃ fideles licite ꝑmiserũt paganis tuitionẽ ⁊ dominiũ qui volũt ꝯuiuere sine cõtumelia creatoris. ⁊ maxime si sint in spe de ꝯuersione eoꝝ, nõ licet tales interficere, sed hoc est ꝑ accidens. Scdo de alijs infidelibus rebellib᷒ eccl̃ie ⁊ ꝑsecutorib᷒ fidei xp̃iane cuiuscũqꝫ fuerint cõditionis, licitum est xp̃iano p̃ueniente ecclesie vi et armis inuadere, eos spoliare et interficere ⁊ eoꝝ bona fidelib᷒ applicare. Exceptis dũtaxat iudeis de q̃bus estimo ꝙ dato ꝙ eccl̃ia posset eos occidere nõ esset licitum. q: eccl̃a ꝑmittit eos viuere p̃cipue q: cũ introierit plenitudo gẽtiũ, reliq̃e eoꝝ ꝯuertentur ad fidem. Sic dic apl̃s ad Roma. xi. p̃dicante Enoch et Helya, ƀm glosam. Et Esa. x. Reliquie israel salue fient. Uñ de eoꝝ ꝯuersione spes est ꝓpter ꝓphetiam. Et iõ non debent oĩno deleri. Unde di. xxiij. q. viij. dispar. Dispar eñ est iudeoꝝ et sarracenoꝝ causa. In illos eñ qui xp̃ianos ꝑsequũtur ⁊ ex vrbibus et ꝓprijs sedibus pellũt: iuste pugnatur. hi vero vbiqꝫ seruire parati sunt. Qđ autem contra sarracenos ⁊ alios infideles liceat auctoritate ecclesie suffragante bellare, ꝑsuadetur multipliciter. Primo sic. Licet fidelib᷒ bona eis debita ⁊ ab alijs iniuste detenta bellãdo recuperare. Sed saraceni ⁊ alij infideles terras occupant ⁊ alia bona q̃ fidelibus sũt debita. ꝗ ⁊c̃. Maior de se ptꝫ et ratõne ⁊ cõsuetudine approbatur. Minor ostendit᷑. Nã saraceni occupant terram sanctã ⁊ quedaz alia loca olim a xp̃ianis iuste possessa. Itez de iure diuino omnia bona tp̃alia sunt iustoꝝ, ergo iniusti q̃cq̃d occupant: iniuste occupant, ergo bona iniustorum sunt iustis debita. Sed licet iustis illud qđ est eis debitum ꝑquirere bellando, ergo licet iniustos ⁊ infideles si nolint ꝯuerti occidere. Item sicut in corꝑe naturali licet ⁊ expedit membꝝ putridũ abscindere ne mẽbra seu partes sane corrũpant᷑. Ita in corꝑe christi mystico qđ est corpus hũanum a xp̃o redemptum, ergo rebelles ⁊ infideles xp̃ianorum corruptores licet occidere. ⁊ meritoriũ est pro loco ⁊ tẽpore. imo peccatũ est dissimulare nisi per accidens impotentia vel dãnum aliud impediret. Item licitum est ꝑ timorem inducere charitatem, quia timor s̃uilis parat viam caritati ƀm Aug. Sed q̃busdam interfectꝭ: q̃busdam captiuitatis residui timebũt ⁊ forsitan ex timore cõcipient caritatem ⁊ ita cõuertẽtur ad fidem. Itẽ homo ꝑ peccatũ peior efficitur q̃ᷓ bestia. Sed ꝓpter bonũ reipublice licet bestias interficere, ergo et malos peccatores. Exodi. xxij.

Maleficos nō patieris viuere. Helyas homies occidit dauid samuel. xxiij. q. iiij. Si ea. Et. q. vj. Scismatici. Ad rōnes in oppositū Auctoritas intelligitur de morte pene eterne. quā deus nō vult peccatori absolute, sed tantū sub cōditione si nō peniteat. Et ista stant simul. nolo sortem suspēdi ꝛ tamē volo sortē suspendi si est latro. Eodē mō qui fideles expugnant nō debent eoꝝ mortē ꝑ se ꝛ ꝓncipaliter ꝛ directe intendere, sed ꝑ accidens. secūdario ꝛ indirecte quia ꝓncipaliter debent velle eoꝝ cōuersionem ad fidem, ꝛ secūdario eorum mortem si velint in eoꝝ malicia ꝑseuerare ꝛ sic se cōformabūt diuine volūtati. Ad secūduz ꝙ ecclesia optat ꝙ fiant iusti, ꝛ ideo pro eis orat, sed si nolint vult eoꝝ maliciam abbreuiare ꝑ mortem. Ad tertium, q̄d est accipere gladium, exponit Augustin⁹ vicȝ auctoritate priuata sine supꝛioris iudicio iubente vel ꝑmittē te. Unde dicit libro scđo contra manicheos ꝛ ponitur in Canone. xxiij. q. iiij. Ille gladium. Ille inq̄t gladium accipit qui nulla supꝛiori ac legitima potestate vel iubente vl' ꝯcedēte in sanguine alicui⁹ armat. Dicēdū a ꝓncipio argumenti cōcedendo ꝙ ds est ita misericors sicut vnq̄ȝ fuit, hoc est potens facere miscdiam, ita volens si hoīes se vniformiter disponant. Et ꝙ increpauit Petruȝ de extractōne gladij fuit ꝓpter circūstantiaȝ tēporis sue passionis. quia tūc nō fuit tēpus vtendi armis ꝛ gladio materiali Uñ factū Petri reprobatū nō fuit, ꝓpter circūstantiā facti, q2 nullus possit gladio materiali vti iuste. sed ꝓpter circūstantiā tēporis Ad q̄rtum de dicto Aristo. ad Alexandrū Noli sanguinē effundere, debet sic intelligi. Noli delectari in effusione sanguinis, sicut quidā ꝑuerse cōplexionis et crudelitate assueti delectanť effundere sanguinem siue iuste siue iniuste. Sed christian⁹ debet effūdere sanguinem delectando de fine quē intendit in effundendo. nō de ipā locutōne per se Ad q̄ntum de illis ꝟbis dñi. Deutero. xxxij. Mea ē vltio. ꝛc. Que auctoritas allegať ad Hebreos x. sub his verbis. Mihi vindictā ꝛ ego retribuam. Dōm ꝙ deus retribuit ꝟ vindictaȝ aliq̄ñ per seipm. aliq̄ñ per sibi seruiētes. Ad sextū quādo arguiť de malo ꝓpiano quē nullo modo licet occidere sicut allegať, negandū est Patet in latronibꝫ. ꝓditoribus. hereticis. et multis alijs sicut tota dīe videm⁹. Sȝ veꝝ est ꝙ hō nō licet cuicūq̄ȝ ꝑsone, sed ministrꝭ legis ex auctoritate ꝓncipis siue legis Ad septimū q̄ñ arguitur ꝙ tales nō possunt credere nisi deus ex sua pietate. ꝛc. cōcedendū est Sed deus paratus est auferre q̄ñcūq̄ȝ volunt se disponere.

Et ideo illud velamē erit in eorum p̄nte. Illo mō loquendi quo dicim⁹ ꝙ hoc possum⁹, qđ ꝑ amicos possumus. Et isto mō loquēdi quo dicimus q̄ñ habemus oculos clausos sole lucente ꝙ possumus videre quāuis ad videndū solis lumen req̄ritur apertio oculoꝝ Ad octauū dicendū. ꝙ si qui sint inter eos qui vellent credere sicut argumentū allegat, siue viuant, siue moriant, deus eos saluabit q̄uis de deo fidem applicataȝ nō habent, nec baptismū fluminis. nec sanguinis. Consimilr' diciť de q̄busdam hoībus, vbicūq̄ȝ terraruȝ cōmorantibus qui bñ lege nature vtūtur, deus de salute ipīs ꝓuidebit, grām infundit si nō prebuerit obicem grē, ꝛ in fine saluabit, q2 deus virtutē suaȝ sacramentis nō alligauit. Unde cōcedo. ꝙ hō nunq̄ȝ dāabiť adultus atq̄ȝ vtens rōne quē error inuincibilis excusat si in illum errorem incidit sine culpa. Ad nonū ꝙ finis ꝓncipalis intentus eoꝝ est salus ꝛ cōuersio ad fidem, sed finis secūdarius ē extirpatio. Unde si voluerit credere nō interficientur. Sic finis ꝓncipaliter intentus medico, est sanare si possit pedem putridū, Et scđo intendit si hoc non possit pedē abscindere. Et q̄ñ diciť ꝙ nō sunt cogendi ad fidem. Dicendum ꝓprie loquendo nō possunt cogi ad fidem, ꝑnt tñ cogi desistere a blasphemijs ꝛ alijs erroribꝫ possunt etiaȝ cogi ad quasdā dispōnes preuias fidei. Silr' cum bellatoribꝫ debent ꝑdicatoribꝫ assistere, vt ex vna parte alliciantur, ꝛ si assentire noluerint feriantur Quia dictum est respōdendo ad tertiū argumentū, ꝙ Petrus gladiuȝ extraxit tēpore passionis christi, dubium esse potest an ipē peccauerit hoc faciendo. ꝙ nō. Quia ex amore ꝓpi hoc fecit. Uñ Hyero. Petrus fecit hoc eodē mentis ardore q̄ ꝛc. Rabanus etiaȝ in hoc facto cōparat cū phinees. Sciebat eñ ꝙ Phinees puniendo sacrilegos mercedē iusticie et sacerdotij ꝑhennis acceperat. Sȝ ad oppositū est ꝙ dñs eum sup facto increpauit ergo peccauit Et p̄terea nec iudex fuit nec a iudice auctoritatē habuit. ergo puniendo licet peccatorem. errauit Dicendū est ꝙ peccauit excusatur tamē in parte ꝓpter zelum quo fecit Sicut Moyses qui egyptum occidit. Exo. ij. Iste eñ zelauit pro dño suo, Moyses pro fratre suo. Et ideo si Moyses ꝓpter zeluȝ quē habuit ad fratrē est excusabilis aliquo mō de homicidio egypti sine auctoritate legis ꝯmisso multo forti⁹ Petrus q̄ ductus zelo dñi sui quē sciebat eē deū excusand⁹ est Uñ aug⁹. xxij cōtra Faustū de Moyse et petro in hō casu loquens ait. Uterq̄ȝ nō detestabili īmanitate ꝛ nō emendabili aīositate iusticie regulā excessit

vter q3 eñ odio improbitatꝭ aliene, sed ille fraterno. iste diuīo licet adhuc carnali amore peccauit. hec Aug⁹. Ad primū dōm q amor ille fuit carnalis, ⁊ ideo Petꝝ nō excusauit. Eo dem eñ amore mor⁹ dissuasit xpo alias ne pateretur, ꝓpter qđ dñs eū increpādo sathan appellauit. Math. xvj. Ad secūdum de dicto Rabani nō similis fuit phinees zelo discreto. Petrus zelo impetuoso maxime in p̄ntia magistri: sine cuius imperio nihil debebat fecisse Similit̄ Phinees fuit sacerdos ad quē ꝑtinebat punitio peccatoꝝ in veteri lege Et similit̄ Matathias q̄ trucidauit idolatrā sup araz. j. Mach. ij. Sed ꝯtra adhuc in excusatōem Petri arguit̄, q xp̄s p̄ceperat ante, q qui nō haberet gladiū vendēdo tunicā emeret gladium. Et rn̄derūt q duos haberēt in ꝓmptu Et dicit xp̄s q sufficit. Ad istud rn̄det Augustinus. xij. ꝯtra fausti. Utiq3 dn̄s iusserit vt ferrū discipuli eius ferrēt, s3 nō iusserat vt ferirēt qz nec ad h̄ ferre p̄cepit, nec erant qui gladijs vti potuissent, nec vsq3 tūc de emendis gladijs p̄ceptum dedisset, qz s̄m Lucā iussit hoc post cenā qn̄ iam oportune emi nō possent. S3 voluit ꝑ illud ꝟbum ostendere, q tp̄s sue passionis iminebat, vbi gladioꝝ fuisset nc̄itas si se defendere voluisset: sicut noluit Ad l̄ram dici pōt q q̄dam de discipulis q̄ magis animosi fuerūt sicut Petrus, cū frequēter audissent q tradēdus erat in manus peccatoꝝ, de gladijs sibi ꝓuiderūt, vt si forte opus esset: mḡrm suū defenderent, nō xp̄us hoc noluit. et iō Petrus gladio ꝑcutiens: peccauit, qz volūtatem dn̄i sui nō inq̄siuit, et iō licet excusat̄ aliq̄ mō, vicz inq̄ntū fecit hoc ꝓpter zelum mḡri amoris quē habebat ad mḡrm suū dn̄m n̄rm ih̄m xp̄z, n̄i nō excusat̄ a toto, imo s̄m doctores ipe peccauit. Et sic docet Aug⁹ libro p̄allegato. Istud fuit signū ꝓbitatis future i petro ⁊ magne eius zeli ꝓ eccl̄a, l3 zelus fuerit indiscretus S3 si ꝓ excusatōne bt̄i Petri adhuc replicaretur q licētiā postulauit dicēs. Dn̄e Si ꝑcutimus i gladio Luc. xxij. Dicat̄ q ꝓpter zeli ipetuositatē nō expectauit licētiā. nā nō sp̄ sufficit petita s3 obtēta licētia Lectio LXVI

Sic et nos nati cō

tinuo desinim⁹ eē: ⁊ ꝟtutis q̄dē nullum signū valuim⁹ ōn̄dere In malignitate aūt n̄ra ꝯsūpti sum⁹. Posita reprobatōne terrene felicitatꝭ ꝑ exēpla. h̄ ponit̄ adoptatio ꝑ ꝟba plana. Dicēt eñ mali ꝯtēplantes vitā suā trāsactā sine fructu sic̄ vmbra q̄ euanescit, sic̄ nūtius q̄ p̄cessit. sic̄ nauis trāsfretans. ⁊ sic̄ auis trāsuolans, ⁊ sicut sagitta aerē penetrās. Sic ⁊ nos nati ꝯtinuo desinim⁹ eē Hō eñ natus stati cū incipit viuere etiā incipit mori. cui⁹ viuere ē a vita trāsire Un̄ aug⁹. xiij. de ciui. dei. c. ix. Ex q̄ q̄s q3 in isto corꝑe moriturō eē cepit. s3 in eo agit̄ vt mors veiat. hoc eñ agit eiu᷑ mutabilitas toto tp̄e vite h⁹ si tn̄ vita dicēda ē vt veniat̄ in mortē. Nemo q̄ppe ē q̄ n̄ ei mo mors post ānū sit ꝓpinquior q̄3 ei añ annū fuit et cras q̄3 hodie. ⁊ hodie q̄3 heri. ⁊ paulopost q̄3 nūc. ⁊ nūc q̄3 pauloañ Qm̄ q̄cq̄d crasde tp̄e viuit̄, h̄ de ip̄o spacio viuēdi demit̄, ⁊ etiā q̄tidie fit min⁹ minusq3 q̄d restat: vt et oīno nihil aliud sit tp̄s vite hui⁹ q̄3 cursus ad mortē. vn̄ Sene. ep̄l̄a. lix. s̄m libꝝ n̄rm. Quotidie morimur. q̄tidie eñ demit̄ aliq̄ ps vite. ⁊ tunc q̄3 cū crescim⁹, vita decrescit. Infantiā amisimus. deiñ puerītiā. deiñ adolescētiā. vsq3 ad seniū. Quicq̄d trāsit tp̄is perijt hūc ip̄m quē agim⁹ diē cū morte diuidim⁹. Nō solū aūt fatebūtur se fuisse dū vixerūt moriētes ꝯtinue naturalit̄. s3 et delinq̄ntes mortalit̄, Un̄ subdūr. Et ꝟtutis q̄dem nullū signū valuim⁹ ostēdere stāte vicz malicia quā amauim⁹. Sicut dī de ligato q nō pōt ambulare. ⁊ tn̄ si soluat̄, potēs est ad ambulādū. Eodē mō petōr dū ligat̄ petō, ad opus ꝟtutꝭ nō valet, s3 illa īualitudo eū nō excusat qz ip̄e ē sibi ipi cā talis illicite impotētie vt dic̄ Ansel. li. j. Cur ds hō. c. xiiij. Et iō ꝯcludūt flebilē ꝯclusionē. In malignitate ꝯsūpti sum⁹. E cōuerso ē de iustis i q̄bus etiaz si peccēt et fiāt maligni, ip̄a tn̄ malignitas i eis ꝯsumit̄ ꝑ pn̄iam ⁊ miscd̄iam diuinā. Treñ. iij. Misericordia dn̄i q nō sum⁹ cōsumpti. Uirtutis q̄dem nullū signū valuim⁹ ōn̄dere Nota q tria sūt signa ꝟtutis s. in opatione hūana. Si hō opat̄ faciliter delcānter ⁊ ꝑseuerant̄ Primū cū sit ꝟtus circa difficile opari. tn̄ faciliter circa difficile, signū euidēs ē mḡne ꝟtutis Scd̄m signū est delcābiliter opari. nō cū murmure. nō cū excusatōe, nō cū tedio. Un̄ aristo. ij. ethi. dic̄. q signū h̄n̄tis habitū est supueniēs delcātio. Et iō de sctis dī in p̄s. q ibūt de ꝟtute in ꝟtutē delcābilit̄ Tertiū signum est opari bona ꝑseueranter. Un̄ de caleph dī. Ecci. xlvj. Usq3 ad senectutē ꝑmāsit illi ꝟtus. Et de ap̄lo Act. iiij. Uirtute mḡna reddebāt ap̄li testioniū dn̄i n̄ri iesu xp̄i. Ista sūt ꝟa tria signa ꝟtutis q̄ null⁹ mal⁹ pōt ōn̄dere S3 sūt q̄dā falsa signa ꝟtutis q̄ mali p̄n̄t Est eñ honor signū ꝟtutis s̄m aristo. iiij. ethi. Un̄ q̄ honorat aliū. signū est eū eē ꝟtuosū. S3 certe istud signū ē fl̄m qz freq̄nt̄ honorant̄ q̄ paꝝ valēt. Silr̄ dignitates et dn̄iū tp̄ale ⁊ p̄latōes et officiū. signa sūt ꝟtutis S3 freq̄nt̄ fallūt in p̄s. Posuit in egypto signa sua. Egypt⁹ interp̄tat̄ tenebra ⁊

B

in tenebrosꝭ ponūtur freq̄nter illa signa. No-
ta q̄ď delcābiliter ⁊ vtuose debem⁹ insistere o-
peribꝫ vtuosꝭ Vñ glosa sup illud ps. In custo
diēdis illis retributio mlta. Nō tm̄ p eis i fu
turo reddet pmiū. s; hic i coꝝ custodia mgnū ē
gaudiū. Cui⁹ gaudij rō est tal'. Virt⁹ cōsistit i
medio. sic dr̄. ij. ethi. Et natura sp̄ delcātur de
medijs sicut p extrema corrūpit. Visus delcā
tur in viridi q̄ ē medius color int' albū ⁊ nigꝝ.
Tact⁹ i tepido q̄ ab excessiue calido et frigido
corrūpit. Silr naturalit' mulier gaudet cū pe
perit filiū. Si bufonē siue mōstꝝ aliqď pepe-
risset mirabilit' tristaret. q2 foret ꝯtra naturam
Sic et aīa rōnal' qñ pfert opus viciosuz siue
pctm̄ valde dz tristari q2 ꝯtra naturā rōnis q̄
si mōstꝝ est. s; qñ vtuosuz opus pfert cū diffi-
cultate et labore maxīe gaudere dz Joh. xvj.
Mulier cū parit tristiciā hz q2 venit hora ei⁹.
cū aūt pepit filiū nō meminit pssure ꝑpter gau
diū. Gaudiū āt vtutꝫ q̄drupl'r gaudiū mūdi ex
cedit. Cōtinuitate puritate dignitate ⁊ salubri
tate. Cōtinuitate. q2 Prouer. xv. Secura mēs
q̄si iuge cōuiuiū. Hō carnal' nō sp̄ sedet ad mē
sam corpalē. Sz hō vtuosus sp̄ ē in mēsa de-
lectatōis iuē. Phil. iiij. Gaudete in dño. iterū
dico gaudete. Et p oppositū. Job. xx. Gaudiū
hypocrite ad instar pūcti Scdo pcellit pu-
ritate. Dulcedo felicitatis mūdane mixta ē mlt'
tis amaritudinibꝫ. et h̄ facit ds sic nutrix ama
rū ponit circa mamillā qñ vult pueꝝ ablacta-
re. Aug⁹. viij. ꝯfes. c. ij. Tu sp̄ aderas misericor
diter seuiēs et amarissimis ꝯfusionibꝫ aspgēs
oēs illicitas iocūditates meas. Ita vt q̄rerez
sine offēsiōe iocūdari: ⁊ vbi h̄ possez: nō inue
ni. Nūq̄d ꝑpter te dñe q̄ fingis laborē in pre-
cepto. et pcutis vt sanes. ⁊ occidis vt moueā-
mur abs te. Idē vij. li. in fine. Ve aīe audaci q̄
sperauit se meli⁹ hr̄e si a te recesserit. Versa ⁊
reuersa in dorsum; ⁊ in ventrē in latera. dura
sunt hec oīa tu solus requies. Tercio in di-
gnitate pcellit. quia nō datur nisi sanctꝫ ⁊ dei
amicis. Tpalia et naturalia dant' bonis ⁊ ma
lis ⁊ freq̄nter abūdanti⁹ malis. Unde aug⁹.
j. de ciui. dei. c. iiij. Ista tpalia bona et mala vo
luit deus bonis ⁊ malis eē cōia. vt nec bona
cupidius appetant. q̄ mali q̄z hr̄e cernūt. nec
mala turpit' euitent' q̄bus ⁊ boni plerūq; affi
ciūtur. Vñ ptz q̄ gaudiū de vtute pcellit di-
gnitatē. Itēꝝ ptz illud q2 gaudiū vtutis ē in il
lis de q̄bꝫ dignū ē gaudere. sic dic̄ glo. sup il-
lud ad Gal'. v. Fruct⁹ spūs ē caritas. gaudiū.
Et p oppositū. Prouer. iij. Stultoꝝ exultatio
ignominia. Prouer. ij. Letant' cū male fece-
rint ⁊ exultāt i rebꝫ pessimis. Vñ aug⁹. Quid
est mūdi gaudiū. breuit' dico. seculi leticia est i-
punita neq̄cia. s. luxuriari i spectacul'. ebetate i
gurgitari. turpitudine fetere. ⁊ nihil male pati
Hoc gaudiū peius ē dolore. Peius eñ ē gaude
re de iniq̄tate q̄z dolere de corruptōe. Quarto
gaudiū vtutis pcellit gaudiū mūdi in salubra
te. fac eñ mōm ꝯtēnere ⁊ de diabolo triūpha
re. vñ in vitaspatꝝ dixit anthoni⁹ Unica ratō
vincēdi inimicū est leticia spūalis. Vñ sic dr̄
Eccl. xxx. Iocūditas cordis ē hec vita hoīs et
thesaurus sine defectōne sanctitatis. Unde
in libro de spū et aīa. virtus sic describitur.
Virtus est habitus mētis bñ institute ad mo
dū regni qď bñ est institutū si recte in eo cōsu
lat'. recte in eo pcipiat' ⁊ recte obediat'. Isto
mō mens bñ instituta est cū ratio recte cōsulit
volūtas recte pcipit ⁊ sensus recte obediūt Et
sine isto regimine puersit' mens regit'. Et assi
milat' regno Roboā. iij. Regū. xij. q̄ relicto con
silio senū. iuuenibꝫ acquieuit. Ubi eñ virtus
nō est. qď fuire debuit. imꝑat. Et qď dñari de
beret: ministrat. Et ideo regnū sub eo diuisuz
est. Sene. ep'a. lxx. Gaudiū virtutꝫ velut fōs
in domo ꝓpria nascens. Et in alia q̄dam ep'a
Existimas me detrahere tibi mltas volupta-
tes q̄ fortuna subinoueo. q̄ spe dulcissima ob-
lectamēta censeo deuitādo. imo cōtra nolo vt
q̄z tibi deesse leticia. Volo illam tibi domi na
sci. Nascit eñ aliq̄n sine tēpo. si turpe iudicat
eū. sīn q̄ ridet dz esse alacer ⁊ fides ⁊ prudens
et sup oīa erect⁹. Eccl. xxx. Nō ē oblectamētū
sup cordis gaudiū. Vñ virtus facit q̄si dupli
cē padisuz. terrestrē vicz et celestē in corde ho-
minis. Eccl. xl. Gr̄a dei sicut padisus in bñdi
ctionibꝫ. Assilatur eñ mens virtuosi padiso
terrestri in tribꝫ. Amenitate. iocūditate. et secu
ritate. Duo pma faciūt ibi quattuor virtutes
velut q̄tuor flumina padisi mentem irrigātes
Vñ glosa Greg'. sup illud Geñ. ij. Fluui⁹ eg.
de lo. vol. pa. ad irri. pa. Quatuor flumia padi
sum irrigant. s. dū his q̄tuor virtutibꝫ cor in-
fundit ab oīm carnaliū desideriorꝝ estu tpat'.
Altitudo facit securitatē. dicit eñ Strabꝫ sup
illud Geñ. ij. Plātauerat aūt do. deus padisuz
volup. q̄ padisus attingit ad lunarē circuluz
Et Seneca dic̄ q̄ talis est sapiētis anim⁹ q̄lis
mūdus sup lunam. Scdo notādū. q̄ padi-
so celesti mens virtuosa in q̄tuor assimilatur.
Est eñ celū locus diuine habitatōnis. locus
generalis illumiationis. locus ordinate dile-
ctionis ⁊ locus gaudij ⁊ exultatōnis. sic mēs
virtutibꝫ adornata ē dei habitatio. vñ Hiero.
nihil q̄etius. nihil puri⁹ ea mēte dz esse q̄ in dī
habitaculū pparanda ē. qm̄ nō tēpla fulgentia.
nō gēmis altaria distincta delectāt. s; aīs orna
ta vtutibus. Per picturā in domo pōt discer

E

D

hi dom⁹ officiū. Alit eñ depingit taberna. alit capella. In capella depigun tur gesta sctō rū. In taberna gesta fatuoꝝ. Ita moralit quī mentē hoīs possit videre qñ est ornata ꝟtuti bus diceret eā capellā vl' tēplū filij dei. j. Coꝛ. iij. Nescitis q tēplū dei sitis ꝛ spūssctūs habi tat in vob. Ex q arguit apl's sic. Si q̄s aūt tē plū dei violauerit, disꝑdet illū deus Tēplū eñ dei sctm̄ est qđ estis vos. Qñ eñ mēs hūana spoliaf ꝟtutib⁹ et vitijs deturpaf. tūc fit taber na demonioꝝ. j. Coꝛ. x. Nolo vos esse socios demonioꝝ. In h̄ g̃ loco mēte. s. hūana libenter inhabitat deus fm Bern. qꝛ est celū suū qđ ñ sicut ceteros dixit tātū vt fieret sed pugnauit vt acq̃reret, occubuit vt redimeret. Solēt eñ hoīs mancia ab eis edificata ꝛ pdita. ꝛ iterū acq̃sita multū diligere. Scđo mēs ꝟtuosa ē locus generalis illumīationis. Vñ tota lux cōditionis hūane a mēte deriuaf. Vñ Bern. Sicē terra sine celo obscura est ꝛ opaca. ita cor pus sine mēte. Lux aūt sapiē non introibit in maliuolā aīam, sed tm̄ in ꝟtuosam Tertio est locus ordinate dilcōnis, ita aīa ꝟtuosa Au gustin⁹ deciui. dei. li. iij. Vera diffinitio ꝟtu tis ē q ꝟtus ē ordo amoris Quarto celum ē locus gaudij ꝛ exultatōnis et certe nullibi est gaudiū nisi vbi ē virtus. Math. v. Gaudete et exultate. Ecce eñ merces vra m'ta est i celis Vñ Seneca. epl'a. lxxx. Vnū hoīs bonū ꝟpa ptus est q̄ inter ꝓsperā fortunā ꝛ aduersaz sup ba incedit cū magno vtriusq̄ ꝯtēptu Virt⁹ te corē duceq̄ ꝯsiderat sꝫ sine mgr̄o vitia discū tur. Vñ idē de naturalib⁹ questionib⁹. li. vij. Difficilis ī vietu ē ꝟtus. duce rectoreq̄ ꝯside rat, sꝫ sine mgr̄o vitia discūtur. hec Senc. Et tū ad vitia totus mūdus nos docet. ad ꝟtutes pauci ꝛ certe mag' veteresq̄ moderni. vñ si ad vitā antiq̄ꝝ respicim⁹. m'ltos ꝟtutum docto res hēm⁹. Grego. in moral'. li. j. ca. vij. Ad ostē dendā innocentiā venit abel. Ad docēdū mū diciā venit Enoch. Ad insinuandā longani mitatē spei ꝛ opis venit Noe. Ad manifestan dā obediētiā venit abraā Ad demōstrādā vite ꝯiugalis castimoniā venit isaac, ad insinuādā laboris tolerantiam venit iacob, Ad rependē dā p malo bone retributōis grām veīt iosep h Ad oñdendā māsuetudinem venit Moyses. Ad insinuādā ꝯtra aduersa fiduciā venit Jo sue. Ad oñdēdā int flagella patiam venit Job Sꝫ ad oīm moꝝ regulā oñdēdā venit fili⁹ dī. bō xp̄s iesus Lectio LXVII

Talia dixerūt in in

ferno hi q̄ peccauerūt. Qm̄ spes i pij tanq̄ lanugo est q̄ a vento tollit et tanq̄ spuma gcilis q̄ a ꝓcella disꝑgitur ꝛ tā q̄ fumus qui a vento diffusus est. ꝛ tāq̄ me moria hospitis vni⁹ diei ꝓtereūtis. Postq̄ spūssanct⁹ recitauit reproboꝝ cōfessionē quaz de semetipsis ꝯfusibiliter faciēt tā in iudicio ge nerali q̄ deinceps in pena infernali in ꝑpetuū Hic ponit finem ꝛ eiusdē sentētie ꝯfirmatōez. Et circa hoc duo facit. qꝛ ꝑmo ponit dictoꝛuz recapitulationē. Scđo coꝝ cōfirmatōem Se cūda ps ibi. Qm̄ spes impij. Dicit g̃ primo sic Talia dixerūt in inferno. Talia vicz expssiua hūane fragilitatis, ꝯdēnatiua ꝓphane ꝑuersi tatis, exemplatiua vl' exterminatiua mūdane felicitatis, dixerūt in inferno. ꝛ ideo frustra qꝛ in inferno nulla est redemptio, quia si talia cū penitentia cōfessi fuissent in vita, fuissꝫ eis cō fessio fructuosa. Talia g̃ dixerūt in inferno. hi qui peccauerūt, i. in pctō finaliter sine peniten tia decesserūt. Et hec dicta coꝝ sūt vera. Vñ posita recapitulatōne ponit cōseq̄nter dictoꝝ eorūdem cōfirmatōez ꝛ spēaliter q̄tū ad vnuz articulū vicz de spe pūtis felicitatis. quā mali hūt dum viuūt. Hui⁹ aūt spei vanitatē osten dit spūssanct⁹ ꝑ quatuor exēpla. Cōparat aūt spem siue ꝓsperitatem imploꝝ q̄ reputant se fe lices ꝑ voluptates et diuitias sine cultu dei ꝛ bonis morib⁹ quattuor reb⁹ multū trāsitorijs ꝛ parui valoris, vicz flori desiccato sup herb as spume cōgregate sup aquas, fumo ignis, ꝛ me morie hospitis. dicit ergo sic. Talia dixerūt in inferno, hi qui peccauerūt ꝛ verū dixerūt qm̄ spes impij, i. ꝓsperitas in quo sperauit, est tan q̄ lanugo que a vēto tollitur Lanugo in ꝓpo sito, dī illud qđ stat sup capita q̄rūdam herba rum flore desiccato. ꝛ habet silitudinē aliq̄ mo do ad lanā, et iō vocaf lanugo Ista lanugo qñ est sicca statim a modico vento tollif et relinq̄t extremitatē herbe quasi caput rasum. sicut pa tet sup florem marcidū et desiccatū herbe q̄ vo catur des leonis, sup capita carduoꝝ. simili' inuenif lanugo res vana et valde transitoria. Lanugo etiā fm Papiā dicif ꝑma capillatio barbe, sed sic nō accipif hic. Scđo spes im pij est tanq̄ spuma gracilis q̄ a ꝓcella disꝑgif Spuma fm Britonē dī a spuo is. qꝛ spuitur. id est ꝓijcif, Est eñ sordes vndaꝝ. vñ mustum et ea q̄ coquūtur spuma purganf. Et simili' ex collisione aquaꝝ ad inuicē generaf spuma stās in supficie aque Procella ē repētin⁹ vētus seu imper⁹ vēti vl' marin⁹ fluctus vl' tēpestas plu uie. Manifestū est aūt q spuma cōgregata in supficie aque facillime disꝑgitur a ꝓcella Ter tio spes impij est similis fumo q̄ statim a ven to diffundit Fum⁹ quāto altius ascēdit: tanto mag' deficit, ꝛ q̄to mag' diffūdif ꝛ dilataf tāto

citius dissipatur. in ps. Deficientes tanq̄ fumus deficient. Quarto spes impii. i. prosperitas seculi in qua sperat impius: est tanq̄ memoria hospitis vnius diei pretereuntis. Hospes qui tm̄ vna die manet in domo ⁊ stati recedit, cito traditur obliuioni apud illos qui illū receperūt ⁊ ꝯtinue nouos recipiūt. Mūdus ē hospitator qui ꝯtinuo nouos homines receptat ⁊ receptos emittit a domo. Eccl. i. Generatio preterit: generatio aduenit. terra autē in eternū stat. Talis hospitator multa facit.

B

Primo vsum domus ⁊ vtensiliū suoꝝ concedit hospitibus sꝫ nō dominiū. Scd̄o idē successiue vendit diuersis, mūdat enī camerā et denudat vt hospes emat paleas, ⁊ cū recesserit camerā iterato denudat vt easdē paleas alius de nouo emat. Tertio nō ꝑmittit hospitatum meliora emere extra hospitiū suū. Vn̄ licꝫ sit melius vinū meliores auene ⁊ melior panis ī hospitio vicino q̄ ibi. nō lꝫ hospitato illa cōparere, sꝫ postq̄ hospitiū suū acceperit: quicquid necessarium est ab hospite suo emit. Quarto hospitator pulcherrimū vultum facit, ⁊ obedienter ꝓ oīa deseruit. Sed in fine strictissimū cōpotum exigit. Quinto hospitem recedentē et nō reuersuꝝ ꝑpetue tradit obliuioni. Ista quinq̄ facit mūdus hoī. Vsuꝫ enī reꝝ mūdanaꝝ ꝯcedit hoī nō dominiū. Vn̄ nihil secū ꝑmittit asportare sꝫ cū illis cū quibus intrauit cū illis exibit Eccl. v. Sicut egressus ē nudus de vtero matris sue. sic reuertetur ⁊ nihil afferet secū de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas q̄mo venit sic reuertetur. i. Thymo. vi. Nihil intulimus ī hūc mūdū haud dubiū q꞉ nec auferre possum⁹. Scd̄o idē successiue vēdit diuersis. Sic mūdus eandē dignitatē idē officiū, idē manerium successiue vēdit diuersis. Tertio nō ꝑmittit hoīem gaudiū celi emere nec delitias extra mūdū existentes licet sint meliores q̄ ipse habeat. Non enī vult lex mūdi q̄ hō largiatur elemosynas, sꝫ q̄ expendat potius circa delicias ⁊ pompas. Unde Greg⁹. xiiii. moral. c. xiiii. Desideriū celestiū nesciūt qui cor in terrenis voluptatibus defigūt. Quarto facit hōi: quē intendit decipere optimum vultum, sicut xp̄o fecit iudas qn̄ cū ꝓdigit. Vn̄ Aug⁹ in ep̄la ad dyoscoꝝ ⁊ est epistola lxviii. Mūdus iste ꝑiculosior ē blādis q̄ molestis, ⁊ magis cauēdus ē: cū se allicit diligi q̄ cū se admonet cogit contēni. Seruit hōi ad nutū, dat sanitatē, diuitias ⁊ amicitias. Sꝫ in fine strictissimū cōpotum exigit de expēsis. Vn̄ Aug⁹ in cōfessional. Cui⁹ rei gr̄a militatis. Maior ne poterit eē spes vestra in mūdo: q̄ vt amici mūdi sitis. Et ibi quid nisi vas fragile plenū ꝑiculis, ⁊ ꝑ quot ꝑicula ꝑuenitur ad maius ꝑiculum. pereāt hec oīa: ⁊ dimittam⁹ hec vana ⁊ inania ⁊ ꝯferam⁹ nos ad solā inquisitōē caꝝ que finē nō hn̄t. Vita hec miseria ē mors incerta subito subrepit. ⁊ post hec negligētie supplicia luēda sūt. Quinto hospitē recedērē ꝑpetue obliuioni tradit. Eccl. xi. Malicia hore obliuionē faciet luxurie magne ⁊ in fine hoīs denudatio opm̄ illi⁹. Et Sap. ii. Nomē nr̄m obliuionē accipiet ꝑ tp̄s ⁊ nemo hēbit mēoriā opm̄ nostroꝝ.

C

Dubitatio liralis, vtꝝ dānati in inferno agāt ꝑniam de eo q̄ peccauerūt. Q̄d nō. q꞉ fm̄ Aug. de fide ad pe. ca. xxvi. Et allegat magister. iiii. sniaꝝ. di. l. ca. i. Sicut illi qui cū xp̄o fregnabūt nullas in se male volūtatis reliquias habebūt. ita illi qui erūt in supplicio ignis eterni cū diabolo ⁊ angelis eius deputati: nullā habebūt vlterius requiē, qui bonam alteri⁹ nō potuerūt hīc voluntatē, sꝫ ꝑnia de peccatis ē bona volūtas, qui non agēt ꝑniam de peccatis. Preterea Bern. sup Can. ser. viii. dicit q̄ dānatus sp̄ vult iniquitatē quam fecit. Ergo nunq̄ penitebit. Preterea Dam. Quod ē hominibus mors est angelis casus. qui sicut angeli post casū nō habēt voluntatē inuertibilē a malo cui adheserūt Ita hoīes post mortē. Preterea sicut gr̄a inclinat bonos ad bonū Sic pctm̄ inclinabit malos ad malum, sꝫ sancti ꝑ grām sic inclinabuntur ad bonū, qd̄ sp̄ placebit eis bn̄ fecisse. Ergo malis sp̄ placebit peccasse. Preterea magis mala erit volūtas dānatoꝝ in inferno q̄ pctōrum in mundo. Sꝫ aliqui pctōres sunt ita excecati. vl̄ indurati ꝑ malum habitum peccādi q̄ nō possunt penitere. Sicut sunt heretici ⁊ illi qui letantur cū male fecerint ⁊ exultabūt in rebus pessimis Prouer. ii. Ergo a mlto fortiori dānati nō poterūt penitere. Ad oppositū ē beatus Aug⁹. de fi. ad pe. ca. xxvi. vbi dicit q̄ tātū in vita ista est ꝑnia fructuosa. Mali ꝓo in futuro habebūt ꝑniam de malis suis, sꝫ indulgētiam nō habebūt. Preterea caplo isto dicitur q̄ impii dicent intra se ꝑniam agentes Hi sūt quos aliqn̄ habuim⁹ ⁊c. Itē Aristo. ix. Ethi. penitudine replētur praui mox enī tristantur de his de quibus prius delectati sunt. Ergo dāmnati cū sint maxīe praui maxīe penitebūt. Ad q̄stionē dicēdum, q̄ penitere de pctō ē duplex Per se vl̄ ꝑ accidēs. Per se penitet de peccato qui detestatur peccatū inquātum ē peccatum vl̄ inq̄tū ē dei offensiuū. Per accn̄s ꝓo penitet quis rōne alicui⁹ ānexi peccato, vicꝫ pene sequētis pctm̄. Primo modo mali nō agēt penitētiam. Vn̄ vellēt se nō peccasse ꝓpter dolorem quē sustinēt, nō ꝓpter iusticiā quā amiserūt. Ad p̄mū dicēdum q̄ velle nō peccasse amore iusticie est bonum, nō autē velle se nō peccasse ꝓpter solam penaꝫ euitādā. Ad scd̄m Bern.

veꝝ est q̄ p se loq̄ndo noluīt se peccasse: peni-
tent tñ p accidēs. Ad tertiū de Dañ, dōm q̄
ñ erit eis auersio volūtat̄ a pctō ꝯmisso ꝑpter
peccatū, sed a pena erit auersio volūtatis coꝝ.
Ad quartū dōm q̄ sanctis semp placebit
se bñ fecisse, quia nihil erit adiūctum q̄re de-
beret eis displicere. Sed malis erit pena ad-
iūcta ꝑpter quā p accidēs dolere poterūt d̄ pec-
cato. Ad q̄ntū dōm q̄ nō sūt aliq̄ ita mali q̄n
pñt in pñti ad puiam deduci vt doleant d̄ pec-
cato p accñs: si puniātur graui pena. Licet nō
pñt deduci ad hoc p violentiā q̄ peniteāt vir-
tuose. hoc est cōis snīa in hac lcōne

Lectio LXVIII

Iusti autē in per-

petuū viuent, et apud dñm est mer-
ces coꝝ, & cogitatio coꝝ apud altis-
simū. Postq̄ declaratū est q̄liter reprobi se
habebūt in pena, hic ostēditur q̄liter iusti se ha-
bebūt in glīa. Et circa h̄ duo fiūt, q̄r p̄mo de-
scribit sp̄ussanct⁹ sctōꝝ retributōem, scdō re-
dit ad describendū maloꝝ punitōnez. Scda
ps ibi. Et accipiet. Circa primū duo facit. nā
p̄mo ostēdit q̄ntam in pñti hñt securitatē, scdo
q̄ntā in futuro recipiēt felicitatē. Scda ps ibi
Iō accipient regnū. Quantū ad p̄mū dicit sic
Iusti aūt &c. Viuēt inq̄ȝ vita glīe, q̄ p̄us vixe-
rūt vita nature & grē q̄ consistit in nuda dei vi-
sione. Ioh. vij. Hec ē vita eterna vt cognoscāt
te solū veꝝ deū & quē misisti ihm xp̄m. Viuēt
ergo sancti in ꝑpetuū: nec miꝝ. Dicit eñ ꝯmē-
tator sup libro de vita & morte, q̄ entia in q̄bꝰ
dñatur mixtio ignis & aque: sunt lōgioris exi-
stentie. In iusto āt est mixtio ignis caritatis &
aque patie in tribulatiōe, Et iō nō est mirū si
sint magne ꝑmanentie, Et apud dñm est mer-
ces coꝝ. Qui seruit fideli dño certus est de fi-
deli mercede. Qui aūt infideli freq̄nter decipi-
tur. Sed d̄s est iustissim⁹ dñs. In ps. Iustus
dñs in oībꝰ opibꝰ suis. Quia iust⁹ dñs & iusti-
cias dilexit. Et iō vnicuiq̄ȝ iusto dic̄ d̄s illud
Gen. xv. Ego ꝑtector tuus sum, & merces tua
magna nimis. De hac mercede dicit Augusti-
nus de verbis dñi loquens deo. Dñe inq̄t ꝑ-
A misisti mihi oīa bona si amem te. Da te solum
et sufficit mihi. Per oppositū mali dñi defrau-
dant seruos suos suientes de mercede condi-
gna & hoc est graue peccatū. Quatuor eñ ge-
nera pctōꝝ in scriptura inuenim⁹, que dicū-
tur clamare ad dñm pro vindicta, vicȝ oppres-
sio pauperꝝ, clādestinū homicidiū, flagitiū so-
domiticū, & fraudatio operioꝝ i mercede. De
pauperꝝ oppressione & p̄cipue pupilloꝝ & vidu-
arū q̄uo clamant ad dñm declarat̄ Exodi. iij.
vbi dicit̄, q̄ ascēdit clamor filioꝝ israel ab ope-
ribus ad dñm. Sed inter oēs opp̄ssiones cla-
māntes ad dñm vident̄ maxīe clamare opp̄ssio-
nes & extorte actōes facte ꝯtra viduas & pupil-
los q̄ sūt psone indigētes auxilio. Vñ signant̄
di Exo. xxij. Vidue & pupillo non nocebis, si
leseris eos vociferabūtur ad me & ego exaudi-
am clamorē coꝝ. Scdō clamat ad deū clan-
destinū homicidiū. vñ Gen. iiij. Cū Cayn oc-
cidisset frēm suū abel, dicit ad eū deus. Quid
fecisti. Ecce vox sanguinis fratris tui abel cla-
mat ad me de terra. Tertio clamat vitiū cō-
tra naturā. Gen. xviij. Clamor sodomoꝝ & go-
morreoꝝ multiplicat⁹ est & pctm̄ coꝝ aggraua-
tum ē nimis. De h̄ Aug⁹. iij. ꝯfes. c. viij. Flagi-
tia que sūt ꝯtra naturā vbiq̄ȝ & semp detestan-
da atq̄ȝ puniēda sūt q̄lia sodomytaꝝ fuerunt.
que si oēs gentes facerēt: eodē criminis reatu
diuina lege tenerent̄ q̄ nec sic fecit hoīes vt se il-
lo vterent̄ modo. Violat̄ quippe ipa societas
que eē deo nobis esse dȝ: cū eadē natura cui⁹
ille auctor est: libidinis puersitate polluitur.
Quarto clamat ad deū pro vindicta defrau-
dato suientiū siue famuloꝝ. Vñ Tobias do-
cuit filiū suū. Tobie. iiij. Quicūq̄ȝ aliq̄d tibi
opatus fuerit: statim mercedē ei restitue & mer-
ces mercēnarij oīno apud te nō maneat. Ob
multi iniusti faciūt dñi. qui mercedem debitā
certo tpe non psoluūt, q̄ famulos suos furari
cōpellūt, quia nūq̄ȝ erit famul⁹ fidelis domino
quē infidelē expitur i retribuēdo. De isto cla-
more dī Iac. v. Ecce merces oparioꝝ vioꝝ q̄
messuerūt segetes vias q̄ fraudata est a vobis
clamat & clamor coꝝ in aures dñi sabaoth in-
troiuit. Nō ic se hȝ deus ad hoīem sibi suien-
tē: sȝ mercedē sp hȝ paratā. Eccl. xj. Bñdictio
dñi in mercedē iusti festinat, & in honore velo-
ci ꝑcessus illi⁹ fructificat. Et Apoc. vltīo. Ec-
ce venio cito & merces mea mecū est reddere
vnicuiq̄ȝ fm opa sua. Est ḡ merces sanctoꝝ a-
pud dñm & cogitatio coꝝ apud altissimū. qua-
si diceret. Nihil peribit de labore iustoꝝ non
factū, nō verbū, imo nec cogitatio q̄n totū erit
pfecte redditum. Sap. x. Reddet deus iustis
mercedē laboꝝ suoꝝ. Ex q̄ sum⁹ serui & oparij
cōducti ꝑ mercede recipiēda, iuxta illō Mat.
xx. Sil̄e est regnū celoꝝ homini prīfamilias q̄
exijt p̄mo mane ꝯducere oparios i vineā suā.
Et infra Voca oparios & redde illis mercedē.
Nō debem⁹ eē ociosi. Vita eñ pñs est tēpus
opandi, & vita futura ē tp̄s festinādi & sabbati-
sandi. i. requiescēdi. vñ q̄ volūt mō hīc sabbatū
habebūt i futuro tp̄s laborādi. in ps. Labora-
bit i etñū & viuet adhuc i fine. Notādū ē fm
medicos q̄ Crisis sexta die ꝯtingēs reglarit̄ B

est ad malū, septia die est ad bonū crecicātis.
Vñ Gallen⁹ libro suo de Creticis dieb⁹, natu
rā septie diei regē eq̄pat, sexte ꝟo assilat tyran
no. Moralit̃ p infirmitatē laboꝛ pn̄tis vite in
telligit̃ in qua p opera pnīe laborare tenemur
Luce. xiii. Sex dies sunt in q̄b⁹ oportet labo
rare ⁊ opari, de hac aūt infirmitate aliq̄ creti
care ꝓponūt, sexta die in vita pn̄ti, ⁊ sunt illi q̄
ocio et quieti se dāt totalit̃ in pn̄ti. Sed certe
Crisis ista regularit̃ est mala. Nā q̄ hmōi ope
ra pnīe hic recusant, in futuro opa pene etet ne
psoluēt, Leuit. xxiii. Ois aīa q̄ afflicta nō fue
rit in die hac peribit de ꝑplo suo. Et p opposi
tū q̄ hic tribulant̃ in opibus pnīe ⁊ p peccatis
suis vexant̃, q̄si p sex dies laborāt et in septio
vite sue reqescūt, Exo. xxxi. Dies septima sab
batum est, i. requies scā dño. Et certe tūc est
pfecta crisis, quia tūc cessabit oīs infirmitas
tedii et tēptationū mūdi carnis ⁊ diaboli. Jo
hānis. iiii. Hora septima reliquit eū febris. et
qui sic reciāt sani fiūt. Est ergo sexta dies mo
raliter in creticādo quasi tyrānus, fm Galle
num, q2 illi qui deliciis et quieti se dant i hac
vita: carni se subiiciūt. Cuius somitē vocat au
gustinus tyrānum. Sz dies septim⁹ est verus
rex sub quo spūs libertatis donant. In cui⁹
figurā dī Dan. iiii. Rex venit die septio ad da
nielē ⁊ eripuit eū de lacu leonū. Nos ergo qui
mercedē speram⁹ opib⁹ meritoriis in vita pn̄
ti studeam⁹. Roma. iiii. Ei aūt q̄ opat̃ merces
imputat̃. nō fm grām sed fm debitū. Narrat
sextus Juli⁹. li. i. ca. xi. q̄liter Cirus rex psarū
aīos ꝑploꝝ in exercitu aīauerit ad pugnam.
Primo eīm toto vno die in q̄dam silua excī
denda mirabilit̃ fatigauit. Sequente ꝟo die
dedit liberalissimas epulas inter quas acces
sit ad eos et q̄siuit ab eis. quo die de illis die
bus magis gauderēt. vl̃ die successiōis vel die
epulatōnis. Illi rn̄derūt q2 die scdo. Tūc sub
iūxit. Per h̄ inq̄t ad illa pueniendū est, sic eci
am liberi et beati eē nō potestis nisi medos
viceritis atq3 ita eos ad cupiditatē precii cōci
tauit. Isto mō nobis sp̄ indefesse cogitandū
est. q2 ad mercedē vite eterne nō possum⁹ pue
nire nisi p laborcs pn̄tes. Siluā eīm pctōꝝ
securib⁹ iniquitatū nostraꝝ opz p cōfessionē suc
cidere die hui⁹ vite, si velim⁹ ad cenā vite eter
ne puenire, q2 Hiere. xxxi. Quiescat vox tua a
ploratu: et oculi tui a lachrymis q2 est merces
opi tuo: dic dn̄s. Sz q2 hec merces nō nisi iu
stis pmittit̃, videndū est q̄s sit rite dicēdus iu
stus. Describit̃ eīm Ezech. xviii. sic. Vir si fue
C　rit iust⁹ et fecerit iudiciū ⁊ iusticiā et in mōntib⁹
nō comederit ⁊ oculos suos nō leuauerit ad i
dola dom⁹ isrl. ⁊ vxorē pximi sui nō violaue
rit ⁊ ad mulierē mēstruatā nō accesserit ⁊ hoiez
nō cōtristauerit: pign⁹ debitori reddiderit. per
vim nihil rapuerit, panē suū esurienti dederit
et nudū opuit vestimēto. ad vsuram nō cōmo
dauerit, et ampli⁹ nō accepit. ab iniq̄tate auer
terit manū suā, et iudiciū fecerit veꝝ inter viꝝ
et viꝝ, et in p̄ceptis meis āmbulauerit ⁊ iudicia
mea custodierit, vt faciat veritatē, h̄ iustus est
et vita viuet ait dn̄s. In ista descrptione ponū
tur. xv. g̃dus iusticie. Prim⁹ g̃dus ē facere iu
diciū ⁊ iusticiā. Iudiciū p plenariā reat⁹ sui cō
fessionē. Iusticiā p cōdignā satisfcōem. in p̄s.
Feci iudiciū et iusticiā. Sz q2 forte nōnulli pe
nitētiā faciūt vt videant̃ ab hoib⁹. iō scōs gra
dus est, nō in mōntib⁹ comedere. In mōntib⁹ co
medit q̄ de multitudine bonoꝝ opeꝝ inaniter
delectādo gl'iatur. q̄lis fuit ille phariseus de q̄
Luce. xviii. q̄ dicit. Dn̄e grās ago tibi, qnia nō
sum sic ceteri hoies. ⁊c. In hui⁹ figurā legim⁹
Geñ. xxxi. q2 Labā inuitauit israel ad comedē
dū in mōntibus Galaad sup aceruū lapidum.
Nō sit cum diabol⁹ suggerit hoī vt de multi
tudine bonoꝝ opeꝝ glorietur. Sz q2 nō sufficit
de p̄teritis penitentiā facere nisi sequtur peni
tenda itez nō cōmittere. Ideo terti⁹ gradus
iusticie ē oculos nō leuare ad idola dom⁹ isrl.
idola sunt pctā q̄ a multis colūtur. ad hec nō o
culos leuare deb3 cm⁹ p cōplacentiā de pctō, sz
potius dicere cū p̄s. Auerte oculos meos ne
videant vanitatē. Quart⁹ g̃dus ē. vxorem p
ximi nō violare. Proxim⁹ noster est xp̄s. Luc.
x. Quis tibi videt̃ proximus fuisse illi q̄ incidit
in latrones. Et dī q2 samaritan⁹ qui ibi figu
rat christū. Vxor xp̄i est aīa humana. Quicū
q3 g̃ mala doctrina vel malo exēplo aīam pxi
mi corrūpit et allicit ad peccandū. h̄ moraliter
vxorē xp̄i violat ⁊ iniustū se esse declarat. i. Co
rith. iii. Quicūq3 tēplū dei violauerit disꝑdet
illū deus. Quītus g̃dus ad mulierē mēstrua
tā nō accedere, i. ad ꝑsonā vitus irretitā socie
tatē nō hīe. Leuit. xv. Qui tetigerit mēstruatā
īmūdus erit fm legē. et Prouer. xiii. Qui cum
sapiētib⁹ gradit̃ sapiēs erit. Amicus stultoꝛuz
silis efficiet̃. Et iō in p̄s. Cū scō sctūs eris ⁊c.
Mēstruata mulier inficit speculuz ⁊ maxime
nouū sicut dī de somno et vigilia. Sic mala p
sona infecta peccato, hoiem q̄nticūq3 putum
p nimiā societatē ⁊ maxie iuuenē inficit. Se
xtus g̃dus est hoiem nō cōtristari p irā ⁊ īpa
tiētiā. qd faciūt pacis ꝑturbatores in republi
ca. Exo. xxii. Aduenā nō cōtristab neq3 affli
ges. Roma. xii. Si fieri pōt cū oib⁹ hoib⁹ pacē
hn̄tes. Septim⁹ grad⁹ ē pign⁹ debitori red
dere. Ille pign⁹ debitori reddit q̄ iniuriam si
bi factam ex aīo oīno dimittit Exodi. xxii. Si

pignus a proximo acceperis añ solis occasuz reddes illi, h est si qs te offenderit: statim q̃tũ ad rancorẽ dimictias ei Ep h, iiij. Sol nõ occidat sup iracũdiã vr̃am Octau⁹ gradus ẽ. p vim nihil rapere. Moralit nõ solum rapina corpalis iusto interdicit, sed etiam spũalis. Est em̃ rapina triplex, glie, lascivie, et pecunie. Gloriã rapiũt supbi a deo, q2, j. Thymo, j. Soli deo honor et gloria. Et Esa, xlij. Glãm meã alteri nõ dabo Et Esaie, lxj. Ego dñs odio hñs ra. in ho. idest vanã glãm in bonis opibus. Lasciviã rapiũt lubrici. In cui⁹ figurã filij beniamin q̃ interptant asinini rapiũt sibi vxores õ v̇ginib⁊ choros ducẽtib⁊ in illo Judic, xxj. Pecuniã rapiũt avari, Esa, iij. Rapina paupis i domo vr̃a. Et Prouerb, xj. Alij diuidũt ppria et ditiores fiũt, alij rapiũt aliena ⁊ sp in egestate sunt. Aues rapaces sunt sp macilẽte, j. Corinth, vj. Neqȝ rapaces regnũ dei possidebũt Non⁹ grad⁹ est panẽ esuriẽti dare, nõ sufficit nõ rapere, imo opz alteri indigenti erogare, Esa. lviij. Frãge esuriẽti panẽ tuũ, Decim⁹ grad⁹ est nudũ operire vestimẽto, nud⁹ est qui sciã et v̇tutib⁊ caret. Vñ aĩa i sua creatiõe ẽ sicut tabula nuda in q̃ nihil depingitur, iij, de aĩa. Esa, lviij. Cũ videris nudũ operi eũ Undecim⁹ grad⁹ est ad vsurã non accõmodare. Ad vsurã ↄmodat q̇ pene eter͞ne se obligat pp̃ter momẽtaneã delcãtõem. Sic ptz in glo. sup illud ps, Ex vsuris Duodecim⁹ grad⁹ est Ab iniq̃tate auertere manũ suã, h ẽ a mũere ⁊ ponit effectũ p cã q2 vbi ↄcurrũt mũera ibi cõiter fit iniq̃tas, in ps, Dextera eoꝝ dextera iniq̃tatis Et q̃re Certe q2 dextera eoꝝ repleta ẽ mũerib⁊ Decimustерti⁹ grad⁹ ẽ, iudiciũ veꝝ facere int viꝝ et viꝝ. Et illud nõ solũ ẽ ↄtra malos iudices i publico, ʒ etiã ↄtra iudicãtes i occulto, sicut faciũt suspiciosi iuidi ⁊ detractores. Isti eĩ auferũt q̃si dyadema de capite dei. Sibi eĩ cõuenit solũmõ iudiciũ de occultis, Job, xix. Spoliavit me glia mea, abstulit coronam de capite meo Decimusquart⁹ g̃d⁹ ẽ, in p̃ceptis dei ãbulare, pficiẽdo de v̇tute i v̇tutẽ. Decimusquit⁹ g̃d⁹ est iudicia dei custodire vt faciat v̇itatẽ, h ẽ p sẽuerãtiã hr̃e fidelẽ, Et q̃ ista, xv, habuerit h iust⁹ est. Et q̃ sic vixerit iusti inueniẽt q̃d rñdeãt

Lectio LXIX

Deo accipient re

a gnũ decoris ⁊ dyadema speciei de manu dñi: qm̃ dextera sua teget illos, et brachio sctõ suo defendet eos. Declarato q̃liter iusti hab ẽt in pñti vite securitatem hic declarat q̃lẽ habebũt i futuro felicitatẽ Et dicũtur de eis q̃tuor i hodierna lcõne, vicz q̄ dñabũtur i honore, coronabũtur cũ decore, cõseruabũtur sub bono tutore ⁊ defẽsabũt a dĩ timore. Primo g̃ spũsanctus dĩc q̄ iusti in futuro termiato iudicio gñali dñabũtur i honore, q2 accipient regnũ decoris. Qñ em̃ aĩa btã pfectũ obtinebit regnũ sup corp⁹ glosum clarũ ⁊ subtile: agile ⁊ i passibile, tũc erit aĩe gliosuz regere corp⁹ suũ. q̃d tñ ẽ mõ valde tediosuz, quia Sap, ix. Corp⁹ q̃d corrũpit aggrauat aĩaz Et iõ regnũ aĩe sup corp⁹ erit tũc tpis regnũ decoris qñ aĩa subiecta erit pfecte volũtati dei ⁊ corp⁹ volũtati aĩe. Math, vj. Adueniat regnũ tuũ fiat volũtas tua, ⁊c. Ubi notandũ q̄ regnũ A decoris est celũ, regnũ timoris mũdus, regnũ horroris infern⁹. Celũ nanqȝ est regnũ decoris et glie, In ps, Glãm regni tui dicent ⁊ po. tuam lo, Ut no, fa. fi. ho. po, tu. ⁊ glo, mag, reg. tui. Et Math, xj. Regnũ celoꝝ vim patit ⁊ violẽti rapiũt illõ, Bern, i floribꝫ, li. ix. cap, xvj. Quatuor sunt genera hoĩm regnũ celoꝝ possidentiũ. alij violẽter rapiũt. alij mercant. alij furant. alij ↄpellũt ad illud Rapiũt q̃ relinquũt oĩa et sequũtur xp̃m. Sũt alij inferioris g̃dus a q̃b⁊ metũt carnalia dũ semiant spũalia. ⁊ dicũtur mercatores. Sũt alij q̃ nõnulla bõa occulte faciũt: ⁊ hi furari dicũt, q2 laudẽ hũanã vitãtes solo diuio testimonio sunt ↄtẽti. Hi ãt q̃ cõpellũt sũt paupes ncario, q̃s h ignis paupertatis pbat. deo dispẽsante, De q̃b⁊ dĩ. Cõpelle itrare. Cõpellũtur eĩ varijs opp̃ssionib⁊ ⁊ nccitatib⁊ afflicti. Hec Bern. Scdo mõus iste est regnũ timoris, Luce, xxj. Surget gẽs cõtra gẽtẽ. et regnũ aduersus regnũ. ⁊ erũt pe. et fa, et, t, p lo. Istud regnũ xp̃s ↄtẽpsit qñ fugit ab hoib⁊ q̃ eũ regẽ fecisse volebãt, sic ptz Joh, vj. et Joh, xviij. dic. Regnũ meũ nõ ẽ de h mõo. Et certe istud regnũ timoris sic declarat boetius, iij, de ↄso, p, v. alludẽs hystorie õ dyonisio siculo tyrãno, Expt⁹ inq̇t sortis sue pꝛiculoꝝ tyrãn⁹ regni met⁹ pẽdẽtis sup v̇ticẽ gladij terrorẽ simulauit Hãc historiã plani⁹ narrat Macrobi⁹ sup sõnia Scipiõis, li. j. Dyonisi⁹ inq̇t aule sicule inclemẽtissim⁹ incubator, familiari q̃ndã suo btãz estimãti vitã tyrãni, volẽs q̃z p petuo metu q̃zqȝ ipẽdẽtia pꝛiculoꝝ plena eet ostendere: gladiuz vagina raptũ ⁊ a capillo de pilo eq̃no pẽdente mucrone õmisso: iussit familiaris illi⁹ capiti int epulas iminere. Cũqȝ ille inter siclas et tyrãnicas copias pñtis mortis g̃uaret pꝛiculo, Talis est inq̇t Dyonisi⁹ vita quã tu btãm putabas, Sic mortẽ nob sp iminẽtẽ p̃uidem⁹, Estima qñ felix ee poterit q̃ timere nõ desinit, Istõ bñ aduertit ille nobilis triũphator roman⁹ Cipio de q̃ narrat Ouidi⁹, xv. Metamorphoseos post mediũ, Cipio iste veniẽs de

bello in quo p romanis pugnerãt et triũphũ habuerat subito et casu respexit i vndã dep hẽdit faciẽ eẽ cornutã. Estimãs aũt se delusuz p imaginẽ i aq̃ manũ ad caput apposuit et i fronte cornua reperit. Statiq̃ʒ sacrificãs diis suis in testionis hostiaꝝ. iussit ꝓphetã reqrere q̇d istud pdigiũ designaret. ꝓpha ꝓ noĩe Strages ꝯsiderãs et ꝯsulẽs diligẽter. rñdit. q fatatũ erat q si intraret muros ciuitatis romane rex fieret romanoꝝ. ipse et p suis successoribꝫ inetnũ Vñ dic sic. Rex aic o salue. t. n. recipe tuisq̃ʒ. h locus et lacie parebũt cornibꝫ artes Tu mõ rũpe moras portas itrare parẽtes. Approꝑa sic fata iubẽt nã vrbe recept⁹. Rex eris et sceptro tut⁹ potire perenni. Retulit ille pedẽ toruũq̃ʒ a menibꝫ vrbis. Auertẽs faciẽ. pcul hã. pcul oĩa dixit. Talia di pellãt multoq̃ʒ iust⁹ euũ. Exul agã q̃ʒ me videãt capitolia regẽ. Vult dicere. q audito rñso ꝓphe q futur⁹ essʒ rex romanoꝝ si vrbẽ intrasset. Stati auertit faciẽ toruo vultu a ciuitate et cepit redire et fugere a ciuitate rogãs deos q talia fata auerterẽt pcul et pellerẽt ab eo. asserẽs se malle exulasse ꝑpetuo q̃ʒ dyadema regni suscipe et ciuitatẽ intrare. Stati ḡ misit p patribꝫ et p senatu romanoꝝ. vt ad eũz extra ciuitatẽ venirẽt. Et fcõ mõticulo de tra optiisq̃ʒ cornibꝫ suis corona de lauro. alloq̃bat romanos i hac sñia Est inq̇t pris ꝯscripti vn⁹ in hac multitudine quẽ videtis quẽ nisi ab vrbe vĩa repuleritis erit rex vester. Et sicut dic propheta. dabit vobis iura famstiaria et onera seruitutis. Et iã dudum intrasse poterat vrbem nisi ego eũ impediuissem. Quis m̃ sit nõ dicã noĩe sed signo. Ille est q̇ cornua in capite gerit Popul⁹ motus succlamauit. Quis est ille. Et quilibet respexit frontẽ alterius. tũc Cipus dicit ad populũ Ecce inq̇t quẽ queritis habetis. et statim ꝑplo respiciente dissoluit coronã de capite et coronna eius ostẽdit Quo viso oẽs sup modũ doluerũt et fecerũt eũ iterato coronã imponere capiti. et quia muros ciuitatis intrare nolebat. tantũ sibi de terra dederũt quantũ vnũ aratrũ circũingare potuit vno die. Sic igit iste pacem maluit ciuitatis q̃ʒ glãm suam Vñ inter alia dicit sic. Ille q̇dem potuit portas irrũpe aptas. Sed nos obstitim⁹ quãuis ꝯiũctior illo. Nemo mihi vos est vrbe virum ꝓhibere quirites. Aut si dignus erit grauibꝫ vincite cathenis. Aut finite metũ fatalis morte tyrãni. Est. ḡ regnum mũdi regnũ timoris Vñ Ualerius. li. vj. cap. ij. Rex inq̇t subtilis iudicij quẽ ferunt sibi traditum dyadema anq̃ capiti imponeret diu retentũ cõsiderasse et dixisse. O nobilem magis q̃ʒ felicem pãnuz quẽ si quis penitus cognoscat q̃ʒ multis sollitudinibꝫ ꝑiculis et miserijs sit refertus. nec humi iacentem tollere velit Tertio infernus ẽ regnũ horroris siue doloris vbi dñat ille tyrãnus q̇ ẽ rex sup oẽs filios supbie. Job. x. Ubi nullus ordo sed sempitern⁹ horror inhabitat cui⁹ horrori nihil sup terrã ꝯpari põt Sap. j. Non ẽ infernoꝝ regnũ in terra. supple in supficie terre sʒ citra centꝝ. Nõ ergo h tertiũ regnũ nec scdm sed pmũ accipiẽt sancti. Et iõ dominabũtur in honore. qꝛ accipient regnũ decoris

Scdo coronabũtur cũ decore. Vñ subiũgitur q accipiẽt dyadema speciei de manu domini. Dyadema ẽ corona regia. Et dĩ a dya q est duo et demo is. qꝛ demit pncipium et finez Et est ꝓpe de auro et lapidibꝫ p̃ciosis. Unde Grecism⁹. Uirginis ẽ sertũ. deniq̃ʒ corona poete Laurea: rex gestat dyadema vl' indupator Et est epenthesis ꝓpter metrũ. i. impator. Et certe beatitudo iustoꝝ bñ vocatur dyadema. Duo eñi mala patimur in pñti. s. culpam et penam. que duo penitus cessabũt. Deniq̃ʒ etiam aĩe ignorantiam et in corpe corruptõnis potẽtiam. Vñ de quolibet iusto expoĩ põt illud p̃s. fm aliam trãspositõem. Sup ipm autem efflorebit dyadema meũ. vbi nostra translatio habet. Sãctificatio mea. Esa. lxij. Eris corona glorie in manu dñi. et dyadema regni i manu dei tui. Illud dyadema accipient nõ d̃ manu alicuius angeli vel archangeli. sed de manu domini. i. de ipo christo q̇ manus domini dĩ. qꝛ dñs pater oĩa p filium opatur. In p̃s Fiat manus tua vt saluar me. q̃m man. tua elegi. Uel de manu dñi. i. de ptãte iudiciaria xp̃i

Tertio obseruabũtur sub bono timore. Et ideo subdit. Q̃m dextera tua reget illos. Dextera p̃s in oĩ animali est fortior sinistra et dicitur. pmo de aĩalibus. et scdo de celo. Dextera ergo dei sancti pregentur. qꝛ sub eius oĩpotentia requiescent Vñ dicit Anselm⁹. Prosologion. xv. de ptãte beatoꝝ. Si ptãs q̃ritur oĩpotentes erũt volũtatis sue sicut deus sue. Nã sicut de⁹ poterit qd volet p seipm ita poterũt illi qd volũt p illũ. qꝛ sicut illi nõ aliud volent q̃ʒ qd ille. ita ille volet q̇cquid illi volent. In p̃s. Eteñi illuc man⁹ tua deducet me et tenebit me dextera tua Quarto defensabũtur ab oĩ terrore. Et iõ vltimo subinfert Ex brachio sancto suo defender illos. Brachiũz dei patris dĩ xp̃s. Esa. liij. Dñe q̇s credit auditui nr̃o et brachiũ dñi cui reuelatum est. Nõ solũ aũt brachiũ pris dicit xp̃s. imo brachiũ nr̃m. si simus vnũ corpus cum deo pre p charitatẽ Esa. xxxiij. Dñe miserere nostri. te eñ expectauimus esto brachiũ nostrũ in mane. et sal⁹ nostra in tẽpore tribulatõnis In isto brachio est

nostra minutio. nostra tuitio. et nostra fruitio. Scitis enim q in brachio fit minutio sanguinis pro totius corporis sanitate, ps enim sana minuit pro curatione ptis infirme. In toto autem genere corporis humani non fuit aliq ps tota pfecte sana. nisi istud brachium vim xps. Et ideo i ipso facta est minutio p totius eccl'ie sanitate. In ps. Saluauit sibi dextera eius et brachium sanctum eius. Istud brachium fuit calefactum per motum et ignem. p motum certi itineris. xxxiij annorum. In q spatio frequenter legimus eum fatigatum. per ignem vero qr iminente tpe passionis circumdederunt eum iudei. facibus et laternis. Fuit ligatum in eius flagellatione, pfunde pcussum in lancea habuit tamen valde malum potum in eius minutione quia ut ps. Dederunt in escam meam fel et in siti mea potauerunt me aceto. Datur enim potus homini minuto vt sanguis fortius exeat. Certe sanguis iste fuit nobis medela salutis. Aug'. Purus sanguis medici: factum est medicamentum egroti. in ps. Redemisti i brachio tuo ppl'm tuum filios iacob et ioseph Scdo in brachio isto est nostra tuitio in quo solo inimicos nostros psternim'. Nullum enim opus nem meritorium est satisfactionis pro peccatis nostris, nisi i virtute istius brachij, contra qd nihil possunt aduersarij nostri. In ps. In brachio virtutis tue, et Sap. xj. Virtuti brachij tui qs resistet.

Tertio in isto brachio est nra fruitio. Esa. xl. In brachio suo portabit agnos, et in sinu suo leuabit: feras spc portabit, quasi diceret. In die iudicij qn diuidet bonos a malis, sicut pastor cogregat oues ab hedis, tunc agnos portabit, i. innocetes acceptabit, et h brachio, qa simplr in..ocentes no hntes vsum liberi arbitrij p solam minutionem illi' brachij saluabunt Et in sinu suo leuabit eos ducens eos in celum, et feras silr portabit. i. acceptabit. i. psonas fecundas meritis, no solum innocetes imo etiam penitetes qui oes saluabuntur no virtute ppria: sed in isto scto brachio. Vn in ps. Brachium eorum no saluabit eos, sed dextera tua et brachium tuum et illuiatio vult' tui qm oplacuisti i eis etc.

Lectio LXX

Et accipiet arma

turam zelus illi' et armabit creaturam ad vltione inimicorum. Induet p thorace iusticiam et accipiet p galea iudicium rectum Sumet scutum inexpugnabile eqtatem acuet diram iram in lanceam. Postqz spussanct' declarauit futuram bonorum retributionem, Hic redit ad declarandam futuram malorum punitionem Et circa hoc tria facit. Nam pmo describit xpi iudicis aduenientis inexpugnabilem apparitionem Scdo creature xpo osentientis intolerabilem cooperatione, ibi, et pugnabit cum eo. Tertio sue iudicis indispesabile executione, ibi, Contra illos stabit spus virtutis. Circa pmum duo facit. Primo tagit quo armabit in generali. Scdo exprimit in speciali, ibi Induet Circa pmum auctor tria facit. Primo qr armabit se ipm, Scdo q suum exercitum, Tertio ondit ad que effectum, Scda p s ibi. Et armabit. Tercia ibi, Ad vltione. Circa pmum est aduertendum, q qr hoies volentes se vindicare de inimicis coiter solent armari, Ideo xpm veniente ad iudicium describit hic spussctus tanqz armatum hominem vt ondat in eo seueritate et sufficientem potestate Quia sicut armat' pot ledere inerme et no ledi, ita xps reprobos puniet nec in aliquo poterit impediri, Dicit g q accipiet armaturam zelus illius, i. ipe zelans et ad modum zelantis et offensi se hns: accipiet arma. In primo enim aduentu venit mitis et inermis Math. xxj. Ecce rex tu' venit tibi masuet'. Et io inermis qr vicz in carne passibili et mortali venit, io potuit vulnerari, Esa. liij. Vulnerat' est p pter iniqtates nostras, Sed tunc, i. in scdo veniet cum talibus armis. vicz cum carne impassibili et imortali. qua oino vulnerari n poterit. Luce. xxj. Videbunt filium hois veniente in nubibus cum ptate magna. etc. Et tunc no parcet. qr prouerbiorum. vj. Zelus et furor viri no parcet i die vindicte. Scdo dicit q no solum armabit seipm sed etiam exercitum suum, Vn subdit q armabit creaturam dado vicz tam angelis bonis qz hoibus virtute et volutatem acceptandi illud iudicium et penam faciendam in reprobos. Erit enim ois creatura bona cocors in sciencia cum xpo iudice illa die sine miscdia. sine copassione aliqua miseris exhibenda, Et io tertio subiugit, ad que effectum erit iudex cum exercitu suo in armis, vicz ad vltione inimicorum. Ille enim q est mo pater misericordiarum, erit tunc tpis deus vltionum, In ps. Deus vltionum dominu' deus vltionum libere egit, et Deutero, xxxij. Mea est vltio et ego retribuam eis in tepore. Consequenter describitur ista armatura in speali. qntum ad duo. Primo quantum ad arma defensiua. Secudo qntum ad arma inuasiua Arma defensiua specificant hec tria vicz lorica, galea. et scutum Quantum ad arma inuasiua no specificat h nisi vnum gen' armorum vicz lancea, Dic ergo sic Induet p thorace iusticiam. Thorax fm Papiam est equocum ad ptem corporis q est pect', et ad munimentum militare qd dr lorica, Induet g xps pro lorica iusticiam, Esa. lix, Indut' est iusticia vt lorica, Scitis eni q lorica ex circulis ferreis sibiinuicem connexis componit. ita iusticia ex

dei legib⁹ et p̄ceptis diuinis sibiinuicē sine cō tradictōe ꝛ ꝯcordantib⁹ constituit. Sequitur Et accipiet pro galea iudicium certum. Quia sine quocūq; errore iudicabit. Prouerb. xvj. Diuinatio in labijs regis, nō errabit in iudicio os eius. Sumet scutum inexpugnabile equitatem. In psalmo. Iudicabit orbem terrarum in iusticia: et populos in equitate. Istud iudicium appetūt sancti. In quoꝝ persona dicit psalmista. Apprehende arma et scutum ꝛ exurge in adiutoriū mihi. Acuet diram iram in lanceam, hoc est in vindictam pungentem proferendo sententiam dānationis contra malos Job. xvj. Circūdedit me lanceis suis: cōuulnerauit lumbos meos. Et dicetur ira dei tunc tēporis ad differentiam ire quam exercet modo: que est mitis ira et suauis. In p̄s. Iratus es et misertus est nobis. Abachuc. iij. Tūc cum iratus fueris: misericordie recordaberis.

Quia in sententia littere tactum est, ꝙ boni tam angeli q̄ȝ homines sine cōpassione ad miseros xp̄o assistent in iudicio

B Dubitatio pōt esse. Utrum beati post diem iudicij gaudebūt de penis dānatorum. Et videtur ꝙ non, quia quod vitiosum est in viatore, nō debet poni in cōprehensore, sed hoc est maxime vituperabile in viatore: ꝙ letetur et gaudeat de penis aliorum, ergo ꝛc. Preterea compassio procedit ex charitate. ergo vbi maior charitas ibi erit ꝑfectior compassio, sed in bonis est sūma charitas. ergo ꝑfectissima cōpassio, ergo nō gaudebunt de coꝝ penis. Preterea beati erūt deo sūme cōformes, sed deus nō delectatur de nostris penis, imo compatit nobis et misericors dicitur, ergo similiter se habebūt sancti ad dānatos. Preterea in beatis nullum odium erit, sed ad odium ꝑtinet gaudere de malo alteri⁹. ergo nō gaudebunt de penis dānatorum.

Ad oppositum est p̄s. Letabitur iustus cuȝ viderit vindictam Ad istam dubitatōem respondit magister sententiaꝝ, capitulo vltimo, libro quarto, allegans Grego, qui in Omelia quadam sup Lucam, et est xj. dicit sic. Apud beatoꝝ animū nō obfuscat beatitudinem aspecta pena reproboꝝ, quia ibi compassio miserie nō erit, minuere leticiam bonoꝝ nō valebit Et licet iustis sua gaudia sufficiant: ad maiorem tñ gloriam videbūt penas maloꝝ quas per dei gratiā euaserūt. Et hoc est qḋ dicitur Esaie vltimo. Erūt vsq; ad satietatē visionis omī carni, i. electis. Notant tñ doctores ꝙ aliquid pōt esse materia gaudij dupliciter. Uno mō ꝑ se. Alio mō per accidens rōne adiuncti. In penis aūt maloꝝ est duo cōsiderare, videlicet ipm nocumentū malis illatū, ꝛ ordinē diuine iusticie ꝫm quē iustuȝ est eos sic puniri. Primo mō nō gaudebūt boni de penis sed secūdo mō tantū. Uñ per se loquēdo, diuina iusticia et eoꝝ liberatio seu euasio de peīs illis erit materia gaudij, sed pene illis ꝑ accidens tantum.

Ad p̄mū dōm ꝙ laudabile est in viatore: ꝙ delectat in penis eoꝝ ꝑ accidens inq̄ȝtuȝ iuste puniūtur Uitiosum autē est: ꝙ delectent ꝑ se: de penis loquendo Ad scōm dōm, ꝙ cōpassio est volitio qua q̄s desiderat maluȝ ab aliq̄ repelli. Qñ āt mal⁹ est in tali statu: ꝙ sua pena pōt ab eo repelli ꝛ remoueri tūc a caritate ꝓcedit cōpassio. Et iō q̄ntūcūq; hō sit mal⁹ in pñti, q2 tñ est in statu quo pōt corrigi ꝛ fieri dign⁹ carentia illius pene, iō iuste pōt a caritate beatoꝝ compassio ꝓcedere ad eum. Sed quia dānati sunt extra statum illū in quo possunt fieri boni, ideo ex caritate beatoꝝ nulla ad eos compassio oritur, quia talis cōpassio esse nō posset sine p̄iudicio diuine iusticie Ad tertiū dicendum, ꝙ deus loquēdo ꝑ se de penis nr̄is non delectat, sed ꝑ accidens, sicut delectat de opib⁹ suis iustis. sit̄r compatit et misericors est ꝓ statu isto in quo pñt corrigi, nō autē ꝓ statu altero in quo beati nō poterunt emendari. Ad quartū patet ꝑ dicta, quia gaudere de malo alterius quia est malū suū: est actus odij Nō autem gaudere de malo alterius, q2 iuste est sibi īflictum.

C Notandū ꝙ sicut xp̄s iustus iudex armabit moraliter, lorica, gladio, scuto, ꝛ lācea ita et nos in pñti. Uñ apl's ad Eph. vj. Induite vos armaturā dei vt possitis resistere aduersus insidias diaboli. Arma aūt ista sunt q̄tuor ꝟtutes cardinales, ij. Coꝝ. x. Arma em̄ militie nostre nō sūt carnalia sed spūalia a deo ad destructōem inimicoꝝ. Est em̄ iusticia quasi lorica, et t̄pantia quasi galea, scutū patientia. lancea prudentia Oportet em̄ in pñti opari ꝛ pugnare simul et sci' vt simus edificatores et pugnatores sicut fecerūt iudei Neemie. iiij. de q̄bus media pars preparata erat ad bellū et lāceet scuta et arcus et lorice ꝛc. Una manu faciebant opus, et altera manu tenebāt gladiū. Refert sextus Julius de re militari, li. ij. ca. viij. ḋ quodā consule Romanoꝝ q̄ ista cautela ꝯtra ꝓpriū exercitū vsus est. Cum em̄ q̄ndam exercitum duxisset de quo nō multū ꝯfidebat. elegit sibi vnū aliuȝ exercitū fortissimū et fidelissimū et ꝓretinuit secū in castris et tētorijs, p̄mū exercitū iussit p̄cedere et fecit apud eos ꝓclamare, ꝙ vel eligerēt pugnare cū hostib⁹ vel cū ciuib⁹ Illi ergo ꝯsiderantes ꝙ ncārio oportuit illos inire pugnā. vel contra bonos ciues vl' cōtra malos hostes, p̄eligerūt cū hostib⁹ dimicare ꝛ aggressi hostes victoria potiti sūt Moralit' ds

habet demões hostes suos ɔtra q̃s misit vnũ magnũ exercitũ, totũ vicȝ genus hũanum, vñ ad Eph. vj. Nõ est nobis collocutio aduersus carnem et sanguinẽ supple tm̃. Sed aduersus p̃ncipes et ptãtes, aduersus mũdi rectores, cõtra spũalia nequitia in celestibus Et qꝛ vult q̓ nos necessitemur ad pugnandũ eligit sibi vnũ aliud exercitũ fortem et fidelem, exercitũ vicȝ beatoꝝ angeloꝝ. ꝛ hũc exercitũ secum retinuit in castris et in exercitu nr̃o. i. in ecclia militante iussit ꝓclamari q̓ eligamꝰ vnum ex duobꝫ pugnare contra demones hostes nr̃os vl' contra angelos ciues nr̃os. More ĝ romanoꝝ ꝓeligamꝰ pugnare contra demões hostes nr̃os. ad Eph. vj. State ĝ succincti lũbos vros i veritate, induti lorica iusticie. ꝛ calciati pedes in p̲paratione euãgelij pacis. Calciare pedes est p exempla sctõꝝ qui mortui sunt affectões nostras minuere. Scdo tpantia est quasi galea. Sicut eñi ad lr̃am galea ꝓtegit caput in q̃ sũt oẽs sensus, ita tpantia in cibo et potu facit hominẽ habere bonũ caput ꝛ sensum viuacem. Esa. lix. Galea salutis in capite eius. Tertio scutũ est patia siue fortitudo. Treñ. iij. Dabis eis scutũ cordis laborem tuũ. i. patientiã q̃ sustineant corde forti labores p te. Quarto lãcea est prudentia, hõ eñi p lanceã vulnerat hostem et procul repellit a se. Ita hõ p prudentiã illa que sunt ꝓcul preuidet ꝛ occurrit eis. qꝛ rerũ exitus prudentia metitur. Hyere. xlvj. State in galeis. polite lanceas, induite vos loricis ꝛ cetera

D Utrũ ignis purgatorius inuoluet reprobos Et videtur q̓ nõ. quia Malach. iij. super illud. d. Purgauit filios leui. dicit glo. Duos ignes legimꝰ futuros. vnũ quo purgabit electos et p̄cedit iudiciũ. Alterũ qui reprobos cruciabit, sed hic est ignis inferni q̃ malos inuoluet. Primꝰ autẽ est ignis finalis ɔflagratõnis, ĝ ignis finalis ɔflagratõnis nõ erit ille ignis q̃ malos inuoluet Preterea ignis ille deo obsequet in purgatiõe mũdi, ĝ debet remũerari alijs elementis remũeratis. Et p̄cipue cum ignis sit nobilissimũ elementoꝝ, nõ ergo videtur q̓ i infernũ debeat deijci ad dãnatoꝝ penã Preterea ignis q̃ malos inoluet erit ignis inferni. sȝ ignis ab initio mũdi p̲paratus ẽ dãnatis Unde Math. xxv. Ite maledicti in ignẽ eternum qui p̲paratus est. ꝛc. Similiter Esa. xxx. Parata est ab heri tophet a rege p̄parata. ꝛc. glo. ab heri. i. ab initio: tophet vallis gehenne sed ignis ille finalis cõflagellatiõis nõ erit ab initio p̲paratus. sed ex cõcursu mũdanorum ignũ generabit. ergo ignis ille est alius ab igne inferni qui reprobos inuoluet. In cõtrariũ est qd in psalmo de illo igne dicit. q̓ inflãmabit in circuitu inimicos eius Preterea. Danielis. vij. di. Fluuius igneus rapidusq̓ egrediebat a facie eius Glo. vt peccatores traheret in gehẽnam. Loqtur aũt auctoritas illa de illo igne de quo nũc est mẽtio. vt pȝ p q̃ dã glosaȝ q̃ ibi dic Ut bonos purget ꝛ malos puniet ergo ignis finalis cõflagratõnis in infernũ cũ reprobis demerget. Dicendũ q̓ tota purgatio mũdi et innouatio ad purgatõem ꝛ innouatõnem hõis ordinabit. Et ideo oportet vt mũdi purgatio et innouatio: purgatõni et innouatõni hũani generis respõdeat. Hũani aũt generis purgatio quedam erit q̓ mali segregabuntur a bonis. Unde di Luce. iij. Cuius ventilabrũ in manu sua ꝛ purgabit aream suam ꝛ cõgregabit triticũ suũ. i. electos in horreũ suum. Paleas autẽ. i. reprobos cõburet igni inextinguibili. Uñ et ita erit de purgatõne mũdi. q̓ q̃cquid erit turpe et fedum in infernũ cũ reprobis retrudet. Quicq̃d aut erit pulchrũ et nobile in supioribus reseruat ad gl'am electoruȝ. Et ita etiam erit de illo igne ɔflagratõis. sic dicit Basiliꝰ sup illud p̄s. Uox dñi intercidentis flãmã ignis: q̃ ad calidũ vstiuũ. ꝛ q̃ntuȝ ad illud qd in igne grossum reperiet descẽdet ad iferos ad penã dãnatoꝝ. Qd vero est ibi subtile et lucidũ: remanebit supius ad gl'am electorum Ad p̄mum ĝ dõm. q̓ ignis ille q̃ purgabit electos ante iudiciũ erit idem cum igne finalis cõflagratõnis mũdi: quãuis q̃dam cõtrarium dicant. Cõuenit eñi: vt cum homo sit pars mũdi: q̓ etiã eodeȝ igne purgetur homo quo purgetur mũdus Dicũtur autẽ duo ignes Unus q̃ purgabit bonos, et alius q̃ cruciabit malos et q̃ntum ad officium. et aliquo mõ q̃ntum ad substantiã. qꝛ non tota substãtia ignis purgantis in infernũ retrudet ad punitõnem dãnatorum vt dictũ est. Ad scdm dicenduȝ. q̓ in hoc ignis ille remũerabitur. qꝛ illud qd ẽ grossum in eo separabit ab ipo et retrudet in infernum. Ad tertium dõm. q̓ sicut gloria electorũ post iudiciũ erit maior q̃ ante: ita ꝛ pena reproboꝝ. Et ideo sicut claritas supiori creature addetur ad augmentandũ ꝛ gl'am electorum, ita etiam quicq̃d est turpe in creaturis retrudetur in infernũ ad augmentandũ miseriã dãnatoꝝ. Et ita igni ab initio p̲parato in inferno nõ est cõueniẽs similiter ignis addat.

E Utrũ dãnati puniãtur p corpales tenebras. Et videtur q̓ nõ, quia, vt dicit Gregꝰ. ix. moral. exponens illud Job. x. Sed sempiternꝰ horror inhabitat. Quãuis illic ignis ad ɔsolatõem non luceat. tñ vt magis torqueat ad aliquid lucet. Nam sequaces quos secum traxerũt de mundo reprobi, flãma illustranti visuri sunt. ergo

ergo nõ erũt ibi tenebre corpales. Preterea: dãnati vident penã suã: hoc eni est eis augmẽtum pene, sed nihil videt nisi in lumine. videt ergo q nõ sunt oĩno in tenebris. Preterea: dãnati habebũt potentiã visiuam post corporum resumptõem. sed frustra in eis esset visus nisi aliquid viderent. cũ igitur nihil videat nisi in lumie: nõ essent ibi tenebre corpales. Sz cõtra est qd dicit Math. xxij. Ligatis manib et pedib pijcite eũ in tenebras exteriores. Super quo dicit Greg. Si ille ignis lucẽ haberet in tenebras exteriores nequaq̃ mitti diceret. Preterea Basili dicit sup illud ps. Vox dñi intercidentis flãmã ignis. q virtute ignis dei sepabitur ignis ab eius virtute adustiua: ita q claritas cedet i gaudiũ sanctoꝝ. ꝛ vstiuũ ignis in tormentũ dãnatoꝝ. ergo dãnati habebũt tenebras corpales. Responsio dõm q dispositio inferni erit talis vt maxime miserie dãnatoꝝ competat. Unde ẽm hoc sunt ibi lux et tenebre put maxime spectant ad miseriã damnatoꝝ. Ipã autem visio ẽm se delectabilis est. vt eñi dicit in pncipio Metaph. Sensus visus est maxime diligibilis. eo q p ipm plura cognoscimus. Sed p accidens cõtingit visionez esse afflictiuam inq̃ntum videm aliqua nobis nociua vel nostre volũtati repugnantia. Et iõ in inferno hoc mõ debet esse locus dispositus ad videndũ ẽm lucem et tenebras q nihil ibi pspicue videatur. sed solũmodo sub quadam vmbrositate videant illa que afflictõem ingerere possunt. Unde simplr loquendo locus ẽ tenebrosus. sed tñ ex diuina dispõne est ibi aliquid luminis quãtum sufficit ad videndũ illa que aiam torquere possunt. Et ad hoc sufficit naturalis situs loci. quia in terre medio vbi infernus ponit nõ põt esse ignis nisi feculent et turbidus ꝛ quasi fumosus. Quidã tñ tenebrarum haꝝ causam assignant ex cõmassatõne et cõpressione corpm dãnatoꝝ. que pter multitudinẽ ita replebũt locũ inferni q nihil ibi de aere remanebit. ꝛ sic nõ erit ibi aliq̃d de diaphano qd posset esse subiectũ lucis ꝛ tenebraꝝ nisi oculi dãnatoꝝ qui erant obtenebrati. Ad primũ ergo dicendũ. q vtiq̃ ignis ad aliquid lucet: quia videbũt damnati illos pspiue qui ad malum traxerũt eos. Ista tamẽ visio i nullo erit delectabilis. cum videant illos quos odio habent ex quo magis torquent. cum odiũ tristicia est. ac de re displicenti semp oritur.

Ad scðm dicendũ. q dupliciter aliquid videtur. Uno mõ p mediũ dispositũ ac visui pportionatũ. et talis visio semp delectabilis est Alio mõ aliquid videt p mediũ fumosuz ꝛ turbidum, et talis visio videntẽ plus contristat. Uidebunt eñi dãnati suas penas ac alioꝝ q̃s odiũt p mediũ tenebrosum. vnde patet q tenebre corpales nõ repugnant tali visioni. Idem eñi corpus põt esse ẽm quid illumiatum. ꝛ tamen absolute tenebrosum. Ad tertiũ dicẽdũ q sicut oĩa beatis sunt ad gloriã. ita singula sunt dãnatis ad penam. Uisus ergo dãnatorum erit in actu sed sibi penali: tum ex visione: tum quãtum ad mediũ fumosum. tum ex parte rei vise animũ cõtristantis magis puniant. Odium quidẽ rei vise magnam in ipsis pariet tristiciam. Ad rõnes post opp ositũ. Ad pmã dicendũ. q ille ignis nõ põt denomiari a luce. Cum vnaqueq̃ res a suo potiori denoianda ẽ In igne autẽ inferni tenebre magis abũdant ipo lumine. Dicũtur igitur dãnati mitti in tenebras exteriores. Interiores autez tenebras peccatoꝝ per culpam inciderũt etiam in via: q̃ et manent post dãnationem, sicut dãnationis causa. Ad secũdam q claritas ignis que est delectabilis visui a tali igne separabit. Nõ autem fumosa pspicuitas plus visum cõtristans q̃ pficiens aut delectans. Ista eñi oĩa dicta sunt de visu corpali. Uisu autẽ intellectuali etiam sancti in patria penas dãnatoꝝ vident. ac cum magna delectatõne. Cui ratio est. q̃a a beatis nihil subtrahi debet quod ad pfectionem beatitudinis eoꝝ pertineat Et ideo vt beatitudo sanctoꝝ sanctis magis complaceat ac de ea vberiores gratias agant: datur eis vt visione intellectuali etiam pfecte penam dãnatorum intueantur

Lectio LXXI.

Et pugnabit cum

illo orbis terraꝝ contra insensatos Ibũt directe emissiones fulguris: et tanq̃ a bene curuato arcu nubiũ exterminabũtur, et ad certũ locum insiliẽt: et a petrosa ira plene grãdines mittent ꝛ candescet in illos, aqua maris et fluminis concurrent duriter.

Postq̃ spũssanct descripsit xpi iudicis aduenientis ad iudiciũ inexpugnabilẽ preparatiõez Hic describit creature xpo cõsentiẽtis intolerabilem cooperatiõem. Ubi notandũ q sicut deus oĩa creauit pter electos, ita oĩa mouebit suo mõ ad se vindicanduz de reprobis. Unde sicut elemẽta seruiũt homini, vt ipe deo deseruiat, ita elementa seruiẽt deo vt de reprobis qui ei seruire noluerũt vltionem accipiat. Et quia oĩs creatura corpalis infra celestes orbes cõtinet, ideo pmo insinuat ꝯclusionẽ in generali. Scðo eã explicat magis in speciali, ibi. Ibũt directe. Quantũ ad pmuz dicit sic. Et pugnabit cum illo, quasi diceret: nõ solum

xp̄s iudex sic apparebit armatus lorica iusticie et galea iudicij certi. ⁊ sic de alijs, de quibꝫ i hesterna lcōne dictum est, imo pugnabit cum illo orbis terraꝝ. id est oīs mot⁹ orb̄ circa terrā. Luce. xxj. Nam virtutes celoꝝ mouebūtur. vł ipsemet orbis terraꝝ. id est sphera terre, et hoc contra insensatos. Reprobi vocant̄ insensati: non quia sensu sed quia disciplina et volūtate deo seruiendi caruerūt. Sap. xij. Tanq̄ȝ pueris insensatis iudicium eis in derisum dedisti. De ista pugna loquens Crysostomus super illud Mathei. xxiiij. Virtutes celoꝝ mouebuntur. dicit sic. Exurgente rege celesti iudicare viuos et mortuos: virtutes angelice mouebūtur terribiles ministri terribilem dn̄m p̄cedentes Et infra, patrefamilias moriente domus turbatur, familia plangit et nigris vestibꝫ induit̄. Sic hūano genere pter quod facta sunt omnia circa finem cōstituto cel'ministeria lugent et candore deposito: tenebris induentur. Hec Chrysostomus. Quā autem terribilis erit pugna corp̄alium creaturaꝝ contra mūdum imminente iudicio generali, describit in spēali p quatuor exempla. Per chorusca tōnes fulguꝝ. Per inuudatōnes nubium. Per turbatōnes grandinū. Et p eleuatōnes mariū. Quātum ad primū dicit sic. Ibūt directe emissiones fulgurū Fulgur est vapor ignitus expressus a nube, sicut dicit̄. iij. Metaph. Unde p emissiōes fulguꝝ intelligit spūsanctus in proposito generalem mūdi cōflagrationem que fiet p ignem de qua habet̄ in p̄s. Ignis ante ipm precedet et inflāmabit in circuitu inimicos eius. De q̄ cōflagratione qualis erit cito in dubitatiōe videbitur. Quantū ad scd̄m q̄no creatura pugnabit contra reprobos: dicit sic. Et tanquā a bene curuato arcu nubiū extermiabūtur, id est sicut bene curuatus arcus nubiū qui est iris i diluuio aquaꝝ tpe Noe quādo om̄es mali fuerūt submersi p inūdatōnem diluuij. ita fiet iminente iudicio generali. q̄ om̄es reprobi exterminabūtur. et tamē iusti saluabūtur illesi, ⁊ reprobi ad certū locum insilient. vicȝ ad infernū.

Tertio describit q̄ȝ terribilis erit illa pugna creature corp̄alis p exemplū de turbatōe grandinum. Et q̄ntum ad hoc dicit sic. q̄ videlicet plene grandines mittent̄ a petrosa ira, plene grandines, id est ponderose increpatōnes q̄s faciet iudex quādo dicet. Esuriui ⁊ nō ⁊c̄. Mathei. xxv. mittent̄ a petrosa ira. id est a vindicta xp̄o debita. j. Cor. x. Petra autē erat christus.

Quarto exp̄mit creature pugnam cōtra malos p elatōem mariū. In p̄s. Mirabiles elationes maris mira. in altis dn̄s. Et q̄ntū ad h̄ dicit. Et scādescet in illos aqua maris ⁊ fluminis ⁊c̄. Et videt̄ hic tāgere p̄mū de illis signis xv. que dicit Hyero. se reperisse in ānalibꝫ hebreoꝝ que sunt ista. Primo die oīa maria exaltabūtur, xv. cubitis vltra om̄es montes orbis terre, nō effluentia. sed sicut muri stabūt. Secūdo psternent̄ in pfundū intātū: vt vix videri poterūt. Tertio redigent̄ in antiquū statum.

Quarto om̄es belue ⁊ aīalia que mouebuntur i aquis: cōgregabūtur et eleuabūtur super pelagus inuicem mugientes more contētionis.

Quinto om̄ia volatilia celi cōgregabūtur i campis, om̄es inuicem lamentātes nihil gustantes, id est nihil comedentes. Sexto fulmina ignea surgent ab occasu solis contra faciem firmamenti vsq̄ȝ ad ortum currentia.

Septimo. om̄ia sydera erratica et fixa surgent pferentia ex se igneas comas sic comete.

Octauo erit terremotus: ita q̄ nullus homo possit stare sed om̄ia edificia prosternētur.

Nono om̄es lapides tam parui q̄ȝ magni i quatuor partes se diuidēt: vna petra aliaȝ collidente. Decimo om̄es plāte sanguineū fluent rorem. Undecimo om̄es montes et colles et edificia in puluerē redigent̄. Duodecimo om̄ia aīalia venient ad campos de siluis et montibꝫ rugientia ⁊ nihil gustātia. Decimotertio om̄ia sepulchra ab ortu solis vsq̄ȝ ad occasum patebūt cadaueribꝫ ad surgendū.

Decimoquarto oēs hoīes exibunt de habitaculis suis nō intelligentes necȝ ad inuicem loquentes: sed more feraꝝ discurrentes. Die decimoq̄nto om̄es morient̄, et resurgent cum mortuis lōge ante defunctis. Hec tamē signa q̄r de apocrifis sunt excepta: certitudinē nō habent. In hoc t̄n quod dr̄ in littera: q̄ scādescet in malos: aqua maris: et flumina ɔcurrent duriter. videtur tangi primū signū de collisione aquarū et earū in altum eleuatōne. Quia superius tactum est q̄ p emissiones fulguris intelligitur generatio ignis illius miraculosa per quē totus mūdus cōflagrabit̄ ante diē iudicij.

L

Sit ista dubitatio. Utrū mūdus purgabit̄ per ignē. Et videt̄ q̄ nō. quia vel ille ignis foret naturaliter pductus, vel supnaturaliter. Si supnaturaliter, ergo nō habebit opationē naturalem. Si naturaliter, ergo possibile esset q̄ naturaliter fieret diluuiū vniuersale ignis. Sed iste articulus est excōicatus a dn̄o Stephano parisien̄. ep̄o. Itē si sic, nō generaret̄ nisi ex certa ɔstellatōne planetaꝝ et calidaꝝ stellaꝝ, sed si hoc: tūc posset sciri tēpus illud p calculatōnes astronomicas. cōsequens falsum.

Preterea: si mūdus purgabit̄ per ignē quero an ille ignis p̄cedet iudicium an sequatur. Si dicatur q̄ precedet. Iuxta illud p̄s. Ignis

ante ipm pcedet. Contra videt dicere Aug.ij de ciui.di.ca.xvj.vbi dicit sic Judicatio his q scripti nō sunt in libro vite.seqtur q tūc figura mūdi mūdanoꝝ ignīū cōflagratōne peribit Item in eodē li.ca.vlti.in fine. Circa istud iudiciū has res dicim esse venturas. Helyam thesbiten. Fidem iudeoꝝ esse: antixpm psecuturum. xpm iudicaturū. mortuoꝝ resurrectōnem. bonoꝝ et maloꝝ diuisionē. mūdi cōflagratōez eius denique renouatiōem. Existimo ea quo a me cōmemorata sunt ordine esse ventura. Ergo sm btm Aug. mūdi purgatio p ignem erit post iudicium. Si vero dicat q sequet. Cōtra sicut dicit Aug.ij.de ciui.di.c.xviij. Et allegat mgr.iiij.senten.di.xlvij. Hoc erit incendiū mūdi sanctis. quod fuit caminus tribus pueris In qbus vero si aliquid purgandū fuerit: per ignem illud purgabit. Sed constat q post iudicium nullus purgabit per illū ignem qz constat q oēs sancti statim i resurrectiōe habebūt corpa gloriosa. et per pñs impassibilia. ergo ille ignis pcedet resurrectōem z iudiciū Ad oppositum est Petrus ij.canō.sua.ca.iij. Adueniet inquit dies dñi vt fur. in quo celi magno impetu transient. elementa vero calore soluentur. terra aūt et que in ipa sunt exurētur. Et infra. Per quē celi ardentes soluentur z elementa ignis ardore tabescēt. nouos ꝟo celos z nouam terrā et pmissa ipius expectam. Iterū.j. Coꝛ.vij. Glo. sup illud. Preterit figura huius mūdi: dicit sic. Pulchritudo huius mūdi mūdanoꝝ ignīū cōflagratōne peribit. ergo mundus purgabit p ignē. Preterea Aug.ij.de ciui.di ca.vj. Illa pflagratōne mūdana elemētoꝝ corporaliū qualitates que corpibus nris corruptibilib congruebāt. ardendo penitus interibūt atqz ipa substātia eas qualitates habebit: que corpibus imortalibus mirabili mutatiōe cōuenīebāt vt scz mūdus inouatus in melius accōmodetur hoibus etiā in carne in melius inouatis Ad qstionē dōm q sic. Sed tñ primo videbit per qd purgabit mūdus Scdo in quib partib purgabit. Tertio vñ causabit ille ignis. Circa primū est aduertendū. q cuz mūdus factus sit pter hoiem. Vñ.ij.phisico. dicit. q oim nos sumus quodāmō finis. cōueniens est q qñ hō glorificabitur. mūdus etiaz suo mō innouet. Ad hoc aūt q hō glorificet oportet duo remoueri ab hoie. scz corruptiōem in corpe. et infectōem culpe in aīa. Cōformiter ad ista oportet mūdum in duob purgari. hūt em elementa in quib cōuersamur. sicut ignis. aer. aqua. et terra. sibi cōmixtas quasdaz ptes natiure extranee. quia aer est admixtus cum vaporibus terreis et aqueis. sicut dicit.iij. Metaph. Similiter ptes terree z aquee sunt adinuicem cōmixte sicut congruū est z cōueniēs habitatōni hoim corruptibiliū. ita q nulli d istis trib elemētis ē in sua naturali puritate. z ista impuritas correspōdet corruptibilitati corporis in hoie. Scdo habent ista elementa qndā impuritatē correspondentē infectōni culpe. hēt qndam idoneitatē ad futurā innouationez pter peccata in his locis cōmissa per magnū tēpus tam a malis hoibus qz ab angelis mal. sicut dicimus q loca phanata indigent recōciliatōne. purgabit ergo mūdus ab vtraqz impuritate p hoc q oēs dispōnes extranee elemētis cōmixte corrūpūtur et restituētur elementa ad suam simplicez puritatē. Vñ nec manebūt posita aialia nec plante sed sola elementa.

Scdo patet ex istis in qbus partib mūdus purgabitur. videlicet in qbus fuit habitatio demonū et hoim. Vnde sm Aug.ij.de ciui.dei.ca.xviij. Ignis ille incipiet purgare aerez in supiori parte aeris vltra medium intersticium. et descendet successiue versus terram Erit autem altitudo illius a terra: quantū ascenderunt aque diluuij qndecim cubitis super mōtes quos operuerūt. sicut dicitur Genesis.vij

Quantum ad tertiū dicendum. q erit productus supnaturaliter. sicut fuerūt aque diluuij. sicut textus sacis innuit. precedet tamē vemeno siccitas et calor productionē illius ignis et desinet causari arcus nubium z quecūqz humide impssiones: sicut sunt pluuie. nix. grādo. ros. et huiusmōi. et generabit a sub descendēs in tanta multitudine. et apparebit aspicientib q sint stelle de celo cadentes. Et sic intelligit illud Mathei.xxiiij. Stelle cadēt de celo. Quā locutionem credendū est esse tropicam sm Augustinū.ij.de ciui.dei.ca.xviij. Ad primū et secūdum dicendū. q ille ignis generabit supnaturaliter sicut dictū est. et ideo consequētia nō valet. ergo nō habebit opationem naturalem. Ad scōm dicendum. q ignis ille inquātum ad aliquam opationem precedet: et quantum ad aliquid cōcomitabunt: et quantum ad aliquid sequetur. Actio em illius ignis est successiua. quia ante iudiciuz fiet incineratio corporum hominū tūc viuentium p modū istum: q perfecti refouentur sine pena sensus ab illo igne illata. et impfecti purgabūtur. Quo facto statim erit resurrectio mortuoꝝ. Postea recedēte iudicio: inflāmabit totus mūdus p circuitū Peracto vero iudicio diuidetur in purum et turpidū vis illius ignis. Apponet etiaz illud cū oibus feditatib relictis de purgatōe mūdi et inuoluet reprobos. sicut dicit Basilius sup illud ps. Vox dñi intercidētis flāmam et de-

portabit ad infernũ. Unde aliqua pars illius
ignis addetur igni infernali qui nũc est. ⁊ alia
pars que est nobilis et pulchra addet᷑ igni su-
periori ad glãm electoꝝ. Et sic est ꝙ ille ignis
purgans mũdum q̃ntũ ad suũ opus initiale ꝓ
cedet quod est purgare ⁊ cõcomitabit᷑. Sʒ q̃n
tum ad eius ꝯsũmatõem sequet᷑. ⁊ sic intelligit
Aug⁹. alias a seipõ discordaret, sicut ꝑʒ ꝑ au-
ctoritates superius allegatas.

Lectio LXXII

Ontra illos stabit spũs virtutis et tanq̃ȝ venti turbido diuidet eos, et ad heremum deducet oẽm terram iniq̃tatis illoꝝ ⁊ malignitas euer ter sedes potentũ. Postq̃ȝ spũssanctus descri psit xp̃i aduẽtũ ad iudiciũ inexpugnabileȝ ꝑparatioñe, et creaturã intolerabilẽ contra re- probos cooperatioñe, Hic describit sentẽtie fi nalis dispẽsabilẽ executioñe. Et circa hec duo facit. Nam ꝑmo assignat modũ quo oẽs re probi punient᷑. Secũdo assignat causam qua re iniusti nobiles subuertent᷑, ibi. Et maligni- tas. Circa primũ dicit tria. Primo ꝙ dãnabũ tur finaliter, Seperabũtur potentionalit᷑. Et

A incarcerabũtur localiter Secũda pars ibi Et turbo venti. Tercia ibi. Et ad heremũ Quã tum ad primũ dicit. Contra illos stabit spũs virtutis, Spũs in scriptura dicit᷑ aliq̃n vox. j. Coꝝ. xiiij. Psallam spiritu psallam ⁊ mẽte, q̃ a ergo vox xp̃i iudicantis est vox virtutis, iuxta ps. Dabit voci sue vocem virtutis, cui virtuti nullus possit obsistere, ideo signãter dicit᷑. Cõ tra illos stabit spũs virtutis. Esaie. xj. Spiri tu labioꝝ suoꝝ interficiet impiũ. Et. ij. Thessa lo. ij. Tũc reuelabit᷑ ille iniquus quẽ dñs ihs interficiet spũ oris sui. Quantũ ad secũdum dicit. Et turbo venti diuidet᷑ eos. Turbo ſm Isidoꝝ. xiij. ethymo. vbi agit de ventis. est vo lubilitas ventoꝝ. et dicit᷑ turbo a terra qꝛ quo tiens ille ventus consurgit: terram in circuitu mittit, Sicut ergo puluis siccus statim sine re sistentia eleuatur a terra ⁊ defertur ſm motum venti. Ita reprobi prolata sententia sine aliq̃ua qȝ resistentia inuoluẽtur illo turbido igni, de q̃ dictum fuit in ꝑcedenti lcõne, ⁊ demergent᷑ in i fernum. In ps. Non sic impij non sic, ſʒ tanq̃ȝ puluis quẽ proijcit ventus a facie terre. ⁊ Job xxj. Erũt sicut palee ante faciẽ venti. ⁊ sicut fa- uilla quã turbo dispergit. Fauilla est ignis ex tinctus et siccus quia vento circulariter moto statim dispgitur, qui vẽtus est turbo Naum. j. Dñs in tempestate et in turbine vie eius. Et Hyere. xxiij. Ecce turbo dñice indignatõnis egredie᷑ et tẽpestas erũpens sup caput impio

rum eueniet Tertio dicit ꝙ reprobi incarce- rabũtur. et q̃ntum ad hoc dicit. ꝙ ad heremuȝ deducet oẽm terrã iniq̃tatis illoꝝ. Et hec ẽ an tiqua littera quã exponit Rabanus. et sic dici tur verus textus est. Et ẽ sensus ꝙ ad infernũ deducet deus oẽm terram iniq̃tatis illoꝝ. hoc est oẽm terrenam ⁊ carnalem affectõem eoꝛuȝ. ad puniendũ imppetuũ. Si aũt sit textus ini- q̃tatis eoꝝ. ꝙ iniq̃tas deducet eos causalit᷑ et demeritorie ad infernũ. Sʒ snĩa nõ mutat᷑. In fern⁹ in lr̃a ista vocat᷑ herem⁹. qꝛ sic herem⁹ vo cat᷑ locus vast⁹ et incult⁹ vbi nullũ aĩal rõnale habitare põt cõuenienter. Ita infernus locus est nulli rõnali creature aptus. nisi pctm̃ esset. quia malũ bene ordinatũ et suo loco positũ e- minentius cõmendat bonũ. sicut dicit Aristo. vj. ethi. Et est herem⁹ ſm grãmaticos femini- ni generis. Uñ declinat᷑ hec herem⁹, in signuȝ ꝙ per feĩm genus ad heremũ illam hõ primo ducebat᷑. Inde h̃ et hec heremita ꝑsona q̃ soli- tudinem ⁊ heremũ inhabitat. Uñ quicũq̃ȝ vr- bes vel ciuitates inhabitãt ⁊ cum h̃ vocantur heremite, habent nomẽ contrariũ rei. Sũt em̃ vrbanite et vocant᷑ heremite. Ultimo assignat causam spẽalem q̃re iniusti nobiles subuertẽ- tur. Dicit ꝙ malignitas subuertet sedes potẽ- tum. Nõ dicit ignorantia: qꝛ illa in casu excu- sat. Nec dicit impotẽtia: qꝛ illa similiter excu- sat, Sʒ certe malignitas eos dãnabit: qꝛ cũ sci rent ⁊ possent noluerũt Uñ bonũ fuit illud ve ritatis ꝓuerbiũ, sicut allegat Aristo. v. ethico. Principat⁹ viꝝ oñdit. Et bñ metrice dr̃. Cum poteris qđ vis probat actio te tua q̃d sis, Qñ em̃ ꝑnceps male facit sciens ⁊ potens benefa- cere, sicut semꝑ debet homo de ꝑncipe ꝑsume re: vicȝ ꝙ est sciens et potens: tũc manifestum est ꝙ malignitas est in causa. Et verum est ꝙ malignari possunt ad tẽpus, sed ꝑ malignita- tem finaliter subuertent᷑, ꝓpter quod hõ licet vi deat homines malignos florere ad tẽpus: nõ debet de hoc mirari. nec eos imitari, Unde in ps, Noli emulari in malignãtib⁹ neq̃ȝ zelaue- ris facientes iniq̃tatem Glo. Tu infirme q̃ for temiraris ꝙ mali florent. Noli emulari. i. seq̃ malignantes, neq̃ȝ zelaueris. id est neq̃ȝ imite- ris: neq̃ȝ ames facientes iniq̃tatem. Et infra assignat causam. Noli inquit emulari vt mali gneris, qm̃ qui malignantur exterminabũtur. Glo, Qui gliant᷑ ⁊ si mõ florent: tñ in futuro ex terminabũtur, id est extra terminos diuine di

B lectõnis ponent᷑. Dubitatio lr̃alis. Utrum pena dãnatoꝝ debeat dici corꝑalis Et videt᷑ ꝙ nõ, qꝛ si ignis ille foret corꝑalis. corꝑa dãnato rum calefierẽt et alterarent᷑ ab illo igne, conse- quens est falsuȝ, quia cessante motu celi nulla

alteratio nec aliquis motus poterit eē in vniuerso, vñ Aristo. viij. phisi. pbat q motus celi circularis ē ppetuꝰ ꝛ pmus oim motuū, qꝛ illo subtracto: nullus motꝰ esse pōt. Preterea: si ignis ille foret corpalis et ageret cōtinue ī corpora: corrū peret illa corpa. qꝛ passio magna facta abncit aliqd a substātia, iij. ethi, et sic nō foret pena dānatoꝝ perpetua in igne quo ad corpus saltē. Preterea: sicͭ dicit q erit ibi ignis ita dicit q erit ibi fletus. Math. viij. Ibi erit fletus et stridor dentiū, sed fletus fieri nō pōt nisi p resolutōem lachrymaꝝ sed nō est imaginandū q ibi esset ppetua resolutio aque ab oculis nisi foret generatio noui humoris per restauratōem alicuꝰ alimenti, ḡ nō erūt ibi lachryme nec fletus Preterea: sicut ponit ibi ignis ita dī q ibi erūt vermes, sed hoc non pōt intelligi corpaliter, cū nullū corpus mixtū manebit post iudicium nisi corpus hūanū, sicut dicit Augꝰ. xx. de ciui. dei. c. xxij. In penis malorꝝ inextinguibilis ignis ꝛ viuacissimꝰ vermis ab alijs aliter et aliter ē expositus. Alij vtrūq ad corpus, alij vtrūq ad aīam retulerūt. alij pprie ignem ad corpus tropice. ad aīam vmem. qd credibilius esse videt. Preterea: si sic, tūc forent ibi tenebre corpales, cōsequens est fīm. quia sicut ptz. ij. de aīa. Nihil videtur nisi ī lumine. sed dānati mutuo videbūt penas suas. qꝛ aliter visus inesset eis ociosus ꝛ supfluus. ergo ibi erit lumen. Preterea: ibi nō erit verum sulphur, ergo nec verus ignis pari ratōe qꝛ de vtroq apte dicit pphera. Ignis sulphur et spūs pcellaꝝ. ꝛc. Cōfirmat, quia ī purgatorio est solus ignis, igitur ꝛ in inferno Ad oppositū est Augꝰ. xij. de ciui. dei. ca. x. Gehēna q stagnum ignis et sulphuris dicta est, corporeꝰ ignis erit ꝛ cruciabit corpora dānatorū Idem Gregꝰ. iiij. dialo. parū ante mediū. Ignē gehēne corporeū esse nō ambigo Ad istā questionem dōm q sic. Rō est, quia oīs pena q̄, corpus patitur ē pena corporea, sed corpa dānatoꝝ ibi patient post diē iudicij. qꝛ sic beati gaudebūt in anima et glābūtur in corpe. Ita dānati tristabūtur in aīa et punietur in corpore.

Ad pmū argumentū est opinio. b. Thome. q ignis nō aget in corpa dānatoꝝ materialit. sine immutatione materiali, sed tantū spūali eo modo quo sensus immutatur. hoc em̄ cōmune ē oīb sensib q sensus ē susceptiuus spērum sine materia. Vñ sicut oculus patitur a colore ꝛ tñ oculus nō colorat nec alterat p receptionē materialem coloris. Ita tactus in dānatis immutabitur spūaliter a calore. ꝛ tñ nō recipiet calorem nec alterabit p calorē. Vñ tenet q calor imprimetur sensui tactus ſm esse spūale, nō materiale, Potissimū qd videt ad istud mouere est de cessatōne motus celi, de quo argutū fuit. cruciabūtur ergo p formas receptas intēsionaliter ab extrinseco nō materialiter Sed contra illud arguit qꝛ impossibile est rē existentē pfecte puari ppria opatōne, sed ignis erit ibi realiter ḡ poterit calefacere Silr illa corpa nō erūt impassibilia si sint sufficienter approximata Preterea: ad pces Josue sol ꝛ luna steterūt Josue x, sed si alia corpa celestia nō stetissent, similiter totus ordo corpoꝝ celestiū fuisset mutatus. Et tñ tūc tēporis Josue pugnauit et in mūdo vbiq naturales actiōes fuerūt Preterea corpora celestia nō solum agūt in ista inferiora p motum sed p formas suas sic p diuersos effectus naturales. ḡ dato q quiescerent, adhuc aliam dispōem causarēt in istis inferioribꝰ, ḡ nō talē alternatiuā generatōem reꝝ et corruptōem sicut mō. Preterea: iste articulus dānatus ē parisius. Si celū staret: ignis in stuppam nō ageret Preterea: esto q nulla actio naturalit esse pōt cessante motu celi. Non ideo cogimur dicere qn ibi erit actio et passio sup naturaliter in corpibus dānatoꝝ. Manifestū est em̄ q qsi oīa que circa dānatos ponimꝰ, futura sunt supnaturaliter a diuina virtute faciēda. nec eīi ignis ille infra terrā imperpetuū posset manere violenter. ſm Arist. cum nullū violentum sit ppetuū. nec iterū corpa mixta cuiusmodi erūt corpa hoīm: possent esse ſm naturā perpetua cum sint cōposita ex cōpositis. ꝛ multa talia facile est ducere ad ppositum. Ideo dicunt alij q corpa dānatoꝝ nō solū spūaliter sed etiā materialiter immutabūtur ꝛ calefiet. Et tūc patet ad primū argumentū. Ad secundū q ē dicere cōtra illud dicēdū q illud argumentū est contra vtrāq viā: qꝛ excellēs sensibile corrūpit sensū sic agens naturaliter corrūpit passum. Vñ ad argumentū dicendū q deus volet igni coagere ad alterādū, nō corrūpendū. qd August. xxi. de ciui. dei. videt declarare p exempla, quomō quedā aīalia etiā corruptibilia viuunt in igne Et. c. iiij. de Salamandra, licet ſm Arist. ii. de pprietatibꝰ elementoꝝ. nullum animal in igne posset viuere diu, certum tñ est pilos eius ab igne nō posse consumi. Vñ vtrūq oportet dicere q ignis cruciabit et tñ corpus imppetuū durabit, ſz qualit est nobis ignotū, qꝛ certum est q illud oportet reducere ad miraculū singulare. Ad tertiū de fletu dicunt doctores q in fletu duo considerant, solutio lachrymaꝝ ꝛ turbatio capitis ꝛ oculoꝝ fletus. Quātum ad primū nō erit ibi fletus sed tantū quātum ad secundū, sicut argumentū bene deduxit. Ad quartū de verme silr sentiunt q erit

spūalis videlicet remorsus cōscientie qui orie tur ex putrefactōne peccati. metaphorice loquen do et affliget. Ad quintum de tenebris dicēdū q dispositio inferni erit talis qualis esse poterit: maxime ad afflictiōem dānatorum, visio ve ro sm se est delectabilis, sic dicit .j. Meth. per accidens vero est tristabilis sm q aliqd nociuū visu apphendit. Est g et erit dispō inferni talis q nihil psp icue ibi videbit, sed sub qdaz vmbrositate vt illa videant que aie pnt ingere re afflictionē. Vn̄ simpliciter loquēdo est ma gis tenebrosus q̄z lucidus, quia ibi nō poterit esse ignis nisi fetulētus et turbid⁹ Ad sextuz dōm, q nō solum p ignem puniētur dānati, sz sic dicit Basilius sup illud. Vox dn̄i interci dētis flāmā. i. in vltima purgatōe mūdi fiet q dam sepatio in clemētia puris ab impuro. Et qcqd est pur et nobile remanet supius ad glo riā electorū, qcquid est fetulentū et turbidū de scendet ad infernū ad penā dānatorū, vt sic om nis creatura dei erit electis materia gaudij. ita dānatis ex oibus creaturis fiat tormentū. Et sic intelligūt nōnulli pncipium pcedent.s lcō nis. Pugnabit cū illo orbis terrarū contra in sensatos: Et illa varia mixtura multarū fecum sulphur pōt vocari. Quia vero pena purgato rij nō est pncipaliter ad affligēdū sz ad purgā dum, ideo dictū taz p solū ignez fieri. nō sic au tem in inferno cuius pena est ad affligenduz et nullo modo ad purgandum

Capitulū. VI. Lectio. LXXXIII

M Elior est sapiē tia q̄z vires, et vir prudēs ma gis q̄z fortis Finis sapie ē hoiez reddere dignū ad alios gubernādū et regēdū Et ideo pmo ostendit quō hō possit et debeat p donuz sapiētie alios gubernare. Scdo quō hō possit sapientiā impetrare. ca. vij. In hoc ergo caplo vj. spūssanctus intēdit informare gubnatores reges iudices et plātos et eos ad amorē sapie i nitare. Postq̄z a spūsancto oñsum ē a pncipio libri vsq̄z huc. quō p iusticiam et bonos mores pōt homo sapiam acqrere. Hic cōsequēter de clarat quō sapientia acqsita possit hoiem pfice re Est tn̄ notandū q ista diuisio libri vel pro cessus nō est ita precise facta. qn in vtraq̄z par te vtrūqz fiat. Nam in pcedentib aliqn dctm̄ est quō sapientia possit hoiem pficere. Et in se quētibus docebit aliqn quō hō possit sapiam acquirere. Agit enī alternatim, nūc de sapien tia acquirenda. nūc de sapientia exercenda, vi delicz p totū librū. Quia vero finis et pfectio sa pie est facere hoiem habilē ad seipm et ad alios gubernandū virtuose. Ideo de isto fine pnci paliter intendit. Vn̄ intentio huius capli est, informare reges pncipes iudices et prelatos, quō tam se q̄z sibi subiectos debeant gubnare. Hoc aūt fit interscalariter et alternatim dupli ci via, vicz sapiam cōmendādo, et ad sapiam in clinando Vn̄ nūc cōmendat eius valorez, nūc inuitat ad eius amorem cōtinue p totū caplm

A

Cōmendans ergo sapiam in lcōne. ista, cō parat eā ad fortitudinē corpalem q fuit pncipi um psumptōnis humane ad alios regendum et gubernandū. Fortes enī hoies et robusti pri mo ceperūt p tyrānides debiliores opprimere et eis ad ppriam vtilitatē, nō ad subiectorū com modū dñari, sicpz de Nemroth. Geū. x. De q dr q cepit esse robustus venator hoim coram dño, i. oppressor et extinctor amore dñandi In tantū enī inualuit illa opinio, q fortitudo cor poralis videbat dignificare hoiem ad pncipa tum et etiā vsq̄z hodie a plurib fatuis appro bat. Quā opionem elidendo qr falsum ē. dicit q ad regendū et gubernādū melior est sapien tia q̄z vires. etc. Sapiētia inquā que sursuz est, que includit fidem spem et charitatē cū oibus tutib cardinalib, qr nō loqtur de sapientia stricte put est quedam tus intellectualis: pci se sicut in pncipio libri dcm̄ fuit. Vn̄ Senec. epl'a. vij. dat differentiā inter alias artes et sapi entiā, qr alie artes sunt sicut instrumēta vite, si cut nauigatio edificatio vl' plantatio. Sapien tia aūt est ars vite. Idē epl'a. lxxxvj. sm cōmu nes quotatōnes Queris an estimē aliquē fu turū esse sapientē q litteras nescit. Sapiētia res tradit nō verba: de diuinis hūanis recogitat. quia de pteritis. de futuris. de caducis. de eter nis. De ista sapia loquens Bern. in qbusdam sententijs et ponit auctoritas. viij. li. florum. c. xxix. distinguit sapiam triplicem Sapiam cor dis. Sapiam oris. Et sapiam operis. Et quā libet ponit in trib consistere. Sapiētia inquit cordis in penitudine peccatorū pteritorum est In contemptu psentium cōmodorū. In deside rio futurorū premiorū. Inuenisti plane sapien tiam. si prioris vite peccata defleas. si hui⁹ se culi desiderabilia paruipendas. si eternā beati tudinē toto desiderio concupiscas. Inuenisti sapientiā. si tibi horū singula sapiūt prout sunt Hec qdem vt amara et oino fugienda. Ista ve ro velut caduca et trāsitoria contēnenda. Illa vero vt pfecta bona totis desiderijs appetēda intimi animi quodam sapore dijudices et di scernas. hec q̄ntum ad sapiam cordis. De sapi entia vero oris subdit. Sane in his trib ver bis affinit sapiētia vel prudētia. Sit in ore cō fessio ppriē iniquitatis. Sit grarūactio et vox

laudis. Sit etiam ꝯmo edificatōnis De oꝑis sapia dicit sic. Queram⁹ in ope triplicem sapientie affluentiā. Itaqꝫ puto ego q̄tū ad op⁹ ꝑtinet. illum copiose satis affluere sapientia, q̄ cūqꝫ cōtinenter patienter et obediēter ꝯuersatur. vt vicꝫ fidelis obedientia ꝓpriam mortificet volūtatem. hūilis cōsciencia, carnalē pariter et secularē eam putet voluptatē. Hilaris paciētia. vtrāqꝫ similiter carnalē ꝛ mūdialē viriliter sustineat aduersitatē. Hec Bern̄. Et certe ista sapīa melior q̄ꝫ vires. Exo. xxxv. Quisquis vim est sapiens veniat et faciat qđ dn̄s imparauit.

B Est em̄ sapīa triplex. mūdialis. bestialis et spiritualis. Primā habēt ambiciosi et cupidi. Scđam voluptuosi et lubrici. Tertiā vero virtuosi et solidi. De pma sapīa. j. Cor. iij. Si quis videt sapiens stultus fiat vt sit sapiens Sapīa em̄ huius mūdi stulticia est apud deum. De ista loquēs. b. Greg⁹. x. mora. exponēs illud Job. xij. Deridetꝰ iusti simplicitas, dicit sic. Hui⁹ mūdi sapiētia est cor machinatōibꝫ tegere. sensum ꝟbis velare. que falsa sunt vera ostendere. ꝛ que vera sūt falsa demonstrare Hāc qui sciunt ceteros supbiendo despiciūt. Hāc qui nesciūt subiecti et timidi in alijs spaꝫ mirantꝰ. Hec sibi obsequēnbus ꝑcipit honoris culmina q̄rere. adepta tēporalis glīe vanitate gaudere. Irrogata ab alijs mala multiplicius reddere cū vires suppetūt. nullis resistentibꝫ cedere. cum virībꝫ possibilitas deest. quicq̄d ꝑ maliciam explere nō valet, hec pacifica volūtate simulare. Hec Greg⁹. Scđa sapientia est bestialis de qua dr̄ ad Rhomanos. viij. Sapīa carnis inimica est deo. Legi em̄ dei nō est subiecta. Hanc sequūtur voluptuosi qui totam suam sollicitudinem circa carnis delitias procurādas apponūt. Tertia sapīa est spūalis. ad Col. j. Impleamini agnitione volūtatis dei in om̄i sapīa ꝛ intellcū spirituali. Et Jac̄. iij. Que de sursum est sapiētia primū q̄dem pudica est. deinde pacifica. Per primā excludit sapīam bestialem. Per scđam mūdialē que nūqꝫ est pacifica. sꝫ sp in turbatōne et bello. Hec g̃ sapīa spūalis sapīa scōꝝ est de q̄ Greg⁹ vbi sup̄. Justoꝝ sapīa est. nihil ꝑ ostētatione fingere. sensuꝫ ꝟbis apire. vera vt sunt diligere. falsa euitare. bona gratis exhibere. mala libenti⁹ tolerare q̄ꝫ facere. nullā iniurie vltionem querere. ꝓ veritate cōtumeliam lucrum putare. hec iustoꝝ simplicitas deridetꝰ et a mūdi sapientibꝫ fatuitas reputatꝰ. Quid em̄ mūdo stultius q̄ꝫ amissa nō querere. possessa rapientibꝫ relaxare. nullam pro acceptis iniurijs reddere. imo adiūctis alijs bonis patientiam ꝓbere. Hec Greg⁹. Hec inq̄ꝫ sapiētia melior est q̄ꝫ vires et vir prudēs magis q̄ꝫ fortis. Prudentia et sapientia in ꝓposito accipiūtur ꝓ eodem. Prouer. xv. Vir prudens dirigit gressus suos. Sed q̄liter prudens hoc faciat bene docet Sene. de copia ꝟboꝝ. Si inquit prudens est anim⁹ tuus tribus tēporibus dispensetur. Presentia ordina. futura ꝓuide. ꝛ ꝑterita recordare. Nam q̄ nil de ꝑteritis cogitat vitam ꝑdit. Qui nihil de futuro ꝑmeditatꝰ in oīa incautus incedit. Sed qualis ista prudentia esse debet docet in eodem libro Sen̄. q̄ nō debet esse nimis sicut aliqui desiderant prudentes videri, et sunt astuti. Prudentia inquit imoderata callidum facit inimicū attentū. sp aliq̄d timentē aliquid requirentem astucia plenū versipellē. simplicitatis inimicū, cōmētatorē culpaꝝ et vt postremo a cūctis vno noīe malus hō vocetꝰ. Prudētia pfecta nec obtusum hꝫ in se aliq̄d nec ꝑsucum, hec Seneca Vbi plane ptꝫ q̄ cum prudentia dꝫ adiungi simplicitas iuxta doctrinā saluatoris. Mat. x. Estote prudentes sicut serpētes. ꝛ simplices sicut columbe

C Vbi notandū q̄ triplex ē prudentia serpētis in bono quā nos cōuenit imitari. Prima est ꝯm Hyero. q̄ totū corp⁹ ꝓ salute capitis exponit quo caput inuoluit. Isto mō nos ꝓ capite nr̄o xp̄o nos ꝛ nr̄a exponere debem⁹. et ꝓpter honorē dei iniurias sustinere tā in corpibus q̄ꝫ in rebꝫ. Scđa prudentia serpentis est q̄ obturat aures suas ne audiat incātatores Querūt em̄ incātatores venena q̄ in capitibꝫ serpentū sūt ad medicamēta in cōficienda. Serpēs hoc ꝑsentiēs caput suū intꝰ spicas corpis inuolutū abscondit. ꝛ vnā aurē applicat ad petram. et aliam cum cauda obturat. Sic nos moraliter facere cōuenit. Incantatores sunt mali homīes ꝛ corrupti allicientes nos sub specie amicitie ad vitia mundi vel carnis malis suggestionibꝫ et exēplis ꝑuersis Nos ergo q̄n̄ tales incantātꝰ: supiorem ꝑtem rōnis tanq̄ꝫ vnā aurē xp̄o petere cōiugam⁹. j. Cor. x. Et inferiorē obturem⁹ cauda. i. cogitatione finis nr̄i quasi cauda corpis vite nr̄e: ne illi qui blande ꝛ leniter voluptates nob̄ suggerūt ad cōsensum ptrahant Tertia prudētia est q̄ pellē veterē deponit. Qn̄ em̄ senescit et squamis et putredine corpus suū grauari sentit, transit ꝑ angustū foramen alicuius petre. vbi pelleꝫ veterē oīno relinquat. ꝛ sic renouatur et sanatꝰ. Petra sicut prius. xp̄s est. Foramina multa. sunt illius plurima vulnera. Cū ergo veterē pellem. id est nostrā cōuersatōnem corruptam et abhoīabilem deponere volum⁹ deuota cōtemplatōe ꝛ recordatōe passionis xp̄i ꝑ ista foramina trāseam⁹. Exo. xxxiij.

Ponã te in foramine petre ꝛ ꝓtegã te dextera mea. Et Can. ij. Ueni colũba mea in foraminibꝰ petre. Et bene dicit. Estote prudẽtes sicut serpentes. Nõ dicit. Estote pungẽtes vel venenũ emittentes, sed estote prudentes tantũ. Nõ enim est creatura ita mala aut pessima q̃ in aliquo instruat hoiem ad bñ viuendũ. Eph. iiij. Deponite vos ſm ꝓstinam cõuersatõez veterẽ hoiem q̃ corrũpit ſm desideria erroris. Duo tñ requirũtur ad hoc q̊ serpens in foramine pellem deponat. Foraminis angustia siue subtilitas. si enim latũ esset: sine difficultate trãsiret: et pellem veterẽ secũ portaret. Scḋo requirit stabilitas. Nisi enim eẽt stabile: foramen potius secũ ferret q̃ȝ pellem ibi relinq̃ret. Isto mõ si velimꝰ pellem veterẽ ꝯuersatiõis deponere opȝ artã et angustã viã penitẽtie pertransire. Et hoc mõ quocũq̧ sed in stabili ꝓposito vitam nostrã in melius cõmutando. Nihil enim magis est cõtrariũ prudẽtie q̃ȝ instabilis mutabilitas. Unñ Sene. Si prudentiã amplexeris vbiq̧ idem eris: ꝛ ꝓut rerꝝ ac varietas tp̃is exigit, ita a te actõem edes tp̃i, ne te in aliquo mutes sed potius aptes ꝛc̃.

Lectio LXXIIII.

Audite ergo reges

a et intelligite, Discite iudices finium terre. Cum finis et ꝑfectio sapientie sit hoiem dirigere ad seip̃m ꝛ alios ꝟtuose regendum, et hoc maxime ad reges iudices ꝛ prelatos ꝑtineat, et iam declaratũ sit q̊ sine sapientia nõ possunt esse iusti, nec sine iusticia sapiẽtes Concludit hic spũssanctꝰ ex oibus p̃cedentibus istam ꝑsuasionem. Audite ergo reges ꝛc̃. quasi diceret. Uos estis qui sapiam ꝛ iusticiã subiectis vestrꝭ admistrare tenemini. Sapia

A vero sine disciplina haberi nõ põt, ergo Audite reges et p̃ncipes ꝛ intelligite. In p̃s. Et nũc reges intelligite erudimini qui iudicatis terram. Persuadet ergo spũssanctꝰ in hoc textu quatuor. s. Humilitatẽ addiscendi Audite reges. Subtilitatẽ aduertendi. Intelligite. Auiditatẽ inq̃rendi. Discite. Seueritatẽ exequendi. Iudices finium terre. Dicit ꝰ sic literaliter ordinando sententiã. O reges. i. q̃cũq̧ prelati, audite aure corpis. quia Eccl. vj. Si dilexeris audire: sapiens eris. Et h̃ est tibi rectori satis vtile, cum sis rex, quia Eccl. x. Rex insipiens perdet ꝑplm suũ, ꝓpter quod signãter Salomõ cũ rex cõstitueret a dño petijt. ij. Paral. j. Da mihi dñe sapiam et intelligẽtiã vt egrediar corã ꝑplo tuo et ingrediar. Sȝ q2 nõ sufficit aure ꝑcipere, nisi cõcipiat et mente Jõ subdit: intelligite, q2 Prouer. j. Audiẽs sapiẽs sapientior erit, et intelligẽs gubnacula possidebit. Et iterꝫ, vos iudices finiũ terre, i. vos iudices generales. quia quãto maior est vr̃a iurisdictio: tanto maior req̃ritur in vobis iusticie dilectio. Esa. j. Discite bñfacere, q2 hoc sufficit

Primo ergo in hac lr̃a a regibus ꝑsuadet humilitas addiscendi. Unñ dicit. Audite ergo reges. Cum enim nulla virtus nobis innascat neq̧ moralis. ij. ethi. neqȝ intellectualis. iij. de aia. eo q̊ aia est sicut tabula nuda vel rasa. ꝛc̃. Reges vero sũme virtutibus indigeant. Et iterꝫ. Auditus sit sensus multũ disciplinabilis Iuxta illud. Altius imutant animũ demissa per aures. Ergo audite reges. Iudicũ. v. Audite reges, auribꝰ percipite p̃ncipes. Oẽm enim regem decet sũme deum colere ꝛ legem dei scire, vñ Deut. xvij. lex mosayca p̃cepit sic. Postq̃ȝ sederit rex in solio regni sui, describet sibi Deuteronomiũ legis huiꝰ in volumine accipiẽs exẽplar a sacerdotibꝰ leuitice tribꝰ, ꝛ hẽat secũ, legetq̧ illud oibus diebꝰ vite sue, vt discat timere dñm deũ suũ ꝛ custodire ꝟba ꝛ cerimonias q̃ in lege eiꝰ p̃cepta sũt. Et iõ in coronatõne regis p̃usq̃ȝ benedictio vel cõsecratio sup eum fiat. Ista tria iuramẽta faciet sub hac forma. In xp̃i nomie ꝓmitto hec tria ꝑplo xp̃iano mihi subdito. In p̃mis me p̃cepturũ ꝛ opem ꝓ viribus impensurũ, vt eccl̃ia dei ꝛ omnis ꝑpl̃s xp̃ianus verã pacem nr̃o arbitrio in oñi tp̃e ꝯseruet. Aliud Ut rapacitates ꝛ oẽs iniq̃tates oibus gradibꝰ interdicã. Tertiũ vt in oibus iudicijs eq̃tatem ꝛ miscḋiam p̃cipiã vt mihi et vobis indulgeat miscḋiam suaȝ clemens et misericors deus. Ecce q̃ȝ secura cõscientia põt talis viuere. qui habet sub se quasi infinitũ ꝑpl̃m regere: cũ hec tria ſuare in rebelli gente et falsa sit sũma difficile. Non enim ad ludũ: nec ad honorẽ tantũ: nec ad ociũ: sed ad periculũ sollicitudinẽ et sũmũ negotiũ est vocatꝰ. Postq̃ȝ aũt rex p̃dicta iurauerit dictis super cũ q̃busdã orõnibꝰ, tũc metropolitanꝰ inũget ei manus de oleo sanctificato ꝛ postea pectus et scapulas compagesq̧ brachiorꝫ. Et tãdem de oleo eodem fiet crux sup caput eius. postea de crismate cũ orõnibꝰ, postea ab ep̃is accipiet ensem: et cum ense totum regnuȝ sibi fideliter ad regendũ sciat esse ꝯmẽdatũ, dicẽte

B Metropolitano (si tñ solẽnitatem faciat) Accipe gladiũ ꝑ manus episcoporꝫ, licet indignꝰ vice tamẽ et auctoritate ap̃lorum cõsecratus. tibi realiter impositum nr̃e bñdictiõis officio in defensionem sancte dei ecclesie diuinitus ordinatum. Et esto memor. de quo p̃s. ꝓphetauit dicens. Accingere gladio tuo sup femur tuũ potentissime. vt ꝑ eundem vim equitatis

exerceas.molem iniq̃tatis potenter destruas,
et sctãm dei eccl'iam eiusq̃ fideliby ꝓpugnãdo
ptegas,nec minus sub fide falsos,q̃ xpiani no
minis hostes exererceris ꝛ destruas,viduas et
pupillos clementer adiuues et defendas.De-
solata restaures et restaurata ꝯserues,Ulciscā
ris iniusta,Conformes bñ disposita,quaten⁹
hec agendo ꝟtutum triũphator gloriosus,iu-
sticieq̃ cultor egregius cuꝫ mũdi saluatore cu
ius typum geris.in noīe sine fine merearis re
gnare,Cum accinctus fuerit ense accipiet ar-
millas a metropolitano cũ hac preuia orõne
Accipe armillas sinceritatis ꝛ sapientie diuīe
ꝗ triũphatõnis indiciũ:q̃bus intelligas oēs
operationes tuas contra hostes visibiles posse
eē munitas,Deinde accipiet palliũ. Et postea
coronabit,Post illa accipiet anulum,Deinde
sceptrũ,et vltimo virgã,Coronatus ergo:epos
osculet̃ a q̃bus choro canente,Te deũ lauda-
mus ad soliũ regale ducit̃.Metropolitano di
cente,Sta et retine ãmodo locũ queꝫ hucusq̃
paterna possessione tenuisti hereditario iure ti
bi delegatũ p auctoritatē dei oipotentis ꝛ pre-
sentem etraditionē nrãm atq̃ oim epoꝝ cetero-
rũq̃ dei seruoꝝ,Et quanto clerũ sacris altari-
bus propinquiorē prospicis:tanto ei potioreꝫ
in locis congruis honorem impendere memi-
neris:quaten⁹ mediator dei et hoim te media
torē cleri et plebis in hoc regni solio cõfirmet:
ꝛ in regnũ eternũ faciat regnare iesus christus
dñs noster rex regum et dñs dñantium,Leta
nie et alie multe orõnes dicũtur super eum,q̃
oēs eum declarant debere esse cultorem iu-
sticie et fidei zelatorem:que sine,doctrina sapiē
tum exequi nõ potest,Et iõ eis signanter dicit̃
sub figura,Montes israel audite ꝟbum dñi,
Non solũ autē isti in sacra scptura reges dicũ-
tur,sed etiã clerici qui se ꝛ alios bene regũt Si
cut habet̃,xii,q.i,Duo sunt genera,Et ad hos
dici põt,Audite reges,Et,i,Pet,ii,Uos estis
genus electum,regale sacerdotiũ,gens sancta
populus acquisitõnis Sed caueant ne de eis
verificet̃ qđ dicit Gilber.de Tornato:in q̃daꝫ
sermone.Uos estis inquit:gen⁹ delectum ser
uile sacerdotiũ,gens ꝓphana.populus pditio
nis,Quod absit, Secũdo psuadet spũssan-
ctus regibus et prelatis nõ solum humilitatē
addiscendi,sed etiam subtilitatē aduertendi.
Unde dicit ꝛ intelligit,ps. Intelligite insipiē
tes in populo:et stulti aliq̃n sapite, Intellige-
re est quasi intus legere,hoc est ponderare ꝛ re
cordari ac memoriter retinere quia legere ꝛ nõ
intelligere est negligere Sed grauiter conque
ritur ps,Dñs de celo prospexit sup filios ho-
minum:vt videat,si est intelligens aut reqrens

deum,Et sequitur,Oēs declinauerũt simul
inutiles facti sunt ꝛc. Tertio suadet spũssan
ctus.rectoribus,gubernatoriby,ac iudicibus
alioꝝ auiditatem inquirendi:cum dicit,Disci-
te,Prouerb,vi,Uade ad formicam o piger et
considera vias eius ꝛ disce sapientiam,Et idē
petiuit,ps,Da mihi intellectum vt discam mã
data tua,Et iteꝝ Mathei,xi,Discite a me q̃a
mitis sum et humilis corde,et inuenietis re-
quiem animaby vestris,Quã tam auiditatem
inquirendi habuerũt pncipes antiquitus cir-
ca sapientiam,patet specialit̃ de Alexãdro ma
gno:qui per patrem suũ Philippum regeꝫ ma
cedonie:discipulus Aristotelis traditus.Cui
Aristoteli Philippus mox Alexãdro nato hãc
epistolam destinauit.sicut narrat Aulus geli⁹
libro,viii,noctiuꝫ acticaꝝ,Et habetur in for-
ma vt sequitur, Philippus Aristoteli salutē
dicit,Filium mihi genitum scito,Quod equi-
dem dijs habeo referre gratiã,nõ tam proin-
de quia natus est:q̃ pro eo ꝙ eum nasci conti-
git tēporibus vite tue,Spero eñ fore vt edu-
ctus:eruditusq̃ a te dignus existat et nobis,et
istarum rerũ successione,Uult ergo dicere:ꝙ
per doctrinam Aristotelis ꝛ educatõem spera
uit filium suũ fieri dignum filiatõne regis,ꝛ re
gia successione in regno De studio vero ale-
xandri magni:scribit Alexãder neq̃ libro suo
de naturis rerũ sic Alexandꝝ Aristotelis disci
pulum fuisse Macedonē certũ est,Cuius cau
sa logicam elaborauit:tam sedulus autē natu
rarũ indagator extitit Macedo:vt in vase vi-
trio in mare missus naturas et cõsuetudines
pisciũ deprehēdit,Gallum eñ secum habuit,
vt sup diluculo certificaret̃ per gallicantũ,Et
in vase vitro vidicit quomõ insidie clãdestine
preparande sunt super hostes in re militari duꝫ
exercitus pisciuꝫ contra alios insurgere cõspe
xit,Ordinauit etiã sicut narrat Plinius aliq̃t
millia hoim qui in tota asia et grecia vacarēt ar
mentis,aluearib,piscinis viuarijs,nequid vl'
quaq̃ genitum ignoraret̃,Quicq̃d vero illi ex-
periebant̃,Aristoteli sũmo viro sine mora in-
notuit,Quos Aristoteles percũctando quin-
quaginta fere volumia illa preclara de anima
libus condidit,Hec Plinius,licet apud nos
nõ nisi decem ꝛ nouem habeantur Patet ergo
istius auiditas addiscendi.Nos autem nõ mo
uemur eadem tanta curiositate scrutari,sed a
simili ea que ad dei cultum ꝛ bonos mores p-
tinent solũmodo studio cõsimili pscrutari.Au
gustinus,xix,de ciui,dei,ca,vi,Ignorantia iu
dicis vel pncipis plerũq̃ est calamitas popu-
li innocentis.et Baruth,iii,Disce o princeps
vbi sit sapientia:vbi prudentia:vbi sit intellē-

ctus et virtus: vt sciso simul vbi sit longitur-
nitas vite et virtus, vbi sit lumē oculoꝝ et pax.
Ultimo ꝑsuadet gubernatoribꝫ alioꝝ seueri-
tatem exequēdi illud qḋ iustum est cum dicit.
Iudices finiū terre. Moraliter mali dicunt
fines terre. et in illos debent iudices seuerita-
tem exercere. Vñ de iudice dicit ad Rhoma.
xiij. Dei eñ minister es in vindictā, vindex in
iram ei qui malum agit. Deut. xvj. Iudices et
magistros ꝯstitues in oībus portis tuis: vt iu-
dicent populū tuū iusto iudicio nec in alteram
partē declinent. Nō accipias ꝑsonam nec mu-
nera: quia munera excecāt oculos iudicū et mu-
tant ꝟba iustoꝝ. Qua in re notandū est ne od
ꝓferendam sententiā vnq̄ȝ precipites esse debe-
amus: ne temere indiscussa iudicem⁹. ne queli-
bet mala audita nos moueant, ne passim dcta
sine probatōne credamus

Lectio LXXV

Prebete aures vos

qui cōtinetis multitudinē et placetis vobis in turbis nationū, quoniā data est a dño potestas vobis. et virtus ab altissimo: qui interrogabit opa vestra et cogitatōes scrutabit. Postq̄ȝ ꝑsuiserūs inuitauit ad amorem sapie reges iudices et ꝑlatos generaliter. Hic dirigit inuitatōem suā spēalem ad reges atq̄ȝ iudices malos spēaliter. Unde post q̄ȝ inuitauit ꝑ amicabilem informatiōem. Hic inuitat ꝑ ratōnalem cōminatōnem. Et circa h̄ duo facit. Nam pmo ꝓberat eis penam. Secūdo reprobat coꝝ culpam. Secūda pars ibi. Quoniā cum essetis ministri regni. Et circa primū tria tangit contra iudices et iniustos rectores. Primo status coꝝ celsitudinem. Secūdo actus coꝝ ingratitudinē. Tertio pene coꝝ certitudinē. Secūda pars ibi. Quoniā data ē vobis potestas a deo. Tertia pars ibi. Qui in-

A terrogabit. Dicit ergo pmo sic. Prebete aures. scȝ ad discendā sapientiam et mores bonos Prouerb. v. Fili mi attende sapientiā meam. prudentie mee inclina aurem tuā. Vos q̄ continetis multitudinē. Non dicit vos, qui regitis multitudinem nec docetis sed continetis, quasi dicat. Vos qui dñm queritis, nō fructū in subditis vestris. Cōtra q̄les loq̄tur apl's. j. Petri. v. Nō vt dñantes in clero, sed forma facti gregis ex aio. Prebete inq̄ȝ aures: nō vnam tantūmō sed duas: scȝ cordis et corpis. Luce. viij. Qui habet aures audiendi audiat. Prebete ergo aures: nō accōmodate: nō vendite Aures eñ sapientie accōmodant, qui tantum ad horā doctrine vacant. Contra q̄les. j. Thymo. iiij. Attende tibi et doctrine. Et paruū ante. Hec meditare, in his esto. Vñ Seneca. epl'a. lxxij. Nō cum vacaueris philosophandū est omīa olia negligenda sunt vt huic assideam⁹. Cum nullū tēpus satis magnū est. Et si a pueritia vsq̄ȝ ad humani cui terminos vita pducatur, nō multum refert. vtrū dimittas philosophiam an intermittas. Et ideo prebete aures vestras: nō accōmodate vl' vēdite Aures suas vendūt qui discūt ꝓpter vanam gl'az. Vendūt eñ iudices aures receptores nūerum q̄ nihil audiūt de causis paupeꝝ donec munus aduenerit. Michee. iij. Principes eius mūeribꝫ iudicabant. Prebete ergo aures vos qui continetis multitudinē: et placetis vobis: non deo. Quia ſm Aug'. super ps. Ad te leuaui. Qui sibi placet deo displicet. In turbis nationū. id est multitudine subditoꝝ et auditoꝝ, et non in bonitate coꝝ quod est contra doctrinam sapiētis. Eccl. xvj. Non iocūderis in filijs impijs si multiplicent. Nō sic sibi placuit. Joānes Canonica sua tertia qui dixit Maiorē hoꝝ modo habeo gratiā. q̄ȝ vt audiam filios meos in veritate ambulātes. Sic ergo exp̄mit status eorum celsitudinem Cōsequēter subiūgit act⁹ eoꝝ ingratitudinē et dicit sic. Quoniā data est a deo ptās vobis, tc. Illa est magna ingratitudo qū homo de beneficijs a deo receptis deum impugnat. Unde tales (cum iō receperint potestatē vt subditos gubernent ad honorem dei) ipos expoliant, et in ipis deū honorāt. Data est inquit vobis potestas nō vendita, quasi diceret. Gratis accepistis, gratis date. Math. x. Et hoc a dño, quia Joh. xix. Nō haberes in me potestatē nisi tibi datū esset desup. Et ꝓtinus scȝ coarcendi malos et puniendi reos. Qui interrogabit opa vestra. Ecce subiūgit pene eorū certitudinem in iudicio generali, q̄ndo deus nō interrogabit hoiēz tantū, sed opera que testificabūtur contra hoiem. Joh. v. Opera q̄ ego facio testimoniū ꝑhibent de me. Et nō solum opera, imo et cogitatōnes scrutabit. Sap. j. In cogitatōnibꝫ impij interrogatio erit. Prebete inq̄t aures. Tria xp̄s exigit vt ei prebeamus, cor, manus, et aures. Cor ad diligendum Prouer. xxiij. Prebe fili mi cor tuū mihi. Manus ad testimoniū ꝑhibendū. Eccl. xlvj. dicit de Samuele. Testimoniū ꝑhibuit in conspectu dei et xp̄i. Aures ad audiēdū. vt hic et Job vj. Prebete aures et videte. Sed est mo de

B modernis nobilibꝫ, sicut de albane narrat aristoteles. ij. de aīalibus. cap. ij. Est eñ aīal magnitudine cerui. tamē contra consuetudinem oīm animaliū habēs fel in aure simile felli hominis et amarū valde. Unde est aīal magne ire et magne ferocitatis. Sic multi potentes et

magni cũ tangũtur verbo dei, vel cũ generalit̃ contra pctã predicaẽ, in quibꝫ cum se reos sentiũt statim amaricãẽ ꝛ turbãẽ. Habent em̃ fel in aure cordis, quoꝝ vnicuiqꝫ dici potest illud Act. viij. Nõ est tibi pars neqꝫ sors in sermõe isto, in felle em̃ amaritudinis ꝛ obligatõne iniquitatis video te esse. Notandũ ꝙ licet platus sit malus et subditus bonus ꝛ sanctus, q̃diu tñ prelatus toleraẽ ab ecclĩa, maiorem dꝫ habere honorem et reuerenciã q̃ꝫ subditus ꝓpter tres rõnes. Primo quia p̃latus gerit vicem dei. Unde deus in ipo spẽaliter honoraẽ. Et hoc semꝑ debet aĩare subditũ ad honorem sui prelati. Secũdo quia ex persona publica. Uñ in ipo honoraẽ respublica ꝛ bonitas ecclesie que maior est q̃ꝫ bonitas singularis ꝑsone. Et ideo cõsueuerũt prelati ꝑsonaliter dicere illud qꝺ in fine horaꝝ dicitur ꝓ defunctis, quia verbũ ꝛ oracio p̃lati est quasi oracio multitudinis. Et ideo videtur melior ceteris paribꝫ q̃ꝫ oratio singularis ꝑsone. Tertio quia p̃latio se habet ad ꝟtutem: sicut causa efficiens in aliĳs virtuosis. Unde ipa prelatio honorabilis est: etiam in ꝑsona indigna. Dicit em̃ phs. ix. ethicoꝝ. Dignus est in aliĳs causaꝫ virtutis existere: q̃ꝫ in se tantũ ꝟtuosum esse

Lectio LXXVI

Q Uoniaꝫ cum essetis

ministri regni illius nõ recte iudicastis: neqꝫ custodistis legẽ iusticie: neqꝫ s̃m volũtatem dei ambulastis. Intẽtio salomonis in hac pte est refellere et arguere ꝑuersos iudices ꝛ iniquos prelatos. Postq̃ꝫ spũs sanctus declarauit maloꝝ iudiciũ ꝛ futurã penam. Hic accusat et ꝓpalat future pene causaꝫ. Et circa hoc sic ꝓcedit. Primo ostendit ꝙ mali iudices dñi ꝛ prelati sũt veraciter iusticie debitores. Secũdo ostendit in q̃bus sunt iusticie trãsgressores. Secũda ps ibi. Non recte iudicastis. Primũ declarat sic. Om̃is minister obligatur ad ministeriũ pro quo facit paccum cum dño suo. Sed om̃is iudex prelatus ꝛ superior facit pactuꝫ cũ deo, vt sit minister regni hoc est gubernatõis ecclesie sub deo. ergo om̃is talis obligaẽ ad hoc ministeriũ. j. Coꝛ. xij. Diuisiones ministrationũ sunt, hoc est diuerse ꝑsone in ecclesia ad diuersa ministeria obligant. Idem aũt dominꝰ. Et istam obligatiõem eis improperat, cum dicit Quoniã cum essetis ministri regni illius. Ex quo manifeste cõcludit. ꝙ fuerũt iusticie debitores. Om̃is em̃ rex et q̃cunqꝫ est sub eo: est iusticie debitor. ꝛ om̃es sũt ministri regni dei. id ẽ ecclesie. j. Coꝛ. iiij. Sic nos estimet hõ vt xp̃i ministros: et dispensatores ministerioꝝ dei. Et per cõsequens oẽs ministri regni dei sunt. ꝛ debitores iusticie qꝺ est propositum. Secũdo ostendit. ꝙ sunt transgressores iusticie. ꝛ hoc propter tria. Primo qꝛ male iudicauerũt reos. Secũdo quia iniuste spoliauerũt iustos. Tertio quia male regulauerũt seipos. Quantũ ad ꝑmum dicit. Non recte iudicastis. Quantũ ad secũduꝫ dicit. Neqꝫ custodistis legem iusticie. Quantũ ad tertiũ dicit. Neqꝫ s̃m volũtatem dei ambulastis.

Dicit ergo eis ꝑmo sic. Nõ recte iudicastis. Hoc aũt fit q̃druplr̃ sicut docet btũs Gregꝰ. i Omel. Et habeẽ in Cañ. xj. q. iij. q̃tuor Qua B tuor mõis hũanum iudiciũ ꝑuertitur: scꝫ timiditate. cupiditate. offensione. ꝛ affectõne. Hec est sententia, sed ista sunt verba. Quatuor inq̃t Gregoriꝰ modis iudiciũ hoim ꝑuertitur. Timore, dum metu potestatis alicuiꝰ veritatem loqui pertimescimꝰ. Cupiditate: duꝫ p̃mio ius alicuiꝰ corrũpimus. Odio: dum contra quemlibet aduersariũ molimur. Amore: dum amico vel ꝓpinquo intendimus prestare auxiliũ. hec Gregorius. Iudicant etiam nõ recte. Quidaꝫ ꝓpter ꝑsonarum acceptiõem. quidã propter ꝑuersam intentõnem. quidaꝫ propter debiti ordinis p̃termissionem. Quidam propter personarum acceptationem. Contra quos Deutero. j. Ita ꝑuũ audietis vt magnũ: nec accipietis cuiusq̃ꝫ ꝑsonã: qꝛ dei iudiciũ est. Unnã legem istã oẽs iudices attẽderẽt, qm̃ dei iudiciũ faciũt. Uñ illud facere deberẽt quod deuꝫ vellet facere si ibi esset credũt. Aliĳ nõ recte iudicãt propter ꝑuersam intentionẽ. Intendũt em̃ quidam remũerationẽ tẽporalem vel in fama vel in pecunia. Contra quos loq̃tur beatus Gregorius, et habetur in Cañ. xj. q. iij. Qui recte. Qui recte inq̃t iudicat, et premiũ remũeratõis expectat: fraudem in deum ꝑpetrat. quia iusticiam quã gratis impartiri debiut: acceptõe pecunie vendidit. Bonis male vtũtur qui pro tẽporali lucro iuste iudicãt. Tales qui ꝓpe ad veritatem nõ iusticie defensio sed amor precij ꝓuocat. Quibꝫ si spes muni subtrahiẽ, confestim a iusticie defensione discedũt. Hec Gregꝰ. Si ita est ꝙ iudex ꝓpter munera iusticiam faciens dãnatur. Quid fiet de illo iudice qui ꝓpter munera iniusticiã iudicabit. Tercio sunt q̃dam q̃ nõ recte iudicant propter ordinis debiti p̃termissionẽ. Debemus em̃ quicũqꝫ sumꝰ in superiori gradu positi, primo iudicare nosipos ꝛ postea alios, cõsiderantes nos esse hoies ꝛ nõ deos aut dños. j. Coꝛ. xj. Si nosmetipos iudicaremus nõ vtiqꝫ iudicaremur. Qualis autem C debet esse q̃ debet alios iudicare: bñ et lucide declarat Ambro. sup ps. Beati imaculati. Et

habet in Cau.iij.q.vij.Judicet. Judicet inquit ille de alteri⁹ errore q̄ nō hȝ qd in seipso condē-net. Judicet ille q̄ nō agit eadē q̄ in alio puta-uerit punienda, ne cū de alio iudicat in se ferat sententiā. Et iudicet ille q̄ ad ꝓnūciādū nullo odio nulla offensione nulla leuitate ducatur. Et post pauca bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit nec ex domestice volūtatis ꝓperate sed iuxta leges et iura ꝓnūciat. Si qs scitis et statutis iuris obtēperat: nō indulget ꝓprie vo-lūtati. nihil paratū nihil ꝓmeditatū de domo defert, sed sicut audit ita iudicat, et sicut se ha-bet natura discernit. obsequitur legibꝫ nō aduer saf, examiat cause merita nō mutat. Hec ibi. Sequitur. Neqȝ custodistis legeȝ iusticie. Ubi eni oīdit fuisse iusticie trāsgressores qr iniuste spoliauerūt iustos. Judex q̄ male iudicat fre-ter iustū a bonis suis quem spoliat Et sicut di cūt doctores cōcorditer. Siue tulerit iniquā sententiā ex certa malicia. Siue ex iuris igno rātia: tenet ad restitutōem, ꝛ ad totū interesse p ti lese: nisi possit inducere illū pro q̄ iudicauit i iuste ad satisfaciendū pti lese. Et idem illud in telligitur de iudice ordinario vel delegato vel sponte se ingerente vel acceptante gratis dele gationē suam. Si vero aliquis ignarus foret cōpulsus ad iudicādū et peteret cōsilium a iu risperitis ꝛ apponeret diligentiā quā possȝ ad bene iudicandū. Talis licet ferret iniquā sen-tentiā nō tenet ad restitutōem. Sȝ si fuerit ne gligēs in petēdo ꝯsiliū a iurisperitis cum eos

D

posset habuisse: tenet ad restitutōem. Aliud est hic notandū. ꝙ sicut dr̄ extra de sententia et re iudicata: in nouellis Jnnocētij. Luȝ eterni. Si iudex ecclesiastic⁹ ordinarius vel delega-tus cōtra cōscientiā et iusticiā in grauamē par tis in iudicio alterius quicq̄ȝ faceret ꝑ gratiaȝ vel p sordes: ab executōne officij ꝑ annū noue-rit se suspensum, ad estimatōem litis parti quā leserit nihilomin⁹ condēnand⁹. Et si durante suspensione ingerit se diuinis. irregularis est et cum eo solus papa dispensat. Hec ibi. Et iō illi qui cum iudicibꝫ tractant vel consiliando, vel supplicando: vel informando: bene sibi ca-uere debent: ne sint causa quare iudex a verita te declinat, vel ꝓpter eoꝝ consiliū: vel ꝑces: vel suggestiones: quia alias grauit̄ peccāt. ꝛ ad re stitutōem parti lese faciēdā tenent. Et ideo q̄d sit a iudice rogādū docet Tulli⁹. iij. de officijs ca. vj. Preclaꝝ a maioribꝫ accepim⁹ morem ro gandi iudicem, si eū morem teneremꝰ quē sal-ua fide facere posset. Naȝ si oīa facienda sūt que amici volūt: nō amicitie tales sed ꝯiuratō nes putāde sunt Ad hoc aūt ꝙ iudex legem iusticie teneat ista tria custodiat, scȝ exq̄sitam cause discussionē, facilis crudelitatis exclusio nē, et deliberatā sententie ꝓlatōem De primo et scdo. Job. xxix. Causam quā nesciebā dilligē tissime inuestigabā. Sup qd dicit Greg⁹. xix. moral. ca. xvj. Maiora crimīa tarde credenda sunt cū audiūtur. et sunt citius punienda cū ve raciter cognoscūtur. Facilitas eni crudelitat puersum facit dare iudiciū, sicut patȝ de Phu ripbare ꝓncipe militum Pharaonis. Genes. xxxix. Qui nimis credulus verbis cōiugis in-nocentem Joseph carceri mācipauit. De for-ma discutiendi cās in iudicio exemplū habe-mus de dño deo nr̄o, qui cū oīa nouit vt dicitur Gen. xviij. Clamor inquit dñs sodomoꝝ ꝛ go morreoꝝ multiplicat⁹ est ꝛ pctm̄ eoꝝ aggraua-tum est nimis, descendā ꝛ videbo vtꝝ clamorē qui venit ad me ope ꝯpleuerint: an non est ita vt sciam. Qd expones mgr̄ in hystoria scolasti ca dicit sic. Hoc exemplū xp̄s iesus reliqt nobis quasi diceret Mala hoim nō ante credatis q̄ ꝓbetis. Inde est ꝙ iudex crimen sibi soli notū punire nō potest. Hec ille. Scdo habem⁹ ite-ratum exemplū ad idem. Joh. viij. Quā dili-genter xp̄s discussit causam mulieris quā scri be et pharisei de adulterio accusabant Primo eni inclinans se deorsuȝ digito scribebat i ter-ra. Et rursum erigens se dic eis. Quis vestrū sine peccato ē ꝛc. Et iteꝝ scribebat i terra. Ec-ce q̄ȝ morosus fuit anteq̄ȝ voluit sententiare, et q̄ȝ diligenter causam mulieris discutit. Quid autē scribebat: ex sacra scriptura expressum non est. dicūt q̄daȝ ꝙ illud idē scripsit qd eis respō dit. Quis sine pctō est vr̄m, ꝛc. Glo. dicit ꝙ scri bebat pctā eoꝝ vt quilibet legeret sua. Dicit Ambro. et est ibi in glosa interliniari. Qd non scripsit nisi illud ꝓpheticum. Terra terra ab-sorbe hos viros abdicatos. Hyero. in q̄dam epl'a ad Hereneū. videt velle ꝙ scripsit Terra terrā accusat. In his ḡ exēplis xp̄i patȝ doctrina oim ꝓdictoꝝ triū sine q̄bus iustū iudiciū eē nō pōt. Ad hoc eni vt iudiciū sit actus iusticie tria exigūtur. Primo ꝙ ꝓcedat ex inclinatōne iusticie. Scdo ꝙ ꝓcedat ex auctoritate Tertio ꝙ feratur s̄m rōem prudentie. Quia si sit con tra rōem iusticie, dicet iudiciū puersum vel in iustum. Si sine auctoritate, dicetur iudicium vsurpatū. Si sine rōne prudentie in causa exa minatōnis. dicet iudiciū temerarium. De im-peratore Theodosio ꝛ btō Ambrosio, legit. in li. hystorie triptite notabilis hystoria q̄ narrat ca. xliij. Cū eni apud Thessalonicā q̄dā iudi-ces fuissent lapidati Indignatus theodosi⁹ oēs passim interimi iussit: nō ꝓcedente examinatōe iudicij vt septē milia hoim interficerent. Post hec venit imꝑator apud mediolanū vbi ꝑerat

E

Ambrosius. Cumq; in die solēni impator in ecclesiam ingredi voluisset, foris ad ianuam. Ambrosius eum phibuit ꝛ grauissimis obiurgationibus eum arguit. ꝛ inter alia dicit sibi sic. Quā inquit penitentiā ostendisti post tantas iniquitates, querere sibi residuū. Tertio accusat spūssanctus malos iudices de hoc ꝙ male regulauerūt seipos. Unde dicit. Neq; fm volūtatem dei ambulastis. Ad Rhoma. xij. Nolite cōformari huic seculo: sed reformamini in nouitate sensus vestri, vt pbetis q̄ sit volūtas dei. beneplacēs et pfecta. Non em̄ debēt se cōformari seculo. sed stāre pualide in rōnis iudicio vt sancti. sint in seipis qui habent alios ex officio sanctificare. j. Thessal. iiij. Hec est em̄ voluntas dei sanctificatio vr̄a vt abstineatis vos a fornicatōne: vt sciat vnusquisq; vestr̄ vas suum possidere in sanctificatōne ꝛ honore, nō in passionibus desiderij sicut gentes que ignorant deum.

Lectio LXXVII

Horrēde et cito apparebit vobis quoniā iudiciū durissimū in his qui presunt fiet. Exiguo em̄ cōceditur misericordia. Potentes aūt potēter tormenta patient. Declaratas causas propter quas mali iudices merito poterūt accusari. Hic cōsequēter de pena qua merebūtur iudicialiter cōdēnari. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit: ꝙ cōtra malos iudices fiet iudiciū cum singulari discretōne. Scdo ꝙ hoc fiet cū rōnabili ꝓportione, ibi. Exiguo em̄. Quantū ad pmū dicit. Horrēde et cito apparebit vobis quasi diceret. Uos qui mō horribiles apparetis pauperibꝫ et innocētibus. stipati militibꝫ ꝛ multitudine famulorꝫ, honorati muneribꝫ ꝛ adulatōnibus clericorꝫ, ditati pecunijs ꝛ abūdātia mūdanorꝫ. onerati sceleribꝫ ꝛ debitis peccatorū. Cauete quia iudex vester xp̄s horrende ꝛ cito apparebit vobis. Et bene cauere: quia ad Heb. x. Horrendū est incidere in man⁹ dei viuentis. Et quid faciet vobis iudex iste Ad hec respōdet sufficienter. Primo oñdendo moduꝫ quo veniet. Scdo describendo actū quē intendit ibi. Quoniā iudiciū durissimū in his qui psunt fiet. Quid et quō christus faciet iniquis platis, ostendit p hec verba. Horrende ꝛ cito apparebit vobis. In qbus docet tria circa aduentum xp̄i ad iudiciū q̄ntum ptinet ad malos iudices et platos qui tūc tēporis bonis apparebit benignus, et malignis austerus Ueniet em̄ vobis malis iudicibꝫ, videlicet potent' cuꝫ incussione timoris, quia horrende: repente cuꝫ exclusione corporis, quia cito, et euidenter cuꝫ declaratōne vigoris: quia apparebit vobis Iā em̄ dicitur et ita: est, vere tu es deus absconditus. Esaie. xlv. Sed tūc verificabit illud p̄s. Deus manifeste veniet deus noster ꝛ nō silebit. Ueniet inq; primo potenter cū incussione timoris, et hoc iuste. Nam mō vbiq; veniunt falsi iudices. mali domini incutiūt timorē Imperant em̄: nō cum pietate: sed cum austeritate, nō amore sed terrore. Contra quos valde rōnabiliter loqtur ꝓpheta Ezech. xxxiiij. et cōminabatur eis deus nūc pro tūc Ue inquit pastoribꝫ israel qui pascebant semetipsos. Nōne greges a pastoribꝫ pascūtur, quasi diceret sic Lac comedebatis ꝛ lanis opiebamini. ꝛ quod crassum erat occidebatis Gregem aūt meum nō pascebatis: quod infirmū fuit nō cōsolidastis, et quod egrotum nō sanastis, ꝛ quod fractum erat nō alligastis, ꝛ quod abiectuꝫ est nō reduxistis, et quod perierat nō quesistis, sed cū austeritate imperabatis eis cum potentia.

Iustum est ergo ꝙ iudex eorū christus consimiliter se habeat ad eos. Et ideo eis tūc temporis horribilis apparebit. Sap. v. Uidentes turbabūtur timore horribili ꝛ mirabūtur i subitatōne inspirate salutis. imo propter eos et malos consules dies iudicij, qui deberet vocari dies consolatōnis, liberatōnis. promotōnis et amoris, vocatur dies tribulatōnis ꝛ horroris. propterea dicit ꝓpheta Johel. ij. Sol conuertetur in tenebras ꝛ luna in sanguinem anteq; veniet dies domini magnus et horribilis Ueniet ergo horrende Secūdo veniet cum exclusione corporis, quia cito id est repente Ille qui venit ex inopinato, dicit' venisse cito q̄ntūcunq; expectauerit veniendo. In rei veritate christus morose eos modo expectat ꝛ ipsi sua morabūtur. Et iō cum dixit, pax et securitas, tūc repētinus superueniet eis interitus. j. Thymo. v. Quia in p̄s. Uiri sanguinū et dolosi nō dimidiabūt dies suos. Apoc. xxij. Ecce venio cito et merces mea mecuꝫ est reddere vnicuiq; fm opera sua. Tertio veniet euidenter cum declaratōne vigoris. quia tūc videbūt filium hominis venientē in nube cum potestate magna ꝛ maiestate. Luce. xxj. Uerum est ꝙ nō habent modo deum pre oculis, et ideo nō apparet eis. Dicūt em̄ cū pharaone. Exodi. v. Quis est domin⁹ vt audiam vocē eius ꝛ dimittā isrl'. Nescio dn̄m et israel nō dimittaꝫ. Sꝫ tūc manifeste se ostendet eis Abacuc. ij. Adhuc visus procul et apparebit in finē et nō mentiet'. si morā fecerit expecta cuꝫ q2 veniēs veniet ꝛ nō tardabit. Sic ḡ veniet ꝯtra malos platos. sed ad quē finē. Certe ad hoc vt corā toto mūdo faciat vindictā iustā de oībus. Sed p̄ncipaliter

de malis platis, quia tūc iudiciū durissimū in his qui presunt fiet. Durū quia male intrauerūt, durius quia male rexerūt. durissimū quia male vixerūt. Fiet enī tūc eis triplex questio Quō intrasti. Quō rexisti. Quomō vixisti. Durum iudiciū fiet secularibꝫ, durius malis religiosis. durissimū puersis prelatis. Dura questio, q̄re oues xp̄i nō pauerūt auxilio tēporalis substantie. Durior quare nō pauerūt ṽbo doctrine. Durissima quare nō pauerūt exemplo bone vite. Dura questio quare ex paupibus extorsiones fecerūt. Durior qualiter bona pauperum consumpserūt. Durissima quare xp̄o ⁊ ecclesie pro pceptis elemosynis nō seruierunt. Dura: quare bonos nō informauerūt. Durior quare malos nō increpauerūt. Durissima. q̄re ip̄imet nō bene vixerūt. Ergo iudicium durissimū in his qui p̄sunt fiet. Patet ergo q̄ fiet iudicium contra p̄latos cum singulari discretione. Restat declarare q̄ hoc fiet ꝓportione ratōnabili. Est enī iustum q̄ sic se habeat pena pylati ad penam iude, sicut culpa pylati habuit se ad culpam iude. In illa ꝓportione in q̄ culpa p̄lati excedit culpā subditi, iustū est q̄ pena prelati excedit penam subditi Et quia iste excessus est talis quo maior esse nō potest. Ideo vocat̄ iudiciū durissimū qd̄ infliget. Et ideo dicitur etiam cōseq̄nter q̄ exiguo cōcedit̄ misericordia. potētes aūt. i. prelati potenter tormenta patient̄. Exiguo. i. ei qui peccauerit p ignorantiā aut fragilitatē conceditur miscdia, i. minor pena. Sed potentes, i. p̄lati scientes. id ē ad scientiam obligati potenter. id est abūdanter tormenta patient̄. Apoc. xviij. Quantū glorificauit se et in delitijs fuit. tantū date ei tormētum et luctum. quia in corde suo dixit. Sedeo regina et vidua nō sum ⁊ luctum nō videbo Et exponi potest de anima puersi p̄lati. Iudiciū in his qui p̄sunt fiet. Prelatus ad hoc q̄ digne presit debet esse lumīosus p rectam informatōem, operosus p sanctā occupatiōem, ꝯ̄grosus p piam ꝯpassionē. ⁊ aīosus p iustā correctōem. Primo dico q̄ p̄latus debꝫ eē lumiosus p rectā informatōem. Sap. vj. Diligite sapientie lumen oēs qui p̄estis populis. Hi enī sunt stelle moraliter. De q̄bus dicitur Geñ. j. Posuit stellas in firmamento celi. vt lucerent sup terram, et p̄essent diei ac nocti. diei. i. clericis, nocti. i. laycis. Gregorius. xiij. moralium Cum is qui subest seruit ad obsequium, restat procul dubio, vt qui p̄est seruiat ad ṽbum. ⁊ cū is qui subest iussis obtemperat. oportet q̄ q̄ p̄est curam sollicitudinis impendat. Sꝫ iam verificat̄ illud. Iohel. ij. Sol et luna obtemperati sūt et stelle retraxerūt lumen suū. Sol et luna sūt p̄lati maiores. stelle curati miores Scdo debet eē operosus p scām occupatiōem. tēpalia cōtemnēdo. sp̄ualia p̄dicando. sacramēta ministrando ⁊ paupes visitando. Ad Roma. xij. Qui p̄est in sollicitudine. Corpa enī celestia icessanter mouentur, ac agunt in ista inferiora. alterant terram et elemēta eis subiecta: vt mūdus contineat̄ in esse. quia si ip̄a ab operatōne cessarent. inferioris mūdi species finiret̄. Eodem mō p̄latus continue ⁊ sollicite operosus dꝫ esse, monendo: corrigendo: exemplū p̄bendo Vñ Hyero. sup Exodū. xxviij. ca. Tanta debet eē ꝯuersatio et eruditio pontificis. vt omīs motus et gressus. ⁊ vniuersa eius opa notabilia sint. veritatē mēte cōcipiat. et eam toto habitu resonet ⁊ ornatu. vt q̄cq̄d agit. q̄cq̄d loq̄tur doctrina sit populoꝝ. Vñ Seneca ep̄la. ij Nature ē deterioribꝫ potiora submittere Mutus q̄dem gregibus aut potiora corpa p̄sunt. aut vehementissima nō precedit armenta degeneraturus, sed q̄ magnitudine ceteros mares vincit Elephantoꝝ gregem excellētissimꝰ ducit. Sūma felicitas erat gentiū in aureo seculo in quo nō poterat potentior esse nisi melior. Illo ḡ seculo quod aureū perhibēt penes sapientes fuisse regnū iudicant quādo officium erat imparare nō regnum. Et tales tamē duplici digni sunt honore prelati. vt scribit̄. j. Thymoth. q̄nto. Qui bene p̄sunt presbyteri duplici honore digni habeant̄. maxime q̄ laborant ṽbo et doctrina. Et vt scribit apl's Paulus. j. Thessal. v. Rogamꝰ ergo vos fratres vt noueritis eos qui laborant inter vos ⁊ p̄sunt vob in domino ⁊ monent vos vt abūdantiꝰ habeatis illos in charitate ꝓpter opus illoꝝ pacem habete cum eis Tertio dꝫ prelatus bonꝰ eē ꝯ̄grosus p piam cōpassionem. vt ꝯsolet̄ pusillanimes suscipiat infirmos patiens sit ad omēs fm regulā augustini. ideo xp̄s nō ioānem constituit p̄ncipem eccl'ie sue. sed petrū qui infirmus fuerat ⁊ cōpassione indiguerat. vt cōpassionis viscera singulariter optineret. et oībus ostenderet. Genesis. xxiiij. Eliezer p̄erat omībus que habuit abraam. Eliezer interp̄tatur dei mei sanctificatio. ⁊ designat p̄latum p cuꝰ discretam elemosynā sanctificari debent subiecti Berñ. sup Cañ. Discite subditoꝝ matres vos esse debere nō dn̄os, studete magis amari q̄m metui. ⁊ si interdū seueritate opus ē paterna sit nō tyrānica. matres fouendo. p̄res corripiendo vos exhibeatis. Suspendite verbera. producite vbera. lacte pinguescāt nō typo turgescēt. Inno. de vili. ꝯdi. hu. Statim vt ab ieiosus est promotꝰ ad honorē. in supbiam extolligitur et in iactantiā effrenat̄. nō curat p̄desse

sed gloriatur preesse, psumit se meliorem, q2 cernit se superiorem: haud bonū facit non gradus sed virtus, Nō dignitas sed magis extollit hone stas, Priores dedignatur amicos: notos ignorat hesternos, Sodales contemnit antiquos, Vultū auertit: ceruicē erigit, fastum ostendit, grandia loquitur, sublimia meditatur, subeē nō patitur, pesse molitur: preceps z audax gloriosus z arrogans: grauis z importunus, Sicut aūt in malos platos fiet iudiciū durissimum: ita bonis dabitur pmiū maximū, Aug⁹. in quodā sermone. Nihil est in hac vita z maxime, h tēpe difficilius laboriosius z piculosius epi officio: sz apud deum nec beatius, si eo mō militet, quō imperator noster iubet. Quarto platus debet esse animosus p iustā correctiōem. Gen. i. Presit piscibus maris z volatilib9 celi z bestijs terre, Oīq3 reptili quod mouetur in terra, Pisces maris sunt rebelles et ociosi, Volatilia celi sunt supbi et ambiciosi, Bestie terre auari et pecuniosi, Reptilia lubrici z libidinosi quos oēs debet platus iuste corripere, Et fm ecclesiasticas sanctiōnes ad virtutes reducere. Esaie, xxxij. Principes in iudicio perīt, Sed quidā silēs sunt miluis q nō antiquas gallinas inuadūt sed pullos, interimunt, z similes magistro leonis q nō leonē sed catulū verberat, Sic prelati moderni nō diuites z nobiles peccatores: sed paupes ecclesiastica cēsura castigāt. Sed de q dolendū videtur, Tales interdū presunt in ecclesia q sunt tenebrosi p ignorantiā, ociosi p ignauiā, Sediciosi p iracundiā. Ignominiosi p infamiā, Et ctra tales bene loquitur Amb. in suo pastorali, Nihil in hoc seculo sacerdotibus excellentius, Nihil sublimius epis reperiri poterit omi cū dignitate oculis demōstramus digne noscamus, Quid sumus, Quid fuimus psessione actione potius q3 nomie demōstremus. vt nomē cgruat actioni z actio respondeat nomini: ne sit honor sublimis z vita pcliuis, ne sit deifica professio z illicita actio: ne sit religiosus amicius z irreligiosus profectus: ne sic gradus excelsus z deformis excessus: ne locutiōe simplicitatē simulem⁹ columbinā: z mentē habeamus caninā, ne professionē mōstrem⁹ ouinam z ferocitatē habem⁹ lupinā. Cōsilem sententiā dicit Bernard⁹ ad Eugeniū. ij. li. Audi inquit canticū meū minus suaue, sed salutare. Monstruosa res est gradus sumus et anim⁹ insimus, sedes pma vita ima: lingua magniloqua et manus ociosa. Sermo multus z fructus nullus, vultus grauis, z actus leuis, caput canum, et cor vanum, facies rugosa, et lingua nugosa, ingens auctoritas z nutans stabilitas Hec Bernardus.

Lectio LXXVIII.

On eni subtrahet

n psonam cuiusq3 dominus qui est dñator oīm: nec verebitur magnitudinē cuiusq3: quoniā pusillū et magnū fecit ipe, et equaliter est illi cura de oībus. Fortioribus autē fortior instat cruciatio Cum declaratum sit, q christus iudicabit iniquos domios z puersos prelatos cum graui districtiōne, Hic ostendit q hoc fiet sine quacūq3 dissimulatiōe, Parcūt eī interdū iudices propter beniuolentiā: interdum pter impotenciā, z interdū propter negligētiā Primo ista tria excludit spūssanctus a iudice christo Scdo subinfertur principalis conclusio, ibi. Fortioribus autē forcior instat zc. Quātū ad pmū: q xps nō parcit pter beniuolētiam, tūc tpis dicit sic, Nō eī subtrahet psonam cuiusq3 dñs. Cautela est freqnter apud iudices mundi, q psona rea subtrahitur p certo die, ita q nō cōparet Vñ iudex pro die illo nihil facit cōtra eum: sz ista cautela nihil tūc valebit: q3 nullus p tūc se poterit absentare, ij Cor. v. Oēs nos manifestari oportet añ tribunal christi, zc. Ergo domin⁹ nō subtrahet p dissimulatiōem psonam cuiusq3. Quia dicitur Act. x. q deus nō est acceptor psonarum. Et racio: quia est dñator oīm et iustus dominator, q nulli faciet fauorem. ij. Regū, xxiij. Fortis israel domiator hominū iustus. Sic ergo nulli parcet propter beniuolentiam, Secūdo nulli parcet propter impotentiā, Et quātum ad hoc dicit. Nec verebitur magnitudinē cuiusq3. quasi diceret, Nō dimittet propter timorē potētie regū vel pncipū vel creature cuiuscūq3 Et h pbat sic, Nullus eī artifex tenetur de eo q̄ fecit et etiam pōt destruere quādo vult. quia oīs artifex potencior est suo artificiato. Sed deus fecit pusillū et magnū, In ps. Dominus ipe ē deus ipe fecit nos et nō ipi nos Tercio de⁹ nulli parcet pter negligentiam, z qntum ad h dicit, q equaliter est illi cura de oībus, z per consequēs nō plus negliget punire vnū q3 alium. Sap. xij. Non est alius deus q3 tu cui cura est de oibus vt ostendas quoniā nō iniuste iudicas iudiciū. His ergo tribus causis dissimulatiōnis exclusis: subinfertur cōclusio talis Fortioribus aūt. i. illis q fortius z grauius peccauerūt, fortior instat cruciatio. q2 Deutero. xxv. Pro mensura delicti erit et plagarum modus.

Circa ista z alia in pcedentibus lectōnibus habita pōt esse dubitacio literalis ista. Utrum liceat iudici cdemnare ad morte pter allegata et probata coram se in forma iuris: illum quē scit penit⁹ innocentē, Videtur q sic. q2 vel lex q

ꝓcipit cōuictuꝫ de crimine cōdēnare ē iusta vel iniusta. Si iniusta: nullus dꝫ ſm eam iudicare. Si iusta: nullus cōtra. Itē. ii. q. j. Nos in quenꝗ dicit Aug⁹. Nos inqͥt iudiciū ferre nō possum⁹: nisi aut in ꝯuictū aut spōte ꝯfessuꝫ ergo si reus ē ꝯuict⁹ aut spōte ꝯfessus. lꝫ iudici ferre sniām. ꝯñtia pꝫ qꝛ si nō video hoīeꝫ nisi forte video forte. Itē. iii. q. vii. Iudicet dicit Amb. Bon⁹ iudex arbitrio suo nihil fac. nec ex domestice volūtat. ꝓprietate. ſꝫ iuxta leges ꝛ iura ꝓnūciat. ꝛ reuera sic audit ita iudicat. igit ſm allegata ꝛ ꝓbata lꝫ sibi iudicare. Itē si licitū esset. iudici liberare innocētē cōtra allegata et ꝓbata. pari rōne etiā poterit quēlibet innocentē ſm suā innocentiā iudicare. ꝯsequēs falsum. Itē iudex in iudicio nō iudicat vt ꝑuata ꝑsona: sed vt publica. Jō dꝫ seqͥ noticiā publicam: nō suā ꝑuatā. Itē Deut. xix. In ore duoꝝ vel triū stet oīe ꝟbum. ḡ iudex debet ꝯdēnare ſm sententiā testiū. Quia in ista lcōne tangitur de ꝑsonaꝝ acceptōne. sit ista dubitatio.

C Utrum ꝑsonaꝝ acceptio sit peccatū Quod nō. quia apud deū nullum est peccatū. sed apud deū est acceptio ꝑsonaꝝ. ergo ipa non est peccatū. Minor ostendit ꝑ illud ad Roma. ix. Cum nōdum nati fuissent ꝛ aliqͥd egissent boni aut mali. ꝛc. dictū est. Jacob dilexi. esau autem odio habui. Preterea conferre alicui beneficiū ecclīasticū propter cōsanguinitatem. ē acceptio ꝑsone. sed hoc nō est peccatū: sed charitas ordinata. quia ad Gal. vj. Operemur bonum ad oēs: maxime tamē ad domesticos fidei. Et. j. Thymot. v. Si qͥs suoꝝ ꝛ maxime domesticoꝝ curam nō hꝫ. fidem negauit ꝛ infideli est deterior. Sꝫ domestici dicūtur illi qͥ attigunt ꝯsanguinitatē. Preterea ꝑferre nobilē illitteratū ignobili litterato: est acceptio ꝑsone. Sꝫ hoc nō est pctm̄. qꝛ talis magis pōt defendere ecclīam ꝙ alius. ꝛ dñs summus pontifex in dispēsationib⁹ frequēter attendit nobilitatē. facili⁹ em̄ dispēsat cuꝫ eis ꝙ cum aliis. ergo cum hoc sit acceptio ꝑsonaꝝ. ideo nō oīs acceptio ꝑsonarum est peccatū. Silr facilius dispensat cum diuitib⁹ ꝙ cum pauperib⁹ qꝛ cōtra hanc matrimoniū in gradu ꝓhibito. Preterea eligere minus bonū ad prelaturam. vbi pōt eligere meliorē videt esse acceptio ꝑsone. Sed aliquis habens vocem in electōne: pōt hoc licite facere. quia ſm iura sufficit eligere bonum. extra de electōne. Cum delecti Ergo acceptio ꝑsonarum etiā in spūalibus non est peccatū. Confirmat rōne. quia ſm statuta ecclesie. interdū electio fieri debet de gremio ꝙuis extra gremiū magis idonei valeant inueniri. ergo ecclesia approbat qꝛ fiat acceptio ꝑsonarū. quia cū eligere minus bonū ꝛ dimittere. maius bonū sit acceptio ꝑsone. videt qꝛ acceptio ꝑsonaꝝ nō est peccatū. Preterea: ex dicto Hyero. Leuit. viii. vbi agit de ordinando sacerdote. dicit Hyero. sic. Qui ꝑstantior est ex omni populo. q doctior. qui supior. qui in omni veritate eminentior. ille eligat ad sacerdotiuꝫ.

Preterea: acceptio ꝑsone in iudicio non est peccatū. Eccl. iiii. In iudicio esto pupillis misericors vt pater. Preterea: exhibere indigno honorē: est acceptio ꝑsone. Sꝫ ad h in casu tenemur ex ꝓcepto honorare ꝑentes etiam malos ꝛ malos ꝓlatos. Silr ꝯsiliū est. Leui. xix. Corā cana capite ꝯsurge ꝛ honora ꝑsonaꝫ senis. Sꝫ senes qñꝗ nō sunt ꝟtuosi ſm illud Danie. xiii. Egressa est iniqͥtas a seniorib⁹ iudicibus qui videbant regere populū Ad oppositū. Nihil ꝓhibet in lege diuina nisi pctm̄. Sed in lege diuina acceptio ꝑsone ꝓhibetur Deutero. j. Nō accipies ꝑsonam cuiusꝗ. ꝛ loquitur spēaliter. in loco iudicii. ergo accipe ꝑsonam in iudicio est peccatum Preterea Jacobi. ii. Nolite in ꝑsonarum acceptōne habere fidem dñi nr̄i iesu xp̄i. vt dic glo. Augusti. Quis ferat si qͥs diuitē eligat ad sedē honoris ecclīe: ꝯtēpto paupe sanctiore ꝛ iustiore. ḡ acceptio ꝑsonaꝝ in collatōnib⁹ beneficioꝝ ecclīasticoꝝ est peccatū Ad qͥstionē est dicendum qꝛ sic. ꝓpter istam rōem Omē qđ opponit iusticie vel virtuti viciū est et peccatū. Sed acceptio ꝑsonaꝝ opponit iusticie. ergo est peccatū.

D Sciendū est em̄ qꝛ ad iusticiā ꝑtinet qꝛ bona diuersa diuers distribuūtur ꝑsonis ſm valorē et dignitatē ꝑsonaꝝ. Qñ ergo aliquis cōsiderat in ꝑsona aliquā cōditionē que nō facit eum dignū illo quod sibi dat: est acceptio ꝑsone. Si aūt cōsiderat cōditōem aliquā in ꝑsona. que qͥdem cōditio facit eum dignū beneficio cōferendo. tūc non est acceptio ꝑsone. sed cause. Et ſm hoc loqͥtur Glo. ad Eph. vj. sup illud. nō est acceptio ꝑsonaꝝ apud deuꝫ dicēs qꝛ iudex iustus causas attendit. ꝛ nō ꝑsonas Est ergo acceptio ꝑsone in iusticia qua ꝓfert ꝑsona ꝑsone ꝓpter causam nō dignificantē eū ad illud qđ ꝓfertur. Omis autē conditio que nō facit hoīem dignū illo negocio ad qđ ꝓfertur: refertur ſm istum modum loquendi ad ꝑsonam. Sicut si attēdam in isto diuitias ꝛ cōsanguinitatē. ꝛ propter istas cōditiones ꝓmoueam illū ad magisteriū vl ꝓlatōeꝫ: acceptio ꝑsone est. quia causa me mouens nō est cōditio que facit eum dignum honore collato. Sed si attendam in isto cōsanguinitatē ꝛ ꝓpter hoc lego sibi. x. lib. vel instituo eum heredem ꝛ dimitto extraneū nō est acceptio ꝑsone: sed cau-

se, quia ista causa facit eum dignū ꝛ proportō
natum huic beneficio, quod est assequi patri-
moniū meū. Unde accipe ꝑsonam in propo-
sito, nō est acceptare ꝑsonam hominis. Sed
acceptare hoīem ad hoc beneficiū ꝓpter cōdi-
tionem nō dignificantē eum ad beneficiū con
ferendū. Per hoc ad rōnes. Ad ꝓmū dōm,
ꝙ datio est duplex. Una ꝑtinens ad iusticiā
qñ aliqͥs dat qđ debet: et cui debet. ꝛ quādo. ꝛ
ſm qđ debet, et ista donatio proprie nō cadit
in deo qui nihil debet creature simpl'r loquē
do. Alia est datio siue donatio ꝓprie ꝑtinens
ad libertatem vbi hō dat: et tamē nō tenetᷣ ad
hoc: sed dat genus, mō acceptio ꝑsonarum ē
in iusticia. ꝛ nō consistit nisi in donatōnibꝫ ꝑ-
tinentibus ad iusticiam. Et ideo in acceptiōe
dei vel ꝓdestinatōne: nō est acceptio ꝑsone. q̄a
deus nō facit iniustū creature sue eām repro
bando. Sic nec facit iustam creaturā ipā ꝓ-
destinando, et ideo in mere gratiosis non pec
cat homo dando vni et non alteri, cum neutri
teneatur quicq̄ȝ dare. Ad secūdum de ꝓmo-
tione consanguineorū distinguendum est, ꝙ
consanguinei prelati aut sunt minus digni
simpliciter et per respectū ad beneficium cō
ferendum et per respectum ad bonum com-
mune. aut sunt eque digni vt alij. In ꝓmo ca
su, ꝓmouere eos et dimittere digniores est ac
ceptio ꝑsonarum. Idem in dispēsatione spū-
alium quoꝝ nō est dominus sed tm̄ dispensa
tor. j. Cor. iiij. Sic nos existimet homo vt mi
nistros xp̄i et dispensatores ministerioꝝ dei.
vnde ad illā clausulam refert q̄daȝ in casu pri
mo. Nos ē p̄latis dare ꝓbendas bñ natis.
aut bñ nūatis vel coꝝ sanguie natis. Ergo ꝓ
bēde nō dicūtur sȝ emēde. In scđo casu lȝ p̄la
to ꝓferre ꝯsanguineos suos: qꝛ saltē videntᷣ ac
ceptiores in h̄ ꝙ possunt de eis magis cōfide
re ꝙ negocia eccl'ie cuȝ eo vnanimiter tracta-
būt. Ad tertiū de ꝓmotione nobiliū ꝛ dispē
satione cū eis facta. Dicendū ꝙ q̄uis l'ratura
simpliciter loquēdo magis reddat hominem
idoneū ad ꝓmotionem in eccl'ia. In casu ta-
men nobilitas fulcita bonis moribus plus
potest expedire eccl'ie in resistendo rebellibus
et lupis oues inuadētibꝫ q̄ȝ possit litteratura
Et in casu debet l'ratura preponi tali nobili-
tati: nec est acceptio ꝑsone in casu illo. Secus
eēt si eque valeret eccl'ie l'ratura simplicis. sic
ꝓeminētia nobilis. ꝛ isto mō forte nō est acce-
ptio ꝑsone in collatōne ep̄atꝰ dimittere vnū
bonū theologū. ꝛ ꝓmouere vnum bonum iu
ristam ꝛ canonistam. vbi negocia ecclesie sūt
litigiosa, vt ille ꝑ iura sua defendat melius li
bertates ecclesie, quāuis simpliciter loquen-
do. theologia magis dignificet hoīem ad re-
gimem animaꝝ. Canones tamē magis digni
ficant hoīem ad defensionē decimaꝝ ꝛ exactō
nem eaꝝ. Qđ aūt cū nobilibꝫ fiūt dispēsatōes
in cōtrahēdo matrimonia infra gradus ꝓhi-
bitos, et nō cum paupibus, nō est acceptio ꝑ
sonarum. Nā causa dispēsandi cū nobilibus
est confirmatio ꝛ multiplicatio pacis int' ma-
iores in ecclesia que causa apud paupes non
habetur. Ad quartū de electōne minus bo
ni, dicendū ꝙ aliter est loquendū de electōne
apud foꝝ iudiciale. ꝛ aliter apud foꝝ cōscien
tie. Apud foꝝ publicū nō vocatᷣ electio vitio
sa: si nō eligat simpl'r meliorē, qꝛ sic oīs electio
de facili calūniam pateretᷣ. Et ideo sufficit eli
gere bonū ſm iura, nec obligatur homo ad e
ligendū meliora ſm iura illa: sed ſm cōscienti
am eligētis necesse est ꝙ eligat illū quē repu-
tat meliorē: vel simpliciter, vel ad illā dignita
tem pro tūc pensatis circūstantiis particula-
ribus que ad ecclesiā tūc ꝯtingūt. Et alias est
acceptio ꝑsone ꝛ mendaciū cōtra ꝯscientiam
eligendo. Ad cōfirmationē de eligendo in-
fra gremiū. dōm ꝙ illi qui sunt de gremio cō
munitatis: ꝯsueuerūt cōiter vtiliores esse ad
bonū cōmune ecclesie in qua sunt nutriti q̄ȝ
aduenticij. Et ideo statuitᷣ ꝙ de gremio potiꝰ
eligatur si aliquis ibi sit idoneus: si non: fiat
de alijs. Sicut pȝ di. lxj. Nullus. et di. lxiij.
Sacroꝝ. Ad q̄ntū ꝙ homo debet in iudi-
cio misereri paupis q̄ntū potest rōnabiliť si-
ne lesione iusticie ꝛ nō contra iusticiā. qꝛ Exo
di. xxiij. Paupis q̄ȝ nō misereberis i iudicio.
Ad sextū de exhibitione reuerētie indignis
Dōm est ꝙ honor est exhibitio reuerentie i te
stimoniū virtutis. vnde sola virtus est debi-
ta causa honoris. Aliqui tamē honorantᷣ pro
pter ꝟtutē ꝓpriā, aliqui ꝓpter ꝟtutem alienā.
sicut mali p̄lati honorantᷣ quia gerūt ꝓpter ꝑ-
sonā dei ꝛ cōmunitatis cui p̄ficiūtur ſm illud
Prouerb. xxvj. Sicut q̄ mittit lapidē in acer
uū mercurij, sic qui tribuit insipienti honorē
Mercurius est deus mercatoꝝ. Aceruꝰ com
poti vel ratiocinij vocatur aceruus mercurij
Computant autē q̄nq̄ȝ cum lapidibꝫ. Sicut
igitᷣ ibi ponitᷣ vnus lapillꝰ pro decē libris. ita
ponitᷣ in eccl'ia q̄nq̄ȝ vnus idiota vl' insipiēs
loco p̄lati et loco dei. Senes honorantᷣ ꝓpter
ꝟtutis apparentiā. ꝛ diuites ꝓpter bonitatem
reipublice cui ꝑsumūtur vtiles eē. non ꝓpter
diuitias honorantᷣ. Unī Glo. sup illud Iac. ij
Nolite in ꝑsonarum acceptione habere fidē
fratres mei. Qui diuitem propter diuitias ho
norat. grauiter peccat

a Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei vt discatis sapientiam et ne excidatis. Qui enim custodierint iusticiam eius: iuste iudicabuntur. Et qui didicerint iusta inuenient quid respondeant. Postquam declaratum est et determinatum de rigore et districtione qualiter deus faciet contra falsos iudices: dominos et platos in generali. In hac parte docet spiritussanctus quomodo sibi debent contra illud iudicium puidere in speciali.

A Duo autem sunt eis necessaria. Sapientia quo ad deum Justicia quo ad proximum. Est enim sapientia theosebia. i. verus dei cultus secundum Damascenum. Justicia est virtus directiua in his que sunt ad proximum secundum Aristo. v. ethi. Secundum ista tria fiunt. Nam primo docet eos deum deuote colere. Secundo ad proximum iusticiam exercere. et tertio eis pmittit quod si hec seruauerint poterint in iudicio sine periculo respondere. secundum quod ps ibi: Qui enim custodierint iusticiam eius et qui didicerint iusta. Conclusum est satis commendando, comminando: et inuitendo, quia disciplina sapientie iudicibus principibus et platis est summe necessaria. Sed quia monitio generalis non sufficit nisi moniti audiant et aduertant. Ideo eos in hac parte excitat magis efficaciter explicando vel replicando et magis eorum statum exponendo. Et dat exemplum platis quod non est satis generalia pdicare cum curam habent animarum, sed necesse habent in casu ad particularia descendere, quando infamia seu rebellio compellit. Et ideo verum est quod in precedentibus satis dictum est regibus et platis quod addiscant sapientiam: quia tamen reges et presides sunt nimis desides ad ea que eis rationabiliter psuadentur. Ideo replicat inculcando. Ad vos ergo reges, id est ecclesiarum rectores et plati, quecunque sunt hi sermones mei qui videlicet precesserunt et etiam qui sequuntur vt discatis sapientiam non illam que deorsum est que est terrena animalis et diabolica. Sed illam que desursum est Jac. iij. De qua Eccli. j. Omnis sapientia a domino deo est et cum illo fuit semper et est ante euum: et non excidatis videlicet a gratia in culpam. Sed continuetis perseuerantes finaliter in charitate. j. Cor. xiij. Charitas nunquam excidit: et quia possibile est quod nunquam excidatis: declarat consequenter. Qui enim custodierit iusticiam eius, i. sapientie increate que est christo. iuste iudicabuntur. i. iusticie premium recipient pro mercede. j. Thymo. iiij. De reliquo reposita est mihi corona. etc. Et soli tales inuenient in iudicio quid respondeant christo opponenti. Et ideo subdit. Qui didicerint iuste inuenient quid respondeant. Et sic soluitur questio. Job. ix. postea Si repente interroget quis respondebit ei. Certe qui didicerint iusta inuenient quid respondeant.

B Ubi notandum quod respondere debemus quattuor generibus disputantium et arguentium. Contra nos arguit deus per geometricas demonstrationes, mundus per rhetoricas psuasiones, demon per sophisticas obligationes, et caro per insolubiles deductiones. Primo ergo arguit deus demonstratiue disputando vt nos doceat et corrigat. Procedunt enim sue demonstrationes ab immediatis et notissimis nobis, quia ex peccatis nostris. Johis. xvj. Ipse arguet mundum de peccato. Et ideo ad rationes dei non patet responsio nisi affirmatiua. Quia si dixerimus quia peccatum non habemus nosipsos seducimus et veritas in nobis non est. j. Joh. j. Unde Job. ix. Quantus ego sum vt respondeam ei et loquar verbis meis cum eo qui etiam si habuero quippiam iustum non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. Sic respondit mulier depbensa in adulterio Joh. viij. Quando christus ei geometricas demonstrationes digito ptraxit in terra. Et ideo confusionem conclusionis euasit, dicente sibi christo. Nec ego te condemno, vade et noli amplius peccare. Sic respondit dauid ad nathan. ij. Regum. xij. Cum eum argueret de adulterio et homicidio. Peccaui inquit. Cui statim Nathan. Transtulit dominus peccatum tuum. Secundo arguit mundus per rhetoricas psuasiones Apoc. iij. Suadeo tibi emere a me aurum ignitum probatum vt locuples fias. et vestimentis albis induaris. Est enim psuasio mundi vt colligas lucreris: et vndecunque pquiras. et cum diues factus fueris: tunc per elemosynas et opera pietatis desatisfacies pro peccatis. Unde mundus primo psuadet querere que sunt mundi: et postea consulit que sunt dei. Christus docet ordinem oppositum Math. vj. Querite primum regnum dei et iusticiam eius. Unde sicut rhetoricus per exempla suadet ita mundus. Nonne abraam diues fuit. Dauid rex magnificus. Gregorius elemosynarius. Et sic de aliis multis sanctis qui cum sanctitate diuitias habuerunt. Sed iste rationes non debent christianos mouere, quia licet cum diuitiis christo bene viuere sit possibile: est tamen securius viam paupertatis eligere et maioris pfectionis. Et ideo mundo respondeamus illud Act. xxvi. In modico suades me christianum fieri. Et queramus ab eo quam securitatem nobis faciet quod viuamus donec diuites efficiamur. et quod tunc bonam habebimus voluntatem ad elemosynas faciendum. De hac responsione in psalmo Rndit ei in via virtutis sue paucitatem dierum meorum nuncia mihi. Rhomanus quidam nomine Priscus quesiuit frequenter a Marciali coco: qualis ipse foret si fieret diues et potens. Et respondit sibi sic. Dic mihi: si tu fias leo qualis eris.

Unde hystoriā istam describit sic Valeri⁹.ii. epygramaton.xliij. Sepe rogare soles qualis sum prisce futurus Si fiam locuples, simqꝫ repente potens, Quēqꝫ posse putas mores narrare futuros Dic mihi si fias tu leo qualis eris

Tertio arguit diabolus ꝑ sophisticas obligationes. Obligat eīm hoīem ad sustinendū falsum. Unde ante ꝑmum pctm̄ fecit falsā positionē mulieri. Geñ.iij. Nequaquā moriemini: sed eritis sicut dij. Et cōsequenter cōcludit domin⁹ oībus qui suas obligatōnes admittunt. In ps. Declinantes autē in obligatiōes adducet dominus cū operantibꝫ iniqtatē. Et ideo dicamus illud. Daniel.iij. Non oportet de hac re respōdere tibi Quarto caro arguit temptatiue ꝑ insolubilium deductōnes, quia ipius argumentatōnes vix solutōem recipiūt In qbus quotidiana pugna et rara victoria. Iac.j. Unusqꝫ temptat a cōcupiscentia sua abstractus ⁊ illectus. Isti respōdeam⁹ iuxta tres famosas et antiquas opiones soluendi insolubilia. Fuerūt eīm antiqtus. cassantes restringētes et respondētes ꝑ trāscasum. Cassantes dicebantur quia ipm actum negabant de quo ꝑuenit insolubile. Nos ergo ſm oēs vias istas carni respōdeamus. Et ꝑmo in ꝑncipio cassemus actum anime a quo ꝑuenit temptatio: destruamus videlicet fedam imaginatōem de venerea voluptate. Hoc est eīm q caput serpentis totaliter conquassandū est. In ps. Conquassabit capita in terra multoꝝ. Et tūc talis cogitatio est materia virtutis et nō culpa. nec ꝑ tali offenditur deus. Esaie.xlij. Calamū quassatū nō conteret. Scdo etiā rn̄deam⁹ ꝑ restrictōem ne carnis curam in desiderijs faciam⁹ vt sensualitas restringat legibꝫ ratōnis. Exodi.xxviij. Stringat rōnale cū anulis suphumeralis

Tertio respōdeam⁹ ꝑ trāscasum cogitādo q̄ꝫ cito caro decidet ⁊ transibit in terrā.j. Machab.j. Decidit in lectū et cognouit q̄ moreret De ista respōsione.ij. Corinth.j. Ipi in nobis ipis responsum mortis habuim⁹ vt nō simus fidentes in nobis sed in deo. Et qui sic didicerint ista in p̄nti, inuenient quid respondeant in futuro.

Lectio LXXX

Concupiscite ergo sermones meos ⁊ diligite illos ⁊ habebitis disciplinā. Clara est et q̄ nunq̄ꝫ marcescit sapia, ⁊ facile videt ab his q̄ diligūt eā. et inuenit ab his q̄ querūt eam. Declarata cōclusiōe ꝑncipali videlicet q reges ⁊ p̄sides tenent studere sapientie. Hic ostendit per quē modū hoc sit eis possibile, posset eīm aliqs se forsitan excusare, q nō posset istam sapiā attingere, cum sapientia videat esse possessio diuina nō humana, sicut dicit.j. metaph. Sed hoc excludit spūssanctus in hac pte ostendens q sapientia ista que est cognitio dei ꝑ fidem et amorem, nō solum est vnicuiqꝫ possibilis, imo multum facilis, que qdē facilitas ptꝫ ex tribꝫ. Nam ipa habet si diligat, apparet si appetatur et tertio occurrit si inqratur. Et ſm hoc ista littera diuidit in tres ptes. Nam ꝑmo ostendit q ista sapientia q̄ est cultus dei: per cognitōē et amorē habet si diligatur. Scdo q apparet si appetatur. Et tertio occurrit si inqratur Secūda pars ibi. Preoccupat autē si qui se cōcupiscat. Et tertia ibi. Quoniam dignos seipa.

Dicūtur ergo duo de sapientia in ista lcōne. Primū q ipa habet eternitatē in ꝑmanendo aliud q habet facilitatem in occurrendo. Concupiscite ergo sermones meos. Cōcupiscētia nutrimenti est signū sanitatis ⁊ bone dispositionis in corpe. Et ꝑ oppositū abhoīatio cibi et potus. est signum manifestū grauis infirmitatis Moraliter sermo dei est cibus anime cristiane. Math.iiij. Non in solo pane viuit hō: sed in omi verbo quod ꝑcedit de ore dei, dixit christus ad diabolū. Unde Ambro. in quodā sermone de quadragesima. Quisqꝫ verbo dei pascitur, terrenū pabulū nō requirit, nec eīm potest panem seculi cape. q̄ pane reficitur saluatoris, negligit panem vel famē corpis q̄ pabulo lcōnis intendit, nec ventris curam habere poterit qui alimenta verbi celestis acquirit Ipa est eīm refectio que saginat animā, que impugnat viscera, cum de diuinis scripturis cibum eloquij pennis accipimus. Quādo ergo sic est q ꝑsona quetūqꝫ desiderat legere ⁊ audire sermones dei ⁊ cum delectatione sibi incorporet, signum est sanitatis consciētie vel saltē bone dispōnis ad sanitatem. Hyere.xv. Inuēti sunt sermones tui ⁊ comedi eos. et factum ē mihi verbum tuū in gaudium et in leticiā cordis mei. Et ꝑ oppositum, illi qui nullum saporem in diuinis scripturis experiūtur, nec aliquam dulcedinem sentiūt, signum est q stomachus eoꝝ repletus est amaris humoribꝫ ⁊ grauiter infirmantur. In ps. Oēm escam abhoīata est anima eoꝝ ⁊c. Concupiscite dicit christ⁹ sermones meos et diligite eos. Diligere illos ē est seruare. Johānis.xiiij. Si quis diligit me sermonē meum seruabit, quia ſm beatū Gregoriū. Probatio dilectōnis est exhibitō operis Non eīm sufficit sermones christi in memoria portare, nisi seruentur in vita Unde Augustinus super illud ps. In quo corrigit adolescentior viam suam, in custodiendo sermones

tuos. Custoditio sermonū dei intelligenda est
operatio ꝑceptoꝝ. Unde frustra custodiunt
in memoria si nō custodiunt in vita. Nā ver-
ba dei tenendo agūt. ne obliuiscātur. nō tamē
agunt viuendo vt corrigantur. Et habebitis
disciplinam. Quia sm̄ Greg. Obseruātia mā-
datorum aperit intelligentiā oculoꝝ vel occul
toꝝ. Unde qui diligūt sermones xp̄i habebūt
disciplinā. Quid aūt sit disciplina. docet de di
sciplina no uicioꝝ dicēs. Disciplina ē ꝯuersatō
bona et honesta cui paꝝ est malū nō facere. sed
studet etiā in his que bn̄ agit ꝑ cūcta irreph̄en
sibilis apparere. Disciplina em̄ est oīm mēbro-
rum motus ordinatus ꝛ dispositio decens in
om̄i habitu ꝛ actione. Hec Hugo. De eadem
Bern̄. in quadam ep̄la. O q̄ cōpositum red-
dit oēm corporis statum. nec nō et mentis ha-
bitum disciplina ceruicem submittit: ponit su
percilia. cōponit vultum. ligat oculos. cachin
nos cōhibet. moderatur linguam. frenat gulam.
sedat iram. Hui⁹ disciplina. schola est studiū
sacre theologie. vbi potius deuotionib⁹ q̄ q̄-
stionib⁹ intendendū est. Un̄ Hugo in ꝑallega
to libro. Vos inquit fratres qui scholam disci
pline iam intrastis: in lcōne diuina plus debe
tis querere q̄d mores vestros ad ꝟtutē instru
at q̄ quod sensum acuat ad subtilitatem ma-
gisq̄ velle informari ꝑceptis scꝑturaꝝ q̄ que-
stionibus impediri. Cum ergo diuinas scꝑtu
ras legitis. solerter ꝑpendite quid ibi dictum
sit ad excitandū in vobis amorē dei. q̄d ad cō
temptū seculi. quid ad cauendū insidias inimi
ci. quid ad bonos affectus nutriēdos. et quid
ad praua desideria extinguenda valeat. ꝛ q̄d
cor citius ꝑ cōpunctōis ardorem accendat: q̄d
disciplinam in ope. q̄d humilitatem in cogitatō
ne. quid obedientiā in preceptis. q̄d patiam i
aduersis habere doceat. Quid denique ad agen
da bona sedulū: ꝛ ad mala cauenda doceat esse
circūspectum. Hec Hugo. Et ideo Seneca e-
pistola. xx. docet q̄ causa quare scholares non
sunt morigerati. partim est ex parte doctoris.
partim ex parte discipuloꝝ. Aliquid inquit ꝑ-
cipientium vitio peccatur. qui eos docent sub
tiliter disputare. nō viuere aliquid discentium.
qui propositum ad ꝑceptores afferunt. nō a-
nimi excolendi. sed ingeniū. vult dicere q̄ hec
sola est intentio scholarium cōmuniter ingeni
um colere ꝑ scientiā. nō autem animū per vir-
tutes. Sed talem ordinem nō tenet psalmista
qui dicit. Bonitatem disciplinam et scientiam
doce me. Clara est et que nūquam marcescit
sapientia. q. d. merito est diligēda scriptura sa-
cra quia clara est et nō turbida. In ps. Calix
meus inebrians q̄ preclarus est. Iste em̄ calix

est ita dulcisq̄ q̄ātomagis magisq̄ homo gu-
stat: tātomagis delectando sitit. Eccī. xxiiij.
Qui edunt me adhuc esurient. et qui bibūt me
adhuc sitient. Et iō anime nō curiose circa in-
ra mūdi et nō curanti de dulci claritate scꝑtu-
re diuine dī. Hyere. ij. Quid tibi vis in vijs e-
gipti vt bibas aquā turbidā. Egyptus tene-
bra interꝑtatur. et significat mūdū. vie mūdi sūt
sollicitudines seculi. vel schole legum seculari
um. In istis vijs bibitur aqua turbida q̄r sciē
tia turbatiua per quā mali ad turbandum bo-
nos reddūtur audaces. Sz oppositū de lege
dei dicit ps. Pax multa diligentib⁹ legē tuam.
Clara ē inq̄t et q̄ nunq̄ marcescet sapia. Iō so
lebāt antiq̄tus sapiētes coronari lauro In sig
nū q̄ sicut laurus ꝟuat viriditatē ꝑpetuā. Ita
sapia nunq̄ arescit. Et iō probat Aristo. j. po-
sterioꝝ: q̄ om̄is scientia est de ꝑpetuis Et quā
uis sit ita nobilis. est tamē inuētu facilis. Un
de subdit Facile videtur ab his qui diligunt
eam Sap. vij. Optaui et datus est mihi sensus
et inuocaui. et venit ad me scꝫ sapientia. Ecce
q̄ faciliter. Jacob. j. Si quis vestrum indiget
sapientia postulet a deo qui dat om̄ibus afflu-
enter. et nō improperat et dabitur ei. Un̄ pie-
tas. boni mores. et orō deuota. sunt vie ad istā
sapiā acquirēdā. Un̄ aug⁹. li. j. de morib⁹ ma
chineoꝝ. In sacris scꝑturis diuinit⁹ inspira-
ris neq̄ oēs a q̄bus queritur docere possunt.
neq̄ oēs qui querūt discere digni sunt. Sed
ad hoc q̄ veritatis scientia doceat ꝛ videatur.
et diligentia ꝛ pietas adhibenda est. altero fiet
vt sciētes inueniamur. altero vt mereamur. hec
ibi. Nō tn̄ videt nisi ab his qui diligūt eum.
Amanti em̄ oīa sunt facilia. ratio est quia mēs
sine delectatione est ceca. Sap. ij. Excecauit e-
nim eos malicia sua. Et Sopho. j. Ambulāt
vt ceci quia domino peccauerūt. Et inuenitur
ab his qui querūt eam nō ab ociosis qui eam
non requirūt. Querēda est em̄ certo loco cer
to tempore. et certo modo si debeat inueniri.
Certo loco. quia in penitentia. Job. xxviij.
Non inuenitur in terra suauiter viuentiū. sed
in terra aspere viuentiū Et ideo inuenta est in
Dan̄. et socijs eius qui contēnentes cibos re-
gios: leguminib⁹ vescebant. Et ideo de eis di
citur. Dan̄. j. Pueris autē his deus dedit sciē
tiam et disciplinam in om̄i libro et sapientia
Certo tēpore. quia continue Luce. xj. Petite ꝛ
accipietis. querite et inuenietis. pulsate ꝛ ape-
rietur vobis. Certo mō. quia humiliter Prouer
bioꝝ. xj. vbi est humilitas. ibi ē sapia. Sap. j. In
simplicitate cordis q̄rite illum. Bern̄. sermo.
xxiiij. Si nolumus querere frustra deum: q̄ra
mus eum scilicet veraciter. frequenter et perse

uteranter, vt nec q̄ramus pro illo aliud: nec cū illo aliud. Nec ab illo ad aliud cōuertamur. Facilius est eñ celum et terram transire q̄ȝ vt querens nō inueniat. sic petens nō accipiat et sic pulsanti nō aperiatur. Sed in hoc ē mirabile q̄ deus queri nō potest nisi p̄us inueniatur, quia nullus eum queret nisi aliquo modo inuenerit. Vñ Bern. de diligēdo deo. Ne mo te dñe querere valet nisi qui p̄us inuenerit. Uis ergo inueniri vt queraris. vis queri vt inuenias. Hec Bernardus in p̄s. Letet cor querentiū dominū. querite faciem eius sp. Quod exponens beatus Aug⁹. dicit sic. Si semp querit quando inuenitur. Forte quando faciem ad faciem eum viderimus sicuti est, ad huc querendus erit, ꝛ sine fine querend⁹. quia sine fine amandus. Causa est diuine bonitatis imensitas que videri potest, cōprehendi non potest, et ideo semp potest haberi. et tamē semper queri. Unde augustin⁹ sup Johem dicit. Queramus inueniendū: queramus inuentuȝ vt inueniendus querat occultus est. vt inuentus querat. imensus est. Et licet inueniri possit: nō tñ pfecte in hac vita. cū eñ sit vita nō pfecte pōt repiri in regione vmbre mortis. Vñ Aug⁹. cōtra q̄rētes britatē i hac vita. dic sic. iiij ꝯfes. c. xij. Redite p̄uaricatores ad cor ꝛ inherete illi q̄ fecit vos State cū eo et stabiles req̄escite cū eo ꝛ q̄eti eritis. Qui itis i aspera. q̄ itis. Bonū qd̄ amatis ab illo est. Sed q̄ntū ad illum: nō bonū nō est et suaue. sed amaꝝ erit iuste. quia iniuste amatur deserto illo quicq̄d ab illo est. Quo vultis adhuc ambulare. vias difficiles et laboriosas. imo non requies. vbi q̄ritis eum. querite quod queritis. sed ibi non est vbi queritis. beatam vitam queritis in regione mortis. nō est illuc. Quomodo nec vita. vbi nec vita.

Lectio LXXXI.

Reoccupat autem

p q̄ se ꝯcupiscunt vt illis se p̄or ondat q̄ de luce vigilauerit ad illam nō laborabit. assidentē eñ illam foribȝ suis inueniet.

Postq̄ȝ sp̄ussanctus facilitatē acquirēdi sapiēciam declarauit ex duobȝ. tum quia habet si diligatur. tum q2 apparet si appetat. Hic ostendit illud idem ex terio. videlicet q̄. occurrit si queratur. Et circa h̄ dicit duo. p̄mo q̄ p̄uenit se amantes. Scd̄o q̄ associat vigilātes Quātū ad p̄mū dic sic. Preoccupat āt q̄ se ꝯcupiscunt id est deus ip̄e q̄ est sapia increata p̄occupat p grām p̄uenientē eos qui effectualiter diligunt illū Et inueniri pt. sȝ p̄uenire nō pōt. Sȝ cōtra. videt q̄ nos deū p̄occupare ꝛ p̄uenire deberē inuo. Quia in p̄s. Preoccupem⁹ faciē eius in confessione. Rñdeo q̄ ibi loq̄tur p̄s. de iudice futuro et venturo ad iudiciū cuius faciē p occupare debem⁹ p cōfessionē laudis sue ꝛ fraudis nr̄e. Hic aūt loq̄tur sp̄ussanct⁹ de actu meritorio. In quo ip̄e nos p̄uenit gratia p̄ueniēte sine qua nullū opus meritoriū exercere valem⁹. Preoccupat ergo q̄ se ꝯcupiscūt vt illis se p̄or ostendat. Bernard⁹. O dulcis iesu p̄mus es i accessu et vltim⁹ in recessu. j. Joh. iiij. In h̄ ē caritas dei: nō quia nos dilexerim⁹ deum. sed qm̄ ip̄e prior dilexit nos. Et sic p̄uenit se amantes Secūdo associat vigilantes. Et quātum ad hoc subdit: qui de luce vigilauerit ad illam ꝛc. Sicut dormire ē sensus habere ligatos: ita vigilare est sensus habere solutos ꝛ actualiter operantes Illi ergo qui intellectu ꝛ affectu bene vtūtur f̄m principia iuris naturalis. vl' f̄m principia fidei. tales dicūtur vigilantes. Sed de luce vigilant qui mane statim a iuuentute in bonis operibȝ se exercēt. Ecclesiastici. xxxix. Justus cor suū tradet ad vigilandum diluculo ad dominū qui fecit illum. Et talis qui sic vigilauerit ad sapientiam. id est deum qui est sapientia increata. nō laborabit frustra. vl' diu non laborabit. id est modicuȝ laborabit in cōparatione illius boni quod acquirit. Ecclesiastici. lj. Modicum laboraui et inueni mibi multam requiem. Et quare nō inuanum laborabit. Certe. quia statim ip̄m deum inueniet assidentem foribus suis. Fores per quas anima habet accessum ad deum ꝛ ad sapientiam veritatis sunt principia prima. tam practica q̄ȝ speculatiua Practica: sicut hoc facias alijs quod tibi vis fieri. et quod tibi nō vis fieri: alteri ne feceris. Speculatiua: sicut alteꝝ contradictorioꝝ dicitur de quolibet: et de nullo eorūdem ambo simul. sicut patet. iiij. Metaph. Per hec ergo p̄ncipia tanq̄ȝ per quasdā portas siue q̄sdam fores anima humana habet ingressuȝ ad deum cognoscendū et ad sciencīā veritatis inueniendam. Et iō dicit Aristote. ij. metaph. q̄ theologia. i. consideratio de veritate. partim. ē facilis ꝛ partim difficilis. Quia quātū ad p̄ma principia circa que nō contingit errare est facilis. Circa conclusiones vero ab eis deductas circa quas vario modo ꝯtingit errare. est valde difficilis. quia prima p̄ncipia sunt sicut fores domoꝝ. de quibus p̄uerbialiter dicitur In foribus quis delinquet. quia introitus in domum de facili cognoscitur. ꝛ nihil quod ibi ponitur latet. Sed interiora dom⁹ latere possunt etiam p̄sentem scrutatorē. Prouerb. viij. Sapiētia in ip̄is foribus loquitur dicens. O viri ad vos clamito. et vox mea ad filios hoīm

Intelligite puuli astuciam. et insipiẽtes aiad-
uertite. Sic ꝙ qui de luce vigilauerit, ad sapiẽ
tiam nõ laborabit. Assidentẽ eni illã forib⁹ suis
inuenit, hoc est sapiam creatã vel increatã inue-
niet assidentẽ forib⁹ suis. id est manifeste paren
tem in intellectu pncipiorũ, q̃ cognitio existen
di deũ oib⁹ hoib⁹ naturaliter est inserta. Sic di
cit Dam. li. j. ca. iij. Et Boeti⁹ de ɔso. li. iij. psa
ij. Est eni mẽtib⁹ hoim veri boni naturaliter i-
serta cupiditas. Ad idem Tullius. libro. j. de
natura deorũ. Insitas vel potius inatas cogni
tiones habem⁹. Que eni gens aut genus ho-
minũ qð nõ habeat sine doctrina anticipatõez
quandam deorũ quã Epycurus vocat prolep-
sim, id est anteceptam animo rei quãdam infor
mationẽ sine q̃ nec intelligitur quicq̃ nec q̃ri
nec disputari potest. Idem libro. ij. Quid põt
esse tam apertũ, tam pspicuũ, cum celum suspi
cimus celestiaq̃ cõtemplati sumus, q̃ esse ali-
quod numen pstantissime mentis, quo hec re-
gantur. Sed cõtra istam videtur esse illud qð
scribitur Prouerbiorũ. viij. Beatus homo qui
audit me: et qui vigilat ad fores meas quoti
die. Ergo sapientia nõ statim inuenit assidens
in forib⁹. Dicendũ est ꝙ inuenit statim quantũ
ad intellectum pncipiorum, et quãtum ad no-
ticiam dei generalem. Sed nõ inuenitur sta-
tim pfecte, quia qui aliquid nouit: plus nosse
cupit. Fores vero sapientie in prouerbijs di-
cũtur doctores per quos habemus ingressum
ad sapientiam. Et ad illas fores oportet vigi-
lare quotidie. Eccl. vj. Si videris sensatum e-
uigila ad illum et gradus ostiorũ illius exterat
pes tuus Et notandum circa materiam lcõ
nis huius, ꝙ triplex causa exprimitur in scriptu
ra quare vigilare et vigilanter nos habere de
bemus in omibus. videlicet hostilitas crude-
lis rebellatõnis, vtilitas fidelis administratõ
nis. et debilitas terrestris inhabitatiõis. Quã
tum ad pmuz homines existẽtes in bello morta
li nõ possunt somno vacare. Nos aũt sumus
in continuis bellis. In psalmo Cõculcauerũt
me inimici mei tota die. ꝛc. Ergo necesse habe
mus vigilare. Grues sicut dicũt naturales in
ter se vigilias diuidũt. Et illa que vigilare de
bet: lapidem tenet in pedibus, ꝛ si illa dormie-
rit: lapis cadens alias excitet et seipam. Si er
go auis insensata: que vigilare tenetur, sic sibi
puidet contra somnũ, multomagis cõtra som
num peccati cautelam continuã adhibere de-
bemus. j. Petri. v. Fratres sobrij estote ꝛ vigi-
late ꝛc. Et bene adiũgens pmitit sobrietatem
vigilie. Nam ebrietatem seq̃tur necessario mi-
tus somnus. Est autẽ de diabolo isto aduersa
rio sicut de quodam duce Cartagineñ. Refert

Sextus Julius Frontinus. stragoge. libro se
cũdo caplo q̃nto. quod est de insidijs. Dux iste
bellum habuit contra quosdam de affrica qui
Cartagineñ. rebellabant. Fuerũt isti de affri-
ca auidi nimis ad bibendum vinũ, quod intel
ligens dux vsus est contra eos tali cautela.
Accepit multa dolia vini et miscuit cum vino
succum cuiusdam herbe que vocatur mandra
gora, que q̃dem herba est mirabiliter somnife-
ra, sicut docet Aristoteles pmo de somno ꝛ vi-
gilia. Facit eni homines ita profunde dormi-
re ꝙ fiunt insensibiles. ꝛ ideo solet dari homi-
nibus qui sunt propter aliquã infirmitatẽ cu-
randam secandi vt possint sine dolore secari.
Dolia ergo vini sic infecti dimisit iste dux in tẽ
torijs suis et fugit ad cautelam: tẽtoria derelin
quẽs. affrici gaudẽtes tentoria inuadũt, ꝛ inue
nientes victualia cum vino in abũdãtia come
derũt et biberunt de isto vino infecto: ꝛ statim
oẽs sic oppressi sunt somno ꝙ nullo mõ se le-
uare potuerũt. hoc explorans dux p̃dictus de
nocte rediens sup eos ꝛ miseros sicut voluit tru
cidauit. Ista cautela moraliter loquendo vtit
diabolus contra hoies. Vinũ qð letificat de-
signat leticiã et lasciuiã secularẽ. Istam leticiã
siue iocũditatem mũdi diabolus sic cõmiscuit
succo mandragore. i. delectatiõe luxurie ꝙ om
nes de eo bibẽtes fiũt quasi insensibiles. Mã
dragora eni est herba habẽs masculũ ꝛ femel-
lã: et oia lineamenta corpis humani in se p̃fert
et ad generatiões fecũditatẽ confert. Genesis
xxx. dicit Rachel sorori sue Lye de jacob viro
suo, Dormiat tecum hac nocte p mãdragoris
filij tui. Et iõ mãdragora voluptatẽ carnis si-
gnat. Quia ẽ tota mũdana iocũditas inter ho
mines his dieb⁹ pcurante diabolo q̃ nos sem
per cautelose querit debellare de succo volup-
tatis est infecta Jõ hoies viciosi dormiũt i pec
catis ꝛ ad correptiõem prelatorũ: p̃dicatõe do
ctorũ reperiũtur insensibiles. vt dicat quilibet
illorũ illud Prouer. xxiij. Verberauerũt me et
nõ dolui, traxerũt me et nõ sensi, quãdo euigi-
labo et rursum vina reperiam. Non sic vos ca
rissimi, sed sicut dicit. ij. Corinth. vj. in omib⁹
exhibeamus nosmetipos sicut dei ministros.
Et infra. In vigilijs. in ieiunijs. in castitate. i
sciencia. Nota tria scientiã precedẽtia. vigilias
ieiunia. ꝛ castitatem Scða causa q̃re nos in
hac vita vigilare debem⁹ est vtilitas fidel' ad-
ministratõnis. Sum⁹ eni sicut servi vigilãtes
de nocte ꝛ expectãtes aduentũ dñi de nuptijs
redeũtis. nuptie sunt in celo ineffabilis gaudij
de sacrosancta vnione deitatis infinite ad na-
turam hũanam De his nuptijs domin⁹ noster
venturus ẽ. in die iudicij descensur⁹ ad mõm

D

totū indicandū finaliter. Et io̅ Math. xxiiij. Vigilate qꝛ nescitis q̄ hora dn̄s vester ventur⁹ sit. Et Luce. xij. Sint lumbi vr̄i p̄cincti ꝛ lucerne ardentes. Et vos similes hoibus expectantibus dominū suū quando reuertat̄ a nuptijs, vt cum venerit ꝛ pulsauerit confestim aperient ei. Beati serui illi quos cū venerit dominus inuenerit vigilantes. Et licet om̄es vigilare debeamus: maxime tamē prelati quorꝫ cure subditorꝫ anime sunt cōmisse. In cuius signum cum christus discipulos suos dormientes inuenisset specialius ceteris increpauit petrum dicens. Symō dormis, nō potuisti vna hora vigilare mecum. Tertia causa quare ī p̄nti moraliter vigilare debemus. est debilitas terrestris habitatiōis, homo qui iaceret in domo ruinosa ex om̄i parte debili. et simul cum h̄ sciret q̄ aliquis exterius suffoderet cōtinue muros ad eum occidendū nō daret se somno si eēt prudens. sed solerti vigilie. Domus anime est corpus luteū vel terreū. Job. iiij. Habitant domos luteas ꝛ terrenū habent fundamentū. et cōsumūtur velut a tinea. Fossor est mors q̄ indefesse nititur ꝑfodere domū nr̄am vt iuret̄ animā cū peccatis si posset vl̄ cū penis debitis pro peccato. Et ideo bn̄ dicitur Math. xxiiij. Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret vtiqꝫ ꝛ nō sineret ꝑfodi domū suam. Sed notandū est q̄ est de nobis: sicut de pueris recēter natis. Dicit em̄ aristo. j. de somno ꝛ vigilia. ca. v. q̄ pueri quādo pariūtur dormiūt ꝛ habēt oculos clausos ꝓpter consuetudinem dormiendi in matrice. Sic ē de multis. tā diu inoleuit in eis cōsuetudo indulgendi negligētie pigritie ꝛ accidie q̄ vigilare nō possūt. Sꝫ cauendū est a tribꝫ malis passionibꝫ q̄ accidūt in somnis. sicut docet Aristo. li. p̄allegato Epilensia, Ephialtes, ꝛ Letargia. Epilensia est cerebri passio faciens hoiem cadere subito ꝛ inopinato. Ephialtes est passio in somno faciens homini apparere q̄ aliquis eum opprimit ꝛ nititur suffocare, vnde illis qui hn̄t hanc passionem: videt̄ ꝯmuniter q̄ vna vetula incūbat super eos ꝛ nititur suffocare. Letargia est infirmitas compellens hoiem dormire ꝛ dormiendo mori. Moraliter iste tres passiones tria vitia generalia significant. qbus inuoluit̄ totus mūdus. Supbi nanqꝫ ꝛ ambitiosi q̄ ad gradus et honores nitūtur ascendere. Epilentici sunt: quia supbia casum habet. Et Claudian⁹ in maiori. Jmo tolluntur in altum. vt casu grauiore ruant. Lubrici siue luxuriosi patiūtur ephialten, quia vetula illa est caro corrupta per peccatū eis supeminet ꝛ dominat̄ ꝛ deprimit eos ne resurgant. Auari vero sunt letargici, id est obliuiosi qui quanto plura a deo percipiūt tāto magis obliuiscūtur, tam sui q̄ȝ dei. Unde glosa super illud psalmi. Deus deus meus ad te de luce vigilo. Sitiuit in te aīa mea q̄ȝ multipliciter tibi caro mea. ꝛc̄. Ad deum vigilat q̄ vere dei memor est. Ad deum dormit: qui dei obliuiscitur. Non sic vos charissimi. Sic̄ dr̄. j. Thessal. v. Nō dormiam⁹ sicut ceteri. sed vigilemus ꝛ sobrij simus. ꝛc̄.

Lectio LXXXIII

Cogitare ergo de illa sensus est consūmatus ꝛ qui vigilauerit ꝓpter illā cito secur⁹ erit. q̄niā dignos se ipsa circuit q̄rēo. ꝛ i vijs suis ostēdet se illis hylarit̄ ꝛ i oī puidētia occurret illi̅. Due sunt ꝯclusiōes q̄s sp̄usscūs intēdit p̄ncipalit̄ in hac p̄te capl̄i vsqꝫ ad finem de sapīa declarare. Una est q̄ in vna acquisitiōe est facilitas. Alia est q̄ i ei⁹ possessiōe ē felicitas, ꝛ de istis duobꝫ agit alternatim: nūc declarando facilitatē sapientiā acq̄rendi, nūc ꝯmēdādo felicitatē sapīam possidendi. Cōsequitur aūt possessionē sapientie duplex felicitas, vicꝫ t̄palis ꝛ eterna, ꝛ de vtraqꝫ fit hic descriptio, ꝛ nūc de vna, nunc de alia vicissim. Diuidit̄ ergo textus p̄sens in duas p̄tes. Nā p̄mo ondit felicitatē q̄ est in sapiētie possessione. Scd̄o felicitatē q̄ est in eius acq̄sitione. Scd̄a p̄s ibi. Qm̄ dignos. Quātū ad primā partē dicit q̄ duplicē p̄fectiōeꝫ cōfert homini sapīa que ꝯsistit in vero cultu dei. Nam excludit ab hoie q̄ntū ad rōnalē: errorē falsitatis quātuꝫ ad irascibilē timorē aduersitatis. Quātum ad p̄mū dicit sic. Cogitare de illa. i. de sapiētia increata q̄ est cult⁹ veri dei. est sensus cōsūmatus. i. sensus veraciter informat⁹ sine deceptione. Sensus em̄ multipliciter decipiūtur. Aliq̄n propter indispositōem organi. Sic lingua febricitantis iudicat dulce amarꝫ. Aliquādo ꝓpter indispōem medij. Sicut ocul⁹ iudicat baculū esse fractū, cui⁹ vna medietas est in aere ꝛ alia in aqua. Aliq̄n ꝓpter elongationem obiecti, sic oculus iudicat solē eē pedalis q̄ntitatis, ꝛ sic de alijs. Propt̄ qd̄ sincera veritas nō est a sensibus expetēda. ij. Aug̃. scd̄o soliloquiorum. Et iō iudiciū sensus dicit̄ impfectū ꝛ inconsūmatū nisi p rōnis sn̄iam reguletur. In solis ergo sapiētibꝫ q̄ sensualitati dn̄ant̄ per rōnem ē sensus consūmat⁹. Vn̄ Aug⁹. j. li. de libero arbitrio. ca. xviij. Sapiens ē qui regno mētis om̄i libidinis subiugatōe semota pacatus ē. et Eccl̄i. xxj. Cōsūmatio timoris dei sapiētia ꝛ sensus. Et p oppositū, stultorꝫ sensus sp̄ ē incōsūmatus, quia in sensualitate stāt, ꝛ s̄m rōnem non viuunt. Et ideo vocant̄ stulti. c. iiij.

A

rami incō sūmati. Frāgent inqt rami inconsū
mati. Sic ergo sapiētia excludit ab hoīe quā
tum ad rōnalē: errorē falsitatis Secūdo ex
cludit timorē penalitatis. Et qntuz ad hoc di
cit. Qui vigilauerit ꝓpter illam cito secur⁹ erit.
Cito: quia post mortē que veniet valde cito ha
bebit securitatē que ē pars potissima btitudis
Vñ dicit Augustin⁹. xiij. de trinitate. loquēs
de futura btitudine. Omē quod ibi erit bonū
erit et ipe sūmus deus sūmū bonū erit: atqꝫ ad
fruēdū eū amātibꝫ psto erit: et qđ est oīno btīssi
mū, ita sp fore certū erit. Quilibet ḡ bonus ci
to securus erit. Apoč. xxij. Ecce venio cito et
merces mea mecū est reddere vniciuqꝫ ꝭm opa
sua. Et Apoč. j. Signauit deus q̄ oportet fie
ri cito. Et iō signanter dicit. Qui vigilauerit ꝓ
pter illā cito securus erit. ad differentiaz hoīm
lasciuoꝝ q̄ vigilias multas faciūt: nō ꝓpter cul
tū dei, sꝫ ꝓpter cultū carnis, quoꝝ qdam vigilāt
ad gulā, qdā ad p̄dam, qdā ad luxuriā. Vigi
lant qdā ꝓpter gulaz, ⁊ ad suas voluptates ex
plēdas. de qbꝫ dicit Sap. xiiij. Insanie plēas
vigilias hn̄tes. Alij vigilant ad p̄dam sicut
fures latrones ⁊ p̄dones. Job. xxiiij. Vigilā
tes ad p̄dam prepant panē liberis agrum nō
suū et vineam eius quaz vi oppresserūt vinde
miant. Plaut⁹ in quadā comedia. Ve apud
quos vigiliam multā in nocte protrahūt Tā
tum em̄ seruis suis de vita q̄ntū de nocte au
ferūt Tertij vigilant ad luxuriaz. Job. xxiiij
Ocul⁹ adulteri obseruat caliginē dicens. Nō

B videbit oculus Sequitur secūda pars lecti
onis, in qua ostendit facilitas sapientiam acq̄
rendi ex tribus. Ille em̄ qui nos querit ⁊ qui
se nobis ostendit, et qui in oīni tēpore nobis oc
currit faciliter inuenitur a nobis, sed sapiētia i
creata que deus est sic se habet ad nos q̄ ipsa
circūit querens dignos se et in vijs suis, id est
in preceptis ostendit se eis hylariter ⁊ in om
ni prouidentia occurrit illis Dicit ergo sic. Fa
cile inuenitur quoniā dignos seipa circūit q̄
rens. id est ad modum circūeūtis ⁊ querentis
se habet. q̄ ex oīni tēpore dat nobis occasionē
eum cognoscendi ⁊ amandi. Unde Aug⁹. iiij.
confessionū. capl. viij. Celum ⁊ terra ⁊ oīa q̄
in eis sunt. Ecce vndiqꝫ mihi dicūt vt te amem
nec cessant dicere oībus vt sint inexcusabi
les. Circūiuit christus querens nos in terra i
acre in inferno Augustin⁹. x. confessionū. cap.
secūdo. Quesisti nō querentes te: quesisti autē
vt queramus te. Quesiuit nos in terra docen
do. In cruce moriendo. Ac ꝑ insignia passio
nis sue gloriosa misericorditer ad regna cele
stianos incitando. In infernū descendendo. ⁊
in vijs suis ostendit se illis hylariter. Vie xp̄i

sunt precepta christi. Semite sunt consilia. in
psalmo. Vias tuas domine demonstra mihi,
⁊ semitas tuas edoce me. Et hoc hylariter Pro
uerbioꝝ sedecimo. In hylaritate vultus regis
vita. Et clementia eius quasi imber serotinus.
Et in oīni prouidentia occurret illis. Docet ei
Tullius. ij. rhetorice. q̄ prudentie tres sunt p
tes, memoria: prouidentia, ⁊ intellectiua. Me
moria est per quā animus repetit illa que fue
runt. Intellectiua est per quā ea prospicit que
sunt. Prouidentia per quā futuri aliquid vide
tur antequā fit. vnde prouidentia proprio no
mine sumpta est presens notio futurū tractās
euentum. In oīni ergo specie prouidentie, de
us occurrit diligentibꝫ docens quid eis expe
dit recordari, quid meditari quid prestolari.
Vult ergo dicere spūssanctus q̄ deus se dili
gentibꝫ in oīni prouidentia occurrit. id est gra
tiam tribuit: nō solum bene ordinandi presen
tia, sed etiam prouidendi de futuris. Ubi C
notandum q̄ ad pfectum regimen humane vi
te quadruplex prouidentia est necessaria. vide
licet legalium statutoꝝ, tēporaliū thesaurorū,
personaliū meritoꝝ, ⁊ regulariū responsorū.

Primam prouidētiam tenētur facere reges
p̄ncipes ⁊ prelati. iusticiarij consiliarij ⁊ regūz
ministri. vt videlicet leges instituātur iuste. q̄
cōuenientes ⁊ cōmunes tam diuitibꝫ q̄ paupe
ribꝫ ostēdant. Hec autē ꝓuidentia de thesauro
sacre scripture ꝓcedere debꝫ. Lex em̄ que obui
at sacre scripture decretis eccl'ie ⁊ bonis mori
bus: null⁹ debet eē momēti. sicut dicit in Ca
no. di. x. Nō licet. Ubi etiā felix papa ad quē
dam imꝑatorē sic scribit. Certū est h̄ rebꝫ vris
eē salutare vt cuz de cau deī agit iuxta ipius
cōstitutā regulā, regiā volūtatē sacerdotibꝫ xp̄i
studeatis subdere nō p̄ferre. ⁊ sacrosctā p̄cepta
ꝑ eorū p̄sules potius discere q̄ docere. Eccl'ie
formā sequi, nō huic hūanitus scꝫ ndo. iura p̄
figere: neqꝫ eius sanctōnibꝫ velle dn̄ari, cui ds
clementie tue pie deuotōnis colla voluit sub
mittere. Ne dū mēsura celestis dispēsatiōis ex
cedit, eatur in ꝯtumeliā disponētis. A thesau
ro ergo sacre scripture sumi debet prouidentia
legaliū statutoꝝ sine qbus impossibile ē pacē
inter hoīes obseruari. ij. Machab. iiij. Vide
bat em̄ Onias sine regali ꝓuidentia eē impos
sibile pacem rebus dari Scđam ꝓuidētiā q̄
est tpaliū thesauroꝝ tenētur facere p̄lati eccl'ia
stici, ꝓ paupibꝫ sustētādis. Ipi em̄ sunt spūales
senascalli xp̄i q̄ de ipius p̄rimonio familiā su
am exhibere tenētur. Vñ Bern. de collo q̄o sy
monis ⁊ iesu. li. iiij. ca. v. Res paupeꝝ nō pau
ribꝫ dare: par sacrilegij crimen dinoscit. Sane
patrimonia sunt paupeꝝ facultates ecclīaruz

et sacrilega eis crudelitate surripit, q̄cquid si bi ministri et dispēsatores nō vtiq̄ȝ vel posses sores vltra victū suscipiūt et vestitū. Et aliꝰ dicit sic. Dignū est vt q altario deseruit: de al tario viuat. Uiuat inq̄ȝ de altari: nō supbiat: nō luxuriet, nō ditet, nō in clericatu diues ex paupe fiat, nō ex ignobili gl'iosus, nō sibi de bonis eccl'ie ampla palacia fabricet: nec locu los inde cōgreget, nec in vanitate, nec in sup fluitate dispget, nō extollat de facultatibꝫ ec clesie ꝯsanguineos suos aut nepotes, ne filias diteri nuptui tradat. Cōcedit tibi vt si bn̄ de seruis de altari viuas, hec Bern̄. Est ḡ plat' senascallꝰ paupm figuratꝰ p angelū q̄ Tobi am iuniorē duxit in regionē medoꝝ ꝛ instru xit quō vxorē sibi debuit copulari et sanū re duxit. Cui Tobias regratiādo dixit. Si me ipm tibi tradā seruū, nō ero cōdignus ꝓuidē tie tue. vt dr̄ Tob. ix. Sic certe regraciabitur subditꝰ senatus p prouidētiā boni plati du ctus p viā pr̄ie. et reductꝰ ad ciuitatē leticie. Et io signāter dr̄ platis. j. Petri. v. Pascite q̄ in vob est gregē dei ꝓuidētes nō coacte sȝ spō tanee. Nō solū aūt plati sed oēs hn̄tes substā tiā huiꝰ mūdi ad aliqualē hmōi ꝓuidentiam obligant pro paupibus sustentādis. Tertia ꝓuidentia est ꝑsonaliū meritoꝝ ad istā facien dam oīes obligamur q̄libet pro seipo in nū dinis huiꝰ vite Ad Rhoman̄. xij. Nolite esse prudētes apud vosmetipos: nulli malū p ma lo reddētes: sed ꝓuidētes bona, nō tantū corā deo sed coraȝ oībus hoibus. ꝓuidentes inq̄t bona vicȝ maxima q̄ sunt ꝟtutes ꝛ bona opa Ista em̄ bona hn̄t in se p̄ciositatem, durabili tatem ꝛ vtilitatē. Est em̄ vna elemosyna vel vnū ieiuniū deuotum magis p̄ciosum coram deo q̄ȝ totū auꝝ mūdi vel etiā oēs lapidi p̄cio si. Est em̄ meritū bonū durabile, qꝛ ꝑpetuū si nō interrūpat per pctm̄. Fatuus valde foret existens in nūdinis vbi multa videret venia lia p̄ciosa. si tantū sibi ꝓuideret de talibus de quibus se sciret spoliandus in recessu suo de nūdinis vellet nollet. Uita presens nūdine sunt in quibus negociari debemus Luc. xix. Negociamini dum venio. Fatui ergo sunt q̄ totam suā ꝓuidentiam faciūt de terrenis di uitijs. de quibus in morte sūt necessario spo liandi. j. Thymo. vj. Nihil intulimꝰ in hunc mūduȝ: haud dubiū: qꝛ nec auferre q̄d possu mus. Et in ꝑsona taliū dr̄. Sap. ix. Cogita tiones mortaliū timide et incerte ꝓuidentie nr̄e. Aduertant etiā qui mūdanas diuitias p longū tēpus cum laboribꝫ periculis ꝛ tedijs p suis filijs et heredibꝫ ꝛ nihil adhuc ꝓ seipis perpetuū ꝓcurauerūt, quanta fatuitate labo rant, ꝛ accipiant exēplū de Jacob. Gen̄. xxx. Qui postq̄ȝ. xij. ānis seruierat Laban, dic ad socerū suū. Justum est vt ꝓuideam aliquādo etiam domui mee. et extunc lucro ꝓprio vaca uit pro se et familia sua Quarta est ꝓuiden tia regulariū responsoꝝ. et ad hanc oīes te nentur quilibet pro seipo computū reddituꝝ rus et clericus respōsurus ꝛ reus coram iu dice cōpariturus diligenter sibi ꝓuideret de responsuris. In istis casibus erimus oīes in die iudicij. Et ideo de nobis optat deus il lud Deutero. xxxij. Utinam saperent ꝛ intel ligerent: ac nouissima ꝓuiderent. Prouidere est ꝑcul videre. sicut dicit Boeciꝰ. v. de ꝯsola tione. Nouissima nr̄a sunt mors ꝛ iudicium pena et premiū. Ista nouissima duȝ ꝑcul sūt prouidere ꝛ p̄ordinare debemus: et nūc nun quā peccabimus. Eccl. vij. In oīibus ope ribus tuis memorare nouissima tua: et ine ternū non peccabis

Lectio LXXXIIII

Nitiū eni illius ve

I rissima ē discipline cōcupiscentia. Cu ra ergo discipline dilectio est: et dilectio ē cu stodia legum illius. Custoditio autē leguȝ cō sūmatio est incorruptōnis Incorruptio au tem facit proximū esse deo. Concupiscentia itaq̄ȝ sapientie deducit ad regnū perpetuū.

Postq̄ȝ declaratū est q̄ homo p sapientiaȝ ꝑduci potest ad felicitatem. Restat declarare que sint media conferentia istam potestatem. Et hoc facit in ista lectōne. Un̄ intentio sua in p̄cedenti lectōne est ostendere quō natura liter homo ordinat ad beatitudineȝ supnatu ralē que ꝯsistit in vita eterna, cōtemplādo sa piētiā increatā. Huiꝰ aūt btitudinis adipiscē de radix ꝛ initiū est hōi indītū ab ipo deo: me dia ꝑo sunt ꝑtim a deo: ꝑtim a nob. finis ꝟo vltimus a deo supnaturalit' nobis datur. Ra dix et fundamentū btitudinis cōsequende q̄ in diuina consistit noticia est naturale deside rium qd̄ homo habet ad sciēdū De quo dicit Aristo. j. metaph. Oēs hoies naturalr̄ sci re desiderant. Et illud idem naturale deside rium est initiū sapientie, sicut hic dicit spiri tussanctus. Initiū inquit illius. i. sapiētie ve rissima est discipline cōcupiscentia. Cōcupi scentia em̄ que est a natura est vera nō ficta. ꝑseuerans nō momētanea: realis nō depicta iste igit' naturalis appetitus deū cognoscendi et amādi, qꝛ ds̄ est ꝑmū veꝝ et sūmū bonū est ꝑmus gradus ascēdendi ad felicitatē q̄ est sa pientia de futuro, btificans p sapiam fidei in p̄nti Et notandū q̄ istam verissimā cōcupi

scentiā disciplīne derelinquūt quodāmō so-
phistice verbosi, legiste numosi, ꝛ idiote ocio-
si. Primi addiscūt ꝑpter apparentiā. Est em̄ so-
phistica sapientia apparens ꝛ nō existēs. ꝛ so-
phista copiosus ab apparenti sapia et nō exn̄
ti. j. Elenc. de qb. ij. Timo. iij. Ducunt varijs
desiderijs sp discētes ꝛ nūquā ad sciam veri-
tatis puenientes. Secūdi addiscūt ꝑpter pecu
niam. De qbus dicit Ouidius. iij. de venia.
Oēs declinant ad eam q̄ dona ministrat Ut
q̄ sciāt pauci discūt, plures vt abūdent. Dia
riq̄ volūt potius q̄ philosophari. Et ideo fm
cū philosophia exiliuz patit. ꝛ philopecunia
regnat. Et cōtra istos dicit spūssanct⁹. Sap.
vij. Diuitias nihil esse dixi in compatōne il-
lius: nec cōparaui illi lapidem p̄ciosum, quo
niam oīe aurū in compatione illius arena
exigua: et tanq̄ lutū estimabit argentū in cō-
spectu illius. Tertij sunt vagi ꝛ ociosi ꝛ incō-
stantes negligētes ingeniū naturale colere p
doctrinas et catholicas disciplinas. Cōtra
quēlibet talē dicit ꝛ scribit Apls. j. Timo. iiij.
Noli negligere grām q̄ est in te. Et infra At-
tēde tibi ꝛ doctrīe ꝛ sta in illis. Uisa q̄ radi-
B ce sapie q̄ est naturalis ↄcupiscētia disciplīne
ↄñter ponit media q̄ sunt tria. Cura, dilectio.
et custodia. et ē talis ordo q̄ desideriū natura
le sciendi causat curam. i. diligentiā vel solli-
citudinē addiscēdi. Cura causat dilectōez dei
q̄z nō est possibile q̄ hō sit sollicit⁹ ad cogno-
scēduz deū: q̄n si pficiat in cognitōne pficiet i
dilectōne. Dilectio dei causat custodiaz legis
diuine. Johis. xiiij. Si quis diligit me fmo
nem meū fuabit. Et. j. Joh. j. Qui dicit se nos
se deū: ꝛ mādata eius nō custodit mēdax est.
Custodia aūt mādatoꝝ dat ↄsūmatōem im-
mortalitatꝫ, que imortalitas est ꝑprietas diui
na. quia deus solus est cui repugnat nō esse.
Ergo a p̄mo ad vltimū arguendo: cōcupiscē
tia sapientie deducet ad regnūz perpetuū. Et
notandū q̄ spūssanctus vtitur i ista deducti-
one colore q̄dam rhetorico q̄ vocatur a Tul-
lio Gradatio. ij. rhetorice siue vel climax grece
quia dicit btūs Aug⁹. iiij. de doctrina xp̄iana
ca. vij. Oīs eloquentia rhetoꝝ in scriptu-
ra sacra pōt inueniri. Est autem gradatio fm
beatū Aug⁹. vbi supra. ca. vij. quando verba
vel sensus alteꝝ ex altero cōnectūtur, sic pa-
ter in verbo quodam Apostoli. ad Rhoma-
nos q̄nto, vbi dicit. Tribulatio patientiā o-
peratur. patientia autē probatiōnē. probatio
vero spem, spes vero nō confundit. Et simile
est q̄ ad Rhomanos octauo dicitur. Quos
predestinauit: hos vocauit. ꝛ quos vocauit:
hos et iustificauit. ꝛ quos iustificauit: hos et
glorificauit. Et est figura siue color pulcherri
mum ornamentū sententie. Gradatio ꝑo fm
Tullium sic diffinitur. Gradatio est quando
an̄cedens ad cōsequens verbūz descendit ali
ter q̄ ad superius ascensum est hoc mō. Que
nam reliqua spes manet libertatis. si eis q̄
libet licet. ꝛ quod licet possūt, et quod possūt
audent. et quod audent faciūt, et quod faciūt
nobis molestum nō est. Sic em̄ debz doctor
ecclesiasticus dicere eloquenter, vt doceat de
lectet et flectet, sicut dicit Augustinus. iiij. de
doctrina xp̄iana caplo duodecimo. Docere ē
necessitatis. delectare est suauitatis, flectere ē
victorie ꝛ potestatis. ꝛ istud vltimū est finalis
intentio doctoꝝ ecclesiasticoꝝ, sicut dicit ibi-
dem Augustin⁹. ca. xiij. sic. Si talia dicūtur q̄
credere vel nosse sufficiat nihil aliud ē eis cō
sentire nisi cōfiteri vera esse. Cū vero illud do
cetur q̄ agendū est. ꝛ iō docet vt agatur, fru-
stra psuadet veꝝ esse q̄ veꝝ dicit. frustra pla
cet modus iste quo dr̄ si nisi dr̄ vt agat. Opor
tet ergo eloquentē esse eccl'iasticuz qui suadet
aliq̄ quod agendū est. nō solum docere vt in
struat. ꝛ delectare vt teneat. sed etiā flectere vt
vincat. hec Augustin⁹. Utens ergo gradatō
ne ꝛ tali genere dicēdi spūssctūs dicit sic. Cu-
ra ergo discipline dilectio est. i. dilectōem ope
ratur. Sicut em̄ reflexio luminis ad speculum
ↄcauū causat ignē naturalē. Ita ē moraliter
qñ ad aīam huilē et deuotā incidūt radij lu-
minosi sacre scripture a xp̄o q̄ est sol iusticie deri-
uati. ꝛ reflectūtur idē radij ad deū p timorē et
reuerēnā sue incōprehēsibilitatꝫ, nēcario causa
tur amor i mēoria talis mētis. Et tūc dilectio
est custodia legū illi⁹ Cū aūt nihil mal⁹ sit in
prāte q̄ diligere. ptz q̄ facile ē legē custodire,
ad Rho. xiij. Plenitudo legis ē dilectio. Cu-
stoditio āt legū ↄsūmatio ē incorruptōis. i. p
ducit ad corruptōez. h̄ est ad īmortalitatē In
corruptio āt facit ꝑximū eē deo. i. imortalitas
facit nos siles deo. Quia sic dic Porphyrius
Mortale sepat nos a dijs. Cōcupiscētia ita-
q̄ sapie deducit nos ad regnū p petuū Quali
ter āt timor causet i nob sapiam tā in pn̄ti q̄ i
futuro: pulchre declarat Linconiēsis in fmo
ne quē fecit de pastoribȝ ita dicens. Sic cera
mollis fortit applicata sigillo recipit imitato-
riā silitudinem ꝛ oīm formaꝝ ꝛ figuraꝝ sigil-
li insculptaꝝ pulchritudinē. Sic aīa p amorꝫ
copulā fortit ad deū applicata, nō eq̄li: sed cuz
sūma imitatōe recipit silitudinē ip̄i⁹ pulchri-
tudinis in ↄformitatē. Et cū apud sūmā pul-
chritudinē nulla desit pulchritudo. Ipa ei dī
cit. Pulchritudo agri mecū est in aīa p amorꝫ
copulaz a sūma pulchritudine impssa, nō erit

alicuius pulchritudinis absentia, sed refulge-
bit in illa pulchritudo que est sup illa imitati
one. Ois ergo pulchritudo inferior par sibi re
fulgebit, respectu illius pulchritudinis supe
rioris, cū ois inferior pulchritudo refulgebit
in illa, multo āplior quā in inferioribus decoris
venustate. Et cū i deo sit sūme pulchritudinis
forma τ sūma sapia cū anima fuerit pfecta cō
formitas sūme pulchritudini τ p hoc summe
sapientie erit: et per ꝯsequens aīa illustrata sa
pientie pulchritudine, vnde τ amor qui facit
aīam deiformē facit ipam sūme sapientie pti-
cipatōne sapientem. Est ergo plena dilectio
totius veritatis mgr̄a. imo amor est ipius veri
tatis noticia. Vñ p os ipius dr̄ Joh. xiiij.
C Paraclitus aūt spūsanctus quē mittet pater
in noīe meo: ille docebit vos oīa. Nec te mo
ueat aliqn̄do: q multi in via domini ambu
lant, nec tamē est in eis plena noticia verita-
tis, quia sicut dr̄ magister docere discipulum
aliquā artem totā, puta rhetoricā vel geome-
tricā. cū tū adhuc ꝯsaiur discipulus circa ar
tis pncipium vel mediū nōdum sciens artis
terminū. Sic spūssanct⁹ dicitur nos docere
vnā magnā artē, oēm vicz veritatē, cū tū ad-
huc ꝯsemur circa artis pmordia, augmētata
vero in nobis dilectōne, augetr τ hui⁹ magne
artis noticia. Cū ergo implebitr in nobis amor
vt diligam⁹ deum ex toto corde τ ex tota aīa:
et ex tota mente, vt vicz ois pticula cordis cō
uersa sit in ipm totaliter, qđ finita hac pegri-
natione erit in patria: tūc erit visibilis. τ hui⁹
magne artis ꝯsūmata noticia. Efficit ergo a-
mor ꝯsūmatam decoris spēm τ sapientie ple-
nitudinem fm moduz cōsūmationis qui pōt
esse in suprema facie creature ratōnalis. Hec
Linconiēsis. Ista vero sapientia est quasi sa-
pida scientia. Vñ comparatur vino in sacra scri-
ptura. Cañ. v. Comedi fauū cū melle meo: bi
bi vinū cū lacte meo. Dicit āt Alb. iiij. metheo.
tractatu. j. ca. x. q vinū longe ductū efficit ex
motu magis sapidū, quia ꝓpter pcussionem τ
motū partiū ꝯualescit in eo calor naturalis τ
magis subtilius dirigetur humidum. Et eadez
est causa quare pendulū vinū pcussum τ mo-
tum, reuertit aliqn̄tulū ad statū suū. Vocat
autē pendulū quod incipit declinare ad cor-
ruptionē vt estimo. Moraliter vinū longe
ductū, est doctrina sacre scripture: que de celo
ad homines per ꝓphetas, patriarchas, ange-
los: et ipm dei filiū est deducta ab initio vsqꝫ
mō exagitatur τ excutitur p expositorū inge-
nio. Erit istud vinū est meli⁹ multo quā vinuz
cuiuscūqꝫ scie secularis q nō defert nisi de terra
ad terrā. Vinū eīn qđ crescit in mōtibus: est
delicatius τ subtilius quā illud qđ crescit ī vol
libus. Mons altissim⁹ celum est, τ terra val-
lis lachrymarū. Et ideo vinū scientie secularis
rude est grossum τ insipiduz. Aliud vero sub
tile τ sapidū. Cañ. viij. Dabo tibi poculuz ex
vino conditū τ mustū malorū granotorū.

Lectio LXXXIIII

Jergo delectamini in sedibus τ sceptris o reges populi
diligite sapiam τ ippetuū regnetis. Diligite
lumē sapie oēs q pestis popul⁹ Quāuis sapia
sit singulis necessaria: maxime tū regibus et
pncipibus, iudicibus τ prelatis. Et ideo isti spe
cial⁹ sunt monēdi q studiū suū apponāt cir-
ca sapiam acqrendā. Quia ḡ in pte pcedenti
determiatū est, q nō solū in eius possessione ē
felicitas. imo q i eius acqsitōe ē facilitas. Jō
h ꝯcludit spūsscūs q i eius duratō ē ppetui
tas, τ p ꝯñs q ipa sit naturalr appetēda. Vñ
in lr̄a ista duo foč. Pino inuitat reges ad sapi
entie dilcōez. Scđo qscūqꝫ alios pfectos vel
plātos generalir. Scđa pars ibi. Diligite lu
men. Circa pmū dicit sic. O reges populi:
si delectamini in sedibus τ sceptris. Si p qr. sic
est de facto q delcāmini i honoribus hui⁹ vite,
qs recipitis a pplo ꝓpter h q pplm iudicatis τ
regitis, et ꝯstat vob q sedes vie vel sceptra ñ
pñt h pmanere ppetue. Ergo diligite sapiaz
id ē verū cultū dī vt ippetuū regnetis, τ viaz de
lectatōez pñtem ad futurā ꝯtinueris Apoc. v
Fecisti nos deo nr̄o regnū τ sacerdotes τ re-
gnabim⁹ sup terrā Et Apoc. xx. Erūt sacerdo
tes dei τ xp̄i eius τ regnabūt cū eo mille ānis
Glosa. i. ineternū Ponitur eīn millenarius q
est limes numerorū pro eternitate. Hec ḡ mo-
nitio dirigitur regibus specialiter. Secūdo
monet oēs alios pfectos generaliter ita dicēs
Diligite lumē sapientie oēs qui pestis pplis.
Precedentibus τ ducentibus alios in nocte tene
brosa necessariū est lumen. quia alias cadent
vel saltem errabūt a via tam ducentes quā du-
cti. Mathei. xv. Cecus autē si ceco ducatum
pstet: ambo in foueā cadūt. Sūt aūt plati du
ctores subditorū pcedentes eos in via morū,
ergo indigēt lumine sapie τ cognitōnis sacre
scpture. Bonus auriga sic ordinat de equis
trahētibus bigā vel currū q si habeat equū ex-
cecatū nūqꝫ facit eū pcedere qr sic bigā subuer
teret et τ socios seqntes ꝯfunderet, sz fac cū post
alios supportare bigā τ sequi alios q p nr vi-
dere. Isto mō vult xp̄s fieri q est curr⁹ isrl et
auriga ei⁹. iiij. Reg. xij. Nō placet sibi q carē
tes lumie sapie pficiant, τ pponant ad trahē
dā bigā ecclie, Sz tātū clare vidētes. In qbus

est noticia fidei ꝛ sane doctrine Et pt dici pla
tis ecclie istud ꝟbū. Diligite lumen sapie. ꝛc.
Lumē sapie debēt esse doctores ꝛ scholares
scripture sacre. Quibꝰ dr̄ Math. v. Uos estꝫ
lux mūdi. q. d. Tales pferatis in pmotionibꝰ
Tales diligatis honorādo bñficio ꝯferēdo ꝛ
in ꝑplexitatibꝰ ꝯsulendo Sic tñ pauci faciūt
plures eñ ꝯsulūt laycos vl' legistas q̄ȝ theo-
logos vel canonistas. Et iō timēdū est q eis
accidat sicut accidit Sauli q̄ tpe necessitatꝫ cō
siliū petyt a Phitonissa ꝛ ab ea respōsuz mor
tis sue accepit sic ptꝫ. j. Reg. xxviij. Notā-
B dum ē q piculosuz ē delcari in sedibꝰ ꝛ sceptrꝭ
Sceptꝝ ḃm Papiā est virga regalis. Sedes
dicunt throni vel solia. in q̄bus reges sedere
solent Dic tamē magister in hystorijs. q in se
cūdo atrio tēpli salomonis sub porticibꝰ erāt
tria genera sediliuz. vicꝫ Cathedre. Exedre et
sinedre. In cathedris sedebāt doctores i gim
nasio. In sinedris sedebāt auditores in consi
storio. Et dicebant sinedre quasi confessio vel
consessus. In exedris sedebant assessores in
iudicio cuz iudice. quādo aliquid secretiꝰ tra
ctabat. Et dicebant exedre quasi assessus. De
sediū etiā diuersitate distinguūt grāmatici sic
et sunt ꝟsus Eberardi tales. scꝫ. Rex soliū: do
ctor cathedrā. iudexq; tribunal. Possidet hac se
dem ꝯsul. ptorq; curulē. In istis ergo sedibus
periculosuz est delectari. Tum q2 in eis ē dif-
ficile vitare iniq̄tatem ꝛ ipossibile seruare sta
bilitatē. Primo eñ ptꝫ q plati et iudices q̄le
cūq; cuz magna virtute ꝛ summa difficultate
possent vitare iniq̄tatem in iudicādo. Tuz p
pter beniuolos supplicatores. Tū pter iniu-
stos ꝯminatores q̄ oēs lꝫ p varia media iudi
cēt: fallere molliūtur. Apoc. ij. Scio vbi habi
tas vbi sedes est Sathane: pōt. dici de puer-
so iudice. Et iō sic recitat Helynādus. li. xv.
Cābises rex adeo seuerꝰ fuit q q̄ndā iniustuz
iudicē excoriari fec̄ ꝛ sedē iudicialē pelle sua o
periri fec̄. Et i eadē sede filiū iudicis posuit lo
co p̄ris dicēs sibi q iniquū sp caueret iudiciū
ne silī iudicio plecteret de q̄ narratōe forman
tur tales ꝟsiculi. Sede sedēs ista. iudex infle
xibilis sta. A manibꝰ recedes munꝰ ab aure p
ces Sit tibi lucerna sedes pellisq; p̄rna Qua
residens natꝰ p p̄re spōte datus. Iste Cābises
fuit filꝰ Ciri regis persoꝝ q̄ licētiauit iudeos
captiuos tpe Esdre reedificata hierl'm Et iste
Cābises vocat Nabuchodonosor i hystoria
Judith ꝛ artaxerxes vl' assuerus apud hester
quē seneca appellat felicit furiosuz Tante fuit
austeritatis q a natiuitate sua fingit furiosus
fuisse sic dicit Lucanꝰ. Secūdo impossibile ē
seruare stabilitatē. Exemplū de Siro. Eccl. x

Sedes ducum superboꝝ destruxit deus ꝛ se
dere fecit mites pro eis

Lectio LXXXV.

q Wid est aūt sapiē
tia ꝛ quēadmodū fctā sit referā ꝛ non
abscondā a vobis sacrā dei. sed ab initio na-
tiuitatis inuestigabo ꝛ ponā in lucē sciam il-
lius ꝛ nō ptersibo veritatē neq; cū inuidia ta-
bescēte iter hēbo qm̄ talis hō nō erit pticeps
sapie. Qm̄ supius determiatū est q sapia
pbet delcātionē ppetuā. et oīs hō naturaliter
delcātionē oꝑpetat. sic dr. vij. Ethi. Quia tam
bestie q̄ȝ hoīes. imo oīa q̄dām ō delcātionem
ꝯsequūtur. posset merito q̄libet q̄rere. Quid
sit sopia ꝛ vñ ducit originē. Et iō intētio leō-
nis hodierne ē q̄tū sufficit obuiare ꝛ istā du-
bitatōem excludere. vñ dic. Quid ē aūt sapia
ꝛc. Et exponit ista lr̄a duplr̄. Primo mō alle- A
gorice de xp̄o q̄ est sapia increata Alio modo
lrāliter de sapia creata. Quantū ad pmū mo-
dum exponendi posset aliquis dicere. Tu sa-
piente ꝯmēdator et xp̄i predicator. tu delctā-
ris in cultu sapientie ꝛ eius dilectōne. Nos
nescimus quid est sapientia increata quaꝫ tu
dicis xp̄m. Respondit autor. Referam q̄d sa-
pientia ꝛ quēadmoduꝫ facta sit. id est quēad-
modū genita sit eternaliter a patre. In psal-
mo. Ante luciferꝝ genui te. ꝛ tēporaliter a ma-
tre. Et quāuis neutra eius generatio valeat
enarrari pfecte. potest tamē vtraq; eius nati
uitas quātum pro fide sufficit exemplorit' ex-
planari Et nō abscondā a vobis sacramenta
dei. vicꝫ natiuitatem passionē. resurrectōnem
et ascensionez. Sed ab initio natiuitatis xp̄i
inuestigabo. Quia infra ca. vij. narrat christi
incarnationez. Alio modo exponitur lr̄a ista
de sapientia creata que est verus dei cultus.
Et quēadmodum facta sit. id est qualiter ope
ra sapientie fiūt ab hoībus sapiēna dominā-
te. Et nō abscondam a vobis sacramenta di
id est sacra mysteria quibus deꝰ colitur a de
notis in orōnibus. ieiunijs ꝛ deuotōnibꝰ. sed
ab initio natiuitatis hoīs scꝫ quo hora nasci
tur in mōm: inuestigabo. q2 natiuitatē hūanaꝫ
scribit ca. vij. Sum q̄dem ꝛ ego mortalis ho
mo. ꝛc. Et ponā in lucē sciam eius. i. euidēter
faciam sapiam cognosci ꝛ nō ptersibo verita
tem q̄ vicꝫ integre ꝛ aperte eam manifestem.
Neq; cū inuidia tabescēte. i. tabescere facien
te iter habebo. Tabescere eñ idem ē q putre
scere vel languescere. qm̄ talis hō videlicet i-
uidus non est pticeps sapientie. Inimici eñ
nūq̄ȝ participant nec cōicant merces suas. lꝫ
sapia et iuidia inimicant. Nā sapia illuminat

et inuidia excecat. Vñ hõ inuidꝰ nõ põt esse
B pńceps sapiẽ. Nõ ꝑscribo veritatẽ Hic est
notandũ ꝙ est veritas ꝯmonis. ꝟitas opatio
nis. ⁊ veritas intẽtionis Ueritas ꝯmonis re
quirit ꝙ ita sit sic dĩ. ⁊ ꝙ dicens hoc credat eẽ
in re sic dic. Nã lꝫ ista sit in re sic bõ dic. si tñ
credit aliter eẽ dicit ꝯtra ꝯsciam ⁊ est defectꝰ
veritatis moralis q̃ reqritur in ꝯmone. De
ista veritate loq̃tur Apl's ad Eph. iiij. Depo
nentes mẽdatiũ. loq̃mini veritatẽ vnusquis-
qꝫ cũ pximo suo. qm̃ sumꝰ inuicẽ mẽbra Se
cũda veritas est opatõnis ⁊ cõsistit in ꝯformi
tate opis ⁊ ꝯmonis vel oratõnis in bono. Et
huiꝰ contrariũ est fraus dolus ⁊ simulatio ꝑ
quã aliq̃s dic pulchra ꝟba hõi ⁊ simulat se a-
micũ ⁊ tñ occulte eũ odit. ⁊ ponit ei insidias
Cõtra q̃les scribit. j. Joh. iij. Filioli nõ dili-
gamꝰ verbo neqꝫ lingua. sed ope ⁊ veritate.

Tertia veritas est ꝟitas intẽtionis ⁊ consi
stit in ꝯfirmitate intẽtionis ad opus. vt vicꝫ
opus qđ de suo genere est bonũ nõ fiat ex ap
petitu laudis hũane, nec ex quacũqꝫ vana in
tẽtione. sed vt honor dei ṗncipaliter intẽdat.
Joh. iiij. Ueri adoratores adorabũt prẽm ĩ
spũ et veritate. i. in sancta intẽtione ꝯiũcta cũ
C exteriori opatione. Secũdo notandum. ꝙ
aliter distingui solet triplex veritas. vicꝫ do-
ctrine. iusticie. ⁊ vite. Ueritas vite ẽ obseruã-
tia legis diuie. Ueritas doctrine ṗdicatio e-
iusdẽ. Ueritas iusticie snĩa iudicis vel testio-
nium testis ꝑ veritate. Et ista triplex veritas
ꝑ nullo scãdalo ẽ omittẽda. Vñ hñtur tales
versus. Scandala ꝑ vita doctrina iusticiaqꝫ
Tu nõ effugies sunt in reliq̃s fugienda Pro
vita: quia hõ pro nullo scandalo vitãdo debꝫ
peccare mortalr. nec doctor vl' ṗdicator debꝫ
falsuꝫ docere ꝑ q̃cũqꝫ scãdalo vitando: tacere
tñ põt et dꝫ si ita sit. ꝙ auditores fiant ex sua
doctrina deteriores. Nec iterũ iudex vel testis
aliq̃ mõ ferre dꝫ vel dicere falsuꝫ in iudicio ꝑ
aliquo scãdalo vitãdo. potest tñ iudex in casu
sententiã differre ⁊ testis ad tempus tacere.
Et sic possunt intelligi versus qui videntur
duobus ṗdictis contrarij Est verum vite do
ctrine iudicijqꝫ. Primũ semꝑ habe duo ꝓpter
scandala linque. hoc ẽ veritatem doctrine in
casu ꝓpter scãdalũ subticere ⁊ iudiciũ lꝫ differ
re. Nullo mõ tñ fim̃ vel docere vl' iudicare lꝫ
D ꝑ scãdalo q̃cũqꝫ vitãdo Tertio notãduꝫ. ꝙ
ꝟitas ẽ acq̃rẽda cũ studio: defẽdẽda cũ odio ⁊
ꝓponẽda cũ socio. Primo ꝟitas ẽ inq̃rẽda cum
studio. Eccl. ij. Pius ẽ ⁊ misericors deꝰ: ⁊ re-
mittet in tpe tribulatõis pctã: ⁊ ptector ẽ oibꝫ
inq̃rẽtibꝫ se ĩ veritate Scđo ꝟitas est defen
dẽda cũ odio. Quia ꝯm Salustiũ veritas pa

rit odiũ. obseq̃um parit amicos Nihilominꝰ
tñ veritas sꝑ ꝓualet finalr. ij. Esdre. ij. Mag
est ꝟitas et fortior ẽ oibꝫ. vñ patiẽs aduersita
tem ꝑ defensione ꝟitatis. licet possit ad tẽpus
opprimi finalr tñ triũphat. In cuiꝰ figura le-
gimꝰ de Jona ꝙ multiplr tribulatꝰ fuit ⁊ mi
rabiliter liberatus. Dicebat autẽ Jonas filiꝰ
Amatthi. i. filius veritatis. Non ꝙ pater suꝰ
eẽt Amathi: vel sic vocaret. sed qꝛ Helyas su
scitauerat eũ a mortuis ⁊ restituerat eũ matri
sue q̃ ꝑ filio suo resuscitato regratiando dicit
Helye. Nũc in isto cognoui. qꝛ vir dei es tu
⁊ ꝟbũ dñi in ore tuo verũ ẽ. iij. Reg. xvij. Et ex
illa hora ⁊ deinceps vocatꝰ est Jonas filius
amathi. i. ꝟitatis Nõ sic ẽ ꝙ de nullo hoĩe le
gimꝰ q̃ tot euasit ꝑicula sic Jonas. Primo eñ
sic mõ dcm̃ est ipe fuit filꝰ vidue sareptane. d
q̃ hẽmꝰ. iij. Reg. xvij. vbi scribit ꝙ egrotauit
filꝰ mulieris mrĩsfamilias ⁊ erat lãguor for-
tissimꝰ ita vt nõ remaneret ĩ eo halitꝰ. vñ ĩ iuuẽ
tute sua mortuꝰ est ⁊ resuscitatꝰ ab helya. Iste
adultꝰ factꝰ ꝓpha missus fuit ad ṗdicãdũ ni-
niuitis. Et volẽs fugere ĩ tharsis ꝑ mare Prĩa
sorte cadẽte sup eũ electꝰ est de naui ⁊ ꝓiectꝰ ĩ
mare. Scđo deuoratꝰ a ceto. Tertio ꝯserua-
tus in vẽtre ceti tribꝫ diebꝫ ⁊ tribus noctibꝫ.
Quarto euomitꝰ fuit de ore ceti ĩ aridã Quĩ-
to adustꝰ ẽ feruore tãto solis ꝙ petiuit aĩe sue
vt moreret ⁊ ait. Meliꝰ ẽ mihi mori q̃ꝫ viuere
sic ptꝫ Jone. iiij. Ecce q̃ntas aduersitates. tri
bulatiões ⁊ ãgustias sustinuit filꝰ veritatis.
In signũ ꝙ q̃cũqꝫ ꝟitatẽ ꝯstãter tenet ꝑsecuti
ones ãgustias ⁊ inimicitias patiet. sꝫ finalr li
berabit Joh. viij. Si mãseritis ĩ ꝯmone meo
vere discipuli mei eritis ⁊ cognoscetis veritatẽ:
et ꝟitas liberabit vos. Sꝫ est vulgare exem
plũ ꝙ hoies se hñt ad veritatẽ audiendã: sic
se hñt ad recipiẽdum aquã bñdictã qñ sacer-
dos incipit aquã bñdictã aspgere. populꝰ to
tus applaudet ⁊ occurrit approximãdo ad sa-
cerdotẽ. deponũt capucia ⁊ inclinant capita ⁊
manus eleuãt vt aquã bñdictã recipiãt. Sꝫ
si sacerdos sit liberalis de aqua sua ⁊ dat eis
abũdanter in facie: statim se auertũt ⁊ fugiũt.
vel se ab aqua defendũt: Isto mõ ꝯtingit cõi
ter inter hoĩes de veritate. Multi eñ taꝫ no
biles q̃ꝫ simplices cum audiũt de aliq̃ prela-
to vel ṗdicatore ꝙ dicit hoĩbus veritatem li-
benter mirabiliter applaudũt. ⁊ talem ꝯmen-
dant ⁊ eum audire desiderãt. Sed si ꝯtingit
ꝙ ad eos declinet ⁊ dat eis abũdanter de aq̃
sua bñdicta. i. arguat increpet ⁊ corripiat vi-
tia in quibus iacent statim murmurant. faciẽ
auertũt ⁊ peccata sua defendũt. et. ij. ad Thy
moth. iiij. A veritate q̃dẽ auditũ auertẽt: ad

fabulas aũt ↄuertent. Tertia veritas ẽ pre
ponenda socio, q2 amico Socrate ⁊ amica ve
ritate sanctũ est p̄honorare veritatez. Ambo-
bus em̄ ex̄ñbus amicis. sanctũ est p̄honora
re veritatẽ. j. Ethicoꝝ. Dicit em̄ Andronicus
pery pateticus, ꝙ sanctitas est q̄ facit fideles
et fuantes ea que sunt ad deum iusta. Hoc ãt
est p̄honorare veritatem amicis. imo destrue
re familiaritatẽ pro salute veritatis. Est etiã
adeo necessariũ ad bonos mores ꝙ impossi-
bile est sine hoc virtutem cõseruari nisi homo
p̄ferat veritatem familiaribꝫ suis, posset ei ho
mo adducere falsa testionia et falsa media ad
defensionem amicoꝝ suoꝝ contra veritatem
qđ ratio nõ ꝑmittit. Maxime autẽ hoc philo
sophis congruit qui sunt ꝓfessores sapientie
que q̄dem sapiẽtia est cognitio veritatis. Et
ideo sp̄ẽaliter astringũtur ad defensionem ve
ritatis. Quod aũt magis debemus amare ve
ritatẽ q̄ȝ hoiem, probatur ꝑ hoc ꝙ nõ amamꝰ
hoiem nisi propter virtutẽ ⁊ veritatem, ergo
magis amanda est veritas. vñ Plato repro-
bando opionem Socratis dilecti magistri
sui dicit, ꝙ oportet magis curare de veritate
q̄ȝ de aliq̄ alio. Christꝰ aũt volẽs nos verita-
tem amare ⁊ honorare dicit se ẽẽ ipam verita-
tem. Joh. xiiij. Ego suȝ via veritas ⁊ vita. Et
Joh. xviij. dicit se ideo venisse in mũm vt te-
stimoniũ veritatis ferret. Ego inquit in h̄ na
tus sum ⁊ ad hoc veni in mũdum vt testimo-
niũ perhibeã veritati. ⁊c̄.

Lectio. LXXXVI.

m
Multitudo sapien
tiũ sanitas est orbis terrarũ. Et rex
sapiens populi stabilimentũ est. Er
go accipite disciplinaȝ ꝑ sermones meos ⁊ ꝓ-
derit vobis. Postq̄ȝ sp̄ũsanctus m̄ltipliciter
inuitauit ad sapientie discõnez, hic redit iteꝝ
ad sapie cõmendationẽ. Et circa hoc duo fac̄
Primo ponit sapie ↄmendationẽ. Scđo alli
cit ad eius inq̄sitionẽ. Scđa ps ibi. Ergo ac
A cipite. Quantũ ad p̄mũ sciendũȝ, ꝙ licet effe-
ctus seu fructus sapie in multis appareat cõ-
mendabilis: maxime tñ in regimine vite hũa
ne relucet. Regit̄ eñ vita hũana consilio ⁊ im
perio que duo sine sapientia nihil valẽt. To-
bie. iiij. Cõsiliũ sp̄ a sapiente ꝑquire. Et Pro
uerb. viij. Per me reges regnãt ⁊ legũ ↄditꝛo-
res iusta decernũt: dicit sapia. Istud ergo bo
nũ qđ est trãquillitas hũane ↄuersatiõis: erit
maximũ bonũ qđ hoibus ꝑ sapiam ꝓuenit in
hac vita. ⁊ depẽdet a duobꝫ vicȝ a sano ↄsilio
ciuilis m̄ltitudinis ⁊ a iusto impio regal' celsi
tudinis. Et q̄ȝtum ad p̄mũ dic̄ sic. Multitudo
sapientũ: sanitas est orbis terraꝝ. Et est locu
tio metaphorica ⁊ figuratiua. Sanũ em̄ dici
tur de aiali dieta ⁊ vrina analogice, sic̄ pȝ. iiij
metaph. ca. j. Sȝ ꝙ sanũ dicat̄ de republica
vel de tota ciuilitate hũana, hoc est metapho
rice ⁊ figuratiue. ⁊ tñ satis rõnaliter. Cuȝ em̄
sanũ ⁊ egꝝ sint differentie corpis sic̄ dic̄ Gal
enus in tegni, cap. j. ⁊ respublica sit q̄si quod-
dã corpus s̄m Plutharcũ qđ diuini nũeris bñ
ficio aiatur. Et s̄m Aplm. j. Coꝝ. xij. Oẽs su-
mus vnũ corpꝰ in xp̄o: sed diuersa mẽbra. Rõ
nabiliter ⁊ ↄgruẽter dici põt ꝙ sicut respublica ẽ
corpus, ita ꝑ n̄cario sanuȝ vel egrum. Mõ sic ẽ
ꝙ sanitas corpis est ↄueniens ꝓ ꝓrtio hũoꝝ
et infirmitas ↄtrarietas vel sugabũdãtia ali
culꝰ vniꝰ hũoꝝ soluens armoniã debitã quã
sanitas corpis exigit. Et eodẽ mõ est i repub-
lica qñ ita ẽ ꝙ oia officia ⁊ iura ⁊ dignitates
regũtur ⁊ ↄseruãtur in ꝓportione rõnali: tũc ẽ
sanitas in republica tali. Si ꝓ̄o vna ps abũ
dat ⁊ alia patiat̄ penuriã: surgit ↄrietas hũo-
rũ que ẽ egritudo corpis xp̄i mystici. Mõ sic̄
finis medici est sanitas corpis: ita finis quem
xp̄s intẽdit est pax generis hũani. Sic̄ ceci-
nit angelꝰ Luc. ij. Gl̄a in excelsis deo ⁊c̄. Iste
finis ꝑ sapiam obtinet̄ t̄m modo. Et iõ dicit.
Multitudo sapientũ sanitas ẽ orbis terrarũ
Et nota ꝙ ad bonũ regimen req̄rit̄ sapientia
⁊ etiã multitudo sapientũ. Si d̄ esset sapia: erit
sic̄ de Roboã ↄtigit. iij. Reg. xij. Rñdit ei po
pulo dura derelicto ↄsilio seniũ qđ ei dede-
rãt ⁊ locutꝰ est ei s̄m ↄsiliũ iuuenũ dicẽs. Pr̄
meꝰ aggrauauit iugũ vr̄m. Ego aũt addã iu
go vr̄o. Pr̄ meꝰ cecidit vos flagellis, ego ãt ce
dã vos scorpionibꝫ. Multitudo aũt n̄caria est
q2 in nullo vno sapiente post xp̄m posuit ds
ꝑfectionẽ sapie. Et ideo nullus p̄nceps: vniꝰ
ↄsilio dȝ esse ↄtentus. Vñ. j. Mach. viij. legi
mus de romanis ꝙ t̄pe Judem achabei fece
rãt sibi curiã ⁊ q̄tidie ↄsulebãt. cccxx. ↄsilium
agẽtes sp̄ de multitudine vt q̄ digna eẽnt ge-
rerẽt: q2 Prouer. viij. Ego sapia habito in ↄsi-
liis ⁊ eruditis intersuȝ cogitatiõibꝫ. Et Pro-
uerb. xj. Ubi nõ est gubnator: corruet ꝑpl's: sa
lus ãt vbi multa ↄsilia. Pȝ ergo ꝙ m̄ltitudo
sapientũ sanitas ẽ orbis terraꝝ. d ando sanuȝ
ↄsiliũ. Scđo sapia regit remp ublicã iusto i-
perio regalis celsitudinis. Et q̄ntũ ad h̄ sub-
dit sic. Et rex sapiẽs ꝑpli stabilimentũ est. Si
cut docet Plutharcꝰ. Et recitat̄ policrato. li.
iiij. Princeps dȝ esse in ꝑplo sic̄ citaredꝰ. Sic̄
em̄ citaredꝰ fides ⁊ cordas aberrãtes ↄpescit
⁊ ad dulcẽ armoniã reducit: ita p̄nceps nũc ri
gare iusticie: nũc remissiõe clemẽtie subditoꝝ
faciet armoniã. Hoc ãt certũ est, ꝙ tutꝰ est cor

das remitti q̄ȝ extēdi. Remissa nanqȝ ꝑ artifi-
ciū corrigit̄ ⁊ debitā soni reddit grām: que ꝓo
semel rupta est: nullo artificio repat̄. Prouer.
xx. Misericordia ⁊ veritas custodiūt regē et
roborat̄ clementia thron⁹ eius. Quid autē sit
ppl's declarat Aug⁹. xix. de ciui. dei. cap. xxiiij.
6 Populus ē cetus iuris ꝯsensu ⁊ vtilitatis cō
munione sociatus. Vel aliter ſm eūdē, diffi-
nit̄ ppl's sic. Popul⁹ est cetus multitudinis rō
nalis rex q̄s diligit cōione cōcordi sociatus.
Et respublica ē res populi ſm eūdem. Hic au
tem ē notandū, q̄ respublica ex trib⁹ consistit
ex supioribus, medijs, ⁊ inferiorib⁹. Vn̄ aug⁹
recitas verba Scipionis dic̄, q̄ que ē armo-
nia in cātu ea ē ꝯcordia in ciuitate. Vn̄ sic, ex
distinctis sonis fidib⁹ a ctybijs ꝯcors ꝯcētus
efficit̄. Ita ex sūmis, infimis ⁊ medijs interie-
ctis ordinib⁹ ꝯcordia statuit̄ ciuitatis. Rex ḡ
sapiēs stabilimentū ppl'i est. q2 ſm sniaȝ Pla-
tonis. Regna beata forent si vl' cōtingeret eē
Phos reges: vel reges phari. Populus eī se
habet ad modū aque que oīni impulsu venti
agitat̄. Apoc. xvij. Aque multe, populi multi.
Sed rex sapiens est stabilimentū populi pro
pter bonas leges ⁊ iusta imperia ⁊ rigorē iu-
sticie. Sed multomagis remissione clemētie.
Vn̄ Sen̄. de clemētia. li. j. ca. ij. Nullū clemē
tia ex oībus magis q̄ȝ regem decet. Et infra.
Pestifera vis est valere ad nocendū. Et ca. iij
Principū crudelitas bellū est: clemētia ī quā-
cūqȝ domū venerit: eam felicē ⁊ trāquillā pre-
stabit. Et infra ca. iiij. Si dij placabiles ⁊ eq̄
delicta peccātiū nō statim fulminibus ꝓseq̄nt̄.
q̄nto equius est hoīem hominib⁹ ꝓpositū mi
ti animo exercere imperiū. Vn̄ Valeri⁹ de a-
lexandro li. v. ca. j. dicit. Alexander vt infinitā
gloriam bellica virtute: ita ꝓcipuū amorē cle-
mentia meruit. Ponit aūt Sen̄. notabile exē
plum cōtra reges excessiuo rigore vtētes, q̄ si
ne misericordia morte plectūt oēs q̄ eos offen
dūt. ⁊ estimāt se ꝑ hoc habituros securitatē. ⁊
augent ꝓpriū periculum ⁊ multiplicāt hostes
suos. Queadmodū ꝓcise arbores plurimis ra
mis repullulāt. ⁊ multoꝝ satoꝝ genera vt de-
siora resurgāt ꝓscindūtur. Ita regia dignitas
auget inimicoꝝ nūerum tollendo pñtes. Pa
rētes ei liberiqȝ eoꝝ q̄ interfecti sunt ⁊ ꝓpinqui
⁊ amici in locū singuloꝝ succedūt. Et iō occi-
dendo vnū hostem efficit decē sibi. ſm Sene
cam reges debent esse sicut medici ⁊ nō min⁹
turpia sunt ꝓncipi multa supplicia, q̄ȝ medico
mlta funera. Et ꝯuenienter dicit̄ metrice. Sit
piger ad penas princeps, ad ꝓmia velox. Et
doleat quotiens cogit̄ esse ferox. Vn̄ Sen̄. li
bro. j. de clemētia, ca. iiij. optime dans exēpluȝ
ꝓncipi vt se talem ciuib⁹ q̄les sibi deos velit
ostēdat. Sic ⁊ eneā docuit anchises pr̄ su⁹ si-
cut recitat Virgili⁹ Eneid. vj. ⁊ Aug⁹. illu-
dem allegat. v. de ciui. dei. c. xij. Tu regere im
perio ppl'os romane memēto. Hec tibi artes e
rūt pacisqȝ īponere mores. Parcere subiectis ⁊
debellare supbos. Hinc est q̄ dic̄ Aristo. viij
ethicoꝝ. q̄ filis est cōparatio regis ad sub di-
tos. ⁊ pr̄is ad filios. et pastores ad oues. Rex
ergo sapiens populi stabilimentū est. Patent
ergo duo de sapientia, vicȝ q̄ sapientia rēpub-
licam hūanam regit sano cōsilio et iusto impe
rio. Quātum ad ꝓmū dicit. q̄ multitudo sapi
entum sanitas est orbis terrarū. Quātum ad
secūdum dicit. q̄ rex sapiens po. sta. est. Exq̄
tot bona ꝑ sapientiam conferūtur, merito ad
ipius acq̄sitionem allicit cōsequenter ita di-
cens. Ergo accipite disciplinam ꝑ sermones
meos et ꝓderit vobis.

Capitulū. VII Lectio LXXXVII

Sum quidem et

c ego mortalis hō silis hoībus et
ex genere terreni ill⁹ qui ꝓor fa
ctus ē. Postq̄ȝ declaratū est do-
ctrinaliter q̄ possibile est hoīem sapiam acqui-
rere. Restat idē experimentaliter declarare in exē
plo. Vn̄ Salomō in hoc caplo inducit exē-
plum in seipo, vt viso mō quo ipe q̄ mortalis
hō extitit sapiam attigit, nullus desperet q̄n
cōsimiliter si velit se disponere sapiētiam va-
leat impetrare. Et diuidit̄ istud caplm ꝓnci-
paliter in q̄nqȝ partes ſm q̄nqȝ dispōnes q̄s
in se fuisse fatet̄. q̄rū aliq̄ ꝓcedūt sapiam acq̄-
rendā, alique sequūtur sapiam acquisitā. Pri
mo ergo ponit humiliatōnem, sapiam ꝓceden-
tem. Scd̄o depcatōnem, sapiam deposcen-
tem. Tertio appreciationeȝ sapiētiā extollentē
Quarto gratiarūactōem. sapiam recognoscē
tem. Et quinto ponit quandā cōmendatio-
nē. sapiam describentē Scd̄a pars ibi. Pro-
pter hoc optaui. Tertia ibi. Et ꝓposui illaȝ.
Quarta ibi. Mihi aūt dedit d̄s dicere ex sen
tentia. Quīta ibi. Est in illa spūs sapientie sā
ctus. Primo ergo dicit in se fuisse quandam
hūiliatiōeȝ ꝑ cōsideratōeȝ ꝓprie īfirmitatis.
q̄ q̄dē cōsideratio maxīe disponit hoīeȝ ad sa
pientiā. Cōsiderās ergo seipm recognoscit su
am fragilitatē ad suā hūiliatōeȝ q̄ȝtū ad tria.
vicȝ q̄ȝtū ad sue cōditionis corruptibilitateȝ
sue conceptionis abbominabilitatem. et sue
educatōis lachrymabilitatem. Et ſm hr̄ lrā
diuidit̄ in tres ptes. Scd̄a ibi. et in ventre.
Tertia ibi. et ego natus. Primo ergo cōside
rās salomō seipȝ recog̃scit hūilit̄ sue cōditōis

corruptibilitatē dicens Sū q̄dē ego mortalis homo ⁊c. In qua ꝯfessione destruit tres ꝓprietates supbie. vicȝ negligentiā fragilitatis differentiā singularitatis, ⁊ apparentiā generositatis. Oēs eñ supbi negligūt cōsiderare q̄les sunt ⁊ alijs dissimiles singulariter eē volūt. Et multi lȝ nō sint: generosos se fingūt. Iste vero cōtra hec tria confitet infirmitatē cū dicit. Sum q̄dem ⁊ ego mortalis hō. Profitetur ꝯformitatē cum dicit. Silis hominibus. Diffitet generositatē cuȝ subiūgit. Et ex genere terreni illius q̄ prior factus est. Dicit ḡ Sum q̄dem mortalis homo ⁊ hoc ē pncipiū sapientie. puldentia de morte. Hiero. ad Heliodoꝝ. Fatēdū nobis ē oēm sapientū vitam: meditatōem eē mortis. pauci tñ sunt q̄ h̄ frequēter attēdūt. Dicit de pauone φ pēnaꝝ suarū ꝯsiderās pulchritudinē gl'atur ⁊ gaudet: sȝ tñ videns turpitudinē pedū decidit ⁊ verecūdat. Sic q̄lib et prudēs cū gratias sibi ↄgtas attēdat q̄bus volat ad opa ꝓtutū ⁊ ꝯmēdabilis apparet in ore ⁊ ꝯspectu hoīm finē suū cogitet eē venturꝫ nō solū miseꝝ. sed ꝑiculosuȝ ⁊ dubiū: ⁊ sic supbiā poterit euitare. Nā prima radix supbie est ignorantia nec vnq̄ȝ hō de scientia gl'abit nisi in eo aliq̄lis ignorātia dñet. Uñ Berñ. sup Cañ. ser. xxxvij. De ignorātia tui venit in te supbia. Sic eñ supbiā parit tibi ignorātia tui: cū meliorē q̄ȝ sis: ↄcepta ⁊ deceptrix tua cogitatio te eē mentit. Hec quippe est supbia. Hec initiū oīs peccati cuȝ maior es in oculis tuis q̄ȝ apud deū. Et infra. Nō ē periculū q̄ntūcūq̄ȝ te humilies. q̄ntūcūq̄ȝ te reputes minorē q̄ȝ sis. Est aūt grande malū horrendūq̄ȝ periculuȝ si vel modice te extollas. si vel vni in cogitatōne tua te ꝓferas quē forte deus parē sibi iudicat aut etiā supiorē. Et iō signāter dicit Sum q̄dem ⁊ ego mortalis hō In ps. Quis ē homo qui viuit ⁊ nō videbit mortē. Qui ꝓo hec deuote ꝯsiderat nihil mūdani honoris ponderat vel acceptat Unde Berñ. in quodā sermone expo nēs illud Eccl. vij. Memorare nouissima tua ⁊ ineternū nō peccab. dic sic. Mortis horrorē. iudicij tremēdi discrimē. ardētis gehēne metū ab oculis cordis tui nullatenꝰ elōgari patiaris: cogita peregrinatōnis tue miseriā. Recogita ānos tuos in amaritudine aīe tue. ⁊ cogita vite tue hūane ꝑicula: cogita fragilitatē ꝓpriā ⁊ in hmōi cogitatōne si ꝑseueraueris dico tibi parū senties quicq̄d foris videt molestuȝ dum toto corde circa interiorē molestiā occuparis. hec Berñ. Sic ḡ primo Salomon ꝓfitetur infirmitatē cōtra p̄mam supbie ꝓprietatē que est nescietia vel ignorantia seu negligentia sue ꝓprie fragilitatis. cū dicit. Sum q̄dē ⁊ ego mortalis hō Scđo ꝓfitet conformitatē. cum dicit. Silis hoībus. ⁊c. Et est contra scđam ꝓprietatem superbie que ē domina singularitatis Sūt eñ multi ita supbi φ in oībus volūt singulares videri. Et hec est quarta spēs arrogantie ꝭm Bedam in omelijs sic dicentē. Quatuor sūt spēs quibus oīs tumor arrogantiū demōstrat. Cuȝ aut bonū a semetipsis habere se estimant: aut sibi datum desup nō credūt. sed pro suis accepisse meritis putant: aut certe cuȝ iactant se hr̄e: aut despectis ceteris singulariter videri appetūt. Nō erāt tales apl'i sancti q̄ diuinos honores sibi oblatos a simplicibꝫ renuerūt dicentes. Et nos mortales sumꝰ siles vobis hoīes. Actꝫ. xiiij. Tertio diffitet vanam generositatē: ⁊ hoc contra elatōem de parentibꝫ. cum dic̄. Et ex genere terreni illius q̄ prior factus est scȝ Ade Cum eñ dicit ex genere illius terreni. ostēdit tā illū q̄ȝ nos de terra duxisse originē. Eccl. iij. Quid supbis terra ⁊ cinis. Narrat eñ Marci. cocus. lib. iiij. Epygra. xxv. de quodā rege qui nunq̄ȝ sibi ꝑmisit in vasis alijs ministrare in mēsa: nisi de luto. Cū ergo a quodā familiariter interrogaret cur istud faceret Rñdit φ quāuis nunc eēt rex Sicilie: fuit tamē filius cuiusdā figuli. et nūc haberet mēoriam generis sui ne ꝓpter statum regiū supbiret. ordinauit sibi in vasis fictilibus siue luteis vt seruiret. Scribit ergo poeta sic istā hystoriā. Fictilibꝫ cenasse ferūt anathoclea regē. Atq̄ȝ abacū samio sepe onerasse luto. Querētibus cām respōdit. Rex ego sum Sicilie figulo sum genitore satus. Abacus in ꝓposito stat ꝓ mensa. ⁊ samiū lutum vocatur lutum de samos insula. in qua p̄mo vasa fictilia formabant. Anathoclea fuit nomen regis Isto mō Salomon in ꝓposito nō de Dauid patre suo tantū texit suam originē. sed de terra de qua formatus ē primus hō. Eccl. xxxiij. Oēs hoīes de sole ⁊ terra vñ creatus est adaȝ. Et Esa. lxiiij. Domine pater noster es tu. nos vero lutum. Et Hyere. xviij. Sic lutum in manu figuli. sic vos in manu mea domus israel. Aliter exponit littera ista de christo sic. Sum q̄dem ⁊ ego mortalis homo. id est homo potens mori in natura humana. licet imortalis in natura diuina. silis hoībus in natura ⁊ passionibꝫ naturam consequētibꝫ Phil. ij. Exinaniuit se formā serui accipiens. in similitudinē hominū factus ⁊ habitu inuētus vt homo. ⁊ ex genere terreni illius q̄ prior factus est scilȝ ipius Ade ꝭm carnem. j. Coꝛ. xv. Factus est p̄mus Adam in aīam viuentem. nouissimꝰ adam in spiritu viuificantem.

L Dubitatio litteralis. Utrū in xp̄o fuit nc̄itas moriendi. videt̄ q̄ sic. Om̄e mortale de nc̄itate morit̄. Sed xp̄s habuit corp⁹ mortale. ergo illud corpus fuit nc̄ario moriturū. Maior p̄z p̄mo de celo et mūdo p̄ius finem. vbi p̄bat Aristo. q̄ impossibile ē aliqd̄ corruptibile esse eternū. ergo omne corruptibile nc̄ario corrūpetur. Preterea ad Hebre. ij. Debuit per om̄ia fratrib⁹ assimilari vt misericors fieret τ fidelis pontifex ad deū vt repropiciaret delicta populi. Sed in alijs hoībus est necessitas moriendi. ergo τ in xp̄o fuit. Preterea christus assumpsit f̄m Dam̄. li. iij. oēs naturales τ indetractabiles passiōes que vniuersaliter naturā hūanam ꝯsequūtur. Indetractabiles dicūtur que defectū grane nō importāt. Et necessitas moriēdi nō important defectū gratie. ergo τc. Ad oppositū. Si in xp̄o fuisset nc̄itas moriēdi. ergo impossibile fuissꝫ q̄n fuisset mortuus. ꝯn̄s falsū. ꝯn̄tia p̄z quia q̄cūqꝫ demōstrato hec est v̄a. Si necesse ē ip̄m mori. impossibile est q̄ nūquā moriat̄. Ad istam q̄stionē r̄ndet mgr̄ sniaꝝ. li. iij. di. xvj. et tenet sic. vicꝫ q̄ xp̄s volūtarie assumpsit nc̄itatem moriendi τ patiendi. Sāctus aūt thomas. iij. p̄te. sūme. q. xiiij. art. q. Et in scripto sup. iij. sen. di. xvj. arti. ij. dicit q̄ in xp̄o fuit necessitas naturalis ad moriendū ex p̄ncipijs ītrinsecis nature hūane. lꝫ p̄ naturā diuinam posset se p̄seruasse a morte. vn̄ f̄m eum sic simpliciter ꝯcedim⁹ q̄ mortu⁹ est. ita ꝯcedere possumus simplr̄ q̄ nc̄itatē habuit moriēdi. Sed q̄r idē videnť signare ista duo nc̄itas moriēdi τ impossibilitas sp̄ viuēdi. iō h̄ suppōsito melius videt̄ dōm. q̄ xp̄s nō accepit nc̄itatē moriendi. q̄r absolute ꝯcedendū est q̄ possibile fuisset eū nō fuisse mortuū. Et ꝯr̄iter dōm q̄ ī nullo hoīe est nc̄itas moriēdi. q̄r absolute ꝯcedendū est q̄ oēm hoīez p̄t deus ꝯseruare viuentē in p̄petuū. Intētio aūt istoꝝ doctoꝝ et etiā alioꝝ est dicere q̄ hō habet nc̄itatē moriēdi si aliūde nō p̄seruet̄. τ sic xp̄s accepit naturam corruptibilē que nc̄ario mortua fuisset nisi aliūde p̄seruata fuisset a morte: mō nō sequitur. in isto est nc̄itas moriendi nisi aliūde p̄seruet̄. ergo ē in isto nc̄itas moriendi: sic manifestū est. Vn̄ doctores illi ꝯcesserūt vnam cathegoricā τ tn̄ intelligebāt p̄ eā vnā hypoticā. Xp̄s inq̄ꝫtum hō nc̄ario fuisset mortuus si nō fuisset p̄ deum a morte p̄seruat⁹. vnde h̄ nō ab intentōne: sed a v̄bis eoꝝ recedo. Ad p̄imū in oppositū q̄n arguit̄ q̄ oē mortale de nc̄itate morit̄. et om̄e qd̄ fuit mortale de nc̄itate moritūꝝ fuit. dōm est: negando tales. et istam similiter. Om̄e cōpositū ex ꝯtrarijs de necessitate corrūpet̄. τ oēs consiles. Nō est. q̄a possibile est q̄ deo volente qd̄ est de se corruptum τ compositū ex cōtrarijs imp̄petuū cōseruet̄. Aristo. eī̄ p̄mo de celo τ mūdo. oportet in isto casu negare sicut in multis que fidē contingūt. Manifestū est eī̄ q̄ corp̄a hūana eadē saltē f̄m nūerū. aliquo mō manebūt f̄m fidem ip̄petuū post resurrectōem. Ad scōm q̄n aplǐs dic̄ q̄ debuit fratrib⁹ assimilari p̄ oīa exponendū est p̄ oīa. vt sit distributio accōmoda pro oībus que eū decebant τ nr̄e saluti expediebant. al's fuisset in eo peccatū saltē originale. quia ignorantia τ difficultas saltē ad faciendum bonū. Similiter q̄n dicitur q̄ in alijs hominibus est necessitas moriendi. hoc est neganda vt dictum est. Ad tertiū q̄n arguit̄ de Damas. q̄ nc̄itas moriendi est vna de passionib⁹ naturalib⁹ cōseq̄ntib⁹ naturā importantibus defectū gratie. Ergo xp̄s illam assumpsit. nego añcedens. quia nc̄itas moriēdi nō competit alicui rei. ita q̄ talem rem nō posset deus imp̄petuū cōseruare. quod videtur sue oīpotentie derogare. quia nō apparet maior rō quare deus nō possꝫ p̄petuare vnā rem corruptibilē plus q̄ꝫ aliam. ergo vel quālibet pōt p̄petuare vel nullam.

Lectio LXXXVIII

Et in ventre matris figurat⁹ sum caro: decē mēsiū tēp̄e coagulat⁹ sum in sanguine τ ex semine hoīs τ delectamento sōnij ꝯueniēte. Postq̄ꝫ sp̄ūssanctus induxit Salomonē recognoscentē semetip̄m q̄ntum ad sue ꝯditōnis corruptibilitatē. Hic inducit eūdē ꝯseq̄nter ꝯfitendo sue ꝯceptōnis abhoīabilitatē et hoc ad p̄priam humiliatōem. Tangit autē circa cōceptionē hūanam q̄nqꝫ circūstantias satis turpes. vicꝫ loci qualitatem. forme debilitatem. tēporis quātitatem. materie feditatē. et vite infirmitatē. Loci qualitatē tangit cum dicit. Et in ventre m̄ris: nō in celo: nō in paradiso: nō in igne: nō in aere. nō in auro. non in argento. sed in fetenti tugurio τ in turpi tabnaculo. in obscuro sterquilinio concipitur miser homo. Eccl. xj. Quō ignoras q̄ sit via spiritus: et qua rōne ꝯpingant̄ ossa in vētre p̄gnātiū. sic nescis op̄a dei q̄ est fabricator oīm. In isto loco turpi figurat⁹ sum: nō sol. nō luna. nō stelle. nō gēma. sed caro infirma. Mathei. xxvj. Sp̄ūs q̄dem p̄mptus ē. caro aūt īfirma. et Joh. vj. Sp̄ūs ē q̄ viuificat. caro aūt nō p̄dest q̄cq̄ꝫ. Ecce forme debilitas. Tp̄is q̄ntitatē tāgit cū subdit. decē mensiū tp̄e. Materie feditatē cū dicit. Coagulat⁹ sum in sangui

ne ⁊ ex semine. Hoīs vite infirmitatē cū dicit
Et delectamento somnij ꝯueniente. Cū vero
vita in somnū ⁊ vigiliā diuidat, somnꝰ videt
similior morti esse q̄ꝫ vite. Decē inquit mēsiū
tp̄e. Notandū est ſm aristo. ix. de aīabus. c.
p̄mo. ꝙ oīa aīalia hn̄t vnū certū terminū pa
riendi p̄ter hoīem. Sola autē mulier habet
diuersos terminos pariendi. Nā quedā pa
riūt mense septimo. ⁊ quedā vt cōiter mense
nono. ⁊ quedā intrant in decimū. quedā autē
mense octauo. Quicūqꝫ aūt nascūtur an̄ septi
mū mensem cōiter moriūtur, sicut dicit Guil-
helmus de mortibꝫ. exponens Macrobium
de somnis Scipionis. Cōiter vero loquēdo
septimo vel nono mense fit partus, sicut ibi
docet Macrobius, dicit tn̄ Rabanus hic in
glosa. ꝙ qui nascūtur in. x. mense magis vita-
les sūt ⁊ pfectiores ⁊ sanatiui eē dicūtur. Vn̄
videt ꝙ decē mēses hic debēt accipi p̄ syno-
dochen, vt sint nouē ꝯpleti ⁊ aliq̄d de decio.
Sic eni̅ vident nasci q̄ optio tp̄e nascunt, sic
eni̅ xp̄s natus ē post nouē menses ⁊ sex dies.
Vn̄ a die ꝯceptōis xp̄i, q̄ credit fuisse viij. kl.
Marcij, in q̄ etiā die mortꝰ fuit. vsqꝫ viij. kl.
Januarij. q̄ die natꝰ ē, fluxerūt. cclxxvj. dies, si
cut docet Augꝰ. lxxxiij. qōnū. q. lvj. vbi expo-
nēs illud. Joh. ij. xlvj. annis edificatū est tē-
pluꝫ h̄ ⁊ tu in tribꝫ diebꝫ excitabis illud, vult
illud. ꝙ lꝫ formatio corpis xp̄i fuerit pfcā i pri
mo instāti sue ꝯceptōis q̄ꝫtū ad oīa lineamē
ta mēbroꝝ, tn̄ q̄ꝫtū ad debitā corpis quātita
tem p̄ficiebat successiue, sicut corpa augmētā
tur puer oꝝ a tp̄e figuratōnis vsqꝫ ad maturi-
tatē partus. Perficiūtur autē hūana corpa cō
muniter cōcepta ſm modū istū, p̄mis sex die-
bus cōceptio corpis humani habet silitudi-
nē quasi lactis, nouē p̄o diebꝫ seq̄ntibꝫ cōuer
titur quasi in sanguinē. xij. inde diebꝫ solidat
in carnē. Sed. xviij. diebꝫ reliquia format vſ
qꝫ ad pfectam lineatōem corpis humani. De
ista snīa beati Augꝰ. facti sunt v̄sus. Sex i la
cte dies tres sunt in sanguine trini. Bisseni
carnē: triceni mēbra figurāt. Collectis g̃. vj. ix.
xij. et xviij. in vnū numeꝝ: surgūt. xlv. cui vno
addito fiūt. xlvj. Si g̃ accipiamꝰ senariū qui
fuit p̄mus numerꝰ. tp̄s vicꝫ quo semē erat tā
quā lac. ⁊. xlvj. q̄ est vltimus nūerus: ⁊ duca-
mus vnū ad alteꝝ, fient dies. cclxxvj. diuidē-
do g̃ tot dies in menses ⁊ dando cuilibet mē
si. xxx. dies, sūt nouē mēses ⁊ sex dies. Igit
tot ānis dī templū edificatū, q̄t dies fuerunt
in pfectōne corpis xp̄i. qꝛ ab viij. kal. Aprilis
qn̄ xp̄s fuit cōceptus vsqꝫ ad viij. kal. Janua
rij. sunt dies. cclxxvj. qui surgūt ex senario du
cto in. xlvj. Istā mortalitatē Augustini que

videtur obscura intelligo sic. Accipio p̄mo
instās cōceptōis quasi sex, et illū numeꝝ du-
co in. xlvj. ⁊ sic surgūt. cclxxvj. q̄ sunt dies in q̄
bus xp̄s fuit in vētre m̄ris sue. Luc. j. Bn̄di-
ctus fructꝰ vētris tui. Vn̄ duo vident sequi.
Vnū ꝙ nunq̄ꝫ fuit aliq̄s ita paruus puer sic
fuit xp̄s: quia embrio in matre p̄us viuit vita
aīalis q̄ꝫ hoīnis ſm Aristo. ix. de aīalibus.
Scd̄o ꝙ nunq̄ꝫ fuit aliq̄s tādiu in vtero ma-
tris sicut xp̄s fuit, nisi esset monstrose natꝰ vl
violenter impeditꝰ. g̃ templū dn̄icꝰ corpis in
xlvj. sex diebꝫ attingit q̄ntitatē taliū in qua in
alijs embrionibꝫ fit figuratio. ⁊ ita tot diebus
cōstructū dꝛ quot annis fuit templū materia
le cōstructū. Multo meliꝰ possꝫ dici ꝙ in tot
senarijs dieꝝ formatū est corpꝰ xp̄i. q̄t annis
edificatū est templū. qꝛ in cclxxvj. diebꝫ sunt q̄
dragies sexies sex. sic patet p̄ diuisionē. Sꝫ
cōtra hoc arguit. quia. iij. Regꝰ. vj. dꝛ ꝙ Sa-
lomon edificauit domū dn̄i septē annis. Ad
istud est duplex responsio. Vna ꝙ dictū iude
oꝝ nō intelligit de templo Salomonis qd̄
destructū fuerat p̄ Nabuchodonosor, sꝫ de tē
plo reedificato p̄ Zorobabel post reditū de ca
ptiuitate babilonis, cuiꝰ edificatio impugnā
tibꝫ inimicis in tātum dilata fuit ⁊ impedita:
ꝙ vsqꝫ ad. xlvj. annos nō potuit cōsummari.
Aliter rn̄detur ſm Origenē ꝙ intelligit de tē
plo Salomonis. ⁊ qd̄ cōputādo a templo q̄
Dauid incepit preparere materialia templi.
postq̄ꝫ sup hoc consulerat Nathan, p̄phetā sic
habetur. ij. Regꝰ. vij. vsqꝫ ad consūmationem
templi pfectā per Salomonē fluxerunt anni
xlvj. Et iteꝝ aduertendū circa tēpus a cō-
ceptione humana vsqꝫ ad partū, ꝙ qꝛ decē
mēses sufficiunt, ideo Romulꝰ qui romā con
didit ⁊ kalēdariū p̄mo formauit, cōstituit an
num suū tātum de nouem mēsibus, eo ꝙ tā
to tp̄e pōt mulier cōcipere ⁊ parere. Hinc eti-
am i lege fuit cautū apud romāos ꝙ mulier
mortuo marito p̄ decē mēses maneret vidua
et deflerct in vestibꝫ viduitatis mortē viri, vt
si forte de viro defuncto cōcepissꝫ, pareret sibi
filiū ⁊ sciret cuiꝰ ples eēt. Et fuit lex ista mul
tum rōnabilis et curial. Ista tradit Ouidius
de fastis. li. j. ita dicēs. Tēpora digereret duꝫ
cōditor vrbis in āno. Cōstituit menses q̄nqꝫ
bis esse suo. Scilicet arma magis q̄ꝫ sydera
romule noras. Curaqꝫ finitimos vincere ma
ior erat. Est tn̄ ⁊ ratio cesar que nouerat illuꝫ
Erroreqꝫ suū q̄ tueat hꝫ. Quod satis est vte
ro m̄ris dum p̄deat infans. Hoc āno statuit
temporis esse satis. Per totidem menses a fu
nere cōiugis vxor. Sustinet in vidua tristia
signa domo. Macrobius tamē sup̄ sōnium

B

L Scipiõis ponit duos termios natiuitatis hũa ne: vl3 septimũ mẽsem z nonũ mẽsem. Hũano inq̃t partui freq̃ntiorẽ vsum nouẽ mẽsium certo nũero℞ modulamĩe natura constituit. Sed rõ subastici numeri multiplicatõne ꝓcedens etiã septem mẽses compulit vsurpare. Intẽdit assignare rõem partus in septio mẽse per naturã numeri senarij quẽ vocat asticũ quia de senario in passu illo tractat ꝑ totum. Unde sensus est. Ratio subastici numeri. id ẽ senarij quẽ acciui. id est aduocaui ad me vt de illo tractarẽ multiplicatõe ꝓcedens. vt septe3 menses cõpulit vsurpare. Dicit autem ista necessitas vsurpata q2 naturalior z magis ꝯueniens ẽ natiuitas in. ix. mense. Et huic ꝯcordat scriptura. ij. Mach. vij. Fili mi miserere mei q̃ te in vtero nouem mẽses portaui. z lac dedi triẽnio z alui, dicit mr̃ septẽ fratr℞ ad iuniorẽ ceteris fratribꝫ interfectis. Dic ergo macrobius q̈ oim numero℞ duo sunt ꝑmi cubi q2 ꝑmi numeri paris sc3 binarij cubus ẽ octo et ꝑmi numeri imparis sc3 ternarii cubus est xxvij. Impar vero cubus est mas. Par ꝟo femina. Iũgũtur ḡ mas z femina. i. xxvij. z viij ꝑereant. xxxv. tanq̃ fetũ in vtero mr̃is. Multiplica ḡ fetũ ꝑ sex z exibũt. cc. Qui nũerus di erũ septẽ menses ꝯplet dando cuilibet mensi xxx. dies Et ideo dicit Macrobius q̈ rõ sub multiplicatõe senarij ꝓcedẽs ꝑmã ꝯplet maturitatẽ partus hũani. Et cõsequenter docet regula3 ꝑ quã sciri põt an proles cito vł tarde nasci debeat. Et est ista. q̈ accipiẽdus ẽ dies ꝑmus quo fetus incipit se mouere. z computãdum ẽ tẽpus a cõceptione vsq3 tũc. z duplũ illius addendũ est ad illud. z tũc nascetur Unde dies qui motũ ꝓcedũt triplicati attingunt ad diem natiuitatis. vñ si incipit se mouere septimo die: nascetur in septimo mẽse. q2 triplicatio septẽ die℞ septẽ menses ꝯplet. Si nona die incipit se mouere: in nono mẽse nascetur, quia ter. xc. dies efficiũt nouẽ menses. Dicit ḡ Salomon decẽ mensiũ tpe coagulatus sum i sanguine ex semine hominis. Job. x. Nõne sicut lac mulsisti me z sicut caseũ me coagulasti. Tãgit ḡ exp̃sse materie feditatẽ. Et sicut Raban⁹ in glosa demõstrat h̃ vtriusq3 sexus drãm. vt em̃ aiũt physici. Semẽ viri candidũ est, senem vero mulieris sanguinolentũ quo℞ ꝯmixtõne certis spacijs corpus formatur donec aĩatu3 veniat ad partu3 Aristo. tñ xvij. de aĩalibus dicit. q̈ mulier naturalit̃ habet rõnem principij passiui in generatõe prolis. z tamẽ administrat materiã de qua virtute formatiua exñte in semĩe viri formaƀ ꝓles. ita q̈ semẽ viri nullo mõ est materia corpis ꝓlis. sed materia quã dat mr̃: ad quã se hab3 semen viri sicut artifex ad lignũ. z sicut manus figuli ad oliã. z sicut coagulũ se habet ad lac. Et hoc videƀ esse qd̃ dic̃ Salomon. Coagulatus su3 in sanguine. i. in materia data a matre ex semine hoĩs quãtum ad ꝑncipium actiuũ qd̃ est virtus formatiua cõtẽta in spũ spumoso spermatis humani Et delectamento somni cõuenietis. Querit em̃ Aristo. xix. de animalibꝫ. c. j. Utr℞ vigilia ꝯseq̃tur natũ in prima creatõe an somn⁹ Et rñdit q̈ somn⁹, quia mutatio q̃ h3 fieri de nõ esse ad ẽẽ: d3 fieri per mediũ. Sõnus āt videƀ ẽẽ mediũ int̃ viuere z nõ viuere. q2 vita ꝓprie est in vigilia. Illa tñ quies q̃ est in prima creatõne in embrione nõ est ꝓprie somn⁹: q2 embrio ꝓprie viuit vita arboris: z postea vita aĩalis. z tũc somn⁹ est i fetu ꝓprie Uñ multi pueri qñ pariunƀ dormiũt ꝓpter ꝯsuetudinẽ dormiẽdi i matrice. De ista vilitate loq̃tur Berñ. in meditatõibꝫ. Attẽde inq̃t hõ q̃d fuisti añ ortu3. z q̃s es ab ortu vsq3 ad occasum. atq3 qd̃ eris post hanc vitam. z homo de vili terra factus z in vilissimo pãno iuolutus: mẽstruali sanguine in vtero materno nutritus: tunica tua fuit pellis secũdina sic indut⁹ venisti ad nos, necesse memor q̃3 vilis sit origo tui.

Lectio LXXXIX.

E ego natus accepi cõem aerẽ: z in silr̃ factã decidi terrã: z ꝑmã vocẽ silẽm oibꝫ emisi plorãs: in volumẽtis nutrit⁹ sum z curis mgñis.

Nemo em̃ ex regibꝫ aliud habuit natiuitatis initiũ. vn⁹ ḡ introit⁹ est oibꝫ ad vitã. z silis exitus Declarata miserabili cõditõne hoĩs q̃tu3 ad eius mortalitatẽ. z abhoĩabilitatẽ eius cõceptõe ꝓpter materie z loci feditatẽ. ꝓsequitur Salomõ in hac pte de hoĩs lachrymabili educatõe post ipi⁹ natiuitatẽ Et circa hoc duo facit. pmo narrat natiuitatis hũane fragilitatẽ. scd̃o assignat eiusdẽ fragilitatis cõmunitatẽ. Scd̃a ꝑ ibi Nẽo ei ex regibꝫ Circa primũ duo facit. Pmo fateƀ se habuisse inchoatõem dolorosã. Scd̃o fateƀ se habuisse educatõe3 curiosã i volumentis. Quantũ ad ꝑmũ dicit tria. Nã fateƀ se Salomon in suo igressu fuisse miserabilẽ ꝑ tria. Caruit eni diuitia℞ ꝓprietate. virtũ sua℞ ꝑ tãte z oim delitia℞ iocunditate. Caruit ergo diuitia℞ proprietate. quia nudus natus nihil secum attulit in hunc mũdũ. ideo dic̃. Et ego natus accepi cõem aerẽ. q̃si diceret Nec tñ mecu3 apportaui de ꝓprio vñ possẽ respirare. sed viu3 elemẽti cõsimiliter cũ bestijs q̃3 hoibus mihi appro

B

p̄rilaui, nec ego aerē creaui, sed creatū accepi, nec p me creatū singularit, sȝ et p oib⁹ gn̄alit. Et sitr decidi in factā terrā, q̄si diceret Ecce q carui oim viciū p̄tāte, q2 nec veni in mūdum volās, nec ambulās, nec nobiliter nauigans vel eq̄tans, sed sine q̄cūqȝ fortitudine decidi de vtero matris mee. vbi receptus p man⁹ aliorꝝ reclinat⁹ suȝ ad terrā licet nō imediate: tn̄ mediate terra me supportauit. vicȝ q̄ terrā fuit añ me et nō ꝓpter me de nouo. ⁊ p̄ma vocez similē oibus emisi plorans, q̄si dicat. Ecce q carui deliciaꝝ iocūditate. q2 p̄ma vox quaȝ emisi in mūdo fuit vox ploratus ⁊ fletus ⁊ nō solū ego h̄ feci, sȝ oēs sic clamāt in mōm venientes, q2 oēs clamāt e vl' a q̄rq̄t nascūtur ab eua Si sūt masculi oēs ꝯquerūtur de p̄mo patre adam. ⁊ iō clamāt a. Si sint feīe ꝯquerūt de p̄ma matre eua. et iō clamāt e, q2 ꝓpter eorum pctm̄ cum pena et dolore sunt in mūdo victuri. Et iō narrat btūs Aug⁹. libro suo de visitatōne infirmoꝝ, q q̄dam philosophi fuerūt qui in natiuitate pueroꝝ flebant, lamētabant et plangebant, et in morte hoim letabant et gaudebāt Et christ⁹ reuocatur⁹ Lazaꝝ ad vitaȝ istā mortalē et miserā fleuisse legitur. Joh xj. Et lachrymat⁹ est iesus. Notādū q xp̄m supponimus q̄ter fleuisse. in infantia, in resuscitatōe lazari, sup ciuitatem hierl'm, Luc. xix Uidens ciuitatem, ⁊c̄. Et in cruce. Hebre. v. Cum clamore valido et lachrymis exaudit⁹ ē Primo in infantia vt se veꝝ hoiem ostēderet vt lachrymas magis auctēticas redderet. vt in se credētes in suū amorē accēderet. Scdo sup lazaꝝ vt exhiberet ei officiū hūanitatis. vt daret signū intime caritatis. vt cōpateret amico q̄ reuocaret ad statū hūane calamitat. Tertio sup ciuitatē vt doctrinā quā docebat p p̄secutorib⁹ exorare ꝯfirmaret. vt se fontem pietatis ondēret. vt tyrānidē p̄secutoꝝ suorū ostenderet. Quarto ī cruce vt acerbitatē mortis sue exp̄meret. vt nos ad sibi cōpatiendū excitaret. vt ad miserendū p̄rem hūano generi ꝓuocaret. Et bn̄ dicit q p̄mā vocē si. o. e. p. Prima em̄ vox hūana et vltima est vox plorationis et gemit⁹. q2 extrema gaudij luct⁹ occupat Prouer. xiiij. Et ideo ꝯueniens ē q mediū ꝯcordet cū extremis dū ī hac valle lachrymaꝝ moramur In p̄s. Ascēsiones ī corde suo disposuit, in val. la. Dicit de q̄dam viro sicut narrat Solin⁹ de mirabilib⁹ mūdi. li. ij. c. iij. Nascētiū vox p̄ma vagitus ē. Leticie em̄ risus differtur in extremū dieȝ Solus zoroastes eadē hora q̄ natus est risisse legit. nec hoc in naturale bonū p̄tēdebat futuꝝ. Fuit em̄ inuētor artiū magicaꝝ. cuius auus aulus crassus, queȝ

bella p̄sica rapuerūt nunq̄ȝ risit. Et iō Aulus Selius cognoiatus est s̄m Solinū ibidē cōuenienter. Sig̃ puer recēter natus quasi ī penaȝ peccati originalis p. xl. dies differt signa leticie et iocūditatis: ac si diceret. Ecce em̄ in iniq̄tatib⁹ ꝯceptus sum ⁊ in pecīs ꝯcepit me mr̄ mea. Multū rōnabile est q nos ānuatī p dies. xl. ploremus ⁊ a nobis signa leticie elongemus qui pctā actualia ⁊ p̄sonalia et mortalia multa cōmisim⁹. Deutero. ix. Jacui coram dn̄o. xl. dieb⁹. et. xl. noctib⁹ qui vicȝ cuȝ suppliciter exorabat. dicit Moyses filijs israel. Pater ergo q merito Salomō fatet se inchoationeȝ habuisse dolorosaȝ. Scdo fatet se habuisse educatōeȝ curiosaȝ. Et q̄ntū ad h̄ dicit sic. In volumētis nutritus sum ⁊ curis magnis Nulla ples ī mūdo bestie vl' auis tāta sollicitudine indiget educatōis. Nullus appet fer⁹ tāte imbecillitat sicut hō. q̄ nec incedere nec comedere p se nouit nec bibere: nullū secū indumētū affert. Et iō necesse ē q in pānis ⁊ in volumētis ponat. Luc. ij. Inuenietis infantē pānis inuolutū. Un̄ Hugo in dydasco. li. j. Qui vsum vestimētoꝝ p̄mus adinuenit ꝯsiderauit q singl'a queqȝ nascētiū ꝓpria quedaȝ h̄nt munimēta q̄bus naturā suā ab incōmodis defendāt. Cortex ambit arborē: penna tegit volucrē. ⁊ piscē squama operit. lana ouem induit. pilus iumēta vestit. concha testudineȝ claudit. nec tn̄ sine cā factū q cū singula aiāntiū nature sue arma habeāt secū nata Solus hō inermis nascit ⁊ nudus Oportuit em̄ vt illis q̄ sibi ꝓuidere nesciūt. natura cōsuleret. Hōi aūt maior ex h̄ expiendi occasio p̄staret cū illa q̄ ceteris naturalr̄ data sunt. ꝓpria ratōne sibi inueniret. de eadeȝ loq̄ns Cryṡ. super Math. vij. ca. dat rōneȝ q̄re inter alia aialia solus hō nascitur inermis. Et dicit sic. Oēm creaturā sensibilē armatā ⁊ munitam creauit d̄s: alios veloci pedū cursu. alios vngulis alios pēnis. alios cornib⁹. hoiem solū sic disposuit vt ꝟtus sua sit ip̄e de⁹ ⁊ in eo q infirmiorē eū. fecit in seipso fortiorē esse voluit. Jō vt necessitate infirmitat. coactus sp̄ necessariū habeat dn̄m suū req̄rere. Dicit g̃ salomō in volumētis nutrit⁹ sum ⁊ curis magnis. q. d. idō in volumētis q2 nudus. Job. j. Nud⁹ egressus suȝ de vtero mr̄is mee. Jō in curis m̄gnis q2 infirm⁹ ⁊ imbecillis. De pena ⁊ sollicitudine mr̄na circa ꝓlem dicit. Innocētius de vilitate cōdi. hūane sic. Cōcipit mulier cū īmūdicia ⁊ fetore. parit cū tristicia et dolore. nutrit cū āgustia ⁊ labore. custodit cū instātia ⁊ tiore Istā originalē nuditatē docet Bern̄. ꝯsideraāaȝ eē freq̄nter. scdo de ꝯsideratōe scribēs ad

Rugentiū sic. Consulo ꝯsideras maxīe q̄d es: homo videlicet: quō et qualiter natus es. Nec mō ꝙ natus es sȝ q̄liter natus attendas. Nude nudū ꝯsideres q2 egressus es de vtero matris tue. Cōsiderāti q̄d sis occurrit tibi hō nudꝰ ꝛ pauper miser ꝛ miserabilis hō: dolēs ꝙ hō sit: erubescens ꝙ nudus sit, plorās ꝙ natus sit: murmurans ꝙ hō sit natus ad laborē nō ad honorem: hō natus de muliere et ob h̄ cū reatu breui viuens tp̄e, idcq̄ cū metu: replet̄ miserijs, et ppterea cū fletu ꝛ verecundia: multis ꝛ multiplicibus, q2 miserijs cordis: miserijs corporis: miserijs dū dormit: miserijs dū vigilat miserijs quocūq̄ se diuertat. Enarrata hūane natiuitat̄ fragilitate, psequit̄ Salomō de eiusdē fragilitatis ꝯmunitate ꝛ dic̄ sic. Nemo ex regibȝ aliud hūit natiuitat̄ initiū, q̄si diceret: q̄ȝtūcūq̄ refulgeat ornamēt̄ vestiū ꝛ armoꝝ: ministerio militū ꝛ munimento fortiū tale fuit eoꝝ initium. Vñ Bern. in q̄dam s̄mone de passione dñi. Graue iugū sup oēs ꝛ totos filios. Adā a die exitꝰ de vētre m̄ris eoꝝ vsq̄ ad diē sepulture in m̄rem oium. In sordibȝ generamur: in tenebris ꝯfouemur, in doloribȝ parturimur: añ exitum miseras oneramꝰ m̄res. In exitu more viperco laceramꝰ: mirū ꝙ nō ipi pariter laceramur: primā vocē ploratōis edimꝰ merito q̄dē vtpote valle ploratōnis ingressi: vbi malicie plurimū, sapientie modicū vbi viciosa sunt oia: oia lubrica opta tenebris ꝛ obsessa laqueis pctōꝝ vbi periclitant̄ aie. vbi spūs affligunt̄ vbi tm̄ vanitas ꝛ afflictio spūs est. Nemo ḡ ex regibȝ aliud hūit natiuitat̄ initiū. Et iō finaliter ꝯcludit. Vnꝰ ergo introitꝰ ē omibȝ ad vitā et similis exitꝰ. Si em̄ aliq̄ foret dissimilitudo: hoc appereret in ingressu ꝛ egressu nobiliū cuiusmodi sunt reges ꝛ p̄ncipes, sȝ de eis est sic̄ de alijs q̄buscūq̄ sic̄ de meipō iā narraui. ḡ vnus est introitꝰ. i. similis natiuitas oibus ad vitaȝ et silis exitus. Eccl. ij. Didici ꝙ vnus eēt vtriusq̄ interitus. Et ideo metrice dicit. Mors dominū seruo: mors sceptra ligonibȝ equat. Dissimiles simi ꝯditione trahit. Paupis et regis si scripturā bñ legis. Dat cāni flendi ꝯmunē lex moriendi. Et iō hoiem incōueniens allōq̄tur. Bern. in meditatōibȝ suis dicens. Quid supbis puluis et cinis, cuiꝰ ꝯceptus culpa: nasci miseria, viuere pena, mori angustia. Cur carnē tuā p̄ciosis impinguas rebȝ ꝛ adornas quā post paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulchro. Aiam vero tuā nō ornas bonis operibȝ que deo ꝛ angelis eius rep̄sentanda ēst in celis. Et infra. Insanus sane labor dimittere curā cordis ꝛ carnis sedulā pagere curā. In desiderijs impinguare ꝛ fouere cadauer' putridum quod paulo post esca vermium nullatenus dubitatur ꝛc.

Lectio. XC.

Propter hoc optaui ꝛ datus est mihi sensus ꝛ inuocaui ꝛ venit in me spūs sapientie ꝛ p̄posui illā regnis ꝛ sedibȝ: ꝛ diuitias nihil esse dixi in ꝯparatione illiꝰ. Hec est scd̄a ps huiꝰ capituli qd̄ in p̄ncipio diuisum fuit in q̄nq̄, q̄ ps introducit̄ sic. Postq̄ȝ Salomō declarauit p̄mū qd̄ ad sapientiā ꝯq̄rendā requirit̄, videlicet humiliatōeȝ sapientiā p̄cedentē. Hic cōsequent̄ exequit̄ enarrādo scd̄m sapientie acq̄sitiuū, videlicet dep̄catōem sapiam deposcentem. Et in lr̄a lecta duo facit, q2 p̄io oñdit qualiter p habēda sapia dep̄cabatur, scd̄o exp̄mit q̄ȝtū ipam desiderādo appreciabat̄. Scd̄a ps ibi. Et p̄posui illā. Et incipit ibi tertia ps capituli. Enarrādo qualit̄ p hñda sapia dep̄cabat̄ dicit sic. Propt̄ h̄ optaui ꝛ datus est mihi sensus. ꝛc. q. d. Cōsideraui carnis corruptibilitatē, mōi curiositatē, sup̄bie vanitatē ꝛ vidi q̄ nihil de eis fuit optabile. nihil desiderabile. nihil q̄etatiuū voluntat̄ hūane. Nā caro circa cuiꝰ cultū sollicitant̄ q̄si oēs est misera multiplicit̄ dū ꝯcipit̄ dū ꝑturit̄ dū h̄ viuit dū r̄soluitur, sic̄ fuit sup̄ius declaratū. Et iō sciēs aiam meā esse imortalē, nec posse ꝑ ꝯñs fieri ꝑfectā ppter rei tp̄alis ꝛ caduce adeptōem, ppter hoc optaui ꝛ datus est mihi sensus ad recognoscē dū creatorē meū ꝛ ei iuxta leges suas seruiēdū. Optaui inq̄t ꝛ datus ē mihi sensus. In q̄ verbo iuste redarguit iactātiā sup̄boꝝ, q̄ȝ aliqui se dicunt adeptos sapiam ꝑ naturale ingeniuȝ aliq̄ȝ ꝑ industriā ꝛ studiū. Iste ꝟo humilit̄ non dic̄ se acq̄siuisse sȝ potiꝰ recepisse. Datꝰ ē mihi inq̄t sensus. i. Cor. iiij. Quid hēs qd̄ nō accepisti. Si aūt accepisti q̄d gl̄iaris q̄si nō acceperis. Iac. i. Si q̄s vr̄m indiget sapia postulet a deo q̄ dat oibus affluēt̄ ꝛ nō improperat. Et inuocaui ꝛ venit spūs sapientie. Inuocaui. i. intus vocaui. nō solū voce exteriori sed ex corde. In ps. Cū inuocarē exaudiuit me deus iusticie mee. Glo. cū intus in mēte vocarē, ꝛ venit in me spūs sapie. Ecce q̄ȝ facil̄ impetratio gr̄e diuine, optat̄ ꝛ dat̄. inuocat̄ ꝛ venit. Nec mirū si cito venit. In ps. Prope ē dñs oibus inuocantibȝ eū in v̄itate. Sic ḡ oñdit Salomon q̄liter p sapia dep̄cabat̄. Scd̄o ostendit q̄ȝtū ipam desiderādo ap̄p̄ciabat̄ ꝛ dicit sic Et p̄posui illaȝ regnis et sedibȝ, ꝛc. Et ista ps est tertia pars huius capituli, que diuidit̄ in duas partes, q2 p̄mo narrat ꝙ magis apprecia batur sapientiā q̄ȝ temporalia bona exteriora. Scd̄o ꝙ magis q̄ȝ corp̄alia bona interiora.

A Scḋa ibi. Sup salutē et spēm dilexi eam. Circa pmū in lrā lecta pfert Salomō cā sapiētiā q̄ est v̄us dei cultus p fidē ⁊ charitatem trib⁹ q̄ a mūdanis maxie appetunt: videlz potentie: honorib⁹ ⁊ diuitijs. Potentiā vocat regna honores sedes. Preposui inq̄t illā regnis ⁊ sedib⁹. Quid āt sit regnuz docet Aristo. viij. Ethic. c. x. Distinguit em̄ ibi tres spēs politici pncipat⁹. videlz regnū. Aristocracia ⁊ Timocracia. Regnū em̄ est monarchia. siue pncipatus vni⁹ q̄n. videlicet vna psona pncipat toti m̄ltitudi v̄tuose. Aristocracia est pncipatus pliū: sz paucoꝝ ⁊ v̄tuosoꝝ. Timocracia ē pncipat⁹ pliū ⁊ m̄ltoꝝ vbi vna magna m̄ltitudu gubernat. De istꝫ pncipatib⁹ sic ē sm Aristo. q optim⁹ pncipat⁹ ē regnū: vbi totum regnū ducit ad vnū v̄tuosū ⁊ iustū boiem. Et p h̄ pbat. xij. Meth. in fine. q vn⁹ ds regit ⁊ gubernat totū mōm tāq̄ vnū regnū bn̄ ordinatū ⁊ bn̄ ɔnexū. q: dispositio natural' entiū est tal' q̄lis est optiā. qḋ ptzer h̄. q vnūqḋq ē optimū q̄n est in sua naturali dispositiōe. Sz mō sic ē q plalitas pncipatuū nō est bona: sic nō ē bonū q eēnt m̄lte familie in vna domo incōnexe ⁊ nō coicantes ad inuicē. Relinq̄t igit q totuz vniuersū sit sic vnus pncipat⁹ siue vnū regnū gubernatū ab vno gubernatore q̄ est ds: pmū mouēs ⁊ pmū itelligibile ⁊ pmū bonū. Et iō ɔcludit Aristo. sic. Entia nolūt male disponi. nec est bona plalitas pncipuz. vn⁹ g̃ pnceps. Regnū toti⁹ vniuersi est regnuz dei in q̄ deus monarchice pncipat: De q̄ regno dic xp̄s. Joban. xix. Regnū meū nō est hinc. q. d. Licet regnū meū sit inē malos m̄ nō hic. i. nō sumit originē de h̄ mūdo. Et iō v̄a lrā est. Nūc āt regnū meū nō ē hic: ⁊ n̄ h̄. Scḋa āt spēs politici pncipat⁹ q̄ est Aristocracia in q̄ plēs v̄tuosi pauci m̄ dn̄ant. ⁊ est min⁹ bon⁹ pncipat⁹. q̄ regnuz. Et tertia est min⁹ bona q̄ vocat Timocracia. In q̄ m̄ltitudo nō optimoꝝ s medlocres dn̄ant. Sic aūt tres isti pncipat⁹ sunt boni: licz nō eq̄liter. Ita correspōdent eis tres corruptiones pncipādi: q̄ pp̄rie nō sunt pncipat⁹ politici: sz trangressiones ⁊ corruptōnes eorūdē: Nā regnū corrūpit in tyrānidē. Aristocracia in olimarchiā. Timocracia in domocraciam. Primo g̃ corrūpit regnū in tyrānidē: q̄n de rege fit tyrānus. Sic in regno dn̄at vn⁹: ita i tyrannide: q: tā regnū q̄ tyrannides vident monarchie. Sz in h̄ est differētia. q: tyrannus in oib⁹ intēdit vtilitatē pp̄riā: rex v̄o vtilitatē subditoꝝ. Et iō sicut regnū ē optim⁹ pncipat⁹. ita tyrānides est pessima ⁊ corruptio monarchie. Cōtrariū em̄ optio est pessimū. Regnū aūtē ⁊ tyrānides sunt ɔ̄ria: sic rex ⁊ tyrānus moralit. q: malus rex fit tyrānus. Scḋa āt spēs polici pncipatus q̄ est Aristocratia: in q̄ pauci v̄tuosi dn̄ant: corrūpit olimachiā. in q̄ pauci ⁊ vitiosi dn̄ant: q: oīa bona cōitatis attribuunt sibiip̄is ⁊ amicꝭ ⁊ nō intēdūt bonū ip̄i⁹ totius cōitatis: sz tm̄ bonū suū ⁊ amicoꝝ suoꝝ. Vn̄ dignitates ⁊ officia cōitatꝭ ɔferūt tm̄ amicis suis vel vsurpāt sibiip̄is. Tertia spēs politici pncipatus q̄ est Timocracia in q̄ m̄lti boni mediocres tn̄ dn̄ant. corrūpit in democraciaz in q̄ m̄lti: nō q̄dem mediocres sz pp̄lares dn̄antur. Et ista corruptio minus habet de malo: sicut pncipatus sibi ɔ̄rius minus habet de bono. Aristocratici. nāq̄ ptendūt bonū ɔmune tā diuitū q̄ paupum. q: Aristocracia est principat⁹ m̄ltitudinis collecte de vtrisq̄. Sed democratici intēdūt pncipaliter bonū paupum ⁊ de dānis nihil curāt. ⁊ h̄ est min⁹ malū q̄ bona ɔmunitatꝭ abrogare ⁊ vsurpare sibi ⁊ amicis sic faciūt olimarchici. Et olimarchici sit minus mali q̄ tyrāni. q: tyrannus tm̄ habz oculū ad bonū suuz pp̄riū ⁊ nihil curat de amicis. Sic g̃ ptz q tres sunt spēs pncipat⁹ politici ⁊ tres eaꝝ corruptōes. ⁊ q optim⁹ pncipatus est regnū vel monarchia: ⁊ ei⁹ corruptio est pessima. s. tyrannides. Dic g̃ Salomō q intm̄ appciabat sapiam q̄ docet recte colere deū q preposuit illā ptāti cuiuscūq̄ pncipat⁹: q: cū iter spēs pncipatuū regnū sit optimū: pposuit illā regno imo regnis. Est g̃ hoc nomē regnum eq̄uocū. q: vno mō regnū vocat ip̄a terra vel regio vni regi subiecta. sic dn̄s regnū francie: vel etiā anglie. Et sic accipit Ma. iiij. vbi legimus q diabol⁹ assumpsit xp̄m in montem excelsuz ⁊ altū ⁊ oñdit ei oīa regna mūdi. alio mō accipit regnū p ptāte pncipandi solitarie siue monarchice. Et sic exponit Chryso: illud Joban. xix: Regnū meū nō est de hoc mundo id ē ptās vl' auctas q̄ sum rex. nō hz originez ex causis hūanis vel p humanā electionē sed aliunde. q: a deo. Tertio mō loq̄ndo ip̄i hoies occupātes terraz sub dn̄io alicui⁹ monarche. vocat regnū. Et sic accipit regnum Apoc. v. Fecisti nos deo nr̄o regnū et sacerdotes. Siue g̃ loq̄mur de regnis q̄ sunt terraꝝ regiōes siue p regnis q̄ sūt ptātes ⁊ pncipat⁹ regnādi sācti viri pponūt bonā vitā regnis. Ad Heb. xi. Sancti p fide vicerūt regna ⁊c̄. Preponēda est ergo vite sanctitas ⁊ moꝝ pbitas nō solū regnis sz etiā sedib⁹. i. honorib⁹ mundāis ⁊ trāsitorijs. Luce. ij. Deposuit potētes de sede ⁊ exaltauit hūiles. Sedēs sup equū q̄ libent cespitat ⁊ psternit eq̄tatē. exponit se piculo si n̄ descendat q̄tūmcūq̄ equ⁹ videat ad tps portare suauiter. Honor mōi est q̄si equus eleuās B

hominẽ a terra ⁊ portans suauiter, q᷑ delectabile est hoiem honorari ꝑ misteria hoim. adulatõnico inclinatões ⁊ genuflexiones ⁊ vocari magister ⁊ dñe. Sed caueant honorabiles q̃cunqꝫ, q᷑ iste est equus valde dolorosus. Narratur de quodã histrione q̃ habuit q̃ndã paruum equũ sup̱ quẽ eq̃tabat ⁊ cũ eo frequenter corã hominibꝫ in aula ludebat. ⁊ inter alios ludos quos equũ suum docuerat, docuit euꝫ ꝙ q̃ñens diceret sibi flectamus genua. equus sibi obediret ⁊ genu flecteret. Qñ autẽ diceret. Leuate ꝙ surgeret. Contigit ergo ꝙ ministrallus histrio ille accedens ad festũ cuiusdã nobilis ⁊ equũ suum cũ equis alioꝝ hospitum collocauit in stabulo. Cũ autẽ hoies comedissent Iste mistrallus morabaẗ sicut debuit circa ludum suũ in aula. interim vadit q̃dã armiger ad stabulũ ⁊ videns equum ministralli iocundũ ⁊ pingue reliq̃t ibi equũ suum macilentũ ⁊ ascendit equuꝫ mistralli et recessit. Cito post innotuit negociũ mistrallo q̃ relictis oibꝫ cucurrit insequẽs istum armigerũ. Armiger videns ꝙ fere eum attigerat ⁊ apprehenderat, temptauit transire quandã aquã quã nullus pedes potuit transuadere. Videns ḡ mistallus ꝙ erat in procinctu ꝑdendi equum suũ prout semp̱ fererat equo existẽte in medio fluminis clamauit fortiẗ ad equũ. Flectam⁹ genua. Statim ꝙ audita voce dñi sui flexit genua et armigeꝝ proiecit in aquã. Et cum clamasset. Leuate equus surrexit ⁊ rediit ad dñm suum. Mistrallus ille q̃ ludit et illudit atqꝫ decipit hoies est mundus. Equ⁹ cum q̃ optime ⁊ maxime ludit honor tp̃alis in p̃s. Fallax equus ad salutem Armiger eñ q̃ equum furaẗ est q̃libet ambiciosus ad honores. Caueat ḡ talis. q᷑ q̃tumcũqꝫ mõ ⁊ qñ alius est in maxima securitate dicit sibi. flectam⁹ genua. ⁊ priuabit cum honore obtento. Vñ ph̃ia loquens in ꝑsona fortune hominibꝫ qui impatienẗ sustinent qñ de honoribꝫ ⁊ dignitatibꝫ deponunẗ. ii. de ꝯso. prosa. ii. dicit sic. Hec nr̃a vis est. hunc cõtinuum ludum ludimus. rotã volubili orbe v̄sam⁹. Infima summis ⁊ summa infimis mutare gaudemus. Ascende si placet sed ea lege, ne vti cũ ludicri mei ratio postulet descendere iniuriã putes. v̄sus. Si placet ascende, sed q̃ tendat rota tende. Eccs. x. Sedes ducum sup̱boꝝ destruxit deus ⁊ sedere fecit mites pro eis. Igiẗ p̄ponenda est vite sanctitas q̃ vera sapiencia nuncupaẗ nõ solum regnis. i. p̄tãtibus. sed etiã sedibus. i. honoribꝫ. Sꝫ q̃d de diuitiis sentit salomon statim subdit. Diuitias nihil esse dixi i ꝯparatione illius. i. sapientie. Et bene dicuntur diuitie nihil. q᷑ eis homines annihilanẗ. Irritando, insidiando, machinãdo et bellando. Vñ p̱pter diuitias vnusq̃sqꝫ annihilare nitiẗ alium. Scd̃o q᷑ maxima necessitate nõ iuuãt. in morte. in iudicio qñ hoies maxime indigent tunc dñm suum dereliquunt. In p̄s. Dormierũt somnum suũ ⁊ nihil iuc. oẽs vi. di. in ma. suis. Et Job. xxvii. Diues cum dormierit nihil secum auferet. apiet oculos suos et nihil inueniet. Tertio dicunẗ nihil. q᷑ non faciant aiam possidentiũ. Sicut vacuum dicitur nihil. Eccs. viii. Nõ satiaẗ ocul⁹ visu nec auris implebiẗ auditu. Nec mirũ q᷑ oĩa terrena sunt vana. Hiere. iiii. Aspexi terraꝫ et ecce vacua erat et nihil. Ergo merito omnibus p̄dictis est sapientia p̄ponenda.

Lectio. XCI.

Et comparaui illi

lapidem p̄ciosum qm̃ omne aurum in comparatione illius. arena est exigua et tanq̃ꝫ lutũ estimabiẗ argentum in ꝯspectu illius. Postq̃ꝫ sapiens declarauit valorem sapientie p̄ponendo eã potentiis honoribus ⁊ diuitiis generaliter, q᷑ diuitie videntur placere f̃m tria genera specialiẗ: videlꝫ gẽmas aurũ ⁊ argentũ. Ideo in p̄te ista oñdit valoreꝫ sapientie ꝑ ꝯparatõem ad ista tria genera singulatim ⁊ singl̃ariter. ⁊ p̄mo de gẽmis. scd̃o de auro, tertio de argento. Et est satis ꝯueniens ordo. Quantũ ad primũ dicit sic. Nec ꝯparaui illi. s. sapientie lapidẽ p̄ciosum. Deistꝫ tribus loquens siliter Boetius. ii. de ꝯso. dic sic metro. v. Heu p̄mus q̃s fuit ille. Auri q̃ pondera tecti, gẽmasqꝫ latere volentes, p̄ciosa pericula fodit. Narrat Boe. metro illo. ꝙ patres nostri in etate aurea ⁊ mũdi p̄ncipio fuerũt contenti de his quibus natura indiget. Comedebant fructus arboꝝ: bibebant aquas fontiũ dormiebãt in pratis ⁊ vtebanẗ lanis naturaliter coloratis. Tunc eñ ignorauerũt tincturas pãnoꝝ: mixturas liquoꝝ. dolositates mercatorum: ⁊ crudelitates bellatoꝝ. Oĩa enim ista a cupiditate sumpserũt exordiũ Et ideo mõ pro gẽmis pro auro ⁊ argento pugnãt homines sine quibꝫ natura hũana sufficienter regi posset: ꝯ imo ista vellẽt latere videnẗ. In cuius signũ in profundo ⁊ in visceribꝫ terre latent. q̃cquid eñ necessariũ est ad vitã humanã vel est elongatũ a terra sicut corp̱a celestia. vel ad minus de terra oriẗ ⁊ in sup̱ficie terre se offert sicut herbe arbores blada ⁊ hmõi. Illa v̄o q̃ ad humanã naturã necessaria nõ videnẗ sub terra latent, cuiusmodi sunt aurũ et argentum ⁊ lapides p̄ciosi quoꝝ generatio est in abscondito. ⁊ ideo ille q̃ talia primo scrutatus est et fodit p̄-

ciosa picula ꝯquisiuit. Et hoc est qḋ dicit Boe.
Heu ꝑmus ⁊c. Dicit ergo Salomon. Nõ cõ
paraui illi scilꝫ cultui diuino q̄ est sũma sapiẽ
tia i hac vita lapidẽ ꝑciosum. Nec est mirũ. q̄r
summa ꝟtus lapidis ꝑciosi tm̃ põt ꝑficere ad
salutẽ corꝑis. Cultus ꝟo dei ꝑficit ad salutem
mentis. Et iõ bene dicit Job. xxviij. Nõ ꝯfere
tur tinctis in dic colorib; nec lapide sardonico
ꝑciosissimo vel saphyro. Dicit q̄ ꝯtum ad gẽ
mas ꝙ eas sapiẽ nõ ꝯpauit. i. non adequauit.
Quantũ ꝟo ad aurũ ⁊ argentũ ostendit põde
ratõem sapie in estimatõe sua ꝑ duo exempla.
Nã aurũ ꝯparat arene. ⁊ argentũ luto. Et per
ista duo oẽm intellige pecuniã. Et iõ sicut lu-
tum ⁊ arenã ꝯculcam᷒ ⁊ ꝯtemnim᷒. Ita oẽm
pecuniã vilipendere debem᷒ in ꝯparatione ad
vitã bonã, hoc est eam cit᷒ relinq̄re q̄ȝ ꝙ trans
grediamur vl' negligam᷒ mãdata dei. In ps.
Dilexi mãdata tua super aurũ ⁊ topazion. In
arena est sterilitas dissolubilitas ⁊ grauitas.
Et istas tres cõditiones defectiuas causat a-
mor pecunie in mẽtib; mundanoꝝ. Sterilita
tẽ ꝑ auaritiam ꝓpter quã impediunt̃ ne libe-
ralit' fructũ faciant penitentie. Eccl. v. Qui a-
mat diuitias fructũ ñ capiet ex eis. Hiere. xxij.
Scribe virũ istũ sterilẽ virũ q̄ in dieb; suis ñ
ꝓsperabitur. Scḋo deordinat᷒ amor pecunie
causat in hoie dissolubilitatẽ. Sicut lapilli i
arena sunt int' se diuisi ⁊ nõ ꝯglutinati ꝑ cohe
rentiaꝫ, ita inter amatores pecunie sp̄ est diui
sio discordia ⁊ litigiũ. Tertio causat in eis gra
uitatẽ q̄ est appetitus tendendi deorsũ. Subtra
hit eñ mentẽ a celestib; ⁊ facit eã inherere ca-
ducis. Et iõ signant' dicit sapiẽs Prouer. viij.
Accipite disciplinã meã ⁊ nõ pecuniã. doctri-
nã magis q̄ȝ thesauꝝ eligite. Notandũ est
tñ ꝙ pecunia ꝑiudicat sapie in diuersis. vide-
licet in ꝑcipiendo. in discernendo ⁊ in ꝓtegen
do. Isti eñ actus sunt ꝓprie opacões sapiẽtie
recte ꝑcipere, iuste discernere. ⁊ salue protege-
re. Sꝫ iã venit pecunia ⁊ istas opacões vsur-
pat. Precipit eñ magnis et ꝑuis. diuitib; ⁊
paupib; ⁊ oẽs ei obediũt ad nutũ sic monach᷒
abbati suo. Eccs. x. Pecunie obediũt oĩa. Se
cũdo discernit ⁊ iudicat ⁊ sic oĩa iura mõdi alle
gat ꝓ et ꝯtra notabilissime ad ꝓpositũ suum
Sedet in ꝯsistorijs ꝓ tribunali. tã in foro ec-
clesiastico q̄ȝ ciuili. De q̄bus oĩbus dr̄ Mich
iij. Principes eius in munerib; iudicabant ⁊
sacerdotes eius in mercede docebãt ⁊ ꝓphete
eius in pecunia diuinabant. Tertio pecunia
ꝓtegit ⁊ defẽdit tã iniustos q̄ȝ iustos Eccl. vij.
Sicut eñ ꝓtegit sapiã sic ꝓtegit et pecunia.
Narrat auctor lapidariũ. c. liij. de iaspide tres
ꝯditiones. Una est ꝙ si caste gerat' facit por-
tantẽ tutũ potentẽ ⁊ sanũ. Scḋo dicit ꝙ si ge
stans dat falsũ iudiciũ. lapis ꝑdit ꝟtutem suã
Tertio addit ꝙ lapis nõ exercet ꝟtutem suaꝫ
potissime nisi includat' in argento Moraliter
iste lapis figurat iusticiã. hec ẽ eñ ꝟt᷒ quedã
q̄ se hñtem facit tutũ ⁊ sanũ ⁊ fortẽ Prouer. xij
Nõ ꝯtristabit iustũ q̄cq̄d ei acciderit. Erit eti
am sp̄ tutus. q̄r Sap. iij. Justoꝝ aĩe in manu
dei sunt. Scḋo ista iusticia est talis si ille q̄ eã
portare deberet fecerit falsũ iudiciũ stati ꝑdit
meritũ suũ. Ezech. xviij. Si aũt auertit se iu-
stus a iusticia sua ⁊ fecerit iniq̄tatẽ oẽs iusticie
eius nõ recordabũt' in ꝑuaricatõe, q̄ ꝑuarica-
tus ẽ ⁊ in pctõ suo qḋ fecit in ipsis morietur. er-
go iusticia ꝑdit ꝟtutẽ suã. i. ꝓmiũ sibi debituꝫ
Si hõ fecerit falsũ iudiciũ. Sꝫ dolendũ ẽ ni-
mis de tertio. q̄r iusticia his dieb᷒ nõ exercet
ꝟtutẽ suã nisi iuoluat' in argento q̄ȝtũcunq; sit
clara cã paupis nõ expedit' nec absoluit' in cu
rijs pape vel regis. nisi inuoluat' argẽto. Et iõ
nimis vbiq; ꝟificat' ꝟbum ꝓphete sup᷒ alle-
gatũ. Principes ei᷒ in mũerib; iudicabãt. q̄ȝ-
tũ ad ꝑncipes ⁊ dños: ⁊ sacerdotes ei᷒ in mer
cede docebãt: q̄ȝtũ ad viros ecclesiasticos. ⁊ pro
phete ei᷒ in pecunia diuinabãt q̄ȝtũ ad religi-
osos viros. Et bñ dr̄ Eccl. viij. Multos ꝑdi-
dit aurũ ⁊ argentũ ⁊ vsq; ad cor regũ extẽdit ⁊
ꝯuertit. videlꝫ ad iniq̄tatẽ. ⁊ vocat' mãmona
iniq̄tatis Eccl. x. Nihil iniq̄us q̄ȝ amare pecu
niã. Scḋo Salomõ ꝯpat argentũ luto cum
dicit. Tãq̄ȝ lutũ estimabit' argentũ i cõspectu
illi᷒. ⁊ merito tanq̄ȝ lutũ. Lutũ est deturpatiuũ
cuiuscũq; qḋ tãgit ꝓpter suã feditatẽ. Uñ qui
cadit in luto totalit' deturpatur in corꝑe. Isto
mõ q̄ cadit in amorẽ argenti vl' pecũie necẽario
maculat'. Si ꝓtrahat' argentũ sup albissimũ ꝑ-
gamenũ, relinq̄t' fm̃ tactũ argenti vna magna
linea in ꝑgameno ⁊ tñ argentũ ẽ album ⁊ ꝑga
menũ sil'r. Eodẽ mõ licet aĩa sit innocẽs ⁊ mũ
da ⁊ argentũ sit res in suo genere bona. q̄r oĩs
creatura dei bona ẽ bñ ea vtentib;. Si tñ for-
titer imꝑmat' aĩe ꝑ amorẽ relinq̄t ibi lineã ni-
grã pcti: cui᷒ vltim᷒ punct᷒ est casus ad infer-
nũ. Job. xxj. Ducũt in bonis dies suos ⁊ i pũ-
cto ad iferna descẽdunt. De isto luto dr̄ Abac
ij. Ue q̄ multiplicat ñ sua vsq; q̄ nõ aggrauat ꝯ
se densũ lutũ. Scḋo lutũ est tenax ⁊ retentiuũ
Uñ hõ nõ ambulat i ꝓfundo luto nisi cũ ma-
gno labore ⁊ freq̄nt' infigit' ⁊ stat imobilit' nisi
sibi caueat. Ita ẽ de ambulante i amore pecu
nie retinet' mẽte ⁊ ifigit' ne possit ꝑficere meri-
to spũal' vite. In cui᷒ figuraꝫ pharao rex egy
pti oppssit filios israel ꝟuitute luti ⁊ lateris ne
eẽnt liberi i regno suo. Exo. v. Ita diabol᷒ exi
stens i mũdo nitit' opp̄imere ꝟuitute argẽti di-

uitiaꝝ. sciens ꝙ nemo pt duobꝫ dñis seruire. Mat. vj. Nõ potestis deo suire ꝛ mãmone: ꝛ ꝗ suiũt mãmone infigũtur i luto ꝙ nõ pñt pficere In ps. Eripe me de luto vt nõ ifigar. Recitat Aristo. in poetria sua ꝙ poete arabici vocaue runt dona ꝯpedes: qꝛ sic ꝯpedit⁹ nõ pt pcede re sicut vellet ꝛ possꝫ ꝓm ꝟtutẽ motiuã corpis sui. ꝓ ꝯstrigit ꝛ rtrahitur ad ambulãdũ ꝓm mẽsu rã quã ꝯpedes sibi limitãt ꝛ ꝯcedũt: ita recipi entes dona pecunie q̃ꝫcũcunqꝫ sit discreti ꝛ for tes in iusticia sẽtiũt tñ se restrictos ꝛ retẽto s et q̃si q̃dãmõ ꝯpeditos ne libere exerceãt qð iu sticia sibi suadet. Tertio de luto decocto fiunt lateres durabiles ꝯ ignẽ ꝛ sic amatores luti id ẽ pecunie fiũt apti vt ponãtur i igne ifernali. i ꝯpetuũ. Eccl. ix. Corda hoim replentur malicia ꝯlo. i delectatõibꝫ pecunie. ꝛ post h ad infer nũ deducuntur. sup auꝝ ꝛ argentũ gratia bona. Prouerb. xxij. Lectio. XCII.

Wper salutẽ et spe

cie dilexi eã ꝛ pposui pro luce hẽre illã qm̃ iextinguibile ẽ lumẽ illi⁹. Postq̃ꝫ Salomõ declarauit sapiam eẽ ꝓponẽdã bonis exterioribꝫ puta potẽtijs: diuitijs ꝛ honoribꝫ. Hic oñdit sapiam eẽ ꝓponẽdã bõis corpalibꝫ tã exterioribꝫ q̃ꝫ interioribꝫ. Et circa h tria facit. Nã pmo ostẽdit ꝙ sapia ꝓpõderat oĩ corpali ꝓspitati. Scðo eã assilat cuidã spũali q̃litati. Tertio declarat cãm exẽpli dati. scða ps ibi. ꝛ ꝓposui pro luce. tertia ibi. Qm̃ iextinguibile. Circa pmũ ẽ aduertẽdũ ꝙ duo bona sũt ad cor pus ꝑtinẽtia q̃ apli⁹ appciãtur mũdanis: videlicꝫ assistẽtia sanitatis ꝛ appentia speciositatis. Hec ei maxie affectat hõ hic q̃ꝫtũ ad bona corpalia vicꝫ corp⁹ suũ sanũ ꝛ pulchꝝ. ꝫ ꝓm sniaꝫ spũs scti quã nob p Salomonẽ ꝓpõit vtriqꝫ istoꝝ ꝓpoẽda ẽ sapia. i. ꝯuersatio bone vite vl deuo tus ẽ deicuit⁹. Vñ dic sic. Sup salutẽ. q̃ꝫtum ad pmũ ꝛ spẽm q̃ꝫtũ ad scðm. dilexi eã. i. sapiaꝫ Rõ pme q ꝛ sapia ẽ sal⁹ aie. Et iõ q̃ꝫtũ ꝓpõde rat aia corpi: tm̃ ꝓualet sapia corpis sanitati. Eccl. xxx. Sal⁹ aie i scritate iusticie. Rõ scði ẽ qꝛ pulchritudo corpis ẽ mltũ vana. Prouer. xxxi. Fallax gr̃a ꝛ vana est pulchritudo. Cũ g sal⁹ aie magis sit diligẽda q̃ꝫ sal⁹ corpis: ꝛ sal⁹ corpis pl⁹ q̃ꝫ forma corpis. ptꝫ ꝙ sup vtraq̃ꝫ ẽ sapia diligẽda. Notãdũ ẽ ꝙ sanitas corpis nõ ẽ nimis diligẽda, nec corpalis ifirmitas ni mis detestãda imo qñ a deo imittitur cũ grarũ actõibꝫ acceptãda. qꝛ valde cedit in bonũ aie ifirmitas corpis si tñ assit patia mẽtis. Primo ẽ eñi vt antiq̃s exẽplis vtar: ifirmitas corpal q̃si arce ꝓciose ꝯcathenatio ꝓsone scelerose in carceratio. socij fugiẽtis arrestatio: ꝛ hostis resi stentis expũgnatio. Primo g dico ꝙ ifirmitas corpal ẽ q̃si arce ꝓciose ꝯcathenatio: q̃ꝫto ei ci sta vl arca fortioribꝫ cathenis ẽ colligata. ꝛ q̃ꝫ to plibꝫ seris ferreis ẽ clausa: tãto ẽ aptior ad fuandũ thesauꝝ ꝛ qð itrinsec⁹ ẽ rcõditũ. Sic qñ corp⁹ hois ẽ ifirmũ ligatur sic solet dici vul gariter vincul ipi⁹ dei ꝛ seratur sera quã sol⁹ ds ape rit ꝛ tũc ẽ tale corp⁹ aptũ ad fuãdũ thesauꝝ ꝓ ciosũ ipi⁹ aie q ẽ ipm nobilissimũ iocale di. vñ Bern. Thesauꝝ fuãdũ accepi p q mercator nõ insipiẽs sanguinẽ suũ dedit. vincla g ifirmi tatis sũt grata nec sustinẽda qñ nob ds ea mit tit. Eccl. vj. Subyce humeꝝ tuũ ꝛ porta illã. ꝛ ne accidieris in vinclis illi⁹. Et ifra. Decor vi te ẽ in illa ꝛ vincla illi⁹ alligatura salutaris. h est qð signãt dic apls. ij. Coꝝ. xij. Libenter gl'a bor in ifirmitatibꝫ meis vt inhitet i me ꝟt⁹ xpi q. d. Qñ sũ vinctus infirmitatibꝫ tũc sum for tis. sic cista apta ꝛ idonea vt inhabitet in me ꝟtus xpi. qꝛ qñ infirmior tũc fortior sũ ꝛ potẽs Scðo ifirmitas corpal ẽ moralr q̃si ꝓsone sce lerose incarceratõ. Qñ vn⁹ fur vl ꝓdo capitur q mltos socios hñt ꝛ mltoꝝ maloꝝ ꝯsci⁹: vincu latur ꝛ magnis tormẽtis affligitur donec dicat ꝛ ꝯfi teatur ꝟitatẽ ꝛ suos socios in crimie pclamet et accuset. Caro ei moralr ẽ res mltũ criminosa. Socij sui sũt sensus corpis ꝛ freq̃nter spoliãt ani mã ꝟtutibꝫ. Istũ furũ ds capit ꝛ icarcerat ꝛ po nit ad q̃ões ꝛ tormẽta qñ mittit sibi fortes fe bres vl guttã vl palysim ꝛ sic de alijs. Et cã est qꝛ alias nõ ꝯfiteretur ꝟitatẽ nec socios in crimie pclamaret: vñ videm⁹ cõir ꝙ illi q sunt sani vicꝫ in ãno. vl in duobꝫ ꝯfitẽtur ãnis. statĩ cũ infirmã tur mittũt p ꝯfessoribꝫ suis ꝛ faciũt accusatõeꝫ sue ꝯfessiõis corã tortore. In ps. Cũ occidereꝫ eos q̃rebãt eũ ꝛ reuer. ꝛ di. ve. ad eũ ꝛ remẽorati sũt qꝛ ds ẽ ad. e. ꝛ. d. ex. re. coꝝ ẽ Et in alio ps. Multiplicati sũt infir. coꝝ postea acce. Ter tio ifirmitas corpal ẽ q̃si socij fugiẽtis arrestatõ. Cõtigit qñq̃ꝫ ꝙ mlti socij pegrinantur sil in itine re: faciũt expẽsas cões ꝛ viuũt delicate sym bolum ꝯfetẽtes vt vnusq̃sq̃ꝫ p rata sua soluat. Eueit g interdũ ꝙ vn⁹ coꝝ fugere nititur symbo lo nõdũ soluto ꝛ intẽdit asportare ratã suã vt alij etiã soluãt p eo cõir. Talẽ dephensũ iustũ ẽ arrestari ꝛ ad symboli sui solutiõem cõpelli. Isto mõ moralr aia ꝛ corp⁹ peginantur sil in vi ta hac. ij. Coꝝ. v. Quãdiu sum⁹ in h mõo cor pore pegrinamur: faciũt expẽsas cões. qꝛ nec aia sn̄ corpe: nec corp⁹ sñ aia delectatur in peccã do. Istũ ẽ g ꝙ sic vterq̃ꝫ i delcãtõe in peccãdo pticipatsic vterq̃ꝫ p rata sua in ptria symbolũ sue portõis exoluat. Mõ sic ẽ ꝙ caro ẽ sic soci⁹ fugitiu⁹ ꝛ icõstãs ꝛ nollet soluere quicq̃ꝫ. Job xiiij. Fugit velut vmbra ꝛ nũq̃ꝫ in eodem statu

A

B

pmanet: deus ergo q̃ iust⁹ est ꝛ iusticias dili-
git: facit eã arrestari ꝑ infirmitatẽ ꝛ ꝯpellit eã
soluere q̃ꝫtũ iusticia exigit velit nolit. Math.
xviij. Misit eum ĩ carcerẽ donec redderet vni
uersũ debitũ. Exẽplum hui⁹ hẽm⁹ Esa. xxxvi.
de rege Ezechia: q̃ cum peccasset ꝯ dñm in h
q̃ sibi nõ fecerat cãticũ regr̃atorium ꝓ victoria
nobilissima quã sibi d̃s fecerat. iiij. Regũ. xix.
Qñ angel⁹ dñi ꝑcussit in vna nocte in castris
Sennacherib reg̃ assirioꝝ. clxxxv. milia. Of-
fensus ḡ dñs ꝯ ezechiã misit sibi infirmitatem
grauissimã. deq̃ egrotauit vsq̃ ad mortẽ. Mi
sit etiã ad eũ Esayã ꝓphetã q̃ sibi diceret. Dis
pone domui tue q2 morieꝛ tu ꝛ non viues. Et
fuit ꝓphetia ẜm ꝯminatõem ꝛ nõ ẜm p̄sciẽtiã
Et stati Ezechias ꝯuertit faciẽ suã ad parietẽ
ꝛ orauit cũ lachrymis dñm ꝛ fleuit magno fle
tu: et stati egresso esaya de palatio regio: ãteq̃
trãsiret mediã ꝑtẽ atrij, dicit dño ad esayã. Re
uertere ꝛ dic ezechie duci ꝑpli mei. hec dic dñs
Audiui orõem tuã ꝛ vidi lachrymas tuas ꝛ
sanaui te. die ꝫtio ascẽdẽs ĩ tẽplum dñi ꝛ addã
dieb⁹ tuis q̃ndecim ãnos. Et tũc tertio die a-
scẽdit in tẽplum ꝛ cãtauit illud cãticũ. Ego di-
xi in dimidio dieꝝ meoꝝ vadã ad portas ĩferi
rẽ. Ecce quõ ezechias q2 non soluerat deo q̃d
debuit. arrestat⁹ fuit ꝑ infirmitatem donec sol
uisset ꝑfecte. antiq̃ ei p̄res ꝓ victorijs eis ꝯcessis
diuinitus: cãtica regr̃atoria curiose solebãt ꝯpo
nere. sic̃ dicit mgr̃ in historijs. iiij. Regum. iiij.
Quarto infirmitas est hostĩ resisteñ expugna
tio. Caro eñ cõcupiscit aduersus spm̃. Spũs
aũt aduersus carnẽ. hec eñ sibi ĩuicẽ ꝯriant.
Ad Gal. v. Et iõ debilitas carnis est fortitu-
do spũs. Eccl. xxxi. Infirmitas grauis sobriã
facit aĩam. Vñ Bern. exponẽs illud apl̃i. Qñ
infirmor tũc fortior sum ꝛ potẽs. dic̃ sic. Quid
mirũ si hoste debilitato fortior efficiarꝫ: nisi for
te illã insanissimã dicã amicã q̃ nõ cessat ꝯcu-
piscere aduersus spm̃. Ex q̃b⁹ oĩb⁹ satis patet
q̃ sanitas corpis nõ ẽ nimis affectãda: nec in-
firmitas corpis nimis detestãda. ꝛ q̃ sup salu
tẽ corpis sapiẽtia est amãda: ꝓpter q̃d dic̃ meri
E to Salomõ sup salutẽ dilexi eã. Scd̃o ꝑpo
nit sapiam pulchritudini. Sup salutẽ inq̃t et
spẽm dilexi eã: nec mirũ. Spes eñ siue corporꝫ
pulchritudo ẽ bonũ defectiuũ. bonũ infectiuũ
ꝛ bonum deceptiuũ. Primo dico q̃ forma pul
chrytudo vel spẽs est bonũ defectiuũ. Nã cõ-
tinue fugit: ꝯtinue ꝑdit ꝛ diminuit. Vñ boe.
iij. de ꝯso. ꝓsa. viij. Forme ṽo nitor vt rapidus
est. vt velox ꝛ ṽnaliũ floꝝ mutabilitate fugaci-
or. Et infra estimãte q̃ꝫtũ vultus nimis corpis
bona dum sciat h̃ q̃dcunq̃ miramini tridua-
ne febris igniculo posse dissolui. De h̃ dicit.

Ouidius. ij. de arte amãdi. Forma bonũ fra-
gile ẽ q̃ꝫtũq̃ accedit ad ãnos. Fit minor et spa
cio carpitꝛ ipa suo. Nec viole sp̃ nec florẽt lilia
sp̃. et riget amissa spina relicta rosa. et tibi iam
venient si tã formosi capilli: Jã veniẽt ruge q̃ ti
bi corpus arent. et iõ dat ꝯñter bonã doctrinã
hoĩ q̃ vult se facere amabilẽ q̃ studeat animũ
suũ colere ꝑ ṽtutes et sciãs: q2 illa est pulchry-
tudo ꝑmanẽs vsq̃ ad mortẽ. Vnd̃ subdit. Jã
molire aĩm q̃ duret ꝛ astrue formã. Solus ad
extremos ꝑmanet ille rogos. Nec leuis inge
nuas pectus coluisse per artes. Cura sit et lin
guas edidisse duas. vic3 grecã ꝛ latinã. et eius
dẽ li. iij. dicit sic. Quã cito me misseꝝ laxant cor
pora rugis. et perit in nitido q̃ fuit ore color. ẽ
ḡ spẽs hoĩm bonũ defectiuũ. Vñ Eccl. Ne. xi
laudes hoiem in spẽ sua. nec spernas hominẽ
in visu suo. Scd̃o ẽ bonuꝫ infectiuuꝫ. raro
eñ ꝯiungiꝛ pudicitia ꝛ pulchritudo. Vnd̃ au
tor libri de varietate carminuꝫ ad iob. norma.
ij. dicit sic. Tria sunt feminum genera q̃ culti
iuuẽtutis agro absq̃ ꝯmitantib⁹ zizanijs ra
rissime ꝯualescũt. Elegãtia pulchrytudis: vi-
gor fortitudis ꝛ suauitas vocĩ. Pulchrytudo
eñ iuuenũ aliene ꝑdã libidis aut p̄done effic̃
castitatĩ. Fortitudo audaciaꝫ ingerit: audacia
ṽo ad iiurias ꝯmittẽdas ĩpellit. At ṽo q̃ vocĩ
amenitate p̄minẽt: lasciuia modestĩ: ludicra ꝑ
ficuis ꝛ iocosa serijs anponunt. Vñ Helinã
dus sic narrat. Vincenti⁹ li. iiij. c. cxcix. Diffi-
cile inueniꝛ aliq̃s leuis vocĩ ꝛ grauis vite: cuꝫ
q̃ ꝑpe vocis leuitas cantũ: vite grauitas plan-
ctũ desideret: Et subdit. Et vidi infinitos tã
viros q̃ꝫ mulieres seu feminas tãto vite peio-
res q̃ꝫto vocĩ meliores. Hec ille. Est ḡ pulchri
tudo siue spẽs bonũ q̃dã corpis q̃d nõnunq̃
mĩtis ẽ occasio magni mali. ꝛ iõ signãꝛ dr̃ Eccĩ
ix. Auerte faciẽ tuã a muliere cõpta ꝛ ne circũ
spicias spẽm alienã: ꝓpter spẽm mulieꝝ multi
perierũt. Et ex hac ꝯcupiscẽtia q̃si ignis exar
descet. Tertio spẽs corpalis ẽ bonũ decepti
uũ. Erigit eñ hoiem in supbiã aliq̃tiẽs: ꝛ sic ꝓ
pter formã carnis ꝑdit grãm mẽtis. Jn cuius
figurã legim⁹ Mat. xiiij. q̃ Herodes in ꝯui-
uio suo celebrãs diẽ natal' sui iussit occidi Jo
hannẽ baptistã. Herodes ĩterp̄taꝛ gl'iãs ĩ pel
libus: ꝛ signat de spẽ corpis gl'iantes q̃ tota ẽ
in pelle siue in supficie ꝛ nõ in ꝓfundo. Vnde
Boeti⁹. iij. de ꝯso. ꝓsa. viij. Si linceis inquit
hoĩes vterenꝛ oclis vt eoꝝ visus q̃q̃ obstãtia
penetraret. Nõne introspectis visceribus illud
alcibiadis supficie pulcherrimũ corp⁹ turpis-
simũ videreꝛ. Jgiꝛ te pulchꝝ videri nõ tua na
tura ẜ3 ocl'oꝝ spectantiũ reddit ĩfirmitas. hoc
ḡ gl'ians in pelle siue pulchrytudis celebrat su

um dic natalē dñi inanē gl'iaꝫ de bono tāvano qōnō opando sed nascēdo recepit, ꝛ iste statim occidit Johannē, .i. grām ꝓpter vanā gl'iam deceptus, Dan. xiij. Species decepit tc.

Lectio. XCIII.

Venerunt autē mi

v

hi oīa bona pariꝫ cū illa: ꝛ innumerabilis honestas ꝑ manꝰ illꝰ. Postq̄ autor declarauit q̄ntū bonū est colere deuꝫ qd vocaꝫ hic sapiā: qꝛ maiꝰ est oī bonore tpali, oī decore corpali, ꝛ omī valore mūdiali. Et sic ꝑ oñs q̄ hab et singlarē excellentiā. Hic ostēdit q̄ ipa habet generalē sufficientiā Et circa hoc duo facit. Primo narrat affluentiā diue liberalitatꝫ, Scdo vehemētiā humane iocūditatꝫ quā causabat in eo sapiā acq̄sita a deo. Scda ps ibi, Et letatꝰ sum in oibꝫ. Venerūt mihi oīa bona tc. Notāda est historia de Salomōe q̄ ponit. iij. Regū. iij. Salomō post mortē patris ꝓmotus ad regnū cū hostias imolassꝫ deuote, nocte sequēti apparuit ei dñs dicēs, Postula q̄d vis vt dem tibi. Cui Salomō. Dñe deus ego sum puer ꝑuulus ignorās egressuꝫ meū ꝛ exitū ꝛ tu elegisti me sup ꝑplm tuū q̄ est innumerabil' sic arena maris. Da mihi cor docile vt discernere possim int' bonū ꝛ malū ꝛ vt possiꝫ iuste iudicare ꝑplm. Placuit ista petitio dño. Et rñdit dñs ꝑ somniū Salomoni. Qꝛ postulasti ꝟbum hꝫ ꝛ nō petiuisti dies multos nec diuitias: nec aīas inimicoꝝ tuoꝝ: sꝫ postulasti sapiam tibi ad discernēdū iudiciū. Ecce feci ſm sermones tuos ꝛ ꝯcessi tibi cor sapiens ꝛ intelligens vt nullus ante te silꝭs tui fuerit nec post te surrecturꝰ sit. Insup ꝛ q̄ nō petiuisti ꝯcessi tibi, vicꝫ: diuitias ꝛ gl'iam. ꝛ si in p̄ceptis meis ambulaueriꝫ longos faciā dies tuos.

Ex hac historia ē notandū q̄ dei liberalitas est magna: qꝛ nō solū qd iuste petiꝫ ꝯcedit, immo dat ampliꝰ q̄ petaꝫ. Circa hāc materiā solent notari isti ꝟsus. Plus dore q̄ tollat rogitaꝫ polliceaꝫ. Job Salomō deus ꝟga florente probaꝫ, quoꝝ sensus est q̄ tāta est diua liberalitas q̄ qñ aufert hoī bona tpalia ad eius experientiā ꝛ meritū: vt in Job, ꝛ iterū reddit ei plus q̄ abstulit. Scdo plus ꝯcedit q̄ petitur Tertio plus tribuit in effectu q̄ exp̄mit in ꝑmissione. Et ista tria ꝑ tres historias sacre scripture declaranꝫ. Primū signū liberalitatis diuine videlꝫ q̄ plus reddit q̄ abstulit, patet de Job cuiꝫ deus abstulit primo tam ꝑlem q̄ substantiā, videlꝫ septē filios ꝛ tres filias. septem

A

milia ouiū ꝛ tria milia cameloꝝ, v. iuga boū. v. m. asinaꝫ sic pꝫ Job, j. Cū aūt iob ꝑfectā deo i oībus exhibuisset patiam. Placuit Job facere restitutiōem plenariā ablatoꝝ ꝛ nō solū restituit sed oīa bōa sua mobilia duplicauit. Job vlti. Addidit dñs q̄cūq; fuerāt iob duplicia. Cū em̄ ꝑus habuisset septē milia ouiū. habuit i fine, xiiij. milia ouiū, ꝛ sex milia cameloꝝ, ꝛ mille iuga boum ꝛ mille asinas. Patet ḡ q̄ dn̄s plus dat q̄ tollit Scdm signū diuine liberalitatis imo expimentū est q̄ plus tribuit q̄ rogaꝫ, et hꝫ declaraꝫ in historia supꝰ posita de Salomone et habetur tertio Regum tertio capitulo, et scdo Paralipomenon ca. pmo. Tertium experimentū diue liberalitatꝫ ē q̄ plus tribuit promissum implēdo q̄ exp̄ssit ꝑmittendo, ꝛ istud patet ꝑ historiā q̄ poniꝫ Numeri, xvij. vbi legimus q̄ cū essent, xij. tribꝫ filioꝝ israel. ꝛ dñs sacerdotiū ꝯtulisset tm̄ vni tribui: vicꝫ leui, murmurauerūt alie tribꝫ ꝯ Moysen ꝛ Aaron ꝛ allegabant q̄ rōnabile foret q̄ de aliq̄ alia tribu forent siliter sacerdotes. Allegabāt etiā q̄ forte deo placeret q̄ etiā de q̄libet tribu forēt siliꝫ sacerdotes, ne tanta dignitas vni domui ꝛ tā paucis traderēꝫ ministris. Dicit ergo dñs ad Moysen q̄ acciperet, xij, virgas duodeci p̄ncipum et scriberet in vnaquaq; ꝟga nomē p̄ncipis cuius erat: excepta virga tribus leui, qꝛ in illa iussit dñs scribi nomē aarō. Similiter iussit dominus q̄ preter virgas istas duodecim: acciperet vnam aliā que foret virga ꝯmunis omnis tribuum in qua noīa oim tribuuꝫ scriberentur, ita q̄ essent in vniuerso virge. xiij et precepit Moysi q̄ cum ab eis virgas singulas accepisset ſm formam predictam poneret eas in tabernaculo coram domino vna nocte et promisit q̄ illius virga quem eligeret ꝑ officio sacerdotis q̄ in crastino germinaret, et si illa virga tertiadecima que fuit virga cōmunis omnium germinasset: signuꝫ foret q̄ de q̄libet tribu fierent sacerdotes, vt sic per istō miraculum cessaret murmur populi de sacerdotio contra Moysen et aaron. Factis ergo oībus istis redijt Moysen in crastino et inuēit virgam Aarō germinasse, floruisse et folijs dilatatis amigdala protulisse. Ecce declaratuꝫ est populo pro semper q̄ tantū apud Aaron et stirpem suaꝫ, Deinceps sacerdotij dignitas permaneret. Patet ergo q̄ deus plus impleuit in opere, quam pollicitus erat in promissione. quia non promisit nisi germinationem et contulit germinatiōem, floritionem cū folio ꝛ fructu. Ex q̄bꝫ pꝫ sensus istoꝝ ꝟsuū, tria experimēta diue liberalitatꝫ ꝯtinētiū, plꝰ dare tc.

Medlā aūt historiā de istis tangit Salomō in littera hui⁹ lectōis dicēs. Venerūt mihi oīa bona pariter cū illa. s. sapientia de dono dei. vñ dicit glosa hic. Quicūqꝫ xp̄i pcipit noticiā que hic sapientia dr: omniū pariter hic ꝓtutūz habet grām ꝛ in futuro vitā eternā. Et innumerabilis honestas p manus illi⁹. Innumerabilis: qꝛ perpetua ꝛ eterna. Temporalis eñ q̄ꝫtacūqꝫ fuerit intensa et prolixa: numerabilis est cū tps sit numerus motus ꝭm ꝑus ꝛ posterius. iiij. phisi. Sed honestas eterna ꝛ innumerabilis est. ꝛ infinita apte post. Honestas vno mō ē idē q̄ ꝓtus: ꝛ honestū idē est q̄ ꝓtuosum Et sic accipit Aristo. honestū. viij. ethi. vbi distinguit tres spēs amicitie ꝭm tria amabilia. vicꝫ vtile delectabile ꝛ honestū. Et sic accipit in tractatu illo q̄ sic incipit. Moraliū dogma pħoꝝ. vbi auctor loquēs de ꝯsilio dicit q̄ triplex est deliberatio ꝯsilij capiēdi. Pria ē de honesto tm̄: an vicꝫ illud de q̄ ꝯsiliū petit sit honestū aut ñ. Scda ē de vtili an sit vtile vl ñ. Et tertia de ꝯflictu vtriusqꝫ. qꝛ si aliqd sit vtile et nō honestū. i. ꝓtuosū ꝛ iustū: nullo mō est eligēdū. Vñ narrat valeri⁹ ad tyberiū li. vj. ca. v. q̄ themistocles athenienſ strēnuitate ꝛ prudētia patriā suā debilitatā cepat ad statū pstinū repare. Xerxem regē cū suo exercitu fugauerat de grecia ꝛ cepit recolligere tā potentiā q̄ꝫ thesaurū ꝛ anhelare ad hoc q̄ athenien̄. obtineret ꝑncipatū grecie. Iste ḡ themistocles intrauit q̄dam die cōcionē. h̄ est ꝯgregatōem potentū ꝛ sapientū de ciuitate athenien̄. et dicit se deliberasse de q̄daā negocio qd si possit ad effectū pduci: nihil magis pplo atheniensi esset ꝓficuum: fuit tñ tale qd oportuit celari ꝛ occultari. Vñ petiuit a cōtione q̄ vn⁹ de septē sapientibus ei deputaret cui deliberatōem suā cōicaret occulte: ꝛ si eā ille approbaret: poneret in effectū. Datus est ḡ q̄dam sapiēs q̄ dicebat Aristodes. dicit ḡ se deliberasse istud qd si subito darēt insultū ad naues lacedemonioꝝ: q̄ oēs in vna classe fuerunt in mari vicino ꝛ eas stati incenderet. ipi fierent dñi maris ꝛ sic mlto potētiores lacedemonijs effecti: obtinerēt de facili toti⁹ grecie ꝑncipatum. Isto audito rediit Aristodes ad cōtionē. ꝛ dicit. sicut inq̄t consiliū themistoclis est vtilissimū: ita et oīno iniustū nec publicauit vlteri⁹ quale fuit. Statim tota contio acclamauit: qd equū ñ nō est: nec expediēs nobis erit. Et iussit oīno q̄ themistocles desisterat ab incepto. Vñ apud antiquos ꝛ ꝓtuosos nihil fuit vtile nisi qd fuit honestū. idē iustū et ꝓtuosum. Dicit ḡ Salomō q̄ aduenit sibi innumerabili honestas p man⁹ sapie idē ē p exercitum ꝛ operationes virtutum.

B

Lectio. XLIIII.

Eletatus sum in

e oibus qm̄ antecedebat me ista sapientia ꝛ ignorabā qm̄ oim bonorum mater est. Postq̄ꝫ Salomō declarauit affluentiā diuine liberalitatꝫ in ꝯcedēdo sapiam deuotꝫ ꝑcibus postulatā. Hic ꝯñter declarat vehemētiā humane iocūditatꝫ quā mēs hūana ꝯsequitur p sapiam impetratā. Et circa h̄ duo facit. ꝑmo oñdit quō p sapiam reddit hō ꝯpositus secundo quō ad sapiam sit hō dispositus. scda ps ibi. qm̄ sine fictōne. Circa primū duo facit primo narrat Salomō quō sapia sibi ꝯtulit. abundatiā scīē iocūditatꝫ. scdo quō ab eo abstulit ignorantiā inate cecitatis. scda ps ibi. et ignorabā. Narrās ḡ quō p sapiam. i. p scīē cōuersatōis ꝯscīam hūit abūdantiā iocunditatꝫ dicēs sic. Et letat⁹ sū in oibus qm̄ añcedebat me ista sapia. Letari dꝫ iust⁹ ꝛ merito tā in pñti q̄ꝫ in futuro. In pñti q̄dē de trib⁹: de sui dñi infinita bonitate. de sue ꝯsciē puritate. de sui pximi ꝓsꝑitate. Prio ḡ dꝫ iust⁹ letari de sui dñi infinita bonitate. In ps. Letabit iust⁹ in dño et spabit in eo ꝛ laud. oēs recti corde. Est eñ leticia dilatatio cordis. sic tristicia est cordis constrictio. Cor āt iustoꝝ sic ē dispositū. q̄ lata ps est ꝓsus supi⁹ apd deū. ꝛ stricta ps ꝓsus mōm Et iō cor iustoꝝ sp ē letū de deo. dr eñ leticia q̄si laticia a latitudie. Vñ sicē lāpas in ecclesia q̄ꝫdiu hꝫ suā latitudinē ꝓsus supi⁹ ꝯtinet lumē ꝛ oleū. ꝛ qñ subuertit vt con⁹ lāpadꝫ ꝓtat supi⁹ ꝛ latitudo inferius tūc lumē extinguit ꝛ oleū effundit. Ita moralit q̄ꝫdiu cor hoīs hꝫ suā latitudinē ꝓsus celū et conū ꝓsus terrā. continet lumē grē ꝛ oleū charitatꝫ qñ subuertit totū extinguit. Et qꝛ cor hoīs sp dꝫ hēe latitudinē ad deū. iō sp dꝫ hēe leticiā de deo. vñ ps. Iubilate deo oīs ter. ser. ꝛc. Scdo dꝫ letari in sue cōsciē puritate. Letet mōs syon ꝛ exultēt filie iude. Syon interptat specula. Est aūt specla locus alt⁹ ꝛ eleuat⁹ a q̄ hō pt de facili ꝯspicere a se pcul. sic i turrib⁹ castroꝝ ptꝫ. Mōs syon est animus viri iusti. altus per contemptū terrenoꝝ: et aptus ad speculandum a remotis per consideratōem celestium et futuroꝝ. In isto monte debet esse leticia et quies. in cacumine altissimoꝝ montium nō fiunt turbationes vētorum nec pluuiarū. sed est quies et serenitas semper. Et eodem modo est in mente viri iusti quia sicut docet Seneca. Mēs sapientis est sicut celum supra sperā lune vbi non fiunt peregrine impressiones. Sed si in mēte iusti cōtingat turbatio per peccatum: habet statim remedia ꝯfessiōs. et ideo exultēt filie iude. q. d.

A

nō solū letari dn̄t inocētes ꝛ pfecti in sue ꝯscie
puritate:ȝ etiā penitētes ꝛ ꝯfessi. Juda ei con
fessio interp̄tat. Dic̄ hypocras in āphorismis
suis ꝑte. vi. Desipiētie cū risu facte securiores,
q̄ ꝓo cū sollicitudie molestissime. Uult dicere
ꝙ in īfirmis ꝯtīgit duplex alienatio mētꝫ q̄n-
qꝫ cū risu ꝛ leticia. q̄nqꝫ cū desolatōe ꝛ tristicia:
Pria desipiētia ē de facili curabil'. Scd̄a ō dif
ficili, qꝛ ꝓuenit de materia melācolica q̄ est dif
ficil' ad dirigēdum. Mo ꝛalit' oīs peccās desi-
pit ꝛ alienatōem mētꝫ patit'. Uū de ꝑctōꝛibus
dr̄ Esa. j. Dereliq̄rt dn̄m, blasphemabāt sctm̄
israel: abalienati sunt retrorsū. Int' iustos tn̄ ē
diuersitas. Nā q̄dā desipiūt cū tristicia despe
catōis de dina miscōiaꝛ sacramētꝫ eccl'ie, ꝛ tal'
desipiētia ē molestissima, sic̄ desipit Cayn Ge
nes. iiij. Maior ē iniq̄tas mea q̄ꝫ vt veniā me-
rear. Alij peccāt ꝛ desipiūt, ȝ tn̄ cū leticia spei
de dina mīa in p̄s. Scd̄m m̄ltitud inē doloꝝ
meoꝝ cō. t. leti. aīam meā. Tertio dēt letari iu
stus in p̄nti de sui ꝓximi ꝓsp̄itate, sic̄ vnū me-
brū letat' de alteri⁹ sanitate ꝛ tristat' de ei⁹ īfir-
mitate, dicūt ei boni de suis ꝯfratrib⁹ sup illō
j. Mach. xij. Sic̄ fas ēet decet memisse fratrū
letamur itaqꝫ de glīa vr̄a. Dic̄ꝫ Salomō. Le
tatus sū in oīb⁹, nec miꝝ, qꝛ ad Ro. viij. Diligē
tib⁹ deū oīa cooperant' in bonuꝫ siue sint ꝓspe
ra siue sint aduersa. Prouer. xij. Nō ꝯtristabit
iustū q̄cq̄d ei acciderit. Et iō nl'la fortuna ma-
la ē apd̄ sapientē: sicut declarat Boeti⁹ iiij. de
ꝯso. ꝓsa. vij. ꝙ q̄libet p̄t formare fortunā suaꝫ
sicut voluerit. Si ei est aspa ꝛ sustinet eā patiē
ter: facit eā meritoriā ꝛ occasionē merēdi. Si ē
leta ꝛ bn̄ ea vtit' bona sibi fit. Et iō dicit phia
Boe. In vr̄a situ est manu q̄lem vob fortunā
formare malitis. Oīs eīn̄ q̄ videt' aspa: aut ex-
ercet aut corrigit. aut punit. h̄ est. Oīs aduer-
sa fortuna aut exercet ꝑfectos, aut corrigit im-
ꝑfectos, aut punit iniustos. Et iō signāt' dicit'
i. Thessa. ij. In oīb⁹ grās agite: Ad Phil. iiij.
Scio hūiliari: scio et abūdare, vbiqꝫ ꝛ in oīb⁹
institut⁹ sū, ꝛ satiari ꝛ esurire ꝛ abundare ꝛ pe-
nuriā pati. oīa possū in eo q̄ me ꝯfortat. Leta-
tus sū ḡ i oīb⁹ Sꝫ q̄re, Certe qꝛ āncedebat me
sapīa ista, i. timoꝛ dn̄i, qꝛ initiū sapie timoꝛ dn̄i,
vl' cult⁹ dei deuot⁹, q̄ vocat' pietas, Job. xxviij
Ecce timoꝛ dn̄i ip̄a ē sapīa ꝛc̄. Ista sapīa dꝫ sp
hoīem p̄cedere ꝛ viā ondere ꝛ preparare. Pro
uer. iiij. Ocl'i tui recta videāt ꝛ palpebre tue p̄-
cedāt gressus tuos. Sūt tn̄ duo genera hoīm
q̄s sapīa nō p̄cedit, videlꝫ ipetuosi ꝛ accidiosi
hoīes ei capitosos p̄cipites ꝛ ipetuosos nō p̄-
B cedit sapīa ȝ stulticia. Dicit em̄ Sen̄, ꝙ duo
maxime sunt ꝯtraria ꝯsilio festinatio. s. et ira
Et iō iracundi ꝛ impetuosi nunq̄ꝫ dabūt sapi.
ens ꝯsilium. Indiget em̄ q̄ete ꝛ deliberatiōe.
Uñ Seneca, de q̄tuoꝛ ꝟtutib⁹. Prudentꝫ pro
priū est examinare ꝯsilia ꝛ nō cito facili crude
litate ad falsa ꝓlabi. Uñ tales nō p̄cedit sapi
entia: ȝ aliq̄n subsequit', qꝛ ꝑ sue p̄sumptionis
penā addiscūt alias caut⁹ negociari. Secun
do accidiosos nō p̄cedit sapīa, qꝛ negligentes
sunt in ꝓuidēdo ꝛ p̄ordināndo ante tp̄s. Et iō
cū tp̄s trāsierit tūc erit nimis tarde. Et iō dic̄
Seneca de copia ꝟboꝝ siue de q̄tuoꝛ ꝟtutib⁹
cardinalib⁹. Si prudēs esse cupis in futuꝝ ꝓ-
spectū itende. ꝛ q̄ p̄nt ꝯtingere aīo tuo cuncta
p̄pone: nihil tibi subditū sit, ȝ ante totū ꝓspi-
cias nā q̄ prudēs e nō dicit nō putaui h̄ fieri.
qꝛ nō dubitat ȝ expectat. nō suspicat' sed cauet
Istud ē ꝯ sero penitētes ꝯ ordinatōem dei de
suo statu differētes ꝯ illos q̄ sunt de amicꝫ su
is carnalib⁹ nimis ꝯfidētes, ꝛ ꝓpter h̄ de salu
te propria disponere differūt. alit' ē de sapienti
bus ꝛ iustis, qꝛ tl'es sp āncedit sapīa, iuxta illō
Eccl'i. iiij. Sapīa filijs suis vitā īspirat ꝛ susci
pit inq̄rentes se et p̄ibit ī via iusticie. Sic er-
go patet ꝙ sapīa ꝯfert abūdanciā scē iocūdita
tis. Scd̄o anfert ignorātiā inate cecitatis. Et
q̄ītū ad hoc subiungit' in lr̄a. Et ignorabam
q̄m̄ oīm bonoꝝ mr̄ est ip̄a ei q̄ dicit Eccl'i. xxiiij
Ego mr̄ pulchre dilectōis ꝛ timoꝛ ꝛ sctē spei
Sapīa em̄ magꝫ dr̄ mr̄ q̄ꝫ pr̄. qꝛ sicut pr̄ ē cau-
sa p̄ncipal' in generatōe plus et mr̄ scd̄aria. qꝛ
p̄ncipiū ē passiuū. ita in oī opatōne meritoria
deus est sicut pr̄. ꝛ humana industria sicut mr̄
Et loquit' de scīa methaphorice: imaginando
sapīam q̄si q̄ndam ꝑsonā. sicut fecit Boeti⁹ li.
suo de ꝯsolatōe phīe ꝑ totū. Cuius ꝑsone de-
scriptōem ponit Boeti⁹ libro p̄mo ꝓsa prima
talem refert sibi iacenti in lecto apparuisse ꝛ ca
sum suū de antiq̄ ꝓsperitate deflenti: mulierꝫ
q̄ndam forme reuerēd e: fulgentib⁹ oculis co
lore viuido ꝛ inexhausti vigoris, q̄uis etate ꝑ
uecte, in statura fuit discretionis ambigue, qꝛ
aliq̄n apparuit quasi stature ꝯmunis humane
aliq̄n videbat' celum pulsare capitis sui verti
ce. Aliquando etiā vltra celum videbat' caput
eleuare intm̄ ꝙ hominū respicientiū frustraba
tur intuitum. Uestes habuit quas sibi pro-
prijs manibus idissolubili materia subtili ar
tificio fecerat. In quaꝝ summitate theta lr̄a
greca. in inferiori margine. P littera scribeba
tur. In dextra portabat libelluꝫ. in sinistra sce
ptrum. Istius descriptionis intellectus est ta
lis. Philosophia siue sapientia in sexu descri-
bit' mulieris, qꝛ phīe idem officium conuenit
moraliter qd̄ naturalit' ꝯuenit mulieri. Sicut
ei mulierꝫ officiū est vitū gere. et postea ad suf
ficientē etatē de semetip̄a nutrire i cē naturali.

ita phie debetur virum inesse morali parere ⁊
nutrire. In cuius signū antiq̄ phi philosophi
am vocauerunt matrē suam. sicut Plato ⁊ de
mosthenes dixisse legunt in li. de vita phorꝫ
Uñ isti duas mřes se habere fatebant habe-
re: videlicet naturā ⁊ phiam. de quibꝰ matribꝰ
fuit eoꝝ sentētia: Natura nos genuit morta-
les et rudes: sed phia nos genuit diuinis vir
tutibꝰ iformatos. hec est ergo causa q̄re apud
oēs tam grecos q̄ꝫ latinos phia pingebatur ī
specie mulieris. Oculi fuerunt fulgentes .i. lu
men ꝓpriū hn̄tes. q2 phiam nihil obscurū pōt
latere. Color āt erat viuidꝰ et vigor inexhaustꝰ
q2 ꝟitas phie demōstratōibꝰ icorruptibilibꝰ ē
ꝯnexa: ⁊ tñ adeo est antiqua ꝙ nō est nostri tē
poris: q2 ante humanā adinuentōem ab eter-
no fuit possessio diuina. sicꝰ dr Eccl. j. Oīs sa
pientia a dño deo est: ⁊ cū ipso fuit semꝑ: et est
ante euū. Statura fuit discretionis ambigue
q2 mō sibis ꝯmuni staturē humane. mō celum
pulsare. mō celū transcendere videbat: ad desi
gnandū ꝙ in aliq̄ sui parte tractat de moralibꝰ
de naturalibꝰ. ⁊ de his q̄ homo ꝯphendere pt
In aliq̄ de celestibꝰ q̄ vix homo attingere va-
let: sicut in astronomia. ⁊ aliqñ de supcelestibꝰ
puta de deo ṗmo motore ⁊ intelligentijs: in q̄
bus multa nos latent ꝑtractatꝰ. Uestes subti
lissime sunt septē artes liberales: q2 sicut corpꝰ
sub veste tegit ⁊ ornatur: ita phia sub scientijs
sermocinalibꝰ: q̄ sunt grāmatica: rhetorica et
dyalectica. ⁊ sub geometrie dimensionibꝰ. arit
metrice proportōibꝰ: musice modulatōnibus
cooperit: ⁊ velut suis ornamentis vestit. ⁊ ta-
men istas vestes philosophia texuit manibꝰ su
is ex materia indissolubili ⁊ subtili artificio. q2
licet dicte scie sint vestes exornatiue philoso-
phie: subiectiue ptes nihilominꝰ sunt demon
strationibꝰ subtilissimis ꝯnexe. In supiori ꝑ-
te lr̄a theta scribebat q̄ valet tm̄ q̄ꝫtum T. ⁊ si
gnificat theologiā. In inferiori margine p lit
tera greca scribebat ⁊ significat practicā. Et in
ter istas lr̄as ad scalaꝝ modū quidā gradꝰ in
signiti fuerunt. quibꝰ ab inferiori elemento .i.
p vsq3 ad supius quod est t eēt ascensus. ⁊ tm̄
vult denotare: vicz ꝙ ad phum ꝑtinet aliquā
do ꝯpari. aliqñ studere vite ꝯtemplatiue. ⁊ a-
liqñ indulgere vite actiue. Et q2 vita actiua si
ue practica ꝑ ꝯtemplatiuā regit ⁊ ꝯsistit circa
tꝑalia ista administranda. vita vero ꝯtemplati-
ua circa eterna consistit ⁊ celestia. Ideo littera
theologie capitalis in supiori margine. Pra-
ctice vero lr̄a in inferiori fimbria ponebat. Et
inter has scalaꝝ gradus extiterunt. vt rōnabi
lis fieret ascensus ⁊ descensus ꝑ tpe. nunc ab
actiua ad ꝯtemplatiuā. nunc econtra descen-
sus. Circa tamen vestes phie notat Boetiꝰ
quasi duos defectus. vnus erat ꝙ obducte e
rant q̄dam caligine neglecte vetustatis. Sic
videmus in antiq̄s imaginibꝰ pulueribꝰ ⁊ a-
raneaꝝ telis obtectis. Alius defectus erat ꝙ
vestes phie erant aliquibꝰ in partibus violēt
lacerate. Primū significat ꝙ phie ornamenta
cuiusmōi sunt scꝫ ille scie liberales de quibus
ṗdictū est nō habētur in tanta veneratōe. nec
in tam cōi exercitatione modernis tpibꝰ sicu
antiquitus habebant sed sunt q̄si neglecte et
obliuioni tradite nisi apō paucos. Scōm de
signat diuersas sectas ⁊ varias opiniōes phi
losophantiū vñ cuiꝰ vnus accepit vnā ꝑticulā
et alius aliā. ⁊ sic phiam scōm apparentiā lace
rant q̄ꝫuis in ꝟitate lacerari nō possit. cū ipsa
indissolubili materia sit effecta. In manu dex
tera portauit libellos ⁊ in sinistra sceptrū. ad
denotandū ꝙ duo sunt opa sapientis. vicz in-
formare ⁊ castigare. Et libellos habuit in ma
nu dextra. q2 nobiliꝰ opus est docere q̄ꝫ puni-
re. Liber em̄ denotat informatōem ⁊ sceptrū
punitōem ad denotandū silr̄ ꝙ in sapiente
dñt esse prudentia ⁊ iusticia. Habuit hec ima-
go libellos ꝑ quos prudētia denotat in dextra
⁊ sceptrū ꝑ qō designat iusticia in sinistra. Et
hec est descriptio phie sm̄ Boetiū. Athenien
ses vero ṗter istū modū phiam triplr̄ descpse
rūt. Aliq̄ sic dñam delicatā iacentē. Et sic im-
ꝑatricē stantē. Aliq̄ sicut reginā in cathedra se
dentē. Primi mouebant ex hoc qō dr. vq̄. phi
losoꝝ: In q̄escendo namq3 ⁊ sedendo aīa sciens
fit ⁊ prudens. Et iō ad denotandū ꝙ sine quie
te ⁊ pauce in tribulatōibꝰ seculi ⁊ sensualitatis
nullus pt sciam adipisci. Leticiā aūt phie q̄t-
tuor ꝑsone portabāt. due in spē iuuenū .s. phi-
los ⁊ thopos .i. amor ⁊ labor. ⁊ due in spē puel
laꝝ .i. philomena ⁊ agrimena .i. cura ⁊ vigilia.
sm̄ Hugo. in didasco. licet expositor Boetꝗ
Guilhel. medicus dicat ꝙ oēs quatuor ha
buerūt spēs puellaꝝ. Scdo inē athenienses fu
erūt alij qui depinxerūt quasi imꝑatricē stantē
⁊ hoc in ianuis temploꝝ. ⁊ sup caput suum sic
erat scriptū. Usus me genuit: memoria me pe
perit. Odiui stultos ⁊ opa ignara. Tertio de-
pingebat in ṗtorijs sic regina sedēs in cathe-
dris cui sub ascellis ordinabant duo reueren
di senes hinc ⁊ inde q̄ vno genuflexo sugebāt
māmillas. Ipa ꝟo sup vtrūq3 manꝰ q̄si ꝯfouē
do extendit. Sic ergo in ṗtorio depingebat
ad denotandū ꝙ sine sapientia veritas iudi-
cij exerceri nō potest. et ꝙ iudices quantumcū
q3 senes vel experti sint. semper indigēt nouo
sapientie nutrimento. j. Petri. ij. Sine dolo
lac ꝯcupiscite vt in eo crescatis. in sa. ⁊ Eccl. xxv.

Qõ speciosum canicici iudiciũ z pbyteris cõ-
gnoscere ɔsiliũ, q̃z speciosa veteranis sapien-
tia z gloriosus intellectus z ɔsilium.

Lectio. XL

Q Uam sine fictio-
ne didici, z sine inuidia comico et
honestatẽ illius nõ abscõdo. Post
q̃z Salomon declarauit q̇ sapia causat in ho-
mine sancte ɔuersatõis iocunditatẽ. Hic ostẽ-
dit q̃lem requirit ab hoĩe dispositionis stabilita-
tem. Et informant in hac littera specialiter vi-
ri scolastici quo ad tria, vicz q̇ habeant zelum
soliditatis in intellectu, motũ placide chari-
tatis in affectu, z signuz intime bonitatis i ef-
fectu. vt sic veritas in addiscendo, charitas i do-
cendo, z bonitas in viuendo. Quãtum ad pri-
A mũ dicit sic. Quã sine fictione didici. Notan-
dũ q̇ in addiscendo virtuosum est intelligere
modũ z finẽ z ordinẽ. Debet eñi deuotus sco-
laris pponere vtilitatẽ subtilitati, humilitatẽ
sublimitati, z soliditatẽ vanitati. Primo vtili-
tas pponẽda est subtilitati. Mathei. xi. Tol-
lite iugũ meũ sup vos et discite, q̇z mitis sum z
humilis corde. Vñ Señ. in q̃dam epla ɔtra
insistẽtes supuacuis dicit sic. Quid te torques
in illa q̃one quã subtilius ẽ ɔtẽpsisse q̃z solue-
re. z epla. lxxiiij. in libris coĩb'. xlviij. deridet
nimio loice vsq̃z ad sensũ insistẽtes. Et dicit sic.
Mus inq̇t sillaba est. Mus caseũ rodit. Sil-
laba ergo caseuz rodit. Putasne me nũc non
posse soluere. Quid mihi ex ista inscia pꝛiculuz
iminet. Quid incomodũ. sin dubio verẽduz est
ne qñ in muscipula sillabã capiã. Aut ne qñ si
negligentioꝛ fuero caseũ liber comedat. O in-
quã pueriles ineptias z infra. Si multũ sup-
esset etatis pce dispensandũ esset vt sufficeret
necessarijs. Nũc aũt q̃ demẽtia est supuacua
discerẽ in tanta tpis egestate, hec Seneca. Jõ
Aristo libro de pomo declarãs phie vtilitatẽ
z loquẽs de loica dicit sic. Hec scia est vtilis z
est vtilis vt scorpio in tyriaca, q̃ licet sit vene-
nũ si tñ detur patienti dolorẽ minuit z pstat re-
mediũ. Vult dicere q̇ sicut scorpio in tyriaca
nihil valet sanis sed tm̃ a scorpione pcussis.
ita loica nõ valet homĩ nisi dũ a sophistis af-
fligit. Et iõ subdit. Decet phum scire oẽs hu-
iusmodi rõnes, eo q̇ sophistice non . fallatur
et intelligat locos z proportiones in quibus
fiet ei sophima. Scdo pponenda est apud bo-
nũ scolarẽ humilitas sublimitati. Soli hoĩes
bene pficient in discendo qui a nullo discere.
erubescunt. Vñ Hiero. in epistola ad pauli-
num scribit de Apollonio q̃ quasi totũ mũdũ
vt disceret circuit. Sic inueit vir ille vbiq̃z q̃d
addisceret: vt semp pficiens se melioꝛ fieret. et
iõ signant dicit ps. Bonũ mihi q̇ humiliasti
me vt discã iustificatões tuas. q. d. q̇ sine hũi-
litate eas discere nõ valerem. Tertio pponen-
da est soliditas verboꝝ vanitati. q̇z ɔmendat
studiũ et doctriã. Querit vtrũ liceat religio- B
sis intendere studio scripturaꝝ, q̇ nõ. Sũme
vitanda est ab oĩ religioso supbie occasio.
Juxta illud. i. Coꝝ. viij. Scia inflat: charitas
aũt edificat. Eccẽs. i. dr̃: q̇ in multa sapia multa
sit indignatõ. Preterea Greg'. ij. dia. narrat
de beato Benedicto q̃ fuit pcipuus in religio-
ne q̇ recessit a studio lraꝝ nescius z sapienter
indoctus: ergo ad eius exemplũ tenent religi-
osi studiũ deserere. Preterea btũs Franciscus
in regula sua dicit sic. Moneo z exhortoꝛ i do-
mino Jesu xpo vt caueãt fratres ab oĩ super-
bia z vana gloria z inuidia z sollicitudine hu-
ius seculi detractõe z murmuratõe z nõ curãt
nescientes litteras, lras discere: sed attendant
q̇ sup oĩa dñt habere spm̃ sanctum. Preterea
Greg'. xiij. moꝛa. sup illud Job. xvi. Hostis me-
us terribilib' oclis me intuitus est. dicit sic. q̇
sicut incarnata veritas in pdicatõem suã paupe-
res idiotas elegit z simplices, ita antixps in fi-
ne mũdi assumet ad suã pdicatõem astutos z di-
uites, ac sciaz mũdi hñtes electur' ẽ. Cũ ergo pdi-
catores xpi pdicatorib' antixpi debeant eẽ dis-
similes, videt q̇ debeant esse idiote simplices
mũdi sciam nõ habentes. Preterea in ps. dicit-
tur. Qm̃ nõ cognoui litteraturaz introibo in
poꝛ domini. Glo. i. in vtutem xpianã. Sed p-
fectio virtutis xpane maxime ɔuenit religiosis
ergo nõ ptinet ad eos insistere studio litteraꝝ.
Pretea si sic, tũc liceret eis adipisci gd' z hono-
res studij. Cõseqnẽs falsum: q̇z tũc liceret eis fi-
eri pfessores sciarũ z magistrari z magistri vo-
cari. Sz hoc videt eis illicitũ: q̇z apparet esse con-
tra xpi ɔsiliũ Mat. xxiij. q̃ reprobans tales q̃
magistrari volebãt z magistri nominari: dicit
sic. Amant pores recubitus in cenis. primas
cathedras in synagogis z salutationes in fo-
ro z vocari ab hoĩbus rabbi: vos autez nolite
vocari rabbi. vnus est eñi mgr vester. Omnes
aũt vos fratres estis. q̃ ɔtra ɔsiliũ xpi est q̇ re-
ligiosus vocet magister vel amet cathedrã in
cenis vel in scolis sed tm̃ vocari frater. Prete-
rea. xvi. q. i. Monach'. Monachus nõ docẽ-
tis sed plangentis habz officium. Sed oĩs
canonici z alij religiosi eodẽ iure censent vt ex-
tra de postulando ex parte. et extra de sta. mo.
q̃z dei timorem. ergo nõ licet religiosos habe-
re officiũ doctorum. Preterea nõ tenet minus
ad pfectã hũilitatẽ q̃z ad pfectã pauptatẽ, s ad
pauptatẽ sic tenet, q̇z nllũ dñiuz pñt recipere.

ergo nec aliquē honorē. q2 sicˀ dominiū repu-
gnat paupertati ita honor humilitati. Magiste
riū aūt sine honore nō ↄfertur Ad oppositū
arguitˀ sic Esa.v. Propterea captiuus ductus
est populus, q2 nō habuit sciam. Glo. q2 nolu
it habere sciam. ergo si volūtarius defect⁹ scīe
punitˀ a deo: studiū sciētie erit laudabile. Pro
pterea Hiero. ad rusticum monachū. Nunq̄
de manib9 tuis ⁊ oculis tuis recedat liber. Et
infra. Ama sciam scripturarum ⁊ carnis vicia
nō amabis. Item Hiero. ad paulinū p̄sbyterꝝ.
In oēs diuīe scpture historie libros p totū aīat
paulinū per studiū scripturaꝝ ⁊ ad ingressum
religionis, vbi inter alia sic dicit. Sācta quip
pe rusticitas solū sibi prodest, ⁊ q̄ntum edificat
ex merito ecclesiā xp̄i, tm̄ nocet si destruentib⁹
nō resistat. Et infra versus finē. Oro te frater
carissime inter hec viuere ista meditari, nichil
aliud nosse, nihil aliud q̄rere. ⁊ loquitˀ de libris
scripture sacre. et subdit. Nōne tibi videtˀ tam
hic in terris regni celestis habitaculum.

C Ad istā q̄stionē dicendū q̄ oīs religio ad colē-
dum deū instituitur. Colitˀ aūt deus p opera
charitatis ad deū et ad proximū, tam p opera
vite ↄtēplatiue q̄ per opa vite actiue. Intˀ ope
ra aūt vite actiue est diuersitas, q2 q̄dam ↄdepē
dent imediate a ↄtemplatione et ad ↄtempla-
tōem ordinantˀ, ⁊ tale opus est docere. Quedā
ordinantˀ ad ↄtemplatōem sed nō imediate sicˀ
est visitare vel seruire infirmis vel recipere ho
spites vel aliquid tale. Potest tm̄ cōtingere q̄
aliq̄d est licitū vni religioni q̄d nō alteri, quia
nō repugnat religioni inq̄ntum religio. Sed
q2 repugnat determinato fini p̄ticularis religi
onis. Loquendo ḡ de religionib9 clericoꝝ ⁊
nō laicoꝝ. Item. de religionib9 ordinatis ad
ↄtemplatōem sicut sunt monachi canonici et
omnes fratres. dico q̄ licet eis pro loco ⁊ tpe
studio vacare scripturaꝝ. Ad cuius euidentiā
dico sex ↄclusiones. Prima est q̄ religiosi sūt
maxime idonei ad studiū qui sūt magis abstra
cti ⁊ alienati a curis mundi ⁊ ↄdelitiis carnis.
q2 sicut docet ↄmentator in prologo. vij. phi.
Castitas ⁊ alie virtutes morales quib9 concu
piscentie reprimuntˀ p̄cipue valent ad acquirē
das scientias speculatiuas. Sed tales debēt
esse religiosi et maxime paupes quoꝝ tota cu
ra debet p ↄtinentiam abstinentiā ⁊ paupratē
resistere mundo et domare carnē. ⁊ ergo illi ce
teris parib9 magis sunt idonei. Scd̄a propo
sitio est q̄ licet religiosis scripturaꝝ studio in
tendere. Hoc probatˀ sic. Omne illud est licitū
religioso q̄d iuuat p̄cipue ad obseruantiā reli
gionis, q2 fatuū foret nimis q̄ aliquis obliga
ret se ad aliquem statum et tm̄ abdicaret a se il
lud q̄d p̄cipue ↄfert ad talem statum: sed studi
um scripturaꝝ maxime ↄfert ad obseruantiaꝫ
religionis. Confert enī multum ad ↄtumeliā
sicut patet per illud Hiero. ad rusticū mona-
chū. Ama sciam scripturaꝝ ⁊ carnis vitia non
amabis. Aufert enī studiū lasciuiā carnis ⁊ de
lectatōꝫ carnalē. q2 dicit Auicenna. Qñ vires
naturales intenduntˀ in suis actib9: vires ani
males remittūtur et econuerso. iuxta illud
Eccī. xxxi. Uigilia honestatis tabefaciet carnes
valēt eī ad destruendū cupiditatē ⁊ ad amorē
paupertatis. sicut patet de ph̄is antiq̄s qui pro
pter expeditōem studij paupes se fecerūt. Un̄
Sap. vij. Diuitias nihil esse dixi in ↄparatōe
illius. ⁊. j. Macha. xij. c. Nos aūt nullo hoꝝ
indigemus. s. exterioꝝ subsidioꝝ, hn̄tes sola-
tio sanctos libros qui sunt in manib9 nostris
Ualet tertio ad obedientiā. Un̄ Aug. de ope
ribus monachoꝝ. Que puersitas est lectioni
nolle obtemparare dū vult ei vacare. Un̄ ex hoc
ip̄o q̄ vacans studio discit obtpare sententiis
p̄itatis, efficitˀ abilior ad obediendū sententiis
suoꝝ p̄latoꝝ. Tertia propositō q̄ q̄buscūq̄
religiosis sacre scripture ⁊ etiā cuiuslibet īte-
dere licet studio doctrine ph̄ie. Istud patet sic

D Cuilicet principale: licet omne illud quod p̄
cipue confert ad illud. Sed ad defensionē sa-
cre scripture, tam cōtra ph̄os q̄ ↄtra hereticos
p̄cise ↄferunt dicta phoꝝ, ergo licet ista stude
re ad defensionē sacre scripture. Frustra aliq̄s
efficeretˀ miles si sibi interdicerentˀ arma sua.
Un̄ Aug⁹. de doctrina xp̄iana. ij. c. xlij. Philo
sophi aūt q̄ vocantˀ. si qua forte vera ⁊ fidei no
stre accomoda dixerunt, ⁊ maxime platonici,
nō solū formidanda nō sunt, sed ab eis tanq̄
ab iniustis possessorib9 in vsum nr̄m vendicā
da. Et ponit exemplū q̄ sicut populus egypti
us de q̄bus recesserunt filij israel, hab uerunt
idola q̄ filij israel detestabantˀ, hab uerūt etiaꝫ
vasa aurea ⁊ ornamenta q̄ filij israhel mutua-
bant de p̄cepto diuino ⁊ ea in vsus proprios
ↄuertebant, ita doctrine gentiliū quedā. licet
supuacua ⁊ sup̄sticiosa ↄtineant, habent tamē
multa vtilissima p̄itati inquirende. Ad idem
adducit Hierony. vnā figurā in ep̄la ad pal-
machiū monachū ⁊ alludit legi mosayce Deu
tero. xxi. q̄ dicit sic. Si pugnans ↄ inimicos
tuos viceris eos ⁊ videris inter captiuos mu
lierē, ⁊ placuerit tibi eā habere vxoreꝫ. Radet
primo cesariem ⁊ circūcidet vngues ⁊ flebit pa
rentes vno mense ⁊ sic inerabis ad eam, dicˀ sic
Hiero. Si adamaueris captiuā mulierē, id ē
sciam secularē ⁊ eius pulchritudine capt⁹ fue
ris, decalua eam atq̄ illecebras criminum ⁊
ornamenta verboꝝ cū remotis vnguib9 seca.

et laua eam ꝓphetali nitro: ꝛ tūc requiesces cū
illa et dicito. Sinistra eius sub capite meo, ꝛ
dextera illius amplexabitur me et multos ei
bi fetus captiua dabit: ac de moabitice effici
et israelites. Ex his patet ꝙ monachis ꝛ reli-
giosis licet studere in libris vel litteris philo
sophoꝝ. Hoc tñ faciēdū ē ſm ordinatōez pla-
toꝝ quoꝝ interest exponere in studiis aptio-
res. Quarta cōclusio est ꝙ religiosis licet ꝛ cō
uenit docere. Vñ Hyero. ad rusticū, ꝛ habet
xvj. q. j. Sic viue in monasterio vt clericus eē
merearis: longoq̄ tpe disce: vt postmodū do
ceas. Scd̄o arguit sic. Illud licet religiosis
modernis qd̄ sancti pres religiose fecisse legū
tur ꝛ virtuose. Sed oēs isti tā verbo q̄ȝ scpto
docuerūt qui etiā religiosi fuerūt, Hyerony-
mus monachus, Augustin⁹ canonicus. Ca
nonici vero ī canone vocant clerici apud Au
gustinū, xij. q. j. Nolo vt aliquis. Vñ regulaꝝ
de cōi vita clericoꝝ que vocat regula btī Au-
gustini, quā multi alij religiosi sumpserūt po
stea inter q̄s sunt p̄dicatores, carmelite, ꝛ lōge
postea heremite sancti Guilhelmi ꝛ sancti au
gustini, ꝛ multi alij ꝯuenientes in vnū collegi-
um facti sūt ex heremitis vrbanite. Et assum
pserūt sancti augustini regulā, q̄ heremite vi-
te oīno repugnāt. Et vocat mō ordo ille ordo he
remitaꝝ sancti Aug. de quo ordine nūq̄ȝ fuit
Aug⁹. qꝛ nunq̄ȝ fuit heremita, sic patȝ p̄ vba
eius, x. ꝯfes. in fine vbi loquens ad deum dic
sic. Contritis peccatis meis ꝛ mole miserie
mee agitauerā in corde meo: meditatusq̄ȝ fue-
ram fugā in solitudinē ꝛ prohibuisti ꝛ cōfor-
tasti me dicens, io xp̄s p̄ oībus mortuus est.
vt qui viuūt iam sibi nō viuāt. sed ei qui p̄ eis
mortu⁹ est. Sicq̄ȝ habem⁹ inter religiosos q̄
tā v̄bo q̄ȝ scripto docuerūt Hiero. Aug⁹. Gre
goriū magnū ꝛ Greg. nazāzenū. Bernardū
Joānē. Damascenū. Basyliū. Chrysostomū
Qui oēs monachi fuerūt excepto Aug⁹. ꝛ mlt
ti q̄s longū eēt enarrare. Hoc tñ est notādū
ꝙ fuerūt in p̄mitiua eccl'a q̄dam monachi p̄-
sumptuosi. q̄ de sanctitate vite p̄sumentes au
ctoritate ꝓpria docendi officiū vsurpabāt. Et
in h̄ multū turbabat eccl'ie pax. Sicut habet
xvj. q. j. Quidā monachi. ꝛ cōtra eos emana-
uerūt decreta patꝝ determināti ꝙ hoc eis nō
licet publice, ꝛ in ꝑplo nisi ab eccl'iaruȝ p̄latis
eis imponat. quo habito apti sunt ad docen-
dum, ita ꝙ religio nō impedit actū doctoris,
C sed magis adornat. Quinta cōclusio est, ꝙ
licet religiosis nomē ꝛ statū, ꝛ honorem magi
stralē recipe. hoc p̄tȝ sic. Nihil qd̄ est p̄motiū
v̄tutis ꝛ ap̄lice p̄fectōnis assimulatiuū est re-
ligiosis illicitū. Sed statum mḡralē ꝛ nomē
magisterij habuerūt ap̄li. sicut de Paulo dici
tur, j. Thymo. ij. Positus sum ego p̄dicator ꝛ
ap̄ls, ꝛ veritatē dico ꝛ nō mentior doctor gen-
tium in fide ꝛ veritate. ꝛ. ij. Thymo. j. In quo
posit⁹ sum ego ap̄ls ꝛ p̄dicator ꝛ mgr̄ gentiū.
vbi paulus vocat se mgr̄m ꝛ doctorem. De
honore autē manifestū est ꝙ est testimonium
virtutis. vñ si ideo nō foret magisteriū licituȝ
quia magisteriū est honorabile, nec alia v̄tus
foret hōi licita, quia oīm virtuti debet honor
nec alia etiaȝ scientia foret licita ꝛ appetibilis
meritorie cū oīs scīa sit de nūero bonoꝝ ho-
norabiliū. sicut dī, j. de aīa. Sexta cōclusio
est, ꝙ expedit eccl'ie ꝙ aliqua religio instituat
p̄ncipaliter p̄ doctrina ꝛ studio scripturaruȝ.
Qd̄ p̄batur sic. Expedit eccl'ie ꝙ alique religi
ones instituātur p̄ subleuanda p̄ximoꝝ nčci-
tate. ꝛ p̄curanda p̄ximorum vtilitati corp̄ali.
ergo a nullo fortiori expedit ꝙ instituat reli-
gio vel religiones que p̄curent vtilitateȝ spi-
ritualē, qꝛ magis ē pascere mentē q̄ȝ ventrē, et
elemosyne sp̄uales sunt corp̄alibus potiores.
Itē licet ꝛ expedit instituere religionē p̄ mili-
tia corp̄ali. ergo p̄ sp̄uali. Sp̄ualis aūt mili-
cia ē predicatio verbi dei contra hereticos, et
demonū tēptatōnes. ij. Corinth. x. Arma mi-
licie nr̄e nō sunt carnalia sed potētia a deo ad
destructionē munitionū. Cōsilia destruentes
ꝛ oēm altitudinē extollētes se aduersus sciaȝ
dei ꝛ in captiuitatē redigentes oēm intellectū
in obsequiū xp̄i. Sed aliq̄ religiōes institute
sūt ad exequēdā miliciā corp̄aleȝ cōtra inimi-
cos ecclesie corp̄ales. ergo ꝛc. Ad rōnes in op
positū. Ad p̄mū qñ arguit ꝙ oīs occasio sup̄-
bie ē religiosis vitāda: ē negāda, cū v̄tus fre-
quenter sit occasio vitij ꝛ occasio sup̄bie. Vñ
Aug⁹. in regula. Ceteꝝ quecūq̄ȝ iniq̄tas ī ma
lis opibus exercet vt fiant. Sup̄bia vero bo
nis opibus insidiat vt pereant. Et qñ allega
tur ꝙ scīa inflat, veꝝ est si sit sine charitate, nec
ad honorem dei referat. Si aūt sit cū charita
te magis edificiat q̄ȝ charitas sola. Illa vero
auctoritas Ecc̄s. j. dicit. eo ꝙ in multa sapiā
sit indignatio. nō allegat ad ꝓpositum ſm glo
sam q̄ exponit illam lr̄ām de indignatōe con-
tra vitia ꝛ errores. Silr̄ si ista rō foret efficax
ꝯcluderet generaliter ꝯtra oēs xp̄ianos. Oēs
eñ tenētur sup̄biam ꝛ indigna tōem vitare, si
ue fuerint religiosi siue seculares. Ad scd̄m
de btō Bñdicto dicēduȝ. ꝙ ip̄e nō decessit a
studio lr̄arum quasi sciam horrēs: sed secula-
rē vitā ꝛ societatē formidās sic in terduȝ aliq̄d
est in se bonū qd̄ ꝓpter ānexū vitiuȝ euitat, vñ
qꝛ vidit in scholis multos lasciuijs corp̄alib⁹
indulgere. ip̄e talia studia dereliq̄t ꝛ ad religi

onem ꝯuolauit vbi sine ꝑiculo studio sancto vacare posset Ad tertiū de regula sancti frā cisci intelligo: ꝙ voluit a fratrib9 nimiā curio sitatē amouere q̄ impediret coꝝ ꝑfectā deuo tionē. Vn̄ dic̄ sic. Et nō curāt nescientes lr̄as discere. sed attendāt ꝙ sup oīa debēt hr̄e spiri tū sanctū. hoc ē dictū. Nō curent. i. nō sint ni mis curiosi discere lr̄as illi q̄ nesciūt: sic ꝙ ꝓ pter lr̄as postponāt deuotōem vel forte de cō uersis intelligitur cum nulli sint inter eos lit teras nesciētes nisi ꝯuersi q̄s nō est rōnabile deputari studio lr̄arum Ad quartū quādo arguit. ꝙ ꝑdicatores xp̄i debēt eē dissiles pre dicatorib9 antixp̄i. ꝙ ipi bn̄ erūt instructi in sciētijs secularib9. h̄ argumentū vadit eq̄liter contra seculares sicut cōtra religiosos. Dicē dū tn̄ ꝙ lz apl'i p̄mo fuerūt idiote ⁊ simplices postea tn̄ fuerūt disertissimi ⁊ sapiētissimi: nec habebit antixp̄s sapiētiores q̄ʒ illi fuerūt Sz in h̄ est dīa ꝙ xp̄s vocauit simplices q̄o ad seculū. ⁊ antixp̄s vocabit doctos ꝑm seculum q̄cq̄d tn̄ alijs exercitatio ⁊ q̄tidiana i lege me ditatio tribuere solet: hoc sp̄ūs sanct9 illis sug gerebat. sicut dicit Hyero. in ep'la ad paulinū loquens de ap'lis iesu christi Ad q̄ntū qd intelligitur de approbatōne littere legis mo sayce ꝑm glosam. vn̄ sensus est. Quomō non cognoui lr̄aturā. i. nō approbaui lr̄am q̄ occi dit ipius legis antiq̄. ideo introibo in vitā cri stianā. Similiter ⁊ hec rō currit ꝯtra oēs cri stianos inter quos destrueret totum studiū lr̄arum si ad lr̄am vera esset Ad sextū dōm ꝙ nō repugnat religiosis statū nomē ⁊ hono rem recipe magistralē: sicut in q̄nta ꝯclusione patuit. nec est hoc ꝯtra ꝯsilium xp̄i. imo ma gis sub ꝯsilio xp̄i cadit. Et iō sicut facie̅tibus ꝑm ꝯsilia de ꝟginitate debet aureola. ita do ctorib9 aureola cōuenit. Silr̄ docere cadit sub p̄cepto vel consilio: sic̄ patet Marci vlti. Eūtes docete oēs gentes. ergo eius cōtra rium nō cadit sub consilio. Si vero arguitur ꝙ ea que ad solēnitatem docendi ꝑtinent ꝑfe ctis nō ꝯueniūt ꝓpter elatōem. Dōm ꝙ si ela tionē inducerent vel causarēt: forent ab homi nib9 euitanda. mō sic est ꝙ ordinata sunt, tū ad autoritatē officij ostendēdā, tū vt infirmi ores ad ꝟtutes ꝓuocent. lz eīn ꝓpter honores nō possit magisteriū p̄ncipaliter appeti ꝟtuo se nec appetat a bonis ꝓpter honorē. tamē q̄ꝛ est status ꝟtutis ⁊ dignitatis decet ꝙ fiat sub q̄busdam solēnitatibus ꝑ quas non solū vir tuosi ⁊ ꝑfecti. imo viciosi ⁊ imꝑfecti ad digni ficandū se gradu tali valeāt inuitari. vt sic ex viciosis fiant sicut frequenter euenit virtuosi Ad hec addendū est ꝙ sicut honor in vanis

hoīb9 causat elatōem ⁊ vanitatē. ita ꝑ oppo situ̅ in solidis causat humilitatē eū se cōside rēt ꝓpter donū dei. ⁊ nō ꝓpter sua merita hono rari. Et sic vident se strictius deo obligatos. q̄ʒ si tales honores non ꝑciperēt. Tertio si ꝟtuosum esset oēm honorem repellere: oīs ꝑlatus obligaret ad oppositū virtutis. q̄ꝛ eū subditi teneant prelatos honorare ⁊ serui do minos ⁊ iuuenes seniores ⁊ filij parētes. ⁊ di scipuli doctores. Oēs isti q̄bus tenet honor ad oppositū virtutꝭ tenerētur Quarto cum honor talis a religiosis bonis nō ambiat. sed ꝑ obedientiā imponat. q̄ꝛ nemo assumit sibi honorem sed qui a suꝑioribus vocatur p₃ ꝙ de ambitōne honoris verisilr̄ excusantur.

Quinto si homo nō possit amare honores magnanimitas periret oīno que attendit me dium circa honores, sicut dī. iiij. ethi. Qn̄ ar guit ꝙ vocari rabbi qd interꝑtatur magister nō pōt ꝯuenire ꝑfectis. ꝑm ē. cū ap'ls se mgr̄m noiauerit. j. Thymo. ij. sic̄ supius dictum est. Auctoritas aūt inducta a xp̄o dicta. Vos aūt nolite vocari rabbi: intelligenda est de appe titu deordiato ⁊ ambitioso. sicut fecerūt pha risei, de q̄bus ibidem loq̄tur. nec amare cathe dras in scholis vel ecclesijs vel p̄mos recubi tus in cenis hm̄oi viciosū ē ꝑm se. al's pecca rent ꝑfectissimi in ecclesia sicut ep̄i ⁊ maiores prelati qui supiora loca tenere debent. similr̄ si hō nō deberet vocari rabbi vl' mgr̄. ꝯsiliū xp̄i vel p̄ceptū deberet fuisse datū sic. Nemo vocet hoīem mgr̄m, q̄ꝛ nō est in ptāte docētis ꝙ vocet sic, sed vocātis sic̄ honor est in hono rante ⁊ nō in honorato. silr̄ ibidē ꝓhibet xp̄s sic. Vos aūt nolite vobis vocare patrē sup terrā. Unus ē p̄r vr̄ qui in celis est. Et tn̄ pa pa vocat p̄r patꝝ. ⁊ oīs antiq̄tus religiosi su os seniores vocauerūt abbates vl' p̄res. ⁊ iō nō est ꝓhibitio p̄cepti nec ꝯsilij ꝙ hoīes non vocent magistri vel p̄res, sed est ꝯclusio am bitionis in maiorib9. nec sic vane ⁊ indebite appetant honorari. Et est etiam exclusio adu lationis in subditis ne homīes indignos ho norent indebite ⁊ nō ad honorē dei. i. sistēdo finem in ꝑsona hoīs honorāda. Et iō signan ter dic̄. Nec vocemini mgr̄i, quia vnus ē ma gister vr̄ christus ad quē oēm honorem vob exhibitum referre debetis Ad septimū ꝙ nec canonici nec fratres eodem iure censent, quo monachi q̄ntū ad oīa, sz q̄ ūtū ad illa tm̄ q̄ cōīa sunt oīb9 religiosis Alias posset argui ꝙ nō liceret canonicis vel lineis ad carnē, nec comedere carnes in refectorio. Silr̄ q̄uīuis monachi ex sua religione nō habeāt qd doce re possint in ꝓ'o vel in publico, licet tamen

eis docere si a p̄latis eccl'ie ad h̄ vocent. Vñ
nec religio aufert autoritatē docendi, nec re-
pugnat actui docendi, sicut q̄dam errātes et
heretici olim dixerūt. vñ q̄ndo dr. Monach⁹
nō doctoris ʒ plāgentis hʒ officium. Sensus
Hieronymi ē q̄ monacho ex h̄ q̄ ē monach⁹
cōpetit penitentiā agere nō docere. q̄uis aūt
ei nō cōueniat docere ex eo q̄ est monach⁹. nō
seq̄tur q̄n ad docendū possit assumi. Silr̄
Gratian⁹ loq̄tur de doctrina publice p̄dica-
tionis q̄ prelatis cōuenit et religiosis ad h̄ per
eccl'iam deputatis. Nō aūt loq̄tur de doctrina
scolastica: cui p̄lati parꝫ intēdere p̄nt. Ad octa
uū dōm q̄ honor nō repugnat huilitati. Ni
hil em̄ deperijt Gregorio de sua huilitate, q̄-
uis papa eēt. Dominiū vero p̄sonale rerꝫ tpa
liū vel tpali paupertati xp̄i repugnat. Nō autē
honor repugnat huilitati. Vñ christū m̄tos
honores legim⁹ recepisse tā a discipulis q̄ā a
plebe, sicut patꝫ. Math. xxi. Nec vnq̄ꝫ dedit
xp̄us consiliū vel p̄ceptum de honore vitan
do: sed de ambitōne et inordinato appetitu ho
noris bene dedit p̄ceptum

Lectio. LXVI.

Infinitus eni the

saurus est hoibꝫ q̄ q̄ vsi sūt p̄ticipes
facti sunt amicitie dei p̄pter discipli-
na dona cōmendati. Postq̄ꝫ Salomon p̄sua-
sit sapientie cōicatiōem. Hic excludit circa h̄
quādam dubitatōem q̄ est talis. Posset aliq̄s
imaginari sic. Si ego sciam indifferent' cōicē
cōtinget q̄ q̄nq̄ꝫ deficiet, sicut de bonis mūda
nis experientia cōmunis docet. Istā dubita-
tionē excludit Salomō in littera mō lecta p̄
duo. Primo p̄pter ipsius augmentū et exercicē
tiā. Scdo p̄pter ipsius emolimentū et sufficiē
tiā. Scda p̄s ibi, quo q̄ vsi sunt. Circa p̄muꝫ
dicit sic. Infinit⁹ em̄ thesaur⁹ ē hoibus. q. d.
Hec est cā q̄re sapia nō est abscōdenda sed cō
municāda liberaliter. q̄r est thesaur⁹ infinit⁹.
id est nō deficiēs sed p̄ficiēs. q̄r q̄āto mag' cōi
cat tāto mag' crescit et augmentat. Et iō infini
tus ē q̄r nō est tātus i aliq̄ q̄n si cōicet augebi
tur i eodē. Vñ Señ. Sic ista fiūt et discimus
et docem⁹. De isto thesauro et eiusdē liberali
cōicatōe loq̄tur pulcre Alan⁹ i anticlaudia
no li. vij. vbi narrās quō fronet. i. prudētia vi
rū v̄tuosū suis ditat mūeribꝫ dic̄ sic. Assistēs
fronet pluit oīa dona sophie. Nō illas largit
opes q̄ sepe potentū Excecāt aīos et maiesta
tis honores. Inclinant minuūtq̄ꝫ leges et iu-
ra retardāt. Sꝫ poti⁹ donat thesauros mētis
et oēs Diuitias animi q̄s q̄ semel accipit vl-
tra Nō eget imo semel ditatus semp̄ abūdat
Quarꝫ rect⁹ amor possessio nobilis vsus Vti
lis vtilior largitio fruct⁹ abūdās. Hec ē gaza
poli celiq̄ꝫ thesaur⁹ inundās Gratia q̄ doctos
ditat, q̄ p̄diga largos. Vult possessores et de
dignat auaros. Clausa perit diffusa redit ni-
si publica fiat. Labit et m̄tas vires acq̄rit eū
do Nō istas depascit opes rubigo nec ignis
Deuorat aut furis minuit surreptio: mergit.
Naufragiū tollit p̄do depaupat hostis. Isti v̄
sus dāt drām inter thesaurꝫ diuitiarꝫ et sciatuꝫ
q̄r thesaur⁹ diuinarꝫ excecat noticiā discretorꝫ
Inclinat ad imundiciā viciorꝫ et retardat iu-
sticiā legū et statutorꝫ. Thesaur⁹ aūt mētis q̄ ē
thesaur⁹ sciē est tal', q̄r ei⁹ amor ē rect⁹ dum ap
petit possessio nobilis: cum habet v̄sus vtilis
in bene viuendo. largitio vtilior in docendo.
fructus abundās in p̄mium p̄cipiendo Et in
alijs pondera v̄sus. De isto eodem loquitur
beat⁹ augustin⁹. j. de doct. xp̄iana. ca. v. inui-
tans hoies ad docenduꝫ liberaliter ea q̄ a do
eis sunt cōcessa scire, q̄r si docere curent plura
scient. Nō est iniq̄ metuēduꝫ ne dare desinet
cetera, cum ea q̄ data sunt cepim⁹ impēdere.
Ois em̄ res que dādo nō deficit, dum habet
et nō datur, nodū habet. quō habēda est. Ille
ēt ait. Qui hꝫ dabit ei, dabit q̄ habentibꝫ id ē
cum benignitate vtētibꝫ, eo q̄ acceperint. Et
adducit ad h̄ beat⁹ augustin⁹ ibidē duas pul
cherrimas figuras de duobꝫ festis q̄ fec̄ xp̄s
paup̄ibus q̄ eum sequebant vt ab eo docerēt
Primū festuꝫ fecit q̄nq̄ꝫ milibꝫ hoim de q̄nq̄ꝫ
panibꝫ et duobꝫ piscibꝫ, et illis saturatis sup̄fue
rūt. xij. cophini fragmētorꝫ. sic patꝫ Mat. xiiij.
Scdm festū. iiij. milibꝫ hoim de septē panibꝫ
et paucis piscibꝫ. Quibꝫ saciatis sup̄fuerūt se
ptem sporte plene fragmētis. Istis miraculo
sis historijs alludēs aug⁹. ibidē dic̄ sic. Illi q̄n
q̄ꝫ et illi septē erāt panes anq̄ꝫ ceperāt dari e-
surientibꝫ, et vbi ceperant fieri sportas et cophi
nos satiatis tot milibꝫ hoim impleuerūt. Sic er
go ille panis duꝫ frāgeret accreuit, sic f'm Au
gustinū q̄n doctor liberaliter impartitur docen
do q̄d dono dei recepit multiplicat et auget i
docente. sapientia ergo est infinitus thesaur⁹
hoibus Notanduꝫ est autē, q̄ inter docen
tes qui pascūt populum verbo dei in ecclesia
differentia est, quia aliqui pascūt de q̄nq̄ꝫ pa-
nibus, et aliqui de septem. De quinq̄ꝫ pascūt
simplices fortes in fide et deuotōne, licet min⁹
eruditi in scholastica erudinone. Isti p̄ qui
narium passionis xp̄i predicantes edificant
ad sufficientiam corda simplicium, et in p̄sona
talium loquitur apostolus. j. Corinth. xiiij.
In ecclesia volo quinq̄ꝫ verba meo sensu loq̄
vt alios instruam, ista verba sunt, Quid cre-

dendum: quid faciendũ, q̃d timendũ, ⁊ quid cauendum. Quid credendum, duodecim articuli. quid faciendum, decem p̃cepta, q̃d cauẽdum, septem vitia capitalia, quid timendum inferni supplicia, quid appetendum, paradisi gaudia. Alij sunt qui pascũt populum dei de septem panib. Septenarius est numer⁹ vniuersitatis, ⁊ hi sunt subtiles doctores in vniuersis instructi. Informati libro mystico qui est scriptus intus ⁊ foris signatus septem sigillis. Apoc. v. Ergo sapientia est liberaliter cõmunicanda, quia est infinitus thesaur⁹ hominib si bene dispensetur propter ipsius augmentũ ⁊ excrescentiam. Secũdo est liberaliter cõmunicanda propter sequens emolumentum ⁊ sufficientiam. Maximũ emolumentũ est q̃ homo fiat p̃ticeps amicitie dei, hoc autem bonus vsus sapientie facit. Unde infra cap̃lo p̃mo dicitur. Amicos dei ⁊ prophetas constituit. Et quãtum ad hoc dicitur. Quo q̃si sunt videlz quo thesauro sapientie qui vsi sunt faciendo quo ad seip̃os, docẽdo quo ad alios, participes facti sunt amicitie dei. Mathei. v. Qui fecerit ⁊ docuerit: hic magn⁹ vocabitur. Et Joh. xv. Uos amici mei estis si feceritis q̃ precipio vobis. Propter discipline dona ɔmẽdati. h̃ est ɔmẽdati sũt sicut speciales amici apud deũ p̃pter discipline dona. q̃ vicz minus doctis dederũt liberaliter disciplinaz. Eccl. xxiiij. Uidete q̃ nõ mihi soli laboraui, sed oĩbus q̃rentib disciplinã. Est etiã notandũ q̃ tria gña sapiẽtũ thesauro sapie nõ vtũtur ad meritũ. Sũt em̃ q̃dã sapiẽtũ sapie suppressores, q̃dam sapie subuersores, ⁊ q̃dã sapientie abusores. Supprimũt em̃ sapiam q̃ a deo acceperũt ad p̃ximoꝝ edificatõẽ, ⁊ tamẽ nullã de ea faciũt cõlcatõẽ. Et hi similes sũt illi seruo maligno ⁊ pigro: q̃ acceptũ talentũ fodit in terrã ⁊ abscondit pecuniã domini sui. Math. xxv. Et q̃ndo socij ⁊ ɔserui venerunt cuz suis lucris ad dominũ duplicatis. ipse accessit cum suo talento ⁊ ait. Dñe scio q̃ hõ durus es, metis vbi nõ seminasti. ⁊ ɔgregas vbi nõ sp̃sisti. ⁊ timẽs abij. ⁊ ab. ta. tuũ in terra. et ecce hẽs qd̃ tuũ est. De isto loq̃ns Crysostim⁹ Omel. xix. in ope imp̃fecto, dicit q̃ h ec excusatio est falsa, dicit inq̃. Serue mẽdax. Quomõ metit vbi nõ seminauit. Quis em̃ hominũ est vel gentiliũ vel iudeoꝝ, quẽ nõ sufficiẽter spiritualib sensib adornauit. Cui nõ dedit sciẽtiam boni ⁊ mali. Cui non dedit posse fugere malũ et apprehendere bonũ si vult, sicut enim nullus ẽ homo cui sit minus aliq̃d membroꝝ corpis ad vsũ corp̃alẽ. sic nõ est aliq̃s cui sit minus sensus ⁊ potentia ad intelligentiã boni et mali. ⁊ ad oẽ opus bonũ faciẽdũ q̃dcũq̃ voluerit, hec Chrys. Et vult ap̃te dicere q̃ deus nulli hõi deficit ĩ ɔcedẽdo sibi sciaz nẽcariam ad salutẽ, si hõ hũ vtat̃ grã a deo ɔcessa. ⁊ ñ opponat obiecꝫ pctĩ. Sũt ĝ q̃daz q̃ sub terra talẽtũ absc̃odũt q̃ noticiam sacre scp̃ture, i. ecc̃liastice discipline sub sollicitudĩe occupationũ terrenaꝝ recõdũt vl̃ sub delitijs ⁊ pigricia carnis sue. De vnoq̃z tali p̃t expõi illd̃ Eccs. vj. Si vixerit hõ mltis ãnis ⁊ nõ vtat̃ bonis sube sue, de h̃ ego p̃nũtio q̃ melior illo ẽ abortiu⁹. q̃ Eccl. xx. Sapia abscõsa ⁊ thesaur⁹ inuisus, q̃ vtilitas ĩ vtrisq̃. Scd̃o sũt sapiẽtes q̃dã ⁊ tñ sapie subuersores: Quia q̃cq̃d. v̄bis edificãt morib ĩpugnãt. Et dato q̃ fortassis edificãt p̃ximos, tñ in nallo p̃mouent seip̃os. Dicit aristo. viij. de aĩalib. ca. v. q̃ apes cum fecerĩt mgñã copiã mellis ĩ fauis suis, fugiunt de illo melle ⁊ se recreãt de eodẽ. Et nisi h̃ facerẽt: mel illud corrũpet̃ ⁊ fierẽt de fauis arancę. Moral̃r qñ p̃sona ecc̃liastica hz magnã copiam mellis. i. sciam sacre scp̃ture q̃ melli ɔpat̃. In p̃s. Quã dulcia faucib meis eloq̃a tua sup̃ mel ori meo, nẽc hz alere semetip̃m de melle suo. q̃ nisi h̃ faceret mel corrũpetur. q̃ sciẽtia in displicentiã ⁊ penam ɔuerteret̃ ⁊ de fauis fierent arancę. i. de habitib scientialib venenose curiositates ⁊ vane. In p̃s. Tabescere fecisti sicut araneam aĩam eius. Et in alio p̃s. Anni nr̃i sicut aranea meditabũtur vl̃ meditabant̃ f̃m aliã lr̃ãm. Glosa. hñ d̃r meditabantur, ãni nõ op̃abãt. q̃ sine vtilitate ⁊ fructu boni op̃is trãsierũt. Et iõ p̃mo ⁊ p̃ncipalit̃ vti debet q̃libet lr̃atus sciẽtia sua ad deuotiõem ⁊ recreatõem p̃p̃iã ⁊ postea ad alienã. Et hoc est qd̃ d̃ĩ signant̃ Eccs. ij. Hãc rat⁹ sum p̃tẽz meã ⁊ vterer labore meo. Dicit aristo. j. de generatõne ꝑ finem, q̃ es ⁊ stãnũ nõ bñ miscent̃ ad inuicẽ, sed sic lr̃e ɔiũgũtur in ore balbuciẽtis. sic ɔmiscent̃ es ⁊ stãnũ, sicut em̃ ĩ ore balbuciẽtis vna lr̃a sonat ⁊ alia euanescit, ita stãnum ⁊ es si ɔmisceant̃ stãnum subterfugit ⁊ euanescit ⁊ es manet. Moral̃r es qd̃ est metallũ sonoꝝ designat p̃dicatõnis eloq̃ntiam. Stãnũ qd̃ apparet argẽtũ ⁊ nõ est, significat ɔuersatõnis falsam apparẽtiã. Et ista duo nimis male ɔmiscent̃ in p̃sona q̃cũq̃. Et iõ cuz ad examẽ dei deuentũ fuerit, nihil apparebit nisi es, son⁹ vicz doctrine sine veritate vl̃ puritate. Sed cũ argento hñ ɔmiscet̃ es q̃ vite claritas ⁊ vite sonoritas delcãbilẽ mixturam faciũt, in cui⁹ figuraz legim⁹. Exo. xxxv. q̃ dominus impleuit beseleel spiritu sapientie et omĩ doctrina ad faciendũ opus in auro ⁊ argento et ere in omnibus que requirebant̃ ad

sanctuariū tabernacli, hoc est moraliter q̄ ꝑsona ecclīastica sic deber esse instructa q̄ opari sciat in auro deuotē cōtemplatōnis, argento honeste ꝯuersatonis ⁊ ere sonore ꝑdicationis. Tertio sunt sapientes sapientie abusores, et hi sunt hoīes bene instructi q̄ scientiam suam applicant ad nocendum Colorant falsa, excusant mendacia, ⁊ impugnāt vera. Eccl.xx. Qui multis vtitur verbis: ledit aīaz suam. Oēs isti male vtūtur thesauro sapientie. Consimiliter ⁊ hi q̄ui mendacia ꝑdicant: et false autores allegant ad ꝓpriam ostētationem ⁊ oīm ꝑdicantium diffamatonē. Talis si querat cum aplo. Nūquid leuitate vsus sū aut que cogito ꝑm carnem cogito, vt sit apud me est et nō est. Dico confitent q̄ talis vtitur leuitate ⁊ carnalitate, ⁊ falsitate. Non sic fecerunt sancti prēs qui nos ꝑcesserūt, sed vsi sūt thesauro sapientie sancte viuendo, recte docēdo, et vera defendendo Et ideo ꝑticipes facti sunt amicitie dei propter discipline dona cōmendati. Lectio. XLVII.

Ihi autem dedit

m deus dicere ex snia ⁊ ꝑsumere digna hoꝝ que mihi dantur qm̄ ipse sapiedux est et sapiētū emēdator. In manu em̄ illius et nos et ꝫmones nr̄i ⁊ oīs sapia et operū sciē disciplina. Hec est q̄rta ps ꝑncipalis huius capli. vij. vbi ponit Salomō grāruāctionem sapiam recognoscentē. Vñ postq̄ ꝑmo posuit huiliationē sapiam ꝑcedentē. Secundo supplicatōem sapiam deposcentez. Tertio appreciatōem sapiam extollentē, hic ponit q̄rto grāruāctionē sapiaz recognoscētē. Et circa h̄ duo facit. Pmo recognoscit deū sue sapiētie esse largitorē in generali. Scdo enūerat q̄ruz et q̄lium dedit sibi sciam deus inductiue, ⁊ in speali. Scda ps ibi. Ipe ei dedit mihi. Circa primū duo facit. q̄z ꝑmo recognoscit euz esse sapie largitorē. Scdo eū fatet oīm grāruū cōtinuū gubernatorē Scda ps ibi In manu ei illius. Dicit ergo ꝑmo sic. Mihi autē dedit deus dicere ex snia. q. d. Si q̄s a me querat, q̄re doceo et sapiam ꝑdico esse cōicandā. Ecce cām. Deus ipe dator est sapie, ⁊ quia gratis dat oibus sapiam et sciam. ꝯseq̄ns est q̄, etiā ipi gratis dare debēt. Math. x. Gratis accepistis gratis date, ⁊ io regraciādo deo dico Mihi āt dedit deus. ⁊c̄. Nec ē ista vox supbie vel elatōnis sed deuote grāruāctiōis Vñ aug⁹ sup illud ps. Custodi aīam meā quoniā scūs suz dicit sic. Nō est ista supbia elati sꝫ cōfessio nō ingrati. Et hēc te cognoscere ⁊ nihil ex te hēre vt nec supbus sis nec sis ingratus.

Et dic deo sanct⁹ suz qm̄ scificasti me. q̄z accepi qđ nō habui, q̄z tu dedisti: nō q̄z ego merui. et isto mō dicit Salo. Mihi āt; dedit ds dicere ex snia. i. ex certa scia. Iohis. iij. Qđ scimus loq̄mur. ⁊ qđ vidim⁹ testamur. Uel dicere ex snia. i. sentētiose dicere nō ꝟbose. quia Prouer. xiiij. Ubi plurima sunt ꝟba: ibi frequenter egestas. i. paupertas et egestas sapie. Sapiētes em̄ vtūtur ꝟbis paucis, ⁊ io sapiētes solent hēre pauca ꝟba ⁊ sentētiosa. Iac. j. Sit āt ois hō velox ad audiēdū, ⁊ tardus ad loq̄ndū et tard⁹ ad irā. Dicit Hyeronym⁹ q̄ inter canes q̄ infirmior est magis latrat: ⁊ patet expimento q̄ puus canicul⁹ libēti⁹ latrat q̄ grādis ⁊ magn⁹, ita freq̄ter q̄ min⁹ habēt de scia: habent tn̄ plura ꝟba. Et est notand̄ q̄ inter oia pancilōq̄um reddit hoiem ꝯmendabilem ⁊ amabilē. Vñ q̄dam phs interrogatus fuit a quodā. Quō inquit hoibus placere possum. Cui phs rñdit. Si inq̄t gesseris optima ⁊ locutus fueris pauca. In cui⁹ figura dr Leui. xv. Uir q̄ patitur fluxū seminis imūdus erit. Semē fecūdum spūale gñatiōis est sapia siue scia. fluit aūt deordinate ⁊ deperditur qñ sine iudicio rōnis pfert̄. vel sic. Mihi aūt dedit deus dicere ex snia. i. nō subito ñ repente, sed ex solida deliberatōne. Sicut iudex laturus sniam debet ꝑus veritatez inuestigare. ⁊ maxime in sententia diffinitiua que finem ponit ꝯtrouersie, q̄z de re dubia nō debet dari snia certa: xj. q. iij. Graue. Et ꝑsumere digna hoꝝ que mihi dātur. supple dedit deus mihi ꝑsumere. i. pre aliis sumere ad discendū et docēdū. Digna hoꝝ q̄ mihi dātur. i. ꝟba ⁊ corrñdentia inspiratōni diuine nō hūane fictioni. Sic vtitur nōie ꝑsūptionis mgr̄ sniarum in ꝓlogo vbi dicit. Ardua scandere ⁊ opus vltra vires agere ꝑsumpsim⁹. i. mori nō temeritate sed charitate pre aliis ꝯsumpsimus Dedit ergo deus mihi ꝑsumere digna. nō q̄dem viribꝫ meis ꝯfisus sꝫ in deo. Et ido subdit. Qm̄ ipe. i. deus sapie dux est ⁊ sapientum amator. i. ipe auctor sapie, ⁊ sapientū emendator. i. augmētator. ⁊ sic recognoscit. Salomō deū esse oīs sapie largitorem. Scdo generalius fatetur eū esse oīm grārum ꝯtinuū gubernatorē. In manu inq̄t illius. ⁊c̄. quasi diceret In potentia gubnatiua illius est nr̄a eloquētia, nostra theologicā speculatio ⁊ nr̄a practica exercitatio. In manu inquit ill⁹ supple sumus nos q̄ntum ad nr̄am subam. Daniel. v. Deū qui hꝫ statū tuū in manu sua, ⁊ oēs vias tuas, nō glorificasti. et in ps. xciiij. In manu eius sunt oēs fines terre Sermones nostri q̄ntū ad nr̄am eloq̄ntiam. ij. Cor. iij. Non su-

mus sufficientes aliqd a nobis cogitare, sed sufficiētia nr̄a ex deo ē, qr nemo pt dicere dn̄s ih̄s nisi in spūsctō. j. Corinth. xij. Et om̄is sapientia q̄ntū ad scias speculatiuas. Et operis scie disciplina. i. disciplina scie oportet q̄rtum ad scias practicas Hec est ergo grāruactio deuota qua Salo. se a deo recepisse sapiam recognoscit. Sic em̄ oīa flumia oriūtur a mari et ad mare finalit̄ reuertūtur Eccs. j. Ad locū vn̄ exeūt flumia reuertūtur r iter̄ fluant. Ita oēs grē quas habem⁹ a deo pcedūt p largitionem r ad eū redire debēt p grārūactionē Un̄ Bern̄. sup Can̄. s. xx. ij. Origo fontiū r fluminū oīm est mare ꝟtutum r sciarum dn̄s iesus christus. Continētia carnis cordis industria volūtatis rectitudo. casta consilia. Justa iudicia. sancta desideria ex illo manant. Si q̄s callet ingenio. si quis nitet eloquio. si quis moribus placet. inde est. inde scie r sapientie. inde fmo Ad locum vnde exeūt reuertūtur flumina gratiarū vt iter̄ fluant. Quare et qualit̄ inquis. Dicit apostolus. In oībus gratias agētes. quicq̄d sapientie quicq̄d te virtutis habere confidis. dei ꝟtute et dei sapie reputa xpo Siq̄dem fluminis aqua stare ceperit ɔputrescet. Sic plane si grārū cesset decursus vbi recursus nō fuerit. nō mō nihil augef ingrato. s3 et qd accepit ei ꝟtetur in pnicie. hec Bern̄. Un̄ Hermes trimegist⁹. libro. xj. suo de natura deor̄ ꝟsus finē. narrat q̄liter post lōgaz discussionē rer̄ diuinarū r hūanarum cum aduespasceret. trimegistus asclepi⁹ r tacius; parauerūt se ad cenaz. prius tn̄ volebant deum adorare fm modum pꝑorum. Exeūtes ergo sole occidente ad austr̄. respexerūt r pces suas dixerūt. sic em̄ sole oriēte ad locū qui dr̄ subsolanus se ɔuertebant ad adorandū. ita sole occidēte se ɔuertebāt ad austr̄ fm ear̄ antiquaz supstitionē. Dicit g̃ asclepius ad taciū q rogaret trimegistū q dignaref apponere thura et pigmenta ad pces eor̄. quē intuēs trimegist⁹ cōmotus ait. Melius boīm narib⁹ apponere asclepi. Hoc em̄ sacrilegij sile ē cū deuz rogetibus ceteraq3 incēdere. Nihil em̄ deest ei. Et qr ipe est oīa r in eo sūt oīa s3 nos agētes grās adorem⁹. hec sūt ei sūme icēsiones: cū grē deo agūf a mortalib⁹. hec Hermes. Qr āt dic thus deo incēdere eē sacrilegio sile Intelligit si fiat supstitiōe cū estimatōe q de⁹ in corpalib⁹ odorib⁹ delectaf. qd oīno fl̄m est. Un̄ subdit q sūme incēsiones sunt grārūactōnes. r iō terminando lib̄r̄ sic deo regratiaf quāuis gentilis Grās tibi summe exupantissime. tua em̄ gratia tantū lumen sum⁹ cognitōnis consecuti

Nomē sctm̄ tuū est honorandū. Nomē vnūq3 qd solus deus est bn̄dicendus religione patna. qm̄ oībus pinam pietatē r religionē r amorē et quecūq3 est dulcior efficacia pb ere dignatus. donans nos sensu. rōne. r intelligentia. Sensu vt te cognoscam⁹. Rōne vt te suspitōnib⁹ indagem⁹. Cognitōne vt te cognoscentes gaudeam⁹ ac numine saluati tuo gaudeamus. q te nobis oñdens totū gaudemus q nos in corpe sitos eternitati fueris ɔsecrare dignatus. Hec est em̄ hūana sola gratificatio cognitio maiestatis tue. cognouimus te r lumē maximū solo intellectu sensibili intelligim⁹ te. O vita ꝟe vita. O natura oīm fecūda pgnatio. cognouim⁹ te toti⁹ nature hūane cōcepiu plenissime. Cognouim⁹ te etna pseuerātia. In hora em̄ ista adorātes te. bone volūtatis tue. hoc tm̄ depcamur vt nos ob fuare digneris pseuerantes in amore ɔgnitōnis tue. et nūq3 ab h grē vite genere separi. Quibus dictis inierūt ad cenam. In manu dei sumus

Notandū q manus diuine ptectōis r gubernatōis in q sum⁹ q̄nq3 digitos h3. pollicē indicē. mediū. medicū. et auricularē. Pollex ē ptās puniendi. index pspicacitas discernendi. medi⁹ benignitas differēdi. medic⁹ pietas miserendi. auricularis⁹ est facilitas exaudiēdi. Primo g̃ pollex manus dei est ptās puniēdi. Dicif pollex fm Isiō. xj. ethymo. ca. j. eo q inter ceteros digitos polleat virtute et potestate. Hui⁹ aūt pollicis tāta est ptās q cū tēpus aduenerit puniēdi null⁹ euadere pōt. Job. x. Nemo ē qui de manu tua possit eruere. Et iō dicit apl's Heb. x. Horrēdū est incidere i manus dei viuētis. Et Job. xiij. Manū tuā longe faca mē. r formido tua nō me terreat. Scōs digit⁹ est index: eo q illo oñdim⁹ r indicam⁹. Et est moralit̄ index man⁹ dei pspicacitas discernēdi. Isto digito oīa damōstrabit nude r apte tā bona q̄3 mala in die iudicij. ij. Mach vj. Manū oīpotētis neq3 viu⁹ neq3 defunct⁹ effugiā. Oēs em̄ nos op3 manifestari añ tribunal xpi r reci. v. put gessit in cor. ij. Cor. v. Tertius digitus est ceteris longior r; est medius. Un̄ iste digitus i manu dei est benignitas iudiciū differendi p q̄ā nos expectat: vt ad miscdiam redeam⁹. Gen̄. xlvij. Salus nostra in manu tua est. d in ps. Fiat miscdia tua vt saluet me. Et sicut isto digito extenso super plano: nec index nec pollex pñt illud planum ɔtingere. ita q q̄dlu digitus benignitatis ad nos extendif. nihil nobis nocere pñt potestas puniendi nec pspicacitas discernēdi Quart⁹ digit⁹ vocaf medicus. Est āt medic⁹ in manu dei pietas miserendi. In isto digito solēt ve-

teres annulos deportare sed in manu sinistra. Cui⁹ cam reddit Macrobi⁹.iij.saturnaliũ in turã fuisse ab egyptijs.eo vicz q̃ sm anathomie peritos.neru⁹ q̃dã a corde nat⁹ ad illum digitũ pcedit.et cũ nei unis illi⁹ digiti oplicat̃ et io ordinatũ fuit apud eos q̃ ille tanq̃ corona annulo circũdaret. Iste etiã digit⁹ cõplicit⁹ significat.vj.sm cõpotũ digitalẽ q̃ est numerus pfectus.et io ille digitus merito debuit a nobis coronari. Moraliter apd̃ oĩes nos inter digitos dei pietas miserendi dz a nobis coronari.quia miscdia miseris sapit dulcius One q̃dem pietas a vulnere cordis xp̃i emanauit.p quez digitũ oĩs in nobis pfectio cõsumatur. Job.v. Increpationẽ dñi ne reprobes.qm ip̃e vulnerat et medet̃.pcutit et man⁹ eius saluabũt.in sex tribulatiõib⁹ liberabit te et in.vij.nõ tãget te malũ. Quint⁹ digit⁹ est breuissim⁹.et vocat̃ auricularis. Hic aũt digitus in manu dei est facilitas exaudiendi pces nostras. In p̃s. Aperies tu manũ tuam et imples oĩe aĩal benedictõne.etc.

D

Lectio XCVIII

Ipse enĩ dedit mibi hoꝝ que sunt sciam verã.vt sciam dispõnez orbis terraꝝ:et ꝟtutes elementoꝝ initiũ et ɔsũmationem et medietatem tempoꝝ vicissitudinũ pmutatõnes:et ɔsũmationes tempoꝝ et moꝝ mutatõnes.diuisiões tpm anni cursus et stellaꝝ dispõnes naturas aĩalium et iras bestiaꝝ.vim ventoꝝ et cogitationes hominũ:differentias ꝟgultoꝝ et virtutes radicum et quecũq̃ sunt abscõsa et improuisa didici. Omniũ eĩm artifex docuit me sapientia. Postq̃ sapiens Salomon regratiatus est deo generaliter et sũmatim de sapientia sibi data. Hic idem regratiatur specialiter inductiue transcurrẽdo p materias diuersaꝝ scientiaꝝ. Et circa hec duo facit.quia pmo enumerat quoꝝ ip̃e scientiam habuit. Secundo qualiter ad eum puenit.ibi. Oĩm eĩm artifex. Circa primũ duo facit. Nam primo recognoscit sue scie soliditatem. Scd̃o sue sciẽtie multiplicitatez.ibi sciam. Circa pmum dicit sic. Ip̃e eĩm ds vicz dedit mihi liberalit.hoꝝ que sunt sciam veraz.i.oẽm creaturã verã nõ sciam nõ apparentẽ sciaz.quẽadmodũ se iactãt hõie falsi expimentatores necromantici alchimici et p artẽ notoriã ad doctrinã dmonũ gloriantes se instructos.et oñdentes scire q̃ nesciunt.cuiusmõi sũt p̃stigiatores.diuinatores.phisonomici.psalmistici vel psalmistici geomantici.incãtatores et magici q̃ꝝ nõ est scia ꝟa sz falsa.imo nulla. Quã pcipue docet vitare aplis.j

A

Thimo.vj. O thymothee depositũ custodi.i. fidem deuitãs pfanas vocũ nouitates et oppositiões falsi noĩs scie. Glo.i.q̃ falso noĩe dicit̃ scia. Contra q̃lem fiãm sciam dic̃ Salomon. sibi datã fuisse sciam veram. Et p h̃ recognoscit sue scie soliditatẽ. Cõseq̃nter aũt oñdit eius dẽ scie mltiplicitatẽ cũ dic.vt sciaz dispõnem orbis terraꝝ.i.distinctões climatũ et diuersitatẽ locoꝝ habitabiliũ et nõ habitabiliũ i terra sm distantiã a polis mũdi et appropinq̃tionez et elongatõem a via solis. Et ꝟtutes elecoꝝ.i.trãsmutatões corpm naturaliũ taz sm loca q̃ꝫ sm q̃litates. Initiũ et ɔsũmatiõem et medietatẽ tpm.i.pncipiũ mũdi et tp̃s xp̃i et diem iudicij saltẽ in generali sciuit eẽ futurum. Moꝝ mutatões.i.diuersas ɔsuetudines et leges hũanas.sm diuersitatẽ situs tpis et assuetcõnis et ɔplexionis. Diuisiões tpm.i.distinctas reuolutões planetaꝝ.vicissitudinuz pmutatões.i.aeris et terre varias trãsmutationes q̃b⁹ vicissim et successiue et ɔtie disponũtur vt nũc sit ver.nũc estas.nũc autũnus. nũc hyems.et ɔsũmatões tpm.i.qñ vnũq̃dq̃ꝫ istoꝝ incipit et terminatur sm gressuz planetarũ in diuersa signa i zodiaco.anni cursus et stellaꝝ dispõnes.i.ɔputatões sm motuz solis et lune.et figuras et imagines oĩm stellaꝝ sixaꝝ in.viij spera. Naturas aĩaliũ q̃tũ ad gñatõez Iras bestiaꝝ q̃tum ad vtilitatẽ et domesticationẽ hũanã. vim ventoꝝ.i.xij.differẽtias ventoꝝ.q̃tuor pncipaliũ et.viij.collateraliũ.sicut pz.ij. Meteo. Et cogitatões hoĩm.i.affectões ad q̃s hoĩes debent eẽ ex ɔplexione et corpoꝝ celestiũ et coopatione dispositi. Differentiã virgultoꝝ q̃tum ad plantatões insertiones trãslatões fructificatões De q̃b⁹ Virgilius libro georgicoꝝ et Palladi⁹ de agricultura:et ꝟtutes radicũ q̃ calida q̃ frigida q̃ tpata q̃ ɔferens nociua sm varietates sanitatuz et infirmitatũ. Etiã nõ solũ ista imo q̃cunq̃ꝫ sunt absconsa et improuisa.i.cõiter alijs hoĩb⁹ occulta didici nõ p inuentionẽ sz p reuelatõz Et ẽ qd̃ subdit. Oĩm eĩm artifex docuit me sapiẽtia Sapia increata vicz q̃ xp̃s ẽ.j.Coꝝ.j. Nos aũt pdicam⁹ xp̃m crucifixũ.iudeis q̃dẽ scãdalũ.gẽtib⁹ aũt stultitiã. Ip̃is aũt vocatis iudeis atq̃ꝫ grecis xp̃m dei ꝟtutẽ et dei sapiaz Occasiõe cui⁹ qd̃ in littera dz inter alia de sapientia.q̃ vicz habuit sciam de cursu ãni et dispositõnib⁹ stellaꝝ. Querit̃.vtꝝ de motibus stellaꝝ possit eẽ scia.q̃ nõ.q̃r si sic.h̃ maxĩe foret possibile de motib⁹ solis et lune Sz d̃ istis nõ p̃t hĩi scia.g̃ nec de alijs.assũptũ pbo.q̃r si aliq̃ scia eẽt de eoꝝ motib⁹ possibile videret̃ q̃ illa eẽt in q̃ oẽs phi ɔcordant vicz q̃ sol eẽt

B

in cõtinuo motu circulariter circa terraȝ ⁊ ꝙ sol moueret motu firmamẽti ab oriẽte i occidẽ ⁊ ꝙ sol non eclipsaret tꝑe oppõnis lune, ⁊ istã videnť esse falsa ex textu sacre scripture. Pri-mũ patet ꝙ sol nõ moueať continue Josue. x. Stetit sol in medio celi ⁊ non festinauit oc-cũbere spacio vnꝰ diei, nõ fuit añ ⁊ postea tã lõga dies deo obediẽte voci hois. Scdm pȝ Esa. xxxviij. et iiij. Reg. xx. Ubi legiťꝰ ꝙ cũ Ezechias rex iude grauissime egrotasset et ꝑ fletũ et ꝓnam sanitatẽ a dño meruisset, mis-sit dñs ad eũ Esaiaȝ ꝓpheram ꝗ diceret ꝙ die tertio ascenderet in templũ dñi totus sanus. Ezechias ꝓo signũ petiuit vt certificareť de sanitate futura. Et dicit ad eũ Ezechias Uis vt ascẽdat vmbra i horologio achã. x. lineis An totideȝ gradibꝫ reuertať. Et reuersus est sol ꝑ deceȝ lineas in horologio achã. ⁊ posita est vmbra stili i horologio, sicut fuit de mane so le exñte in oriente. Hoc aũt fieri nõ potuit si sol ꝯtinue moueret motu firmamenti, ab oriẽ te in occidens, sicut pȝ ꝗ ꝯclusio falsa Terciũ vicȝ ꝙ sol posit eclipsari. luna exñte in oppõ-ne, patet Mathei. xxvij. et Luce. xxiij. vbi sic scribiť. Tenebre facte sunt in vniuersa terra. vsqȝ ad horam nonam ⁊ obscuratus est sol. ⁊c̃ Sed constat ꝙ luna tũc fuit in opposita regio ne ad solẽ, qȝ xp̃s passus est luna. xv. ⁊ sol fuit in nono gradu arietis, ⁊ luna in nono gradu libre in meridie illꝰ sexte ferie, ꝗ patet falsitas illius ꝯclõnis de eclipsi Ad oppositum est lra ⁊ oẽs astronomi Ad q̃stionem dicendũ ꝙ de motibꝫ stellaꝝ põt esse sciã, nõ ꝗdem de-mõstratiua q̃liter omĩ tꝑe mouebũtur. sed de mõstratiua q̃liter omĩ tꝑe nati sunt moueri si ds miraculose aliter nõ disponat, sicut ei do-cet btũs augꝰ. Sic deus rebꝫ creans motus oꝑationes indidit vt tñ ꝑ libitu volũtatꝭ eas exerceãt vel omittant. Unde quãuis experime taliter ⁊ sensibiliter videamus ꝙ ignis natus est ꝯburere, ꝯtigit tñ aliqñ ꝙ ignis ꝗdam ap proximatus ꝗbusdam pueris nõ nocuit et tñ alios qui magis distabãt occidit. sicut patet Dañ. iij. Et iõ ꝯ̃uis sciamꝰ q̃liter res nate sũt agere, et q̃liter freq̃nter egerunt. qȝ h̃ vocamꝰ naturale qð semꝑ vel freq̃nter ꝯtingit. Qua-liter tñ res certo tꝑe agent, nescimus, qȝ h̃ est in manu dei. Pro rõnibꝫ tñ est notãdũ ꝙ ista tria miracula maxĩa ꝗ vnqȝ in corporibus cele-stibꝫ ꝯtigerũt adduxit Dyonisius ꝯtra q̃ndã phm i epl̃a ad policarpũ ꝗ ẽ. vij. in ordĩe epl̃a rũ bti dionisij. Ad q̃ꝝ euidẽtiã intẽtionẽ dete eple breuit explanabo sequs expõnem fratris Alberti ꝗ oẽs libros Dyonisij exposuit sans clare. Sciendũ est ꝗ ꝙ illa epl̃a mentioneȝ fa cet de tribus ꝑsonis vicȝ dyonisio, policarpo et appollophane. Fuit autẽ policarpꝰ discipu lus beati Johis euangeliste, postea ep̃us. et tandẽ martyrizatus. Appolliphanes fuit qui dã phus ꝗ fuerat mgr̃ beati dyonisij in phia. iste eũ visitareť a policarpo ⁊ inuitareť ad fidẽ xp̃i redarguebat ab hñtẽ dyonisiũ suꝑ h̃ ꝙ phia quã a grecis didicerat contra phos vtereť di cens iniustũ esse aliquẽ vti aliꝗ ꝯtra eos a ꝗ-bus illud accepit Et iõ vocauit dyonisiũ ꝓbe ratorẽ ꝑrim metaphice, qȝ vicȝ reꝑhendit gre-cos de eoꝝ phia a ꝗbꝫ tñ phiam didicerãt sic a prĩbus et mgr̃is. Cum ꝗ sic freq̃nter rũde-ret policarpo dictus phs, policarpus nacta opportunitate mandauit dyonisio ꝙ sibi aliq̃ rescriberet ꝑ que dictus appollophanes ad fi dem trahi posset ex ꝓprijs ꝓncipijs discipline sue qui clarus in astronomia inter alios ha-bebať. Hac ergo occasione scribit ad policar-pum epl̃am illam oñdens ꝙ appollophanes sua phia abutebať eo ꝙ ꝑ eã ad cultuȝ dei ve-ri nesciuit ꝑtigere. Ad cuiꝰ tñ noticiã ex astro nomia maxĩe debuisset ꝑuenisse. Et arguit sic Cũ ordo motuũ corꝑm celestiũ sit regularis ⁊ certus. Si ille ordo ab aliꝗ mutareť cõstat ꝙ ille sic mutans foret deus. Sed ordo motuũ corꝑm celestiũ fuit aliqñ mutatus sicut ipsemet appollophanes nouit. ꝗ debuit ꝯclusisse ꝙ cã illꝰ mutatõis fuit cã ꝓma ꝯtinẽs ⁊ regens to tũ celũ. Et ꝑ ꝯñs relictꝭ idolis talꝭ deꝰ foret co lendꝰ. Minorẽ huiꝰ rõnis ꝓbat dyonisius i tribꝫ exẽplis. Primo ꝑ statõem solis Josue. x. de quo argutũ fuit in ꝓma rõne. Siue etiam dicať ꝙ sol stetit ĩmotus cũ orbibꝫ suꝑioribꝫ ⁊ inferioribꝫ ₰m vnã opinionẽ. Siue solus sol steterit alijs motis ₰m suũ cursuȝ ₰m aliã opi nionẽ. h̃ tñ certũ ẽ solẽ stetisse qð nõ potuit fie ri nisi ꝑ oꝑatõeȝ alicuiꝰ cãe infinite Scdo ꝓ-bat idẽ ꝑ ascẽsuȝ solis in horologio achaȝ, sicut argutũ fuit in rõne. ij. qñ vnus dies artificialꝭ fuit fere triplicatꝰ Dies vero artificialis habȝ xij. horas, et tres dies. xxxvj. horas. et ꝑ ꝯñs fuit triplicatus ad aliũ diem artificialem exce ptis quatuor horis, quod pȝ. qȝ sicut i astro-labio signanť ⁊ lineanť duodecim hore, ita fu erũt lineate duodecim hore i horologio achã Et iã in aduentu Esaie ad regem dñ̃ erat sol ꝑ decem lineas, ita ꝙ nõ distabat nocte nisi ꝑ duas horas. sol ꝗ reascẽdit ꝑ dictas decem li neas: et dñ dit ꝑ easdẽ, iteꝝ ꝗ ꝯpleuit tũc trigi ta horas ⁊ adhuc restabãt due linee vltime vs qȝ ad noctem, ergo illa dies habuit triginta-duas horas. Et ideo dicit Dyonisius ꝙ dies ille fuit triplicatus. ⁊ hoc fuit tm̃ miraculũ ꝙ ꝯuertit in stuporẽ babylonios ꝗ fuerũt diligẽ

tes in ꝯsideratõne motuũ celestiũ. ꝛ h̃ miraculum subiecit eos regi Ezechie sine pugna. sic cuidã equali deo, ꝛ hoĩes excedendi Et deinde sacerdotes Persaꝝ notãtes diẽ illũ: fecerũt ãnuanm festũ triplicati solis. ꝛ dicebãt triplicati inter sacerdotes vicȝ qui festũ triplicati solis colebant. Ista ḡ signa que nõ fuerunt localia facta vicȝ in regione vna vel vna terra sed cõia toti mũdo, debuerũt mouisse appollophanẽ ad colẽdũ illũ qui hec mirãda causauit Sed qꝛ appollophanes possȝ ista ex ptinacia forte negare. Quis sacerdotũ testioniã viderit io scribit dyonisi⁹ policarpo ꝙ si ista duo negauerit ꝯtigisse, reducat sibi ad mẽoriam tertiũ vicȝ de eclipsi tpe passiõis xp̃i. et dicat sic sibi ꝙ illã nõ pt negare. dicit Dyonisi⁹ qñ nos ambo stetim⁹ in elyopolim ciuitate egypti. et simul stãtes vidim⁹ lunã inopinabilit̃ ꝛ innaturalit̃ supponentẽ se soli cũ nõ eẽt tps ꝯiũctõnis sed mag̃ oppõnis vel fere.

D

Que qdeȝ eclipsis fuit multiplicit̃ miraculosa. Primo q̃a eclipsis solis nõ fit nisi in ꝯiũctõne solis ꝛ lune. Cõiunctio aũt fit p̱ hoc ꝙ luna est velocioris mot⁹ q̃ȝ sol. ꝛ iõ attigit solẽ. Manifestũ ḡ est ꝙ luna accedẽs ad solẽ trãsit p̱ arcũ interceptũ inter solẽ ꝛ occidentẽ. qñtũcũqȝ hoc est: naturaliter fit ꝯiũctio siue fit eclipsis siue nõ Mõ in passione xp̃i nõ venit luna ab occidẽte. sȝ a parte orientis qđ est oĩno ꝯtra naturã. Vñ pars orientalis dyametri solis p̃mo eclipsabat̃, et sic ꝯñter totus dyameter solis, quia fuit eclipsis vl̃is. Et tũc redijt ꝑsus orientem ita ꝙ p̃mo illumiãbatur ps dyametri occidẽtalis que vltimo eclipsabat̃. qđ q̃dem fuit cõtra naturã eeclipsi. quia in oĩni naturali eclipsi: ps occidẽtalis eclipsat̃ p̃mo ꝛ p̃mo reillumĩat̃. Terno fuit mirabilis. qꝛ luna tũc tpis infra. vj. horas fere ꝯpleuit motũ. xv. dierum qꝛ int̃ nonã ꝛ vespam iuit. clxxxv. fere gradus. Qđ sic ptȝ. In oppõne ista ꝯstat ꝙ int̃ soleȝ ꝛ lunã fuerũt. clxxxv. grad⁹ q̃ sũt medietas celi. nõ fuit eclips̃ post oppõnem p̱. ix. horas. ita ꝙ luna in illis noue horis trãsierat. xv. gradus vltra locũ ꝓe oppõnis. ꝑsus occidẽteȝ. Redijt ergo p̱. clxxxv. grad⁹ solis accedẽdo: ꝛ sit̃ recedẽdo. sic infra. vj. horas iuit motũ fere. xv. dierũ. Quarto fuit miraculosa. quia sicut probat Ptholome⁹ tam oppõne q̃ȝ ꝯiũctione luna ẽ in auge. Oportet ergo ꝙ aux circulus lune in eodem spacio tẽporis accederet ad soleȝ cũ luna: et cum luna recederet. qđ est contra naturam. quia aux lune semp̱ mouetur motu contrario lune. sicut ptȝ in rhetorica planetarum Quĩto latitudo lune cõtra fuit. qꝛ luna nõ fuit ĩtra grad⁹ eclips̃ sufficiẽs et dato ꝙ fuissȝ soli cõiuncta.

Lectio XLIX

e

St enim illa spiritus intelligentie sanctus. multiplex vnic⁹. subtil̃. modest⁹. dis̃tus mobil̃. incoinq̃nat⁹. cert⁹. suauis. Amãs bonum actũ q̃ nihil vetat bñfacere. hũan⁹. benign⁹. stabil̃. cert⁹. secur⁹. oẽm hñs ꝟtutẽ. oĩa p̱spiciẽs. ꝛ q̃ capiat oẽs spũs intelligibiles: mũdus, subtilis. Hec est q̃rta ps p̃ncipalis hui⁹ capl̃i. in qua postq̃ȝ Salomõ posuit grãruactionẽ sapiam recognoscẽte tam in spẽali q̃ȝ in generali. Hic in pte ista subiũgit q̃ndã cõmendatõem sapiam extollentẽ. Et declarat ꝙ sapia sufficiẽs est ad ꝯferendũ sibi totã noticiã recitatã in vltima lcõne

A

Vbi est notandũ ꝙ lȝ sapia approꝑet̃ filio sicut pr̃i potentia amor spũiscto. Iste tñ termin⁹ sapie eẽntialit̃ signat ꝛ nõ relatiue. sic ptȝ. j. sen. di. xxv. cap. x. Et iõ q̃uis filius dicat̃ sapientia genita propter moduȝ p̱cedendi a pr̃e. qꝛ gignit̃ a pr̃ia memoria p̱ modũ ꝟbi et intellect⁹. sic ptȝ. vij. de tri. ca. xij. Nihilominꝰ m̃ etiã spũiscũs spirit⁹ sapie dr̃. tũ qꝛ a sapia pr̃e ꝛ. a sapia filio p̱cedit. tũ qꝛ sapiam in se deuote colẽtibꝫ efficit atqȝ causat. Et iõ in ꝯmẽdatiõe viri timentis deũ dr̃ Eccl̃i. xv. Implebit euȝ spũ sapie ꝛ intellect⁹. loq̃ns de sapia q̃ ẽ ds. Salomon dicit sic. Est eñ i illa. i. sapia q̃ ẽ diũa eẽntia. spũs itelligẽtie. ꝛ ẽ mod⁹ loq̃ndi accipiendo eẽ p̱ eo qđ est ideẽ. vñ sensus ẽ ꝙ illa. i. sapia ꝛ spũs itelligẽtie sũt idẽ. ꝛ p̱ ꝯñs sapia est sufficiẽs ad dandã grãm. cuiuscũqȝ. scie. qꝛ. j. Corinth. xij. Vnicuiqȝ datur maifestatio spũs ad vtilitatẽ Alij q̃deȝ p̱ spm̃ datur s̃mo scie s̃m eũdẽ spm̃ ꝛc. et infra. Hec aũt oĩa opat̃ vn⁹ atqȝ ideȝ spũs diuidẽs singulis put vult Dic ḡ sic Salomõ Nõ est attribuenda hũano studio vl̃ ingenio sapia mihi ꝯcessa. sȝ spũiscõ q̃ ẽ sapia increata Et ꝙ iste spũssanct⁹ sit oĩpotens ad causandũ sapiam in q̃cũqȝ pbat euȝ describẽdo a. xx. cõditionibꝫ Pria ẽ ꝙ est scũs. i. oĩa q̃ scã sunt scificãs. Sãctus i latino ideȝ est ꝙ agyos in greco. Agyos aũt dicit̃ q̃si sine terra. ab a qđ ẽ sine. ꝛ geos terra. q̃si sine terra. Spũs ḡ sapie dr̃ p̃mo sanctus p̱ tanto qꝛ eos q̃s sanctificat purificat ab amore terrenoꝝ. ꝛ trãsfert ac ꝯiũgit ad amorẽ celestiũ Et iõ ꝯuenientẽ i spẽ ignis descendit in aplos nõ in spẽ aq̃ nec aeris. q̃ elemẽta in diuers̃ ptibꝫ supficiei terre coherẽt. sed in spẽ ignis q̃ imediate corpibus celestibꝫ cõtiguat̃. sicut ptȝ. j. Metheo. circa p̃ncipiuȝ In signũ ꝙ illos q̃s incendit amore fac̃ necario terrena ꝑuipendere ꝛ ad celum ascende-

re. Et lō vocat spūs sanctificatiōis. ad Rhoma. j. Scđo vocat multiplex ab effectu ꝓpter multiplicia dona q̄ pstat Esa. xj. Requiescet super eū spūs dñi. spūs sapie ꝛ intellect⁹. spūs ꝯsilij ꝛ fortitudinis. spūs scie ꝛ pietatis Et replebit eū spūs timoris dñi. Tertio dr̄ vnic⁹ formalr̄. s. ꝛ etiā effectie quasi vniens nos do fide spe ꝛ charitate ꝛ etiā ꝓximo. ad Eph. iiij. Sollicite sũare vnitatē spūs in vinculo pacis. Quarto dr̄ subtilis. qr̄ spūssanct⁹ viros subtiles facit in eligendo. docēdo. ꝛ faciēdo ꝑ dona q̄bus sanctos suos exornat Ezech. xvj Indui te subtilib⁹ ꝛ ornaui te ornamēto Quinto dr̄ modest⁹ qr̄ silr̄ modestos facit ad Gal. v Fructus āt spūs est. charitas gaudiū et pax. Et infra. modestia ꝯtinentia castitas. Sexto dr̄ disert⁹ quasi disertos faciens de balbuciētib⁹ ꝛ infantib⁹. quēadmodū die pentecostes fecit aplos qui an̄ suā ꝯuersionē ꝛ etiam ante eiusdē spiritus missionē fuer āt valde rudes. Sic etiā oī die vocat ad scām religionē pueros ꝛ indoctos. de q̄b⁹ si bñ ꝯuersant fac̄ p̄dicatores disertissimos. Sap. x. Sapia apuit os mutoꝝ. ꝛ liguas infantiū fac̄ disertas. Et est disert⁹ idē q̄ eloq̄ns. de dissero eris. ꝛ subtrahit vnū s in supio. lꝫ geminet in p̄terito De ista disertitudine loq̄tur btūs aug⁹. li. ij. de natura ꝛ origine aīe. asserēs q̄ valde piculosa ē eloq̄ntia. si nō ꝯmiscet̄ sciā. Et dicit sic. B Valde em̄ sunt noxia praua diserta. qr̄ hominib⁹ minus eruditis. eo q̄ diserta sunt videntur etiā ꝛ vera. Et lō dicit Tulli⁹ in ꝓlogo retorice. Ꝙ sicut sapia cū eloq̄ntia multis ciuitatib⁹ ꝓfuit. ita eloquētia sine sapia cōstat plurimū nocuisse. Vñ docet Seneca epl'a cxj. q̄ eloquentia nō est contēnenda nec nimis appetenda. Nō inquit querit eger medicū eloquētem sed si ita contingit vt ille idē qui sanare potest. prompte de his que facienda sunt disserat. nō tñ gratuletur eger q̄ incidit in medicum disertū. Hoc em̄ tale est quale si gubernator perit⁹ etiā formosus est. contēnenda tñ nō est disertitudo loq̄ndi. sed ē sapie cōnectēda. Vñ idem Seneca epl'a. lxxv. vel. xxxix. reprobat multā celeritatē loquendi ꝛ festinatiōnem. Celeritas inq̄t loquendi nec in sua ptāte ē nec satis decora phie q̄ ponere debꝫ v̄ba. nec ꝓijcere. nec pedetētim ꝓcedere. Nō exigo qr̄ orō cum impedimēto exeat. Proferat̄ tamē malo q̄ꝫ ꝓfluat. ꝛ infra. Quēadmodū sapienti viro incessus modestus cōuenit. ita oratio pressa nō audax. Sūma ergo summaꝝ. vl' sententiarum hec erit. Tardiloquū te esse p̄cipio. Hec Seneca. Septimo spūssanctus dicitur mobilis. i. moueri faciens ꝓpter ꝛ obedieter. q̄ꝫ uis in se imobilis ꝑseueret. Primū em̄ mouēs imobile est nc̄ario. sicut ꝓbat̄. viij. phisi. isto mō spūssanct⁹ fecit aplos ita mobiles: q̄ in oēm terrā dispsi sunt. Luc. xxj. Virtutes celoꝝ mouebunt̄. ꝛ Joh. xv. Posui vos vt eatis ꝛ fructū afferatis. Argētū viuū est satis mobile. si aūt mortificet̄ statim insistit ꝛ q̄escit. Ita p̄dicatores viui vita grē: discurrunt. mouent̄. circūeūt pro salute ꝓximi ꝓcuranda. Prouer. vj. discurre. festina. suscita amicū tuū Octauo dr̄ icoinq̄natus. ꝛ h̄ est vex tā effectiue q̄ꝫ formal'r. Honesta ꝑsona non inhabitat loca turpia ꝛ imunda: nec spūssanct⁹ mentes gulosas vel libidinosas. Et lō de apl'is canimus q̄ inuenit eos receptacl'a mūda ꝛ tribuit eis carismatū dona. Nono spūssctūs dr̄ cert⁹ ꝯtra incōstātes: mēdaces: desperantes. ij. Tymoth. j. Scio cui credidi ꝛ cert⁹ sū. qr̄ ꝛc̄. Decimo dr̄ eē suauis. Sap. xij. O q̄ꝫ bon⁹ ꝛ suauis ē dñe spūs tu⁹ in oib⁹ nobis. Suaues em̄ facit ꝛ mites q̄s inhabitare dignat̄. nō impatiētes. nō amaros. nō turbidos. vl' impetuosos Famuli mīstrātes dñis facillime mores recipiūt dñoꝝ suoꝝ. Et lō qñ famulātes alicuius sūt bñ educati signū ē q̄ famulūt alicui dño nobili. vñ metrice dr̄. Est dñi facies famul⁹ speculūq̄ꝫ mgr̄i. Discipul⁹ mōstrat regnū moderamia regis. Si g̊ suaues fuerim⁹ ad inuicē signū ē q̄ sum⁹ de familia spūsscti. ij. Coꝛ. vj. In oib⁹ exhibeam⁹ nosmetipos sic dei ministros. ꝛ infra. In lōganimitate ꝛ suauitate in spūscto. Vndecio dr̄ amās bonū actū. fac̄ em̄ hoīes gaudere de ꝓfectu alieno. ꝛ h̄ ꝯtra inuidos q̄ de bonis alienis tristant̄. Rhoma. v. Charitas dei diffusa ē in cordib⁹ nr̄is ꝑ spm̄ scm̄ q̄ dat⁹ ē nob. Duodecio dr̄ eē tal' q̄ nihil vetat bñfacere. imo hortat̄ bñfacere. Et h̄ cōtra negligētes ꝛ accidiosos. Prouer. iij. Noli ꝓhibere bñfacere ei q̄ p̄t Et etiā ꝯtra malos ꝯsiliarios q̄ dños suos aliq̄n īpediūt a bono ꝓposito q̄d intēdūt ī bonis elemosynis. ꝛ opa pietatꝭ ꝯuertūt ad opa vanitatꝭ. Deciotertio dr̄ hūan⁹. i. qr̄ hoīes diligit. Prouer. viij. Delicie mee eē cū filijs hoīm. cū qr̄ hoīes hūanos fac̄ nō austeros. beniuolos. ñ bestiales Sap. xij. Docuisti ꝓplm tuū ꝑ talia opa. q̄m opꝫ iustūeē ꝛ hūanū. Decioq̄rto dr̄ benign⁹. i. bene ignit⁹. qr̄ ignitos efficit q̄s disponit. Sap. j. Benign⁹ ē em̄ spūs sapie. et ad Eph. iiij. Nolite ꝯtristare spm̄ scm̄ dei ī q̄ signati estꝭ. ꝛ ifra Estote aūt misericordes donātes inuicē sicut et deus in xp̄o donauit vobis. Decioq̄nto dr̄ stabilis qr̄ stabiles facit ꝛ ꝑseuerantes ī bono nec obstat q̄ p̄us mobilis dicebat̄. qr̄ s̄m Rabanū dr̄ Spūs q̄ implet oīa mobil' sil' ꝛ stabi

lis dr. hō eñ q̄ vbiq̄ discurrit vbiq̄ obuiam venit ꝛ repente vbi nō credit inuenit. Omps ḡ spūs ꝛ vbiq̄ ēē significat. ꝛ stabilis sil' ꝛ mobil' dr. hec Raban⁹. Silr facit sctōs pficere ī bono de ꝟtute in ꝟtutē. ꝛ iō mobilis dr. facit etiā eos ī bono pseuerare. ꝛ iō stabiles dr. j. Cor. xv. Itaq̄ frēs mei dilectissimi stabiles estote. ꝛ imobiles abūdantes ī ope dñi sp̄. Decimo sexto dr secur⁹. qr securos nos efficit p spē q̄ est certa expectatio future btitudinis veniēs ex dei grā ꝛ meritis p̄cedentib⁹. Creditor qñ hz pign⁹ sufficiēs. debitore secur⁹ est de suo. Deus āt volēs nos ēē securos de futura beatitudine dat nob spm̄sctm̄ quasi loco pignoris ad Eph. j. Signati estis spū pmissiōis scō q̄ est pign⁹ hereditatis nr̄e. Decimoseptio dicit oēm hñs ꝟtutez. qr est pr̄i ꝛ filio coeq̄lis ꝛ cōsubstantialis. Job. xxxiij. Spūs dei fec̄ me ꝛ spiraculū oīpotētis viuificauit me. Deciocta uo dr oīa pspiciens. Tū qr spūs est q̄ oīa scrutatur. j. Cor. ij. Tū quia spūssanct⁹ fac̄ hoīem prudent' pspicere. qr de p̄teritis dat cautelam de p̄ntib⁹ circūspectionē. ꝛ de futuris puidentiā. j. Cor. ij. Spiritalis hō iudicat oīa. Decimonono dr q̄ est talis q̄ capiat oēs spūs intelligibiles. i. cui subditi sūt oēs spūs āgelici tā boni q̄ mali. qr oēs sūt administratorij spirit⁹. ꝛc. ad Heb. j. Ul' q̄ capiat oēs spūs intelligibiles. i. cape fac̄ oīa dona spūsscti mediātibus q̄b⁹ hō intelligit q̄cq̄d ē n̄cariū ad salutē Eccl. xxxix. Si eñ magn⁹ ds voluerit spū intelligētie replebit illū. i. si ds voluerit qm̄ de⁹ magnus dñs spū intelligentie replebit eū. i. iustū. Scd̄o mō spūssanct⁹ dr̄ ēē mūdus: nec mixt. Ipe eñ ē lux ꝟa veniēs ī hūc mūm. ꝛ iō mūdus ē in sex mūdos facit q̄s inhabitare dignat. In ps. Cor mūm crea. ꝛc. Spm̄ inquit recte. Oēs recte linee sup lineā rectā stātes. et duo vtrobiq̄ anguli. aut recti sunt aut duob⁹ rectis eq̄les. Recta linea est spūsscūs. Unō dr. Spm̄ rectū inoua in vi. mc. Iterū alia rectā linea erit mens siue aīa humana. Eccs. vij. Solūmō h̄ inueni q̄ de⁹ fecit hoiēz rectū: sup plex ipse mētez. Qñ ḡ spūsscūs descēdit sup istā lineā rectā. n̄cario duo anguli. i. rō ꝛ volūtas fiūt formal'r recti p innocentiā. In ps. Innocentes ꝛ recti adheserūt mihi. Uel fiūt eq̄les duob⁹ rectis p pn̄iā. status eñ pn̄ie equiparat hoiem statui innocentie. Et ideo lz ratio ꝛ volūtas in penitēte. non sint recte formal'r p innocentiā. sunt tñ recte equalenter p pn̄iam de qua rectitudine dr Prouerb. xxj. Qui rect⁹ est corriget viam suā. Ultimo q̄rta ꝯditio replicat ꝛ dicit q̄ est subtilis pfunda penetrando: ꝛ est subtilis difficilima declarādo. Job. xiiij. Paracly tus aūt spūs quē mittet pater ī noīe meo. ille vos docebit oīa. ꝛc. Quia ergo spūs iste intelligentie est nobis ita multipliciter necessarius. dignū est cessare. ꝛ circa huius cultum istis diebus vacare antequā vlterius pcedamus.

Lectio C.

Omnibus eni mobi

libus mobilior ē sapīa. Attigit āt vbiq̄ ppter mūdiciā suā. Uapor eñ est ꝟtutis dei. ꝛ emanatio q̄dam ē claritas oīpotentis dei sincera. ꝛ ideo nihil inq̄natum in illā incurrit. Posita ꝯmēdatione multiplici spiritussancti cui⁹ donū est sapīa. Restat iā ipi⁹ sapiētie excellentia declarāda. Cōmendādo autē sapiā sic pcedit. Pmo ꝯmendat sapiam ex his q̄ eis ꝯueniūt absolute ex seipa. Scd̄o ex his q̄ ei ꝯueniūt in ꝯpatiōe ad alia. Scd̄a ps ibi. Est eñ h̄ speciosior sole. Circa p̄mū duo facit. Nā p̄mo ondit eius nobilitatē in essendo. Scd̄o ei⁹ ptātē in regēdo. ibi. Et cum sit vna oīa pt. Circa p̄mū duo fac̄. Pmo ꝯmēdat sapiam p ꝯditiōnes pprias. Scd̄o p locutōes tropicas. Scd̄a ps ibi. Uapor est eñ. Circa p̄mū duo attribuit sapie oīa gubernāti. vicz sufficiētiam celeritatis. ꝛ coexistētiā p̄ntialitatis.

A Quātū ad primū dicit sic. Oībus mobilib⁹ mobilior est sapīa. Ubi notandū est. q̄ q̄nto agēs ē maioris ꝟtutis in agendo. tāto celeri⁹ ꝛ veloci⁹ pducit effectū. Uñ agēs infinite virtutis agere pt in oī tpe. Quia ḡ sapīa q̄ est donū spūsancti ē q̄dāmō infinite ꝟtutis. Oīe aūt mouēs mobile est ꝟtutis finite. patz q̄ sapientia ē mobilior. i. ꝟtuosior in mouendo oī mobili. ꝛ per ꝯsequens habet sufficiētiam celeritatis. Scd̄o habet coexistētiam p̄ntialitatis. Et q̄ntum ad h̄ dicit. Attingit āt vbiq̄ ppter mūdiciā suā. Oīa eñ p sapiam disponūtur ꝛ regūtur. In ps. Oīa in sapīa fecisti. repleta est terra possessione tua. Sic̄ eñ deducit magister Alexāder cognomēto neq̄ In oī creatura corporea q̄ntūcūq̄ sit modica. pt' ratio humana videre infinitam dei potentiam. infinitā sapientiā ꝛ bonitatē. Uerbi grā. vt d̄ atomo fiat exemplū. Satis eñ approbat humana rō ꝛ acceptat q̄ mensura potētie agentis sumat ꝑm pportōem facti ad illud de q̄ fit. Tanta eñ videt potētia facilitans. q̄ntū ipm factū excedit illud de q̄ fit. Cū ergo rō inuenerit atomū esse aliq̄d ex nihilo. ꝛ sciat q̄ si atomus excederet. nihil infinitum excederet. concludit q̄ potentia ducens atomum de nihilo ad esse est infinita. Secundo videbit ratio cum atomus sit corpus. habet inter se tres

lineas intersecãtes se ad ãgulos rectos: in q̃ sectõne posito circino ꝯscribi põt sphera sup atomum. ꝛ videt in sphera infinitos circulos posse describi. imo infinita corpa infra spheram eẽ imaginabilia. ꝛ vltra infra circulos oẽs figuras fore inscriptibiles q̃ tamẽ sũt infinite sup quas infinite põt erigi demõstratiões. tã de mgnitudinib ꝙ̃ de numeris. ergo videbit rõ humana in atomo vel in flore infinitã sciẽtiam obiectiue descriptam. Infinitã vero sciẽtiam nõ põt descripsisse agens qḋcũqꝫ nisi sapientie infinite. ḡ humana rõ si est bona videbit ꝛ inueniet in vno atomo infinitam sapiaꝫ cõditoris. Tertio videbit rõ mentis humane ꝙ in assecutõne hui⁹ infinite sciẽtie q̃ est in atomo ẽ magna vtilitas aĩe ꝛ delcãtio admirabilis. Et si forent infiniti intellectus: infinitas hñent delcãtões. imo vnus intellect⁹ in infinitũ põt delectari in acq̃rendo noticiã isti⁹ atomi. ḡ potest rõ cõcludere ꝙ ille qui atomũ creauit infinite ẽ bonitatis q̇ rem infinite vtilitatis de sua bonitate creauit. Sic ḡ ex minimo atomo põt homo cõcludere deum eẽ infinite potentie, sapie. ꝛ bonitatis. Aliter exponi põt de deo q̇ est in rebus oĩb ꝑ eẽntiam potẽtiam ꝛ p̃ntiam. Per eẽntiam inq̃. Essentia cuiuslibet rei ẽ quedaꝫ pticipatio diuini eẽ. ꝛ sic eẽntia cuiuslibet rei adest inq̃ntum habet esse sicut adest cã ꝓprio effectui. Per potẽtiã adest: inq̃ntum oĩa agũt virtute ipius. Per p̃ntiaꝫ inq̃ntum oĩa imediate disponit ꝛ regit. Attingit ḡ sapiẽtia diuina vbiqꝫ. i. in omĩ loco propter suã mũdiciã. qꝛ cũ in omĩ loco sit corpus in omĩ corpe sciẽtia põt esse infinita obiectiue id ẽ ꝯclusiones scibiles infinite ꝛ hoc ꝓpter suam mũdiciã. i. cuiuscũqꝫ defectus impmixtionem: Sic ḡ describit sapiam ꝑ ꝯditões absolutas ꝛ ꝓprias Cõsequẽter eã describit ꝑ locutões figuratiuas ꝛ tropicas. cum dicit Uapor est eñ. vbi incipit subtiliter describere sapiaꝫ ꝑ figuras ꝛ similitudines. Et ponit q̇nqꝫ similitudines q̇bus sapia compat. Dic eñ ꝙ metaphorice loq̇ndo. ipa ẽ vapor. emanatio. candor. ꝛ speculũ. ꝛ imago. Uapor est qḋdam corpus subtile extractũ de terra vł de aqua ꝑ calorẽ solis. sic ptꝫ ꝑmo Metcoꝝ. Tamẽ stricte ꝛ ꝓprie loquendo: vapor ẽ aer humidus et extrahit de aqua. exhalatio ẽ sicca ꝛ extrahit de terra Et de istis duob generant oẽs aeree impssiones. cuiusmõi sunt nubes. pluuie. grãdines. nix. tonitruũ. ros. pruina: ꝛ cetera multa. Est ḡ sapiẽtia quasi vapor virtutis dei. id est subtilis effectus diuine ꝑnitis causat⁹ in mente ratõnali. Scdo dicit ꝙ ẽ quedaꝫ emanatio claritatis oĩpotentis dei sincera. id est claritas emanans sincere ab omĩpotenti deo Emanare idẽ est qḋ scaturire. sicut aqua ascẽdens de terra dr̃ emanare. Sincerus dr̃ quasi sine cera. i. sine mollitudĩe ꝛ fluxibilitate. purus. cõstans. ꝛ mũdus. Et iõ nihil inq̇natuꝫ incurrit in illam ꝓpter mũdiciam sue claritatꝭ sicut lux solis q̃ntũcũqꝫ turpia loca illuminet nihil tñ inq̇nari ꝯtrahere põt. Et emanatio q̃dam. ꝛc. Deus eñ fons ẽ a quo emanat omẽ genus gratiarũ: Est eñ in fonte iugiter emanãte ꝑpetuitas p̃ciosa. suauitas saporosa. ꝛ cõmunitas copiosa Primo i fonte ẽ ꝑpetuitas p̃ciosa. Quicq̇d eñ bonitatis vel copie inuenitur in riuulo. totũ emanat de fonte. Et eodẽ mõ quicq̇d delcãbilitatis ꝛ bonitatis ẽ in creatura: totũ emanat ḋ fonte bonitatꝭ diuĩe infinite. Eccĩ. i. Fons sapie verbũ dei in excelsis. Ad istũ fontẽ sitiũt aĩe sancte Iuxta illud ps. Sicut ceruus desiderat ad fontes aquaꝝ ꝛc. sitiuit anima mea ad deum fonteꝫ viuũ. Ceruus hausto serpente morit nisi citius attigat ad aquã. desiderat eñ naturaliter vitam suaꝫ ꝓlõgare. Uñ sicut dicit glosa sup illud. Quẽadmodũ desiderat. ꝛc. Ceruus senio grauat⁹ excrescẽtibus pilis atqꝫ cornibus: explorato serpente ipm narib haurit. quo hausto veneno estuat. vñ fontẽ ad bibẽdum ardẽtissime ḋsiderat: a quo si deficiat moritur. ꝛ inde vitam abbreuiat: quo ꝓlongasse putauit. Moralit. Homo serpentẽ haurit qñ diaboli suggestionib acq̇escit. ꝛ noxias sibi delcãtiones incorporat ꝑ peccatũ. sꝫ tũc veneno estuat: qñ trãsacta delcãtione feditatem peccati considerat Tũc eñ fontẽ miscdie desiderat cũ deo recõciliari ꝑ sacramẽtum penitẽtie affectat. Si ãt cõtingat ꝙ post haustum serpẽtis. i. cõmissionem peccati fontẽ gratie nõ attigat: damnũ ꝑpetue mortis incurrit Fons ãt gr̃e de quo putei aquaꝝ viuẽtium emanant ẽ xp̃s. In cuius corpe multa vulnera quasi multi putei ẽxtiterũt. Eccĩ. l. In dieb ipius emanauerũt putei multi aquaꝝ. ꝛ quasi mare adimpleti sunt supra modũ. De istis fontib dic̃ Esa. xij. Haurietis aquas in gaudio de fonte saluatoris

B

Scdo ẽ in fonte emanãte suauitas saporosa. Dulcior eñ aqua est. in fonte ꝙ̃ in riuulo. Et isto mõ delectabilior dulcedo ẽ in christo: ꝙ̃ in creatura q̃cunqꝫ. Dulcedo eñ fontis est ẽm ꝯditões terre de qua emanat. sicut dicit Aristo. li. de sensu et sensato. Et iõ aqua currens ꝑ terram amarã et sulphureã. et sic emanans ẽ amara naturaliter. Sꝫ aqua emanãs de terra pura et sabulosa fit dulcis et clara. Xp̃s ãt fons sapiẽ emanauit de terra humili virgine vicꝫ gloriosa. In q̃ nihil austeritatis:

C

nihil amaritudinis nihil lutose feditatis erat
Unū nihil amaritudinis in fonte q̄ xp̄s dicit
inueniri pt. Iac. iij. Nūquid fons de eodem
foramine emanat dulcē z amaram aquā. Et
tū ipse de ingratis hoībus qui diuina delecta
tione contēpta in terrenis voluptatibꝰ imer
gūtur grauiter cōqritur. Here. ij. Me dere
liquerūt fontem aque viue. z foderūt sibi cisti
patas cisternas q̄ ptinere nō valēt aq̄s Ter
tio in fonte iugiter emanante inuenit cōitas.
copiosa. Est eīm fons oībus cōis pauperibꝰ.
et diuitibꝰ hoībus et iumentis. Isto modo
xp̄s iustis et peccatoribꝰ. oībus clemens inue
nitur et ꝓpicius. Gen. ij. Fons ascendebat de
terra irrigans vniuersam supficiem terre Du
D bitatio lr̄alis esse pōt. An d̄s sit in qualibet
creatura adorādus. Et videt q̄ nō. quia si sic.
tūc cū in aliq̄ creatura sit adorādus deus: pa
ri rōne in alia: quia in q̄libet est eēntialiter.
Q̄ aūt sit adorādus in aliqua creatura patz
Exo. iij. quia moyses adorauit deuz in rubo:
Et in Gen. habemꝰ q̄ abraā adorauit deū in
angelo Preterea xp̄ianꝰ adorat eū in crucifi
xo vel in imagine intēdens p̄cise adorare deū
et nō peccat: ergo cū deus sit eēntialiī in lapi
de intendit adorare nō peccat eadē rōne. Pre
terea qd̄ est maioris potētie deo magis ē attri
buendū. sed maioris potentie videt ꝯseruare
rem p absentiā suā q̄ p p̄ntiam. sicut ex nobi
litate regie maiestatis est q̄ vbiq̄ regat in re
gno. licet vbiq̄ psonaliter n̄ existat. Cōtra
q̄dam effectus dependet ex suis causis q̄ sine
caꝝ p̄ntia nō existūt propter vehementiā cau
salitatis z dependentiā effectus. sic patet de
radio et sole. sed oēs res summe a deo depen
dēt: z d̄s cā est intiā oīs rei. ergo est oīi rei
essentialiī p̄ns. Ad q̄stionem dicit Chryē.
q̄ deus est vbiq̄. scimus. sed quō sit vbiq̄ in
tellectu nō capiamus Ad p̄mū d̄m q̄ deus
nō est adorādus i quolibet suo signo. sꝫ tm̄ in
ꝓprio qd̄ est aliq̄ res ad h̄ ordinata vt i ea deꝰ
honoret. sic fuit rubus ardens sine ꝯbustiōe.
et angelꝰ apparēs abrae Ad scd̄m nō sunt
docendi simplices. vt sic in lapidibꝰ et lignis
deū adorēt ꝓpter silitudinē ad idolatriā. q̄uis
possit hō deum adorare sub pia intentōe in q̄
cunq̄ re sine peccato. q: tū habere posset spe
ciem mali. melius est a talibꝰ adoratōnibꝰ ab
stinere Ad tertiū d̄m q̄ maioris potentie
est regere p p̄ntiam q̄ p absentiam vniuersa.
Unū ille qui pt esse absens indiget moueri et
transferre se frequenter. Motus āt est actus
imꝑfecti. nec potest aliquis pfecte regere ab
sens sicut p̄ns.

Lectio. LI.

Lectio LI

Andor est eni lucis eterne et speculū sine macula dei maie
statis z imago bonitatis illius Descp̄ta sa
pientia ſm duas silitudines metaphoricas.
exeq̄tur in hac lr̄a eam describendo ſm tres
alias figuras. Habet eīm sapia qua est donuz
dei pulchritudinē vetustatis, magnitudinez A
puritatis. et silitudinem deitatis Quātum
ad p̄mū dicit sic. q̄ ē candor lucis eterne. Lux
eterna est veritas nēarioꝝ que cādorē recepit
cuz demōstratōis euidentiā inducit. Uel po
test dici: veritas manifestissima fidei: inq̄tum
ad ea q̄ fide tenent. Ab isto āt cādore doctores
in eccl̄a cādidi noīant. Gen. xl. Pulchriores
sūt oculi eiꝰ vino. et dētes eiꝰ lacte cādidiores
Doctores eī et p̄lati q̄ꝝ est alios informare di
cunt dentes eccl̄e. q: sic officiū dentiū est cibū
frāgere. diuidere. ꝯterere z masticare. ita offi
cium p̄latoꝝ et doctoꝝ est sacram scripturam
frangere z diuidere ſm q̄ subditoꝝ necessitas
exigit. Cant. iiij. dicit sponsus eccl̄e Dentes
tui sicut greges tonsaꝝ que ascenderūt de la
uacbro. Glo. Dentes q̄ peccata rodūt scriptu
ras atterūt sunt fortiores z ad regendum ap
ti scꝫ eccl̄am qui in firmitate p̄ualent. Et dicū
tur isti dentes sic̄ greges ouiū ꝓpter innocētiā
tonsaꝝ ꝓpter volūtariam paupertatem p quam
ab eis oīa supflua z q̄nq̄ necessaria auferūtur
que ascēderūt de lauacbro. q: a baptismali re
generatōe continue pficiūt ascendētes de vir
tute in virtutē. Et isti dentes sunt lacte candi
diores ꝓpter sapientie venustatē. Dic̄ aristo.
ista tria de dentibꝰ. vnū est q̄ dētes q̄ sunt stu
pidi curant cū sale. q: sal aufert stuporē a den
tibꝰ. Et h̄ dic̄ aristo. pticl̄a. i. pble. xxxvij. Se
cūdū est q̄ hn̄tes raros z dutātes dētes non
sūt ita lōgeui. sic illi q̄ hn̄t densos z fortes Et
hoc dic̄ pticula. vj. pble. i. Tertiū q̄ dētes sūt
duriores et fortiores q̄ carnes. z tamē magis
patiūtur a frigiditate q̄ carnes. sꝫ a calido plꝰ
ledit caro q̄ dens. Cuiꝰ cā est ſm eū: q: dētes
habēt multos poros et minutos z hoc deno
tat albedo eoꝝ. In istis vero minutis poris ē
modicū de calido Sūt eīm dentes frigidiores
q̄ ossa. et iō frigidū adueniens cito alterat et
ledit dentes. Caro autē hꝫ poros latos in q̄
bus plus ꝯtinet de calido. z ideo minꝰ patit
de frigido. Sꝫ calido plus ledit caro q̄ dens
Calida namq̄ celeriter pcipiūt calidū et ledū
tur inde. ita q̄ efficit velut ignis in igne Mo
raliter sic dictū est. Doctores et p̄lati in eccl̄a
sunt sicut dentes cādidi in corpe xp̄i mystico.
Inferiores vero delicatores sunt sicut caro Cō
tingit autem aliqū q̄ isti dentes patiūtur stu

porē, sicut euenit qñ hō comedit fructus acer
bos ꝛ imaturos. tūc em̄ nō possunt statim po
stea masticare sine lesione cibos alios. Quan
do ergo sic est ꝙ illi q̄ doctores ēē deberent ī
eccl'ia. occupant suū ingeniū circa scias secu-
lares et circa prudentiā dispēsandi ista mūda
na contrahūt stuporē ꝛ fiūt inepti ad digeren
dum cibum doctrine fidei ad vsum subditoꝝ.
De talib' dicitur Amos. iiij. Dedi vobis stu
porem dentium in cunctis vrbibus vestris ad
indigentiam panū in oīb' locis vestris.
Istuz tñ stuporem auferre possunt faciliter ꝑ
sal. i. ꝑ studium scripture sacre. Ad Col. iiij.
Sermo vester sꝑ grā sit sale conditus. Se-
cūdo ille ecclesie in christianitate que habent
raros dentes. i. paucos doctores ꝛ prelatos ī
structos, nō sunt ita longeue. i. ita pseuerātes
in vita gratie sicut sunt illa loca vbi abūdant
doctores morigerati et instructi. Tertio ta
men isti dētes magis patiūtur a frigido: q̄ȝ ca
lido. Et carnales siue mōdani magis patiūtur
a calido. Frigidū et calidū sunt aduersitas et
prosperitas. Boni autē ꝛ pfecti magis ledū-
tur aduersitatibus q̄ȝ impfecti. et impfecti ma
gis ledūtur et fallūtur peccando in psperita-
tibus q̄ȝ in aduersitatib'. Quia Prouerbioꝝ
pmo. psperitas stultoꝝ perdit illos. Dicit er-
go spūssanctus ꝙ sapientia cōtenta in scptu-
ra sacra est candor lucis eterne. i. veritatis in
create que est deus. j. Joh. j. Deus lux est ꝛ in
B co tenebre nō sunt ulle. Secūdo est specu
lum sine macula dei maiestatis. In scriptura
em̄ sacra dei maiestas ꝑ fidem inspicit. quasi
in quodam speculo mūdissimo in quo nulla
est macula falsitatis. j. Coꝛ. xiij. Videm' nūc
per speculū in enigmate. Unde tota cognitō
quā de deo habemus in p̄senti est specularis
in qua cognitōne obiectū reputatur, nō per
se: sed ꝑ suam silitudinē. ꝛ nō ꝑ lineam rectam
sed ꝑ lineam reflexam. Sed in futuro videbi
mus deum sicuti est, nō ꝑ creaturas: sed ime-
diate quasi ꝑ lineam rectā. Non soluz autē in
speculo sapientie que est sacra scriptura vide
mus deū: sed etiam mores nr̄os quales ēē de
beremus si fm̄ legem dei viuerem'. Uñ Hie
ronim' in ep̄la ad demetriadez virginē. Ute
re inquit lectōne diuina vice speculi: feda cor
ripiendo: pulchra ꝯseruando: ꝛ pulchriora fa
ciendo. Scriptura em̄ speculum est: feda ostē
dens ꝛ corrigenda docens. Simili' dicit be
atus Greg'. ij. moral. ca. j. Sacra inquit scri-
ptura quasi speculum qd̄ oculis mentis oppo
nitur, vt interna nostra facies in ipa videatur
Ibi em̄ feda: ibi pulchra nr̄a cognoscim'. ibi
sentimus q̄ntum pficimus, q̄ntū ve a pfectu
longe distamus. Et sicut ille qui habet in facie
maculā manifestaȝ abhorret se videre ī specu
lo. Ita moraliter vitiosi ī vita abhorrent se re
pñtare vbi sacra scptura q̄ntuȝ ad bonos mo
res in verbo dei manifeste ꝑponitur. Et tales
sunt qb' nullum speculū bene placet. Sic
narratur de quadam turpi et deformi domi-
cella. Ista aūt habuit tortam faciem ꝛ oblon
gam, ꝛ quotiens respexit speculum doluit et
offendebat, deformitatē tamē suā semꝑ impu
tabat speculo, vñ plura specula fregit q̄ȝ oēs
mulieres de patria. Ita est in eccl'ia de hoīb'
vitiosis nec vitā suam volentib' emendare.
Nullus sermo bonus eis placet, cōtra quēli
bet bene p̄dicantē offendūtur, qꝛ semꝑ perpē
dunt in isto speculo vitā suam esse distortam
et turpem, nec tñ se corrigūt ꝑ penitentiaȝ. sed
q̄ nātūcunq̄ȝ bene audierint se descriptos: sta-
tim ꝑpter veterem ꝯsuetudinem obliuiscunt.
quales in speculo describūtur. Et de talibus
dicit Jacobi. j. Si quis auditor est verbi ꝛ ñ
factor, hic compabitur viro cōsideranti vultū
natiuitatis sue in speculo. Considerauit em̄
se et abiit: ꝛ statim oblitus est q̄lis fuerit. Et
ideo bene p̄mittit. Estote factores verbi dei.
et nō auditores tantū fallentes vosmetipos.
Legimus em̄ Exodi. xxxviij. ꝙ Moyses fecit
de mādato dñi q̄dam luterem. i. quoddā la-
uatoriū quod ponebat inter tabernaculum ꝛ
altare. in cuius margine supiori erant specu-
la. ꝛ interius cōtinebatur aqua vt sacerdotes
anteq̄ȝ ad altare accederent inspicere possent
si aliquā maculam abluendā haberent. sic di
cit magister in hystoriis. ꝛ eā abluendo dele-
rent anteq̄ȝ accederēt ad altare. Isto mō mora
liter in sacra scriptura est interi' aqua gratie
et deuotōnis. et exterius in ꝟbo, doctrine sūt
specula informatōnis sincere, vt oīs homo
semetipm posset inspicere, ꝛ qd̄ defectiuū fue
rit emendare, quoniā hoc est speculū sine ma-
cula maiestatis dei. Tertio sapīa que in scri
ptura sacra ꝯtinetur: imago bonitatis dei di
citur. Sicut em̄ ꝑ imaginē cognoscit' id cuius
est imago, ita ꝑ eam q̄ per scripturā docent' et
diuina beneficia nobis exhibita ꝛ pmissa vi-
dentur. Aliter pōt litera hodierne lectōnis C
exponi de christo q̄ est sapientia increata. Ipe
em̄ fuit candor lucis honestissime viuēdo, spe
culum sine macula rectissime docendo, ꝛ ima
go bonitatis benignissime redimēdo. Fuit ei
candor lucis ꝑ corpis puritatē. Speculuȝ si
ne macula ꝑ mentis claritatē. Et imago boni
tatis ꝑ diuinam psonalitatē. Uñ aug'. de tri
nitate. li. xij. ca. vj. dicē ꝙ hō dicitur ad imagi-
neȝ dei, fm̄ illd̄ Geñ. j. Faciam' hoīeȝ ad ima

ginem z silitudinem nr̃am. Sed fili⁹ dei sic dicitur imago patris z nõ ad imaginẽ, quia natus est nõ creatus: similis. z equalis z in nullo dissilis. Hõ autẽ est imago z ad imaginez quia nõ adequat paralitate: sed accepit silitudinez. In q̃ tñ imagine plus difformitatis q̃ ↄuenientie demõstrat. Licet eñ silitudo sit de rõne imaginis: nõ tñ equalitas, sed tantũ de rõne pfecte imaginis est equalitas. Sicut dicit idem Augustin⁹ in li. lxxxiij. q̃stio. q. xv. Istud speculuz xp̃s viꝫ fuit speculũ planum plane docendo, speculũ ↄcauũ humiliter moriendo. speculũ ↄvexũ potenter resurgẽdo. In illo speculo. s. cõcauo apparet imago reuersa ad supius et inferi⁹. z dextrꝝ et sinistrꝝ. Et ita fuit in xp̃o moriẽte: sũmus ds a vilissimis ribaldis torq̃bat. sũme iustus accusabat. sũmus iudex plectebat. Et sicut p speculũ ↄcauũ accendit ignis. Ita p ↄtẽplatõnez istius speculi ↄcaui sũme in nobis accẽdit ignis deuotõnis z dilectionis ad deum. Et sicut in speculo integro nõ apparet nisi vna imago. si autẽ ↄfringatur vel discõtinuetur quelibet particula suam representat imaginem. Ita fuit in christo q̃diu anima christi et corpus cõiuncta fuerũt ad inuicem. et christ⁹ fuit homo viuens vna tantũ imago apparuit videlicet silitudo hominis. quia apud populũ infidelem nõ videbat nisi hõ purus. et nõ hõ z deus. Sed vbi facta est confractio istius speculi: z discõtinuatio siue diuisio corporis ab anima: licet diuinitas vtriqꝫ esset coniũcta: statim mũdo paruerunt due imagines duarꝝ naturarꝝ. videlicet dei z hominis. z semp imperpetuũ apparebũt imago hominis apparuit in corpore vulnerato crucifixo. cõclauato. sepulto. z consignato. Sed imago dei apparuit in sole eclipsato. terremotu monstrato. velo lacerato. rupium ruptione z mortuorꝝ resuscitatõne. vt merito fateretur. Centurio: vere fili⁹ dei erat iste Mathei. xxvij. Hic ergo christus dicit speculum sine macula: ad differentiam hominũ qui specula quedã dici possunt: sed nõ sine macula p pter fomitem concupiscentie repugnantẽ spiritui continue dum viuit in carne. Job. xv. Quid est homo vt imaculatus sit: z vt iustus appareat natus de muliere

Lectio. CII.

Et cum sit vna omnia potest: z pmanens in se oĩa innouat: z p natõnes i aĩas scãs se trãsfert: amicos dei z pphetas ↄstituit. Neminez eñ diligit deus nisi eum qui cum sapientia inhabitat. Postq̃ spiritussanct⁹ declarauit nobilitatẽ sapiẽtie in essendo, hic enarrat eius potestatem in regendo. Et circa h̃ duo facit. Primo ostendit eius generalem gubernationẽ oĩm causatiuã. Secũdo eius specialem operatõem circa humanam p̃rogatiuaz. Secũda pars ibi. Et per ratõnes. Quantum ad primã partem tangit quatuor de sapientia. vnitatem. potestatem. stabilitatez. z causalitatem. Unde dicit sic. Et cum sit vna. omnia potest. z permanens in se oĩa innouat. Sapientia eñ dicit vna ab vnitate subiecti principalis. sicut oĩs scientia dicit vna. p̃. i. mo posteriorꝝ. Similiter ab vnitate finis quẽ intendit: qui est amor dei. Est eñ deus p̃ncipale subiectum z amor dei in sacra scriptura p̃ncipaliter est intentum. Uñ Aug⁹. de laude charitatis. Ille tenet qđ patet z qđ latet in diuinis codicibus, qui charitatẽ s̃uat in moribꝰ. Ista sapiẽtia cum sit vna: oĩa potest. et pmanens in se. i. oĩno imutabilis existens: oĩa innouat gubernando z regendo. Ex q̃bus patet eius generalis gubernatio omniũ causatiua. Specialis autẽ eius operatio circa humanam p̃rogatiuam subiũgitur quo ad tria. Causat in hoibus sanctimoniam, amicitiam, z pphetiam. Unde subdit sic. Et per nationes in animas sanctas se transfert, q2 non est psonarum acceptio apud deum. Actuũ. x. Non est psonarum acceptor deus: sed in oĩ gente qui timet deum z operat iusticiam acceptus est illi. Et ideo sapientia que est donum dei p natõnes sanctas hominũ videlicet: vbiqꝫ terrarꝫ, se transfert illis inspirando diuinũ cultum. z ea que sunt necessaria ad salutem. transfert se in animas sanctas. nõ sanctitatez p̃supponendo. sed faciendo. Uñ subdit. Amicos dei. i. amantes deum z amatos a deo. z pphetas constituit. j. Corꝫ. xij. Unicuiqꝫ datur manifestatio spiritus ad vtilitatem. Et infra. Alij pphetia. alij discretio spirituũ Hec oĩa sic pbant. Deus nulli dat donũ sapientie nisi illi quẽ diligit. sed deus nulli diligit nisi illũ qui cuz sapia inhabitat. ergo nulli alteri dat donũ sapientie. Uñ subdit. Neminez eñ diligit deus tanqꝫ electũ z de familia sua nisi eũ qui cũ sapientia inhabitat Et hec est figura q̃ vocat hypallage q̃ figura fieri hꝫ quotienscũqꝫ verba p ↄtrariũ intelligũtur Sicut si dicamus: prodest dare classibꝰ austros. cum naues ventis nõ ventum nauibꝰ demus. Fm Isidorũ. j. etymol. ca. xxxiij. de scematibꝰ. Uñ sensus est. Neminez diligit deus nisi eum qui cum sapientia inhabitat. id est nisi eum in q̃ habitat sapia z quẽ inhabitat sapia. Hec de sapiẽ dono exponũtur. plenius de sapiẽtia que est

dei filius verificant.sed scientia littere nõ mu
tatur. Quia dicit̃ in lcõne ista ꝙ sapiã amicos
dei ⁊ prophetas cõstituit. Põt esse dubiũ lit
teralis B Utrũ solis amicis dei ꝯferatur do
num ꝓphetie. Et videt̃ ꝙ sic. Secreta nõ sunt
reuelãda nisi amic. Juxta illud. Joh. xv. Uos
aũt dixi amicos: qꝛ oĩa q̃ audiui a pr̃e nota
feci vobis. sed deus secreta sua reuelat ꝓphet̃
ergo ꝓphete sunt amici dei. Preterea Ma
thei. vij. Attendite a falsis ꝓphetis qui veniũt
ad vos in vestimentis ouiũ. sed qui nõ sunt a
mici dei, intrinsecus aũt sunt lupi rapaces, et
per ꝯñs falsi ꝓphete. ergo oẽs veri ꝓphete sũt
amici dei. Preterea. dicit Aristo. li. ij. de sõ
no et vigilia: ꝙ si diuinatio somnioꝝ. est a deo
inconueniens erit imittere q̃buscũꝗ ⁊ nõ opti
mis viris. Unde fm eum inconueniens est dice
re: ꝙ diuinatio somnioꝝ sit a deo, cũ videmus
ꝙ talis diuinatio conueniat fatuis idiotis ⁊ me
lancolicis ⁊ nõ sapientibꝰ. sed constat donum
prophetie esse a deo, ergo nõ datur nisi bonis
et dei amicis Ad oppositum Balaã fuit ꝓ
pheta sicut patꝫ Nume. xxiiij. ⁊ tamẽ fuit ma
lus homo et cultor idoloꝝ ⁊ demonũ. Prete
rea Mathei vij. habet̃ ꝙ multi dicent in iudi
cio. Dñe dñe, nõne in noĩe tuo ꝓphetauimus
⁊ in nomĩe tuo demonia eiecimus, ⁊ virtutes
multas fecimus. Et respondebit eis a deo.
Nũquid noui vos. i. approbaui. ergo illi fue
runt ꝓphete, et tamen fuerũt amici dei. Ad
istam q̃stionẽ dicendũ. ꝙ sola charitas est per
quã homo amicus dei ꝯstituit̃. Et oĩs gra
tia gratis data que potest esse sine charitate.
potest cõmunicari bonis et malis amicis dei
⁊ inimicis. Huiusmodi autẽ gratie sunt pro
phetia: fides: sapientia: potestas curandi ⁊ si
gna faciendi. Unde dicit̃. j. Corinth. xiij. Si ha
buero ꝓphetiã ⁊ nouerĩ mysteria oĩa. ⁊ si ha
buero omnẽ fidez ita vt mõtes trãsferã. chari
tatẽ aũt nõ habuero nihil suꝫ. Ex q̃ auctorita
te satis patꝫ ꝙ donũ ꝓphetie haberi põt sine
charitate. Et ideo dõm est ad q̃stionem nega
tiue. ꝙ nõ solũ amicis dei ꝯfertur donũ ꝓphe
tie. Cuiꝰ rõ est: qꝛ donũ ꝓphetie ꝯceditur ali
cui ad vtilitatez ecclesie cõiter ⁊ nõ precise ad
vtilitatem cui datur. j. Corinth. xij. Unicuiꝗ
data est manifestatio spũs ad vtilitatez. Do
do ad vtilitatem eccl'ie est ⁊ ad honorez dei ꝙ
C habet testimoniũ etiam a malis aliquãdo. Et
ideo legimus multos ꝓphetasse. Ubi no
tandũ. ꝙ licet ꝓphetia ꝯpatiatur maliciã mo
rum: nõ tñ indifferenter admittit maliciã viti
orũ qꝛ eñ. ꝓphetia est quedã specialis ꝑcogni
tio futuroꝝ, ad quã requiritur eleuatio mẽtis
ꝑ ꝯtemplationẽ. ideo illa que spiritali cogni

tioni repugnant ꝯtrariant̃ prophetie, ⁊ ideo vi
tia carnalia que habent vehementes passiões
et occupatões terrenoꝝ, similiter que mẽtis
eleuationẽ impediũt ꝓphetie repugnant. Et
ideo legimus de filijs ꝓphetarum. iiij. Regũ
iiij. ꝙ simul habitauerũt cũ helliseo: quasi soli
tariam vitã agentes, in quadã etiam honesta
te a carnalibꝰ abstinentes. Uitia vero spirita
lia que mentis eleuatõem nõ impediũt ꝓphe
tie nõ repugnant, cuiusmõi sunt culture ido
loꝝ, obsecrationes, ⁊ adiuratões, ac etiã ob
latões facte demonibꝰ. Unde. iij. Reg. xviij
dicit helyas. Congrega ad me vniuersuꝫ isrl'
in monte carmeli ⁊ ꝓphetas Baal, cccci, pro
phetas lucoꝝ, cccc, qui comedũt de mensa ie
sabel. Constat ꝙ oẽs isti fuerũt demonum
cultores, ⁊ tamẽ in quadaz honestate corpali
vixerũt. Unde ⁊ necromãtici q̃ demones cõ
sulũt nõ expediũt pro illo tpe quo luxurijs se
imiscent, sicut ipsi fatent̃, ⁊ libri eoꝝ: q̃ uis sup
sticiose hec docent Ad primũ dicendum. ꝙ
secretum nõ est reuelandum propter se: sed ꝓ
pter vtilitatez amicoꝝ, maxime vbi noticia iñ
prodigent inimico: nec indigent ipsius occul
tatione sed publicatõne, tũc eñ ad honorem
domini est ꝙ secretũ quod est contrariũ inimi
co ⁊ vtile amicis: ꝑ inimico potius diuulget̃.
Quando aũt dicit Joh. xv. ꝙ ideo christꝰ dic̃
discipulos suos amicos: quia oĩa, ⁊c. nota fe
cit eis, exponit Gregꝰ. ꝙ noticia illa quam in
eis causauit fuit noticia cum amore. Talis aũt
noticia nõ oĩbus ꝓphetis cõicat̃. Ad secũ
dum dicendũ. ꝙ lupi rapaces ibidez dicũtur
tales q̃ intendũt ꝑ malam doctrinam alios se
ducere ⁊ ꝑdere. Unde nõ oẽs mali interius:
qui exterius apparent boni: sicut sũt hypocri
te ⁊ alij q̃ honesta docent ⁊ turpiter viuũt: sũt
lupi rapaces: ſꝫ illi sunt lupi rapaces ⁊ falsi ꝓ
phete: q̃ dono sciẽ abutũtur ad seducẽdũ alios
qꝛ ad h̃ nõ mittũtur a deo. Sed mali hoĩes:
veritatẽ ꝓphete a deo mittũtur veritatis. pro
pter vtilitatem alioꝝ. sicut fuit de Balaam: et
quod ꝓphetant veritatis zelo dicũt nõ inten
tione alios decipiendi. Ad tertiũ quod est
de diuinatõne de somnijs. est dicendũ. ꝙ a
ristoteles vult dicere ꝙ illa diuinatio est natu
ralis ⁊ nõ a deo Dona. n. dei nõ dãtur irrõna
biliter, darent̃ autẽ irrõnabiliter: si darent̃ cõiter
oĩbꝰ: ⁊ ꝑcipue fatuis ⁊ idiotis: ⁊ iõ ꝯcludit ꝙ
diuinatio talis ĩ somnijs a natura ẽ: ⁊ nõ a spẽa
li opatõe dei. Nõ qꝛ pñt ꝯtigere ꝙ vnꝰ malus
hõ est aliq̃n aptior ad vnũ certũ mysteriũ q̃ã a
lius q̃ tñ est simplr' magis bonꝰ. ⁊ silr' qꝛ ẽ ad
honorẽ dei de suis hostibꝰ habere testimonium
ideo donũ ꝓphetie dat̃, etiã inimicis: aptis tñ

ad tale mysteriū pficiendū. Sz ꝯtra ista videtur ꝙ diuinatio p sōnia nō sit possibilis, qꝛ diuinatio īportat certitudinē: sz certitudo nulla pt hꝛi de aduentu futuro ꝓpter somniū, ergo nihil est. Ad oppositū est aristo. ij. de sōno. determinās de diuinatōe nō q̄cūq; sed tantū de illa que fit p somniū. ⁊ h̄ est ꝯcedēduz: videlicet ꝙ diuinatio q̄ fit p somniū ē possibilis. Sed sic ibidē dicit ꝯmētator, nullus est hō cui sōnio nō enūcietur aliq̄d futurꝝ. ⁊ nullū famosuz ē i toto falsuz, sicut dicit aristo. vij. ethi. Fama aūt nō oīno deꝑdit quā multi populi sanāt. Vñ dīnatio in ꝓposito nihil aliud est q̄ꝫ somniū significatiuū. Ubi notandū ꝙ sic docet Albertus Sōnia significatiua aliq̄n in nobis causant ex corꝑibꝫ celestibꝫ aliq̄n ex nobisipīs Et illa sūt in duplici genere, qꝛ q̄daz hn̄t originez ex pte corꝑis: q̄dam aūt ex pte aīe. Ex pte corꝑis q̄dē sic q̄n aliq̄s humor dn̄at in hoīe: sicut flegma melancolia vel colera, ꝯtingit p motū vehemētem illius humoris fantasiam ibi formare cōsimilia idola ꝯcordantia cū illo humore Sic si aliq̄s somniat se gustare dulcia ꝓpter hūorē flegmaticū descēdētē ad linguā vel palatū Et talia somnia sunt signa infirmitatū. Sic narrat Albertus de quodā qui sōniauit picē ardētē infundere in vētrē suū ꝓpter abūdātiā colere nigre. ⁊ expgefact⁹ emisit de se colerā nigrā Ex pte aīe hn̄t originē ꝓpter vehementē sollicitudinem aīe circa aliq̄d in vigilia. Eccs. v. Multas curas sequūtur sōnia Et iō dicit arist. Amici pculi existētes maxie sunt solliciti de seinuicē. Cōtingit ꝙ aīa formar sibi idolū de dilecto. ⁊ p h̄ mlta idola de circūstātijs circa dilectū oriūt. tā de ꝓsꝑitate q̄ꝫ de aduersitate. q̄ sōnia aliq̄n sūt ṽa: aliq̄n falsa Et idē credo d̄ inimico sicē d̄ dilecto: qꝛ tātū sollicitat aīa circa fugā inimici. ⁊ quō se ab eo possit defendere, sic sollicitat circa amici curā Vñ q̄n aliq̄s cōiter sōniat de aliq̄ psona: signū est īmediatū ꝙ aīa multū sollicitat circa illā psonā. sz an amor vel odiū sit nouit ille sol⁹ q̄ sōniat. Valeri⁹ li. ix. ca. v. in fine dicit. Duo familiares archades iter faciētes megarā venerūt. q̄ꝝ alter se ad hospitē ꝯtulit alter ad tabernā meratoriā diuertit. Is q̄ in hospicio erat vidit i sōnis comitē suū orātē: vt sibi cauponū insidijs circūuēto opez ferret. Posset em̄ celeri eius accursu se iminēti pꝛiculo liberare. Quo viso excitat⁹ ꝓsilijt ī tabernā, in q̄ is diuersabat petere conat⁹ est. Pestifero deinde fato eius ꝓbanissimū ꝓpositum tanq̄ꝫ supuacnū dānauit ⁊ lectū ac somniū repetijt. Tūc idē ei saucius oblatus obsecrauit, vt et si an̄ vite sue auxiliū ferre neglexisset: neci saltē vltionē nō negaret. Corp⁹ nāq; suū a caupone trucidatū cuz magno plaustro ferri ad portā stercore cooptum Tam constātibus familiaris pcibus cōpulsus, primus ad portā encurrit ⁊ plaustꝝ qđ indicte demonstratū erat ꝯprehēdit. Cauponēq; ad capitale suppliciū pduxit Tertio mō hn̄t sōnia in nobis originē ex corꝑibus celestibꝫ. q̄ alterāt organa ꝓtutū sensitiuaꝝ. sm̄ q̄sdā qualitates Et tūc fantasia format sibi ꝯsimilia idola. ⁊ fiunt signa euentuū futuroꝝ de bellis. infortunijs ⁊ eufortunijs. Quales aūt sūt optimi diuinatores dicit aristo. ꝙ tria genera hoīm bn̄ diuinant. i. freq̄nter habent somnia significātia Uesani: amantes ⁊ melancolici. Uesani sunt idiote ⁊ fatui. Cui⁹ cā est, ꝙ tales nō sūt solliciti circa motus ꝓprios. ⁊ ideo bn̄ sentiūt mot⁹ extraneos corꝑm celestiū. Sicut aues ⁊ bestie magis recipiūt influentiā corꝑm celestium q̄ꝫ hoīes rōne ⁊ prudētia vigētes. Scđo amātes de notis suis certius sōniant. Sic si hō in vigilia videat duos a remoto in eq̄li distātia: vnū notū ⁊ aliū ignotū. certi⁹ iudicabit de noto suo q̄ꝫ ignoto. Tertio melācolici sunt imaginatiui, quia sunt frigidi et sicci. ideo fit i eis naturaliter maior impressio simulacroꝝ. Quia vero cerebꝝ est album ⁊ clarum. delcātur naturaliter in luce ⁊ claritate ⁊ odit ⁊ fugit nigredinem ⁊ obscuritatem. Fumus autē melancolicus ascendens denigrat cerebꝝ. et quia imaginatio melancolici est cū tali fumo aīa fastidit cito q̄libet imaginatū ⁊ q̄rit fugere: ⁊ diuertit se ad aliud. Et iō oīs melācolic⁹ faciliter se diuertit ab vno simili ad aliud sibi sile. qꝛ facilior ē diuersio ad sile q̄ꝫ ad insilē. Et ex istis ꝯtigit ꝙ melācolici sūt boni sōniatores. Aliud tn̄ ē hoīem eē bonū sōniatorez et bonū sōnij interp̄tē. Sic ibi docet arist. ꝙ illi sūt boni dīnatores vel sōniatores q̄bꝫ apparent ṽa sōnia. Illi boni interp̄tes. q̄ ꝯgnoscūt q̄ꝝ signa sint. vn̄ fatui ⁊ melācolici sūt boni dīnātes, nō autē boni interp̄tes. quia ad h̄ requiritur expꝛientia longa. ⁊ ꝯditiones nosse somniantis. ⁊ dispōnes corpoꝝ celestiuz. ⁊ multa talia que nimis difficile est nosse. Et istud est vanissimū, ꝙ hō se de interp̄tatiōibꝫ intromittat nisi forte i illis sōnijs q̄ ex ꝯplexione hoīs oriūtur. Fatui vero dicunt bn̄ diuinātes, q̄a nō sunt solliciti circa terrena: nec circa seip̄os Vñ eoꝝ sōnia sunt valde certa, si aliq̄s ea sciret interp̄tari. ex q̄bus pꝫ ꝙ in q̄busdā sōnijs est aliq̄ certitudo, sz in paucis. ⁊ iō Sōnia ne cures nā fallunt sōnia plures

Lectio. CIIII

Bt eni speciosior

sole: ꝛ sup oẽm dispõem stellaꝝ luna compa-
ra inuenitˀ prior. Illi eñ succedit nox. Sapiẽ
tiam aũt nõ vincit malicia. Postq̃ ꝯmẽdata ẽ
sapia ex his q̃ cõueniũt ei absolute. ꝛ ex seipa
A In hac pte ꝯmẽdatˀ ex his que sapie ꝯueniũt
ex comparatione ad alia. Sũt eñ tria q̃ int' cor
poralia maxie nobilitatis appent. vicȝ sol. stel
le ꝛ lux. Sȝ ista oĩa pcellit sapia Est eñ hec. i.
sapia creata q̃ est ðs speciosior sole: ꝛ tñ inter
oĩa opa dei nobilissimũ est sol. Vñ singlaritˀ
de sole dr. Ecci. xliij. Spẽs celi i visione glie:
Sol i aspectu ãnũciãs in exitu. vas admira-
bile opus excelsi. Qñ ita ẽ ꝙ aliq̃s artifex mł
ta opa facit: alia maiora: ꝛ alia miora. Illud p
pryssime dr opus suũ, qð accidit magis ad p
portõeȝ ꝟtutis opantˀ. ꝛ in quo maxie relucet
Sed in sole maxime relucet sapientia sum-
mi artificis. Vñ Johes. Lxyk. expõnẽs illud
in pncipio erat ꝟbũ. dic ꝙ sol cãliter cõtinet i
se oẽs formas ꝛ spẽs ꝛ calores huiˀ mũdi visi
biles. Vñ ꝛ Plotinˀ sup sõniũ Scipiõis. li.
pmo ꝑsus finẽ dicit. ꝙ sol vocatˀ dux ꝛ pnceps
ꝛ moderator luminũ reliquoꝝ mens mũdi et
cor celi. Dux q̃dez. qꝛ oẽs stellas luminis ma-
iestate pcedit. pnceps maioritate. qꝛ illa sim-
plicitˀ pemînet. vt qꝛ solos talis. sic sol vocetur
moderator luminũ reliquoꝝ. qꝛ ipe sm Ma-
crobiũ retrogðatõeȝ ꝛ statiõem in stellis erra
ticis causat. Mẽs mũdi dr. qꝛ sic oĩ illud qð
ob hoie fit ꝯueniẽter ex mentis deliberatõne
pcedit. Ita oĩa que in mũdo ꝯueniẽter ab o-
pere solis existũt: dies ꝛ nox: autũnus ꝛ estas
hyems ꝛ ver Dr autem cor celi. qꝛ sicut cor est
in medio aĩalis. ita sol in medio celi ponitˀ ad
calefaciendũ totũ mũduȝ. Et sic corde cessan-
te a motu: aĩal viuere nõ põt. ita nec q̃cq̃ na-
turaliter viuere pt in mũdo motu solis cessan
te. Et tñ hec. i. sapia increata est speciosior so-
le. Quãtũcũq; eñ luceat sol: radios tñ suos i
fra viscera terre nõ extẽdit. nec ad oppositã ptẽ
terre. Sȝ de sole iusticie ẽ aliter. qꝛ radios eiˀ
visibiles p totã terrã extẽdit: nec aliq̃d eũ late
re pt. Oĩa eñ nuda ꝛ apta sunt i ꝯspectu illˀ
Vñ Ecci. xxiij. Oculi dñi mlto plus sole luci
diores sunt sup terrã circũspiciẽtes oẽs vias
hoim ꝛ pfundũ abyssi. ꝛ hoim corda intuẽtes
in abscõditas ptes. Et iõ ꝯcludit Boetius. v
de ꝯsol. metro. ij. ꝙ deus pt dici verus sol. q̃a
solus oĩa videt dicens sic. Puro daꝝ lumine
phebũ. Mellifluí canit oris Homerus. Qui
tñ intima viscera terre. Non valet aut pelagi
radioꝝ. Infirma pꝛũpere luce. Haud sic ma-
gni ꝯditor orbis. Huic ex alto cuncta tuenti.
Nulla terre mole resistũt. Non nox atris nu
bibus obstat. Que sunt que fuerunt veniãtq;
Vno mẽtis cernit in ictu. Quẽ qꝛ respicit oĩa
solus. Veꝝ possis dicere solẽ. Vult dicere. ꝙ
Homerˀ qui dr mellifluí oris ꝓpter dulcedi-
nem eloq̃ntie ꝯposuit vnũ libꝝ de laude sol.
Qui cñ sol nõ possit penetrare. ad intima vi-
scera terre vel maris ꝓpter infirmitatẽ sue lucȝ
Sed nõ est sic dicit Boetiˀ de deo. qꝛ sibi in-
tuenti oĩa ab alto terre nõ resistũt sua mole: i-
mo oĩa q̃ sunt vł fuerũt vel erũt circũit i vno
ictu mẽtis. Et iõ rõnabilitˀ dic. qꝛ respicit oĩa
solus possumˀ eũ dicere veꝝ solem Est g̃ sapi
entia speciosior sole: ꝛ nõ solũ h: imo sup oẽm
dispõem stellaꝝ. i. sup imagines stellaꝝ fixa-
ruȝ siue sint in zodiaco siue extra. Vel sup oẽȝ
dispõem stellaꝝ. i. sup oẽm pulchritudinẽ cu-
iuscũq; stelle erratice vel fixe. Job. xxiij. Stel
le nõ sont i ꝯspectu eiˀ mũde. ꝛ iõ tertio subiũ
git ꝙ luci ꝯpata inuenitˀ prior. i. dignior ꝛ ho-
norabilior. Vñ aristo. li. p dicamẽtoꝝ. Quod
meliˀ est ꝛ honorabiliˀ prius eẽ videtˀ. Cõsue
uerũt eñ plurimi honorabiles ꝛ magis dile-
ctos a se dicere pores apud se. Et tñ alienissi-
mus poris h modus. hec ille. Sȝ quia possȝ
eẽ dubiũ. quõ sapia possȝ eẽ dignior luce i suo
gñe. Iõ ꝯñter hec pbat sic. Luci succedit nox
ꝛ p ꝯñs caret eterna stabilitate. ꝛ vicitˀ aliquo
mõ. ex q̃ nõ sp manet vniformitˀ. Sapiam aũt
increatã vicȝ nõ vincit malicia. Cõsiliem ꝯpa-
tionẽ solaris luminis ad diuinã bonitatẽ fac
Dyoni. iiij. ca. de diuis nõib dicẽs ꝙ sol expsi
sa silitudo diuine bonitatis. qꝛ lumen suũ qð
hȝ eminẽter extendit ad oĩa visibilia. ꝛ si aliq̃
inferiora illud nõ pticip ãt. h est ex eoꝝ dfectu
nõ ex defectu solis. vñ nihil oĩno puatˀ eiˀ vir
tute. Sȝ hoc videtˀ ꝯtra pdicta a Boetio qui
lucẽ solis dic esse infirmã. i. debilẽ. qꝛ non põt
intrare ad intima terre. g̃ nõ illumiat oĩa. Et
sup hoc pt eẽ duplex dubitatio Vna an sol
illuminet infra terrã. Alia. an illumiet stellas
alias sub se ꝛ sup se. B Q aũt illumiet circa me-
diũ mũdi arguitˀ ex dicto Ptolomei. q̃ dicit ꝙ
radij oĩm stellaꝝ nũq̃ adunãtur. nisi in cẽtro
terre. g̃ radij solis se illuc extẽdũt. sed illi radij
sunt illumiosi. g̃ illuminãt viscera terre ꝛ ma-
ris. ꝯtra Boetiũ. Ad istud plane dðm est:
nõ. Tñ p intẽtione Ptolomei est sciendũ. ꝙ
pticipare lumẽ est duplr. Vel formalitˀ sm a-
ctum luminis. vel ꝟtualiter sm aliquem effe-
ctum lumis. Primo mõ non illumiat sol vi-
scera terre. nec ipa sic lumen pticipant: Scðo
mõ pticipant vicȝ sm aliquem effectũ lumis.
Vñ nõ intelligit de radijs luminoꝭ. sed de ra
dijs ꝟtutis ꝛ actiuitatꝭ. queadmodũ alloquitˀ
Alkindˀ in li. de theorica artiũ magicaꝝ. cap.
de radijs stellaꝝ. vbi ponit lumis oẽm actua

lem existentiã in hoc mũdo electoꝝ radios emittere in oẽm ptem q̄ totũ mõm replet. Unũ oĩs loc⁹ radios ꝯtinet oĩm reꝝ ſm errores suos ibidẽ. Quãtũ ṽo ad aliud dubiũ. An vicȝ sol illumĩet stellas supiores, ꝓt argui ꝙ nõ, q2 nõ est nature inferiorȝ influere ĩ naturã supiorẽ, ḡ sol nõ infundit lumẽ stellis supioribꝫ Cõfirmaꝛ rõ ista, q2 sic̄ se hȝ motor supior ad motorẽ inferiorẽ, ita mobile supi⁹ ad mobile ĩferius, ſȝ motor supior influit ĩ inferiorẽ. ꝛ nõ ecõuerso. Preterea Lithõ dic̄ solã lunã obscuritatẽ hr̄e, ceteras stellas lumẽ habere ꝓpriuȝ, licet sol p excellentiã lumen habeat singulare. ergo nõ oẽs stelle alie a sole recipiũt lumen a sole, ſȝ tm̄ luna Preterea: si sol causaret lumẽ in supioribꝫ planetȝ ꝛ stellis fixis: tũc oĩa lumina planetaꝝ ꝛ stellaꝝ fixaꝝ forẽt eiusdẽ speciei cũ lumĩe solis, ꝯñs fłm. q2 saturn⁹ p suũ lumẽ causat frigiditatẽ. Uñ ĩ Saturn⁹ dicit planeta maliuol⁹ ꝓpter excessiuã frigiditatẽ. ꝛ mars siłr ꝓpter excessiuã siccitatẽ, sic̄ dicit Ptolomeus in q̄driptito. Et Macrobi⁹ in saturnalibus dic̄ ꝓpe finẽ ꝙ lumẽ lune extra ꝓprietatez nature sue humectat corpa: vbi lumẽ solis desiccat. Uñ si aliq̄s diu sub luna dormierit eger excitaꝛ ꝛ fit insano ꝓxim⁹ Uñ et ĩ ligna q̄ luna plena vel luna crescẽte deciciũtur ĩepta sũt fabce q̄si nimis emollita p hũoꝝ ꝯceptõez Et agricolis mos ẽ frumẽta de loco aeris colligere: nõ nisi luna deficiẽte vt sicca pmaneãt Et p oppositũ illa q̄ debent humida ꝯseruari sicut poma pira: colligi debẽt luna crescẽte vł plena Ad oppositũ est Auic̄. viij. meth. sue: qui dic̄ ꝙ sol ponitur in medio corpm supioꝝ tãq̄ cor in medio aialis, vt vicȝ in oĩa corpa ĩfluere possit sicut aĩa in oĩa mẽbra Et huic positiõni pstatur euidẽtia ex sniã aristo. ij. de celo ꝛ mũdo: qui vult ꝙ q̄nto aliq̄d paucioribꝫ motibꝫ ꝯseq̄tur suũ finẽ: tãto est pfecti⁹. Sol ṽo inter oẽs planetas pauciores hȝ motus, hȝ eñ tm̄ duos vicȝ motũ ꝓpriũ ab occidente ĩ oriens. et motũ firmamenti a b oriente in occidẽs ꝛ p ꝯñs eius motor videt esse ꝓpinquior p̄mo motori, ꝛ ideo hȝ influentiã in oĩa corpa superiora. Et in h̄ ꝯcordãt Aristo. Ptol. Auicẽna Auerrois ꝛ Messelach Et licet alie stelle illuminent a sole: ſp tñ sunt plene ꝛ nũq̄ semiplene sicut luna. Et istã sniam tenet Dyonisius. de diui. no. vbi loq̄ns de sole dic̄. Oia q̄cunq̄ spm pticipare pñt illuminat ꝛ supextentũ lumen hȝ ad omĩa extẽdens visibilẽ mõm. ꝛ sursuȝ ꝛ deorsuȝ ꝓprioꝝ radioꝝ splẽdores. Sȝ cõtra istud ẽ ꝙ tũc ven⁹ ꝛ mercuri⁹ forẽt pfectiores saturno ꝛ marte, q2 sic̄ ꝯmẽtator. xij. meta. ꝯmẽto. xlvij. nũerus motuũ in quo ꝯueniũt moderni ẽ solis. ij. mot⁹ lune. v. mercurij. vij. et cuiuscũq̄ ceteroꝝ planetaꝝ. viij. motus. ꝛ cõ. ꝯtẽ. xij. metaph. ꝯmẽto. xliiij. Perfectiõ corporũ celestiũ ꝛ etiã motoꝝ supcelestiũ ẽ ſm ordinẽ in situ Ad ista dõm ꝙ p̄ncipia istoꝝ phorũ nõ sũt demõstrata neq̄ ꝙ ordo nobilitatis corpm celestiũ dȝ esse ſm ordinẽ situs, neq̄ ſȝ mltitudinẽ vł paucitatẽ motuũ. Neutꝝ eñ pt saluari ſm quãcũq̄ viã astronomie, vñ ꝯmẽtator ꝯdicit sibi pi. ij. de celo, ꝯmẽto. lxij. ꝛ. xij. metaph. ꝯmẽto. xliij. Dic̄ eñ scdo de celo, ꝙ illud qd̄ moueꝛ paucioribus motibꝫ ẽ nobilius vbicũq̄ fuerit ĩ situ. Duodecĩo ṽo metaph. dicit ꝙ pfectio ꝛ nobilitas corpm celestiũ est ſm ordinẽ illoꝝ in loco vt illud qd̄ supi⁹ collocaꝛ pfecti⁹ inueniaꝛ. Uñ isti phi pplexi fuerũt ĩ motibꝫ corpm celestiũ. ꝛ iõ coꝝ dctis nõ ẽ stãduȝ Hoc tñ tenẽdũ videꝛ ꝙ sol sit planetaꝝ pfectissim⁹ et maxĩe regẽs mõm ꝛ tñ ĩ medio. vij. planetaꝝ posit⁹, sic̄ dic̄ ptol. deo sic volẽte Ad rõnes ĩ oppositũ Illud opȝ negare ꝙ nobilitas planete vł corpis celestȝ dȝ attẽdi generałr ſm ordinẽ situs, vt vicȝ supi⁹ ſp sit nobili⁹, ſȝ illõ est pfecti⁹ qd̄ pauciores hȝ mot⁹. Uñ celũ stellatũ pfectissimũ est ꝛ sic̄ di de mobilibꝫ, ita ꝯñter de motoribꝫ dõm est. Uñ motor spere ẽ vicinior p̄mo motori q̄ȝ motor spere saturni. Ad scdm de auctoritate Lithonis dõm ꝙ aliorũ auctoritatibꝫ potius ẽ fauendũ: q̄ in astronomia pitiores fuerũt Ad tertiũ qñ arguiꝛ ꝙ si sic lumia oĩm stellaꝝ forẽt eiusdẽ speciei cuȝ lumine solis: põt dici vno mõ negãdo ꝯñam loquẽdo de specie spẽalissima, sed quia actus actiuoꝝ sũt in patiẽte p̄dispõsito. iõ ĩ saturno causat vnã spẽm lumis. ꝛ in luna aliã. ꝛ sic de stellis fixis siłr. nec est ꝓductio penit⁹ vniuoca: q̄uis ista lumina sint eiusdẽ spẽi intermedie. diuersitas ãt ſm spẽm poniꝛ inter luces, pcipue ꝓpter diuersitatẽ effectuũ ſm spẽȝ q2 vnũ lumẽ refrigidat. ꝛ aliud calefacit ꝯsile passum ꝛ ꝯsimili approximatũ. Et p̄ncipiũ naturale ẽ ꝙ potentie actiue eiusdẽ speciei in ꝯsimilibus passis habebũt effectũ eiusdeȝ rõnis, si tñ diceremus ꝙ oĩa lumĩa sint eiusdeȝ speciei: tũc pt dici ꝙ stelle nõ solũ agũt p lumẽ. ſȝ vel p substãtiã ꝓpriã vel aliã q̄litatẽ nobis incognitaȝ. vna cũ lumine. ꝛ nõ est incõueniẽs ꝙ diuerꝰ eiusdem speciei sũt cause p̄ciales effectuũ diuarum diuersaꝝ specieꝝ.

Capitulũ. VIII Lectio. LV

Attingit ergo a fine vsq̄ ad finẽ fortit. et disponit oĩa suauiter. hãc amaui. ꝛ exq̄siui eã a iuuentute mea: et q̄siui sponsam mihi eã sumere ꝛ amator fact⁹ sum forme illi⁹. Intẽtio sapientis Salomonis in isto caplõ. viij. est spẽa-

liter enarrare: queadmodū ad illā mirabilē sapientiā quā habebat deuenerit Et vult dicere q nec ab hoie: nec a studio: nec a demone: nec ab angelo: sed p deuotā supplicatōez impetrauit eā a deo. Vñ circa h duo facit Primo oñdit q̄ntum habuit ad sapiam acq̄rendaz desiderū z affectōem Scdo ponit in forma sue petitōnis deuotā supplicatōem. Scda ps ibi ca. ix. Deus patꝝ meoꝝ Circa pmum est aduertendū. q p sone inter q̄s est feruētior amor oñditur vt cōiter inter hoies. sunt vir et mulier. iuuenis z puella. amicus z amica. q̄ inter se ꝯtrahere cogitant copulā ꝯiugalē. z iō sapiens Salomon vt amoris vehemētiaz manifestaret quā habebat ad sapiam. licētia poetica ficta q̄dem narratōe. sed sub ꝓpa significatōne introducit seipm in formā iuuenis cuiusdam puelle nobilissime quā sapiam vocat: nuptias affectātis. Prudens āt nuptias ꝯtractur⁹ sic pcedit Prio ꝯsiderat valorē z grās psone cū qua ꝓponit ꝯtrahere. Scdo dotē z diuitias quas p̄t cum ea recipe Et tertio si ꝯditōnes ꝓpter suꝑplus possunt puelle ꝯgruere Quarto quō eam a parentibꝫ z amicis q̄ꝝ interest poterit petere z hēe. Isto mō Salomō cuz amica sua sapia ꝯtracturus. Prio oñdit ipam puellā mirabilit̄ amabilē z grosam. Scdo oñdit ipius dotez fore sūme desiderabilē z pciosam. Tertio supplus ꝯditōez monstrat fuisse spectabilē z ꝟtuosam. Et q̄rto ostendit puelle datorē habere nobilitatē venerabilē glosam Et fm ista q̄tuor capla diuidit in q̄tuor ptes Scda ps ibi. ꝓposui ergo Tertia ibi. Puer āt erā. Quarta ibi. Et vt sciui q̄m alit̄ nō possim esse ꝯtinens nisi Circa pmū duo facit. Primo ponit q̄ndam ex pcedentibꝫ deductā conclusionē. Scdo aggredit̄ enarrare q̄ntum habuit ad sapiam acq̄rendā desideriū z affectionem. Scda ps ibi. Hāc amaui. Cōclusio ex pcedentibꝫ illata z demōstrata est ista. q sapientia hꝫ oēm potētiā gubnatiuā. Et seq̄tur ex hoc q ipa oīa p̄t benigna z suauis z amāś bonū actū z nihil vetās bñfacere Sic supius in vij. c. dcm̄ fuit q̄ cū sit libera nō vetebat seipaz q̄n faciet bonū actū. Et cū ꝓpria sua actio fuerit regere vniuersa. q̄ h faciet fm ꝯditiōes sue bonitatis: vicz potēter z misericordit̄. Vñ dicit. Attingit q̄ a fine vsq̄ ad finē fortit̄ z disponit oīa suauit̄. Quia h fit mentio de gubnatōne diuina pōt esse duplex dubitatio. Prima. an oīa subdent̄ gubnatōni diuine. Scda. an deus disponat oīa misericorditer. Quātuz ad pmuz videt̄. q deus non oīa gubnet. q̄a si sic. nihil male fieret in vniuerso cū sit sūme bonus z sūme potens. Scdo q si gubnaret oīa nihil fieret p̄ter ꝓpositū suū z sic nihil fieret a

B

casu ꝯtra. ij. aristo. ij. phicoꝝ. Ad oppositū est lra. Et est dōm. q deus gubernat oīa cum sit causa efficiens oīm; z etiā finis: qr oīa efficit ꝓpter se z ad honorē suū congruit oīa in se dirigi sicut in finem. Hoc aūt est gubernare dirigere res in aliquē finem intentū. Est tñ sic gubernator oīm q gubernat mediantibꝫ causis scdis. Unde corpa grossiora z corruptibilia gubernat per corpa celestia z incorruptibilia et corpa celestia p angelos siue p intelligētias Huiꝰ ratio est. qr maioris bonitatis cōicatio est si gubernās z efficiens cālitatē gubernādi z efficiendi aliis sub se ordinate cōicet: q̄z si superiora ab inferioꝝ gubernatōe z oīa īmediate p seipm gubernaret. z iō oñdendū suā pfectionē in cāndo z cōicando pfectōem suā i creaturis cōicat q̄busdā gubernatōem aliaꝝ. Et ad rōnes q̄n pmo arguit̄ q nihil male fieret i vniuerso si ipe oīa gubernaret. negāda est cōseq̄ntia. sed veꝝ est si ipe solꝰ z īmediate omia gubnaret z ageret nihil male fieret. mō quia idem effectꝰ fit a deo sicut a cā pciali z a creatura rōnali ꝯcurrente sicut ab alia causa cōpciali. iō ꝯtingit q idem effectꝰ fit a deo bñ: et ab hoie male. Juste a deo. z ab hoie iniuste. et pōt poni exēplū. vt si dñs dicat suo: trabamꝰ istam cordā leuiter: sic q eā nō frāgamus. Et suus trahens rudit̄ frāgat cordā. Ista fractio est a dño et tñ suus peccat z male facit. z dñs nō. Sic deus statuit q creature rōnali vult cooparī in suis opationibꝫ. vt cursus nature maneat quē instituit. sine quo nulla res pōt aliquid agere. imo p̄t esse p momentuz nisi ipe ꝯseruaret. Qñ ergo creatura rōnalis facit cōtra legem sibi p̄finitam a deo. q̄uis a deo conseruet̄ z gubernet̄. z deus idē generalit̄ coopetur. sic coopatur igni ꝯburendo z soli lucēdo tñ creatura male facit legem dei trāsgrediēdo nō aūt deus q̄ sic facit sicut lex sua statuit. Ad scdm q̄n arguit̄ q nihil fieret a casu si deꝰ oīa gubernaret. dōm est q idem effectus dr̄ a casu z p̄ter ꝓpositum respectu vniꝰ cause. z non a casu respectu alteriꝰ. Sicut ponit̄ exemplū de dño qui mittit duos famulos in negotiis suis ordinans q vterq̄ obuiet alteri certo loco z tpe. quoꝝ neuter scit de alio. Iste ꝯcursus famuloꝝ dicit̄ a casu respectu vtriusq̄ famuli et tñ est p se intentꝰ respectu dñi. Et sic est dicendū q nihil fit i vniuerso a casu respectu diuine gubernatōnis. nec aliquid sibi inopinatuz euenire pōt. Sed ex ꝯcursu causaꝝ pticularīū bñ pcedit effectus q̄ a neutra est intentus. z ille effectus dr̄ casualis vl̄ fortuitꝰ respectu eaꝝ. Et hec ē intentio bti augꝰ. de. lxxxiij. q̄stionibꝫ. q. xxiij. vbi dicit. Quicq̄d a casu fit temere fit. z q temere fit nō fit a ꝓuidētia. Si

C

aliqua fiūt in mūdo a casu nō ꝓuidentia qua vniuersus mūdus administraꝛ. tunc erit aliq̄ natura ꝛ aliqua substātia q̄ ad opus ꝓuidentie nō ꝑtineat. qđ quia fałm est: ꝯcludit ꝙ nihil aliud casu fit in mūdo. Et ad istū intentū dic Plato. ij. in Thymeo. Nihil fit cuiꝰ ortum legitima cā nō ꝓcedat. Isti sentētie ꝯcordat boetius. v. de ꝯsol. ꝓsa. j. vbi diffinit casuz dicēs ꝙ casus est inopinatꝰ ex ꝯfluentibꝫ causꝭ in his que ob aliquid gerūtur euentꝰ. Sed h videꝛ esse ꝯrietas inter augꝰ. et boetiū. qꝛ ſm augꝰ. nihil in mūdo fit a casu. ſm aūt boetiū multa fiūt a casu. Dōm ꝙ nō est ꝯdictio, sed equocatio. Antiqui enī Epicurei dixerūt casum esse euentū ꝓductum motu temerario, ꝛ nulla cōnixtōne causaꝝ. ꝛ sic accipit btūs augꝰ. casuz loco ꝓallegato. ꝛ boetius sic accipiēdo casum dicit sic. Casus nō est nisi vox inanis nullam rem hñs sue significatōni subiectā. Accipiendo aūt casum sicut dicit Aristo. ij. phicoꝝ. ꝙ casus est causa ꝑ accidens in his que fiūt propter finem ꝛ in minori pte. Uel ſm boetij diffinitionē sic est dōm. quia idē fit a casu. ꝛ tamē a causꝭ ꝑ se. sicut ꝑ se cā inuentōnis thesauri: ē fossio agri ꝛ repositio thesauri in eodem. Sz qꝛ istū effectū nō intēdebat fodiens di respcū illius a casu. Quātuz ad scōm dubiū. an videlicet deus disponat oīa suauiter ꝛ misericorditer. videꝛ ꝙ nō ꝑ instantias. qꝛ vicz ꝑuulos non baptizatos punit eternalꝛ pro originali pctō. vñ videꝛ ꝙ in istos nullā exerceat misericordiā Itē Jac. ij. Judiciū sine misericordia fiet illi q̄ nō fecerit miscdiaz. g̃ tales nō disponit misericorditer Ad oppositū est littera. et dōm est ꝙ sic. Sicut enī dicꝛ. v. ethico. Minus malū aliq̄ndo vocaꝛ magis bonū: quia g̃ deus tribuit bonis vltra merita: ꝛ malis citra: di oīa misericorditer disponere. Misericordia enī dicit volūtatez benefaciēdi alicui indigenti. deo ꝟo omnis creatura indiget: sine quo nec esse pōt Et idō cū oīa de sua gratuita volūtate ꝯseruet: oībus miscdiam impēdit. Et quia deꝰ ex sua bonitate nobis impendit bona: ꝛ nō punit nos nisi ꝑ nostra culpa. ideo di ꝓprie sibi ꝯpetere misereri ꝛ quasi impꝓprie punire Ad pmū de ꝑuulis dōm. ꝙ deus ꝑ peccato originali nō solū possit inflixisse carentiā visionis diuine sed possz oēs annihilare si vellet. Et ideo in h agit misericordiꝛ. cum eē eis qđ hūanuz habebūt et viuent sine pena sensus. Treñ. iij. Misericordie dñi quia nō sumus cōsumpti. Ad secūdum dicēduz ꝙ licet imisericordes nō ꝯsequūtur misericordiam eos totaliter a pena liberantem. consequūtur tamen misericordiaz aliquid de pena debita relaxantem. quia citra condignū puniuntur. sicut aliq̄ oēs, q̄ pro suis demeritis dāpnabūtur. In secūda parte lectōnis aggreditur salomō enarrare q̄ntum habuit ad sapientiā acq̄rendam affectōem ꝛ desideriū. ꝛ idō dicit sic. Hāc amaui. ꝛc̄. Ibi de se fateꝛ sapientiā desiderasse ſm q̄nq̃ cōditiones ꝟtuosas. Ipam nanq̃ desiderauit frequenꝛ ꝛ studiose Et q̄tum ad h dicit. Hāc amaui vere: vicz ex corde affectualiter ꝛ laboriose. Et q̄tum ad h dicit. Et exquisiui. Inq̄rere est intus querere scz in sua voluntate ꝛ in mente. Et exq̄rere est extra querere in studio ꝛ opera. ꝛ ꝑseueranter ꝛ animose. Et quātum ad hoc dicit. a iuuentute mea: nō a senectute. quia de eo dr. iij. Regū xj. Cū iam esset senex deprauatū est cor eius ꝑ mulieres. ꝛ Eccl. xxv. Que in iuuētute tua nō ꝯgregasti: quō inuenies ea in senectute tua. Est aūt notabile exemplū ad cuiuslibet hoīs ꝓsūptōem rescindendam: ne aliquis ꝓtextu mūdicie sue iuuētutis supbiat: cum tā sanctuz tantū a deo ꝓuilegiatum: tanta sapientia dotatum recogitat ꝑ mulieres fuisse in senio deprauatum. Quarto considerauit sapiāz vtiliter et fructuose Et quātum ad hoc dic. Quesiui mihi sponsam eam assumere. Sponsa enī naturaliter appetitur propter prolem: proles vero sapientie est opus meritoriū. Et ideo q̄cunq̃ sapientiam desiderat ad delectatōnem vel ostentatōem seu intrinsecam elatōem: hic sibi sapientiam nō desiderat fore sponsaz: sed potius meretricē. Sed ille eam in sponsaz copulat qui ꝑ eam opera meritoria generat. Et idō dicꝛ Jac. ij. ꝙ fides sine operibꝫ mortua ē. Unde Augꝰ. ſmone. xxij. Fides appellata est ab eo ꝙ fit. Due syllabe sonant eum dr fides. Prima syllaba est a facio. Scđa a dico. Interrogo ergo vtꝝ credas: ꝛ dicis: credo Fac qđ dicis ꝛ fides est Quinto desiderauit eā prudenter ꝛ ingeniose. ꝛ q̄tum ad hoc dicit. Et amator factus sum forme illius. In sacra nanq̃ scriptura que est sapientie cōtentiua est sensus litteralis quasi materia: sensus vero spiritalis quasi forma. Unde rudi populo iudeorum dicitur. Deutero. iiij. Uocem verboruz audistis: et formam penitus nō vidistis. Ista ergo ita amanda est: vt habeamus formaz scientie et veritatis in lege. Ad Rhoma. ij. et ad Rhoma. vj. Gratia autem deo ꝙ obedistis ex corde in eam: formaz doctrine in quā traditi estis. Glosa: doctrina euangelij forma est que imaginem dei deformatā restituit. in quā traditi estis: non per homines: sed per gratiā iheſu christi.

Generositatē illius

G glorificat ɔtuberniū habens dei,sed et oīm dn̄s dilexit eā. Postq̄ꝫ Salomō declarauit q̄ꝫtū habuit ad sapiam acquirēdam desideriū et affectōem. Hic exponit diffuse tanti desiderij sui rōem. Et qꝛ vsus ē figuratia fictōne de amicicia q̄ est int amicū ꝛ amicā. Et verecūdū ē hōi nobili aliquā i tātā affectōez amplecti vt eā sibi velit ꝑpetuo ɔiugio copl'ari, nisi ip̄o iueniat mlt̄iplr̄ grōsa. Jō i hac pte ad modū ordēt̄ amoris vl' ꝓci suā amasiā singl'arit recōmēdat ōndēs ꝙ tāta ē in ea abūdantia graꝝ ꝙ p ceteris amoris apicē mereat. Proci sicut dic̄ Jsid̄.x.etymo. dicūtur nuptiaꝝ petitores, vl' ꝓcuratores. Et dicūt a ꝓcādo, qꝛ tales solēt freq̄ntē tā v̄bis q̄ꝫ mūeribꝰ ꝓcari illas q̄s amāt, ꝛ sīi ꝓcoꝛ aris dī ꝓci officiū exercere. Et qꝛ turpe ē ꝛ ɔfusibile sic dc̄m̄ ē alicui nobili ad p̄sonā ignobilē exercere ꝓcatiōis officium. Vn̄ restat Salomōi p̄electissime spōse sue declarare p̄coniū vt amor suꝰ ꝓbet. nō ex leuitate vl' surreptōe: sꝫ ex discreta elcōne subortus. Extollēdo ḡ carissimā a copia graꝝ .vij. ei p̄rogatias attbuit exercitatias amoris, vicꝫ gn̄ositatē ꝓpagatōis, celebtatē bone opiōis, curialitatē bōe educatōis, opulētiā i diuitijs, expientiā i artificijs, sincerā moderamē i moralibꝰ, ꝛ veꝝ examē i scialibꝰ. Et sm̄ istas septē p̄rogatiuas l'ra diuidit in septē ptes, scd̄a ps ibi Sꝫ et oīm dn̄s. Tercia ibi. Doctrix ē ei. q̄rta ibi. Et si diuitie appetāt. q̄nta ibi. Si āt sensus operat. sexta ibi. Et si iusticiā q̄s diligit, septia ibi. Et si mltitudinē scie desideret q̄s. Et planū ē ꝙ q̄ h̄et istas ɔditiones septē amore maximo digna foret. Pria ḡ p̄rogatiua q̄ in istius spōse p̄conio ponit est generositas ꝓpagatōnis. Vitāt em̄ nobiles ne cū vili vl' cū degeneri sanguinē copulent, ꝛ q̄ꝫtū ad h̄ dic̄ sic Generositatē illiꝰ glorificat ɔtuberniū h̄ns dei. q̄si diceret. Si de generis claritate mētio fiat nō solū ip̄a est generosa. imo generositas sua ē famosa. Multi em̄ sunt nobiles ꝛ de nobilitate ip̄oꝝ apud mltos nō est fama. Sapie vero generositas tāte extitit noticie atq̄ꝫ fame, vt ab oibꝰ nobilibꝰ testioniū habeat claritat̄ qꝛ oīs p̄sona ɔtuberniū h̄ns dei glificat gn̄ositatem illiꝰ. ɔtuberniū idē ē ꝙ societas manēs sil' ad tp̄s. Et dī ɔtuberniū q̄si ɔtaberniū, ꝛc̄. a tabna. qꝛ illi q̄ in tabna ɔueniūt ad tp̄s ɔmanēt i vna societate, vn̄ hec ɔtubnio. onis, ꝛ h̄ ꝛ hec ɔtubnalis dī sociꝰ ɔmilito q̄ in eodē ɔtubernio manet cū alio. Vult ḡ dicere ꝙ q̄cūq̄ꝫ ē ille q̄ ɔtubniū. i. societatē hꝫ cū dō, glificat. i. clarificat ꝛ clarā p̄dicat gn̄ositatē sapie. Dī ei gloria q̄si claria qꝛ lucet vl' claret Licet ei oēs nos possumꝰ ꝛ debeamꝰ ɔtubniū h̄re cū deo. j. Corinth. j. Fidel' deꝰ p quē vocati estis i societatē filij eiꝰ dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. singl'are tn̄ ɔtubniū habuit cū dō natura hūana, i xp̄o p hypostaticā vniōnē. j. Reg. xliij. Viri isrl' sociati sūt sibi in die illo. i. i die ānūciatiōis dn̄ice. viri isrl'. i. duo itellectꝰ rōnales videntes deū. ɔiūcti sūt. sūmꝰ qꝛ diuinꝰ ꝛ infimꝰ qꝛ hūanꝰ sociati sūt i die illo. i. in die ānūciatiōis dn̄ice qn̄ filꝰ dei ɔceptꝰ fuit i v̄gie bn̄dctā. Et ex q̄ xp̄s societatē nr̄am desiderat: vicu pandi sumꝰ nisi nos eiꝰ societate aptos ꝛ idoneos faciamꝰ, ꝛ ei cōformes iuxta nature nr̄e possibilitatē fiamus. j. Joh̄. j. Si dixerimꝰ qꝛ societatē h̄emꝰ cū deo ꝛ i tenebris ābulamꝰ mētimur ꝛ n̄ faciamꝰ v̄itatē. Si āt i luce ābulamꝰ sic ꝛ ip̄e ē i luce societatē h̄emꝰ adiuicē. Sapia ḡ glosaꝫ hꝫ gn̄ositatē, qꝛ oīs sapia a dn̄o dō ē. Eccl̄i. j. Gn̄ositas v̄o trena qui p̄cij ē, sic. n. allegt̄ Sen̄. ep̄l'a. vij. Plato, dic̄ neminē regū ex huis eē oꝛtūdū. neī nē huū nō ex regibꝰ. Oia ista lōga varietas miscuit ꝛ sursū deorsuꝫ fortūa v̄sauit. Quis ē inq̄t Sen̄. gn̄osiꝰ, ꝛ r̄ndet a natā ad v̄tutē bn̄ dispositꝰ. h̄ vnū intuēdū ē, alioq̄n si ad vetera reuocas. nēo. i. a p̄mo mūdi ortu vsq̄ꝫ ad h̄ tp̄s ꝓduxit nos ex splēdidis sordidisq̄ꝫ altn̄ata seriēs. hec ille. Quid āt bonitatis sit i gn̄ositate vl' nobilitate carnali, rōnabilr̄ dclarat boe. in de ɔso. p. vj. Nobilitas nihil aliō eē videt q̄ꝫ q̄dā d meritis ꝓueniēs laus pn̄tū Q̄ꝺ si q̄d bonū ē i nobilitate id arbitroꝛ eē solū i vl' iposita nobilibꝰ nēcitudo videat ne a maioꝝ v̄tute degenerēt. hec boe. H̄re ei nomē bonoris sine opibꝰ v̄tuof paꝝ vl' nihil vaꝫ. vn̄ Val'. marcial' epigmatō. xiiij. scribit ad q̄ndā q̄ vocat maximꝰ q̄ de noie hōris gl'abat, d. nomē hōris h̄re paꝝ ē nō pōdꝰ hōris momēti hōris moim̄ nū nl'lū ꝛ nomē poꝝ ē h̄re nomē ꝛ amitt̄ si tm̄ ē nomē hōris Momtū nullū si q̄ poscit honos materie nl'la facis. Scd̄o i icōne ista extollēdo sapiaꝫ ōndit eā salo. h̄re celebtatē bōe opiōis, ꝛ q̄ꝫtū ad h̄ dic̄ sic. Sꝫ ꝛ oīm dn̄s dilexit eaꝫ. Si em̄ dn̄s vniꝰ regiōis vnā p̄ ceteris adamare dignet. mltaꝫ faciet ad celebtatē bone opiōis de ea ꝓmulgāde. ḡ a mlto fortiori ex q̄ oīm dn̄s q̄ est deꝰ istā puellā diligit, ɔstat eā h̄re celebratem bone fame. imo dc̄m̄ est ca. vij. Neīnē. n. diligit ds̄ nisi q̄ cū sapia inhītat. ꝛ ꝓpt' q̄ꝺ vnūq̄ꝺ q̄ꝫ ꝛ illō magis. j. postꝰ. ḡ plꝰ diligit sapiāz. qꝛ in l'ra ista iā exposita de igenuitate siue nobilitate tractat. pōt eē dubitatio l'ralis Vtꝝ ples se qui debeat ɔditōnes p̄ris in libtate ꝛ huitute Et arguit p̄mo ꝙ sic Denoiatio dꝫ fieri a digniori. ergo ples magis dꝫ denoiari a ɔditōne p̄ris q̄ꝫ m̄ris. ɔn̄cia ptꝫ. quia p̄r est p̄ncipiū nobiliꝰ i gn̄atōe ꝛ dat formā. m̄r admistrat materiā. xvj. d aīalibꝰ. ḡ ꝛc̄. Preterea. xv. q. vi. Cū mlte

A

B

C

dicit q si ex detestãdo ꝯnubio alicuiꝰ ꝯstituti in sacr cũ ingenua fuerit filii, peccati illiꝰ eccl'e de cuiꝰ sacerdot vl' mĩstri ignomia nati sũt erũt fui. iure ꝓhĩti. ergo ptus nõ seqtur ꝯditionẽ mris. Pretea i sacra scptura nõ texit genealogias p mulieres: sed p viros, sed p genealogiã maxime declarat nobilitas hũana. ergo nobilitas hoīs magis attēdi dz fm prēm. Ad oppositũ extra de natis ex libero vētre. c. vnico. Indecēs ēē credimꝰ q pgeniti a libera ad fuituti retrahãtur. ergo ptus seqtur vētrẽ, qtũ ad ꝯditõez libratis. Et ꝯsimili rõne qtũ ad ꝯditõez fuitut. Ad qstionẽ dõm, q fm iura ciuilia ples seqtur cõditionẽ vētris i fuitutes z libtates Vñ cõiter dr. Partꝰ seqtur vētrẽ. Scdm tñ qdã iura localia i qbusdã regnis q nõ regũtur iure impiali, partꝰ seqtur partẽ deterioris ꝯditiõis siue pr siue mr. Et si vterqz sit fuilis ꝯditõnis z sint diuersi dñi: fit diuisio plis fm nũerum, vel fm estimatiõem si sit tñ vna, vel si sint in nũero inequli. Et istud vsitat in qbusdaz ptibꝫ francie. Sz generalr fm iura ciuilia partꝰ seqtur ventrẽ. et h rõnabiliter. Primo, q magis põt constare de mre qz de pre, sic dicit aristot. viii. Ethicoꝝ. Et q statꝰ libratis debet esse certꝰ ab illo pncipio a q magis z certiꝰ ꝯstat aliquẽ esse. rõnabilius est eũ denoiari. Scdo quia ars imitat naturam. z sic videmꝰ in aialibus q ex diuersis spẽbus nascũtur, q partus assiilatur matri magis qz patri. Sic ptz d mulo q generatur ex equa z asino. z multo euidētius assiilatur eque qz asino. Tertio q fuitus z libertas sunt cõditiones corpis. Unde Boeciꝰ. ii. de ꝯsol. psa. vi. Quõ ꝓo quisqz ius aliqd in quēpiam nisi in solũ corpꝰ z qd est infra corpus, fortunam loquor: possit exercere Nũqd vnqz libero impabis aio, q. d. Nõ. ex quo substãtia corpis accipit a matre, z fuitus z libertas circa corpis officia pncipalit attendũtur, rõnabile videt q matrẽ seqtur. Et huic ꝯcordat lex diuina z lex canonica. Diuina qdem. Exod. i. xxi. vbi dr q si dñs dederit vxorem alicui quẽ emerit, z ille postmodũ egrediatur liber, filii debent postea remanere dño q dedit ei vxorẽ, et vxor sil'r. Quia si iudeꝰ emerat iudeũ, vii. ãno egrediebatur liber fm legẽ, Si tñ medio tẽpore dominꝰ dedisset ei vxorẽ Ipa vero egrediente viro ad libertatẽ: remaneret domino cum prole sua tota. Lex eñi canonica huic cõcordat, extra de natis ex libero ventre, sicut allegatũ fuit. Quod ãt dicũt doctores qdam, q quia pater est pncipium actiuũ et honorabilius, mater vero pncipiũ passiuũ et vilius, ideo proles in cõditionibꝫ actiuis: vt in honoribꝫ municipiis sequit patrem occupando illa que sollicitudine paterna acqrũtur. Unde talia dicũtur patrimoniũ filii. In cõditionibꝫ vero passiuis: vt in seruitute et libertate seqtur matrẽ. Ista inqz ratio mouet paꝝ, imo videt agere ad oppositũ Libertas nãqz nõ videt esse cõditio passiua, sed actiua. Dr eñi liber qui sui gratia z suis actibus dominat. et p ꝯñs fm istas sequi debent cõditionem patris. Preterea: sicut filii succedũt in hereditate patrẽ, ita succedũt i hereditate matrez. Unde ratio illa nõ mouet quã tñ ponũt sanctꝰ Thomas Alexãder z Petrꝰ Ad primã rõem dõm, q nõ semp fit denoiatio a digniori, sed aliqñ a viliori, sicut hõ denoiatur ab humo. Fit etiã denoiatio a pdominãti z euidentiori z certiori, sicut dictũ est in positiõe Ad scdm dõm, q illud statutum eccl'ie fuit spẽaliter editum in detestatõnem illius cõiugii. Et sicut dicit glosa ibidem, cũ ecclia non sit vsa isto iure pdidit ius istud. Ad tertiũ q sacra scptura ꝯputat genealogias nõ ad sciendum ꝯditõnes fuitutis z libertatis, sed ad sciendũ de qua familia z tribu psona sit extracta. Et qtum ad hoc licet pater z mater de tribu vna esse deberent, pater tñ pncipalior est in illo. vnde a patribꝫ in genealogiis denominatio fuit texenda.

Lectio CVI.

D Octrix eni est di

sciplinę dei z electrix operum illius Due ꝓrogatiue spũs sapiẽ a Salomone i amicã z spõsam singulariter adoptate in pcedenti lcõne sunt exposite Oñsum ẽ ẽt **A** q ipa habet generositatẽ ꝓpagandi. z celeritatem bone opinionis. Uñ in pte tertia: oñdit eam habuisse curialitatẽ bone educatõnis Hoc eñi est vnũ de pcipuis in sponsa eligenda q sit bene disciplinata et curialiter educata. Uñ disciplinate domicelle z dñe spẽaliter eligũtur vt filios nobiliũ educēt z informent. Educatio aũt ꝟtuosa in duobꝫ ꝯsistit. vicz in castigatõne passionũ. z exercitatõne bonoꝝ opeꝝ. Uñ Seneca. li. de moribꝫ. Educatio z disciplina mores facit: z illud sapit vnusquisqz qd didicit. Qd aũt ista dña sapia in istis duobus sit sufficiẽter educata, affirmat sic. Doctrix est eñi discipline dei, qtuz ad castigationes passionũ. z electrix opm illiꝰ, qtũ ad exercitatõnes opm. Si eñi sit doctrix discipline z electrix opeꝝ, docere ꝓo et eligere nemo põt nisi q nouit et expꝰtus ẽ, planũ ẽ q si ẽ doctrix z electrix in bona educatõne: est sufficiẽter in moribus informata. Dicit ergo. Doctrix eñi est discipline dei id est ipa docet nos recipere

ꝯuenienter, disciplinā q̄ est nobis valde nēcāria
quia in prius dictū est. ca. iij. Sapiam ꝛ disci-
plinā q̄ abijcit infelix est. Et electrix operū illi⁹
id est faciēs nos eligere opa bn̄placita. Di-

B

sciplina accipit̄ tripl'r in scriptura. Primo ge-
neraliter pro informatōne siue doctrina. Pro
uerb. j. Audi fili mi disciplinam pr̄is tui ꝛ ne
de. le. matris tue. Alio mō accipit̄ disciplina
pro compōne morū verboꝝ ꝛ gestuū. vn̄ ille
disciplinat⁹ dicit̄ qui se honeste in gestu: ver-
bis ꝛ ornatu irreph̄ensibilit̄ se habet. Et sic lo
quitur Hugo de instructōne nouicioꝝ de di-
sciplina. Disciplina est inquit oim mēbrorum
motus ordinatus, ꝛ dispositio decens in omi
habitu ꝛ actōne. Jac. iij. Quis sapiens ꝛ di-
sciplinat⁹ inter vos, ondat ex bona ꝯuersatio
ne opa sua in mansuetudine sapie. Ter
tio mō accipit̄ disciplina ꝓ flagellatōe cā casti
gatōnis illata. Prouer. xxiij. Noli subtrahe-
re a puero disciplinā. Si em̄ ꝑcusseris eū ꝟga
nō morieť. Tu ꝟga ꝑcuties eū ꝛ aiam ei⁹ de i

C

ferno liberab. Istis trib⁹ modis est sapia do-
ctrix discipline dei. Disciplina eī dei a nob
est suscipienda patiēter q̄ntūlibet dura videa
tur ꝓpter tria, videlicet ꝓpter castigantis dile
ctionē; peccantis correctionē, tēptantis dele-
ctionē. Primo propter castigantis dilectōem
Ille em̄ qui disciplinat nos pater noster ē, a-
micus ꝛ redemptor. Ad Heb. xij. Quis est fi-
lius quē nō corripit pater. Q̄si; extra discipli
nā estis cuius ꝑticipes facti sūt. oēs ergo ad
ulteri ꝛ nō filij estis. q. d. Oēs amici dei fa-
cti sunt ꝑticipes discipline dei. Sicut in mře
virgine ꝛ ī aplis sui ꝑz. ꝛ generalr̄ in oib⁹ q̄
filij sui dicunť. Non esset magnum si hō reci-
peret vnum ictum paruū ab aliquo ꝓ amore
amici qui pro eo fuisset acerrime verberatus.
Christus ꝓ nobis nō solum verb erat⁹ ſʒ cru-
cifixus ꝛ occisus fuit. Esa. liij. Ipe autē vul-
neratus est propť iniq̄tates nostras, attritus
est propter scelera nostra. Disciplina pacis no
stre sup eum ꝛ liuore ei⁹ sanati sumus. Ergo ꝛ
nos ꝓ amore suo ꝛ ꝓ peccatis nostris discipli
nari deb em⁹. Ad Heb. xij. Fili mi noli negli-
gere disciplinā dn̄i, neqȝ fatigeris dum ab eo
argueris. Dicit Macrobius li. suo de lapidib'
ca. xix. q' si maritus ponat magnetē sub capite
mulieris dormiētis: experiri poť an sit adulte
ra vel fidelis: q2 si est adultera statim cadet de
lecto ac si manu hoīs fuisset expulsa. Si vero
fidelis sit marito: ꝯuertet se ad maritū dormi
endo ꝛ ipm āplexabit̄. Dicit ergo sic. Nam qui
scire cupit sua si sit adultera ꝯiūx. Supposi-
tum capiti lapidem stertentis adaptat. Mox
que casta manet petit āplexari maritū. Nō tn̄
uigilans cadit omis adultera lecto. Tanq̄
pulsa manu subito fetore coacta. Quē lapis e
mittet celati criminis iudex. Quāuis istud non
sit leuib' ꝛ lasciuis indriñter cōicādū, viris tn̄
litteratis ꝛ ecclīasticis dici potest. Moraliter
aīa humana ꝯiunx dei dicit̄ ꝑ fidem charita-
te informata. Osee. ij. Sponsabo te mihi in fi
de. Volens ergo dn̄s experiri an aīa christia
na sit vera sponsa vel adultera, supponit ma-
gnetē qui lapis est ferruginei coloris, ꝛ trahit
ad se ferrum. i. magnam tribulatiōem, q2 fer-
rei hoīes dure ceruicis domant̄ ꝛ trahuntur
ad deū. Et q̄d cuenit. Certe false ꝯiuges cadūt
de lecto charitatis ꝑ impatiētiam ꝛ murmu-
ratōem contra deū: Deuote ꝟo ꝛ fideles spō
se christi ꝯuertunt se ad deum. ꝛ sunt sub di-
sciplina dei ꝑ humiliatōem orōnem ꝛ deuoti
onem. Dicentes illud. Roma. viij. Quis nos
separabit a charitate christi. Tribulatio: an
angustia: an ꝑsecutio, ꝛc̄. Et infra. Cert⁹ sum:
q' neqȝ mors: neqȝ vita: neqȝ creatura alia po
terit nos sēpare a charitate dei. Unde Aug⁹
in quodā sermone. Nullus seruus christi si-
ne tribulatōne est. Si putas te nō habere tri
bulatōnes: nō cepisti esse christianus. Sup-
ponitur autē magnes iste discipline dei sub
capite sponse xp̄i dormientis ꝛ q̄escentis, q̄a
quādo homo aliq̄n ad maiorem q̄etem ꝛ trā-
quilliorē ꝯuersatōem se disponit: tūc deus si
bi disciplinam tribulatōnis ꝛ iniurie vel ꝑse-
cutiones imittit. Job. xxxiij. Quādo irruit so
por sup homīes ꝛ dormiūt in lecto: tūc aperit
aures viroꝝ ꝛ erudiens eos instruit discipli-
na. Greg⁹. xxvj. moral. Aurem cordis tribula
tio aperit quā sepe ꝓsperitas mundi claudit
Que q̄dē disciplina est deuote sustinenda ꝓ
pter castigantis dilectōem. Scd̄o est etiam
deuote recipienda ꝓpter peccantis correctio
nem. ps. Disciplina tua correxit me in finem
disciplina tua ipa me docebit. Petrus Raua
nenť in q̄dam epla. Ideo te forsitan tpaliter
punit deus, vt eterne mortis ardores pena re
dimat tēporalis. In edificatōne vero templi
oēs lapides prius malleis tūdebant̄ ne eo-
rum positōne sonus mallei audireť nec secu-
ris. Nec in horreo dn̄i ponit̄ granū: donec fla
gellis aut triturantiū pedibus sit excussum.
Sic ꝛ viui lapides qui ponēdi sunt in illa ce
lesti hyerusalē que edificat̄ varijs infortunioꝝ
ꝑcussionibus polit̄ur, anteq̄ȝ in edificio cele
stis habitaculi collocent̄. Hec petrus rauan̄.
Et iō ad correctōem ꝛ ꝯmodū nostꝝ ordinat̄
quicquid nobis de ista disciplina prestatur.
Ad Hebreos. xij. Omis disciplina in presen
ti non videtur esse gaudij sed meroris: postea

autē fructū pacatissimū exercitatis reddet. Un de Greg⁹. Ideo dominus hic quibusdam parcit: vt eos imperpetuū feriat. Ideo aūt h ferit nō parcēdo vt ineternū parcat. hec Gregori⁹. Et sicut pr verberans filiū cū virga facit puer p̄ verberatū cessare a fletu, ꝛ ipsam virgam osculari cum qua est bene disciplinatus ita vult deus de nobis. Virga qua deus electos p̄berat est aliq̄s malus hō astutus truculen⁹ ꝛ iniustus. Ezech. vij. Floruit virga: germinauit supbia: iniq̄tas surrexit in virga impietatis. Et tamē nō vult deus q̄ ploremus p nimiam desolationē, imo etiam vult de⁹ q̄ virgam nrām osculemur ꝛ amemus Math. v. Diligite inimicos vestros: bn̄facite his q̄ oderūt vos. Et orate pro psequentibus ꝛ calūniantib⁹ vos Et sitis filij patris vestri, q̄ in celis est. Un̄ Cesarius. Qui captiuos redimere paupes pascere ꝛ vestire nō pualet: contra nullū hoiem odiū in corde fuet: ꝛ inimicis n̄ solū malū p malo nō reddat: ꝫ etiā diligat: p cis orare nō desinat: certus de remissione diui sui: vt dicere poterit libera psciētia ante tribunal xpi. Da dn̄e q̄ dedi: dimitte quia dimisi. Hec ille. Aduertētes ergo nos a deo tāq̄ pueros insensatos disciplinari: frequēter ad commodū ꝛ correctōem nostrā omīa cum gratiāꝛ actionib⁹ equanimiter toleremus. Prouerbioꝝ. xxij. Stulticia enī colligata est in corde pueri ꝛ virga discipline fugabit eam Tertio disciplina dei est deuote suscipienda propter temptātis deiectionē. Prosternit nanq̄ caro: mūdus ꝛ demō: dū disciplina dei fortiter tolerat Unde etiā ɔtra temptatōem carnis solēt sancti sibi ipsis disciplinā infligere. Greg⁹. ij. dialogoꝝ. ca. ij. dicit de sancto Benedicto q̄ qn̄do de quadam muliere quam prius conspexerat tēptaretur: exutus vestimento nuduꝫ in spinaꝝ oculeis ꝛ vrticaꝝ incendijs proiecit. Vanitas etiam mūdi alias contēnit duꝫ sanctus homo psecutōnib⁹ agitat. Sicut enī nutrix volens filiū ablactare: inūgit mamillam synapio vel aliqua re amara: Ita deus h⁹ vite delicias infinitis amaritudinib⁹ ordinauit eē respsas. ne eas nimis amarem⁹. Un̄ aug⁹. in cōfessionib⁹ suis regratiat deo q̄ respserat sp amaritudinib⁹ illicitas delectatōnes suas. Et Boetius. ij. de ɔsol. prosa. iiij. Quā multis amaritudinib⁹ humane felicitatis dulcedo respersa est: q̄ si etiā fruenti iocūda esse videatur tamē quo minus cuꝫ velit abeat retineri non possit. Et de eodē loquens Aug⁹. de vera innocentia. propōne. cccxvj. dicit sic. In p̄nti vita ꝛ delicie tēporales dulces sunt. ꝛ temporales tribulatōnes amare sunt. Si quis nō bibat tribulatōnis poculū: metuat ignē gehēnarū. Et si quis nō ɔtēnat dulcedinē seculi inhiās bonis eterne vite. Sūt ergo diuine discipline quasi quedā medicine pseruatiue a putrefactione ꝛ temptatōne peccati. Dic enī aristo. iiij. Metcoro. q̄ q̄nq̄ sunt q̄ impediūt putrefactionē. Frigus circūstās. Un̄ mortui in frigido congelati durāt incorrupti p multos annos. Et ideo magis putrescūt res in estate q̄ in hyeme. q: calor naturalis p frig⁹ circūstās exterius cōprimitur ꝛ seruatur in humido.

Scd̄a causa est excellentia caloris naturalis intrinseci. Et ideo illa in q̄bus abūdat calor igneus vt piper galāga ꝛ hmōi nō cito putrescūt. Tertia causa est coagulatio facta a frigido intrinseco Quarta motus moderatus. Quinta magnitudo rei: quia vnaqueq̄ res diuisa p ptes cito putrescit Isto modo moraliter q̄nq̄ sunt que putrefactiōeꝫ peccati impediūt. Qn̄ enī humidū et calidū a re extrahūtur, res putrescit. Sic qn̄ humor grē et calor charitatis p petm̄ ab hoīe extrahūtur homo putrescit moraliter. ps. xxxvij. Putruerūt ꝛ corrupte sunt cycatrices mee: a facie insipientie mee Hec autē putrefactio q̄nq̄ modis impedit. Primo modo p frigus circūstās id est per tribulatōem ꝛ psecutionem exteriorem. Secūdo modo p excellentiā caloris naturalis ignis intrinseci. i. per excellentiā charitatis spiritussancti. Leuit. vj. Ignis in altari meo semp ardebit. Tertio mō per coagulationem factā a frigido intrinseco. i. p timorē diuini iudicij ꝛ vltionis future extrīsecus recogitati. Quarto mō p motū moderatū. Iuxta illud. Et vinū capiūt ni moueantur aque. Mot⁹ moderatus est variatio ꝛ ɔtinuatio sanctorū occupationū que excludit ociū qd̄ maxime inducit putrefactōeꝫ libidinis. Iuxta illd̄ Ouidij de remedijs amoris. Ocia si tollas periere cupidinis artus. Quinto modo impedit putrefactio peccati p magnitudinem rei. q: res magna magis resistit putrefactōni corrūpenti q̄ parua. Isto modo moraliter magna dignitas ꝛ gradus siue status psone debet eam pseruare a cōmissione peccati. Quādo homo recogitat q̄ est platus: habet animaꝝ curam recogitat honorem a subditis ꝛ beneficijs q̄bus oīno indignus est: nisi bene viuat. Et ipa sue dignitatis magnitudine facit sibi stimulū bone vite. Inter ista q̄nq̄ impedimēta putrefactōnis, primuꝫ est disciplina qua via gratie a putrefactōe seruatur. Prouerbioꝝ. vj. Mādatum lucerna est. et lex lux. et via vite increpatio discipline.

Lectio CVII.

Et si diuitie appetãtur ĩ vita: q̃d sapiẽtia locupletius que operatur oĩa. Si autẽ sensus operatur. q̃s hor᷑ que sũt magis q̃ illa ẽ artifex. Hec ẽ q̃rta ps cõmẽdatoria in q̃ salomõ duas cõditiões de amica sua sapia introducit, q̃ in spõsis eligẽdis apud hoies mũdanos nõ modicũ p õderant. Et scdm q̃ ei duas p̃rogatiuas attribuit, ita diuidit in tot ptes. Primo em̃ attribuit ei opulentiã in diuitijs Et scdo experientiã in artificijs. Scda ps ibi. Si aũt sensus operatur. Et q̃r diuerso᷑ hoim̃ diuerse sũt cupiditates: tam scdm ↄsuetudinem, q̃ scdm ↄplexiones. Nam aliqui desiderant naturaliter supfluitatem in diuitijs. aliqui subtilitatem in artificijs. aliqui ṽtutum moraliũ ↄueniẽtiam aliqui ṽtutum intellectualiũ excellentiã. Ideo sub quatuor ↄditionib᷒ om̃e hũanum desideriũ: honestũ tamẽ ꝛ nõ bestiale. cõmuniter describit. quo᷑ tamen appetibiliũ tantũ duo in littera ista psequitur Quantuz ad primum dicit sic. Et si diuitie appetant̃ in vita, q̃d sapientia locupletius. que operatur om̃ia: quasi diceret. nihil. Et intelligitur spẽaliter de sapientia increata que ẽ christus. De q̃ Eph. j. Naz operatur om̃ia scdm cõsiliũ volũtatis sue. Quia em̃ sapientia que est virtus humana donum est sapientie increate, ꝛ idem est ↄmendare donum ꝛ dantem in casu. Ideo Salomon frequenter in hoc libro sapientiã cõmendando q̃dam de sapientia creata posuit, ꝛ plurima de sapia increata. Põt tñ ista ĩra de sapiẽtia humana intelligi quã si hõ habet locuples satis fiet Modũ vero quõ quilibet põt esse diues dicam scdm Senecã in epistola. cxxxiiij. In q̃ docet q̃liter om̃is hõ põt sibi pacẽ ꝛ diuitias fabricare, que duo cõmuniter multũ affectantur. Dicit sic. Nũquid maior est anim᷒ q̃ ubi aliẽnũ se posuit ꝛ fecit sibi pacẽ nihil timendo sibi diuitias nihil ↄcupiscẽdo. Ergo scdm Senecã si vis hr̃e pacem q̃ntũ ad mũduz ptinet nullũ timeas ꝛ eris in pace. nihil ↄcupiscas ꝛ eris satis diues Erras inq̃t si illũ putas diuitẽ cui varia suppellex, qui in ꝓuincijs multis arat: q̃ multũ suburbani agri possidet. Cũ oĩa dixeris paup est. Quare: q̃r debet. Quãtũ inq̃nis. Oia. nisi forte iudicas interesse, vtrũ aliquis ab hoĩe an a fortuna mutuũ sumpserit Hec Seneca similiter. Sed meli᷒ dixisset: si ↄclusisset. oẽm diu item deo debitorẽ fuisse ñ fortune. Dicẽm̃ Aug᷒. j. De retractõnib᷒. ca. j. Hoies habent in pessima ↄsuetudine, vbi dici debet. Hoc deus voluit, dicũt hoc fortuna voluit. Sed quõ dant̃ diuitie a deo cum sint nocive frequenter illis q̃b᷒ dant̃. Isti q̃stiõni rñdet Seneca, ep̃la. lvij. vbi oñdit quõ dij diuitib᷒ sunt ꝓpicij, ꝛ dicit q̃ dicũtur eis ꝓpitij. q̃r bono ac benigno vultu mala mg̃nifica eis tribuerũt. ad h̃ vnũ excusari q̃ illa q̃ vrant et excrucient optantibus data sunt. In h̃ ergo dij excusant̃ scdm eũ q̃ licet dent eis ea q̃ eis nõ ꝓsunt: dant tñ q̃ illa appetũt Sed certe vere diuitie q̃s sapientia dat hoibus sunt ṽtutes et bone operationes. q̃s signanter vocat ꝓpheta diuitias salutis. Esaie. xxiij. Diuitie salutis sapientia ꝛ scientia. Prouer. x. Benedictio dñi diuites facit. Scda p̃rogatiua ꝛ q̃rta in vniuerso ipius sapie est q̃ ipa hz expientiã in artificijs Et q̃tũ ad hoc dic. Si aũt sensus operatur. ꝛc. i. ars q̃ est circa sensibilia ꝛ experimenta cõmendet̃ an aliq̃. Sapia increata que est x̄ps artificio p̃cellit oĩa, q̃r om̃ia creauit de nihilo Sapia etiã humana large loq̃ndo prudẽtiã et artẽ ↄprehẽdit, ꝛ p ↄñs nihil est magis artifex q̃ illa. Si inquit diuitie appetant̃ Notandũ q̃ tria sunt genera diuitia᷑. Temporales ꝛ piculose, spiritales ꝛ ṽtuose, eternales ꝛ gloriose. Prime sunt rõnabilit̃ ꝑuipẽdende Scde sunt laudabilit̃ exercende. Tertie sũt ineffabiliter appetẽde. Prime diuitie sunt piculose. q̃r repellũt veritatẽ a cognitõe. securitatẽ ab estimatõne, ꝛ vtilitatẽ ab effectõe Primo repellũt veritatẽ a cognitõne. Diuites em̃ nec habere pñt veram cognitõem dei: nec sui: nec ꝓximi.

Nõ dei: q̃r Math. xiij. Fallacia diuitiarũ suffocat ṽbũ dei ꝛ sine fructu efficit. In cuius figurã diuitib᷒ regib᷒: angelus apparuit in sõnis: et pauperib᷒ pastorib᷒ in pfecta vigilia se ostendit In signũ q̃ pauperes clariorẽ de do noticiã ↄsequant̃ q̃ diuites. Vñ Luc. xix. dicit̃ q̃ zacheus fuit princeps publicano᷑ et diues, ꝛ tñ statura pusill᷒ erat, ꝛ nõ poterat pre turba videre Ih̃m, donec in arborẽ ascẽdisset Sic diuitijs ↄstipati ꝛ familijs sunt parui in statura ṽtutum ꝛ ↄprimũtur in sollicitudinibus ꝛ plurimis negocio᷑ ꝛ officio᷑ q̃ nõ vacat eis cogitare de ih̃u nisi valde raro. i. si forte semel in ãno in q̃dragesima vel circa pascha arborẽ ascendãt penitẽtie ꝛ contẽplationis deuote vt inuitent illum in domũ suã. Et iõ diuitie sunt pulueres excecãtes oculos spiritales. Vñ dicit̃ Apoc. iij. Dicis q̃ diues sum ꝛ locupletat᷒ et nulli᷒ egeo, ꝛ nescis q̃r miser es ꝛ miserabilis ꝛ paup ꝛ cecus ꝛ nudus. Item nec hñt veram cognitõem sui ꝓpter duo impedimenta. Primo ꝓpter vera dicentiũ raritatẽ, ꝛ secũdo ꝓpter adulationem false multiplicitatem. De primo dicit Seneca. Monstrabo tibi quid oĩa possidentib᷒ desit. i. qui ver. di-

cat. De scdo ptz. Tot sunt adulatores diuitũ de familijs, de vicinis, de amicis, de extraneis qꝫ ꝓprios defectus nõ pñt aduertere. Eccl. xiij Diuiti decepto multi recuparatores, locutus ẽ supbe et iustificauerũt illũ. Et infra Diues locutus est τ oĩs tacuerũt, τ ꝟbum illius vsqꝫ ad nubes pducent. Tertio nec habent veram noticiã de primo, quia nesciũt q̃ sunt eorum amici. τ q̃ hostes. Vñ Seneca de remedijs fortuitoꝝ. Iste quẽ tu dñm existimas pecunie locul⁹ est, multũ habet. Ignoras vtruz auarus vel ꝓdigus sit, si ꝓdigus nõ habebit si auarus nõ habet. Istũ quẽ tu felicẽ admiratus credis sepe dolet, sepe suspirat, multi illum comitanł. Mel musce sequũtur, lupi cadauera, frumẽta formice ꝓdam seqtur turba ista nõ hoiez. Et iõ bñ deducit Boetius. ij. de cõsol. prosa. viij. qꝫ aduersa fortuna plus hoĩbus ꝓdest q̃ prospera. Illa em̃ semꝑ spem felicitatis, cũ videtur blanda mentił, hec sꝑ ꝟa est cũ se instabilem mutatõe demõstrat. Illa fallit, hec instruit. Illa mendacio spem bonorũ mentes fruentiũ ligat, hec ꝯgnitõe fragilis felicitatis absoluit. Itaqꝫ videas illam ventosam fluentẽ, suiqꝫ sꝑ ignarã. hanc sobriã succinctãqꝫ τ ipius aduersitatis exercitatõe prudẽtem Sic ḡ diuitie repellũt veritatẽ a cognitõ-

D ne. Scdo repellũt securitatẽ ab estimatõne. Diuites em̃ sꝑ sunt in timore perdendi terras pecuniam τ thesauꝝ. Et cum sint sine securitate, sunt ꝑ ꝯsequens sine intrinseca iocũditate. Vñ aug⁹. vj. ꝯfeł. narrat. qꝫ transiens per quendã vicum vidit paupem mendicum iocantem. τ ingemuit loquens ad socios. Omnibus inquit conatib⁹ q̃bus laboramus: nihil aliud velemus nisi ad securam leticiam puenire, quo nos iste mẽdicus p̄cessit. Et seqtur. Ille letał, ego anxius. ille secur⁹, ego trepid⁹ erã. Et illud notabilit᷑ in suo cãtico dicit beata ꝟgo. Luc. j. Esuriẽtes impleuit bonis, τ diuites ꝛc̃. Illud ẽ inane qd̃ apparet eẽ repletuz τ est vacuũ Ita diuites videnł exteri⁹ sine metu et turbatõe τ sine sollicitudine, τ tñ interi⁹ sũt pleni tristicijs τ timore Tertio repellunt vnitatẽ ab effectõne. Causant em̃ inuidias. turbatõẽs, bella. brigas τ discordias amicorum Exẽplũ. Geñ. xiij. de abraã τ loth ꝯsãguineo suo. de q̃b⁹ dr̃. Erat quippe substãtia coꝝ multa. τ nõ quibant habitare ꝯmuniter. Vñ statim subdił in eodẽ. qꝫ facta est rixa inter pastores gregũ abraã τ loth. cũ τ ipi substãtijs abũdabãt mł̃tifarijs. Et ideo sunt ꝯuipẽdẽde. vñ Seneca. epl̃a. xviij. Nemo ali⁹ est deo dign⁹ q̃ꝫ qui opes ꝯtempserit. Et iõ dicit p̄s. Diuitie si affluant nolite cor apponere. Dicit aug⁹.

Non dic. nolite hic. sed nolite cor apponere. Nõ em̃ damnat diuitias vñ mercamur celũ: sed cor appositũ qd̃ scꝫ nõ expẽdit sed recõdit. Et iõ dixi qꝫ diuitie sunt rõnabiliter ꝯuipendẽ: nõ totaliter fm rectã rõnem. sed ne sint impedimentũ ꝟtutis. Vnde optimũ tpamentũ docet aug⁹ sup p̄s. lj. qꝫ nullus diuitias v᷑l diuites nimis ꝯtẽnat. nec nimis de paupꝑtate p̄sumat dicẽs sic. Hoc attẽdite ne passim diuites repꝛhẽdatis. τ rursuz ne de paupꝑtate τ egestate p̄sumatis. Si em̃ nõ est p̄sumẽdũ de diuitijs, q̃ntomagis nõ est p̄sumẽdũ de paupꝑtate Paupꝑ vlcerosus nõ habẽs escam nec vestẽ allatus est ab angelio in sinuz abꝛac. Vnde q̃ sublat⁹ est: lege scꝑturã τ inuenies diuitẽ abꝛaam. Sublat⁹ est ḡ in sinu diuitis paupꝑ: an potius ãbo diuites deo: ambo cupiditate pauperes. hec Aug⁹. Scdo diuitie sũt spirituales et ꝟtuose: τ he sunt grẽ et opatões ꝟtutũ τ boni mores. Vñ Greg⁹. omel. xv. sup illd̃. Exijt qui seminat seminare semẽ suũ. Sole diuitie vere sunt q̃ nos ꝟtutib⁹ diuites efficiũt Si ḡ frẽs diuites eẽ cupitis: veras diuitias amate Si culmẽ honoris q̃ritis: ad celeste regnũ tẽdite. Si glãm dignitatũ diligitis: in illa supna angeloꝝ societate asscribi festinate. Unde ꝑmo Thymo. vj. Precipe diuitib⁹ huius seculi nõ sublime sapere neqꝫ sperare in incerto diuitiaꝝ. Et intra. Bene agere: diuites fieri: in operib⁹ bonis. Et eph. iij. Det vobis fm diuitias glorie sue ꝟtutem corroborari ꝑ spiritum eius in interiori homine: τ habitare cristũ ꝑ fidem in cordib⁹ vestris in charitate radicati τ fundati. Tertie diuitie sunt et̃nales τ glorie. In istis em̃ est ꝑpetuitas sine trãsitiõe securitas sine fatigatõe, iocũditas sine afflictione, τ satietas sine defectiõe. De q̃bus in p̄s. Glorie τ diuitie in domo ei⁹. ꝛc̃. Et itez. Spera in dño τ fac bonitatẽ τ inhabita terrã τ pasceris in diuitijs eius.

Lectio CVIII

E t si iusticiã quis

diligit: labores hui⁹ magnas habẽt ꝟtutes. Sobrietatẽ em̃ τ prudẽtiã docet τ iusticiã τ ꝟtutez, q̃bus vtilius nihil ẽ in vita hominib⁹. Postq̃ꝫ Salo. declarauit q̃nqꝫ p̄rogatiuas sapie sponse sue. In hac ꝑte ꝓsequitur de sexta. Dictũ est em̃ qꝫ ipa hꝫ nobilitatẽ ꝓpagatõnis. celebritatẽ bone opionis. curialitatem educatõnis, τ opulentiã in diuitijs, τ experientiã in artificijs. Sexto habet sinceruz moderamẽ in moralib⁹. Et septimo verũ examen in scientialib⁹. Est ergo intentio hui⁹ lectionis cõmendare istã spõsaz siue amicã pre-

electã a bonis morib᷒. Et circa hec duo facit, quia ꝑmo ꝯmendat eam generalr̃ ⁊ sũmatim a iusticia legali. Scdo singlariter et singlatĩ a qualibet ꝟtute cardinali. Scda ꝑs ibi. sobe

A tatem eñ. Circa ꝑmuʒ est aduertendum ꝙ sicut dic̃ Aristo. v. ethi. ca. j. Duplex distiguit͛ iusticia, generalis q̃ vocat͛ iusticia legalis. ⁊ ꝑti cularis iusticia. Inter quas talis est differen tia. ꝙ iusticia legalis nõ est pars ꝟtutis, sʒ est tota virtus. Et vocatur iusticia legis. qꝛ fm̃ e am fit hõ totius legis obseruator. fm̃ singlas operationes ꝟtutum. Vocat͛ autẽ iusticia gene ralis: nõ ꝙ sit cõmunis ad oẽm virtutẽ. sed qꝛ vna est virtus ꝑticularis: directiua tamẽ cui libet virtutis in actum suũ fm̃ Aristot. fm̃ ꝙ expedit ad bonũ cõmunitatis siue bono com muni. Vñ iusticia legalis intẽdit dirigere om nem ꝟtutem in actum suũ. sicut expedit ad bo num cõmunitatis. Iusticia vero ꝑticularis ẽ illa cui contrariat͛ auaricia. et est in cõmunita tibus et distributõnibus que fiũt ad singla res ꝑsonas. Et hec est que cõnumerat͛ inter q̃ tuor virtutes cardinales, q̃ sunt prudentia. iu sticia. fortitudo. et tꝑantia. Primo ergo ꝯmẽ dat Salo. spõsam suã a iusticia legali. Et se cũdo a iusticia cardinali vt dctm̃ est. Quãtuʒ ad ꝑmũ dic̃ sic. Et si iu sticiã q̇s diligit. ⁊c. fm̃ varietatẽ ꝯsuetudinũ ⁊ ꝯplexionũ sũt in hõi bus varie inclinatões tã ad vitia q̃ʒ ad virtu tes. Vnde q̇dam hoĩes naturaliter inclinan tur a d opera iusticie, et eoꝝ exercitio delectan tur. Et de tali hoĩe loquens dic̃. Et si iusticiã q̇s diligit naturalr̃ vel ex elcõne. ⁊ h᷑ loq̇ndo de iusticia gñali. Labores hꝰ. i. exercitatõnes difficiles sapiẽ mgñas hñt ꝟtutes. i. vires ad acq̇sitõem, vel labores huiꝰ mgñas hñt ꝟtu tes. i. ꝑ exercitatõem sapiẽ magne acq̇runtur ꝟtutes. labores dic̃ ꝑpter difficultatẽ q̃ est ꝑ ãnexa opi ꝟtuoso. Virtꝰ eñ ꝯsistit circa dif ficile. et sic dic̃ q̇daʒ. nulla est nõ ardua ꝟtus Scdo ꝯmẽdat ex q̃ttuor ꝟtutib᷒ cardinalib᷒ singillatĩ dicẽs. sobetatẽ et prudẽtiã. iusticiã ⁊ ꝟtutẽ. Prudẽtiã et iusticiã specificat nõib᷒ su is. sʒ tꝑantiã vocat sobetatẽ. ⁊ fortitudineʒ vo cat ꝟtutẽ. Sic eñ dic̃ Tulliꝰ de officijs Ro men ꝟtutis antiq̇tus fuit solius fortitudinis Iste aũt q̃tuor ꝟtutes dicũtur generales ꝑn cipales et cardinales. Sic eñ in artib᷒ ẽ sub ordinatõem dare q̃ vna ꝑcipit dñatur ⁊ ꝑnci patur, alia subseruit ⁊ exeq̇tur. Ita est in ꝟtu tib᷒ moralib᷒. Sic ars militaris ꝑcipit eque stri. et equestris frenefactiue. Similiter ars gubernatoria nauis est architectorica. i. ꝑnci palis et ꝑceptiua respectu remigatiue ⁊ naui factiue et hmõi. Finis eñ superioris artis est i

tentus ab inferiori. sic frenefactiua intendit bonitatem ad h᷑ ꝙ hõ bene eq̇tet. ⁊ bñ eq̇tare ordinat͛ ad bonam militiã. Et iõ ars militarꝭ hʒ ꝑcipere tam equestri q̃ʒ frenefactiue. ⁊ mul tis alijs subseruiẽtib᷒ arti militari. Eodẽ mo do est in ꝟtutibus moralib᷒. vna ꝑcipit alteri puta superior inferiori. Verbi grã. In passioni bus cõcupiscibilib᷒ delctãtiones fm̃ tactum sunt difficiliores ad regenduʒ. ⁊ iõ indigemꝰ vna ꝟtute q̃ ea rõnabiliter regamur in hmõi delcãtionibus generaliter. et ista vocat͛ tꝑan tia. Sub ista sunt alie ꝟtutes circa materias spẽales delectabiliũ. Est eñ delcãtio fm̃ ta ctũ multiplex, alia circa gustũ, alia circa vene rea, alia circa ludos. In delcãtionib᷒ circa gu stum indigemꝰ virtute q̃ potest vocari sobrie tas. In delcãtionib᷒ venereoꝝ indigent con iugati. quib᷒ solis venereis licet vti. vna ꝟtu te que vocatur ꝯtinentia vel castitas. In dele ctationib᷒ que fiũt circa ludos indigemꝰ ꝟtu te seruãte mediũ inter supabundantiã ⁊ defe ctum q̃ vocatur Eutropelia. sic docet Aristo. iiij. ethi. Iõ quia oẽs iste ꝟtutes sunt circa materiã magis ꝑticularẽ q̃ʒ tꝑantia. quia tẽ perãtia hʒ fieri circa delcãtiones fm̃ tactuʒ ge neraliter intelligendo gustũ sub tactu. qꝛ gu stus ẽ q̇dam tactus sic dicit. ij. de aĩa. Iõ tẽpe rantia vocat͛ tꝑantia generalis. et eutropelia est spẽs tꝑantie. Et similiť castitas cõiugalis et sobrietas in cibo et potu: sunt spẽs tẽperan tie. Et quia superior ꝟtus ꝑcipit inferiori, iõ tẽ perantia vocat͛ ꝑncipalis respectu eutrope lie vł sobetatis. Quia ꝟo sic q̃si oĩs materia moralis reducit͛ ad q̃tuor. vicʒ ad passiões ira scibilis. ad elcõnem rõnis. et ad oꝑatiõeʒ cir ca res victui necessarias. ideo si in istis q̃tuor bene regulemur. ꝑfecte erimus ꝟtuosi. Et iõo fm̃ istas q̃tuor ꝟtutes dicũtur q̃tuor ꝑncipa les siue cardinales. Nam tꝑantia facit tene re medium fm̃ rectam rõnem circa passiones cõcupiscibiles. Fortitudo circa passiones ira scibiles. prudentia circa elcões in oꝑabilib᷒ Et iusticia circa cõlcatõem in rebus exteriori bus Dicũtur aũt iste ꝟtutes metaphorice car dinales. Cardo eñ fm̃ pap. et Hug. est pars ostij que ꝟtitur in quodã foramie ligneo vel lapideo ꝑ qd̓ ostiũ ꝟtitur qñ clauditet aꝑitur Et aliqñ vocat͛ cardo ipm foramẽ. Et dr̃ a car dian grece qd̓ est cor latine. qꝛ sic cor hoĩs re git corpꝰ in motu, ita lignũ illud regit ⁊ mo uet ianuã. Quia ḡ oꝑationes hũane regũtur determinate ab istis ꝟtutib us fm̃ rectam rõ nem sicut ianua per suũ cardinem. Vnde ab antiquis cardinales eas placuit appellari, vł forte melius dicũtur cardinales, q. cardialoſ

id ē cardiales a cardian greee qđ est cor latine.
Et dicunt̄ cardinales ad differentiā ꝟtutum
corpalium: sicut sunt robur ⁊ agilitas corpis.
Iste ꝟo sunt in corde, i. in aīa. ⁊ ideo forsitā
cardinales vl̄ cardiales ꝑmitus dicebant̄. Ex
his p̄tʒ quare sunt q̄tuor ꝟtutes ꝑncipales et
quare dicunt̄ cardinales. Est aūt vlterius
aduertendū ꝙ iste q̄tuor ꝟtutes ƒm Plotinuʒ
⁊ Macrobiū sup librū ꝑmū de somno scipio
nis quadruplr̄ variant̄. Sunt em̄ ꝟtutes ex-
emplares. Virtutes purgati animi. Virtu-
B tes purgatorie. Et ꝟtutes politice. Iste vir
tutes ƒm ꝙ sunt in deo q̄dammō vocent̄ exē-
plares, vt dicat̄ iusticia dei obseruatio legꝫ e-
terne in admīstratiōe. Fortitudo potentia gu
bernandi. Tꝑantia ꝯformitas volūtatis sue
ad rectā ratōem. Prudentia sapia dei infinita
Sic ergo iste ꝟtutes ƒm ꝙ in deo ponunt̄ vo
cant̄ exemplares ꝟtutes, q: diuine ꝟtutes exē
plares debēt esse humane ꝟtutis. Deū em̄ sic
summā .i. reglām bonitatis imitari debem⁹ Cō
siderando istas ꝟtutes prout ab hoībus habe
ri p̄nt, sic differūt ƒm gradus pfectōnis et im-
pfectionis. Inueniunt̄ in bonis, in melioꝛib⁹
in optimis. In bonis vocant̄ politice, id ē ci-
uiles, q: ƒm eas hō aptus efficit̄ ad bene viue
dum in ꝯmuni ciuilitate. In melioꝛibꝫ ⁊ perfe
ctioꝛibꝫ q̄ transcendūt ꝑmos. ⁊ tendūt q̄dam
mō ad diuinā similitudinē vt imitent̄ ⁊ effigi-
ent ꝟtutes exemplares in deo, vocant̄ iste vir
tutes purgatorie, q: purgāt a vicqs passionū
ita ꝙ iste ꝟtutes sunt in hoībꝫ q̄ habent freq̄n
tiam passionū ⁊ tn̄ eis dn̄ant̄ virtuose, ⁊ iō di-
cuntur in eis purgatorie. Sed in hoībꝫ perfe-
ctissimis q̄ totalr̄ diuinis adherent: dicuntur
iste ꝟtutes esse ꝟtutes purgati animi. in quib⁹
prudentia sola diuina intuet̄. Tꝑantia terre-
nas cupiditates nescit. Fortitudo passiones
ignorat. Iusticia cū diuina lege ꝑpetuo federe
sociat̄. et sic sunt in valde bonis, i. btīs, vel for
te in quibusdā paucis electissimis in hac vita
Et spēaliter fuerūt in xp̄i humanitate ⁊ ꝟgine
gloriosa. His visis patet ltā ꝙ sapia docet so
brietatē, i. tꝑantiam, j. Pet. v. Sobrij estote et
vigilate ⁊c. Docet etiā prudentiā mat. x. Esto-
te prudētes sicut serpentes ⁊ simplices sic co-
lumbe. Docet etiā iusticiā ⁊ ꝟtutem, i. fortitu-
dinē q̄bus vtili⁹ nihil est ī vita hominibꝫ. Sꝫ
ꝯtra hoc videt̄ ꝙ ꝟtutes theologice sunt meli
ores ad ꝑmerendū vitam, q: sine fide impossi
bile est placere deo. Ad Heb. xi. Et si hō cari-
tatem nō habeat nihil est. j. Coꝛ. xiij. Dicendū
est ꝙ sub istis quattuoꝛ ꝯprehendunt̄ ꝟtutes
theologice, s. fides sub prudentia, spes sub for
titudine, charitas sub iusticia, ⁊ sic verū est ꝙ
istis nihil est vtili⁹ in vita hominibus. Hic
p̄t breuiter dubitari. An ꝟtutes morales sint
ꝯnexe sic ꝙ nulꝰ possit habere vnā nisi om̄es C
habeat Et videt̄ ꝙ nō, q: Aug⁹, dicit ad hiero
nymū in q̄dam epl̄a in qua dr̄. Nō est diuina
sentētia qua dr̄: q̄ habet vnā habet oēs. sed oīs
vera sentēta est diūa, q: ƒm Amb. Omē veruꝫ
a quocūqꝫ dicat̄ a spūsancto est, ḡ nō est ꝟa sen
tentia. Preptera ꝟtutes morales generāt̄ ex
exercitio actuū ꝟtutum, sic p̄tʒ. ij. Ethi. ſꝫ ꝯtin
git aliquē exercere se in actibꝫ vni⁹ ꝟtutis ⁊ nō
in actibꝫ alteri⁹. Sic aliq̄ p̄t se dare actibꝫ li-
beralitatis licꝫ nō det se actibꝫ ꝯtinētie sic p̄tʒ
ḡ talis acq̄rit liberalitatē ⁊ tn̄ nō est cōtinēs.
Ad oppositū est phi. vj. Ethi. duobꝫ vltimꝫ ca
pitl̄is, vbi ꝓbat ꝙ nullus p̄t habere prudenti
am nisi habeat oēs ꝟtutes morales. Nec pōt
q̄s habere ꝟtutes morales nisi habeat prudē
tiā. Ad q̄stionē dōm, ꝙ ꝟtus moralis p̄t ac
cipi duplr̄, pfecta ⁊ impfecta. Virt⁹ moral̄ im
pfecta p̄t hn̄ etiā si alia nō habeat̄. Perfecta āt
nō p̄t. Virtus impfecta vocat̄ inclinatio natu
ral̄ ad ꝟtutē. Sic aliq̄ īclinant̄ ad castitatē, ali
qui ad liberalitatē. Perfecta ꝟo ꝟtus est habi
tus inclinās ad op⁹ bonū bn̄ agendū. Huius
ꝯnexiōis rō apud Aristo. talis est. ꝙ nulꝰ p̄t
esse prudēs nisi sit ꝟtuosus. Virt⁹ em̄ moralr̄
facit eligere bn̄ ea q̄ sunt ad finē, ⁊ bn̄ iudicare
de fine. Sic ꝑ oppositū malicia fac̄ male sētire
de fine, vnicuiqꝫ em̄ bonū apparet illud ad qđ
dicit̄ amicus, ⁊ iō si nō habeat rectā estimatio
onē de fine nunq̄ꝫ bene eligit media qđ est op⁹
prudentie Et corruptus habitus per viciosos
actus habet falsam estimatōem de fine, ⁊ ꝑ cō
sequens erronee eliget: Et iō prudentia q̄ ē re
cta electio vel recta ratio agibiliū nō est in tali
Qđ autem ꝟtus moralis nō possit esse sn̄ pru
dētia, sic ōndit̄. Inclinatio ī actū ꝟtutis est ab
habitu ꝟtutis: mō sic inclinatio corpis si est ni
mia ⁊ nō sit ƒm rectā rōnem: corpus impingit
in aliud ⁊ leditur: ita inclinatio ꝟtutis si est ni
mia nō sit ƒm rectā rōneꝫ. Et iō ad hoc ꝙ opa
tio sit ꝟtuosa req̄ritur non solū habitus incli
nans: sed prudentia dirigens ⁊ moderās opa
tionem, ⁊ iō ꝟtus moralis nō p̄t esse sine pru-
dentia. Ad primū dicendū ꝙ ītentio Aug⁹.
est ꝙ illa sententia expsse nō docet̄ in sacra scri
ptura. Ad scđm dicendū ꝙ q̄ assuefacit se in
opibꝫ vni⁹ ꝟtutis ⁊ nō omniū: talis n̄ habebit
prudentiā: nec acq̄ret aliquā ꝟtutem moraleꝫ
pfectam. Acq̄rit tn̄ vnum habitū iuxta mate-
riam circa quā se exercet: sed ille habitus non
habebit rōnem ꝟtutis pfecte ꝑpter defectum
prudentie. Et iō ad h̄ q̄ aliq̄ virt⁹ acq̄rat̄ opꝫ
ꝙ hō se habeat circa oīa q̄ in vsu vite veniunt

nō tñ oportet ꝙ ille exerceat se in actib⁹ om̄iū ꝟtutū, ſ; req̄rit ꝙ se hēat ꝟtuose circa materiā alicui⁹ act⁹ ꝟtutis. Sūt tñ q̄dam ꝟtutes ꝯuenientes hoi ſm statū eminētem sicut magnanimitas ⁊ magnificētia. Et istas ꝟtutes acq̄ret hō exercendo se in actib⁹ libalitatis sicut ꝙ libalitate hēat eas in potētia ꝓpinq̄. Si em̄ libalis subseruiat abūdātia sumptuū ⁊ pecuniaꝝ. exercebit act⁹ magnificētie de facili ꝓpter vsū libalitatis in donationib⁹ mediocrib⁹ vsitatum.

Lectio. LIX.

T si similitudinē

e scīe desiderat q̄s: scit p̄terita: ⁊ de futuris estimat: scit ꝟsutias ſmonū et dissolutōes argumētoꝝ, signa ⁊ mōstra scit an̄ ꝙ fiāt. ⁊ euēt⁹ tpoꝝ ⁊ scl'oꝝ. Item q̄b⁹ homines singl'arit extollunt, vnū ē expiētia in scientijs. Quia em̄ oīs scīa est de numero bonoꝝ honorabiliū; ab oi scīa reddit ꝑsona q̄libet honore digna. Cui⁹ rō ē, q: honor ē p̄miū. ꝟtus aūt rei mēsurat in hoc ꝙ p̄t attingere ad illud ad qđ naturalit ē ordinatū, q: in eo consistit ei⁹ ꝑfectio. Nō oīs hō naturalr scire desiderat, ⁊ scīa est hoīs ꝑfectio natural', ⁊ iō oīs scīa reddit oēm ꝑsonā honore dignaz. Postq̄ ḡ Salomon sex ꝑrogatiuas de sapiā spōsa sua retulit, vicz generositatē ꝓpagatōnis, celebritatē bone opinōis, curialitatē educatōis, opuletiā in diuitijs ⁊ expientiā in artificijs, sinceꝝ moderamē in moralib⁹. In hac pte subiūgit septimā ꝑrogatiuā vicz. verū examē in sciētialib⁹. Et quia scīe secant quēadmoduz ⁊ res de q̄b⁹ sūt, ut dē aīa. Res ꝟo diuidit in signū ⁊ signatuz, iō oīs doctrina vl' ē reꝝ vel signoꝝ. Sic dic Augu. p̄mo de doctrīa xp̄iana, c. vj. Scīe ꝟo q̄ sūt de signis vocant scīe ſmocionales. Scīe q̄ sunt de reb⁹ vocant scīe reales. Et iō q: oīs scīa sub altero istoꝝ generū ꝯtinet, iō ad ꝯmēdatōez sciētie itroducit Salomō in hac pte eā habere noticiā, tā sciaꝝ naturaliū q̄ etiā ſmocionaliū ⁊ dicit sic. Et si silitudinē scīe diligit q̄s, scit ⁊c. Si p q: q: hō naturalr desiderat m'ltitudinē scīe. q. d. nō solū ipa adornata ē ꝟtutib⁹ moralib⁹, vicz iusticia, prudētia, fortitudīe ⁊ tp̄antia īmo etiā dotata ꝟtutib⁹ intellectualib⁹ vt hēat nō solū sciām ſ; m'ltitudinē scīe. Quia ꝟo m'ltitudo scīe ē ſm m'ltitudinē scibiliū. Sūt aūt in naturalib⁹ q̄dā p̄terita, q̄dam futura, q̄dā que eueniūt raro, ⁊ q̄dā q̄ freq̄nter. Itē in ſmocionalib⁹ sciētijs, q̄dā sūt plana ⁊ facilia ad intelligendū, ⁊ q̄dā obscura ⁊ ꝑplexa ⁊ apta ad decipiendū. De oib⁹ istis dicit sapiam esse sufficienter instructā, q: scit p̄terita et de futuris estimat ⁊c. Q: em̄ disciplinati ē intellectū certiorē inq̄rere ꝫ vnū q̄dq; gen⁹ q̄tuz natura rei ꝑmittit. vt dr. j. Ethi. Iō fatuū esset tantā certitudinē exigere de futuris q̄tā hic possum⁹ de p̄teritis, cum futura ācerta sint ꝯtingētib⁹, p̄terita ꝟo necessitati sint subiecta. Et iō signāt distribuēdo dicit. Scit p̄terita: ⁊ de futuris estimat, i. opinat vl' ꝯiecturat. Scit em̄ ꝟsutias ſmonū, i. occultos ⁊ enigmaticos modos loq̄ndi. Vl' ꝟsutie ſmonū dicūt ꝑplexe forme arguēdi, in q̄b⁹ ptz redargutio saltē apparēs quācūq; pte hō elegerit, sic in isolutōib⁹. Scit etiā dissolutōes argumētoꝝ q̄ vident apud simplicē solui nō posse. Alia lr̄a hz dispōnes argumētorū. i. debitas formas arguēdi, syllogistice, enthymematice, exēplr et iductiue, ⁊ hmōi dispōnes de q̄b⁹ in libro poꝝ tractat. Scit nō solū ista, imo in naturalib⁹ scit signa ⁊ mōstra. Signa dicūt aliq̄ effect⁹ naturales ī celo vl' in aere. q̄ euētus futuros designāt circa statū humanū. sicut patz de cometa q̄ significat mortez p̄ncipis ⁊ bella futura, sic ptz. j. Meteo. ⁊ lōga expientia est expertū. Mōstra ꝟo dicunt q̄ fiunt ꝯtra ꝯsuetū cursum ⁊ ꝯ intentōem nature. Sicut q̄n hō nascit cū sex digitis, vl' cū duob⁹ capitib⁹ ⁊ hmōi Et vocant mōstra q̄ ꝯnunciāt aliq̄d dissuetum demōstrāt esse futuꝝ. Vn̄ om̄e mōstrū ē signū sed nō ecōtra large loq̄ndo de signo, q̄uis stricte loq̄ndo posset dici illō signū q̄d raro. tamē ſm naturā accidit sicut ē cometa vl' eclipsis solis. Mōstrū q: raro euenit ⁊ ꝯ naturā. Sicut si aliquis ex media pte esset hō. ex reliqua bos vl' ecōtra. Scit euent⁹ tpoꝝ ⁊ scl'oꝝ. i. scire facit q: sicut sup̄ius dictū fuit. Amicos dei ⁊ ꝓphetas ꝯstituit. Nota ꝙ inter m'lta q̄ scire nos ꝯuenit, triū est nobis scīa necessaria, videlicet flagitioꝝ que ꝑpetrauim⁹ beneficioꝝ q̄ reportauim⁹, supplicioꝝ que nos meruim⁹. Prima ergo sciētia circa quā debem⁹ esse curiosi. est noticia nostroꝝ flagitioꝝ vt illa discutiam⁹ vt nosipōs ꝯuīpendam⁹ ⁊ nō supbiam⁹. Et argumentū demōstratiuū ad causandū istā sciētiā affert nobis assistentia nr̄a murmurans ⁊ lesa q̄dāmō de malicia factoꝝ nostroꝝ. Vn̄ signant' dicit Hiere. ij. Arguet te malicia tua et auersio tua increpabit te. Scito ⁊ vide q: malū ⁊ amarū est dereliquisse te dn̄m tuū. Sz defectū hui⁹ sciētie m'lti habēt q̄ in reb⁹ mūdanis ⁊ in defectib⁹ alioꝝ ꝑcipiendis sunt prudētes ⁊ circa seipōs negligētes, sicut ocul⁹ videt oīa p̄ter se. Contra q̄les Bern̄. in p̄ncipio meditationū suaꝝ dicit. m'lti m'lta sciūt ⁊ seipōs nesciunt, alios inspiciūt ⁊ seipōs deserūt. Et iō signant' dr̄. j. Thessal. iiij. Sciat vnusq̄sq; vas suū, i. corp⁹ suū possidere l' ꝯsciaz suā possidere in sctificatione ⁊ honore. Scđa sciētia circa

quã debem⁹ esse curiosi est noticia bñficiorum
que reportauim⁹. Inter q̄ pcipuũ est redẽptio
quã recepim⁹ p passionẽ xpi In qua xps fecit
nobis vnũ argumẽtuz demõstratiuũ sue ma-
xime dilectõnis qñ p nobis mori voluit in li-
gno crucis. Tria aũt requirunt ad demõstra-
tionẽ, sicut docet phs primo posterioꝝ. Sub
iectũ: passio z diffinitio. q̄ sit mediuz ad exclu-
dendũ ppriã passionẽ de subiecto. Subiectuz
hui⁹ demõstratõis fuit filius dei: qꝛ licet equal'
esset pr̄i sm deitatẽ: m'tipl'r tñ p nob seipm ex
inaniuit z subiecit fact⁹ obediẽs vsq ad mor-
tẽ. j. Coꝝ. xv. Fili⁹ subiect⁹ erit ei q̄ sibi subie
cit oĩa. Passio ɔclusa ex h subiecto fuit passio
mortis xpi. Ad Heb. ij. Uidem⁹ iesum ꝑpt pas
sionẽ mortis coronatũ. Mediũ ad ɔcludẽduz
hãc passionẽ de hoc subiecto fuit diffinitio sb
iecti. i. pordinatio filij dei q̄ tradidit seipm p no
bis: vna cũ patre z spũscto. Luce. xxij. Fili⁹ q̄
dem hoĩs sicut diffinitũ est vadit. Hec fuit de
mõstratio facta p nobis in figura crucis cau-
sans in nobis tã suauẽ ɔscientiã vt in cõpara
tione isti⁹ alia sciẽtia ɔtemnat. Uñ Paul⁹ scri
bit. j. Coꝝ. ij. Nõ em̃ iudicaui me scire aliquid
inter vos: nisi xpm iesum z hũc crucifixũ. Ter
tia sciẽtia circa quã curiosi esse debem⁹ est no-
ticia suppliciorꝝ q̄ meruim⁹: z hãc habebim⁹ p
demõstratõem penaꝝ infernaliũ q̄ sunt diuer
sis sctis pñs reuelate. Et in duob⁹ vsib⁹ tan-
gunt. Sitis z esuries: frig⁹ z ignis: fetor et hor
ror: Tenebre: desperãt vincti ꝯmesq rodẽtes.
Et de ista scia dicit in ps. Cõuertant pctõres
in infernũ: oẽs gẽtes q̄ obliuiscũt deũ. Et circo
p⁹. Sciãt gẽtes qm̃ hoĩes sũt mortales vide

L licet z puniẽdi si delinqũt. Sz qꝛ tactum ẽ
q xps fecit nob vnũ argumẽtũ demõstratiuũ
in ligno crucis. Est notandũ q xps hoib⁹ tri-
plex efficit argumentũ. vl3 argumentũ q̄ ei so
cialit' vniunt: z argumẽtum q̄ p cũ finalit' pu
niunt. z argumẽtuz q̄ p eũ spũalit' muniuntur.
Primũ fec in sua bñdicta icarnatõe. Scdm
in sua q̄tidiana ɔuersatione. Tertiuz faciet
in finalis iudicij declaratõe. Et innituntur ista
tria argumẽta trib⁹ regulis phicis satis notis
Quarũ prima talis est. Medio existente hoc
aliq̄d: ncẽe est extrema ɔiungi. Scda. Ma-
iori existẽte de necessario, z minori de inesse seq̄t
ɔclusio vera de necessario. Tertia. Si affir
matio est cã affirmatõis. et negatio erit causa
negationis z tenet i causis pmissis. Primũ
ergo argumẽtuz factũ fuit in bñdicta incarna
tiõe. cui⁹ ɔclusio erat q ncẽe fuit ee pacẽ z con
cordiã int' deũ z hoiez. De⁹ fuit maior extremi
tas z hõ minor. Iste ꝯo extremitates vniri fu
erunt in q̄daz medio qd ꝯe fuit h aliquid. vi-

delz in filio qñ naturã humanã i suã psonali
tatẽ assumpsit, vt eadez psona idem singulare,
idẽ hoc aliquid fieret de⁹ z homo. z habito ta-
li medio ncc̃ario fuit pax. Joh. xx. Uenit Je-
sus z stetit i medio z dicit eis pax vob. Istud
argumentuz fuit tãte difficultatis q nihil pter
deum potuit istas extremitates vnire Job. ix.
Nõ est q̄ vtrũq valeat arguere z ponere ma-
nuz in ambob⁹. et expõit de deo z hoie sm glo.
Sz sicat dr Geñ. xxxj. Respexit deus z arguit
Scdm argumentuz fecit xps in sua ɔuer-
satõe. z vult q nos idẽ faciam⁹. Hui⁹ argum̃
ti ɔclusio est de necessitate Qis pseuerãt bene
viuens erit beat⁹. Istã ɔclusionẽ q̄ de necessa
rio vult q ɔcludam⁹ p istã regulam. Maiori
de necessario, z minori de inee̅ zc̃. Uite em̃ me
ritorie ps ẽ duplex, videlz ɔtẽplatiua. z actiua
Cõtẽplatiua ẽ maior z minor sm sctõs. Cõtẽ-
platiua ẽ de necessario, qꝛ etña. Inchoat ei in
hac vita. z ɔtinuat vlteri⁹ in futura. Actiua ẽ
de inee̅. qꝛ nõ ptinet nisi ad vitã tpalẽ z corpa
lẽ q̄ nunc istat, g si maior ps vite nr̄e fuerit da
ta ɔtẽplationi, z minor ps vite nr̄e fuerit data
actiõi vtili circa ꝓximos, seq̄tur ɔclusio neces-
saria in vitã eternã. Istã silitudinẽ q̄ ɔtempla
tiua est de necessario z vita actiua est de inesse
habem⁹ a saluatore. Luc. x. vbi de hac vita du
plici [illegible] figura duaꝝ sororꝝ loquit. volens per
Mar[illegible] vitã figurare ɔtẽplatiuã. z per Mar
thã vi[illegible] actiuã. loq̄ns em̃ de Martha dicit sic:
Martha martha sollicita es z turbaris erga
plima. Ecce q̄ est de inesse. Sed certe de con
tẽplatiua subiungit. Porro vnũz ẽ necessariũ
Ecce q ɔtẽplatiua est de necessario. Uñ seq̄t
Maria optimã ptẽ elegit q̄ nõ auferet ab ea.
Istud argumẽtũ tetigit ꝓpheta qñ dicit. Aba.
chuc. ij. Cõtẽplabor vt videã q̄d dicat mihi et
q̄d respõdeã ad arguentẽ. Tertiũ argum̃tũ
faciet xps in finalis iudicij declaratiõe. Con-
clusio erit ista. Nullus malus finalit' erit bea
tus. Et ɔcludet p istã reglam. Si affirmatio
ẽ cã affirmatõis, z negatio erit cã negatõnis.
Sic em̃ dr Mat. xxv. xps in iudicio sic argu
et quo ad bonos. Esuriui z dedistis mihi man
ducare. Sitiui z dedistis mihi bibere. Hospes
erã z collegistis. et sic de alijs. Et certe ex istis
affirmatõib⁹ sequit' ista ɔclusio affirmatiua. ve
nite bñdicti pr̄is mei zc̃. Et qꝛ iste affirmatio-
nes sunt cause precise predicte affirmationis.
Ideo opposite negationes erunt cause opposi
te negationis. Uñ statim subiunget ɔ malos
sic. Esur. z nõ de. mi. mã. Siti. z nõ de. mi. bi.
Hospes erã zc̃. g ɔcludet. Discedite a me ma-
ledicti in ignẽ eternum q̄ zc̃. Et isto terribili ar
gum̃to loquit' ꝓpheta. Esa. ij. Iudicabit gẽtes

et arguet pplos multos. Et ipsemet xps Ezech. xxv. Faciã in eis vltões magnas arguẽs ĩ furore. Et ideo dicit ps. Dñe ne in. tuo ar. me. n. in ira tua rc. Lectio. LX.

Proposui ergo hãc adducere mihi ad ꝯuiuendũ: sciens qm̃ mecuꝫ cõicabit de bonis, ꝛ erit allocutõ cogitatõis ꝛ tedij mei. hec ẽ scđa ps ꝑncipal' huiꝰ ca. in q̃ Salo. ꝓsequẽdo ꝑabolicaꝫ fictõeꝫ de nuptiis ꝯtrahẽdis cũ sapia spõsa sua: Postq̃ ostẽdit ipsam fore puellã amabilẽ ꝛ graciosam: h̃ ostendit dotẽ cũ ea recipiendam fore valde desiderabilẽ ꝛ ꝑciosã. Hoc eñ ẽ vnũ qđ a viris nubentibꝫ ꝑcipue põderat. Et circa illud tria facit. Primo eñ circa istas spiritales nuptias enarrat sue intẽtionis volũtatẽ. Secundo sue intentionis vtilitatẽ. Tertio sue intentõnis operositatem. Multi eñ hñt bonã intentõem sꝫ nõ sunt oposi ad ꝑducendum ad effectũ: sed segnes potiꝰ ꝛ desidiosi. Scđa ps ibi: sciẽs qm̃ mecũ cõicabit. ꝛ tertia ibi. hec cogitãs apud me. Quantũ ad ꝑmũ ꝯcludit ex ꝑcedẽtibꝫ ita dicẽs ꝙ sapia est amabilis ꝛ graciosa ꝓpter septeꝫ ꝑrogatiuas de ea expositas

Proposui eñ hãc adducere mihi ad ꝯuiuẽdũ, nec mirũ. Nihil est eñ tã ꝓpriũ amicoꝝ sicꝰ ꝯuiuere ꝺm Arist. viij. Ethicoꝝ. ꝛ si in omi spẽ amicitie. h̃ est verũ maxime tñ in illa amicitia q̃ est vel esse debet inter virũ ꝛ vxorẽ q̇ ad inuicẽ ex ipõ iure matrimonij cohabitare tenẽtur. Alia lr̃a habet ad ꝯuiuãdũ. Vñ glo. istã expo nẽs de sapia increata dicit sic: Populꝰ dei cõmunionẽ sapie. i. xpi se habere gaudet: ꝛ in amplexu eiꝰ delectaꝛ q̇ ait. Si q̇s mihi aperuerit intrabo ad illũ et cenabo cũ illo ꝛ ille mecum. Apoca. iij. Est ergo sensus si exponaꝛ de sapia creata q̃ est donũ: ꝑposui hanc adducere mihi ad ꝯuiuandũ. q̃si diceret vt faciã ei ꝯuiuiuꝫ vt inuicẽ epulemur. Solẽt eñ ꝛ in nuptijs spõsus ꝛ sponsa inuicẽ epulari. Math. xxij. Ecce prandiũ meũ paraui. Thauri mei ꝛ altilia occisa sunt ꝛ oĩa pata sunt: venite ad nuptias. sic ꝑ ꝑtꝫ intentõis sue volũtas. Scđo subiungiꝛ eiusdẽ itentõis vtilitas q̃ ẽ valde mltiplex. nã q̇ põt sibi sapiam copulare vtilitates siue fructus ꝛ excellẽtias octo dotis noĩe ꝯsequeꝛ. videlicet ꝯmunicatõem bonoꝝ. Alienatõem tedioꝝ. In ꝑplis veneratõeꝫ. In iudicijs discretionẽ. Inter nobiles maiestatẽ. Postq̃ vitam imortalitatẽ. Dignitatẽ regiminis in ꝑsidentia. Jocunditatẽ solaminis in ꝯscia. Et ꝺm istas octo excellentias hꝫ lr̃a ista octo ptes. Scđa ibi. ꝛ erit allocutio. Tertia ibi: habebo ꝑ hanc claritatẽ. Quarta ibi: Juuenis ꝛ acutus inuenlar. Quinta ibi: ꝛ in ꝯspectu potentum. Sexta ibi: ꝑterea. Septima ibi: disponã ꝑplos ꝛ natõnes. Octaua ibi: intrans in domũ meam Dicit ꝑ sic. Jdeo proposui mihi sapiam copulare sciens meꝰ cũ ea ꝑciosa munera recepturuꝫ in dotem. Scio eñ in ꝑmis qm̃ mecũ ꝯmunicabit in bonis. hoc etiã iustũ est. vt viro ꝛ vxori omnia sint ꝯmunia cũ sint duo in carne vna Geñ. ij. Et bene dicit absolute de bõis. nõ dicit de ꝑdijs vel redditibꝫ vel maneriebꝫ vel thamuris que oĩa transitoria sunt ꝛ caduca. Sed de vere bonis ꝟtutibus ꝛ gratijs ꝛ ꝑmijs perhennis permansuris. Luce. xj. Si vos cum sitis mali nostis bona data dare filijs vr̃is: q̃to magis pater vester celestis dabit spm̃ bonũ petentibꝫ se. Exodi. xxxiij. Ego oñdã tibi omẽ bonũ. Augꝰ. ij. li. de libero arbitrio. c. xxxi. virtutes quibus recte viuitur magna bona sunt Spẽs aũt quorũlibet corpm sine quibꝫ recte viuiꝛ minima bona sunt. Potentie vero aĩe sine quibꝫ recte viui nõ ꝑt media bona sunt. virtutibꝫ nemo male vtiꝛ. Ceteris aũt bonis. id ẽ medijs ꝛ minimis non solũ bene sed etiã male quisq̃ vti ꝑt. Nõ ita ꝯtingit de quibusdã vxoribꝫ ad viros suos. Sũt eñ nonnulle q̃ dolores ꝛ tedia cõicant viris suis: ꝛ bona si q̃ sint sibi ꝛ adulteris suis separãt et reseruãt. Verba ꝓo amara ꝛ ꝯuitia et improperia cõicant viris suis. Ecci. xxvj. Jn muliere zelotypa: flagelluꝫ lingue omĩbꝫ cõicãs. Prouerb. xxx. Talis est via mulieris adultere q̃ comedit ꝛ tergẽs os suum dic. nõ sum opata malũ. Vñ male mulieres nõ cõicant de bonis viris suis: sed magis subtrahũt ꝛ approprıant sibiip̃is: in vita pariꝛ ꝛ in morte. Vñ narraꝛ de q̃dã simplici qui moriturꝰ ꝯdidit testamentũ. ꝛ int' alia dixit vxori sue ꝙ venderet vnũ bouẽ ꝛ daret pro aĩa sua. Mulier viro mortuo accepit cattam ꝛ bouem ꝛ duxit eos ad forũ. Cũ venisset q̇daꝫ volens emere bouẽ. Jpa rñdit. Nullus inq̇t bouem emet nisi velit emere cattã. Aliꝰ rñdit ꝙ libenter emeret bouẽ: sꝫ de catta sua nõ curauit. Jlla asseruit sic ꝑus: ꝙ nullo mõ venderet nisi cõiuncti. Cui ille ꝛ quõ inq̇t habebo ꝯ ãbas. Cattã inq̇t tu emes ꝑ vna marcha: q' est mihi ꝑciosa. Sꝫ bouẽ habebis ꝑ obolo. Recepta pecunie catte sibi retinuit: ꝛ obolũ quẽ ꝑ boue acceperat dedit pro aĩa viri sui. Nõ sic vxor grata: q̃ est satis rara. sꝫ de bonis cõicabit viro tã in vita q̃ in morte. Ad Heb. xiij. Beneficentie ꝛ cõiõ is nolite obliuisci. talibꝫ eñ hostijs promeretur deus. Primũ ergo emolimentuꝫ ꝙ Salomon de sapientia ꝯsequitur est ꝙ habebit ꝯmunicationem bonoꝝ. Sciendum ꝙ hẽbit ꝑ eã alleuiatõem tedioꝝ. Et q̃tum ad h

ſub iũgit. Erit inq̃ tallocutio cogitõnis mee et tedij mei: allocutio, i. alienatio vel conſolatio. Magnũ eñ ſolaciũ eſt hoĩ habere cui reueleť occulta tedia cordꝫ ſui: ꝛ cogitationũ ſuaꝝ. vñ Sene. in ep̃la. ij. Oẽs curas cũ amico ꝛ oẽs cogitatões tuas miſce: fidelē ſi putaueris facies. Iſta allocutiõe carebũt mali in iudicio: ſic dictũ eſt. ca. iij. q̃ nõ habebũt ſpem: nec in die agnitõis allocutõem. Circa iſtã lr̃am ꝓpoſui: ꝙ hãc adducere mihi ad ꝯuiuendũ. Eſt aduertendũ ꝙ ſũt ꝯuiuia q̃ttuoꝛ ad q̃ruꝫ tria homo curialiť inuitať: ꝛ q̃rtũ a deo ſpũaliter ab hoĩe vendicať. Inuitãt eñ hoĩes ad ꝯuiuiũ diabolus mũdus ꝛ de⁹. Diabol⁹ tria ꝓponit fercula ꝑdices iniuſticie: venationes iracũdie: ꝛ pauones ſupbie. ij. Regũ. xiij. Fecit Abſolõ ꝯuiuiũ q̃ſi ꝯuiuium regis. Abſolõ interp̃tať pr̃is mei amaricatio ꝛ figurat diabolũ: q̃ ꝯ̃tuꝫ in eo eſt patrē ſuũ amaricare nitiť ꝑ pctm̃. Iſte facit cõuiuiũ quaſi ꝯuiuiũ regis ꝓpť nobilitatē ferculoꝝ ꝛ ſocietatē inuitatoꝝ. Job. xlj. Ipe ē rex ſuper vniuerſos filios ſupbie. Sꝫ ad iſtud ꝯuiuiũ nõ debet hõ accedere. q̃ꝛ nõ fit cã affectõis ſꝫ cã ꝑditõnis. Vñ Abſolon illud grãde ꝯuiuiũ fec̃: vt in eo poſſit occidere amon frēm ſuũ Sic diabolus ad ꝯuiuiũ nos inuitat: vt ꝑ peccatũ intoxicatos occidat q̃ fratres ſum⁹ q̃dammodo ãgeloꝝ. In cuius figura Job. j. filij iob dũ ꝯuiuarenť in domo frĩs ſui p̃mogeniti: repēte ventus vehemēs irruit a regione deſerti et ꝯcuſſis angulis domus oẽs oppreſſit: iſte dat ꝑdices iuſte. Perdix eñ naturales q̃ñ oua ꝓpria ꝑdiderit furať aliena oua: vt ouoꝝ ſuoꝛuꝫ numerũ reſtauret. Ita mali dñi cũ bona ſua ꝑdiderũt ꝑ inutiles ꝯſumptões: bona paupeꝝ auferũt ꝑ iniuſtas extorſiones. Et iõ diabol⁹ in p̃mo ſuo ferculo ꝑdices apponit fraudulentie. q̃ꝛ oẽs q̃s paſcit docet dolos iniuſticie. docet etiã venatões iracũdie. Vult eñ ꝙ frater fratrē ſuũ veneť in morte: ſic in illo ꝯuiuio patuit. Michee. vij. Vir fratrē ſuũ venabiť vſq̃ ad mortē. Dat etiã pauones ſupbie. Sicut eĩ refert Aug⁹. xxj. de ciui. dei. c. ij. Caro pauonis bñ cocta iteꝝ deuenit cruda: ſicut ipe eſt expertus poſt anni ſpaciũ iã tranſactũ. Sic moraliter ſupbia ꝯ̃tumaciũ q̃ꝫ vinceať ſemꝑ recrudeſcit ꝛ recreſcit: q̃ꝛ de bonis opib⁹ naſciť. Vñ Augu. de natura ꝛ gr̃a. Cetera vitia in malefactꝫ valēt. Supbia etiã in rectis factis eſt cauēda Scdm̃ ꝯuiuiũ facit mũd⁹ ꝛ apponit tria fercula: delitias: diuitias: ꝛ honoꝛes. Et iſtud cõuiuiũ ꝑiculoſum: q̃ꝛ delitie infecte ſunt veneno mortifero. q̃ꝛ venenũ aſpidũ inſanabile admiſceť cũ delitijs. q̃ꝺ venenuꝫ moraliť reddit homĩes obaudiētes ꝛ induratos ad vocē incantantis ſapienter. i. p̃dicantis ṽbum dei. Diuitie eñ ſunt anime ſanus cibus. Vñ ꝯuiuiũ mundi nõ valet. Si aliquis ſciret ꝯuiuium ꝓcuratum vel promiſſum de talib⁹ cibarijs que comeſta homo reijceret ſtatim i exitu ſuo a cõuiuio: nullo modo ibi quicq̃ꝫ guſtaret. Tale ē ꝯuiuium mundi q̃tum ad ſcdm̃ ferculũ. Job xx. Diuitias quas deuoꝛauit euomet: ꝛ de ventre illius extrahet illas de⁹. Ferculum ṽo honoꝛis eſt inflatiuũ q̃ꝺ dirumpit comedētes ꝑ ſupbiam ꝛ vanã gl'iam ſeu inanē iactantiã ſermonũ. Vñ dicit ille põpoſos heliu Job. xxxij Plenus ſum ſermonib⁹: ꝛ coartat me ſpũs ventri mei. Venter meus quaſi inuſtũ abſq̃ꝫ ſpiraculo q̃ꝺ lagunculas nouas dirumpit. Et iõo de iſto ꝯuiuio bene dr̃ Eccle. vij. Melius ē ire ad domũ luctus q̃ꝫ ad domũ ꝯuiuij. Tertium ꝯuiuiuꝫ facit xp̃s de ſe ipo: in quo ſunt tria fercula delicata. ſ. Caro mundiſſima: aĩa ſancta ꝛ ꝛ deitas infinita. Heſter. j. Aſſuerus fec̃ grande ꝯuiuium cunctis p̃ncipib⁹: ꝛ pueris ſuis ꝛc. Hoc ꝯuiuiũ vocať cena magna. Luc. xiiij. homo q̃dã fecit cenã magnã: ꝛ vocauit multos. Sꝫ Quartũ ꝯuiuiũ exigit de⁹ ab hoĩe. Sicut eñ dicit Greg⁹. xxxj. moꝛa. Dei reuerſio eſt ꝯuerſio pctõꝝ. Tria fercula ſunt: ꝯtritio: cõfeſſio: ꝛ ſatiſfactio. Vñ de Matheo publicano dr̃ Luce. v. Fec̃ ꝯuiuiũ magnũ leui in domo ſua. vel tria fercula in ꝯuiuio xp̃iani q̃b⁹ xp̃s paſcitur ſũt ꝯtritio pctõꝝ. In q̃ debet eē mortificatio carnis. Tobie. vij. Precepit Raguel arietē occidi ꝛ parari ꝯuiuiũ. Supportatio ꝓximoꝛuꝫ. Luc. xiiij. Cũ facis ꝯuiuiũ voca paupes: debiles ꝛ claudos. ꝛ ꝯtēplatio dñoꝝ cũ ſecuritate ea ꝯſeq̃ndi. Prouer. xv. Secura mēs q̃ſi iuge cõuiuiũ: Iſtã imaginatõem cõplere nõ potui ꝓuent⁹ tp̃is breuitate: ſed eſt meli⁹ alias cogitanda.

Lectio. LXI.

Habebo propter hãc claritatē ad turbas: ꝛ honoꝛem apud ſeniores. Iuuenis ꝛ acut⁹ inueniar in iudicio ꝛ in cõſpectu potentũ admirabilis ero. ꝛ facies p̃ncipũ mirabunť me. Tacētē me ſuſtinebũt. ꝛ loq̃ntē me reſpiciēt. ꝛ ſmocinante me pl'a man⁹ oři ſuo iponent. Poſtq̃ꝫ Salomõ enumerauit duas ꝑtes dotꝫ ſpũalis q̃s de octo dotib⁹ cũ ſapia ſpõſa recepit. i iſta lr̃a ſbiungit tres alias. Habet eñ ꝑ eã in ꝓplis venerãtõem. In iudicijs diſcretionē. Inť nobiles ammiratõem. Et ſm iſta tria lr̃a diuidiť in tres ꝑtes. Nã p̃mo oſtendit ꝙ ſapia cõfert veneratõem in ꝓplis. Populus aũt eſt ſm Augu. xix. de ciui: dei. ca. xxj. Cet⁹ m'titudis pariuris conſenſu ꝛ vtilitatꝫ cõione ſociatus. vñ

vbi est pplis ibi est societas ordinata multorũ: quorũ aliq̃ sunt digniores ꝛ honorabiliores ꝛ aliq̃ sunt minores. Maiores vocant̃ h̃ senio-

A

res. Minores aũt vocat turbas. Apud vtros
q̃ aũt fit sapiẽs honorabilis: s3 diuersimode. q2 a vulgo recipit famam. Et apud seniores reci pit honores. Fama em̃ ꝫm Isod. v. ethy. dicit̃ a fando. i. a loq̃ndo. q2 loq̃ndo ꝓuagat̃. Vulgus aũt mltũ loquit̃. Et io fama hoĩs ꝑ vulg⁹ ma xime publicat̃. Quantũ aũt ad ista duo q̃ venẽ neratõe ꝯferunt: videlicet famã ꝛ honorẽ dicit sic. Habebo ꝓpter hãc. s3 sapiam. claritatez. i. bonã famã ad turbas ꝛ honorẽ apud seniores Ad turbas. i. ad minores ꝛ vulgares homies qui ideo vocãt̃ turbe: q2 minus ordinati sũt in educationib3 ꝛ morib3 q̃3 sunt nobiles. Sicut em̃ dicit Aug⁹. libro locutionum. Turba ẽ mł titudo inordinata. Vñ turba a turbatione di citur ꝫm Papiam. In signũ aũt q̃ sapiẽtia ꝑ stat famã: ꝛ q̃ fama volitat faciliter ore vulgi. Figura fame: apud poetas fuit q̃dam alatus qui pegasus dicebat̃. Iste nat⁹ fuit de sangui ne Gorgonis: qui timor vel terr or interp̃tat̃. Quia initiũ sapiẽtie timor dñi. Iste equus pe de suo ꝑcussit terrã ꝛ erupit fons musarũ. De q̃ Orati⁹ in ꝓlogo poetrie. Nec fonte labra plui caballino. Quia occasione fame multi de fon te sapie bibere cupierũt: ꝓpter famã em̃ conqui rendã multi studijs ꝛ rebus bellicis se dedert Hoc ẽ ğ ꝑmũ emolimentũ positũ in ista lectõe q̃ sapientia cõtulit Salomoni: q̃ videlz huic ꝑ'eã veneratõem in ꝓplis. S3 ꝯputat̃ primis duob3 emolimentis: istud est tertiũ. Quartũ emolimentũ ꝯfert sapia videlz discretiõem in iudicijs. Et q̃tũ ad hoc dicit sic. Iuuenis et acut⁹ inueniar in iudicijs. Iuuenis id est fortis j. Johã. ij. Scribo vobis iuuenes q̃m fortes estis ꝛ ꝟbum dei manet in vobis ꝛ vicistis ma lignum. Et acutus. i. subtilis in iudicio discer nẽdo noxiũ ab insonte. Istud acumen iudicij ꝯ edit̃ sapia danieli. Dañ. xiij. Reuertimini ad iudiciũ. q2 falsum testimoniũ tulerũt ꝯtra eam Istud em̃ acumẽ iudicij ꝛ cetera. Salomon a sapia ꝑcepit. iij. Regũ. iij. Audiuit itaq̃ omis israel iudiciũ qđ iudicasset rex: ꝛ timuert regẽ videntes sapiam dei esse in eo ad faciendũ iu diciũ. Quintũ emolimentũ qđ hõ ꝑ sapiam ꝯsequit̃ est qđ confert homĩ inter nobiles ad admiratõem. Nobiles ꝑncipes ꝛ potentes ma xime indigent consilio sapientuz. Unde ꝓpter sapientiam pauperes etiam regum fiunt du ctores: ꝛ hoc est quod dicit: in ꝯspectu poten tum admirabilis ero. Et ꝑt ista lr̃a specialiter exponi de xp̃o in q̃ mansit ꝑsonalit̃ sapia increata. De quo dicit Luc. iiij. Oẽs illi dabant te-

stimoniũ ꝛ mirabãt̃ in ꝟbis grẽ q̃ ꝓcedebãt de ore ip̃ius. Et facies ꝑncipũ mirabant̃ eũ. Esa: lij. Sup ip̃m ꝯtinebũt reges os suũ. Tria aũt dãt potẽtes sapiẽtib3 rõe doctrine videlz expe ctatõne cũ reuerẽtia. ꝯsideratione cũ diligẽtia ꝛ auscultatõem cũ patientia. ꝛ io q̃tum ad ista tria subiũgit. Tacentẽ me sustinebũt. i. expecta bũt. Job. xxix. Expectabãt me sicẽ pluuiã: ꝛ os suũ aꝑiebãt q̃si ad imbrẽ serotinũ. Ecce expe ctatio cũ reuerẽtia q̃tũ ad ꝑmũ: ꝛ loq̃ntẽ me re spiciẽt sicẽ hoĩes intẽti ad ꝟba alicui⁹ respiciũt eũ ĩ faciẽ. Job. xxix. itẽti tacebũt ad ꝯsiliũ meũ ecce ꝯsideratio cũ diligẽtia: ꝛ s̃mociãte me plu ra: man⁹ ori suo ĩponẽt. q2 ñ valebunt resistere sapie ꝛ sp̃ui q̃ loquit̃. Act3. vj. Ecce auscultatõ cũ patientia. quo ad tertium. Job. xxix. Vide bãt me iuuenes ꝛ adolescebãt ꝛ senes assurgẽ tes stabãt ꝑncipes cessabãt loq̃: ꝛ digitũ sup ponebãt ori suo Iuuenis acutus inueniar ĩ iudicio. Notandũ ẽ q̃ iuuenib3 sũt tria ꝑ-

B

cauẽda: tria sũt ĩponẽda: ꝛ sunt tria ꝑdicanda. Precauere ei dñt somnũ torpẽtis ociositatis. vi scũ inficiẽtis societatis. ꝛ estũ ꝑsumẽtis tumidi ditatis. Prĩo ꝑcauere dñt somnũ torpẽtis ocio sitatis. Sicẽ docet Plini⁹. Accipit̃ pullos su os cũ apti fuerĩt ad volandũ extra nidũ ꝓijcit ꝛ ꝟberat eos alis cauẽsq̃ ne in etate tenera pi guescãt ne marcescãt ocio ꝛ soluãt̃ delitijs. sic ꝯuẽit oĩno circa iuuẽes ordinari. Prĩo extra nidũ ꝓrie volũtatis eijciãt: de errorib3 castigẽt ꝛ ad capiendũ ꝑdã suã statim assuescant. Sic clerici nõ dñt esse: ꝑda corũ est intelligẽtia scri pturarũ. ꝛ ꝯpellant̃ ad libros. Si milites: pre da corũ est strẽnuitas ꝛ victoria pugnarũ: exer ceant̃ in bellis. Si mercatores: ꝑda corũ est lu crũ: exerceant̃ in nundinis. Sic oĩno q̃ null⁹ vacet ocio: s3 posset q̃libet dicere cũ ꝑs. Pau per sum ego ꝛ ĩ laborib3 a iuuẽtute mea. Sed sicẽ in li. de naturis rerũ. Pullus asini q̃to seni or tãto turpior. Et de capris dicit Aristo. v. đ aĩalib3 q̃ fet⁹ q̃ ꝑmo generat̃ ẽ melior ꝛ fortior Et fetus q̃ postea generat̃ est peior. Tales eti am moralit̃ inter iuuenes inueniũt̃ q̃ in ꝑnci pio sunt deuoti ꝟtuosi: ꝛ boni. S3 q̃to magis adolescũt tãto magis vitijs se immiscẽt ꝛ fiũt turpiores. Tales sunt scolares deuoti dũmõ sunt paupes ꝛ iuuenes: ꝛ aridissimi ꝛ superbi duz diuites eẽ ceperĩt de p̃rimonio crucifixi. Scđo ꝑcauere dñt viscuz ĩfectiue societatis. Sicẽ em̃ pueri de facili inficiunt̃ lepra corꝑali Ita facillime ĩuiscãt̃ familiaritatib3 vitiosis ꝛ ꝑcipue cuz mulierib3 q̃rũ blãdicie etiam fortes aĩi emolliũt aut ĩcuruãt. ꝓuer. vij. de fenestra dom⁹ mee ꝑspexi iuuenẽ. Et ĩfra. Cõsidero ve cordẽ iuuenẽ q̃ trãsit ꝑ plateas: et ecce mulier

occurrit illi in ornatu metricio ꝑparata ad ca
piendas aĩas. ⁊ apphensum deosculat̃ iuuenẽ
Et bñ infra subdit. Stati eã sequit̃ q̃si bos du
ctus ad victimã: Tertio ꝑcauere dñt estũ ꝑsu
mẽtĩ tumiditatis. Duo genera hoim sunt na
turalit̃ magne spei dũmõ ↄditio stat⁹ coꝝ du
rat. Juuenes ⁊ ebrij. Et qꝛ ꝑsumptõ mr̃ est iur
gioꝝ. raro iurgia ⁊ dissentões vel bella int̃ so
cios oriũt̃: nisi iuuenes ⁊ ebrij sint in causa. Q
aũt iuuenes sunt ꝑsumptuosi ⁊ magne spei di
cit Arist. ij. Ethico. Et huius causa est triplex
ƀm tres ↄditões obiecti ipsius spei. Obiectũ
em̃ spei est bonũ arduũ ⁊ possibile: qꝛ em̃ iuue
nes multũ se hñ̃e putãt de futuro ⁊ paꝝ hñt de
ꝑterito. Memoria ãt est ꝑteriti. Spes ꝟo fu-
turi iõ multũ hñt de spe ⁊ de possibili: ⁊ paꝝ de
re ⁊ actu. Vñ sicut materia ꝑma dr̃ in potẽtia
ad oẽs formas. Et q̃tomagis actuat̃ tãto pl⁹
ꝑdit de potẽtialitate. Jta puer dũmõ est iuue-
nis tũc est in potẽtia ad oẽm statũ: potest eẽ sa-
cerdos: ꝑt esse xp̃s: ꝑt esse papa. Sꝫ cũ creue-
rit modicũ. vix sufficiet portare aquã bñdictã.

Scd̃a cã quare iuuenes sunt ꝑsumptuosi
est caliditas nature. Hñt em̃ copiã caloꝝ ⁊ spi
rituũ ⁊ iõ cor in eis ampliat̃. Ex ampliatõe ãt
cordis hõ tẽdit in ardua. Jn ꝑs. Viã manda
toꝝ tuoꝝ cucurri: cũ dilatasti cor meũ. Ter
tia cã est inexpiẽtia. Jlli q̃ nondũ passi sũt diffi
cultates ⁊ resistẽtias in factis suis audaces sũt
ad ↄtemplandũ oĩa. Jlli ꝟo q̃ iã freq̃nter susti
nuerũt repulsam, frustra laborauerũt in cona
tib⁹ nõ de facili attẽptãt ea q̃ nõ sunt expti. Et
h̃ est cã q̃re iuuenes nõ dñt fieri duces belloꝝ
sicut dr̃. iij. Topico. Nemo eligit iuuenes in du
ces eo q̄ ↄstat eos nõ eẽ prudẽtes. Et iõ signã
ter dr̃. Eccs. xj. Letare iuuenis in adolescẽtia
tua ⁊ in bono sit cor tuũ in dieb⁹ iuuẽtutꝫ tue.
Jn bono videlꝫ hũilitatꝫ. Quia sicut dic Grego.
in q̃dã omel. Qui sine hũilitate ꝟtutes ↄgregat
q̃si in vento pulueres portat. Amb̃ sup ; Bea-
ti imaculati. Nõ mirabil̃ hũilitas in senectu-
te, qꝛ effecta virib⁹: debilitata factiꝫ: tristicijs
⁊ dolorib⁹ anhela, coacta curaꝝ estib⁹: ⁊ ipa vi
uẽdi mesta fastidio alacritate est oblita iactan
tie. Rara sancin iuuenib⁹ ẽ hũilitas. Jõq3 mi
rãda dũ etas viget dũ vires solide, ⁊ dũ sãguis
estuat: dũ sollicitudo nescit̃: dũ ignorat̃ nobi-
litas: dũ leticia freq̃ntat̃. Scd̃o ꝑncipaliter
sunt tria iuuenib⁹ iponẽda. s. ꝑmptitudo obe-
diẽtie, teneritudo ↄsciẽ, ⁊ sollicitudo ↄtinentie
Promptitudo obediẽtie, qꝛ iuuenis sine obe-
diẽtia abusio ẽ ƀm Augu. Vñ sic docet Arist.
viij. Ethi. Amicitia int̃ senes ⁊ iuuenes vtris-
q3 ẽ necẽaria. Senib⁹ q̃dẽ vt ẽis a iuuenib⁹ ser-
uiat̃. Et iuuenib⁹ vt ipeccabiles fiãt. s. vt ꝑ seni
ores a pcti actõib⁹ ꝑseruẽt̃. Timore em̃ senioꝝ
⁊ reuerẽtia solẽt iuuenes se a suis insolẽtijs re
frenare. Job. xxix. Videbãt iuuenes ⁊ abscon
debãt̃. De ista obediẽtia iuuenũ ad seniores di
cit Valeri⁹ li. ij. ca. j. q̄ apud antiq̃s senectuti
iuuẽt⁹ generalit̃ imẽsum honorẽ reddebat, tan
q̃ȝ seniores cõces pies eẽnt oim iunioꝝ. Judic.
iiij. Sic em̃ iuuenes facere ↄsueuerãt, ⁊ bñ dr̃
ↄsueuerãt, qꝛ iã olim ẽ ↄsuetudo h̃ abrogata.
Esa. iij. Tumultuabit̃ puer ↄ̃ senem ⁊c. Scd̃o
est eis iponẽda teneritudo ↄsciẽ vt discãt pctã
sua cũ coꝝ circũstãtijs dilligẽt̃ discussa: integra
lit̃ ⁊ diligẽt̃ euident̃ expmere. qꝛ si fuerit cõscia
larga in iuuẽtute: amplabit̃ sine mẽsura ĩ sene
ctute Ecc̃. vj. Fili mi a iuuẽtute tua excipe do
ctrinã ⁊ vsq3 ad canos inuenies sapiaꝫ. Et. xxv.
Que in iuuẽtute tua nõ ↄgregasti quõ inueni
es ea in senectute tua. q. d. nullo mõ. Et iõ dolo
rẽ bois merito plãgentꝫ ↄsum ptõnem sue iu-
uẽtutis in ociositate ⁊ insolẽtia: describit Salo
mõ Prouer. v. Cur detestat⁹ sũ disciplinã ⁊ in
crepatõnib⁹ nõ acq̃euit cor meum. nec audiui
voces docẽtiũ me: ⁊ magr̃is nõ iclinaui aurem
meã. Et merito plangere ꝑt tal̃. qm̃ metrice dr̃
Dãna fleo reꝝ ſꝫ pl⁹ fleo dãna dieꝝ. Quisq3 ꝑt
reb⁹ succurrere nemo dieb⁹. Tertiũ ẽ sollicitu-
do ↄtinẽtie, qꝛ ↄtinẽtes eẽ nõ potuerũt sine sũma
custodia ⁊ sollicitudie vite sue ꝓpt̃ carnis ipu-
gatões. Jn ꝑs. Sepe expu. me a iuuẽ. mea. et
iõ bñ petut ꝑs. Delicta iuuẽtutꝫ. Tria sũt eis
ꝑdicẽda, videlꝫ debilitas corpal̃ ꝟtutꝫ labili-
tas tpal̃ iuuentutꝫ. ⁊ deformitas hyemal̃ sene
ctutis. solẽt em̃ iuuenes de fortitudie sua glia
ri nimꝫ n̄ aduertẽtes illõ. Esa. xl. Juuenes i in
firmitate cadẽt. Jtẽ ꝑdicẽda ẽ eis labilitas tpa
lis iuuẽtutis, qꝛ forma corpis q̃ctũcunq3 magr̃ci
to trãsit. Vñ Ouidi⁹ de arte amãdi Forma bo
nũ fragile q̃tũ accedit ad annos. Fit minor et
spacio carpit̃ ipa suo. Nec viole sp̃ nec cãdida
florent. Et riget amissa spina relicta rosa. Et iã
tunc tibi venient formosi capilli. Jã veniẽt ru
ge q̃ tibi corpus arent. Et virgilius in bucoli
cis egloga. ij. O formosi puer nimiũ nec crede
colori. Alba ligustra cadunt viccinia nigra le
guntur. Vaccinia apud Virgilium aliquan-
do sunt parui fructus nigri. Anglici in austro
Jn borea bilberies. Jn gallico plebes. ⁊ sic lo
quitur hic. Aliquando vaccinia sunt flores q̃
vocantur primuleveris. et sic loquit̃ Virgili⁹
in eadem egloga dicens. Mollia luteola pin
git vaccinia campos. Tertio ꝑdicenda ẽ iu
uenibus deformitas hyemalis senectutis. de
qua ibidem Ouidius libro tertio de arte amã
di ita scribit. Venture memores iam nunc e
stote senecte. Sic nullũ ꝟpꝯ vob̃ abibit iers.

Uiendū est etate cito pede labitᷣ etas Nec bona tā sequitᷣ q̃ȝ bona pma fuit q̃ȝ cito me miserꝝ laxantᷣ corpa rugis et perit innitido q̄ fuit ore color. Et iō signantᷣ dr. Eccꝰ. xij. Memento creatoris tui in diebꝰ iuuētutis tue añq̃ȝ veniat tps afflictōis ꝛ appropinquant anni de qbꝰ dicas non mihi placent. Lectio. LXII.

Reterea habebo

p ꝑ hāc imortalitatē mēoriā etnā his q̄ post me futuri sūt reliquā. Enūeratis q̄uꝗ dotibꝰ vl' q̄nꝗ doꝝ ptibꝰ q̃s spūsctūs spōte largitᷣ cuilibet ꝟtuoso. In hac ꝑte sexta sibiungitᷣ q̄ ē maxīa videlȝ imortal' ꝑpetuitas bone vite q̄ soli sapiētibꝰ.i. deū colentibꝰ est pmissa. Et q2 ista imortalitas ꝑt dupl'r ꝑcipi videlȝ. realr vl' singularitᷣ i etna glia. et tpalitᷣ i boīm mēoria. Jō de vtroꝗȝ sufficientᷣ sibiungēs dic̄ sic Prepta habebo ꝑ hāc imortalitatē ꝑe videlȝ ꝛ realr. q2 sa. j. Justicia ꝑpetua ē immortal'. De ista imortalitate loqtᷣ btūs Aug'. xiiij. de ciui. dei ca. xx. vbi dic̄. Cū btī oēs eē volūt pfecto esse imortales volūt. Aliter em beati esse nō possent. H̄ probat Aug'. sic de imortalitate interrogāti sic de beatitudie oēs eā se velle. Rñdēt silr. Quō possēt btē viuere nisi viuerēt. Cū g̃ oēs appetūt btē viuere ꝛ beate viuere ñ possent nisi imortalr viuant. cōstat oēs appetere imortalitatē. Cū g̃ natural' appetitus nō sit frustra. cōstat ꝙ imortalitas est bonū possibil'ȝ habere nō valeat a seipo. Sȝ q2 ꝑ Sapientiā eā hīc poterimꝰ ħ est ꝑ dei cultū sincerū q̄ a bona volūtate depēdet. Jō dic̄ Salo. Preterea habebo. i. ꝑter emolimēta supiꝰ enumerata habebo ꝑ hāc imortalitatē. i. ꝑ sapiaȝ. In cuiꝰ figurā apud poetas. dea sapiē diceba tᷣ minerua. i. nō mortal'. Mi idē est ꝙ nō: erua mortalis interꝑtatᷣ. Inde ꝛ minerua q̄si imortalis Ista dea pingebatᷣ q̄si ꝟgo decora triplicē habēs vestem. ꝛ in pectore caput gorgōis portabat depictū sic dic̄ Alexander neꝗȝ in scīntillario poetaꝝ caplō de pallade. dr etiaȝ nata de iouis ꝟtice ꝛ sine mr̄e. ꝛ dr triconia pallas ꝛ minerua cui septenariꝰ numerꝰ ꝯsecratᷣ. ꝛ est dea sapie ꝛ oīm artiū ꝛ belloꝝ. Jō ꝟgo pingitᷣ dea sapie. q2 nl'lā recipit vitioꝝ corruptōez. Sȝ ꝑpetua moꝝ gaudet itegritate. Triplicē habet vestez ꝓpter tres scīas sermocionales qbꝰ ipsa vestitᷣ ꝛ ornatᷣ: q̄ sunt grāmatica: rhetorica: ꝛ dialectica. In pectore portat caput gorgonis. i. meduse: q̄ aspicietes in lapidē ꝯuertebat. cuiꝰ caput pseus abscidit Gorgon interꝑtatᷣ terror q2 g̃ ois sapiēs terribilis vitiosis ꝛ fatuis esse debet. g̃ pingitᷣ dea sapiē caput gorgonis portare in pectore. Ista dr nata de vertice Jouis

A

ꝛ sine mr̄e. q2 sapiētia fidei ꝛ bonoꝝ moꝝ ū est a dono dei. Eccl. xxiiij. Ego ex ore altissimi ꝑdij ꝑmogēita añ oēm creaturā. Huic septenariꝰ numerꝰ ꝯsecratᷣ q̄ ē vniuersitatis. eo ꝙ vniuersū tps ꝑ septē decurrat dies: vniuersꝰ mundus ꝑ septē planetas dirigitᷣ. Ois hō ex septez q̄dā mō ꝯponitᷣ. videlicet ex tribꝰ potētys aiez quatuor elementis. Juxta modū quorundam loquendi vocatᷣ triconia. i. trina noticia fm remigiū. q2 ph̄i in tribꝰ cognoscendis maxie laborabāt. videlicet creatore creatura ꝛ aīa. Uocatᷣ etiā pallas. i. noua. q2 sapia nullū sensū nl' lā sentit vetustatē. Hec est dea belloꝝ. q2 bellis magis cōfert sapia q̃ȝ corpis fortitudo. Sap. v. Melior est sapia q̃ȝ vires. vir prudēs magis q̃ȝ fortis. Dic̄ g̃ Salo. Habebo ꝑ hāc imortalitatē nō solū h̄: sȝ ꝛ memoriā etnā his q̄ post me futuri sunt relinquā. sic dic̄ Señ. Ad pauca natus ē q̄ tm̄ de suo tpe cogitat. Ois em virtuosus ꝛ ad bonā vitā tenetᷣ: ꝛ ad bonā famā vt ꝑ vitā ipe saluetᷣ: ꝛ ꝑ famā ꝓximꝰ edificetᷣ. ꝓximꝰ inꝗȝ nō solū q̄ ē: sȝ q̄ futurꝰ ē. Un bonū copiose ē sui ꝯmunicatiuū. Unꝰ em bonꝰ hō q̄si ifinitis futuris ꝓdesse pt ꝑ bonū exemplum Un ille venerabil' Eleazarꝰ iudeꝰ nobilissimꝰ cū iterficeretᷣ. q2 ꝯ legē carnes suillas nollet comedere: nobilē mortē magis q̃ȝ odibilē vitā amplexans dic̄. fortit' vitā excedendo: senectute dē dignꝰ apparebo. adolescētibꝰ aūt forte exemplū relinquā. Et iō dic̄ ꝑs In mēoria etnā erit iusti. Et prouer. x. Memoria iusti cū laudibꝰ. In scripture naꝗȝ locis varys inuenitᷣ triplex memoria Est em memoria būficioꝝ: memoria exemploꝝ: ꝛ memoria dānoꝝ. Prima est continue possidēda. Scda ē alys exhibēda. Et tria ē relinq̄nda. Prio em memoriā hīc debemus būficioꝝ diuinoꝝ. Esa. xliij. Ego sū q̄ deleo iniq̄tateo tuas ꝓpter me. ꝛ pctōꝝ tuoꝝ nō recordabor. Reduc me in memoriā ꝛ iudicemur sil'. Reduc me ī memoriā. i. bona que tibi feci fm glosam. creando: redimendo: ꝛ ꝑparando beatitudinē. Sȝ istā memoriā tria impediunt, ꝓsperitas. curiositas. ꝛ voluptas. Prosperitas facit ingratos obliuisci amicorum qui eos in angustys adiuuerunt. Unde Genes. xl. legimus ꝙ prepositus pincernarum Pharaonis qui prius fuerat incarceratus cum Joseph ꝛ per ipsum de sua liberatione ꝓphetie informatus succedentibus ꝓsperis oblitus est interꝑtis sui. Isto modo est de multis qui cum affl ictionibus tribulantur persecutionibus vl' in firmitatibus. deum habent in memoria. sȝ cū sint in sanitate: trāquillitate ꝛ prosperitate trādū t deum obliuioni. Deut. xxxij. Deū q̄ te genuit dereliq̄sti. et oblitus es dñi creatoris tui.

B

Narrat Uincentiꝰ in speculo historiali: q̄ semel in ethiopia tāta ꝯtigit pestilētia q̄ ad memoriā hoīm q̄ hoīes obliuiscebant noīa patrū suorū, noīa filiorū, et etiam noīa ꝓpria, et oriebat̄ ista pestilentia ſm eū ex fetore ⁊ putrefactōe q̄rundā cadauerū interfectorū in bello. Moraliter tāta bis dieb⁹ ē in hoīb⁹ in pte memoratīa pestilētia q̄ nec recordāt̄ noīs dei p̄ris omniū nec grati sunt amicis, nec aīab⁹ defūctorū, nec prudētes ad seipos. Eccs. ii. Obliuioni tradita ē memoria eorū. Sen. ii. de bñficiis cōparat legē gratitudīs ⁊ bñficentie mutue ludo pile. qñ eñ hoīes ludūt cū pila ⁊ eā alternati recipiunt in se ⁊ tādiu durat ⁊ ꝯtinuat̄ ludus int̄ eos q̄diu ꝯueniēt̄ recipit̄ ⁊ iactat̄. Si ꝓo vnꝰ recipiat ⁊ retineat vel incōueniēt̄ repcutiat desinit ludus q̄ desinere nō pōt. sic̄ dicit Sene. nisi vel mittētis vel recipiētis defectu. Isto mō imaginat̄ Seneca q̄ debet esse de bñficentia mutua int̄ amicos. Si eñ a te bñficiū recipio ⁊ postea p viri⁹ illud tibi ꝓportionabilr̄ retribuo intra leges gratitudis apte ludo. si ꝓo bñficiū receptū obliuiōi ꝯmēdo: nec tibi vbi possum in aliq̄ recōpēso: ludēdi finē facio ⁊ bñficētie ludū soluo. Et iō signant̄ dicit̄ Hebre. xiii. Bñficētie aūt ⁊ cōiōis nolite obliuisci. Si sic nos hr̄e debemꝰ ad hoīes: mlt̄o magꝭ erga deū nos grōs esse ꝯuenit. Hugo de claustro anie. Sic̄ nullū ē momētū q̄ hō nō vtat̄ vel fruat̄ de bonitate ⁊ miscōia. Ita nl̄lū dꝫ esse momentū q̄ eum pñtem nō habeat̄ in memoria. Thren. iii. Memoria memor ero et tabescet in me aīa mea. Sꝫ istā memoriā scdo impedit curiositas ⁊ sollicitudo nimia circa mūdū: sic̄ dicit̄ cōiter Pl̄ibus intētꝰ minor est ad singl̄a sensus. In ps. Obliti sūt bñficiorū eiꝰ ⁊ mi. q̄ os. eis. Tertio istā memoriā impedit ⁊ tollit volupta carnis. Boe. iii. de ꝯsola. metro. x. vocat corpꝰ secundū imaginatōem platonicorū: molē obliuiosam. Fuit eī opinio platonis. sic̄ tāgit Ari. i. posteriorū. q̄ aīa hꝫ noticiā oīm rerū a p̄ncipio sibi ꝯcreatā: ⁊ spēs oīm rerū sibi inditas a deo sꝫ stati qñ infundit̄ corpi t̄reno tradit obliuiōi illā noticiā sibi datā: nec ea p̄t vti donec p sensus excitetur. Et ideo ꝯposuit plato q̄ addiscere nō est nisi recordari. Uñ ꝯcludit Boetiꝰ metro ꝓallegato. q̄ si platonis musa ꝑsonat verū qd̄ q̄sq̄ discit imemor recordat̄. Moralit̄ corpus est moles obliuiosa. i. obliuionē dei iducēs Uñ aīa imersa voluptatib⁹ ⁊ delitiis carnis ꝑdit memoriā dei sui. sic̄ dicit ps. Adhereat lingua mea faucib⁹ meis si nō meminero tui. hec est memoria ꝯtinue possidenda. Alia ē mēoria pximis adhibēda p odorē bone fame ⁊ honeste ꝯuersatōis. Opa eñ strenuitatis ⁊ victorie solēt haberi in memoria: ⁊ iō vincentes mōm p paupertatē: carnē: p castitatē: sensuꝫ ꝓpriū: p hūilitatem memoria dignas faciūt seipos. Eccl. xlv. Dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria in benedictōe est Narrat magister in historiis sup Exo. q̄ Moyses duxerat in vxorē filiā regꝭ ethiopie. ⁊ cū in patriā suā redire voluisset: impedire eū nitebat̄ vxor sua. Moyses ḡ tanq̄ vir peritꝰ astrorū sculpsit in gēmas duas imagines hꝰ efficatie vt altera memoriā: altera obliuionē ꝯferret. Cūq̄ parib⁹. i. silib⁹ anulis eas inseruisset: obliuiōis anulū vxori ꝓbuit: ⁊ memorie anulū secū tulit: vt sic̄ pari amore sic parībꝰ anulis insignerent̄. Cepit ḡ mulier obliuisci viri sui: ⁊ sic Moyses in patriā suaꝫ libere ē ingressus. Moralit̄: animꝰ humanus natōe celestis, cū carne terrena: q̄ p ethiopissaꝫ designat̄: ꝯiugiū ꝯtrahit qñ corpi infunditur Animꝰ ꝓo rōnalis naturalit̄ desiderat beatitudinē ⁊ vult in celū reuerti. Sꝫ ista vxor euꝫ ipedit ⁊ iō vtendū est cautela Moysi vt duos anulos cū gēmis faciamꝰ: ⁊ anulū obliuionis carni tradamꝰ. Anulꝰ obliuiōis ē recogitatio mortꝭ. q̄ mors obliuiōi tradit hoīem. In ps. Obliuioni datꝰ sū tanq̄ mortuꝰ a corde. Anulꝰ mēorie est recogitatio vite et̄ne. Uñ in memoria et̄na erit iustꝰ: ⁊ sic libe i celestē patriā reuertamur. Tertia memoria ē penitꝰ relinq̄nda, et hec est memoria dānorū ⁊ iniuriarū nobis illatarū a pximis. Leui. xix. Nō queres vltionem nec mēor eris iniurie ciuiū tuorū. Sic̄ dic̄ Basilꝰ i hexamerō. Camelꝰ hꝫ mirabilit̄ bonam mēoriā de ꝑberib⁹. Uñ si aliq̄s eum ꝑcusserit dissimulat ꝑcussionē ad tps. sꝫ indubitant̄ cuꝫ oportunitatē habuerit expetit vltōem. Sic sūt nōnulli q̄ iniurias dissimulāt nō remittūt. abscōdūt nō obliuiscunt̄. q̄uis dicat Sen. Memoria beneficiorum tuorū debet esse tenax ⁊ iniuriarum facilis. Et in prouerbiis suis dicit. Iniurie remedium est obliuio. Et talis q̄ virtuose iniurias obliuiscit̄ dicere potest deo cōfidenter illud Thobie. iii. Nunc domine memor esto mei neq̄ vindiciam sumas de peccatis meis. Et ipe dominus iustis respondebit per illud Esaye. lxv. Non erit in memoria priora neq̄ ascendent super cor, sed gaudebitis ⁊ exultabitis vsq̄ in sempiternum.

Lectio. LXIIII.

Isponā populos

d ⁊ natōes mihi erūt subiecte. Timebūt me audiētes reges horrēdi: ⁊ in mltitudīe videbor bonꝰ ⁊ i bello fortꝭ. Septimū emolimētū qd̄ sapiētia tribuit possessori suo est dignitas regiminis in ꝓsidentia. Per sapiaꝫ nā

A

q̄ʒ hō efficit apt⁹ ad regendū ꝛ discernendum. Sicut ipa dic̄ Prouerb. viij. Per me reges regnāt ꝛ legū ꝯditores iusta discernunt. Ad sufficientiā regiminis q̄nqȝ req̄runt q̄ in hodierna lectōe tāgunt. videlȝ Ordīatio statutoꝝ. obtpatio subiectoꝝ. diuulgatio triūphoꝝ. recōciliatio transgressoꝝ ꝛ expugnatio inimicoruȝ. Et rex l' pīceps q̄ habet ista subiectuȝ ꝓplm bn̄ regit. Quātuȝ ad p̄muȝ dic̄ sic. Disponā ꝓplos videlicet p sapīam. bn̄ regā statuta. iusta ꝛ vtilia ordināndo. Eccl. xix. In omni sapīa dispositio legꝭ. Ubi notādum q̄ Ari. j. politicoꝝ inq̄rit. Qui sunt dispositi ad p̄ncipādum. Et qui apti ad famulādum. Ista eñ nō soluȝ sunt necessaria ex lege positiua. sed etiā ex lege naturali. Un̄ naturalit̄ et ex natiuitate sunt aliqui dispositi ad regēduȝ. ꝛ aliq̄ ad seruiēduȝ. ꝛ iō determinat q̄ tā p̄ncipat⁹ q̄ seruit⁹ ē aliq̄l' a natura. q̄ꝛ q̄dā sunt p q̄bꝫ expedit vt seruiāt ꝛ regant. ꝛ alij sunt p q̄bꝫ expedit cōciari q̄ ab eis hoīes dirigāt. Natura eī dictat supiora ꝛ meliora debere regere min⁹ bona. Hic ē q̄ hō regit bestiā. aīa regit corp⁹. mascul⁹ regit feīam generalr̄ a natura. Illi ḡ hoīes q̄ sic se habēt ad alios sic hō ad bestiā. vl' sic aīa ad corpus. aut sic mas ad feminā. apti sunt ad regēdum. Ista āt excellētia singlarꝭ sup̄ ceteros ñ habet nisi p bonū ꝓpriū hoīs qḋ ē pfectio rōnis. q̄ pfectio est sapīa: Et iō detminat phs q̄ fortes ingenio ꝛ rōne: q̄uis sint debiles corpe sunt idonei ad regēdū: ꝛ fortes corpe ꝛ debiles rōne sṫ apti ad subendū. ita q̄ naturalr̄ p republica toti⁹ hūane ꝯmunitatꝭ ē q̄ sapiētes regnāt. ꝛ minus discreti sbseruiāt. Sic aīa q̄ rōne claret corp⁹ disponit ꝛ regit. ꝛ corpus ei ad vtriusqȝ emolimentū subseruit. Et Sen. q̄rto de bn̄ficijs. Homi cui nō est vis vnguiū aut dentiuȝ: duas res dedit vis nature q̄bꝫ fecit eū tribilē ꝛ validū. s. rōnē ꝛ societatē. Per rōnē eñ aialibus ꝛ societatē dn̄at gētibꝫ. q̄uis nec benigna societas absqȝ rōne bona possit haberi. Dic̄ ḡ Salo. q̄ int' munera gratiosa q̄ dotis noīe cū sapīa sponsa sua recipiet. vnuȝ erit idoneitas regiminis ad alios gebernandū. ꝛ h̄ fit primo ꝛ p̄ncipalr̄ iusta statuta ordināndo. Et q̄tū ad h̄ pmittit. disponā ꝓplos. Un̄ de bonis p̄latꝭ dicit̄ Sap. xviij. Justicie legē ꝯcordiam dispo suerūt. ꝛ h̄ ē p̄mū qḋ ad bonū regimē requirit̄ ordinatio statutoꝝ. Scḋo req̄rit̄ obtpatio sbiectoꝝ. Et q̄tū ad h̄ sbiūgit. Et natōnes mihi erūt sbiecte. videlȝ p volūtariā ꝛ admirabilē obediētiā. Reges eñ ꝛ p̄ncipes nō potētia ꝓpria stabiliūt̄. ȝ bn̄uolentia sbiectoꝝ. Unde Tulli⁹ in Philippic. philippica. ij. Fa lsuȝ armatoꝝ ē p̄sidiū. charitate ꝛ beniuolentia ciuiū oportet esse septū nō armis. Tertio requiritur diuulgatio triumphoꝝ. Illud eñ singularit̄ magnificat p̄ncipem ꝛ terribilē reddit hostibus ꝛ regibꝫ q̄ circūstant. Un̄ legim⁹ Josue ij. q̄ habitatores hiericho ad rumores triumphoꝝ quos filij israel duobꝫ regibꝫ amorreorū habuerūt. solo timore cor ꝛ audaciā perdiderūt. Et q̄tū ad h̄ subiūgit. Et timebunt me audientes reges horrēdi. Nō solū āt de rectoribꝫ ꝛ p̄ncipibꝫ verū est q̄ sapīa facit eos timeri a regibꝫ. imo de viris sctīs ꝛ simplicibꝫ in ecclesia ꝓficat̄ freq̄nter. Si tñ vita cū sapīa non discordet. Marci. vj. Herodes metuebat Johannē sciēs eū virū iustū ꝛ sctm̄. Quarto ad bonitatē regiminis requirit̄ recōciliatō trāsgressoꝝ vt p̄nceps seu p̄latus clemētia ꝛ benignitate resplendeat transgressoribus. p loco ꝛ tpe leuiter ignoscēdo. Et q̄tuȝ ad h̄ subdit sic. In mltitudine videbor bon⁹: Licet eñ bonus sit termin⁹ general' anthonomatice. tñ accipit̄ p benigno māsueto seu pio. Un̄ bonitas principis est ei⁹ māsuetudo. Et p oppositum. Nihil turpius vl' incōuenienti⁹ est in p̄ncipe q̄ seuicia carēs rōne. Un̄ Hiero. sup eplā ad Thimoth. exponēs illud. Oportet epm irrep̄hensibilē esse ꝛc. dic̄ sic. Nihil fedi⁹ p̄ceptore furioso. q̄ cū debeat eē māsuet⁹ ꝛ humilis ad oēs. ex aduerso toruo vultu. tremētibꝫ labijs. rugata frōte. effrenatꝭ ꝯuitijs. facie int' ruborē ꝛ pallorē variata strepitat. ꝛ errātes nō ad bonū pertrahit. q̄tū ad malū sua seuicia p̄cipitat. Hec Hierony. Et iō dauid q̄si sūmā sue bonitatis allegās corā dn̄o dic̄. Memēto dn̄e dauid et oīs māsuetudis ei⁹. Qual' āt debeat eē platus ad h̄ vt i mltitudīe bon⁹ appareat pulchre describit Alexāder nec̄ȝ in fino. q̄dā ꝯmēdās q̄ndā legatū Ottonē noīe cardinalē q̄ fuit legat⁹ in anglia tpe q̄rti Heinrici regꝭ q̄ iūdonijs cōciliū celebrauit. Et ponit̄ etiā in libro de ꝯsideratōe ad Eugeniū papā. Hic ē q̄ regibꝫ exhibȝ se Johannē. egyptijs. Moysen. fornicatoribꝫ phinees. Heliā idolatrꝭ. Heliseū auaris. Petrū mētiētibꝫ. Paulū blasphemātibꝫ. negociātibꝫ xp̄m. q̄ vl'gū nō spnit ȝ docet. diuites nō palpat sed terret. paupes nō grauat ȝ fouet. minas p̄ncipū nō pauet ȝ ꝯtēnit. q̄ ecclesias ñ spoliat sed emēdat. q̄ marsupia nō exhaurit. ȝ corda reficit ꝛ crimia corrigit. fame puidet sue nec inuidet aliene. Qui orandi studiū gerit. et vsum habet de omni re. orationi plus fidit q̄ȝ sue industrie vel labori. Cuius ingressus pacificus. modestus exitus erit. Cuius sermo edificatio. cuius vita iusticia. cui⁹ p̄sentia gratia. cui⁹ memoria i bn̄dictōe erit. q̄ se amabilē p̄bȝ ñ v̄bo ȝ ope reuerēdū exhibet. ñ faustū ȝ acti

Qui humilis est cũ humilibus: cũ inocentibus ino cens: duros dure redarguit: malignãtes coercet: reddit retributiõem superbis. Qui nõ de dote vidue z p̃cinio crucifixi ditare se festinat. gratis qd̾ gratis accepit: gratis faciẽs iudiciũ iniuriã patientibus. Videtã in natiõibus: increpatiões in p̃plis. Hec ibi. In quibus bonus p̃latus sufficienter describit. Quito z vltio ad bonitatẽ regiminis requirit in p̃ncipe expugnatio inimicoꝝ. Et q̃tũ ad h̃ subiungit, q̃ erit nõ solũ tpe pacis bonus: sz etiã in bello fortis. Talis fuit dauid q̃ interp̃tatur manu fortis, ij. Regũ, xxiij. dauid sedens in cathedra sapiẽtissimus p̃nceps inter tres. Ipse ẽ q̃si tenerrimus ligni vermiculus q̃ octingẽtos viros fortissimos interfecit impetu vno Ubi cõmendatur a tribus sicut dicit magister in historiis: a sapia humilitate et forti tudine. Dauid autẽ cõparatur vermiculo ligni q̃ teredo vel terebella dr̃: q̃ mollis durũ lignũ p̃fodit seu p̃forat: dum tangit nihil mollius illo: qñ tangit nihil durius. Sic z dauid in p̃sturis domi z circa subiectos mãsuetior fuit ceteris: in throno z cõ hostes nullus acutior. Hoc nomẽ teredo est equiuocum, qr media correpta significat vinculũ: z dr̃ a tero is ere. z edo is edere, qr terẽdo edit. Media vero p̃ducta significat puluerẽ vel corruptiõez ligni, sm̃ Isidoꝝ, xij. Ethymo. Unũ habet talis v̾sus. Est vinis teredo p puluere dico teredo.

B Quia agitur hic de bello. Sit dubitatio litteralis. Utrũ bellũ possit esse licitum xp̃iano. Et videtur q̃ nõ, qr bellare cõtrariatur diuino p̃cepto Mat. v. Ego dico vobis non resistere malo. Et ad Roma, xij. Non vosmetip̃os defendentes charissimi sz date locũ ire. Itẽ Mat, xxvj. oĩs q̃ acciperit gladiũ gladio p̾ibit: q̃ bellantibus pena indicit. sed pena nõ inditur nisi p̃pter pctm̃ et pctm̃ est illicitũ, g̃ z bellũ. Ad oppositũ, xxiij. q. ij. Iustũ est bellũ qd̾ ex edicto gerit de rebus repetẽdis: aut p̃pulsandoꝝ hostiũ cã. Itẽ ibidẽ ca. ij. in medio. Iusta bella diffiniri solẽt q̃ vlciscunt iniurias: sz gens vel ciuitas plectenda est. vel q̃ vidicare neglexerit qd̾ a suis improbe factũ est: vel reddere qd̾ p iniuriã ablatuz est. Ad q̃õnem d̾m q̃ ad hoc q̃ bellũ reddatur licitũ q̃nq3 sm̃ antiq̃s doctores requirunt: persona res: causa: animus: auctoritas. Persona vt sit seculares cui licitũ ẽ effũdere sanguinẽ: n̄ ecclesiastica cui p̃hibitũ ẽ effũdere sãguinẽ nisi in casu ineuitabili. Res vt sit p rebus repetendis vel defensione p̃rie. z hic sub noĩe rerum iniurie cõp̃hẽduntur. vñ licitũ ẽ: iniurias rõnabiliter vindicare. Causa si p̃pter necessitatẽ pugnetur: vt pax acq̃ratur. Animus vt nõ fiat p̃pter odiũ vlciõez aut cupiditatem. Auctoritas vt fiat auctoritate ecclesie vel principis. Sanctus Tho. ij. ij. q. xl. ar. j. dicit q̃ tria sufficiunt ad bellũ iustũ. Auctoritas p̃ncipis, qr nõ ẽ p̃uata p̾sona p̃t ius suũ p̾sequi z obtinere in curia sui sup̾ioꝝ. hoc autẽ p̃nceps nõ p̃t. Scd̾o requiritur iusta causa vt videlicet illi q̃ impugnãtur ex aliq̃ culpa h̃ meruerũt. Tertio requiritur intẽtio recta vt videlicet bonũ p̃moueatur z malũ impediatur. Et ad hoc q̃ intentio sit recta requirit habilitas persone z necessitas rei repetende. Ista tria includũt illa q̃nq3. Aliter reducunt ad q̃tuor illa q̃ faciũt bellũ iustũ. vñ habet v̾sus. Cũ de iure p̃t iudicẽs bella iubere. Cũ bonus est bellãs z quẽ decet arma mouere Cũ patiẽs cãm reprobam videatur habere. Non sic bella q̃unt dici crudelia vere. Ex his p̃z q̃ licet clerici possint bello interesse vt suis exhortatiõibus z absolutiõibus z spiritalibus suffragiis iuuãt bellãres: est tamẽ eis interdictũ ne manu pugnẽt, z de h̃. xxiij. q. viij. c. Clerici. Et. c. his autẽ q̃bus diui sacramẽta tractãda sunt iudiciũ sanguinis agitare nõ licet. Et iõ magno p̃e talibus excessibus p̃hibendũ est, ne manu p̃pria sanguinẽ fundãt: qd̾ si fecerint fiũt irreg̃lares q̃tũcunq3 sit bellũ iustũ. nisi sit in defensiõe vite p̃prie quã alio mõ saluare nõ possent. Ad p̃mũ argumentũ sm̃ Augu, in s̾mo. do. in mon, li. j. ca, xxvij. dicendũ q̃ illa q̃ saluator ibi p̃cepit semp sunt seruãda in p̃paratiõe animi videlz sit patus ad talia sustinenda p xp̃o si expediret videlicet p̾cutiẽti maxillã vnã p̃bere alterã. z n̄ defẽdere se, z tollẽti tunicã. dimittere palliũ z h̃mõi. Q̃nq3 tñ magis expediẽs ẽ aliter facere p̃pter cõe bonũ et etiã illoꝝ cõ q̃s pugnat. Et eodẽ mõ ad v̾bũ ap̃li. vel dicẽdũ q̃ loq̃t de inordiata defensiõe. Ad s̾m r̄ñdet Augus. xxj. cõ Faustũ vbi vult q̃ ille dr̃ accipere gladiũ q̃ nlla sup̾iori ac legitĩa p̃tãte iubẽte vel cõcedẽte in sanguine alicuius armatur. z talis gladio p̾ibit, i. pena iferuali nisi p̃peniteat. In ps. Introibũt in inferiora terre tradent in manus gladij. i. pene iferni. Vel aliter sic expõit Aug⁹. cõ ser: do. in mõ. l. ij. Quid aliud dictũ est: omnis q̃ gladio p̾cusserit gladio morietur, nisi qr in ipso pctõ aĩa moritur qd̾cunq3 cõmiserit, sm̃ illud ps. Gladius eorum intrans in corda ip̾orum. qd̾ ergo bellum aliquando sit christianis licitum patet ex his.

Lectio. LXIIII.

I ntrans in domũ meam cõq̃escam cũ illa. Nõ enim haber amaritudinẽ cõuersatio illius. nec tediũ cõuictus illius, sz leticiã z gaudiũ. Octauũ z vltimũ emolumẽtũ qd̾ sapia cõfert possessori suo ẽ iocũditas solamis i cõscia. qd̾ q̃dẽ emolumẽtũ Salomon se asserit habiturum in hodierna

lectiōe. Et circa hoc duo facit. Primo allegat modū eterne iocūditatis. Secūdo assignat causam eterne tranquillitatis. Secūda ps ibi. Non enī habet amaritudinē. Circa primū dicit sic.

A Intrans in domū meam ꝯquiescam cum illa. q̄si diceret. Ecce q̄ntum mihi emolimentum accrescit, si mihi sapiam .i. cultum dei dispensauero. Si enī nihil aliud pro dote reciperem cum hac spōsa mihi hoc solum deberet sufficere ꝙ intrans in domū meam .i. ꝯsciam meam. conquiescam, id est quietem inueniā, cum illa .i. sapientia. Nulla quies exterior poterit delectari q̄diu ꝯsciētia habet vnde poterit murmurare. Hec est domus quā sancti post labores et tedia seculi repetūt et requirunt. Hec est domus quā deo dedicare debem⁹ ꝑ sanctā ꝯuersationē. In ps. Domū tuam decet sanctitudo dn̄e in lōgi. dier. De securitate et tranquillitate conscientie loquens btūs Grego. sup ezechielē Omel. ix. dicit sic. In omī qđ dei est semp tacite recurrere debem⁹ ad mētē et interiorē testē et iudicē requirere. Quid enī prodest si oēs laudant et ꝯsciencia accusat. Aut q̄d poterit obesse, si omnes derogent et sola ꝯsciencia defēdat. Qualis ꝯsciencia bona docet Hugo de sancto Victo. li. ij. c. vj. de aīa dicens. Tranquilla cōsciencia est q̄ omnib⁹ est dulcis: nulli grauis. vtēs amico ad gratiā: inimico ad paciam: cunctis ad beniuolenciā. et q̄bus pt ad bn̄ficenciā cui deus nec sua peccata imputat q2 non fecit nec aliena. q2 nō approbauit: nec negligenciaz q2 nō tacuit: nec supbiā: q2 ī humilitate ꝑmansit. Istā domum ꝯsciē debemus bene fundare et honeste mūdare. Mundare q̄dem ꝑ frequentem et puram ꝯfessionē. In tali dono pt quiescere tam deus q̄ hō. Et licet tam fama q̄ cōsciencia sit homini necessaria: cōsciencia ꝓpter seipaz: fama ꝓpter ꝓximū. xij. q. j. nolo. Tamē in tantū ponderat bonū ꝯsciē ꝙ pro salute cōsciencie perdi debet cum gaudio bonum fame vbi necessario oportet alterū omittere. Unde Senē. ep̄la. lxxxiij. sm̄ libros cōes. Nemo nihil plus videtur estimare ꝟtutem. nemo magis illo esse deuotus q̄ q̄ boni viri ꝑdidit famā ne ꝯsciam ꝑderet. Et vult dicere ꝙ ꝓ opere ꝟtuoso exercendo etiā ꝑ mediā infamiaz debet hō ꝓcedere. Hec est ꝰ domus in q̄ sapiens cū sapiētia q̄escit sine turbatōne: q2 certe

B nō habet amaritudinē ꝯuersatio illi⁹ ꝰ tc̄. Bona exteriora: delitie: diuitie et honores vel hn̄t amaritudīes vl' ad min⁹ generāt tediū et fastidiū et satietatē: ita ꝙ hō illud idē qđ pri⁹ optauit postea fastidiat et ꝯtemnat. Et iō dicit Rabanus h̄ in glo. Corpales delitie corpus grauāt. Spūales ꝟo mentē releuāt. Et q̄nto magis esuriunt: tanto ampli⁹ comedunt. In illis appetitus placet: experientia displicet. Augent spiritales delitie desiderium. et quo magis sumunt auidi⁹ amant. Hec Rabanus. Et accepit a beato Grego. in q̄dam Omelia: q̄ eandē sniam multo eloq̄ntius dicit sic. Corpales delitie cū nō habent graue in se desideriū accendunt, cū ꝟo habite edunt comedentē ꝓtin⁹ in fastidiū vertunt. At ꝯtra spiritales delitie cū non habentur in fastidio sunt. cum vero habent sunt in desiderio. In illis appetit⁹ saturitatem: saturitas fastidiū generat. In istis appetit⁹ aūt saturitatē, saturitas appetitū parat. Augēt enī spiritales delitie desideriū in mēte dum satiāt q̄nto magis earū sapor ꝑcipitur eo amplius agnoscit quod auidius ametur. Hec Greg⁹. Unī Senē. Carnis voluptatem docet ꝯtemnere dicit Voluptas corpalis fragilis ē et breuis, fastidio obiecta q̄ auidius acta est citius in ꝯtrarium recedens. Cui⁹ sub inde necesse est, aut peniteat, aut pudeat quecunq2 In qua nihil magnificū aut qđ naturam hois diis ꝓximi deceat, res humiles membrorū turpium misterio veniēs exitu feda. hec Senē. Sapia ergo nō habet amaritudinē in ꝯuersatōe, nec tediū in ꝯuictu, sed ꝑ oppositū leticiā et gaudium. et iō a sapore sapia quasi sapida scia nūcupatur. Et ꝑ ꝯtrarium sapientia huius mōi q̄ consistit in noticia iuris positiui amaritudinem et tediū in ꝯuersatione, vt coiter reddens homine ꝓsumptuosum in seipō, et iniuriosū ad alios in ꝯuictu. Et iō ad pacem et tranquillitatē studentiū in sacre pagine sapia, est ab ecclesia ꝓhibitū ne parisius vel in ciuitatib⁹ vicinis aliq̄s docere vel audire ius ciuile ꝓsumat. Et q̄ contra fecerit a causarū ꝓcinctis excludatur et ꝑ ep̄um loci excōicetur, extra de ꝓuilegiis et excessib⁹ ꝓui. sup specula. Circa domū ꝯsciētie est notandū q̄ ipa habere debet solidū fundamentū, decens ornamentū, aptū tegumentuz,

C et frequens expurgamentū. Primo fundamentum ꝯsciē debet fundari sup solidā doctrinaz xp̄i. sicut saluator dicit Mat. vij. Ois qui audit ꝟba hec et facit ea assimilabit viro sapienti q̄ edificauit domū suam supra petrā. Petra ē doctrina xp̄i. Mat. xvj. Sup istam petrā sane doctrine debet couscia cuiuslibet edificari. vñ summe cauendū est ne ista domus sit erronee fabricata vel nimis larga vel nimis stricta q2 oē qđ fit ꝯtra consciam edificat ad gehennā. xxviij. q. j. omnes. Et habet in glo. ad Roma. xiiij. Unī sicut dicunt doctores. Dictamē cōscientie plus obligat q̄ preceptum prelati. Et ideo omnis ꝯsciencia, siue recta siue erronea, siue in se mala; siue in differētib⁹ obliga-

toria est, quia in oĩbus talibꝫ veniens contra ꝯsciam: facit contra illud qđ credit a lege dei esse ꝓhibitum. In ista domo male parant sibi q̄etem multi hoĩes mũdani qꝛ illud qđ durius est ponũt sub capite, ꝛ illud qđ mollius sub pede. Moralr. Cõsciencia in mente est sicut caput in hoĩe. ꝛ sensualitas est sicut pes. Qui ḡ ponit in sensualitate delcãtionẽ: ꝛ pctm̃ in cõscĩa qꝛ murmur contra pctm̃: dure reclinat caput suũ. Istã domũ fundãt quidã sup aq̄s voluptatis. q̄dam sup arenã cupiditatis. ꝛ ideo ꝯscie talium stare non pñt, eo ꝙ carent solido fundamento. Et iõ dicit Math. vij. ꝙ vir stultus edificauit domũ suã sup arenã: ꝛ descẽdit pluuia et flauerũt vẽti ꝛ cecidit domꝰ. Scđo domꝰ ꝯsciẽtie debet hr̃e honestũ ornamentũ vt sit picta curiose ꝛ artificialr̃ imaginibꝫ virtutũ ꝛ sanctoꝝ viroꝝ exẽplis q̄ nos p̄cesserũt. Narrat Augustinꝰ contra Julianũ. li. v. ꝛ. ij. retractionũ. ca. lxij. ꝙ rex q̄dã Cypri deformis specie thalamũ suũ siue cubiculũ fecit depingi imaginibꝫ pulchris. vt ꝑ eaꝝ aspectum vxor sua pareret pulcrã ꝓlem. Rex est rõ. cubiculũ memoria vel ꝯsciẽtia. Sensualitas ẽ vxor. et ideo si pulchrã ꝓlem. i. v̄tuosas opatões hr̃e velimꝰ: domũ patꝝ nr̃oꝝ imaginibꝫ depingi studeamꝰ. dicentes cũ p̄s. Dilexi dñe decorẽ domꝰ tue. ꝛc̃. Sꝫ est notãdũ ꝙ domꝰ q̄ nõ inhabitat ꝯtrahit sordes ꝛ̄umes: ꝛ varias corruptiones. Et ita ẽ de multoꝝ ꝯsciẽtijs q̄ nõ inhabitant ab eis. Nunq̄ꝫ tñ est eis ita male sicẽ in q̄dragesima qñ redeũt ad se ꝛ intrant domos ꝯsciarum suaꝝ malaꝝ. Ibi inueniũt vermes: corruptões ꝛ fetores veteꝝ pctõrum: ꝛ domus incipit declinari ad mortẽ. Juxta illđ Prouer. ij. Inclinata ẽ ad mortẽ domꝰ eius. ꝛ ad inferos semite ipius. Tertio, domꝰ ꝯsciẽtie debet hr̃e aptum tegumẽtũ. Cooꝑimentum bone ꝯsciẽtie est honestas ꝯuersatõis virtuose. vt boni viri qđ didicerũt interius: ostẽdant exterius: et sic luceat lux eoꝝ coram hõibus vt videant opa vestra bona ꝛ glorificent patrẽ vestꝝ qui in celis est. ꝛ h̄ est qđ dr̃ Mathei. x. Qđ in aure audistis p̄dicate sup tecta: id est ꝑ bonã ꝯuersatõem. Quarto: domus ꝯscie debet hr̃e frequens expurgamentũ per scopã ꝯfessionis. nec ad aliqđ remediũ fugiẽdum est: vt a diabolo vel a peccato: nisi ꝙ a cõscientia expellat pctm̃. Vñ augꝰ. sup Johem omelia. xli. Seruus peccati quo fugit secum se trahit: quocũq̄ꝫ fugerit nõ fugit seipam mala ꝯsciencia, nõ est quo eat: semꝑ sequitur seipsam nõ recedit a se. pctm̃ eñ qđ fecit intus est. Vis audire ꝯsiliũ. Si vis a deo fugere ad ipm̃ fuge: ꝯfitendo nõ latendo. ꝯfiteri potes: latere non potes. Sicut ẽ de diabolo sicut fuit de Dedalo ꝛ labyrintho. Fecit eñ dedalus domũ quãdã cum varijs vijs ꝛ cũ parietibꝫ ita ꝯplexis ꝙ nullus eam intrãs exire poterat sine glomere fili. ꝛ illa domus vocabat labyrinthus. i. labor intꝰ, qꝛ in egrediẽdo ꝛ in ingrediendo maximꝰ labor fuit. In illa domo inclusit dedalus vnũ monstꝝ qđ ex vna medietate fuit homo: et alia medietate bos: ea intentiõe vt ibi imꝑpetuũ pasceret ꝛ nunq̄ꝫ exiret. sicut narrat Ouidius. li. viij. Metamor. ꝛ Ysid. in etymo. Moraliter loq̄ndo: qñ ita est ꝙ diabolus ꝑcipit vnã ꝑsonam aliqđ pctm̃ monstruosum fecisse: facit ꝯsciam talis quasi domum dedali. ꝛ abscondit pctm̃: ꝛ fabricat illi pctõri tot vias ꝯplexas ꝛ parietes obsistẽtes. nũc de timore: nũc de pudore: nũc de negligẽtia: nũc de expectatõne ꝛ dilatõne ꝯfessionis: ꝛ ibi occultat illud monstꝝ: vt nullus ꝯfessor possit ītrare nisi cũ glomere fili. Oportet eñ ꝯfessorem reuolare oẽs interrogatões spectantes ad pctm̃ anteq̄ꝫ reus velit ꝯgnoscere illud qđ fecit. Non sic facit probꝰ homo ꝯfessoribꝫ suis sed oĩa pandit ꝛ ostendit nude ꝛ aperte. Juxta illud qđ in figura scribit. iiij. Reg. xx. Omnia que sunt in domo mea viderũt: nihil est quod nõ mõstrauerim eis in thesauris meis

Lectio CXV

Ec cogitans apud

h me ꝛ memorãs in corde meo: qñ immortalis ẽ in cogitatõe sapiã: ꝛ in amicitia illius delectatio bona: ꝛ in opibus manuũ illius honestas sine defectõne. ꝛ in certamine loquele illius sapiã: ꝛ p̄clarẽtas in cõicatõne sermonũ illꝰ. circuĩbã q̄rens vt illam mihi assumerẽ. Postq̄ꝫ Salomõ enũerauit octo p̄rogatiuas q̄s dotis noĩe deus tribuit hõi qui sapientiam sibi accipit spõsam, ꝓpter que bona merito debuit Salomon moueri ad nuptias cũ sapiã ꝯtrahẽdas. Hic ponit recapitulãdo suoꝝ dictoꝝ in genere recitatõem. Solẽt eñ amãtes ꝯmẽdatões suoꝝ amicoꝝ pluries reiterare ꝛ inculcare sub diuersis ſmonũ coloribus: licet sentẽtia semꝑ sit vna. Vñ ista lectio nõ est nisi recapitulatio p̄dictoꝝ. In q̄ tñ tria facit. Nã p̄mo oñdit ꝙ intense de sapiã cogitauit. Scđo q̄les in eo v̄tutes põderauit. Tertio q̄ꝫ effectualr̃ circa eã habẽdã multiplr̃ laborauit. Scđa ps ibi. Qñ imortalis. Et tertia ibi. Circuĩbã. Circa p̄mũ dicit sic. Hec cogitãs apud me. Hec vicꝫ p̄uilegia q̄ dant ꝑ sapientiã: q̄ cito postea cogitãs recitabo, q̄tuꝫ ad actualẽ intelligentiã apud me occulte sine expressione vocali ad alios. ꝛ ꝯmẽorãs in corde

A

meo.q.d. Nō solū cogitaui in trāsitu ⁊ ꝑfun
ctorie de nobilitate sapiē q̄ est veri dei cultus
s; ꝯmēoraui in corde meo. h̄ est: mēoriā ꝑfcām
generaui mihi de ea vt possem facilꝰ cogita-
re qñ vellē. qꝛ illa q̄ scimus in mēoria ꝯsidera
mus qñ voluntꝰ. sicut dr̄. iij. de aīa. Sic ergo
patet ꝙ intense de ea recogitauit. Scđo ostē-
dit q̄les ꝓfectꝰ in ea ponderauit. ⁊ sunt q̄nq;
Dat eñ sapiā ꝑfectionē multiplicē; sapienti.
cognitōem veritatꝭ q̄ntū ad intellectū: delcāti-
onē iocūditatis q̄ntū ad effectū: ꝯuersatōe; ho
nestatꝭ q̄ntū ad effectū: discretōem ābiguitatꝭ
in disputādo: ⁊ declaratōe; difficultatis ī pre
dicādo. Dicit ꝗ ꝙ ꝑdicās de sapiā aduertit q̄m
imortalis ē sapiā in cogitatōne: qꝛ ꝓpa sapiā ē
de eternis ⁊ n̄carijs. Scđo h; delcātionē io-
cūditatis. vñ subdit. Et ī amicitia illꝰ est de-
lcātio bona. Vñ dicit Aristo. x. ethi. ꝙ phīa
videt̄ hr̄e admirabiles delcātiones. Est aute;
phīa amor sapiē. Delcātio eñ in sapiā ē mḡna:
qꝛ q̄nto magꝭ amat̄: tāto suauior inuenit̄. Eccl.
xxiiij. Qui edūt me adhuc esuriēt: dic sapiā ad
lrām. Et iō Prouer. v. In amore illꝰ delcāre
iugiter. Tertio sapiā dat hōi ꝯuersatōem ho
nestatis q̄tuz ad effectū. Et q̄ntū ad hoc sub
dit. Et in opibus manuū illꝰ honestas sine de
fectōne. j. Cor. xiiij. Oīa honeste ⁊ ſm ordinē
fiant in vob. Vñ de sapiā dctm̄ est ca. vij. Ve
nerūt mihi oīa bona pariter cū illa. ⁊ innūera
bilis honestas ꝑ manū illꝰ. Nec mir̄. qꝛ Eccl
xxiiij. Flores mei fructꝰ honoris ⁊ honestatꝭ.
Quarto sapiā dat discretōem ambiguitatꝭ in
disputādo. Et q̄ntū ad h̄ dicit sic. Et in certa-
mine loq̄le illꝰ sapiā. Oportet eñ circa veri-
tatem inq̄rendā: nō solū studere solitarie: sed
ꝯferre multifarie: ⁊ sensus ac ingenia cōicare:
quia dubitare de singulꝭ inutile nō erit. Eccl.
vltimo. Colluctata est aīa mea cum sapientia
Hec aūt disputatio est quasi qđdā certamē lo
quele: in quo certamine d; esse sapientia. i. sa-
pida veritatis inuestigatio. nō vana curiosi-
tas seu stulticia. ij. Thymo. ij. Stulcas ⁊ sine
disciplina q̄stiones deuita. Timēdū est eñ il-
lud qđ dr̄. Eccꝭ. vj. Verba sūt plurima ⁊ ml-
ta in disputādo hn̄tia vanitatē. Quinto sapiē
tia dat declaratōem difficultatis in ꝑdicādo:
seu informādo. Et q̄tum ad h̄ subdit. Et pre
claritas in cōicatione ſmonū illius. Doctrina
eñ obscura nō iuuat auditorē. Vñ Hugo in
didas. v. Duo docet doctorē vitare in docēdo
obscuritatē ⁊ ꝓlixitatem. Et dicit sic. lectio du
obus mōis aīo fastidiū ingerere solet ⁊ affli-
gere spm̄. q̄litate vicz: si obscurior fuerit. ⁊ q̄n-
titate si ꝓlixior extiterit. In quo vtroq; mḡno
vti moderamine op;: ne qđ ad refectionē q̄si-

tu; est. sumat̄ ad suffocatōem. Et ideo dicit ꝙ
debet eē ꝑclara in cōicatione. ſm illud in ꝑs.
Declaratio ſmonū tuoꝝ illuminat: ⁊ intellectū
dat puulis. Quia ꝗ Salo. tot in ea ꝓtutes ⁊
grās ꝯsiderauit. iō circa sapiam acq̄rendā mlꝰ
tiplr̄ laborauit. Et q̄tū ad h̄ subiūgit sic Cir-
cuibā q̄rens vt illā mihi assumerē. Circuiba;
inq̄rī inspiciēdo creaturas: ⁊ discutiēdo scrip̄tu
ras: ⁊ audiēdo lcūras. Plato eñ in morte sua
dicit̄ docuisse discipulos: ꝙ libentius mgr̄os
audierēt q̄ scrip̄turas eoꝝ inspicerēt: adiūgens
ꝙ lr̄a vnica facie se offert īspiciēti. magister āt
sub faciebꝫ pluribꝫ eam offert audiēti. Circui
ui ꝗ dicit Salomō vt eā mihi assumerē. mihi
. i. ad fructū ꝯmodū ⁊ vtilitatē meā. ꝑmo. ⁊ ꝓn
cipaliter ⁊ ꝯñter ad modū alioꝝ. Prouerb. ix.
Si sapiēs fueris tibimet eris Nō sic assumūt
sapiam q̄ male viuētes alios illuminā. sicut cā-
dela nō est ad ꝯmodū sed ad ꝯsumptōem sui
et alioꝝ illūiatione lucet. Et ꝑ oppositū homo
sanctꝰ lucet sicut sol. q̄ ⁊ in se lucet ⁊ alios illu
minat sine suo detrimento. Eccl. xxvij. Hō sā
ctus in sapientia manet sicut sol. Quia dicit ꝙ
sc; amicitia sapiē est delectatio bona. Est no-
tandū ꝙ nulla res est in hoīe q̄ sic declarat q̄-
lis ē: sicut delectatio hoīs vñ talis denoīari d;
quale est illud in quo delectat̄. Et iō ꝓtuosus
dicit̄. qꝛ gaudet in opibus ꝓtuosis. Iustus q̄
in operibꝫ iustis. voluptuosus qui delectatur
in operibus voluptatis. Et sic de singulꝭ vir-
tutibus et vicijs ꝯsequenter. Unde sic extra-
hi ꝑt ex dctis phi. x. ethi. Delcātio in hoīe ē
moꝝ regulatiua. moꝝ declaratiua. ⁊ moꝝ au-
gmentatiua. Primo dico ꝙ est moꝝ regulati
ua ꝑ modū finis. Et iō dicit Augꝰ. sup illud
ꝑs. Scrutās corda ⁊ renes deus: finis cure
⁊ cogitatōnis est delectatio ad quā q̄s nitit̄ ꝑ
uenire. Vñ qui delcātur in possessione pecu-
nie dat se mercatoribꝫ vel alicui opatiōi ꝑ quā
pecunia acq̄rit̄. ⁊ qui delcātur ī militia dat se
opibꝫ strēnuitatꝭ vñ vnusquisq; ordiat se fina
lit̄ ad illud in q̄ magis delcātur. Et iđo docet
Aristo. ij. ethi. ca. vij. ꝙ a delcātionibꝫ ⁊ delcā
bilibꝫ maxie debemꝰ cauere. ⁊ debemꝰ nos hē
re ad eas sicut senes plebis se habuerūt ad hele
nā. Senes eñ plebis troiane iudicauerūt eā
esse abiciendā. Vñ hec ē doctrina arist. ibide;.
Alii ad alia apti nati sūt qđ q̄d em notū ē vni
cuiq; ex sua delcātione ꝑ ꝓris ⁊ ꝓnam. Cōside
rādū est ꝗ. an ista delcātio sit bona. an mala
Si bona. hn̄ q̄dem. Si mala in ꝯrīū oportet
nos attrahere: dic aristo. Sicut volens lignū
tortuosum dirigere ad rectitudinē ip; in ꝯrī-
um ꝯtra rectitudinē recuruat. ⁊ sic tādē reduc
ad mediū. hec ē doctrina aristo. ibidē. Hec ē cā

B

quare prudẽter sibi ꝑ fine deũ ꝓposuit. ps̄ vbi
dicit. Jocũduz sit ei eloquiũ meũ: ego vero de
lectabor in dño. Scḋo delectatio hoīs ē mo-
rum declaratiua. Quia sicut dctm̄ est supius
talis est vnusquisq;: q̃le est illud in quo delcã
tur. Moraliter loq̃ndo. Omīs em̄ gestus ex
terior in ludis: in serijs, argumentũ est de cõ-
positiõe mẽtis, vn̄ señ. ad lucillũ. ep̄la. lxxxviij.
Oim rerũ si obseruent̃ iudicia sunt argumen
ta moꝝ que ex minimis lz cape: impudicũ em̄
incessus ostendit, ⁊ manus mota ⁊ interdum
vnũ respõsuz, ⁊ relatus ad caput digit᷒ et fle-
xus oculoꝝ improbũ: risus insanũ vultus ha
bitusq; demõstrãt. Jlla em̄ in aptum ꝑ notas
exeũt. Qualis q̃sq; sciẽs sit: si q̃madmodũ lau
det aspexeris. Tertio delcãtio est moꝝ augm̄
tatina. Vñ aristo. x. ethi. dicit ꝙ certi᷒ hoīes
iudicant ⁊ inq̃runt illa in q̃bus delcãnt̃ q̃ᵹ a-
lia. Vñ delcãtiones ꝓprie ɔfirmant opatiões
suas. Et ideo si diuersi hoīes ad eandẽ artem
ponãtur. ille magis ꝓficiet qui ceteris paribꝫ
amplius delectat̃. Scḋo pncipalit̃ est notã-
dum, ꝙ est triplex delectatio. Delcãtio natu-
ralis, delectatio bestialis, ⁊ delectatio rõnal̃.
Delectatio naturalis: est sine qua natura hũa
na esse nõ potest. Sicut est illa delcãtio quaz
homo habet in cibo: ⁊ potu: ⁊ somno sibi ɔue
niente, que q̃dem delcãtio pctm̄ nõ est si non
excedat regulam rõnis Vñ aristo. vij. ethi. di
cit. Delcãtionũ q̃dam sunt ncãrie, q̃dam vo-
lũtarie ⁊ ex electione. Necessarie sunt cibi et
potus ad ɔseruatõem indiuidui, ⁊ venereoꝝ
ad ɔseruatõem spēi. Volũtarie delcãtiones
sũt: sicut victorie: honor: ⁊ diuitie Jn h̄ aũt de
lectatõnis genere nõ pōt ɔtiuue delctãri ẜm
aristo. x. ethi. ca. v. Tũ q2 aīa nõ pt̄ ɔtinue o-
perari, ⁊ nulla delcãtio ē sine opatiõe aīe. Tũ
q2 delcãtio ɔtinuata circa vnũ generat sibi fa-
stidiũ. Si vo sit circa diuersa: circa nullũ ē ꝑ-
fecta. Vñ docet aristo. ꝙ qñ delcãmur i vno
vehemẽter. ꝑ tũc nõ attẽdim᷒ alia. sicut dicit
ipe. Amãtes fistulas nõ attẽdũt sermonibꝫ q̃
dicũtur eis. Delcãbilis᷒ ei alteꝝ repellit. Sed
si remisse in aliq̃ delectemur possum᷒ sil̃ attẽ-
dere ad alia. Sic qui vidẽt in theatris male a-
gonizãtes pũt sil̃ comedere legumia. x. ethi.
ca. vij. Et ista delcãtio nõ est naturalis delcã-
tio hoīs: cum hõ appetat ɔtinuo ⁊ ꝑpetuo de
lectari. q̃lis delcãtio nunq̃ᵹ habebit̃ nisi in vi
sione dei, qñ tota aīa ⁊ sil̃ ⁊ sp adimplebit̃ gau
dio. Juxta illud ps̄. Adimplebis me leticia
cũ vultu tu tuo dc. in dex. tua vsq; in finẽ Se
cũda delcãtio ē bestialis: ⁊ ē turpissima delcã
tio et exprobrabil̃ sic̃ dic̃ Aristo. iij. ethi. ca. v.
q2 hoīes tali delcãtiõi nõ vtũtur ẜm ꝙ hoīes
sed ẜm ꝙ aīalia sunt. Sic̃ narrat ibi de q̃daz
qui petijt guttur habere longũ sicut ē guttur
gruis. Delcãtiones vero circa tactũ maxime
inducũt bestialitatẽ: ⁊ faciũt hoīem brutalem
q2 nõ sunt hoīs ẜm ꝙ hõ. sed ꝓueniũt vl̃ ex cor
ruptõne ɔplexionis, vel ex mala assuefactiõe
viuendi. Prouer. iiij. Ne delecteris in semitis
imploꝝ, neq; tibi placeat maloꝝ via Tertia
delcãtio est rõnalis que ɔsistit in ɔtemplatõe
veritatis. Sed cũ eadez delcãtio placeat vni:
⁊ displiceat alteri, querit̃ qualis delcãtio de-
beat dici delcãtio hoīs. Ad hoc rñdet Arist.
x. ethi. ꝙ sicut si q̃reret̃ de saporibꝫ q̃d dulce
sit et q̃d amaruz. q2 qḋ sanus dicit dulce, infir
mus dicit amaꝝ, dicendũ esset ꝙ illud est dul
ce qḋ sanus dicit esse dulce: nõ qḋ infirmus.
Eodẽ mõ dḋm ꝙ illa est delcãtio hũana quã
ṽtuosus et bonus iudicat hoīs delcãtionem
sed nõ illam quã corruptus ⁊ mal᷒. Alie vero
delcãtiones nõ sunt delcãtiones simpliciter,
sed delcãtiones ẜm q̃d. Vñ sunt inaturales
brutales ⁊ egritudines, De q̃libet dicit. Esa.
lxvj. Jn abomĩationibꝫ aīa coꝝ delectata est.
Sed delectabile simpl̃r est illud in quo san᷒
moraliter. i. ṽtuosus delectat̃. Jn ps̄. Jn via
testimonioꝝ. t. dc. sim. sic in o. diuitijs

Lectio. CXVI

Per aũt eram in

geniosus: ⁊ sortit᷒ suz aīam bonam
Et cũ eēm magis bon᷒: veni ad cor
pus incoīnq̃natũ. Et vt sciui qm̄ alit̃ nõ pos-
sem eē ɔtinẽs nisi ds̄ det. Et h̄ ipm̄ erat sũma
sapiã: scire cui᷒ eēt h̄ donũ, adij dñm ⁊ depca-
tus suz illũ: ⁊ dixi ex totis pcordijs meis. Sic
in pncipio hui᷒ capli dctm̄ fuit. Salomõ in
isto caplo de sapiã ⁊ seipo q̃ndã fingit pabo-
lã ponẽs seipm loco cuiusdã amatoris arden
tissimi cũ sapiã q̃si cum q̃dã ṽgine nobilissiã
ɔtracturus. Vtit̃ aũt ista fictõne ad oñden-
dam amoris vehemẽtiã quã habuit ad sapiẽ-
tiam acq̃rendã, q2 inter tales ꝑsonas cõiter a
mor ardẽtissim᷒ inuenit̃. Quatuor aũt solet iu-
uenis ɔtracturus facere. Primo em̄ ɔsiderat
ɔditiões ꝑsone cũ qua ꝓponit ɔtrahere. Se
cũdo dotẽ ⁊ diuitias q̃s pōt cũ ea recipe Ter
tio sui ꝑpius ɔditiões examiñat an possit puelle
ɔgruere. Quarto deliberat quõ eã a parẽtibꝫ
et amicis possit petere ⁊ hře Juxta ista q̃tuor
Salomõ q̃tuor facit in isto caplo. Naz pmo
oñdit sapiam esse mirabilit̃ amabilẽ ⁊ g̃rosaz
Scḋo ostendit ipius dotẽ fore desiderabilez
et pciosam. Tertio declarat sui ꝑpius ɔditio-
nem fore spectabilẽ ⁊ ṽtuosam. Quarto ostẽ-
dit dat orem puelle habere nobilitatẽ venera

bilem ꝛ glosam. Et sm ista capl'in fuit diuisu
in q̃tuor. In pncipio de duab' ꝯditionib' est
expeditu: ꝛ de duab' scbis exequet in hodier-
na lec̃one. Et sm hoc lra diuis' in duas ptes
Nã primo ostendit suã pro ꝯditoẽ fore spe
ctabilẽ ꝛ v̄tuosam vt merito dignus appareat
tanta spõsa. Scdo ostẽdit datorẽ puelle ha
bere nobilitatẽ venerabilẽ ꝛ glosam: a q̃ ipsa
puella amicabilit' est petẽda. Scda ps ibi Et
vt sciui. Circa pmũ duo facit. pmo ostendit se
habilem aptum vel idoneũ ad ꝯtrahendũ cũ
ipa sapia ex speciositate v̄tutũ naturaliũ. Se
cũdo ostẽdit hoc idẽ ex copiositate v̄tutũ mo-
raliũ. Scda pars ibi. Cum eẽm magis bon'
Dicit g sic. Puer autẽ eram ingeniosus ꝛ sor-
titus sum aiam bonã. Ubi reddit se esse ꝯmẽ
dabilẽ ex trib'. A corpali mũdicia, puer eram
Ab intellectuali peritia, ingeniosus. A supna
turali iusticia, ꝛ sortitus sum aiam bonã. Aia
eñi nõ est pfecte bona nisi p grãm ꝛ charitatẽ
qua debito mõ ordinat' in deum. Uñ Berñ.
de li. arbi. Bona est aia i vniuersitate: melior
in suo genere, optima ex sui ordinatiõe. Est aũt
hec ordinatio oĩmoda ꝯuersio volũtatis i de
um: et ex se tota volũtaria deuotaq; subiectio

B

Ideo aũt dicit. Sortitus sum aiam bonam:
nõ q a casu ad bonitatẽ deuenerit, sed qꝛ pri-
mam grãm nullus p̃t promereri. Nã cũ oĩe
meritũ sit ex grã. Si pma grã caderet sub me
rito: pmã grãm pcederet grã. Et ideo de' spõ
te dat hõi pmaꝫ grãm. hõi inq; se ad grãm di
sponenti dispõne naturali: ꝛ nõ pbenti obicẽ
gratie p malũ vsum liberi arbitrij. Licet aũt
ante pmam grãm reqratur dispositio ꝯueni-
ens. Illã tñ nõ meret' grãm merito condigni,
sed congrui tñ. Et ideo dic̃. sortitus suꝫ ani-
mã bonã. Colo. j. Grãs agentes deo pri qui
nos dignos fecit in partẽ sortis sanctoꝝ. So
lent eñi que forte dant' diuitus dari, sicut dic̃
Aug'. x. sup Geñ. ad lrãm. ca. xxij. vbi istã lit-
terã sic exponit. Puer erã ingeniosus Sequi
tur in lra. Et cũ esset magis bon'. ꝛc. vbi Sa
lomõ loq̃tur p tpe sue iuuẽtutis, dic̃ se fuisse
g̃rosuꝫ p tpe sue iuuẽtutis, nõ solũ in natura-
lib', sꝫ etiã i moralib', vñ dic̃ sic. Et cũ eẽꝫ ma
gis bon', supple q̃ igeniosus. i. cũ magꝫ p̃emi
neret in me bonitas moralis q̃ bonitas natu
ralis ingenij. Ueni pficiendo ꝯtinue tñe pre
ceteris tpis: ad corpus coinq̃natũ. i. attigi ad
tantã pfectõem v̄tutũ moraliũ q corpus meũ
s̃uaui incoinq̃natum a passionib' vitioꝝ. Et
hec dicũtur p statu suo. Primo qñ in sua iu-
uentute legit' deo placuisse. iij. Regum. iij. Di
lexit dominũ Salomõ ambulãs in p̃ceptis
dauid patris sui. Conseq̃nter ponit in littera

Salomõ modũ petendi istam puellã: vicꝫ sa
pientiã sibi dari in vxorẽ. ꝛ hoc a deo, qꝛ Jac.
pmo. Si q̃s vestrũ indiget sapia: postulet eaꝫ
a dño deo: qui dat oibus abũdant' ꝛ nõ ipro-
perat Et dicit sic, Et vt sciui, qm aliter nõ pos
sem esse ꝯtinens nisi deus det. tãgit spẽaliter
bonũ ꝯtinentie qꝛ ipa est recta via ad sapiam
Jac. iij. Sapia que de sursum est pmũ q̃dem
pudica est. Et hoc ipm erat sũma sapia vide-
licꝫ scire cui' eẽt donũ h̃ Adij ad dominũ ꝛ de
p̃catus sum p ipa obtinenda: ꝛ dixi ex totis p̃
cordijs meis. i. ex pfundo cordis mei nõ ex sũ
mitate labioꝝ. In ps. De pfundis clamaui
ad te dñe. Precordia sm Papiã sunt loca vi-
cina cordi: eo q ibi sit pncipiũ motus ꝛ cogi-
tationis. ꝛ declinat' pluraliter. caretq; vocabu
lo singulari. Isid. de sũmo bono. li. j. Quid p
dest strepit' labioꝝ vbi cor est mutũ. Sic eñi
vox sine modulatoe est quasi vox porcoꝝ. sic o
ratio sine deuotõne est, quasi mugit' boũ. Et
in eodẽ. Oratio inq̃t cordis nõ labioꝝ. neq; eĩ
verba dep̃cantis deus intendit: sed orãtis cor
aspicit. Melius est cũ silentio orare in corde:
sine sono vocis: q̃ so.o verbo sine intuitu mẽ
tis. Joh. iiij. Ueri adoratores adorabũt prẽm
in spũ et veritate. Notandũ q multi appetũt
segniter castitatẽ ꝛ nõ ex totis p̃cordijs. Sic
de seipõ miserabilit' ꝯfitet' Aug'. viij. ꝯfes. ca.
vij. Ego inq̃t adolescens miser in exordio ipi
us adolescentie petierã a te castitatẽ, et dixi.
Da mihi castitatẽ ꝛ ꝯtinẽtiã: sꝫ no. i mõ. time-
bã. n. ne cito exaudires ꝛ sanares a morbo cõ
cupiscẽtie: quã malebã expleri potius q̃ extin

C

gui. Puer inq̃t etiã ingeniosus Nota q tria
bonũ ingeniũ ꝯstituũt, tria bonũ ingeniũ ostẽ
dũt, et tria bonũ ingeniũ corrũpũt. Pria tria
sunt memoria, intelligẽtia. ꝛ volutas. Uñ au
gust. n'. x. de tri. ca. xj. In his trib' inspici so-
lent etiã ingenia puuloꝝ. vniuimoi p̃terã in-
dolẽ. Quãto q̃ppe tenaci' ꝛ facili' puer memi
nit q̃ntoq; acuti' intelligit ꝛ studet ardẽti': tã
to est ꝛ laudabilioris ingenij. Dicit Aug'. vñ
illa ingenia q̃ studiose applicare nõ possunt: li
cet acuta sint forsassis ꝛ alpa: laudabilia tñ, nõ
sunt sm eũ. Est eñi studiũ sicut dicit Hugo
didas. li. iij. animi assidua ꝛ vehemẽs applica-
tio ad aliq̃d agendũ: ꝛ cum sũma volũtate oc-
cupatio Per quẽ vero modũ studere dꝫ bo-
nũ ingeniu docet prudenter. Macrobi'. li. j.
saturnaliũ in pncipio. ꝛ vult dicere, q sicut a-
pes colligũt de diuers' florib' cib um suũ. ꝛ in
mel ꝓprio labore ꝯuertũt: ita studens circa il-
lud in quo studet aliquã opatione habere de
bet: vel abbreuiare vel, aliter ordinare: quia a
lias nõ transibit in ingeniũ: sed in mẽoriam.

Dicit ergo pmo sic. Qr in corpe nostro videmus sine vlla opatone nostra facere naturaz alimenta q accepim⁹: q̄diu in sua q̄litate pseuerent z solida innatāt: malo stomacho oneri sunt: z cū deinū mutata sunt in vires: z sanguinem trāseūt. Idem in his q̄bus alūtur ingenia pstemus vt quecūq3 hausim⁹ nō patiamur integra esse ne aliena sint: sed in q̄ndam digestionē coquentur. alioq̄n in memoriā ire possunt nō in ingeniū. Idem dicit Seneca. ad Lucillū. epl'a. lxxxviij. de verbo ad ṽbum fere. Sed q̄ntam diligentiā habēt homines ad exercitandū corpa sua: isti ad luctaz. isti ad pugnam: alii ad cursum. alij ad saltum. alij ad ludum. alij ad bellum. z q̄ pauci curant suū exercere ingeniū in ad discendis bonis moribus vehementer plāgit. Seneca epl'a. lxxxj. Cogito inq̄t q̄ multa corpora exerceant ingenia q̄ pauci: q̄ntum ad spectaculū lusoris fiat cōcursus. quanta sit circa bonas artes sollicitudo. q̄ imbecilli animo sunt quoꝝ laceratos humeros miramur. Hec ergo tria: bonū ingeniū ɔstituūt. memoria. intelligentia. z voluntas. Scd'o tria sunt q̄ bonū ingeniū ostendunt. Illud eñi est bonū ingeniū qd' nouit eligere veritatē. abijcere vanitatem. z ꝑuipendere loquacitatē. De pmo ostendit aristo. vij ethi. Bonū inquit ingeniū ẜm veritatem est bene posse eligere veꝝ z fugere falsum. Et si ħ sit veꝝ in speculatiuis: multomagis est veruz in moralibus. Unde si illa sūt bona ingenia: que multū falsum z fallacijs plenū fugiunt et peligunt viam christi. In psalmo. Viā veritatis elegi. Hoc est signuz boni ingenij. Primuz vicz eligere veritatē. Scd'm signū boni ingenij est abijcere vanitatē. Non eñi omē ingenium subtile est bonū. sed solidum ingenium quia nihil magis est infructuosum q̄ subtilitas quādo sola est. Uñ Petrus rauanenẜ in sermone. Odibilius nihil est subtilitate vbi sola est subtilitas. Quid eñ pdest in illis expēdere dies suos: q̄ nec domi: nec militie: nec in foro: nec in claustro: nec in curia: nec in eccl'ia: nec alicui psunt nisi dūtaxat in scholis. Seneca loq̄ns ad Lucillū. Quid est inq̄t acuti⁹ arista z in quo est vtilis. Tale est inq̄t ingenium qd' sola subtilitate lasciuiēs nulla in se residet grauitate. Hec Petrus rauaneñ. Nota dictuz Symōis de mepham. Cantuarienẜ. archiepš. Ita inquit valent in vrbe nō in orbe: loquens de subtilitatib⁹ q̄stionū. Et ideo nos qui xp̄iani sumus q̄s demones infestant vt ad vitia attrahant: q̄bus mors ɔtinue cōminatẜ vt auferat: opibus ṽtuosis studere debemus curiosẜ omissis. Iuxta illud qd' monet Seneca epl'a. xvj. Demēs oībus viderer: si cū saxa in munimentū muroꝝ senes z femine cōgererēt: cum iuuētus infra portas armatas signū corruptiōis expectaret. cuz hostilia ī portis tela vibrarent: z ipm solū sub fossionib⁹ et cuniculis tremeret: sederē ociosus: z hm̄oi q̄stiūculas ponerē. Quod nō pdidisti habes: cornua nō pdidisti. ergo cornua habes. Nunquid tibi demens videar si istis impēdo operam: z nūc obsideo. Quid agam Mors me sequitur. vita fugit. aduersus hec doce me aliq̄d. Effice vt ego mortē nō timeā: z vita me effugiat. Tertiū signuz boni ingenij: est ꝑuipēdere loquacitatē z copiā excessiuā verboꝝ. vñ Aug⁹. in sūma pspeti. ca. cxvj. Bonoꝝ ingenioꝝ clara ē indoles: in ṽbis diligentium: verum amare nō verba. Quid eñ pdest clauis aurea si aperire qd' volum⁹ nō pōt. Aut quid obest lignea: si hoc pōt: q̄n nihil q̄rimus nisi aperire qd' clausum est. Sic ergo tria sunt q̄ bonū ingeniū ostendūt. Tertio tria sunt que ingeniū bonum corrūpunt. Nimia leuitas. ꝑuersa volūtas. z lasciua voluptas. Leuitas q̄ animi z dissolutio spectaculoꝝ z ludoꝝ secularium corrūpunt ingeniū. sicut dicit beatus Aug⁹. vj. confessionū. c. vij. Secūdo corrumpit bonum ingeniū ꝑuersa voluntas. Unde dicit Augustin⁹ de moribus eccl'ie: ad Manich. li. ij. ca. iij. Scio quosdā esse qui q̄ bono ingenio vtcūq3 ista videant. mala tamē voluntate ipm quoq3 ingeniuz sunt amissuri.

Tertio corrūpit bonum ingeniū lasciua voluptas. Unde Seneca in plogo. j. lib. declama. Nihil tam mortiferꝝ ingenijs q̄ luxuria ē Quātum eñ ingenia hoīm corrūpantẜ lasciuia z corpore ɔsequenter ibidem plangendo declarat. Torpent inquit ingenia desidiose iuuentutis nec vllius honeste rei labore vigilatur. Sōnus languorq3 ac somno z languore corpoꝝ. malaꝝ reruz industria inuasit animos cantandi saltādiq3 obscena studia: effeminatos tenent: capillū frangere z ad muliebres blanditias extenuare vocē: mollitie corpis certare cū feminis z imūdicijs nostroꝝ adolescētium specimē est. Quis equalium vestroꝝ loq̄tur ibi Seneca filijs suis trib⁹ Senece. Mele. et Nouato. Quis inquit equaliū vestroꝝ. q̄s dicā satis ingeniosus. q̄s satis studiosus. imo q̄s satis vir ē. emolliti eneruesq3 ꝗ nati sunt in vita manēt expugn̄atores aliene pudicitie negligētes sue

Caplm. IX. Lectio CXVII

Eus patrum no

stroꝝ vel meoꝝ: z dn̄e miscdie q̄ fe-

cisti oīa ṽbo tuo: ꝛ sapīa tua cōstituisti hoīem
vt dn̄aret creature tue: q̄ a te facta est: vt dispo
nat orbem terraꝝ in equitate ꝛ iusticia: ꝛ in di
rectione cordis iudiciū iudicet. Postq̄ꝫ salo
mon declarauit ꝙ sapiam q̄ est ver⁹ dei cultus
acq̄rere nō potuit nisi illā a deo petendo ꝑ in
stātiā sūme deuotōnis. In isto caplō ꝯñter ex
planat formā ꝛ seriē sue supplicationis quam
deo ꝓposuit pro sapīa acq̄renda. In hac autē
supplicatōnis enarratōne duo facit. Nā pmo
ostendit diuinā excellentiā. Scdō allegat hu
manā indigentiā, scdā ps ibi. Quis em̄ hoim.
Et ista duo alternatī facit. vsqꝫ ad fineꝫ caplī.
qꝛ aliqñ supplicat. aliqñ ratōeꝫ allegat quare
exaudiri debeat. Circa pmū duo facit. Primo
captat diuinā beniuolentiā. Scdō ꝓponit sue
petitōnis sententiam. Secūda pars ibi. Da

A mihi sediū tuarum. Circa pncipium in ca-
ptando beniuolentiā diuine maiestatis extol
lit deum in tribus, ex clementia, ex potentia.
et ex sapientia, sicut patet in littera. Unde di-
cit sic. Deus patꝝ nostroꝝ. Quādo parentes
hominis seruierūt alicui magno: talis homo
familiarius ꝛ ꝯfidenti⁹ a tali dño postulat il-
lud quo indiget. Bonus etiā domin⁹ adop-
tat filios bene sibi fuientiū. Et sō qꝛ pīes illi
ex q̄bus descēderat salomō: deo bene fuierāt
sicut Abraam Isaac Jacob ꝛ Dauid. Ideo
hic pmo allegat dicens. Deus patꝝ nostroꝝ
et domie misericordie qui liberaliter dās mi-
sericordiam, qui fecisti oīa verbo tuo. i. filio
tuo. Johis. j. Oīa ꝑ ipm facta sunt. Ul' ver
bo tuo. i. ita faciliter fecisti oīa sicut hō loq-
tur verbum suū. In ps. Dixit et facta sunt.
Qui ꝛ sapientia tua constituisti hominē, qua
si dicat: licet omnia creaueris sapienter, quia
oīa in sapientia fecisti: tamē in creatōne ho
minis maxime relucet sapientia tua. In qua
imaginem tuam posuisti. Genef pmo. Facia
mus hominē ad imaginem ꝛ siꝉitudinem no-
stram. In quo etiam totius mūdi quodāmo
do reperitur imago, vnde ꝛ minor mūdus ap
pellatur. Istum autē hoīem creasti ad tria. scꝫ
ad dominādum ꝑ potentiam, ad ordinanduꝫ
per sapientiam: ꝛ ad iudicādum ꝑ clementiaꝫ
vt sic in istis tribus imago dei que est homo
correspondeat ipi deo tanquā suo exemplari,
qui per potentiam, sapientiam: ꝛ clementiam
cūcta gubernat. Dicit ergo. Et sapientia tua
constituisti hoīem vt dominaref creature tue
que a te facta est. Eccl'i. xvij. Posuit timorem
illius sup oēm carnem, ꝛ domiatus est bestia
rum et volatiliū. Et Genef pmo. Crescite et
multiplicamini ꝛ replete terram: ꝛ dñomini
piscibus maris: ꝛ volatilibus celi: ꝛ vniuerſ
animantib⁹ que mouentur sup terram. Se-
cūdo constituit dominus hoīem ad ordinan-
dum ꝑ sapiam: quia sapiētis est ordinare. Uñ
subdit. Ut disponat orbem terraꝝ in eq̄tateꝫ
iusticia. Orbem terraꝝ. i. hoīes qui orbē ter-
re inhabitant. ps. Dñi est terra ꝛ plenitudo e-
ius. Nō solū collatū est nature hūane vt dñe
tur sup creatura ꝑ potentiā: sed disponat hūa
nam ciuilitatē ſm rectā rōem iustis legibus et
statutis. Hoīm em̄ gen us arte ꝛ rōnib⁹ viuit
sic dicit aristo. j. metaph. Tertio ꝯstituit ds
hoīem ad iudicāduꝫ ꝑ clemētiā. Clemētia em̄
debet esse in iudice. vt vicꝫ odiat culpā ꝛ dili-
gat ꝑsonam. Et q̄tum ad hoc dicit Constitui
sti hoīem vt in directōe cordis iudiciū iudicet
id est faciat iudiciū. In directōne inq̄t cordis
nō per calūnias vel cauillatōnes: seu cautelo
sas circūuentiones. Et ꝑ oppositū dicit Pro-
uerb. xxviij. Dux indigens prudētia multos
opprimit ꝑ calūniam. Dñe misericordie. No-
ta ꝙ xp̄s est domin⁹ misericordie ꝓpter tria. s.
ꝓpter hereditariā possessionē, ꝓpter acq̄sitoriā
mercatōem, ꝛ ꝓpter opatoriā causatōnem. De
pmo ptꝫ. ij. Coꝛ. j. Bndict⁹ deus ꝛ pr̄ dñi nr̄i
ihu xp̄i. pr̄ miſcdiaꝝ. Scdm ptꝫ ex redēptiōe
qua suū sanguinē fudit. vt deinceps sicut do-
minus oībus miſcdiam dare possit. In ps.
Qui redemit de interitu vitam tuā: qui coro-
nat te in misericordia. Tertiū ptꝫ. qꝛ ipse fac
et efficit miſcdiam, vbi nulla supperiūt merita.
Uñ sicut fabricator vel artifex esset dñs rei fa
cte totaliter si causaret materiā sicut formam.
Ita christ⁹ est dñs misericordie: qꝛ creator mi
sericordie q̄ facit miſcdiam meritis nō exigen
tib⁹. Et ꝓpter istas tres causas deus dicit di-
ues in misericordia. Eph. ij. Deus aūt qui di
ues est in misericordia ꝓpter nimiā charitateꝫ
suam ꝛc. Surgit aūt in christo mg̃nitudo mi

B sericordie ꝛ ꝓmptitudo ad miserendū ex trib⁹
scꝫ ex naturali ꝓprietate, ex generali potestate
ꝛ ab experimētali necessitate. Primo em̄ sic igni
ꝓprium est calefacere: soli lucere ꝛ illuīare: ita
ꝓpriū est xp̄o misereri. Uñ canit eccl'ia. Deus
cui ꝓpriū est misereri sp̄ ꝛ ꝑcere. Et ideo dicūt
sancti ꝙ deus quasi inuitus punit ꝛ coacte et
tarde. Et sicut homo tarde facit illud qđ inui
tus facit ſm Cryſ. Ita xp̄s tardus ē in puniē
do: ꝛ velox in miserēdo. Et sicut ignis tarde
descēdit: ꝛ cū violētia: qꝛ est ꝯtra naturā ignis
et velociter ascendit. ita xp̄s velocissime mise
ref. et tarde: et cū magna expectatōe punit. Et
ideo dr̄ in ps. ꝙ est lōganimis ꝛ multū miseri
cors. In signū aūt ꝙ cū dolore ꝛ displicentia
pctōres punit. Dicit ꝑ ꝓpham Esa. j. Heu e-
go ꝯsolabor sup hostib⁹ meis ꝛ vindicabor d

inimicis meis. Ubi pponit interiectõem do
lentis. q.d. Cũ dolore ꝛ displicẽtia cõsolabor
me. Uñ sicut nulla res pt pdere suã ppriam
opationẽ totaliť q̃zdiu manet: licet valeat im-
pediri vel retardari ad tpo. Ita nullo mõ ob
liuiscet misereri deus: nec ɔtinebit in ira sua
miscðias suas: imo cuz iratus fueris miscðie
recordabet is. Abachuc. iij. De hac mixtura
miscðie et ire. Greg⁹ sup Ezech. omel. j. pul-
chre declarat: quõ deus qñ irasciť nõ oĩno ira
sciť. sed ineffabili mõ cum ipe culpas pseq̃
tur etiam ptegit peccatores. Ad qd adducit
duas hystorias. Una est de captiuitate decez
tribuũ quã licet deus ordinaret ad correctio-
nem populi: simul tñ eis puidit de pphetis ꝛ
sanctis q̃ eos i illa captiuitate ɔsolarenť. Uñ
dicit sic. Nisi inq̃t iratus esset populũ in cap
tiuitatẽ minime tradidisset. ꝛ si oĩno iratus es
set electos suos cũ illo in captiuitatẽ nõ mit-
teret. Aliã historiã inducit de populo isrl' quõ
missis duodecĩ exploratoribꝰ: decem de eis re
deuntibus populũ ad murmurãdum ɔtra do
minũ puocauerũt intantũ vt dicerent se sedu
ctos. Dominꝰ ergo iratus dicit: q̃ nullus eo-
rum terraz pmissionis intraret. Quo audito
stati ɔpuncti se cũ lachrymis afflixerũt: et ar-
mis accincti parauerũt se ɔtra populũ pliari.
et post lachrymas terrã pmissionis cõquire
re. Quibꝰ dominꝰ p Moysen dicit. Nolite
ascendere neq̃ pugnetis. Non eñ sum vobi
scum ne cadatis coraz inimicis vestris. Qua
in re dicit Greg⁹. pẽsandũ est. si cuz ipis nõ e-
rat: cur dixit ad eos ne ascẽderẽt. Si aũt cum
ipis erat q̃d est qd ait. Nõ eñ suz vobiscũ. Et
rñdet Greg⁹. Mira inq̃t dispẽsatiõe discipli
ne et miscðie: et cuz ipis erat ꝛ cum ipis nõ e-
rat. Cum ipis nõ erat vt vincerent. sed cũ ipis
erat ne ab hostibꝰ perirent. O ineffabilia vi-
scera pietatis: culpas insequiť. et tamẽ peccã-
tes ptegit. ꝛ iratum se indicat. ꝛ tamẽ ab hosti
bus defendit. Sic plerũq̃ paruulo filio deli
quenti irascitur mater. reprehendit. increpat.
et verberat Sed si hunc in preceps ire vbi in
mortis periculũ ruat aspexerit: manũ tendit ꝛ
retinet: et que sic irata verberauerat ac si non
diligeret: sic diligendo retinet: ac si irata non
verberasset. Hec Gregoriꝰ. Et si querať. qs
compellit deũ punire: ꝛ nõ pstare miscðiaz to
taliter liberantẽ a pena ex quo est omĩpotens
Respondet Cryß. Tu inquit peccator q̃ mise
ricordiã nõ desideras. Sicut eñ qui deside-
ranti misericordiã denegat crudelis est. ita q̃
non desideranti misericordiã prestat iniustus
est. Et si queris. quis est homo qui nõ deside
rat misericordiã. Respondet: tu qui pmanes
in peccatis. Desiderare naq̃ misericordiam
dei est cõuerti ad deũ. Ille ergo desiderat mi-
sericordiã dei qui timet iram eius. Qui enim
irã nõ timet: nõ desiderat miscðiam: sed contẽ
nit. Secũdo deus est misericors ex genera-
li potestate. Quãto eñ homo vel bestia natu
raliter est potentia maior. tãto est ad clementi
am pronior. Sicut pz de leone q̃ cuz sit ani
maliũ fortissimꝰ. est tñ in prostratos misericor
dissimus. Homini eñ vel aiali prostrato sibi
naturaliter misereť ꝛ parcit. Iuxta illud. Par
cere pstratis scit nobilis ira leonis. Si etiaz
catulus mordeat leonem: leo non se vindicat
de catulo: sed si catulus mordeat catuluz stati
remordetur ab eo: ꝛ lacerant se inuicez ad mu
tuam vltionẽ. Similiť mulieres quia sunt na
turaliter debiles. crudelissime se vindicãt quã
do possunt. Deus aũt infinitus ẽ in potentia
quia oĩpotens: ideo oĩm misereť. Hec causa
diuine misericordie assignať. infra. xj. ca. Mi
sereris oĩm quia oĩa potes. Et ideo canit eccle
sia. Deus qui oĩpotentiã tuam parcendo ma-
xime et miserando manifestas ꝛc. Si eñ ali
quis hoiẽm regem offendat. extra potentiã su
am se transferre potest exulando ꝛ in regnum
aliud transeũdo. Uel si ipm ɔtẽnens mori nõ
timeat: oẽm potestatem talis regis euacuet.
Non eñ homo habet potestatẽ nisi in corpꝰ:
quod affligi nõ potest anima separata. Sed
isto modo non est de dei potentia: quia ipius
regnum est vbiq̃ in terra: celo: et inferno. In
ps. Si ascendero in celũ tu illic es. si descen-
dero ad infernũ ades. Ipius etiam dominiũ
nõ finitur in morte corporali: quando scz ani-
ma separať a corpore. quia ipe potest corpus
ꝛ aĩam mittere in gehẽnam Unde. ij. Mach.
vj. Manum omĩpotentis dei neq̃ viuus ne
q̃ defunctus effugiam. Tertio deus est mise
ricors pter experimentalẽ necessitatem. Un
de grauitatẽ alicuius morbi deus potest sci-
re tripliciter. scilicet p speculatiõem in libro: p
examinatiõem in signo. ꝛ experientiã in corpo
re proprio. Ille autẽ medicus qui morbũ in-
firmi considerat speculatiue bñ cõprobabiliť
ei cõpatitur. Magis aũt ille qui signa accidẽ
tia ꝛ circũstãtias infirmitatis practicãdo exa
minat. Sed maxime ille infirmo ɔpatitur q̃
morbũ ɔsilem in corpore suo portat. Christꝰ
aũt ante incarnatiõez nostras infirmitates co
gnouit speculatiue in libro sapientie eterne.
Et ideo fuit misericors. in ps. Quõ misereť pa
ter filiorũ. misertus est dñs timentibꝰ se: q̃nĩa
ipse cognouit figmentũ nostrũ. Post incarnati
onẽ aut suã cognouit dñs infirmitates nostras
in sua q̃tidiana ɔuersatiõe qñ factus ẽ medi-

C

cus practicans sanādo infirmos vbiq̄,tūc ei
habuit maiorē cōpassionē ꝛ miscđiam,Tan-
dem quādo tēptatus est:siciuit:esuriuit:occi-
sus est,tūc didicit noscere nostras infirmita-
tes ꝑ experientiā:ꝛ ideo tūc misericors est effe
ctus. Nota tñ ꝙ illa res diceref magna cuius
vna extremitas celum attingeret:ꝛ alia in in-
fernū descēderet q̄ꝫtum ad longitudinē, Jteꝫ
si latitudo eius tāta foret ꝙ tota terrā repleret
etiā duratio ita longa ꝙ in eternū duraret:ta
lis inq̄ꝫ res nō imerito diceref magna hmōi ē
miscđia dei q̄ a celis incipiens filiuꝫ misit:nō
soluꝫ īmōmi:sed vsq̄ꝫ ad infernū:vt inde tole-
ret aīas patꝝ.Jn p̄s. Miscđia tua,mgna est
sup me.ꝛ eru,aīam,m,ex inferno inferiori Se
cūdo totā terrā replet:quia oēm hoīem cuius
cūq̄ꝫ fuerit natōnis aut gentis si ad eum velit
cōuerti:recipit ꝛ acceptat. Jn p̄s. Miscđia
dñi plena ē terra.Tertio hec gratia nō fit,nō
ulter hodie:nec ꝑ duos annos:sed a ꝑncipio
mundi ita fuit:ꝛ sic erit in finem.Jn p̄s, Mi
sericordia eius ab eterno ꝛ vsq̄ꝫ in eternū sup
timētes euꝫ,Et iō signāter dicit p̄s, Misere-
re mei deus ꝓm magnā miscđiam tuā,Et iđo
aplš:dei miscđiam vocat charitatē nimiam.
Eph,ij,Deus inq̄t,q̄ diues est in miscđia:ꝓ-
pter nimiā charitatē qua dilexit nos cuꝫ esse-
mus mortui peccato:ꝯuiuificauit nos in xp̄o
Cui est honor ꝛ gl'ia in secula seculoꝝ.Amē

Lectio. LXVIII.

A mihi sediū tua

rum dñe assistricē sapiam:ꝛ noli me
reprobare a pueris tuis:qm̄ ꝓuus tu
us suꝫ ego ꝛ fili⁹ ancille tue Hō infirmus et
exigui tpis ꝛ minor ad intellectuꝫ iudicij ꝛ le-
gum.Etem̄ si q̄s erit cōsūmatus inter filios
hoīm si ab illo fugerit sapia tua:in nihilū cō-
putabif,Postq̄ꝫ Salomō depcaturus deum
ꝑ sapiētia,impetrāda captauit beniuolētiam
diuinā,Jn hac pte ꝓponit deuote sue petiōis
sententiā,Et circa hoc duo facit.Primo ꝓpo-
nit formā sue supplicatōis.Scđo allegat cau
sam diuine exauditōnis. Scđa ps ibi.Qm̄
seruus tu⁹ sum.Jn petitōne autē sua duo po
nit ad bonā vitam ncāria,vicꝫ diuinam infor
mationē ꝛ diuinam approbatōem,Primū ptī
net ad intellcm̄.Scđm ad volūtatem siue af-
fectum,Petit ergo duo:vicꝫ sufficientiā noti-
cie,ꝛ ꝯplacentiā bone vite Quātum ad pri
muꝫ dicit sic,Da mihi sediū tuaꝝ dñe assistri-
cem sapiam.Quantū ad scđm.Et noli me re-
probare a pueris tuis.Da inq̄t mihi,quia nec
emere possum nec violenter auferre,Prouer.
xvij,Quid ꝓdest diuitias hr̄e stulto cum sapi

entiā emere nō possit Da mihi igif sediū tuaꝝ
assistricē sapiam.i,sapiam scōꝝ angeloꝝ in q̄
bus sedes Juxta illud p̄s,Qui sedes sup che
rubin,Assistricē sapiaꝫ.i,sapiaꝫ q̄ tue maiesta
ti sꝑ assistit,Nō em̄ petiuit sapiaꝫ mūdi:q̄ se-
des ꝑncipū ꝛ pōtificū sꝑ assistit:qꝛ illa stulti-
cia ē apud deū.j.Coꝝ.ij.Sapiaꝫ āt loq̄mur i
ter ꝑfectos,Sapiam āt nō h⁹ seculi neq̄ꝫ ꝑn-
cipū h⁹ seculi q̄ destruif,sꝫ loq̄mur dei sapiaꝫ
in mysterio abscōditā q̄m p̄destinauit ds ꝛc.
Quesiuit ꝰ salomō sapiaꝫ nō hui⁹ seculi:sꝫ sa
pictiā q̄ assistit sedib⁹ dei,Sedes etiā dei dici
pñt aīe deuote in q̄b⁹ xp̄us q̄escit,sup.vij.ca.
Jn aīas scīās se transfert. Et noli reprobare
me a pueris tuis,h̄ est digreme inf pueros tu-
os acceptare,Et noli ꝑmittere vt ꝓpter deme
rita mea sim reprobādus ꝛ exclēdus a cōsor-
tio pueroꝝ tuoꝝ.i,electoꝝ:huīliū:ꝛ ꝑuulorū i
oculis suis Luc.xviij,Sinite ꝑuulos venire
ad me.taliū est ei regnū celoꝝ,Hec ē ꝰ forma
supplicatiōis Sequif allegatio cāe diuine
exauditōis:ꝛ allegat ꝙ de⁹ debet euꝫ fauora-
bilif exaudire,Prio rōne sūpta a pte sui,scđo
rōne sumpta a pte dei,scđa ps ibi.Tu autem
elegisti me regē,A pte aūt sui assignat duplex
motiuū.quoꝝ vnuꝫ ꝓcedit ꝑ moduꝫ iusticie ꝛ
aliud ꝑ moduꝫ miscđie,Primuꝫ est spēalis fa
miliaritas,Scđm naturalis imbecillitas,
Spēalem familiaritatē allegat dicēs Quoni
am ego ꝓuus tu⁹ sum,i,ꝑ fidē ꝛ deuotōem Et
ꝓuos suos vtiles ꝛ necessarios solent homies
fauorabilif exaudire,Johel.ij. Sup seruos
meos ꝛ ancillas meas in dieb⁹ illis effundaꝫ
spm̄ meū,Et nō sum ꝓuus tu⁹ cōducticī⁹ vel
empticī⁹ sed originari⁹.qꝛ nec tibi ꝓuire cepi
de nouo.sꝫ ab vberib⁹ mrīs mee ad h̄ extiti e
ducat⁹,qꝛ filius ancille tue.i.bersabee. Hoc
est ergo dñe:dic salomō:ꝑmū motiuū quare
dign⁹ sum exaudiri a te scꝫ spēalis familiari-
tas,Sed aliud est qđ magis ꝓuocat ad com
passionē ꝛ ad dandū mihi qđ peto ꝑ modum
beneficij ꝛ miscđie:nō autēꝫ ꝑ modum meriti
vel iusticie,vicꝫ naturalis imbecillitas ꝓpter
quā sum impotens ad faciendūꝫ illud qđ de-
beo,Et q̄ꝫtum ad h̄ dicit,Homo infirm⁹ ꝛc.
Ubi ꝑmo allegat impotētiā ex defectu natu-
re,scđo ex defectu gratie Ex defectu nature al
legat impotentiā dupl'r.Primo ex pte corpo
ris,Scđo ex pte aīe,Ex pte corpis dicit,ho-
mo infirm⁹ ꝛ exigui tpis,q.d,Quia dicor hō
et recognosco ꝓpriam vilitatē,hō em̄ dicitur
ab humo,qꝛ infirm⁹ ꝯfiteor fragilitateꝫ.Un̄
dicebat xp̄o Math,xxvj.Spūs q̄dē ꝓmpt⁹
est:caro āt infirma.qꝛ exigui tpis ꝓuideo vite
breuitateꝫ,Job,xiiij, Breues dies hoīs sunt

Et Sap.ij. Exiguū et cū tedio est tēpus vite
nr̄e. Ex pte aūt aīe allegat ignorātiā ꝑ dicēs Et
minor sum ad intellectū iudiciī ⁊ legū
Ista materia iudicioꝝ noticia ⁊ legū quaꝫ de⁹
statuit in eccl'a est necessaria iudici. Leui.xviij
Custodite leges meas atꝗ iudicia q̄ faciēs ho
mo viuet in eis. Ultimo allegat impotētiā ex
defectu grē. qꝛ q̄ntūcūqꝫ homo sit ꝑfectus et
sanct⁹ in sciētijs q̄s pōt acq̄rere ꝑ naturā. si
ne tn̄ grā nihil faciet meritoriū vite eterne Et
ideo dic. Etenī si aliq̄s fuerit ꝯsūmatus. i. ꝑfe
ctus q̄ntum hō pōt ꝑ naturā: si ab illo fugerit
sapientia tua. i. noticia vel fidei tendētis in te
per dilcōn. in nihilū cōputabit. Sap.xiij.
Uani sunt oēs hoīes in q̄bus nō est sapiētia
dei. Et ideo de insipientib⁹ dicit supra. iij. ca.
Et siq̄dem lōge vite erūt: in nihilū ꝯputabū
tur. Noli me reprobare a pueris tuis No
C ta q̄ sancti et deuoti hoīes pueris ꝯpant pro
pter septē pueri ꝯditiones q̄ in istis ꝟsib⁹ cō
tinent. Sūt pueri puri paruiqꝫ parūqꝫ cibant
Currūt letant, cito dant cito pacant. Uel sic.
Sūt pueri ꝑui puri ꝑuo saciati. Conformes
ludūt cito dant cito pacant. Est eīn in puero
inuenire puitatem, puritatē, sobrietatem, con
formitatē, iocūditatē, liberalitatē, ⁊ trāquilli
tatē. Sic moraliter sancti sunt ꝑui contra tu
morē supbie. Puri cōtra fetorē luxurie. So
brij ꝯtra feruorē gule. Cōformes ꝯtra liuorē
inuidie. Iocūdi ꝯtra torporē accidie. Libera
les ꝯtra rigorē auaricie. ⁊ trāquilli ꝯtra feruo
rē iracūdie. Primo dico q̄ sc̄ti sunt ꝑui ꝑ hūi
litatē. Cū eīn porta celestis sit ꝑua ⁊ angusta:
opꝫ ibi volentes intrare ꝑuos fieri. Mathei
xviij. Nisi ꝯuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut ꝑ
uuli nō intrabitis in regnū celoꝝ. ⁊ Luc.xviij
Quicūqꝫ nō accepit regnū dei sicut puer: nō
intrabit i illud. Preciosa iocalia solēt coopiri
crystallo cōiter ꝓpter duo. Primo sic honeste et
secure saluant a puluere ⁊ ab extrinseco tactu
lesiuo. Scdo q̄ sic bn̄ manifestant. Crystall⁹
eī cū sit trāsparēs ꝑmittit spēz rei trāsire ad o
culū, imo auget spēm: ⁊ fac rē appere maioris
q̄ntitatis q̄ꝫ ē. Isto mō moralr q̄ vult ꝟtutes
aliq̄s saluas custodire occultet ⁊ operiet eas
sub hūilitate. Est eī hūilitas sicut crystallus.
qꝛ fuabit ꝟtutes a puluere vaneglie ⁊ tactu si
ue palpatōe laudis hūane: ⁊ in ꝯspectu dei fa
ciet eas appere maioris valoris q̄ꝫ si ꝑ se starēt
sine hūilitate. Per istud mediū ꝑn̄tauit beata
ꝟgo deo suā ꝟginitatē. suā pietatē, ⁊ suā chari
tatē, ita q̄ oīa fuerūt coopta sub crystallo hūi
litatis. Iō signant dicit in suo cantico. Quia
respexit hūilitatē ancille sue. Luc.j. Istud in
gratijs naturalib⁹ et etiā acq̄sitis generaliter
satis ptꝫ. qꝛ q̄libet ꝟtus tāto maior vide
tur q̄ntomagis sub hūilitate ꝯtegit. Si eīn sa
piētia nimis nudat, ꝯn̄dat ꝑ iactantiā: si pulcri
tudo si fortitudo: mīor appet. Et si etiā q̄dlibꝫ
bonū nature min⁹ est gratū hōi, sed qn̄ ꝯiūgi
tur cum hūilitate gratū fit homini: ⁊ acceptū
in tn̄ q̄ ipa etiā supbia appetit humilis appa
rere. Nemo est eīn q̄ supbus velit apparere vl'
videri. vn̄ Bern̄. de xij. gradib⁹ hūilitatis. Glo
riosa res est hūilitas: qua ipa qꝫ supbia palli
are se appetit ne vilescat. Un̄ de Saule legit.
primo Reg.xv. Luz esses puus in oculis tuis
caput in tribub⁹ israel factus es. Propt hūili
tem fuit electus: ⁊ propter supbiam deiectus
Habet ergo puer ꝑuitatem contra tumorē su
perbie. Secūdo habet puritatē contra feto
rem luxurie. Quanto domin⁹ est maior: tanto
maiorem honestatē in seruo suo seruiente req̄
rit. Deus autē maximus dominus est: ⁊ ideo
vult ministros suos esse mūdos et honestos.
In cui⁹ figuram legim⁹. j. Reg.xxj. q̄ cuz da
uid venisset cum socijs ad achymelech sacer
dotem in nobe. ⁊ fames eos vrgeret vehemē
ter. peteretqꝫ Dauid ab achymelech panē pro
se et suis in tanta necessitate. Respōdit sacer
dos. Si mūdi sunt pueri maxime a mulieri
bus manducent. quasi diceret Necessitas nō
habet legē. sed si imūdi eēnt nullo mō eis da
rem. Fetet aūt luxuria nō solum in conspectu
dei ⁊ angeloꝝ bonoꝝ, imo etiā corā q̄busdam
demonib⁹ nobilis nature. Un̄ q̄dam necro
manticus cū demonē more solito inuocasset.
post longam expectatōez ⁊ carminū suoꝝ ter
minationē: tandē apparuit stans a longe vesti
bus obturans nares suos: a quo cum ꝯiura
tor quereret: quare ita tardasset: ⁊ quare ita a
remotis se partibus tenuit. Respondit Fetor
inquit luxurie tue nō ꝑmittit me ad te accede
re. Cognouerat autē meretricē suam clericus
ille parū ante. Et de talibus verificatur illud
Esaie.xxxiiij. De cadaueribus coꝝ ascendit fe
tor Tertio puer habet sobrietatē contra fer
uorem gule. Quādo eīn indiget comedit ⁊ bi
bit ⁊ mensurā naturalē nō excedit. Sic sancti
viri in hoc pueros imitantes: quantū nature
sufficit capiūt. ⁊ tūc tam sanitatē q̄ꝫ sumptus
saluabūt. In cuius signū legimus Daniel.j.
q̄ Daniel et socij sui pueri qui nolebāt come
dere de cibis regis Nabuchodonosor. nec bi
bere de vino eius. sed comederūt legumina ⁊
biberunt aquam: honestiores fuerūt ceteris
pueris chaldeorum. Unde dicitur: post de
cem dies inuenti sunt vultus eorum melio
res et corpulentiores: pre omnibus pueris
qui vescebantur cibo regio. Et pueris, illis

dedit deus sciam ꝛ disciplinā in omi sciencia Et ideo merito compatur sobrietas amethisto. de quo dicit in lapidario, ca, xvj. Hic facilis sculpi ꝯtrarius ebrietati. Carus haberet: si rarior inueniret. Di autē de isto lapide ꝙ pseruat equū gestantis a cespitatōne ꝛ infirmitate. Isto mō moraliter sobrietas est facilis sculpi, quia sobrij facilime docent, ꝛ castigant Similit aīa viri sancti est sicut eques: ꝛ caro sicut equus. Esaie, xxxj. Equi eoꝝ caro. Anima istū equū debet regere ꝛ refrenare, ꝛ interdum vrgere calcaribꝫ. Si vero eques, i, anima, istaꝫ gēmam, i, sobrietatē portauerit: equꝰ id est caro nō perdet sensum, nec cespitabit in via moꝝ, nec cadet sup peccatū: imo corpalez infirmitatē euadet. Seneca, x. declama, dicit ꝙ ideo subito morimur, qꝛ de morbis viuimꝰ Quicq̄d auiū volitat, quicq̄d piscium natat, quicq̄d feraꝝ discurrit nostris sepelitur ventribus. Querit em̄ quare nūc subito moriamur quia nūc morbibus viuimus. Et ad lucillum epl'a, vij. Morbos multos multa fercula fecerūt: innūerabiles morbos nō miraberis, Coquos nūera. De hac materia notabiliter loq̄tur Innocentius de vtilitate ꝯditionis hūane, Initiū inquit vite hoīs panis ꝛ aqua Gulosis autem nō sufficiūt fructus arboꝝ, non grana leguminū, nō radices herbaꝝ, non pisces maris. nō bestie terre, nō aues celi, sed q̄rūtur pigmēta, parant aromata, capiūtur obesa, que studiosissime coquūtur ꝛ laute parant officio ministroꝝ, alius contūdit ꝛ colat: ꝛ alius confundit ꝛ conficit. substantiā vertit in accidens. naturā mutat in artem, vt saturitas transeat in esuriem, reuocet appetitū ad irritādum gulā. nō ad sustentandā naturam. nō ad necessitatē supplendā, sed ad cupiditatē explēdam. Hec ille. Quarto habet puer conformitatē contra liuorē inuidie. Si puer videat nutricem flere statim collachrymat, ꝛ si videat eam ridere mox arridet Isto mō vult deus ꝙ sancti viri in pn̄ti cōpatiātur tribulatis ꝛ euꝫ pficientibꝫ gaudeant, Iuxta doctrinā apl'i ad Rhoma, xij. Gaudere cuꝫ gaudentibꝫ flere cū flentibus, vt sint oībus conformes ꝛ ꝯiuncti per charitatē. Isti figurant p pueros clamantes in templo. O sanna xp̄o. Math, xxj. Soli pueri carentes inuidia digni sunt deuꝫ laudare. Quinto puer habet iocūditatem contra torporem accidie. Iocūditas em̄ cordis facit eos ita mobiles ꝙ currūt: ambulant ꝛ discurrūt et ludūt et nunq̄ꝫ sunt ociosi. Sic sancti in pn̄ti debent esse laboriosi, solliciti, ꝛ semper in aliquo vtili occupati, Iuxta illud Sic fac ꝙ nulla sine fructu transeat hora. Nūc predicando. nūc infirmos nō solum corpe sed et fide leniter informando: vngentes oleo leticie fidei salutaris. Hoꝝ figuram habuit Samuel de quo. j. Regū, j, et. ij, ca, dicitur Puer Samuel ministrabat coram dn̄o statim cum eēt ablactatus. Sexto puer hꝫ liberalitatē contra auaricie rigorē. Puer em̄ libenter dat quicq̄d habet. Isto mō viri sancti liberales debent esse p elemosynaꝝ largitōem. Istos figurabat puer habens quinq̄ꝫ panes hordeaceos et duos pisces, de q̄bus christus satiauit quinq̄ꝫ milia hoīm. Iohis, vj. Et thobias qui cū iunior esset oībus de tribu sua in captiuitate. nihil tn̄ puerile gessit in opere. sed omnia que habere poterat quotidie cōcaptiuis fratribꝫ qui erant ex eius genere impartiuit. Thobie, j. Septimo habet puer tranq̄llitatem contra furorem iracūdie. Puer em̄ non ledit, et si ipe offendat et ledatur statim remittit. Unde pro vno pomo recōciliatur lꝫ fuerit valde offensus. Isto modo sancti remittere tenentur illis qui contra eos delinquūt Nota ꝙ Aristo, iv. Ethicoꝝ. ca, xiij. fm Thomam distinguit tres species iracūdoꝝ. Sūt em̄ q̄dam acuti, q̄dam amari. ꝛ q̄dam difficiles. Acuti dicūtur q̄ velociter irascūtur ꝛ velociter quiescūt. Et istud est optimū quod habent ꝙ non retinent iram in corde celando, sꝫ statim ira sua per aliqua signa manifestant pter velocitatem motus ire, Et ad istam speciem maxime disponūtur colerici, pter subtilitatem colere. Amari dicūtur quoꝝ ira diu pseuerat et eā nunq̄ꝫ ostendūt sed occultāt, ꝛ isti sunt amarissimi in seipis ꝛ etiaꝫ ad alios, ꝛ indigent multo tpe ad hoc ꝙ digerāt iram suā. Et ad hāc iram maxime disponūtur melācolici, pter grossitiem hūorum melācolie. Difficiles sunt qui nunq̄ꝫ cessant ab ira ꝯcepta donec fuerint vindicati. Istas tres spēs vincere debet sanctus p mansuetudinē ꝛ moderātiā rōnis. Primā p modestiā ne sit acutus Secūdam p patiam ne sit amarus. Tertiā p pietatem ne sit difficilis: vt sit puer deo gratus moralis. De q̄ Osee. j. Puer israel ꝛ elegi eū

Lectio. CXIX

Waūt elegisti me

t regē pplo tuo: ꝛ iudicē filioꝝ tuoꝝ ꝛ filiaꝝ tuaꝝ. ꝛ dixisti me edificare templū in mōte sancto tuo, ꝛ in ciuitate habitatōis tue altare: silitudineꝫ tabernaculi scti tui qd̄ prepasti ab initio: tecū sapia tua q̄ nouit opa tua. et q̄ affuit tūc cuꝫ orbē terraꝝ faceres ꝛ sciebat q̄d placitū esset oculis tuis, ꝛ q̄d directuꝫ in pceptis tuis Postq̄ꝫ Salomō supplicauit p sapiē

tia impetrāda ⁊ rōem q̄a deo exaudiri debea-
allegauit sumptā a pte hūane necessitatis. In
hac pte ɔñīter aliam subiūgit rōem ad idē sū-
ptam ex pte diuine bonitatis. Et est rō talis.
Decet diuinam bonitatē pfecte illam ɔsūma
re que pposuit ⁊ incepit. Sed tu pposuisti p e-
lectionē mei q̄ forē rex ⁊ iudex ppli ⁊ edificator
tēpli q̄ sine tua sapīa ɔsūmari nō pñt. g̃ te de-
cet deū mihi dare sapiam. q̄ ista que tu pposui
sti me facturū ɔsūmare possim. Dicit g̃ sic. Tu
elegisti me regē. q.d. nō me ingessi p presum-
ptionē, nec me intrusi p violentā occupatiōez.
Sed tu me elegisti nō sup vnam ciuitatez vel
insulā. sz vt rex sim pp'lo tuo. Vñ. ij. Paral'. j.
vbi ponit hystoria de supplicatōe Salomō. ij.
Quis pt hūc ppl'm tuū q̄ tā grandis ē digne
iudicare. Nō solū elegisti regē pp'lo tuo: sz vo-
luisti me eē iudicē imediatū filiorū tuorū ⁊ filia
rū tuarū. i. tā maiorū q̄ȝ minorū. Scd'o mō non
solū elegisti me in regē ⁊ iudicē: sz in artificē ⁊
edificatorē. vñ dixisti me edificare tēplū in mō
te scō tuo. ij. Reg. vij. Dixit dñs ad Dauid:
Suscitabo semē tuū post te ⁊ ipe edificabit tē
plum nōi meo. Et. j. Paral'. xviij. Salomon
filius tu⁹ edificabit domū meā ⁊ altaria vl' a-
tria mea. Ipm eñi elegi mihi in filiū meum ⁊
ego ero ei in prēm. Tēplū inq̄z in nōie scō tuo
Iste mōs sic dicūt hebrei fuit ille mōs in quo
abraā voluit imolare filiū suū isaac. Gen. xxij.
et ibi erexit altare. Et in eodē loco fuit postea
altare tēpli. de quo h̄ sub dit. Et in ciuitate ha
bitatōnis tue altare. Hec ciuitas fuit hier'lm
de qua in ps. Hyer'lm q̄ edificat' vt ciuitas.
Altare dico hñs silitudinem tabernaculi tui
sancti ab initio. i. tale altare iustissime facere:
quale fuit altare tabernaculi Moysi ab ini-
tio. i. ab antiquo. hec tu deus pater ordinasti
de me: ⁊ tecū sapīa tua. i. filius tuus q̄ sapien-
tia nouit opera tua creatōnis recreatōnis et
glorificatōnis. de q̄bus Abacuc. iij. Consi-
deraui opa tua ⁊ expaui. Que q̄dez sapientia
affuit tūc cū orbem terrarū faceres creando de
nihilo. Et sciebat. q̄d placitū esset in ocul' tuis
circa gen⁹ hūanum. ⁊ q̄d directum in p̄ceptis
tuis. i. quib' preceptis voluisti hoiem dirige-
re in teipm sicut in finem suū. Oritur hic du-
B bitatio lr̄alis. An electores p̄latorum teneā-
tur eligere meliorem. Et videtur q̄ nō. q2 de-
cretalis dicit. Sufficit eligere bonum, nec est
necesse eligere meliorez. Ad oppositū videtur
iiij. Reg. x. Eligite meliorem de filiis dñi ve
stri ⁊ ponite sup solium pr̄is sui. Dicendū est,
q̄ non semp ille q̄ est melior simplr̄ est melior
ad plationem. Ille eñi inter homīes est sim-
pliciter melior qui est charitate pfectior. Vn

de aug⁹. in encheridion. Quanto charitas in
quocūq̄z maior est: tanto melior est in quo est.
Cum eñi querit vtrum quisq̄z sit homo bon⁹
nō querit quid credat aut quid speret. sed q̄d
amet. Contingit autē frequenter q̄ illi qui est
pfectissimus in charitate multa deficiāt que
necessaria sunt prelato: puta sciētia: valitudo
corporis ⁊ hmōi. Electio autem eorū que sunt
ad finem: debet fieri sm̄ ɔditionem finis. ⁊ iō
dicendum q̄ electores quicūq̄z talem eligere
tenentur qui sit melior ad statum illuz cui per
elcōem puidere tenent. nō aūt tenent eligere
meliorē. Per h̄ pz ad argumēta: q2 decretalis
intelligit de simplr̄ meliore. vñ vult decretal'
dicere q̄ nō tenent eligere meliorē ad illū sta-
tum: sed sufficit eligere bonū. ⁊ ppter hoc est e-
lectio cassanda. nec decretalis informat cōsciē-
tiam electorū. sed iudicium publicū. Auctori-
tas ad oppositū intelligit de meliore ad talem
finem. Oritur hic dubitatio lr̄alis scd'a. An
melius sit habere reges p electōem q̄ȝ p here-
ditariam successionē. Et hāc monet Aristo.
tertio politi. ⁊ arguit q̄ nō p generatōem siue
p hereditariam successionē. quia ɔtingit fre-
quenter filiuz boni regis esse malum. Qui
antē destrueret cōitatem. Si vero dicatur q̄
pater puidens filium malum: daret alteri re-
gimen qui esset bonus. dicit Aristo. q̄ nō est
credibile. imo difficile esset ⁊ quasi supra na-
turam humanam. quia cum traderet regnum
magis dilecto. ⁊ filius est quasi alter ipe: mīca-
rium videtur q̄ traderet illud filio. Istaz que-
stionem nō soluit Aristo. Sed dicūt exposi-
tores q̄ melius est p se loquendo ⁊ simplr̄ cō-
tinuare regnum p electōem: quia tūc sp potest
virtuosus regere. p accidens tñ melius est, in
casu ɔtinuare regnū p generis successionem.
Primo ppter discordiam ⁊ dissensionem eli-
gentiū. Scd'o ppter ɔsuetudinem dñandi in
vna domo. Tertio q̄ equali sibi nullus vult
subijci de facili. ⁊ iō mutatio regni est piculo-
sa p elcōnem paci cōicatis. sed h̄ est p accidēs.
Si eñi essent oēs rōnabiles ⁊ habētes zeluz
reipublice: melius esset, regi p elcōem cōicatē
ab vna psona: q̄ȝ p successionē nature. Aliam
mouet ibidem q̄stionē de potentia regis ⁊ q̄-
rit q̄nta debet esse. Rñdit: q̄ opz regis poten-
tiā esse tantā q̄ sit maior q̄ȝ alicui⁹ vni⁹. ⁊ ma-
ior q̄ȝ quorūdā plurū de illa cōitate. debet tñ
esse minor q̄ȝ potētia multitudinis. Aliam
soluit ibidem de rege ⁊ est. An melius sit regi
optia lege vel optio rege. Dicit, optimo rege:
q2 impossibile ē legē excogitare q̄ nō indigeat
applicatōne interptatōne ⁊ dispēsatōne: q̄ ab
optimo rege fieri possunt. Tu aūt elegisti me

regē ꝓplo tuo: ⁊ iudicē filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiaꝝ tua-
rū. Ex ista auctoritate informat̄ pnceps q̄libꝫ
⁊ p̄latus circa statū suū q̄ttuor ꝯsiderare. vicꝫ
ꝙ nō sit imissus p intrusionē. ꝙ nō sit remissus
p dissilanonē. ꝙ nō sit neglector culparum. et
ꝙ nō sit acceptor ꝑsonarum. Primo ꝯside-
ret p̄latus siue p̄nceps ꝙ non sit imissus p in-
trusionem: sed vt vere posset dicere deo. Tu
elegisti me. Forma autem p̄latoꝝ eligendorū
est ipse christus in tribus. scꝫ in sua ꝯceptōne:
natiuitate: ⁊ ꝯuersatōne: Fuit eīn conceptus
spūssancti coopatiōe. Natus sine matris cor-
ruptōne. Cōuersatus in mundo sine ambitō-
ne ac peccati opatione. Unde qn̄ populꝰ ele-
git eum in regē fugit ⁊ renuit rex fieri Joh. vj.
Isto mō q̄ debet intrare ad statū p̄lature de-
bet ꝯcipi in mētibꝫ electoꝝ p spūssancti inspi-
ratōem, nō p ꝯspiratōeꝫ dissolutoꝝ. Debꝫ na-
sci de mr̄e q̄ est ꝯgregatio, siue caplm. cui de-
bet p̄esse sine corruptōe, ita ꝙ nec sit corrupta
p̄ce vel p̄cio: vel minꝰ potentū. Debꝫ ergo sic
electus ducere statū suū sine ambitōe. vt vellet
si possit ex corde fugere ⁊ deuotus obedire: vt
deus possit sibi dicere illud Esaie. xliiij. No-
li timere serue meꝰ iacob. ⁊ rectissime quē elegi.
Sꝫ timendū est ꝙ nōnulli eligūtur ꝓpter car-
nales affectōnes: q̄dam ꝓpter mūdiales posses-
siones: ⁊ q̄dam ꝓpter curiales interpositōnes.
Cōsiderāt nōnulli electores: nō q̄s melior vi-
ta: clarior scīa ⁊ fama celebrior: sꝫ q̄ velit eē in
bn̄ficijs ⁊ subuētionibꝫ vtilior: q̄s velit minus
vitā suā emēdare: q̄s velit crimina dissimulare.
Cōsiderāt alij: q̄s est in rebꝫ locupletior, in be-
neficijs pinguior: in expēsis ꝓfusior: in cōui-
uijs lautior: in ociosa familia mltiplicior. Alij
q̄s ē regi ⁊ regalibꝫ gratior ⁊ acceptior, q̄s pa-
rentū generositate nobilior. q̄s mūdane vani-
tate habilior ⁊ visitatior inuenit̄. Isti nō eligūt
p spm̄ scm̄: sꝫ p spm̄ neq̄. Cōtra q̄s adduci pt
illud. iiij. Reg. x. Eligite meliorē ⁊ eū q̄ vobis
placuerit de filijs dn̄i vri ⁊ ponite eū sup soli-
um p̄ris sui. Nota ꝙ p̄mittit meliorē ⁊ eū q̄
vobis placuerit de filijs dn̄i vri. in signū ꝙ boni-
tas grāꝝ nō acceptio ꝑsonaꝝ dꝫ esse cā quare
vobis placeat. At fert̄ q̄ndā dixisse regi. Lodo-
uico q̄renti. Cur nō fiūt miracula p epōs ⁊ p̄-
latos moderni tpis. sic olim fiebāt in p̄mitiua
ecclīa. Dn̄e inq̄t: olim tpe p̄mitiuo electōnes
epoꝝ et p̄latoꝝ, fiebāt p spm̄ sanctū, cuius ē fa-
cere miracula: mō fiūt p reges ⁊ p̄ncipes qui
miracula facere nō possunt. Scd̄o ꝯsideret
p̄latus vel p̄nceps ꝙ nō sit remissus p dissila-
tionē, q2 electꝰ in regē. Rex eīa regēdo dī, ⁊ est
nomē tā honoris q̄ȝ oneris. Tenet̄ eīn exēplū a-
lijs p̄bere, p̄bitatis moral. vt dicat cū Gedeo-

ne. Judic. vij. ca. Qd̄ me videritis facere: facite.
Plꝰ eīn mouēt egregia facta p̄ncipis q̄ȝ iusta
impia. De iulio cesare dī. ꝙ nūq̄ȝ dixit milit-
ibus suis: ite sꝫ venite. Un̄. j. Reg. xij. Consti-
tui vobis regē. ⁊ rex gdītur an̄ vos. Narrat sex-
tus iuliꝰ stratogematō. li. iiij. c. v. ꝺ q̄dā duce
q̄ vocabat̄ pesticorꝰ, h cū īterogatꝰ esset a mi-
litibꝫ. q̄d impareret: dixit vt se īmitarēt ⁊ nihil a-
liud. ⁊ arrepto signo p̄mus hostes inuasit. Ta-
lis dꝫ esse rn̄sio boni p̄lati vt possit dicere cuꝫ
aplo. Imitatores mei estote ⁊ obſuate eos q̄
ita ambulāt: sic habetis formā nrām. ad Phil.
iij. Trogus valeriꝰ. li. vij. narrat. ꝙ arguꝰ rex
macedonū moriēs reliquit filiū puulū. Cōti-
git macedones interim ꝯtra illiricos bellare
⁊ vinci. q̄ statim se recolligētes regē suū pueꝝ
in cunis iacentē ante aciē posuerūt. ⁊ sic eos vi-
cerūt. ondētes macedonibꝫ regē defuisse nō vir-
tutē. Moralr̄ p̄ntia p̄lati sp iuuat subditos
Tertio ꝯsideret p̄latꝰ ne sit neglector culpaꝝ
in inq̄rēdo: discutiēdo ⁊ puniēdo: q2 ē electꝰ in
iudicē. Tu aūt elegisti me i iudicē. ⁊c. Dic̄ phs
j. ethi. Qd̄ vnusquisq̄ȝ ē bonus iudex eoꝝ que
cognoscit. Et iō ad bonū iudiciū dandū req-
ritur inq̄sitio ⁊ cognitio. ne homo ꝓcedat ex in-
certis suspitōnibꝫ ex vna parte. ⁊ ex alia parte
debet homo inq̄rere ne mala surrepant ⁊ au-
geantur p defectum correctōnis. Cum vero
crimina sint cognita: continuo si possibile est
sint correcta p iudicem q̄ debet esse sicut iustū
aīatum. sicut dī. v. ethi. vt mens sua tota sit a
iusticia occupata. Et ideo populꝰ accedit ad
iudicē sicut ad iusticiam aīatam vt in oibus red-
dat qd̄ iustum est. Un̄ Eccl. vij. Noli querere
fieri iudex nisi valeas virtute irrūpere iniqui-
tates. Hugo de sancto victore in li. suo de. xij.
abusionibꝫ claustri. dic̄ ꝙ tres sunt species vl
modi negligentiū p̄latorum. Quidā sunt qui
bene viuūt ⁊ subiectos male viuere pmittūt.
quidā sunt q̄ male viuūt ⁊ subditos suos be-
ne viuere cogunt. q̄dam sunt q̄ male viuūt et
subditos male viuere volūt. Quidā sunt qui
bene viuūt et subditos male viuere pmittūt:
exēplo ꝓcedūt: sꝫ nō increpādo delinquūt. Li-
cet eīn bn̄ viuāt: nēe tn̄ est vt de grege sibi cō-
misso dn̄o gregis rōem reddāt. Illi vero qui
male viuūt et subiectos bn̄ viuere cogunt. er-
rātes reuocāt, sꝫ reges et fortes occidūt: reuo-
cāt ꝓbis: occidūt exēplis. De tertia spē nō opꝫ
facere mentionē. Hec Hugo. Quarto infor-
mat̄ iudex et p̄nceps ne sit acceptor ꝑsonaruꝫ
cū dic̄. Filioꝝ tuoꝝ et filiaꝝ tuaꝝ. i. electꝰ sum
in regē et iudicē: tā maioꝝ q̄ȝ minoꝝ: tā simplici-
um q̄ȝ ꝑfectoꝝ. filioꝝ inq̄t tuoꝝ. i. electꝰ suꝫ vt
iudicē ꝓplm tuū: nō sicut ſuos meos vl rusti-

cos: sed sicut filios gubnando vt sim eis loco tui pri, nō tyrānus. Bern. sup Can. Discite subditos mres vos esse debere nō dños: studere magis amari debere q̄ metui. Et si interdū seueritate opus sit: pīa sit nō tyrānica. mres fouendo et pres corrigendo vos exhibeatis Suspēdite pbera: pducite vbera. pectora lacte pinguescāt, nō typo supbie turgescāt. hec Bern. Et ideo sicut dicit bonus platus Joh. in canonica sua. Maiorem in vobis nō habeo grām q̄ vt audio filios meos in veritate ambulātes. etc. Lectio. CXX

Mitte eam de celis

sanctis tuis et a sede mgnitudinis tue vt mecū sit et mecū laboret: vt sciā quid acceptū sit apud te. Posita supplicatiōe deuota p sapia impetrāda. et allegata rōne tā ex pte dei q̄ ex pte Salomonis Hic iterato redit ad ptinuatōem sue petitōnis. Et circa hec tria facit. Primo petit q̄ sapia detur sibi liberalit. Scdo innuit q̄ intēdit p eā regi generaliter. Tertio pbat q̄ ipa possit eā bn̄ regere moraliter. Scda ps ibi. vt mecū sit Tertia ibi Scit em̄ oia illa. Circa pmū dic sic. Mitte illā. i. sapientiā que ē fides infusa opans p dilcōem. de celis sanctis tuis. i. de celo empyreo qd inhabitare pncipalit crederis: licet omi loco vbiq̄ assis. Sicut em̄ dic aristo. pmo de celo. fm oēs antiq̄s. celū est locus dei. et qd ei celo nec veterascet nec mutat nec alterat. sed hz vitā in secula seculor. Et a sede magnitudinis tue figurata locutio est. Loquit em̄ de deo modo humano: cū tn̄ sit sine quantitate magnus, et sine q̄litate bonus. et sine situ psidens. vt dic aug. v. de tri. ca. iiij. Per sedem ergo mgnitudinis nihil aliud intelligit nisi quies vel trāquillitas dei oipotentis q̄ vniuersa disponit. Sapie. xij. Tu aūt dñator ꝟtutis cū trāq̄llitate iudicas. Scdo oñdit ad qd istā sapiaz tātū optat. et dic vt p eā regat gnālit: et pficiat essendo agēdo et pgnoscēdo. Vn̄ subdit Vt mecū sit. q̄tū ad pmū. j. Cor. xv. Gra dei sū id qd sū. Et mecū laboret. Quātū ad scdm. j. Cor. xv. Abūdantius illis oibus laborauī: nō ego: sz gra dei mecū. Vt sciā quid acceptū sit apud te. Quātū ad tertiū. Et h duplr. s. dei bn̄placitū pgnoscendo: et me eidē pformando Vt mecū sit et mecū laboret. Notādū est q̄ si pmus parēs in statu inocētie pstitisset: oēs eius posteri sine labore meruissent. Perfecta em̄ fuisset obediētia carnis ad spm̄. Vn̄ sicut celū mouetur sine fatigatōe et labore eo q̄ suo motori nō resistit. Ita corpus tūc ab aīa sine labore motum fuisset. Jā ꝟo nec cogitare de aliq̄ diu possumus sine labore corpis. et a mlto fortiori nec loq̄ possumus nec moueri. In ps. Existiabā vt cognoscerē h labor est an̄ me. In tantū autē versa est in pria nr̄a conditio vt q̄ nati fuissemus ad q̄etem si pctm̄ nō esset: generalit et q̄si naturalit nascimur ad laborem. Dicit Job Hō ad laborem nascit, et auis ad volandum. Job. v. Sicut aūt pegrinus veniēs ad pcurssus viar eligere pōt p quā velit āmbulare: n ullā tn̄ ibit sine labore. Ita hō positus in hac vita mltas vias viuēdi inueit: in diuitijs et paupertate, et honore: et ꝟuitute, i delitijs et miserijs sed nullā accipiet in q̄ magnū laborē nō inueniet. Si diues eē voluerit: in diuitijs pgregādis: pseruādis: et dispēsandis: ncārio laborabit. Eccl. xxxj. Laborabit diues in pgregatōe substātie. Et statim seq̄tur. Laborabit paup i diminutōne victus. Et sic discurrendo vbiq̄ laborē reperiet. qm̄ hec fuit penitētia toti humano generi iniūcta. Gen̄. iij. Maledicta terra in ope tuo: in laborib comedes ex ea oibus dieb vite tue. Laborare ergo debemus in vita pn̄ti virilit et ꝟtuose. pter tria. vicz propt pueniētiā pmissi tpis. pter penitentiaz cōmissi sceleris. et pter vebementiā pmissi muneris Primo dico. laborare debemus in pn̄ti nō quiescere. nō ociari. pter pueniētiā pmissi tpis Tēpus em̄ quo viuimus et eternitas vite future sic cōpātur ad inuicē: sicut vigilia pcedēs et festū sequens. In vigilijs em̄ solēnitatū solent hoīes laborare feruenter et diu. vn̄ in talib vigilijs faciūt agricole altā noctē. In diebus ꝟo festiuis indulgere solent cōiter q̄eti et solatio. Isto mō moraliter nūc est vigilia in q̄ ieiunijs et laborib nos dare debemus. j. Petri v. Sobrij estote, et vigilate. Et. ij. Cor. vj. In oibus exhibeamus nosmetipos sic dei ministros. in laborib. in vigilijs. et in ieiunijs mltis. Sz cras in vita futura erit festuz et solēnitas sempitna. Et iō tūc vacabimus gaudio: leticia et q̄ete. Apoc. xiiij. Bti mortui qui i dño moriūtur, āmō iā dic spūs vt req̄escāt a laborib suis. Vn̄ Hiero. in q̄dā epla. Nullus labor durus: nullū tps videri dz longū. q̄ glia eternitatis acq̄rit. Sic oino fatuus eēt q̄ in vigilia oib laborātib et sudātib ociosus foret, et i festo laboraret qn̄ oēs gauderēt et q̄escerent. Sic fatuus esset q̄ in pn̄ti vita q̄etē acceptaret in q̄ xps et oēs scn̄ qui nos pcesserūt laborib et penitētijs se dederūt. et sibi in futuro laborē ppetuū thesaurizaret. in ps. Laborabit i eternū et viuet adhuc in finē. Scdo tenemur laborib ꝟtuosis insistere pter pniam pmissi sceleris Magna ei gra foret si dñs remitteret rustico ppetuā ꝟuitutē p labore vnius diei: et meri

to deberet ille rustic⁹ tali dic laborare dilige-
tissime. Moraliter ois peccator fuitutl ppe-
tue ꝯdd[ic]it q̃n peccat. Johis. viij. Ois q̃ facit
pctm̃ fuus ē pcti. Pro hac fuitute pcti in ppe
tuū laborare dcret i iferno: vt dcn̄ ē. nisi sacra
mētū penitētie mediaret. p qđ pena etna i pe-
nā tpalē ꝯmutaret. Justū est ꝙ quelibꝫ q̃ pec-
cauerit dieb⁹ vite istius fortiter laborare ꝓpter
pniāꝫ ꝯmissi sceler̄. Exēplo pphe q̃ ait. Labo
raui in gemitu meo lauab o p singlas noctes
lectū meū lachrymis meis stratū meū rigabo
Hoīes q̃ aīose laborant cito patiūtur sudorē
Ita deuoti in labore pñie cito irrigant sudo-
re lachrymaꝝ ꝯtritōnis Dic aristo. de pbleu.
parte. xiij. pbleu. xxiij. ꝙ qñ plorātes lachry-
mas emittim⁹ lachryme sunt calide. qñ āt do
lētes oculos ex aliq̃ infirmitate emittim⁹ la-
chrymas. lachryme ille sunt frigide: Et h⁹ cāꝫ
assignat talē. Indigestū ē frigidū. digestuꝫ ꝓo
calidū. Dolētiū āt oculos lachryma ē indige-
sta ꝓpter qđ ꝛ frigida. ꝓpter qđ ꝛ mediciꝫ signū
putāt eē matie egritudinis frigidos sudores.
Calidos āt ecōtrario bone alterationis. Et h⁹
subiūgit cām. Cū q̃dā fuerit supfluitas mita
in oclo nō pt interi⁹ calidū illaꝫ digerere: q̃re
nēce est frigidā eē. qñ āt pauca supfluitas ē: tūc
calor vincit. q̃re tūc lachryme sūt calide. Fiūt
aūt ex supfluitatib⁹ egritudinea hmōi. Mo-
raliter loq̃ndo: inter penitētes ē diuersitas. qꝛ a
liq̃ ꝯuertūtur ex caritate ꝛ amore iusticie. cari
tas āt ignis ē. Et iō istoꝝ lachryme sūt bn̄ di-
geste calore caritati̇̄. ꝛ istoꝝ sudores sūt calidi
et signāt sanitatē. Alij āt videnť penitētes ꝛ at
terūtur mag̃ ꝙ̄ ꝯterant. Recogitāt ei penā i-
fernalē quā peccādo meruerūt. ꝛ ex hn̄ timoreꝫ
ꝯcipiūt q̃ timore ducti lachrymas frigidas ꝛ
sudores frigidos faciūt. qꝛ ꝯfessionē frigidaꝫ
faciūt de penis timore pene nō amore iusticie.
Sic penituit anthioch⁹. ij. Machab. ix. Ora
bat scelest⁹ dñm a q̃ nō erat misericordiā ꝯsecutu-
rus. Sic iudas pnia ductus retulit triginta
argēteos dicēs. Peccaui. tradēs sanguinē iu
stū. Math. xxvij. Ista ē ꝯfessio frigida p timo
rē ꝛ desparōēꝫ. Et iō signū ē mgne infirmitaꝫ
Isti sic laborātes licite dicere pñt illud Luce
v. Per totā noctē laborātes nihil cepim⁹. Ta
les nō fuerūt lachryme petri Mat. xxvj. Nec
lachryme marie mḡdalene Luc. vij. Tertio
laborare debem⁹ in pñti p opa meritoria pro
pter vehementiā pmissi muner̄. Cōsideratio
eīm mercedis accēdit amorē laboris. Isto mō
psuadēdi laborē ꝟtutis vtiť Boeti⁹ vel phia
loq̃ns Boetio iiij. de ꝯso. Metro. vlt. Ubi i-
ducit exemplū triū viroꝝ illustriū: q̃ labores
maiōs p ꝟtute ꝛ glīa tpali sustinuerunt. vicꝫ

Agamēnonis Ulyxis ꝛ Hercul. q̃ꝝ pm⁹ bel
lo decēnali troiā deuastauit: p summa picula.
Scđs poliphemū gigātē monoculū q̃ oēs so
cios deuorauerat: p sūmā audaciā interimit.
Terti⁹ hercules q̃ duros labores sustinuit.
De q̃ dr: Herculē duri celebrāt labores. Ille
cētauros domuit supbos. ꝛc. q̃ h nō ponā Et
tādē dic sic. Ultim⁹ celū labor irreflexo Su-
stulit collo: pcliūq rursus Ultimi celū meruit
laboris Et enarratiꝫ istiꝫ exēplis dic sic Ite nūc
fortes vbi celsa mḡni. Duc exēpli via: cur iner
tes Terga nudatiꝫ, supata tellus, Sidera do
nat Uult dicere Uos q̃ ꝟtuosi ꝛ fortes eē vul
tis: ite ad celū p viā ꝟtutiꝫ q̃ cū sit via excelsi est
via mḡni exēpli. qꝛ milti ꝛ mḡni ābulāt p eā q̃
añ vos fuerūt. Et iđo via excelsa mḡni exēpli
ducit vos. Cur inertes terga nudatiꝫ. q̃si mise
ri fugiētes de pllo: ꝛ perētib⁹ ab hostib⁹ mise-
ricordiā. Ecce q̃les merces vob pmittiť. Su
perata tell⁹ sydera donat. h est dcm̄. Habeatiꝫ
vos sic in terra ꝙ victores sitis ꝛ snp sydera e
rit in ppetuū merces vr̄a. Et h est qđ dr Sa
piē. iij. Bonoꝝ laboꝝ glosus ē fruct⁹ Et i ps
Labores manuū tuaꝝ qꝛ māducab btūs es ꝛ
bn̄ tibi erit. De hac btitudine loq̃tur Bern̄. i
q̃dā smone dicēs. O btā regio padisi. O btā
regio deliciaꝝ ad quā suspiro de valle lachry
maꝝ vbi sapia sine ignōrātia. vbi mēoria sine ob
liuiōe. vbi intellect⁹ sine errore. vbi rō sine ob
scuritate fulgebit. Bti q̃ ibi habitāt dicentes
cū ps. Bti q̃ habitāt i domo tua dñe i secla se
culoꝝ laudabūt te   Lectio CXXI.

Citeni omnia illa

scit ꝛ itelligit: ꝛ deducet me i opib⁹ meis
sobrie ꝛ custodiet me i sua potentia
Et erūt accepta opa mea: ꝛ disponā pplm tuū
iuste. ꝛ ero dign⁹ sediū pris mei. Postq̃ salo-
mō declarauit ꝙ p sapētiā quā optauit inten
debat se regere moraliť oi bonitate. Hic ośn̄-
dit ꝙ eadē sapia h cōferre potuit gn̄aliť ex p-
pria ptāte: ꝛ p ꝯñs potuit eū facere ꝟtuosuꝫ p
fecte. Hui⁹ g ptātis. pmo ponit pbatōēꝫ Se
cūdo ex h infert q̃ndā ꝯclusionē. Scđa pars
ibi. Et ero dign⁹. Circa pmū. talē ponit rō
nem. Illud pt hoīem pfecte facere ꝟtuosum
qđ ꝯfert hoī sciam. prudentiā ꝛ potentiā ꝛ eti
am facit deo acceptū ꝛ sibi subiectis pficuū. sꝫ
talis est sapia quā peto a deo. dicit Salomō.
ergo p ipsam potero me regere ꝟtuose in oib⁹.
Minorē ergo hui⁹ rōnis ponit in q̃ꝫ pti-
culis narrās de sapia ꝙ ipa ē doctrix p sciam
ductrix p prudētiā. defensatrix p potētiā. me-
diatrix p amicitiā. moderatrix p iusticiā. Quā
tū ad pmū dicit sic. Scit ei illa. i. sapia oia et

intelligit. Apud aristo. inter sciam et intellectũ
hec est dĩa. qr scia est habit⁹ ꝯclusionis demõ
strate. Vñ nihil ꝓprie dĩ sciri apud eũ stricte
loq̃ndo scia nisi qð põt demõstratiue ꝓbari.
Et iõ facere scire cadit in diffinitõe demõstra
tionis, sicut pꝫ ꝑmo posterioꝝ. Intellect⁹ ve
ro ꝓprie loquẽdo est habit⁹ ꝯgnitiu⁹ ꝑncipio
rũ et ꝓpositionũ que ꝓbari nõ possunt. Vñ a-
risto. vj. ethi. Intellect⁹ est ꝑncipioꝝ quoꝝ nõ
est ars neqꝫ scia neqꝫ prudẽtia, qr scia ẽ demõ-
strabiliũ. Ars ꝟo et prudentia ꝯtingẽtiũ. Si
ne igit̃ loq̃mur de ꝑncipijs siue ꝯclusionibus
sapia scit. i. scire facit. oĩa. i. oĩa necessaria ad sa
lutem. Sic eñi loquitur saluator de spũsctõ.
Joh. xvj. Cũ autẽ venerit ille spũs veritatis:
docebit vos oẽm veritatẽ. Glo. supple ñcariã
ad salutẽ. Est aũt sapĩa doctrix ꝑ sciam Sap.
viij. Doctrix est eñi disciplinẽ dei et electrix o-
peꝝ illius. Scðo sapiẽtia est doctrix ꝑ prudẽ
tiam Est eñi prudentia recta rõ agibiliũ Vñ
ad prudentẽ ꝑtinet bñ ꝯsiliari circa totã vitã
hois et bene eligere, qr sine prudẽtia null⁹ põt
habere ꝟtutem moralẽ. sicut docet aristo. vj e-
thicoꝝ. Et q̃ntum ad hͦ dicit Salomõ de sapi
entia. Deducet me inq̃t in opibus meis sobe
id ẽ mẽsurate ꝭm mẽsurã recte rõnis. Dĩ autẽ
sobrius a se et bria, q̃si secum hñs briam. id est
mensurã, et ebrius quasi extra briã. Tertio
sapĩa est defensatrix ꝑ potentiã. Et q̃ntum ad
hoc subdit. Et custodiet me in sua potentia
ab oĩ aduersitate, vꝫ ne vitiose succũbam
In ꝑ s. Domin⁹ custodit te ab oĩ malo.
Quarto sapĩa est mediatrix ꝑ amicitiam. Et
q̃ntum ad hͦ subdit. Et erũt accepta opa mea,
Istud ꝓprie facit homini xp̃s q̃ est sapiẽtia dei
patris, Nam ꝑ meritũ xp̃i oĩa opera nostra
bona fiũt deo accepta. ad Tytũ. ij. Dedit se-
metipm ꝑ nobis vt nos redimeret ab oĩ ini
q̃tate, et mũdaret sibi ꝓplm acceptabilẽ bono-
rũ opm sectatorẽ. Quinto sapĩa est modera-
trix ꝑ iusticiã. Facit eñi hoiẽ iuste regere sub
iectos. Et q̃ntũ ad hoc subiũgit sic. Disponã
ꝓplm tuũ iuste Notãter dĩc ꝓplm tuũ nõ meũ
Qñ hoies bene viuũt tũc dñs vocat eos po-
pulũ suũ, qñ male: tũc sunt populi hominum
Vñ deus legit̃ signãter dixisse Moysi. Exo.
xxxij. qñ filij israel fecerãt sibi vitulũ ꝯflatilẽ
Moyse existente cum dño in mõte, vade de-
scẽde peccauit ꝓpls tuus quẽ eduxi de terra e-
gypti. Qñ vero hoies bñ se hñt tũc sunt ꝓpli
dei, In ꝑs. Attẽdite populi me⁹ legem meã
inclinate aures vestras in verba oris mei. Fi-
naliter ĝ in lr̃a infert Salomõ ex his oibus
ꝯclusionem istam. Et ero dignus sedium pa-
tris mei, quasi diceret, Si sic mihi concesseris

sapientiã quã imploro, ero dignus regia se-
de quã tenuit pater meus dauid in regno pre
senti et sedibus patris mei ꝑ remũerationem
futuram in regno celesti Deducet me in ope
ribus meis sobrie. Notandum est: q̃ triplex
in scriptura sacra inuenitur sobrietas necessa
ria virtuoso. Debet eñi virtuosus habere ta-
lem vt sit scientia sine ꝑsumptõne in pte intel
lectiua: vt sit cõtinentia sine dissolutõne in ꝑ-
te sensitiua, vt sit abstinentia sine ingurgitati
one in parte nutritiua. Primo ergo necessa-
ria est virtuoso sobrietas in scientialibus vt sit
scientia sine ꝑsumptõne. Et hãc suadet apls
Rhomano. xij. Dico eñi ꝑ gratiã que data est
mihi oibus qui sunt inter vos nõ plus sape-
re q̃ꝫ oportet, sed sapere ad sobrietatẽ. Sene-
ca ad Lucillũ. eplã. xxv. et est vltima ad Lu-
cillum, Plus scire velle: q̃ꝫ sit satis. intẽperan
tie genus est, Et eplã. xix. dicit sic. Quẽadmo
dum aliaꝝ reꝝ: ita lr̃arum intẽpantia labo-
ramus: nõ vite sed sobole discimus. Non fa-
ciũt iste doctrine bonos sed doctos. Et sub-
dit. Paucis satis eñi est. i. contingũt ad men-
tem bonã pacis vel litteris. Hui⁹ autẽ sobrie
tatis contrariũ est ebrietas ꝑsumptõnis qua
aliquis sententiã sui proprij sensus nimis ap
probat et eã prepõderat sentẽtijs melioꝝ. Ta
lis autẽ ꝑsumptuosi hois signa docet Berñ.
libro suo de. xij. gradibus humilitatis. Et lo-
quit̃ de monacho ꝑsumptuoso dicens. Pri-
mus inq̃t in ꝯuentu residet: in ꝯsilijs ꝑm⁹ re
spõdet: nõ vocatus accedit: nõ iussus se intro
mittit: reordinat ordinata: reficit facta: q̃cq̃d
ipe nõ fecit: aut nõ ordinauit: aut nõ recte fecit
nec pulcre estimat ordinatũ. Judicat iudican
tes: ꝑiudicat iudicaturis. Hec ibi. Hmõi con
ditões docet aristo. vij. ethi. ca. xiij. vbi dicit
q̃ q̃dam sũt nimis imansiui ꝓprie opiõi et sũt
ita pertinaces q̃ nullo mõ a suis opiõibus auel-
lũtur. Et tales vocat ibidẽ grece ischyrono-
mes ab ischyros qð est fortis, et gnome qð est
cognitio, q̃si fortiter sue opiõni vel ꝯgnitiõni
intẽdentes. Et istis attribuit q̃tuor ꝯditões
Primo q̃ se hñt ad ꝯtinentẽ sicut ꝓdigus ad
liberalẽ, et audax ad fortẽ. Cõtinẽs eñi apud
aristo. vocat̃ q̃ ꝯtra oẽs passiones manet fix⁹
in ꝟtute ꝭm rectã rõem sp̃ imobilis, Ischyro
nomõ aũt hoc hꝫ tm̃ de ꝯtinente qð manet i-
mobilis et imobiliter adheret. Hoc autẽ nõ
est ꝟtuosũ ꝭm se. sed qñ fit ꝭm rectã rõem. vñ
sicut ꝓdigus excedit liberalẽ, qr dat plus q̃ꝫ
oportet, Ita iste ꝑsumptuosus excedit ꝯstãtẽ
ꝟtuosẽ quẽ vocat phs ꝯtinẽtẽ: qr adheret pl⁹
q̃ꝫ oportet sensui suo ꝓprio. Scðo dicit arist.
de talibus q̃ sunt indisciplinati qr nolũt ab ali

quo instrui. Tertio sunt agrestes q̄ cum ꝓ
velint sequi ꝓpriū sensuz, nō pñt de facili ꝯmo
rari cū alijs hoīb᷑: ⁊ necesse hñt fieri sollicitarij
⁊ paꝝ cōicātes cū alijs. Oīs em̄ hō q̄ vult a-
micabiliter cū alijs ꝯuersari: dꝫ se eis multi-
pliciter ꝯformare. Vñ cū alexāder regnū ꝑsa
rum eēt adeptus. stati relicta forma macedo-
nū in habitu ⁊ vestitu ꝯformauit se persis: vt
sic eoꝝ beniuolentiā captaret. Oīnis em̄ sin-
gularis fit eoīpo odiosus. Et iðo bñ dīc̄ Sa
lustius sic̄ Albert⁹. iiij. politi. recitat istos ver
sus Cōsulo quisquis eris q̄ pacis federa q̄ris
Cōsonus esto lupis cū q̄bus esse cupis. Hec
est ģ sobrietas ꝑmo mō dicta scīa sine ꝑsump
tione in ꝑte intellectiua. Scða est ꝯtinentia
sine dissolutōe in ꝑte sensitiua: ⁊ ista sobrietas
est ordiata modestia sensuū exterioꝝ. vt nihil
vage mentis appareat. nihil libidinosuz sꝫ to-
tum sit religiosuz. Et hui⁹ ꝯtrariū est ebrietas
dissolutōnis q̄ est via insolentis gestus ⁊ or-
nat⁹ in hoīe exteriori. Istā sobrietatē in gestu
moꝝ. Apl's. j. Thymo. ij. notat: vbi dicit sic.
Volo viros orare in omī loco leuātes man⁹
puras sine ira ⁊ disceptatōe. Silr̄ ⁊ mulieres
in habitu ⁊ ornatu cū verecūdia ⁊ sobrietate
De ista sobrietate dicit aug⁹ in regl'a. In om-
nib᷑ morib᷑ vestrī nihil fiat qð cuiq̄ꝫ offendat
aspectū, sed qð vīam deceat scītatē. Et Am-
bro. de officijs. li. iij. dicit sic Sermōes ꝓfera
mus libera iusticia examiatos: vt sit grauitas
in sensu, in ſmone pōdus. atq̄ꝫ in ꝟbis mod⁹.
Tꝑantia cordis hꝫ animi mūdiciam. iusticia
misericordiam: prudētia pacē: fortitudo māsuetu-
dinem. Hec ābro. Ista sobrietate carēt disso-
luti ⁊ voluptuosi iuuenes q̄ꝫdiu sūt sani ⁊ ico
lumes q̄ ꝓpter corpis caliditatē ⁊ animi leui-
tatē infra semetipos nō pñt cōsistere, sed si fe-
bre corripienf ꝑ vnā hebdomadā vl' duas: sta
tim fiūt sobrij saltē ad tꝑs Et iō signāter Eccī
xxxj. di. Infirmitas grauis sobriā fac̄ animā.

D Tertia sobrietas ē abstinētia sine ingurgita
tione in ꝑte nutritiua. Et sic de ea loq̄tur apl's
ꝯñter ad Tytū. ij. Sobrie ⁊ pie ⁊ iuste uiua-
mus in h̄ seculo. Sobrie ad nosmetipos. Iu
ste ad ꝓximos. ⁊ pie ad deū ⁊ sanctos. De hac
sobrietate Greg⁹. omel. xxxvij. Soberas oim
ꝟtutū mr̄ est. Et ecōtra. ebrietas mr̄ oim viti
oꝝ. Hec ē denudatrix oim secretoꝝ. infatua-
trix sensatoꝝ. allegatrix robustoꝝ. ⁊ impatrix
flagitioꝝ. Primo ē denudatrix secretoꝝ. Vñ
Señ. ad Lucillū. ep'la. lxxxiij. Queadmodū
musto ip'a dolia rūpunf, ⁊ oīe qð in imo ia-
cet in sūmā ꝑtē vasis vis caloris eructat, sic vi
no estuāte q̄cq̄d in imo iacet additū, effert ⁊ ꝓ
dit in mediū Et hec ē vna cā q̄re sp̄ealif regib᷑
ꝓhibet vinū q̄ꝝ est celare ꝯsilia. Nihil est em̄
ita ꝑiculosuz reipublice sic̄ ebrietas i rege. A
tali nāq̄ꝫ ꝑncipe vltiones indebite ⁊ ꝓcipites
irrogauf, ꝯsultatōes accepte in iniuriā alioꝝ
incaute reuelanf, ordinatōnes ꝯcesse ⁊ vtiles
reipublice retractanf, Et iðo signanf dī Pro
uerb. xxxj. ⁊ vlt. Noli regib᷑. O Lamuel noli
regib᷑ dare vinū: q̄ nullū secretū est vbi regt
ebrietas Narrat valeri⁹ maxim⁹. li. vj. ca. ij.
ꝙ mulier q̄dā innocēs dānata fuit a philippo
rege macedonū temulento: q̄ ꝓtīe inno cētie
ꝯscia clamauit. Prouocarē inq̄t a rege philip
po ebrio ad eūdem sobriū si eēt. Quo ꝟbo ex-
cussit regi ebrietatē. q̄ cām sobrius diligenter
inspexit, ⁊ mulierez liberā a pena dimisit. In
signū vero ꝙ ebrietas est denudatrix secretoꝝ
legim⁹ Geñ. ix. ꝙ noe ꝑmo plantauit vineā: ⁊
bibens vinū inebriat⁹ est, ⁊ cū postea dormi-
ret iacuit denudat⁹ ⁊ a filio ꝓprio derisus est.
Scðo ebrietas est infatuatrix sensatoꝝ. Vñ
aug⁹. in li. ad sacras ꝟgines. In ebrijs nulla
ratio: nullū gerende vite ꝯsiliū. nō gestoꝝ aut
lectōnū memoria. nec vlla artiū aut industrie
ꝓudentia. Et ideo nullus de sua cōfidat scīa
si ebrietati succūbat. Esa. xxviij. Sacerdos ⁊
ꝓpheta nescierūt pre ebrietate: absorpti sunt
a vino. errauerūt in ebrietate. Et iðo in antiq̄
lege sacerdotib᷑ fuit ꝓhibitū ne biberēt vinū.
qñ ingressuri erant tabernaculū ad ministrā-
dum. Leui. x. Vinū ⁊ oīe qð inebriare pōt ñ
biberis tu et filij tui qñ intrabitis in taberna
culū testimonij. Tertio ebrietas est alligatrix
fortiū vel robustoꝝ. Facit em̄ de hoīe besti-
am. de robusto infirmū. de prudente insanuz.
Exēplum de holoferne fortissimo quē nimia
ebrietate sopitū Judith vidua gladio ꝓprio
interemit. Judith. xiij. Exēplum habem⁹ de
alexādro. de q̄ dicit Señ. ep'la. lxxxiij. ꝙ cum
in tot ꝑlijs inuictū intꝑantia bibēdi deuicit.
⁊ ille Herculane⁹ ac fatal' cyphus submersit.
Propf h̄ philosophi veteres, sic̄ dīc̄ Pap. vi
nū vocabant venenū Sed postq̄ꝫ inuētus ē
virus letiferi succ⁹: hoc vinū: illud venenū di
ctum est. Et infra. Vinū inquit sobrie potatū
sanitatē dat: ⁊ auget. prudentiā: imoderate sū
ptum ad vicia causas ꝑstat. Deus em̄ creatu
ram dedit, abūdantiaꝫ aūt humano arbitrio
reseruauit: vt parsimonia nature eēt in magi-
sterio sobrietatis: abūdantie vitiuz: lapsūq̄ꝫ
temulentiū sibi asscriberet hūana conditio
Quarto ebrietas ē impatrix flagitioꝝ: vt pro-
bat ira: arma ⁊ ictus: libido: verba ⁊ fact⁹, tūc
ardor nimi⁹, pudor null⁹. Exēplum habem⁹
de loth. Geñ. xxj. qui ꝑ ebrietatē cum vtraq̄ꝫ fi
lia ꝯmisit incestū. Exēplum q̄ ad irā de alexā-

dro magno: q̄ Clytū amicū sibi charissimū atq̄ fidelissimū inter epulas cutello transfodit. Et intellecto facinore mori voluit. Voluit ei seipm̄ interficere nisi ab amicis suis p̄uentus fuisset. Rustic⁹ q̄daȝ inebriat⁹ redit domū. et de q̄libet vno qḋ videbat apparebāt sibi duo Considerās ergo duos filios suos: putabat eos eē q̄tuor. Et īponēs vxori qḋ haberet q̄tuor filios. ip̄aq̄ȝ negāte: iussit q̄ se purgaret. ⁊ p̄cipit cultꝝ. h̄ est vomerē afferri ⁊ poni in ignē. ⁊ dixit vxori sue q̄ oīno portaret ferrum ignitū. Illa vtens prudētia feīnea: r̄ndit: q̄ libenter hoc faceret: si tm̄ p̄mo ferrū ignitū sibi traderet. Ille aūt fatuus oīno ignitū ferꝝ accepit in manib⁹ ⁊ excoriauit se p̄essime. ⁊ ad sobrietatē se reduxit ⁊ errorē p̄priū recognouit cōtinuo Et iō signāter dicit de oībus talibus Job. xii. Palpabūt quasi in tenebris ⁊ nō in luce. ⁊ errare eos faciet quasi ebrios

Lectio CXXII.

Quis eni hominū

poterit scire ↄsiliū dei. aut q̄s poterit cogitare q̄d velit de⁹. Cogitatōes em̄ mortaliū timide: ⁊ incerte prouidētie nr̄e. Corp⁹ em̄ qḋ corrūpit aggrauat aīam. ⁊ dep̄mit terrena inhabitatio sensuȝ multa cogitantēȝ Post q̄ȝ Salomō deuote supplicauit deo p̄ sapia impetrāda. ⁊ sue deuotōnis declarauit vtilitatē. In ista p̄te sequēti manifestat sue supplicatōnis necessitatē. Est aūt nc̄itas maxima ad supplicandū deo p̄ sapia qua dirigit ignorātia nr̄a in agendis. Juxta illud. ii. Paralip. xx. Cuȝ ignorem⁹ q̄d agere debeamus: hoc solū habem⁹ residui vt oculos nr̄os dirigamus ad te. Istā ergo ignorantiā nr̄am allegando ostendit hebetudinē nostrā tam in naturalib⁹ q̄ȝ in sup̄naturalib⁹ cognoscēdis. Licet em̄ ex cognitōne creaturaꝝ assurgere possimus aliq̄liter in dei noticiā q̄tū ad multa. vicȝ q̄ potens: bonus: oīpotens ⁊ clemēs est. Juxta illud ad Rhoma. i. Inuisibilia em̄ ip̄ius a creatura mūdi p̄ ea q̄ facta sunt intellcā ↄspiciūtur. tn̄ ad euidenter cognoscendū cōsilia sua et p̄cepta q̄ vult nos s̄uare in hac vita ↄtingere nō possumus sine ip̄ius reuelatōne Et ideo p̄mo ostendit Salomō q̄ntam habemus ad cognoscendū celestia ⁊ sup̄naturalia difficultatē. Et circa hoc duo facit: q̄ p̄mo allegat hominis generalē ignorantiā. Scḋo assignat tante ignorātie cām Scḋa p̄s ibi. cogitatōnes em̄ mortaliū. Quātū ad p̄mū dic̄ sic. Quis em̄ hoīm poterit scire ↄsilium dei. Aut q̄s poterit cogitare q̄d velit deus. quasi diceret. ad hoc q̄ homo consequatur beatitudinem que est vita eterna ⁊ visio supernaturalis diuine essentie: oporter hoīem transire per meritum adimplēdo aliquo modo diuinam volūtatem in p̄ceptis ⁊ consiliis suis. Sed quid deus ↄsulat ⁊ p̄cipiat nō potest homini ↄstare nisi p̄ reuelatōem fidei de credendis ⁊ agendis. ergo hec reuelatio que est vera sapia est homini necessaria. q̄ nullus homo ex sua naturali cognitōne pōt scire consiliū dei: nec quid velit deus Sed sciendū est q̄ iste termin⁹ Cōsiliū est termin⁹ equocus. q̄ aliq̄n̄ inquisitio vni⁹ vel pluriū in reb⁹ dubiis vocat cōsiliū. Et sic loq̄tur aristo. iii. ethi. vbi ostendit q̄ ↄsiliū debet p̄cedere electōem. ⁊ q̄ oē cōsiliabile est eligibile. Et sic loq̄tur Thobias filio suo. Consiliū semp̄ a sapiēte p̄quire. Tobie. iiii. Et Prouer. xi. Salus aūt vbi multa ↄsilia. Alio mō vocat ↄsilium snīa declaratiua alicuius qḋ expedit fieri in incertis. Et sic loquit Ap̄ls. i. Coꝝ. vii. De v̄ginibus aūt p̄ceptis dn̄i non habeo. Consiliū autē do. Tertio mō vocat consiliū p̄suasio ad aliquid agēdum vel omittendū. Quarto mō vocat consilium q̄dcunq̄ȝ arcanū alteri reuelatū Primo modo nō possumus deo attribuere cōsilium p̄prie loquendo: sed metaphorice ⁊ figuratiue loquendo deo more humano. q̄ in deo nullo modo cadit incertitudo vel dubitatio Dam. libro. i. ca. xxii. Non em̄ ↄsiliat deus. ignorātie em̄ est ↄsiliari. Et aristo. iii. ethi. Consiliuȝ est de his que incerta sunt ⁊ nescitur qualiter eueniant. Et p̄ consequēs deo qui est p̄scius futuroꝝ omniū: nō cōuenire nō potest. Secūdo modo deo maxime cōuenit consilium: quia ip̄e maxime in dubiis nos certificare scit Tertio modo etiā sibi ↄuenit: ⁊ sic distinguimus inter precepta ⁊ consilia dei Et quarto modo similiter. Allegata ergo ignorātia humana explanatur cōuenienter nostre ignorātie causa. Et ponitur duplex causa: vicȝ ↄgnoscentis debilitas. ⁊ cognoscendoꝝ subtilitas Secūda cā ponitur ibi Et difficile estimam⁹

B

Circa p̄mum duo facit. quia p̄mo allegat ignorantie cām ex parte anime. Secūdo ex p̄te corporis. ibi. Corpus em̄ quod corrūpitur

Quantū autē ad animā sicut docet Arist. ii Metaph. Intellectus noster se habet ad intelligentias ⁊ ad manifesta in natura. sicut oculus noctue ad lumē solis. Et ideo ad tractādum de his que supra vires nostras sunt debemus esse timidi. Et hoc est qḋ dicit. Cogitationes mortaliū timide. Et iteꝝ ad illa que sunt infra nos circa que op̄amur ⁊ ↄsiliamur frequenter experimur nos decipi. ⁊ aliter deuenire q̄ȝ nos ordinamus. ⁊ ideo nō soluȝ sūt

cogitatõnes nostre infirme in speculatiuis: sꝫ etiam incerte sunt prudentie nostre in practicis. Et ideo docuit nos Jacobus ꝙ locuturi de futuris agibilibꝫ a nobis: semꝑ sub conditione dicamus. Si dominꝰ voluerit, faciemꝰ hoc vel illud. Jacobi. iiij. Ex parte vero corporis duplex surgit difficultas acquirẽdi scientiã de deo ꝛ necessariis ad salutē. Prima: quia corpus infectuꝫ fomite cõcupiscẽtie corrumpit affectum anime, ꝛ facit animã ad surgendum ad spiritualia grauem. Et ideo dic. Corpus quod corrũpitur aggrauat animã. Secũdo quia sollicitudo circa necessaria corporis, ꝛ ista īpalia deprimit sensum hoīs cogitantis multa, ꝛ reddit eum distractum a studio ꝛ scientia acquirẽda. Et iõo subdit. Et deprimit terrena inhabitatio. i. occupatio circa terrena corꝑi necessaria sensum. i. intellectum multa cogitantem. Corpus quod corrũpitur aggrauat animã. Nota ꝙ corpus post peccatum anime alligatur in triplex officiũ. Habet eĩ anima corpus sicut instrumẽtũ in adiutoriũ ad seruiendũ. Secũdo sicut indumentum vel opertoriũ ad se tegendum. Tertio hꝫ anima corpus sicut sibi ꝯiūctum ꝛ datum: sicut detrimentũ vel afflictoriũ ad puniẽdum.

Primo dico ꝙ anima habꝫ corpus sibi cõiūctum sicut instrumẽtum in adiutoriũ ad seruienduꝫ. Unde aristo. j. politico, ait. Animal constat ex anima ꝛ corꝑe, quoꝝ hoc q̃dem ꝑncipalius est a natura scꝫ anima, hoc aũt subiectum: puta corpus. In hoīe aut bene disposito corpus est sicut seruus, ꝛ anima ꝑncipans ꝛ dominãs. Sed in hoī e ꝑestilente corpꝰ dominatur ꝛ anima famulaſ. Est aũt ꝯm eum ibidẽ duplex ꝑncipatus, videlꝫ dispositus siue seruilis. ꝛ politicus siue regalis. Anima eĩ ꝑncipatur corpori ꝑncipatu disposito, ꝛ est talis ꝑncipatus: quãdo subiectũ nõ habet potentiã resistendi ꝑncipanti, sed intellectꝰ principaſ appetitiui politico ꝑncipatu: qꝛ appetitꝰ hꝫ interduꝫ potentiã resistendi ratõni. Patet ergo ꝯm eũ ꝙ corpus naturaliſ est ſuilis conditõnis. ꝛ anima libere. Et quia ſuus delicate nutritus ꝯteruit in dominiũ. Juxta illud Prouer. xxix. Qui delicate a pueritia nutrit seruũ suũ sentiet eũ postea ꝯtumacẽ. Ideo statim a pueritia debet ſuus iste domari. ꝛ in seruitutẽ redegi. Et h̃ satis aduertit apłus quãdo dicit. Castigo corpus meũ ꝛ in ſuitutẽ redigo: ne cũ aliis ꝑdicauerim ipe reprobus efficiar. j. Cor. ix. Seruitꝰ aũt ꝯm iura: si sit occulta impedit matrimoniũ cõtractum cũ libera. Unde si ſuus dicat se ingenuũ: ꝛ contrahit cum libera ꝛ ipa postea ꝑpendit se esse deceptã põt agere ad diuortiũ ꝛ obtinebit. xxix. q. ij. ca. si femina ingenua. Moraliter loq̃ndo Seruus iste: corpus nr̃m vicꝫ. fingit se liberꝝ et nobilẽ, ꝛ iactat totũ mũdum esse suũ ꝛ propter se ordinatũ: ꝛ ideo freq̃ntẽr parificare se ꝑsumit rõni que est dña sua. ꝛ īgerit se ad matrimoniũ per q̃ndam eq̃litatẽ cuꝫ rõne ꝯbendum, sed certe ratio debet aduertere ꝛ ipm repellere sicut nõ marituꝫ suũ. j. Cor. vij. Non eĩ est ſuituti subiectus frater vel soror ī huiusmõi. More ergo ſui debꝫ corpus nr̃m tractari. Quis ãõ sit modus tractãdi seruũ dicit Eccl. xxxiij. Panis ꝛ disciplina ꝛ opus seruo Tria eĩ sibi ꝯueniũt: vicꝫ educatio: qꝛ panis Castigatio qꝛ disciplina. Occupatio: qꝛ opus Educatio sibi debeſ talis temꝑamẽti. ne suꝑbiat ꝛ ne succũbat. Unde Greg. sup Ezech. ij. parte. omel. vij. Si plus corꝑi q̃ꝫ debeamꝰ tribuimꝰ. hostem nutrimꝰ. Et si necessitati eius que debemꝰ nõ reddimus: ipm nostꝝ cõciuem necamꝰ. Hec ille. Ex quo ergo corpus naturaliter ſuus est ꝛ subiectum spiritui: q̃nta vtilitas est huic ſuo ſuire. De hoc Seneca, epła. xiiij. Fateor inquit insitam nobis nostri corꝑis charitatẽ. Fateor nos hmõi gerere tutelam: nõ nego indulgendũ illi: ſuiendum nego. Multis eĩ seruiet qui corꝑi seruit, q̃ pro illo nimiũ timet, qui ad oĩa illud refert. honestũ ei vile est: cui corpus nimis carũ est. Sic ergo ꝑmo corpus spiritui: sicut instrumẽtum in adiutoriũ ad ſuiendũ. Secũdo corpus datum est anime sicut indumentũ vel opertoriũ ad tegendũ. Job. x. Pelle ꝛ carne vestisti me: ossibꝫ ꝛ neruis ꝯpegisti me. De hoc Sene. epła. xciij. Corpus natura vt q̃nãdam vestem aĩo circũdedit ꝛ velamentũ est eius. Quis aũt vnq̃ꝫ vestimẽta estimauit animalia Nec bonũ nec malũ gladiuꝫ vagina faĉ. Ita nec bona corꝑis bonũ hoīem. Hec Seneca.

De indumẽtis aũt ꝛ rebꝫ q̃s deo distribuũt in famulis suis. duo vide. Unũ est qd̃ dñs q̃ dat ãnuatim duplicẽ librataã. vnã pro hyeme. ꝛ aliam ꝑ honestate, sic solet ordinare ꝙ illa librata q̃ seruet ꝑ hyeme fiat de pãno grossiori Illa vero de subtiliori q̃ seruiet ī estate. Moraliter. Totũ tẽpus nostꝝ diuideſ in duas ꝑtes, hyemẽ ꝛ estatem. Hyems est vita ꝑsens. estas erit vita futura. Dominꝰ autẽ noster daturus est nobis duplicẽ libratam, vnã robam accepimus ꝑ hyeme huiꝰ vite. Et iõ est de rudi pãno. Corpus eĩ nostꝝ si mõ aduertimus de turpi materia vel rudi est facta, ꝛ tamen satis sufficit ꝑ hyeme huiꝰ vite. Heb. x. Corpus aũt aptasti mihi. i. aptum dedisti cõueniens tẽpori in quo viuo Secũda librata quã habe

B

bium⁹ in pascate vite future, .i. ī resurrectiõe generali est dep āno subtili. Erit eñ corpus nostrū subtile ɔtra grossicieē. claꝝ ɔtra opacitatē agile ɔtra grauitatē, ꝛ impassibile ɔtra mortalitatē, j. Coꝛ. xv. Seminaꝝ corpus animale surget corpus spirituale. Dat ĝ dñs noster duplicē libꝛatā fm ɔgruētiā tpm diuersoꝝ. Secūdo videmus in istis familiis et curiis q̄ boni armigeri robas duplices ꝑcepturi nō parcūt in hyeme a laboꝛibus, lacerāt robas: nūc in pluuiis, in niuib⁹, in ignib⁹, vbicūq3 dño placuerit. Nō est dicta, q2 sciūt se nouas robas in pascate ꝑcepturos. Cōsimili mō moralit, boni xp̄iani nō parcūt ab opib⁹ pnie corpoꝛib⁹ suis. vigilāt, ieiunāt, ꝛ variis penitētiis lacerāt vel macerāt corp⁹ suū. Et q̄re hoc. Certe q2 nouas robas expectāt in resurrectõe q̄ndo vestienꝰ sp̄us corpoꝛib⁹ suis gliosis. Phil. iij. Saluatorē expectam⁹, dñm nr̄m ihm xp̄m q̄ reformabit corp⁹ humilitatis nostre ɔfiguratum corpori claritatis sue. Item notandū q̄ inter indumēta q̄dam sunt vestes ꝛ arma. q̄dam sunt vestes tantū ꝛ nō arma. In vestib⁹ ꝛ armis fiūt q̄dam signa de picturis ꝛ coloꝛib⁹. Et ɔsueuerūt reges iuuenes ꝛ principes militare in ludis militarib⁹ in armis nō notis. nec in armis que postea debent deferri, sed in armis ignotis ad volūtatem eoꝛū. Quādo aūt tales pncipes exercitiū armoꝝ in talib⁹ ludis dimittūt, tūc solent dari alicui armigero illa arma ɔsiderādo eum in statu militari ꝛ id cedit ad honorē notabilē talis armigeri q̄ possit arma portare dñi sui quib⁹ visus est in sua milicia iuuenili. Moralit, Dñs noster dei filius xp̄s militans in cruce arma habuit de argento albissimo carnis sue q̄nq3 rosis rubeis distincto que sūt q̄nq3 vulnera corpori illi sacro impssa, pnceps iste ludū talem armoꝝ sua resurrectõe dimisit. q2 christus resurgens ex mortuis iā nō moꝛit, mors illi vltra nō dominabit. Rhoma. vj. Sed hōi tanq̄ armigero multū dilecto contulit arma illa ꝛ militē fecit cū domin⁹, vt pz p Aplm. ij. Timoth. ij. Laboꝛa sicut bon⁹ miles christi. Et honorificū debet esse hōi multū: scz memorie recogitādo, si iniusta corpaliter tolerādo portare valeat arma xp̄i. Et ideo de istis armis bene gloꝛiabaꝛ ille q̄ dicit. Gal. vj. Stigmata dñi nostri iesu xp̄i in corpe meo porto. Et ideo scribiꝛ. j. Coꝛ. vj. Empti estis p̄cio magno: glorificate ꝛ portate deū in corpore vr̄o.

Tertio corp⁹ est datū anime sic detrimētū et afflictoriū ad puniendū. Et hoc est veꝝ fm tēpus nature lapse. Ex quo eñ ratio mentis hūane subtraxit deo obedientiā quā debebat subtracta est aīa illa obedientia quā sibi corpus exhibebat. ꝛ ceperūt passiones mortis et corruptōis affligere aīam in corpe habitātē ī tantū q̄ clamare ɔpellebaꝛ. Apl's ad Roma. vij. Infelix ego sum, q̄s liberabit me de corpe mortis hui⁹. Vñ Señ. ep'a. cj. Corp⁹ hoc anime pond⁹ est ꝛ pena, p̄mente illo vrgetur, ꝛ in vinculis est. Et infra. Maioꝛ sum ꝛ ad maioꝛa genit⁹ q̄ vt mancipiū sim corpis mei: qd̄ eq̄dem nō aliter aspicio q̄ vinculū aliqd̄ libertati mee circūdatū. Hec Sene. Et de h̄ notabiliter loq̄tur ep'a. xliij. Admiroꝛ demētiam nr̄am q̄ tanto tpe amam⁹ rem fugitiuissimā corpus nr̄m: timemusq3 neq̄ moꝛiamur cū oīne momētū mors sit p̄oris habit⁹. Vis tu timere: ne semel fiat qd̄ q̄tidie fit. Et iō signant dicit h̄. Corp⁹ qd̄ corrūpiꝛ, nō qd̄ corrūpeꝛ. Corrupta ē infācia: corrupta ē puericia: corrupta est adolescētia. ij. Reg. xiiij. Oēs moꝛimur et quasi aque dilabimur in terrā q̄ nō reuertūꝛ.

Lectio LXXIIII.

Et difficile estimamus q̄ in terra sūt: ꝛ q̄ in ɔspectu sūt inuenim⁹ cū laboꝛe. Que aūt in celis sunt q̄s inuestigabit. Sēsū autē tuū q̄s sciet nisi tu dederis sapiām tuā, ꝛ miseris sp̄m tuū sc̄m de altissimis. Et si correcte sint semite eoꝛū q̄ sunt in terris, ꝛ q̄ tibi placent didicerunt hoīes. Nam p sapiām sanati sunt q̄cunq3 placuerūt tibi dñe a p̄ncipio. Postq̄ eñ sapiens Salomō allegauit hūanam ignorantiam, ꝑter quā necesse habuit a deo petere sapientiā. Vnā cām istius declarauit ex pte humane imbecillitatis. In ista parte assignat aliam cām ad idē, magnitudinē vlz difficultatis ex pte rerum scibiliū. Et circa hoc tria facit. Quia p̄mo ostendit q̄ attingere cognitionem supnaturaliū excedit limites hūane facultatis. Secūdo q̄ taliū cognitio nullo mō haberi potest nisi ex dono diuine liberalitatis. Et tertio q̄ nunq̄ fuit alia via salutis in hoībus bene moꝛigeratis. Secūda ibi, sensū autem tuū. Tertia ibi, Et si correcte sint. Ad primū arguit sic. Si nos hoīes nō possum⁹ id qd̄ minus est: nec poterim⁹ id qd̄ maius ē: sed minus est cognoscere creaturas dei ꝛ cognitiōes naturales eaꝝ que sunt in terra nobiscū q̄ cognoscere diuinam volūtatem q̄ est in celo. sed ad cognitiōem alicui⁹ nature existis nō possumus deuenire sine difficultate ꝛ laboꝛe, ergo ad cognoscendū occulta diuine volūtatis nullo mō poterim⁹ deuenire. Quātū ergo ad hoc dicit sic. Et difficile, id est difficulter estimam⁹, id est ad quandā nō satis certam cognitiōem deuenim⁹. Iste eñ terminus

A

estimare nõ oportet oĩmodã certitudinez fm
modũ loquendi sicut notũ est. Difficile inqt
estimam⁹ que in terra sunt. cuiusmoi sunt q̃n
titas terre. imo bsitas terre. imo generalit̃ cũ
difficultate scire possum⁹ quõ herbe arbores
ꝛ plante generant̃, augmẽtant̃ et fructificant ĩ
terra. Ista eñ ꝓpter quotidianã ꝯsideratione
apud nos viluerũt. ꝛ tñ nullus est nostꝝ qui
sciat de his plenam reddere ratõem. Quia sic
dicit augustin⁹. Maius miraculũ est ꝙ deus
de paucis granis segetes creatꝫ q̃tor millia
hominũ de paucis panibꝫ et piscibus satia-
uit. et tamẽ hoc nemo mirat̃. Illud omẽs mi
ramur, nõ quia mirabilius sed quia rarius.
Ergo ista quotidiana que fiũt in terris nesci-
mus cõprehendere. imo vix aliqualiter esti-
mare. Eccẽs. j. Cũcte res difficiles nec põt eas
hõ explicare ſmone. Dicit ergo. Et difficile e
stimamus. i. difficile est estimare que in terra
sunt. Et sequit̃. Et que in ꝓspectu sunt inueni
mus cum labore. i. etiaꝫ p̃ma p̃ncipia inueni-
mus cum labore. Cum eñ a sensu ꝛ experimen
to dependeãt: nec aliquid sine passione senti-
re possimus, etiam p̃ma p̃ncipia cum labore
ꝯquirim⁹ aliq̃li. Et tñ de istoꝝ noticia dic̃ ari
sto. ij. metaph. ꝙ ꝯsideratio de veritate diffi
cilis est vno mõ. ꝛ alio mõ facilis est. Facilis
est q̃ntum ad principia que se hñt sicut porte
vel fores manerij in quibus nullus delinq̃t.
Sed difficiles est q̃ntuꝫ ad ꝯclusiones que
ex p̃ncipijs eliciũtur in q̃bus a multis errat̃.
Et q2 sic est ꝙ ea q̃ in terris sunt ꝛ in ꝓspectu
id est que aliq̃ mõ offerũt se sensui inueniu⁹
cum labore. Merito queri potest sic. Que au
tem in celis sunt quis inuestigabit. Et siue h̃
de celis, i. spheris celestibꝫ in quibꝫ sunt stelle
erratice siue fixe. vel de celo empyreo quod su
pra illos celos est, ꝛ de eo appropriat̃ ꝛ angelis
intelligatur et proponat̃ ratõnabilis questio
est. Hec est eñ ratio quare ꝑ tot centenaria an
noꝝ vixerunt illi homies qui nos in p̃ncipio
mũdi precesserũt. Cum quanto etiã labore et
diligentia inuenta est vera quantitas terre, et
postea vera quãtitas solis ꝛ totius firmamẽ-
ti, nõ põt faciliter a nobis excogitari. Cuꝫ er
go ad illa insufficientes sum⁹. constat ꝙ sine
dono ꝛ reuelatõe dei attigere nõ possum⁹ ad
ea ad q̃ nullus sensus: nullũ expimẽtũ ꝑducit
Et iõ scdo subiũgit Sẽsuꝫ autẽ tuũ quis sciet
nisi tu dederis sapiam tuam ꝛ miseris spiritũ
sanctũ tuũ de altissimis. Sensum autem tuũ
id est cõsilium ꝓscientie tue ꝛ ordinatõnis fu
ture quis sciet: nisi ꝑ donum liberalitatis tue
Nisi inq̃ꝫ tu dederis sapiaꝫ, tuã reuelãdo q̃ ti-
bi placet ꝑ nos fieri i hac vita: ꝛ cuꝫ h̃ miseris

spm̃ sctm̃ tuũ de altissimis ad inclinãdũ volũ-
tates nr̃as ꝛ ad suggerẽduꝫ nob̃ facere qd̃ tu
p̃cipis. Joh. xiiij. Ille vos docebit oĩa de al-
tissimis. Altũ est celũ planetaꝝ: alti⁹ celũ stel-
laꝝ fixaꝝ. ꝛ altissimũ est celũ empireũ qd̃ dĩ ce
luꝫ trinitatis, in p̃s. Tu sol⁹ altissim⁹ sup oẽm
terrã. Scdo subiũgit ꝙ nũq̃ꝫ fuit alia via sa-
lutis hoĩbꝫ possibilis nisi ꝑ reuelatiõem certi
cultus quẽ ds̃ exigit ab hoĩbꝫ ꝑ fidẽ spẽ ꝛ cari
tatẽ. Vñ dicit sic. Et si correcte sunt semite eo
rum q̃ sunt in terris ꝛ q̃ tibi placẽt didicerunt
oẽs. Nã ꝑ sapiam sanati sunt q̃cunq̃ꝫ placue-
rũt tibi a p̃ncipio dñe. Et sic misso spũscto de
altissimis ꝛ sapia tua data hoĩbꝫ correcte sũt
semite. i. ꝑfecti mõi viuendi ꝛ obseruãdi man
data tua. In p̃s. Deduc me in semita manda
toꝝ tuoꝝ. Et semite inq̃ꝫ coꝝ q̃ sunt in terris.
id ẽ hoĩm terrenoꝝ. Et sic ꝑ modũ istũ didice
rũt hoies q̃ tibi placẽt. vicꝫ ꝑ incarnatõeꝫ filij
et emissionẽ spũsancti. Nã ꝑ istam sapiam fi
dei in christum, vicꝫ sanati sunt a morbo pec-
cati quicũq̃ꝫ placuerũt tibi dñe a p̃ncipio. ma
thei. xxj. Qui p̃cedebant ꝛ qui sequebant̃ cla-
mabant dicentes. O sanna filio dauid. Vbi
dicit Glosa. ꝙ nemo saluandus fuit nisi in fi-
de incarnatiõis explicita vel implicita. Et mi
seris spm̃ sanctũ tuũ Circa missionẽ spũsci
est notanduꝫ. ꝙ illa fuit mũdo necessaria pro
pter tria. Venit eñ sicut lachrymãtium ꝯso-
lator. sicut ignorãtium informator. ꝛ sic vacil
lãtium ꝯformator Primo g̃ venit sic lachri
mantiũ ꝯsolator. Quãdo nutrix recedit a pue
ro: puer tristat̃ et plorat. Et licet ipa pueꝝ hor
tetur ꝛ moneat ꝙ non ploret nec doleat: puer
tamẽ cum recesserit statim plorat ꝛ clamat q̃n
tũcunq̃ꝫ ipa cito redituram se ꝓmittat: nec ces
sat a fletu donec nutrix mãmillã in os mittat
Isto mõ christus moralit̃ nutritius fuit aplõ
rum suoꝝ quos tanq̃ꝫ filios iuuenes ꝛ tene-
ros diligebat et fouebat. Osee. xj. Ego quasi
nutriti⁹ effraim portabã eos in brachijs meis
Effraym frugifer interꝑtatur. ꝛ figurat aplõs
qui fruges doctrine ferebant: q̃bus totus mũ
dus fuit postea saturatus. Iste nutritius ac-
cepit licentiã ab apostolis suis: ꝛ dixit eis: ꝙ
nõ turbarent̃ de recessu suo. Joh. xiiij. Non
turbet̃ coꝛ vestꝝ neq̃ꝫ formidet: vado et venio
ad vos Iteꝝ modicũ ꝛ videbitis me Et talia
multa dixit eis: ꝛ tñ oĩbꝫ illis nõ obstãtibꝫ se
nõ poterãt a tristicia ꝯtinere. Joh. xvj. Quia
hec locut⁹ sum vobis: tristicia impleuit coꝛ ve
strũ. Et iõ xp̃s volẽs eos ꝯsolari ꝑfecte: mam
millã sue dilcõnis et dulcedinis scꝫ spm̃sctm̃
posuit in ore coꝝ. Esaie. lx. Lac gentiũ sugas
ꝛ mãmilla regũ lactaberis Mãmilla regũ, id

B

est sp̄ussctō qui ē mām̄illa dulcedinis clemētie z suauitatis tot⁹ trinitatis. Ista mām̄illa habuit in se lac dulcissimi nutrimēti Oia ei dulcia nutriūt fm p̄hm. Et de sp̄ūsctō scribitur Ecci. xxiiij. Sp̄ūs em̄ me⁹ sup mel dulcis. Sȝ inter sugētes istā mām̄illā magna dr̄ia est, quidā nāqȝ sic pueri dissoluti postq̄ȝ suxerūt mordent dentib⁹. q̄dam pellūt manib⁹, z q̄dā lacerāt vnguib⁹. Hi oēs sūt ingrati xp̄iani q̄ postq̄ȝ sp̄m̄ scm̄ receperint p sacrm̄ p̄nie, redeūt ad ingratitudinē p pctm̄. Quoꝝ q̄dē mordent p detractōem: z ledūt caritatē q̄ est sp̄ūssanctus Gal. v. Si inuicē mordetis z comedetis: videte ne ab inuicē ɔsūmamini. Quidā etiā pellūt p rebellatōem q̄ eccl'ie resistūt z doctrine verbi dei. Actuū. xiij. Vob oportebat loq̄ p̄mū verbū dei, sed qm̄ repellitis illud z indignos vos iudicastis eterne vite. ecce ɔuertimur ad gētes Aliq̄ lacerāt vnguib⁹, sic raptores z p̄dones q̄ bona eccl'ie rapiūt z auferunt z p̄dant. z isti sunt mali milites q̄ p istā bestiā designant. De q̄ Dan̄. vij. q̄ erat terribilis nimis: dentes z vngues ei⁹ ferrei, comedebat z ɔminuebat: z reliq̄ pedib⁹ suis ɔculcabat. De istis trib⁹ ingratis z malis pueris dr̄. Act. vij. Vos sp sp̄iritui sctō restitistis Scd̄o missus ē sp̄ūsctus sicut ignorantiū informator. Christus em̄ dei filius p̄dicauerat iudeis v̄ba sue sapiē tantum q̄ fatebant. Joh. vij. Nunq̄ȝ sic locutus est homo sicut hō hic loquit̄ Hoc fecerat inter eos opere potētie sue. Joh. xv. Si opera nō fecissem in eis que nemo alius fecit, peccatuȝ nō haberent. Dederat eis exempla sanctitatis vite. Math. xj. Discite a me quia mitis sum z humilis corde. Et istis tn̄ non obstantib⁹ ipsi iudei v̄ba sapiētie dicebāt esse falsa. Joh. viij Tu de teipo testimoniū p̄hibes, z testimoniū tuū nō est veꝝ. Miracula sue potētie dicebāt fieri v̄tute diabolica. Math. xij. Hic nō eijcit demonia nisi in belzebub p̄ncipe demonioꝝ. Exempla v̄o sue sanctitatis dicebant facta eē hoīs peccatoris. Joh. ix. Nos scimus quia hic homo peccator est. Istis ergo visis poterant apl'i rn̄dere qn̄ xp̄s ab eis ascendens dicit. Eūtes in mūdm̄ vniuersum p̄dicate euāgeliuȝ omi creature. zc̄. Dn̄e quō nos relinquis z ad iudeos trāsmittis, si verba tua falsa dixerunt si miracl'a tua demonib⁹ ascripserūt: si tue scītatis apparentiā in scādaluȝ p̄uerterūt. Quid inter eos facere poterimus nos ignari q̄ habemus paruā sciam, nos infirmi qui habem⁹ paruā potentiā, nos realiter peccatores q̄ habem⁹ lesam ɔsciam. Et ideo missus est ad eos sp̄ūssctūs p oīb⁹ istis sicut ignorantiū informator. Joh. xiiij. Paraclitus aūt sp̄ūs quem mittet pater in noīe meo: ille vos docebit omnia, z suggeret vobis omnia quecūqȝ dixero vobis. In huius figuram missus est spiritussanctus in triplici specie. ignis, lingue z columbe. In igne relucentia claritatis. In ligua: eloq̄ntia veritatis. In colūba patiētia suauitatis. Sap. xij. O q̄ȝ bonus z suauis est spiritus tu⁹ in nobis. In igne sit̄ denotat̄ potentia: q̄ inter elemēta nullū est ita actiuū. z h̄ p calorē. In igne denotat̄ sapiētia z hoc p splēdorē. In lingua designat̄ eloq̄ntia p vocis clāgorem. Mō ita fuit q̄ apl'i habuerūt triplici populo p̄dicare. Principib⁹ qui fidem impugnabant p potentiā. Ph̄is qui eaȝ impugnabant p sapientiā. Et populis qui apl'os non intelligebant p̄pter idiomatis differentiam. Et ideo dedit eis xp̄s sp̄m̄sanctū in spē colūbe vt vincerent p patientiā. In spē ignis: vt vincerent p christi potentiā. In spē lingue vt instruerēt per sapiam: z haberent oīs idiomatis drām. Actuū. ij. Ceperūt loqui varijs linguis prout sp̄ūssanct⁹ dabat eloq̄i illis.

Tertio missus est sp̄ūssanctus sicut vacillātiū ɔfirmator. Job. iiij. Vacillātes ɔfirmauerūt s̄mones tui z genua tremētia ɔfortasti. Vas luteū qn̄ ē recens z nō hȝ q̄litatē aliā q̄ȝ luti cedit omi tactui z omi ipulsui Sic apl'i z oīs homo q̄ est vas luteū p naturam. Job. x. Memēto queso q̄ sicut lutū feceris me, nullo mō pōt p̄fecte resistere tēptatōib⁹ seculi ex sua p̄pria q̄litate, sȝ si vas luteū desiccet̄ z ɔdurat̄ ad ignē: fit solidū duꝝ z sonoꝝ. Et ita apostoli se habebāt z alij viri sancti in eccl'ia. q̄ quādo accedunt̄ sp̄ūsctō ɔtra oēs tribulatōnes seculi fortes fiūt. Act. j. Accipietis v̄tutem superuenientis sp̄ūssancti in vos, z eritis mihi testes. In teste fm Isid. tria ɔsiderant̄. natura. conditio. z vita. Natura: vt sit vir nō femina q̄ sexus ille instabilitatē solet h̄re annexam Cōsiderat̄ cōditio vt sit liber nō s̄uus: q̄ seruus metu dn̄oꝝ faciliter a veritate solȝ abduci. Cōsiderat̄ vita: ne sit infamis in se q̄ de alijs debet testimoniū p̄hibere. Et p̄pter ista: p̄lati eccl'ie qui vel sunt effeminati libidinose viuendo: vel s̄uilis cōditōnis mūdo z mām̄one s̄uiendo. vel lesi in bona opinione publice delinquēdo, nō sunt ɔuenientes testes xp̄i nisi sp̄ūsctō ɔfirmati Sȝ fuerūt apl'i viriles p cordis ɔstātiā. liberi z sine timore p v̄itatis abūdātiā. famosi z boni opīonis p sanctitatis inūdantiam. Et de eis scribit̄. Act. iiij. Virtute magna reddebāt apl'i testimoniū resurrectionis dn̄i nr̄i. Et ista tria tāgit btūs aug⁹. Talis est inq̄t grā sp̄ūssancti. q̄ si tristiciaȝ inuenit dissoluit. si desiderium p̄niciosum cōsu

mit, si trepidatõem abiicit. In h' q̄ dissoluit tristiciã: dat cordis firmitatẽ. In h' q̄ desiderium pniciosũ ꝯsumit: dat vite securitatẽ. In h' q̄ trepidatõez abiicit: dat ꝯstantiã ⁊ libertatem. Un̄ Greg⁹. iiij. sup Ezech. Cõsidero pr̄es noui ⁊ veteris testamẽti. dauid. danielẽ. amos. petrum. paulũ. ⁊ matheũ. ⁊ aptis oculis fidei intueor. Implet nanq̄ sp̄ũsancti grã puerꝫ cytharedã: ⁊ psalmistã facit. Implet abstinentẽ puerꝫ ⁊ iudicẽ senẽ facit. Implet pastorẽ armẽtariũ ⁊ ꝓphetã facit. Implet piscatorẽ et p̄ncipem aplorꝫ facit. Implet ꝑsecutorẽ et doctorẽ gentiũ facit. Implet publicanũ ⁊ p̄mũ euãgelistã facit. Hec Greg⁹. Exẽplũ de petro q̄ cum esset vas luteũ nõ ꝯbustũ: ad vocẽ ancille ostiari negauit xp̄m quẽ postea corã Nerone ⁊ mũdi p̄ncipib⁹ ꝯstãtissime p̄dicauit. Et hoc significanter petiuit ps. dicens. Sp̄ũ p̄ncipali confirma me. ⁊ tũc ꝯstanter docebo iniq̄s vias tuas ⁊ impij ad te ꝯuertẽtur.

Caplm̄ decimũ. Lectio. CXXIIII

Ec illũ qui primo

n formatus est a deo pr̄i orbis terrarꝫ. cũ solus esset creatus custodiuit ⁊ eduxit illum a delicto suo. Et eduxit illũ de limo terre ⁊ dedit illi ṽtutem ꝯtinendi oĩa. Hic designatur decimũ caplm̄ ⁊ est secũda pars huius libri. q̄uis nõnulli antiqui signauerũt caplm̄ parum ante. ibi. Nam ꝑ sapientiam sanati. Quos in p̄ncipio libri diuidendo sequebar. sed quia hoc modicũ refert vel nihil ad libri ꝓcessum. mõ tamẽ sequi malo capitula cõmuniter cõputata. Unde postq̄ Salomon multipliciter declarauit sapientie nobilitatẽ ⁊ magnã fecit de ea ꝯmẽdatõem s'm ipsius effectus generales. In ista pte ꝓsequitur sapie vtilitatẽ quantũ ad quasdã effectus speciales ostendẽdo in pticulari quõ singulares quedã ꝑsone fuerũt ꝑ sapiam in bono ꝯseruate ⁊ a malo ꝓseruate. Unde ab ista pte vsq̄ ad finem libri ponitur exemplificatio in pticularibus gestis ⁊ hystorijs de beneficijs que hoĩbus ꝑ sapiam sunt collata. ⁊ de supplicijs que ꝑ eandẽ pctõrib⁹ sunt illata. Et diuiditur hec scd̄a pars huius libri in duas p̄ncipaliter. Nam p̄mo agit de beneficijs collatis ꝑ sapiam q̄busdam ꝑsonis. Scd̄o agit de beneficijs vni toti populo certe natõnis. vꝫ israelitico. Secũda pars ibi. Hec populũ. Infra eodẽ ca. Prima ps diuiditur in sex partes. s'm sex ꝑsonas. quas describit ⁊ ostendit a sapia gubernatas fuisse: videlicet adam. noe. abraam. loth. iacob. ⁊ ioseph.

A Prima ergo ps que ẽ lectio p̄ns est de adã cui ꝯtulit sapia dei quinq̄ ꝓrogatiuas ⁊ gratias speciales. Ipse eñ habuit p̄rinalem p̄eminentiã ad genus hũanũ ꝓpagandũ. Originalẽ innocentiã ad semetipm̄ ꝯseruãdũ. Situalẽ excellentiã ad locũ de inhabitãdũ. Rõnalẽ mgnificentiã ad creaturas gubernãdũ. Et finalẽ indulgentiã ad deũ post pctm̄ recõciliãdũ. Dicit ergo p̄mo sic. Hec. i. sapia increata. illũ. i. adã q̄ primo formatus est a deo. pr̄i orbis terrarꝫ. i. q̄ ꝓordinatus fuit a deo p̄ncipiũ ⁊ radix totius hũani generis. qd̄ mõ est diuisuz in diuersis ꝑtibus orbis terrarꝫ. Ecce p̄rinalis p̄eminentia ad genus hũanuz ꝓpagandũ. Generassent eñ hoĩes in statu innocentie. sine feruore. sine dolore. sine pudore. Hec vero illum. i. adam cuz solus esset creatus custodiuit. id est originalẽ innocentiã sibi dedit qua ꝑ se ⁊ suos custodisse potuit. Habuit eñ aĩa sua illa ꝑfectũ dñiuz supra corpus qd̄ nunq̄ sensisset infirmitatez ab intrinseco: nec lesionẽ ab extrinseco: nec deceptionẽ ab aliquo si in statu innocẽtie ꝑstitisset. Hec habuit cum solus eẽt creatus. i. ante q̄ genus hũanum ꝑ generatõem mltiplicasset tũc quodãmõ solus fuit: q2 solus in sexu virili extñs. vel cũ simpliciter esset solus añ formationem mulieris de costa. Ecce originalis innocentia ad semetipm̄ ꝯseruandũ. Et istã iusticiam originalem naturaliter in filios trãsfudisset. sicut mõ parẽtes trãsfundũt pctm̄ originale. Tertio illũ adam eduxit a delicto suo dãdo illi finalẽ indulgẽtiã ad deũ post pctm̄ placandũ. Et istud beneficiũ ꝓpter sui mgnitudinem enũeratur ante duo alia q̄ sequũtur. licet posterius sit collatũ. Dedit eñ ade grãm penitẽtie ꝓ pctõ suo ⁊ remissionẽ eiusdẽ peccati. Et q̄tum ad hoc dicit. Et eduxit illuz a delicto suo. Hoc autẽ factũ fuit incõplete ꝑ ipsius Ade contritõem. Sed perfecte ⁊ complete ꝑ christi passionem. Quarto hec sapientia increata dedit ade situalem vel localem excellentiã: ad locũ de inhabitandũ. Sicut eñ narrat hystoria scholastica sup Geñ. Creatus fuit homo in agro damasceno ⁊ inde trãslatus in paradisum q̄ est locus delicatissim⁹: vbi mõ manent enoch ⁊ helyas. ⁊ ꝯtinuãtes vitã suã ꝑ esum ligni vite ⁊ aliorꝫ q̄ sunt ibi. Et q̄ntũ ad h' dicit. Et eduxit illuz de limo terre. i. de agro damasceno in quo formatus fuerat. de limo illius terre trãstulit in locũ amenissimũ paradisi. Geñ. ij. Plãtauerat aũt dñs deus ꝑadisum voluptatis a p̄ncipio in quo posuit hominez quẽ formauerat. Quinto hec sapiẽtia dedit Ade rõnalẽ magnificẽtiã ad creaturas gubernãdũ. Et q̄tũ ad h' dicit. Et dedit illi ṽtutẽ ꝯtinendi oĩa. i. rõem ⁊ ꝯgnitõem q̄ potuit oĩb⁹ creaturis dñari. Geñ. j. Dñamini piscib⁹ maris

et volatilibus celi et vniuersis aiantibus que mouent sup terrã. Dubitatio lrãlis. Utrũ adã in statu innocẽtie fuit a deo rõnabilit custodit⁹. Et nõ: qz crudelis p̃r esset q̃ pmitteret filiũ suum pugnare i duello: in q̃ psciret eũ esse vincẽdũ. sed dñs psciuit adã filiũ suũ p creatõem: vincẽdũ esse p tẽptatiõez futurã p diabolũ. g̃ crudelis fuit nõ custodiẽdo illũ ab illa tẽptatõe. g̃ eũ pro tũc nõ rõnabilit custodiuit. Preterea: si deus eũ custodiuit. g̃ nõ debuit pmittere tẽptari. Rñdet mgr sen. di. xxiij. ca. j. q̃ gliosius est nõ ɔsentire q̃z tẽptari nõ posse. Et iõ deus eũ temptari pmisit vt inde gloriosiorẽ reportaret victoriã. Sz ɔtra. sciuit eũ vincẽdũ. g̃ nõ expectauit hois victoriã. g̃ nihil ẽ dictũ q̃ iõ pmisit q̃ hõ vinceret. Preterea: sapiẽtius est vnũquodqz ordinare in finẽ suũ ita ɔueniẽter sicut pt ab eo ordinari. sz finis hois est btitudo et btitudinẽ potuisset homo attigisse ɔueniẽter sine tẽptatõne et sine pctõ. qz illa sũt impedimenta a btitudine ɔseqñda. Preterea. ad bonũ custodẽ ptinet pcauere et remouere oĩa pericula ab illo qđ est sue custodie ɔmissuz. g̃ deus debuit tẽptationẽ amouisse. Ad oppositũ dr̃ in lrã. q̃ sapiẽtia increata cuz solus esset creatus custodiuit illũ. Ad q̃stionẽ dicendũ q̃ deus euz custodisse dicit. qz sibi de iusticia originali et grã puidit p que semetipm potuit custodisse si voluisset. Pro argumẽtis est notandũ. q̃ sicut docet Dyonisi⁹ ca. iiij. de diuino. Prouidẽtia dei non est natre corruptiua sz saluatiua. Unũ ad puidentiã dei ptinet rez naturas administrare sicũ ɔdecet bonitatẽ vniuersitatis. Scđo notat q̃ bonitas totius p̃põderat bonitati partis. Unũ si aliqđ eet melius pti q̃z toti tali toti cederet in preiudiciuz: iõo ptinet ad bonũ gubernatorẽ tale ɔmodũ pti subtrahere vt habeat pfectio totius. Licet eñi fm imaginatõem melius eẽt pdere pedes q̃z caput: tñ meli⁹ est toti hõi habere vnuz caput et duos pedes q̃z duo capita et vnũ pedez.

Ad oppositũ ergo dõm. q̃ decuit deo creare vnũ vniuersum in quo esset varietas spẽrũ et naturarũ ad ostensionez sue bonitatis inter quas species homo est quedã de nobilibus. Nõ autẽ homo posset esse homo nisi essz peccabilis et tẽptabilis ad peccandũ. Et ideo facere q̃ hõ non fuisset tẽptatus et fecisse hominem ɔ̃dictionem includit. Sed diceres. Potuit eum sic dtasse gratiis naturalibus et infusis q̃ fuisset imutabilis ad malum sic̃ etit post beatitudinẽ. Dõm q̃ lz deus h̃ potuisset de potentia absoluta. nõ tamẽ de potẽtia ordinata. Natura eñi hois est q̃ ptingat ad btitudinez per bonũ vsum liberi arbitrij. Hoc autẽ requirit mutabilitatẽ et peccabilitatẽ, et posse tẽptari et hmõi. Et ideo rõnabiliter ad pfectũ hominis ɔ̃pmittit cum eẽ peccabilẽ temptabilẽ. et ad magnã sibi cessisset vtilitatẽ si temptat⁹ vicisset. Ad pmũ dõm. q̃ licet deus psciret adã vincendũ. sciuit tamẽ q̃ natura sua erat ad h̃ instituta vt foret p temptatões pmiata. et iõo decuit eum pmittere temptari vt virtute sua vteret quã frustra accepisset nisi ea vti potuisset. Ad scđm. q̃ magister sentẽ. satis dicit q̃ magna satis sint. sicut patet p dicta. quia cuz factus est vt p victoriam ad beatitudinẽ perueniret et victoriã habere nõ possz nisi p pugnã. ethõ seruare eum a pugna eẽt cum impedire a victorijs ad quas fuit ordinatus. Ad tertiũ q̃ homo est ordinatus ad btitudinẽ sic q̃ eam mereat declinando a malo et faciendo bonum. vnde via cõis homini ɔcessa est p victoriam temptationũ. Unũ hec est neganda q̃ hõ põt ita ɔueniẽter attingere beatitudinẽ sine tẽptatione sicut cum tẽptatiõe. In cui⁹ signum xps ipsemet tẽptatões sustinuit ab extrĩsecotã a demonibus q̃z a malis hoibus. Ad q̃rtuz dicendũ. q̃ temptatio non est hõi periculosa. nisi velit vinci: sed est sibi necessaria et gloriosa. et ideo a bono custode pmitti debuit. Unde aug⁹. sup p̃s. lx. Uita nostra, in hac pegrinatione et pfectus noster p temptatõez fit: nec sibi quisqz innotescit nisi tẽptatus. nec põt coronari nisi vicerit. nec p̃t vincere nisi certauerit: nec põt certare nisi inimicũ et tẽptatões habuerit. Idẽ sup p̃s. lxj. Tantũ pmittit diabolus tẽptare q̃ntum tibi pdest vt exercearis et pberis: vt qui te nesciebas a teipõ inueniaris. De ista materia loq̃tur Ambro. in q̃daz eplã. Deus oĩm sperector ac dñs cũ oĩm angelorũ milita certamẽ tuũ expectat. vbiqz cõtra diabolum dimicãti parat eternitatis coronam. Quã nobis ɔcedat xpus. Amen.

Lectio LXXV

B hac vt recessit

iniustus in ira sua p iram homicidij fraternitas deperijt. propter qđ cum aqua deleret terrã sanauit iterum sapientia: p contẽptibile lignum iustum gubernãs.

Postq̃z Salomon declarauit gubernationem tam vtilem q̃z mirabilem quã exercuit sapientia increata circa personam ipsius Ade: quẽ mirabiliter in agro damasceno creauit: et in paradiso mirabiliter collocauit, et a peccato finaliter liberauit. Hic psequitur de sapiẽtie gubernatõne quã fecit circa psonam ipi⁹ Noe. Ubi sciendum. q̃ sicut scribitur Gen. vj. Tẽpore noe tanta fuit hominũ malicia: q̃

ois caro corruperat viã suã. ordinauitq̈ ds ꝑ
diluuiũ dissipare totũ genus humanũ: exceptis
octo ꝑsonis: que fuerũt de familia noe: scz
ipm noe cũ vxore sua ꝛ trib⁹ filijs suis. Sem
Cham. et Japhet. ꝛ vxorib⁹ eorũdez. Hec ergo
fuit vtilissima gubnatio q̄ sapiencia custodiuit
noe. dãs sibi ꝑceptũ d̄ arca fabricãda. in
quã de singulis spẽbus animaliũ introduxit
Factum est ergo diluuiũ vniuersale post duo
milia sexcẽtos q̈nquaginta sex ãnos ab origine
mũdi. Et q2 causa diluuij fuit mĩtiplex malicia
Cayn ꝛ seminis sui. Jõ sp̃ussanct⁹ ostendẽs
quõ sapia custodiuit noe tpe diluuij. In
hac lra incipit a ꝑmo peccato Cayn. qui ab illo
ꝑmo peccato ꝯtinuauit maliciã per desperationẽ
ꝛ alioꝝ peccatoꝝ multiplicatiõem taz
in se q̈ȝ in filijs suis. donec per diluuiũ tota illa
cognatio perijt ex integro. Et de filijs seth
oẽs preter octo ꝑsonas vt dictũ est. In hodierna
lcõne duo fiũt. Primo narratur Cayn
maliciosã trãsgressio. Scdo noe gloriosa liberatio
Scda pars ibi. Propter qd̄ Dicit ergo
ꝑmo sic. Ab hac vt recessit iniustus in ira
id est postq̈ȝ recessit Cayn ab hac. id est sapiẽtia
iniustus in ira sua. id est per iram suã qua
voluit interficere fratrem suũ per iram homicidij.
Fraternitas deperijt. id est cessauit esse
fraternitas. quia destructo vno relatiuoꝝ destruitur
et reliquũ. Nec plures adhuc fratres
fuerũt. Et ideo mortuo Abel: fraternitas tota
fuit destructa. Uel ꝑ iram homicidij fraternitas
deperijt. id est amor ꝛ gratitudo que inter
fratres debent inueniri. Et bene dicit: q̈a
Cayn recedendo a sapiẽtia: incurrit homicidium
Prius eñi in ordine nature hõ dimittit
deũ ꝛ recedit ab eo q̈ȝ deus recedit ab eo per
gratiã. Prius eñi ordine nature hõ peccat q̈ȝ
ꝑuatur gratia licet simul tẽpore. Unde Bernardus.
Dulcis iesus ꝑmus est in accessu ꝛ vltimus
in recessu. Job. xxj. de peccatorib⁹ dicitur.
Dixerũt deo: recede a nobis: sciẽtiã viarũ
tuaꝝ nolum⁹. Scdo in ista lcõne narratur
gl'iosa liberatio ip̃ius noe de diluuio generali.
Et q̈ntum ad hoc dic̄ sic. Propter qd̄
scz pctm̃ Cayn ꝛ posterioꝝ suoꝝ tam imitatiõne
q̈ȝ generatiõne. Genes. vj. Corrupta est terra
coram dño ꝛ repleta est iniq̈tate. cum aqua
deleret terrã. i. cuz aqua diluuij deleret homines
et bestias in terra habitantes. Iteꝝ sapiencia
que deus est sanauit sanãdo genus humanũ.
gubernãs iustum noe. Genes. vj. Noe
vir iustus atq̈ ꝑfectus in generatiõib⁹ suis.
De isto noe dicit aristo. li. de pomo: vbi dic̄ q̈
omnes hoĩes in hoc errabant q̈ stellas adorauerũt
ꝛ corpa celestia vsq̈ ad aduentum noe.

A

Per ꝯtemptibile lignũ. i. per arcam de lignis
fabricatã. Genes. vj. Fac tibi arcã de lignis leuigatis.
i. politis. Et di arca ꝯtemptibile lignũ:
quia forte iudicio naturaruz figura arce
fuit valde rudis. Circa istam liberatiõnem
noe notãda sunt tria: Primo de diluuij causa
Scdo de eius duratiõe vel mora. Tertio de
arca. Quãtum ad cãm est sciendũ q̈ materia
oĩs pluuie est vapor eleuatus a terra ꝛ aq̈
ꝟtute solis. qui vapor ꝑ calorẽ solis immissuz
sibi. ascendit vsq̈ ad locũ frigidũ. vbi frigus
occurrẽs subintrat nubẽ ꝛ ꝯdensat in aquam
Uñ quãdo multi vapores eleuant quos calor
solis nõ sufficit desiccare ꝛ in materiã digerere
in aere. nũc fiũt multe pluuie. sic̄ ptz in hyeme.
Quãdo aũt calor solis est fortis ꝛ vapores
eleuatos sufficit desiccare ꝛ in acrẽ digerere:
tũc fiũt pauce pluuie. sic̄ patet in estate.
Dõm est ergo q̈ cã ꝑncipalis effectiua diluuij
fuit deus volens punire pctã generis hũani
Causa instrumẽtalis effectiua: sol. Causa dispositiua
demeritoria: homo peccans. Causa
materialis vapores multi eleuati de terra et
aquis fuerũt: sicut aliaꝝ pluuiaꝝ ꝯm aristo. ij
meteoroꝝ. Qualiter vero pctã creuerũt ꝛ malicia
hoĩm multiplicata est sup terram. narrat
Methodius martyr magis in spẽali q̈ȝ moyses
Genes. vj. Dicit ergo q̈ q̈ngentesimo anno
ꝑme cicladis. i. primi millenarij mũdi. filij
Cayn abutebant vxoribus fratrũ suoꝝ nimiis
fornicatiõibus. Sexcentesimo vero ãno mulieres
in vesaniam verse supgresse viris abutebant.
Quingentesimo autẽ anno secũde cicladis
inarserũt homines in adulteriũ coeuntes.
Septingẽtesimo filij Seth concupierũt
filias Cayn: ꝛ ab eis orti sunt gigantes. quãuis
etiã ante h̄ gigantes fuerũt ꝯm btm̃ aug.
xv. de ciui. dei. Prohibuerat ãt adam Seth ꝛ
filijs suis q̈ nõ cohabitarẽt nec m̃rimonia copularẽt
cum stirpe Cayn. Uñ filij Cayn habitauerũt
in oriẽte in mõte Corban. Filij ꝟo
Seth habitauerũt circa damascũ. Tenuit ãt
ista ꝓhibitio viuente Adam: quo mortuo filij
Seth ꝯtra ꝓhibitiõez p̃ris ꝯiũxerũt se filiab⁹
Cayn ꝓpter eaꝝ pulchritudinẽ ꝛ se totalit' libidini
mancipauerũt propter qd̄ diluuiũ inundauit.
Secũdo de mora siue duratiõe
diluuij est sciendũ. q̈ eodem die anno reuoluto:
quo Noe ingressus est arcam: eodem die
egressus est. Tertio de arca sciendũ q̈ erat
in fundo q̈drangularis forme ꝛ nõ quadrata:
sed altera ꝑte longior. cuius lõgi'udo fuit tricentoꝝ
cubitoꝝ. latitudo. l. altitudo. xxx. Fũdus
ab angulis in arcũ ascendebat. ꝛ summitas
eius in cubito ꝯsũmabat. In latere vero

B

iuxta fundū habuit ostiū p quod hoīes ⁊ animalia ingrediebant. Et cū ingressi eēnt dñs clausit illud a foris. Et ꝓsus sūmitatē habuit fenestram quā hebrei dicūt fuisse crystallinā. In ipa vero arca fuerūt qnq3 distinctōes fm Strabum. sex vero fm aug⁹. Ponit eñi aug⁹ q̄ imediate supra fundū habuit qddam spacium vacuū, sicut in navib⁹ contingit, quod spaciū dicebat sentina: et supra illud fuit vnū tabulatum, et supra illud secūdum tabulatū et tūc supra illud tectum. Spacium ergo immediatum sub tecto divisit Aug⁹ in tres ptes. Spacium sub illo in duas partes, et sic fm augusti. qnq3 cameras habuit, tres supiores. et duas inferiores. De trib⁹ cameris superiorib⁹ media fuit hoīm. laterales, alia initiū, alia initiū aīalium. De duab⁹ cameris inferiorib⁹. altera fuit apothecaria in qua ponebantur cibaria ad esum hoīm ⁊ aīalium. Alia dicebat stercoraria. Ostium ꝓo ponūt vbi bicamerata ⁊ tricamerata iūgebant. Alij istas cameras qnq3 in altitudine disponūt ascendendo: dicētes infimā esse sentinā Scdam apothecariā. Tertiā initiū aīalium. Quartā initium. Quintā hoīm Et isti ponūt ostiū in iunctura inter apothecariā ⁊ initiū aīaliū. Sed de hac materia nō plus ad p̄ns, cum text⁹ videtur esse ꝯtra vtrosq3 de collocatōe ostij. Genes. vj. Ostium arce facies in latere deorsum.

C Recessit iniustus in ira sua Notandum q̄ ira facit iniuriam deo: ꝓximo: ⁊ subiecto ꝓprio Subtrahit eñi deo effectū sue potentie. proximo affectū debite beniuolentie, ꝓpo subiecto aspectū rōnis ⁊ intelligentie. Primo ergo subtrahit deo effectum sue potentie. Cōuenit eñi deo rōne sue potētie culpas iudicialiter vindicare. bonos spēaliter inhabitare. ⁊ eis liberaliter sua bona legare. Sz cōtra ista iniuriat iracūdus deo in oībus. primo aufert a deo vindictā. q2 ira est deordinat⁹ appetitus vindicte. Et deus dicit Mihi vindictā ⁊ ego retribuā Rhoma. xij. Et Deut. xxxij. Mea est vltio: et ego retribuā. Deus eñi duo sibi retinuit: gloriā3 et vindictā. alteꝝ supbus aufert: et alteꝝ iracūdus. Esa. xlviij. Gloriā meā alteri nō dabo. Secūdo iracūdus deo iniuriat. quia expellit eum a quiete sue habitatōis. ps Et factus est in pace locus eius. Ira aūt turbat pacem et destruit. Prouer. xv. Uir iracūdus ꝓuocat rixas. Et domū que tota die moueret ⁊ tremeret nullus magnus dñs libēter ihabitaret Tertio deo iniuriat impediēdo ne legatū dei possit stare. Legauit eñi de⁹ pacem hominib⁹. Joh. xiiij. Pacē relinquo vobis. pacem meā do vobis. Et ideo iracūdus tanq3 excōicatus est euitandus. Prouer. xxij. Noli esse amicus homini iracūdo. neq3 ambules cum viro furioso. Secūdo ꝑncipaliter ira subtrahit ꝓximo affectū debite beniuolentie. Tenet eñi ꝓximi saluare substantiam famā ⁊ ꝑsonā. Et ꝯtra ista ꝯpellit ira ad nocēdū ꝓximo in substātia depdādo. i fama diffamādo. et in ꝑsona trucidādo. Eccl. xxvij. Ira et furor vtraq3 execrabilia. Quia Eccl. xxviij. Obiurgatio ⁊ ira ānihilabūt substantiā. Dicit aristo. iij. de aīalib⁹. q̄ apis cū eijcit aculeū moritur. Et ita est moralit̄ de iracūdo ⁊ appetitiuo vindicte. Dum eñi exercet maliciā suā contra ꝓximū ꝟbo vel ope ledendo in substātia ꝑsona vel fama. ꝓmū interficit spūaliter semetipm. Job. v. Uiꝝ stultū interficit iracūdia.

D Tertio ira subiecto ꝓprio subtrahit tria bona. Primo nāq3 destruit honestatē corpal' dispotōnis. Scdo impedit ꝑtātē natural' rōis Et tertio minuit q̄ntitatē vitalis duratōnis

Primo g̃ destruit honestatē corpalis dispositōnis. Quātūcūq3 eñi ꝑsona sit pulchra: ira tñ subuerit oculos. gene fiūt nimis rubee vl' nimis pallide. gestus ē tremul⁹. lingua cespitat. ⁊ totus hō dehonestat. De isto loq̄tur Seneca. ij. de ira. Nihil eque ꝓfuit iratis sicut intueri deformitatē rei. s. ire. nā in ea facies turbatior. ora pulcherrima fedat. toruos vultus ex trāq̄llissimis reddit. linquit decor oīs iratos. Et seq̄tur. Qualē putas eē aīmū cuius imago tam feda est. Ideo dicit q̄dam phs q̄ iratis ꝓfuit aspexisse speculum vt imago repcussa oñderet hoī suā deformitatē. hec Seū. Idē. iij. li. de ira. Nulla facies fere q̄tūlibet aglter est ita turpis sicut hoīs ira flagrantis. Narrāt fabule q̄ minerua aliq̄n delectata ē in musica tibiaꝝ. Cum ergo semel insufflaret tibias iuxta q̄ndam fluuiū vidit buccas turpiter tumescētes. et statim fistulas suas ꝓiecit. Minerua est dea sapie et sapientes interdū sunt indignātis nature. Eccl. j. In multa sapiētia mlta est indignatio. Cōtingit g̃ q̄ sapiens aliq̄s q̄nq3 p motū iracūdie tangit. s3 statim si est sapiēs. cōsiderat indigentiā sui stat⁹ et alias sibi cauet Secūdo impedit ꝑtātē naturalis rōnis. Iuxta illud Catonis. Impedit ira aīm ne possit cernere veꝝ. Et iō diabolus fac sicut astutus piscator q̄n vult facilr decipe pisces. turbat aquā: ⁊ tūc est secur⁹ q̄ pisces nō poterūt ꝓuidere thete suū. Eodē mō diabol⁹ facit in ꝯgregatōne quacūq3 immittit turbatōem p aliquē iracūdū in totam ꝯgregatōem. ⁊ tūc ducit eos ad pctā et malicias excogitādas sicut sibi placet: ⁊ totā ꝯgregatōem reddit turbatā. Dicit aristo. v. topic.

q̄ irascibilis nõ imperat rõnali nisi cū fuerit ꝑuersa aīa hoīs Et ira q̄n ꝑuersa fuerit aīa ira dñat et nūq̄ alias. Dīc etiā aristo. j. elēcoꝝ q̄ ira ē cautela spēalis sophiste. vt vicꝫ socium suū ꝓuocet ad irā. q̄ꝛ īpedit ira aīm ꝛc̄. Iste sophista ē diabol⁹. Eccl. xxxvij. Qui sophistice loq̄tur odibilis ē. Itē dīc aristo. li. j. de aīalib' q̄ ista tria ꝯiūgūtur. ira īsipiētia. ꝛ indocilitas Et ponit exēplū de apro agresti Et ira ē moraliter iracūdus nõ bñ docebil. Et io bñ dicit. Eccl. vij. Ne velox sis ad irascendū. q̄ꝛ ira ī sinu stulti req̄escit Tertio ira minuit q̄ītatē vitalis durat̄ois. Aīalia eīn excessiua colerica sūt naturalr̄ breuis vite. sic̄ maxīme ptꝫ de cane. Et h̄ est qd̄ dī Eccl. xxx. Zelus ꝛ iracundia minuūt dies: ꝛ an̄ tp̄s senectutē adducūt Vñ antiqui dixerūt iram eē breuem insaniā. ſm̄ Sen. iij. de ira. eque eīn impotēs est sui decoris oblita. Hec ergo ira ꝑcipue est cauenda que iniustū Cayn fecit: ꝛ quēlibet quē īuadit facit iniustū. Iuxta illud Iac̄. j. Ira enim viri dei iusticiā nõ opatur. Vñ ira merito cõparat̄ cuidā gēme que vocat̄ onix. cui male ꝓprietates attribuūtur in lapidario. Ad collū eīn suspensa in egritudine. in somno lemures et tristicia cūcta figurat. Multiplicat lites. et ꝯmouet vndiq̄ rixas. Hec gēma venit de india et arabia. nullam bonā ꝟtutem vel paucas h̄ns. Et merito designat iracūdiam. q̄ ad nihil valet. sed sepe facit lemures. i. diabolicas imaginatōnes. q̄n irruit in hoīeꝫ. ꝛ turbat cerebꝝ. et ꝯmouet rixas et lites. Prouer. xxvij. Graue est saxū et onerosa arena. sed ira stulti vtroq̄ grauior. Unde Sen. iij. de ira. assil'at irā in pestilētie. ꝛ dicit. q̄ sic̄ contra pestilētiaꝫ nulla bona dispositio valet. ita nec contra irā aliqua ꝯpositio moꝝ. sed tā bonos mores q̄ malos corrūpit et lacescit. Sed tñ sic in lapidario dicit̄. q̄ contra malliciā ꝑdicte gēme. inuenit̄ virtus alterius que vocat̄ sardis. in cuius ꝑsencia nõ pōt onix nocere. Moraliter. Ista secūda gēma designat patiam. Prouer. xv. Responsio mollis frangit iram. Et Sen. iij. de ira. Si amicus est qui offendit. fecit qd̄ voluit. Si inimicus. fecit qd̄ debuit

Lectio CXXVI.

Ec et in cõsensu su

b perbie cū se natōnes extulissent: sciuit iustū ꝛ ꝯseruauit sine q̄rela deo: ꝛ in filijs misc̄diam fortē custodiuit Hec ē tertia pars istius ꝑncipalis hui⁹ capli. In q̄ ponit̄ ꝯmēdatio spēalis ipsius sapie ex gubnatiōe ꝑsone abrae. Et diuidit̄ hec ꝑticula in duas ꝑtes. Nam ꝑmo tangit̄ mirabilis elatio q̄rundam hoīm fatuoꝝ Scd̄o narratur ipsius abrae approbatio in bñdictione filioꝝ. Secunda pars ibi. Sciuit iustum. Circa ꝑmū est **A** sciendum. q̄ sicut narrat Philo in libro q̄stionum. sup genesim. ꝛ narrat magister in hystorijs: ex tribus filijs Noe Sem. Cham. ꝛ Iaphet. adhuc ip̄o Noe viuente: nati sunt vigintiquatuor milia hoīm ꝛ centum. preter mulieres ꝛ paruulos: ꝛ habuerūt super se tres duces. videlicet Nemroth sup filios Chaml. Iectan sup filios Sem. ꝛ Assenēs sup filios Iaphet. Hi⁹ ergo post obitum Noe mouerunt se ab oriente: venerūt in campuꝫ Sennaar q̄ nūc est babylon. et timentes diluuiū quod tēpore Noe fuerat: ceperūt edificare turrim q̄ ꝑtingeret vsq̄ ad celos. hoc est valde in altum forte: qd̄ aque diluuij non ꝑtingerent ad summitatem. Non est eīn credenduꝫ eos tam fatuos fuisse q̄ vsq̄ ad corpus celeste intenderent turrim facere. q̄a iste Nemroth doctus fuit a Ionitho filio quarto Noe ſm̄ Methodium de ortu regnoꝝ. Et ille Ionithus fuit astronom⁹ mḡnus. Et dīc de eo mḡr in bistorijs. q̄ inuenit astronomiā. Ceperūt ergo edificare turrim istā. h̄ūtes lateres ꝑ saxis ꝛ bitumen ꝑ cemento. Deus vero aīaduertit elationem hoīm volentiū se quasi contro ip̄m munire. ne ꝛ ipsi etiā si deo placeret possent aquis diluuij castigari. impediuit eoꝝ istuꝫ modū Quicūq̄ hoīes si debent cohabitare indigēt vno ideomate ad cõicanduꝫ inuicem ꝯceptiones suas in diuersis negotijs. Vñ arist. viij. ethicoꝝ dicit. q̄ oīs amicicia consistit in cõicatione. et q̄ multas amicicias dissoluit in appellatōne. Deus ergo miraculose cum essent oēs vnius lingue ꝛ vnius ideomatis: diuisit eos in. lxxij. linguas: ita q̄ ille q̄ sciuit vnā oēs alias penitus ignorauit Ista ergo multitudo ꝯsiderans diuisionē tantā in ideomate diuisit se ſm̄ nūerum linguaꝝ: ꝛ qui erāt de vna lingua traxerūt se ad inuicē ad vnaꝫ turmam: ꝛ sic a loco illo diuiserūt se in vniuersas partes mūdi Inter has. lxxij. linguas tres sunt ꝑncipales. s. hebrea. greca. ꝛ latina. sic̄ recitat aug⁹. de mirabilib' sacre scp̄ture. ca. xv: Et io de istis linguis scp̄tus fuit titul⁹ crucis christi. Et ſm̄ istas. lxxij. linguas elegit xp̄us lxxij. discipulos. Luc̄. x. Quia ergo in edificatione turris istius ꝑdiderūt filij Noe cõmunicationē lingue hebree. ꝛ diuisi ſm̄ multitudinē supradictā vocatuꝫ est nomen loci illius Babel: qd̄ interp̄tatur confusio: q̄ꝛ ibi confusum est labium vniuerse terre. Gen̄. xj. Istā ergo mirabilē ꝑsumptōem et elatōem tāgit salomon in hac lr̄a ita dicēs. Hec in ꝯsensu superbie cū se natōnes extulissent: sciuit iustuꝫ.

Dec.i.sapia.ꝛ etiã cum se natões extulissent in ↄsensu superbie.i.in illo ↄsensu supbo quo dixerũt. Venite faciamus ciuitatẽ ꝛ turrim. cuius cacumen ptingat celum.ꝛ celebremus nomẽ nostꝝ anteq̃ diuidamur in vniuersas terras. Tũc inq̃ sapientia sciuit iustum.i.abraã qui propter magnitudinẽ fidei fuit iust⁹ Geñ.xv. Credidit abraã deo ꝛ reputatũ est ei ad iusticiã. Sciuit inq̃ iustum.i.approbãdo ↄsciuit. Nõ ẽ imaginãdũ q̃ abraã fuit tpe diuisiõis linguaꝝ.q̃ q̃dẽ diuisio fcã fuit tpe phalech q̃ fuit sext⁹ aũ abraã ſm lineaꝝ successionẽ.sed vult spũssanct⁹ dicere i littera ista.q̃ i tpe ↄfusionis linguaꝝ deus pⁿuidit abraaz futurũ: ꝛ pelegit eum sicut talem p quẽ cul'us dei multiplr augere tur.ꝛ cui fieret spẽalis pmissio de redemptõne generis humani. Tãgit ergo triplex beneficiũ sapientie circa abraam.vicz pelectionem anteq̃ esset: ↄseruatiõez cum esset.ꝛ bone prolis ꝓpagationem postq̃ esset. Unde dixit q̃ sapiẽtia tũc.tẽporis cum natões extulissent modo pexposito sciuit.i.est approbando ↄsciuit. Iustum.i.abraam q̃ postea fuit iustus. Et ↄseruauit eũ sine q̃uerela.deo.i.ad honorem ꝛ volũtatem dei. Conseruauit eñ eum educẽdo de terra chaldeoꝝ in terram Chanaan. Geñ.xij. Et inde in terra egypti vbi ductus timore dixit Saram vxorem suã sororẽ esse. Simili mõ postea fecit cũ apud regẽ gerare pegrinaret. Geñ.xx. Et vocauit aram fratrẽ suũ patrem suũ quia senior fuit Sara autẽ filia aram Illam vero vocauit sororem ſm ↄsuetudinẽ loquendi in hebreos q̃ cognatos vocãt fratres.ꝛ cognatas sorores. Uñ tantũ est dctm̃.cognata mea est ex parte pris mei. Uñ nullum malũ fuit eos decipe.quia hoc cessit in bonũ. De hac materia rñdens aug⁹.ↄtra faustũ.li.xij.ca.xxx.oñdit quare nõ ita psumpsit Abraam de deo vt nõ timeret fateri eã vxorem. Et dic q̃ ideo q̃ꝛ voluit vti rõne.ꝛ nõ temptare deum totaliter Si em̃ interrogatus illam feminã indicasset vxorem.duas res tuẽdas ↄmitteret deo.vicz suam vitam ꝛ vxoris pudicitiã.proinde cum ꝓpter pulchritudinem Sare ꝛ eius pudicitia ꝛ Abrae etiã vita esset in dubio: nec vtrũ q̃s tueri posset Abraam: sed tantũ vnũ.i.vitaz suam.fecit q̃d potuit ne deum temptaret.q̃d autem nõ potuit illi ↄmisit. Quia ergo hominem se occultare nõ potuit maritum se occultanti ne occideret. Hec aug⁹. Sic ergo sapiẽtia abraam ↄseruauit imunem a culpa.et in filijs misericordiã fortem custodiuit. Hoc verificatum fuit dando sibi misericorditer filium cũ esset centenarius. Geñ.xxj. Item statuẽdo sibi fedus circũcisionis Geñ.xvij. Statuã inquit meũ pactũ inter me ꝛ te.ꝛ inter semẽ tuũ post te in generatõnib⁹ tuis federe sempitno. De abraã dicit magister in hystorijs q̃ qñ tẽpore famis morabat in egypto: docuit egyptios arismetricã ꝛ astrologiã.ante illud temp⁹ ignotã. Et de egyptijs venerũt ad grecos.de grecis ad latinos. Dicit ergo Josephus de eo: q̃ p̃mus presũpsit pronũciare deuz eẽ vnũ creatorẽ cũctoꝝ. Et opiniões quas ceteri habebant de deo innouare ꝛ imutare pualuit. Istũ etiam recõmẽdat aristo.libro suo de pomo: tangens quõ ad diuinũ pceptum filiũ ppriũ voluit imolare. Nota q̃ miscõia dei ẽ fortis. Uñ dicit q̃ in filijs miscõiam fortẽ custodiuit: hoĩs vero miscõia est valde debilis et infirma. Est em̃ miscõia dei fortis in homines intensiue.extensiue.ꝛ duratiue. Intensiue: quia parcit homini in peccato qui tante ẽ malitie q̃ nullo modo p se posset satisfacere Unde pbat venerabilis Anselm⁹.ij.cur de⁹ homo.ca.vj.q̃ oportuit hoĩem deo aliq̃d dare maius om̃i eo q̃d nõ est deus ad satisfaciẽdum p peccatis suis. Sed ↄstat q̃ hoc nullo mõ potuit facere.ꝛ ideo deus misericorditer ẽ incarnat⁹.vt pro hoĩe satisfaceret factus hõ. Q̃ aũt homo tenebat deo solvere ad satisfaciendũ pro peccato suo aliquo maius om̃i eo q̃d nõ est deus.probat idem Anselm⁹.j. Cur deus homo.ca.xxj.sic. Non satisfacis deo p peccatis nisi reddendo aliq̃d maius q̃ sit omne illud.p quo peccatũ facere nõ debueras. Sed pro toto mũdo saluando nec p aliquo citra deum debuisti facere peccatũ.ergo oportet te satisfaciendo reddere aliq̃d maius toto mũdo: et illud fuit vita corpalis xpi ſm Anselm. Et iõ ad Tytũ.iij. Nõ ex opibus iusticie que fecim⁹ nos: sed ſm suã miscõiam saluos nos fecit. Ista ergo miscõia fuit fortis intẽsiue. Dic em̃ aristo.j.de celo.q̃ fortitudo potentie actiue terminat p maximũ in q̃d põt. Uñ si esset aliqua potẽtia que possit in aliq̃d ꝛ in duplũ ꝛ triplũ ꝛ q̃druplũ ꝛ sic in infinitũ: illa potentia diceret infinita intẽsiue.sed talis est miscõia dei: quia nõ est dare peccatuz ita turpe.ita maliciosum.ita deforme.q̃n miscõia dei sit maior ad remittendũ. Refert Ambrosi⁹ de morte Theodosij q̃ tante erat misericordie: q̃ nunq̃ negauit veniam ↄfitenti. De quo sic scribitur. Beneficiũ se putabat accepisse auguste memorie Theodosius cum rogaretur ignoscere.ꝛ tũc ꝓpior erat venie cũ fuisset cõmotio maior iracũdie.ꝛ iõ optabat in eo q̃d timebat in alijs vt irasceret. Hoc erat remediũ reoꝝ.qñ cum haberet sup oẽs ptãtem quasi

pares postulari malebatq̄ quasi iudex puni-
re. Eq̄tatis iudex nō pene arbiter q̄ nunq̄ ve
niam negauit ↄfitenti. Hec ambro. Fuit eñ
veraciter filius illius q̄ dicit Luc. vj. Estote mi
sericordes, sicut et pr̄ vester misericors est.

Scđo misericordia dei in hoīes fortis est
extensiue. Hoc aūt dupliciter pōt declarari.
Primo ex pte ipsius subiecti xp̄i. Scđo a pte
hoīs siue misericordie obiecti. A pte q̄dem
xp̄i sic. Si aliq̄s oībus vicinis suis riuulos
concederet de suo fonte vt sibi inde facerent
aqueductus p suo libito, signū esset q̄ ille fons
magne foret sufficientie. Isto mō deus pr̄ ha
bens filium suū qui est v̄bum dei ꝛ fons oīs
bonitatis, quia fons sapientie v̄bum dei dici
tur. Ecci. j. misit eū in mūdum ꝛ iussit eum sca
turire de terra ventris v̄ginalis. Et vt eēt co
piosus ꝛ abūdans oībus pmisit cuilibet sibi
facere riuulū, quādo oīm iudeoꝝ et gentiliuȝ
flagellatōni ꝛ crucifixioni se dedit. Et iō bene
dicit pluraliter per ꝓphetā, Dabo vobis miseri
cordias ꝛ miserebor vr̄i. Hyere. xlij. Scđu
do patet idem a pte obiecti, quia si de obiecto
misericordie s̄mo fiat, illud obiectum est ho-
mo cui deus multipliciter miseret, ꝓseruan-
do vt caueat, expectando vt redeat, ꝛ cōdonā
do si penitcat. Unde aug⁹. ij. ↄfessionū. ca. x.
Gratie tue deputo ꝛ misericordie: q̄ peccata
mea tanq̄ glaciem soluisti: gratie tue deputo
quecūq̄ nō feci mala: ꝛ oīa mihi dimissa fate
or que ꝛ mea sponte feci mala: ꝛ que te duce nō
feci. Tertio misericordia dei est fortis in ho
mines duratiue, q̄ quātūlibet hō expectet si
post infinita mala in fine tardissime penitere
velit: recipit eum statim. Exēpluȝ de latrone
cui tardissime penitenti dictuȝ est: Hodie me
cum eris in paradiso, Luce. xxiij. Uñ Berñ.
sup Cantica. Dn̄o ꝓpter mansuetudinē que
i te p̄dicat currim⁹ post te dn̄e ih̄u christe: au-
dientes q̄ nō spernas paupem: peccatorē nō
abhorreas. Non eñ horruisti latronem con
fitentē: nec lachrymantē peccatricē: nō chana
neam supplicantē, nō dep̄hensam in adulte-
rio, nō sedentē in teloneo, nō supplicantē pub
licanū, nō negantē discipulū, nō psecutorē di
scipuloꝝ, nō ipos crucifixores tuos, hec Ber
nardus. Misericordia ergo dei fortis est du-
ratiue: qm̄ misericordia dn̄i ab eterno vsq̄ in
eternū sup timentes eum. In p̄s. Per op-
positum ad hec tria misericordia hoīs ad ho
minē inuenit debilis ꝛ modica, intensiue: du
ratiue, ꝛ extensiue, Intēsiue: q̄ vix aliq̄s mo-
uet ad ↄpatiēdū cuicūq̄. Quia nūc adimplet il
lud. ij. Timoth. iij. Erūt hoīes seip̄os amātes

D

Extēsiue q̄ si aliq̄ sit ↄpassio hoīs ad aliū:
erit forte ad ↄsanguineū ꝛ nō ad extraneū: ad
amicū ꝛ familiarē ꝛ nō vltra. Et iō signant dr̄
Eccl. xviij. Miseratio hoīs circa pximū suū,
misc̄dia aūt sup oēm carnē. Breuis ē etiā du
ratiue: q̄ nō curat diuti⁹ q̄ hō cernit oculis,
sic porcus ↄpatit porco q̄diu audit eū clama
re. Osee. vj. Misc̄dia v̄ra quasi nubes matu-
tina. ꝛ q̄si ros mane ptrāsiens. Nō sic docuit
tobias filiuȝ suū. Quō inq̄t potueris ita esto
misericors. Tobie. iiij. Et ap̄ls ad Col. iij. In
duite vos sicut electi dei sancti ꝛ dilecti viscera
misc̄die. Nō dic̄ v̄ba misc̄die. s̄ȝ viscera. Mul
ti eñ s̄monib⁹ ↄpatiūtur. s̄ȝ opib⁹ valde pau-
ci, et tñ de solis opib⁹ fiet ↄputatio in iudicio
generali. Uñ petr⁹ rauanen. in q̄dam s̄mone
dic̄. In regno celi corā oīb⁹ angelis, in ↄuētu
resurgentiū q̄ abel passus sit, q̄ mōm salua-
uit noe, q̄ abraā fidē s̄uauit, q̄ moyses legem
dedit, q̄ petr⁹ crucē resupin⁹ ascēdit, de⁹ tacet
ꝛ clamat q̄ q̄si paup comedit dicēs. Esuriui,
ꝛc. Qui misericors ē misc̄dia dign⁹ est, hec pe
trus Rauanen. in q̄dam s̄mone.

Lectio CXXVII.

Ec iustū a pereū

b

tib⁹ impijs liberauit fugiētē: descēdēte
igne in pētapolim. q̄b⁹ in testimoniuȝ
neq̄tie fumigabūda constat deserta terra: ꝛ in
certo tp̄e fruct⁹ hn̄tes arbores. et incredibilis
anime memorie stans figmentū salis. De-
clarata gubnatione sapientie in liberatōne a
de, noe. ꝛ abrae, in ista pte, ꝓsequit spūsanctus
de mirabili liberatōne ipius loth. q̄ est q̄rtus
quē inducit de patrib⁹ antiq̄s ad declarāduȝ
q̄ntū valet colere deū. Cultū eñ dei vocat sa-
pientiā. vt pluries replicaui. Uñ indrn̄ter p̄t
exponi q̄cq̄d taȝ hic q̄ȝ supius dr̄ de sapia in-
creata q̄ est deus, vel de sapia creata q̄ pietas
vel verus dei cult⁹. vt dicam⁹ q̄ sapia creata
id ē verus dei cult⁹ liberauit ꝛ gubnauit ele-
ctos et sctōs dispositiue ꝛ meritorie: q̄ fec̄ eos
dignos gubnatōne diuina sic̄ ↄsuetum⁹ dice
re militi. Strēnuitas tua te fecit militē. Cir
ca liberatōem q̄ loth de subuersione Sodo-
me sciendū, q̄ sicut narrat Geñ. xviij. ꝛ xix. Ci
uitates q̄nq̄ fuerūt in regione iuxta iordanē,
vbi mō est mare mortuū inter iudeā ꝛ arabiā
Et dicebat aliq̄ñ illa regio vallis illustris, vi
delicet sodoma. ꝛ gomorra, adama, seboim, et
segor. Ciui aūt istaꝝ ciuitatū vtētes ocio ꝛ a-
būdātia victualiū, oīm generi libidinis se de
derūt: intantū q̄ vsum naturalem excesserūt,
quē deus ad ꝓpagandum instituit inter virū

A

z mulierẽ,exarserũt masculi in masculos z fe-
mine in feĩnas luxuriã exercẽtes. Volens er-
go dñs istud nefandũ flagitium punire,misit
tres angelos ad abraã qui morabať in valle
Mambre:nõ multũ a Sodoma nũciantes
Abrae:ꝙ ciuitates ꝑdicte deberent subuerti.
Abraã considerans ꝙ Loth frater vxoris sue
habitauit in Sodoma z ꝙ esset iust⁹:posuit
se supplicã'ſ deo ꝙ parceret malis ꝓpter bonos
et ait. Si fuerint ibi .l. in Sodoma: vicʒ:nõne
parces ꝑplo ꝓpter eos. Et dñs rñdit,ꝙ parce
ret ꝑplo ꝓpter .l. Quid inqͣ abraam si fuerint
.xl. Et sic paulatim descendẽdo q̃siuit. Quid
si .xl. Quid si .xxx. Quid si .xx. Quid si .x. Et do
min⁹ rñdit ꝙ parceret ꝓpter .x. Cum ꝗ in tan
ta multitudine nõ fuerũt .x. boni:recesserũt an
geli illi duo ab abraã z iuerũt ad Sodomaʒ
Loth aũt habitans in Sodoma fuit singula
riter hospitalitati deuotus. Vñ cum vidisset
istos angelos ĩ humana effigie venientes:esti-
mans eos esse hoĩes,inuitauit in domũ suaʒ.
et fecit eis ꝯuiuiũ z ꝑmunierũt cuʒ ꝙ subuer-
terent Sodomaʒ. Et mane dissimulãte loth
exire,apprehenderũt eũ angeli cum vxore sua
et duab⁹ filiabus suis:z statuerũt eos extra ci
uitatem dicentes eis ꝙ fugerent in montẽ et
nõ respicerent retro. Et statim dñs pluit sup
illas ciuitates sulphur z igneʒ:et subuertit q̃
tuor ex eis statim. Segor vero pepercerũt vſ
quo sit:propť Loth q̃ petierat ꝙ ibi possint
ad tẽpus morari Vxor ergo Loth more femi
no que est semp̱ prona rei que ꝓhibetur ei, re
spexit retro se:et versa est in statuam salis.
Post hoc egresso Loth de Segor subuersa ẽ
illa sicut z alie quatuor. Et versa est tota illa
regio in lacũ salsuʒ z sterilẽ,q̃ deinceps voca-
tus est mare mortuũ,qꝛ nec auea nec pisces in
eo viuũt,imo si aliq̃d viuũ in eo ꝓiectũ vl' sub
mersum fuerit:statim exilit z supnatat Vnde
narrat Josephus ꝙ Vespasian⁹ iussit q̃sdaʒ
vinctos post tergum manib⁹ ligatis ꝓijci ĩ
lacum z submergi.qui omnes quasi viuẽtes re
pulsi sunt ad supficiem z desup̱ fluctuabant.
Omne aũt qđ vita caret si intus ꝓijciať mer
gitur nisi liniatur bitumine,nec nauem pati-
tur,nisi bitumĩe liniať. Lucerna ardẽs supna
tat extincta submergiť. Glebas fetidas in di-
uersis locis euomit. Poma nascẽtia in arbo-
rib⁹ circa litus vsqꝫ ad maturitatẽ sunt viri-
dis coloris. z cũ matura putanť sunt plena ci
neribus z fauillis. Hec [illegible] storiam
Narrat ꝗ spũssicũs in lcõne [illegible]batõne.
Loth ab ista mirabili vltõne,z dicit sic. Hec .l.
sapia liberauit iustũ fugientẽ.vicʒ loth.quẽ ho
pitalitas singľaris:ꝯmẽdabat a pereũtib⁹ im
piis vicʒ sodomitis,descendẽte igne in penta
polim,.i.in regionẽ q̃nqꝫ ciuitatũ ꝑdictarum.
Et dr pentapolis,a penta qđ est q̃nqꝫ z polis
ciuitas,q̃bus impijs in testimoniũ nequicie
constat terra deserta,.i.destructa z combusta,
et adhuc fumigabunda,.i.emittens fumũ feti
dum in signum fetidi peccati qđ antiqui inco
le ꝯmiserant. Et constat ibi similiter in testio
nium nequicie eoꝝ arbores habẽtes fructus
nõ certo sed incerto tpe:vt vtilitati peti cõtra
naturã respõdeat ĩnaturalis fruct⁹ arboꝝ. Cõ
stat etiã in testimoniũ nequicie incredibilis a
nime mẽoria stãs figmẽtũ salis,.i.statua illa sa
lis in quã cõuersa fuit vxor loth q̃ statuaẽ me
moriale qđdã incredibilis aĩe,.i.femie nõ cre-
dẽtis angelo nisi respiceret a tergo vt videret
veritatẽ. Circa illã clausulã. liberauit fugien-
tem

B

Notãdũ ꝙ apud bellicosos q̃uis fuga
videať cõiter inhonesta,tñ aliq̃ñ laudabilis ĩ
uenit. Vnde si eẽt aliq̃s qui simul sciret fuge-
re z pugnare notabiliter faceret factum suũ.
Sic em̃ legim⁹ de tartaris ꝯtra xp̄ianos pu
gnãtib⁹ ꝙ simul equis insedẽtes fugiũt:z tñ ĩ
sequẽtes a tergo sagittãt. Sic fuit de parthis
de q̃bus Boeci⁹.v.de ꝯsola.metro.j.ita dicit
Rupis Achimenie scopulis vbi turba secũn-
tũ. Pectorib⁹ figit spicula pugna fugax. Mo
raliter. In hac vita bellũ habem⁹ contra ho
stes multos:qui tñ nõ habent vnũ modũ pu
gnãdi:nec vno genere victorie vinci possunt
Nã diabolus vincẽdus est ꝑ resistentiã,.j. Pe
tri.v. Cui resistite fortes in fide,sed caro z mũ
das vincũtur ꝑ bone fuge prudentiam,ita ꝙ
vni tantũ habem⁹ resistere z duos fugere De
resistencia qua diabolo debem⁹ resistere dici
tur metrice sic. Hostis nõ ledit nisi cũ tẽptat⁹
obedit. Est leo si cedis:si nõ q̃si musca recedit
Hoc est qđ dicit Jac.iiij. Resistite diabolo et
fugiet a vobis. De fuga ꝟo qua a carne fugiť
dicit metrice sic. Cede venus cedit,ista ma-
gis improba ledit. Si fugias veneris,ꝑlia tu
tus eris. De mũdo vero ꝯstat ꝙ ꝑ fugaʒ vin-
ci debet:exẽplo xp̄i ꝑposita sibi mũdi vanita-
te,cũ eum regẽ elegisse volebãt fugit in mõteʒ
Joh.vj. Figurã ad h̄ habem⁹.ij. Reg.ij.vbi
habeť ꝙ ille bonus miles Abner,tres filios
Saruie Joab,Abisai et Asael euasit:qꝛ du-
os ꝑmos declinauit ꝑ fugam:z tertiũ fugere
nõ potuit,ſʒ resistens occidit.

C

Precipue er-
go fugiam⁹ societatẽ carnalẽ ꝓpter tria. So-
lent em̃ hoĩes fugere igniũ ꝯflagrationẽ.ver
miũ intoxicationẽ.z fluminũ inũdatõeʒ. Car
nalis vero societas generat ignem libidinis
inter q̃scũqꝫ ꝑsonas,nec est facile declinare si
ne fuga. Nullus ergo ꝯfidat de senectute,nul

lus de sue religionis ꝟtute. Ferrũ ꝛ silex duo
sunt corpa frigida, ꝛ tñ de eis excutit ignis ꝑ
cussione minima. Unde Esa. xlviij. Egredi
mine a babylone, fugite a chaldeis. Babylõ
interꝑtatur ꝯfusio. Chaldei adorauerũt ignẽ
et figurant hoies libidinosos q̃ per ardorem
ignis luxurie ducunt communiter semetipos
ad cõfusionẽ infamie. Et ideo ꝓ vltimo reme
dio docet Apls. j. Corinth. vj. fugere fornica
tionem. Secũdo fugere debem⁹ carnalez vo
luptatẽ, sicut fugiũt hoies vermiũ intoxicati
onem. Nullus eñ libenter qescit aut dor
mit vbi vermes vel serpentes aut coluber cõ
muniter ꝯuersant. et certe mulieres multo fa
cilius intoxicãt aliquã mentẽ q̃ᷓ coluber car
nẽ. Nullũ eñ venenũ dr interficere carnẽ ꝑus
q̃ᷓ cũ sanguie misceat, spẽs aũt mulieris etiã a
longe sine tactu ꝑ solã imutatõnem spũalẽ o
culoꝝ inficit ꝛ allicit mẽtẽ: qꝛ qui viderit mu
lierẽ ad ꝯcupiscendũ eam iam mechatus ẽ in
corde suo. Math. v. Et ideo satis apta potest
exponi de femina que cum sit radix peccati il
lud Eccl. xxj. Quasi a facie colubri fuge peccm̃.
Coluber dicit quasi colens vmbras: ꝛ mulie
res cõiter angulos et vmbras et loca non
potẽtia diligũt. Juxta illud. Eccl. xxv. Nõ est
caput nequis sup caput colubri, ꝛ nõ est ira su
ꝑ iram mulieris. Et paꝝ ante dr q͛ ois mali
cia neq̃cia mulieris. De hac loq̃tur signanter
Petr⁹ blesen. ad Henricũ regem anglie. in ex
positiõne q̃dam sup Job. vbi cũ exponit qua
re diabolus qui Job de oibus bonis suis ex
poliauit filijs et filiab᷒, ꝛ etiam substãtia. vxo
rem tñ sibi reliquit. Hoc inquit nõ fuit ad so
latium viri, sed ad consũmatiõem sue milicie:
vt ꝑ feminã vinceret quẽ ꝑsecutõem nõ vice
rat: ꝛ qᵭ verberibus nõ poterat: verbis muli
eris efficeret. Per feiam inquit Joseph incar
ceratus est. Naboth occisus. Samson vicu
latus. Jsboseth interfectus. Dauid adulter ꝛ
homicida. Salomon apostata. Sisara cla
uis cõfossus. Precursor ꝛ baptista xp̄i decol
latus. Per feiam mors in orbem terraꝝ intra
uit. Et ꝑ filiũ dei ordinata esset nr̃a redẽptio.
ꝑsentiens hostis q͛ in morte xp̄i dispẽsatio no
stre redẽptionis impleret, salutem totius hu
mani generis machinat⁹ est ꝑ feminaz impe
dire. Jn vxorem nanq̃ȝ prelati visiones dece
ptorias ꝛ phantasticas illusiones immisit in
tantũ q͛ pilato mortẽ xp̄i dissuadendo mãda
uit. Nihil tibi ꝛ iusto illi. Multa eñ hodie ꝑ
visum passa sum propter illum. Hec Petrus

D Nota q͛ de xp̄o mirabant discipuli Jo. iiij
q͛ solus loq̃bat cum muliere. Quid ḡ mirum:
si hoies infirmi infirmũ iudicent sinistre si ni

mis consortia mulieꝝ habem⁹. Geñ. ij. q͛ pro
pter mulierẽ formandã costa fuit assumpta de
viro. Sed qualis fuit restitutio. Certe sic ibi
dicit. Deus impleuit carnẽ ꝑ ea. Jn signuȝ q͛
q̃ntucũq̃ȝ fuerit homo mulieri familiaris: q̃n
tũcunq̃ȝ eam ad bonos mores ꝓmoueat ꝛ ad
vite rectitudinẽ, quod est quasi solidũ os pre
stare, nihil ab ea viceuersa recipiet nisi carnẽ,
id est carnales affectões. Et ideo ille bonus
Joseph allectus ꝛ inuitatus ab vxore dñi sui
palliũ reliquit. Geñ. xxxix. De ista fuga loqui
tur beat⁹ Aug⁹. de cohabitatõne clericoꝝ et
mulieꝝ. Grauẽ inquit inimicũ fortis est casti
tas cui nõ solum resistendũ est, sed dimisso fre
no longius fugiendũ, nec eo min⁹ cauẽde sũt
qꝛ religiose dicũtur, qꝛ q̃nto religiosiores: tãto
citius alliciũt, ꝛ sub ꝑtextu pietatis latet visc⁹
libidinis. Experto crede. Dicit aug⁹. epus. Lo
quor corã deo nõ mentior. Cedros libani du
ces gregũ sub hac peste cecidisse reperi. de q̃
rũ casu nõ magis suspicabar q̃ᷓ Ambrosij vel
Hyeronimi. Hec aug⁹. de eodẽ. Ambrosi⁹ in
de officijs. li. j. Feminaꝝ cum clericis nullo
mõ ꝑmittit ꝯuersatio. Janua diaboli. via ini
q̃tatis. scorpionis ꝑcussio. nociuũ gen⁹ est fe
mina cũ proximat: stimulat ꝛ ignem incendit.
Hec ille. Tripli͛r eñ ledit mulier sensibiliter.
voce. visu. ꝛ tactu. Uox eñ mulieris frangit
naturalit͛ virili animũ sua uitate mirabili, pe
riculosa tñ. Uñ aug⁹. de singularite mona
choꝝ. ca. viij. Mulier nũc in risum dissoluit.
nũc blãdicias exhibet: ꝛ qᵭ est venenosius su
per cũcta psallere delcãtur. cui⁹ cantu tolera
bilius est audire basiliscũ sibulãtẽ. Uisu ledit
si videat. Uñ prudenter dicit metric⁹. Feĩa
fax sathane: fetens rosa: dulce venenũ. Sem
ꝑ prona rei: q̃ prohibet ei. Uicit eñ vultu. vi
su. risu. ritu. cultu. Hui⁹ ab insultu q̃ntuȝ po
tes esto procul tu. Sed tertio ꝛ maxie nocet
tactu. Uñ aug⁹. li. j. soliloquio. ca. v. Nihil esse
sentio qᵭ magis ex arce ꝯtẽplatõnis animuȝ
virilẽ deijciat, q̃ᷓ blãdimenta feĩe tactusq̃ȝ cor
poꝝ. Joh. xx. Noli me tãgere mulier dic xp̄s
marie magdalene cũ sola esset. Et. j. Thimo.
vj. Tu vero hõ dei hec fuge. Tertio debem⁹
fugere carnalez voluptatẽ, sicut fluuioꝝ inũ
dationem. Qui fugiũt aquaꝝ inũdationes a
scendũt montana. Moraliter. locus mõtan⁹
est locus sancte religionis ad quẽ fugere de
bent qui carnis delicias vincere volũt ꝑfecte
exemplo istius Loth cui dicebat. Ne stes in
omi circa regionẽ: sed in monte saluũ te fac.
Ois status in mũdo est quasi circa regionem
voluptatis. Sed solus mons est locus secu
rus. Luc. xxj. Qui i iudea sunt fugiũt ad mõ

tes. Judea interp̄tatur ꝯfessio. ⁊ significat ve ram pn̄iam veteris vite carnalis: quā quicūq̧ habere voluerit ad montē religionis acce dat: qui mō merito solitudo propť raritatē ac cedentiū reputať. In ps. Ecce elongaui fugi ens et mansi in solitudine.

Lectio CXXVIII.

Sapientiam enim

[s] p̄tereūtes non tm̄ in hoc lapsi sunt vt ignorarēt bona: sȝ ⁊ insipientie sue re liquerūt hoībus mēoriam. vt in his q̄ pecca uerūt nec latere potuissent. Sapientia autē hos qui obseruāt a doloribꝫ liberabit. Post q̄ actum est de liberatōne ipsius Loth a sodo mitarꝫ subuersione. In ista lēa diffusius ꝓse quiť de eorꝫ iusta punitōne. Et circa h̄ duo fa cit. Primo ostendit quō sapia rigide damnat malos. Scđo quō misericorditer saluat bo nos. Secūda ps ibi. Sapientia autē hos.

Circa primū ostendit. ꝙ pena istorꝫ sodo mitarꝫ debuit eē sibi ipsis nociua ⁊ damnosa. Scđo debuit esse quo ad alios publica ⁊ fa mosa. ibi. Sed ⁊ insipientie sue. Circa pri mū est aduertēdū ꝙ ḿm aristo. vij. ethi. ꝙ intē perat⁹ differt a ꝯtinente: ꝓ hoc ꝙ incōtinens peccat ex passione: vñ erat cito penitu⁹. In tēperatus aūt peccat ex certa malicia ⁊ ex cor rupta electōne. ⁊ ideo nō penitu⁹. sȝ insanabi lis. hoc est vix sanabilis. Mala em̄ ꝯsuetudo delectabilis ⁊ frequentia peccandi corrūpūt iudiciū rōnis in hoīe. ita ꝙ hō iudicat illū qđ est malum ⁊ viciosū esse faciendū ⁊ licitum ⁊ nō esse peccatū. Et talis apud aristo. vocatur intēperatus. Incōtinens vero dicit qui bene iudicat eē viciosū illud qđ facit: tm̄ ꝓpter pas sionē abducit a iudicio ⁊ opať ḿm passionem ⁊ iō passione cessante: penitet de facto. sed in tpatus iudicat illud qđ est viciosū eē facien dū. ⁊ iō post fcm̄ nō penitet ꝓpter habitū er roneū quē sibi acq̇siuit ex peccādo frequēter. Et hec ē cecitas mentalis ⁊ ignorātia habitu alis: quā peccatores acquirūt sibi ꝑ ꝯsuetudi nem peccandi. ita ꝙ ignorant q̇d sit bonū in genere morū. ⁊ q̇d sit malū. Vñ ꝯsuetudo vi tij ē: vt ab illo de facili nō ꝯsidereť q̇ eo ꝑmiť. Peccator em̄ cū in ꝓfundū malorꝫ venerit: cō tēnit. Et isto mō fuit de zodomitis q̇ in illud vitiū nō inciderūt ex passione: sed deduxerūt illud vitiū in ꝯsuetudinem publicā ⁊ in vul garem licentiā: ita ꝙ apud eos licite fiebat et impune. Vnde ita ignorātes facti sunt ex con suetudine malicie: ꝙ viciosū iudicauerūt bo nū. Vñ q̄ntū ad hoc dicit de eis sic. Sapiaȝ em̄. i. timorē ⁊ cultū dei p̄tereūtes in ocio: ⁊ gu la et luxuria. q: ista tria dn̄abanť in eis. Lap si sunt a iudicio recte rōnis: q: hō naturaliter scit discernere illud qđ est ꝯtra naturā ab il lo qđ est ḿm naturā. incitā ignorātiā vt nescie rēt bona. i. q̄ sunt bona ⁊ ꝯmēdabilia in gene re morꝫ. Et sic fuit pena eorꝫ ꝑmo mētalis ⁊ in terior sibi ipsis nociua ⁊ dānosa: sȝ nō tm̄ hec. i mo fuit eis inflicta pena corporalis exterior pub lica et famosa. Et iō subdit. Nō tm̄ in h̄ lapsi sunt vt ignorarēt bona. Sed ⁊ insipiētie sue ꝑpetuā reliquerūt hoībus mēoriam. vt nullo mō laterent in illis vilitatibꝫ quas fecerūt. vt homines pro semꝑ exemplo eorꝫ ꝑterriti a cō similibus cauerent sibi. Et sic sapientia iuste et rigide damnat malos. sed nō solum hoc. i mo per oppositū misericorditer saluat bonos. Et ideo subdit. Sapientia autē. i. debit⁹ cul tus dei. liberabit a doloribus hos qui se. id ē ipm cultum obseruant. ⁊ ḿm illum viuūt: vel hos qui seipos obseruauerint ab occasioni bus et causis peccandi. sicut liberauit Loth a subuersione sodomorꝫ. De hac hystoria legi tur. ij. Petri. ij. Ciuitates inquit sodomorꝫ et gomorreorꝫ in cinerem redigēs euersione dā nauit. Exemplum eorꝫ qui impie acturi sunt imponens. et iustum Loth oppressū a nephā dorum iniuria ac luxuriosa ꝯuersatione eri puit. Huius impuritatis flagiciosam libidi nem publicum est ⁊ nerone cōmisisse. Sicut scribit de eo Boeti⁹. li. de vita. xij. cesarꝫ. Vñ ⁊ quendā puerꝫ sporꝫ noīe castrauit ⁊ in habi tu femineo. tecitet solēnissimo nuptiarꝫ offi cio in vxorem duxit. De quo q̇dem ludendo optime dicit: propter qđ hanc vilitatē h̄ scri psi. O q̄ bene inq̇t actū fuisset cū rebꝫ hūanis si pr̄ tuus Domician⁹ talē habuisset vxorem. Cōtra istud flagiciosū ⁊ nephādissimū viciū fecit librꝫ de planctu nature Alan⁹ magn⁹ de insula doctor sacre theologie famosus. metro et prosa cōpositū scientifice multū ⁊ curiose. Habuerūt em̄ iste zodomite vndecim incenti ua libidinis que ꝯputat Helinādus in duo decim ꝟsibus ita dicens. Ocia segnicies. som nus. caro. feīna. vinū. Prosperitas. ludus. car mina. forma. puer. Ociū est premiū. q: iuxta Ouidiū de remedio amoris. Ocia si tollas pe riere cupidinis artes. Segnicies. i. desidia ⁊ pigricia. Iuxta illud de remedijs. Queritur Egiscus qualiter sit factus adulter. In ꝓm ptu causa est: desidiosus erat. Somnus exces siuus nutrit carnalia vitia. Vnde Cacho. Plus vigila semper ne somno deditus esto. Nam diuturna quies vitijs alimenta mini strat. Caro. i. esus carnium: carnem facit petu lantem. Femina. id est consortiū feminarum.

Nūeri.xxxj. Cur feminas reseruastis: nōne iste sunt q̄ deceperūt filios israel. Unūq̄z luxuriosa res est vinū ꝛ tumultuosa ebrietas. Prouer.xx. Prosꝑitas. Exēpluz de dauid qui qñ fuit in bellis fatigatus castus erat. qñ vero in pace ꝛ ꝓsperitate: incidit in adulteriū. ij. Reg. xj. Luxuriāt animi rebꝫ pletūq̄z secūdis. Nec facilis est equa ꝯmoda mēte sequi. hec scḋo ḋ arte amādi. Ludus. Dissoluit em̄ ludus mentis sollicitudinē. Unde signāter Sara dixit Nūq̄z cū ludentibꝫ miscui me. Tobie.iij. Carmina.i.armonia dissoluta ꝛ lascina. Cōtra q̄ nota Boetiū in ꝓlogo suꝑ musicā. Forma.i. pulchritudo. ꝛ iō fallax grā ꝛ vana ē pulchritudo. Prouer.xxxj. Puer. Dicit em̄ Helinandus. ꝙ idē facit etas in puero qḋ sexus ī muliere. Dicit hic ꝙ sapiā a doloribꝫ liberauit.

B Ubi sciendū ꝙ sapiā que ē christus hoīes liberauit tripl̄r. Liberat em̄ sicut medicus liberat egrotantes ꝛ a morbis oppressos. Sic liberat ꝑnceps dimicātes ꝛ in castris obsessos Sicut liberat iudex allegantes se iniusta ꝑpessos. Primo ergo liberat nos sic̄ medicus liberat egrotātes ꝛ a morbis oppressos. Bonus medicus nō statim curat hoīem in casu vbi materia infirmitatis est magna: sed paulatim iuuat naturā ꝑ medicinā: vt infirmitate sic adiuta purget seipām ꝛ fortior ꝛ purior finalit̄ ꝯualescat. Et lꝫ infirmus ingemiscat ꝛ ploret vt cito liberet̄, medicus tñ prudēter expectat ꝛ patiēter operat̄ et melius ꝓ infirmo: q̄z ipemet intelligit. Moraliter infirmitas a q̄ christ⁹ venit nos sanare, est peccatū. iuxta petitionem ps̄. Ego dixi dñe miserere mei sana animā meam qꝛ peccaui tibi. Istam infirmitatem contrahim⁹ a natura propter fomitem ꝛ concupiscentiā originalem qui in corpore nostro manet semꝑ inclinans ad peccatū q̄ languor nature vocat̄ ab aug⁹. qui ī hac vita minui pōt: sed extingui nō potest. Uñ medicus noster noluit nos curare subito, sed ꝑ moraꝫ tēporis. Et ideo reliquit nob is electuaria, vnctiones ꝛ cibaria collatiua sanitatis.i. sacramenta ecclesie baptismū eucharistiam penitētiam, ꝛc. Sed ꝑfecte curabimur in resurrectione corpoꝝ generali cessanti om̄i infirmitate ꝛ ad peccandum pronitate Et ideo in pñti continue infirmi sumus. Dicit ps̄. Miserere mei deus quoniā infirmus sum. sana me dñe quoniā conturbata sunt om̄ia ossa mea. Dilatōnem vero illi⁹ sanitatis molestia quodāmodo ferūt sancti et electi, quia est contra affectōem cōmodi. Unde dicit Apostol⁹ Romanoꝝ. vij. Infelix ego homo quis me liberabit de corꝑe mortis huius. Sed ꝯsolando se ipm̄ respondit. Rhoma. viij. dicens ꝙ in breui consequetur sanitatē perfectā, licet nūc ingemiscat expectans. Ipa inquit creatura liberabitur a seruitute corruptiōis in libertatē glorie filioꝝ dei. Quod erit quādo natura humana glorificabit̄. ꝛ oīno erit sanata ab om̄i infirmitate peccati. Job. v. In sex tribulatōnibus liberabit te. ꝛ in septima nō tanget te malum. Secūdo liberat christus sicut ꝑnceps milites suos in castris obsessos. Narrat sextus Julius. li. iij. ca. vj. de quodā ꝑncipe nomine Cleonino. cuius populus in q̄dā ciuitate claudebat̄ obsessus. Volēs ergo populo suo ꝯsulere q̄d eis vtilius expediret. cū eis aliter litteras nō posset trāsmittere, ordinauit ꝙ vnus de militibus suis, de quo satis ꝯfidebat: obsidionem accederet, ꝛ cum aduersariis obsidionem facientibus fortiter quasi eos adiuuans insultum ꝑberet. Ordinauit tamē ꝙ nulla tela mitteret nisi illa que sibi traderet. Tradidit ergo sibi tela, lanceas ꝛ sagittas, in quibus artificialiter erat scriptum. Confortamini ꝛ estote fideles. Ego Cleoninus obsidionem istam vobis venio celeriter remouere. Iste ergo miles quasi hostis ꝛ inimicus ciuitatis obsidionem accessit: cum ciuitatē obsidentibꝫ et expugnantibꝫ se miscuit: tela sua in ꝑdicto modo inscripta. vltra muros elecit: q̄bus inspectis ꝛ lectis: illi qui ciuitatem plurimū defendebāt ꝯfortati: hostibꝫ astiterūt ꝛ ciuitatem dño suo seruauerūt. Moralit̄. Princeps iste xp̄s est: ciuitas ecclesia militans in q̄ sumus Hec ciuitas est obsessa ꝑ circuitū a demonibꝫ et malis hoībus, qꝛ aduersarius noster diabolus tanq̄z leo rugiens circuit: q̄rēs quē deuoret. j. Pet. v. et in ps̄. In circuitu impij ambulant. Princeps vero noster volens nos liberare ꝛ ꝯfortare mittit nobis militem cū lanceis sagittis ꝛ telis: hoc est ꝑlatū vel ꝑdicatorē verbi dei: hmōi sunt sagitte potentis acute. Iste accedens videtur audientibꝫ specietenus nō esse adiutor sed aduersarius, capitulat obiurgat et reprehēdit ac increpat̄ ecclesiam militātez et eius multiplices defect⁹ demōstrat. Uñ iste est realiter amicus ꝫ apparenter aduersarius. De quo Matth. v. Esto consentiēs cito aduersario tuo, duꝫ es in via cū eo. Videas ergo diligenter q̄d in telis suarū increpationū sit scriptū: ꝛ inuenies ꝙ missus ē a ꝑncipe tuo xp̄o nō ad te finalit̄ expugnandū, sed ad te de obsidione prudent̄ liberādū. Eccēs. ix. Ciuitas ꝑua ꝛ pauci in ea viri Uenitq̄z ꝯtra eā rex magn⁹ ꝛ vallauit eaꝫ extruxitq̄z munitōnes ꝑ gyruꝫ ꝛ ꝑfecta est obsidio. Inuētus est in ea vir pauper et sapiens.

C

liberauit vrbē p sapiam suā. Tertio liberat xp̄s sic iudex allegātes se iniusta ꝑpessos, diabolus eīm seduxerat ꝛ induxerat ad peccādū. Et iō sub ſuitute diaboli hō erat detētus, iuste q̄dem a pte hoīs. Sȝ iniuste a pte diaboli sic declarat Anselm⁹. li. j. Cur de⁹ hō, cap. vij. Hō inq̄t meruerat vt puniret, nec ab illo conuenientius q̄z ab illo cui ꝯsenserat vt peccaret. Diaboli ꝓo nullum erat meritū vt puniret. Imo hoc tāto diabolus faciebat iniusti⁹ q̄nto nō ad hoc amore iusticie traheret, sȝ instinctu malicie impelleret. Et iō ſm eū iustum fuit ex pte hoīs q̄ ipse a diabolo puniret. sed nō fuit iustū ex pte diaboli vt ipse hoīem puniret. Ab ista nanq̄ȝ iniusta ſuitute liberauit nos xp̄us morte sua, q2 ipse solus h̄ facere potuit. Iac. iiij. Unus ē legislator ꝛ iudex q̄ pōt ꝑdere ꝛ liberare. Qui iudicādo ꝓpter eq̄tatem rei ꝑsonā nō respicit, nec ad mūera ꝓpter iusticie rigiditatem cuiusq̄ȝ placatus intuet. Liberauit aūt eo mō quo narrat aug⁹. xviij. de ciui. dei, ca. xix. et Ualerius. li. v. ca. iiij. de Codro rege athenieñsium, q̄ cum regio sua ꝛ ciuitas ingenti hostiū bello debellata eēt, hūani auxilij diffidentia ad oraculū Apollinis ꝯfugit: ac ꝑ legatos sciscitat⁹ est. quō tam graue bellum discuti posset. Respōdit apollo. Ita finez ei fore si ipse hostiū manu cecidisset ꝛ occubuisset: qd̄ cū ad hostiū castra ꝑuenisset: ordinauerunt q̄ nullo mō regem atheniēsium occiderēt. Uidens ergo Codrus q̄ ciuitas sua nullo modo pacē habere posset nisi ipse manu hostili occūberet. Deposuit regis insignia. ꝛ habitū pauperis induit. castra hostium ingressus est, vbi quēdam ad pugnam ꝓuocans interfectus occubuit. Sicq̄ȝ patriam liberauit, propter qd̄ apud suos inter deos deputatus est. Adaptatio planc pȝ q̄ xp̄s rex est eccl̄ie militantis Aduersarij sunt diaboli ex demonib⁹ et malis hominib⁹ congregati. Prophetatum eīm et a deo ꝑordinatum q̄ ecclesia. i. electi de genere humano aliter nō possent pacez habere nisi rex eorū interficeretur. Christus ergo dei filius hoc videns qui cum in forma dei esset exinaniuit semetipm̄ formam serui accipiens in silitudinem hominum factus ꝛ habitu inuentus vt homo. Humiliauit se factus obediens vsq̄ȝ ad mortem: mortem aūt crucis. Et sic nos a ſuitute diaboli restituit liberatos Ad Gal. iiij. Itaq̄ȝ nō sum⁹ ancille filij sed libere qua libertate christ⁹ nos liberauit.

Lectio CXXIX

Ec aūt profugium

ire fratris iustum deduxit ꝑ vias re-

ctas et ostendit illi regnū dei, et dedit illi scientiam sanctoꝝ, honestauit illum in laborib⁹ et compleuit labores illius. In fraude circūuenientium illum affuit illi. ꝛ honestum fecit illū.

Declarata vtili ꝛ nobili gubernatōe sapientie circa quatuor ꝑsonas spectabiles. videlicȝ adam, noe, abraam et loth. In hac parte de ꝑsona q̄nta introducitur, videlicet de Iacob quē deus mirabiliter in multis protexit ꝛ direxit. Ubi notandū q̄ sicut narrat hystoria Genes. xxvij. ꝛ. xxix. Isaac pr̄iarcha duos filios habuit, Esau ꝛ Iacob gemellos Qui cū adoleuissent esau inuidit iacob ꝛ minas mortis ei intētauit. Iacob ergo consilio mr̄is sue Rebecce fugit de Bersabe ꝑ Chanaam in mesopotamiam ad laban auūculum suū fratrez matris sue, in h̄ itinere dormiens sup lapidē, vidit scalam erectam ad celuȝ ꝛ angelos ascēdentes ꝛ descendentes ꝑ eam ꝛ dominū innixum scale et dicentem sibi. Terram hanc tibi dabo et semini tuo. Ueniens ergo ad laban gratanter receptus ꝯuenit cum eo q̄ pasceret gregem suū ꝑ ouium ꝛ capraꝝ per septem annos tali pacto q̄ sibi daret rachel filiam suaȝ in vxorem, septēnio completo: dedit sibi labā de nocte. Liam filiam suā seniorem in vxorez et se in crastino excusauit q̄ nō erat ꝯsuetudo illius patrie ꝑmo dare ad nuptias iuniorem. Trāsactis ḡ septē dieb⁹: recepit rachel et fuluit ei ſm Hiero. vij. alijs āñis ita q̄. xiiij. annis fuluit labā ꝑ filiab⁹ suis Quib⁹ trāsactis accepit licentiā suam voluitq̄ȝ ad patriam suaȝ reuertisse. Rogauit ergo eum laban q̄ adhuc septem āñis sibi fuiret. Respondit Iacob q̄ libēter faceret tali pacto. Separa inquit vniuersos greges tuos in duas partes. ponasq̄ȝ oēs vnius coloris in vna parte tam in ouibus q̄z in capris. ꝛ tradas illam partem mihi ad custodiam. Uniuersa vero pecora sparsi velleris ꝛ maculosi coloris: tradas filijs tuis ꝛ pone inter nos distantiam triū dierum itineris. Quo facto: peto ꝑ mercede quicq̄d natum fuerit varij coloris. quicq̄d aūt vnius coloris: tuū erit. Istud pactū laban vehemēter approbauit cogitans q̄ nulle vel pauce hērent vellera varia cū tot⁹ grex eēt vni⁹ coloris. Isto pacto firmato Iacob vsus est ista subtilitate. Solebāt eīm oues adaq̄re in cānalibus Accepit ḡ Iacob virgas amigdalinas ꝛ platanīnas et ex ꝑte decorticauit, ꝛ et ex ꝑte virides dimisit ꝛ posuit in cānalib⁹ vt oues q̄ū adaq̄bant viderēt vmbras istaꝝ virgaꝝ in aqua ꝛ ex imaginatōne istaꝝ varietatū coloꝝ: concipere:t fetus varios ꝛ maculosos in velleribus. Habet eīm vis imaginatīa magnū effectū cir

ea prolis conditõem. Vñ cuȝ q̃dã mr̃ona peperisset ethiopē: accusata de adulterio ⁊ iudicata fuisset pro rea nisi Quitilian⁹ eaȝ defendisset, ondens ethiopē in camera depictũ: in q̃ mr̃ona ↄceperat, sicut narrat Hyero. ⁊ ↄsimilis casus de hypocrate narrat. Accidit eĩ q̃ndã mr̃onã pulcherrimũ pepisse pueꝝ vtriq̃ꝫ parenti dissilem, ⁊ toti generi eoꝝdeȝ ⁊ punita fuisset, si hypocras cãm non reddidisset. Pictur ĩ q̃ndã in cubilo in quo ↄcepat extitisse illo silem. Consil'e narrat aug⁹ .ij. retractationũ. ca. lxij. ⁊ cõtra Julianũ. li. ij. de q̃daȝ rege Cipro multũ deformi q̃ pulchras imagines ĩ cubiculo suo fecit depingi, vt sibi ꝑ modũ illũ pulchri filij nascerent. Hac ergo cautela vsus Jacob fecit meliores fetus maculosi velleris et peiores ⁊ pauciores fecit vni⁹ coloris. Quo viso labã mutauit mercedē ⁊ voluit q̃ sui essent fetus varij coloris. ⁊ iacob fetus vni⁹ coloris. Jacob ergo ãmouit ṽgas quãdo ascendebãt meliores oues. ⁊ posuit eas in admissura tardiori q̃ peior erat. Sic labã frequenter mutauit pactũ ⁊ sꝑ habuit peioreȝ ꝑtem. Hoc oportuit dici ad intellectum huius lr̃e. Quib⁹ visis sciẽduȝ q̃ iacob in eũdo ad laban ⁊ imorando cum eo ⁊ tandem redeũdo ab eo semꝑ gratiose directus fuit sapiẽtia gubernante. Et ẽm ista tria littera diuiditur in tres partes. Nam ꝑmo narratur quõ sapientia direxit Jacob de patria fugientē. Secundo quõ eum instruxit famulũ ⁊ seruientem. Tertio quõ eum reduxit versus suam patriã venientem. Secũda pars ibi. Honestauit illum in laboribus ⁊ in fraude circũuenientiuȝ illi. ⁊c̃. Tertia ibi. custodiuit illum ab inimicis.

Quantũ ad primũ dicit sic. Hec autem. id est sapientia. deduxit iustuȝ: id est Jacob Profugum ire fratris. i. profugũ ⁊ fugientē ab ira fratris. i. ab Esau fratre suo irato. Deduxit in q̃ꝫ per vias rectas. i. de bersabee in Chanaan ⁊ inde in mesopotamiã siue ad laban auũculum suũ. Et in isto itinere ostendit illi regnuȝ dei in visione angeloꝝ ascendentiũ ⁊ descendẽtiũ ꝑ scalã erectã a terra ad celũ. Gen̄. xxviij. Et dedit illi sciam sctõꝝ. ⁊c̃. que scia sanctorũ est scire ↄuersari in medio natõnis ꝑuerse bñ et ṽtuose. Vel dedit illi ꝓphetiam q̃ est scientia sanctoꝝ. Sap̄. vij. Per natiões in animas sanctas se transfert: amicos dei ⁊ ꝓphetas cõstituit. Euigilans em̃ de somno suo ꝓphetauit de lege, de templo. de passione que in terra illa futura erant dicens. Terribilis est locus iste, vere dñs est in loco isto ⁊ ego nesciebam. Non est hic aliud nisi domus dei ⁊ porta celi. Gen̄. xxviij. Terribil' em̃ fuit lex, dom⁹ dei tẽpluȝ, passio xp̄i, apertio porte celi. Sic ꝫ direxit eũ in itinere fugientē. Sȝ vlteri⁹ cuȝ venissȝ ad laban cui vigĩti ãnis ṽuiuit. instruxit eũ sapiã dupl'r. Primo quõ lucrarek sibi diuitias. Scdo quõ ipius laban ⁊ filioꝝ suoꝝ vitaret fraudulẽtias. Quãtũ ad ꝑmũ dic̃ q̃ honestauit illũ in laborib⁹ suis. i. ditauit illũ ꝑ labores fideles q̃s sustinuit ṽuiendo laban viginti ãnis. Gen̄. xxxj. Die noctuq̃ꝫ vrebat estu et gelu fugiebatq̃ꝫ sõnus ab oculis meis. Istũ modũ loq̃ndi de honestate hȝ sacra sc̃ptura Eccl̃i. xj. Facile ē in oculis dñi subito honestare pauꝑem. Et ↄpleuit labores illi⁹ dando sibi ꝑseuerantiã. pariam. ⁊ mercedē ↄdignam. Gen̄. xxx. Ditat⁹ est hõ vltra modũ. In fraude circũuenienẽtiũ illi affuit ⁊ honestũ fecit illũ. i. docuit eũ obuiare fraudulẽtijs ⁊ falsitatib⁹ ipius laban q̃ nitebat diminuere mercedē suam ꝑ mutatõem pacti mõ sibi tribuẽdo fetus vni⁹ coloris, mõ diuersi coloris vt sup̄ dictũ est. Gen̄. xxxj. Dixit iacob vxorib⁹ suis laban. pr̄ vr̄ circũuenit me ⁊ mutauit mercedē meaȝ decē vicib⁹. i. m'totiẽs. ⁊ tñ deus nõ ꝑmisit vt noceret mihi. Et honestũ fecit illũ. i. diuitem. sic vt ꝑius expositum est. vel iustum vel morigeratum ad alios ↄ̃uis malos. j. Thessal'. iiij. Honeste ambuletis ad eos qui foris sunt

A Est aũt circa hystoriaȝ notandũ moraliter q̃ isti duo gemelli Esau ⁊ Jacob designant carnem et spiritũ Esau pilosus significat carnem que plena est sup̄fluis desiderijs. Pili eĩ desideria terrena designant. in cuius signum clerici habent pilos rasos in sũmitate capitis et attonsos in circuitu. ad designandũ q̃ nullum terrenũ desiderium debet mediare inter mentē eoꝝ ⁊ deũ. nec etiã debent hr̄e nimias affectiões ad corpus suũ. Vñ in signũ hui⁹ ṽsus inferius ad corp⁹ pili abscidũtur. Esau ergo pilosus ē caro Jacob lenis: spũm signat Gal'. v. Vos q̃ spiritales estis instruite huiõi in spũ lenitatis. Isti duo germani inceperũt pugnare in vtero matris: Et postea Esau cuȝ factus esset adolescens ꝑsecutus est fratrē suum et intẽtauit sibi mortem. Et certe ad lr̃am in vtero matris caro inficit spm̃ per peccatuȝ originale. In p̄s. Ecce em̃ in iniq̃. ↄcep. sum ⁊c̃. Et ↄtinue postea. Caro ↄcupiscit aduersus spm̃. et spũs aduersus carnē. Hec em̃ sibi inuicē aduersant. Gal'. v. Esau. est senior ⁊ Jacob iunior. Quia ad lr̃am ꝑmo ↄcipitur caro et postea anima ꝑ spiritũ. Aristo. xvj. de aialibus. embrio in matrice ꝑmo viuit vita aialis q̃ꝫ vita hominis. ꝑmo. Corinth. xv. Non prius qd̃ spirituale sed prius qd̃ animale. deinde qd̃ spũale. et Sap̄. vij. In vẽtre mr̄is mee

figurat⁹ sꝫ caro. Iste tñ senior debuit fuire
iuniori. i. caro spiritui. vt in actib⁹ hoim nõ ca
ro sed spũs dñetur. Gal. v. Spũ ambulate ꝛ
desideria carnis nõ pficietis. Sil'r etiã Esau
fuiuit iacob in hꝫ ꝙ psequebat eũ. qꝛ sic fuit si
bi occasio meriti ꝛ pacientie ꝛ magn⁹ pfectus.
Et isto mõ rebellio carnis est fuitiũ impẽsuꝫ
spũi q̃ spũs pficit et stimulat ad pugnã vt por
tat victoriã Jacob ĝ. i. spũs sub fris sui psecu
tione afflictus fugere debet in mesopotamiã.
Mesopotamia interp̃tat eleuatio cuiusdam
vocatõis. ꝛ significat celestẽ patriã ad quaꝫ
eleuabimur et ad quã vocati sumus. Sed in
ista fuga iacob posit⁹ in itinere dormit. qꝛ spi
rit⁹ a strepitu mũdi se subtrahit ꝛ in sctis stu
dijs ꝛ ꝯtẽplationib⁹ se cõq̃escit: capiti suppo
nit petrã. qꝛ fundamẽtũ totius vite sue christũ
facit. j. Cor. x. Petra aũt erat xp̃s. ꝛ. j. Cor. iij.
Fundamentũ aliud nemo põt ponere p̃ter id
qḋ positũ est qḋ est ihs xp̃us. Dormiẽdo ĝ in
sancta ꝯtẽplatõne spũo vidit scalam erectam
ad celum. Ista scala est penitẽtia que stat i ter
ra: quia in hac vita incipit. sed attingit ad ce
lum: quia facit hoiem in morte ad celuꝫ appro
pinquare. Math. iiij. Penitentiã agite: appro
pinquabit eñ regnũ celoꝝ. Ista scala bꝫ sex
gradus p quos ascẽdere ꝯuenit. s. ꝯtritionẽ.
ꝯfessionẽ. orõem. ieiunia. vigilias. ꝛ elemosy
nas que sunt pres satisfactõnis. Ista figurã
tur p sex gradus q̇bus ascẽdebat ad soliuꝫ sa
lomonis. ij. Paral. ix. Duo latera istius scale
sunt: timor et spes. Debet eñ peccator timere
nõ p̃sumere Eccl. v. De ꝓpiciatu peccatoꝝ no
li esse sine metu. Debet etiã peccator sperare
nõ desperare: et sic inter spem ꝛ timorem quã
si inter duo latera penitentialis scale ascende
re. quia sicut metrice dicit. Si timor est sine
spe. tũc despatio ledit. Et nisi spes timeat sta
tim p̃sumptõ fiet. ergo timor sine spe: nec spes
valet absqꝫ timore. Angeli ascẽdẽtes ꝛ descen
dentes sunt cogitatõnes nr̃e q̇bus interdum
gaudia cogitamus padisi ꝛ tũc ascendũt Lu
ce. xxiij. Cogitatõnes ascendũt in corda vr̃a.
Et aliqñ miserias hui⁹ vite: imo etiã penas i
ferni ad p̃cauendũ. ꝛ tũc cogitatõnes nr̃e de
scendũt. In p̃s. Ascendũt vsqꝫ ad celos ꝛ de
scendũt vsqꝫ ad abyssos. Huic scale dominus
est innixus: quia penitentes expectat ꝛ vocat
dicens. Venite ad me oẽs qui laboratis ꝛ o
nerati estis ꝛ ego reficiam vos. Matthei. xj.
Anima vero deuota que sic dormit cuꝫ iacob
audit dñm dicentem sibi. Terraꝫ in qua dor
mis dabo tibi ꝛ semini tuo. i. terram viuentiũ
que est patria in qua nũc dormis sicut pegri
nus p ꝯtemplatõem. Dabo tibi postea vt re
quiescas i ea p sempiternã possessionẽ. in p̃s.
Credo videre bona dñi in terra viuẽtiũ. Sꝫ
notãdũ ꝙ laban cui iacob fuiuit duas filias
habuit Liam et Rachel Lia lippis erat oculis
Rachel decora ꝛ venusta aspectu. Seruiuit
aũt iacob p rachel septem ãnis: ꝛ tamẽ postea
necesse habuit p̃us accipere. Liam anteqꝫ ha
beret rachel eo ꝙ nõ esset ꝯsuetudinis in illa
patria p̃us tradere iuniores ad nuptias Sic
moraliter ẽ. pr̃ noster cui fuimus bꝫ duas fi
lias. duas vitas. p̃sentẽ et futurã. Presens ẽ
Lia lippis oculis: nec miꝝ quia manet in hac
lachrymaꝝ valle plena miserijs ꝛ afflictõib⁹
Futura vero vita est quasi rachel dcora. ama
bilis pulchra ꝛ plena delitijs. Tre. ij. Vrbs
pfecti decoris gaudiũ vniuerse terre. Pro ista
filia opꝫ nos seruire septem ãnis. i. vniuerso
tpe p̃senti. Septenarius eñ est nũerus vni
uersitatis. ꝛ tamẽ ꝯtingit de bonis ac sanctis
viris freq̃nter ꝙ seruierũt deo diu ꝛ vellent li
benter habere istam rachel. i. vitã eternam qꝛ
sine maiori difficultate vellent ire ad celuꝫ. sꝫ
certe tũc datur eis Lia. qꝛ deus sic ordinauit
ꝙ exponũtur vite actiue forte in statu p̃lature
vbi opprimũtur afflictõib⁹ p salute p̃ximoꝝ.
Et si q̃ratur a christo quare: respõdit. qꝛ non
est ꝯsuetudo celestis patrie iuniorem illaꝫ ra
chielẽ. i. beatitudinẽ pulchrã et decoram dare
ante laborem p̃ntis vite. ꝛ ideo p̃us opꝫ acci
pere Liam lippam vt postea habeam⁹ rachel
decoram. Sic eñ deus dat coronam p cinere
oleum gaudij p fletu. palliuꝫ laudis dabit p
spiritu meroris. Esaie. lxj.

Lectio. CXXX

Custodiuit illum

ab inimicis ꝛ a seductorib⁹ tutauit il
lũ ꝛ certamẽ forte dedit illi vt vinceret
ꝛ sciret qm̃ oim potẽtior ẽ sapia. Postqꝫ decla
ratũ est quõ sapia q̃ est verus dei cult⁹ liberauit
iacob i fugiẽdo fris sui odiũ. In ꝓhendo du
plex ꝯiugiũ. ꝛ in exhibẽdo Labã laboriosum
fuitiũ q̃. oĩa fecit ptim ꝯsuo Laban itinerãdo
ptim cũ eo morando. Hic ꝯñter oñdit quõ sa
pientia eũdeꝫ iacob gubernauit ad partes su
as repatriãdo. Habuit eñ Jacob fratẽ suũ p
secutorẽ. Auũculum suũ seductorẽ. ꝛ angeluꝫ
suũ colluctatorẽ. Et ab istis tribus sapientia
euꝫ custodiuit sicut sibi expediuit. Nam ger
manũ suũ recõciliauit. Auũculũ suũ ratõne
placauit. ꝛ ab angelo bñdictõem impetrauit
Sciẽdũ est ergo ꝙ iacob repatriãdo cũ vxo
rib⁹ liberis gregib⁹ et armẽtis: tres sustinuit
difficultates. Prima fuit ꝙ cum fugeret claꝫ
a laban cũ oib⁹ q̃ acq̇sierat sub eius seruitio.

A

Laban indignatus q nō accepta licētia z insalutato hospite recessisset cū gregib' z filiab' suis, insecut' est eū cū māgna comitiua, sicut narratur Gen. xxxi. Et sep̄timo die eū attigit, cui nocte p̄cedenti dn̄s apparuit z dixit ei Caueto ne q̄cq̄ loquaris aspere ɔtra iacob. qua increpatione correpti' laban: nihil nisi rōnabile iacob dixit. Et ibi finaliter pactū fecerūt z tytulum lapidis erexerūt, in signū q neutri vnq̄ in posterū contra aliū trāsire liceret. Scd'a difficultas quā habuit in repatriando de fratre suo quē audiuit sibi velle occurrere cuz q̄dringentis viris, z ɔtra hūc timorē deus eū ɔfortauerat añ, ostēdēs ei multitudinē angelorū. Gen. xxxii. in loco q̄ dicit' Manayni. i. castra quem locū sibi vocauit sic, q: ibi vidit angelos dei, de q̄bus ait, Castra dei sunt hec. Tertia difficultas quā sustinuit in repatriādo fuit in lucta āgeli, de qua Gen. xxxii. vbi dicit q vir luctabat' cuz eo vsq: mane, sed finaliter vir ille sibi bñdixit, z ɔtra germanū p̄ualere z p̄dixit Liberatōem ergo iacob p sapiam describens dicit sic, Custodiuit illū ab inimicis vicz a frē cuz p̄sequēte anteq̄ fugeret a patria sua z a laban cuz insequēte cum redire vellet ad patriā suā. Prouer. xvi. Cum placuerit dn̄o vie hoīs inimicos eius ɔuertet ad pacē. Et a seductoribus tutauit illuz. h̄ est a fraudib' laban eū p̄sequēte z filiorū suorū q̄n morabat' in mesopotamia. Et certa mē forte dedit illi vt vinceret, q̄n cuz angelo luctabat' z victoriā obtinuit, n̄ per violentiā sed p deuotōem angelo volente sibi dare signuz, q: sic luctabat' cum eo z tñ habuit finaliter victoriā, ita sustineret aduersitatē a fratre, z tñ in fine victoriā haberet Et sic experimētaliter disceret z sciret q̄n oīm potentior est sapia que attingit a fine vsq: ad finez fortiter z disponit oīa suauiter. Sap. viii. Custodiuit illuz ab inimicis. Notādum q inter oīa p̄ntis vite nēcaria maxime foret vtile scire discernere inter amicos z inimicos, quia frequēter amicos credimus illos qui sunt realiter inimici, z illos inimicos aliquotiens estimamus q̄ nobis realiter sunt amici. Sunt enī duo genera hoīm qui apparēt amici z sūt hostes z inimici. Et duo genera hoīm videnē inimici z sunt amici, z ita q̄dam realiter z quidam apparenter. Unde q̄druplices habemus inimicos. vicz blandos adulatores, falsos cōsiliatores, detrahentes z p̄secutores, corripiētes et correctores. Primi sunt examinadi per ɔscientiā. Secūdi sunt repudiādi p prudentiam Tertii sunt tolerādi per patentiā. Quarti sunt acceptandi p beniuolentiā. Primi igit' inimici a q̄bus nos custodire debemus sunt blandi adulatores. Qui enī in collo te ita suauiter raderet z guttur tibi amputaret vel ideo genā tuam tergeret vt oculū erueret. talis merito foret inimicus dicēdus, sed adulator cuius lingua nouacula acuta z dolosa: ideo tibi blandit' vt te decipiat z oculū discretōnis tibi eruat. Eccl. xii. In labiis suis indulcat inimicus z in corde suo insidiat', vt subuertat te in foueam. In oculis tuis lachrymabit' inimic' z si inuenerit tēpus nō satiabit' sanguine. Si incurrerint tibi mala tunc inuenies eum illic priorē, z q̄si adiuuās suffodiet plantas tuas. De ista materia loq̄tur Sen. epla. lxxx. s'm q̄tationē maiorē. Adulatio q̄uis sil' est amicitie: nō imitat' tñ illā sz vicit z penetrat apt' ac ɔpiciis aurib' excipit' z in ima p̄cordia descēdit, eo ip̄o grosa quo ledit. Doce quēadmodū istā silitudinē possim dinoscere. venit ad me p amico: inimicus blādus, vitia sub v'tutū noīe surrepūt. temeritas sub titulo fortitudinis latet. Ignauia vocat' moderatio, p cauto timid' accipit'. In his dic Sen. Magno p̄iculo erraui'm', imo sic declarat idem epl'a. xlv. nō sinimus ɔtenti modica laudatōne, imo si q̄s nos scīssimos sapiētissimos z modestissimos p̄dicet totū nos acceptam' tanq̄ nobis debitum cū cōstet nobis q illi solēt mētiri cōiter q̄ nos laudāt: z tñ in blādib' n'ris credim' eis, z ideo nos nō corrigim'. Ideo mutari nō volumus q: nos optīos esse credim', z ideo snīa platonis fuit: sic dr̄ in libro de dictis phorū seu sapiētū: q hoīes ex inimicis magis realib' q̄ ex amicis apparētib' p̄ficiūt, q: duz inimici eis errores eorū impropērāt corrigunt'. Amici p̄o n̄ manifestāt errores, sed tolerāt z occultāt Mathei. vii. Inimici hoīs domestici eius, z Esa. iii. Popule meus q̄ btm̄ te dicunt. ipi te decipiūt z vias gressuū tuorū dissipant. Isti igit' examinādi sunt p ɔsciam. Consideremus' defectus nostros de q̄bus conscii nobis sumus: et tūc non decipiemur, et hoc est quod docet nos Seneca in epl'a vltima allegata inducēs exēpluz de alexandro magno qui in obsidiōe cuiusdā vrbis cum circūiret muros: sagitta p̄cussus: cuz vuln' vehemēter doleret: ait. Oēs inq̄t iurant me esse filiū iouis. Sz vulnus h̄ hoiem me esse clamat. Idē z nos faciam' dic Seneca: dicam'. Uos dicitis me prudentez eē, ego video q̄ multa inutilia ɔcupiscā. Nec h̄ q̄dez intelligo q aīalib' sacietas monstrat: q̄s cibo q̄s potioni debeat eē mod'. De isto inimico exponi p̄t illud. Eccl. xii. Ne credas inimico tuo ineternū. Nociuior ei oīm nō ē pestis q̄ familiaris inimicus. Qui cuz v'bis bonis saltē apparentib' laudez exp̄mere nitit', intus

sub ꝯplacentie typo viscus fraudis atq; dolo ris seminat. Secundi ꝟo nri inimici sūt falsi ꝯsiliatores q̄ nobis alit̄ suggerūt q̄ӡ expedit aīa bus. ⁊ hi maxime sunt ꝑiculosi in cōmunitate q̄cunq;: q2 sic in bonis ꝯsiliatoribꝫ ꝯsistit ma xime honor: salus ⁊ profectus reipublice. ita ī mal' ꝯsiliatoribꝫ maxīe ꝯsistit ꝯfusio ⁊ subuer sio eiusdē. Dic̄ eñ Tull' li. suo de senectute q̄ ꝯsiliator ē in republica sicut gubernator in na ui. In naui inq̄t alij sentinā exhauriūt. Alij cor das trahunt. Alij malū scandunt. Ille ꝟo qui tenet clauū est q̄etus sedens in puppi ⁊ multa maiora facit. ⁊ Auicēna dicit q̄ ꝯsilians est ef ficiens sicut dans formā ſm quā ali' habet o perari ⁊ dirigi. Distinguit eñ q̄druplex effici ens. ꝯsilians. adiuuās. disponēs. ⁊ ꝑficiens. Dn̄t igit̄ ipi ꝯsiliarij habere in vita sanctitatē in ꝟbo ꝟitatē. in zelo eq̄tatē. ⁊ in expimēto saga citatē. ⁊ tales in romana republica vocabātur senatores: ⁊ se habēt in cōitate sicut cor in cor pore. ſm Plutarcū. Vn̄ Romulus cōdita ci uitate quam ex noīe suo Romam vocauit: cen tum ex senatoribus elegit quoꝝ cōsilio omnia ageret: quos senatores ꝓpter senectutē. patres ꝓpter sollicitudinē cure noīauit. Hoꝝ nomina ab initio vrbis condite aureis lr̄is scribebant̄ ꝓpter qđ p̄res cōscripti, ab oibus dicebantur. Isti eligebant̄ postq̄ӡ emeriti in diuersis stati bus ⁊ officijs extitissent, tanto aptiores sapie negocijs: quanto in exercitijs corporis minus possent. Istoꝝ apud grecos tant' honor fuit: q̄ nūq̄ӡ duces ꝓducerent neq; aliqđ solenne fa cerent sine istis. Sicut igit̄ isti senatores ⁊ cō siliatores sunt reipublice vtilissimi qn̄ sunt bo ni ⁊ ꝟtuosi: ita sunt iudici principi ⁊ prelatoꝝ ꝑ niciosissimi qn̄ sunt mali: qn̄ videlꝫ hn̄t zelum ꝓ cōmodo suo priuato ⁊ ꝑsonali et nō ꝓ bono cōmuni. qn̄ sunt corrupti cupiditate ⁊ recepti one muneꝝ. qn̄ sunt nimis perterriti: dissimu lant dicere veritatē. qn̄ odio amore vel ranco re regulant̄ vel inuidia ad alios: tunc ꝯsulen do principē destruunt quem regere ⁊ dirigere deberent ⁊ fiunt nō solum ei sed toti republice pessimi inimici quoꝝ quilibet dici pōt illđ qđ dicit Paulus Elyme mago Act. xiij. O plene omni dolo ⁊ omni fallacia filii diaboli inimici omnis iusticie nō desinis subuertere vias dn̄i rectas. Talis ꝯsiliator fuit ille Aman qui sub tilitatē nobilissimi principis Assueri fraudu lentis ꝯsilijs circūuenit. ⁊ nobilis regis inno centiā ad nephariā crudelitatē induxit. Hest. xiij. Hostis noster ⁊ inimicus pessimus iste ē aman. Isti igit̄ inimici sunt repudiandi ꝑ pru dentiā. sicut idē Assuerus fecit Aman qn̄ ini quā sniam ad suggestionē ⁊ ꝯsiliuꝫ eius datā

C

de occidendo toto genere iudeoꝝ misericordit̄ retractauit. Tercij inimici nostri sunt detrahē tes ⁊ ꝑsecutores. Et istos vulgarit̄ vocam' ho stes ⁊ inimicos q̄ ꝑsonas ⁊ ꝯditōnes nr̄as le dunt: ⁊ tn̄ ipi freq̄nt̄ nobis ꝓficiūt. Sic eī do cet Boe. iiij. de ꝯso. ꝓsa. vj. Prouidētia diuina extn̄ sepe ꝓducit insigne miraculum q̄ malos mali bonos faciunt. Nā dum mali quidā cō siderant se iniqua quadā a pessimis ꝑpeti: no xioꝝ odio flagrantes: ad virtutis frugem rede unt. dum se eis dissimiles student esse q̄s ode rant. Tales sunt aduersus religiosos ⁊ sāctos viros isti mundo dediti ⁊ diabolo: qui facta. ⁊ vitā sanctorū laniant. iudicāt ⁊ deprauāt. quo rū infamatio timenda nō est. q2 est a turpibus orta. Sic eñ dicit Grego. sup Ezech. Peruer soꝝ derogatio vite nostre approbatio est. q2 iaꝫ ostendit̄ iusticie aliq̄d nos habere si illis qui deo non placēt incipimus displicere. Nō eñ est derogatio ſꝫ ꝯmēdatio lucis si eā odiunt et fugiunt verspertiliōes. Sancti viri sunt lux mundi ꝑ lucidam famam ⁊ sincerā conscietiā. j. Tessal. v. Vos filij lucis estꝫ ⁊ filij dei. Pec catores aūt sunt sicut vespertiliones amantes semꝑ ꝑpera tenebraꝝ. Iterū nō est derogatio ſꝫ ꝯmendatio odoris vitis: si eum serpētes fu giunt. Boni viri sunt bonus odor x̄pi ꝑ bonā ꝯuersatōem suā. ij. Corinth. ij. Alijs quidē su mus odor mentis in mortē. alijs aūt vite in vi tā. Peccatores autē sūt serpētes pleni veneno peccati. Tertio nō est derogatio sed ꝯmēdatō coloris si ceci de illo mentiant̄ ⁊ iudicāt falsuꝫ Peccatores ceci sunt Sopho. j. Ambulant vt ceci q2 dn̄o peccauerunt. ⁊ Sap. ij. Excecauit eos malicia eoruꝫ. Vn̄ ⁊ iudicia temeraria de sanctis sunt simplr̄ ꝯtemnenda. Vn̄ cum qui dam iuuenis ociosus diceret demostheni phi losopho. Si hoīes me odirent sic te meipsum perimerē. Et rn̄dit. Et ego me ꝑimerem: si me quēadmodum te amarent. Quarto nō est de rogatio sed ꝯmendatio medici: si frenetic' ma ledicat. Serui dei sunt medici aiaꝝ. Peccato res aūt sicut frenetici. Si igit̄ tales viros san ctos diffamāt: oportet eoꝝ blasphemias deri dere. Vn̄ legit̄ de vespasiano imꝑatore q̄ cum esset auar' ⁊ senex ⁊ quidam improperando ei bi diceret. Vulpē pellem posse mutare nō ani mū. Rn̄dit. Risum hmōi debem' hoibꝫ: nobis correptōem penā criminosis. Quarti inimi ci quos habemus apparenter sed tn̄ realr̄ sunt amici. sunt corripientes ⁊ correctores qui nos de nostris excessibꝫ ⁊ erroribꝫ arguūt puniunt ⁊ emēdant. Veritas eñ est errantibꝫ odiosa q̄ӡ diu in erroribꝫ ꝑseuerāt. Talis fuit Paul' er ga Galathas q̄bus dic̄ Gal. iiij. ergo inimic'

D

factus sũ: vobis verũ dicens vobis. Isti ini mici sunt acceptandi ad bñuolentiã. Mat. v. Diligite inimicos vestros ⁊ benefacite his q̃ vos oderunt. hoc est viciosos mores vestros.

Leccio. LXXXI.

Ec venditum iu

b stum nõ derelliquit. sed a peccatoribꝫ liberauit eũ: descenditq; cuꝫ illo in foueã ⁊ in vinculis nõ dereliq̃t eũ: donec afferret illi sceptrũ regni ⁊ potentiã aduersus illos q̃ se deꝑmebãt ⁊ mendaces ostendit q̃ maculauerũt eũ: ⁊ dedit illi claritatẽ eternã. Postq̃ꝫ declarata est gubnatio sapie circa q̃nq꜔ nobiles. viꝫ Adam Noe Abraam Loth ⁊ Jacob. In ista pte inducit exẽplũ sexte ꝑsone spectabil'. viꝫ ipi᷒ Joseph q̃ miro mõ fuit exaltatus ⁊ humiliatus, tribulat᷒ ⁊ glificatus. Et circa h̃ duo facit. Nã pmo ostẽdit quõ ipe Joseph fuit multipl'r tribulatus. Scđo q̃mõ ꝑ sapiam extitit magnifice liberatus, ibi, Donec afferret illi scepꝶ regni ⁊ potentiã aduersus illos q̃ se deꝑmebant ⁊ mendaces ostẽdit qui ⁊c̃. Circa pmũ sciendũ ꝙ Joseph duas

a tribulatões sustinuit iniuriosas: de quibꝫ hic breuiter facit mentõem. Fuit eñ a fr̃ibus venditus ⁊ alienat᷒ ꝑ facinorosam ꝯspirationem Geñ. xxxvij. Fuit scđo de sollicitatõe libidiosa ⁊ de volũtate adulterĩj effectualit' demõstrata delatus. diffamat᷒ ⁊ accusatus ꝑ maliciosam mulieris machinatõem. Geñ. xxxix. Casus pme iniurie fuit iste. Fratres sui decẽ inuiderũt sibi ⁊ cũ aliq̃ eum vellent occidisse: deo volẽte mutauerũt ꝯsiliũ ⁊ transeuntibꝫ ismaelitis euꝫ vendiderunt triginta argenteis de ꝯsilio iude q̃ fuit vnus de fr̃ibus Joseph. Hoc facto miserũt tunicã Joseph intinctam sanguine hedi ad Jacob prẽm coꝝ dicentes se in agro tunicã illã inuenisse, qua visa pater. ꝯiecit filiũ suũ a fera aliq̃ deuoratũ, ⁊ irremediabiliter eũ plãxit. Isti mercatores duxerũt eũ in egyptum et vendiderunt Phutifari eunucho pncipi milicie regis: nec est intelligendũ ꝙ iste fuit eunuchus, i. castrat᷒ a iuuẽtute sicut solent nobiles facere ꝓpter custodiã dominaꝝ, q2 ꝯstat istum habuisse filiã Assenech quã ꝑte ioseph postea duxit in vxorẽ: sꝫ tradũt iudei ꝙ iste Phutifar videns Joseph elegantẽ puerũ emit eũ a mercatoribus vt eo abusus fuisset. Dñs autẽ ita infrigidauit eũ ꝙ impotens fuit coire ⁊ custodiuit Joseph ab eo intactũ. Vñ ꝓpter hoc deinceps dicebat eunuch᷒: ⁊ nũc factus est pontifex heliopoleos ⁊ magis honorabilis q̃ꝫ fuerat ante pncipatũ. Iste igit' Phutiphar vidẽs Joseph ingeniosũ in agendis ⁊ graciosũ: ꝯstituit eũ dispensatorẽ totꝰ domꝰ sue. Uxor ꝟo phuciphäris ⁊ dña Joseph infatuata de ipiꝰ pulchritudine sollicitauit Joseph de ꝯcubitu, q̃ se excusauit. Tum q2 eẽt ꝓditio ꝯ dominũ suũ Tũ q2 peccatũ in deũ suũ. Igit' cũ q̃dã die Joseph camerã domini intrasset: ipa apprehensa lacinis pallij sui ait. Dormi mecuꝫ: q̃ nequaq̃ꝫ acq̃escens operi nephario fugit relicto pallio apud eã. Hec videns se ꝯtemptã ꝯquesta ẽ viro suo, accusans Joseph de sollicitudine ipudica ⁊ ꝙ voluisset eã violent' oppressisse in cuius argumentũ ostendit ei palliũ derelictum Phutiphar nimis credulꝰ ꝟbis vxoris misit eũ in carcerẽ in quẽ pistor ⁊ pincerna regis missi fuerant. Deditq; dominꝰ ioseph tantã grãm in ꝯspectu domini carceris ꝙ tã carcerẽ q̃ꝫ inclusos eius custodie mãcipauit vel deputauit. Eo tpe istoꝝ duoꝝ ipe exposuit somnia. Pistoreq; suspẽso pĩcerna liberat'. Recordatusq; deinpꝰ ea interpretatoris sui Joseph cũ rex ꝑ somniũ suũ preuidisset septẽ sterilitatis ãnos. Joseph ꝑ meditatõem pincerne, educt᷒ de carcere sõniũ exposuit sterilitatẽ futurã pꝰ septẽ ãnos fertiles ꝓdixit. ⁊ ꝯsilium regi dedit, ꝙ aliquẽ prudentẽ virũ ⁊ industriũ in regno ꝯstitueret qui blada ꝑ illos septẽ ãnos fertiles in horrea cõgregaret q̃bus terra sterilitatis tpe victitaret. Cõstitut᷒ est Joseph in illo officio ⁊ maximꝰ egypti factus est sub rege. A q̃ accepit anuluꝫ ⁊ torquẽ aureã circa collũ eius, ⁊ curru nobili vehebat'. Precone clamante vt oẽs genuflecterent corã eo. Sic igit' de vinclis et carcere ad regni regimẽ est translatus. Istã igit' mirabilẽ ⁊ multiplicẽ gubernatõem Joseph describens Salomon dicit sic. Hec scꝫ sapia venditũ iustum scꝫ Joseph nõ dereliq̃t. Sic scribit

B Boeciꝰ exulãs ꝙ muse eũ exulantẽ nõ derelliquerũt: sed ꝯtinue cõcomitate sunt nec eas climor aliq̃s valuit impedire, li. j. me. j. Has saltẽ nullus potuit ꝑuincere timor. Ne nostrum comites prosequerentur iter. Sꝫ a peccatoribus scꝫ fr̃ibꝫ suis q̃s accusauerat apud patreꝫ de crimine pessimo. Geñ. xxxvij. liberauit euꝫ descenditq; cũ ipo in foueã, i. in carcerẽ, vel in foueã, i. in cisternã veterẽ siue aqua in quã proiecerũt eũ fratres sui. Geñ. xxxvij. Et in vinculis nõ derelinquit eũ, ps. Humillauerũt in cõpedibꝫ pedes eius. Et Geñ. xl. Pincerna ⁊ pistor missi sunt in carcerẽ vbi vinctus erat Joseph, donec afferret sceptrũ regni, i. pncipatuꝫ sup regnũ egypti. In ps. Constituit eũ dominũ domus sue ⁊ pncipẽ oĩs possessionis sue. ⁊ potentiaꝫ aduersus eos q̃ eum deꝑmebant videlicet fratres suos: ad q̃s habuit tantã potentiã ꝙ eos vel in mortẽ vel in carcerem po-

tuit dominari si voluisset. Et eos mendaces ostendit q̃ eũ maculauerũt iponẽdo sibi crimẽ adulterij. Qđ fecit facto p̃ honestã vitã ostendens eos fuisse mẽtitos.i.falsũ dixisse. ⁊ illam pessimã mulierẽ fuisse mẽtitã.l'forte ñ solũ verbo sed facto cõuicit: qñ erat postea positus in tanta ptãte. Et nõ solum ista sapientia ipsi Joseph: sed etiam dedit illi claritatem eternam.i.famam claram apud memoriã hominũ in sempiternũ.hec quo ad litterã. Hec iustũ venditũ nõ dereliquit. Notandũ ẽ q̃ inter varios peccatores. aliqui vendũt patris potestatẽ. aliqui filij veritatẽ. ⁊ aliqui spiritussancti sanctitatẽ. Patris potestatẽ vendũt aliqui plati; maiores. Filij veritatem vendunt falsi assessores Spũssancti sanctitatẽ vendũt ficti simulatores. Primo igit' mali plati vel simoniaci vl' potius ieiste vendunt pr̃is ptãtem. Dant enim potentiaz ⁊ vsum clauiũ p̃ ecclesia muneribus. ⁊ temporali; mercede. freq̃nter eccl'iam vnicaz sponsam xp̃i vendũt. Qui q̃ztũ xp̃m offendunt faciliter patet intuẽti. q̃z rigide. q̃z acute ⁊ q̃z potestatiue istud viciũ reprobauit. Ipe enim in suo aduentu in carnem venit iudicari nõ iudcare venit pctã tollere ñ punire. venit ad ostẽdendã clementiam: nõ vindictã. ⁊ tñ contra peccatuz simonie: ita infremebant q̃ quasi oblitus innate mansuetudinis nõ examinãs cãm nõ obiurgans. sed statim ad puniendũ se dedit. Unde Joh.ij. ⁊ Mat.xxj. dicit' q̃ facto q̃si flagello d funiculis eiecit vendentes et emẽtes de templo ⁊ mensas numulariorum subuertit ⁊ eas cathedras vendẽtium columbas euertit q̃ simoniacos figurabant ⁊ dixit eis. Scriptũ est dom' mea domus orõnis vocabit'. vos aũt fecistis illam speluncã latronũ. Nec mirũ si sic ꝯtra tales exarsit. Nã ipi xp̃m expellũt de suo officio Christus enim se fecit ostiariũ ecclesie nolens q̃ aliq̃s in ecclesiã.i.eccl'iasticã dignitatẽ itraret nisi p̃ eum. Joh.x. Ego sum' ostiũ ⁊ q̃ nõ itrat p̃ ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde: ille fur est ⁊ latro. Isti igit' plati ⁊ puersi qui ecclesiam xp̃i vendunt expellũt xp̃um de officio suo facientes pecuniã esse ostiũ ⁊ nõ xp̃m. Sicut fecit Symon magus cui Petr' dixit. Pecũia tua tecũ sit i pditõem q̃r existimasti donũ dei pecunia possideri. Act.viij. Nec est psona aliqua ita parui valoris in mundo q̃n magnã sibi iudicaret ꝯtumeliã fieri si duceret' de foro ad forũ ⁊ vbiq̃z offerret' venalis: q̃ztomag; spõsa xp̃i imo xp̃s p̃ sponsa offendi debet q̃ vilissimis ribaldis ad emenduz offert'. Nũc in foro pape: nunc in foro regis vel principis vel alterius dñi secularis. talis merito fur debet vocari ⁊ latro sacrilegus. Que iusticia est vocare illũ sacrilegũ latronem q̃ furat' calicem vel sacrum librũ de ecclesia. ⁊ nõ illũ q̃ furatur ipaz eccl'iam totã ⁊ omnia bona eius. Quantũ cõtemptum ⁊ dãnum faceret regi q̃ in cameram suã introduceret serpẽtes bufones ⁊ v̾mes. sz certe isti venditores in eccl'iam dei callidos et versutos repletos veneno pctĩ adulatores. latrones. p̃dones. q̃ reptilia ⁊ v̾mes mag; q̃z homines dici pñt introducũt. Et sic maximũ dãnũ fieret homini si sponsa sua sic p̃ artẽ magicã incantaret' q̃ loco prolis humane pduceret talpas s̾pentes vel asinos cornutos: ita fit in parte ista irrecõpensabile dãnum ecclesie p̃ ecclesie venditores. Qñ enim aliq̃s auar' q̃ totus inheret terre in ecclesia canonizat' vel p̾ficit' i curatum: pñt filij ecclesie dicere. Mater nr̃a pro fratre peperit nobis vnã talpã. Qñ ponit' vnus maxim' rixator vel litigator pñt dicere. Mater nr̃a genuit nobis serpentẽ. ⁊ qñ p̾ficit' vnus ep̃s illiterat' vel laic': pñt dicere merito. q̃r ecclesia peperit vnũ asinuz cornutũ. Dicit enim beat' Aug'. q̃ p̃ septuaginta annos babilonice captiuitatis durauit sacer ignis quem Hieremias abscõderat. Qui nũc p̾mo extinctus est qñ Antiochus vendidit sacerdotium Jasoni.ij. Mach.iiij. De istis mal' venditoribus exponi potest illud Joel.iij. Puerũ posuerunt in p̃stibulo ⁊ puellã vendider̃t pro vino Puer: enim xp̃s ponit' in p̃stibulo qñ sancta ecclesia p̃fert' vni lubrico ⁊ luxurioso. Et puella id ẽ ecclesia vendit' p̃ vino qñ bona ecclesie cõferũt' vno guloso. Scđo aliq̃ sunt q̃ vendunt filij v̾itatem. Hi sunt falsi iuratores quos vocamus cõiter auersores. Isti enim nec volũt testimoniũ dicere nisi ꝯducant' mercede cũ testis teneat' dicere v̾itatem ⁊ iudex sine munere discernere v̾itatem seu eq̃tatem. Legimus de diabolo q̃ quando voluit mentiri induit formã s̾pẽtis quasi v̾ecundatus fuisset in natura p̃pria mentitus esse. sed q̃cquid sit de mẽdacio de piurio nũq̃z legit' ꝯuictus. imo opinio ẽ q̃ qñ adiurat' in noĩe trinitatis: diceret verũ seu v̾itatem: ipe nõ mentit'. Isti igit' falsi iuratores peiores sunt diabolo. q̃ q̃ztumcunq̃z adiurent' pñt p̃ munera ꝯtra v̾itatẽ adduci. Amos ij. Uendidit p̃ argento iustũ ⁊ pauperẽ p̃ calciamentis. Tertio vendunt spũssancti sanctitatẽ ficti simulatores q̃ opa de genere bonorũ faciunt pro laude humana. De quibus saluator Mat.vj: Amen dico vobis receperũt mercedẽ suam. Istis venditoribus: sermonibus blandiciosis sub specie. Jacob arrogant' loquitur supplantator diabolus illud qđ habet' de Jacob ⁊ fratre suo. Geñ.c.xxv. Uende mihi p̾mogenita tua. Et ille ei modicum retribuit flatuz

venti in ꝯmendatione miseri hominis.

Lectio. LXXXII.

Ec populũ iustũ

b

ꝛ senẽ sine querela liberauit a nationibus que euꝫ opprimebant. Intrauit in aĩam serui dei ꝛ stetit cõtra reges horrendos in portentis ꝛ signis. Postq̃ȝ declarati sunt multiplices effectus sapiẽ ex speciali gubernatione quarũdam spectabiliũ ꝑsonaꝝ q̃ q̃dam puilegiata familiaritate fuerũt deo carissime. In hac ꝑ te ꝛ ũter ꝓsequit̃ de effectibꝫ mirabilibꝫ sapientie quos fecit circa gubernationẽ vnius totius populi: videlicet populi israelitici q̃ fuit popul⁹ deo peculiariter cõsecratus ꝛ in cultu dei ꝑ legẽ datam specialiter informatus Fecit aũt sapientia tria notabilia beneficia isti populo in genere. Primo ei eos de egyptiaca seruitute potenter eduxit ꝛ liberauit. Scđo ꝑ desertum eos quadraginta annis deduxit ꝛ pauit. Tertio iustũ populum in terrã promissionis induxit ꝛ eã ei appropriauit. In eductõe israel de egypto mirabiliter afflixit egyptios ꝛ protexit hebreos. In educendo eos per desertum affectuose iustos instruxit et animose destruxit incredulos. In terra ꝓmissionis mirabiliter exaltauit hebreos ꝛ ꝓstrauit chananeos. De istis tribus beneficijs populo israelitico per dominum in deserto collatis: agitur ab hoc loco vsq; ad finez libri. Unde in ista pte Salomon dei beneficia recordat̃ ꝛ prosequitur ꝛ regratiat̃ deuote. ꝛ intermixtim nunc de beneficio collato contra egyptios: nunc de beneficio collato ꝯtra chananeos. nunc de mirabili ducatu quẽ fecit deus ꝑ in via columnã nubis ꝛ ignis in deserto. Diuidi tñ põt processus vsq; in finẽ capituli in q̃tuor partes. Nã primo tangit breuiter israelis ab egyptijs liberatõem. Scđo israel per egyptios ditatõem. Tertio eorũdem ꝑ desertum traductõem. Et quarto viroꝝ bonoꝝ gratiaꝝ actionem. Scđa ps ibi. Hec reddidit iustis. Tertia ibi. Et eduxit eos. Quarta ps ibi. Justi tulerũt. Circa primũ duo facit. Naȝ primo ostẽdit q̃s fuit in ista liberatõe agens ꝑncipale. Scđo ostẽdit q̃s ꝛ qualis fuit in eadẽ agẽs instrumentale. ibi. Intrauit in aĩam serui dei.

Quãtũ primũ sciendũ: q; sicut narrat̃. Exodi. j. Post morteȝ Joseph filij israel in egypto

A

addicti fuerunt seruituti. ꝛ seruierũt egyptijs in luto ꝛ latere ꝛ in magna captiuitate ꝛ tñ nõ obstante durissima seruitute multiplicati sũt nimis: quãtoq; opprimebant̃ tanto mag; multiplicabant̃ ꝛ crescebãt. Tandẽ h̃ ꝯperto statuit rex egypti q; q̃equid nasceret̃ eis sexus masculini ꝓijceretur in fluuiũ: q̃equid seminini fuis retur: vt sic viri destruerent̃ ꝛ mulieribꝫ ad libidinẽ vterentur. Cui⁹ tpis tempestate natus est Moyses quẽ de⁹ nunciũ suũ fecit ad pharaonẽ ꝛ ꝑ quẽ ꝑplm liberauit. Dicit ḡ sic. Hec scꝫ sapia ꝑplm iustũ. i. filios israel. q̃ sõ iusti dicunt̃. q: fidem habuerũt de vno ꝛ vero deo colendo. Unñ Abachuc. q̃. Just⁹ ex fide sua viuit ꝛ senẽ sine q̃rula. i. semẽ ꝑtriarchaꝝ qui vixerũt sine q̃rula. Et ꝯtinue aliq̃ fuerunt in ꝑplo boni ꝛ iusti ꝛ sine q̃rela ꝯuersantes. Liberauit a nationibꝫ. i. ab egyptijs q̃ tales manserũt quales nati sunt carentes supnaturali ꝯgnitione dei: q̃ est per fidem in ꝑñti. Que q̃dem natões illum ꝑplm opprimebant opibꝫ duris luti ꝛ lateris: vt supra dictum ẽ. Unñ Exo. j. Uenite sapienter opprimam⁹ eum. Hec igit̃ sapia fuit in ista liberatõe agens ꝑncipale. agens ꝟo instrumentale fuit Moyses. de q̃ subditur. Intrauit in aĩam serui dei. i. sapia intrauit in aĩam Moysi q̃ fuit seruus dei. Juxta illud Exodi iiij. Ego ero in ore tuo ꝛ docebo te q̃d loquaris Et stetit sapia vicꝫ vel ꝑe Moyses contra reges horrẽdos: Pharaonẽ ꝛ eius ꝑncipes. In portentis ꝛ signis. i. faciendo portenta ꝛ signa mirabilia. Portentũ đr a portendere qđ est ꝑsignare aliq̃d mirabile nouũ. Unñ Jsiđ. ij. ethimo. ca. iij. Portanta dicta ꝑhibent a portãdo. id ẽ ꝑostendendo ostenta. eo q; ostendere futura aliq̃ videant̃. Prodigia ꝟo eo q; porro. i. ꝑcul futura ꝑdicant. Monstra ꝟo a mõstro sũt dicta. eo q; aliq̃d signãdo demonstrant siue q; statim monstrẽt q̃d appareat. Qñ eñ monstra gignunt̃: significant cõiter aliq̃s magnas mutatões futuras in republica sicut ptꝫ anteq̃ȝ. Xerxes ꝑdidit ꝑsiam Uulpis ex aqua đr procreata fuisse. ꝛ anteq̃ȝ alexãder occisus eẽt: mulier q̃dam monstrũ qđdam enixa est: qđ superiores ptes corpis hũanas habuit̃ mortuas inferiores diuersaꝝ bestiaꝝ sed viuentes: ꝛ significauit repentinã regis interfectionẽ. Uideatur Jsiđ. vbi supra. Monstrũ etiã fuit ille ticio q̃ iacens noue iugera occupauit. sicut homerus testat̃. Hoc nõ scriberẽ nisi in Jsiđ. inuenissem. Est eñ iuger quantũ aratruꝫ arare potest vno die ꝛ ꝯtinet in longitudine ꝑm papiã ducentos q̃draginta pedes. ꝛ in latitudie medietatẽ. qđ spaciũ si multiplicetur ꝑ noueȝ ꝛ dicatur q; hõ tm̃ spaciũ occupauerit. tacẽdo fiat solenne mendaciũ sic credo. Stetit ḡ Moyses ꝯtra reges horrẽdos in portẽtis ꝛ signis Signa dicũtur miracula. iuxta illđ Mat. vl. Signa aũt eos q̃ crediderit: hec sequẽtur. In noie meo demonia ejciẽt ꝛc. Sꝫ h̃ ꝑt eẽ dubiũ

B

q̃re modernis tpibꝫ ñ fiũt miracla ita passim

sicut olim in p̄mitiua ecclesia. Tunc eni in lit
tera verificabit illa autoritas de fidelibus de q̄n
q̄ illis signis. Ad h̄ dicendū q̄ ecclesia ↄside
rat f̄m triplicē statū: p̄mitiuū medium ⁊ vlti-
mū. In p̄mitiuo statu fiebāt signa freq̄nt. In
statu moderno raro. Sed in tp̄ibus antixp̄i ra-
rissime. In statu nāq̄ p̄mitiuo fiebāt frequen
ter miracula. q̄ f̄m Cryf. Uera miracula hn̄t
admiratōem vtilitatē ⁊ necessitatē. Tunc igit
oportuit freq̄nter fieri miracula. q̄ ip̄a miracu
la hn̄t admiratōnem. ⁊ hoīes delectant in mi
riabilibus ⁊ hoīes erāt tunc aliq̄bus delectatōibus
subleuandi ad fidē. Et itez p̄pter vtilitatez. q̄
tunc erant multi infideles ⁊ erroribus inuoluti
Moderno ỽo tp̄e raro fiunt. q̄ nec suadet ne
cessitas eo q̄ fideliū multitudo est magna. Ali
q̄n tn̄ fiunt: q̄ h̄ suadet vtilitas eo q̄ aliqui in
firmi sunt ⁊ indigentes solidari in his que dei
sunt. Sed q̄re modo nō fiūt ita passim ⁊ indif
ferenter sicut in ecclesia p̄mitiua triplex est ratio.
Primo: q̄ ecclesia mō est firmata ⁊ stabilita in
fide. Et hec est ratio Greg. qui ponit exemplū
de planta: cui tamdiu aquā infundim⁹ donec
eā cū terra ↄualuisse videmus: Scdo propter
vniuersale mōi exemplū. ⁊ hāc rōnem asserit
Aug⁹. xxij. de ciui. dei ca. viij. Quisq̄s p̄digia
adhuc inq̄rit vt credat: magnū est ip̄m p̄digiū
q̄ etiā mundo credente nō credit. Tertio pro
pter fidei malus meritū. q̄ f̄m Grego in ome.
Fides nō habet meritū cui humana rō p̄bet
experimentū. Ex hoc patet q̄ fides est nob me
ritoria magis ceteris paribus q̄ᵹ fuit patrib⁹ in
ecclesia p̄mitiua. In fine aūt mundi rarissime
fient miracula triplici de causa f̄m Isid. de su
mo bono li. j. ca. xv. Primo vt p̄sequentiū ma
nus audacior efficiat. Scdo vt sanctoꝝ patiē
tia euidenti⁹ ↄprobetur. Tertio vt eoꝝ q̄ casu
E ri sunt leuitas ostendat. Iuxta aūt illā p̄ticulā
Stetit ↄtra reges horrendos. Notanduz q̄
oīs bonus p̄latus talis debet esse vt p̄ iure
ecclesie ⁊ ỽitate sacre doctrine audeat stare cō
tra reges ⁊ tyrannos: a postoli: sic prophete: sic
martyres: sic ↄfessores vt possit d̄ eo dici. Ste
tit ↄtra reges horrendos. In q̄bus ỽbis bo-
nū p̄latum quattuor recōmendant. duo a par
te subiecti: ⁊ duo a p̄te obiecti. A p̄te q̄dez sub
iecti: rectitudo ↄscientie: q̄ stetit. fortitudo re-
sistentie. q̄ cōtra. A p̄te vero obiecti: altitudo
reuerentie: q̄ reges. ⁊ magnitudo maliuolen-
tie: q̄ horrendos Primo debet in p̄lato esse
rectitudo conscientie: sicut monet nos aposto
l⁹ ad Ephe. vj. State ingt succincti lūbos ve
stros in veritate induti lorica iustitie ⁊ calcia
ti pedes in p̄paratione euāgelij pacis. Prope
tas palme dicitur q̄ nullo pondere impeditur

quin semp̄ stature teneat rectitudinē: q̄ṫ tū cui
q̄ onus magnuz sibi imponat dū crescit. ⁊ iō
q̄ sic iuenitur inuicte ỽtutis: deputabat in or
namentū victoris. Moraliter p̄latus q̄tūcū
q̄ sibi onus imponat p̄ p̄secutōem tyrannicā
⁊ iniustam: semp̄ seruare debet stature rectitu
dinē in ↄsciencia vt sibi merito dici possit illō
Can. vij. Statura tua assimilata est palme di
cit eni Arist. j. Ethi. q̄ virtuosus debet esse sic
tetragonus sine vituperio. Corpus tetragonū
sic tessera in oīni p̄te sua equaliter stat. vnō ita
fortiter stat vnus decius sup̄ vnitatē sicut sup̄
sex puncta. Ita debet ỽtuosus ⁊ maxime p̄la-
tus facere. Sapi. v. Stabunt iusti in magna
ↄstancia. stans est promptior ad mīstrandum.
Luce. x. de Martha q̄ stetit ⁊ ait. Dn̄e nō est ti
bi cure q̄ soror mea reliq̄t me solā ministrare
Fortitudo ad dimicandū sicut d̄r. j. Parali. xi.
Hic stetit in medio agri ⁊ defendit eū. Aptior
ad ambulandū. Tobie. j. Inuenit iuuenē stā-
tē splendide p̄cinctum ⁊ q̄si p̄atum ad ambu-
landū. Altior ad ↄtemplandum. Abacuc. ij.
Et sup̄ custodiā meā stabo ⁊ etiā figā gradum
sup̄ munitōnem ⁊ ↄtemplabor vt videam.
D Scdo in bono p̄lato debet esse fortitudo resi
stentie ↄtra malos. ⁊ ideo d̄r contra. Nō eni li
cet sibi fugere fingere vel fauere. fugere p̄ cure
dimissionē. fingere p̄ dissimulatiōem. fauere p̄
adulatōem. Sed stare ↄtra viuendo ↄtra op
ponēdo ↄtradicendo. Un̄ de p̄latis bonis p̄t
exponi illud p̄s. Posuisti nos in ↄtradictiōez
victimis nr̄is. Tertio ad ↄmendatōem bo
ni p̄lati a p̄te obiecti notat altitudo reuerētie.
q̄ ↄ reges. sic Helias ↄtra Achab ⁊ oēs pro-
phete contra reges se obiecerūt. sicut p̄tz Para-
lip. j. ⁊ ij. ⁊ in libris Regū. Parthi ⁊ Medi ⁊ oēs
oriētales vtunt elephantibus in bellis suis. Est
eni elephas aīal ita forte q̄ sup̄ dorsum suū ex
truitur vnū castrū ligneum in q̄ p̄nt. xxx. vel. xl.
vel. l. hoīes dimicare. Alexander aūt magnus
pugnaturus ↄtra porum regez indie: duplici
ↄ illos elephantes vtebat cautela. Una vice
ordinauit q̄ ponerent statue ereē plene p̄runis
calidis ⁊ feruentibus in via vbi deberēt isti ele-
phantes transire: q̄ statuas hoīes estimantes
eas cū promuscidis eleuare ⁊ subuertere nite-
bant. Sz statī ab ere feruēti in p̄muscidis cō-
busti: fugā inierunt ⁊ maximā stragē in exer-
citu indorum fecerunt. Alia vice coram suo
exercitu fecit minari vnū gregē porcoꝝ in quo
iussit vnū porcū teneri ⁊ affligi. Quo claman-
te totus grex grunire cepit. Nō elephas na-
turaliter timet gruniū suis. Audientes igit ele
phantes tantū strepitum porcoꝝ taliter gru-
nientium: fugā inierunt ⁊ in exercitū propriūz

grauissimā stragē fecerunt. Hanc cautelā narrat Joānes beleth li. ij. de officio eccle. Moraliter p istos elephantes q̄ sunt animalia maxima ꝛ fortissima ꝛ castissima signant maiores plati in eccl'ia. ꝓpter magnitudinē dignitatis. ꝛ ꝓpter similitudinē castitat'. q2 elephas ē animal castissimū. Hoꝝ officiū est in exerciciu ecclesie p̄cedere ꝛ malos hostes mugini sue p̄dicatōis terreī. Sup istos collocant turres lignee. q2 eis supponunt ecclesie ꝛ cōmittunt animaꝝ cure. Talis fuit Petrus. de q̄ dicit saluator Mat. xvi. Tu es Petrus ꝛ sup hāc petrā edificabo ecc'iam meā. Diabolus igit timens istos elephantes duplicē prouidit cautelam. Primo eñ ponit ꝯtra eos statuas ereas plenas igne. Iste statue sunt mali nobiles: potentes ꝛ potētes q̄ vident generosi sicut fuerūt patres eoꝝ. Sed nō sunt nisi statue ꝛ laruati: q2 effigiem exteriorē hois hñt: sed nō vitā. nō prudentiā: nō rationē: nō māsuetudinē q̄ quā homi indidit natura. Sunt tñ statue ere. ꝓpter strepitū pompe supbie secularis: ꝛ sunt repleti intrinsecus igne iracundie. Et tales sunt secta diaboli. De quo Job. xli. Halitus eius prunas ardere facit. Isti stant hodie ꝯtra elephantes. i. epos et ꝯb iruūt p munscidas eoꝝ. ita q̄ nec corripe nec corrigere eos audent. Et non istos timēt epi nr̄i. imo strepitū porcoꝝ timēt: clamorē vnius suis. Porci sunt lubrici moralr ꝛ sus est meretrix. Juxta illud Prouer. xi. Circulus aureus in narib᷒ suis. mulier pulchra ꝛ fatua. Talis elephas nō fuit Johānes baptista qui dixit Herodi. Nō licet tibi hr̄e vxorē fr̄is tui ꝛc. Mat. vi. Nec tales fuerūt apli q̄rum locū modo epi tenēt: q̄b᷒ p̄dixerat saluator. Mar. xiij. Tradēt vos in ꝯcilijs ꝛ synagogis suis et flagellabūt vos ꝛ ante reges ꝛ p̄sides stabitis ꝓpter me in testimoniū illis. Quarto ad ꝯmendatōem boni plati subdit a pte obiecti: cui deberet resistere: magnitudo maliuolētie. q2 horrendos. Valde eñ terribil' est potestas tyrannica: ꝛ tñ xp̄s est fortior: Vñ simplicissimi viri tyrannos deuincūt ꝟtute ipius q̄ dicit Sap. viij. Timebūt me reges horrēdi. Ista q̄ dc̄a sūt pūt etiā applicari ad btām katherinam q̄ stetit ꝯtra Maxentium tyrannū ꝛ p̄ncipes suos.

Lectio. LXXXXIII.

Reddidit iustis

e mercedē laboꝝ suoꝝ, ꝛ deduxit eos in via mirabili. ꝛ fuit illis in velamento diei in luce stellaꝝ p noctem. Et transtulit illos p mare rubrum ꝛ transuexit illos p aq̄m nimiā. Inimicos aūt illoꝝ dimersit in mare. ꝛ ab altitudine inferoꝝ eduxit eos. Postq̄ tactum fuit breuiter ꝛ sūmatim de liberatōe populi israelitici de egypto in manu Moysi. In ista lectione ꝓsequitur spiritussanct᷒: siue Salomon p spm̄ sanctū diffusus de modo recedendi eorundē. Et duo narrat: vicʒ hebreoꝝ opulentiā ditatōem in eoꝝ exitu de egypto: ꝛ eoꝝ mirabilē pegrinatōem in deserto. Quantū ad primū dicit sic. Et reddidit iustis mercedē laborū suorū. Vbi sciendū q̄ filij israel in exitu eoꝝ de egypto acceperūt mutuo ab egyptijs suppellectilē variā: vestes ꝛ vasa in magna copia ꝛ oia secū asportauerūt de mādato dñi. vñ nec furtū ꝯmiserūt. Tum q2 dei autoritate fecerunt q̄ est dñs oim. Tum etiā q2 eis debebatur merces pro labore durissimo q̄ seruierant i egypto. ꝛ h̄ est qđ dicit. Et reddidit iust' mercedem laboꝝ suoꝝ q̄bus laborib᷒ egyptij seruierāt annis. cccc. dando eis bona mobilia egyptiorum pro magna parte. Vñ canit ecclesia. Hec nox est in q̄ dñs spoliauit egyptios: ditauit hebreos. Sequit scd̄m de mirabili eorū pegrinatōne in deserto: in q̄ pensanda sunt multa. Generaliter tñ duo scʒ viā p quam. ꝛ tēpus per qđ. Quantū ad viā fuerūt tres difficultates: spaciū desertū: mare rubrū: flumē iordaniacū. Quantū ad tempus sicut tunc ita et nunc. Fuerūt cōes diuersitates vicʒ diei ꝛ noctis. In die ptexit eos a feruore maximo q̄ est in ptibus illis p nubem q̄ ꝓplm semp obumbrauit ne lederent ab estu. In nocte p colūnaʒ nubis q̄ eis illuxit ita q̄ se transferre potuerūt qñ eis placebat tā de nocte q̄ȝ de die. Rursus vt ad viā redeam᷒ p quā de egypto transierūt. fuerūt tres difficultates sic p̄us tetigi. Transitus p desertū: transit᷒ p mare rubrū ꝛ transitus p iordanis fluuiū. In mari rubro fecit ds̄ duodecim diuisiones iuxta numeꝝ tribuū filiorū israel. ita q̄ vnaqueq̄ in sua diuisiōe trāsiret. Et ibi trib᷒ iuda meruit p̄mo regnū: q2 ipa Moysen p̄cedētē p̄mo secuta est alijs dubitātib᷒. Egyptij aūt diuisiones videntes in mari rubro ꝛ hebreos p easdē transire corā eis sī periculo. animati sunt ad intrandū mare rubrū qđ ꝛ dñs sustinuit patient'. Tandeʒ in vigilia matutina respexit dñs sup castra egyptiorum ꝛ reuerse sunt aq̄ maris q̄ steterat transeūtib᷒ filijs israel a dextris ꝛ a sinistris q̄si murus et submerserūt Pharaonē ꝛ exercituʒ ei᷒ totum. Dicit aūt id mare rubrū: q2 ois terra circūstās rubea est ꝛ inficit aq̄m colore consili. Ibi etiaʒ gēme inueniunt. His intellectis sensus littere satis ptʒ. Dicit ergo sic. Et deduxit illos in via mirabili vicʒ p desertā terrā ꝛ inuiam. nec illis que isti asportauerunt de egypto: potuerūt eis sufficere vltra trigīta dies. Et fuit illis in

velamento diei.i.p diem protexit eos p nubē
sicut p̄dictū est. ⁊ in luce stellar̄ p noctē. h̄ est i
columna nubis. ⁊ transtulit illos p mare ru-
brū sicco.i.vestigio ⁊ sine p̄iculo q̄ntum ad ma
re rubrū. ⁊ transuexit illos p aq̄m nimiā.i. per
iordanis fluuiū q̄ illo tp̄e transierat alueos su
os. sic p̄z Josue.iij. de q̄ hic narrāda est histo
ria. Cū exploratores terrā p̄missionis vidissēt
⁊ relatōem Josue fecissent certo tp̄e. Josue di
cit ad p̄p̄lm quē ducebat. Sanctificamini cras
videbitis mirabilia: statimq̄z demane dicit sa
cerdotib⁹ q̄ accipiētes arcā intrarent fluuium
q̄ tūc maxim⁹ fuit. tum ex aq̄s imbriū, tum ex
liq̄factione niuium de mōtib⁹. Cūq̄z sacerdo-
tes intrassent aquā: steterūt aq̄ ex illa p̄te vnde
fluebant q̄si mons: ex alia aūt descendebant ⁊
currebāt in mare mortuū. Sacerdotes v̄o ste
terunt in medio fluminis cū arca dum vniuer
sus p̄p̄ls ptransiret. Et hanc historiā tangit h̄
cum dicit. Transuexit illos p aq̄m nimiā. id ē
p iordanē q̄ tūc maximus existebat. Vl' alit̄
p̄t exponi de mari rubro: ⁊ tunc ꝯtinuat cū lr̄a
a que dicit. Jnimicos aūt illor̄ dimisit in mari
id est egyptios. ⁊ ab altitudine infero⁊ eduxit
eos.i. hebreos. ab altitudine.i. p̄funditate ma
ris: q̄ valde inferius descendebat. Transtulit
illos p mare. Moraliter p mare p quod trans
ire debemus ad regnū celeste: q̄d est terra pro-
missionis nobis facte: est mund⁹ iste qui mare
dr̄ ꝓpter inq̄etudinē tempestatis: ꝓpter amaritu
dinē acerbitatis. ⁊ ꝓpter inualitudinē sanitatis.
Primo ergo iste mundus dr̄ mare ⁊ ꝯpat̄ ma-
ri ꝓpter inq̄etudinē tempestatis. Jn mari eñ
est abundantia fluctuū ⁊ vento⁊. Vñ q̄ in ma
ri sunt sp̄ s̄t in p̄iculo. Eccl̄i. xliij. Qui nauigāt
mare: narrāt p̄icula eius. Sic in p̄senti vita sp̄
sunt ꝓcelle ⁊ fluctuatōes vndarū. Mō homo
deprimit̄ p aduersitatē: mō eleuat̄ p prosperi-
tatem: modo gaudet p sanitatē: mō dolet: mō
ridet: modo circūdat̄ turbis amico⁊: modo ho
stiū ⁊ inimico⁊: modo exaltat̄ ad dignitatem:
modo humiliat̄ ad paup̄tatē. in p̄s. Mirabi-
les elationes maris.i. hui⁹ mūdi fluctuantis.
Macrobius. ij. saturnaliū ꝓpe finē dicit q̄ aq̄
maris proiecta in flammā eam non extinguit
neq̄z accendit. Cuius rō est naturalis pingue
do aque maris q̄ est densa. salsa pinguis ⁊ gra
uis. Moraliter loquendo. aq̄ maris est iocun
ditas secularis. Hec iocūditas adiuncta flam
me iuuenilis ardoris eā accendit vltra omnē
modū recte rōnis. Et iō dūt iuuenes virtuosi
se ab istis abstrahere ⁊ feruorē sue iuuentutis
in aq̄ dulci extinguere. Eccl̄i. iij. Jgnē ardentē
extinguit aqua. Jn libro de naturis re⁊ dr̄ q̄ si

leo dormiat in naui transeunte mare. nauis i-
cipit mergi ⁊ p̄iclitari: cū vero vigilat redit trā
quillitas nauis. Moraliter qñ p̄latus dormit
p negligentiā: ꝯgregatio incipit p̄iclitari. Ta
li p̄lato dr̄ Prouer. xxiij. Eris sicut dormiens
in medio mar̄: ⁊ sicut gubernator amisso clauo
Et iō ad hoc q̄ salus ꝯgregationi reddat̄ opor
tet talē prelatum excitari: cui⁹ figurā habemus
Mat. viij. vbi legim⁹ q̄ x̄p̄o in naui dormiēte
tantas sustinuit nauis tēpestates q̄ discipuli
cōpellebant̄ dñm excitare ⁊ dicere. Dñe salua
nos perimus. Eccl'ia in mūdo est sicut nauis
in mari. Vñ ecclesia vocat̄ nauicula. iuxta illō
metricū Ecclesiā p naui rego sunt climata mū
di. Sunt mihi scripture rhetia piscis hō. Qñ
in ista naui dormit p̄latus p negligentiā et re
missionē excitandus est p monitōes amicor̄
vt p̄icula ꝯsideret ⁊ vnadas mar̄ ne nauicula
submergat̄. Q̄d p̄iculosum sit istud mare dicit
btūs Bern̄. in q̄dam sermone. Periculosum in
quit ꝓbat transeuntiū raritas ⁊ p̄euntiū mul-
titudo. Jn mari marsilie de quatuor nauibus
nō perit vna. Jn mari hui⁹ mundi de quattu-
or aīabus vix euadit vna. Scd̄o mundus iste
dr̄ mare ꝓpter amaritudinē acerbitatis. Totū
eñ gaudiū hui⁹ vite aspersū est amaritudini-
bus. Vñ Grego. in q̄dā omelia. Vbiq̄z mors
vbiq̄z luctus: vbiq̄z desolatio vndiq̄z concuti-
mur: vndiq̄z amaritudine replemur: ⁊ tñ ceca
mente carnalē ꝯcupiscentiā ⁊ eius amaritudi
nes amam⁹. fugientē insequimur. labenti inhe-
remus. ⁊ q̄r labentē retinere nō possum⁹ cum
ip̄a labimur: cadentē quā tenem⁹. Hec Greg.
Clement̄ eñ deus disposuit vt vita ista tedijs
⁊ tribulationib⁹ sit admixta: q̄r eā aliter nimis a-
marem⁹. Vñ sicut nutrix volens puerū abla-
ctare: linit mamillā aliquo amaro vt sinapio.
Jta deus volens nos ab amore mundi retra
here: ip̄m amaritudinib⁹ voluit admiscere. vñ
Greg. xxiij. moral'. Electis suis ad se pergen-
tib⁹ dñs hui⁹ mūdi iter asperū facit: ne dū quis
q̄z vite p̄sentis requie: quasi vie amenitate pa-
scit̄ magis eum diu p̄gere: q̄z citius p̄uenire de
lectet. ne dū delectat̄ in via: obliuiscat̄ q̄d desi-
derabat in patria. Sicut eñ pisces non senci
unt amaritudinē maris: sic hoīes mūdani ho
rū nō sentiut amaritudinē. q̄r sunt talib⁹ assue
ti. Abachuc. j. Facies homis vt pisces maris.
Hic tñ est aduertendū q̄ viri sancti qui inter
alios amaritudines mūdi gustant. tripliciter
sciūt eas dulcorare s̄m tres mōs q̄b⁹ solēt dul
ces fieri aque maris. Aque eñ marine sūt dul
ces per solis eleuatōem. p terre transmutatio
nē. ⁊ per cere distillatōem. Jsto mō sancti viri

tribulatões huius mundi dulces sibi faciunt. Primo ꝑ eleuatiõem: sicut sol eleuat vapores a mari q̄ postea ꝯgelant̄ in nubes: de q̄bꝫ dulcissima reddit̄ aqua: sic sancti viri tribulationibus agitati: statim in celū ascendūt vbi de gloria futura recogitāt. Quibꝫ pensatꝫ manifeste ꝯsiderāt q̄ nō sunt ꝯdigne passiones huiꝰ tēporis ad futurā gl'iam ꝛ b'titudinē quam expectant. Scđo aq̄ fiunt dulces ex ꝯditōne terre ꝑ quā transeūt. Vñ aq̄ trāseuntes ꝑ terrā sabulosam cōiter fiunt ꝛ dulces. Sic moralr̄ si mortē nr̄am ꝛ nos in breui morituros ꝛ in terram vertēdos cogitemꝰ. Dicemꝰ q̄ vana sunt que cūq̄ꝫ in hac vita dura vident̄. Hiero. Facile cōtemnit oīa q̄ semꝑ se cogitat moriturꝫ. Tertiū expimentū est q̄ si vas integrū ꝛ ꝯcauū de cera ꝟginea factū mittat̄ in mare: inuenit̄ cito repletuꝫ aqua valde dulci: eo q̄ cera illa nihil amaritudinis ꝑmittit transire. Sic moraliter xp̄m recogitemus in cuiꝰ ꝑsona dicit p̄s. Factū est cor meū tanq̄ꝫ cera liq̄scens: ꝛ certe cera ꝟginea, q̄r de ꝟgine pura natus est, ꝛ in eum referamus quicquid hic tribulatōis toleramus ꝛ totū fiet dulce. Rō est: q̄r cera talis est in se dulcis ex natura mellis: ꝛ habet in se poros ꝑ q̄s aqua salsa trahit̄, ꝛ sic dulcessit. Christus autē dulcis est ex natura mellis: q̄r ꝯceptus in virgine pura fuit de sp̄ūsancto. De q̄ Eccl. xxiiij. Sp̄ūs em̄ meꝰ suꝑ mel dulcis. Poros aūt hꝫ patentes magnos ꝛ paruos: vulnera, vꝫ spinis ꝛ clauis lancea ꝛ flagellis corꝑi suo sancto ꝑ nobis illata. Et iō si ꝑ istos poros: tribulationes huiꝰ vite stillare velimꝰ: nihil est ita magnū nec ita graue q̄n paruissimū videbit̄ ad illud qđ ip̄e pro nobis nō pro se voluit tolerare. Vñ Amb. in q̄dam ſmone. Oīa habemus in xp̄o ꝛ oīa in nobis habet xp̄s. Si vulnera curare desideras: medicus est: si febribus estuas fons est: si grauaris iniqua sn̄ia iusticia est: si indiges auxilio: ꝟtus est, si mortē times vita est. si tenebras fugꝫ lux est. Si celū desideras via est. si cibū q̄rꝫ alimentū ē. Sic igit̄ xp̄s amaritudines huiꝰ vite dulcit̄ recogitatus effic̄ nobis dulces, nec via vite nr̄e intolerabilis nobis fiat. Esa. lj. Posuisti in ꝓfundū marꝫ viā vt transirent liberati. Hoc est dictū q̄ntumcunq̄ꝫ sit hō in ꝓfundo tribulatōis in h̄ mari magno viā tn̄ habet ꝑ quā xp̄s ꝓcessit. Tertio mundus iste dr̄ mare ꝓpter inualitudinē sanitatis. Nō est aliq̄s q̄ntumcūq̄ꝫ bone ꝯplexionis. q̄ ita bene possit esse sanus in mari sicut in terra Illi em̄ q̄ in terra nutriti ꝛ ad terrā sunt assueti q̄n in mare veniūt: pessime patiunt̄ ex abominatiōne tantā habent q̄ inter nautas non possunt capita eleuare. Isto mō moralr̄ nullꝰ est ita morigeratꝰ q̄ possit ita ꝟtuose viuere in mari huius mundi sicut in solida terra sancte religionis nec est aliq̄s in religione bona radicaliter educatꝰ q̄n multas abominatões patiatur si se immisceat mūdanis vt merito dici possit illud. Sopho. ij. Ve q̄ habitatis funiculū maris: gens perditorum.

Lectio. LXXXIIII.

Deo iusti tulerūt

spolia impioꝝ ꝛ decātauerūt domine sanctū nomē tuū. ꝛ victricē manū tuā laudauerunt pariter: q̄m sapia aperuit os mutoꝝ: ꝛ linguas infantiū fecit disertas. Direxit opa eoꝝ in manibꝫ ꝓphete sancti. Explicata liberatōe filioꝝ israel de egypto ꝛ eoꝝ mirabili ꝑegrinatōne in deserto. Hic ꝓsequit̄ de iustoꝝ grat'iaꝝ actione. Postq̄ꝫ em̄ dn̄s tot mirabiles plagas fecerat in egypto. Diuisiones in mari rubro: submersiones egyptioꝝ in eo ꝛ filij israel se in manu forti liberatos ꝛ liberos viderunt: statim gr̄as deo reddiderūt. Unde tūc tpis fecit Moyses illud canticū qđ ponit̄ Exo. xv. Cantemus dn̄o: gl'iose em̄ magnificatus ē ꝛc. ꝛ moratꝰ est totꝰ ꝑp̄s iuxta litus maris septē dieb. ꝛ omi die accesserūt ad litꝰ cuꝫ tympanis ꝛ cytharis ꝛ alijs musicis instrumētis ꝛ cantauert̄ illud canticū dn̄o. Viri seorsū in turma vna: ꝛ mulieres seorsū in alia. Cōsilr̄ aūt modo ecclesia septē dieb in ebdomada pasce: descendit cū ꝓcessione ꝛ cantu ad fontē baptismalē cantando cū gaudio illū p̄s. In exitu israel de egypto. Fuit aūt canticū istud Moysi factum metrice ꝟsibus exametris siue metro heroyco in q̄ nobiliū victorie describi solent. Et q̄r istud canticuꝫ est ꝓmuꝫ de q̄ legimꝰ. Iō vocat̄ canticū cāticoꝝ rōne antiq̄tatis. Narrando igit̄ in lectione ista de iubilo atq̄ꝫ laude quā deo dederūt filij israel liberati ab egyptijs q̄tuor facit. Primo em̄ dicit. laudantiū ꝯditionē. Scđo laudis intentōem. Tertio tante iocunditatꝫ assignat occasionē. Et q̄rto istiꝰ laudis ordinatōem. Illi nāq̄ꝫ q̄ laudauerūt iusti fuerunt. q̄r Eccl. xv. Non est speciosa laus in ore pctōrꝫ. Vñ q̄ntū ad h̄ dic̄ p̄mo sic. Iusti tulerūt spolia impioꝝ. iō vꝫ. q̄r sapia direxit populū isrl̄. iō ipi iuste tulerūt spolia ip̄ioꝝ. Qn̄ ēi impij submersi sūt ꝛ ꝓiecti ad litꝰ marꝫ filij israel eos spoliauerūt armꝫ ꝛ rebꝫ q̄s habebant. Silr̄ spoliauerūt eos añ asportādo de mandato dn̄i vestes ꝛ vasa argentea ꝛ aurea de egypto. Huic historie alludit Augꝰ. ij. de doctrina xp̄iana. c. vl. dicēs q̄ si forte ꝟa ꝛ fidei nr̄e accomoda ph'i dixerūt ꝛ maxie Platonici: nō solum formidāda nō sunt ſ ab eis tāq̄ꝫ ab iniustis pos-

fessoribꝰ in vsū nr̄m vendicanda. Sicut eñ egy
ptij nō tm̄ idola habuerūt ꝛ onera grauia q̄ ꝑpls
isrł' detestaret ꝛ fugeret: sꝫ etiā vasa atq̄ orna
menta de auro ꝛ argēto q̄ ꝑpls isrł' exiēs de egy-
pto in vsuꝫ meliores de ꝑcepto dñi vendica-
uit, sic etiā doctrine gētiliū nō solū supstitiosa
ꝛ supuacua ꝯtinēt sꝫ sciās liberales aptissiās
vsui ꝟitatis. ꝛ q̄dam ꝑcepta de bonis moribꝰ
q̄ oīa sunt a bonis theologis vendicanda fm̄
sniām Augu. vt phīa bona theologie subser-
uiat. Et iō tā in phīa q̄ȝ in poetria dūt theolo-
gi ad horā aliquā studuisse. Nec est ꝟitas ꝯte
mnēda licꝫ in theca lateat vanitatis. Vñ cum
Virgiliꝰ studeret in poetria ꝛ q̄dam ab eo q̄
reret q̄d faceret. Rñdit. Lego inq̄t auꝝ in ster
core. i. colligo sapiāꝫ de rudi poetria. Iusti igit
tulerūt spolia impioꝝ. i. egyptioꝝ. q̄ in eos im-
pij fuerūt ꝛ eru delēs. ꝛ decātauerūt. Dñe nomē sā
ctū tuū. Ecce recta intētio laudantiū. qꝛ ñ hoi
bus decātauerūt nec dñabꝰ sed dño. quē spe-
cialiť extulerūt de nobilitate sue essentie. ꝛ strē-
nuitate sue potētie. Vñ dicit. Decātauerunt
dñe nomē scm̄ tuū q̄ noīe nobilis eiꝰ essentia
designať in ꝑs. Dñe dñs noster: q̄ȝ admirabi-
le est nomē tuū in vniuersa terra. Hec quantū
ad ꝑmū. Et victricē manū tuā laudauerūt pa
riter. Manū. i. potentiā. q̄ȝtū ad scdm. ꝛ ita fe
cerūt vnanimiť. mulieres ꝛ viri seorsū. Et hoc
multo ꝯmēdabiliꝰ q̄ȝ ꝯmittere mulieres inter
clericos ꝛ cātores stare ꝛ discurrere in choro.
Zach. xij. Familie ꝛ familie seorsu ꝫ ꝛ mulieres

B

coꝝ seorsū. Laudauerunt igiť: sed ex q̄ actione
Certe qꝛ sapiā os mutoꝝ aperuit. i. hebreoꝝ
q̄ fuerūt ante q̄si muti ꝑ timore ꝛ captiuitate i
q̄ fuerūt. Et linguas infantiū fecit disertas. h
est hebreoꝝ q̄ siluerūt a laude dei in egypto q̄-
si infantes nō potētes loq̄. Eoꝝ inq̄ȝ linguas
sapiā fecit disertas. i. expeditas ad loq̄ndū. ad
disertitudinē multū ꝯfert iocūditas ꝛ audaci-
a. Et ꝑ oppositū obstat ꝛ impedit oīs timor. et
iō postq̄ȝ euaserūt egyptioꝝ timorē. statī factisūt
diserti ad deū suū laudandū. Sꝫ de cuiꝰ ordi
natione fecerūt istū laudē. Certe hec ꝛ alia fe-
cerūt de mādato Moysi. Et iō subiūgit. Dire
xit opa eoꝝ. vicꝫ sapiā in manibꝰ ꝑphete sancti
scꝫ Moysi. Osee. xij. In manibꝰ ꝑphetaꝝ assi-
milatus sum. Decātauerūt dñe nomē sanctuꝫ
tuū. Si filij isrł' nomē dñi decātauerūt deuo-
te. qꝛ eos de ꝟuitute egyptiaca liberauit. mul-
to magis nos nomē dñi decātare debemꝰ ꝛ ve
nerari. q̄ nos a pena inferni sua passione rede
mit. Ipi eñ laudare potuerūt nomē antiquū
tremede potentie. Nos aūt nomē nouū pieta
tis ꝛ clemētie in ꝑs. Scdm nomē tuū deꝰ: sic
ꝛ laus tua in fines terre. Hoc nomē est Iesus
de q̄ Mat. i. Vocabis nomē eiꝰ iesum. Ipse
eñ saluū faciet ꝑplm̄ suū a pctis eoꝝ. Solent
eñ multi amantes de ꝑsonis amatꝭ facere cā
tilenas eaꝝ noīa exprimēdo. Igiť de h noīe ie
su idē faciamꝰ iuxta illō ꝑs. laudabo nomē do
mini cū cantico ꝛ magnificabo eum in laude.
Est igiť notandū q̄ȝ istud nomē est nomē hono
ris ꝛ excellētie: nomē amoris ꝛ bñuolentie. no
mē valoris ꝛ oipotentie. Primo est nomē ho-
noris ꝛ excellētie. Phil. ij. Dedit illi nomē qđ
ē sup est sup oē nomē vt in noīe iesu oē genu
flectať: celestiū: terrestriū: ꝛ infernoꝝ. Vñ fm̄
sacros canones. qñ h nomen iesus ꝑferť in ec
clesia oñis xp̄ianus inclinari doceť cū capite.
Quis tā h q̄ȝ multa alia spūalia in q̄bus lucrū
diuitiaꝝ nō ꝯsistit: a ꝑlatꝭ huiꝰ tpis negliganť
Istud nomē est. nomē nouū ꝛ nouiter fuit xp̄o
impositū in sua circūcisione. Vocatū ē nomen
eiꝰ iesus qđ vocatuꝫ ē ab angelo priusq̄ȝ in vte
ro ꝯciperet. Luc. ij. Solēt eñ hoies noīa no-
ua assumere triplici rōne. Quidā rōne adepte
dignitatꝭ. q̄dā rōne celāde ꝟitatis. ꝛ q̄dā rōne
practice ꝑbitatꝭ. Rōe adepte dignitatꝭ: omnis
ꝑsona q̄ creať in papā eligit sibi nomē nouum
ꝛ nomē tale qđ ꝟtutem bonitatē ꝛ modestiam
repñtet. q. d. qualitercūq̄ȝ fuerim tpibꝰ retroa-
ctis rigidꝰ vł iniustꝰ: negligēs vel seuerus: ero
deinceps pietate modestus ꝛ regulatus ꝟtute
Scdo rōne celande ꝟitatis. Solēt nōnulli si
bi assumere noīa noua ꝛ maxie tales q̄ intrant
regnū in q̄ dñanť inimici eoꝝ. Tūc solēt tales
statū suū celare: ꝛ se extraneo noīe nuncupare:
ne eoꝝ ꝯditio alijs innotescat. Tertio rōe pra
ctice ꝑbitatis. sicut Manliꝰ torquatꝰ. iste eñ
fuit q̄dam romanus ꝛ dicebať Luciꝰ manlius
quē cū q̄dam gallus ad singulare certamen ꝑ
uocauit: cū eo ꝯgressus ipm̄ occidit: ꝛ torqueꝫ
aureā quā in collo gestabat auferēs sibi iposu
it. A quo facto nomē torquati tā sibi q̄ȝ poste-
ris conquisiuit. Et sic etiā ꝑpter auctā magnifi
ce romanā rempublicā Octauianus dicebať
augustus. Propter istas tres ratōnes. decuit
xp̄m filium dei nouiter incarnatum sibi assu-
mere nomen nouum. Creatus nanq̄ȝ fuit apo
stolicus siue summus pontifex ꝛ caput ecclesie
fm̄ humanitatē. Ephe. i. Ipm̄ dedit caput su
per omnē ecclesiam q̄ est corpus eius. ad He-
breos tertio. Considerate apostolum ꝛ pon-
tificem nostre confessionis Iesum. Et quia fu
erat multuꝫ rigidus ante: voluit in suo nomi-
ne future clementie significare modestiā. Se-
cundo quia ipse intrauit mundum istum cor-
poraliter in quo demones qui sibi inimica-
bantur grauiter. Et vt plurimum dominia-
bantur. voluit se occultare: ne ab eis depre-

ꝓhenderet vt latere possit pncipes ꝛ ptātes te nebraꝝ hāꝝ. Tertio rōne practice pbitatꝫ quā fecit sanguine ꝓprio redimēdo gen⁹ humanū. Vñ statim effuso modico sanguine in circūci sione ꝗ fuit ꝗsi pignus ꝛ arra ꝯplete redempti onis future: impositū fuit sibi istud nomē Je sus. Esa. lxij. Uocabit tibi nomē nouū qđ os dñi noiauit. Est igit nomē Jesus nomē bono ris ꝛ excellētie. Scđo h̄ nomē est nomē amoris ꝛ beniuolētie. Esa. xxvj. Nomē tuū ꝛ memori ale tuū in desiderio aie. Aia mea desiderauit te in nocte. Nec mirꝫ. qꝛ fm̄ Bern̄. Hoc nomē Je sus est mel in ore: melos in aure: iubilus in cor de. Hoc nomē bene senserat btūs Ignaci⁹ ꝗ tormentꝫ exposit⁹ nomē istud sp̄ sonabat. A ꝗ cū pagani qrerēt: q̄re incessant h̄ nomē inuoca ret. Dixit ꝙ illud sic in corde scriptū hūit ꝙ il lud obliuiōi tradere nō valebat. Hic igit cū oc cisus fuisset cor de corpe extraxerūt: ꝛ illō in par tes minutas ꝺciderūt. ꝛ sp̄ in vnaquaqꝫ pcicla h̄ nomē iesus aureis lr̄is scriptū inuenerunt. Hoc nome paul⁹ sibi multū impsserat: cui⁹ ca put a corpe decollatum illud manifeste sonuit clara voce. Qui etiā nomē xp̄i sub isto termino iesus vel xp̄s in suis eplis. cccc. vicibꝫ replica uit. Hui⁹ etiā nois amorē satis sibi impsserat ꝗ p̄o eo ꝯtumeliā ꝛ obprobria ppeti se gaude bat. Act. v. Ibāt apl'i gaudētes a ꝯspectu con cilij ꝛc. Tertio nomē istud est nomē valoris ꝛ oīpotētie cui nihil vel diabolicū vl' fantasti cū pt resistere si digne ꝯ demones pferat. Vñ Mar. xvj. vel vlti. In noie meo demonia eycī ent. linguis loquēt nouis: serpētes tollent ꝛc. Vñ narrat ꝙ cū qdā gentilis ad fidē nr̄am cū fu isset ꝯuersus. demones sibi inuidētes mirabi lit eū infestauerūt ꝛ visibiliter verauerūt fre quenter. Iste ad doctrinā cuiusdā viri sācti in q̄tuor angulis lintheaminū suoꝝ fecit istō no men scm̄ scribi: ꝛ ꝗtiens ad camerā intrauerūt stantes a remotis dixerunt. ha iesu ha iesu: sed ad lectū nullatenus appropinq̄re valebāt. Ille ꝯuersus de nouo h̄ videns scripsit h̄ nomen. ꝛ ad q̄ndam lanceam appendit: ꝛ ꝗtiens ad eū molestandū venerūt: lanceā cū noie iesu ꝓbie cit: ꝛ sic ab eis penitus extitit liberat⁹. De hoc noie verificat illud Johel. ij. Ois ꝗcunqꝫ inuo cauerit nomē dñi saluus erit. Hui⁹ nois visa ꝟtute sanct⁹ Dyoni. ariopagita ꝯuersus est ad fidem. Sicē m̄ refert mgr̄ in histoꝛijs sup act⁹ aploꝝ. Contigit q̄ndam cecū coram Paulo ꝛ Dyonisio in athenis transire. Dixitqꝫ Dyoni sius Paulo. Si dixeris isti ceco. In noie dei tu vide. ꝛ si viderit: ego statī credā. Sꝫ ne vta ris magicis ꝟbis. qꝛ forte nosti ꝟba q̄ hūt huiꝰ modi efficatiā: ego pscribam formā ꝟboꝝ. In hac inq̄t forma ꝟborum dicas. In noie Jesu xp̄i nati de ꝟgine crucifixi. mortuiqꝫ ꝛ resurre xit ꝛ ascendit in celū vide. Sed vt oīs suspitio tolleret. Paulus p̄cepit Dyonisio vt ipsemet eadē ꝟba proferret. Quo facto: qui fuerat cec⁹ vidit. ꝛ Dyonisius statim ꝯuersus est. Vñ de isto noie singulariter ꝛ signant dr̄ Actuū. iiij. Nec enī est aliud nomē sub celo datū hoibus in quo oporteat nos saluos fieri ꝛc.

Capitulū. XI. Lectio. LXXXXV.

Ter fecerunt per

deserta q̄ nō inhabitabant ꝛ in locis desertis fecerunt casas. Steterunt ꝯtra hostes ꝛ de inimicis se vindicauerūt. Si tierūt ꝛ inuocauerūt ꝛ data est illis aqua de pe tra altissima. ꝛ requies sitis de lapide duro. Postqꝫ Salo. ad laudē sapie enarrauit mira bilē liberatōnem ppl'i israelitici de egypto. In hac pte conseq̄nt sapiam ꝯmendando agit de eiusdē ppl'i gubernatiōe in deserto: ꝛ vt hec gu bernatio mirabilit euidenti⁹ appareat: describit eā p quandā antithesim. Nūc recitando bñfi cia collata iudeis. Nūc replicādo supplicia ir rigata eoꝝ aduersarijs. Aduersarij aūt filioꝝ israel fuerūt egyptij in egypto Amalechite in deserto. Chananei in terra pmissionis. et oēs istos deus p filijs israel mirabilit flagellauit. Primo ꝰ ondit in seq̄ntibꝫ q̄lis fuerit repro boꝝ pena. Scđo q̄nta fuerit eorū culpa. scđa ps ibi. ca. xiij. Uani aūt sunt oēs hoīes. circa pmū duo facit. Primo agit de penis egyptio rū. Scđo de penis amorreoꝝ. ibi. ca. xij. O ꝗ bonus ꝛ suauis es dñe. Circa pmū duo fiunt Nā pmo ondit ꝙ diuina iusticia punit ꝓporti onabilit ad petā. Scđo ondit ꝙ diuina potētia nō est ad certū modū puniendi: necessario limi tata. Scđa ps ibi. Nō ei impossibil ꝛc. Circa pmū duo facit. Nā pmo agit de bñficio colla to filijs israel in deserto. Scđo de supplicio ei dē bñficio ꝯrio illato egyptijs in egypto. scđa ps ibi. Per q̄ enī penas. In lectōne hodierna agit de tribꝫ in quibꝫ fuerunt a sapia guberna ti dū in deserto fuerunt vicꝫ de longa ꝛ picculo sa pegrinatōe. de magna ꝛ victoriosa hostiuꝫ expugnatōe. de larga ꝛ miraculosa sitis extin ctione. Scđa ps ibi. Steterūt ꝯtra hostes. et tertia ibi. Sitierūt ꝛ inuocauerūt. Quantū ad primum dicit sic. Iter fecerunt per deserta Ubi notandum ꝙ filij israel recedētes de egy pto versus terraꝫ pmissionis p multa deserta transierunt. Nam inter egyptū ꝛ mare rubrū habuerunt quatuor mansiones in deserto. ꝛ de transitu maris rubri habuerunt deserta sur ꝛ syn ꝛ cades. sic patet Numeri tricesimotertio.

A

Cum ergo venissent in cades ꝓpe terminos amorreoꝝ: misit Moyses .xij. exploratores vt ꝯsiderarent terrā ꝓmissionis, ⁊ redeūtes ꝑplm animarēt ex fertilitate, sicut ptz Numeri .xiij. Isti nunciꝫ reuersi post .xl. dies qbus terrā ꝓmissionis explorauerāt: dissenserunt inter se. Nam decē ex eis dixerūt terrā esse pessimā ⁊ ꝑiculosam ad acqrendū ⁊ q ibi habitarēt gygantes qbus filij israel ꝯparati q̄si locuste videbant. Asseruerūt etiam q terra illa deuorat habitatores suos: h̄ est tm̄ laborē exigit vt colat q homines ꝓpter excessus laboꝝ ⁊ modicitatē fructus ꝯsumunt vl' fm hebreos expōit sic. Terra īfirma est nec habere viuaces hoies potest. Soli duo de .xij. vicꝫ Josue ⁊ Caleph ꝯmendauerūt terrā fm ꝑitarē quā viderāt. Populus igit maiorē ptem secut⁹, cepit murmurare contra dn̄m ⁊ cogitauerūt sibi ordiare duces, ⁊ voluerūt reuerti in egyptū. Quāobrē dn̄s offens⁹ ad ꝑplm. iussit eos redire ad solitudinē de qua venerāt vt illi, x. iuxta numeꝝ .xl. dieꝝ qb terrā ꝓmissionis ꝯsiderauerāt, .xl. ānis in deserto viuerēt: ⁊ tandeꝫ ibi morerent cū ꝑplo q eis assenserat. Et sic factū est q oēs illi q exierāt de egypto viri fortes ⁊ robusti mortui fuerūt. ⁊ filij coꝝ .xl. ānis elapsis terrā ꝓmissionis intrauerūt oibus illis q exierant de egypto mortuis exceptis Josue filio Nū ⁊ Caleph filio Jephone. Trāsierūt ergo de egypto in cades ꝓpe terminos terre ꝓmissionis duob ānis. Exiteruꝫ a loco illo reuersi in desertū ꝯsumpserūt .xxxviij. annos. ⁊ in fine .xxxix. anni redierūt in cades. et sic .xlij. māsiones qs legunt fecisse ab egypto vsq ad cāpestria moab. Juxta iordanē tm̄ tribus ānis ꝯplete fuerūt vicꝫ ab egypto vsq ad montē synai vbi ꝑ annū māserūt. A synai vsq ad cades .xij. māsiones fecerūt iuxta annū scōm. Per .xxxviij. annos postea errauerūt in deserto. Et redierūt fere ad mare rubrū q tpe moriebat ꝑpl's successiue ⁊ alij in loco coꝝ generabātur. ⁊ in fine .xxxix. anni: redierūt de finib synai ī cades in .xj. dieb qbus .xix. māsiōes fecerūt. Vide mgr̄m in historia. Nume. xix. xx. ⁊ .xxxiij. qr hec est opinio sua. Et videt dicere q fuerūt in deserto .xl. ānis post murmuratōeꝫ factā ī reditu exploratoꝝ. Alij dicūt q n̄ ē intelligēduꝫ q fuerūt in deserto .xl. ānis ꝯputādo a tpe q dixit eis dn̄s iuxta numerū .xl. dieꝝ qb terrā ꝯsiderasti .xl. ānis recipietis iniq̄tates vras. Cū ei h̄ dictū fuit post duos ānos ab egressione de egypto fuissent .xlij. ānis in deserto: qd non tenet: ꝫ postq redeūtib exploratorib murmurauerūt ꝯsumpserūt .xxxix. ānos errādo in dexto de cadesbarne vsq ad montē oreb: ⁊ ecōtra redeundo ꝑ montē synai in cadesbarne .xl. anno

inchoato. De ista ꝑegrinatiōe loqns lr̄a dicit Iter fecerūt ꝑ deserta pluralit, qr ꝑ multa deserta trāsierūt. q nō inhabitabant supple ab hoib ꝫ a bestijs ⁊ feris. Et lō dr Deut. xxxij. Loc⁹ horroris ⁊ vaste solitudis. Et in istis desertis fixerūt casas. i. diuersas mansiones. qr q̄draginta duas fecerūt vt suprius dictū est. Casa fm Isidō. xv. ethi. ca. xj. est agreste tabernaculū palis ⁊ ꝟgultis arūdinibusq ꝯtextū. qb pnr hoies se tueri a vi frigoris caloris q iniuria. Sic igit habuerūt longā ⁊ ꝑiculosam ꝑegrinatōem ī deserto. Scdo habuerūt ibidē magnā ⁊ victoriosam hostiū debellatōem. Vn̄ Exo. xvij. narratur q amalechite venerūt in desertū raphidim ad pugnandū ꝯ isrl'. Moyses ꝟo misit ꝯ eos Josue cū paucis armatis. Ipe ꝟo ascendēs in montē assumēs secū Aarō ⁊ Hur ⁊ portās secū ꝟgam dei, Cūq Moyses orans dn̄m manus eleuaret. vincebat isrl'. Si aūt paululū remisisset: vīcebat amalech. Quo ꝯperto aarō hur supposuerūt ei lapidē ⁊ ipi man⁹ ei⁹ ex vtraq pte sustētabāt. Qd fcm est vt Moyses non remitteret man⁹ vsq ad sol' occasuꝫ. Fugauitq Josue Amalech in ore gladij. Isti historie ⁊ alijs alludēs lr̄a dicit. Steterūt ꝯtra hostes ⁊ de inimicis se vindicauerūt. Tertio habuerūt in deserto largā ⁊ miraculosā sitis extinctiōem, sicut ptz Exo. xvij. ⁊ Nume. xx. Prio em̄ cū ꝑpl's venisset in raphidi defecit eis aq̄ penit⁹ ⁊ ceperūt murmurare ꝯ moysen: Moyses ꝟo de mādato dn̄i ꝑcussit sel' petrā in oreb ⁊ egresse sūt aq̄: ⁊ vocauit moyses nomē loci illi⁹ tēptatio. Vn̄ sic narrat Nume. xx. cū .xl. āno rediissent in cades p⁹ mortē marie sororis moysi: indiguit popul⁹ aq̄ ⁊ murmurauerūt ꝯ moysen ⁊ aaron qui ambo dn̄m orauerūt ꝑ remedio. De⁹ autē dixit moysi q si ꝯgregata mltitudīe ꝑcuteret petrā corā eis. illa daret aquam. Moyses ꝟo aliqualiter hesitādo ꝑcussit petram semel ⁊ nihil manauit ꝓpter diffidentiam. Percussit secundo ⁊ egresse sunt aq̄ largissime, ita vt biberet populus ⁊ iumenta. ⁊ quia Moyses ⁊ Aaron dc̄is dn̄i nō crediderunt ꝑfecte: dixit eis dn̄s q populum in terrā promissionis nō inducerent. ⁊ ideo ambo mortui sunt in deserto. Aarō ī mōte hor quadragesimo anno egressionis Moyses vero in monte nebo a quo considerauerat prius terrā promissionis. Vn̄ vidit eam: ꝫ eā non intrauit. Et qr Moyses et Aaron increduli fuerunt deo promittenti aquas de petra quasi deo promittenti ꝯtradicentes. Ideo vocate sunt aque ille: aque cōtradictionis. His duabus historijs alludens litera sic dic. Sitierunt ⁊ inuocauerunt te ⁊ data est illis aqua de petra altissima. i. ab alto loco sita. Et ꝑ tan

B

to mirabilius videtur q si aque exiissent de petra la-
terei imo. Et recessit sitis, id est aqua per quam sedatur sitis: da
ta est illis de lapide duro. in ps. Qui conuertit pe
tram in stagna aquarum etc. Et notandum quod ista duo mi
racula distabant tam loco quam tempore: quia primum factum fuit
in raphidim vbi fecerunt septem mansiones a transitu ma
ris rubri. Secundum factum fuit in cades vbi fecerunt
xxiiii mansiones a raphidim computando et xxxiii ab ex
itu de egypto. Distabant etiam tempore: quia vnum quod
fuit in raphidim factum fuit anno primo egressionis ab
egypto. Secundum vero factum fuit anno quarto post reditum
populi de cades et mortem marie vt supplus factum fuit
parum ante mortem aaron. Notandum moraliter quod
transitus filiorum israel per desertum versus terram promissi
onis: transitum nostrum designat per mundum istum versus pa
triam celestem. In deserto autem tria fecerunt secundum literam
modo lectam. Sicut enim viatores peregrinabantur. sicut bel-
latores preliabantur: et sicut dei cultores deum venera-
bantur. Primum notatur cum dicitur. Iter fecerunt. secundum cum
dicitur. Steterunt contra. tertium cum dicitur. Sitierunt. In primo
se habuerunt sicut peregrini. Unde fecerunt sibi casas: non
castra: nec magna pallacia, sed parua tuguria et de fragi
li materia in quo redarguitur curiositas illorum qui nimis ex
cessiuis edificiis delectantur qui plus circa lapides
non viuentes sollicitantur quam circa lapides viuos,
ac si in eternum forent permansuri: non considerantes quod
hic non habemus manentem ciuitatem sed futuram inquirimus
ad Heb. xiii. Et communiter qui ista excessiua edificia
fabricant breui tempore ea inhabitant et aliis morientes
dimittunt: non cogitantes de verbo saluatoris Mat.
xiii. Quando cum quidam discipulus dixisset, Magi-
ster aspice quales lapides et quales structure. Respon-
dit. Uideris has omnes magnas edificationes.
Amen dico vobis non manebit lapis super lapidem
qui non destruatur. Secundo filii israel se habuerunt in de
serto sicut bellatores: et nos contra vitia semper pugnare
debemus. Habemus enim pugnare contra demonem: mun
dum: et carnem. Demon pugnat contra nos duplici
manu: occulta suggestione et aperta impugnatione
Primam manum euadimus per prudentiam que rex expi-
tus metitur. Secundam per patientiam que equanimiter tribu
latio toleratur. Mundus pugnat duplici manu
scilicet ambitione honorum: et amore diuitiarum. Primam
manum amputabimus per timorem iudicii finalis cogi
tantes, quod qui modo in honoribus aliis preponuntur: quo
in fine strictissime iudicabuntur. Sap. vi. Iudici
um durum his qui presunt fiet. Secundam manum sibi
amputabimus amore christi pauperis qui nobis exem
plum paupertatis dedit nascendo: viuendo: moriendo.
etc. Caro vero pugnat duplici manu: gula et lu-
xuria. Primam manum amputare debemus per conti-
nentiam. Secundam per abstinentiam et maxime illi qui
sunt in religionis deserto constituti. Tertio filii
israel se habuerunt sicut veri dei cultores: a deo cum
indigerent potum suppliciter postulantes. Sitis autem

bonorum virorum est desiderium videndi summam essentiam
apud quam est fons vite, et in cuius lumine videbi-
mus lumen. In ps. Sitiuit anima mea etc. Acce
pta purgatione efficacius naturaliter homo sitit. et mo
raliter loquendo. quicumque est purgatus a peccato: vitam istam
fastidit et eternam desiderat. Iuxta illud ps. Si-
tiuit in te anima mea etc. Ista sitis extingui non potest
donec christus nobis dixerit illud Can. v. Comedite
amici mei etc. vt impleatur illud ps. Inebriabuntur
ab vber. domus tue, et torrente. Lectio. LXXXVI.

Per que enim pe

nas passi sunt inimici illorum: a defe-
ctione potus sui et in eis cum abundarent
filii israel letati sunt: per hec cum illis deesset bene cum illis
actum est. Nam pro fonte quidem sempiterni fluminis huma-
num sanguinem dedisti iniustis. Enarrato beneficio
collationis aque profluentis de petra miraculose quam de
dit sapientia increata filiis israel sitientibus in deserto. hic
comparat istud beneficium ad penam contrariam illatam egyptiis
in egypto. Cum enim egyptii rebelles domino filios is-
rael nollent dimittere: dominus. x. plagis egyptum per
cussit que in his versibus continentur. Sanguis rana cu
lex cinomia mors pecorina. Ulcera grando bru
cus tenebre stirps mortua prima etc. Quarum prima
fuit ista. aaron virga moysi accepta percussit fluuium
nylum et conuersa est aqua fluuii in sanguinem: ita quod egy
ptiis aliquid inde haurire volentibus tam colorem quam sa-
porem sanguinis apparuit. et sic factus est sanguis in tota
terra egypti, in fluuiis et riuis et paludibus et in va
sis domorum tam ligneis quam saxeis: et vbicumque egy
ptii foderunt puteos iuxta fluuium inuenerunt sangui
nem. Huic autem miraculo alludens Salo. in hac litera
vult dicere per quandam antithesim, quod sicut dominus iuste
puniuit egyptios per sitim et potus defectum in egypto
quando filii israel in egypto: aquis potabilibus abundabant
ita per oppositum in deserto cum filii israel sitim haberent et
aquis carerent: bene cum illis fecit deus dando eis aquam de
petra miraculose et non sustinendo eos siti nimis
affligi. Dicit igitur sic. per que enim penas defectionis, id est pro-
pter defectus potus sui et in eis cum abundarent filii
israel letati sunt, per hec, id est per naturas aquarum in deserto cum
illis, id est cum filiis israel actum est deo ministrante aquas salu
bres de petra. Et ideo sicut per desertum aquarum puni-
uit egyptios et letificauit filios israel in egypto.
Ita per contrarium filios israel sitientes in deserto aquis edu
ctis de petra potauit. Et est contrarietas in hoc egypti
is sitientibus nullam aquam concessit: hebreis per siti afflictis
aquas optimas de petra produxit. et hoc est quod subiungit
litera. nam pro fonte quidem sempiterni fluminis, id est nyli humanum
sanguinem, id est aquas mutatas in sanguinem dedisti iniustis
id est egyptiis. et hoc iuste, quia humanum sanguinem in flu
men proiecerant submergendo paruulos hebreorum. sicut habetur
Exo. i. humanum sanguinem. id est aquas conuersas in sangui
nem biberent si vellent extinguere sitim suam

B

Juxta illud Ezech. xxxv. Cū sanguinē oderis sanguis te psequetur. Hec est snīa lr̄e. Licz va rio mō posset exponi. Humanū sanguinē de disti iniustis. Sic dicit Aug⁹. ɔtra quinqz here ses. Fusus est sanguis medici ꝛ factū est medi camentū frenetici. Oīs pctōr frenetico ɔpara tur: qꝛ quanto grauiꝰ infirmatur: tāto se repu tat securiorē: ridet cū flere deberet: ꝛ gaudet de infirmitate ꝛ non pt custodiri nisi vinculatus Isto mō pctōr q̄to peior tanto minus se repu tat pctōrem. qꝛ Prouer. xviij. Impius cū in p fundū venerit pctōꝝ ɔtemnit. Sz sequitur euz ignominia ꝛ opprobriū. qꝛ ridet cū flere debe ret. Vn̄ xp̄s videns ciuitatē hierusalē fleuit su per eā dicens. Qꝛ si cognouisses ꝛ tu: supple fle res. Luce. xix. Vn̄ etiā viri sancti gaudentibꝰ impijs flere solent ꝑpter ɔpassionē quā habēt de pditione eoꝝ. Vn̄ in vitaspatꝝ de quodā scto legit̄ q̄ cū vidisset ornatū curiosuz cuiusdā fa tue mulieris flens dixit. Ignosce mihi omnips deꝰ. qꝛ vnus dies ornatꝰ istiꝰ mulierꝫ supauit totiꝰ vite mee industria ornamēta. Interrogāti bꝰ g̃ cām fletꝰ dixit. Due res me mouēt. vna d illiꝰ pditōe alia de mea remissione. qꝛ n̄ habeo tm̄ studiū placēdi deo q̄tū hz illa ad placēduz hoībꝫ malꝭ ꝛ diabolo. Freneticꝰ etiā gaudet de sua ꝓpria ifirmitate. ꝛ multi turpissimi pctōres iactant se de suis scelerib. Prouer. ij. Letāt̄ cū malefecerit ꝛ exultāt in reb pessimis. Isti sana ri nō p̄nt nisi vinculent̄ ifirmitatib immissis a deo q̄ sunt vincla salutaria pctōꝝ. In p̄s. Cū occideret eos q̄rebāt eū ꝛ reuertebant et dilu culo veniebāt ad eū. Et in p̄s. Et multiplicati sunt ifirmitates eoꝝ: ꝛ postea accelerauerunt. Vincla etiā in q̄b ligari debet peccator sunt sacramēta eccl̄ie ꝛ p̄cipue tres ptes pnie: ɔtri tio: ɔfessio: ꝛ satisfactio. Ecc̄i. vj. Decor ei vi te est in illa: ꝛ vincla illiꝰ alligatura salutꝫ. Ista vīcula salutē opant̄ v̄tute passionis xp̄i: in q̄ p salute nr̄a sanguinē suū fudit vt p eodē v̄ificet̄ dictū Augꝰ. qꝛ fusus est sanguis medici ꝛ fcm̄ est medicamētū frenetici. vt merito xp̄o regra tiando dicamꝰ. Humanū sanguinē dedisti in iustis. In q̄bus v̄bis nr̄a redemptio p christi passionē diuinitꝰ ꝓcurata declarat̄ esse precio sa: dolorosa: amorosa: ꝛ gratiosa. Preciosa: qꝛ humanū inter oēs em̄ creaturas corpales hō est p̄ciosior. qꝛ ad similitudinē ꝛ imaginē trini tatꝫ creatꝰ. Esa. xiij. Preciosior ē vir auro ꝛ hō mundo obrizo. ꝛ ideo ex ordinatōe diuina: hō oībꝫ bestijs p̄ponit̄ ad regēdū vt dic̄ Jaco. iij. Oīs natura bestiaꝝ ꝛ volucrū ꝛ s̄pentū ꝛ cete roꝝ domat̄ ꝛ domata ē a natura hūana. Et iō p effusiōe sanguis hūani nō bestialꝭ mors iniū cta est p pena. Gen̄. ix. Quicūqz effuderit sangui nē humanū effundet̄ sanguis illiꝰ. Ad imagi nē q̄ppe dei factꝰ ē hō. Vn̄ Arist. in ep̄la ad a lexādrū. Caue inq̄t effundere sanguinē huma nū. qꝛ h̄ solū deo ɔuenit. Fuit g̃ redēptio nr̄a p̄ciosa facta p xp̄i humanitatē. Vn̄ ap̄ls ad ti tū. iij. Apparuit benignitas ꝛ hūanitas salua toris nr̄i. Vn̄ Augꝰ. i li. v̄gini. Inspicite vulne ra pēdentꝫ: sanguinē morientꝫ: p̄ciū redemētꝫ: cicatrices resurgētꝫ: caput hz inclinatū ad oscu liū: cor aptū ad diligēdū: brachia extēsa ad am plexandū: totū corpꝰ extēsum ad redimēdum: hec q̄ta sūt cogitate. Hec i statera cordꝫ appen dite: vt totꝰ vob sit figuratꝰ in corde q̄ totꝰ pro vob fuit fixus in cruce. Est igit̄ redēptio nr̄a p̄ ciosa: qꝛ p hūanū sanguinē. qꝛ v̄aciter imaginā do nūq̄ fuit humanꝰ sanguis v̄e ꝛ ꝓprie pure effusus vt i xp̄o. hō em̄ peccādo recedit a natu ta hūana. ꝛ fit sic bestia. g p̄s. ꝛ Boc. ij. de ɔso. phie. Post pctm̄ g̃ p̄mi parētꝫ corruptꝰ est san guis ille q̄ p̄mo corpi p̄mi hoīs fuit ɔcreatus: nec vnq̄ sanꝰ fuit donec veniret ad xp̄m d mū dissimis sanguib de purissima v̄gine ꝛ in vte ro scificato: pgenitū ope sp̄ussctī. Vn̄ ip̄e scōs post Adā sanguinē hūit hūanū i illa puritate quā natura req̄rit hūana. ꝛ iō ꝓprie loq̄ndo nū q̄ fuit sanguis humanꝰ nisi ille. ꝛ iō signāt̄ di cit Ap̄ls ad Heb. ix. Qō xp̄s assistēs pontifex futuroꝝ bonoꝝ p ampliꝰ ꝛ pfectiꝰ tabnaclū n̄ manufactū: neqz p sanguinē hircoꝝ ꝛ vituloꝝ s̄ p ꝓpriū sanguinē itroiuit semel in scā eterna redēptōe inuēta. Scōo inuenit nr̄a redēptio do lorosa. cū ōr p sanguinē. Sanguis de corpe sa no nō exit sine dolore. Dolor aūt xp̄i maximꝰ fuit. Juxta illud Thren̄. j. O vos oēs q̄ trāsitꝫ p viaz attēdite ꝛ videte si ē dolor sicut dolor meꝰ. Sanguis aūt humanus hz naturalꝛ ista

C

tria. s. q̄ fecūdat lignū aridū. sanat corpus lan guidū. ꝛ causat cemētū solidū. Pmo fecūdat li gnū aridū. dr̄ q̄ si fuit lignū arefactū: optimuz remediū ē stati in p̄ncipio arefactōis appone re radici sanguinē hūanū. Narrat em̄ hermes egyptiꝰ q̄ rosariū plantatū in terra ɔmixta cū sanguine hūano ad calorē modicū ignis omi tpi anni pducit rosas. Sic moralꝛ hō sicut ar bor. Mar. viij. Video hoīes q̄si arbores are scit p pctm̄. qñ de deo nō cogitat vt deberet: n̄ habet deuotōem: nō facit delectabilia q̄ di sūt Joel. j. Ligna agri aruerūt qm̄ ɔfusum ē gau diū a filijs hominū. In isto casu nō est melius remediū q̄z ad radicē cordis talis psone appo nere sanguinē xp̄i calidū p meditatōem deuo tā. Ista meditatio statim accēdit amorez q̄ est calor naturalis arboris vel hoīs. Sed amor dei nunq̄z ociosus est. s̄ operat̄ magna si est s̄m Greg. Et ideo ad istū sanguinez sequit̄ fructꝰ

operis. Et ideo dicit Bern. sup Cā. smo. xxii. Sup oīa reddit te mihi amabilē bone iesu calix quē bibisti opus nostre redemptōnis. Hic eñ o mīno amorē meū sibi vēdicat. Hic deuotionem blandi⁹ sibi allicit: iustius exigit: z arctius astringit. Et iō sic dicit apl's ad Hebre. ix. Omnia pene scōm legē in sanguine mundaꝶ z sine sanguinis effusione nō fit remissio. Secundo sanguis sanat corp⁹ languidū. Vñ cōsultū legimus Cōstantino imperatori leproso ꝙ balnearet se in sanguine calido puerorū z curareꝶ. Est eñ infirmitas pueri quā quandoqꝫ sustinēt z vocaꝶ tenglos pīculosa valde nisi ad remediū aliqđ occurraꝶ. Et est remediū tale ꝙ puer vngaꝶ sanguine hoīs qui prius morbum illū passus fuerit. Isto modo corpis nri mortalitas est incurabilis infirmitas. qꝛ continue morimur fm Sen. Ista infirmitas vt videlꝫ fieremus imortales: curari nō potuit nisi p illius sanguinē q̄ spōte nostrā mortalitatē suscepit z sua nos passione curauit. Vñ Bern in q̄dam smone. O bone iesu q̄d tibi z morti. nos deliquimus z tu soluis. Nos peccauim⁹ z tu luis. Opus sine exemplo: gratia sine merito: z charitas sine mō. Tertio sanguis causat cementū solidū. dicitꝶ ꝙ antiqui volentes facere edificia ꝑpetua: cementū cū humano sanguīe ꝯmiscuerunt. Vñ etiā de Vortegrimo rege britanie in historia britonū dr. ꝙ cū edificaret turrim in monte erery vel monte insule ī wallia: q̄cquid cementarij vna die opabanꝶ: tellus alio die absorbuit. Consuluerūt ḡ magistri dicto regi ꝙ iuuenem quendā inquiri faciat qui prēm terrenū non haberet cuius sanguine lapides z cementū aspersi ꝑstarent solidū fundamentū. Moralit' ante xp̄i passionē sic erat ī mundo ꝙ q̄cquid hoīes edificauerunt q̄ntumcunqꝫ bene edificarent moralit' vi ucedo bene: totū in morte absorbebaꝶ a terra. qꝛ oēs in puteum inferni descenderūt nec stare potuit edificium meritorū: donec aspersi essent sanguine iuuenis q̄ prēm nō habebat in terris. Ad Heb. xij. Accessistis ad mediatorē noui testamēti iesum z sanguinis aspersionē, meli⁹. loquentem q̄ Abel. Isto igiꝶ sanguine cementū eccl'ie cōglutinaꝶ z solidaꝶ vt deo amore indissolubili inhaeream⁹ q̄ procul ꝓus in regione dissimilitudinis distabam⁹. Ad Eph. ij. Nunc aūt in xp̄o iesu vos q̄ aliqñ errans longe facti estis, ꝓpe in sanguine xp̄i. Tertio innuiꝶ nr̄a redemptio fuisse amorosa, cū dr. Dedisti: Nō eñ ꝓpꝫ nr̄a ꝓcedentia merita vel futura xp̄s nos redemit: sed sola sua ineffabili charitate. Iuxta illud apl'i ad Titū. ij. Dedit semetipm ꝓ nobis vt nos redimeret ab oīni iniq̄tate. Et Ioh. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret. De ista mirabili deuotōe deuote loq̄tur Aug⁹. in q̄dam smone de natali dñi. Ho inq̄t fact⁹ est hoīs factor vt suggeret vbera regēs sidera: vt esuriret panis: sitiret fons: dormiret lux: ab itinere via fatigareꝶ: falsis testibꝫ v̄itas occultareꝶ: iudex viuorū z mortuorū a iudice mortali iudicareꝶ ab iniustis iusticia damnaretur: flagellis disciplina cedereꝶ: spinis botrus coronareꝶ: virt⁹ infirmareꝶ: salus vulneraretur: vita moreretꝶ. Quarto fuit nostra redemptio gratiosa: qꝛ nō fuit facta p amicis bonis z iustis: sed p inimicis pctōribꝫ z iniustis. Vñ vltimo subinfertur. Hūanū sanguinē dedisti iniustis. i. Pet. iij. Christ⁹ semel p pctīs nrīs mortu⁹ ē: iust⁹ p iniustis. Sꝫ q̄d adhuc ē grosius nō solū p iniustis dabaꝶ: sꝫ q̄tidie daꝶ iniustis in sacramēto altaris: qꝛ iniusti sūt q̄ peccādi tāto bñficio se ingrāti. Vñ Aug⁹. i q̄dā s. de die iudicij. Cur me grauiori criminū tuorū cruce. q̄ illa ī q̄ndā pēderā affixisti. Grauiori eī mihi ē crux criminū tuorū in q̄ inuit⁹ pēdo q̄ ī illa in q̄ q̄ndā morte tuā occisur⁹: tui misert⁹ volēs ascendi. Hec Aug⁹. Quapropꝶ btūs Bern. i q̄dā ser. loq̄ns ī ꝑsona dñi deuote aīe sic dic. O bō vide q̄d ꝓ te patior: nō ē dolor sup dolorē meū q̄ crucior: a te clamo q̄ ꝓ te morior. vide penas q̄bus afficior: vide clauos q̄bꝫ ꝯfodior: z cū sit dolor tant⁹ exterior, iteri⁹ tū ē planct⁹ grauior cū te tā ingratum experior. Lectio. LXXXVII.

Qui cum minuerē-

tur ī traductōe īfantiū occisorū. dedisti ill' abūdantē aq̄m īsperate, oñdēs ꝑ sitim q̄ tūc fuit quēadmodū tuos exaltares z aduersarios eorū necares. Enarrato aq̄ beneficio notabilis date miraculose hebreis in deserto z c̄ōrio supplicio aq̄ ꝯuerse in sanguinē illato egyptijs in egypto. Hic assignat tāti bñficij hebreis collati ꝯgruā rōnem. Est aūt quedā tal' ꝯgruētia q̄re eos nō sustinuit ꝓpter defectū aquarū ꝑimi in deserto. Hebrei eī in egypto occisi fuerūt z mirabilit' diminuti ꝑ submersionē puulorū. De q̄ habeꝶ Exod. i. Qu icq̄d masculini sex⁹ natū fuerit in flumē ꝓijcite. igiꝶ in recōpensatōe illi⁹ dāni ꝑ aq̄s illati ꝯgruum fuit ꝙ ꝑ aq̄s remediū ꝯ sitim ꝑciperent in deserto vt sic ostenderetur iniusticia egyptiorū siti occisorū: aq̄s ꝯuersis in sanguinē z innocētia hebreorū ꝯsecutorū d̄ sua siti remediū ꝑ aq̄s d̄ petra ꝓfluentes: dicit ḡ sic. Qui cū minuerentur q̄. i. hebrei cū minuerētur. i. fierent pauciores in traductione infantiū occisorū. i. in ꝓpalatione infantiū ad mortē fm legē statutā q̄ ordinabatur ꝙ oēs mascli traducerentur ad mortē.

Dedisti illis aquã abundantẽ insperate.i.con
tra spez spoꝝ.i. Moysi ꝛ Aaron. Unde dixit
Moyses ꝑplo. Nume.xix. Audite rebelles et
icreduli: Nũ de petra hac poterim⁹ vob eijce
re aquas. Et infra. Dixit dñs ad Moysen et
aaron. Cur nõ credidistis mihi vt sanctificaretis
me corã filijs israel. Non introducetis hos po
pulos i terã quã dabo eis. Dedisti iquit eis aquã
isperate: ondens ꝑ sitim q̃ tunc fuit in deserto
ꝯparatã ad sitim q̃ fuit in egypto: quemadmo
dũ exultares eis miraculose potũ tribuendo ꝛ
ministrando: aduersarios coꝝ necares siti into-
lerabili flagellando. A Circa istã clausulã. de-
disti eis aquã abundantẽ. Notandũ q̃ꝑ aquã
in scriptura sacra plurima designant. Signifi
cat interdũ sapiam salutarẽ. interdũ asturiam
secularẽ: interdũ penitentiã regularẽ. Sapiẽ-
tiã aũt salutarẽ. q̃ est verus dei cultus. q̃ ꝯsistit
in studio ꝛ orõne. i. in studio sacre theologie. ꝛ
orõnib⁹ deuotis qd nobis ꝑ sacrã scripturam
relucet. ꝛ signanter ꝑpter tria. vicz ꝑpter ei⁹ su-
ꝑficialẽ ꝯtinuatõem. ꝑpter naturalẽ humecta-
tõem. ꝛ ꝑpter eius figure repñtatõem. Primo
aqua sapiam salutarẽ significat ꝑpter eius suꝑ
ficialẽ ꝯtinuatõem. Aqua eñ faciliter ẜm ea q̃
sibi approximant se ꝯformat. Un̄ Amb. in he
xamerõ li.iij. Aq̃ rigorez frigoris ꝯmutat. vt
inter vaporantia ferueat. inter vmbrosa frige-
scat. sole repercussa exestuet. niuib⁹ irrigata gla-
tiali hũore calescat. Isto mõ sapia moral' que
hoiem docet ꝯuersari sine q̃rela in medio na
tõis praue ꝛ ꝑuerse salua sꝑ hõestate vite ꝛ ve
ritate ꝯsciẽ nouit se oib⁹ ꝯformare. j. Coꝝ.ix.
Oib⁹ oĩa fact⁹ sum vt oẽs lucrifacerẽ. vñ Ca-
tho. Constans ꝛ lenis vt res expostulat esto.
Temporib⁹ mores sapiens sine crimine mutat
Itẽ Salusti⁹ suꝑ Albertũ. Cõsulo q̃sq̃ eris q̃
pacis federa q̃ris. Consoni⁹ esto lupis cũ q̃b⁹
viuere cupis. Nec tñ h̃ incõstantie ꝯputandũ
ẽ sz prudẽtie. Un̄ Marcialis de formula vite
honestate. ca.j. Si prudentiã amplecteris idez
vbiq̃ eris. ꝛ ꝑut rerũ aut tpm varietas exigit
ita te accomodes tpi. Nec te in aliq̃b⁹ mutes:
sz magis aptes: sicut manus eadẽ ẽ ꝛ cũ palma
extendit ꝛ in pugnũ astringit. Iste sunt aq̃ sy-
loe q̃ currũt cũ silẽtio. Esa.viij. Quia vbi ẽ mlt
tiloquiũ clamor ꝛ garrulitas ibi ẽ cõiter fatui
tas ꝛ turbatio. Hiere.ij. Quid tibi vis in via
egypti vt bibas aq̃m turbidã. Ista sapia tra-
dit in scp̃tura sacra ꝛ emanauit de petra altissi
ma vicz de xp̃o. j. Coꝝ.x. Petra aũt erat xp̃us.
Et sic dic Aulcẽ. Sic aq̃ descẽdẽs de alto me
liorẽ alijs ceteris ꝑib⁹ ita sapia ꝛ discretio vi-
uẽdi deriuata a xp̃o meliorẽ nob doctriã q̃cũ
q̃ alia. Eccl.j. Fons sapie ꝟbũ dei in excelsis.

Scdo iterdũ aq̃ in scriptura sacra ẜcat sapiaz
salutarẽ ꝑpt ei⁹ naturalẽ humectatiõem. Dicit
Amb. in hexamerõ. de oꝑe tertie diei. Qd aq̃
ẽ altrix oim ꝯgultoꝝ diuersos singulis vsus
ministrans. Isto mõ doctria sacre scp̃ture dat si
gul' alimẽtũ iuxta sue ꝯditõis necessitatẽ vt fa
ciãt fructũ bonoꝝ oꝑeꝝ tpe oportuno. In ps.
Et erit tanq̃ lignũ qd plantatũ ẽ secus decur
sus aq̃ꝝ qd fructũ suũ dabit in tpe suo. Dicit
Arist. vij. de aialib⁹. ca.v. Qd aq̃ pluuial' valet
oib⁹ piscib⁹ ꝛ plãtis tre pl⁹ q̃ aq̃ fluuial' vel fon
tis ꝛ pl⁹ ꝑ illã crescũt arbores. ꝛ nihil bene cre
scit nisi bñ inbibat aq̃. Moralit aq̃ pluuialis
q̃ de celo descẽdit ẽ doctria moral' sacre scriptu
re Deut.xxxij. Cõcrescat vt ros eloquiũ meũ
Ista pl⁹ ꝯfert piscib⁹ ꝛ plantis. i. hoib⁹ in mõ
ꝯuersantib⁹ ꝛ crescẽtib⁹ q̃ q̃cũq̃ alia doctrina
q̃tũcũq̃ moral' a philo adiuẽta. Et iõ signant
vocat aq̃ sapie salutaris. Eccl.xv. Et in ps. In
loco pascue ibi me collocauit: suꝑ aq̃m refectio
nis educauit me. Aq̃ eñ scp̃ture sacre nõ solũ
potat bibẽtes sz eos reficit. Un̄ int religiosos
in refectorio legi solet vt nõ solũ vẽtres cibo sz
etiã mẽtes reficiant dei ꝟbo. Ista aq̃ mutat in
vinũ ad p̃ces marie. q2 nisi ipa grãm docendi
impetrare dignet: insipidũ apparebit q̃cq̃d ab
hoie ꝑferret. In c⁹ figurã nõ nisi ad Marie i
stãtiã xp̃s in nuptijs aq̃m ꝯmutauit in vinũ
Joh.ij. Tertio aq̃ in scp̃tura ẜcat sapiam sa-
lutarẽ ꝑpt ei⁹ figuralẽ repñtatõem. In aq̃ eñ
clara ꝛ nõ turbata ẜ q̃eta spẽs reꝝ abiectaꝝ ap
paret. vñ Berñ. siluester in Megacosmo suo
Prodit ligntis aq̃ clara sbstãtia: c⁹ plana ac lu-
brica supficies figuras reddit emulas vmbraꝝ
i cursib⁹ lacessita. Un̄ aq̃ tenet vicẽ speculi ad
vsũ pauperꝝ. iuxta illd Eccl.xxvij. In aq̃ resplẽ
dit vlt⁹ ꝑspicientiũ. Isto mõ scp̃tura sacra fen
etiã ꝟbũ dei hoiez sibi oñdit q̃l' ẽ i moribus. Un̄
Grego.ij.mora. Scriptura sacra mẽtis oculis q̃
si qddã speculũ opponit vt iterna nr̃a facies in
ipa videat. Ibi etem̃ feda. ibi pulcra nr̃a agno
scim⁹: ibi sentim⁹ q̃tũ ꝑficim⁹. vl' q̃ lõge a ꝑfe
ctu distam⁹. Scdo principalr aq̃ i scp̃tura ẜcat
astutiã sclarẽ. De q̃ apls. j. Coꝝ.iij. Sapia h⁹
mõi stulticia ẽ apd deũ. Scriptũ ẽ eñ. Cõphẽ-
dã sapiẽtes i astutia sua. Hec eñ astutia ad mo
dũ aq̃ dat apparẽtiã q̃ntitatis excellẽtiã sublimi
tatis. ꝛ isolẽtiã mutabilitatis. Primo astutia sclaris
dat apparẽtiã q̃ntitatis. q2 illd qd ꝑ aq̃m videt
grãdi⁹ apparet q̃ ẽ i sua ꝑpria q̃ntitate. Un̄ pro
lo. Qd in aq̃ ponit videt mai⁹ Et Sene. d na
turalib⁹ q̃stionib⁹ li.j. dicit. Oia ꝑ aquã iudi-
cantib⁹ longe vident esse maiora. Et cito post
Sidera ampliora ꝑ nubẽ aspiciẽti videt. q2 a-
cies nr̃a in humido labit: nec apprehẽdere qd

vult fidelis xpi qd manifestũ fiet si poculũ imple-
ueris aqua: z in illo pieceris annulũ. Nã cũ ipo
fundo anulus lateat: facies eius in sũma clarior
reddit̃ q̃c q̃d videt̃. p humorẽ longe amplius in
illo. h Sen. Probat̃ etiã i pspectiua ꝙ aliq̃ q̃
ab oculis i certa distãtia ñ videt̃ aq̃ sup infusiõe
incipiũt videri. Vñ si denarius in scutella po
nat̃ sumatq̃ distantia a q̃ minime videat̃. si aq̃
in scutellã infundat̃ in eodẽ existẽte spacio inter
scutellã z oculũ. denarius q̃ prius ante infusio-
nem aque videri nõ poterat: apparebit. Mo
raliť. Quantũcunq̃ aliq̃s fuerit modicus se-
cundũ mundũ sine pulchritudine z fortitudie
corpis: sine diuitijs: sine genere: sine parentib
si aqua sapie secularis operiat̃: grandescere z ap
parebit magnus. Addiscat iura ciuilia z cano
nica: ornet se legib z statutis regnorũ: statim ap
parebit nobilissime quantitatis: faciet eũ cre-
scere in diuitijs familia z thesauris. z tñ nõ iõ
ẽ maior in rei veritate apud deũ s; minor. Vñ
Grego. v. mora. Paruulus ẽ q̃ terrena diligit
magnus q̃ celestia cõcupiscit. Vñ q̃uis appare-
ant magni nobiles z iocũdi apd seculariť iudi
cãtes: sunt tñ in diuio cõspectu z iudicio cõscie
tie parui ignobiles z dolore repleti iob. xxix
Ecce gigãtes gemunt sub aq̃s et q̃ habitãt cũ
eis. Gigãtes hoc est illi qui nostro iudicio ma
gni videnť. Scđo aq̃ dat excellẽtiã sublimitatis
Aqua eñi naturaliť querit terre supeminere z
dñari. z aliter nõ quiescit aqua naturaliter. qz
ille est totus appetitus aq̃ supeminere z suppõi
imediate z dñari tre. Isto mõ moraliť. astucia
seclarĩ ad nl'lũ aliũ finẽ tẽdit nisi ad volãdũ i ho
noribz z acq̃rendũ dñium terrenorũ. In cuius
figura aq̃ pduxit aues Geñ. i. Producant aq̃
reptilie aie viuẽtis z volatile sup terrã sub fir
maměto celi. Astucia eñi secularis duo gene-
ra hoĩum pducit: reptilia z volatilia. Reptilia
sunt agricultores z falsi mechanici z manuũ
operatores z hmõi q̃rũ tota cõuersatio est in terra
Volatilia sunt nobiles placitores falsi merca
tores vsurarij solẽnes z clerici simoniaci z pra
ui nobiliũ cõsiliarij. Isti acq̃runt loca sublimia
z gradus z dignitates in ecclesia Genes. vij.
Multiplicate sunt aque z eleuauerũt arcaz in
D
sublime a terra. Tertio aqua dat insolenciã
multabilitat̃. Vñ oẽs insulares et maritimi
incõstantes sunt z insolentes nimis: sicut patet
de nautis qui cõmuniter cõuersant̃ in aq̃s. z ẽs
eñi regulant̃ p lunã q̃ est dña aq̃rũ. Luna eñi ẽ
velocissimi motus. hoc est plures circũuolutõ
nes facit circa terram q̃sq̃cunq̃ alius planeta
Et sic moraliter astutia secularis reddit hoĩes
mutabiles z versipelles ad moduz vulpis q̃
nunq̃ recto sed tortuoso itinere graditur. De
ista astutia dr Hiere. xv. Facta ẽ mihi q̃si mẽ
daciũ aq̃rũ infideliũ. Baculus q̃tumcunq̃ rectus si
vna eius medietas pfundet̃ in aqua videbit̃
tortuosus. Sic isti falsi placitatores q̃tũcũq̃
fuerit cã hoĩs iusta: p eorũ astutiã z asturã cõfu-
siam faciunt apparere iniustã: z ecõtra cãm in
iustã faciũt videre rectã. Et hi sunt quibz iur
gia lites z iniqua mẽdicia oriũť. Prouer. xvij.
Qui dimittit aquã caput est iurgiorũ. qui di-
mittit aquã. i. q̃ astucia seculari sine regula bo
ne cõsciẽ vtit̃. caput est. i. pncipalis cã litis inť
hoĩes mundiales Tertio pncipaliter aqua
in scriptura sacra significat pniam regularem
Aqua eñi lauat sordida, flectit rigida z coquit
cruda. Isto mõ pnia pmo abluit sordes pctõ-
rum q̃tũcũq̃ fuerint enormia. In cuius figurã
deñi ẽ. Naamã leproso. iiij. Re. v. vade z lauare
septies in iordane z recipiet sanitatẽ caro tua
atq̃ mũdaberis Ezech. xvj. Laua te aqua mũ
da z mundaui sanguinẽ tuũ ex te. Sanguinẽ
tuũ h est pctñ tuũ qd ex carne z sanguine ortũ
habet. Eccl. xvij. Quid nequius q̃ꝙ excogita-
uit caro z sanguis. Hoc ẽ sacramentũ peniten
tie figurat̃ p piscinã pbaticaz. De q̃ Joh. v. q
habuit quinq̃ porticus in quibz iacebat mlti
tudo languẽtiũ. Angelus aũt dñi scđm tempus
descendebat z mouebat̃ aqua z q̃ primus de-
scendisset post motõem aque sanus fiebat a q̃
cunq̃ detinebat̃ infiemitate. Piscina dr quasi
a qua habẽs pisces p cõtrium. Probatica grece
ouis latie. Quia ẽ illa aq̃ caruit piscibz z oues
imolande ibi lauabant̃. ideo piscina probati-
ca diceb at. Et sacramentũ pñie significat in q̃
lauari debet q̃squis qui debet deo immolari.
Habet aũt quinq̃ porticus fm quinq̃ occasi
ones ex quibz hoĩes aquã penitẽtie ingrediũť
videlicet. v̄bi dei p̃dicatõem. sanctorũ p̃ceden-
tium cõsideratõem. generalẽ ecclesie ordinatio
nẽ. diuinã inspiratõem. z corporee infirmitatis
tribulatõem. Quidã z valde multi ingrediun
tur piscinaz pñie p porticum v̄bi dei. Actu. ij.
E
His auditis cõpuncti sunt corde. z dixerũt ad
Petrũ z reliquos aplõs. Quid faciemus viri
fratres. Petrus v̄o ait ad illos. Penitentiam
agite. Alij ingrediunt̃ piscinã penitẽtie p por
ticũ exemplorũ virorum sanctorũ. Unde btũs
Greg. j. dialo Sunt nõ nulli quos ad amorẽ
patrie celestis nõ minus exempla q̃ p̃dicamẽ
ta succedunt. Alij p porticũ ecclesiastice cõstitu
tionis q̃ p̃cipit cuilibet xpiano semel in anno
cõfiteri z cõmunicare. Alij p diuinã inspiratõez
z occultã sicut Nicolaus Benedic Dominic
z Franciscus. Alij p infirmitatis corporee fla
gellatõem. Et ista est porticus cõmunissima in
qua iacet multitudo maxima languentiũ. qz

vix volūt extra q̄dragesimā ↄfiteri nisi p̱ infirmitatis articulū necessitent. Scd̄o aqua designat penitētiā q̄r flectit rigida. Ita pnīa corda supba indomita ꝛ insolētia flectit ad obedientiā. Vn̄ sicut Corallus q̄diu ē in aqua crescit ꝛ augeṫ ad modū plāte. q̄ꝫcito extrahiṫ rigescit in lapidē. Juxta illud Ouidij. Metha. xv. Sic ꝛ corallū q̄ p̄imū ↄtigit auras. Tpe durescit mollis fuit herba sub vndis. Ita multi duꝛ sunt inter sctōs viros pnīe datos crescūt ꝛ molles ꝛ attractibiles fiūt. q̄ extra pnīam positi inuenirenṫ rigidi ꝛ rebelles Eccl. xxiiij. Dixi rigabo ortū plātationū inebriabo part⁹ mei fruct⁹ Tertio aq̄ designat pnīam q̄r coquit cruda. cū adiutorio ei ignis qđ crudū est ꝛ digestioni ↄtrjuꝫ fit p̱ decoctionem in aqua ↄueniēs corpis nutrimentum. Isto mō q̄dam incorpari nō possunt corpori christi mystico ꝓpter suam cruditatē ꝛ insipiditatem, donec in aquis pnīe decocti fuerint Juxta illud Ezech. xxiiij. Cōsumenṫ carnes et coqueṫ vniuersa cōpositio ꝛ ossa tabescent Cōsumenṫ carnes. i. carnales affectōnes ꝛ coquetur vniuersa cōpositio. i. ornatus supflu⁹ ad modestiā reduceṫ. ꝛ ossa tabescent. i. rigide ꝛ rebelles volūtates ad hūanitatem ꝛ obedientiam ducentur.

Lectio CXXXVIII.

Um eni temptati

c sunt ꝛ q̄dam cū miscdia disciplinā accipientes: ꝛ scierūt queādmodū cum iā iudicati impij tormenta paterenṫ Hos q̄dem tanq̄ pater monens ꝓbasti. Illos autē tanq̄ rex durus: interrogās ↄdēnasti. Absentes eī et p̄ntes similiṫ torquebanṫ. Duplex eīn̄ illos acceperat tedium. et gemitus cum memoria preteritoꝝ Quia dictum ē q̄ tam hebrei q̄ꝫ egyptij a deo flagellati fuerūt. In hac parte intendit ostendere qualiter isti populi diuersimode fuerūt afflicti Nam hebrei ad correctionem. egyptij ad dānationem. Et circa h̄ tria facit. Primo ponit afflictōnis diuersitatem. Secūdo replicat egyptioꝝ puersitatem. ibi. Pro cogitatōnibus. Circa p̄mum duo facit. Primo ostendit q̄ tribulatio īmissa hebreis cessit ad moꝝ informatiōēꝫ. Secūdo q̄ tribulatio inflicta egyptijs fuit eis ad pene eterne inchoatōem. Et istud facit loquendo alternatim et vicissim. Nūc de egyptijs. nūc de hebreis A Circa p̄mum ostendit q̄ afflictio immissa hebreis in illa siti: in deserto fuit eorum probatio, castigatio. ꝛ informatio. Probabātur ad eoꝝ humiliatōem: castigabanṫ ad malorum suoꝝ correctōem. ꝛ informabāt ꝛ ad cognoscendum diuinā vltionem. Quātum ad eoꝝ probationē dicit Cum eīn̄ temptati sunt id est probati ad bonum eoꝝ. Gen̄. xxij. Temptauit deus abraam ꝛ dixit ad illum. ꝛc̄. Et q̄dam cum miscdia disciplinam acceperūt vl̄ accipiētes quia castigabanṫ misericorditer ad suam correctōem. ꝛ p̱ illā castigatiōem cognouerūt experimentaliter quodāmodo diuinaꝫ vltionem in dānatione maloꝝ. et ideo subdit Scierūt queādmodū cum ira iudicati: impij id est egyptij tormenta paterenṫ. id est per illam sitim quā filij israel sustinuerūt in deserto quasi quodam experimento scierūt qualiter fuerūt egiptij afflicti tēpore quo tota aqua egypti in sanguinem fuit ↄuersa. De quo in ps. Cōuertit aq̄s eoꝝ in sanguinē ꝛ imbres eoꝝ ne biberent. ꝛ fuit ergo illa sitis illata hebreis in deserto ad eoꝝ ꝓbationem vt p̱ ↄp̄i⁹ patiam mererenṫ ꝛ ad eoꝝ castigatōem misericorditer illata vt dilectōem dei ad se experirentur. ꝛ ad eoꝝ informatōem vt penam quā egyptij sustinuerāt p̱ manū dei in semetipis inuenirenṫ p̱ sitim consilem. In hoc tn̄ fuit diuersitas: q̄r hos q̄dem. i. hebreos tanq̄ꝫ pater monens ꝓbasti. Illos autē tanq̄ꝫ rex durus interrogans ↄdēnasti. Pater eīn̄ licet p̱mittat filium aliqualiter indigere ad ipius castigatōeꝫ iuuat tamē eum circa extremā ncītatem. Exēpluꝫ de p̄re et filio pdigo. Luc. xv. Cū adhuc longe eēt: vidit illum p̄r suus ꝛ miscdia mot⁹ est. Sꝫ rex ↄdēnens aliquē iudicialiter ad penam mortis illā. penā executōni demādat sine dispēsatione quacūq̄ꝫ. Quia ergo deus filios israel sitire p̱misit. sed cito eis de remedio miraculose puidit. iō diciṫ. Hos q̄dem tanq̄ꝫ p̄r monens ꝓbasti. Et quia egyptios siti puniuit. nec contra illā aliquā dispēsationem exhibuit. iō diciṫ metro Illos aūt tanq̄ꝫ rex durus interrogās ↄdēnosti. Et ideo nō dicit absolute tanq̄ꝫ rex. sed tanq̄ꝫ rex dur⁹. q̄r rex bonus se hꝫ ad subditos sicut pastor ad oues. et p̄r ad filios. ſm arist. viij. ethi. Cōdemnati ergo fuerūt egyptij nō ꝓbati. nec castigati. Et q̄ꝫ g̃uiter afflicti fuerūt ońdit ex circūstantia loci ꝛ tpis. Nō eīn̄ aliq̄ affligebanṫ ista siti. puta absentes a locis aquaꝝ. i. fontiū. imo tāta siti affligebanṫ qui fuerūt p̄sentes in locis vbi solēt aque abūdare. sicut absentes a locis illis. q̄a omēs aque ille ↄuerse fuerūt in sanguinē. ita vt eēnt ipotabiles oīno. ꝛ h̄ est qđ subdit. Absentes ꝛ p̄ntes similiṫ torquebanṫ. Et etiaꝫ vt qui siles erant in culpa fierēt similes in pena Quātum āt ad circūstantiā loci ꝛ tēporis puniebanṫ g̃uiter. q̄r gemuerūt ex dolore pene p̄ntis. ꝛ timuerūt de futuro ex mēoria p̄terito

rum. Et sō dicit. Duplex cū illos acceperat te dīu. Et Prouer. j. Gemit⁹ cuz mēoria pterito rū. Circa illā clausulā. Hos q̄dem sic pr̄ mo-nens pbasti. Nota q̄ triplicē habem⁹ patrez, sup naturalē p creatōem, corpalem p ꝓpagatō nem, ꝛ spūalē p curā ꝛ ꝯseruatōem. De pmo di. Deut. xxxij. Nūquid nō ipe est pr̄ tuus, qui po. te, fecit et creauit te. Math. xxiij. Patrem nolite vob vocare sup terrā. Un⁹ ē em̄ pr̄ ve-ster q̄ in celis ē. Iste pr̄ est pr̄ sanctitatis, pr̄ po testatis, ꝛ pr̄ pietatis. Pr̄ sanctitatis. Joh. xvij Pr̄ sancte clarifica filiū tuū vt fi. ꝛc. Itez i eo dem Pr̄ sancte serua eos in noīe tuo q̄s dedi sti mihi. Et infra. Pr̄ sanctifica eos in verita-te Pr̄ ptātis. Math. xxvij. Et Mar. xiiij. Pa ter oīa possibilia sunt tibi. Pr̄ pietatis. ij. Co rinth. j. Bn̄dictus deus ꝛ pr̄ dn̄i nr̄i ihu xp̄i. Pr̄ misericordiaꝝ ꝛ deus toti⁹ cōsola. Quia ē pr̄ sanctitatis debem⁹ cum depcari p deuotō nem, q2 pr̄ ptātis debem⁹ cuz venerari p sub iectionē, q2 est pr̄ pietatis, debem⁹ eū imitari p assimilatōem. Primo q2 est pr̄ sanctitatis: debem⁹ eum depcari p deuotionē. Math. vj Pater noster q̄ est in celis sanctificet nomen tuū, que est oratio dn̄ica i qua oīa nobis ne-cessaria paucissimis petitōnibus includūtur que oēs alias orōnes antecellit auctorita-te, vtilitate, ꝛ cōpendiositate. Quam si fideli feruēter ꝛ humiliter dixerimus impetrabim⁹ quicq̄d nostre saluti poterit expedire. Jo. xvj. Amen dico vobis. Si quid petieritis patrē in noīe meo dabit vobis. Et est notādum. q̄ multo vtilius est illam orōem dicere gene-ralem q̄ particularia vota nostra deo exprime re, q̄bus plerūq3 ea desideramus que nocerēt obtenta. Unde Ualerius. li. vij. cap. ij. So-crates hūanc sapiētie: quasi quoddā terrestre oraculum nihil vltra petendū a dijs in mor-talibus arbitrabat q̄ vt bona tribuerent, q̄a hi demum scirent quid vnicuiq3 esset vtile. Nos autez plerūq3 id votis expetiremus q̄d nō impetrasse melius foret. Etenī densissimis tenebris inuoluta mortalium mens in quam late patente errore cecas petitōnes tuas sper gis. Diuitias appetis. que multis exitio fue-runt. honores concupiscis. qui cuz plures pes sumdederūt regna ipa tecuz voluis: quoꝝ exi tus sepe numero miserabiles cernūtur. splen didis ꝯiugijs inijcis manus, at hec vt aliq̄n-do illustrant ita nōnunq̄ domos euertūt fun ditus. Desine ergo stulta futuris maloꝝ tuo-rum causis quasi felicissimis rebus inhiare. teq3 totam celestiū arbitrio permitte, quia qui tribuere bona ex facili solent etiam eligere ap tissime possunt. Luc. xj. Si vos cum sitis ma li nostis bona data dare filijs vestris: q̄nto ma gis pater vester celestis dabit spm̄ bonuz pe-tenti se. Secūdo quia pr̄ iste est pater ptātis debemus eum venerari p subiectōem. Juxta illud Malachie. j. Filius honorat patrem. et seruus dominū suū. Si igitur pater ego suz: vbi est honor meus. Et Eccl. iij. Magna po tentia dei solius ꝛ ab humilib honoratur. Tertio quia est pater pietatis: debemus euz imitari p assimilatōem. Luce. vj. Estote mise-ricordes sicut pr̄ vester misericors est. Lauda bile ꝛ honorabile est in filio bonam patris p-prietatem effigiare. Proprietas autē dei mise reri est Un̄ cantat ecclesia Deus cui propium est misereri, ꝛc. ꝛ ideo Beati misericordes quo niam misericordiā consequent. Matthei. v.

Secūdo habemus patrem naturalem per ꝓpagationem. ꝛ istum debemus in vite neces-sarijs supportare. In christo contrarijs repu-diare. eternis memorijs cogitare. Isti inquā patri debemus in vite necessarijs si indiget ministrare Unde Chrys. exponens illud Jo hānis. xix. Mulier: ecce filius tuus dicit sic. Docet nos xp̄s vsq3 ad vltimā respiratōez pa rentū diligentiā habere, q2 cū alijs mulieri-bus astantib nihil dixit. Docet plus aliquid impēdere parētibus. Sicut em̄ xp̄ianus ad-uersantes genitores ad spūalia nosse nō deb3 Ita q̄ nihil impediūt dz eis pbere ꝛ honora-re hōīe ante alios q2 genuerūt ꝛ q2 aluerūt. vn̄ Ambro. sup illud Math. xix. Honora patrē. Prim⁹ inq̄t gradus pietatis ē iste vt q̄s au-ctores tibi voluit esse de⁹ honores obsequijs abstineas ꝯtumelijs, quia nec vultu ledēda ē pietas parentis Un̄ aristo. ix. ethico. docet q̄ parētibus debem⁹ sufficere in nutrimēto ꝛ de bemus eis honorē queadmodū dijs ꝓpter ma xima beneficia generandi ꝛ nutriendi. ꝛ. viij. ethico. dicit. q̄ in honorib quos debem⁹ dijs et parētib nō est possibile reddere fm digni-tatē bn̄ficioꝝ ab eis receptoꝝ. ꝛ iō apud anti q̄s tā honor exhibēdus deo q̄ etiā honor ex-hibēdus parētib pietas dicebat Un̄ Tulli⁹ in sua rhetorica. Pietas ē p quā sanguini mē tis pr̄icq3 beniuolū officiū ꝛ diligēs tribuitur cult⁹. Hui⁹ pietatis exēplū pbuit nob natu-ra in Ciconia de q̄ Solin⁹ dicit in de mirabi lib mūdi. Eximia ciconie inest pietas. Nam q̄ntū tpis impēderūt fetib educādis. tātuz et ipe inuicē a pullis alūtur. Utinā q̄libet saltē septē ānos veller circa parētū curā expēdere. sic illi eū septē ānis ab aq̄ ꝛ igne custodire te-nent. Eccl. iij. Fili suscipe senectā pr̄is ꝛ nō cō tristes eū in vita illi⁹. ꝛ si defecerit sensu: veni-am da ꝛ ne spnas illū in tua ꝟtute. Hāc natu

rā ciconie plani⁹ narrat Amb. in examerō de ope qnte diei. ca. xxv. Hec auis depositi piis art⁹. p lōgeuā senectutē tpe plumaꝝ tegumēto alarūqꝫ remigio nudatos circūstantesqꝫ so bolcs pēnis ꝓpriis fouet. ⁊ qd dicaꝫ. Collato cibo pascit. qn etiā repat nature dispendia vt dicatqꝫ in sublcuātes senē fultro alaꝝ suaꝝ ad volādū exerceāt ⁊ in pstinos vsus dissueta iā reducāt pri piis mēbra. ⁊ ido Romanoꝝ vsu pia auis vocat. hec Amb. Hec auis fuit dee. Cōcordie ꝯsecrata sicut dic iuuenal. li. j. In signū qꝫ nisi a filiis debit⁹ honor pribꝫ ipēdat nulla i republica ꝯcordia eē pt. ⁊ iō int dīna ꝑcepta loco qrto ponit. Honora prēm ⁊ matrē vt sis lōgeuus sup terrā. Exo. xx. ⁊ in lege moysi cautū fuit. q maledixerit pri ac mri morte moriat. Exo. xxj. Scdo prēm istū debem⁹ i xpo ꝯtriis repudiare. ita qꝫ si i bis q ad vite pfectionē ⁊ xpi ptinēt imitatōez pr voluerit filium ipedire sic de ingrediēdo religionē de vouēdo ꝯtinētiā. hmōi q ad ꝯsiliū pfectiōis ptinēt seu ptinere noscūt. fili⁹ nō solū dꝫ eū expectare. sꝫ sua ꝟba repudiare. Juxta doctrinam saluatoris Math. x. Ueni ei sapc hoiem aduersus prēm suū. ⁊ filiā aduersus mrēm suā. ⁊ in eodē. Qui amat prēm ⁊ mrēm plusqꝫ me: nō est me dign⁹. sup h ꝟbo Hyero. Si ncital venerit. vt amor parētū siue filioꝝ amori dei cōparet ⁊ nō possit vtrūqꝫ fuari: odiū in suos. ⁊ pietas in deū est fuanda. Potissima em caute a diaboli ē hoies ab amore religionis retrahere p amorē patētū. In cui⁹ figuraꝫ: sic dicit Hyero. ⁊ Chrys. cū dūs eēt occupat⁹ in officio ꝑdicādi suggessit ei qdā Math. xij. Ecce mr tua ⁊ fratres tui foris stāt qrentes loq tibi: insidias xpo tendēs vt spūali operi carneꝫ et sanguinē anteferret. Sup quē locū expssius loqns Chrys. dicit sic. Dū xps psuaderet populo qꝫ eēt fili⁹ dei: diabolus ꝓcurauit aduētum mris vt turbe vidētes patētes carnales diuinitatis eius obscuraret naturā. Et iō qui vult fugere a mūdo: nō debet hoc parentib⁹ nec amicis carnalibꝫ indicare. Figurā huius habem⁹ Geñ. xxxj. qꝫ Jacob dū vellet fugere in patriā suā auūculū suū ⁊ soceꝝ noluit d fuga ꝑmonere. Et Judi. xiiij. Sāson leonē ꝯscidit i frusta: ⁊ postea de ore leonis mel comedit. ⁊ neutꝝ pri vel matri voluit indicare. Et iō de ista materia Hyero. in qdā epla ita scripsit. Licet i collo puulus depēdeat nepos. licꝫ sparso crine ⁊ scissis vestibꝫ vbera qbus te nutrierat mr ondat. lꝫ in limine iaccat pr. p calcatū pge prēm. p calcatā pge mrēm. siccis oculis ad vexillū crucis euola. solū pietatis gen⁹ est in hac re re eē crudelē. Tertio prēm istū debemus eternis mēoriis cogitare ne sim⁹ qādiu habem⁹ eē ingrati illi p quē ꝺs dedit nob eē. Eccli. xxiij. Memēto pris cui ⁊ mris tue. Sꝫ de filiis ingratis cōtetmō videm⁹ qꝫ qnnicūqꝫ cari fuerit pri vel matri qtūcūqꝫ eis diuitias copiosas relinquāt. post tres dies a sepultura pactos obliuiōi ppetue recōmedāt. licꝫ qndā dolorē in habitu nigro ⁊ vultu luctuoso ꝑtēdūt: et cordis leticiā qdaꝫ cooperiūt tristicia simulata. Talis fuit Gellia de q narrat Marcial cocus ꝑmo libro epygramaton. Amissum nō flet cū sola est gellia prēm. Si qs adest iusse p siliūt lachryme. Nō lugeat qsqo laudari gellia qrit. Ille dolet ꝟe q sine teste dolet. Uult dicere qꝫ ista gellia qn erat sola i nullo doluit mortē pris. ⁊ qcito ꝑpēdit qꝫ aliqs eā videret stati volūtarias lachrymas fudit. Et sic dicit poeta de gellia. Null⁹ dolet veracit q vult d suo dolore laudari. Sꝫ ille dolet ꝟe q sine teste dolet. Tertio qꝫ hēm⁹ patrē spūalē p curā ⁊ ꝯseruatōez cui debem⁹ obedictiā beniuolētiā ⁊ honorē et merito. Jpe em ꝓ nob tenet reddere rōez. tenet nos istruere p informatōez tenet nos fouere p ꝯpassionē. De talibꝫ patribus pt exponi illud Geñ. xlvij. Pastores ouium sum⁹: ⁊ nos ⁊ patres nostri. Jste pater dꝫ esse sicut Helyas ad quē Helyseus dixit. iiij. Regū. ij. Pater mi pater mi: currus isrl ⁊ auriga ei⁹. vt sit curr⁹ supportās suauit debilitates infirmoꝝ. ⁊ auriga pūgens viriliter negligentias accidiosoꝝ. Jste dꝫ esse arca dñi i qua fuerūt ꝟga tabule ⁊ māna. Jta in ꝑlato i debꝫ eē virga correctōnis seu castigatiōis: tabule informatōnis. ⁊ māna ꝯsolatōnis. Uñ Aug⁹. Corripiat inqetos: ꝯsolet pusillanimes. pius pater sit ad oēs. Jste debet hēre nō solū faciem leonis p austeritatē. sꝫ faciē hois p māsuetudinem ⁊ pietatē. Sit colūna nō solū ignis p acriuitatē exustiōis. sed etiā colūna nubis p suauitatē ptectōnis. Uñ Bern. sup Cāt. Discite vos ꝑlati subditoꝝ mrēs vos eē debere nō dños: studete magis amari qꝫ metui. Et si inter dū seueritate opus ē pria sit nō tyrānica. Matres fouēdo prēs corripiēdo vos exhibeatis. suspēdite ꝟbera. pducite vbera. pectora lacte pinguescāt nō cyppo turgescant

Lectio CXXXIX

Cum enim audirent

p sua tormēta bñ secuꝫ agi ꝯmēorati sūt dñm: admirātes i finē exit⁹. Quē ei in expōne praua. p lectū deriserūt. in finē euētus mirati sūt nō silr iustis faciēs. Postqꝫ oñsum ē qliter pena ꝯsili ad diuersuꝫ tū finē afflicti fuert sūt egyptij et hebrei. Illi in egypto. isti in de-

serto. In hac pte declarat q̈s inde pfectus in sticie puenerit apud egyptios. Et est duplex. Primo iustū fuit q̈ q̄ se deū ignorare dicebant ad dei noticiā z ɔfessionē inducerent p coactionē. Scd̄o iustū fuit q̄ q̄ dei pphetā ɔtēpserāt z morti exposuerāt, postea venerarent p admirationē. Et istuz duplicē pfectuz ex diuina flagellatōe secutuz explicat Salomō in hodierna lcōne. Scd̄a ps ibi. Quē enī in expositiōe. Primo igit̄ istud bonū de egyptioꝝ flagellatione seq̄bat̄ q̄ illi q̄ pterue z maliciose dei noticiā sc hic negauerāt. Exo. v. Quis est dn̄s vt audiā vocē eius et dimittā isrl̄. Nescio dn̄m z isrl̄ nō dimittā. Qd̄ illi inq̄ ad dei recognitionem z ɔfessionē p tormēta cogerent̄. Et sic factū ē. Nā q̄n senserūt se torqueri diuinit⁹, nūc p mutatōem aq̄rū in sanguinē, nūc p ranas immissas. nūc p alias octo plagas, reducti fuerūt ad recognoscēdā diuinā ṽtutē. Vn̄ viso tertio signo de cynifib⁹ dixerūt malefici Pharaonis digit⁹ dei ē hic Exo. viij. z ix. Dixit z Pharao post plagā grādinis. Peccaui etiā z nūc dn̄s iustus ego z pp̄ls meus impij, z Exo. xiiij. Fugiam⁹ isrłē: dn̄s enī pugnat pe is ɔtra nos. Hoc dixerūt q̄n fuerūt i mari rubro z dn̄s exercitū eoꝝ pcussit imbre fulmine z tonitruo immediate anteq̄ȝ mare rediret sup eos. z h̄ est qd̄ lr̄a vult dicere. Luz enī audirēt supple egyptij p sua tormēta bene secū agi. i. iuste agi cū eis ɔmemorati sunt dn̄m. i. recognoscentes se diuina ṽtute correptos dn̄m eē deū ɔfessi sunt admirātes in fine exit⁹. i. de fine exit⁹ isrl̄ de egypto. In ps. Fec̄ magnalia i egypto z mirabilia i terra cham. terribilia i mari rubro. Scd̄o p tormēta z flagella dei reducti fuerūt egyptij ad venerādū moysen dei pph̄az quē prius puulū submersisse volebāt Exo. i. Et q̄tū ad h̄ lr̄a dic̄ sic. Quē enī in expōne pua: q̄n vicȝ de pcepto malicioso regis egypti puuli exponebantur ad mortē z pijciebant̄ in flumen. piectum moysen deriserūt. i. ɔtētibilit̄ abiecerūt. In finem euētus mirati sunt. q̄n vicȝ in tot plagis z portentis pcussit egyptū z eduxit pp̄lm suū de egypto z vltra mare rubꝛuȝ submerso egyptioꝝ exercitu i eodē, nō sil̄r iustis faciēs. Ista lr̄a deb3 referri ad textū lcōnis p̄cedētis. vbi dic̄. Illos tanq̄ȝ durus rex interrogās ɔdemnasti nō sil̄r iustis faciēs, aliter nō appēret cōgruitas in ṡmone, z ē sensus q̄ aliter puniuit iustos hebreos. aliter iniustos egyptios qz illos ad correctōem. hos ad dānationē seu condēnationē vt in lcōne p̄cedēti dctm̄ fuit.

Lectio LXII

Ro cogitatiōibus

P

insensatꝭ iniq̄tates illoꝝ. Qd̄ q̄dā errātes colebāt mutos serpentes z bestias sup uacuas. immisisti illis multitudinē mutoꝝ aīaliū in vindictā vt scirēt: qz p q̄ peccat q̄s: p hec et torquet̄. Postq̄ȝ salomō deū glīficādo z magnificādo recitauit mirabilē afflictiōem quā egyptijs intulit eos multiplr̄ flagellādo. In hac pte ait de eoꝝ culpa oñdendo q̄ iusti puniti sūt ṡm exigētiā culpaꝝ suaꝝ. Et circa hoc duo fiūt. Pr̄io ɔiūgit̄ culpe pena. Scd̄o oñdit̄ pportio debita int̄ ea. ibi. Vt scirēt. Circa p̄mū duo facit: qz p̄mo ponit libtatē peccādi in generali. Scd̄o exp̄mit fatuitatē peccādi magis in spēali. Scd̄a ps ibi. Qd̄ q̄dā errantes. Circa p̄mū dicit sic. Pro cogitatōnib⁹ aūt insensatꝭ iniq̄tates illoꝝ. q. d. Nulla rōne pbabili vel tēptatōe carnali peccauerūt pctō idolatrie, sȝ oīno euanuerūt i cogitatiōib⁹ z obscuratū ē cor illoꝝ insipiēs. Roꝝ. i. Sȝ q̄lit̄ in spēali ɔñter enarrat sic. Qd̄ q̄dā errātes colebāt mutos serpētes, q. i. qz. Quidā errauerūt vt egiptij z chananei q̄ ad suā dānatōēȝ idolatriā inueneūt, errātes errore moꝝ inexcusabili. Prouer. xiiij. Errāt q̄ opant̄ malū. Colebāt mutos serpētes. i. esculapiū sub spē serpētis et bestias supuacuas. i. pictas vl̄ sculptas. vl̄ supuacuas. i. inutiles ad vsuȝ hūanū. sic serpētes z ṽmes: vl̄ bestias supuacuas. i. fictas imagines bestiaꝝ. Colebāt iouē sub spē arietꝭ. z mercuriū sub spē canis. Vel sic dic̄ mgr̄ in hystorijs, depigueb at̄ iupiter capite arino. Mercuri⁹ capite canino. z cerere ptes vl̄ fuerīt hūane effigies vl̄ aliaꝝ bestiaꝝ. Itē Isi. viij. ethi. ca. vl̄. dic̄. q̄ Mercuri⁹ piguebat̄ cū capite canino. z canis ē aīal sagacissimū. z mercuri⁹ est de⁹ eloq̄ntie. Habuit etiā i capite z pedib⁹ alas ad designādū velocitatē q̄ defert̄ vox p aera. Et qz sic coluerūt idola bestiaꝝ, merito etiā p bestias puniti fuerūt. vn̄ subdit. Immisisti illis mltitudinē aīaliū mutoꝝ i vīdictā. vn̄ Raban⁹. Dignū fuit vt q̄ creaturā p creatore venerabant̄, penā sustinerēt a creatura, vn̄ ope q̄rebāt. Vn̄ merito subinfert̄, qz p q̄ q̄s peccat: p hec z torq̄tur. Exēpla āt istā pportōēȝ verificātia hēm⁹ in scptura sacra mlt̄a valde. Goliath gladio q̄ voluit occidisse: dauid occisus ē. i. Reg. xvij. Aman suspēsus ē in patibulo q̄d pauerat mardocheo. Hester. vij. Diues epulo ligua cruciat⁹ ē i q̄ prius fuerat voluptuose delectat⁹. Luc. xvj. Ezech. xxxv. Cū sāguinē oderis sāguis te pseq̄tur. Math. xvj. Oīs q̄ acceperit gladiū: gladio pibit. Apoc. xij. Qui i captiuitatē duxerit i captiuitatē ibit: z q̄ gladio oc

ciderit op; eu; gladio occidi. Esa. xxxiij. Ve q̄
p̄daris nōne p̄ daberis. Prouerb. xj. Qui sine
briat: ipe q̄z iebriat. Abachuc. ij. Quia tu spo
liasti gētes mltas: spoliabūt te oēs q̄ reliq̄ fue
rint de p̄plis isrl. Samuel ɔcidit agag in fru
sta dicēs. Sic fecit absq̄ liberis mulieres gla
dius tu⁹: sic absq̄ liberis inter mulieres erit
mr̄ tua. j. Reg. xv. Sacerdotes falsi lapidati
sunt iuste q̄ iniuste voluerūt lapidare Susan
nā. Dani. xiij. Herodes in filijs suis punit⁹
est: q̄ filios alioꝝ innocent' trucidauerat. Vn̄
sicut multos filijs orbauit: sic ⁊ ipe filijs mise
rabilit' orbat⁹ est. sicut dic̄ mgr̄ in hystorijs su
p̄ euāgelia. Narrat etiā Ouidi⁹. li. j. de arte a
mādi. duo ad ꝓpositū exēpla. Primū est tale.
Cōtigit semel i egypto tāta siccitas q̄ p̄ nouē
ānos nō fuerūt ibi imbres. Fuit āt busiri; no
mine q̄dā potēs ⁊ magn⁹ tyrānus i illa terra
Accessit g̃ ad istū busirim vel busiridē q̄da;
noie Thrasi⁹. et dixit sibi q̄ si effunderet san
guinē alicui⁹ hospiti; ad eū venientis ⁊ sacrifi
caret eū Joui. q̄ statim hēret nomē placatū et
pluuiā in abūdātia. sic vtiq̄ expediret p̄ terra
Cui stati busiris rn̄dit Tu es hospes ⁊ tu fies
Jouis hostia p̄mi⁹ ⁊ egypto tu dabis hospes
aquā. ⁊ eū Joui sacrificauit Scd̄m exēplū
est tale. Phalaris q̄dā tyrānus fuit rex sicilie
q̄ noua tormēta excogitauit q̄bus hoīes truci
daret. ad istū accessit q̄dā noie Perillus. Dn̄e
inq̄t ego facio tibi vnu; bouē ɔcauū de ere. et
qn̄ volueris aliquē interficere: tūc pones illū
in illa boue p̄ fenestrā quā faciā i latere bouis
et tūc appones ignē et ipo clamāte pre dolore
magno fiet mugit⁹ mirabilis p̄ instrumētū e
reū. Tyrānus sibi regr̄abat' p̄fecto igit' instru
to. Perill⁹ accessit ad Phalaridē tyrānū pn̄
tās eidē bouē ereū ɔcauū que; fecerat. q̄ viso
Phalaris p̄mū oim iussit illū bouis artifice;
in bouē mitti ⁊ trucidari pena quā ipemet p̄ a
lijs excogitauit. De istis duob⁹ scribit Ouidi
us sic. Just⁹ vterq̄ fuit. nec ei lex eq̄oꝛ vlla est
Quā necis artificē arte p̄ire sua. Igit' p̄ q̄ q̄s
peccat: p̄ hec ⁊ torquet'. Isti sn̄ie ɔcordat An
selm⁹ de ɔceptu v̄ginali. c. xiij. vbi inq̄t. Vtrū
mēbris ⁊ sensib⁹ corp̄is sit imputādu; pctm̄.
Et rn̄dit q̄ nō. s; volūtati: q̄ si de actōnib⁹ in
uolūtarijs q̄ iniuste fiūt arguant' mēbra: ⁊ sen
sus q̄b⁹ fiūt pctā rn̄dere pn̄. De⁹ nos ⁊ ptātē
que i nobis ē subiecit volūtati vt ad ipetium
eius nō possum⁹ nō mouere nos ⁊ facere q̄d
vult. imo ipa mouet nos velut instrumēta sua
et facit opa q̄ videmur facere. Quicq̄d g̃ faci
unt ipucādū est volūtati vt dic̄ Anselm⁹ S;
tūc p̄t aliq̄s mirari: q̄re sensus ⁊ mēbra puni
unt' p̄ culpa volūtat'. ex q̄ obediēdo volūtati
fuāt legē eis a d̄o inditā: nec peccāt p̄ ɔn̄s. rn̄
dit Ansel. q̄ nō ē sic. q̄ sic cū sola volūtas pec
cat: sic sola volūtas punit'. Sic cū peccat p̄ sen
sus et mēbra: etiā p̄ sensus ⁊ mēbra punit'. Si
cut inq̄t mēbris ⁊ sensib⁹ opat': ita ipa in illis
torquet' aut delcābit'. Nihil ei est penale: nisi
q̄d est ɔ̄triū volūtati. Circa illā clausulā Co
lebāt mutos serpētes: est notādū s̄m aug. xij.
de ciui. dei. q̄ sic in pctō p̄mi hois tres creatu
re fuerūt. vir. mulier. ⁊ serpēs. ita in pctō actu
ali ista tria ɔcurrūt. sensualitas. rō inferior. et
rō supior. ita q̄ s̄m eū sensualitas q̄ suggerit:
tenet locū serpētis. Istū g̃ serpētē multi colūt
q̄ ea q̄ sensualitas suggerit q̄si oēs hoies ꝓse
quūtur. ⁊ ea q̄ carnis sūt sapiūt. De q̄b⁹ dicit
Apl's ad Phil. iij. Multi ei ambulāt de q̄b⁹ se
pe dicebā vob. Nūc āt flēs dico inimicos cru
cis xp̄i. q̄ꝝ finis interit⁹. q̄ꝝ de⁹ vēter ē. Isti g̃
moralit' colūt serpētē. i. vētrē. ⁊ h; de⁹ iste dili
gēs ministeriū ⁊ honorē assiduū. sic ꝓ deo fi
eri ɔsueuit. Hab; ei tēpliū insolētie: altare af
fluētie: ⁊ sabbatū sōnolētie. sacrificia supfluita
tis. oblatiōes iniq̄tati;. ⁊ incensu; volūptati;. sa
cerdotes laboriosos. cātores luxuriosos. ⁊ le
ctores mēdosos. Pro g̃ tēplū isti⁹ dici nephā
di et turpissimi ē tabna in q̄ cultores vētris i
ueniūtur assidui a mane vsq̄ ad meridiē com
mesationib⁹ ⁊ potatōnib⁹ ⁊ ipudicitijs occu
pati. De q̄ tēplo verificat' illud. ij. Mach. vj.
Tēplū luxuria ⁊ ɔmesatōnib⁹ erat plenū. et
scortātiū cū meretricib⁹ Nō āt solū a mane vs
q̄ meridiē. s; vsq̄ ad mediā noctē isti deo fuli'
et verificat' illud Apoc. vij. Seruiēt ei die ac
nocte i tēplo ei⁹. Et q̄s fruct⁹ ꝓuenit eis inde
Certe directissime ɔ̄triū illi⁹ q̄d intēdūt Nā p̄
cibū. potū. ⁊ ludū. ꝓlōgare reputāt vitā ⁊ cum
manib⁹ ꝓprijs semetipos occidūt. Plures eī
ꝓpter crapulā. gulā. ⁊ ebrietatē pereūt: q̄ cum
gladio fame vel peste. Vn̄ sp̄ p̄mū q̄d medic⁹
ꝓponit infirmo de stomacho ē. Scit ei q̄ cōit'
plus ex nimia repletōe q̄ ex maceratōe infir
mitates gignūtur. Sic g̃ gulosi i tēpe insolētie
q̄d est tabna semetipos inficiūt dū deū suu;
colūt. In cui⁹ figura Sēnacherib dū adora
ret i tēplo deū suū a ꝓprijs filijs ē occisus Opa
eīn hois filij sui dicunt'. Juxta illud. Eccl. xj.
In filijs suis agnoscit' vir. Scd̄o h; de⁹ iste
altare effluētie q̄d ē mēsa sua De q̄ exponi pōt
illud p̄s. Fiat mēsa coꝝ corā ipis in laqueum
Est ei de diabolo sic de aucupe. Auceps eīn
vbi maiorē copiā cibi sp̄git: ibi laqueū suū ab
scōdit: vt dū auis auidi⁹ comedit: certi⁹ capia
tur vel p̄ pedē vel p̄ collū. vel totū corp⁹ rheti
inuoluat'. Eodē mō int' fercula ⁊ pocula q̄ sup
mēsa; ponūt' collocat diabol⁹ laqueū gule vt
excessiuos ⁊ voraces faciliter ɔprehēdat Eccs
ix. Sicut ɔprehēdunt' aues laqueo: sic ɔpre

bendunt hoīes tpe malo cū eis exēplo supue-
nerit. Aliq̄ em̄ hoīes capiunt ꝑ caput: q2 forte
irepūt, sed neq3 loq̄, neq3 sensib2 alijs hn̄ vti.
Aliq̄ ꝑ pedes: q2 licet garrulare valeāt: inces-
su tn̄ puāt. De h altari verificat illud ps. Im
ponent sup altare tuū vitulos. Tertio hz de9
iste sabbatū sōnolentie Sabbatū idē ē qḋ re-
quies: ꝛ certe cultores vētris cuz in tēplo suo
diu fuerint fatigati vino necesse hn̄t ꝓfunde
dormire i crastino: ꝛ tarde venire ad ecclīam.
Joh. ix. Nō est hic hō a deo q̄ sabbatū nō cu
stodit. Quarto hz deus iste sacrificia supflui-
tatis q̄ sunt diuersa fercula sūptuose ꝛ curio-
se parata q̄ magis nocent nature q̄3 ꝓficiunt:
q2 paucis minimisq3 natura ɔtenta est: quā si
supfluis vrgere velis q̄cq̄d supeffuderis: aut
iniocūduz fiet, aut noxiū, dicit Boeti9 de con
so. et Sen. Multos morbos multa fercula fe
cerūt. De istis sacrificijs di Esa. j. Ne offera-
tis vltra sacrificiū frustra Quinto hz de9 iste
oblatōnes iniq̄tatis. Iste oblatiōes sunt scor
tatōnes vl' simbolisatōes q̄s multo libentius
faciūt in taberna q̄3 faciāt oblatōnes in ecclīa
Ecci. xxxiiij. Immolātis ex iniq̄ oblatio ē ma
culata. Sexto iste de9 habet incēsuz volupta
tis, hoc ē spēs, ɔfectiones ꝛ electuaria odorife
ra ꝛ palatū inflāmātia, vt potus delcābiliter
ingrediat. De h incensū dic ꝓpheta Esa. j. In
censum abhoīatio est mihi. Septimo hz iste
deus sacerdotes laboriosos. hi sunt venato-
res, piscatores, pistores, ꝛ coci, ceterisq3 subuer
uiētes quoꝝ tota sollicitudo ē parare sacrifi-
cia deo suo ventri. In ps. Moyses ꝛ Aaron
in sacerdotib2 eius Moyses interp̄tat assum
ptus de aq̄s: ꝛ significat piscatores Aaron q̄
vitulos ꝛ arietes iugulauit: macellarios desi
gnat q̄ oēs ɔtinent sub arte coq̄naria sic̄ fre-
nefactiua sub militari. Octauo hz cātores lu-
xuriosos q̄ cātilenas vocib2 effeīatis ꝛ gestu
meretricio cū musicis instrumētis decātāt. Esa.
v. Ve q̄ ɔsurgitis mane ad ebrietatē sectādā.
ꝛ potādū vsq3 ad vespam vt vino estuetis. Ci
thara ꝛ lyra ꝛ vinū in ɔuiuijs vr̄is ꝛ op9 dn̄i
nō respicitis. Nono hz iste deus suos lecto-
res mēdosos, ꝛ hystriones ioculatores ꝛ adu
latores ꝛ cātatrices ꝛ rithmoꝝ factores, qui
illo solo lucrant sibi victum. ij. Macha. ij. Oi
bus legentibus vtilitas conferat.

Lectio CXLI

Non eni impossibi
lis erat oipotens manus tua: q̄ crea-
uit orbem terraꝝ ex materia inuisa, imittere il
lis mltitudinē vrsoꝝ aut audaces leones aut
noui generis ira plenas ꝛ ignotas bestias, aut
vaporē igneū spirātes. aut odorē fumi ꝓferen
tes: aut horrēdas ab oculis scintillas emitē-
tes. Quaꝝ nō solū lesura poterat illos extermi
nare. sed et aspect9 ꝑ timorē occidere Post-
q̄3 oñsum est q2 diuina iusticia punit pctōres
ꝓportionabiliter fm exigentiā pctōꝝ q2 ꝑ q̄
quis peccat: ꝑ hec ꝛ torquet. In hac pte decla
rat q̄3 diuina potētia nō ad certum gdum pu
niendi ē limitata Vn̄ multo aliter posset tam
egyptios q̄3 chananeos puniuisse si sibi pla-
cuisset. Et circa hoc tria fiūt. Nā pmo decla-
ratur magnitudo diuine potētie. Scdo con-
gruentia sue iusticie. Et tertio subinfert cōis
rō vtriusq3. Scda ps ibi. Sed oia in mēsura
Tertia ibi. Multū em̄ valere Circa pmuz
duo declarant. Nā pmo oñdit q2 deus pote-
rat idolatras egyptios aliter puniuisse, medi
ante alia creatura. Scdo q2 potuit eos aliter
puniuisse imediate ꝑ seipm sine ministerio al
teri9 creature. Scda ps ibi. Sed ꝛ sine his.

A

Circa pmū ꝓbat q2 deus potuit pctōres ꝑ
ministeriū alicui9 creature dupl'r i genere pu
nire ꝛ occidere, q2 vel ꝑ creaturas mō creatas
vel ꝑ nouas ꝛ inuisas creaturas. Hoc ꝓbat
sic. quia potentia dei est oipotens: ꝛ ꝑ ɔn̄s pt
quicq̄d possibile est fieri. ergo deus potuit et
potest pctōres affligere, vel creando noua ge
nera bestiaꝝ crudelium, qualiū subseruientiū
ministerio occidant peccatores, vel imittendo
eis bestias horrendas iam creatas q̄ ad pctō
rum destructōem sufficerent multiplicis. Qḋ
aūt ad vtrūq3 sufficiat dei potentia, ꝓbat du-
pliciter. Tum q2 aliter nō esset oipotens Tū
quia fecit quod plus est creando orbem terra-
rum ex nihilo. Hec est sentētia littere. Dicit er
go sic. Non em̄ impossibilis erat omipotens
manus tua impotens que creauit orbem ter-
rarum ex materia inuisa. ex materia scz infor-
mi fm imaginatōem aliquoꝝ tam phoꝝ q̄3
sanctoꝝ. imo antea illam materiam creauit ex
nihilo. Non ergo erat impotens illa manus
imittere illis multitudinē vrsoꝝ qui crudeles
sunt ꝛ voraces. iiij. Reg. ij. Egressi sunt duo
vrsi de saltu ꝛ lacerauerūt quadragintaduos
pueros. Aut audaces leones. iiij. Reg. xvij.
Immisit illis leones qui interficiebant illos
Aut noui generis ira plenas ꝛ ignotas besti
as quasi vastias a vastando. Vtrūq3 istoꝝ so
let homini timorē incutere, videlicet extranei-
tas, ꝛ crudelitas. Que quādo bestia visa cru-
delis apparet ꝛ ignota, que q̄dem o estie forent
aut vaporē igneū spirantes. i. extraflātes ꝛ re-
probos inflāmandos, sic de Behemoth dici-
tur Job. xli. Sternutatio eius splēdor ignis
Aut odorem fumi ꝓferentes putridum ꝛ feti
dum quo possunt hoīes suffocari. Aut horrē

das ab oculis scintillas emittentes que solo
visu eos ꝯburerent vel intoxicarent, sic basili-
scus. qua℞ scꝫ bestia℞ nō soluꝫ lesura poterat
illos exterminare. i. extra terminos vite pone
re qđ est destruere, sed ⁊ aspectus ꝑ timorē oc-
cidere, Prouenit autē timor nō solum ex visu
alicuius terribilis: imo etiā ex imaginatōe, so
la, sicut fortis imaginatio casus facit q̄nq̄ȝ ho
minē cadere. Et ex ista℞ bestia℞ septuplici de
scriptōne: notant̄ septem genera peccato℞ ca
pitaliū que quasi septem crudeles bestie nos
inuadūt Per visum intelligit̄ gula. tum q̄a
visus est aīal vorax et in melle spēaliter delectā
tur. Tum q̄ꝛ fetum ꝑducit informē ⁊ turpem
Quia tradūt naturales: q̄ visa massaꝫ carnis
parit sine lineamentis ⁊ partibꝫ organicis or
dinate distinctis. Sic gulosi ⁊ voracitati de-
diti in delectabilibus ⁊ dulcibꝫ spēaliter delectā
tur. ⁊ q̄cquid operis faciūt carneū est ⁊ ad car
nis ꝯmodū ordinat̄. Vn̄ nihil a talibꝫ parit̄.
nisi carnalitas. Contra q̄s Apl's ad Roma.
xiij. Carnis curā ne feceritis in desiderijs:
Per leonē intelligit̄ supbia: q̄ꝛ leo plus ceteris
aīalibꝫ diligit dominari. Vn̄ Amb. in exame
ron de sexte diei ope. Leo nature sue ferocia su
perbit, alia℞ fera℞ quasi rex ꝯsortia dedignat̄
sed neqꝫ vlla ei fera sociare se audet, cuꝫ eius
vocis tant᷒ sit terror naturaliter. vt eo rugiē-
te cetera formident. Hec est regula oīs supbi.
q̄ꝛ et alij sibi verent̄ accedere, ⁊ dedignat̄ se a-
lijs sociare, propt' qđ contra supbiam dr̄ signi
ter, Eccl. iiij. Noli esse quasi leo in domo tua
subuertēs domesticos tuos. Tertio per be-
stiam ira plenā notat̄ iracūdia: ⁊ hec figurat̄ ꝑ
quoddā aīal quod apud aristotelē vocatur al
banc. ij. de aīalibus, ca. ij. Quod est aīal qđ dā
magnitudine quasi cerui: qđ contra ꝯsuetudi
nem oīm allo℞ animaliū habet fel in aure si-
mile felli hominis in colore. ⁊ est ama℞ valde
causatiuū vehementis ire ferocitatisq̄ꝫ. Ira-
cūdi ergo hoīes videntur habere fel in aure,
quia, q̄n tācunq̄ꝫ homo se componat ad ꝯui-
uendum cū eis pacifice ⁊ honeste. ⁊ modeste
loquat̄ ⁊ ratōnabiliter, semꝑ videtur eis q̄ fi
at eis aliqualis iniuria. Vn̄ nihil pfecte pla-
cet eis, diu em̄ portant fel in aure, quia q̄cq̄d
audiūt: in amaritudinē ꝯuertūt, et fel illud est
simile felli hominis. quia om̄e illud qđ displi
cet: rōnibus licet malis confutare ⁊ reproba-
re nitūtur, Quo℞ quilibet dici pōt illđ Act.
viij. In felle em̄ amaritudinis ⁊ obligatione
iniq̄tatis video te esse, Et de illis verificatur
illud Deut, xxxij. Fel draconū vinū co℞ ⁊ ve-
nenū aspidum insanabile. Vua co℞ vua fell',
quasi diceret, Totum est ama℞ qđ ab eis pro

uenit, siue vua siue botrus siue vinū, Quarto
ꝑ bestiam ignotam designat̄ accidia. Hō em̄
pigricie datus nō pōt agnosci de facili. Quia
mō vult vnū. mō aliud. Prouer. xiij. Vult et
nō vult piger. ⁊ Prouerb. xxi. Desideria occi-
dunt pig℞, Et ista bestia figurat̄ ꝑ asinū. Vn̄
Boeci᷒. iiij. de ꝯsol. ꝓsa. iij. loq̄ns de accidio-
so dicit. Segnis ac stupidus torpet ⁊ asinīꝫ
viuit. Et stat asinū aduerbialiter. ⁊ est sensus.
Asinū viuit. i. viuit vt asinus vel ad modum
asini, Et est ꝓprietas asini q̄ in anteriori parte
versus scapulas portat crucem, ⁊ in illa par-
te est debilis ⁊ nihil potest portare. sed ꝯsus
partem posteriorem est satis fortis. Vn̄ ibi cō
muniter ponit̄ onus suū Isto modo multi in
ueniūtur accidiosi nimis ⁊ asinini ad ea que
sunt crucis et penitentie siue religionis sꝫ ad
opera carnis ⁊ lasciuie seculari℞ satis sunt for-
tes. Et de talibus verificat̄ illud qđ de diabo
lo dicitur, Job. xl. Fortitudo eius in lumbis
eius: ⁊ virtus eius in vmbilico ventris eius.
Et de tali pigro datur regula. Eccl. xxxiij. Ci
baria et virga et onus asino. panis ⁊ discipli
na et opus seruo Quinto ꝑ bestiam spiran-
tem vaporem igneū notat̄ luxuria. et hec figu
ratur ꝑ duos dracones q̄ in duobꝫ montibꝫ ar
menie latitantes viam regiam intermediam
tanta pestilentia infecerūt q̄ null᷒ ꝑ eam tran
sire potuit q̄n subito moreret̄, sic narrat Ari-
sto. li. suo de proprietatibꝫ elemento℞. q̄ socra
tes erecta sibi q̄dam altissima fabrica in loco
nō multū distante a montibꝫ ꝑ speculuꝫ factū
de calibe depꝑhendit: in quo speculo manife-
ste vidit illos duos dracones: vnū ex vno mō
te, et aliū ex alio vaporem emittere quo aer in-
fectus hoīes, inter mōtes ꝑ viam regiā trāseū
tes occidit, Istud accidit tp̄e Philippi regis.
pr̄is alexandri magni sicut ibidēꝫ narrat̄. Isti
duo dracones in montibꝫ habitātes ⁊ vapo-
rem igneū spirātes, duos status designant in
eccl'ia dei. s. dominos seculares, ⁊ p̄latos eccle
siasticos, Isti hinc et inde famam fetentem de
publica voluptate et carnis lasciuia sic defe-
dant terram: q̄ simplices in via inferiori am
bulantes per fetorem exempli co℞ꝫ penitus
corrūpuntur. layci vero adulteria publica si-
ne confusione ꝯmittūt, clerici cōcubinas su-
stentant notorie. ⁊ ꝑ istum vaporē emissuꝫ hic
inde totus popul᷒ inficit̄ ⁊ allicit̄, ad peccatū
Johel. ij. Dabo ꝓdigia in celo: ⁊ in terra san-
guinem et vaporē fumi. Dabo inq̄t. i. dari ꝑ-
mittā, ꝓdigia. i. opera mōstrosa peccati: in ce-
lo. i. in statu clericali. ⁊ in terra. i. in statu layca
li sāguinē homicidij, ignē ꝯcupiscētie ⁊ vapo
rē luxurie. ⁊ ista i eccl'ia p̄mitiua mira fuissent

pdigia, sz mō nō appent nob mōstra ppter cō suetudinē, qꝛ ita freqnter talia videm⁹ ꝛ vidi mus p petrarū, q nec miramur vidēdo platū lasciuū: nec ꝯiugatū adulterū. Sic nec Balaā expauit ad vocē asine q̄uis mōstrosum esset, qꝛ in exercēdo artem magicā ꝛ ad vidēdū mō stra fuit assuet⁹. Sic dicit mgr̄ in hystorijs su p. xx. ca. Numeroꝝ. Sexto in odore fumi q̄ est naturalit̄ liuid⁹ designat̄ inuidia. Pro priū est ēm inuidi occultas detractōes, depra uatiōes. ꝛ diffamatōes, q̄si q̄ndā liuiduz fumuz emittere, vt claritate fame bonoꝝ denigret. Hi sunt illis vulpib⁹ q̄ naturalr̄ fetēt ꝛ sunt bestie inhoneste. ꝛ p oppositū dicūt naturales taxus ē bestia honesta. Cū ei taxus pauerit si bi foueā cum labore: ꝯsiderat vulpes i absen tia taxi cauec honestatē ꝛ volens taxū repelle re: fetidū fimū suū corā ingressu fouee dereli quit, redit taxus ꝛ fetorē fimi vulpini abhoi nans: domuz suā ꝯtēnit ꝛ vulpi dimittit: ꝛ sic vulpes sibi ꝯquirit hospitiuz nō laboriose: sz potius cautelose. Isto mō nōnunq̄ faciūt in uidi de viris bonis: ꝯsiderāt em̄ eos h̄re stat⁹ vel officia dignitatuz f̄m q̄ merita sua requi runt: inuidēt eis statim ꝛ statui coꝝ: ꝛ quō pos sent eos talib⁹ officijs spoliare recogitāt ꝛ nō occurrit nisi vna via. Sciūt em̄ ꝟtuosos tene ros eē de fama sua ꝛ malle p ꝯseruatiōe fame sue magnū statuz dimittere, q̄ cū infamia ꝛ a lioꝝ obseqnijs occupare. emittunt ḡ fetentem fimū sue detractiōis ꝛ susurratiōis ꝯtra eos: ꝛ sic quos nō valuerīt ꝟtute repellere: vi ꝛ in iuriosa iniuria cedere sibi cogūt. De isto fimo inuidie q̄ viri nobilissimi p inuidos obscurā tur, exponi p̄t illud Apoc. ix. Ascēdit fum⁹ pu tei sic fumus fornacis magne ꝛ obscuratus est aer de fumo putei. Septimo p bestiam ab oculis scintillā emittentē designat̄ ꝯcupiscen tia oculoꝝ. Ignis em̄ crescit in infinitū p appo sitionē ꝯbustibilium, sicut di. ij. de aīa. ꝛ Pro uerb. xxx. Ignis nunq̄ dicit sufficit. Et arist. p̄mo poli. dicit. q ꝯcupiscentia crescit in infi nitū. Moraliter loquēdo: cupidi scintillas emittunt: qꝛ q̄cquid viderint q̄tūcunq̄ satis habēt ꝯcupiscūt. Scintille ignee sunt affecti ones ꝯcupiscentie ꝛ desideria plura acquirē di. Hec ꝯcupiscentia figurat̄ per cattum qui oculos habet igneos ꝛ scintillantes. Vn̄ f̄m Papiam. Catat grece idem ē q videt latine. ꝛ inde dicit̄ cattus qꝛ videt in nocte sicut in die Nam ipe sagaciter venat̄ predam suā in tene bris, sicut in luce. Isto mō moraliter: pruden tes hui⁹ seculi venant̄ de luce: venant̄ in tene bris, venant̄ in curia clericali, in curia laycali a dextris ꝛ a sinistris, iuste ꝛ iniuste. De tali q̄

D

libet verificat̄ illud Job. xxviij. Oīe p̄ciosuz vidit oculus eius. Et Eccs. j. dicit̄. Nō satia tur oculus visu: nec auris ipletur auditu. Eccs iiij. Laborare nō cessat ꝛ nō satiant̄ oculi eius diuitijs. Et p oppositum dic̄ p̄s. Nō ppone bam añ oculos meos rē iniustā. Hec sunt se ptem vitia capitalia p septez capita draconis significata ꝛ designata. Apoc. xij. Ecce draco magnus ꝛ rufus ꝛ hn̄s capita septez ꝛ cornua decē, q̄ septem vitia p septem dona spūssancti expugnare debemus.

Lectio CXLIII

Nam et sine his vno

spiritu poterāt occidi psecutiōez passi ab ipis factis suis: ꝛ dispsi p spm̄ ꝟtutis tue: sed oīa i mēsura, ꝛ numero, ꝛ pōdere disposui sti: multū em̄ valere tibi soli superat sp ꝛ ꝟtu ti brachij tui q̄s resistet. Qm̄ tanq̄ momentū staterē: sic est añ te orbis terraꝝ ꝛ tanq̄ gutta roris antelucani q̄ descendit in terram. Post q̄ declaratū est q deus potuit aliter punisse egyptios q̄ fecit, qꝛ potuit vsus fuisse in eo rum supplicio multiplici ministerio mirabilis creature vtpote bestijs seuis, tā creatis q̄ cre abilib⁹ que eos exterminassent oīno. In hac parte declarat q etiā sine quocūq̄ ministerio creaturaꝝ potuisset hoc p se et imediate pro pria ꝟtute. Unde ab h̄ loco vsq̄ ad finem ca pituli declarat̄ quō deus regit oīa: ꝛ spēaliter naturam hūanam miscendo potentiā suā cuz sua misericordia: ꝛ hoc facit alternatim sicut i lr̄a satis docet. Quātum ad p̄muz dicit sic. Nā ꝛ sine his, ꝛc. q. d. placuit tibi egyptios p infirmas bestias affligere sic p cyniphes: mus cas: ranas: potuisti tñ p vrsos ꝛ leōes ꝛ besti as iussas occidisse si tibi placuisset: ꝛ nō solū h̄ Nā p etiā sine his talib⁹. i. bestijs creabilib⁹ vl' creatis. vno spū. i. vna iussiōe tue volūtatis poterāt occidi: psecutōez. i. diuīā vltōiez: passi ab ipis fact̄ suis. i. merito factoꝝ suoꝝ. ꝛ disp si. i. resoluti i elemēta p spm̄. i. iussione ꝟtutis tue. Ex q̄bus p̄z, dn̄e quid posses de tua in finita potentia. sed clemētia regulatus nō exe queris vlciscendo potentiā absolutā sz poten tiā magis p clemētiā limitatā. Qꝛ oīa i mēsura ꝛ nūero ꝛ pōdere disposuisti. Hāc auctoritatē expōit aug⁹. sup Gen̄. ad lr̄am. ca. vij. Fatea mur inq̄t deo oīa in mēsura ꝛ nūero ꝛ pōdere disposuisse, tanq̄ dictū eēt. Ita disposita sunt oīa vt habeāt pprias mēsuras suas ꝛ ppos nu meros. ꝛ ppriū pōd⁹. q̄ in eis p sui cuiusq̄ mu tabilitate mutaret̄ augmētis ꝛ diminutōib⁹ ml' titudine ꝛ paucitate, leuitate et grauitate f̄m di spositionez dei. Scd̄m istā expōnem ē in illa

A

ꝓne distributio accōmoda tm̄.ꝑ generabili
bus ꝛ corruptibilibꝫ q̄ sola augent ꝛ diminu
unt ꝛ grauitatē aut leuitatē hn̄t Generalis tn̄ pt
sic exponi. Imaginemur q̄ a deo cūcta ꝓcedāt:
sicut nūeri ab vnitate: ꝛ vnaq̄q̄ spēs vniuersi
certū gradū teneat ſm distantiā a pma cā rex.
Et sic videt loqui aristo. viij. metaph. Ubi di
cit q̄ forme rex se hn̄t sicut nūeri: ꝛ sic inuenie
mus q̄ oīs res ē in nūero. i. in distātia certa a
deo. mō q̄libet nūer9 certā hȝ distātiā ad vni-
tatē. Itē oīs res ē in mēsura: q2 oīs res creata
est finite ꝛ limitate pfectōnis tā in essentia q̄ i
potentia agendi. Tertio oīs res creata hȝ suū
pōdus. i. naturalē appetitum ad aliq̄d in quo
sua natura saluat ꝛ pficitur. sic creatura rōna
lis naturalit appetit btitudinē. ꝛ creatura cor
poral' locum sibi ꝯuenientē. Sȝ magis ad ꝓ
positū sic exponit. Tu dn̄e poteras q̄dē ꝑ po
tentiā pctōres ꝛ idolatras miltiplicit afflixisse
imo ānihilasse sic eas de nihilo ꝓduxisti. ꝛ ve
rum ē q̄ ꝓ quolibet pctō posses maximā penā
infligere. q2 nulla pena pōt adeq̄ri pctō q̄ntū
cūq̄ sit magna. tu tn̄ dn̄e oīa pctā nr̄a in men
sura certe q̄ntitatis. ꝛ nūero tue sctē discretio
nis a pōdere recti iudicii disposuisti ac si pctā
nostra nō maiorē penā sibi determinarēt Rō
autē q̄re sic potentiā cū clemētia tēperas: ē ma
gnitudo potentie ꝛ bonitatis tue. Nā ex q̄ po
tes oīa ꝛ es sūme bon9: bonitas tua disposuit
oīa sicut ea decet disponi. Et h̄ est qd̄ subdit.
Posse tū ei valere. i. posse tibi soli superat. i. abū
dāter erat. q2 infinite sp etiā anteq̄ mōs esset:
ꝛ ad mīr potētia actiua quā nulla resistētia im
pedit opatur sine difficultate: sȝ talis ē poten
tia dei. ḡ sine difficultate facere pōt q̄cq̄d vult
Et hoc est qd̄ subdit. Uirtuti brachii tui q̄s
resistet. quasi diceret: nullus. q2 nihil pōt tibi
resistere. Et hoc pulchre ꝓbat Boetius. iij. de
cōsol. prosa. xij. Nihil ſuans naturam deo cō
traire conat. vide ibi Et pōt colligi rō sic Om
nia appetūt bonū ꝑ naturam. ḡ nihil ꝯriatur
bono ꝑ naturam. ds est sūmū bonū. ideo deo
B nihil ſuans naturaȝ ꝯriatur. Ex q̄ autē nihil
possit deo resistere ꝓbat opando naturam ad
duo in q̄bus modica resistentia repitur. Pri-
mū est momētum statere. i. lingua statere. lin-
gua eni statere quādo pendicula sunt equalia
et in eis equalia pondera apposita ceteris pa-
ribus stat erecta ꝑpendiculariter. Sed q̄ntūcun
q̄ modicū grauitatis apponat statim recedit a
situ suo ꝛ facit nutum sine q̄cunq̄ resistentia.
Isto mō oīs creatura est in manu dei q̄ si ds
voluerit eū ānihilare: nulla resistētia pōt eē. et
Et h̄ est qd̄ dicit: qm̄ tanq̄ momentū statere.
sic ē an̄ te orbis terrax. Scd̄z exēplū ad qd̄ cō

parat instabilitas hūana est gutta roris āntlu
cani. Ros āntlucanus est ros generat9 an̄ or-
tum solis in matutino. Et d̄r āntlucanus. i. an̄
ortum solis existens. Et declinat antelucan9
na. nū. Ros aūt talis oriente sole: statim desic
catur ꝛ a terra absorbet. et h̄ est qd̄ subdit. tan
q̄ gutta roris antelucani q̄ descendit in terrā
Et hec est sententia lr̄e. Quia oīa deus dispo
suit in mensura ꝛ nūero ꝛ pondere. Cōueniēs
est nobis ꝛ necessariū q̄ oīa nostra in mensu-
ra nūero ꝛ pondere disponam9. q2 nisi hec fe-
cerimus: vitam nostrā nō poterimus ordina
re virtuose. In figuram cui9 legimus. iiij. Es
dre. iiij. ꝓsus ꝑncipium. q̄ angelus ad Esdrā
missus dixit sic. tres vias missus sum tibi di-
cere: ꝛ tres silitudines ostendere coram te: va
de pondera mihi pondus ignis. aut mensura
mihi flatū vēti: aut reuoca diē que pterit. q̄si
diceret: pōdera penā infernal' acerbitatis. mēsu
ra flatū tpalis vanitatis. reuoca hoc est nume
ra reatū ꝓprie prauitatis. Igit iuxta lr̄am lcō
nis: mensurem9. nūeremus. ꝛ pōderem9 Mē
suremus mūdane glorie leuitatē. pn̄tis transi
tus breuitatem. future vite iocūditatē. Et cuȝ
sic mēsurauerim9: nūeremus quot recepim9
diuina mūera. quot ꝯmisimus horrenda cri
mina. q̄t omisim9 ꝯcessa tpa. Et cū sic nūera-
uim9: pōderem9 q̄ntū debuim9. q̄ ingrati fue
rimus. q̄cquid meruim9. Et oīa nostra in mē
sura. numero. ꝛ pōdere disponamus. Si mē
suremus mūdane glorie leuitatē: videbim9 q̄
ipa est parū appreciāda Un̄ aug9. sup ps. cxix
Inanis est gl'ia hui9 seculi: fallax est suauitas
et infructuosus labor ꝛ ꝑpetu9 timor ꝛ piculo
sa sublimitas Initiū sine prudētia. finis cū pe
na. Hāc vanitatē mēsurauerat rex ille. de quo
Valeri9. li. vij. c. ij. Rex inq̄t ille subtilis iudi-
cij quē ferūt traditū sibi dyadema ꝑusq̄ capi
ti iponeret: retentū diu ꝯsiderasse ꝛ dixisse. O
nobilē magis q̄ felicē pānum. quē si q̄s peni-
tus agnoscat q̄ multis sollicitudinibꝫ ꝛ picul
ꝛ miserijs sit refert9: ne humi q̄dē iacētē tolle-
re velit Ergo si ſm rex valorē mēsuraret gl'ia
tpalis pua foret: vt merito dicāt boni xpiani
illud. ij. Cor. x. Nos nō in imēsuȝ gl'iamur ſȝ
ſm mēsurā regule quā mēsus est nobis deus
Ista ḡ regula est ꝯsciā bn̄ ordinata. ij. Cor. j.
Gl'ia nr̄a hec ē testimoniū ꝯscie nr̄e. Scd̄o si C
mēsuremus pn̄tis trāsitus breuitatē videbit
modica vel nulla. ps. Ecce mensurabiles po-
suisti dies meos ꝛ substātia mea. ꝛc. Istā bre-
uitatē vite ꝯsiderauit Xerxes rex. ꝛc. Itē ille q̄
alexandro suadēte: rex nullo mō fieri potuit.
In istis9 tn̄ tpis breuitate tria magna negocia
nos oportet ſuare. videlicet obedientiaȝ pre-

ceptoꝝ, penitentiã peccatoꝝ ⁊ beniuolentiaꝫ proximoꝝ. In cuiꝰ figurã legit Apoc. xxi. q̄ angelus q̄ muros ciuitatis hierl'm mẽsurauit: habuit mensurã arũdineã ⁊ mensus ẽ muros eius, cxliiij, cubitoꝝ. Aĩa nr̃a est moraliter ciuitas dei sũmi in q̄ ꝑ grãm inhabitare dignatur. Murꝰ eiꝰ ẽ corpꝰ corruptibile, Istos muros mẽsurare dꝫ hõ seu rõ, replicãdo q̄ndie vite breuitatẽ ⁊ mortis vicinitatẽ. sic tñ mensuret q̄ hēat, cxliiij, cubitos. In cẽtenario obedientia p̄ceptoꝝ designat, decies eñ decẽ faciũt centũ. Nos ḡ si q̄nqꝫ sensus exteriores ⁊ q̄nqꝫ interiores reducamꝰ ad decẽ p̄cepta decalogi, decẽ mltiplicamꝰ ꝑ decẽ. ⁊ ad cẽtenariũ obedientie p̄ceptoꝝ ꝑuenimꝰ. ⁊ sic in cẽtũ ãnis edificamus arcã q̄ saluamur a diluuio hꝰ vite. Gen. vi. Sꝫ debet hr̃e murus corpis nr̃i, cxliiij, cubitos q̄ nõ solũ opꝫ nos hr̃e obediẽtiã p̄ceptoꝝ, sed etiã pniam peccatoꝝ, q̄ in multis offendimꝰ oẽs. Et si dixerimꝰ q̄ pctm̃ nõ habemꝰ nosipos seducimꝰ, Hec autẽ pnia in nũero q̄dragenario designat. Prouenit autem ex ductu q̄ternarij in decẽ. Iste eñ nũerus ẽ numerus penitẽtie ꝯsecratus ab eccl'ia Vñ in q̄dragesima oẽs xp̄iani ieiunijs ⁊ opibus penitencie indulgent. Et merito q̄dragenariꝰ est nũerus penitẽtie ꝯsecratus. Si eñ oẽs ꝑtes aliquotas ip̄ius q̄dragenarij capiamꝰ: faciẽt p̄cise. l. Vñ. xl. est nũerus supabũdans Verbi grã. i. ij. iiij. v. viij. x. xx. nõ hꝫ plures ꝑtes aliquotas. ⁊ iste ꝯplent. l. Quinq̄genariꝰ vero est nũerus gratie ⁊ remissionis f̃m quẽ ꝯputatur ãnus iubileꝰ in lege iudeoꝝ. In signuꝫ ergo q̄ ꝑ sacr̃m pnie ꝯseq̄mur ꝑfectã remissionem pctõꝝ. q̄dragenarius nũerus cuiꝰ ꝑtes aliquote faciũt. l. q̄ est nũerus remissionis penitẽtie ꝯsecrat. Sic ḡ mẽsurabimꝰ muꝝ nr̃m q̄ habeat, cxliiij, cubitos ⁊ ip̄e totalis nũerus ꝯpositus, est nũerus hũane saluti deputatus In cuiꝰ figurã Ioh. vidit, cxliiij, milia signatos, Apoc. vij. Et, cxliiij, milia v̄gines agnuꝫ sequẽtes, Apoc. xiiij. Tertio si mensuremꝰ future vite iocũditatẽ recolligẽdo q̄ hr̃tudinis future gaudia recipiemus ꝑ momẽtaneis meritis in pñti: nõ inueniemꝰ mensurã ꝑ mensura: q̄ p̄miabimur vltra, sed inueniemꝰ verificatũ qd̄ scribit Luce. vi. Mẽsurã bonã ⁊ confertã ⁊ coagitatã ⁊ supeffluentẽ dabũt in sinuꝫ vestꝝ. Cũ ḡ sic disposuerimꝰ nos i mẽsura: restat disponere nos in nũero. Nũeremꝰ ḡ p̄mo q̄t recepimꝰ diuina mũera: ⁊ inueniemꝰ infinita q̄ nũerari nõ possunt. Primo nos creauit ad suã si͂litudinẽ ⁊ ꝑ nobis celum ⁊ terrã ⁊ oĩa mirabilia q̄ celi ãbitu ꝯtinent. Gen. xv. Suspice celũ ⁊ nũera stellas si potes Iob. ix. Fac magna ⁊ inscrutabilia ⁊ mirabilia q̄ꝝ non est nũerus. Scd̃o nũeremus q̄t ꝯmisimꝰ deflenda crimina. ⁊ iteꝝ inueniemꝰ infinita. In ps. Delicta q̄s intelligit. Iob. xxij. Propter malitiã tuã plurimã ⁊ infinitas iniq̄tates tuas. Et Eccs. i. Stultoꝝ infinitꝰ est nũerus. Tertio inueniemꝰ quot amisimꝰ ꝯcessa tp̄a: ⁊ inueniemꝰ infinita. Eccs. xvij. Nũerum dieꝝ vl' tp̄s dedit illis, s. ad bñ opandũ ⁊ ad penitẽdũ d̃ peccatis. Sꝫ Iob. xxiiij. scribit. Dedit illi locũ penitẽtie ⁊ ip̄e abutit eo in supbiã Cũ sic nos disposuerimꝰ in mẽsurã ⁊ nũero, ponamꝰ etiam nos in põdere. Primo põderemꝰ q̄ntum debemꝰ p̄sertim ꝓpter beneficiũ incarnatõis, ex quo natura nr̃a cũ diuina natura cõlocatõem cepit hr̃e. Eccl. iij. Põdus sup se tollat q̄ honestiori se cõlocat. Scd̃o põderemꝰ q̄ ingr̃i fuimus ⁊ ingr̃itudinis nr̃e põdera deponamꝰ. Iuxta ꝯsiliũ Apl'i ad Heb. xij. Deponamꝰ omẽ põdus te circũstãs nos pctm̃, ꝑ patiam curramus ad ꝓpositũ nobis certamẽ Tertio põderemꝰ quicq̄d meruimꝰ: q̄ totũ siue bonũ siue malũ in iudiciũ adducet Esa. xxviij. Ponã iudiciũ in põdere ⁊ iusticiã in mensura. Et sic disponamꝰ nos i mẽsura: nũero ⁊ põdere Mẽsuremus ḡ mũdane gl'ie vanitatẽ ⁊ leuitatem. Mẽsuremꝰ pñtis trãsitus breuitatẽ. Mẽsuremꝰ future vite iocũditatẽ. Et cũ mẽsurauerimus nũeremus q̄t recepimꝰ diuina mũera: numeremꝰ q̄t ꝯmisimꝰ horrẽda crimĩa, nũeremꝰ q̄t omisimꝰ ꝯcessa tp̄a. Et cũ sic nũerauerimꝰ põderemꝰ q̄ntũ debuimꝰ. põderemꝰ q̄ntũ ingrati fuimꝰ, põderemꝰ q̄cq̄d meruimꝰ. Et sic oĩa nr̃a in mẽsura nũero ⁊ põdere disponamꝰ

Lectio CXLIIII.

Ed et misereris

[S]

oim q̄m oĩa potes ⁊ dissimulas pctã hoim ꝓpter pniam. Diligis eñ oĩa que sunt ⁊ nihil odisti eoꝝ q̄ fecisti, nec eñ odiẽs aliq̄d ꝯstituisti aut fecisti Postq̄ꝫ ondsuꝫ ẽ q̄ d̃s gubnat vniuersaꝫ creaturã ꝑ potẽtiã cui nihil p̄t resistere. Hic oñdit q̄ eã administrat ꝑ beniuolẽtiã cui nulla creatura p̄t satisfacere. Et circa h̄ duo facit, naꝫ p̄mo oñdit q̄ deus oẽm creaturã ꝑ beniuolẽtiã ⁊ amoreꝫ libere cõstituit ⁊ creauit a p̄ncipio. Scd̃o q̄ oẽm creaturã libere ꝯseruat ⁊ ꝯtinuat in esse suo ꝑ suo volũtatis arbitrio, scd̃a ps ibi. Quõ aũt aliq̄d ꝑmanere possit Circa p̄mũ tria facit. P̄rio oñdit q̄ miscd̃ia dei est generalis ad oẽm creaturã vlr. Scd̃o q̄ est mirabilis circa hoies sp̄ealiter. Tertio ꝓbat deuꝫ diligere q̄cq̄d ꝓduxit tpaliter. scd̃a ps ibi. Et dissimulas pctã. Et tercia ibi. Diligis eñ omia. Dicit

A

D

ꝗ ꝓpno sic. Sȝ et misereris oīm qm̄ oīa potes: q̄si diceret. Licet tot⁹ orbis terra℞ sit tāq̄ȝ momētū statere añ te. Vl' sic gutta roris añ lucanū: nō tñ iō despicis vl' ꝑuipēdis creaturā tuā: sȝ fones ꝓuchis ⁊ ꝯseruas. ⁊ iō misereris oīm vīr In p̄o. Miseratōes ei⁹ sup oīa opa ei⁹. Et q̄re sic misereris. Certe iō. qm̄ oīa potes. Nō ex indigētia q̄si tu indigeas auxilio vl' ꝯsilio creature: nō ex infirmitate q̄si nō possis creaturā delere, sȝ iō qm̄ oīa potes naturalr̄ Marc. xiiij. Nā oīa possibilia tibi, ⁊ Eccl. ij. Scd̄m mḡnitudinē illi⁹ sic ⁊ mīscd̄ia ipi⁹ cū ipo est Et h̄ est qd̄ dr̄ infra. xij. ca. Ob h̄ ꝙ dn̄s es oīum oīb⁹ ꝑcere facis. Et iō tales dn̄i ⁊ plati sūt dei spēaliter imitatores: q̄ q̄nto fuerint potētiores tāto sunt clemētiores. Sic alexāder magnus deuictos ꝓ̄pl'os plus clemētia q̄ȝ potentia sibi ꝯstrinxit. iij. Reg. xx. Reges israel clemētes sunt. Et q̄uis dn̄e miseratiōes tue sūt sup oīa opa tua: tñ magis est admirāda circa oēs pctōres quo℞ pctā dissimulas vindicare Vñ subdit. Dissimulās pctā hoīm ꝓpter penitentiā. i. sub dissimulatiōe nō fictōnis sȝ affectiones. pctā hoīm ꝓpter pniam. i. vt ipi peniteāt interim. dū sic eos clemēter expectas. Roma. ij. Ignoras qm̄ benignitas dei ad pniaȝ te adducit. Glosa dic̄ hic. potētia dei bonitate plena opus suū ꝓpter peccata nō despicit: sed per pniam abluit ⁊ ipē fouet ⁊ nutrit. Ezech. xviij. Si impi⁹ egerit pniam ab oībus pctis que fecerit: vita viuet ⁊ nō morieꝛ. oīm iniq̄tatum q̄s opatus est nō recordabor. Tertio ꝓbat deū diligere: q̄cquid ꝓducit tpaliter Hoc ꝓbatur sic. nullus facit nec ꝓducit libere illud qd̄ detestaꝛ ⁊ odit. qꝛ si hō odit aliq̄d vellet illud nō esse. ⁊ ꝑ ꝯñs nō dat sibi libere esse. sed deus libere ꝓducit ⁊ ꝯstituit oīa. ꝫ diligit q̄ tpaliter ꝯstituit. Et hoc est qd̄ dicit lr̄a Diligis em̄ oīa que sunt. supra ca. j. Creauit vt essent oīa: ⁊ nihil odisti co℞ que fecisti inq̄ntum vleȝ est opus tuū. qꝛ Eccl. xij. Altissim⁹ odio hȝ peccatores. h̄ est ad modū odiētis se hȝ. qꝛ ꝓhibet peccata fieri. ꝑ peccatis punit peccantes nec ipa pctā ipe fecit iniq̄tuȝ pctā sunt Fit em̄ actus qui est pctm̄ ⁊ a deo ⁊ ab hoīe. a deo vero fit iuste. ⁊ ideo non hȝ ꝙ sit pctm̄ qꝛ fit a deo. Ab hoīe vero fit iniuste. ⁊ iō ab hoc hȝ ꝙ est pctm̄ ⁊ sine deo factum est pctm̄. quia ꝺm Aug⁹. quia licet hoc qd̄ est peccatū fit a deo. nō tñ habet a deo ꝙ sit pctm̄. Nihil ergo eorum odisti q̄ fecisti ⁊ quare. Certe qꝛ nihil posses odiendo ꝯstituere vel facere Nā si q̄d odis vis nō esse: qd̄ aūt ꝯstituis vis esse Et ideo dicit. Nec em̄ odiens aliquid ꝯstituisti de nihilo aut fecisti ex ꝑiacenti materia ꝓducendo.

Dissimulas peccata hoīm propter penitentiam. Circa penitentiā est notandū ꝙ quatuor sunt penitentie incitamenta, quatuor penitentie impedimenta, quatuor penitētie documenta, quatuor penitentie emolimenta.

Quatuor penitentie incitamenta sunt ista. Amor x̄pi quem offendimus, dolor ꝓ gratia quā amisimus, horror pene quā incurrimus, et timor mortis ad quā decurrim⁹. Inter hec quatuor p̄mū incitamentū ad penitenduȝ est amor christi quē offendimus. Si christi beneficia cogitemus nrām ingratitudinē ponderemus, nō est dubium si vsum ratōnis habemus q̄n occasionem penitentie senciemus. Scribūt ph̄i naturales ꝙ arpyia auis est habens faciem quasi hoīs, sed est auis multum crudelis et ferox intantū ꝙ interdū ⁊ fame stimulante hoīem inuadit ⁊ occidit. Sitiens ad aquā volat vt bibat vbi faciem suā intuēs et sibi silem se occidisse recolligens: tāto labore ꝯpatitur ꝙ inde q̄nq̄ȝ morit. Quid ꝫ nos rōne vtentes faciem⁹: qñ dn̄m nost℞ ⁊ fratrē nost℞ christuȝ q̄ntum nostri interfuit nos occidisse cognoscimus. Hoc aūt videm⁹ expresse cum verba dei audimus vel scripta legim⁹ sanctorum deuote. ⁊ quicūq̄ȝ nō penitet de peccatis ista recolligēs: nō est ꝑfecte christian⁹, nec euāgelio dei credit. Et ideo signant dicit. Marc. j. Penitemini ⁊ credite euāgello Scd̄m incitamētū est dolor ꝑ gratia quā amisim⁹. Efficimur em̄ ꝑ culpā de filiis dei filii diaboli Et de familiarib⁹ ⁊ amicis dei: hostes, ꝓditores. et emuli. ⁊ de regni celestis heredib⁹ sum⁹ exules ⁊ ꝓscripti In libro de naturis re℞ dicit ꝙ sit q̄dam auis q̄ vocaꝛ auis padisi que ꝓpter insignem pulchritudinē sic vocaꝛ. Sūt ei pēne eius adeo pulchre ⁊ mirabiles ꝙ null⁹ eis color deesse credaꝛ. vox est ita dulcis ⁊ pia: ꝙ possit in hoīe deuotōem ⁊ gaudium excitare. hec auis si capta fuerit ⁊ illaqueata: irremediabiliter gemuit ⁊ plangit nec plangere desinit. donec reddita fuerit libertati. Moralr̄ auis ista ē figura ⁊ exēplū aīe x̄pīane. hec qū ē i gratia ē auis pulcherrima. qꝛ in ea relucet imago trinitatis naturalr̄ sibi impressa. imago inq̄t ꝯcorata ꝟtutib⁹ ⁊ gratia vt nihil sibi desit q̄n sit dei filia ⁊ patrie celestis incola gratiosa Ista illaqueaꝛ ⁊ capiꝛ in laqueo demonis qñ peccat. Quid ergo restat ei facere nisi plāgere ⁊ plorare ⁊ flere ⁊ dolere ⁊ incessanter penitere donec ꝑ graciā recōciliatōis in statuȝ p̄stinum reducaꝛ. ⁊ de bufone diaboli fiat denuo auis padisi. Sic planxit ⁊ gemuit setūs latro iuxta x̄pm suspēsus: donec a fonte gratie grāȝ obtinuit ⁊ audiuit. Amē dico tibi: hodie me-

cũ eris in paradiso. Luc. xxiij. Et sõ Math. iiij. Penitẽtiã agite appropinquabit enĩ regnũ celorũ. L Tertiũ incitamentũ pnĩe est horror pene quã incurrim⁹ Istũ horrorẽ bñ sibi impsserat Job qñ dixit. Dimitte me vt plangã paululũ dolorẽ meũ anteq̃ȝ vadã ꝛ ñ reuertar ad terrã tenebrosam ꝛ opertã mortis caligine. terram miserie ꝛ tenebrarũ: vbi vmbra mortis et nullus ordo sed sempitern⁹ horror inhabitat Et apl's ad Heb. x. ca. Horrẽduȝ ẽ incidere in manus dei oĩpotentis Et Greg⁹. ix. mora. Horrenda mõ sit miseris mors sine morte. finis sine fine. defectus sine defectu. q2 mors sp viuit. et finis semper incipit. ꝛ deficere defectus nescit. Mors perimit ꝛ nõ extinguit. dolor cruciat sed pauorẽ nõ fugit. Flãma cõburit sed tenebras nõ excutit Hec Greg⁹. Istud incitamentũ penitẽtie multos mouit q2 sic a timore pene q̇ est timor seruilis ꝛ initial' gignit timor filialis: sicut cera pcedit sigillũ vel seta pcedit filum fm Aug⁹. Sic incepit Joãnes baptista pdicare iudeis. Progenies viperarũ quis demõstrabit vobis fugere a ventura ira Facite fructũ dignum penitentie. Math. iij. Quartũ incitamentũ penitẽtie est timor mortis ad quã trãscurrim⁹. Hec enĩ est rõ fm Grego. quare deus diez mortis nostre nobis incertã esse voluit. vt dum sp ignorat primus esse credat. et ideo sp parati inueniamur. xij. moral. Penitentia aũt post mortẽ est impossibilis: q2 in morte desinit esse viator. Penitentia ppe mortem ẽ valde difficilis. Tum q2 dolor languoris corpis occupat totaliter vires mentis. ꝛ cum hõ tantũ cor vnicum habeat: nõ habet pro tũc vbi dolorẽ p culpa pducat. Tũ q2 hõ tũc nõ põt esse certus an doleat p peccato suo duct⁹ timore an ductus amore Vñ Aug⁹. in q̇dam fmone ꝛ ponit in canone de pe. di. vij. nullus. Quẽ morbus viget ꝛ pena terreat ad verã vix veniat satisfactiõem maxime cũ filij quos illicite dilexerit sint pñtes. vxor mũdus a se vocent. Multos enĩ solet serotina penitẽtia decipe. hec Aug⁹. Quã do enĩ psona nobilis grauiter infirmat vix iuenitur aliquis q̇ de anime salute audeat sibi loqui. executores sollicitant circa diuitias ꝛ thesauros. medici circa corpis medicinas. vxor et filij ꝛ amici ꝯsolant infirmũ etiã cõtra ꝯsciẽtiã mentiẽtes: ꝛ sic nõ pmittit de pctis suis cogitare. nec anime sue statum salubriter ordinare. ꝛ sic iusto dei iudicio de dãnatõi exponit. Ecci. ij. Si pniam nõ egerimus incidemus in manus dei. ꝛ nõ in manus hominũ. In manus hoim incidimus si sacramentuȝ penitentie debito mõ suscipimus. Sȝ in manus dei incidim⁹ qñ post mortẽ tẽpus sacramẽtorũ trãsimus D Scdo quattuor sunt pnie impedimẽta. pudor ppalandi. timor recidiuãdi. ardor delectãdi. ꝛ torpor pstolandi. Prio volẽti efficaciter penitere obijcit pudor q̇ hõ ꝯfundit alteri hõi reuelare qd notũ est deo et angel' ꝛ demonib' ꝛ sctis aĩab' ꝛ forte multis aĩabus. Et iste pudor est pmus armiger quẽ diabolus mittit contra volentẽ salubriter penitere. Unde q̇dam sanctus vidit diabolum inter penitentes incedere ꝛ faciẽtẽ eos erubescere in ecclesia cũ se ad ꝯfessionẽ pararẽt. qui adiurat⁹ a sancto ꝛ interrogatus q̇d inter illos penitẽtes faceret. Respondit Reddo qd abstuli: verecũdiã eis abstuli qñ peccauerũt ꝛ mõ eis restituo ne possint cõfiteri. Sic enĩ lupus ouem p guttur accipit ꝛ nõ p pedem: ꝛ vulpes gallinam. ita diabolus guttur pctõrum ꝯstringit pudore. Unde Aug⁹. sup ps. O homo q̇d times confiteri. illud qd p ꝯfessionem scio: minus scio q̃ȝ id qd nescio. Cui ꝯfiteri erubescis pctã tua. pctõr sum sicut et tu. Hõ sum: hũanum nihil a me alienũ Cõfitere hõ homini. homo peccator homini peccatori Elige qd vis: si ꝯfessus lates: non confessus dãnaberis. Ad h deus exigit ꝯfessionẽ vt liberet humilem. ad h damnat nõ ꝯfitentẽ vt puniat supbũ Scdm impedimẽtũ est timor recidiuãdi. ꝛ iste est scdus armiger quẽ diabol⁹ mittit statim ꝯtra penitere volentẽ. Quõ inquit ppõnis tu de cetero a peccatis abstinere Poteris tu in ppetuũ viuere ꝯtinenter. Ad quid tibi proderit hodie confiteri. ꝛ post cras labi i simile. Et nõ aduertit homo fatu⁹ q̧ iõ statuit deus sacramentũ penitẽtie ad manuȝ: vt quotiẽs recidiuam⁹ totiẽs resurgam⁹ Tertiũ impedimentũ pnie est ardor delectãdi ꝛ ẽ tertius armiger obuians penitẽti. Recolligit enĩ hõ miser delectatõem phabitã in peccato vt videat sibi q̧ sine eo nõ posset pducere vitam suã. ꝛ manente tali affectõne impossibile est eum vtiliter penitere. Chryf. li. de ꝯpũctione cordis. Sicut impossibile ẽ q̧ ignis inflãmet in aqua. ita impossibile ẽ ꝯpũctionem cordis vigere in delitijs. Cõtraria enĩ hec sũt sibi ad inuicem et pemptoria. Illa enĩ mr fletus. hec risus. illa cor ꝯstringit. hec dissoluit Quartũ ꝛ fortissimũ ipedimẽtũ pnie ẽ torpor pstolãdi q̇ orit ex duplici psumptõe. scȝ ex presũptione vite plixe: ꝛ finalis venie diuinitus pcedende. ꝛ est q̈rtus armiger. et colter omes impedit. ꝯfidũt de futuro. pmittũt in posterũ pcrastinant in longinquũ. ꝛ dicũt cum coruo cras cras donec morte subita perierint

Quomodo aūt aliquid pmanere posſit nisi tu voluiſſes: aut quod vocatū a te nō eſſʒ cōſeruaret. Parcis aūt omnibꝫ: qm̄ tua ſunt domine qui amas animas. Poſtqʒ oñſum eſt ꝙ deus omnē creaturā ꝑ ſue bonitatis clementiam creando ꝓduxit a principio. In hac parte declarat Salomō ꝙ idē deus omnē creaturā ꝯſeruat q̄diu ſibi placet ꝑ ſue volūtatis arbitrio. Et pmo generalit̄ aſcribit deo omniū rerum ꝯſeruatōem. Scđo deo ſpecialiter aſcribit humanā gubernatōem. ſcđa pars ibi. parcis aūt omnibus. Circa pmū dicit ſic. Quō aūt aliqd pmanere poſſet niſi tu voluiſſes. Nō em̄ creatura ita parꝫ depēdet a deo ſicut domꝰ ab artifice. Perfecta aūt domo nō plus depēdet domus ab artifice: imo corrupto artifice nihilominꝰ manet domꝰ. Vñ artifex nō eſt cā rei cū iam eſt in eſſe ꝑfecto ſed tm̄ eſt cauſa fieri ipſius rei. Vñ Augꝰ. xxij. de ciui. dei. c. xxiij. vt ipſius diaboli natura ſubſiſtat ille facit qui ſūme eſt ⁊ facit eſſe q̄cquid aliquo mō eſt. Efficacem quippe potentiā ſi rebꝫ ſubtraheret nec ꝓgredi potuerunt ⁊ ſuis diuerſis motibus ꝑagere tēpora: nec ꝓrſus in eo ꝙ create ſunt aliquatenꝰ ꝑmanebunt. Item de vera religione. ca. xxxiij. Deus ꝑ ſuam ſapiam omnia fecit ⁊ ꝑ ſuā benignitatē omnia ꝯſeruat. Idem. j. ⁊. ij. ſuꝑ Gen. ⁊. iij. de trinita. ⁊ in multis alijs locis. ⁊ hoc eſt qđ ſubdit in littera: aut quō quod a te vocatū nō eſſʒ ꝯſeruaret. q. d. nullo mō vocatum idē verbum edictū de nō eſſe. in ps. Dixit et facta ſunt. ⁊ ad Roma. iiij. Vocat ea q̄ nō ſunt tāqʒ ea que ſunt. Et q̄uis ſic generaliter oia cōſeruet q̄ produxit: ſpecialiter tn̄ homines gubnat ꝑ clementiā. Vñ merito littera ſubdit. Parcis aūt omnibus qm̄ tua ſunt domine qui amas animas: parcis inqt omnibꝫ ſupple hominibus etiā peccātibus qui digne forent ſi tibi placeret ſtatim in infernū detrudi. ſed parcis eis tu q̄ oēs hoīes vis ſaluos fieri ⁊ ad cognitionē veritatis venire. j. Thimoth. ij. Ratio aūt pcēdi eſt quoniā tua ſunt dñe. Sap. xv. Etiam ſi peccauerimus tui ſumꝰ qui amas aias. hoīes em̄ ꝯmuniter amāt corpa: ſed tu amas aias a te creatas ſingulariter ⁊ tibi aſſimilatas ⁊ tuo ſanguine reformatas. Ezech. xviij. Omes aīe mee ſunt. Amat deus etiā aias nō ſingulariter ſic ꝙ nō corpa amet: ſʒ ꝑuilegialiter: qꝛ eas ad ſe in ꝑpetuum fruendū ꝑparauit. Totꝰ aūt labor diaboli ad hoc nititur vt ſumopere corpora diligamus ⁊ animas negligamus vt illud qđ a nobis neglectū fuerit: in partem ſuā cedat. Gen. xiiij. Da mihi animas cetera tolle tibi. Arguuntur etiā in hoc verbo: parcis autē omibus qm̄ tua ſunt domine. q̄ amas animas tā mali dñi q̄ mali plati: mali dñi nō parcunt hoībus qm̄ ſui ſunt ſed ſpoliant ⁊ appropriant ⁊ deſtruūt: ⁊ ſi de hoc arguant̄: reſpōdent ꝙ licite faciunt qm̄ ſui ſunt: Iſti deū potiꝰ imitari deberēt ⁊ eis parcere qm̄ ſui ſunt. Mali autem plati arguūt̄ q̄ plus amant decimas oblatōes garbas ⁊ lanas q̄ animas xpi ſanguie redemptas: ꝯtra q̄s Bern. in pſona boni plati dicit. Certe ſeruandū accepi pro q̄ mercator ille inſipiēs ipa vtiqʒ ſapia ſanguinē ſuum fudit. Sic loquebat̄ Paulus. ij. Cor. xij. Ego autē libentiſſime impendā ⁊ ſuꝑ impēdar ipe ꝓ animabus veſtris licet plus vos diligens minꝰ diligar. Quō quod vocatū a te nō eſſet: ꝯſuaret.

Hic eſt notandū que ſunt diuine vocatōes q̄ ſunt humane excuſatōes: ⁊ q̄ ſunt excuſantium punitōes. De de diuinis aūt vocatōibus eſt ſciendū ꝙ tres ſunt in genere et tres in ſpē. In genere quidē loqndo vocat verbo: ſigno: ⁊ nūcio. Sicut volēs aliquē ad ſe vocare: vocation[illegible] pt facere tribus modis ꝑ verbū ſignū [illegible] nunciuʒ. Deus autē vocat nos ꝑ verbum in [illegible]natōe filij ſui quando ꝟbum caro factū [illegible] Joh. j. Quando miſit verbū ſuum ⁊ ſanau[illegible] ps. Magna foret ruſticitas ſi rex anglie [illegible]teret filiuʒ ſuū ad vocanduʒ aliquē paup[illegible] ſi ille venire ꝯtemneret. ⁊ maior fit iniuria ſi hō vilis ⁊ paup ꝟbo dei qđ ē filius patris incarnato inuitātē venire ꝯtemnit qđ tm̄ frequenter videmus vt merito dicat xpi illud Job. xix. Seruū meuʒ vocaui ⁊ non reſpondit mihi ore ꝓprio depcabar illū. Os dei eſt ꝟbum dei. Iuxta illō Cant. j. Oſculetur me oſculo oris ſui. Scđo xps vocauit nos ſigno Signū iſtud fuit corpꝰ ſuum extenſum in cruce ⁊ exaltatū in mōte: rubricatū ꝓprio ſanguie. ſicut volēs reclamare falconē ſtat in loco apparenti cū reclamatorio rubricato. Ita xpus volens hoīem clamare q̄ a paradiſo auolauerat in infernū: in montē caluarie acceſſit: lignū crucis aſcēdit: latus ſanguinolentū oſtendit: voce magna clamauit: vt ſic ſeipo facto ſigno hoīem reuocaret. ⁊ tm̄ iſtis vilis ingratiſſimi hoīes ad eū venire ꝯtēnunt: ſic ipe conqritur Prouer. j. Vocaui ⁊ renuiſtis extendi manus meas ⁊ nō fuit qui aſpiceret. Tertio vocauit nos ꝑ nunciuʒ. i. ꝑ ꝑdicatoꝝ officiū cuiuſcūqʒ fuerint conditōnis: ſiue prelati ordinarij: ſiue alij ab eccleſia ad ꝑdicandū deputati. De iſto nūcio. dr Luc. xiiij. Homo q̄dā fecit cenaʒ magnā ⁊ vocauit multos: ⁊ miſit ſuū ſuū hora cene dicere inuitatis vt venirēt. Quē locum exponēs Greg. dic ſuū illū ordinem predicatoruʒ

designare, cũ tñ tpe suo nullus ordo' in eccl'ia sic vocaret. Scdo sicut hoies tripliciť vocã tur, ita se excusant tripl'r. Supbi p subtilitatem dñationis. Auari p difficultatez terrene occupatõnis. Luxuriosi p voluptatem carnalis delcãtionis. Et isti tres figurant p illos tres quos enũerat euãgelista. Luc. xiiij. Quorum pmus dixit: villam emi et necesse habeo exire et videre illam, rogo te habe me excusatũ. Scds dixit. Juga boũ emi quinqз et eo pbare illa, rogo te habe me excusatũ. Et terti' dixit. vxorem duxi et ideo nõ possum venire. Primus designat supbos qui p ambitõne terreni dominij gl'iam amittũt celestis regni. iste i sua excusatõne bene se fateť fatuũ fuisse qui se prius dicit villam emisse q̃3 vidisse. Faciliter em̃ quilibet fallitur qñ videlicз illud emit qd ab eo abscondiť, et certe si bñ videret et ꝯsideraret q̃d est in dignitate dominij secularis. illd nõ emeret nimis care. videret em̃ ipsius breuitatem, qr Eccl. x. Oĩs potentatus breuis vite. Videret pcipitij grauitatẽ. quia quanto status altior: tanto casus grauior. Cecidit petrus sed de infimo: ideo statim surrexit. Cecidit dauid sed de plano: qr se in altũ nõ extullit. Juxta illud ps. Dñe nõ est exaltatum cor meum: et ideo cito surrexit. Cecidit adam: sed de alto: qr de padiso, et iõ cum difficultate surrexit. Cecidit lucifer: sed de celo altissimo. ideo surgere nunq̃3 potuit. Scds excusans figurat auaros q̃ iuga boũ quinqз dicit se emisse. Per quinqз iuga bouз intelligũtur q̃nqз sensus exteriores corpis. Et dicũtur iuga, qr fm Aug'. cuiuslibet sensus instrumẽta ꝯbinanť. Duo em̃ sunt oculi, due aures, due nares, duo instrumẽta gustus: lingua et palatũ. Due manus in q̃bus pcipue patet tactus. Sic ḡ boues terrã ꝓsant. sic sensus auari circa terrena cõtinue delectanť. magis em̃ delcãnť eius oculi vidẽdo massaз auri q̃3 in eccl'ia videre corpus xpi. In ore etiaз dulcior ẽ auri noiatio q̃3 ꝟbi dei pdicatio, et fatue iste se excusauit, quia prius debuit iuga pbasse q̃3 emisse. Terti' luxuriosos designat q̃ p vxorẽ intelligiť voluptatẽ nõ em̃ p ꝯiugiũ ꝯiugati excludũtur a cena lз aliq̃liter. Vñ ille di vxorẽ duxisse q̃ tota affectiõe se tradidit voluptati, et tal' ad cenam celestem venire nõ pt nec dз nec ẽ dign' nec põt ire qr ipe ẽ fetid'. nõ est dign' qr ẽ sordida veste indut', et iõ qr tot sũt q̃ se excusant. iõ licз mlťi sunt vocati pauci tñ sũt electi. Math. xx. In cui' signũ Nũeri. xxj. legim' de q̃ sedecim milib' hoim nõ cesserũt in ptez dñi. nisi. xxxij. aie. Tertio videndũ ẽ q̃ sunt excusantiũ punitiones, et sũt tres. Segregatio a ꝯsortio bonoꝝ. Luc. xiiij. Nemo viroꝝ illoꝝ qui vocati sunt gustabũt cenã meã. Sbsannatio et improperiũ pctõꝝ, qr in iudicio de' angeli et hoies et demões subsannabũt et deridebũt fatuos peccatores q̃ diuinas vocatões neglexerũt. Prouer. pmo. Quia vocaui et rẽnuistis, extẽdi man' meas et nõ fuit q̃ aspiceret. Et infra Ego q̃3 in interitu vr̃o ridebo. et subsannabo cũ vob qd timebatis aduenerit. Cruciatio ppetua tormẽtorũ. Esa. lxi. Eligã illusiões eoꝝ q̃ timebã adducã eis qr vocaui et nõ erat q̃ rñderet. Non sic de bonis et iustis q̃ deũ audiũt vocãtem p obediẽtiã et pceptoꝝ obseruãtiã, hi in celo ponẽtur lucentes sic stelle in ppetuas eternitates. Baruch. iij. Stelle vocati sũt et dixerũt assum' et luxerũt ei cũ iocũditate q̃ fec illas. Spẽali' ãt vocat nos oñsionib' exẽploꝝ, pmissionib' pmioꝝ. et pcussionib' flagelloꝝ. Primo nos vocat oñsionib' exẽploꝝ. q̃t em̃ nos p viã pnic pcesserũt tot vocatões hẽm'. q̃t milia martiꝝ. q̃t milia ꝟginũ. q̃t milia ꝯfessoꝝ. tot sũt milia vocãtiũ. Joh. x. Proprias oues vocat noiatĩ et adducit eas. Et apl's ad Phil. iij. Ea q̃ retro sũt obliuiscẽs et ad ea q̃ priora sũt. extẽdẽs meipm ad destinatũ psequor ad brauiũ supne vocatõis. Scdo nos vocat pmissiõib' pmioꝝ. sicẽ diues vocat paupem oñdẽdo sibi denariũ. j. Pe. iij. In h̃ estis vocati vt bñdictõez hereditate possideatis. Tertio vocat nos pcussiõib' flagellorũ, q̃ties em̃ infirmitatib' flagellamur seu fatigamur vl' aduersitatib' tribulamur. totiens a deo vocamur. Et sic Greg'. dic. Mala q̃ nos premũt ad deum ire ꝯpellũt

Capl'm. XII. Lectio LXLV

Quã bonus et

suau' ẽ dñe spũs tu' in nob, iõ q̃3 hos q̃ exerrãt ptib' corripis et de q̃bus peccãt admones et alloq̃ris vt relicta malicia credãt ĩ te dñe. Sicut supius dctm̃ fuit. intẽtio salomonis a medio. x. ca. vsqз ad finẽ libri ẽ declarare quõ sapientia q̃ est ver' dei cultus mirabiliť gubnauit ppl'm hebreoꝝ. vt p h̃ oẽs hoies hebreoꝝ historiã audiẽtes ad veꝝ cultũ vni' dei q̃ est sapia aĩarent. Fuit ista gubnatio mirabil' in tribus In egyptioꝝ expugnatõe, in hebreoꝝ p desertũ traductõe, et in chananeoꝝ de terra pmissionis electõe. Postq̃3 igiť declarata est gubnatio sapie circa ppl'm hebreoꝝ q̃ntuз ad duo pma. In ista pte ꝯñter agiť de punitiõe gẽtiũ puersaꝝ q̃ terrã sctãm inhabitabãt an̄ filios isrl'. Inhabitabãť ãt a septẽ gẽtib' q̃s in aduẽtu filioꝝ isrl' et in mora eoꝝ nõ stati et subito sз paulati dñs deleuit et captiuauit et dominio illius terre puauit. et in eadẽ filios isrl' miraculose plãtauit. Et circa ista duo fiũt. Nã pmo

agit de chananeorum afflictõe. Scdo de hebreorum instructõe. ibi Tu aũt dñator. Circa pmũ aũt duo fiũt. qr pmo agit de mõ afflictõis q̃ gens chananeorum fuit flagellata. Scdo oñdit q̃ ad illũ modũ dĩna potẽtia nõ fuit nc̃ario limitata. scda ps ibi. Nõ qr ĩpotẽs. Circa pmũ duo fiũt. qr pmo oñdit boĩtas dĩne castigatõis ad oẽs pctõres generalit. Scdo ad chananeos spẽaliter. scda ps ibi. Illos eĩ ãtiq̃s Circa primũ in lectõne hodierna duo fiũt. qr pmo agit de dĩna dulcedine quã influit mẽtib iustorum. scdo de mira mãsnetudine quã oñdit ĩ correptione malorum. scda ps ibi. Jdeoq3 hos q̃ exerrãt ptib corpis z de q̃b zc. Circa pmũ dicit sic. O q̃3 bon⁹ et suauis ẽ dñe spũs tu⁹ in nobis. Ubi dĩne bonitatis dulcedo ɔmẽdat ex signo magne admiratõis. O ẽ nota grãdis intẽtiõis Quã ex vocabulo sũme pfectõnis. bon⁹ ex ṽbo mire dilcãtionis. suau's ex dulced ĩe degustatõnis spũs tu⁹. O fm pscianũ z papiã aliqñ ẽ nomẽ lre. aliqñ ẽ intiectio. aliqñ ẽ aduerbiũ. Si ẽ intiectio: ẽ intiectio qñq3 dolẽtis. vt o in q̃nta miseria sum⁹. qñq3 ẽ intiectio admirãtis. vt o rẽ mirabilẽ. qñq3 silr ẽ aduerbiũ. z diuersas h3 significatões. Est em̃ aduerbiũ vocãdi. vt o regia. admirãdi: vt o q̃lis facies. Indignãdi: vt o tpa: o mors. Optãdi. vt o assis. Exhortãdi: vt o fugite. Qñ ṽo pfert cu3 suspiratõe z motu ai sic ẽ intiectio Qñ seq̃tur actũs est aduerbiũ. vt o ɔditõe3 miserã. In pposito. O an ẽ intiectio vl aduerbiũ. nõ ẽ cura z ẽ nota m̃gne admiratõis. Quã ẽ nota grãdis intẽtionis. Juxta illõ ps. O q̃3 m̃gna multitudo dulcedis tue dñe. Bon⁹ ẽ vocabulũ dĩne pfectionis. Luc. xviij. Nẽo bon⁹ ẽ nisi sol⁹ deus Suauis ẽ ṽbũ mire delcãtõis In ps. Gustate z videte qm̃ suauis ẽ dñs. Uult ẽ dicere dõ regratiãdo. O q̃3 mirabilit. q̃3 ineffebilit spũs tu⁹. i. benignitas tua ẽ m̃gna in nob. i. iudeis. In ps. Nõ fec̃ talit oĩ natõni: vel ĩ oĩb: fm aliã lrãm. qr ĩ ps. Suauis ẽ dñs vniuers z miseratõnes ei⁹ sup oĩa opa ei⁹. Sic ẽ pt3 dĩna dulcedo ĩ oĩb creaturis generalit: s3 spẽalit mãsuetudinẽ declarat in correptõe malorum: q̃s tñ posset affligere z ãnihilare si vellet vel ĩ infernũ ðtrudere corripit ãmonet z alloq̃tur vt relinquãt maliciã suã z redeãt ad eũ p pniã3 Et h est qõ subdit. Jdeoq3 vic3 qr tãta ẽ in te suauitas bonitatis. circa hos q̃ exerrãt peccãdo sc3 ptib corpis. i. pticularit z paulati. z de q̃bus peccãt. i. de pctis. admones p p̃dicatõe3 exteriorẽ tuã z alloq̃ris p internã inspiratõem. vt relicta malicia credãt p fidẽ opantẽ p dilectionẽ in te dñe q̃ eos ita dulcit reuocas a b errore. Suauis ẽ dñe spũs tu⁹. Quiuis hõ certitudinalit expiri nõ pt se spm̃ sctm̃ hĩe. sicẽ nec pt se scire eẽ in caritate fm sctõs: tria tñ signa pt hõ hĩe fm tria signa p q̃ hõ pt scire q̃ hẽat spm̃ sctm̃ q̃ verisilr pt cõñcere se spm̃ sctm̃ hĩe p grãm. Et accipiũtur ista tria signa fm triplicem spẽm in q̃ legim⁹ spm̃ sctm̃ apparuisse Apparuit ei in spẽ nubis sup xpm trãsfiguratu3 In spẽ colũbe sup baptisatũ. In spẽ ignis sup aplorum collegiũ ɔgregatũ. Primũ signu3 est abũdãtia lachrymarum. z iõ apparuit ĩ spẽ nub. Nubes em̃ fundũt fluuios sup terrã: z spũs sanct⁹ irrigat mentẽ deuotã quã inhĩtare dig̃tur fluuio lachrymarum. Uñ Geñ. j. dr. q̃ spũs dei ferebat sup aq̃s. et in ps. Flauit spũs eius et fluẽt aq̃. Rom. viij. Ipe spũs postulat p nobis gemitib enarrabilib. postulat. i. postulare nos fac̃ fm glo. Berñ. sup Cãt. Lachryme penitẽtiũ vinũ sũt ãgelorum. qr in illis ẽ dulcor vite. sapor grẽ. gust⁹ indulgẽtie. sanitas redeũtis inocẽtie. recõciliatõis iocũditas. z serenate ɔsciẽ suauitas Scdm signũ ẽ dimissio iniuriarum. z iõ appuit in spẽ colũbe q̃ felle caret. vñ qñ hõ inuenit se paratũ z benignũ ad dimittendũ iniuriã sibi factã. euidẽs signũ ẽ q̃ spm̃ sctm̃ h3 cum q̃ nullũ odiũ stare põt. cum sit amor. odiũ nanq3 aĩam inflat indurat z amaricat. S3 spũssctũs p oppositas ɔditões describit. Nã ɔpat rori. vnctioni z melli Inq̃ntũ ei cor inflãmatum refrigerct dr ros. Eccl. xviij. Nõne ardorẽ refrigerabit ros. Uñ petit eccl'e q̃ corda nr̃a spũssancti mũdet infusio. z sui roris intima aspsione fecũdet. Inq̃ntu3 ṽo cor odijs induratũ mollificat dr vnctio. j. Joh. ij Unctionẽ hẽtis a sancto z nostis oĩa. Quia ṽo cor odio amaricatũ dulcorat dr mel. Eccl. xxiij. Spũs meus sup mel dulcis. nec iuuat hoiem pacẽ fictã ptẽdere in ṽbis z odiũ celare ĩ corde: qr fictionẽ talẽ detestat spũssctũs Sapiẽ. j. Spũs em̃ sctũs discipline effugiet fictũ Tertiũ signũ ẽ desideriũ supnorum. z iõ spũssanctus appuit ĩ spẽ ignis Sic em̃ ignis naturaliter tẽdit sursu3 z se celo ɔiũgit. Ita spũssanctus corda illorum accẽdit z sursu3 eleuat vt terrena fastidiãt z celestia ɔsiderẽt. Ezech. viij. Eleuauit me spũs inter celu3 z terrã. nõ dixit posuit me ĩ celo. qr ibi tm̃ sunt boni. nec dixit posuit me ĩ terra. qr ibi manẽt mali auari. S3 dixit eleuauit me int celũ z terrã Qr ibi dñt eẽ fideles xpiani. Cui⁹ rõ ẽ. qr hñt aliqñ ascẽdere ṽsus celũ celestia ɔtẽplãdo: z aliqñ ṽsus terrã primorum vtilitatib mistrãdo Dubitatio litalis Utrum grã spũssancti detur nc̃ario hõi se q̃ntũ pt ad grãm pparãti. z videt q̃ nõ. qr cuicunq3 deus dat grãm. gratis dat ea3 z libere ex sola miscõia. Igit q̃ntũcũq3 disponat se hõ: ẽ in li-

bera dei volūtate dare sibi grām vel nō dare. Et hō ꝯparatur ad deū sicut lutū ad figulum. Hyere.xviij. Sicut lutū in manu figuli sic nos in ma.in do.i.si, lutū q̄ntūcūq̄ȝ sit bn̄ p̄paratum nō accipit formā a figulo ex nc̄itate: igit̄ nec hō grām a deo q̄ntūcūq̄ȝ se p̄p̄et. Ad oppositum ē glosa sup̄ illud Rhoma.v. Justificati p̄ fidē pacē habeam⁹. Et ē aug⁹. Deus recipit ꝯfugiētes ad se: aliter eēt iniq̄tas in eo. Sed impossibile est q̄ in deo sit iniq̄tas. ḡ impossibile ē q̄ nō recipiat ꝯfugiētes ad se. ḡ ꝯfugiētes ad deū nc̄ario seq̄tur grā. p̄terea Apoc. iij. Ego sto ad ostiū ⁊ pulso si q̄s ap̄uerit mihi intrabo ad eū ⁊ cenabo cū eo. Sȝ iste q̄ dispo nit se faciēdo id qḋ in eo ē aperit sibi. ḡ intrat nc̄ario. Confirmat̄ q̄ȝ isto ap̄iente sibi: aut intrat: aut nō intrat. Si nō intrat. ḡ frustra pulsat qḋ ip̄sū ē dicere. Si itrat. ḡ dat grām. P̄reterea Ansel. de cā diaboli. ca.iij. di̇c. q̄ illa ē cā q̄re ds̄ diabolo nō dedit grāȝ ⁊ p̄seuerātiā. q̄ȝ ip̄e noluit accip̄e. Vn̄ nō iō nō accepit diabolus p̄seuerātiā: q̄ȝ de⁹ nō dedit. sed iō de⁹ non dedit: q̄ȝ ip̄e nō accepit: q̄ȝ q̄cūq̄ȝ se parat vt accipiat nc̄ar io recipit. Ad dubitatōem dōm q̄ q̄dam ē nc̄itas coactōnis: ⁊ q̄daȝ est nc̄itas infallibilitatis. Necessitas coactiōis nullo mō cadit in deo. nc̄itas vero infallibilitatis cadit i deo ex p̄missō suo ⁊ pacto siue lege statuta: et hec nō est nc̄itas absoluta: sed nc̄itas ꝯseq̄ntie Vn̄ nō stat cuȝ lege statuta q̄ viator faciat q̄ in se est disponēdo se ad grām q̄n habeat grām: posset tn̄ deus mutare legē circa aliā p̄sonā si vellet: ⁊ tal̄ q̄ntūcūq̄ȝ se dispōeret nō haberet: q̄ȝ dispositio hoīs nullā cāuitatem hȝ respectu gr̄e de nc̄itate: sȝ tm̄ de ꝯgruo: q̄ȝ grā excedit oēm opatōnē naturalē: nec ē possibile q̄ hō mereat̄ p̄ qḋcūq̄ȝ op⁹ naturale morale: puta grāȝ de ꝯdigno. Ad rōnes i oppositū. P̄rimā ꝯcedēdo q̄ ex miscōia ⁊ grā sua p̄ tanto q̄ȝ talē legē misericordit̄ statuit ⁊ obs̄uat: sȝ statuta lege: nc̄ario dat grāȝ nc̄itate ꝯn̄tie. Ad sc̄dȝ q̄n̄is sum⁹ sic lutū p̄ ꝯpatōeȝ ad deū aliq̄ mō tn̄ silitudo tenet i oib: nec ē pactū int̄ artifice ⁊ lutū: ⁊ dato q̄ foret artifex possȝ frāgere pactū: pacti lege manēte: qḋ nō p̄t deus pacto suo manēte: nec lutū p̄t aliq̄d apud artificē p̄mereri: nec de ꝯdigno: nec de ꝯgruo. In hac q̄stione magis p̄ie q̄ȝ logice ē loq̄ndū

Lectio LXLVI

Llos eni antiquos

inhitatores terre tue sctē q̄s exhorruisti: q̄m odibilia opa tibi faciebāt per medicamīa ⁊ sacrificia iiusta: ⁊ filioꝝ suoꝝ necatores sine miscōia: ⁊ comestores viscēꝝ hoim ⁊ deuoratores sanguis: ⁊ auctores parēs animaꝝ inauxiliataꝝ a medio sacro tuo: voluisti p̄dere p̄ man⁹ parētū nr̄oꝝ vt dignā p̄cip̄ent p̄egrinationē pueroꝝ dei q̄ tibi oīm carior est terra. Declarata dīna castigatōe ad oēs petōres generalr̄: q̄ȝ oēs corripit: admonet ⁊ alloq̄tur vt relinquāt malicīā. In hac p̄te oñdit diuinā clemētiā i castigatōe illaꝝ gētiū q̄s de terra sctā expulerūt filij isrl̄ sp̄ealit̄. Et circa h̄ duo facit. Nā p̄mo replicat puniēdoꝝ p̄uersitatē Sc̄do explicat dei puniētis pietatē. ibi. Sȝ in his tāq̄ȝ. Et tertio recapitulat dei miserētis eq̄tatē. ibi. Cū ḡ sis iust⁹. Circa p̄mū in explicādo puniēdoꝝ p̄uersitatē q̄nq̄ȝ fiūt in lcōne hodierna. Nā p̄mo oñdit q̄ erāt puniēdi Sc̄do q̄re erāt puniendi. Terno quō erant puniēdi. Q̄rto p̄ q̄s erāt puniēdi. Et q̄nto ad q̄d erant puniēdi. P̄rio ḡ oñdit q̄ fuerūt q̄s de⁹ puniuit in aduētu filioꝝ isrl̄ in trā sc̄ām. Et q̄ntū ad h̄ dic̄. Illos eī āntiq̄s bitatores sctē tue tre. Ubi notādū q̄ septē gētes q̄ a tra sctā electe fuerūt suis nōib ꝯputāt̄. Deut. vij. vicȝ ethei. amorrei. chananei. ⁊ pherezei. euei. ⁊ gebuzei. ⁊ gergezei Et s̄cāt septē petā mortalia q̄ nos oppugnare si terrā p̄missiōis velim⁹ itrare Que re āt electe fuerūt di̇. in lr̄a stati: q̄s inq̄t exhorruisti. i. abhoīabiles habuisti: q̄m odibilia sunt tibi opa q̄ faciebāt. Et quō. Certe peccauerūt i deū: peccauerūt in p̄ximū. In deū peccauerūt cōtra sūmā p̄tatē. ꝯ sūmā maiestatē. ꝯ sūmā bōitatē. Peccauerūt ꝯ sūmā p̄tatē indulgēdo sortilegijs q̄b iuestigabāt de occultis. ⁊ q̄b se dicebāt mederi īfirmos. Vn̄ coꝝ sortilegia vocat h̄ medicamīa: q̄ȝ infirmitates p̄ sortilegia medebant̄. sic nōnulle vetule adhuc facere dicunt̄. Cōtra sūmā maiestatē deliq̄rūt: q̄ȝ sacrificia q̄ soli dō debebant̄ idol̄ faciebāt: ⁊ iō iniuste. Et h̄ intelligit qn̄ dic̄ q̄ faciebāt iniusta sacrificia. ḡ ḡuit̄ peccauerūt i deū. Et nō solū h̄ imo peccauerūt in p̄ximū: ⁊ maxīe i illos q̄b ceteris paribus mag̃ grati debebāt fuisse: vicȝ in filios suis. Vn̄ lra subdit q̄ fuerūt filioꝝ suoꝝ necatores. In p̄s. Immolauerūt filios suos ⁊ filias suas demōib. Ecce q̄ȝ difficile fuit colere demōes q̄ iubebāt sibi filios a p̄rib imolari. ⁊ h̄ fecerūt isti gētiles sine miscōia Vn̄ nō solū interfecerūt filios suos vt imolarēt demōib imo cū gaudio ⁊ hilaritate h̄ fecerūt. Et iō lra dic̄ q̄ fuerūt filioꝝ suoꝝ necatores sine misericordia: ⁊ nō solū occiderūt filios: imo viscera .i. carnes hūanas comederūt q̄ꝝ p̄tes do sacrificauerūt ꝯburēdo: p̄tē comederūt masticādo sic iudei de suis sacrificijs faciebāt. ⁊ h̄ est qḋ sub di̇t. Et viscēꝝ comestores. ⁊ noiant̄ viscera ad oñdēdū crudelitatē coꝝ. q̄ȝ p̄t eē q̄ iteriora

hũana sic pulmonē ꝛ epar ꝛ renes comederũt
Ouidi' meta.xv. Heu q̃ntũ scelus ē in viscera
viscera cōdi. Cōgestoq; auidũ piguescere cor
pore corp' O q̃ crudele ē in viscera viscera cō
di ꝛ etiā in sanguie. Vñ subdit. Deuoratores
sanguis: ꝛ h̄ sup oia sectā eoꝝ reddit detestabi
lē: q erāt auctores parētũ aiaꝝ inauxiliataꝝ.
lr̄a est obscura: sed vult dicere q illi q̄ fuerunt
parētes aiaꝝ inauxiliataꝝ.i. hoim occiosoꝝ si
ne auxilio: ꝛ defuerũt auctores iubendo ꝛ or
dinādo de morte eoꝝ. ita q ipsimet parētes vi
te fuerũt auctores mortis. ꝛ h̄ est qđ dicit q fu
erũt iubēdo ꝛ ordināđo ipsam mortē filioꝝ ad
sacrificiũ deoꝝ suoꝝ. Ipsimet inq̃ parētes car
naliter aiaꝝ inauxiliataꝝ.i. hoim derelictoꝝ si
ne auxilio. Peccauerũt g̃ tam in deũ q̃ in pri
mũ. ꝛ sic ptz q̃liter deleri debebāt. Sed quō:
Certe ꝑ occisionē ꝛ expulsionē a terra illa sctā
in qua filius dei erat nasciturus: victurus et
moriturus: ꝓpter qđ illam sacram uoiat. Vñ
subdit sic lr̄a. a medio sacramēto tuo sic volui
sti ꝑdere. Terra eñ sancta sacramentuz dicit.
Est eñ sacramentũ generaliter loquēdo sacre
rei signũ. Quia ergo illa terra figurabat ecele
siam militantē ꝛ etiā triũphantē. Et quia xp̄s
in ea sacramēta noui testamēti fuerat ꝯstitut'
merito sacramentũ vocat. mediũ vero sacrm:
quia in medio mũdi posita est. Sed ꝑ quos
fuerũt delendi. Certe dicit Salomō ꝑ man'
parētuz nostroꝝ. qui sub Josue intrauerāt ter
ram ꝓmissionis. Josue.v. Justum eñ fuit q
cultores veri dei: cultores demonũ suparent.
Et iō subdit q̄nto cām ad q̄d expulsi fuerũt.
vt vicz dignā ꝑciperent ꝑegrinatōem pueroꝝ
dei.i. abraam. isaac. ꝛ iacob. qui in terra illa fu
erũt ꝑegrinati. ꝛ q̄bus terra sctā fuerat repro
missa. q̄ tibi deo oīm ē carior terra. Prio quia
ibi hitauerũt sancti p̄triarche tāq̃ ꝑegrini Se
cũdo qr ibi xp̄s ꝯcept' est natus ꝯuersat'. do
cuit. mortu' et resurrexit. ascēdit in celũ ꝛ ibi
iudicatur' est viuos ꝛ mortuos. In p̄s. Bñ
dixisti dñe terrā tuam. Illuc adhuc ꝑ discri
mia multa a deuotꝭ trāsitur. vbi mori nō time
tur. ibi ꝑ martyriũ ad terrā viuētiũ ascēditur
Chara ē g̃ terra illa rōe creatōis. Charior rōe
recreatōis. Charissima rōe figuratōis vt di
gnā accipent vl' ꝑcipent ꝑegrinatōez pueroꝝ
dei. Cũ vita xp̄iana ꝑegrinatio q̄daz sit ꝯsus
patriā nob ꝓmissaz. nōe ē q xp̄ian' ꝯditōnes
ꝑegrini hēat eũdo ꝛ redeũdo. Peregrin' autē
tria fuat: tria vitat. tria reportat. Seruat pe
grināđo ista tria. Quotidie socios malos vi
tat: q̄tidie ꝯputat. q̄tidie terminũ recogitat.
Prio g̃ h̄ maxie hz in corde q nō intrat ꝑ uer
saz societatē: qr h̄ ēsũme ꝑiculosum sibi. Aliq̄
eñ sũt ꝓdigiosi. aliq̄ nimis sũptuosi. ꝛ aliq̄ ni
mis accidiosi. ꝛ isti oēs īpedirēt eũ. Isto mō
moralr̄ xp̄ian' sibi cauere dz ne maloꝝ societa
te turbet a bona vita: nō hēat societatē cuz de
mōe. qr est ꝑdiciosus. nec cũ mũdo: qr ē nimis
sũptuosus. nec cũ carne: qr ē nr̄ hostis: ꝛ nimis
accidiosus. Scđo ꝑegrin' q̄tidie ꝯputat: ꝛ eo
dē mō bon' xp̄ian' q̄tidie vitā suā examinat.
Vñ Señ. de ira. li. iij. ꝯsus finē. Quotidie a
nim' ad rōem reddēdā vocād' est. faciebat h̄
sextim' nr̄ vt ꝯsũmatio die cũ se ad q̄etē noct
nā reposuissz interrogaret animũ suũ qđ hodie
malũ tuũ sanasti. cui vitio obstitisti. q̄ ꝑte me
lior fact' es. Tertio ꝑegrin' q̄tidie d' termiō
recogitat: ꝛ nos sꝑ de patria cogitare debem'
Aug'. In hostili ei terra dulcis ē recogitatio
patrie. In p̄s. Heu qr incolat' me' ꝓlōgatus
est. Sic recogitauit paul' terminũ suũ qñ di
xit. Dissolui et cupio ꝛ eē cũ xp̄o mlto meli' est
Scđo ꝑegrin' tria vitat q̃ntũ est sibi possibi
le. thesauri sui oñsionē. hospitꝭ deceptōez. ꝛ sui
ipi' nimiā oneratōez. Isto mō deuot' xp̄ian'
vitat sꝑ oñsionē suaꝝ ꝟtutũ ꝑ iactātiā q̄ ꝑpo
tius eas occultat ꝑ huilitatē. Greg'. Depda
ri desiderat q̄ thesauꝝ in via publice portat
Scđo vitat hospitꝭ deceptōz. hospes nr̄ ꝛ ho
stis mōs est. q̄ sic hospes g̃tissimũ vultũ facit
lectisternia hōestissima demōstrat ꝛ bona ꝓpi
nat: sꝫ i fine ꝑcissime ꝛ strictissime ꝯputat nec
hōlez secũ q̄cq̃ asportare ꝑmittit. Tertio ꝑe
grin' vitat sui ipi' nimiā oneratōz. q̃nto min'
ꝑt secũ portat de vestibꝫ ꝛ aliꝭ q̄buscũq̃ Eo
dē mō xp̄iani deuoti dicũt cũ apl'o Hñtes ali
mēta ꝛ q̄bꝫ tegamur his ꝯtēti sum'. īmo pecu
niā suā ipi nō portāt iterdũ. sꝫ mercatoribꝫ cā
in patria sua tradũt vt ab aliꝭ eiusdē societa
tis mercatoribꝫ tātũ recipiāt i patria ad quaz
vadũt. Sic etiā prudētes xp̄iani diuitias su
as elemosynas erogādo paupꝫibꝫ tribuũt i p̄n
ti. Hi eñ sũt mercatores celoꝝ ꝛ securitatez ab
eis hñt: lr̄as xp̄i euāgeliũ vicz q tātundē imo
cētuplũ in celo recipiēt Tertio ꝑegrin' tria sꝫ re
portat qñ in patriā suā redit. de pctis indulgē
tiā. ab amicꝭ reuerētiā. ꝛ deīceps q̄escēdi licēti
am. Sic etiā xp̄ian' deuot' rediēs ꝯsus patri
am celestē in morte gaudet: qr secũ portat idul
gētiā pctōꝝ. ꝛ recipit ab amicꝭ reuerētiā. So
lēt eñ amici hoīs veniēns de ꝑegrinatōe sibi ꝓ
cessionalr̄ occurrere ꝛ in domũ suā deuote de
ducere. Eodē mō in morte sctōꝝ redeuntiũ de
ꝑegrinatōe mũdi occurrũt scti āgeli sic' ple pe
tit eccl'a. Subuēite scti dei. occurrite āgeli dñi
suscipiētes aiaz ei' offe. i ꝯspectu altissimi. et
tūc ē in domo sua. Et tũc ꝯseq̃tur post labores
ꝑpetuā q̄escēdi licētiā. Apoc. xiiij. Amodo iaz

dic spūs vt requiescāt a laborib⁹ suis: vt hi con
dignā pegrinationē facient puerop dei.

Lectio CXLVII

Ed et his tanquā

s
hōib⁹ pepcisti ⁊ misisti āncessores ex
ercit⁹ tui vespas vt illos paulatī ex
terminarent, nō qꝛ ipotēs in bello eras: subijce
re ipsos iustis, aut bestijs seuis Aut vbo duro
sil' exterminare, sꝫ ptib⁹ iudicās dabas locū pe
nitētie. nō ignorās qm̄ iniq̄ ē natō eop ⁊ q̄si na
tural' malicia cop, ⁊ qm̄ nō poterat mutari co
gitatio eop in ppetuū, semē em̄ illop erat ma
ledictū ab initio Declarata chananeop mł
tiplici puersitate, pter quā merito destrui de
buerūt. In hac pte pseq̄tur de dei circa eos
pietate nō obstāte tāta cop puersitate Fuit āt
diuina pietas in h̄ mirabilis ⁊ laudabil' circa
eos ꝙ nō subito sꝫ paulati ⁊ p ptes eos dele
uit vt sp relinq̄retur pnie locus his q̄ supfue
rūt. Ex alia em̄ pte deleuit eos ⁊ h̄ mō in con
sueto ⁊ miro vt eop deletio merito appet, ñ
hoīs opus sꝫ dei, ⁊ sic tā ex successiua extermi
natōne q̄ʒ ex ꝯsueta vltōne materiā hn̄t pe
nitētie, Fiūt igit circa istud tria. Pīo narrat
diua pietas i pcendo. Scdo excusat ei⁹ ptās
in puniēdo. Tertio replicat maiop puersitas
in obstinacitate resistēdo Scda pars ibi. Nō
quia impotēs, Tertia ibi, Nō ignorans.

A

Circa pmum pietas dei puniētis declarat
in trib⁹, quia puniuit eos misericordit mirabi
liter ⁊ pcibiliter. Vñ dicit, Sed in his vicꝫ
antiq̄s habitatorib⁹ terre sancte nō obstante
cop multiplici malicia tanq̄ʒ hoib⁹ pepcisti, tā
q̄ʒ hoibus, i. ad imaginē tuaꝫ factis vel tanq̄ʒ
fragilib⁹. Gen̄, vj, Nō pmanebit spūs meus i
hoīe in eternū, qꝛ caro est, Scdo puniuit eos
mirabilit, ⁊ iō subdit. Et misisti āncessores ex
ercit⁹ tui vespas, Ad lrām dicit Josue, xxiiij,
Misi añ eos crabrones ⁊ eieci eos de locis
suis, fm Isid, xij. Ethymol, ca, vlt, Apes pro
prie vocant orte de boib⁹, cabrones de equis.
fusci de mulis. vespe de asinis, Dicūtur autē
crabrones a cabo, i, caballo qꝛ putrefactiōe ca
daueris caballi oriūtur, sicut apes de putrefacti
one carnis bouine: q̄uis nō oēs a pessillo mō
generent, sed hñt generationē duplicē vicꝫ na
turalē p ꝓpagationē qua vna generat ex alia,
⁊ p putrefactiōnē carnis iumēti vacce vel bo
uis: ⁊ q̄uis in multis libris scribant scrabro
ges: correctores tm̄ parisiēses ⁊ Joh, in specu
lo eccl'ie dicūt crabrones. versus, Cabo cabal
lus erit: sed crabro nascit inde, Et declinatur
Cabo cabonis. Idē dicit alexāder neq̄ʒ Et in
Papi, scribit per dictōnes incipientes p cra,
Sꝫ tm̄ fm Hugu, et Britonē debet dici sca
bro scabronis ⁊ scabre⁹. Hmōi aūt vespas p
misit dūs ante exercitū suū vt illos paulatim
exterminaret et pticulariter, Sic ergo ptꝫ diui
na pietas in parcendo Cōsequēter ostendi
tur eius potestas in puniēdo: quia nō est ꝯci
piendū ꝙ deus q̄ est infinite potētie nō aliter
q̄ʒ p minima aialia eos poterat occidisse: vel i
mittēdo bestias seuas, vel imediate sua ꝓpria
iussione sicut supius de egyptijs dictū fuit, Et
hoc est qđ dicit. Nō qꝛ impotēs in bello eras
subijcere impios iustis: sed ptib⁹, i. p ptes iu
dicans, i. iudicij vindictā exercēs: dabas locū
penitētie ipis qui relinq̄bant. Tertio itez re
plicat malicia punitop ⁊ simul cū hoc excludi
tur q̄daꝫ dubitatio q̄ posset suboriri in h̄ ꝙ di
ctū est ꝙ deus dedit eis locū penitētie q̄si ex
pectās ⁊ tēptās an vellēt penitere, Posset ali
q̄s q̄rere. Nū deus nesciuit q̄d volebāt face
re, Et rñdit lrā ꝙ sic, Sciuit ei ꝙ ipi psisterēt
in malicia, Et m̄ q̄ʒtū in eo fuit dedit eis occa
sionē malicia dimittēdi: vt oñdat ꝙ nō ipo im
pellente mali facti sunt, sed ipis intelligētibus
eligentib⁹ ⁊ negligentib⁹, ⁊ eo pmittēte nō cō
pellente, Et iō subdit Nō ignorās qm̄ iniq̄ ē
natio cop, qꝛ ipi ab ipo natiuitatis initio, i ma
licia fuerūt, a suis pgenitorib⁹ educati, ⁊ ideo
fuit q̄si naturalis malicia ipop, Cōsuetudo ē
q̄si altera natura, ⁊ qꝛ qđ naturale est difficile
tollit, Sciebas ꝙ nō poterat imutari, i, diffi
cile poterat mutari, cogitatio illop imppetuū
Hiere, xiij, Si mutare pōt ethiops pellē suā
⁊ pardus varietates suas ⁊ vos poteritis be
nefacere cū didiceritis malū, Semē em̄ illop
maledictū erat ab initio, qꝛ ad lrām de Cayn
filio ade qui ab initio, i, ab antiq̄ maledict⁹ ex
titit descenderūt, Dicit hic glo, ꝙ ex q̄ ipi erant:
q̄dam praua q̄litas in ipis erat: maledictōne
digna, ⁊ forte intelligit de q̄litate que dicit fo
mes vel pnitas ad peccādū, Dabas locuꝫ ad
pniam, oīne tēpus ē post nobis datū ad merē
dum vel penitendū, Et si est momentum sine
merito vel pnia exigetur a nobis tanq̄ʒ vtilit
ꝯcessum ⁊ inutiliter ꝯsumptū, Eccl, xv, Ne
mini mādauit deus impie agere ⁊ nemini de
dit spaciū peccandi, q̄n potius p quolibet bo
mine dici pōt deo, Qm̄ dabas locum pnie,
Ubi notandū ꝙ sicut dictū fuit in penultia lcō
ne capl'i pcedentis q̄tuor sunt pnie incitamē
ta, q̄tuor pnie impedimēta, q̄tuor pnie docu
menta, ⁊ q̄tuor emolimēta, De duob⁹ pmis q̄
ternarijs dictū fuit ibidem. de duob⁹ aūt resi
duis h̄ est dōm, Quatuor g̃ sunt documenta
pnie vtiliter pagenda: vicꝫ sollicitudo p cogi
tationis, amaritudo ꝯpūctionis, plenitudo
ꝯfessionis, ⁊ fortitudo satisfactōis, Primo er
go ad h̄ ꝙ pnia de petis vtiliter inchoet nēa

B

ria est pcogitatōnis sollicitudo. Quis em̄ pre
positus vel balius qui bona alicuius dn̄i expē
disset p mēsem psumeret ꝯpotū facere sine p
meditatiōe sollicita. Peccator aūt multa bona
recepit dispensanda. bona grē. bona nature. ⁊
fortune. ⁊ oīa ista male ꝯsūpsit p maiori parte
Quō igit subito ⁊ ex improuiso ad ꝯfessionis
ꝯpotū se audebit ingerere Nota medicina
purgatiua psupponit pparatiuā. Preparatiua ē
cōtritio ⁊ pcogitatio. purgatiua est ꝯfessio. j.
Reg. ij. Deus sciarum dn̄s est ⁊ ipsi pparant
cogitatōes. Et. j. Cor. v. Expurgate vetus fer
mentū. Et iō dixit signant Ezechias. Esaie.
xxxviij. Quid dicā aut qd rn̄debo tibi cuȝ ipe
fecerim. Tot vicȝ errores cogitādo. loqndo. o
perando. ⁊ omittēdo. Et rn̄dit. Recogitabo ti
bi oēs ānos meos in amaritudine aīe mee.
Sȝ hui ꝯriū cōiter fit. psumūt em̄ nōnulli i di
midia hora ꝯfessionē facere. p qua vix suffice
ret septimana si eēt bene examinata: nō inter
rogāt: nō examināt semetipsos pre manibȝ: et
iō nō pn̄t integre penitere. Hiere. viij. Nullus
est q̄ agat pn̄iam sup pctō suo: dicens. Quid
feci. Cuius oppositū fecit ps. dixit inq̄. Cōfite
bor aduersuȝ me iusticiā meam dn̄o. Glo. dixi
id est pus deliberaui apud me. hoc scȝ q ego
ꝯfitebor aduersum me. Multi ꝯfitent iniq̄ta
tem suā: sed aduersus deū. Qn̄ em̄ inueniunt
in pctīs. dicūt. Non feci h̄. aut nō est h̄ pctm̄
sed deus voluit. Alij dicūt. Fatum mihi fecit
Stelle mihi fecerūt: ⁊ ita p circūlitū nitunt ve
nire ad accusandū deū Stellas em̄ ipe fecit ⁊
ordinauit: ⁊ ita p eas volūt oñdere q ds fecit
vt peccarēt. Sȝ vere penitēs dic: ego peccaui.
nō fatū. nō fortuna. nō diabolus me coegit: sed
ego psuadēti ꝯsensi. hec Glo. Vere igit peni
tētes pcogitāt ⁊ deliberāt quō possint semet
ipos accusare: falsi penitētes deliberant quō
possent deū accusare Scdo dȝ pn̄ia i se hr̄e
amaritudinē ꝯpūctionis. exēplo Job dicētis
Loquar in amaritudine aīe mee dicā deo: no
li me ꝯdēpnare. Mulier bene ꝯcipit fetum si
ne dolore naturalr. sȝ nunq̄ fuit mulier q̄ pe
perit sine dolore nisi vna ꝟgo btā miraculose
Aīa qn̄ peccat ꝯcipit fetuȝ a diabolo ⁊ h̄ sine
dolore: imo cū delectatōe pctm̄ cōcipit: parit
aūt cū ꝯfitet ⁊ pducit in lucē pctm̄ suo ꝯfessori. ⁊
h̄ nō pōt esse sine dolore ꝯtritōnis ⁊ penitētie
Joh. xvj. Mulier cuȝ parit tristiciā hȝ. Sed
mulier tū parit seu parturit dolet amarissime
cuȝ pepit gaudet ⁊ se sentit alleuiatā. Ita pso
na grauida pctō ante ꝯfessionē ⁊ tpe ꝯfessiōis
tristis ē ⁊ amara. sȝ ꝯfessione finita videt qua
si liberata ⁊ letificata. Vn̄ oīs hō post ꝯfessi
onē sentit se alleuiatū a pōdere pctī. pre exēplo
de Judith. viij. Quia patiēs ē dn̄a peniteamus

⁊ eius indulgētiā fusis lachrymis postulemus
Et sic nulla mulier q̄ntūcq̄ nobilis ⁊ delicata
sit pōt euadere q̄n indigeat aliq̄ obstetrice. ⁊ q̄n
ostēdat se alicui obstetrici velit nolit. Ita nul
la psona ē ingrauidata pctō q̄n aliq̄ hoīe indi
geat p ꝯfessore suo Juxta illud Jac. v. Cōfite
mini alterutꝝ pctā vr̄a ⁊ orate. Et q̄ istū dolo
rē vel amaritudinē nūc recusant: mlto maio
rē explent dolorē qn̄ suū pctm̄ corā toto mūdo
ꝯfident facientes pn̄iaȝ. sed nō fructuosaȝ. Sa
pien. v. Dicēt intra se pn̄iaȝ agentes ⁊ pre an
gustia spūs gementes. Hi sunt q̄s aliqn̄ ha
buimus in derisuȝ. ⁊c̄. Tertio debet pn̄ia habe
re plenitudinē ꝯfessionis vt nō sit ꝯpilata nec
abbreuiata nec colorata nec excusata: nec de
picta nec diminuta. sed plena dȝ esse suffici
ens et totalis Sudor vlis i infirmo est signū
sanitatis. Sed qn̄ vnum membꝝ sudat et a
liud manet siccū: signum est infirmitatis ⁊ nō
ꝯualescētie. Et eodē mō ꝯfessio si est plena: si
gnificat sanitatē: sed diminuta signū est infir
mitatis. sicut aliq̄ ꝯfitent de gula ⁊ luxuria: d
rapina ⁊ ira nihil. Apoc. iij. Nō inuenio opa
tua plena corā deo meo. In mēte ḡ habe q̄li
ter acceperis ⁊ audieris ⁊ serua ⁊ age pn̄iam.
Vincētius in speculo naturali narrat de quo
dam pisce marino q̄ centipes dī a mltitudine
pedū. Iste piscis cuȝ hamū piscatoris senserit
suis visceribȝ inherere ⁊ timore mortis iminē
tis viscera sua q̄dam industria naturali effun
dit ⁊ hamū euomit ⁊ iteꝝ viscera sua resumit
⁊ sic mortē euadit. Hamus diaboli est pctm̄ in
fra delectatonem sic infra escā subtiliter īuolu
tum. Hō hamo capit. qn̄ ꝓpter delectatonē pec
cata ꝯplectit Eccē. ix. Sic pisces capiunt ha
mo: ⁊ aues ꝯprehēdunt laqo. sic ꝯprehēdunt
hoīes tpe malo. Hamus iste viscera torquet:
qn̄ pctm̄ ꝯsciētia remordet. Ergo sūmū reme
diū est tūc hamū cū visceribȝ. i. cū circūstātijs
p ꝯfessionē effundere corā deo. Juxta doctri
nā ps. Effundite corā illo corda vr̄a: ⁊ postea
ipm cor lotū ⁊ ablutū p pn̄ie sacrm̄ resumamus
⁊ sic recupabimus salutē. Juxta illud ad Roꝫ.
x. Ore aūt ꝯfessio fit ad salutē. ij. Coꝝ. vij. Que
em̄ sm̄ deum tristicia est: pn̄iam in salutē sta
bileȝ opatur. Quarto pn̄ia dȝ hr̄e fortitudinē
satisfactiōis: vt hō nō se fingat debilē vl̄ infir
mū ad faciendū satisfactōem p peccatis suis.
Sȝ narrat Amb. in exame. de ope. vj. diei. q
elephas ē tante fortitudinis q sufficit turri li
gneā cū multis armatis portare: tante audacie
q nullo clipeo ꝓ retardat obiectu: aut aliq̄ mi
litū ꝯstipatōe terreat. mirabilit tn̄ timet mu
rē. Moralit. sic ē de multis q̄ ad opa mūdi p
lucro vel glīa tpali inueniūtur fortissimi. Je

lunāt, vigilāt, trāseūt maria, fatigant̄ ꝛ fustigā tur, ꝫ ad faciēdū vnā modicā pniam ꝑ pctis suis timēt, in ps. Trepidauerūt timore vbi nō erat timor. Hꝰ oppositū suadet euāgeliū Luc. iij. Facite fructꝰ dignos pnie. Exēplū de magdalena, deq̄ Grego. in omel. xxxiij. Quot habuit i se maria oblectamenta, tot de se inuenit holocausta. Cōuertit ad nūerꝫ ꝟtutū, nūerum criminū: vt totum seruiret deo in pnia q̄cq̄d ex se deum ɔtēpserat in culpa

Lectio CXLVIII.

Ec timēs aliquem

n venia dabas pctis eoꝝ. Quis ei dicꝫ tibi: q̄d fecisti, aut q̄s stabit ɔ̄ iudiciū tuū, aut q̄s i ɔspectu tuo veīt vindex iniq̄ꝝ hoim, aut q̄s tibi iputabit si ꝑierit natiōes q̄s tu fecisti. Nec ei est aliꝰ deꝰ q̄ꝫ tu: cui cura est de oibꝫ vt ōndas q̄m nō iuste iudicas iudiciuꝫ: neqꝫ rex: neqꝫ tyrānus i ɔspectu tuo inq̄rent de his q̄s ꝑdidisti. Quia i punitiōe ꝛ delerōne chananeorum de dn̄io terre ꝑmissiōis: deꝰ ꝓcessit misericorditer, mirabiliter, ꝛ ꝑticulariter: eo q̄ nō statim oēs deleuit, ꝫ aliq̄s deleuit vna vice: ꝛ alios reseruauit vt penitērēt si vellēt. Poterat ei de facto dei triplex mala iterp̄tatio fieri. Uno mō dici q̄ ds sic eis pepcit ex ipotētia. Poterat etiā dici q̄ ds sic pepcit ex nesciētia vel igrātia. Poterat tertio dici q̄ ds sic pepcit ex tiore vel reuerētia alicuiꝰ supioris, q̄si ds nō eēt iudex sup̄mꝰ. Due p̄me interp̄tatiōes reprobate sūt in lcōe p̄cedēti. Et iō restat mō reprobare tertiaꝫ ꝛ ōndere q̄ ds ex mera sua benignitate ꝛ iusticia n̄ ex timore alteriꝰ sic eis pepcit ꝛ paulati destruxit. Et circa h̄ duo fiūt. P̄rio premittit̄ ɔclusio. Scd̄o subiungit̄ ꝓbatio, ibi. Quis ei dicet tibi q̄d. ꝛc. Cōclusio ē ista, q̄ ds dedit veniā, i. locū ꝛ tp̄s venie si voluissent, ex sola benignitate sua nō ex timore. Et h̄ est q̄d dicit. Nec timēs aliquē veniā dabas peccatis eoꝝ. Cuiꝰ ꝓbatio ptꝫ ꝑ exclusionē q̄tuor q̄ solent in iudicibꝫ q̄nqꝫ inueniri. Solent ei iudices interduꝫ declinare a rigore iusticie: aut ꝓpter supioꝝ iudicū reuocatiōes, aut ꝓpter interpositas appellatiōes, aut ꝓpter futuras visitationes, aut ꝓpter seq̄ntes ꝑsecutiōes. Sꝫ nihil istoꝝ potuit i deo causare timorē. q2 ipe est iudex sup̄mꝰ, vn̄ dic̄ sic. Quis ei dic̄ tibi q̄d fecisti reuocādo vicꝫ sniam a te datā, q. d. nullus. aut q̄s stabit ɔ̄ iudiciū tuū: iterponēdo appellationē. Aut q̄s i ɔspectu tuo veiet vindex iniq̄ꝝ hoim, q. d. Quis p̄sumet irritare tuū iudiciū: ne sortiat̄ effectū ꝑ iudiciariā visitatiōem, vt vindicet penā illataꝫ ꝑ te iniq̄s hoibꝫ, q. d. nullꝰ. Aut q̄s tibi iputabit si ꝑierint natiōes q̄s tu fecisti, ꝑsecutōes tibi postea vl' molestias iferēdo. q. d. nullꝰ. Job. v. Si subuerterit oia ei i vnū coartauerit q̄s ɔ̄dicit ei. Qd' aūt q̄libet cā timoris a deo excludat̄ ptꝫ sic. Naꝫ ipe solus ē deus iudex sup̄mꝰ ꝛ dispositor oim rerum, ꝛ h̄ est q̄d subdit. Nec eīm est aliꝰ deus q̄ꝫ tu: cui cura ē de oibus. Si arguat̄ ɔtra h̄, q̄a p̄mo Corinth. ix. di q̄ nō est dō cura de bobꝰ Dōm q̄ est cura ꝓuidentia generalis ꝑ ɔseruationē rerum in suo esse, ꝛ cura ꝓuidētie specialis ꝑ doctrine informationē. P̄rima est de oibus nō scd̄a, sed tm̄ de hoibꝫ vt ostēdas q̄m nō iniuste iudicas iudiciū. Ista lr̄a debet coniūgi ad ɔclusionem p̄ncipalēꝫ p̄missam in p̄ncipio lcōnis sic. Nec timēs aliquē: veniā dabas pctis eoꝝ vt ostēdas oibus sequētibus ꝛ hystoriā eorū legentibꝫ: q̄m nō iniuste iudicas iudiciuꝫ, i. nō iniuste flagellas ꝛ punis malos Et q2 est sūmus iudex, ideo ɔcludit̄ correlarie q̄ neqꝫ rex q̄ vicꝫ iuste regit, neqꝫ tyrānus: q̄ ꝑ oppressionē subiectos regit in ɔspectu tuo inquirent de his q̄s ꝑdidisti, q. d. nunq̄ꝫ ꝑ inq̄sitionē poteris ɔuici male puniuisse q̄s ꝑdere ꝓpter eorū pctā decreuisti. Abac. i. Ipe de regibꝫ triūphabit ꝛ tyrāni ridiculū eiꝰ erūt. Iuxta illā clausulā Veniā dabas pctis eorū Notādū veniā pcti ɔseq̄mur ꝑ pniam cuiꝰ q̄tuor sunt incitamēta. q̄tuor impedimēta. ꝛ q̄tuor emolimēta Ubi notādū de vltimo q̄ternario q̄ ꝑ pniam xp̄m nobis recōciliamꝰ. angelos letificamꝰ, aīas imo nosmetip̄os reformamꝰ, ꝛ demōes ɔfutamꝰ. P̄rimo xp̄m recōciliamꝰ, Hiere. xviij. Si pniam egerit gens illa a malo suo q̄d locutus suꝫ aduersus illam: agam ꝛ ego pniam sup̄ malo q̄d cogitaui vt facerem ei. Ecce mirabilis modꝰ recōciliatōis dn̄i tāti qui vult q̄si ad paria iudicari cū hoie suo suo Vn̄ ad modū hois loq̄tur de seip̄o. Si ei hō voluerit penitere: ip̄e vult penitere, h̄ est ad modum penitētis se hīe. Sic āt nobiles imꝑatores pulchꝛū vindicte genꝰ reputauerūt ignoscere ꝛ noxiis penitētibus ɔcedere veniā post reatū, sicut dicit Petrus de vineis in q̄dā epistola. Scd̄o angelos letificamꝰ. Iuxta illud Luc. xv. Gaudiū erit corā angel' dei: sup̄ vno peccatore pniam agēte. Legimꝰ eīm. iij. Reg. vj. q̄ Salomō fecit angelos fieri in ꝓpiciatorio tēpli, de q̄bus q̄tuor ibi legimꝰ. Fuerūt ei imagines ille de lignis oliuarū. Scd̄o habebāt alas expāsas. Tertio habebāt pedes obliquos ꝛ eleuatos q̄si ad ambulandū paratos Quarto q̄ versis vultibus mutuo se respiciebāt. P̄rimo fuerūt isti noui angeli Salomonis de lignis oliuarū, antiq̄tus fuerūt ferrei

ꝓpter incōpassionē ⁊ durliciā qua hoib⁹ nō cō paciebant. Nūc aūt de ligno oliuaꝝ. q2 miseri cordes ⁊ pij. Prius habebāt alas demissas: q̄a q̄si inuite ⁊ cū difficultate veniebāt ad hoīes sed mō ad nos cito veniūt, ⁊ iō alas expansas hñt. Olim laudabāt deuꝫ soli: sed mō in laudādo hoib⁹ se associāt. Olim naturā nrām q̄si infirmā despiciebāt: mō vidētes ipam in xp̄o exaltatā: i stuporē ⁊ admiratōēꝫ ꝯuertūt. Vñ se mutuo respicere dicunt. q̄si de nature nr̄e innouatōne, spēaliter admirātes. Et nota ꝙ dixit pniam agente, nō dicit pniam cogitante: q̄ est pnia ꝓcrastinantiū. Nec dic̄ pniam docente ⁊ nō faciente: q̄ est pnia ꝑhosoꝝ p̄dicatoruꝫ Nec dixit pniam ondente: q̄ est pnia hypocritaꝝ ⁊ simulatoꝝ. Sed dixit pniam agente q̄ ē pnia deuotoꝝ. Gaudent etiā angeli de ꝯuersione pctōris ꝓpter tria. Primo q2 vidēt sue custodie tā glōiosum fructū, sic̄ medic⁹ gaudet qñ videt sue cure ꝯmissuꝫ repatuꝫ, ⁊ ꝯsuete valitudini restitutū. Scdo q2 vidēt ex pctōrib⁹ cōuersis suū adipleri nūeꝝ. Tertio q2 vidēt ad laudādum deū tale se hr̄e ꝯsortiū: igit̄ p penitentiā nr̄am angelos leticam⁹. Tertio nosmetipos reformam⁹ p pniaꝫ. sicut docet Boecius. iiij. de ꝯsol. Hō s̄m varia vicia q̄bus indulget: in naturā bestiaꝝ transformat. sic̄ inquietus in lingua ꝯparat̄ cani. Insidiator callidus vulpi. Accidiosus asino: ⁊ sic de alijs. Ratio huius est. quia aīa homis est sicut cera mollis. Cera eīm calefacta ⁊ mollificata recipit effigiem illius rei cui applicat̄. Unde si applicatur sigillo cui impssa est figura leonis: induet cera leonis effigiem. Si applicet̄ sigillo cui insculpta est imago lupi vel vulpis: cera ꝯsilem induet imaginē seu formam. Isto mō anima reꝝ quibus se p amorē applicat effigiē indut: ⁊ in illis se transformat. Vñ Hugo d' arra aīe. Ea ē vis amoris vt talē me esse tenecesse sit: quale ē illud qd̄ amas: ⁊ cui p affectū ꝯiungeris. In cuius silr̄itudinē ⁊ figuram dilectionis societate transformeris. Figura ad hoc Danielis. iiij. ꝙ Nabuchodonosor ꝓpter culpam suā est ab hoībus electus: ⁊ fenum vt bos comedit: sed postea recupauit penitēs qd̄ amisit. Sed nota ꝙ pnia homis reformatiua tres debet hr̄e conditiones. Integritatem taciturnitatē, ⁊ diuturnitatē. Que q̄dem conditiones p tres lr̄as hui⁹ dictionis hō notantur. H: eīm nō est lr̄a: sed aspirationis nota s̄m p̄scianū Per p̄mū eīm O. significat̄ integritas pnie. Integꝝ eīm est ꝙ plenum ⁊ circularis linea pfectissima est: ⁊ plenissima est: ⁊ circulus inter figuras supficiales pfectissima est. quia nō est possibile vt aliq̄d addatur in linea circulari oīno s̄m Aristo. ij. de celo ⁊ mūdo. Penitentia ergo debet esse pfecta vt omis pars puniatur sicut quelibet peccauit. Lingua pro vaniloquio orarōnib⁹. pedes peregrinatōnibus, venter ieiunijs. Per secūdam litterā que est M. designatur taciturnitas que ad penitentiam requirit̄ ne fiat cum pompa ⁊ ostentatione. Et bene M designat taciturnitatē. q̄a illa sola inter litteras pferri potest labijs clausis ⁊ labus ipis imp̄mitur. Tertia lr̄a est O. et significat diuturnitatē siue finalem pseuerantiam que in alphabeto greco vltima est littera. Penitētia autē si est pfecta vsq3 ad finem esse debet, ⁊ talis hominē reformat de bestiali natura nō tamē sine aspirationis nota. q2 nisi spiritussancti gratia p suam benignitateꝫ hominē mollificat. salubrem pniam non attemptat. Roma. ij. Ignoras qm̄ benignitas dei ad pniam te adducit. Quartū emolumentum pnie est ꝙ p eā demōes ꝯfutam⁹. Uehementer eīm ꝯfundunt̄ qñ coꝝ pdim⁹ ꝯsiliū. qñ eorum euadim⁹ carcerē, ⁊ a suis p̄ncipib⁹ grauiter affligunt̄. sic̄ custos carceris p euasione latronum punitur Ualde q̄ agitant̄ inuidia qñ vident nos prius esse eis siles deformatos per pctm̄, iteꝝ per sacr̄m pnie restitutos. qd̄ nullo mō eis ꝯceditur. Vñ de hoib⁹ singularit̄ dixit Petrus. ij. Pe. iij. Non tardat dn̄s promissionē sed patiēter agit ꝓpter nos, nolēs aliquē pire, sed ad pniam reuerti. Penitemini igit̄ ⁊ ꝯuertimini vt deleant̄ petā vr̄a. Act. ca. iij.

Lectio CXLIX

Dum ergo sis iu

C

stus iuste oīa disponis: ipm q̄ꝫ qui nō dꝫ puniri ꝯdēnas ⁊ extreꝝ estimas a tua ꝟtute. Virt⁹ eīm tua iusticie initiū est. Et ob h̄ ꝙ dn̄s oīm es oīb⁹ te pcere facis: ꝟturē ei oñdis tu. q nō crederis eē in ꝟtute cōsumat⁹. Et hos q̄ te nesciūt in audacia traducis. Postq̄ declarata ē dīna pietas in punitōne maloꝝ. in ista pte ꝯcludit̄ eius eq̄tas in gubernatiōe vniuersoꝝ. Et circa h̄ duo fiūt. q̄a p̄mo p̄mitit̄ conclusio. scd̄o subdit̄ ꝯclusiōis pbatio. scd̄a ps ibi. Ipm quoq3. Conclusio q̄ p̄mittitur est ista. ꝙ cum dn̄s siue deus sit iustus: iuste oīa disponit. Ista conclusio pbatur sic. Omis hō hn̄s vsum liberi arbitrij vel est peccator vel iustus. Si ē peccator: tu euꝫ corripis admones ⁊ alloq̄ris sic̄ supi⁹ dctm̄ fuit. ⁊ si velit correctōēꝫ recipe eū admittis Si nō āt iuste repellis. Si ē iust⁹: hoc nō est nisi p graciā tuā. q2 null⁹ pōt iustus fieri nisi te inciante ⁊ incipiente bonū motuꝫ: in eo ergo iuste siue bonos siue malos disponis. Et si quis querat.

A

vñ est φ tu oĩpotens tã clementer disponis: hec est cã generalis oĩpotentia qua creaturas ↄseruas ⁊ ãnib ilas si volueris vniuersa. Dicẽ ergo sic. Cum ẽ sis iust⁹ sic φ nõ possis eẽ iniustus, qꝛ qcq̃d vis fieri iustuȝ ẽ fieri. Juste oĩa disponis. In ps. Just⁹ dñs ⁊ iusticiã dilexit. Jpm ẽȝ qui nõ debet puniri. i. ad tẽpus misericorditer flagellari ↄtẽnas imp petuũ. Et exterum. i. extraneũ estimas o ꝟtute tua. que est miscõia tua. qꝛ ille est ꝓpꝛie virtus dei. Deus cui ꝓꝛium ẽ misereri Et quia posset aliqs credere φ soli peccatores misericordia dei indigent q̃ vocatur virtus dei. Subdit: φ etiam iusti gratia ⁊ misericordia sua egent. Virtus eñi tua. i. gratia iusticie initium est. qꝛ nisi grã ꝑueniat hoĩs voluntatẽ, saltẽ natura vel causalitate, hõ iustus esse nõ põt. Rhoma. iij. Justificati gratis ꝑ grãm ipsius. Et ad Tytuȝ. iij Non ex opibus iusticie que fecimus nos, sed ẽm suã miscõiam saluos nos fecit Sed vnde hȝ ortum ista miscõia Certe ex oĩpotentia. vñ dicit lrã. Et ob ħ φ dñs oĩm es: oĩbus te parcere facis.

B Ubi notãdum φ deus in natura sic ꝓuidit cõiter φ clemẽtia ⁊ potentia fortitudo ⁊ mãsuetudo naturaliter ↄiũgunt ⁊ vbi est plus fortitudinis: ibi plus mãsuetudinis ⁊ clemẽtie repitur. Exẽplum de leone q̃ fortissim⁹ bestiaꝝ, clemẽtissim⁹ est etiã. vñ Solin⁹ de mirabilib⁹ mũdi. Leonũ clementie indicia multa sunt. Prostratis parcũt: in viros potius q̃ȝ in feĩnas seuiũt. Infantes nõ nisi i magna fame perimũt: nec a miscõia sepant. hec Solinus. Vñ metrice dr̃. Parcere ꝓstratis scit nobilis ira leonis. Et ꝑ oppositum deus aĩalia crudelia pꝛãte ꝓuauit. Vñ inter canes pusillimi canes sunt maxime colerici ⁊ q̃ minus possunt virib⁹: eo magis abũdãt latratib⁹. Christus autẽ more leonis q̃buscũqȝ se ꝓsternẽtibus ꝑ penitentiã clementẽ se exhibet: in viros potius q̃ȝ in feĩnas, hoc ẽ in peccãtes malicia potius q̃ȝ in peccãtes ex passione se vindicat ⁊ infantes. i. innocentes nõ nisi magna fame id est magno amore salutis coꝝ in pñti flagellat. Apoc. iij. Et ego quos amo arguo ⁊ castigo. Sic ẽ deus ꝓncipalit̃ ⁊ leo naturaliter ꝑcunt ꝓstratis. Ita oĩs bona aĩa petens veniam de offensis: parcere ↄsueuit. Vñ apud gẽtiles sic ꝓncipes informabant antiq̃tus Sic docet Virgil⁹. vj. Eneid. Et idẽ recitat aug⁹ v. de ciui. dei. ca. xij. Cum Eneas prẽm suũ enchisen ꝑ loca infernalia q̃siuisset ⁊ ꝑ campos Elisios tandẽ inuenisset: sic a pr̃e suo informatus fuisset φ ↄdicões nobilitatis rõni ↄcederent inter ꝓplos toti⁹ orbis. Tu regere imperio ꝓplos romane memẽto. Hec tibi artes erũt pacis ĩponere mores. Parcere subiectis ⁊ debellare supbos. De hac diuina iusticia ⁊ misericordia sil' ↄiũcta loq̃tur Anselm⁹ ꝓslogiõ. c. x. Alio mõ iuste punis malos. Alio mõ iuste ꝑcis malis. Cum eñ punis malos iustũ est: qꝛ coꝝ meritis ↄuenit. Cum ꝟo pcis malis iustũ est: nõ qꝛ coꝝ meritis, sed qꝛ bonitati tue ↄdecens ẽ. Nã pcendo malis ita iust⁹ es ẽm te: et nõ ẽm nos: sicut misericors es ẽm nos: ⁊ non ẽm te: φ saluãdo nos q̃s iuste pderes sic misericors es nõ qꝛ tu sentias affectuȝ: sed qꝛ nos sentim⁹ effectuȝ: ita iust⁹ es nõ qꝛ reddis debituȝ: sȝ qꝛ facis qd̃ decet te sũmuȝ bonum. Sic itaqȝ sine repugnãtia iuste punis ⁊ iuste pcis hec Ansel. Et infra. c. xj. Sic ẽ nascit̃ de iusticia tua miscõia: qꝛ iustũ est te ⁊ sic eẽ bonuȝ: vt parcẽdo sis bon⁹, ẽ ab ħ φ dñs oĩm es oĩbus te pcere facis. Glo. vt p̃sis potẽtia miteścas natura

C Notãdum φ in toto mũdo nõ est res q̃ possit rõnabiliter dñs nũcupari ꝓter deum soluȝ de trib⁹ cauſ. Tũ qꝛ hõ dispensator mutuator medicator nõ p̃t rõnabiliter dñs nũcupari. Et adde tres impotẽtias in oĩni dño terreno. Prima ẽ φ nõ p̃t tãtum reddere seruo sicut ẽuus sibi, et ꝑ ↄ dñs magis indiget ẽuo: q̃ȝ ẽuus eo: vt cõiter sicut ibi ꝓbatur. Scd̃o q̃a null⁹ dñs terren⁹ p̃t facere ẽuũ suũ libeꝝ. Cuius ꝓbatio ẽ. qꝛ ipe nõ est liber. ẽuit eĩ mal' affectiõib⁹ cupiditatib⁹: ire ⁊ ĩpatiẽtie. Vñ Seneca. epl'a. xvij. ẽm cões libros Seru⁹ es: oñ de q̃s nõ sit: all⁹ libidini: all⁹ auaricie: all⁹ ambitiõi: oẽs timore ẽuiũt. imo sic docet idẽ Seneca in ꝓuerbijs suis. Dñi vt cõiter magis timẽt q̃ȝ subditi: res ꝑa ẽ. q̃ a mult̃ timet. mltos timet: regib⁹ peius ẽ multo q̃ȝ ẽuientib⁹. Res vera qꝛ isti singlos: illi vniuersos timent. vult dicere: φ vna ꝓuata ꝑsona hȝ forte vnũ quẽ timet, ⁊ alia ꝓuata hȝ quẽ timet. ita φ singli hñt singlos. Sȝ dñi ⁊ plati timẽt vniuersos Tertia impotẽtia ẽ quã dñi terreni sustinẽt φ non possent hoĩem ↄpellere ad ẽuiẽduȝ eis velint nolint: qꝛ nũq̃ȝ eis aliq̃s bñ ẽuiet inuit⁹. Per oppositũ de⁹ est dñs realit̃ q̃ ẽuo in nullo idiget: nec ꝑ tius ẽuitiũ aliq̃d sibi accrescit: imo ecõtra ipe suo potius ẽuit quẽ sꝑ custodit. In p̃s. Cõserua me dñe qm̃ speraui in te dixi domino de⁹ me⁹ es tu: qm̃ bo. m. nõ eges. Scd̃o ipe sibi ẽuiẽtes, liberos facit imo reges. Apoc. v. Dign⁹ est dñs acciꝑe libꝝ. Et infra. Redemisti nos in sanguine tuo ⁊ fecisti nos deo nr̃o reges ⁊ sacerdotes. Tertio nõ solũ hõ imo oĩs creatura sibi ẽuit velit nollit ĩ celo ⁊ in terra ⁊ ĩ inferno: qꝛ si hõ obediat suis p̃ceptis voluntarie ⁊ ꝟtuose seruit deo: ad declarãdã diuinã misericordiã in pñti ad tẽpus, ⁊ in futuro ꝑ

semp. Si noliit diuinis, pceptis fuire volun
tarie fuiet deo iuoluntarie ad declarādā dināz
iusticiā in p̄nti ad tps z in futuro p sp, z ió
oia ncario fuiet ei vel i suo celesti pallatio: vl
in suo infernali ergastulo i eternū. Et, ió dicit
ps, Magn⁹ dñs z laudabilis nimis: z mgni
tudinis eius nō est finis. Et iter. Ordinatōe
tua p.d, et oia fuient tibi. Istud satis aduerte
rat Octauianus, August⁹, sicut narrat de eo
Suetonius de vita. xij. cesar. Dñi inquit ap
pellationē z maledictū z opprobriū semp ex-
horruit: cū spectāte eo ludos pnūciatū eēt in
initio. O dñm equū z bonū: z vniuersi dictū
quasi de eo exultātes ꝓprobassent. statim ma
nu vultuq3 indecoras adulatiōes repssit z se-
quenti diej grauissimo corripuit edicto, dñm q3
se post hec appellari ne a liberis qdem z nepo
tibus suis serio vel ioco passus est

Lectio CLI

V aūt dominator ẏtutis cū magna trāquillitate iudicas
et cum magna reuerētia disponis nos subest
enim tibi cū volueris posse, Docuisti em̄ ppl'm
tuū p talia opa, qm̄ oportet eē iustum z bñā-
nū z bone spei fecisti filios. qm̄ iudicās das lo
cum pnie in peccatis Postq3 sufficiēter actū
est de chananeoꝝ afflictōne, in ista pte agit de
hebreoꝝ p eandē afflictōem instructiōe. Fuit
at instructio hec talis. q p flagellatōez chana
neoꝝ potuerūt z debuerūt hebrei aiari ad ꝯfi
dentiā z spei ꝯsolatōem. Uñ in hac scda pte
capl'i duo fiūt. Nā pmo occasio spei habende
ad deū enarrat. Scdo p rōem pbat. ibi Si ei
inimicos tuoꝝ. Circa pmū duo fac Prio nar
ratur dina modestia quā obfuat imitēdo af-
flictionē. Scdo infert q̄ bona doctrina bois
tribuit p maloꝝ iustā punitiōem, scda ps ibi,
A Docuisti aūt. Circa pmū pmo oñdit q de⁹
in puniēdo duas hz ꝯditiones nc̄arias iudi-
cꝯ punieti. Scdo subdit cām q̄re ille ꝯditiōes
deo deesse nō pñt. ibi. Subest ei. Duc ỽo cō-
ditiones nc̄arie cuilib3 iudici volenti punire
delinq̄ntes sūt iste, q̄es z turbatiōis sedatio,
more z deliberatōis expectatio Prio ergo req̄
ritur in iudice ad h q recte exerceat iusticia q̄es
et sedatio cuiuscūq3 turbatiōis Nā turbati re
cte iudicare nō pñt, Et q̄tū ad h dr sic Tu āt
dñator ẏtutis, quia vic3 dator es ẏtutis z re-
ctor ẏtutis, cum trāquillitate iudicas. non ex
passione ire vel offense, s3 sine q̄cūq3 turbatōe
Esa, xlij. In veritate educet iudiciū nō erit tri
stis neq3 turbulent⁹. Ueteres em̄ phi q̄ tātū
moribꝫ et scientijs studuerūt tā verbo q̄ exem
plo: pncipes docuerūt q nunq3 turbati i reos
aiaduerterēt. Uñ de archyta tarētino scribit
Uale, li. iiij. ca. j. Archytas tarētinus dum se
pceptis pytagore penit⁹ metaponti imergit:
magno labore multoq3 tpe solidū opus doct
ne cōplexus, postq3 in patriā reuertit ac rura
sua reuisere cepit, aiaduertit negligētia villici
corrupta z perdita. intuensq3 male meritū, sū-
psissem inquit a te suppliciū: nisi iratus eēm.
Maluit em̄ impunitū dimittere q̄ propter
iram iusto grauius punire, Idem de platone
scribit sic, Plato cum aduersus delictū serui
vehemētius exarsisset, veritus ne ipse vindicte
modū despicere nō posset. Speusippo amico
suo castigatiōis modū mādauit, deforme sibi
futuꝝ existimans si ꝯmisisset vt parem culpā
serui reprehēsio z platonis aiaduersio mere-
retur. De eodē Platone narrat Seneca, li. iij
de ira, q cum irasceret seruo: iussit tunicā de-
ponere scapulāq3 pbere verberibꝫ sua manu
ipse cesurus, Postq3 autē intellexit se irasci: ma
num suspensaz detinebat sicut sustulerat z sta
bat pcussuro similis, Interrogatus ab ami-
co: quid interuenerat quid ageret. Cui respō-
dit, Exigo penas ab homine. tu autē seruulū
istum verberibꝫ obiurga. Nam ego irascor p
pter quod nō cecidi. Irascor inq3 ne plus fa-
ciam q̄ oportet, z libentius faciam ne sit ille
seruus in eius potestate qui in sua nō est qua
lis scilicet ego sum, Plato oblitus serui: quia
aliū quē potius castigaret inuenit. s. semetipm
Et ió ait Señ. ibidē. Nihil tibi liceat cū ira-
sceris: z h ió, q2 si vis tibi licere pugna tecū ipe
Scdo req̄ritur in iudice ad h q recte exercea
tur iusticia: mora et expectatio deliberatiōis.
q nō ex impetu vel abrupto fiat sentētie iudi
cialis executio. Et ió li. ix. hystorie tripartite
narrat. q beat⁹ ambrosi⁹ iniūxit Theodosio
impatori q legem talē ediceret q vic3. xxx. die
bus sentētia necis atq3 pscripnōis in lrīs tā-
tūmodo maneret vt rō cām iudicans apud se
merīpam q̄ ꝯgnouerat sub veritate disponat
Cum aūt apud Tessaliam q̄dam iudicū fuis-
sent lapidati, Indignatus Theodosius om
nes passim iussit interimi nō precedēte iudi-
cio: intantū q septez milia hoim occisi fuerūt
Ob hoc ergo postea lex statuta fuit ab eo sub
hac forma. Impator Gratianus Ualētinia-
nus Theodosi⁹ Flauiano ptorio pfecto illu
stri, Si vindicari in aliq̄s seueri⁹ ꝯtra nrām
ꝯsuetudinē p cause intuitu iusserim⁹: nolum⁹
stati eos aut subire sñiam aut excipere penaz,
sed per. xxx. dies sors z fortuna sup statum eo
rum suspensa sit, reos sane accipiat carcer at-
q3 custodia, et excubijs solertibꝫ vigiliter obser
uet, Uñ p excessu Theodosij btūs Amb, per

octo menses cū ab ingressu ecclie coartauit z postea ab excōicatōne absoluit. vide ibi. Hec aūt expectatio deliberatōis in deo reptitur. licet ipe mora vel ɔsilio nō indigeat. Unū Gen. xviij. dixit. Descendā z videbo vtrū clamorē ɔpe ɔpleuerint. Et quantum ad hoc subdit. Et cū magna reuerētia disponis nos. Est aūt reuerentia ɔilectio mixta cū pauore. z isto mō punit z affligit malos z iniustos cū quadam expectatōne z reuerentia vt interim se emendēt. Et ɔsequenter subdit huius expectatōnis rōnē. Nihil em̄ iusticie deperit p moram tue expectatōis. Contingit interdū q ꝓpter iudicis expectatōnem subterfugit re⁹ iurisdictōez suā z hoc ꝓpter defectū ꝑtātis in iudice. qr forte reus se transfert ad patriā ad quā se iurisdicio illius iudicis nō extēdat. Sicut si reus in frācia transferat se ad angliā vel ecōtra. vel forte expectat donec potestas iudicis expiret. z tūc nō pōt iudex in eū aīaduertere: dato q vellet. Sed neutrū istorū deo pōt ɔtingere. qr in omē tps z in oēm locum suā extendit potentiā iuxta sue volūtatis arbitriū. z hoc est qd subdit lra. Subest em̄ tibi z cū volueris posse. Ansel. ij. Cur de⁹ hō. c. xvij. Oīs necessitas z ipossibilitas dei subiacet volūtati. Illius aūt volūtas nulli subditur necessitati aut impossibilitati. Nihil ei est necessariū aut impossibile nisi qr ipe ita vult. Ipm vero aut velle aut nolle aliqd ꝓpter necessitatē aut impossibilitatē alienū est a veritate. Scda po hui⁹ lcōnis ɔnectit q bona doctrina ɔfert iustis p malorū iustā punitōez. Informant aūt hoies si diuinas punitōes cōsiderēt de trib⁹. quorū duo ꝑtinent ad iudices et ꝑlatos qui informant. Primo q nō sint nimis remissi in regendo p nimiā dissimulatiōnē. et qūtū ad hoc dicit. Docuisti aūt ꝓplm tuū talia opa qm̄ opz iustū eē. Scdo q nō sūt nimis rigidi p tyrānicā districtōem. z qūtū ad hoc subdit q opz eē nō solū iustū sz hūanū. i. rōnabiliter māsuetū z ɔpatientē. Rhoma. vj. Humanū dico ꝓpter infirmitatē carnis vestre. Tertia infirmatio est ad oēs cōiter q oēs sint lōganimi. ꝓpter boni spei ɔsolatōem. Et qūtū ad hoc subdit. Et bone spei filios tuos: qm̄ iudicans das locū in pctīs penitētie. sicut supe rius expositū est. bone spei fecisti filios tuos. Sic docet Bern. in ꝯmone quodā q sic incipit. Misericordias dn̄i in eternū cantabo. Spes hūana in deo p ɔsideratōem triplicē stabilit. Tria inqt considero in qbus tota spes mea ɔsistit. Charitatē adoptōis. veritatē pmissionis. z ꝑtātem redditōis. Primo ei debz hoies mouere ad spei ɔfidentiā q de⁹ eos adoptauit in filios: z prēm eorū ɔstituit semetipm. vn̄ Bern. sup orōem dn̄icam. Ubi inqt dicat oratio cui⁹ pncipiū dulce. noīe paterno sequentiū petitionū obtinendarū prestat fiduciaz. Et Glosa Math. vj. sup hoc ꝟbo. pater. In hoc inquit datur fiducia qd negabit filijs q iam dedit q pater est. Exemplū de filio prodigo. Luc. xv. Ubi filius erīmiosus ad prēm rediens cū amplexib⁹ z osculis ɔuiuijs z melodijs a pr̄e recipit. Roma. v. Stamus z gl'iamur in spe glie filiorū dei. Scdo deb et hoiez in spē mouere veritas pmissionis. Deus em̄ est q mentiri nō potest qui nobis veniā pollicetur et gl'am p totam scripturā sacrā quā habem⁹ a deo sicut quoddā obligatoriū maxime securitatis. Rho. xv. Per patientiā z ɔsolatōnem scripturarū spem habeam⁹. et in ps. Memor esto ꝟbi tui ſuo in quo mihi spem dedisti. Tertio causat in nobis spem ptās redditōis. Nō em̄ impotēs est sz oipotēs ē ad ɔplendū pmissa. z iō nullus q sperat in eo ɔfundi pōt. Eccl. ij. Respicite filij natōnes hoim qr nullus sperauit in dn̄o z ɔfusus est. pmāsit in mādatis eius z derelict⁹ est. Roma. v. Spes ꝓo nō ɔfundit. In ps. In te dn̄e speraui nō confundar in eternū. Debet igit spes nr̄a eē sicut anchora firmitatis ne a fluctib⁹ moueamur. sic mola veritatis ne indebite ɔteramur. z sic galea securitatis ne ab hoste ledamur. De pmo ad Heb. vj. Cōfugim⁹ ad tenēdā ꝓpositā spez quā sicut anchorā habem⁹ anime tutam z firmam. De scdo dicit glo. sup illud Deut. xxiiij. Nō accipies loco pignoris inferiorē z superiorem molā. Superior z inferior mola spes et timor. Spes ad alta subuehit. Timor ad inferius pmit. Una mola sine altera inutiliter habetur. In pctōris ergo pectore semp debent spes z formido ɔiūgi. qr incassum miscdiam sperat si iusticiam nō timeat. Et incassuz metuit qui nō ɔfidit. Loco ergo pignoris mola superior aut inferior nō tollit. qr qui pdicat peccatori: cauta dispēsatione disponere debet pdicationē z nō relicta spe timorem subtrahat nec subtracta spe timorē relinquat. Est igitur spes sicut mola inferior que cor eleuat z sustinet in ɔtritōne debita p pctō. z timor iusticie mola superior que ɔterit et ɔprimit ne cor exaltetur nimis. In ps. Ab altitudine diei timebo. ego vero in te sperabo. Tertio spes nr̄a ē sicut galea securitatis ne ab hoste ledamur. Hō em̄ puatus ista galea p desperationem. oi vulnere tēptatōnis occidit eo q caput habet inerme. Hyere. xviij. Desperauim⁹. post cogitatiōes nr̄as ibim⁹. Et istā galeā ɔtinue induamus Iuxta illud Apli. j. Thessa. v. Sumus induti loricā fidei z caritatis z galeā z spe sa. utis

Lectio .CLII.

I enim inmicos seruoꝝ tuoꝝ et debitos morti cū tāta cruciasti attētōe ꝛ liberasti: dans tps ꝛ loci per q̄ possunt mutari a malicia: cuꝫ quanta diligentia iudicas filios tuos, quoruꝫ parētib9 iuramenta ꝛ ꝯuētiones dedisti bonarū ꝑmissionū. Postq̄ꝫ spūssanct9 in pte pcedente declarauit diuinā misericordiā obseruatā in puniendo chananeos q̄ terrā occupauerunt iudeis a deo ꝑmissam. In hac pte ostendit q̄ illa maloꝝ deletōe cum pietate admixta magna dat nobis hoib9 deū recte colētib9 materia magne spei. Et circa h̄ duo facit. Nā primo ostendit q̄ ex mō diuine punitōis circa malos in bonos oriri dꝫ spes respectu gr̄e obtinēde in via. Scdo q̄ ex eadē oriri dꝫ spes gl'ie cōferende in pr̄ia. Scda ps ibi. Cum ḡ nobis.

A Quantū ad pmuꝫ ratio sic deducit. Cōstat deum nō esse min9 clemētē ꝛ benignū in remittendo culpas ꝛ facinora, electis suis ꝛ pdestinatis q̄ꝫ fuerit ꝑuersis ꝛ reprobatis: sꝫ in puniendo reprobos tantā oñdit clemētiam, q̄ eos paulatī dispersit ꝛ deleuit vt sp supstites tpus haberēt pnie. morti ꝛ attracti p penas pdecessoꝝ q̄s pro sua malicia videbāt destrui successiue quasi deus ipē desiderasset eoꝝ salutē q̄ꝫ tū in ipo fuit, ergo nō minus erit clemens filijs suis si deliq̄rint et veniaꝫ postea petant. ḡ ex h̄ q̄ ꝯsideram9 modū punitōis maloꝝ q̄ fit cū mora ꝛ expectatōe diuturna inuitāte eos ad pniam ꝛ q̄dāmō veniā offerente: merito possumus animari ad sperandū dei clementiā si nostrā maliciā relinq̄muo. Hec est snīa rōis quā facit spūssanct9 in lr̄a hui9 lectōis: dic̄ ḡ sic, Si inimicos seruoꝝ tuorū. i. chananeos inimicos hebreoꝝ tibi seruientiū ꝛ te colentiū ꝛ adorantiū debitos morti ꝓpter pctā ꝛ flagicia infidelitatis cū tāta cruciasti attētōe. i. cuꝫ diligēti expectatōe, ꝛ liberasti q̄sdam scꝫ dimittendo supstites alijs occisis et deletis dans tps ꝛ locuꝫ per que possent mutari a malicia p pniam. cū quāta diligētia iudicas filios tuos puniendo in pnti ne pereāt eternalit. Filios inq̄ꝫ tuos q̄rum parētib9 iuramēta ꝛ ꝯuentōes dedisti bonarū ꝑmissionū vicꝫ de terra chananeoꝝ possidenda. Ad lrām. q2 dicit h̄ in littera deū iuramēta fecisse: videnda sunt h̄ tria circa materiā iuramēti. Primo de iuramēti licētia. Scdo de iuramēti freq̄ntia. Tertio de iuramēti innocētia.

B Circa pmū de iuramēti licentia est sciendū q̄ fuerūt q̄dam heretici q̄ asseruerūt oīe iuramentū esse illicitū q̄cunq̄ꝫ posito: ita q̄ nl'laꝫ ꝟitatem liceret oīno asserere cū iuramēto, ꝛ habuit hec heresis motiua ex scptura sacra. Primo ex illo ꝟbo saluatoris. Mat. v. Ego dico vobis nō iurare oīno. Item Jac. v. Ante oīa fratres mei nolite iurare. Itē Mat. v. Sit āt sermo vester est est: nō nō, qd autē abundanti9 est a malo est. Item Aug9. in q̄dam sermone. Falsa inq̄t iuratio exiciosa est. ꝟa iuratio periculosa, nulla iuratio est secura, ergo ab omi iuramēto est abstinēdū. Itē Eccī. xxiij. Omis iurans ꝛ deū nominans in toto, a pctō nō purgabit. ḡ illicitum est iurare. Sed heresis ista faciliter redarguit a sanctis multiplicit. Primo deus ipē inuenit iurasse: sic hic dr̄ ꝛ in ps. Jurauit dñs ꝛ nō penitebit eum. Itē Heb. vj. Abrae nāq̄ꝫ ꝑmittens deus q̄ñ neminē habuit p quē iuraret maiorē: iurauit p semetipm ꝛc. Itē apl's inuenit iurasse. Roma. j. Testis est mihi deus cui seruio in spū meo. Et. ij. Cor. j. Testem inuoco deū in aīam meā. Item Deut. vj. Dñm deum tuū timebis ꝛ p nomē eius iurabis. Item Mat. v. Reddes dño iuramēta tua. Item oīs natio ꝛ oīs secta vtit iureiurādo. Et ſm phm. Vox oīm est vox nature. Et iō dicēdum q̄ iuramentū est licitū ꝛ nō est maluꝫ ſm se: sicut ista heresis asserebat. Ubi sciendum ē q̄ iuramentū ordinat ad ꝯfirmatōem vel probatōem illi9 qd homo dicit. In scibilib9 autē pt fieri ꝓbatio per rōnem necessariaꝫ ex aliquibus notionb9, sed in pticularib9 factis hoim nō pt talis probatio adhiberi. Et iō in talibus recurrit ad testimoniuꝫ, ita q̄ loco probatiois p viam argumēti accipit testimoniū hoim. Istō vero testimoniū in multis nō sufficit facere cōfirmatōem euidentē, tum q2 interdum mentit tum q2 frequenter errat ꝛ decipit, ꝛ iō in talib9 necessariū fuit recurrere ad diuinū testimoniū et hoc fit per iuramentū eo q̄ nec deus mentiri potest nec decipi. Vñ p se loquendo ille qui iurat deum venerat ꝛ honorat: ꝓtestans eū summam esse ꝟitatem: quē adducit in testimoniuꝫ ad ostēdendū dictum suum esse verū. Vñ patet q̄ iuramentuꝫ licitū est tam ex origine q̄ꝫ ex fine. Ex origine q̄dem: q2 iuramentū inductuꝫ est ex fidei deuotione q2 hoīes credunt deū habere infallibilē veritatē: ꝛ generalē omniū prouisionē. Ex fine etiā q2 iuramentum est ordinatum ad certificandū hoīem de veritate ꝛ ad finiendū ꝯtrouersias inter hoīes. Heb. vj. oīs ꝯtrouersie eoꝝ finis est iuramentū. Ad primuꝫ dicendū q̄ iuramentum est ꝓhibitum: sic vicꝫ ne fiat abſq̄ꝫ necessitate vl' vtilitate. ne iurādo ad facilitatē perueniat, et ex facilitate ad ꝯsuetudinem: et ex ꝯsuetudine ad periuriū decidatur. Et sic patet ad duo prima. Unde nec Paulus inuenit iurasse nisi in scribendo. vbi

homo cautiorē diligentiā adhibet q̄ȝ in loq̄n-do. Vñ sensus est. Nolite iurare oīno. i. passiz id est nolite assuesci ad iurandū. vel nō sitis fa-ciles ad iurandū. vel nolite iurare absq̄ȝ euidē-te necessitate. Et id dicit Aug⁹. exponēdo illō Mat. v. Sit sermo vester est est: nō nō. Quod aūt his abūdanti⁹ est. a malo ē. Si iurare co-geris: scias de necessitate infirmitatis eoꝝ ve-nire quib⁹ aliq̄d suades: q̄ vtiq̄ȝ infirmitas ma-lū quoddā est. Tu em̄ malefacis: ⁊ q̄ bene vte-ris iuratōe vel alteri p̄suades qd̄ vtiliter sua-des. Sed a malo est illi⁹ cuius infirmitate co-geris iurare. Vñ ſm Augu. cum dr̄ in hac au-ctoritate: quod his abundantius est: a malo ē. Uel quod amplius est a malo est. Malū non capit̄ p malo culpe sed pro malo pene infirmi-tatis vel ignorātie illi⁹ cui fit iuramentū. q2 si sibi aliter de veritate constaret. nulla foret ne-cessitas sibi iuramentū prestare. Ad quartū Aug⁹. dicit. q̄ nulla iuratio est secura. vult di-cere sic. q̄ securū est nunq̄ȝ iurare. Ad q̄ntū dicendū de ecclesiastico. q̄ loquit̄ ibi de cōsue-tudine iurādi. Ubi scd̄o sciendū q̄ freq̄ntia iurandi est. Primo p̄iculosa eo q̄ homo de fa-cili deliquet in v̄bo ſm illud Jac. iij. Si quis in verbo nō offendit: hic perfectus est vir. vñ Eccl. xxiij. Juratōi nō assuescat os tuū. Mul-ti em̄ casus in illa. Vñ signum infallibile ma-gne leuitatis est hoīs proni ad mendaciū: iu-randi freq̄ntia et facilitas. Scd̄o est deo mul-tū iniuriosa. q2 paruā reuerentiā videt̄ habere ad deū qui ex leui causa magnū testez inducit deum qd̄ non faceret de aliquo honesto viro. Tertio sibypi est verecundū. nā in hoc q̄ ita fa-ciliter ⁊ freq̄nter deū in testē inducit sine neces-sitate: ostendit seip̄m parue fore fidelitatis cui sine iuramēto nō credit̄. Tertio de iuramenti innōcentia est sciendū q̄ ad iuramentū licituz requirūt̄ tria. Justicia. Judiciū. ⁊ Ueritas. sīc̄ dr̄ Hiere. iiij. Jurabis viuit dn̄s in v̄itate et i iudicio ⁊ in iusticia. Ut per veritatē caueatur iuramentū mendax. ⁊ per iudiciū iuramentuz incautū. per iusticiā iuramentū iniquū vel illi-citū. Vñ ex parte iurantis debet p̄cedere iudi-ciū discretiōis: vt nō leuiter sed ex necessaria causa iuraret. Ex parte iuramenti requirūtur duo: videlicet ne sit falsum. saltem ſm iudiciū conscientie sue. neq̄ȝ illicitum sicut aliq̄n ando in iuramento promissorio contingit q̄ homo iurat se interfecturum hominē. vel iurat q̄ nū q̄ ꝯcordabitur cum illo qui contra eum deli-quit vel aliud tale qd̄ est illicitū fieri in effectu In q̄ casu peccat iurando q̄ illicitū est obser-uare. Et iterum peccat si obseruet. Et in h̄ ca-su dicit Isidorus. In malis promissis rescide fidem et in turpi voto muta decretum.

Lectio. CLIII.

Um ergo nobis disciplinā das: inimicos nr̄os mul-tipliciter flagellas vt bonitatē tuaz cogitemus iudicantes. et cū de nobis iudicat̄ speremus misericordiā tuā. Unde ⁊ illis q̄ in vita sua insensanter iiuste vixerūt per hec que coluerunt. dedisti summa tormēta. Etenī in er-roris via diutius errauerunt d eos estimātes hec que i animalib⁹. vel ſm aliā l̄ram. vel i ma-nib⁹ sunt sup uacua: infantiū insensatoruz mo-re viuentes. ꝓpter hoc tanq̄ȝ pueris insensatis iudicium eis in derisum dedisti. Postq̄ȝ spi-ritus sanctus nos instruxit qualiter ex malorū punitione animari debemus ad spez respectu gratie in p̄senti. Hic consequenter ond̄it q̄ ex maloꝝ flagellatōe ⁊ dānatione debēt boni a-nimari ad spē glorie in vita futura. Et circa h̄ duo fiunt: q2 primo ostendit quale iudiciū de-us exercet circa pctōres corrigibiles. Secun-do ostendit quale iudiciū exercet ꝯtra obstina-tos ⁊ incorrigibiles ⁊ specialiter istos chana-neos. Scd̄a ps ibi. vñ ⁊ illis qui in vita ⁊c. Quantū ad primū innuit̄ talis deductio, rōis Sicut obstinati flagellant̄ in p̄senti. ⁊ q2 se nō corrigunt in ꝑpetuū damnant̄: ita penitentes disciplinant̄ in p̄senti: ⁊ q2 se corrigunt p̄miantur in ꝑpetuum. Qñ vero videmus malos fla-gellari sine correctione. ⁊ nos disciplinari cuz nostra correctione: iudicare possumus diui-nam bonitatem in p̄miatōe nostra futura ⁊ spe-rare de misericordia que ab omī miseria libe-rat que est collatio vite eterne. Dic̄ ergo sic do loquens de nobis. Cum g̃ nobis disciplinaz das. disciplinā scz verboꝝ. vel v̄bium das con-tra maliciā aliquoꝝ qui dicūt tribulatōem nō esse a deo inimicos nostros. qui videlicet sunt inimici tui. multiplir̄ flagellas. Juxta illō. ps. Multa flagella pctōris: vt bonitatē tuā q̄ oī-bus te ꝯmunicas ſm naturaꝝ diuersaꝝ capa-citatē cogitemus iudicantes alios incorrigibi-les ad flagella tua. Et cū de nobis iudicat̄. id ē exercet̄ iudiciū siue iuste siue iiuste. siue ab ho-mib⁹ siue a deo. speremus misericordiā tuā. Job xiij. Et si occidat me in ip̄o sperabo. misericor-diā videlicet ab omni pena liberantez. que ab omnib⁹ immisericordib⁹ consequet̄. Juxta il-lud. Jacobi. ij. Judiciuz sine misericordia fiet illi qui nō facit misericordiaz. Scd̄o ostendit quale iudiciū exercet deus: puniendo pctōres obstinatos: ⁊ specialiter illos chananeos q̄s expulit a facie hebreoꝝ. Illi em̄ tales fuerunt idolatre q̄ coluerunt imagines animaliuz sic

superius dictũ fuit. Et ideo merito deus illos
p aĩalia vilia voluit exterminare: ꝑpter qđ sic
subiūgit. Vñ ꝛ illis qui in vita sua insensate ꝛ
iniuste vixerũt. Insensate quo ad deũ, ꝛ iniuste
tam ꝯtra deũ q̃ ꝯtra ꝓximũ. vel insensate quo
ad seipos, ꝛ iniuste ꝯtra deum ꝛ ꝓximos. Per
hec que coluerũt dedisti summa tormēta: quan
do p vespas ꝛ muscas ꝛ vilissima aĩalia eos i-
teremisti. Et ꝙ hoc fuit ꝯueniēs factũ: hoc sic
probat. Illi eñ nõ ex surreptõe nec modico tē
pore errauerunt colendo talia animalia sʒ diu
ꝛ vixerũt more infantiũ: ꝛ ideo ꝯueniēs fuit ꝙ
exterminarent iudicio singulari ꝛ derisibili, si
cut infantes vel fatui a bestijs quas ꝑius co-
luerant. Vñ dicit sic. Etenĩ isti chananei in er
roris via. i. in idolatria. diuti⁹ nõ p modicum
tp̃s errauerũt errore negligentie. qꝛ noluerũt
eum corrigere nec ad verũ deum ꝯuerti. deos
estimantes hec q̃ in aĩalib⁹ sunt supuacua. id
est inutilia ꝛ nociua: cuiusmõi sunt dracones.
ſpentes, ꝛ talpe. Vel ſm aliam lrãm. Deos e-
stimãtes que in manib⁹ sunt supuacua. i. ab o-
perib⁹ humanis q̃ p man⁹ fiunt hoim sunt su
peruacua ꝛ inutilia: sicut carpentari⁹ extremita-
tes lignoꝝ ꝛ truncos tunc dimittit qñ sibi ser
uire nõ pñt. Et de talib⁹ venit sculptor ꝛ pin-
git imagines. Esa. xliiij. Artifex lignarius su-
psit ex lignis saltus ꝛ calefactus est ꝛ succēdit
ꝛ coxit panes, de reliq̃ aũt opatus est deum ꝛ
adorauit eũ. Fecit sculptile sibi ꝛ incuruatus
est ante illud. Medium ei⁹ ꝯbussit igni. ꝛ de
medio eius carnes coxit ꝛc. Et infra. Reliquũ
aũt eius deũ fecit ꝛ sculptile sibi. Curuat an-
te illud ꝛ adorat illud ꝛ obsecrat illud dicens.
Libera me qꝛ deus meus es tu. Talia eñ co-
luerunt isti chananei: infantiũ insensatoꝝ mo
re viuētes. Pueri eñ insensati faciũt sibi pup
pas ꝛ imagines pueroꝝ ꝛ ludũt cum eis. Et iõ
merito tu deus dedisti eis iudiciũ in derisum
tanq̃ pueris insensatis. Quia satꝫ derisibiles
videbant cũ cynipbes. muscas ꝛ ranas vrsos
ꝛ leones exterminabant. Circa illã clausulam
B speremus misericordiã. Notandũ ꝙ spem
nr̃am trib⁹ tp̃ib⁹ ꝓcipue recolligere debemus
vicꝫ iminente tempestate tp̃alis tribulatõnis
accidente necessitate corpalis dissolutiõis, et
supueniente pplexitate criminalis desperatio
nis. Primo sperare debemus diuinam miseri
cordiã nobis facillime affuturã imminēte tem
pestate tp̃alis tribulatõis. In ps. Qm̃ in me
sperauit liberabo eum ꝓtegam eũ qm̃ cogno
uit nomē meum. Exemplum ad hoc habem⁹
in vita sancti Martini. Qui cum inter alpes
incidisset in latrones ꝛ vnus eoꝝ eum ferire mi
naret: alius ictum ferientis ꝯtinuit. Et cũ po

stea latrones quererēt ab eo an timeret. Dixit
se nunq̃ magis securũ fuisse. qꝛ sciebat miseri
cordē deum maxime in temptatõib⁹ affuturũ.
Summa cautela militũ antiquoꝝ fuit oĩa
q̃ videbant aduersa ꝛ terribilia, ꝛ bone spei cõ
traria ad ꝯfidentiã interptari: sicut narrat sextus
Julius stratogematon li. i. c. i. Vñ cũ Scipio
affricanus ex italia in affricã exercitũ traduxis
set ꝛ ipe de naui deberet descendere cecidit ad
terrã. Considerãs ergo milites attonitos de
casu: ipm lapsum materiaꝫ spei fecit. Audite
inq̃t milites: africam oppressi ꝛc. Consiliũ mõ
Balus cesar cũ nauem ascendere deberet de-
cidit ad terrã ꝛ militib⁹ consternatis dixit. Te
neo inquit te terra mater: quasi diceret, nõ sic
recedo quin ad te redibo. Et sic illo verbo mi-
lites sperare fecit, notando se in terrã ꝓpriaꝫ re
diturum. Iteꝝ stercorius dux quidã militum
cũ equitũ scuta equoꝛũq̃ pectora cruenta su-
bito prodigia apparuissent ꝛ milites inde con
sternarent, victoriã inq̃t pro nob ꝓtendit. Iste
eñ partes nõ ꝓprio sed hostili cruore solēt asp
gi. Eamundus thebanus cũ fax de celo nocte
fuisset delapsa ꝛ eos qui aduerterãt terruit me
tum ꝯceptũ sic fugauit. Lumina inquit numi
na ostendũt: quasi dicat. Dij nobis mittunt lu
men vt nos iuuent. Isto modo viri sancti oĩa
terribilia que eis accidunt vel maloꝝ ꝑsecutõ
ne seu mundana mutatõe, seu corpis infirmi-
tate: interptant in bonũ scientes ꝙ diligentib⁹
deum oĩa cooperant in bonũ. Et quanto ma-
ior materia timoris incutitur. tanto feruenti-
or spes eoꝝ erigit. Iuxta illud Iob. xiij. Etiã
si occiderit me sperabo in eum. Scđo spera
re debemus confidenter accedente necessitate
corpalis dissolutõis. Prouer. xiiij. Sperat iu
stus i morte sua, sicut docet Arist. li. suo de po
mo ꝛ morte. Non est phi timere mortē sʒ mag
gaudere ꝛ bone spei esse imminēte morte, et h
suis discipulis declarauit in morte p duas rõ
nes. Primo sic petiuit ab eis. Creditis inquit
p phiam vestram q̃ differentia est inter hoiem
et bestiam: ꝛ qui inquirit ṽitatem ꝛ rectitudi-
nē in phia meretur gradus altissimos. Credi
mus inquiunt. Tunc ille. Bonũ igit quod ꝑ-
uenit homini ex scientijs illis: aut ꝑuenit eis
in hoc seculo in quo sumus: aut in alio futuro
Si dicitis ꝙ in hoc seculo in quo sumus. er-
go gradus ꝯuenientes scie nõ didicistis. Nã
plures homines insipientes q̃ nõ cognouerũt
creatorē: finierunt dies suos in bono ꝛ annos
suos in desiderijs eoꝝ. ꝛ plures sapientes qui
cognouerunt creatorem suũ habēt ꝑuatõnem
boni et pacis. Ex quo autem bonum a philo-
sophis expectatum nõ euenit ante mortē sed

post mortē, quare mortē timetis: que via est et incessus anime ad illud qd̄ maxime cōcupiuit. Secundo sic idem psuasit. Quero inquit a vobis. Utrū mors sit aliqd aliud q̄ recessus aīe a corpe. Responderūt q̄ nō. Corpus eñ nihil audit nec vidit nisi p animā: sed ɔsentit delectationib⁹ ⁊ passionib⁹ q̄ sunt ɔtraria appetitui anime in eo q̄ vult ascendere ad gradus bonos ⁊ rectos. Quare igit̄ doletis si aīa recedit ab eo qd̄ est ɔtrariū sue delectatōi ⁊ pfectioni ⁊ suo desiderio. Et iō cū facies Arist. morituri clara esset ⁊ iocūda: dixit eis. Nō cogitatis i cordibus vestris q̄ ego letor eo q̄ sperem euadere de infirmitatem ea. Qm̄ bene scio me moriturū. ⁊ nisi esset hoc pomū quod in manu mea teneo. ⁊ q̄ odor illius me ɔfortat. ⁊ aliqualiter plongat vitam meā: iam expirassem. Sed aīa sensitiua in qua ɔmunicamus cū bestijs fouet odore bono. Et ego letor q̄ recedo de hoc seculo quod est ɔpositū ex ɔtrarijs. quia qdlib3 q̄tuor elementoꝝ est ɔtrium alteri. Uñ quomodo posset stare aut diu plongari corpus ex his ɔpositum. Tandē cadēte pomo de manu mortuus est: pro quo phi orauerūt. Ille qui suscipit aīas phoꝝ: suscipiat aiam tuā. Esa. xl. qui sperat in dño mutabit fortitudinē. p mortē videlicet transeundo ad vitā. Tertio maxime sperare debemus supueniente pplexitate criminalis desparationis. Eccl. ij. Scitote q̄ nullus sperauit in dño ⁊ cōfusus est. Dic Hypo. in amphor. Desipientie cum risu facte securiores sunt ceteris. ⁊ alibi. Et ideo sicut infirmis multū confert q̄ sint bone spei: ita moꝛlit̄ peccatoribus. Juxta illud metricū. Speret q̄ metuit morituros viuere vidi. Spe duce victuros spe moriente mori. Uñ Bern. in quodam sermone. Tu es dñe spes mea. Quicqd agendū. quicqd declinandū. quicquid tolerandum quicqd optandū. tu es dñe spes mea. hec mihi vna oīm pmissionu3 causa. hec tota rō mee expectatōis. Pretendat alter meritū. sustinere se iactet pondus diei et estus. Jeiunare se bis in sabbato dicat: postremo non esse sicut ceteri hoim glorieť. Mihi aūt adherere dō bonū ē. et ponere in dño spem meā. Et infra. Si mihi pmia pmittunt̄ per te obtinenda sperabo. Si surgant aduersum me prelia. si seuiat mundus si fremat malignus. Si ipa caro aduersus spiritū ɔcupiscat. in te sperabo. in ps. iiij. Qm̄ tu dñe singulariter in spe constituisti me.

Lectio. CLIIII.

Qui aūt ludibriis

a et increpatōib⁹ non correcti sunt dignū dei iudiciū experti sunt. In his eñ q̄ patiebant̄ moleste ferebāt: i n qbus patiētes indignabant̄: p hec quos putabant deos i ipis cū exterminarent̄: videntes illū quē olim negabāt se nosse: deū verū agnouerunt: ppter qd̄ ⁊ finis condēnatiōis illoꝝ veniet sup illos.

Declarato sufficienter q̄ de⁹ est benign⁹ flagellādo quo ad illos q̄ se corrigūt. Hic finalit̄ ɔcludit q̄ est iustus rigidus ⁊ seuerus ɔtra illos q̄ se ppter flagella nō ɔuertūt. Et circa hoc duo facit. Nā pmo oñdit q̄ deus ɔtra eos iustum exercet iudiciū. Secūdo declarat iudicij sui modū. Scd̄a ps ibi. In his eñ q̄ patiebātur. Quantū ad primū dicit sic. Qui aūt ludibrijs ⁊ increpatōnib⁹ nō correcti sunt: dignū dei iudiciū experti sunt. Ludibriū scdm Papiā est res aliqua q̄ digna est haberi ludo vel cōtēptui. vel magis ppie in sacra scriptura dr ludibrium pena alicui illata cū ludo et derisione. Et qr ds chananeos sic afflixit vt hebrei de eis ludere ⁊ ridere potuerūt qñ viderūt eos p vespas ⁊ muscas exterminari. ideo dicitur deus eos ludibrijs puniuisse ⁊ increpatōib⁹ per verba videl3 seruoꝝ suoꝝ eos monēdo. Et qr nec his nec illis correcti sūt. i. correctionē propter quā fit correptio nō habuerūt. Ideo dignū dei iudiciū experti sunt. Et p quē modū: subiūgit inculcādo tñ idem qd̄ prius dictū est frequent̄ qualiter p talia animalia puniebant̄ qualia i piudiciū deitatis coluerant. In punitōe vero duo fiebāt. Primo ipi afflicti murmurauerūt ⁊ ɔtra deū indignabāt. Secūdo ex falsis dijs quos in specie animaliū coluerunt ad veri dei noticiā deducebant̄. Nam qñ ipi idolatre affigebant̄ clamauerūt p liberatione sua ad deos quos colebant. Et cū eos impotētes sētirēt: reducti sunt ad cognoscendū verū deū quē olim negabāt se nosse. Qr scdm Grego. oclos q̄s culpa claudit. pena aperit. ppter qd̄ ⁊ finis condemnationis illoꝝ veniet sup illos. i. finalis condēnatio q̄ in inferno fine carebit. Negabāt se nosse deū. Circa illā clausulā notandū est q̄

b tria genera hoim negāt se nosse deū. videlicet auari ⁊ pecuniosi. supbi ⁊ psumptuosi. piuri ⁊ maliciosi. Pecuniosi sunt nimis tenaces. psūptuosi sunt nimi3 audaces. maliciosi sūt nimis fallaces. Primi negāt deū quaten⁹ est caritas scdi3 quatenus est bonitas. tertij quaten⁹ est veritas. Primo ergo se negāt deū nosse auari et tenaces. Xp̄s eñ eis apparet in forma paupis oñdēs indigētiā ⁊ petēs caritatē. ipi paupere3 ɔtemnūt nec poterūt se excusare dicētes. Dñe apparuisti nobis in aliena effigie. nō potuim⁹ noticiā tui habere. Premoniti eñ sunt q̄ xp̄s in pñti tali roba vestit̄. Isti sunt de qbus dicit xp̄us. Non potestis deo seruire ⁊ māmone. et

nemo pōt duob9 dn̄is servire. Aut em̄ vnum odio habebit ⁊ alterū ꝯtēnit. Mat. vj. De ista negatione pulchre se excusauit sctūs Job. xxxj Si negaui qđ volebant paupꝫib9, ⁊ oculos vi due expectare feci. Isti negāt xp̄m mō, ⁊ xp̄us eos negabit in die iudicij quādo dicet eis illđ Math. xxv. Amē amē dico vobis: nescio vos Et Mat. x. Qui negauerit me corā hominib9 negabo ⁊ ego eum corā p̄re meo. Scđo negāt se nosse deū p̄sumptuosi ⁊ nimis audaces. Tales sunt q̄ ꝓprie fortitudini vel virib9 innitētes nō recomēdant se deo: nec diuinū implorāt auxilium sic xp̄s eos docuit. Mat. vj. dicens Et ne nos inducas in temptatōem. Tales sunt q̄ se immergunt periculis temptationū ⁊ male societati se admiscēt: suspecta ꝯsortia nō refugiūt ⁊ ideo cito cadūt. Hoꝝ figura ⁊ signū gessit petrus: q̄ ꝓprie infirmitatis ignarus dixit christo Etiā si oportuerit me mori tecū nō te negabo. Mat. xxvi. Ip̄e tn̄ eadē nocte se ingerens societati curialiū ⁊ mulierū: xp̄m ter negauit sicut ibidē describit. Tales sunt multi se iactantes de castitate ⁊ ꝯtinētia ⁊ alios q̄ cadūt contēnētes, sed ip̄i nec ex modica temptatōe vexati facillime caperent̄ ⁊ frequent̄ capiunt̄. Et iō sancti viri deo se recomendant ꝯtinue: scientes q̄ diuina bonitas est ⁊ nō sua: si ꝯtra tēptatiōes resistant. Et iō signāter dicit Job. Si vidi solē cū fulgeret ⁊ lunā incedentē clare ⁊ letatū est in abscondito cor meū ⁊ osculat9 sum manum meā ore meo q̄ est iniquitas maxima. ⁊ negatio ꝯtra deū altissimū Job. xxxi. Ubi dicit glo. Greg9. Osculari manū est bonū vel nature vel gratie a deo ꝯcessum meritis humanis tribuere. Vn̄ q̄ bona opa faciūt ⁊ illa deo nō attribuunt: sed ꝟtuti naturali vel prudentie ꝓprie: ibi deū q̄ est bonitas a quo om̄e bonū deriuat̄ negant. Tertio negāt se nosse deū pluri maliciosi ⁊ fallaces: cuiusmodi sunt falsi testes ⁊ falsi aduocati ⁊ falsi iudices q̄ scienter ꝟitatē negant. Christus em̄ est ꝟitas. Johā. xiiij. Falsi em̄ testes a iudicib9 inuestigant̄ q̄ sup materiam de q̄ fit inquisitio ꝟitatē dicant: fidē p̄stent sed ip̄i voluntarie a ꝟitate recedūt, ⁊ tales nō solū xp̄m negant: imo vendunt. Vn̄ glosa sup illud Mat. xxvi. Exinde q̄rebat oportunitatē vt eum traderet. Multi em̄ hodie sunt qui facinū execrant̄ ⁊ idē faciūt. Nā cum pro munere falsum testimoniū dicūt, deū q̄ veritas est vendunt. Hoꝝ figurā gesserūt iudei q̄bus Petr9 dixit Act. iij. Deus glorificauit filiū suum Jesum quē vos q̄dem tradidistis ⁊ negastis ante faciē Pilati, iudicante illo dimitti. Tales sunt etiā falsi iudices, q̄ scienter ꝟitatē subuertunt: ⁊ iudicāt pro munerib9 illud qđ sciūt esse falsū vel p̄ timore ⁊ minis a ꝟitate recedunt. Sicut fecit Pilat9 q̄ audito isto verbo a iudeis. Si hunc dimittis nō es amicus cesaris, timuit et a dictamine ꝓprie ꝯscie recessit. Et tn̄ est notandū q̄ nō excusant̄ falsi iudices nisi totis viribus liberare studeant innocētes. Legimus em̄ Mat. xxvi. q̄ Pilatus multipliciter egit ad liberatōem xp̄i. Primo ꝯparando latronē iusto dicendo. Quē vultis dimittam vobis Barraban an Jesum q̄ dr̄ xp̄s, q. d. Necesse habetis vnū dimittere ex quo debetis vl' eū dimittere, vel latronē. Scđo cū quereret a iudeis. Quid em̄ mali fecit et q̄d faciā de iesu q̄ dr̄ xp̄s. Tertio qn̄ lauit manus suas corā ꝑplo ⁊ dixit. Innocens ego sum a sanguine iusti hui9 vos videritis. Quarto qn̄ flagellari eum mandauit. Qđ iō s̄m Rabanū fecisse credit̄ vt iudei penis ⁊ obprobrijs eius satiati desisterent ab instantia mortis xp̄i. Sed his om̄ib9 nō obstantib9 nō excusat̄ Pilatus: q2 sciebat eū innocentem ⁊ q̄ p̄ inuidiā tradidissent eum iudei. Hoc tn̄ nō obstāte illud ꝟbum ꝯclusit Pilatū. Si hunc dimittis nō es amicus cesaris. Vn̄ audito h̄ ꝟbo adiudicauit fieri petitōez iudeoꝝ de xp̄o. Mat. xxvij. et Johā. xix. Et sicut falsi iudices cū p̄tendunt se velle defendere veritatē diligēt̄ inquirunt de veritate: sed si possunt eā faciliter videre nō ꝑsequunt̄. Ita Pilatus diligent̄ inquisiuit a xp̄o quid est veritas: sed noluit xp̄i responsum audire. sed post q̄stionē exiuit continue ad iudeos. Johā. xviij. De his omnib9 ꝟificat̄ illud. Hiere. v. Negauerūt dn̄m ⁊ dixert. Nō est ip̄e neq3 veniet sup nos malū. Falsi em̄ aduocati dicūt se nosse deū verbis: sed factis eū negant, ⁊ nō solū negāt imo reprobāt ꝟitatem ⁊ colorāt falsitatē. De quib9 ꝟificat̄ illđ ad Titum. i. Inquinate sunt vie coꝝ ⁊ mens ⁊ ꝯscia Confitent̄ aūt se nosse deū: factis aūt negant. De istis loq̄ns Sidoni9 in q̄dam ep̄la sic eos describit. Hi sunt in ꝯuiuijs scurre: in exactionib9 arpye: in collocutōib9 bestie: in q̄stionib9 statue: ad intelligendū saxei: ad iudicandū lignei: ad ignoscendū ferrei: ad iniurias pardi: ad facecias vrsi: ad fallendū vulpes: ad supbiendū thauri: ⁊ ad ꝯsummandū minotauri, hec ille. Istis nihil sufficit: nihil placet nisi pecunia, sicut dicit Alanus in li. suo de conquestu nature. Si q̄s inquit armat̄ pecunia: tanq̄ loricis argēteis torrentis impetū fulguris tullianus incursus hectoree milicie. robur ꝟtut. herculee. versipellis vlyxis vilipendit astuciam. Et in tantū habendi fames incanduit vt dialectice mutescat subtilitas: rhetorice lāguescat ciuilitas, vbi nummoꝝ ꝑorat ꝑplalitas. Si ei in aure iudicis vl' aduocati susurret pecūia: orpheus

lyra carmē amphitryonis: musa Virgilij: voce
pecunie suffacant. Quid plura. Ubi num⁹ lo
quis: tulliani eloquij lingua mutescit: vbi nu-
mus militat hectoree milicie fulgura ꝯpescun
tur: vbi pugnat pecunia virtus expugnat̄ her
culea: num⁹ vincit: num⁹ regnat: num⁹ impe-
rat vniuersis. Hec Alanus. Isti aduacatꝫ sic
dicit Ambro. in q̄dam ſmone. iuste dicet̄. red
de q̄ accepisti q̄ contra veritatem dixisti. ini-
quitati assmisti: iudicē fefellisti: iustam causam
oppressisti de falsitate vixisti.

Capitulū. XIIII. Lectio. CLIIII.

Uani aūt sunt oēs

hoīes in quibꝫ non subest sciencia
dei: ⁊ de his que vident̄ bona nō potuerūt in
telligere eū q̄ est: neqꝫ opibꝫ attēdentes agno-
uerūt q̄s esset artifex. sꝫ aut ignē. aut spm̄. aut
citatū aerem. aut gyrū stellaꝝ. aut nimiā aquā
aut solē. aut lunā rectores orbꝭ terraꝝ deos pu
tauerūt. Postq̄ꝫ Salomō ꝓsecut⁹ est iustā
chananeoꝝ exterminatōēꝫ ꝑ deū. ꝓ eo q̄ deuꝫ
colere noluerīt. sꝫ sic stulti ⁊ insani idol̄ fuire ꝑ
elegerīt. Cōseq̄nt̄ insistit auctor hui⁹ libri circa
crimē idolatrie reprobandū. Et circa hīsic ꝓce
dit. P̄mo agit de magnitudie culpe seruientiū
idolis. Scd̄o de rectitudine pene quā ds in-
fixit idolatris ⁊ sp̄aliter egyptijs. Scd̄a ps.
ibi. ca. xvi. Propter hec et his silia digni passi
sunt tormēta. Circa p̄mū duo fiūt. P̄mo ꝓse
quit̄ de idolatraꝝ supstitiosa adoratōē. Scd̄o
de idoloꝝ p̄maria adinuentōē. Scd̄a ps ibi.
infra ca. xiiij. Acerbo em̄ luctu doloris. Circa
p̄mū duo facit. P̄rimo rep̄rehendit idolatras
colētes naturales creaturas. Scd̄o rep̄hēdit
alias q̄ colebant artificiales imagines ⁊ scul-
pturas. Infra. Infelices. Q̄r ꝟo in idolatria
duo sunt. vizꝫ auersio a vero deo q̄ ab oībus
est colend⁹: ⁊ ꝯuersio ad creaturā. Jō p̄mo a-
git de gentiliū auersione a deo. Scd̄o de coꝝ
cōuersione ad creaturas. Scd̄a ps ibi. Sed
A aut ignē. Circa p̄mū rep̄hendit sp̄ūssanctus
stoliditatē ⁊ fatuitatē curiosoꝝ gentiliū q̄ circa
naturales inuestigatōēs cū summis laboribꝫ
studuerūt. ⁊ tn̄ dei noticia caruerīt. Et sic dicit
Uani aūt sunt oēs hoīes in q̄bꝫ nō subest scia
Uanū aūt est sicut ph̄s. ij. ph̄isi. q̄d est ordina
tū ad aliq̄d sicut ad finē ⁊ nō ꝑt attingere finē
suū. Sic si aliq̄s deambulet ꝓpter sanitatēꝫ et
eāꝑ deambulatōēm nō ꝯsequat̄. Dicim⁹ enīꝫ
inuanū ambulasse. hoīes aūt ordinant̄ ad deū
cognoscendū ⁊ colendū. Uñ Ansel. ij. Cur de
us hō. Rōnalem creaturā a deo factaꝫ esse iu-
stā vt illa fruēdo btā essꝫ dubitari nō debꝫ. Jō
natura rōnalis ē vt discernat int̄ iustū ⁊ iniu-
stū. int̄ bonū ⁊ malū. ⁊ int̄ mal⁹ bonū ⁊ minus
bonū. Aliaq̄n frustra facta esset rōnalis. Igit̄
oīs hō frustra est ⁊ van⁹ si sciam de deo nō ha
beat. Et iō dicit. Uani autē sunt oēs hoīes in
quibꝫ nō subest scia dei. i. scia de deo. Hec scia
est fides ꝑ ꝓphetas reuelata antiq̄s p̄tribus et
postea nobis ꝑ filiū p̄dicata ſm Glo. Hec sci
entia est timor ⁊ reuerētia dei. Baruch. iij. dr̄.
de prudētibꝫ hui⁹ mundi. Perierīt eo q̄ nō ha
buerūt sciam. Et signant̄ dr̄. In q̄bus nō sub
est scia dei. i. fides. Est em̄ fides fundamentuꝫ
tot⁹ edificij sp̄ūalis in xp̄iano. Heb. ij. Fides
est sperandaꝝ reꝝ substātia argumentū nō ap
parentiū. Et ideo infideles nihil boni supedifi
cant. dumō in sua infidelitate ꝑseuerāt. Hoc ē
ḡ p̄mū de q̄ rep̄hendunt̄ gētiles idolatreq̄ fi
dem de deo nō habuerūt pro fundamento sue
inq̄sitionis. Q̄d aūt noticiā vel sciam de deo
nō habuerūt patet ex duobꝫ. P̄rimo q̄r nō in-
tellexerūt eū bonū remuneratorē vel guberna
torē mundi. Scd̄o ex eo q̄ nō intellexerūt euꝫ
esse mundi creatorē. Quantū ḡ ad p̄mū dicit
sic. Et de his q̄ vident̄ bona nō poterāt intelli
gere eū qui est. i. deū q̄ est summe bon⁹. Et so-
lus hic est. q̄r a se est: ⁊ sine eo nihil est ⁊ nihil es
se potest. Sicut aūt deus ꝓprijssime dicit̄ q̄ est
ita diabolus ꝓpter suā maliciam dr̄ qui nō est.
Job. xviij. Habitēt in tabernaculo illius socij
ei⁹ qui nō est. Cū em̄ viderēt creaturas esse bo
nas: potuerunt arguisse ad vnū ꝑ se bonū de-
ueniēdū. sic arguit Auicē. i. sue metha. ad vnū
simpliciter necesse esse: ex alijs nō necesse esse.
et sic deuenissent ad illuꝫ q̄ vere est: qui dixit.
Exo. iij. Ego sum q̄ sum: ait. Sic dices filijs is
rael. Qui est misit me ad vos. Uñ sicut dicūt
sancti: istud nomē ꝓprijssime ꝯuenit deo: vide
licet. Qui est. Ipe em̄ solus vniformiter semꝑ
idem est. oīs em̄ creatura alicui mutatōi sub-
iicit̄. Angeli siq̄dem ſm aliquas affectōēs mu
tant̄ corpa celestia ſm loca. Corpa inferiora in-
fra spherā actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ exñtia alterant̄
augmētant̄: diminuunt̄ ⁊ mouent̄ ſm loca. Et
tā signant̄ dicit Ansel. ꝓslogion. ca. xxij. Tu
solus dñe es q̄d es ⁊ tu es qui es. Nā q̄d aliud
est in toto. aliud in ptibus. ⁊ aliq̄d est in tpe. et
in quo aliq̄d est mutabile. nō omino est quod
est. Et q̄d incepit a nō esse ⁊ potest cogitari nō
esse ⁊ nisi ꝑ illud obsistat: redit in nō esse: et q̄d
habet fuisse q̄d iam nō est ⁊ futurū esse q̄d non
dū est: illud nō dū dr̄ esse ꝓprie ⁊ absolute. Tu
vero es illō q̄d es. q̄r q̄cquid aliq̄n aut aliquo
mō es. hoc totus ⁊ ip̄e es. ⁊ tu es q̄d semꝑ ⁊ ꝓ-
prie ⁊ simpliciter es. q̄r nec habes fuisse nec fu
turū esse. sed tm̄ p̄sens eē. Hec Ansel. Se-
cūdo rep̄hendit fatuitatē gentiliū phoꝝ de eo

ꝙ nõ cognouerũt deũ esse mũdi creatorẽ et q̃tum ad hoc dicit sic. Neqꝫ opꝫibus attẽdentes agnouerũt q̄s esset artifex. Cũ eni affectus ducãt in noticiã sue cause. ⁊ ipi totaliter occupati fuerũt ad inuestigandũ causas reꝝ. in h̄ culpandi sunt quãtũ. ad primã causam ꝙ deueni re nõ potuerũt ad cognoscendũ deũ bonoꝝ remuneratorẽ vel mũdi creatorẽ.

B Sed posset queri qualiter est ꝙ phi ad demonstrãdũ deũ esse bonoꝝ remuneratorẽ vel mõi creatorẽ arguunt de insufficiẽtia: cum nec ꝓplani qui soli vnius ẜi dei noticiã hñt ad hoc sufficiant. Ad h̄ dicendũ vt estimo. ꝙ deũ esse nõ est ꝑ aliquã rõem demõstratũ hucusqꝫ. nec deuz esse creatorẽ mõi sꝫ q̃cunqꝫ se innocent hñt ad deũ ⁊ rõem naturalẽ exercẽt studẽdo. nec diue gratie obicem prebẽt: ds eis sufficienter sui ꝯmunicat noticiã sic ꝙ eis sufficiat ad salutẽ. Exẽpla ad h̄ habent. Primo de cornelio. cui miss⁹ est Petrus. Et de Paulo cui missus est Ananias: q̄ se sic disposuerũt ꝑ reuelatõem vel inspiratõem ꝙ noticiã de vno deo meruerũt habere. Et iõ dicendũ est ꝙ si nõ obstat culpa hoĩs. ad hunc rõnis vsum vtiqꝫ ꝑueniet ꝙ dei noticiã habeat. i. de deo saltẽ quãta est necessaria ad salutẽ. qð phi nõ fecerũt. ⁊ ideo arguẽdi

Tertio reꝑhendit errores gentiliũ de crimine idolatrie quantũ ad ꝯuersionẽ ad creaturã. Et noĩat septẽ genera creaturaꝝ. q̄ apud idolatraꝝ supstitões habebãt in honore cũ dicit. Sꝫ supple deos putauerũt. aut ignẽ. aut spiritũ ⁊c.

C Ignẽ coluerũt chaldei. ⁊ apud gentiles dicebat vulcan⁹ q̃si volitanus ẜm Hierony. ⁊ Remigiũ. i. volantẽ candorẽ faciens. Iste fingebat q̃si faber claudus. ⁊ dicebat fulminare vel fabricare fulmina ioui: qꝛ ioui supiorẽ partem aeris addixerũt. ⁊ vulcano deputauerunt mediã regionẽ a q̄ loco fulgura ⁊ coruscatões descendũt. Chaldei aũt sicut in q̄budã historiis scolasticis inuenit ignẽ adorabãt ⁊ ad hoc alios cogebãt ꝑ modũ istũ. Obtulerunt q̄buscũqꝫ negantib⁹ ignẽ esse deũ: ⁊ aliũ deũ colentibus pugnã: ita ꝙ si deus coꝝ ab aliq̄ vinceret eius culturã dimitteret. Si ꝟo ignis qui fuit deus coꝝ alioꝝ ꝯsumeret idola: ipi ad ignẽ colendũ ꝓ deo semꝑ se obligarẽt. Isto audito canopei in egypto q̄ idolũ Beli coluerunt deposuerũt: de capite idoli sui coronã aureã ⁊ suꝑ caput suũ quoddã vas testeũ aq̄ plenuz posuerũt ⁊ illud m̄ltis foramibus ꝑforauerũt ⁊ cera obturauerũt. Venerũt ḡ chaldei ad istõ idolũ examinãduz ⁊ apposuerũt ignẽ ⁊ statĩ in foramib⁹ cera liq̄facta descẽdit aq̄ ⁊ ignẽ extinxit. Et sic ꝟualuerũt idola canopei eiusdẽ ciuitatis egypti. ⁊ illi de ciuitate ꝑmissi sunt deinceps idolis suis vti. Alij ꝯsuluerũt spm̃. i. etherẽ quẽ dixerũt iouẽ. i. supiorem ꝑtem aeris vel ip̃m ignẽ ẜm alios. qꝛ aerẽ diuiserũt in duas ꝑtes vel poti⁹ in tres. Supiorẽ vocauerũt iouẽ. Inferiorẽ iunonẽ. Et illã inferiorẽ ꝑtem vocat hic citatũ aerez ꝓpter facilitatẽ motus ⁊ diuisionis.

Quarto alij venerabant gyrũ stellaꝝ. i. firmamentuz in q̄ sunt stelle fixe. i. varijs imaginib⁹ noĩate ẜm grecoꝝ fabulas. Alij coluerũt aq̃m. Unde neptunũ fingebãt dñm vel deũ maris. ⁊ thetydez deã frugũ. Inter istas falsas fabulas equocatio magna est de ioue. qꝛ interdũ significat planetã immediate sub saturno. Interdũ supiorẽ ꝑtem aeris. Fingunt poete ꝙ saturnus tres filios habuit. Iouẽ nepnunũ ⁊ Plutonẽ. Jupiter regnat in celo. Neptunus in mari. Pluto in inferno. Unñ tales habent ꝟsus. Jupiter astra. fretũ neptunus. tartara pluto. Regna paterna tenẽt. tres tria quisqꝫ suuz. Unñ ip̃m elementũ aq̄ꝝ vocauerũt neptunũ. Et iõ dꝛ in littera hic ꝙ aliqui coluerũt nimiã aq̃m. H⁹ imago portauit in manu tridentem ad designãdũ ꝙ aq̄ triplici fungunt virtute. Sunt eñi lique de fecunde ⁊ potabiles. Hic etiã neptun⁹ amphitritẽ accepit in coniugẽ Et dꝛ amphitrites ab amphi qð est circũ ⁊ tritũ q̃si cõtritũ. eo ꝙ aqua tribus elemẽtis q̃si ꝯclusa sit ⁊ circũtrita: in celo vt in aquis supiorib⁹ in aere in nubib⁹: in terra in fontib⁹ ⁊ puteis. Vel vxor neptuni dꝛ amphitrites ẜm Macrobiũ qꝛ mare terrã ambit ⁊ circũtegit. Alij coluerũt solẽ quẽ multis noĩb⁹ nuncupauerũt. Solẽ eñi dicũt ꝓmuz filium iouis. quẽ vocat phebũ quasi nouũ. eo ꝙ in ortu suo quotidie nouus appareat Et ideo pingebat imberbis. Hic etiã apollo dꝛ. i. perdens siue exterminans. eo ꝙ calore suo oĩm virentiũ humorẽ ꝑdit et exterminat. Idẽ vocat pythius a pythone ꝟpente quẽ statĩ nat⁹ occidit sagittis. Sol dicit vel qꝛ sol⁹ precellit magnitudine inter stellas: vel qꝛ solus lucz de die alijs per eius ꝓsentiã obscuratis. Dicit etiã lice⁹ a lico. i. lupo. eo ꝙ sicut lupus pecora dilacerat: ita sol suo feruore oẽm humorẽ exiccat. Alij colebãt lunã quã vocabãt dianã. Hec m̄lta noĩa ẜm diuersos effectus habebat Dicebat luna diana in siluis: luna in celis. de istis ⁊ de eorum cultu habetur. iiij. Reg. xxi. Adolebat incensum Baal soli ⁊ lune ⁊ duodecim signis ⁊ oĩ militie celi. Hec igit putaueuerũt deos videlicet rectores orbis terrarum. Sꝫ preter ista multas alias supstitões adinuenerũt poete sicut narrat Plato in libro qui dꝛ physis. Antiqui nanqꝫ siluicole et pastores. rões et positões datas ab homib⁹ ad vsum viuendi a diuina gratia colebãt pro dijs sicut

agriculturā vindemiatōem ꝛ seminationem ꝛ hmōi, postea poete causa lucri ꝛ fauoris easdē artes siue sciās membratim effigiauerunt ꝛ ꝓprijs nominibꝫ distinxerūt vocātes sciam colēdi agros cererem, scientiā colendi vineas bacchū, actus etiã humane libidinis venerē vocauerūt. Et sic supstitiones multiplicate sūt nimis. Et vocant supstitiones ſm̄ Seruiū a vetulis, vltra ↄsuetudinē hūanē vite supstitibus Tales eni vetustissime vetule iã decrepite et delire, taliū numiū ꝛ fictōnū iuētrices fuerunt

Lectio. LLV.

Quorū et si specie

q delectati deos putauerūt, sciāt q̃nto his dñator eoꝝ speciosior ē, species eni generator hec oīa constituit. Aut si virtutē ꝛ opa eoꝝ mirati sunt intelligāt ab ipsis q̃m qui hec fecit fortior est illis. A magnitudine ei speciei ꝛ creature ↄgnoscibiliter poterit creator hoꝝ videri. Postq̃ spiritussanctus redarguit peruersos gentiles ꝺ ignorantia quā habuerūt de deo omniū ↄditore. Hic ostendit ↄsequenter ꝙ illa ignorātia non fuit a natura humana sed ab eoꝝ malicioso errore. Et circa h̄ duo fiūt Nā pmo ostendit ꝑ quā viam venisse poterāt ad dei cognitōem. Scđo ꝙ nullam habent sue ignorantie excusatiōem. Scđa ibi. Sz tñ adhuc in his. Circa primuz duo facit Primo tangit duplex mediū diuisim per quoꝝ vtrūq̃ ad dei noticiā poterāt puenisse. Scđo ostendit quō per illa media debebant arguisse, ibi, A magnitudine eni. Duo ergo sūt in creaturis, videlicet forma delectabilis in essendo, ꝛ virtus admirabil' in agēdo, ꝛ ista duo maxime apparent in corporibꝫ celestibꝫ: scꝫ sole ꝛ luna ꝛ stellis, de quibꝫ immediate dictū ē añ Et de istis loquens dicit, Quoꝝ si spē delectati deos putauerūt: sciant q̃nto his dñator eorū speciosior est. Quoꝝ pdictoꝝ scꝫ solis ꝛ lune ꝛ stellaꝝ specie delectari, in ps. Delectasti me dñe in factura tua, vñ glo. Delectari in specie creature, ꝓpter deū licitū est. Sz delectari i creatura ꝓpter seipsam nō referendo ad deum peruersum est. Ergo si hoꝝ specie delectati sūt: sciant. i. scire dñt quanto dñator eoꝝ deus videlicet speciosior est scꝫ his rebꝫ. Cuius ratonē subdit dicens. Speciei eni generator. i. creator reꝝ speciosaꝝ, hec omnia constituit. Quia ergo deus pulchrytudinē creaturaꝝ creauit ꝛ nō creauit nisi p liberū arbitriuz: sicut artifex facit opus suū, scire poterāt ꝙ ipse longe sit speciosior q̃ opus suū Boe. iij. de ↄso, me. ix. Pulchrū pulcherrim⁹ ipse, mundū mente gerēs, similiq̃ imagine formās. Aliud medium est in istis creaturis ducens intellectū hoīs in deuz totius creature causaz: videlicet mirabilis vt⁹ ꝛ potentia corpm celestiū, lucendo, mouendo. diuersos ꝛ quasi infinitos effectus in istis inferioribus pducendo. Igit si virtutem ꝛ opera eoꝝ mirati sūt: qꝛ ꝓpter mirari ceperunt hōines philosophari, j. Metha. et videt phīa hr̄e mirabiles delectatōes in sinceritate ꝛ puritate, x. Ethi. Intelligāt, hoc est intelligere debent ab ipsis, i. ꝑ ipas creaturas, q̃m qui hec fecit fortior est illis, fortior, i. virtuosior ꝛ potentior est illis in agendo. Vñ ipo volente sol lumē suum retraxit. Mat. xxvij. Ipo volente sol stetit. Josue. x. Ipo volente sol retro redijt. iiij. Reg. xx. Consequenter ondit quō per duo media intellectus humanus ascendit in deū, q. d. Hec ē tota ratio q̃re gentiles ab ignorantia sua de deo sunt inexcusabiles: qꝛ a magnitudine speciei ꝛ creature poterit creator eoꝝ cognoscibiliter videri. A magnitudine speciei, i. pulchritudinis ꝛ creature, i. mirabilis facture debebāt arguisse creatorē esse maiorem tam specie q̃ virtute. Sicut etiā Arist. ꝑ viā motus nisus est probare vnū primū mouens esse impartibile ꝛ infinitum nullā hñs magnitudinē corpalē. viij. phisico. Roma. j. Inuisibilia eni ipius, i. dei a creatura mundi, i. ab hoie ꝑ ea q̄ facta sunt intellecta ↄspiciunt, sempiterna quoq̃ eius virtus ꝛ diuinitas: ita vt sint inexcusabiles. Juxta illā clausulā. Quoꝝ specie delectati deos putauerūt. Notandū est ꝙ delectant aliqui viciosi specie ꝓpria. ꝛ aliqui specie aliena. Primi sūt q̄ supbiunt de pulchritudinis vanitate. Secundi sunt q̄ insaniūt libidinis voluptate. Primi ergo delectant i specie ꝓpria. supbientes ꝺ pulchrytudinis vanitate nō ↄsiderātes q̃ vana sit ꝛ supficialis ꝯ breuis ꝛ tpalis. Vñ Boeti. iij. de ↄso, prosa, viij. Forme vo nitor vt vent⁹ rapidus ē ꝛ velox vt vnaliū florꝫ mutabilitate fugacior. Nō si vt Ari. ait, linceis oclis vteret hoīes vt eoꝝ visus obstātia q̄q̃ penetraret: nōne itro spect visceribꝫ illō alcibiadis supficie pulcherrimū corp⁹ turpissimū videret, ergo te pulchrū videri ñ tua natā f oclōꝝ spectātium reddit ifirmitas. Sz estimate q̃ vult nimio corpis bona: dū sciat h̄ qd̄cūq̃ mirami triduane febris igniclō posse dissolui. hec boe. Refert Ouid. meta. iij. ꝙ Narcisc⁹ puer q̄dā tāte fuit spēi vt stati nat⁹ ab oibꝫ possit amari. Parētes ḡ p nimia admiratōe pulchrytudīs ↄsuluerūt quēda vatē, si iste puer tps attingeret senectutis ꝛ si esset futur⁹ etatꝫ lōgeue. Ille rñdit, diu inq̄t viuet si semetipm nō nouerit. Puer adult⁹ ꝛ fact⁹ iā iuuenis tātaz ↄcepit de suo decore supbiā ꝙ oim ↄtēpsit amorē tā iuuenū q̃ puel

A

B

larum. Tandē fatigat⁹ quidam dic aduena tōez diuertit ad fontē quendā purissimū causa sitis sedande. Et dū biberet imaginem sue faciei vidit in aq̄. Miratus speciē visse imaginis cōsiderat frontē crines os genas ⁊ oclos ⁊ amore isti⁹ imaginis capit. Alloquit imaginē: extēdit brachia vt eā apprehendat ⁊ nihil inuenit nisi aq̄m. Offert ⁊ oscula ⁊ imago videt reddere sibi velle, ridet puer ⁊ illa corridet, lachrymatur ⁊ illa reploꝛat. Sic ergo exardescēs in amore suꝑpius languēs defecit: ⁊ in florē sui nois est ꝯuersus. Iste puer ꝓpter speciē nimiā elat⁹ in suꝑbiam designat vane gloriantes de fragili decore corporis: qui tantū delectant de sue pulchrytudinis venustate ꝙ totaliter euanescunt vbi homines esse deberent inutiles flores siūt. Vñ Esa. xl. Omnis caro fenum ⁊ omnis gloria eius quasi flos agri. Iste diu viuerent vita gratie si semetipsos nō noscerent. In cuius figurā Herodes occidit Johannē. Mat. xiiij. Herodes interpretat gl'ians in pellib⁹ ⁊ designat ꝑsonā de pulchrytudine corporis gloriātem que nō est nisi in suꝑficie ⁊ pelle ſm arist. Johannes gra vl' in quo est gratia interpretat. Herodes ergo Johānem occidit dum suꝑbiens de specie grāz interimit que latebat in mēte. Unde auctor libri de varietate carminum. Tria inquit sunt seminū genera que in cultu iuuentutis agro absq; comitantibus zizanijs tarissime ꝯualescunt scz elegantia pulchrytudinis, vigor fortitudinis. ⁊ suauitas voc̄. pulchrytudo em̄ iuuenē aliene predam libidinis aut predonem efficit castitatis. fortitudo ingerit audaciam. Audacia vero ad iniurias committendas impellit. At vero hi qui vocis amenitate ꝑeminent lasciua modestis, ludicra proficuis: ⁊ iocosa serijs anponunt. Hec ille. Secūdo delectant alij viciose in specie aliena: sic ille senex cui dixit Daniel. Semen chanaan ⁊ nō Iuda, species decepit te ⁊ concupiscentia subuertit coꝛ tuum. Dañ. xiij. Porro Susanna erat delicata nimis et pulchra specie. Sic Holofernes occidit dum incaute Judith speciem ꝯtemplat. Judith. xvj. Judith filia merari in specie faciei sue dissoluit eum. Vñ Judith. x. scribit ꝙ cū ipa orasset ante faciem eius statim captus est oculis suis Holofernes. sic Dauid captus est in specie Betsabe. ij. Regū xi. Et iō signanter dr̄ Eccl. ix. Ne circūspicias speciem alienā. Propter spēm em̄ mulieris perierunt multi. ⁊ ex hoc ꝯcupiscentia quasi ignis exardescit. Notādū est ꝙ nihil est ita potēs subuertere coꝛ humanū sicut ꝯcupiscēcia et amoꝛ speciei. In cuius figurā ⁊ signū fingūt poete ꝙ Alexander filius Priami; Paris vocabatur a ꝑitate iudicij. Vñ ad eū misse fuerūt Juno Pallas ⁊ Uenus vt inter eas discerneret cui pomū aureū deberet. qđ mittente dea discordie casu cecidit inter eas. In quo pomo sic erat scriptū, pulchrioꝛ me habebit. Certabant ergo iste tres dee q̄ foret pomū p̄ ceteris habitura. Juno ꝓmisit diuitias ⁊ regnū. Pallas laudē milicie. Uenus pulchrioꝛē ō grecia mulierē. Iste ḡ Paris nō obstante sui iudicij subtilitate a ꝯcupiscentia est subuersus. Vñ ⁊ pomū adiudicauit Ueneri donari. Scđo notandū ꝙ inter delectatōes tꝑales ⁊ eternas multiplex est differentia. Primo em̄ delectationes corꝑales ſm Arist. vij. Ethi. sunt quasi medie ⁊ hñt tristicias sibi oppositas, imo nihil valent nisi tristicia sibi p̄cedēte ꝯtraria: sicut delectatio que est in q̄escendo nō placet nisi fesso ⁊ fatigato, ⁊ delectatio q̄ est in bibēdo nō acceptat nisi ꝑ sitim. ⁊ delectatio q̄ est in comedendo intendit ⁊ augmētat ꝓpter famā p̄cedentē ⁊ sic de alijs. Et sic ꝯcludit ibi Arist. ꝙ nihil idem est nobis delectabile semꝑ. Cui⁹ rō est: qꝛ hō continue mutat ab vna dispositione in aliā: ⁊ illō qđ placet homini ⁊ est sibi delectabile in vna dispositōe. ⁊ eidem abhōinabile in alia dispositione, ⁊ iō eo ipo ꝙ natura nr̄a nō est simplex: sed ꝯposita ex m̄ltis, ⁊ transumit de vna dispositōe in ꝯtrariā, necesse est ꝙ illud quod est delectabile homini ſm vnā dispositōem sit eidē tristabile ſm aliā: sicut esurienti sumptio cibi ē delectabilis ⁊ iam satiato sit eidem abhominabilis. Sic per oppositū dicit Arist. ꝙ qꝛ deus est natura simplex ⁊ inuariabilis semꝑ gaudꝫ vna ⁊ simplici delectatione quā habet in contemplatione suꝑpius. Cū ergo ad statū diuinū deuenien⁹ ꝑ gloriosas dotes corꝑis et aīe erit delectatio nr̄a semꝑ vna ⁊ vniformis ⁊ ꝑpetua. Iuxta illud ps. Adimplebis me leticia cū vultu tuo; delectōes i dextera tua vsq; i finē

Lectio. CLVI.

Ed tamen in his

adhuc minoꝛ est querela: ⁊ hi em̄ forsitasse errāt deū q̄rētes ⁊ volētes inuenire. Etem̄ cū in opib us illius conuersent ⁊ inquirunt ⁊ persuasum habent: quoniam bona sunt que videntur: iterū tamen nec his debet ignosci. Si em̄ tantum potuerunt scire vt possent estimare seculum quomodo huius domīnum facilius non inuenerunt. Postq̄ꝫ spiritus sanctus declarauit viam ⁊ modum ꝑ quē gentiles philosophi poterant deuenisse ad veram dei cognitionem. Hic ostendit ꝙ de eorū negligentia in hac parte nullam habuerūt excusatiōez. Et circa hoc tria facit. quia p̄io ponit eiusdē excusatōis allegatiōem. Scđo iīu⁹

allegatiōis ꝓbatione. Tertio cōclusit rōnis cō futatione. Scd'a pars ibi. Eteni cum in opibus. Tertia ibi. Iterum tñ nec his. Allegatio ad excusandum gentiles phōs posset esse tal' videri eteni posset q eis minor esset q̄rela q̄z pdicta pten dū pro tāto: quia ipi fecerūt qd' i eis fuit. Quesierūt deum studijs z ingenijs. disputationibz z doctrinis volebant eū inuenisse. Unū si non inuenerūt nō videtur culpa eorum. Confirmatio istius allegatōnis est q ipi continue in operibz dei scz creaturis discutiēdis ꝯuersabant studentes circa naturam rerum creatarum. Et ad deum cognoscēdū multipliciter inq̄sierūt inuenīedo disputādo z docendo. z ꝯcluserūt euidenter q oīa sensibilia que vident bona sunt z vsui hūano multum necessaria. Igit' videtur q si potuissent vlterius ascendisse ad deum ꝯgnoscēdū h' multo libentius attēptassent. Sed ꝯfutatio istius allegationis cū sua ꝓbatōne ē talis. Si isti fuerūt ita studiosi z ingeniosi q potuerūt sibi acq̄rere estimatōem z aliq̄lem ꝯgnitōez de toto mūdo: sicut de motibz solis z lune. de viribus arborum lapidū z herbarum qd' ē difficilimū: quō nō facilius horum oīm dñm z causam poterāt inuenire: psertim cum ipē se deuote viuentibus sponte ingerat. Sap. vj. Preoccupat autē q se ꝯcupiscūt vt illis se prior ostendat. Dicit g' sic a pncipio lcōnis pro l'ra. Sed m̄ adhuc in his gentibz videlicet colētibz corpa celestia z elemēta minor est q̄rela vel minor q̄z de colentibus idola de quibz postea statim dicet'. Uel minor q̄rela est. hoc ē esse videt' q̄z lectio vlta ptendebat. Et hi eīn. eīn pro q2. quia hi fortassis errant. In hoc q dicit fortassis: innuit excusatōnis insufficientiā. Deum querētes z sic facientes qd' in eis fuit z volentes inuenire sz nō valentes. Hui' ratōnis confirmatio videtur esse illud qd' sequitur. Eteni cum in operibus illi' ꝯuersent z inquirūt z sic ꝯtinue versent per studiū z inq̄sitionem in operibz illius id ē dei. etiā manifestum ē ex dictis eorum q persuasum habent. i. ratū et p rōem ꝓbatum q̄m bona sunt q̄ videntur. vicz ista sensibilia. Sz hec respōsio refellit' sic. Iterum tñ nec his debet ignosci. Et exponit' p l'rām que ē ista. Aut est vel tñ pro sed. sed istis nō dz ignosci. i. nō debet pro excusatis haberi. Et subiūgit' ratio in l'ra. Si eīn tantū potuerāt scire vt possent estimare seculū quō dñm hui' facilius nō inuenerūt. quasi diceret. Mirum est z si tanti erāt ingenij q istos effectus scire poterant Igit' causam oīm istorum effectuū vicz leuissime scire potuissent. Sed contra illud vltimū videt' esse illud supius positū. vj. ca. Difficile estimam' q̄ in terra sunt z q̄ in ꝓspectu sunt inuenimus cū labore. que aūt in celis sunt q̄s inuestigabit. Igit' nō potuerūt facili' inuenisse deū q̄z estimare seculū. Dicūt doctores q aliud ē cōprehēdere de deo q2 est. z aliud q̄d est. Primū potuerūt phi p creaturas. Scd'm fuit eis impossibile. Sed q2 deū esse hucusq3 demōstratum nō inuenit' siue ab aristo. siue a quocūq3 alio vt dicit q̄dam doctor. licet ego cū pho et alijs solēnibz doctoribz in vltima lcōne tenuerim z adhuc teneā oppositū. Et ideo iuxta viā illius doctoris aliter ad d'c'tām obiectionē rn̄deo. Dicā eīn f'm mentē beati aug'. xviij. de ciui. dei. ca. xxxviij. Qd' ante oēs phōs grecos vel barbaros pphete sancti pcesserūt qui tamz verbo vel scripto dei noticiam docuerūt. z iō deum esse statim a pncipio mūdi p adam z filios suos extitit pdicatum. Cui dicto q̄dam assenserūt. z q̄dam dessenserūt. sicut mō de alijs articulis inuenim'. Isti ergo phi audientes deū esse z a dei cultoribz fuisse pdicatū: poterant ex regimine mūdi rerum vniformi gubnatione rōnabiliter asseruisse deū esse. Et idō q errauerūt: eorum vel negligētia vel malicia fuit in causa. Et q2 pp ter reuelatōem antiquā diuulgatū est apud oēs gentes legibz vtentes deum eē. z qd' est oibus notū videt' ipa natura notuz. Iō estimo Damascenū dixisse. y. senten. ca. iij. Cognitio existendi deū nobis naturaliter inserta ē. q̄z uis nō ingenij naturalis inuestigatōne. sz potius diuīa reuelatiōe dei noticia hoibus fuerit cōicata. Unde dico ad obiectionē q multo facilius est deuz. i. fidem de deo inuenire q̄z seculū estimare: quia bene vtētibz naturali ingenio deus seipm aliquo mō reuelat. vel p extrinsecā informatōem. vel per intrinsecā inspiratōem. Cōfirmat' hec responsio q2 nec aliter astronomiā dicūt plurimi adinuētaz fuisse. Unū mgr' in hystorijs scholasticis sup Gen̄. de dispsione filiorum Noe. narrat Noe habuisse filiū q̄ndam noie Ionicbuz: q̄ accepit a deo sapientiā seu donū sapie z inuenit astronomiā. Sicut ergo addidicere potuerūt scientiā ad mensurādū quantitatē terre solis z lune. Ita potuerāt didicisse colere verū deum. Iuxta illam clausulā. Dñm nō inuenerūt Notandū q rō est q2 nō quesierūt eum vbi manet. Nō eīn inuenit' in lascitijs voluptatis. nec in diuitijs vanitatis. nec in ꝯsortijs carnalis ꝯsanguinitatis. Nō inuenit' in lascitijs voluptatis. quia f'm qd' scribit' Job xxviij. Non inuenit' in terra suauiter viuētiū Et Canti. iij. In lectulo meo p noctē quesiui quē diligit aīa mea: quesiui z nō inueni. Secūdo non inuenit' in diuitijs vanitatis. quia Osee. v. In gregibz meis z in armentis suis vadēt ad q̄rendum dūm z nō inuenient. Tertio

nõ inuenit dñs in consorcio carnalis ɔsanguinitatis. Luc. ij. Requirebant eũ inter cognatos et notos et nõ inuenientes eũ regressi sunt in hierusalẽ. Sed inuenit in presepio pãnis inuolutus absq strepitu. Luc. ij. Inuenietis infantẽ pannis inuolutũ: et positũ in presepio. Inuenit etiam in domo mundi ɔsciẽ. Mat. ij. Intrantes domũ inuenerũt puerũ cum maria mře eius. Tercio aũt inuenit in templo ɔtemplatõis deuote. Luc. ij. Post triduũ inuenerũt eũ in templo.

C Errauerũt ergo isti phi circa diuina et celestia propter nimiã distãtiã. Dicit eni Basiliꝰ ꝙ nimia distantia facit errare circa tria: scilicet quantitatẽ, qualitatẽ, et circa figurã. Circa quantitatem sm Basiliũ et ponit exemplũ de sole q ppter nimiã distantiã a nobis apparet vix pedalis quantitatis in dyametro. Circa qualitatẽ etc. Et ponit exemplũ de velis nauiũ que cum sint alba apparent multũ distantibꝰ esse nigra. Errat etiã circa figurã ppter distantiã etc. Et exemplum ponit de turribus que cũ sint quadrate ppter nimiã distantiã apparent esse rotunde. Unde auctor de visu, positõe x. Rectangule magnitudines magna distantia vise parifarie apparẽt. Ubi habet alia translatõ. Sicut quadra per distantiã longã visa rotunda apparent. Rõ est ꝙ in magna distancia anguli quadrati nõ immutant sensum: ꝙ cuiuslibet visibilis p improporcionatã distantiã siue p elongatõem visus terminari contingit sicut dr. positõe tertia eiusdẽ libri. Isto mõ peccatores elongati a celestibus errãt circa futurã gliam tripliciter: ꝙ circa eius quantitatẽ nõ ɔsiderãtes q magna est multitudo dulcedinis tue dñe etc. Circa eiꝰ qualitatem nõ ɔsiderãtes, ꝙ nec auris audiuit nec in cor hois ascendit gloria quã deus se diligentibus pparauit. Circa eius figurã nõ considerãtes q stabilis sit et eterna. Est eni in quadro posita: sicut dicit. Apoc. xxi. Ipi aũt credũt eam esse rotundam, i. volubilem et caducam.

Lectio. CLVII.

Infelices aũt sunt

i et inter mortuos est spes illorũ, qui appellauerunt deos opera manuũ hominũ aurum et argentum artis inuẽtõem et similitudinẽ aĩalium: aut lapidem inutilem opꝰ manus antique. Postq spũssanctus reprobauit idolatras colentes naturales creaturas In hac pte consequenter aggredit reprobare idolatras qui colũt imagines et artificiales figuras. Et circa hoc duo facit. Primo agit de idolorum multiplici diuersitate. Scdo de adorãtium stulticia et fatuitate. Scda pars ibi. Et de substantia sua. Circa primũ duo facit. Nã primo ostendit quõ coluerũt idola in materia minerali. Scdo quõ in materia lignea et nemorali. Scda ps ibi. Aut si quis artifex. Circa primũ dicit sic. Infelices aũt sunt etc. Et merito infelices. Est eni felicitas ppria operatio hois sm virtutem optimã in vita pfectam, j. Ethi. Propria aũt operatio hominis est intelligere et amare deũ vnde isti aberrantes et colẽtes imagines falsas: merito dicunt infelices. In ps. Contritio et infelicitas in vijs eorum. Solet etiam sic dici metrice. Tres infelices in mũdo nouimꝰ esse. Infelix q pauca sapit spernitq doceri. Infelix q multa sapit spernitq docere. Infelix qui recta docet operatur iniq. Et omnibꝰ istis modis infelices fuerunt idolatre Primo qdem ꝙ cum pauca saperent de deo: spreuerũt a pphetis doceri. Scdo cũ multa saperent de mũdanis: spreuerũt deũ per illa inuestigare et sic se et suos docere. Tertio ꝙ cum recta multa docerẽt de naturalibꝰ: maxime tamẽ operabant iniq idola colendo et venerãdo. Infelices ergo fuerũt p luminis fidei pnationem et p btitudinis desperatõem. Unde subdit. Et inter mortuos est spes illorũ. quasi diceret. Sicut de mortuis nulla est spes ꝙ redeãt ad vitã naturaliter: ita nec de istis est vnq spes, ꝙ ad vitam gratie possint redire qui appellauerũt deos opera manuũ hoim aurũ et argentũ. In ps. Simulachra gentiũ argentũ et aurũ etc. Artis inuentõem, i. idolũ noua arte excogitatũ. Dicit eni Dedalus primꝰ fecisse idola se mouentia sm magistrũ in historijs scolasticis super librũ Judicũ de tpibꝰ Gedeonis. Et similitudines animaliũ sicut superiꝰ est expositũ. Coluerunt eni similitudines serpentũ, draconũ, et ouium, ranarũ, atq canũ. aut lapidẽ inutilem, ꝙ ad nullũ vsum vite deseruientẽ opus manꝰ antique: ꝙ olim plus numinis credebant in antiquis imaginibꝰ q in nouis ppter vetustatẽ. Solẽt eni vetule dicere ꝙ imagines sexagisimo anno a fabricatõe sua sortiunt virtutẽ.

B Et quia in hac lectõe vituperant adoratores imaginũ fit ista dubitatio litteralis. Utrũ liceat xpianis aliquas imagines adorare. Et arguit ꝙ nõ, quia Exo. ij. dr. Non facies tibi imaginẽ neq vllam similitudinẽ etc. Sed si non licet facere: multo fortius nõ licet adorare. Itẽ de nullo alio vituperantur in scriptura idolatre nisi ꝙ adorauerunt opus manuum suarũ. sicut patet in hac lectione. Sed imagines sunt opera manuum de auro et argento, lignis et lapidibꝰ. Item in Canone scripture legit nihil tale esse ɔcessum ergo superstitiosum videt tales imagines introducere. Ad oppositum est ritus ecclesie, et Damascenꝰ, iiij. sente. ca. viij. qd intitulat de san-

ctis imaginibus vbi allegat magnū Basiliū dicentem. q honor imaginis ad prothotipum puenit, i. ad exemplatum. Ad istam q̄stionē rn̄det sanctus Thomas sup. iij. sententi. dis. ix. q imago potest dupl'r ɔsiderari. Vel fm q est res q̄dam. Vel fm q est imago. Primo modo nullus honor sibi debet: sicut nec ligno vel lapidi. Scd̄o modo idem motus est in imagine z imaginatum. Et ideo idē honor debet imagini z illi cuius est imago. Sed ɔtra istam rn̄sionem obijcio primo sic: q latria est honor soli deo debitus. sed nulla imago est deus, ergo nulli imagini debet talis honor. ergo contradictōnem includit dicere q latria sit honor soli deo debitus z tn̄ debet imagini xp̄i et xp̄o. Preterea si idem honor debet imagini xp̄i z xp̄o: idē honor etiā debet lapidi z xp̄o, z p ɔsequens idem honor debet xp̄o z creature, qd̄ n̄ est credendū. Preterea q̄ adorat aliq̄d honore latrie: confitet illud esse deum. ergo si aliq̄s possit licite adorare dei imaginē cultu latrie: possit licite protestari z confiteri aliud a deo esse deum. Ideo aliter dici potest, q nulla adoratio debet imagini: nec licet aliquā imaginē adorare. Vera em̄ adoratio est in spiritu z deuotione z amore summo z istam nullo mō debemus in aliquā creaturam dirigere. Quia p pter aūt imaginē xp̄i excitamur ad adorandū xp̄m: z coram imagine adoratōem nostram facimus xp̄o. ergo dr̄ large loq̄ndo q imaginem adoram⁹. Vñ videt mihi dicēdū q nec adoro imaginē xp̄i q2 lignum nec q2 imago xp̄i. sz adoro xp̄m coram imagine xp̄i: q2 est imago xp̄i z excitat me ad adorandū xp̄m: z sic exponit Johannes damascen⁹ li. iiij: c. xvij. Vbi videtur docere q sanctorū imagines debent adorari.

¶ Hoc intelligo sic q pp̄ter imaginis rep̄sentationem, licet mihi corā imagine sanctum illum cuius est imago adorare. Et eodē mō intelligo sanctū Thomā z magnū Basilium et totum ecclesie ritum. Nec video pro nunc bene ee dictum q eodē honore honorat imago z de⁹ cuius est imago. Sed adhuc contra vtranq3 viā arguitur, q2 si debeo adorare deū ex commemoratione imaginis, multomagis debeo hec facere ex ɔmemoratōe imaginis p̄ior, sed p̄ior imago dei ē in hoīe fm aiam, z p̄ior imago proximi est vnus verus homo q̄3 imago lignea vel lapidea. ergo licet mihi et debeo adorare deum vel xp̄m in hoīe potius q̄3 in imagine mortua. Dicendū q homo verus habet in se magnā nobilitatem. Vñ si adoraret posset p̄sumi q pp̄ter se adoraret. imago aūt lignea nihil bonitatis habet vel modicum: quare corā ea debeat adoratio fieri. Et ideo statuit ecclia q potius corā imagine fiat adoratio q̄3 coram homine. q̄uis qui sic deum adoraret excitat⁹ p hoīem quatenus est imago dei: in nullo peccaret nisi forte p accidens rōne scandali quod alij possēt sibi īn assumere. Est aūt notādū q vsum imaginū in ecclesia introduxerūt apostoli, licet hoc in canone biblie nullibi exp̄mat. Vñ allegat Damascenus li. iiij. ca. p̄allegato q rumor ad eum puenerat q btūs Lucas depinxerat imagines tam xp̄i q̄3 matris sue, z q ille imagines habebantur in roma z fm illas alie fuerunt depicte que olim hierosolymis habebant. Narrat etiam in ecclesiastica historia q xp̄s abagaro gessimor̄ ciuitatis regi qui pictorem suum miserat ad eū m: imaginē suyp̄i⁹ transmisit. Cum em̄ pictor nō posset in faciē xp̄i aciem visus sui defigere pp̄ter claritatis chorūscatōem: xp̄s deuotōem regis attendens vestimentū suum faciei applicuit z sic suyp̄i⁹ imaginem ei misit: sicut narrat damascen⁹ vbi prius. Fuit em̄ triplex causa institutōis imaginū in ecclesia. Primo ad instructōem laicorū quibus imagines exhibent loco libror̄. Scd̄o vt incarnatōis mysteriū et sanctor̄ exempla nob frequētius z recentius infigerent. Tertio ad excitandū deuotionis affectum q̄ magis ex visis q̄3 auditis causatur. Et p hoc patet ad rōnem vtriusq3 patris.

¶ Circa simulachrorum adinuentōnē est notandum fm Isid. viij. ethimo. ca. xj. Simulachror̄ vsus p̄mo exort⁹ est ex nimia affectione ad mortuos: nā constituebant effigies vel imagines vt mortuos viuis rep̄sentarent. Post hec demones illa simulachra sunt ingressi z responsiones dederūt z se coli a malis z p̄ditis hominibus ɔsuaserunt. Simulachra aūt dicunt vel quia similia vel quia sunt simulata atq3 conficta. Iudei dicūt q Ismahel primo simulachrū fecerit ex luto. Gentiles dicunt Promotheū simulachrū primū hominis finxisse de luto et ab eo dicūt artē inueniendi statuas vel faciendi adinuentam. Vñ z poete ab eo fingunt hoīes primo fictos figuratiue loq̄ntes pp̄ter effigies hominū q̄s effecit. Apud grecos Cecrops prim⁹ simulachra repperit, aras erexit, z sacrificia dijs instituit. Iuxta illud Theodoli. Egregio cecropi debetur causa letandi. Ill'e bouis primo rimatur viscera ferro. Sacra iouis statuitq̄ posteritas celebrauit. Condidit adiuuit athenas nomine pallas, i. minerua adiuuit nomie suo quia ab ea athene ciuitas vocabatur, quia minerua grece dicit athena. Quā historiam beatus Aug⁹. narrat. xviij. de ciui. dei. c. x. allegās Varronem. Cum em̄ repente in illa ciuitate duo mirabilia prodigia apparuissent: vnū scz

arbor oliue. aliud fons aque Cecrops q̄ tunc tp̄is regnabat ibidē motus de istis ꝓdigijs misit ad apollinē delphicū sciscitando q̄d ibi eēt faciendū. Apollo r̄ndit ꝙ olea sinē oliua designet mineruā. ꝛ vnda neptunū esse etiā in ꝑtāte ciuiū erat̄ illoꝝ deoꝝ noīe ciuitas vocaret. Rex igit̄ oēs ciues vtriusqȝ sexus ꝯuocat Mos ei erat tūc tp̄is ꝙ femine publicis ꝯsultationib⁹ interessent. Cōsulta igit̄ multitudine mares ꝑ neptuno. femīe pro minerua tulerūt sententias Et quia vna plus inuenta est feminaꝝ: minerua vicit. Neptun⁹ igit̄ ira motus marinis fluctib⁹ estuantib⁹, terras atheniensium depopulat⁹ est. Cuius vt iracūdia placaret, triplici supplicio femīe atheniēses sunt punite, vicz vt nulla alterius darent ꝯsilia. Secūdo vt nullus nascentiū maternū nomē acciperet. Tertio vt nullus deinceps eas athenas vocaret. ne illius nomē haberent quā victricem fecerant noiando

Lectio CLVIII.

a

Vt si quis artifex

faber de silua lignum rectū secuerit: ꝛ huius docte eradat corticem: omnē ꝛ arte sua visus diligenter fabricet vas inutile in ꝯuersatione vite, reliquias hui⁹ operis ad preparationem esce abutebat̄, ꝛ reliquū horum qd ad nullū vsum facit: lignū curuū ꝛ verticib⁹ plenum sculpat diligēter ꝑ vacuitatē suā ꝛ ꝑ sciētiā sue artis figuret illud ꝛ assimilet imagini hominis aut alicui ex aīalib⁹ illud ꝯparet ꝑliniens rubrica ꝛ rubicūda faciēs fuco colorē illius ꝛ oēm maculā q̄ in illo est ꝑliniēs, ꝛ faciat ei dignā habitationē in pariete ponens illud ꝛ ꝯfirmās ferro ne forte cadat, ꝓspiciēs illi sciens qm̄ nō pōt adiuuare se: imago ei est ꝛ opus ē illi adiutoriū Postq̄ȝ redarguti sūt idolatre colentes imagines de minerali materia puta idola aurea, argētea, ꝛ lapidea In hac ꝑte derident̄ colētes simulachra in materia ligne. Et circa h̄ tria fiūt. Nā ꝑmo tales idolatras reprobat ꝛ deridet rōne materialis ꝯpositionis. Scd̄o rōne formalis ꝯpositōis. Et

A tertio rōne localis situatiōis. Quātum ad materialē cōpositiōem sunt merito deridendi Nā in casu arboris secte artifex deferri faciēs lignū magnū de silua diuidet illud in tres ꝑtes. De vna forte facit aliqd vas vel instrumētum nc̄arium ad vitā sicut bigā, nauem vel aratrū. De alia ꝑte que ē superfluitas delēda a tali vase facit sibi ignē ad coquēdum cibos. De tertia parte q̄ est plena gibbis ꝛ nodis: de q̄ nihil ad vitam hūanā necessariū fieri potest: facit idolū Fatuissimū igitur ē illud credere deum qd est omogeneū cum eo qd combussit et cum eo de quo aratrum suū fecit. Dicit ergo sic quātum ad l̄ram. Aut si quis artifex faber vicz lignarius secuerit: serra vel securi lignū rectum de silua. Et hmōi lignū docte. i. artificialiter eradat corticem oēm tam exteriorē q̄ȝ interiorem ꝛ arte sua diligenter visus fabricet vas inutile in ꝯuersatōne vite. Inutile. i. valde vtile. Talem eīn modum loquendi habet Virgilius vbi dicit. Nūq̄ȝ imprudentib⁹ nocuit imber. Imprudentib⁹. i. valde prudentibus. Unde Esaie. xij. Populū imprudentem nō videbis. i. valde prudentē s̄m vnam expositionē. ꝛ sic accipitur hic inutile. i. valde vtile In nanqȝ sicut dicit Papias aliqn̄ significat idem ꝙ valde vt increpuit: . aliqn̄ idem est ꝙ ꝙ nō. vt inualidus. aliqn̄ idem ꝙ inter. vt; benedicta tu in mulierib⁹. i. inter mulieres. aliqn̄ idem ꝙ ad. vt impulit in latus. i. ad. latus aliqn̄ ꝓ cum. vt in baculo meo trāsiui. i. cū baculo. In contra retinet necnō ad priuat ꝛ auget. Priuat in ꝯpositōne, sicut iniust⁹ inualidus. Auget in cōpositōne qn̄ accipit̄ pro valde, ꝛ sic accipit̄ in ꝓposito. cum dr̄. vas inutile id est valde vtile in ꝯuersatione vite. Reliqas autem eius operis. i. vasis ad preparationē esce abutebat̄ coquendo escas. Vn̄ apud iuristas

B homo vti fr̄e aliqua qn̄ post vsum saluat̄ substantia, sicut vtor equo mihi concesso ad vsuȝ q̄ manet post vsuȝ: s; qn̄ res nō manet p⁹ vsuȝ s; destruit̄, tūc tali re hō sabutit̄ Vn̄ ꝯcedūt ꝙ hō abutit̄ cibo ꝛ potu: ꝛ non vtitur ꝓprie. Et isto mō q: illud qd de ligno ꝯburit̄ ꝛ destruit̄ dicit̄ ꝙ artifex illo abutatur Aliter theologi vocant abuti. i. male vti, sed hoc nō est ad ꝓpositum Hic etiā trāslator vtitur antiq̄ grāmatica, cum dic̄ reliq̄as abutebat̄, q: apud modernos vti ꝛ abuti exigūt post se ablatiuū casum, ꝛ nunq̄ȝ actm̄. vn̄ stat hic reliquias ꝓ reliquijs accusatiu⁹ pro ablatiuo. Et reliquū hoꝝ. i. vasis ꝑfecti ꝛ ignis. Qd ad nullum vsum facit. id est iuuare potest. Lignum curuū verticib⁹ plenum. Plenum verticib⁹. i. gibbis ꝛ nodis. Apud antiquos eīn dicebat̄ vortex vorticis. vbi nos dicim⁹ vertex verticis. vn̄ l̄ra Hieronymi h; vorticibus. Sed raban⁹ ꝛ moderni habent verticib⁹, sententia nō mutat̄ Vortex aūt appellat̄ circularis reuolutio aque. Sculptat diligenter ꝑ vacuitatē suam. i. qn̄ sibi vacat. Hic derident̄ idolatre q̄ntum ad formalē dispositionē qn̄ est in fieri. Sculptat dilligenter ꝑ vacuitatē suam ꝛ ꝑ sciam sue artis figurat illud faciendo de ligno statuam, vbi nihil nouū causat sed remouet partes ab inuicem ꝛ assimilet imagini hominis. Esaie. xliiij. Fecit

imaginē viri quasi speciosum hoīem habitā-
tem in domo ꝛc. Aut alicui ex aīalibꝫ illud cō
paret. i. assimilet sicut apis depingebaṫ in spē
bouis. Hamon deus egypti in figura arietis.
anubet in spē canis. Posita dispositōne figu
ratōnis subdit dispositionē coloratōnis ꝛ di
cit: pliniēs illud scꝫ lignū rubrica. i. colore ru-
beo. vel rubrica appellatur instrumētum quo
rubricabanṫ mars ꝛ pallas qꝛ mars est deus
belloꝝ ꝛ alia dea etiā belloꝝ. Et iō cruentata
mars ꝛ pallas depīgebanṫ. Jupiter ꝓo igneo
colore depictus est ꝓpter terrorē fulguris ꝛ co-
ruscatōnis. Alij libri habent rubrica media
correpta ꝛ tūc est instrumētū quo vtūtur mu
lieres ad poliendū ꝛ ꝯplanandum lineas ve
stes cuiꝰ diminutiuū est rubiūcula: sed qꝛ hoc
instrumentū leuit ꝛ nō linit, nō cōcordat huic
littere q̄ est pliniens. Est eīn linire liniendo i-
ungere. vnde in ꝓposito accipiṫ pro colore ru-
beo vel terra rubea ſm Isid. x. ca. xvij. Et ru-
bicūdum faciēs fuco colorē illius. Fucus eīn
est equocum. Uno mō significat colorē assim-
tum vel adulterinū. Alio mō significat quod
dam genus apis. Tertio mō est idem qꝫ men-
daciū vel hypocrisis. vn̄ habeṫ versus talis.
Fucus inermis apis falsus color atqꝫ simul-
tas. In ꝓposito accipiṫ pro colore adulterino
q̄ natiuū colorē occultat ꝛ aliū ꝓtēdit. vn̄ sub-
dit. Et oēm maculā que i illo est. i. ligno de q̄
fabricat statuā. pliniens. i. pungens vt occul-
tetur sub extraneo colore. vt faciat ei dignam
habitationem. Posita imaginis materiali cō
positōne ꝛ formali dispositōne. hic subiungit
derisionē idolatraꝝ rōne localis situatōis di
cens Unde faciat ei dignā habitatōem. quia
posuerūt tales imagines in pulcherrimis tē-
plis: pariete ponens illud. i. idolū ponit talis
idolatra in arcuato loco parietis ꝛ ꝯfirmans
ferro ne forte cadat. sicut cecidit Dagon ad p̄-
sentiā arce dei. Regꝫ. v. Dagon ꝓnus in terrā
iacebat añ arcam dei. ꝛc. ꝓspiciens illi ne ca-
dat. sciens quoniā nō pōt adiuuare se. imago
eīn est hoīs ꝛ nō homo: ꝛ opus est illi adiuto-
rium hoīs et nullo mō potest hoīem adiuua-
re. Juxta illam clausulā. Facit eīn dignā ha-
bitationē. Notandū est qꝫ virgo gloriosa fctā
est illo tpe digna habitatio dei. quādo in suo
corpe filius dei carnē assumpsit. In ps. Ele-
git dn̄s syon: elegit eam in habitationē sibi.
Syon interp̄tatur specula ꝛ ꝟginem beataꝫ
figurat. que nr̄a specula altissima ꝛ ꝓminens
extitit p vite excellentiā. Eccl. lj. Exaltasti sup
terram habitationē meā. Digna facta est ha-
bitatio ꝓpter tria. scꝫ propter humilitatis ꝓfun-
ditatem. propter ꝟginitatis puritatē. ꝛ ꝓpter
ꝯuersationis sanctitatem: que gratia breuita
tis nō deduco

Lectio LVIX

Et de substātia sua

e de filijs suis ꝛ de nuptijs votum fa-
ciens inq̄rit Non erubescit loqui cum illo
qui sine anima est ꝛ pro sanitate q̄dem infir-
mum dep̄catur. ꝛ pro vita mortuū rogat. ꝛ in
adiutoriū inutilem inuocat: ꝛ pro itinere pe-
tit ab illo qui ambulare nō pōt. ꝛ de acq̄ren-
do ꝛ de operando ꝛ de oīm rerum euentu petit
ab eo qui in oībus est inutilis Postqꝫ redar
guit sunt idolatre de multiplici idoloꝝ diuer
sitate. In ista pte ꝓsequiṫ de adorantiū stulti-
cia ꝛ fatuitate. Cōsistit aūt in sup̄sticioso cul-
tu idoloꝝ fatuitas multiplex. Nā idolis suis
emittūt vota. porrigūt supplicatōnes ꝛ oratio
nes acsi eos intelligerent de oībus negocijs
que vitā hūanam ꝯtingūt. Primo ergo deri-
denṫ idolatre pro cultu quē exhibent ꝓ nego
cijs que gerūtur in terra. Scd̄o deridenṫ pro
cultu quē exhibent pro negocijs q̄ gerūtur in
aqua. Scd̄a pars ca. xiiij. Iteꝝ alius nauiga
re. ꝛc. Circa p̄mū duo fiūt. Primo deridenṫ
de votoꝝ ꝓmissione. Scd̄o de ꝓ̄boꝝ orōne.
ibi. Nō erubescit loqui. Quātū ad p̄mū dicit
sic. Et de sua substātia q̄tuꝫ ad bona fortune
q̄ sunt diuitie. ꝛ de filijs suis. q̄tum ad ꝓlis
successionē ꝛ de nuptijs ꝯhendis pro se et fi-
lijs suis votū faciens inq̄rit ab idolo suo Uo
tum diffiniṫ a iuristis sic. Uotū est alicuiꝰ bo
ni cū deliberatōe facta ꝓmissio Aliter a mḡro
sniarum. li. iiij. di. xxxviij. ca. j. Uotū est testifi
catio q̄dam spōtanee ꝓmissionis q̄ de deo et
de his q̄ dei sunt ꝓprie fieri debet. Ad votuꝫ
eīn necessario req̄rūtur tria. scꝫ deliberatio. ꝓ-
positum voluntatis. ꝛ promissio saltem verbi i
terioris qd̄ sufficit quo ad deuꝫ. vel verbi seu
facti exterioris qd̄ requiriṫ quo ad ecclesiam.
idolo vero nihil hoꝝ intelligenti: fatuū est vo
uere. Scd̄o deridet spūssanctus idolatras d̄
porrigendo supplicatōnes idolis: ꝛ dicit Nō
erubescit loqui cū illo qui ē sine aīa. i. vegeta
tiua. sensitiua. ꝛ intellectiua. Et ideo debꝫ eru
bescere supplicare tali vel loqui tali cum ipse-
met sit rōnalis ꝛ illud idolum sit nō ratōnale
quia nullā aīam habet. ꝛc. Et cum tale idolū
sit infirmū. i. impotens ꝯferre sanitatē: ipm ꝓ
sanitate dep̄catur ꝛ pro vita mortuum rogat.
mortuū: quia lignū aridū. vel mortuū. i. nō vi
uentem. sicut lapidem eq̄ualentem mortuo ꝛ
in adiutoriū inutilē inuocat. sic fecerūt sacer-
dotes Baal. iij. Regꝫ. xviij. Inuocabāṫ nomē
Baal de mane vsqꝫ ad meridiē dicētes Baal

erandi nos ꝛ trāsilliebant altare qđ fecerant ꝛ incideb āt se iuxta ritū suū lāceolis vt sanguie ɋfunderent. Demones em̄ plurimū delectantur in oblatōe sanguinis hūani. Et tūc merito derisit eos Helias dicens. Clamate voce maiori. Forte em̄ deus vi dormit aut cū aliq̄ loqtur. aut in diuersorio est ꝛc̄. Itez fatuus idolatra pro itinere petit ab eo q̄ ambulare ñ pōt ꝛ de acquirēdo ꝑ negationem. ꝛ de operādo quātum ad operis incboationē. an sit fortūatus vel nō. breuiter de oīm rerū eu est tu petit ab eo qui in oīb us est inutilis. De obſuatorib' futuroꝝ euentuū ꝑ signa ad eos nullatenus ordinata loquitur reprobando prolixe beatus Augustin'. ij. de doctrina xp̄iana ca. ij. dicens tales obseruatōnes supsticiosas esse: sicut aliq̄ cum videt caligas a soricib' rodi timēt de aliquo infortunio euēturo. Vñ legitur Catonē quendā derisisse, qui sibi ꝑ mirabile signo infortunij nūciauit caligas ꝑ sorices esse corrosas. Certe nō est inq̄t mirabile sꝫ mirabile fuisset si calige sorices corrosissent. Ad ista ptinet si hō surgēs de lecto ad lectū redeat. q' sternutauit añq̄ꝫ potuit se calciare. Itē si hōi singulcienti dī. Teneas manu' dextera pollicē manu' sinistre. Itē cū ꝑ malo accipit si duob' amicis simul ambulantib' puer medi' intercurrerit vel aliq̄đ aliud aīal. Estimat' em̄ q̄ eoꝝ amicitia sit diuidenda. Simile est: redire domū si homo statim procedens offenderit. Et tales multas fatuas obseruantias ibidem recitat Aug'. Tale simile est his duobus q̄ venatores si eūdo venatum fratribus vel sacerdotib' obuiant ad aliquem talem in sua societate habeāt: pro illo die de expeditōe diffidūt. Visus etiā caracteꝝ et oīm figuraꝝ: excepta figura crucis: ꝛ inuocatio noīm incognitoꝝ ꝛ allegatio cedulaꝝ de euāgelio circa collum patientis ꝛ multa talia ad supstitiōes pertinent ꝓm eum ꝛ sunt quedā reliquie idolatrie. Sed hic potest esse dubiū. Utrum

B

obseruatio signoꝝ ad p̄cognoscendū euentus futuros sit licita: vel supsticiosa. Videt' primo q̄ sit licita: quia licitū est illo vti qđ antiq̄ per multa experimēta probauerūt esse veruꝫ sed multi probauerūt q̄ occursus religiosoꝝ est signū frustratōnis artis venatorie. Igitur licet illo vti ꝛ ꝓm hoc ꝓcedere vel dimittere. Item multi experiūtur q̄ incboare labores: vel itinera certis diebus: puta feria tertia est periculosum ꝛ tediosum. Igitur licet hoc obseruare ꝛ vitare. Ad oppositum est Aug'. ij de doctrina xp̄iana. ca. ij. vbi docet q̄ oēs tales obseruatōnes ptinent ad q̄dam pacta significationū cuꝫ demonib' inita. Ad istud dicendū q̄ talia q̄ obseruant' respectu futuroꝝ euentuū. vel obseruant' vt cause istoꝝ euētuū: vel vt signū tātū. Si sunt cāe: ɋsiderādū ē an possit eē vera cālitas respectu futuri. vel non. Si sic: nullū pctm̄ est obſuare illud, sic si viderim' aerē nebulosuꝫ ɋ̄icim' q̄ erit pluuia vel aliqđ tale. Si ꝟo nl'la cālitas possit attēdi sꝫ tm̄ dicat' q̄ illđ signū ꝑcat talē futuꝝ euētū sic qñ pice garriūt ꝑcat' aduentus hospitū ex q̄ ista ꝑcatio nō est a dō instituta. dicūt doctores q̄ tales obſuatiōes signoꝝ huiōi sunt īrroducte ab hūana vanitate coopante, demonū malicia q̄ gaudēt īplicare hoīes ī vanitatib' ꝛ errorib'. Et iterdū casu accidit q̄ tale signuꝫ tal' euētus seq̄bat'. Sꝫ postea qñ hoies īceperūt talib' īdulgere mlta seq̄bant' ꝑ coopatōes demonū vt hoīes mag' fierēt curiosi ꝛ arti' ī talib' supstitiōib' radicati. Vñ cū nulla rō posset eē: q̄re occursus sctōꝝ viroꝝ venationē impediat qñ est licita ꝛ ꝑsonis ɋuenietibus licite exercet', manifestū est q̄ hoc credere supsticiosum est ꝛ erroneū. Hoc etiā ostendit' ex freq̄nti falsitate signi. Ad rōnes patet ꝑ dicta: q̄ hoīes decipiūtur ꝑ coopationes demonū ꝓpter eoꝝ falsam crudelitatē p̄cedentem. ꝛ ideo obseruatores taliū multa incōmoda recipiūt ꝓpter eoꝝ falsam fidem. que alij nullatenus patiātur que de talibus nō curant. Sed de

C

imaginib' astrologicis que fiūt certis tēporibus: planetis existentib' in quibusdā locis celi determinatis. Dubiū est an liceat tales imagines facere ꝛ talib' factis vti. sicut tēporibus meis quidā in londonia dicebat' curari a q̄rtana ꝑ imaginē leonis aureā ꝓm certā constellationē factā. hoc ē difficile dicere q̄ sit veꝝ ꝓpter mirabiles opationes corpoꝝ celestiū: q' hoc est certū q̄ nihil est hōi illicitū q̄ ꝑ naturam ɋpleri pōt. Dicit sctūs Tho. ij. ij. q. xcvj. Et allegat Aug'. x. de ciui. dei. q̄ opinio porphyrij fuit falsa de talib' imaginib' ɋstruēdis Veꝝ est autē q̄ res naturales formas suas ꝛ virtutes ɋsequūtur ex corpibus celestib', sed imagines artificiales nullam ꝟtutem ɋsequūtur ab arte: nec aliam ꝟtutez habere possunt: nisi quā habent rōne materie. Figura aūt nō est p̄ncipium alterādi: ꝛ ideo nō aliam ꝟtutez causandi habet aurū talis imaginis: q̄ꝫ aliud aurum alterius figure. Sed si alium effectuꝫ habet: hoc est ex opatione demonū qui sūt ludificatores hoīm ꝓm Aug'. Et ideo tales imagines astronomice: ꝟtutem sortiūtur ꝑ demones. Cuius signū est: q̄ oportet illis imaginibus quosdā caracteres imp̄mi q̄ ad nihil naturaliter operant'. Unde sciendum ē q̄ imagines astrologice ꝛ necromantice in hoc diffe-

runt. q in factura necromanticarũ imaginuȝ
sũt expresse qdam inuocatões demonũ. Vñ
tales imagines ptinent ad expressa pacta cuȝ
demonib9 inita. Sed in factura astronomoꝝ
sunt tacita pacta cum demonib9 p quosdã ca
racteres ꝛ figuras ab ipis demonib9 adinuẽ
tas: ad quoꝝ caracteꝝ factionẽ demones faci
entib9 suffragant. Sed adhuc de cartulis et
alligaturis circa colla psonaꝝ infirmaꝝ in q
bus côtinent verba euãgelica vel verba psal
terij: posit esse dubiũ: an talia sint supsticiosa
Dicendũ q si p se verba talia euangelij alli
gentur vt deus ad eoꝝ appensionẽ patientẽ ci
tius iuuet pter deuotionẽ: nihil mali est: sed
quãdo putas q illa verba ex ppria virtute cu
rent febres ꝛ phibeant morbum caducũ: ꝛ si
militer qñ cum illis vbis admiscent caracteres
ignoti ꝛ noia extranea si non pmittit q psona
portans sciat qd scribit. tũc nõ est dubiuȝ qn
ibi est supsticio. Vñ Cryſ. sup Math. Qui
dam aliquã partẽ euãgelij scriptã circa colluȝ
portant: nõne ptinue in ecclesia legitur euan
geliũ ꝛ audit ab oibus. Cur igit in aure po
sita euangelia nihil prosunt: quõ possunt euȝ
circa colla iuuare. Deinde vbi est virtus euã
gelij: in figuris litteraꝝ aut in intellectu sensu
um. Si in figuris. bene eñ circa collũ suspẽ
dis. Si in intellectu: ergo melius in corde po
sita psunt q circa collum suspensa

Capl'm. XIIII Lectio CLX

Iterũ alius co

gitãs nauigare ꝛ p feros flu
ctus iter accipiẽs ligno portã
te se fragili9 lignũ inuocat. Il
lud eñ cupiditas acqrẽdi exco
gitauit: ꝛ artifex sapia sua fa
bricauit. Tu aũt pater oia gubernas puiden
tia qñ dedisti in mari viam ꝛ inter fluctus se
mitam firmissimã ostendẽs qñ potens es ex
oĩbus sanare: etiã si sine rate aliquis adeat
mare: sed vt nõ essent vacua sapiẽtie tue opa:
propter hoc exiguo ligno credũt homĩes ani
mas suas ꝛ transeũtes mare p ratem liberati
sunt. Postq̃ derisa est idolatraꝝ fatuitas in ve
neratõne idoloꝝ pro negocijs que gerũtur in
terra. In hac parte deridetur fatuitas eorun
dem in supplicando idolis p negocijs q̃ gerũ
tur in aqua. Hec etiã fatuitas ondit p com
parationẽ idoli facti de ligno ad nauẽ factam
de ligno cõsimiliter. Cum eñ vtrũq̃ factum
sit de ligno ꝛ nauis sit fortior: subtilior: ꝛ vti
lior. qz a sciẽtia diuina ordinata. Genesis. vj
Fac tibi arcã de lignis leuigatis ꝛc. idolũ vo
sit a sciẽtia hũana. igit minor fatuitas foret
adorare nauẽ q̃ idolũ. Circa h tria facit. Pri
mo rephendit idolatre vacuosam fatuitatem
Scdo ondit supsticiosaȝ idoli vtilitatẽ. Ter
tio nauis fructuosam cõmoditatẽ. scda ps ibi
Illud eñ cupiditas. ꝛc. Tertia ps ibi. Sȝ vt
nõ essent. ꝛc. Quãtũ ad pmũ dicit sic. iteꝝ ali
q̃s ali9 vicȝ idolatra nauigare cogitãs ꝛ p fe
ros. i. feroces fluct9 iter facere incipiẽs ligno
portãte se. i. naui. fragili9 lignũ inuocat vicȝ ido
lũ: qd fragili9 est: qz idolũ pt fieri de ligno val
de debili. Sȝ nauis fit de lignis fortissimis ꝛ
fortissime cõpaginatis Qd aũt nauis sit melior
ꝛ vtilior idolo pbat sic. idolũ fabricatũ est sa
piẽtia hũana ꝛ pter cupiditatẽ vt artifex per
pulchritudinẽ imaginis cõsequeret plus mer
cedis. Sȝ nauis fabricata ẽ a sapientia diui
na cõsulente hoib9 qd eoꝝ cõgruebat saluti. sic̃ di
ctum ẽ de noe. Illud eñ. i. idolũ cupiditas ac
quirẽdi tã in artifice q̃ in sacerdotib9 ꝛ põtifi
cib9 idoloꝝ excogitauit. Quia isti q̃ seruiebãt
idolis. ꝛ vixerũt p oblationes ꝛ sacrificia eis
facta: zelauerũt oĩno q idola forent pulchra ꝛ
artifex sapia sua fabricauit: nõ diuina. Et q̃a
nauis adinuentio dr̃ esse de diuina puidẽtia.
Possit aliquis dubitare an deus sine nauis
adiutorio possit hoĩes in mari saluare. Et ideo
primo di q sic. Scdo declarat nauis cõmodi
tas magna. Scda pars ibi. Sȝ vt nõ eẽt va
cua. Quãtuȝ ad pmũ dicit sic. Tu aũt pa
ter gubernas: supple oĩa puidentia. Iuxta il
lud. vj. huius. In oĩni puidentia occurret il
lis: qñ dedisti in mari viã. scȝ in mari rubro.
Exod. xiiij. Et inter fluctus semitã firmissimã
Inter fluctus iordanis fluminis. Josue. iij.
Oĩnis pp̃ls p arentẽ alueũ transibat: oñdens
qñ potens es ex oibus sanare. i. ex oibus pe
riculis saluare ꝛ in oibus locis vel elementis
hoiem liberare: sicut ab igne saluauit Abraã
ſm hebreos Genes. xv. Ego eduxi te de hur.
id est de igne caldeoꝝ Et tres pueros missos
in fornaceȝ ignis ardentis. Dañ. iij. In aere
saluauit latronẽ pendẽtẽ. Luc. xxiij. In aqua
maris ionã. Jone. ij. In terra lazaꝝ. Joh. xj.
Etiã si sine rate aliq̃s adeat mare cõfidens in
deo debet sperare de salute. sicut patuit in pe
tro Math. xiiij. Descẽdẽs petrus de nauicu
la ambulauit sup aq̃s Ratis ſm Isid. j. ethi.
ca. j. fuit pmũ ꝛ antiq̃ssimũ nauigij gen9 ex ru
dib9 tignis ꝛ asserib9 cõsertuȝ. ad cui9 silitudi
neȝ naues facte sunt. Ratẽ vero moderni grã
matici dicũt esse latus nauis. Vñ Grecism9.
Prora prior ps est. nauis altera. tertia puppis
Dic latus eẽ ratẽ. ventrẽ dic esse carinã. Et se
cũdum h in lr̃a est syneedoche vt ponat pars
p tota naui. Ultimo extollit et pfertur nauis

cōmoditas, q2 licet deus possit imediate p se hoīem gubnari in mari: tamē voluit hōi dare prudentiā naufactiuā: vt nō eēnt vacua sapiētie tue opera, i. infructuosa τ inutilia. propter hoc etiā exiguo ligno eredūt hoīes aīas suas id est vitam suā tpalem τ trāseūtes mare p ratem liberati sunt, id est p nauē. Circa illam pīculā. propter hoc etiā exiguo ligno eredūt hoīes animas suas. Notādum φ xps dici pōt moraliter loqndo: modicum lignum propter humilitatē. lignū propter fructus fertilitatē. De cui⁹ modicitate scribit ad Heb. ij. Eū q̄ modico min⁹ ab angelis minorat⁹ est videmus ihm. De cui⁹ ligni fertilitate dī in p̄s. Et erit tanq̄ lignū qd plātatū est secus decursus aquaꝝ. qd fructū suū dabit in tpe suo. Istud lignū plātatū fuit i terra i bñdicta incarnatiōe. hoc ē in v̄gine gl'iosa de q̄ dī in p̄s. Bñdixisti dñe terrā tuā. Ista terra ē bona q̄ bñ culta reddit fructū tricesimū sexagesimū vel cētesimū. Sz ista est multū melior τ magis bñdicta q̄ sine labore τ cultura pducit optimū fructū τ infinite bonitat. Talis fuit v̄go bñdicta q̄ sine nature subsidio genuit xpm in mūdo. Et iō bñ dī. Bñdixisti dñe terrā tuā: nā spēaliter singulariter τ appropriate fuit bñdicta. Et sicut lignū plātatū in terra: solidat terrā ex oīni pte. et p radices suas colligit τ ꝯstrigit ne defluat Ita xps plātat⁹ in v̄gine bñdicta mr̄e sua eā solidauit v̄tutib⁹ τ gratijs: sic astrinxit φ nūq̄ defluere potuit p pcm̄ mortale vl' venialē. Fuit enī sanctificata in vtero ita φ mūdata a pctō originali τ in ea fomes ligat⁹ sic φ nūq̄ eā ad peccandū impegit. Et hec fuit p̄ma sanctificatio in vtero mr̄is sue. Et ista scīficatio fuit eius v̄a ꝯceptio. Nā q̄ cito v̄go btā habuit eē i vtero tā cito fuit scīa: ñ ei potuit eē scīa añq̄ eēt v̄a. ꝯceptio btē v̄ginis attēdit τ sumit penes instās infusionis aīe i corp⁹ sufficienter τ debito mō organisatū. Necnō ab omni q̄litate inordinata quā ꝯtraxerat rōne ppagatiōis semialis purgatū τ emundatū Et sic ptz φ isto mō capiēdo nomē ꝯceptiōis stricte τ ꝓprie: btā virgo nō fuit ꝯcepta in pctō originali. Alio mō capit multū improprie τ large p infusione seminis in matricē: ex quo semine corpus debuit formari in vtero matris sue. τ iuxta hoc multū improp̄e dicunt q̄dam ipam fuisse ꝯceptam in peccato originali, φ non est aliud nisi φ aīa beate v̄ginis fuisset corpori suo ex illo semine formata absq3 vlla purificatione τ emūdatione illius corpis a q̄litate morbida ꝯtracta rōne ppagationis seminal. Tūc certe q̄cito beata virgo esse habuisset: tā cito habuisset peccatū originale, quia fuisset sibi imputatū sicut btō Joāni baptiste τ hieremie qui tamē fuerūt sanctificati i vtero matris. Sic ergo patz τc. Sz sanctificatio scda fuit in ꝯceptōne filij sui bñdicti qñ fomes ablatus fuit s̄m essentiā τ grām sup additam q̄ flexibilitatē liberi arbitrij determinauit ad bonū: sic φ ex tūc nullo mō potuit in malū flecti. Vñ tūc ꝯfirmata fuit sicut in via potuit. In p̄ma nanq3 scīficatōe ligat⁹ fuit fomes τ grā sibi collata fuit inclinās efficaciter liberū arbitriū i bonū. cū nō fuit tāta φ flexibilitatē liberi arbitrij in malū auferebat. sic nec grā collata p̄mo hōi in statu innocētie. sed p ꝓuidentiam diuinā fuit ꝯtinue p̄seruata τ conseruata vt esset imunis a pctō. q̄uis añ ꝯceptionē filij dei peccare potuisset nisi fuisset p̄seruata. Sz in scda scīficatōne sic scīficata fuit φ deinceps peccare nō potuit Vñ istud lignū pfecte solidauit istā terrā τ eā sibi ꝯstrixit. Gen. j Germinet terra herbā virentē τ facientē semē τ lignū pomiferꝝ faciens fructū iuxta semē suū

Scdo istud lignū germiauit in miraculoꝝ opatione. Qñ lignū incipit germinare: v̄tus que infra lignū latuit se erexit τ ostendit. Eodem mō v̄tus q̄ in xpo latuerat vsq3 ad tpus sue p̄dicatōnis se ostendit euidēter in miraculoꝝ opatione. Luc. vj. Uirtus de illo exibat τ sanabat oēs. Ezech. xxxvj. Multiplicabo fructum ligni τ germen Tertio lignū istud frondiuit in bona opatione orādo τ ieiunādo. Quarto floruit p fame diuulgatōnem. Cant. v. Uinee florētes odorē dederūt. Odor floꝝ in vinea dicitur serpentes fugare. τ bona fama xpi iudeos scādalizauit Quinto folia pduxit p doctrine salubris p̄dicationē Uerba enī sunt sicut folia. Nā folia sunt sonora τ hñt figuram lingue. Apoc. vlt. Folia ligni ad sanitatē gentiū Sexto fructū fecit in ablutione pctōꝝ. Esaie. xxvij. Iste est oīs fructus vt auferat peccatū ei⁹. Septimo istud fuit putatū in passione: vt fructū plus afferret. Cantico. ij. Tēpus putatōnis aduenit Octauo fuit isti ligno appodiamentū appositū ad supportandū. qñ cruci fuit applicatum. Act. x. Quem occiderūt suspendētes in ligno quando christ⁹ peccata nostra ptulit in corpore suo sup lignū. j. Pe. ij. Nono istud lignū aruit in morte. Ecci. vj. Relinqueris velut lignum aridū in heremo Decimo refloruit in resurrectione. In p̄s. Refloruit caro mea. Et Job xiiij. Lignū habet spem si p̄cisuz fuerit rursuz virescit et rami eius pullulāt Undecīo vsq3 ad celū creuit i ascēsiōe. Ezech. xxxj. Eleuata ē altitudo sup oīa ligna regiōis Duodecimo iteꝝ fructificauit in sp̄us sancti missione.

Apoc.xxij. Ex vtraq3 pte fluminis lignū vite af ferens.xij.fructus p mēses singlos rc. xpus veraciter est lignū vite. Nā3 ab eo datur hōi vita triplex.nature.grē.7 glie. Nature. Geñ.ij Inspirauit in faciē ei⁹ spiraculu3 vite. Scdo dat vitā grē. Prouer.xiij. Lignū vite desideri um veniēs. Tertio dat vitā glie. Prouerb.iij. Lignū vite ē his q apphēderit eā 7 q tenuerit eā hti. dr de sapia increata q est xps. Illud li gnū attulit alios duodecī fruct⁹ vel racemos qñ post missionē spūssancti duodecim aplos misit in mūdu3. Luc.vj. Elegit duodecī quos et aplos nōiauit, qb us dixit Jo.xv. Ego vos elegi de mūdo 7 posui vos vt eatis 7 fructum afferatis. 7 fruct⁹ vester maneat.

Lectio CLXI.

Ed et ab initio cū

superirēt supbi gigātes. Spes em or bis terrap et ratē confugiens remisit seculo se men natiuitatis: que in manu tua erat gub er nata. Bñdictū est em lignū per qd fit iusticia Per manus aūt qd fit idolum maledictū est 7 ipm 7 q fecit illud: qz ille qdē3 opatus ē: illud aūt cū esset fragile, deus cognoiatus est. Silr aūt odio sunt deo: impi⁹ 7 impietas ei⁹ Eteni qd factum ē cu3 illo q fecit: tormenta patietur

Posita pparatione inter idolum 7 nauigiū. psequtur spūssanctus de pmēdatione nauis: vel arce diuinitus ordinate. Et circa hoc duo facit. Nam pmo oñdit q nauis meret huma nam bñdictiōem. Scdo q idolū meret huma nam maledictiōe3. scda ps ibi. Per manus āt.

A Circa pmū duo facit. qz pmo ponitur ipi⁹ arce noe debite saluatōnis officiū. Scdo ex hoc infert q ei debet merito bñdictōnis bñfi cium. scda ps ibi. Bñdictum est lignu3. Dicit igitur. Sed ab initio. i. pap post mundi exor dium: qz in pncipio scde etatis seculi sub noe cum perirent supbi gigantes in quo notatur pditionis peccatop causa 7 ratio. Erant em supbi terreni carnales 7 luxuriosi Elsie.xxvj. Terram gigantū detrahas in ruinam. Spes orbis terrap. i. seminap generis humani. noe vlc3 filij eius vxor eius 7 vxores filiop eius. ad ratem. i. arcā refugiens remisit seculo semē natiuitatis. i. seminariū ppagationis qd mū do fuit fere subtractū cu3 nō staret nisi in octo psonis q scilicet ratis vel arca manu tua id ē potentia gubernata erat. Et iō merito debet illud lignum ab hoibus bñdici. Vñ subdit. Bñdictū em lignū p qd fit iusticia Bñdictū id est bñdictōne dignū, lignum inq3. i. arca p qd fit iusticia. i. salus 7 pseruatio iustop pere untib3 malis. Unde dixit dñs ad noe. Geñ. vij. Te em vidi iustū coram me in generatiōe hac. Sicut autē illud lignū, qd est arca dignū fuit bñdictione. Ita lignū quod est idolu3 est dignum maledictōne propter duo. Tum ra tione facientis qui peccauit fabricando: quia deus phibuit fabricari. Deut.xxvij. Maledi ctus hō qui facit sculptile 7 pflatile. Tum rō ne rei facte que indigne cognomiatur deus in piudicium maiestatis eterne. i. diuine. Dicit g construendo textū sic. Idolu3 aūt qd fit p ma nus maledictum ē. 7 ipm sc3 idolum 7 q fecit illud. Et subdit rōnem dicens, qz male qdem opatus est id qd licuit. Illud aūt cum eēt fra gile deus cognoiatus ē. Vñ sequitur. Silr au tem odio sunt deo impi⁹ 7 impietas eius. id ē idolatra 7 idolū suū. Ubi notādum q idolu3 accipit tripl'r in pcessu isto. Uno mō p mate ria figurata lignea vel lapidea vl' metallina. 7 sic vep est q idolū est aliqd. Scdo mō accipit pro diabolo psidēte tali idolo 7 sic etiā ē aliqd. Tertio mō accipit idolū qsi p qdā pposito ex demōe 7 materia figurata, sicut hō pponit ex corpe et aia. Et sic loqtur Apl's. j. Cop.viij. Scim⁹ q nihil est idolu3 in mūdo. Secūdo mō accipit idolum cōiter in littera cum subin fertur. Eteni qd factum. ē. i. diabolus qui dici tur idolum scdo mō, 7 psidet illi qd factu3 est. id ē materie figurate cū illo q fecit tormēta pa tietur in inferno. Circa illam clausulā vic3 bñdictū lignum p qd fit iusticia. Notādum ē q in ligno crucis multiplex iusticia facta fuit Primo qz hō rependit qd abstulerat. Diabol⁹ deuincitur p illud in quo vicerat. Primo er go hō rependit qd abstulerat. Justum est em qd fm formam 7 qntitatem delicti fiat emen datio cum restitutōe ablati. Hō autē fructu3 vetitū acceperat ab arbore. 7 hō christ⁹ fructū vite restituit arbori. Hō delectatus est in omī suo sensu illicite. 7 hō xps punitus est in omī suo sensu iniuste. Penā em habuit quo ad ta ctum in flagellatōne crucifixione 7 coronatō ne. Quo ad visum psiderādo matrē lachrymā tem 7 discipulū quē diligebat: 7 iudeos insul tantes. Quo ad auditum. Audiuit em oppro bria 7 blasphemias. Si filius dei es descēde nūc de cruce 7 multa alia. Quo ad gustū Gu stauit em acetū cum melle mixtū. Quo ad ol factum. Odorat⁹ est sputop fetorē. Esa. l. Fa ciem meā nō auerti ab increpātib3 7 psp uen tib3 in me. De ista iusticia dr. Rho.v. Sicut p vnius delictū in oēs homies pdēnatio venit ita p vnius iusticiā in oēs homies iustificatio vite. Scdo iustū fuit, vt; sicut diabol⁹ hoiem in ligno deceperat 7 vicerat: p lignum fallere tur 7 vinceret fm illud Ouidij. Justius vterq3

fuit: nec est lex equior vlla. Quā necis artificē arte pire sua. In ps. Iustus dn̄s in omnibus vijs suis. Ergo bn̄dictū lignum crucis p̄ qd̄ fit iusticia De hac iusticia loq̄tur magister sententiaꝝ. li. iij. di. xx. reddens rōem quare xp̄s voluit nos sic liberare: nō penitentia sed iusticia. Ideo inq̄t potentia vincere noluit: qꝛ diabolus vitio puersitatis sue amator est potentie ⁊ desertor oppugnatorq̄ iusticie. In quo illi hoīes eum magis imitant̄ qui neglecta vel etiam posa iusticia magis student, eiusq̄ adeptione letantur vel cupiditate inflāmantur. Ideo placuit deo vt nō potētia sed iusticia vicens hoīem erueret, in quo hō eum imitari disceret. Igit̄ bn̄dictū lignū p̄ qd̄ fit iusticia. Lignū nāq̄ crucis bn̄dictōne dignū est. Ipm̄ ē pōs p̄ quē xp̄s trāsiuit, ē lect⁹ in q̄ xp̄s dormiuit, scala p̄ quā xp̄s ascēdit, libra in qua redēptio nr̄a pepēdit. Primo ergo ipa crux ē pōs p̄ quē xp̄s trāsiuit fluuiū mūdane vanitatis, et sup̄ quē calcare debem⁹ pedibus affectōis vt nō supportet a fluctib⁹ inūdantib⁹ peccatorum. Et sicut quilibet ɔtēnens pontem periclitatur ⁊ submergit, ita quilibet qui nō supportat̄ a cruce nec ei innitit̄ saluari nō potest. pmo Coꝛ. j. Verbū eñ crucis p̄eūtib⁹ q̄dem stulticia ē: his āt q̄ salui fiūt, i. nob̄ v̄tus dei ē. Vñ de cruce pōt exponi illud Sap. x. Cū aq̄ deleret terrā saluauit itez sapia p̄ ɔtēptibile lignū iustū gubernās. Vñ maxim⁹ in s̄mone de martyrib⁹. Crux inq̄t nō solū intelligat̄ lignū patibuli, sꝫ pie vite v̄tutisq̄ ppositū. Vñ oīs xp̄iani vita q̄ s̄m euāgeliū vixerit crux est atq̄ martyriū. Iste ē pons firmus ⁊ imobilis. sed ē pons qui attrahit̄ ⁊ leuat̄ de nocte. Vñ q̄ voluerit sup̄ istū pontē trāsire: opꝫ q̄ veniat de die. Dies est vita nr̄a: mors est nox. Pons crucis penitētie eleuat̄ ⁊ subtrahit̄ a pedibus nostris in morte. Quare scribit̄ Eccl. xvij. Cōfitere dn̄o ante mortez. A mortuo quasi nihil perit cōfessio Hoc est figuratiue lignū qd̄ domin⁹ ostēdit moysi Exo. xv. Cū eñ ppl's venisset in Ramatha ⁊ inuenissent aq̄s ita amaras q̄ eas nullo mō bibere potuerunt: clamauit moyses ad dn̄m. Qui ostendit ei lignū, qd̄ cū immissum fuisset in aquas: dulcorate sunt aque ⁊ facte sunt potabiles. Isto mō moralit̄: si quecūq̄ penitentia in hac vita nobis amara videat̄. imitat̄ lignuꝫ crucis. i. recogitet̄ q̄d sibi passus est xp̄us. ⁊ fiet dulce nob̄ q̄cquid p̄ eo biberim⁹. Vñ Isid. de sūmo bono sic inq̄t Si passio redēptoris ad mēoriā reducat̄ nihil tam durū qd̄ nō equo aīo toleret̄. Parua eñ toleram⁹ si recordamur q̄d biberit ad patibulum q̄ nos inuitat ad celum. Ille ei opprobria

ɔtumelias, irrisiones, alapas, sputa, flagella, spineā coronā, crucēq̄ sustinuit. Et nos miseri ad nr̄am ɔfusionem vno s̄mone fatigamur vno verbo deijcimur. Scd̄o lignū crucis est lectus in quo xp̄s dormiuit. Quādo eñ aliqui domini reclināt in meridie ad dormiendum in estate: solent fenestre thalami sui claudi vt quietius dormiant. Isto mō qn̄ fatigatus xp̄s de misera ista vita: dormire volebat in lecto crucis: fenestra mūdi videbat̄ clausa: qn̄ facte sunt tenebre sup̄ vniuersam terram a sexta hora vsq̄ ad horam nonā, vt de eo merito dicat̄ illud. ij. Paral. xxiiij. Occiderūt eum in lectulo suo ⁊ mortu⁹ est. Ubi fuerūt duo i lecto vno: Diuinitas ⁊ hūanitas. Una assumebat̄ ad penā, alia relinq̄bat̄ libera. qꝛ pati nō potuit. Et bn̄ pōt lignū crucis vocari lectulus ⁊ nō pfecte lect⁹. Nā ita strictuꝫ fuit ⁊ breue q̄ nec habuit vbi caput suū reclinaret, nec vbi genua possꝫ reclinare Vñ de eo pōt exponi illud Gen̄. l. de iacob. Finitꝫ mādatꝫ q̄b⁹ filios instruebat: collegit pedes suos sup̄ lectulū ⁊ obijt. Hoc fuit ferculū qd̄ fecit sibi Salomō de lignis libani Can̄. iij. ⁊ dr̄ ferculū a fero fers nō p̄ ferculo escaꝝ. sꝫ est gen⁹ vehiculi: qd̄ vulgo lectica dr̄. Tertio lignū crucis ē scala p̄ quā xp̄s ascēdit. Ascēdit ei sic ionathas reptās manib⁹ ⁊ pedib⁹. j. Reg. xiiij. Hec ē scala quam iacob vidit in somnis cui⁹ cacumen attingebat celum: angelos q̄ꝫ dei vidit ascendentes ⁊ descēdentes ⁊ dominū innixū scale. Gen̄. xxviij. Sup̄ istam scalam oportet ascendere si ad celum velim⁹ venire nec ad veram gl'iāꝫ alia via patet: ⁊ propter qd̄ dicebat apostolus ad Gal. vj. Mihi absit gloriari nisi in cruce. ⁊c. Quarto lignū crucis est libra in qua redemptio nr̄a pependit. Diuites ⁊ nobiles qn̄ pecuniam soluūt in magna quātitate: nō numerant: sed ponderant siue librāt. Pauperes eñ semp̄ numerāt. Tamē si vtrūq̄ fiat de pecunia: vicꝫ q̄ pōderet̄ ⁊ nūeret̄. tunc pōt oīno ɔstare de q̄ntitate Nā possibile est q̄ certus nūerus denarioꝝ, puta. xx. solidi deficiāt a libra in pōdere. Et itez possibile ē q̄ aliqn̄ xlx. solidi pōderant vnā libraꝫ: sed deficiāt in numero. Et qꝛ apud xp̄m facta ē copiosa nr̄a redemptio: voluit nō solum nūerari: Iuxta illud ps. Dinūerauerunt oīa ossa mea. imo voluit pōderari vt ostēderet nob̄ illud. Eccs. vj. Amico fideli nulla ē ɔparatio. Et nō est digna ponderatio auri ⁊ argenti contra bonitatē fidei illius. Ponebat̄ ergo xp̄s q̄si in vno appēdiculo libre ⁊ hō peccator in alio. ⁊ inuētū est q̄ sicut xp̄s sufficiētissime pōderosum realiter descēdit ad mediū qd̄ est simpl'r deorsum. qn̄

aīa ꝯiūcta deitati dn̄dit ad infernū ꝗ̄ est circa centꝝ mūdi. Et q̄nto ipe descēdit tāto hoīem peccatorē exaltauit. vicꝫ vsqꝫ ad celū. ⁊ sic verificabatur illud Ezech. xvij. Humiliaui lignum sublime ⁊ exaltaui lignum humile

Lectio CLXII

Propter hoc et in

idolis nationū nō erit respect⁹. qm̄ creature dei in odiū facte sunt ⁊ in tēptationē aīe hoīm ⁊ in muscipulā pedib⁹ insipientium Initiū em̄ fornicatōnis ē exq̄sitio idolorum ⁊ adinuentio eoꝝ corruptio vite est. Neqꝫ em̄ erāt ab initio: neqꝫ erūt imꝑpetuū. Supuacuitas em̄ hoīm hec adinuenit ī orbē terraꝝ. ⁊ iō breuis illoꝝ finis adinuētus est. Postq̄ꝫ reprobata ē idolatraꝝ fatuitas ꝓpter idoli inutilitatē. In ista pte ꝑdicit culpe eoꝝ irremissibilitatē. Et circa h̄ tria facit. Primo ꝑdicit eorū iustā puniōēz. Scđo allegat pene rōēm. ⁊ tertio ponit rōnis ꝓbatōem. scđa ps ibi. Qm̄ creature dei ⁊c. tertia ps ibi. Initiū fornicatōnis. Dic ergo pmo sic. ꝓpter hoc vicꝫ ꝙ idolatre sūt odibiles deo. Iō ⁊ idolis nationū. i. demōib⁹ ꝑsidētib⁹ idolis apud diuersas natiōes nō erit respect⁹ misc̄dīe. Abachuch. j. Mūdi sunt oculi tui ne videas maluꝫ: ⁊ respicere ad iniq̄tatem nō poteris. Et rō hui⁹ subdit. q̄ꝛ ꝑ abusuꝫ hoīm ⁊ instigatiōēz demonū. creature dei que facte sunt ⁊ ordinate fuerūt ad honorē dei ⁊ ꝑfectū hoīm ꝯuerse sunt in odiuꝫ dei. vt deus ꝓpter illas in odium habeat ⁊ hoīes decipiant̄ ⁊ ꝑdant̄. ⁊ hoc est q̄đ dicit. qm̄ creature in odiū dei facte sunt: nō ꝙ creatura ī idolo odiat̄ a deo. ꝗ nihil odit eoꝝ ꝗ̄ fecit: sed q̄ꝛ ꝑ suggestionē diaboli fcm̄ ē idolū in odiū dei. i. vt d̄s odiat̄ dū honor sibi debit⁹ subtrahit̄ et idolo ipēdit̄. Et ī tēptatōēz aīe. i. aīab⁹. hoīm ⁊ in muscipulā. i. deceptionis pedib⁹ insipiētiū

A Et hec ē cā q̄re idolis nationū nō est respect⁹ Et ꝙ hec cā sit ṽa: ꝓbat̄. q̄ꝛ initiū fornicatiōis aīe recedētis a d̄o: est exq̄sitio idoloꝝ ⁊ adīuētio idoloꝝ corruptio vite ē. vite vicꝫ creature rōnalis ꝗ̄ ad cultū dei veri ē ordinata naturaliter Fornicatio fm̄ Papiā d̄r a fornix fornicꝫ ꝗ̄ est arcuo vl̄ curuatura in pariete vel edificio. q̄ꝛ in talib⁹ locis meretrices ꝯstituebant̄ Est eī fornicatio amor a legittimo ꝯnubio solutus ⁊ vaguo explēde libidīs ꝯcectādeqꝫ licētia. Scpture aūt solent vocare fornicatiōēz oēm illicitā corruptiōēz. sic est idolotria ⁊ auaricia: ex q̄bus fit trō ꝯgressio legis d̄ine fm̄ illud. Perdes oēs ꝗ̄ fornicant̄ abs te. Hec Papias. Q̄đ aūt adinuēta fuerūt ꝓbat̄. q̄ꝛ si fuissent ꝑ diuinā ꝓductionem: fuissent in opa sex

dieꝝ q̄đ nō est veꝝ. Maneret etiā sp q̄đ planū est falsuꝫ. q̄ꝛ destruent̄ a n̄ fineꝫ mūdi. Et h̄ ē q̄đ subdit. Neqꝫ eī erāt ab initio. neqꝫ erūt imꝑpetuū Em̄ pro q̄ꝛ. q̄ꝛ supuacuitas. i. vana hoīm ociositas. h̄ adinuenit in orbē terraruꝫ. Et iō breuis illoꝝ finis ē adinuētus Opa em̄ dei ꝑseuerāt in eternū: opa hoīm habebūt finem. Act. v. de ṽbis gamalielis Si est ex hominib⁹ ꝯsilium. hoc aūt opus cito dissoluet̄. Si ṽo ex deo: nō poteritꝭ dissoluere illud. ⁊c. Sic ḡ pmo tangit̄ adinuentio idoloꝝ ī genere. sed ꝯñter ꝓseq̄tur de eoꝝ adinuētione ī specie Circa illam clausulā. Initiū fornicatōis est exq̄sitio idoloꝝ. sciendū ꝙ moraliter loq̄ndo q̄tuor genera idoloꝝ in eccl'ia repimus. vicꝫ idolum trāsparentie ⁊ figuratiue simulationis. idolū ꝯcupiscentie ⁊ peculatiue ꝯgregationis. idolū negligētie ⁊ defectiue p̄lationis. idolum incōtinentie ⁊ allectiue ꝯpositionis. Primū ergo idolū designat simulatores ⁊ hypocritas. Scđm collectores ⁊ pecuniarchas. Terttiū rectores: scꝫ idiotas. Quartū designat mulierculas lubricas ⁊ lasciuas. Primo ergo hypocrita ꝯpatur idolo. Sicut eī idolū habet extrinsecus effigiē hoīs viui. sed caret corde intrinsecus ⁊ oībus partib⁹ spiritualibus: ita tales videntur viuere vita gratie: ⁊ tm̄ interius mortui sunt in corde ꝑ peccatuꝫ. Hi plerūqꝫ lapsos dānant ⁊ iudicant sine ꝯpassione: vt eo rectiores ⁊ mūdiores credant̄. quo in reos seueriores mōstrant̄. De tali bene dic̄ Hyero. in q̄dam ep'la. Intus nero ⁊ foris cacho totus ambigu⁹. monstꝝ est velut quedaꝫ bestia conficta que vocat̄ chymera. Et quia tales nōnunq̄ꝫ inueniūtur in statib⁹ ⁊ gradibus ecclesiasticis merito ꝯquerit̄ dominus ꝑ prophetā Hyeremiā. xxxij. Posuerūt idola in domo in qua inuocatū est nomē meū ⁊ polluerūt eā. Cōtra tales existētes in religiōe ꝗ̄ habitus scītatēz putāt sibi sufficere dicit̄ metrice Ampla corona nimis: nigra vestis. bora rotūda. Nō faciūt monachū sed mēs a crimīe mūda. Scđm genus idoloꝝ est ꝯcupiscentie ⁊ peculiatiue ꝯgregationis. De quo d̄r Osee. viij. Argentū suū ⁊ auꝝ fecerūt sibi idola vt interirent. Hoc scꝫ māmon d̄r quod adorāt auari. Vn̄ ⁊ auaritia illoꝝ seruitus appellat̄. Eph. v Glo: Istud idolū auaꝝ significat cui⁹ de⁹ nummus est. Talis numū adorat ⁊ colit vt deum Diligit em̄ numū plus q̄ꝫ se. sicut x̄pianus debet diligere x̄pm. Hoc patet: q̄ꝛ aīam suaꝫ ponit pro pecunia acq̄renda ⁊ nō pōt maiorem dilectionē ostendere: testante saluatore Joh. xv. Maiorem hac dilectōem nemo habet: vt aīam suam quis ponat pro amicis suis. Sed

titum amare pecuniā q̄ntum ꝺcum iniquū ē valde. Unde Eccl. x. Nihil iniquius q̄ȝ amare pecuniam. Hic eñ habet venalem aīam suaȝ pro pecunia. Nā illam ꝯtinue ꝯtemplat̄ ꝛ de ea frequēter meditat̄. Unde Gen. xlij. Contēplati sunt pecuniā in ore sacci. Tales pecuniarum amatores a pecunia sua nunq̄ȝ spōte se parant̄, sed cor eoꝝ solum in pecunia requiescat. Math. vj. Ubi thesaurus tu⁹ ibi ꝛ cor tuuȝ. Quia pecunie sue obedientiā seruat magis q̄ȝ deo, ꝛ ideo in infernū descēdit. Eccs. x. Pecunie obediūt oīa, ꝛ in fine descēdūt ad inferna decepti. Amos. ij. Deceperunt eos idola sua post que abierūt patres eoꝝ. Hoc est ꝫ idoluȝ cōcupiscentie ꝛ pecuniatiue ꝯgregatōis. Aristo. j. polici. distinguit triplicē pecuniationeȝ. Naturalē Campsoriā vel obolestoticā. ꝛ vsurariā. Pecuniatio naturalis ꝯsistit in cōmutatione fructuū ꝛ aīalium ꝛ reꝝ naturaliū pro pecunia. ꝛ hec est ꝑs iconomice ꝛ laudabilis. Pecuniatio campsoria est circa cōmutatiōem numismatū ꝛ a numismate icipit ꝛ ī numismate terminat̄. Et hec ē vituperabilis si fiat ꝓpter lucrum suū ꝓprium, q2 nō vtit̄ pecunia ad fineȝ suū debitum. Pecuniatio natural' vel iconomica etiā ꝯsistit in ꝯmutatiōe rei naturalis ꝓ pecunia. ꝛ hec ē laudabilis ꝛ ꝑs iconomice vl' politice. Cāpsoria ꝫ est duplex. s. Obolestotica q̄ est circa ꝯmutacōes numismatū vbi vna moneta ꝯmutat̄ pro alia. ꝛ hec ē vituperabilis ꝛ innaturalis, q2 nō vtit̄ pecunia ad finē suū. Alia ꝟo est vsuraria ꝛ hec ē odibilis ꝛ maxie abomiabilis: q2 finis ꝛ fruct⁹ pecunie est eius vsus, ꝛ ideo q̄ ꝯcedit alteri pecuniam: ꝯcedit sibi vsuȝ: ꝛ q2 ꝓ vsu petit: de alieno petit. ꝛ ido peccat. Tertiū genus idoloꝝ est, idolum negligētie ꝛ defectiue p̄latōis ꝫ idolū bñ recipit honores ꝛ nihil valet: ponit̄ in loco solēni, et nihil ꝟtutis habet, portat gladiū vel hastam ꝛ nunq̄ȝ ꝑcutit seu castigat. Eodē mō p̄lat⁹ negligēs recipit honores ꝛ ponit̄ in loco solēni, ꝛ hȝ auctoritatē corrigēdi defect⁹ ꝛ nihil fac. imo sicut videm⁹ q̄ passeres ꝛ aues alie fedāt sup caput idoli nō obstante gladio suo ꝟsatili ita nōnūq̄ȝ dissoluti ꝛ lasciui fedāt ꝛ requiescūt sup caput p̄lati. Tales sūt sibi familiares seruientes ꝛ ꝯsiliarij ꝛ ab eo supportant̄ a q̄ debe rent argui ꝛ puniri. Unī ipi eū fecib⁹ fedāt: q2 a culpis suis dānabiliē cum ꝓbant. Tali p̄lato dicit̄ Zacharie. xj. O pastor ꝛ idolum derelinq̄ns gregem. Aulius gellius noctiū acthicaꝝ li. vq. et ponit Thaur⁹ in ꝯmēto suo sup Platonē. Puniendis pctīs tres esse causas extiatum est. Una q̄ñ adhibet̄ pena castigandi ꝛ emendādi grā vt is qui delīq̄t attētior fiat correctioꝛq̄ȝ. Alia ꝯ dignitas ꝛ auctoritas ī quaȝ peccat̄ tuenda ē: ne ꝓtermissa aīaduersio contemptū eius pariat. Tertia est ꝓpter exēplum vt ceteri metu pene terreant̄. Quartū genus idoloꝝ est idolum incōtinētie ꝛ allectiue ꝯpositionis vt mulier ornatu meretricio p̄pegata ad capiēdas aīas: cōposita et circūornata vt silitudo templi. Hoc ē idolum zeli ad ꝓuocādum emulatōem. Ezech. viij. Isti sunt idola ī quibus demones dant responsa fallacia: ꝛ libidinis incentiua. Radiant auro ꝛ argento ꝛ gēmis ꝛ vestibus preciosis ꝛ nihilomin⁹ sunt intrinsecus vile lutum. Unde metrice dicit̄. Auri nobilitas luteam si vestiat ollam. Non tamē hinc sequitur hanc minus esse lutum. Contra vero curiositatē ornatus: vt exin de ꝑsona quelibet virum vel mulierem ad illicitū amorem alliciat, dicit beatus Hyeronimus in quadā epistola. Si vir vel mulier ad illicitum amorem se ornauerit ꝛ vultus hominuȝ ad se ꝓuocauerit ꝛ si nullum dānum inde sequatur, iudiciū tamē patietur eternum. q2 a venenum attulit si fuisset qui biberit. Hec ille. Et de istis potest exponi ꝑma pars lectionis hodierne. In idolis nationū nō erit respect⁹. hoc est nō licet viro ꝟtuoso ꝛ bono tale idolū respicere. Iuxta illud Eccl. ix. Ne respicias mulierem multiuolam, ne forte incidas in laqueos illius. Et infra. Auerte faciem tuam a muliere compta ꝛ ne circūspicias speciem alienam. Iste creature sunt de q̄bus dicitur in littera Quoniam creature dei in odium facte sunt, videlicet ipius dei ꝛ in tēptationem anime hominū ꝛ in muscipulā pedibus insipientium. In hac muscipula captus est Dauid. Hoc etiam idoluȝ sapientem Salomonē ad culturam idoloꝝ perduxit. iij. Regū duodecimo. Hec idola fugienda sunt ꝛ nō exquirenda ꝑ curiositatem, quia sicut dicitur in littera Initiū fornicatōnis est exquisitio idolorum. Nam impossibile est q̄ homo curiosus ꝛ lasciuus se socians istis idolis non corrūpatur ab ipis, vel homo diligenter exquirens ꝛ cōmemorans cogitando de specie mulierum vt faciat sibi idola, ꝛ sic necessario sibi p̄parat casum. Unde in vitaspatꝝ narratur de quodaȝ qui noluit alloqui mulierem: imo nec matrē, nisi clausis oculis. Et q̄ senes tūc tēporis noluerūt videre mulieres, a quib⁹ dum quereretur de causa. Responderūt q̄ cogitatōes sunt sicut picture inquietātes ex cōmemoratiōe rerum visarum. Nota fabulam Ouidq metaph. x. de pugna leonis contra pictorem. ꝛc. Et ideo sūma cautela contra ista idola est fuga. Nā pugna ē difficillima. ꝛ ꝫ satis innuit

Apl's. j. Corinth. x. Fidelis inq̄t ds est q̄ non patiet vos tēptari ɔtra illud qđ potestis, sed faciet cū tēptatōe etiā pūetū vt possitis sustinere Propter qđ carissimi fugite ab idoloꝝ cultura. q. d. Licet nēcariū sit vt tēptemini nō tñ tēptabimini sup id qđ poteritis: nisi vos presūptuose oportunitatibꝫ ingeratis, ⁊ iō fugite ab idoloꝝ cultura. ⁊c̄.

Lectio CLXIII

Cerbo eni luctu

a

bolēs pr̄ cito sibi rapti filij fecit imaginē ⁊ illū q̄ tūc q̄si mortu⁹ hō fuerat: nūc tāq̄ deū colere cepit ⁊ ɔstituit int̄ seruos suos sacra ⁊ sacrificia. Deīn interueniēte tēpore ɔualescēte iniq̄ ɔsuetudine h̄ error tāq̄ lex custodit⁹ est ⁊ tyrānoꝝ iperio colebant figmenta. Postq̄ sp̄us sanct⁹ multiplr̄ reprobauit sup̄sticiosā idoloꝝ adoratōez. In ista pte incipit enarrare idoloꝝ p̄mariā adinuētionē. Et circa h̄ duo facit. Primo oñdit quō idola adinueniebant. Scđo quot ex eis mala seq̄bātur, scđa ps ibi. Et nō sufficeret. Circa p̄mū tria facit. Nā p̄mo agit de idoloꝝ adinuētiōe Scđo de idolatrie ɔtinuatōe Et tertio d̄ eius de augmētatōe, scđa ps ibi. Deīn interueniēte, ⁊ tertia ibi. Prouexit. Circa p̄mū tria narrat, vicz idoli facturā, idoli culturā, ⁊ cultus eius dī legem siue censurā. Motiuū aūt ad idolū ɔstruendū. Primo fuit amor deordinat⁹ patris carnalis ad filium suū q̄ filio iam defuncto dolens vltra rōnis mēsuram modū iā excogitauit quō tantū dolorē deliuire valeret ⁊ accersito sculptore effigiari fecit filiū: vt q̄uez realiter hēre nō posset: saltē haberet apparēter. Sicut em̄ dīc aristo. in poetria. Hō naturaliter delectatur i repñtatōe sui. Et q̄r vnusq̄sq̄ h̄ p deo colit qđ sūme diligit, iō ex deordiāta dilcōne ad filiū cepit talis pr̄ factus imaginē filij colere tāq̄ deū ⁊ int̄ suos suos q̄ sibi ɔdicere nō audebāt legē statuit de solēnitatibꝫ et sacrificijs faciēdis eidē. Istā hystoriā de ortu idoloꝝ narrat mḡr in sp̄ali fulgētius mitologioꝝ. li. j. Et alexāder neq̄ in scyntillario poetaꝝ. ca. j. Fuit inq̄t in egypto vir ditissim⁹ noīe Sirophanes. Hic habuit filiū vnigenitum quē imoderate diligebat. Cōtigit filium mori: cui⁹ simulachꝝ pr̄ pre nimio dilcōnis affectu in edibꝫ suis ɔstituit, dūq̄ tristicie q̄siuit remediū: semiariū poti⁹ doloris iuenit. Deniq̄ simulachꝝ illud idolū dictū ē qđ nos latie spēm doloris dicim⁹. Familia ḡ sirophanis i adulationē dñi flores offerebāt idolo: coronas plectebāt ad odoramēta succēdebāt. Rei etiā ad simulachꝝ ɔfugiētes veniā sūt adepti

A

Venerati q̄ sunt illud poti⁹ timore q̄ amore. Vñ petroni⁹ lacedoniū. Prim⁹ in orbe deos fecit inesse timor. H⁹ hystorie narrator āntiq̄ssim⁹ est dyaphātes lacedoniū auctor sm̄ Fulgētiū vbi sup. Vñ sm̄ mḡrm i hystoria scolastica, sup. ij. c. Geñ. Aliā narrat hystoriā de ortu idoloꝝ. Dīc em̄ q̄ Nin⁹ rex assyrioꝝ mortuo Belo pr̄e suo: in solatiū doloris imaginez p̄ris fecit. cui tātā exhibuit reuerētiā: vt q̄buslibet reis q̄ ad eā ɔfugerēt pcceret, pp̄ter qđ ceperūt hoīes illi simulachro dīnos honores īpēdere ⁊ hui⁹ exēplo plurimi caris suis mortuis imaginē dedicauerūt. Istā hystoriā narrat Greg⁹ sup illud Luc. xi. In beelzebub p̄ncipe demoniōꝝ eicit demōia. Nec int̄ istas hystorias ē repugnātia: q̄r origo idolatrie i diuersis regiōibꝫ diuersos hꝫ inuētores. Vñ Nin⁹ rex niniue p̄m⁹ fuit apud assyrios, Syrophanes āt p̄imus apud egyptios. Et q̄r apud egyptios maxīe idola colebant: placuit Salomōi in h̄ loco idolatrie egyptiace tāgere inuentorē. Sic em̄ docet Hermes trimegist⁹ libro suo logostileos qđ ē ꝟbū pfcm̄. In egypto potissime ⁊ religiosissime fiebāt idola ⁊ colebant, vñ dicit q̄ egypt⁹ ē imago celi ⁊ mūdi toti⁹ tēplū. Prophetabat tñ mirabilit̄ de egyptiace religionis destructōe Et dīc sic. Tūc terra ista sctissima sedes delubroꝝ atq̄ tēploꝝ sepulchꝝ erit atq̄ mortuoꝝ plenissima. O egypte. religionū tuarū sole superūt fabule, ⁊ eq̄ incredibiles posteris tuis. solaq̄ superūt ꝟba lapidibꝫ īcisa tua pia facta narrātibꝫ. hec ille. Quia igit̄ in egypto idola maxīe colebant: placuit Salomoni in hoc loco p ordinem enarrare: q̄ apud egyptios facta fuerūt. De mltitudine ꝟo idoloꝝ dicit Lybon ⁊ ponit̄ in glosa lactancij q̄ optimi quiq̄ viroꝝ deoꝝ honore ɔsecrabant̄ Hinc rhomani cesares suos cōsecrauerūt et mauri reges suos, ⁊ sic paulatī īceperūt religiones in varijs pūincijs celebrari. Cōseq̄nter in ciuitatibꝫ ⁊ vrbibus tam viri q̄ femine p̄pter virtutis aliqđ p̄uilegium insigne pūta fortitudinē, castitatē, vel scientiā deificari ceperūt. Vñ Isid. viij. ethi. ca. xi. Quos pagani deos asserūt: homines olim fuisse pdunt̄, ⁊ pro vnius cuiusq̄ vita vel merito coli apud suos post mortem fecerūt, vt apud egyptum Isis: apud cretā iupiter: apud mauros iuba. apud latinos faunus, apud romanos Quirinus: qui ⁊ rhomul⁹. Isis fuit filia regis pithi dicta que de grecia veniens in egyptum docuit egyptios lrās ⁊ culturā terre, ⁊ ideo eam post mortē deam habuerūt. Iupiter a iuuando dicitur quasi iuuans pater. Fuit aūt filius Saturni et rex crete expulso patre de cret.

Iuxta illud. Prim⁹ ereteis Satur⁹ venit ab oris. Hic ẏ dicitur ppter multa mirabilia q̄ fecit maxime apud Cretenses. Silr iuba fuit rex mauroꝝ. Faun⁹ latinoꝝ. Quirin⁹ q̄ ꝛ Romulus primus conditor vrbis rhome. Redeū do ḡ ad lrām exponēda'ē de Sirophane egyptoa. Iste eī pr̄ acerbo luctu dolēs cito rapti filij fecit imaginē. Et post h̄ aduerbiū cito determīare h̄ pticipiū rapti. ꝛ ē sensus φ fili⁹ ille an̄ maturā etatē moriebat. ꝛ ido q̄si raptus patri dr̄. Vel ꝑōt h̄ aduerbiū cito determīgare hoc ꝟbum fecit. ꝛ erit iste sensus: φ stati filio mortuo imaginē sibi statuit. Et illum q̄ tūc q̄si hō mortuus fuerat. i. vere ꝛ realiter mortu⁹ fuerat. nūc. i. post mortem: tanq̄ deum colere cepit exhibendo sibi latriam. i. cultum debitum soli deo. Nota φ q̄si aliq̄n ponit p simi

B tudine. sicut ij. Corinth. vj. ca. Quasi tristes sp autē gaudentes. Aliq̄n aūt p veritate. Sicut Joh. j. Cui⁹ gl̄iam vidim⁹ quasi vnigeniti a pr̄e: plenū gr̄a et veritate. Et ꝯstituit inter seruos suos sacra. i. dies solēnes. ꝛ sacrificia idest oblatōnes. Cōsequenter agit de puersa cōtinuatione. Inualuit aūt iste error p antiquā consuetudinē ꝛ tyrānoꝝ coertionē ꝛ potentiam. Vn̄ dicit sic. Interueniente tēpore ꝛ cōualescente iniqua ꝯsuetudine. q̄uis ꝓprie loquendo s̄m iuristas cōsuetudo nō pōt esse iniq. quia iniqua assuefactio corruptela est n̄ ꝯsuetudo: large tamē loq̄ndo ꝯsuetudo dicit vsitatio quecūq̄ bona vel mala ꝛ sic iniqua ꝯsuetudine inualescente hic error de colēdis idolis tanq̄ lex custoditus est ꝛ tyrānoꝝ imperio colebant figmenta. Iuxta illā clausu

C lam. Acerbo eīm luctu dolens pr̄. ꝛc̄. Notā dum est. φ circa modos lugendi amicos decedentes multiplr̄ se habēt hoīes his diebus. Lugent eīm q̄dā amicos suos defunctos fallaciter. simulatiue. ꝛ cum fictōne. Quidā ptinaciter ꝛ excessiue. ꝛ sine consolatōne. Quidā sagaciter ꝛ charitatiue ꝛ ex pia deuotōe. Primō lugent interdū filij mortem parentū in q̄rum bonis succedūt. Vxores maritos. a q̄ꝝ societate libenter recedūt. Legatarij testatores qui eis bona legando recedūt. Hi oēs nigris vestiūtur extrinsec⁹ ꝛ facies suas extermināt. ꝛ tn̄ in mente satis gaudent. Sicut forte Iudas luxit mortē vxoris sue q̄ sue dicebat. De quo Gen̄. xxxviij. dr φ post luctū ꝯsolatiōe suscepta ascēdit ad tōsores ouiū suaꝝ. ꝛ diuertit ad thamar quā putauit meretricē. Sic etiam planxit patrē suū gellia de qua epygramaton libro. j. Amissum nō flet cū sola est gellia prēz Si q̄s adest iusse ꝓsiliūt lachrīe. Nō lugeat q̄squis laudari gellia q̄rit. Ille dolet vere q̄ sine teste dolet. Isti figurant p mulierē Thecuitē cui dixit Ioab. ij. Regū. xiiij. Lugere te simula ꝛ et induere veste lugubri ꝛ non vngaris oleo: vt sis quasi mulier plurimo iā tpe lugēs mortuū. Scd̄o mō lugent imoderati qui sic lugent mortē amicoꝝ quasi totaliter p̄hēniter interirēt. quoꝝ fatuitas ex decem rōnibꝫ declaratur que in duobꝫ versibꝫ ꝯtinēt seu includunt. Hec bis q̄nq̄ tibi: qui mortē plangis amici. Mensurā statuant: ꝛ gaudia leta reducant. Vult deus ꝛ su⁹ est: lex liberat oīa noscens. Nec valet īmo nocet: ob stabit surget amabit. Prima ergo rō ad oñdendā fatuitatē ptinaciter lugentiū mortē amicoꝝ accipit ex cōsideratōne diuine volūtatis: cui nullo mō debemus eē cōtrarij. Vn̄ Seneca ad Lucillum. Placet hoī q̄cq̄d deo placet ob h̄ ipm φ deo placet. Diuina eīm volūtas p̄ma ꝛ sūma ē cā oīm q̄ fiūt. Cui⁹ alia cā q̄rēda nō est s̄m magistꝛ sen. li. j. di. xlv. Ergo si amicū q̄ntūcunq̄ charū mortuū habeas: ꝯsidera p̄mo hanc rōnem: quia deus vult. Unde Aug⁹. de vera religione. ca. xliij. Qui pfecte deum diligit non affligit morte cuiusq̄. qm̄ qui toto animo deum diligit: nouit nec sibi perire qd̄ deo nō perit. Deus autem dn̄s ē viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. Secūda cōsideratio φ iustum ꝛ licitum ē vnicuiq̄ repetere quod suū est. Hyerony. in ep̄la ad Marsiliū vel Cyrasiū. Nihil abstulit tuū q̄ dignatus est recip̄e proprium. Creditum suū recipere decuit creatorem ꝛ nihil aliud decet q̄ creatori gratias agere mutanti. exemplo sancti Iob. Qui filijs orbatus ꝛ substantia tota priuatus dixit. Domin⁹ dedit dominus abstulit: sicut dn̄o placuit ita factū est Sit nomen dn̄i bn̄dictū. Tertio ꝯsidera φ necessitas moriendi ē lex cōis oībus Si aliq̄d fctm̄ esset ꝯtra amicum tuū mortuū: φ nō fuisset necessario euētū iuste cōqueri posses ꝛ plangere Iā vero nihil actū est: nisi φ lege cōi toti generi hūano statutū est. Heb. ix. Statutū est oībus hoībus semel mori. Vn̄ Amb. li. ij. de morte Satiri fratr̄ sui dīc sic. Quid absurdi⁹ q̄ illud qd̄ scis oībꝫ p̄scriptū q̄si spēale deploras: hoc ē amicū supra cōditionē extollere legem cōem non recipere. nature ꝯsortiū recusare. sensum carnis inflare. ꝛ carnis ip̄ius mēsuram nescire. De hac cōmuni lege dicitur metrice. Pauperis et regis cōmunis lex moriendi. Dat causam flendi si bene scripta legis. Gustato pomo nullus transit sine morte. Heu misera sorte clauditur homo morte.

Quarto cum lugere ꝓponis amicū: considera φ p mortem fit liber de seruo. certus de dubio. beatus de misero: quia dicit Iob. xiij.

Hō natus de muliere breui viuēs tpe replet
multis miserijs. Vñ Aug⁹. de visitatōe infir
moꝝ. li. j. dicit sic. Quis nūerare pōt pñtis vi
te molestias. Esurire. sitire. algere. calere. lassa
re. ꝛ cetera innūerabilia q̄ ex ipa ↄsuetudine
sola nobis domestica sunt. Et infra. Deniqꝫ
audacter ꝓnūcio. quia ꝑncipiū vite hominis
initium doloris est. finis vero requies. Philo
sophi vero q̄dam hoc nō ignorantes in ortu
pueroꝝ lugebant. in morte autē gaudebant.
per hoc signātes q̄ homo ad laborē nascitur
ad requiem aūt morit. Consimiliter fecit sal-
uator qui de morte lazari nō plorauit: q̄n po-
tius dixit. Lazarus mortuus est ꝛ gaudeo ꝓ-
pter vos. In resurrectōne vero quādo euꝫ ad
vitam reuocauit: plorauit. quia cū ad hui⁹ vi
te miserias reuocauit. Et paulopost dic̄ ibidē
Aug⁹. O mors desiderabilis. o mors oīm ma
loꝝ pñtium finis. o mors laboꝝ clausura. q̄e-
tis ꝑncipiuꝫ. q̄s cogitare pōt tuaꝝ vtilitates
btitudinū. Nā male mori xp̄ianoꝝ nō est. bñ
aūt mori cū xp̄o viuere ē. hec Aug⁹. Igit mors
liberat a fuitute. ꝛc̄. Vñ Isido. li. iij. de sūmo
bono. Illi deplorādi sunt ī morte q̄s miseros
infernus ex hac vita recipit. nō q̄s celestis au
la letificando includit. Quinto ↄsiderandū
morte plangis amici q̄ deus ē oīa noscens.
Ipe em̄ nouit q̄d vnicuiqꝫ expedit potius: q̄n
viuere ꝛ q̄n mori nobis ↄueniat. Hec igit q̄n
qꝫ rōnes in ꝑmo ꝓsu tāgūtur cū dr̄ Vult ds.
ꝛc̄. Sexto ↄsidera q̄ luct⁹ tuus imoderat⁹
cum nō iuuat. Neqꝫ em̄ ad vitā poteris eum
reuocare. nec ꝑ talem luctū a purgatorio libe
rare. Et h̄ fuit q̄d allegabat Dauid. ij. Reg. xij
Cum fili⁹ suus carissim⁹ lāgueret flebat ꝛ nō
capiebat cibū. Cū āt mortu⁹ eēt surrexit ð ter-
ra: lauit. comedit. ꝛ ↄsolationem recepit: ꝛ ait.
Nūq̄d potero eū reuocare āplius. Ego vadā
magis ad eū: ille ꝟo nō reuertet ad me. Se
ptimo ↄsidera: q̄ꝛ luctus irrōnabilis tibi ꝑi
nocet q̄ luges: ꝛ illi ꝑ quo luges nō ꝓdest. Iu
xta illud Eccī. xxxviij. Repelle tristiciam a te.
Et infra. Neqꝫ em̄ est ↄuersio ꝛ huic nihil ꝓ-
deris ꝛ teipm pessimabis. Dum em̄ hō a tan
ta tristicia absorbet. aīm nō habet liberꝫ ad o-
randum ꝑ illo quē luget. Octauo ↄsidera q̄
aliquotiens amici nos impediūt a ꝟtute et a
via salutis. Nā cor nr̄m ad mūdum alliciūt ꝛ
ad gerēdum sollicitudinē circa statum eorum
ꝛ ob h̄ minus obediūt deo ꝛ cōsilijs suis. vñ
Aug⁹. sup Geñ. ad lrām. Sepe offendit deus
nec offendat amicus. Et ideo dispēsatōne di-
uina pleruꝫqꝫ ↄtingit vt amici quos carnalit
dilexim⁹ subtrahant. q̄tenus affectōnes nr̄e ī
deum liberius ꝛ integrius extendant. No-
ta de heremita vidente angelū filium boni vi
ri submergere. Nono cōsidera spem resur-
rectionis future: quia quē mō mortuū vides
alias rediuiuū videbis. j. Thessa. iiij. Nolu-
mus vos ignorare frēs de dormiētib⁹ vt non
ↄtristemini sic̄ ꝛ ceteri q̄ spem nō hñt. Unde
Amb. li. ij. ca. iij. de morte fratris sui. Cessabūt
inq̄t lachryme mee: q̄ꝛ debet aliq̄d inter fidos
ꝛ ꝑfidos interesse. Fleant suos q̄ eos in ꝑpe-
tuū estimant interijsse q̄ speꝫ resurrectōis nō
habent. nobis ꝟo quib⁹ mori nō nature sꝫ hu
ius vite finis est. quia ipa natura in meli⁹ re-
paratur. mortis casus abstergat oēs fletus
Hec ille. Decimo ↄsidera q̄ꝛ si viuēs fuerit
tibi gratus: gratior erit tibi iā solutus. Et iō
dr̄ in versu. Amabit. Sic em̄ amici nr̄i a tor-
rente voluptatis diuine inebriant. vt tñ nul-
latenus nr̄i obliuiscant. sicut docet btūs Au
gustin⁹. ix. ↄfessionū. ca. iij. loquens de nebri-
dio amico suo defuncto. His ergo decē ↄside
rationib⁹ ꝛ mortuis ↄcessum doloris mitiga-
re debem⁹ cum amicos nostros. sꝫ moriēdo
suberabi videm⁹. sicut notabiliter suadet Ci-
prianus. li. suo de imortalitate anime. Non
sunt inquit lugendi fratres nostri accersione
dominica de seculo liberati: cum sciamus eos
nō amitti: sed ꝑmitti ꝛ occasionem nō esse dā
dam gentilib⁹ vt nos merito reprehendāt. vt
quos apud deum viuere dicim⁹. vt extinctos
ac ꝑditos lugeamus. Nihil em̄ prodest ver-
bis ꝓferre ꝛ factis destruere veritatem. Hec
ille. Igitur cōtra istos excessiue lugentes. nec
istas decem ↄsideratōnes attendētes. dr̄ signa
ter. Ecc̄i. xxij. Modicum plora sup mortuū:
quoniā requieuit. videlicet a laborib⁹ ꝛ mise-
rijs huius vite. Apocalips. xiiij. Amodo iam
dicit spiritus vt requiescant a laboribus suis
Tertio sunt qui lugent mortem amicoꝝ sa
gaciter ꝛ caritatiue ꝛ ex pia deuotōne. Nihil
em̄ tristari in recessu amici: ingratitudinis si-
gnum est. Nimis vero tristari. desperatiōem
arguit de salute recedentis. Sunt autē tres
ratōnes quare cum ratōne condolere possu-
mus morientibus bonis viris. Primo: quia
pauci boni viri sunt in ecclesia militante. ꝛ de
beato Augustino legitur q̄ quotiens de mor
te alicui⁹ boni sacerdotis audiuit doluit: non
quia sibi de statu suo timuit. sed q̄ꝛ paucos ta
les in ecclesia dei reliquit. Secūdo quia for-
sitan aliqua purgāda secū deferūt que in pre-
senti totaliter nō impleuerūt. Tertio ex cōsi-
deratione naturalis miserie qua oportet nos
propter peccatū primi parentis mori putrefie
ri ꝛ incinerari. Et sic Tobias sepeliebat ꝛ lu
gebat mortuos Tobie. ij. Et inde dicit. Eccs

septimo. Melius ē ire ad domū luctus q̄ ad domū cōuiuij. In ea em̄ admonet finis omnium viuentium.

Lectio CLXIIII

Os quos homi

b nes in palam honorare nō poterāt propter hoc q̄ longe eēnt a longinquo figura corꝑ allata euidentē imaginem regis quē honorare volebant fecerūt, vt illum qui aberat tanq̄ p̄ntem colerent sua sollicitudine. Posita p̄ma causa adinuētionis idolorꝫ que fuit amor deordinatus hoīm ad amicos et parentes. In ista pte ꝓseq̄tur de causa sc̄da ꝑncipali eiusdē erroris q̄ fuit supbia et vana ambitō regū et ꝑncipum ad dn̄ationes et honores. Principes et tyrāni volētes honorari nō solum a p̄ntibꝫ sed etiā ab absentibus dedicauerūt vel ordinauerūt sibiipsis imagines q̄s multiplicari fecerūt et apud remotas nationes statui et veneratiōe fuari vt vbiq̄ timerent. Vn̄ sibiipsis honores diuinos fecerūt A attribui infirmitatis hūane obliti. Sic nabuchodonosor ꝑcepit holoferni oēs deos terre exterminare: vt ipse solus deus diceret ab alijs natōnibꝫ q̄ potuissent holofernia potētia subiugari. Sic caius caligula impator ꝑ vniuersuꝫ mōm imaginē suā misit: vt ab oībꝫ tanquā deus coleret. Dicebat eī se frēm iouis eē. Vn̄ et vnicā filiā quā hēbat posuit int̄ genua iouis vt postq̄ egressa eēt de genibꝫ iouis, cōis vtriusq̄ filia videret. Iste Caius mādauit petronio quē iudee ꝑfecerat ꝑ ꝓtore: q̄ statuā suam erigeret i hierl'm eo q̄ intellexerat sol os iudeos cultum statue sue recusare. Quo audito iudei ad petroniū accesserūt supplicātes vt nullo mō ad cultū statue cesaris eos hortaret, q̄r citius vellēt occidi et se singulari obtulerūt et iurabāt q̄ nunq̄ terrā amplius colerēt: et sic inedia afflicti morerent. Sic herodes agrippa diuos honores ab adulatoribꝫ recepit, sicut dr̄ Act. xij. Qui inter honores sibi factos bubonē vidit insistēte et iminētē capiti suo. nūciū mortis sue et inclinatus ad eos q̄ sibi applaudebant dixit. En ego deus vi morior. Statimq̄ ꝑcussus ab angelo et ꝯsumptus a corrodētibꝫ ꝟmibus viscera eius expirauit. Hec ē vana supbia et ambiciosa elatio sc̄da cā fuit idola faciēdi. Et h̄ ē q̄d dr̄ in lr̄a. Hos q̄s i palā, i. ꝑncipaliter, homines honorare nō poterāt, i. colēdo, ꝓpter q̄d id est q̄r longe essent ipi a regionibꝫ suis e longinquo figura corꝑ allata euidentē imaginem etc. Lr̄a plana est. Circa illā clausulā. Imaginē regis quā honorare voluerūt. Notādū q̄ q̄r hic agitur de ambitōe honoris gētilium ꝑncipū, et ꝫm doctrinā Aristo. iiij. ethi. circa amorē honoris ꝯtingit inuenire supabūdantiam, et defectū et mediū. Jō circa honoris mate- B riā est sciendū, q̄ ad honorē tripl'r nos hr̄e debemus Debemus em̄ honoribꝫ nos dignificare honores nō nimis desiderare: honores inuicem cōicare. Prīo em̄ debemus honoribꝫ nos dignificare. Sola em̄ virtus facit hoīem dignum honore. Nullus em̄ prauus ꝯnīs est dignus honore: q̄r virtutis p̄miū est honor et tribuitur bonis. sicut dic aristo. iiij. ethi. ca. iiij. In cuius signū narrat Aug⁹. v. de ciui. dei. c. xiij. q̄ romani antiq̄tus ꝟtutē et honorē sicut duos deos coluerūt, quibus duas edes: siue duo tēpla ꝯstituerūt, sic ad seinuicē ordinata et ꝯtinuata q̄ nullus possit itrare tēplū honoris nisi ꝑus tēplū ꝟtutis ptrāsiret. In signum q̄ apud eos nullus reportaret honorē: nisi illuꝫ ꝑ ꝟtutē aliquā meruisset. Et iō dicit arist. iiij. ethi. ca. v. Scd̄m veritatē ē solus bonus ē honorādus. Vn̄ ad Ro. ij. Honor et pax oī operāti bonū. Et q̄uis honor debeat ꝟtuti sicut p̄miū q̄ddā insufficiēs: tn̄ nihilominus honor plerūq̄ derogat ꝟtuti dū menteꝫ honorati in supbiam nitit eleuare. Et iō ad istā pestē rōnabilit' euitādā legimus q̄ victoribꝫ triūphātibus et rhomā redeūtibꝫ triplex honor ipēdebat et triplex iniuria inferebat. Primus honor fuit q̄ C victori populus obuiauit eum iubilo et leticia. Scd̄s q̄ oēs captiui seq̄bant currū eius ligatis manibꝫ post tergū. Tertius honor fuit q̄ victor induebat tunica iouis et ponebat in curru quē trahebāt q̄tuor equi albi, et ducebat vsq̄ ad capitoliū. Iuxta illud Quatuor i niueis aureis ibis equis. Ne tn̄ istis honoribꝫ sublimanis obliuisceret sui, triplicē molestiā sustinere debuit illo die. Prima erat q̄ ponebatur vna cum eo q̄daꝫ ꝑsona vilis cōditionis vt daret spes cuilibet q̄ntucūq̄ vilis ꝯditiōis ꝑueniendi ad talē honorē, si ꝑ ꝓbitatē et ꝟtuteꝫ se dignificare vellꝫ. Scd̄a molestia erat q̄ seruus ille eū ꝑ vices sedentē in curru colaphissabat dicēs. Gnoto se ayton. i. nosce teipm̄ et noli de honore tibi exhibito supbire. Tertia molestia erat q̄ illo die licebat cuilibet dicere. impune obprobria in victorē. Vn̄ Julio cesari reuertēti post multas victorias fuerūt q̄uissime contumelie dicte, nulla penitus vltione sequente. Aliter aliq̄ntulum de isto honore scribit Isid. viij. ethymo. ca. ij. et allegat tranquillum ducem. q̄ triūphus dicitur ab eo. quia triūphans cum vrbem ingrederetur: tripertito iudicio honorabat. Nam primū de triūpho duci concedendo iudicabat exercitus. Scd̄o senatus. Tertio populus. Erat aūt

mos rhomanoꝝ vt triũphans q̃drigis vehe-
retur. colore rufo pliniret. purpura ⁊ palmota
toga indueret. palma aurea vel lauro corona
retur. scipione seu sceptro sup quod sedebat
aquila ornaret. Et tristis oibꝰ preparatis. ei car-
nifex pro socio preponeret. Ideo vero in qua
driga vehebat. quia illo genere vehiculi pri-
mi ꝯpliantes vtebantur. Ideo colore rubeo ꝑ
liniebatur. quasi diuini ignis inuictam effi-
giem imitaret. Ideo sup scipionē siue sceptꝝ
aquilam habebat. eo ꝙ ꝑ victoriam ad sum-
mam magnificentiã ascendebat. Coronabat
corona palmea. si in bello vel in conflictu triũ
phasset. Palma autē aculeos habet ⁊ signifi-
cat conflictum. Coronabat corona laurea si si
ne conflictu ꝯtingeret triũphare vicꝫ hostes
sine pugna fugando. q: laurus aculeos vl' spi
nas nõ habet. A carnifice ꝯtingebat vt ad tã
tum fastigium erectus mediocritatẽ huma-
ne ꝯmoueret. Ac si sibi diceret illud Eccl. xj.

D In vestitu ne glorieris vnq̃: nec in die hono
ris tui extollaris. Scdo debemꝰ honores ñ
nimis desiderare. Arist. vj. Topi. dicit ꝙ oēs
appetũt honores. Nec bñ diffinit ambiciosus
si sic dicat. Ambiciosus ē appetēs honore s;
vltra merita q̃rens vel a q̃bus nõ debet. aut
qñ nõ debet. h est eñ viciosuꝫ. Eccl. x. In mã
suetudine serua aĩam tuã ⁊ da illi honorẽ ẜm
meritũ suũ. Qui aũt vltra meritũ vl' sine me-
rito honorari desiderat: alios ad falsum testi-
moniũ inuitat. Qui eñ honorē alteri impen-
dit eũ aliq̃ virtute ꝑdictuꝫ dic. Eccl. x. dicit. ꝙ
insciꝰ nõ honorabit. ⁊ Prouer. xxvj. Sicut
qui mittit lapidē in a ceruũ Mercurij: sic qui
tribuit insipiēti honorē. Statꝰ eñ honoris ñ
est nimis appetēdus. q: sic dicit Seneca ep'la
lxxxj. Abstrahũt a recto: diuitie: potētia: ⁊ ho
nores. Narrat de quodã priore clarcuallensi
Haufrido noīe. Qui cũ electus eēt in epm tor
nacensem. ⁊ ab Eugenio papa ⁊ ab abbate suo
sancto Bernardo cogeret onus episcopatus
subire: prostratꝰ ad pedes abbatis ⁊ clericoꝝ
qui se elegerant in modum crucis dixit. Mo
nachus fugitiuꝰ si me elegitis esse potero eps
nunq̃ ero. Isti laboranti i extremis q̃dam mo
nachus et charus assidebat. et dixit Care mi:
q: nũc corꝑe separamur: oro te vt si potes: sal
ua dei volũtate: statum tuũ mihi post mortēꝫ
reuueles. Cui oranti post mortē eius corã alta-
ri apparuit Haufridꝰ dicēs. Ecce assum Hau-
fridus frater tuꝰ. Cui ille. Care mi quõ est ti-
bi. Cui Haufridꝰ Bene inq̃t est: s; reuelatuꝫ ē
mihi a scã trinitate ꝙ si ꝓmotus fuissem i epi
scopũ fuissem de numero reproboꝝ: nec mirũ
q: honores vt freq̃nter mutant mores i peiꝰ

Vñ metrice di. Plurima cum soleant hoim
corrũpere mores. Alcius euertũt femina census
et honores. Vñ q̃dam dixit ad sociuꝫ iam ad
dignitatē ꝓmotum Optimꝰ esse soles te fecit
honor meliorē. Estimo ꝙ fies de meliore bo-
nus Et ideo nemo sibi sumat honorē: sed qui
vocat a deo tanq̃ aaron q̃ iudicio virge florē-
tis ⁊ incendio emuloꝝ electus est ⁊ monstratꝰ
placere deo ẜm glosam ad Hebre. v. Tertio E
debemus honores inuicem cõicare. Est eñ
triplex honor. scꝫ honor subiectõnis ⁊ obediē
tie. honor supportatõnis ⁊ bñficētie: honor af
fectionis ⁊ beniuolentie. Primꝰ honor debe
tur ꝑlatis ⁊ ꝓncipibꝰ. Dicit eñ aristo. v. ethi.
ca. vij. ꝙ q̃libet tenet dare mercedē ei q̃ pro se
laborat. Sed ꝓnceps laborat ꝑ tota multitu
dine. Hec aũt merces est honor ⁊ glĩa. Et cui
ista nõ sufficiũt: tyrãnus est ⁊ non ꝓnceps. j.
Pe. ij. Deũ timere: regē honorare. Et concor
dat Apl's. j. Thymo. v. Qui bñ ꝑsunt ꝑsbyte
ri duplici honore digni habeant ⁊ maxime q̃
laborant in verbo ⁊ doctrina. Duplici hono-
re: vt scꝫ eis obediat ⁊ exteriora ministrentur
ẜm glosam. Scđs honor ē supportatiõis ⁊ be
neficentie: ⁊ maxime debet parentibꝰ. Deut. v
Honora patrē ⁊ matrē vt longeuꝰ eris super
terram. Et Deutero. xxvij. Maledictꝰ qui ñ
honorat patrē suũ ⁊ matrē suã. Tertiꝰ honor
qui est honor affectõnis ⁊ beniuolentie debe
tur oibus. j. Pe. ij. Omēs honorate: fraterni-
tatem diligite. Ad Rhoma. xij. Honore inui-
cem ꝑuenientes: nõ alta sapiētes sed humili-
bus ꝯsentientes. Et iõ refert magister Hely-
nandus ꝙ Helius adrianꝰ ex senatore fcũs ē
impator. Iste intantũ gratiã habuit populi ⁊
senatus ꝙ senatus eũ rogauit vt filiũ suũ au-
gustinũ appellaret. Pater ꝟo sciens ꝙ graue
periculũ iminebat regimini. Rñdit. Sufficit
ꝙ ego inuitus regnauerim. Et subiũxit Alē
di sunt ꝑus pueri ⁊ ꝟtutibꝰ exercendi: vt pro-
bentur ꝟtutibus añcedere quos debent ho-
noribꝰ anteire. Vñ metrice dicit. Ut ver dat
florem flos fructũ fructus odorē. Sic studiũ
morē: mos sensum: sensus honorē. Huius ve
ro ꝯclusionis vicꝫ ꝙ iuxta meritum ꝟtutꝭ ho
nor debetur. notabile reperimꝰ exēplum i Iu
lio. vj. li. iiij. ca. j. de duce quodã qui Theoge
nes dicebat. Iste dux erat atheniẽsium ⁊ exer
citum cõtra Megarē ducere debuit Milites
statim ordinem suũ petiũt vt videlicet designē
tur qui et quot ꝓcedere debeāt. Theogenes
respõdit se tũc ordinem assignaturꝝ cũ mega-
rem ꝑuenissent. Et itari clam eq̃tes quosdam
ꝑmisit: qui in specie hostiũ impetuꝫ in socios
retorquerēt. De istis aũt quos secum habuit

visis istis insultatiõibȝ pmisit vnũquēqȝ ordinare sicut voluit Strẽnui ⁊ cordati spõte pre tulerũt se: vecordes ⁊ timidi se retro traxerũt: vbi igit̃ ad insultãtes deuẽtũ est: ꝯpertũ ē eos socios eē: nõ hostes. Dux ẽ͂ pdictus prudẽs: vnicuiqȝ ordinē illũ tribuit quē sibi ipi in isto euentu eligere pmo vidit.

Lectio CLXV.

Prouexit autē ad

hoꝝ culturã ⁊ hos q̃ ignorabãt artificis eximia diligentia. Ille eĩ volens plus placere illi q̃ se assumpserat. elaborauit arte sua vt similitudinem in meli⁹ figuraret. Quo facto mĩtitudo hoĩm abducta p spẽz opis: eũ qui aũ tp̃s tanq̃ȝ hõ honorat⁹ fuerat nũc deũ estimauerũt. Et hec fuit hũane vite deceptio: qm̃ aut affectui aut regibȝ deseruiẽtes hoĩes incõicabile nomē lapidibȝ ⁊ lignis imposuerũt. Postq̃ȝ actũ est de idoloꝝ pncipali adinuctione. In hac pte agitur de q̃daȝ idolatrie pmotione vel augmẽtatiõe. Et circa hoc duo facit. Prĩo ponit istã causam incidẽtalẽ. Scdo recapitulat duas causas pncipales. scd̃a ps ibi. Et hec fuit hũane Circa prĩmũ dicit ꝙ cã vehemẽter pmotiua ad colẽdũ idola fuit diligẽtia ⁊ subtilitas artificũ q̃ laborie sũmo ⁊ rebȝ p̃ciosꝭ elaborauerũt fabrice idolamire speciei ⁊ pulchritudinis gratiose: propter qd̃ simplices idola intuẽtes credebãt idolis aliq̃d numinis ineē Isti ãt artifices id̃ hec fecerũt vt placcrẽt regibȝ a q̃bus inducebanꝭ vt eoꝝ effigies fabricarẽt. Dic̃ ẽ͂ sic Prouexit aũt ad hoꝝ scȝ idoloꝝ culturã. ⁊ hos q̃ ignorabãt. i. ad simplices alliciendos artificis eximia diligentia. Et subdit. Ille scȝ artifex volens placere illi. i. alicui regi vel pncipi vl' tyrãno qui se assumpserat pre aliis ad effigiandũ spẽm suã. elaborauit. i. diligenter elaborauit arte sua. vt silitudinē. i. imaginē talis regis in meli⁹ figuraret. i. ita pulcre sicͤ meli⁹ sciuit formaret. quo facto multitudo hoĩm abducta a veritate p speciem. i. pulchritudinē operis. eũ pncipem vel regem qui ante tẽpus. i. paulo ante tanq̃ȝ homo honoratus fuerat. quia honoratus fuit dulia. i. cultu debito alicui excellenti psone. nũc. i. post' mortē deum estimauerũt exhibentes sibi latriã q̃ est cultus debitus soli deo. ij. Machab. ij. Rex anthiochus lysie fratri salutē. pře nr̃o inter deos translato. ⁊c̃. Cõseq̃nter ponit recapitulatiõem causaꝝ idolatrie q̃ fuerũt pncipaliꝭ due vt p̃dictuȝ est. amoꝛ deordinat⁹ amicoꝝ. ⁊ timoꝛ tirãnoꝝ. Vñ dicit ꝙ hec. s. demẽtatio fuit vite hũane deceptio. i. cã deceptõnis. Qm̃ aut affectui. i. dilectioni amicoꝝ defunctoꝝ. aut regibȝ adhuc viuentibȝ pre timore fulentes hoĩes incõicabile nomē: qd̃ est hoc nomē deus. lapidibȝ et lignis imposuerũt. Dĩ aũt hoc nomē incõicabile: qꝛ impossibile ē plures esse tales res absolute distinctas. q̃le ē illud p quo iste terminus deus ꝓprie loq̃ndo supponit. ⁊ tñ hoc nomen ds̃ est equocũ. Nã dĩ adoptiue de sctĩs In p̃s. Ego dixi dij estis. Nũcupatiue de idolis. In p̃s. Oẽs dij gẽtiũ demonia. Substãtiue ⁊ naturaliter de diuina eẽntia. Et lȝ hoc nomen sit cõe tribus psonis. tñ qꝛ ille psone sũt vna res simplicissima: dĩ hoc nomē incõicabile. Circa illam clausulã. Et hec fuit humane vite deceptio Notandũ est. ꝙ licet vita humana multiplr̃ decipiatur. quattuoꝛ tñ sunt in quibȝ vt cõiter maioꝛ pars mũdi decipiꝭ ⁊ oberrat. Decipiũtur eñ hoĩes in presũptione ꝓprie pfectionis. in acceptatiõne nimie cõmendationis. in delectatiõne feminee affectionis: et in simulatiõne colũbine ꝯpositiõnis Prima ergo materia in qua hoĩes cõissime decipiuntur est in p̃sumptiõne ꝓprie pfectiõnis Neo eñ de facili bñ iudicat: nec de gratijs ꝓprijs: nec de culpis ꝓprijs: sed grãs nr̃as nimis magnificamus: ⁊ culpas nr̃as nimis attenuam⁹. Et ideo vix ē aliq̃s qui bene iudicet de seipo Vñ Thereñ. in q̃dam ꝯmedia. Ita fere ꝯparata est hũana natura: seu oĩm hominũ natura vt aliena melius iudicet q̃ȝ sua Et Tulli⁹ in orõne p dyocore. Nemo fere est q̃ sui periculi iudex nõ sibi se eq̃orem q̃ȝ reo pbeat. Hinc est ꝙ nõnulli cũ pauca faciãt: magna sibi arrogãt: ⁊ facta ꝓpria nõ aliter extollunt q̃ȝ si p ea ceteri oẽs supportarenꭲ. Oĩno similes Galdeuio depicto ⁊ sculpto qui colla humeris ⁊ brachijs et facie pminens totã fabricã cũ onerosa fatigatione se simulat supportare. ⁊ tñ fabrica' ita fortiter staret ⁊ eque duriter ⁊ totũ illud idolũ delereꭲ vel tollereꭲ. Tales etiã siles sunt cuidaȝ alienato a' mẽte qui semꝑ stans sub diuo nullo mõ voluit intrare domũ nec sedere: bibere vel comedere. Req̃situs quare hoc faceret. Rñdit quia ipe supportabat totũ celũ ⁊ si ad hoꝝ dimisisset celũ eẽt casuꝝ. Ita ē de nõnullis p̃sumptuosꝭ qui inflati sciẽtia seculari: reputãt se totam ecclĩam supportare discretione ⁊ sapiã quã se habere p̃sumũt Quorum cuilibet illud Esa. xlvij. dicit. Sapiã tua ⁊ sciẽntia tua hec decepit te. Et qꝛ deceptoria presumptio ex verbosꝭ sciẽtijs magis q̃ȝ ex realibȝ solet oriri: signãter scripsit Apl's ad Col. ij. Videte ne quis vos seducat per philosophiã ⁊ inanē fallaciã Scd̃a materia in qua hoĩes cõmuniter decipiũtur est in accepta-

tione nimie ꝯmẽdationis. De ista peste dicit Señ. epl'a. ij. Incredibile ẽ m̃ltis q̃ m̃gnos viros dulcedo orõnis abducat. Et epl'a. xcv. Illud p̃cipue im pedit q' nobis cito placem⁹ Si inuenim⁹ qui nos laudat, q̇ nos bonos dicat, qui prudentes. qui sanctos. nõ sumus modica laudatõne ꝯtenti. Quicq̇d in nos adulatio sine pudore ꝯgessit. tanq̃ debitũ pendimus, optimos nos esse ⁊ sapientissimos assentiẽtes credim⁹: cum sciam⁹ illos multa mẽtiri sepe. Hec Señ. Et qꝛ hec deceptio fit potissime p̱ amicos vl' ꝑos apparẽtes: signãter di tali, Treno. j. Uocaui amicos meos ⁊ ipi deceperũt me. Uisus excecari solet si cadẽs pelus oculis suis obijciat. Cõsimiliter si homini aliqua gratia vel vere vel fallaciter sibi attributa oculis mentis obijciat adulatoꝝ cõmendatione: statim excecat ⁊ decipit. Esaie. j. Populus meus q̇ beatũ te dicũt ipi te decipiũt

E

⁊ viam gressuũ tuoꝝ dissipant. Exẽplũ huius narrat Seneca li. vj. de bñficijs Xerxes inq̇t dux medoꝝ grecis belluz indixit. Cui familiariũ vnus dixit. Grecos bellũ nõ expectaturos Alius grecia nõ solum vinci: sed obrui mole exercitus medoꝝ. Alius dicebat timenduz eẽ ne vrbes desertas ⁊ vacuas inuenirẽt: nec se habituꝝ vbi tantas vires exercere possent. Ali⁹ dixit vix illi naturã rerum posse sufficere angusta eẽ classibus maria. militib⁹ castra explicanda. copijs equestrib⁹ cãpestria: vix celũ patere sagittis. Dum in hũc modũ regem nimia exultatõe furẽtẽ excitarẽt: dixit Demaratus regi. Multitudo ista q̃ tibi placet metuẽda est tibi. Uerũ est eñ inmoderata nunq̃ posse regi: nec diu durare qd regi nõ põt. Nihil taz magnũ qd perire nõ posset. Acciderũt ẽ q̃ dixit Demarat⁹ Ille eñ tã grãdis exercitus ob defectuz p̄uidẽtie ⁊ regiminis fuit vict⁹ a paucis p̄uide ordinatis. De cui⁹ victorie ꝯmẽdatione narrat Justinus in abstralogi. li. ij. q' de regno suo. dccc. milia armauerat. De auxilijs vero. ccc. milia. ⁊ centuz milia nauiũ legit habuisse, sed ipe p̄mus in fuga. postremus in p̄lio. In piculis timidus. si metus abesset inflat⁹, a paucis ẽ fugatus. In cui⁹ exercitu parum añ fugã equa pep̱it leporẽ qd est aĩal fugitiuũ. sicut narrat Ualeri⁹. li. j. ca. iiij. ꝑpter h̃ fuit sententia Platonis sicut narrat' in dictis phoꝝ. Hoĩes ex inimicis magis q̃ ex amicis sibi proficiũt. Quia inimici dũ eis errores improperãt exinde corrigũtur. Amici vero suos eis nõ ostendũt errores: sed tolerãt ⁊ occultãt

D

Tertia materia circa quã potissime decipitur vita hũana est in delectatõe feminee affectionis. Licet eñ inuicẽ amare ⁊ amari sit iuuenib⁹ delcãbile multũ. sicut dicit Aug⁹. ij. cõfes. suaꝝ. ca. j. Quid erat qd me delectabat: nisi amare ⁊ amari Sz nõ tenebat mod⁹ ab aĩo vsq; ad animũ: q̃tenus limosus est limes amicitie: sed exalabãt nebule de limosa ꝯcupiscẽcia carnis ⁊ scatebra pubertatis ⁊ obnubilabant ⁊ obfuscabãt cor meũ vt non discerneret seueritas dilcõnis a caligine libidinis. Hec Aug⁹. Licet inq̃ ista caliginosa dilectio ⁊ carnalis caritas multũ delectet: molliat ⁊ eneruet potissime tñ ꝯstrigit ⁊ decipit familiaritas feminaꝝ. Nũe. xxxj. Cur feĩnas reseruastis: nõ ne iste sunt q̇ deceperũt filios isrl' Haꝝ nanq; natura ars ⁊ delectatio ẽ hoĩem emollire et emollitũ decipe. Et idõ signãter ph'ilistei Dalilã fecerũt mediatricẽ vt fuparent Sampsonẽ dicẽtes: decipe eũ ⁊ disce ab eo in q̇ habeat tãtã fortitudinẽ. Sciuerũt eñ illũ ꝑiculum. Fallere nere flere statuit ds in muliere. Simul eñ ista fiũt nõnunq̃ dũ mulier a scdõ viro soliditatẽ recepit ad ꝟtutez: viro mollicie infirmitatis refundit. In cui⁹ figurã Geñ. ij. dicit, q' ad fabricã mulieris: ablatũ est a viro quoddã os et restituta caro p̱ osse. Et ideo q̃ntũcũq; homo fit osseus soliditate bone vite: caueat sibi sp: qꝛ ex familiaritate feminea os p̱ carne facillime ꝯmutat. Fingũt fabule d̕ achille q' moꝝ cum natus eẽt: mater eum in aquis stigijs intinxit p̱ totũ corpus: excepto talo: ꝑpter qd factus ẽ postea inulnerabilis in toto corpe: sed tãdẽ ĩ talo vulnerat⁹ occidit. Hec fabula quã exponit alexãder neq̃ in scyntillario poetarũ sic intelligit. Achilles grecoꝝ fortissim⁹: virtũ virtute pfectũ designat. Hic in aquis stigijs intingit, qꝛ in actib⁹ p̱nie ⁊ aduersitatib⁹ solidatur: solus talus nõ intinctus dimittit, quia semp libidineis tẽptatõnib⁹ exponit. Dicit eñ Orpheus q' in talo est locus libidinis. Hũana igitur ꝟtus q̃uis munita sit ad oĩa, libidinis tñ vsibus subiacet patula. Uene etiam q̇ in talo sunt ad renũ ⁊ femoꝝ ⁊ virilluz ptinẽt rõem. Signat etiã moraliter q' q̃ntũcũq; hõ ꝟtuose et pudice vixerat ante: caueat tñ semp talũ. i. finem. Persona q̇dam sexagenaria semper ꝟgo vixerat. lix. ⁊ anno sexagesimo corrupta ẽ ⁊ defuncta. Et idõ signãter enũerat Job inter cetera difficillima q̇ deuicit Si deceptũ est cor meũ sup̱ muliere. q. d. Nõ esse q̇ cũ sup̱ difficultatẽ resistẽtie ꝯtra stimulũ carnis ⁊ tẽptationis libidinis. Job. xxxj. Et Ualerius ad Rufinũ in fine. Lege Aureolã theofasti et medeã Jasonis ⁊ vix pauca inuenies ĩpossibilia mulieri. Et subdit. Amice det tibi deus oĩpotẽs: oĩpotentis feĩne nõ falli fallatijs. Uñ metrice dĩ. Adam Sãpsonẽ Dauid Loth et

Salomonē. Feīna decepit q̄s mō tutus erit. Quarta materia in q̄ decipit vita hūana cōlter est in simulatōne colūbine cōpositōnis. ⁊ hec est hypocrisis ⁊ assuetoꝝ ad falsam seculi affabilitatē. ⁊ p̄tendentiū extrinsecus sanctitatē: ⁊ habentiū intrinsecus lupinā rapacitatē. Prouer. xj. Simulator ore decipit amicū suū Et iō signāter docemur ī scriptura. Nō debemus nos iudicare hoīm maliciā vl' bonitatē ꝯm extrīsecā physonomiā. nec ꝯm intrīsecā anthonomiā. nec ꝯm geneaticā astronomiā. nec ꝯm ignotā phīaꝝ. Extrinseca physonomio relucet in facie Joh. vij. Nolite iudicare ꝯm faciē. Intrīseca onthonomia sunt intētiōes q̄s hoīes hn̄t intrīsecus ⁊ has iudicare nō licet. Luc. vj. Nolite iudicare vt n̄ iudicemini. Geneatica astronomia ē diuinatio ꝯm horā natiuitatis alicuꝰ ⁊ ꝯstellatōis tūc habite. Ignota phīa est stati p̄nūciare ⁊ diffinire. iste nūq̄𝔷 erit bonus hō. de vno iuuene forsitan errante ex aliqua leuitate. j. Corinth. iiij. Nolite ante tēpus iudicare. Dicit eī Hypocras ī omphorismis. q̄ p̄nosticatōnes acutoꝝ morboꝝ nō sunt oīno certe p̄nosticatōes neq̄𝔷 sanitatis neq̄𝔷 mortis. Moraliter. acuti morbi sunt lasciuia ⁊ dissolutio iuuenilis. Malus igitur medicus in morbis est q̄ stati p̄nosticat q̄ talis iuuenis morietur finaliter morte pctī ⁊ q̄ nūq̄𝔷 bn̄ faciet

Lectio CLXVI

Et nō suffecerat errasse eos circa dei sciam: sed ⁊ in magno viuentes in sciencie bello: tot ⁊ tam mala magna pacē appellant. Aut eī filios suos sacrificātes aut obscura sacrificia faciētes. Aut insanie plenas vigilias habētes. Nec vitam neq̄𝔷 nuptias mūdas iā custodiūt: s𝔷 ⁊ alius aliū occidit ꝑ inuidiā. aut adulterās cōtristat et oīa ꝯmixta sunt sanguis ⁊ homicidiū: furtū ⁊ fictio: corruptio ⁊ infidelitas: turbatio ⁊ ꝑiuriū: tumultꝰ. bonoꝝ dei imēoratio. aīaꝝ inq̄natio: natiuitatis inmutatio. nuptiaꝝ incōstātia. inordinatio mechie ⁊ impudicie Posit𝔷 tribus causis odinuētionis idolatrie: vic𝔷 amore dilectoꝝ. timore tyrānoꝝ. ⁊ decore idoloꝝ. In hac ꝑte ꝓsequitur enarrare quāte malicie ⁊ quot vicia seu moꝝ corruptōes ex idolatria causabantur. Et circa h̄ duo facit. Quia primo ista mala enūerat diuisim Scd̄o ꝯiūctim ibi. Et oīa ꝯmixta sunt. Mala aūt q̄ inter ido-

A

latras ꝑ idolatriā sunt suborta: sunt q̄tuor in genere. q: q̄ntū ad deū debita eiꝰ noticia ꝓuabantur. q̄ntū ad seip̄os decipiebantur. q̄ntum ad demones eoꝝ seruituti subdebantur. q̄ntum ad ꝓximos oēs sibīnuicē iniuriabantur. Si igitur loq̄mur de noticia quā homo ꝑ fidē debet habere de deo: ista ꝓuabantur. Vn̄ p̄mittit. Et n ō suffecerat errasse eos circa dei sciam ꝑ infidelitatē: sed ⁊ in magno viuētes insciētie bello: tot in multitudine ⁊ tā magno mala: incertōe sc𝔷 maliciosa pacē appellāt. q̄ decipiebantur quātum ad seip̄os. Hec eī insciētia bellare eos fecit ꝯtra deū cuiꝰ debuissent subdi legibꝰ. ⁊ cu𝔷 essent in bello ꝯtinuo ꝯtra deū ⁊ bonos mores existimauerūt se viuere in q̄ete Hec q̄ duo mala ꝯsecuti sunt q̄ ad deū p̄mo: ⁊ postea q̄ ad seip̄os. Tertio demonibꝰ turpitudine crudelissima subdebantur. Nā cultꝰ ⁊ sacrificia q̄ idolis faciebant fuerūt inhūana ⁊ irrōnabilia q̄ntu𝔷 ad materiā de q̄ fiebāt: intēpestiua ⁊ suspecta q̄ntum ad tp̄s in q̄ fiebāt. feda ⁊ abhoīabilia q̄ntum ad ritū ⁊ modū q̄ fiebāt Vn̄ q̄ntū ad ista tria dicit sic Aut eī filios suos sacrificātes sicut obseruabāt in sacrificijs saturni. Hoc eī ꝓpter odiu𝔷 Jouis filij sui qui eum de regno expulerat: cultoribꝰ suis p̄cepit sibi filios suos imolare. Aut obscura sacrificia facientes vel de nocte vel de die. s. in antris vel speluncis et lucis siue in locis obscuris. Dī eī lucus per antifrasim locus sine luce. ꝓpter nimiā arboꝝ vmbrā. Aut insanie plenas vigilias habētes sic in sacrificijs Bacchi ⁊ Cybeles mr̄is deorum: in q̄ꝝ festiuitatibꝰ lusibꝰ ⁊ luxurijs vacātes totā noctē turpiter trāsibāt. Quos redarguit Ap̄ls ad Eph. v. Nolite cōicare opibꝰ infructuosis tenebraꝝ. magis redarguite. Que autē in occulto fiūt ab ip̄is turpe est dicere. Propter hmōi feditates subtraxit ecclīa multas vigilias que solebāt ab oībus ꝓplīs celebrari de nocte in solēnitatibꝰ sanctoꝝ. Quarto sibīnuicē iniuriabantur in corꝑibus inferendo molestias: ⁊ in vxoribꝰ nuptias violando. vn̄ dicit. Neq̄𝔷 vitam supple mūdam iā custodiūt neq̄𝔷 nuptias mūdas: s𝔷 alius aliū ꝑ inuidiā occidit aut adulterās ꝯtristat ⁊c̄. lr̄a ē plana Sequitur scd̄a ꝑs lc̄ōnis huiꝰ in qua mo-

B

rum corruptiōes ꝯiūctim enūerat idolatria𝔷 ꝯseq̄ntes. ⁊ sunt. xv. Dic̄ eī sic. Et oīa ꝯmixta sunt sanguis. sc𝔷 in inuasione: ⁊ in vulneratione iniusta. homicidiū in occisione. furtū in aliene rei indebita detētione. fictio in falsa hypocrisis simulatōne. corruptio in ꝟginū defloratione. infidelitas in mutua ꝑditōne. turbatio in discordiaꝝ seminatōe. ꝑiuriū in falsa ꝓbatione. tumultus in rixaꝝ ꝯtētione: bonoꝝ dn̄i imemoratio: in bn̄ficioꝝ dei ingrata obliuiōe. aīarum inq̄natione. in gule ⁊ luxurie delectatione. in natiuitatis inmutatione. in vitij ꝯtra naturā ꝑpetratione. nuptiaꝝ incōstantia. in vxorū illicita ꝑmutatōne. inordinatio mechie. in ī

E

cestus ⁊ adulterū ꝑmixtione, ⁊ impudicitie in
ordinatio supple in libidinosa ɔtrectatōe. Cō
tra tales idolatras luculēter inuehit. Didim⁹
rex bragmānoꝝ in ep̄la ad alexādrū magnū
deridēs eos in hoc ꝙ hoīem minorē mūdum
dixerūt, ⁊ singulas ptes corpis singulis dijs
coaptauerūt. Hoīem inqt mūdum paruū di-
citis, ⁊ sicut in eo multiplicia sunt mēbra dispo
sita: ita varios deos ɔfingitis in celo ɔsistere
quoꝝ vnicuiqꝫ diuersas ⁊ diuisas vr̄i corpis
partes deputatis ⁊ familiares singulis victi
mas imolatis ⁊ vocabula illis exqsita tribui
tis asserētes mineruā capitis arcē: vtpote sa-
pientiā tenere. Junonē iracūdie p̄sidentē pre
cordia possidere. Martē belloꝝ p̄sidem pecto
ra vulneribꝫ apta distinguere. Mercuriū fa-
cūdie reptorē lingue ianuas possidere. Hercu
lem lacertos sibi vtpote pigilē vēdicasse. Cu-
pidinē iecoris secreta coercere. Bacchū ebrie
tatis ductorē cellaria gutturis obtinere. Cere
rē frumēti datricē horrea vētris iplere. Vene
rē mr̄is libidīs femoꝝ occupasse cubicula. Jo
uē q̄si atriū sup̄mū in naribꝫ habere p̄conem.
Appollinē medicine ⁊ musice p̄ceptorē palma
rū habitacla possidere. ⁊c̄. Tātaqꝫ hoīs fabri
ca dijs q̄s dicitis vr̄is dūando ɔdicit nulla p̄
te corporei domicilij naturali dn̄o vr̄is sedibꝫ
reseruata. Qui tn̄ nec grāꝝ vobis debitā acti
onē vt liberis hospitibꝫ referūt, sꝫ vt inqlinis
obnoxijs soluendū vectigal imponūt. atqꝫ a-
lijs alia tributa ɔfligant. Jtaqꝫ Marti aper
cedit. Baccho dicat̄ hirc⁹. Junoni pauo ma-
ctatur. Joui thaur⁹ ducit̄. Appollini cignus
offertur. Veneri colūba decernit̄. Minerue
noctua ɔsecrat̄. Cereri farra libant̄. Mercu-
rio mella pandūtur. Aras herculeas populea
corona circūdat. Phanū cupidinis rosea ser-
ta ɔdecorant. Et infra. Reuera nō opulares
deos sed carnifices teterrimos inuocatis q̄ vi
scera vestra suppliciorū diuersitate discerpant.
Necesse est eīm in corpe vr̄o tot penas ɔstitu-
tas esse q̄t sunt dij: cū singuli suis vos cogūt i
seruire ludibrijs, vnus trahit ad belluꝫ, alter
eūdem ducit ad luxuriam. tertius lucrandi cā
hortat̄ inquiri, hic desideriū suggerit epulādi.
Et in fine ep̄le sic deridēdo ɔcludit. O q̄ꝫ vos
felicissimos dixerim q̄rum ⁊ religio crimē est

E ⁊ vita suppliciū. Circa istā clausulā. Et cum
magna mala pacem appellāt. Video ꝙ in cōi
mō loquēdi tria magna mala pacis noīe glo-
riant̄. Interdū eīm vocat̄ pax lꝫ indigne beni
uolētia libidinose familiaritatis: interdū violē
tia calūniose fraternitatis, ⁊ interdum negligētia
scelerose ipunitatis. Prima ē pax carnaliū pctō
rū. Scd̄a ē pax mūdialiū ɔspiratoꝝ. Tertia

est pax curialiū p̄latoꝝ. Prima pax scꝫ car-
naliū peccatoꝝ reperitur inter adulteꝝ ⁊ adul-
terā, fornicatorē ⁊ fornicatricē, vt dicat mulier
illud Can̄. viij. Ego murus ⁊ vbera mea sicut
turris ex q̄ facta sū corā eo quasi pacē repiens.
Talis pacific⁹ fuit Salomon de q̄ dr̄ Eccl.
xlvij. Salomō imperauit in diebꝫ pacis. Et d̄
eo post seqt̄. Inclinasti femora tua mulieribꝫ
habuisti ptāte in corpe tuo: dedisti maculā in
glīa tua. In diebꝫ belli ⁊ aduersitatis hoīes
nō vacāt libidini sꝫ in diebꝫ ocij. Vn̄ Dauid
cū ociaret̄ in domo Joab exn̄te in bello adul-
teriū ɔmisit. ij. Reḡ. xj. Sic ciuitas romana
cū bellis ⁊ discordijs cōtra carthaginē vexare
tur. strenuosis exercitijs colebat̄. Sꝫ postq̄ꝫ car
thago subuersa fuit: ocio: libidini ⁊ gule tota
se dedit vt pl⁹ nocuerit rome euersa carthago
q̄ꝫ p̄us nocebat aduersa, sic dic̄ aug⁹. iij. de ci-
ui. dei. ca. xix. Jn hoꝝ signū mēsis Marcius
deo belli fuit ɔsecrat⁹. Vn̄ ille ē mēsis in quo
solēt reges ad bella ɔcedere. ij. Reḡ. xj. Et sta
tim imediate mēsis seqns q̄ est Aprilis Ve-
neri ē dedicat⁹. Jn cui⁹ signū ꝙ finito bello et
exercitio bonoꝝ opm: tpe pacis ⁊ ocij dn̄at̄ li
bido. Juxta illud Ouidij de remedio amoris
Ocia si tollas periere cupidīs arcus. Scd̄a ē
pax mūdialiū ɔspiratoꝝ: q̄ nihil aliud ē, q̄ꝫ vio
lētia q̄dā calūniose fraternitatis q̄ mali se colli
gant ⁊ ɔfederāt ad resistēduꝫ ⁊ nocēdū iustis.
Hec figurat̄ p̄ amicitiā ⁊ pacē Herodis ⁊ Pi
lati ɔtra xp̄m. Et sicut videm⁹ ꝙ inter spinas
steriles ⁊ infructuosas lōge maior ē ɔnexio q̄ꝫ
inter arbores fructuosas, sic in malis ɔgrega
tionibꝫ ⁊ collegijs lōge fortior ē coherētia bil
gosaꝝ p̄sonaꝝ ad inuicē ad se defendēdū q̄ꝫ sit
bonoꝝ ad malos corrigēdū. Nau. j. Sicut spi-
ne inuicē ɔplectūtur sic ɔuiuiū coꝝ pariter po-
tātiū. De ista pace dicit ps. Zelaui sup iniq̄s pa
cē iniquoꝝ, videns glo. i. in iudiciis ⁊ male tuli
pacē pctōꝝ. Tertia est pax curialiū p̄latorū et
hec nihil aliud ē q̄ꝫ q̄daꝫ negligētia scelerose i
punitatis. qn̄ eīm p̄lat⁹ videt pctā notoria sub-
ditoꝝ ⁊ ea dissimulat scire: talis p̄latus vocat̄
pacificus. Notandū ꝙ humectatio locoruꝫ D
circa aures q̄ vocant̄ tpa de lacte mulieris in
ducit somnū. Sic ɔsilr qn̄ p̄latus hꝫ v̄ba re-
missionis ⁊ dulcedinis ad manifeste malos i
ducit eos ad dormiendū in pctō suo. Vn̄ ver
ba p̄latoꝝ ⁊ p̄phetaꝝ antiquitus vocabant̄ one
ra Malach. j. Onus v̄bi dei ad isrl̄. Et i Esa.
Onus damasci. onus egypti. onus tyri. ⁊ sic
de alijs. Debēt eīm v̄ba p̄lati esse onerosa con
tra ptinaces ⁊ rebelles, sed solaciosa ad deuo
tos ⁊ humiles. Sic distinguēdū videt̄ de remis
sione ⁊ rigore in p̄latis, q2 si loq̄mur de coruꝫ

psonali iniuria vel derogatōne honoris eorū inueniūtur acutissimi ꝛ rigidissimi, nihil remittūtur. Si vero agat de iniuria illata deo: vel de honoris diui diminutōe. ibi sūt remississimi. nec curāt oīno Cōtra tales loqtur Crisosto. sup Math. Eps si debitū honoris nō accepit a psbytero: aut psbiter a dyacono: aut dyacon⁹ a lectore. irascit ꝛ turbat. Si aūt viderit epus psbyterū. aut psbyter dyaconū. aut dyacon⁹ lectorē circa obsequm eccl'ie nō permanētē. aut alias peccātē in deū nō irascit ei: neqꝫ curat. Quia oēs qdē de honore suo solliciti sūt: de honore aūt dei null⁹. hec Crysosto. Quāuis ei ēē pacificū ꝛ patiētē in ꝓpriis iniuriis sit laudabile: eē tū patiētē in dei iniuriis ē summe vitupabile in plato. In cui⁹ figura xps sicut legim⁹ Math. iiij. qū diabol⁹ sibi dixit Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiāt patiēter sustinuit: ꝛ p auctoritatē sacre scpture eū ꝯfutauit. Itez scdo quādo sibi sili dixit Si filius dei es: mitte te deorsum. Quia iste due tēptatōes nō fuerūt directe nisi ꝯtra humanitatē. Sz in tertia tēptatōe qn dixit Hec oīa tibi dabo si cadēs adoraueris me: repulit ipsū cum indignatōe dicēs. Uade sathana nō tēptabis dūm deū tuū. Exod. x. Sup quē locū dicit Cryf. Exēplo xpi discam⁹ iniurias nr̄as eqnimiter sustinere: dei aūt iniurias neqꝫ vsqꝫ ad auditū sufferre. Qm̄ in ꝓpriis iniuriis esse qnqꝫ patiētē laudabile est. Iniurias ꝓo dei dissimulare nimis impiū est Et de ista mala pace negligētie: placit dic saluator Mathei. x. Nō veni pacē mittere: sed gladium. i. acutam correctionē viuorū.

Lectio CLXVII

Nfandorū enim

i idolorū cultura oīs mali cā est: ꝛ iniciū ꝛ finis. Aut eīm dū letant insaniunt: aut certe vaticināt falsa: aut viuūt iniuste aut piurāt cito. Dū eīm ꝯfidūt in idolis q sūt sine aīa male iurātes noceri se n̄ sperāt. Utraqꝫ igit illis eueniēt digne qm̄ male senserīt de deo attēdentes ad idola ꝛ iniuste iurauerīt in idolo ꝯtēnētes iusticiā. nō eīm iurātiū ē ꝟtus sed peccātiū pena pambulat sp iniustorū puaricationē Postqꝫ enūerata sunt vitia ꝛ morū corruptiōes q ex idolatria pcreant. In ista pte explicat cālitas illa tōn dit speāliter quō ex idolatria diriuat falsitas ꝛ iniusticia. Et circa hoc tria fiūt. Quia pmo agit de malorū perpetratione. Scdo de malorū punitōe. Tertio d iurameti naturalis ꝯditōne. Secūda ps ibi. Utraqꝫ ꝛc. Tertia ibi. Nō eīm iurātiū. Circa pmū in detestatōem idolorū replicat generali tatē malicie idolatrie. Et dicit. Infandorū eīm idolorū cultura oīm̄is mali causa est ꝛ. initium Et sic idola dicūtur infanda. qz nō sunt famie id est smone digna. Hec g cultura est cā oīmis mali initiū ꝛ finis in suis cultoribꝫ. Nā ꝓpter idola colenda ordinant peccata sicut ꝓpter finem. Qualiū aūt malorū sunt idolatria initiū et finis. manifestat cum subdit. Aut eīm dum letantur insaniūt. sicut in festis ꝛ ludis quos diis suis faciebant: in qbus se p libidinē more bestiarū fedabant. Aut certe vaticinātur falsa sicut ꝓphete Achab. de qbus dicit. iij. Regum. xxij. Ecce dedit dūs spm̄ mendacij in ore oīm prophetarū tuorū: aut viuūt iniuste: pximis nocendo. Aut piurant cito. i. de facili. ꝛ p leui causa falsa scienter iurant. Habēt eīm ad hoc audaciam p tanto. Sciūt eīm qꝫ idolum nō pōt se vindicare nec eos punire pro piurio facto p idolum. ꝛ iō facilius piurant ꝛ ꝯfidentius. Et h est qō dicit. Dum eīm ꝯfidunt ī idolis que sunt sine anima. i. sine intellectu ꝛ voluntate Male iurātes nocere se. i. sibi nō sperant. i. non metuūt ex hoc puniri qꝫ iurant falsum p idolum Narrata multiplici eorū culpa: sequit de eorum pena. Pena autē estqꝫ p vtroqꝫ dānabūtur. Unde subdit. Utraqꝫ ergo illis euenīēt digne. i. pro vtroqꝫ digne punientur. vicz de eo qꝫ male senserūt de deo attendentes idolis ꝛ iniuste iurauerūt in idolo ꝯtēnentes iusticiam. Et sic dupliciter peccauerunt. Tum quia iurauerūt falsum. Tum quia iurauerunt per falsum. quod est idolum Et tertio subinfertur de natura iuramenti. et dicit sic. Non eīm iuramentum est virtus. id est iurare nō est virtus. nec est virtus nec p se appetēduz: sed peccātium pena. Propter incredulitatē eīm hoīm oportet iurare. Math. v. Sit smo vester est est: non non. Qō autē his abūdantius est: a malo est. scz a pena vel a culpa illius cui iurat vel qui iurat. Et hec pena pambulat semp. i. crescit. in iniustorū. i. iusticie vel iustarum rerum puaricationem. Iuxta illam clausulam. Periurant cito. Circa piurium ē notādum. qꝫ piurus ē multiplr detestādus ꝛ speāliter ꝓpter tria. Est eīm piurus ꝓdiciosus p infidelitatē quo ad deum. Iniuriosus p falsitatē quo ad pximū. ꝛ pniciosus p iniquitatē q ad seipm Primo igit piurus est ꝓdiciosus p infidelitatē quo ad deū. Prodicio foret magna si ille qui haberet custodiaz sigilli regij sigillaret litā pactionis quā rex maxie detestaret. et si hoc faceret de sigillo pape esset excōicatus ipō facto ꝛ brachio seculari tradēdus. Nomē dei est nomē ꝯmissum nobis qsi quoddā sigillum ad testificādum veritatem ꝛ

confirmandū. Deutero. vj. Dn̄m deum tuū ti
mebis ⁊ illi soli seruies., ⁊ ꝑ nomen eius iura
bis. Et ideo dicit Apl's ad Hebre. vj. ꝙ om-
nis ꝯtrouersie finis ad ꝯfirmationē est iura-
mentū. Falsitas aūt est illud qḋ deus sūme o-
dit tā𝔮 sibi ꝯtrariū q̄ est ꝟitas. Et iō q̄ nomē dei
assumit ad ꝯfirmādū falsitatē, dei ꝓditor est.
Hoc idē patet scḋo. q2 si castꝝ dn̄i regis sue fi
delitati ꝯmissum traderet hostib9 regis. ꝓdi-
tor eius esset. Castꝝ est nomē dn̄i qḋ inuoca-
uimus ⁊ ad qḋ refugim9 in oīnī nostra neces-
sitate. Prouer. xviij. Turris fortissima nomē
dn̄i ad eam fugiet iustus ⁊ saluabitur. Istud
castrum tradit hosti qn̄ demonib9 ⁊ falsis ho
minib9 ꝯmittit ad ꝓbationē falsitatis. Hoc
idem ꝑz tertio quia q̄ dn̄m suū diffamat ma
liciose ⁊ inuoluit in crimine, ꝓditor suus est. s3
qui deū inducit tan𝔮 testem falsitatis. nititur
deum inuoluere i crimie ⁊ aufferre sibi nomē
bonū quo vocat. ⁊ est sūma veritas: ergo ꝓdi-
tor su9 est. vn̄ q̄uū in eo est plus ꝯtēnit cri-
stum 𝔮 crucifixores xp̄i. nā ipi nō intulerunt
xp̄o nisi malum pene. ⁊ iste nitit eum mittere i
malum culpe. Dyabolus adiurat9 in nomie
dei dicere veritatē nō mentit cōiter. nec inue-
nitur ꝙ addat suis mendacijs iuramētum li-
cet mēdax sit ⁊ pr̄ mēdacij. Et iō nō est mirū si
deus eis velocē vltionē ꝓmittat. Malach. iij.
Ero testis velox maleficis ⁊ adulteris ⁊ piu-
ris. Narrat Ouidi9. ij. metamor. de Mercu-
rio ⁊ Baccho. Mercuri9 accepta figura bū a
na tēptouit furari boues q̄s Appollo pastor
regis Amiddi debuit custodisse: inuenit autē
eos depascētes latera cuiusdā mōtis ⁊ stati ar
te sua abegit eos ad q̄ndā siluā ⁊ ibi eos occul
tauit: istud fcm̄ null9 ꝑcepit nisi q̄dā pastor q̄
dicebat bacch9. Istū igit mercuri9 timēs acces
sit ad eū rogās ꝙ si aliq̄s veniret inq̄rere ꝑ bo
bus ꝙ negaret se eos vidisse, nihil q3 aliud rn̄
deret. ⁊ ne fcm̄ suū careret p̄mio: dabo inq̄t ti-
bi istā vaccā albā oīno. Qua accepta bacchus
rn̄dit. Sic tutus eas. Lapis iste ꝑus tua fur
ta loq̄tur. ⁊ lapidē ostendit. Mercuri9 simu-
lat se recedere. ⁊ statim mutata figura corꝑis ⁊
voce fmonis redit ad rusticū, q̄ in forma ali-
cui9 inq̄rentis boues ⁊ vaccas dic sibi. Rusti
ce vidisti si q̄s hꝯ limite duxit Boues: fer opē
furto q3 silentiū deme. Iūcto suo parit dabit
sua feīna thauro. Uidens ḡ rustic9 ꝙ merces
sua foret geminata si furtū diceret ⁊ etiā volēs
hie vaccam albā ⁊ album thaurꝝ, respondit ꝙ
sub illis mōtib9 fuerūt. ⁊ ostendit montes in
q̄bus fuerūt ante vagati. Risit Mercurius ⁊
me mihi ꝑfide ꝓdis. Me mihi ꝓdis ait ꝑiu-
ra pectora vertit. In durꝝ silicē q̄ nūc q3 iudex

Inq3 nihil merito vetus est infamia saxo. Et
sic iuste in illū vel ꝯsilem est mutatus de quo
prius dixerat. Tutus eas lapis iste ꝑus tua
furta loquet. Et sic frequēter videm9 ꝙ hoies
falsi mun9 accipiūt ex vtraq3 ꝑte ⁊ ꝯmittūt ꝑ
iuriū ⁊ lesionē veritatis ⁊ tandē iusto dei iudi
cio lapides ꝯuertūtur. q2 appropinquāte fine
vite freq̄nter desperant. Job. xlj. Cor eius in
durabitur quasi lapis. Nō sic fuit de Mar-
co Marcello Regulo. De q̄ b'tūs Augustin9
v. de ciui. dei. ca. xv. vel. xix. fm libꝝ nostrum
Marcus iste imꝑator romanꝰ captiu9 fuit
apud carthaginēses: q̄ cū3 mallēt a romanis
suos reddi captiuos 𝔮 romanoꝝ captiuos te
nere. Regulū istū cū legatis suis romā misetūt
ꝑus iuramēto ꝯstrictū se carthaginē redituꝝ
si illud qḋ volebāt minime peregisset. Perrexit
ille ⁊ pla nei senatu ꝯria ꝑsuasit. q2 nō arbitra
bat vtile reipublice: romanoꝝ ꝯmutare capti
uos. Nec ꝑ hanc ꝑsuasionē ad hostes redire
ꝯpulsus est: sed q2 iurauerat: illud sponte cō-
pleuerat. At illi excogitatis supplicijs intere-
merūt. inclusumq3 angusto ligno vbi stare co
geret. clauis acutissimis vndiq3 ꝯfixo: vt se in
nullā partē sine penis atrocissimis inclinaret
abscisis etiā cilijs ne dormiret. cru deliter pe-
merūt. Iste liber fuit ⁊ in ciuitate ꝓpria ꝑ nul-
la causa hostib9 se reddidit: nisi vt fidelitatem
fuaret quā ꝓmiserat iuramēto se vicz reditu-
rū si romanis ꝯmutationē captiuoꝝ ꝑsuade-
re n̄ posset. Et tn̄ cū ꝑsuasisse potuisset ⁊ vitā sal
uasse: noluit. q2 hec ꝯtra fidē reipublice fore
vidit. ⁊ sic cū posset ꝑ duas vias euasisse: neu-
trā tn̄ voluit: q2 neutra cum fidelitate stare po
tuit. Scḋo ꝑiurus ē iniuriosus ꝑ falsitatē q̄
ad ꝓximū. Decipit ei iudicē ⁊ spoliat iure suo
bone fidei possessorē ⁊ iō restituere tenet q̄lib3
de duodena vel ad duo insolidū, s3 cum vnus
soluerit restituēdo ꝯplete alij deobligabant.
Legim9 de dolo gabaonitaꝝ, q̄ simulātes se a
lōge venisse obtinuerūt a filijs isrl' vite ꝓmis-
sionē. Hāc aūt ꝓmissionē fuauerūt nō obstā
te dolo gabaonitaꝝ. Un̄ ꝑcepto dolo ⁊ ꝓpter
hoc clamāte ꝓplo ⁊ murmurāte dixit Iosue.
Reseruent inq̄t iosue ⁊ viuāt ne ꝯtra nos ira
dei ꝯcitet si ꝑiurauerim9 Tertio ꝑiurus ē
ꝑniciosus ꝑ iniq̄tatem q̄ ad seipm. Ille em̄ q̄
scienter ꝑiurat: manū libro supponit q̄ tangit
euāgeliū. ⁊ illā diabolo ꝯmēdat. nisi dicat ve
rū. Un̄ illa man9 efficit diaboli. ⁊ postea ma-
nu diaboli se signat, se cibat ⁊ opat. Un̄ ꝑ illā
manū tenet eum diabol9 donec penitea. In
missali ꝑo sup qḋ iurat q̄tuor scripto sunt. cō-
secratio corꝑis ⁊ sanguinis xp̄i. suffragia sctō
rum. b'titudo bonoꝝ. ⁊ dānatio reꝓboꝝ. Et

ergo sensus iuramenti sui. Nisi vero sit qd mo iuro, no me iuuet missaꝝ celebratio nec scoꝝ deprecatio ꝛ pueri omino fruitura beatitudine sanctorum ꝛ beatoꝝ. ꝛ veniat sup me maledictio reproboꝝ que ponit Math. xxv. Ite maledicti in ignem eternu qui preparatus est diabolo ꝛ angelis eius. Similr genua flectedo abrenũciat oibus gressibꝫ quos pedibꝫ suis fecit nisi dicat verum. Extedendo manũ ad libꝝ: abrenũciat bonis opibꝰ elemosyne si que fecit. Osculãdo libꝝ abrenũciat oibus bonis vbis ꝛ oronibus qs dũs fecit. ppter qd Eccl. xxiij. dicit. Uir multũ iurans replebit iniqtate, ꝛ no recedet de domo eius plaga. Et Leuit. xix. No iurabis in noie meo

Ca. XV. Lectio CLXVIII.

Tu autem deus

c noster suauis ꝛ verus es, patiẽs et in misericordia oĩa disponẽs. Etenim si peccauerimus tui sumus scientes magnitudinem tuam. Et si no peccauerimꝰ: scimus qm apud te sumus coputati. Nosse em te ↄsũmata iusticia est, ꝛ scire iusticiam et virtutem tuã radix est imortalitatis. Intentio spũssancti tam in isto caplo q̃ȝ in duobꝫ pcedentibꝫ est idolatriã destruere ꝛ veri dei cultum hoibus suadere. Hoc aũt in isto caplo p duas vias aggredit. Naz primo ↄmẽdat diuinã bonitatẽ ppter quã ois creatura ronalis ei debet fuire. Scdo declarat idoloꝝ vilitatẽ ppter quã ois hõ ei tenet ↄtẽnere. Scda ps ibi. Nõ eñ in errorẽ. Circa primũ pmo poit diuinã ↄmẽdationẽ. Scdo subiũgit tãte ↄmẽdatõis declaratiõez. scda ps ibi.

A Eteni si peccauerimꝰ. Cõmẽdabilia aũt q̃ dicũ de deo sũt q̃tuor q̃ maxie mouẽt aliquẽ ad seruiẽdũ dño tales ↄditões hñti. vicȝ suauitas i cõicatiõe. Dño em amaro ꝛ iracũdo nullꝰ famulat libẽter. Ueritas in pmissiõe. Nã multa pmittẽs ꝛ pauca psoluẽs raro habebit famulos sibi deuotos. Patiã in expectatõne. Dñs eñ qui nõ subito nec rigide pcedit ad sui vltionem, dat subditis ↄfidentiã sperãdi veniaz post offensas. Et miscdia in gñali dispositiõe qr miscdia dñi famulos facit eẽ deuotos ꝛ obediẽtes. Quãtũ g ad ista q̃tuor dicit. Tu aũt deus nr suauis ꝛ verus es. Suauis: bñficia largiẽdo. verus: pmissa implẽdo, patiens expectãdo delinqntes. Eccl. v. Altissimꝰ est patiens redditor ꝛ in miscdia disponẽs oĩa: qr punit citra ↄdignũ ꝛ pmiat bonos vltra ↄdignũ. Hec ẽ veri dei ↄmẽdatio. Scdo subiungitur huiꝰ magne ↄmẽdatõis declaratio. Iustũ est eñ vt deo fuiamus ꝛ eũ honoremꝰ siue fuerimꝰ in statu culpe siue in statu iusticie: qa si fuerimꝰ pctõres nihilominꝰ infra potẽtiam suã puniẽdi sumꝰ. Si fuerimꝰ iusti: sumꝰ infra potẽtiã suã ꝛ p eã supra meritũ pmiãdi, ꝛ h est qd subdit. Eteñ si peccauerimꝰ tui sumus sciẽtes magnitudinẽ tuã. i. infinitatẽ potentie tue. In ps. Magnꝰ dñs ꝛ laudabilis nimis ꝛ magnitudinis eius nõ est finis Et si nõ peccauerimꝰ scimꝰ. i. firmissima fide credimꝰ. qa apud te ↄputati sumꝰ. i. nũerati ꝛ electi vt i celis eternalit pmiemur. Luc. vj. Gaudete ꝛ exultate qr merces vra mlta ẽ in celis. Sȝ posset aliqs q̃rere. Qd est illud pmiũ vite: ꝛ quõ ad illud puenimꝰ. Jõ subdit. Nosse. n. te, tu vnũ deū vicȝ ꝛ apte ↄsũmata iusticia ẽ. Johã. xvij. Hec ẽ vita eterna vt ↄgnoscãt te solũ verũ deum ꝛ quẽ misisti ihm xpm. Ecce pmiũ. Sed quõ ad illud puenimꝰ. subdit. Et scire. i. credere p dilcõem iusticiã. i. eqtatẽ ꝛ vtutẽ tuã. i. pietatẽ. radix est. i. pncipiũ imortalitatis. i. beatitudinis sempitne. q. d. qui hȝ fidem formatam caritate q tu es vere iustꝰ ꝛ vere pius: ille hȝ radicem beatitudinis. De hac radice fidei xplanate loqtur Augꝰ. sup Joh. sic dicens. Sicut in radice arboris nulla prsus appet spẽs ꝛ tñ q̃cqd est in arbore pulchritudinis vel decoris totũ ex illa pcedit. sic ex fidei humilitate q̃cqd meriti q̃cquid beatitudinis aĩa susceptura est: ex fidei fundamẽto pcedit. vñ signãter dĩ q fides est radix imortalitatis. Vñ Eccl. j. Radix sapie est timere deum. Rami eius longeui. Circa illã clausulã. Scimꝰ qm apud

B te sumꝰ cõputati. Notãdum est. q istud vbũ dĩ pcise de electis quoꝝ numerꝰ soli deo cognitꝰ ẽ, sicut dic Augꝰ. in enche. ca. xxij. Ubi notãdũ q mgni dñi aliter possident modica ꝛ vilia ꝛ alit pciosa ꝛ nobilia. Uilia vl res pui pcij lȝ habeant: nõ tñ a dñis ↄputant. Sȝ pciosa ꝛ nobilia localia hñ hñtur, ꝛ in nũero diligent ↄputant. Isto mõ est de deo q oĩa possidet siue sint pctõres siue iusti ꝛ pdestinati. Peccatores hȝ sub dominio suo, sed nullꝰ numeri sunt apud eum. Eccs. j. Stultoꝝ infinitus ẽ numerus. Vñ Boe. j. arisme. loquẽs de diuisione numeri p diminutũ et supfluũ et pfectum dic. In his ẽ magna silitudo vtutis et vitij. pfectos em raros inueniũ numeros sed supfluos ꝛ diminutos mltos ꝛ infinitos. Perfectus em numerꝰ est q ex oibꝫ ptibꝫ suis aliqt simul sũptis: sicut ẽ sex ꝛ infra centũ milia: nõ sunt nisi q̃nqꝫ tales numeri, ꝛ qr tanta ẽ maloꝝ copia: nõ est deo cura de eis vt nũerentur. Justi aũtẽ possident. sicut localia pfecta ꝛ pciosa. Esa. xiij. Preciosior erit vir auro ꝛ homo mũdo obrizo. Et hũ dicit vir. Quia sicut

ordinabat̃ in lege mulieres ꝛ puuli nō nũera bant̃, sed soli viriles ita apud deũ effeminati ad opera virilia seu ꝟtuosa nec irrōnabiliter viuentes p̃ceosi iudicant̃, sed tm̃ viri. i. ꝟtuosi q̃ pro xpo ꝓsecutōes ꝛ iniurias seu ignominias ꝑtulerũt. De q̃bus. Sap. v. scribit̃. Tũc stabunt iusti in magna ꝯstantia aduersus eos q̃ se angustiauerũt. Et sicut ibidē infra dicitur. tũc dicent reprobi. Nos insensati vitã illoꝝ estimabam⁹ insaniã, ꝛ finem illoꝝ sine honore. Quõ igit̃ ꝯputati sunt inter filios dei ꝛ int̃ sanctos sors illoꝝ est. Pñt ergo sancti ꝛ electi dicere. Scim⁹ qm̃ apud te sumus ꝯputati sic̃ ex arte algoristica satis pꝫ. Septē sunt ꝯputationis sp̃es que in cõibus ꝟsibus ꝯtinent̃. Addere subtrahere duplare dimidiare. Sextaq̃ꝫ diuidere: q̃nta vero multiplicare. Radicem trahere ꝑs septima di esse. Deus ãt in effectibꝫ graciosis q̃s circa nos electos suos facit: oẽs istas ꝯputatõnis species exercet. Addit subtrahit duplat ꝛ dimidiat: m̃tiplicat diuidit ꝛ radices extrahit. Addit em̃ nobis peccãtibus tp̃s penitẽtie vt ꝯteramur. Exẽplum de rege Ezechia. iiij. Reg. xx. Cui dixit dñs. Addã diebꝫ tuis. xv. ãnos. Subtrahit q̃nq̃ꝫ malos ꝛ īpeditores q̃etis nr̃e vt ꝑficiam⁹. q̃a Prouer. xxvj. di. Susurrone sbtracto iurgia q̃escũt. Et iõ ꝯsulũt ꝑ apl̃z. ij. Thessal. iij. Sbtrahite vos ab oĩ fratre ãbulante inordinate. Duplat nob sp̃ũalia ĩ p̃nti vt sufficiãt qñ dat nob virtutes tã naturales q̃ꝫ gratuitas. Prouer. xxxj. Oẽs domestici ei⁹ vestiti duplicibus. Et ĩ futuro duplat nobis gl̃iam qñ dabit nobis duplicem stolã. i. qñ tam in corpe q̃ꝫ in aĩa glorificatier im⁹. Esa. lxj. In terra sua duplicia possidebũt. Dimidiat penas q̃s iuste meremur, q: longe circa ꝯdignũ punit: si tñ alia pena posset estimari pctõ mortali condigna. j Macha. x. Dimidiã ptem fruct⁹ ligni qđ est portõnis mee relinq̃ vob. ꝛc. Mltiplicat in nob dona sua ꝛ bñficia orõnes nr̃as exaudiẽdo. In ps. In q̃cũq̃ꝫ die inuocauero te velociter exaudi me: multiplicab in aĩa mea ꝟtutem. Diuidit qñ g̃ras gratis datas diuersis ꝑsonis cõicat diuersimode vt oẽs fideles in ecclesia seinuicẽ valeant supportare. iuxta sententiã Apl̃i. j. Cor. xij. Diuisiones g̃raruꝫ sunt. Idẽ aũt sp̃ũs diuidens singulis ꝑut vult. Sed radices extrahet qñ ꝑuersas cogitatiões a quibus oĩa mala oriũtur iudicialiter denudabit. Prouer. xxv. Cogitatiões imploꝝ eradicabũtur. Sũt ergo iusti multipliciter computati.

D Notãdum est aũt q̶ aliter ꝯputat senescallus cum ꝑposito Aliter vsurarius de suꝑfluo aliter iconom⁹. i. ꝓcurator domus cũ famulo Prim⁹ ꝯputat ad calũniãdum. Scđs ad iniuste lucrãduꝫ. Terti⁹ ad iuste remũerandum Isto mõ aliter ꝯputant nobiscũ demones. aliter vani arrogãtes hoĩes. ꝛ aliter deus ꝛ angeli boni nos expectãtes. Demões ꝯputant ođ calũniãdũ tãtũmõ. Vñ sicut falsus auditor ꝯpoti q̃ calũniari ꝓponit ꝑpositũ vl̃ baliuũ. illas expẽsas diligẽtissime ꝯputat in q̃bus vidit eũ ampli⁹ neglexisse. ita diabol⁹ ꝯputat nobiscũ de peccatis nr̃is. Portat em̃ sp̃ taliã p̃paratam ꝯtra nos. Qui plus letat̃ in senectibꝫ peccatoꝝ q̃ꝫ in floribꝫ meritoꝝ. De q̃bus dicitur Job. xxx. Inter huiuscemõi letabant̃ ꝛ eẽ sub sentibꝫ delitias ꝯputabant. Scđo aliter ꝯputãt hoĩes arrogãtes. Illi em̃ ꝯputãt mõ vsurarij Solus vsurari⁹ vẽdit tp̃s. q: ꝑ solo lapsu tp̃is plus ꝑcipit q̃ꝫ debet. Et istũ modũ ꝯputãdi hñt aliq̃ue ꝑsone q̃ cũ sue iuuẽtutis tp̃a trãsierit ociose sine q̃cũq̃ꝫ merito ꝟtuoso, ex solo lapsu tp̃ia ꝛ nature defectu honorẽ vẽdicãt senectutis. illes antiq̃s imaginibꝫ in q̃bus s̃m opionẽ vetulaꝝ nihil est numinis do nec fuerint. lx. ãnoꝝ. Et certe istud lucꝝ est illicituꝫ: q: nõ corrñdet merito vel ꝟtuti: sꝫ lapsui tp̃is ꝛ senectuti. Ecce q̃d dicit scriptura. Sapien. iiij. Senect⁹ em̃ venerabilis est nõ diuturna nec ãnoꝝ numero ꝯputata. Cani sunt sensus hoĩs. ꝛ etas senectutis vita imaculata Et iõ vos q̃cũq̃ꝫ iuuenes q̃ in senectute ꝟtutis honores ꝑponitis vẽdicare: nitamini in iuuẽtute nõ ociosis. sed studiose insistere laboribꝫ meritis dũ vires habetis in corpe ꝛ recẽs ingeniũ possidetis in mẽte Iuxta ꝯsiliũ Ouidij de arte amãdi. li. iij. Dũ vires ãniq̃ꝫ sinũt tolerare labores. Nã veniet tacito curua senecta pede. Nõ que p̃terijt iteꝝ vocabit̃ vnda Nec q̃ p̃terijt hora redire põt. Vtẽduꝫ ẽ etate cito pede labit̃ etas. Nec bona taꝫ seq̃tur q̃ꝫ bona p̃ma fuit. Quia nisi ꝟtuose vixeritis iuuenes: nõ poteritis iuste vẽdicare ꝟtutis honores. Sapien. iij. Si q̃dẽ lõge vite erũt: ĩ nihilũ ꝯputabunt̃ ꝛ sine honore erit nouissima senect⁹ eoꝝ. Et q̃uis hõ honores ãbire nõ debeat, dꝫ tñ se honoribꝫ dignificare. sic̃ dic̃ Arist. iiij. ethi. ꝛ alias extitit dclaratũ. Tertio ꝯputãt nobiscũ de⁹ et angeli ei⁹ bti ꝛ etiã aĩc nos expectãtes mõ quo iconom⁹ ꝯputat cũ famulo suo de labore ad remũerãdũ, sic ꝯputauit ĩl ꝑcurator q̃ sero redđit singulis opaṙijs reddere singlos denarios. Math. xx. Sic etiaꝫ deus ꝯputat mõ dies q̃bus meritorie laboram⁹ ꝛ actus etiaꝫ meritoriu. Et nõ solũ de⁹ imo tota celestis Hierl̃m mater nr̃a vt merito dicat q̃libꝫ nr̃m illud Tob. x. Ego noui q̶ pr̃ meus ꝛ mr̃ mea dies ꝯputãt. ad iuste vicꝫ remũerãdũ vnicui-

℞ p̄ merito vitā sempiternā

Lectio CLXXI

n

On enī in errorē induxit nos hoim̄ male artis exco
gitatio nec vmbra picture: labor si-
ne fructu. effigies sculpta p varios colores cu
sua aſpect⁹ insensato dat ɔcupiscētiā ⁊ diligit
imaginis mortue effigiē sine aīa. Maloꝝ em̄
amatores digni sunt morte q̄ spē hn̄t in talibꝫ
⁊ q̄ faciūt illos ⁊ q̄ diligūt ⁊ q̄ colūt. Cū sicsi
tentio spūſſancti in isto caplo sic in duobꝫ p̄ce
dētibꝫ idolatriā penit⁹ extirpare ⁊ cultū vni⁹
dei hoibus publicare. pcedit ɔtra idolatriā
oñdens idolatraꝝ fatuitatē sm̄ q̄tuor causas
ipius idoli, vicꝫ materialē, formalē, efficientē.
⁊ finalem. Forma nanqꝫ idoli vana ē ⁊ inutil'
atqꝫ deceptoria p̄tendēs aliq̄d numīs vbi ni-
bil vite est. Materia ē corruptibil' de q̄cūqꝫ ac
cipiat siue sit auꝝ ⁊ argentū. siue sit lapis vel li
gnū. Efficiēs ē derisibilis, q2 hō miser ⁊ pctīs
inuolutus p̄sumit sibi facere deū. Finalis cā
siue finis est impossibilis: q2 illud qḋ in se nec
viuit nec intelligit. aliīs nullo mō cōsilium et
auxiliū pōt prestare. Diuidit̄ g̃ ps seq̄ns vsqꝫ
ad finē pncipaliter in q̄tuor. Nā p̄mo ostēdit
idoloꝝ inutilitatē ex pte forme. Sedo ex pte
materie ⁊ efficientis ibi, tertio ex pte efficiētis
p se. quarto ex pte finis ⁊ efficiētis ɔiūctim.
Scda ps ibi. Sꝫ ⁊ figul⁹. tertia ibi. Sꝫ ⁊ ē cura
q̄rta ibi. Qm̄ oia idola nationū. Circa p̄mū
duo facit, q2 p̄mo oñdit quō idolatre p speciē
idoli decipiūtur. Sedo quō iuste ꝑpter h̄ pu
niūtur. ibi Maloꝝ amatores. Primo g̃ deri-
dendo formā siue pulchritudinē idoli loq̄tur
in psona colētiū verum deū. i. in psona iudeo
rum q̄ tūc coluerūt veꝝ deum, ⁊ dicit sic. Nō
em̄ in errorē induxit nos hoim̄ male artꝫ exco
gitatio: male artis fabricādi idola q̄ dicit ars
hoim̄, q2 ab hoibus nō a deo est inuenta. Il-
la inq̄ꝫ excogitatio, i. ars excogitata n̄ induxit
nos in errorē idolatrādi vel deserēdi veꝝ cul
tum dei, nec vitā vmbra picture, i. species ido
loꝝ cito transiture sicut vmbra. Umbra dico
que est labor sine fructu, i. forma inutili labo-
re fabricata. Effigies sculpta p varios colo-
res cui⁹ aspectus. i. forma aspecta dat insensa
to ɔcupiscentiā, i. amorē reuerētie ⁊ dilectōnis
idolo tribuēde. Et talis insensat⁹ diligit mor
tue. i. nō viuentis imaginis effigiem sine aīa.
sicut fecit pigmaleon, de quo Meta. x. narrat
Ouidius. Cōseq̄nter ibi. Maloꝝ em̄ amato
res, subiūgit qua pena digni sunt. ⁊ distiguit
quatuor psonas q̄rū tres ptinent ad idoloꝝ
cultores, q̄rta ptinet ad factores idoloꝝ. Ad
cultores ptinēt sperātes: diligētes ⁊ colentes
ad factores q̄ ea opant̄. Oēs isti digni sunt
morte. vicꝫ inferni, in ps. Sic oues i inferno
positi sunt, mors depascet eos. Et h̄ est qḋ di
cit lr̃a. Maloꝝ em̄ amatores digni sūt morte
⁊c. Circa illud qḋ dī in p̄nti lr̃a, Labor sine
fructu. Notādū ē q locus vite p̄ntis ē medi⁹
inter celū ⁊ infernū. Medis aūt sape ɔsueuit
naturā extremoꝝ, mō in celo est sūma quies ⁊
null⁹ labor. Apoc. xiiij. Amodo iā dicit spūs
vt requiescant a laboribꝫ suis. In inferno ē sū-
mus labor ⁊ nulla requies. Iuxta illud ps.
Laborabit ineternū ⁊ viuet adhuc in finem.
Ergo ɔueniens est q in loco medio. i. in mūdo
sit q̄dam ɔmixtio laboris ⁊ q̄etis, m̄ plus pti
cipare debet de labore q2 vicinior ē infernus
q̄ꝫ celū. Vñ signāter dī Job. v. Hō ad laborā
dum nascit̄. Et ideo necessaria est nobis cau-
tela aliqua q̄ fiet tolerabilis labor iste. Labor
aūt iste fieri pōt tolerabilis tripl'r ⁊ etiam fa-
cilis. Primo p occupationū variationē. Se-
cūdo p collaborātium ɔsiderationē. Tertio p
magne mercedis expectationē. Primū ergo
qḋ facilitat labores bonoꝝ viroꝝ ē occupa
tionum variatio. vt bō modo studeat, mō scri
bat: mō oret: mō laboret. Iuxta illud metricū
Nūc lege: nūc ora: nūc cū feruore labora. Sic
erit hora breuis ⁊ labor ipe leuis. Et h̄ est qḋ
docet Aug⁹. li. ij. de sancta ꝟginitate. Diuersis
inq̄t seminibꝫ pectoris tui colens agrū tedia
tolles. Sermōes nūc alimonijs mediocribꝫ, nūc
ieiunijs partioribꝫ. lcōne, ope, p̄ce. ⁊ mutatio-
nes laboris inducie sunt q̄etis. Sedo facili-
tas laborē nr̃m collaborantiū consideratio.
Sicut em̄ ɔsideram⁹ dn̄m dicentē p ps. Pau
per sū ego ⁊ in laboribꝫ a iuuētute mea, et a-
postolus dicit. j. Corinth. iiij. Usqꝫ in hāc ho
raꝫ esurim⁹ et sitim⁹ ⁊ nudi sum⁹ ⁊ colaphis ce
dimur ⁊ instabiles sum⁹ ⁊ laboram⁹ manibꝫ
nr̃is. Nō solū viri imo etiā mlieres. Phil. iiij.
Adiuua illas q̄ mecū laborauert. Si g̃ taliū
collaborantiū diligentiā ɔsiderauerim⁹, faci-
le erit nobis laborare in opibus meritoꝝ. Vñ
Greg⁹. v. li. moral. Si desideram⁹ in labore
ɔsistere: collaborātē videam⁹, q2 subleuatio la
boris: est visio collaborātis Jac. v. Exemplū
accipite fratres laboris ⁊ panērie p ꝓpheras,
qui locuti sunt in noīe dñi. Vñ subdit ibidē
Greg⁹. Sicut cū in itinere comes iūgitur, via q̄
dem nō ɔbitur sꝫ nī de societate comitꝫ labor
itineris alleuiat̄. Tertio laborē sanctorū faci-
litat in p̄nti magne mercedis expectatio. Hic
athletis ppon̄ braviū in fine stadij: rusticus
recolit in hyeme futuros fruct⁹ autūni, ⁊ opa
rius q̄ntitatē sui stipendij ɔtemplat̄. De hac
mercede nr̃a futura ⁊ labore p̄nti, dicit Hye-

B

ro, in q̃dam ep̃la. Nullus labor durus: nullum tp̃s lõgum videri debet q̃ gloria eternitatis acq̃ritur. Sap. v. Bonoꝝ laboꝝ glĩosus est fruct⁹. Et Sap. x. Reddidit iustis mercedem laboꝝ suoꝝ. Est ẽi notãduz ꝙ distiguere possum⁹ de mltiplici, labore hoĩm in p̃nti. Est eñ labor delinq̃ntiũ atq; pctõꝝ, est labor penitentiũ atq; ꝯtritoꝝ: est labor studentiũ atq; scolasticoꝝ, est labor p̃sidẽtiũ atq; p̃latoruz. Primus q̃ labor est delinq̃ntiũ atq; pctõꝝ. via eñ pctõꝝ est magis laboriosa q̃ via sanctoꝝ. Famul⁹ q̃nto plurib⁹ habet s̃uire tanto maiorẽ laborẽ habet, mõ peccator vult s̃uire diabolo, mũdo, ꝛ carni sue, ꝛ iõ necesse hz multipliciter laborare. Hyere. ix. Docuerunt linguã suam loqui mendaciũ: vt inique agerẽt laborauerũt. Et mlto sollicit⁹ laborãt hoĩes circa mũdana trãsitoria quã circa et̃na ꝛ mag̃ circa voluptates q̃ circa v̄tutes. Vñ leo papa ĩ sermone quodã de ieiunio septimi mẽsis. Libentius sustinet̃ labor ꝑ desiderio voluptatis q̃ amore v̄tutis. Et Greg⁹. sup Ezech. Quibusdã prauis mẽtib⁹ nihil laboriosi⁹ est q̃ si eis p̃cipit̃ ꝙ in mũdi hui⁹ actib⁹ nõ laborent. De hmõi varie ꝛ vane laborãtib⁹ loq̃tur Ansel. de silitudinib⁹. Molentiũ. i. in hac vita laborãtiũ tria sunt genera. Hec aũt sunt velut tres hoĩes a mane vsq; ad vesp̃am molentes. Hoꝝ itaq; p̃mus quicq̃d molit in saccum suscipit ꝛ abscondit. Alter v̄o ꝑtem capit ꝛ ꝑtez ex negligẽtia in flumẽ cadere facit. ꝛ ꝑtem aliã a vento rapi ꝑmittit. Tertius v̄o q̃cq̃d molit fluminis impet⁹ secũ tollit vel vẽtus dissoluit. Veniẽte aũt vespa qñ a labore cessat̃ ꝛ fruct⁹ laboris inq̃rit̃, q̃d putas singlos habituros. Primus q̃ dẽ farinã totã s̃uauit bene, totũ laborẽ suũ recognouit bene. Scd̃s v̄o q̃ partez collegit: inde letatus est qd̃ habuit inde mest⁹ qd̃ vẽto vel flumĩe amisit. Terti⁹ aũt q̃ totum amisit: eo tristiar fuit. Moraliter loq̃ndo Flumen ꝑ seculi decursu accipit̃. Vẽto v̄o gloria designat̃ inanis. Molẽdinũ qd̃ tota die molit: p̃ño labor est q̃ a mane vsq; ad vesp̃am nũq̃ finitur. Mane nobiscũ erat qñ nati sumus vespe aũt erit qñ ꝑ mortis debitũ hinc trãsibimus. Tẽpus itaq; p̃ns dies ẽ q̃ laborare debem⁹ vt ad vesp̃am veniam⁹. Et sic mola circũducta ad eũdẽ locũ sp̃ reuertit̃, sic labor iste singulis ãnis more solito reiterat̃. Mõ nanq; aratur, seminat̃. metit̃, panificat̃. comeditur iterũ ad idem reuertit̃. In vespe aũt cum dicet̃ voca operarios ꝛ redde illis mercedẽ letabũt̃ iusti tota sua s̃uata farina. i. vita sua. Alij v̄o qui nõ totam eã seruauerũt in hoc mesti erũt leti eñ ꝙ ex parte laboris sui dcũ ꝯgnauerũt Ve eꝛ alij oĩe tẽpus suũ in vanitate posuerũt, ꝛ qd̃ faciũt nõ ab hũana laude abscõdunt quasi oĩe studiũ vite sue in decursum fluminis ꝓijciũt. farinãq; suã vento ꝯmitũt. Vñ ꝛ in fine pane vite carebũt et̃ne: ve illis. hec Ansel. Isti fatue laborãtes dicere poterũt illud Luce. v. Per totã noctẽ laborãtes nihil cepim⁹ Nihil. i. pctm̃ s̃m illud Jo. j. Sine ip̃o factũ est nihil. Scd̃s labor in ꝓposito ẽ penitẽtiũ ꝛ ꝯtritoꝝ. Narrat sext⁹ Juli⁹. j. strato gem. c. xj ꝙ Cyrus rex p̃saꝝ volẽs aĩos populariũ ꝯcitare ad bellũ ꝯtra medos tali vsus est cautela Duxit ꝑplm̃ ad q̃ndaz silvã vbi tota die laborib⁹ maximis occupauit eos circa ligna incidẽda. In crastino iussit epulas lautissimas p̃parare ꝛ exercitũ cum gaudio ꝛ tripudio ꝯuiuari: ꝛ circũiens ꝑ turmas interrogauit, q̃s illorũ dieꝝ plus placeret eis. Rñderũt ꝙ dies secũdus pl⁹ placeret eis q̃ p̃m⁹. Quib⁹ ille subiũxit. Sic ꝑ laborẽ hesternũ ꝑuenistis ad hodiernũ ꝯuiuiũ: sic felices b̃tiq; eẽ nõ potestis nisi p̃us medos viceritis. Sic etiã moralit̃ si peccatoꝝ nr̃oꝝ remissionẽ: si vitam ꝛ cenã eternã ingredi volum⁹: nece hab em⁹ p̃ius laborem penitẽtie ꝛ hũilitatis subire. Vñ p̃s. sic petit Vide hũilitatem meã ꝛ laborẽ meuz ꝛ dimitte vniuersa delicta mea. Et cuiusmõi fuerit labor suus manifestat alibi dicens. Laboraui in gemitu meo lauabo ꝑ singulas noctes. ꝛc̃. Terti⁹ labor in ꝓposito ẽ studẽtiũ ꝛ scolasticorum. De q̃ loq̃tur sic Señ. Non est inq̃t viri timere laborẽ. Generosos aĩos labor nutrit. Phia inq̃t nemini nascit̃. q̃ eã volunt hĩc opz ꝙ laborent. Aristotelẽ nõ suscepit phia ingeniosum: s; effecit. Hinc Hiero. cum in studijs scp̃turaꝝ et circa hebreũ discẽdum vsq; ad fatigationẽ laboraret. semetip̃m ꝑ illud dictum poeticũ ꝯfortare solebat. Labor ĩprob⁹ oĩa vicit. Iste labor ẽ in studẽdo: loq̃ndo: ꝛ scribẽdo vt posteris poterit ꝓdesse. Eccl̃. xxiiij. Videte qm̃ nõ soli mihi laboraui, s; oibus exq̃rẽtib⁹ veritatẽ. Et etiã in orãdo: exẽplo Salomonis dicentis. Da mihi dñe sediũ tuaꝝ assistricem sapientiam vt mecum sit ꝛ mecum laboret

Quart⁹ labor est p̃sidentiũ ꝛ alioꝝ p̃latoꝝ quorũ est laborare in doctrina ꝛ exẽplo bone vite. iuxta illud. j. Tymo. v. Qui bñ p̃sunt p̃sbyteri duplici honore digni habeãt̃, maxĩe q̃ laborãt in v̄bo ꝛ doctrina. ꝛc̃.

Lectio CLXX.

S

Ed et si figulus

mollẽ terrã p̃mẽs: laboriose fingit ad vsus nr̃os vnũq̃dq; vas ꝛ

de codē luto fingit q̄ mūda sunt in vsum vasa z siliter q̄ his sunt ɔ̄ria. Hoꝝ autez vasoꝝ q̄s sit vsus iudex est figul⁹. Et cum labore vano deum fingit de codē luto, ille q̄ pauloante de terra fact⁹ fuerat: z post pusillū ducit se vñ acceptus est, repetit⁹ aīe debitum quā habebat. Post q̄̄ꝫ reprobata ē idolatraꝝ fatuitas z mali cia ex pte speciei siue artificialis pulchritudinis idoloꝝ. Hic ɔ̄nter eos reprobat de causa eam efficiēte q̄ꝫ materiali eorūdem ɔ̄lūctim. Et q̄ꝫuis q̄cunqꝫ materia inepta sit z incōueniens ad eēndum pa dei: z lois artifex impotēs z insufficiēs ad pducendū deuz: maxie tñ euidenter idolatraꝝ fatuitas oñditur in h̄ q̄ credūt vnū figulū q̄ est deiect⁹ artifex de vilissimo elemēto qd̄ est terra posse formare deum pfertim cū videt figulū de codē luto formare vasa honesta z inhonesta q̄ꝫtum ad vsum fm iudiciū suū z de eodē luto fabricare vnū idolum. Igit q̄ꝫtū ad materiā nulla nobilitas maior sit in idolo q̄ꝫ sit in olla vilissima fcā de luto. Et hec rō ponit in pma pte lcōnis plane z sumit pncipalr a pte materie. Scōa est talis Colētes idoluz in materia lutea siue terrestri siūt ipm figulū factū de terra z post modicuz redigendū in terrā. Ergo cū nō possit dare terre de q̄ factus ē vitā imortalem vel diuinam, multo min⁹ pōt dare vitā terre circa quā opat arte sua. Et h̄ est qd̄ dicit Et cuz labore vano deum fingit, i. idolū colēdum p deo: de eodez luto, sup. de q̄ pus fecit vasa honesta z inhonesta q̄ꝫtū ad vsum illoꝝ ille q̄ pauloañ de terra fcūs fuerat. Eccl. xvij. Deus de tra creauit hoiez. Et post pusillū ducit se, i. ducit merito peccatoꝝ suoꝝ: vñ accept⁹ est, i. de tra in trā reuertet. Eccl. xlj. Oia q̄ de tra sūt i terrā ɔuertent. Uel educit se fm alios libros, ille etiā nō solū sic ducit in terrā, sꝫ repetitus est debitūz aīe quā hēbat. Hec lra dupl'r exponit. Prio mō q̄ debitū dr mors ipa quā pati ois hō debet post pctm̄ pmi parētis, Gen. ij. In q̄cūqꝫ die comederis ex eo morte morieris, i. necessitati mortis eris addictus tu z tota posteritas tua. Alio mō est ɔstructio intrāsitiua repetit⁹ aīe debitū, zc. i. debitū qd̄ est ipa aīa. Luc. xij. Stulte hac nocte aīam tuā repetēt a te. Et ē grāmatica nō vsitata mō, vt h̄ pticipiū passiue significatōis repetitus regat hūc actm̄ debitū, qd̄ dicūt q̄ h̄ ideo ē, q2 suū actiuū regit duplicē actm̄ sicut h̄ vbū doceo, vñ hū dicit repetit⁹ debitū. sicut dr iste ē doct⁹ grāmaticā Circa illā clausulā, repetit⁹ aīe debitū No tandū, q̄ hō bñ ɔsiderās statum suū diuersimode ē debitor multoꝝ. Et est debitor supioris, inferioris, et eq̄lis. Roma. xiij. Reddite oībus debita. Deus ē supior. caro inferior, pximus eq̄lis. Deo eñ debitores sum⁹ sicut dic q̄daz doctor. rōne delicti, rōne bñficij, z rōne depositi. Primo q̄dem rōne delicti. Oēs eī ɔtra eū deliq̄mus, Et io oēs ei p offensa emendā debem⁹. Exēplum hui⁹. j. Reg. vj. habemus de philisteis q̄ arcam dñi detinuerūt iniuste. z ideo diuersimode afflicti fuerūt. Uñ dictum fuit eis, Quod debetis ei reddite pro peccato, et tūc curabimini. Istud debitum est penitentia qd̄ multi male soluūt z q̄dam nunq̄ꝫ. Male soluūt qui suā penitentiā in senectutem differūt. Nunq̄ꝫ soluūt qui sine penitētia z charitate recedūt. Et rōne hui⁹ debiti qd̄ est pena pro peccatis: etiaz ipa peccata debita nūcupant. Math. vj. Dimitte nobis debita nostra sicut z nos dimittim⁹ debitoribꝫ nostris

Secūdo sumus deo debitores rōne bneficij. Recepim⁹ eñ a deo bona gratie nature z fortune, pro q̄bus oībus merito ei seruire debemus. Luc. xvij. Cum oia bñ feceritis q̄ precepta sunt vobis dicite: q2 oino sui inutiles faci sumus, qd̄ debuimus facere fecimus.

Tertio sum⁹ deo debitores rōne dispositi. Hec eñ oia bona q̄ videnk nobis esse collata disposita sunt mag' q̄ꝫ data. Uñ reddituri sumus de oībꝫ rōem. Math. xviij. Mittite eū i carcerē donec reddat vniuersū debitū. Scdō pncipalr debitores sum⁹ carni, nō vt fm eaz viuam⁹, sꝫ vt eā spiritui subijciam⁹. Roꝫ. viij Debitores sum⁹ nō carni vt fm eā viuamus Si eñ fm carnē vixeritis moriemini. Si aūt spū facta carnis mortificaueritis: viuetis. Carni igitur tria debem⁹ vicꝫ sustentionē, castigationem, z exercitatōem. Sustentari eñ debz ne deficiat. Deliciari non debet ne insolescat. Uñ Greg⁹. omelia. vij. scōe ptis sup Ezech. In hoc mūdo cum nr̄is temptationibꝫ nascimur. z caro nobis aliq̄ndo adiutrix est in bono ope, aliq̄ñ seductrix in malo. Si eñ ei pl⁹ q̄ꝫ debuimus tribuim⁹, hostem nutrimus. z si necessitati eius q̄ debemus nō reddim⁹: ciuez necam⁹. Satiāda itaqꝫ est caro, sed ad h̄ vt in bono opere nobis sufficiat. Nā quisqꝫ ei tantū tribuit vt sup biat: satiari penitus ignorat. Hec ille. De codē Sen. epl'a. xliij. Fateor insitā nob nr̄i corpis caritatē: fateor nos h⁹ gerere cautelā. Nō nego idulgēdū illi: ſuīēdum nego: sic gerere nos debem⁹ non tanq̄ꝫ pp ter corp⁹ viuere debeam⁹ sed tāq̄ꝫ nō possum⁹ sine corpe viuere. Et infra dic notabile vbum. Honestū inq̄t ei vile est cui corp⁹ nimis carū est. Caro g̃ sustētari debet nō impinguari ne ɔtra spūi fiat hostis. Iuxta illud metricū Si bū sꝫ pasta dic caro nō ero casta. Itez alius

dīc sic. O mihi cara caro rōni ꝯsona raro. Dū tibi nimia paro fercula litus aro. Scđo debemus carni castigatōez p abstinētias. vigilias τ afflictōnes rōnabiles. j. Coꝛ. ix. Castigo corpus meū τ in ſuitutē redigo. ne forte cū alijs peccauerim ipē reprobꝰ efficiar. Est eī caro sicut equus lasciuus. ꝓpter nimiū prebendā q̄ dūm suū ꝓijcit in lutum. Vñ Greg. sup illud Job Versa est in luctū cythara mea. dīc sic. Si cordā in cythara minus tendit nō sonat: si ampliꝰ raucū sonum dat. q: nimis tāto q̄sq; sibimet moderamine debꝫ ꝑesse vt ad culpā caro nō superbiat: τ tū nō ad effectū rectitudinis in ope subsistat. Tertio debemꝰ carni exercitatōez nō ocium vel vocatōnē. De ista loq̄tur Seneca. epla. viij. fm libros cōes. Nullus mihi p ocium exit dies. ptem noctiū studijs vendico: nō vaco somno sed succūbo. τ oculos vigilia fatigatos cadētesq; in ope detineo. Et Hieronimꝰ in q̄dam epla. Semp aliq̄d opis facito: vt te dyabolus inueniat occupatū. Non eñ facile capit a dyabolo qui bono vacat exercitio. Tertio ꝓncipalit debitores sumꝰ proximo: cui debemꝰ dilcōnem. instructōez. τ supportatōnē. Dilectionē debemus oībus. Juxta illud Rhoma. xiij. Nemini q̄cq; debeatis nisi vt inuicē diligatis. Et. j. Joh. iiij. Si deꝰ dilexit nos τ nos debemꝰ alterutꝝ diligere. Vñ dīc Tulliꝰ de amicitia. q̄ fructꝰ ingenij τ ꝟtutis oīsq; ꝓstantie tūc maxie carpit cū in primū queq; ꝯfert. Itē Gregꝰ. in q̄dā omelia dīc sic. Hūs intellectū curet oīno ne taceat. hñs rerum affluentiā. a misericordia non torpescat. hñs artem qua regitur. vsum illius cū proximo partiat. habens locum loq̄ndi apd diuitem. p paupibus intercedat. talenti noīe reputabit cuilibet etiam nimium qđ accepit. De ista dilcōne dicit Petrus Rauenñ. in q̄dam epla Cū humane ꝯditōnis status multiplici motu variet. nihil in tpibꝰ inuenio preter vnū quod vite celestis imaginem repñtat sola dilectio est quā non alterat casualis euētus. quā separatio corpalis nō diuidit. quam tpis longitudo nō abolet. que defectui nō succūbit. sola dilectio est p quā amicos absentes videmus: alloq̄mur. amplexamur. q̄ sic q̄daz angelica agilitate τ imaginario cōmeatu trāsoluat τ recurrit vt nihil de damno corporee molis aut distātie localis iniurie ꝯqueramur Scđo debemus ꝓximo instructionem. Roma. j. Grecis ac barbaris sapiētibꝰ τ insipiētibus debitoꝛ sum. Tertio debemꝰ ꝓximo supportatōnē. cuiꝰ exēplū de ceruis hemus. Qui fm Amb. τ Isid. xij. ethymo. ca. j. cum flumina vel maria trāsnatant capita clunibꝰ ꝓcedentium supponūt. sibiq; inuicem famulantes nullius ponderis laborē sentiūt. Cōsimili mō in omī cōgregatione τ statu. qui ꝓfectiores fuerint τ fortiores. infirmoꝝ defectus τ imbecillitates sustinere debēt. Roꝝ. xv. Debemꝰ nos firmiores imbecillitates infirmoꝝ sustinere

Lectio LXXXI.

Ed est cura illi non

ſ q: laboraturus est: nec q̄m breuis vita illius sed ꝯcertat cum aurificibꝰ τ argentarijs sed et erarios imitatur τ gloriā prefert. q̄niam res supuacuas fingit. Cinis est eñ coꝛ eius τ terra supuacua spes illius τ luto vilioꝛ vita illius. quoniā ignorauit illum qui finxit se τ qui inspirauit illi animā τ amat ea q̄ opatus est τ nō cum q̄ insufflauit ei spiritū vitalē

Postq̄ȝ reprobata est vanitas idola fabricātium ex pte cause materialis τ formalis. In pte ista reprobat vanitatē eorūdem ex pte cause efficientis τ hoc in materia vili sicut de luto. Nā q̄nto materia idoli est vilioꝛ: tāto magis sunt derisibiles idola fabricātes de illa. τ etiā talia idola adorātes. Vñ spūsctūs deridet h̄ spēaliter figulos idola gētiū fabricātes de materia fictili. Et circa h̄ duo fac. Nā prio eos absolute vitupat. Scđo eos fabricantes idola alijs ꝯpat. ibi. Hic eī scit se sup omēs.

Circa pmū duo facit. Primo tales opifices arguit de negligētia bone ꝯsideratōis. q̄ꝛtum ad laborē ꝓꝓriuꝫ τ corpalem fragilitatē. Secūdo eos redarguit de vehemētia false opiōnis circa hūane vite bonitatē. scđa pars ibi. Sed estimauerūt. Circa pmum quattuoꝛ facit. Nam pmo arguit tales de negligentia Secūdo de vana gloria Tertio de spe supuacua. Et quarto de ignorātia nimis fatua. Negligētes ꝟo sunt in eo q̄ nō curant de laboris sue q̄ntitate: nec de sue vite breuitate. τ q̄ꝛtum ad hoc dicit sic. Sed est illi cura. nō q: laboraturus ē. sed nec q̄m breuis est vita illius. Istā negligētiā patiūtur oēs cupidi q̄ ꝯtinue circa diuitias τ honores laborant. τ vite sue breuitatē nō ꝯsiderāt. ſꝫ ꝯcertāt cū aurificibꝰ. id ē qui ī auro opant. τ argētarijs. i. q̄ opantur in argento. ecce vana glīa figuli q̄ certat cum nobilibꝰ artificibꝰ vt operur ita subtiliter ī luto sicut alius in metallo. sed et erarios. i. illos qui opant in ere τ ī quocūq; alio metallo imitatur. τ glīam ꝓfert. i. inutiliter se iactat q̄rens glīam ꝓferendo opus suū opibus artificū alioꝛū. Et iō se inutiliter prefert. q̄m res supuacuas fingit. i. inutiles Reprobata eoꝝ negligētia τ vana gloria. Hic reprobatur tertio eorum spes supuacua in idolorum cultura. que

q̃ de cultura reprobãda ẽ vt mala ex cogitatõe affectione ꝛ tota ↄuersatione. Quãtũ ad cogitationẽ dicit sic. Cinis eñ est cor eius. hoc ẽ cogitatio cordis illius q̃ adorat vile idolũ est cinis. i. circa cinerẽ sicut circa obiectũ suũ. Actꝰ eñ specificant̃ ꝛ denoiant̃ freq̃nter ab obiectꝭ sicut cogitatio cupidi est aurum. ꝛ terra supuacua spes illius. Q̃tum ad affectiõem. ꝛ luto vilior vita illius. i. ↄuersatio adorãtis idoluꝫ vilior est ipo luto quod adorat ꝛ cui se subdit. Moraliter in cinere q̃ vento agitat̃. designat̃ supbia vite. In terra ↄcupiscẽtia oculoꝝ. In luto ↄcupiscentia carnis. Quarto reprobat eos de ignorãtia propa ꝑpter quã inciderũt in tot errores. Vñ subdit. Qm̃ ignorauit eum q̃ se finxit scꝫ deũ. De quo in ps. Qui finxit singillatim corda eoꝝ. Et q̃ illi inspirauit animã Geñ. ij. Inspirauit in faciem eius spiraculuꝫ vite: ꝛ amat q̃ opatus est. scꝫ figulus amat idola sua ꝛ nõ eũ q̃ inflauit ei spiritũ vitalẽ. i. deũ quia illũ ignorat. nihil aũt ignorũ est amatuꝫ

B Breuis est vita illius. Circa istã clausulam Notandũ est ꝙ inter oĩa que ↄsiderare debemus ad ꝑmose viuendũ. maxime nobis confert ponderare diligenter vite pñtis innumerabiles qualitates ꝛ ↄditiones. Vñ angꝰ. li. suo de orõe dic̃ sic. Cogitemꝰ q̃ꝫ breuis sit vita nr̃a q̃ꝫ lubrica sit vita nr̃a. q̃ꝫ icerta mors nr̃a. Cogitemꝰ ꝙ lugẽtes hãc vitã intrauimꝰ. cũ labore viuimus. ꝛ cũ gemitu exituri sumus. Cogitemus cum q̃ntis amaritudinibꝫ mixtum sit si quid dulce est. si quid iocũdum. in huiꝰ vite via occursu suo nobis alludit fallax: q̃ꝫ suspectum. q̃ꝫ instabile. q̃ꝫ transitoriũ sit si q̃d amor mũdi parturit. q̃cquid species et pulchritudo tẽporis ꝑmittit. Et postea enũerat m̃ltas huius vite miserias quo cum peccatis intrauimus. ꝛ pctã peccatis accumulauimꝰ. ꝛ tandeꝫ subdit. Quis eñ oĩa mala huiꝰ vite enũcrare põt. Vt eñ ꝑtermittamꝰ ea mala q̃ oẽs cõiter opprimũt. q̃ntum putamus singuloꝝ secreta pericula quoꝝ quisqꜫ sibi conscij sunt. Si quis eñ cogitare voluerit a iuuentute mala que fecerit: que sustinuerit: ponatqꜫ añ oculos tẽpora ꝑterita. dies vite sue. ↄsideret diligẽter que ꝛ quot pericula ꝛ q̃ntos labores inaniter ꝑtulerit. quotiens ad huiꝰ vite honores frustra desudauerit: quotiens in laboriosis conatibus fallaces exitus inuenerit. ꝑfecto sciet q̃d de hac vita iudicet. Vnde Salomõ. Qui addit scientiã addit ꝛ dolorem. Quãto eñ hõ se ipm pluo intelligit: tanto plus suspirat ꝛ ingemiscit. hec Augꝰ. Hꝫ ergo vita ista duratio nis breuitatẽ afflictionis acerbitatẽ: ꝛ terminationis ambiguitatẽ. Habet eñ ꝑmo duratio nis breuitatẽ. Iuxta illud Job. xiiij. Hõ natus de muliere breui viuẽs tpe. ꝛc̃. Et infra. Breues dies hoĩs sunt. Et q̃uis hoc sit de oĩ homine. magis tñ ista breuitas apparet i magnis ꝑsonis. sicut sunt pontifices atqꜫ reges hoꝝ eñ anni crebrius ↄputant̃. cum dicitur. Anno regis tali. ꝛc̃. Põtificatus nr̃i anno tali. ꝛc̃. Vnde Eccĩ. x. Oĩs potẽtatus breuis vita. ꝛ forte ad istam malum regimẽ corpis et excessus deliciaꝝ in cibis ꝛ potibꝫ ꝛ voluptatibus huiꝰ agit fortasse ad vite eoꝝ breuitatẽ Quia Eccĩ. xxxvij. dicitur In multis escis erit infirmitas ꝛ cito post. Propter crapulam multi obierũt. Disputat Macrobiꝰ. ij. saturnalium. Vtrũ difficilioris digestionis sit cibus simplex ꝛ vniformis. Et respõdet ad istã questionẽ Dysarius phĩs asserens ꝙ cibꝫ multiplex est difficilioris digestionis. Qḋ probat q̃nqꜫ rõnibus quarũ iria sunt exẽpla pro iudicibus. Primo eñ videmꝰ ꝙ pecudes q̃ simplici alimento vescũtur. sanissime sunt. ꝛ siquidem inter pecudes aliq̃ infirmant̃. ille potissime infirmant̃ q̃s hoĩm voluptas ꝑ varietates ciboꝝ nitit̃ saginare. Scḋa rõ est ꝙ cibꝫ simplex faciliꝰ digerit̃. In cuiꝰ signũ oĩs medicus simplici cibo reficit infirmũ: tãqꜫ natura debilis faciliꝰ simplicẽ cibũ in sui naturã cõuertat. Tertia rõ ẽ. ꝙ sic̃ citius nocet varietas vinoꝝ q̃ꝫ ideꝫ vinũ in eq̃li sumptũ quãtitate. ita varietas ciboꝝ in aliq̃ quãtitate plus resistit nature q̃ꝫ vnus cibus in ↄsili q̃ntitate

C Quarta rõ est q̃ꝛ q̃ simplicẽ cibum sumit. si postea infirmet̃ faciliꝰ sue infirmitatis cãm ꝑpẽdit. Et ꝑ ↄñs põt sibi facilius cauere vel a tali cibo totalit̃ abstinẽdo vel minuẽdo q̃ntitateꝫ cibi: q̃ꝫ si m̃ltis ꝛ varijs vteret̃. q̃ꝛ tunc nesciret cui de m̃ltis posset iputare. ergo simplex dieta salubrior est censenda q̃ꝫ m̃ltiplex. Quinta rõ est ratiõis. diuersorũ ciboꝝ in stomacho receptoꝝ diuersa ẽ natura. ꝛ sõ agẽte natura vniformit̃ ex pte sui q̃dam cibꝫ citius digerit̃ alijs adhuc manẽtibꝫ crudis. Illud aũt qḋ ꝑus infra stomachũ manẽs ↄuertit̃ dum expectat illud qḋ est postea digerendũ corrũpitur ꝛ arescit sicut in eructatõibus satis patet. Ergo quãdo cibus est vniformis ꝛ idem vniformiter digeritur ꝛ vitatur talis putrefactio in stomacho. Vnde relinq̃tur ꝑm eum ꝙ cibꝫ simplex est salubrioris digestionis q̃ꝫ cibꝫ multiplex. Hec ibi. Quia ergo potentes ꝛ diuites multis ferculis ꝛ varijs vescũtur ciborum generibꝫ. frequẽter infirmant̃ ꝛ citius moriũtur Et iõ oĩs potẽtatus breuis vita. Et in multis escis erit infirmitas: ꝛ in abstinentia vita diuturna. Eccĩ. xxxvij. dicitur. ꝙ q̃ abstinens est adijciat vitam. Huic sententie concordat Seneca eplã. vij. Multos inq̃t morbos mul-

D ta fercula fecerũt. Iſta tñ veritas vite noſtre nõ eſt ↄtra nos ſed ꝓ nobis ſi bñ ↄſiderem⁹. q̄ꝛ ſicut dic̄ Ambꝛo. in ſmone de q̄dragesima Jō deus breuẽ illã vitã fecit vt moleſtie eius q̄ꝛ ꝓſperitate vinci nõ poterãt: tꝑis exiguita te finirent. Sap. ij. Exiguũ em̄ ⁊ cum tedio ē tēpus vite noſtre Scdo vita pñs hꝫ afflictio nis acerbitatē ſm auctoꝛitatē btī Aug⁹ ſupe rius allegatã. Et ibi Greg⁹. xj. moꝛaliũ dic̄ ſic Si ſubtiliter ↄſideremus q̄cq̄d hic agit̃ pena ⁊ miſeria ē. ⁊ cũ h̄ ipo q̄ vita nr̃a tãtis replet̃ mi ſerijs miſericoꝛditer diſpēſatur. Uñ idē Gre go. xiij. moꝛal. Secreto dei ↄſilio agit̃ vt hui⁹ ꝑegrinatõnis tpe, electoꝝ vita turbet̃. via q̄ ꝑ hẽc vita pñs eſt qua ad patriã tendim⁹: ⁊ idcir co hic occulto dei iudicio frequēti turbatõne ↄterimur ne viam ꝓ patria diligam⁹. Iſtud ſatis ↄſiderauit Salomon qñ in oib̓ que fi unt ſub ſole vanitatē vidit ⁊ afflictionē ſpũs. Et iō Eccs. ij. ca. dicit Taeduit me vite mee vi dentē mala eſſe vniuerſa ſub ſole ⁊ cũcta vani tatē ⁊ afflictionē ſpũs. Docet Ariſto. de ꝓble ma. pti. ij. ꝓblemate. iij. q̄ aqua ſalſa multo me lius ſupportat nauē q̄ȝ aq̄ dulcis etiã eiuſdem q̄titatis. Cui⁹ cã eſt. q̄ꝛ aq̄ ſalſa ē coꝛpulētioꝛ ⁊ denſioꝛ q̄ȝ aqua dulcis Uñ ſi ouũ ponat in va ſe in quo ē aqua ſalſa ſupnatat. ſi in aqua dulci ſubmergit̃. Et ob h̄ aliqui ignoꝛantes adhuc diuerſitatē: penes grauitatem ⁊ leuitatē in aq̄s: onerati ꝑmitus i mari. dãnificati ſunt in flu minib̓ ſic dr̄. ij. meth. Et iō ſecuri⁹ ↄtingit na uigari in mari q̄ȝ in fluminib̓. Moꝛaliter aq̄ maris eſt vita pñtis tribulatõnis q̄ eſt ſalſa ⁊ amara nimis Nauis ē ꝑſona bene onuſta vir tutibus ⁊ gratijs. Prouer. xxxj. Facta ē quaſi nauis inſtitoꝛis de longe poꝛtans panẽ ſuũ. Iſta itaq̄ ꝑſona bona multo ſecuri⁹ nauigat in amaritudine ſeculi ⁊ aduerſitate q̄ȝ in ꝓſpe ritate ⁊ delitijs vt merito dicat illō Eſa. xxxviij Dñe ſi ſic viuit̃ ⁊ in talib̓ vita ſpũs mei: coꝛri pies me ⁊ viuificabis me ecce in pace amaritu do mea amariſſima. hoc eſt in pace cõſcientie amaritudo mea amariſſima donec totaliter ꝑ E patientiã abſoꝛbeat̃. Querit ergo ariſto. ꝓ blemate. xxj. particula. xij. Quare poſt ↄmeſti onē eoꝝ que ſunt ſtiptica. pontica. vel auſtera que multũ abinuicē differũt ſm ↄmeratoꝛem vinũ ⁊ aqua ⁊ vir oĩus potus videt̃ dulcioꝛ. Cauſa eſt duplex. Prima cã eſt. q̄ꝛ ↄtrium ma gis apparet iuxta ſuũ ↄtrium. ⁊c. Alia cã eſt. q̄ꝛ per talia aperiũtur pori lingue ⁊ organoꝝ gu ſtus. ⁊ ſic potus melius penetrat ⁊ diuti⁹ ad heret eis. Iſto mõ moꝛaliter vinũ ſpẽtue io cũditatis melius ſapiet aĩe poſtq̄ȝ amara vite pñtis degustauerit. ſicut exeũti de tenebꝛis ſit lux magis accepta. Job. iij. Lux ⁊ vita his q̄ i amaritudine aĩe ſunt Tertio vita pñs habet terminatõis ambiguitatē. Eccs. ix. Sũt iuſti et ſapiētes ⁊ opa eoꝝ in manu dei. ⁊ infra ibi dem. Neſci t hõ finē ſuũ ſed oĩa in futuꝝ ſeruã tur incerta. Et ideo dicit Señ. q̄ ſtuoſus dꝫ in opinione ⁊ moꝛtis ↄtemptu moꝛi anteq̄ȝ fi niat vitã ſuã ⁊ ↄſũmare vitã añ moꝛtẽ. Dicit iteꝝ Seneca epl'a. xxxij. Pulchꝝ eſt ↄſũmare vitã ante moꝛtē ⁊ expectare ſecure reliquã ſui tēpoꝛis partē. Et tales illi erãt quib̓ apl's lo quebat̃ ad Coloſ. iij. Moꝛtui em̄ eſtis ⁊ vita vĩa abſcõdita eſt cũ xp̄o in deo. ⁊c.

Lectio LXXXII

[ ]ed et eſtimauerũt

ſ luſum eſſe vitam noſtrã ⁊ ↄuerſatõeꝫ vite ↄpoſitam ad lucruꝫ: ⁊ opoꝛtere vndecun q̄ etiã ex malo acq̄rere. Hic em̄ ſcit ſe ſup om nes delinq̄re qui ex terre materia fragilia va ſa ⁊ ſculptilia fingit. Om̄es em̄ inſipiētes ⁊ i felices ſupra modũ anime ſuꝑbi ſunt inimici populi tui ⁊ imperãtes illi. Poſtq̄ȝ ſpũſanct⁹ redarguit idolatras de negligentia bone con ſideratõnis circa propꝛij coꝛpis fragilitatem. In iſta ꝑte redarguit eoꝝ falſam opinionem circa vite humane moꝛalem bonitatem. Eſt A autem opinio ipoꝛũ reprobоꝝ de cõuerſatio ne humana ſic. q̄ tota cõuerſatio homĩs oꝛdi nari debet ad duo. vicꝫ ad delcãtiões ſiue de licias. et ad poſſeſſiones ſiue diuitias. ⁊ hoc ē quod dicit. Sed eſtimauerũt vitam noſtram eē luſuꝫ vl' ludũ vl' luxũ. ſm q̄ diuerſi text⁹ ha bent: hoc eſt delectatõem ⁊ voluptatē eſtima uerũt finem eſſe ⁊ ꝑfectionem vite humãne vt homo circa nihil aliud ſollicitari debeat niſi q̄ fruatur delitijs ⁊ voluptatib̓ coꝛpis ⁊ cuꝫ hoc abũdet diuitijs. Unde ſubdit. q̄ eſtima uerunt cõuerſationem vite humane eſſe com poſitam. i. oꝛdinatam ad lucrum diuitiarum ⁊ ideo opoꝛtet vndecũq̄ ſiue iuſte ſiue iniuſte etiam ex malo acquirere. ⁊ ideo tales miſeri fi guli ſtuduerũt fabꝛicare idola curioſe vt poſ ſent ea carius vendere idolatris. Conſequen ter cõparat figulum de vili materia idola fa cientem ad alios artifices idoloꝛũ de nobilio ri materia fabꝛicantes. Et circa hoc duo facit Primo vituperat eum ſicut peccantē ſcienter ⁊ ſingulariter. Secũdo vituperat oĩes ido latras generaliter Secũda pars ibi. oĩes e nim inſipientes. Dicit em̄ de figulo deos fi ctiles facientes ſic. Hic em̄ ſcit ſe ſup oĩes de linquere q̄ ex terre materia. i. ex materia fictili fragilia vaſa ⁊ ſculptilia fingit. Igit̃ expſſe vi det ⁊ palpat q̄ nõ ſũt pl⁹ honoꝛãda ſculptilia

q̄ vasa fragilia. Sed nō solū iste: sed etiā oēs idolatre sunt insipiētes ꝛ infelices supbi ꝛ bonoꝝ inimici ꝛ exprobratores ꝑlī dei. vñ subdit. oēs eñi insipientes q̄tū ad cognitiuā cognitōem. infelices q̄tū ad effectiuā supra modū .i. vltra mensurā aīe sue .i. ꝓpie bonitatꝭ. superbi sunt inimici etiā ꝑlō dei ꝛ bonis viris eos opere ꝑsequēdo ꝛ improperātes illis deridendo ꝛ diffamando ꝛc̄.

B Circa istā clausulā. Estimauerūt lusum esse vitā nr̄am. Notandū q̄ Arist. x. Ethi. ca. ix. recitat opinionē quorūdam ꝛ reprobat qui posuerūt humanā felicitatē in opib⁹ ludi ꝯsistere: ꝛ est hec eadē opinio a spū sancto reprobata in lectione hodierna. Ponit ergo Arist. p̄mo rōem que eos mouit ad ponendū felicitatē humanā in ludis cōsistere: ꝛ est ista. Quo diuites ꝛ potentes maxime indigent ꝛ quo maxime delectant᷑ videt᷑ potissime ad felicitatē ꝑtinere. Sed diuites ꝛ potentes maxime q̄runt delectatōes ludi: vñ persone cōiter ludentes sunt eis cate᷑ p̄ciose. Ergo videt᷑ q̄ in talib⁹ ꝯsistat felicitas. Scd̄o Arist. istam rōem euacuat ꝓpter duo. P̄rīo: qꝛ nō est sufficiens signū q̄ felicitas ꝯsistat in ludo ꝓpter hoc q̄ potentes maxime in ludo delectant᷑. Nā in illis hominib⁹ nihil est singulare qd̄ nō est in alijs hominib⁹ nisi potētia vel diuitie. Sed nec diuitie nec potētia faciūt opationes eoꝝ ꝟtuosas. Jdō nō sequit᷑ q̄ id aliquid sit ꝟtuosum: qꝛ fit a diuitib⁹ ꝛ potentib⁹. Minor ꝓꝫ: qꝛ potentie ꝛ diuitie nec conferunt homini ꝟtutes morales nec intellectuales: q̄ sūt p̄ncipia ꝟtuosaꝝ opationū. Scd̄o qꝛ si illi qb⁹ nō sapiūt delectatōes spūales que sunt in exercitio ꝟtutum moraliū ꝛ intellectualiū fugiunt ad delectatōes corpales nō tñ ꝓpter h̄ sequit᷑: q̄ ille sint eligibiles simplr̄ ꝛ ꝓpter se. Sic nec sequit᷑ q̄ pueri qui intellectu ꝛ virtute carent iudicant aliq̄ esse p̄ciosa ꝛ magni ponderis. g̃ sunt talia. Mō a simili sic pueris ꝛ viris ꝑfectis. alia ꝛ alia p̄ciosa vident᷑. Jta prauis ꝛ ꝟtuosis alia ꝛ alia p̄ciosa vident᷑. Jllud aūt simpliciter ꝟtuosnm siue ponderosum est siue p̄ciosum qd̄ a ꝟtuoso laudabile iudicat᷑ vel p̄ciosum. Cū g̃ potētes a potentia sua ꝟtutē nō habeant. patet q̄ nō sequit᷑. Potentes in ludo delectant᷑ maxime: g̃ felicitas ꝯsistit in ludo: falsum est. Tertio Arist. arguit istā tripliciter. P̄rimo cū felicitas sit finis humane vite. si in opib⁹ ludi ꝯsistat felicitas: ludus foret finis vite humane: ꝛ ex hoc sequit᷑ q̄ homo studeret ꝛ laboraret ꝓpter ludū qd̄ est stultū ꝛ puerile. s̄ ecōuerso s̄m sniām Anacharsis bene se habet dicere .s. q̄ aliquis ludat ad horā vt postea melius studeat: qꝛ requies est ꝓpter opatōem: non operatio ꝓpter requiem. Scd̄o cū felicitas sit summū bonū: necesse est q̄ in optimis cōsistat. Seria aūt sunt ridiculosis meliora: ergo felicitas magis circa seriosa q̄ circa ridiculosa cōsistit. Vñ Tullius de officijs. Nō ita a natura generati sumus vt ad ludum ꝛ iocum facti esse videamur: sed ad seueritatē potius ꝛ quedam studia grauiora atq̄ maiora. Tertio qꝛ nobilioris partis anime est melior operatio ꝛ ꝑ consequens in nobilissima parte poni debꝫ felicitas. sed nihil prohibet hoiem bestialē corporales delectationes maxime participare: ergo in talibus delectationib⁹ non est felicitas: q̄uis aūt ludus nō sit humane felicitas: est tamen ludus ꝯueniens virtus quedam. Sicut eñi homo indiget aliquando a vexationibus corporis requiescere ita indiget intentōem ꝛ a studijs seriosis relaxare ꝛ a sollicitudinū anxietate pausare: hoc aūt fit per ludum qui consistit in colloquijs ꝛ collationibus conuenient᷑ inter homines ordinaris.

C Est ergo notandū circa ludū q̄ ad hoc q̄ virtuose fiat tria requirunt᷑: videlicet condecentia honestatꝭ: prouidētia identitatis: ꝛ carentia supfluitatis. P̄rimū ergo q̄ a virtuose ludentibus considerari debet: est honestatis condecentia: vt videlicet talis ludus deceat ꝑsonam ludentem: deceat ꝑsonas assistentes. Unde alius ludus conuenit clerico vel prelato seu viro religioso: ꝛ ali⁹ militi armigero vel famulo. Alius etiā ludus decet senes ꝛ alius iuuenes: quia nō oīa decent. Fingit Esopus de asino ꝛ catulo. q̄ asinus considerans catulum ociosum mirabilit᷑ gratum ꝛ acceptum domino. deliberauit que posset esset causa quare dn̄s catulum nihil operis facientem tantū diligeret. Et dep̄hendit q̄ quotiens dominus domū redijt: catulus ei occurrit pedibus ꝛ voce modis omnib⁹ quib⁹ potuit dn̄o suo semp applausit. Visuꝫ est g̃ et expediens asino effigiari catuluꝫ ꝛ sic dn̄i sui grām promereri. Dn̄o ergo de rure redeunte occurrit asinus cum impetu pedes anteriores humeris domini allusit ꝛ clamore valido rudire cepit. Dn̄s turbatus ꝛ lesus auxiliū conuocat famuloꝝ qui asinū validissime fustigatum a dn̄o abegerūt. Jsto mō multi sunt qui putant q̄ eos deceat omnis ludus ꝛ tñ in rei veritate displicēt vbi se putāt placituros. Narratur fabulose q̄ minerua inuentis tibijs icepit fistulare. Cū g̃ circa aquā quandā sufflando tybias incederet. ꝯsiderauit buccaꝝ suarū magnitudinē ꝛ tumorē ꝛ visa indecentia vult⁹ sui proiecit tybias suas nec vnq̄ postea voluit fistulare. Consideret g̃ ludens ꝑsone sue conditōem ꝛ honestatem ꝛ nihil attemptet qd̄ euꝫ

vel statum suum non deceat: et semper omnia turpia caveat que aliquo modo ad peccatum inclinent. unde Seneca de quatuor virtutibus. Omnia tolerabilia preter turpitudinem crede. A verbis autem turpibus abstineto: quia licencia eorum impudentiam nutrit: sermones utiles magis quam facetos et affabiles ama: misceb[is] interdum seriis iocos: sed temperatos et sine detrimento dignitatis et verecundie. Nam reprehensibilis risus est si immodicus vel immoderatus vel pueriliter effusus vel muliebriter fractus. Odibilem quoque hominem facit risus aut superbus aut elatus aut malignus: et furtivus et alienis malis evocatus. Hec Seneca. De ista honestate et decentia in ludo servanda dicit Aristo. iiii. Ethica. xvi. quod ludus liberalis et disciplinatus differt a ludo servili. et distinguitur in hoc. quia ludens indisciplinate exponit se duplici damno scilicet derisioni et suspicioni. Unde indisciplinate ludentes in comediis secundum eum aliquando patiebantur derisionem scilicet videlicet inepte dixerunt. Aliquando suspitionem quando videlicet turpia dixerunt: quia probabile est quod qui de turpibus ludunt in turpibus delectantur. Et ideo ex parvis magna sepe intelligimus sicut docet Tullius in sua rhetorica. ex oculorum intuitu. ex hilaritate et risu et huiusmodi. Sicut inquit idem Tullius de officiis li. primo. Pueris non omnem licentiam ludendi damus sed solum circa ea que ab honestis actionibus non sunt aliena. ut sic in ipso ioco semper aliquid probi ingenii elucescat. Et Ambro. de officiis li. i. Caveamus ne dum animum relaxare volumus solvamus omnem armoniam quasi concentum quendam bonorum operum: usus enim cito inflectit naturam. Unde clericos nullo modo decet prolationes mulierum vel meretricia effigiare gestu habitu vel loquela ne homines suspicentur eos in talibus precordialiter delectari. Item nec nimie saltationes decent clericos testante illud Chrysostomo super Matth. xiiii. Die autem natalis herodis saltavit filia herodiadis. ubi dicit sic. Ubi saltatio: ibi diabolus: nec enim ad hoc deus dedit nobis pedes ut cum camelis saltemus: sed ut cum angelis choros faciemus. In saltibus exultant demones et letantur ministri demonum. Hec ille. Istam honestatem bene servaverat illa virgo Sara filia Raguelis. propter quod dicere potuit Thobie. iii. Nunquam cum ludentibus miscui me: neque cum his qui in levitate ambulant participem me prebui. Secundum quod ludus virtuosus requirit est providentia identatis ut ludens semper provideat quod ludus suus sit simplex innocens et innoxius ne aliquis inde ledatur: unde qui nihil in dictis suis ponderant nisi ut risum fatiant nec curant quem per dicta sua contristent: derisores sunt et homolochi. et non eutropoli secundum Aristo. iiii. Ethico. Et de tali loquitur Salomon Prover. xxvi. Fraudulenter nocet amico suo et cum deprehensus fuerit dicit. ludens feci. Tales ludunt more sampsonis qui tam se quam assistentes ludens oppressit. Judicum. xvi. Sed nunquid virtuose ludens poterit alteri conviciari. Ad hoc quod satis respondet Aristo. iiii. Ethi. quod quedam sunt convicia contumeliosa: quedam non. Dicere autem contumeliam alicui est eum infamare: et ideo talia convicia dicere nullo modo potest virtuose ludens. Sed hoc apud gentiles legibus prohibebatur. Sunt autem alia quedam convicia de levibus que potest convenienter virtuosus dicere: vel propter delectationem: vel propter emendationem sicut exponit ibidem sanctus Thomas. Tertium quod virtuosus ludus requirit est carentia superfluitatis ne vel nimis frequenter vel nimis continuetur et quod fiat quando oportet. et sicut oportet. Et quando debeat fieri dicit Tullius li. i. de officiis. Ludo quidem et ioco uti licet: sed sicut somno et quietibus ceteris: tunc videlicet cum gravibus seriis aliisque rebus satis fecerimus. Distinguit enim sanctus Tho. triplex genus ludi super. iiii. sententiarum. dis. xvi. q. ulti. ar. i. est enim ludus turpis et inhonestus qui in se deformitatem importat et tales fecerunt gentiles coram diis suis in theatris et templis et ille est simpliciter inhibitus christianis. de penite. dis. v. in fine. et in multis aliis locis. Alius est ludus gaudii spiritualis qualem faciunt christiani in die corporis christi et qualem fecit David coram arca domini. ii. Regum. vi. Tertius est ludus humane consolationis: cuius medietas vocatur eutropolia et virtuosus ista virtute dicitur ab Arist. eutropolus que virtus est ita necessaria humano convictui quod secundum eum proximum eutropoli est esse epidoxiotem: ab epi quod est supra. et doxios quod est aptus quasi optime aptus ad convictum humanum. Et de tali ludo potest exponi illud Zacharie. viii. Platee civitatis implebuntur infantibus et puellis ludentibus.

Lectio. CLXXXIII.

Quoniam omnia

idola nationum deos estimaverunt quibus nec oculorum visus ad videndum: nec nares ad percipiendum spiritum: nec aures ad audiendum: nec digiti manuum ad tractandum: sed et pedes eorum pigri ad ambulandum: homo enim fecit illos: et qui spiritum mutatus est finxit illos. Nemo enim sibi similem homo potest deum fingere cum enim sit mortalis: mortuum fingit manibus iniquis. Postquam spiritussanctus reprobavit tam culturam quam facturam: facturam vero specialiter reprobavit ex parte cause formalis: materialis et efficientis. In ista parte facturam reprobat et etiam culturam ex parte cause finalis. finis enim faciendi idola et colendi est spes suffragium vel auxilium consequendi contra defectus

vite humane, sed tales suffragiū ꝓferre nō pñt
cum careant omni sensu. motu, ꝓgressu ꝛ vita
ergo frustra fiunt ꝛ coluntꝰ. Qđ aūt careant oī
sensu probat inductiue, sic patet in lr̄a excepto
sensu gustus: de quo nō facit mentionē in lr̄a.
Sed tn̄ patet eos sensu tactus carere: ꝛ gustꝰ
est quidam tactꝰ sic dr̄. ij. de aīa, satis liquet q̄ gu
stu carēt. Rōem quare carēt sensibꝰ asserit im
potentiā facientꝫ vl' efficientꝫ. q̄ cū sit mortalis
mortuū fingit. i. ꝯponit: fingere eī cōponere
dicimꝰ sꝫm Grego. vñ licet mortalis generare
A possit viuū p naturā: fingere aūt p arte nulla
tenꝰ pt viuū. Notandū q̄ veteres doctores
vel postillatores istā lr̄am exponūt de mal' pa
storibus ꝛ p̄latis quos dupliciť describit. Pri
mo a dn̄atoria administratōe. Scđo ab itru
siora institutōe. primo ostendit quales reputā
tur ab alijs. scđo q̄les sunt in seipsis. Reputan
tur eī ab alijs vt dij: vñ eis fiūt genuflexiōes
adoratōes, supplicatōes. Sap. xiij. Rectores
orbis terrar̄ deos estimauerūt. Ps. j. Para.
xvj. Oēs dij p̄plorum idola. Et q̄trum ad h̄ di
cit sic Oīa idola nationū deos estimauerūt. id ē
malos pastores. Zacha. xi. O pastor ꝛ idolum
derelinq̄ns gregē. Quales aūt fiūt in se ipsis
subiungit: q̄ aliud sunt q̄ apparent. Apparent
eī viui ꝛ sunt mortui: qđ manifeste ꝓbatꝰ per
carentiā sensus ꝛ motus. deficiūt aūt in p̄la
tis oēs q̄nq̄ sensus spūales q̄bus regere dēt
tam in ꝓpria ꝯuersatione q̄ in subditorū regi
mine. Primo eī carent ꝟtute visiua discretō
nis ꝛ scie: qua discernere debent inter leprā et
lepram. Carēt cognitōe nō solū sacre scriptu
re: sed ꝛ oīs scie naturalis ꝛ liberalis. Isti exce
cantꝰ puluere terrenor̄ ꝛ stercoribꝰ hyrundinū
Tobie. ij. Et iō dr̄ Esa. lvi. Speculatores eiꝰ
ceci sunt oēs. isti nihil vidēt ꝛ tn̄ tp̄alia vident
ad emendū ꝛ disponēdū ea. Hiere. iiij. dicitur
Aspexi terrā ꝛ ecce vacua erat ꝛ nihil. Et Sa
pien. vij. Diuitias nihil esse dixi. Scđo carēt
spūali olefactiua qua virtute sentitꝰ odor ille.
q̄ aīe deuote currūt post sponsū. Cañ. i. Cur
remus in odore vngentor̄ tuorū. Odor spine
florentis aufert eam odorem p̄de. Moraliter
spine florentes sunt diuitie cū honoribꝰ ꝛ di
gnitatibꝰ q̄ tn̄ redolent in naribꝰ prelatorū q̄
odorē prede celestis vel xp̄i quē insequi debe
rent currendo taliter amiserūt: de quibꝰ per p̄s.
dr̄. Nares hñt ꝛ n̄ odorabūt. Tertio carēt vir
tute auditiua in auribꝰ. Duas eī aures spiri
tuales debent habere. vnā ad audiēdum dele
ctantꝰ ꝛ libenter ꝟbum dei, aliam ad intelligen
dū solicite clamorē egeni. prima auris est dex
tra. scđa est sinistra. Sed prelati moderni non
nulli more aspidis surde: dextrā aurē obturāt
terra ꝛ sinistrā cauda. q̄ si offeratur eis copia
verbi dei, dicunt q̄ nō vacat eos audire. opor
tet eī eos de terris, redditibꝰ ꝛ p̄locitis habe
re ꝯsilia. si clament paupes pro elemosyna ob
turant aurē sinistrā cauda. dicūt eī. Tanta fa
milia nobis est necessaria tot milites tot cleri
ci, tot armigeri, tot seruiētes, tot famuli, tot ri
baldi q̄ vix sufficiūt quecunq̄ de eccl'ia possi
demus. Et iste due surditates reddūt eos ex
cecabilēs ꝛ iefficaces. De p̄mo Prouer. xxviij
Qui declinat aurē suam ne audiat legē: oratō
eius fiat execrabilis. Apoc. ix. Potestas ī ore
eor̄ ꝛ in cauda eor̄. Et ꝯsimiliter ptās p̄lato
rū est in ore eor̄ per imperiū: ꝛ in caudis. h̄ est
in magna familia per ministeriū. De secunda
Prouer. xxj. Qui obturat aurē suā ad clamo
rē paupis ille clamabit ꝛ nō exaudietꝰ. Quar
to carent ꝟtute gustatiua spūali qua gustatur
a sanctis q̄ suauis est dn̄s. Patiuntꝰ etiam fe
bres varior̄ peccatorū. q̄ mō infrigidantꝰ per
timorē ꝑdendi mūdialia, modo calescūt p ran
corem semetip̄os vlciscendo de iniuria. mō su
dant torpore in delitijs ꝛ desidia. iō hñt gustū
infectū ꝛ nō sapiunt que dei sunt. Propter qđ
ad Coll. iij. eis dr̄. Que sursum sunt sapite nō
que sup terrā. et p̄s: Gustate ꝛ videte q̄m sua
uis est dn̄s. Dic Aristo. de problematibꝰ ꝑti B
cula. xxij. ꝓblemate. v. Putridos fructꝰ come
dentibꝰ vinū dulce videtꝰ amarū: q̄ amoritudo
manet diffusa in lingua eor̄ ꝛ magis diffūdi
tur per vinū. Moraliter de p̄latis nōnulli fru
ctus putridos voluptatū carnaliū comedunt
ꝛ ideo vinū deuotōis ꝛ spūalis ꝯtemplatōis
nihil eis sapit. Luc. xiiij. Nemo illor̄ virorū
q̄ vocati sunt gustabunt cenā meam. Quinto
carent ꝟtute tactiua spirituali. ꝛ q̄trum ad hoc
dicit q̄ nō sunt eis digiti manuū ad tractan
dū. Et bn̄ dicit manuū in plurali. q̄ duas ma
nus spūales habere deberēt: dexterā quo reue
renter tractēt mysteria sacramentor̄: ꝛ siuistrā
qua suauiter curēt vulnera peccator̄. Prima
manus debet esse mūdissima. q̄ tractare debēt
filiū dei. j. Joh. i. Manꝰ nostre tractauetꝰ de
verbo vite. Sed ista manꝰ in multis est lepro
sa ꝛ infecta libidine vt merito dicatꝰ vnicuiq̄ il
lud. Exo. xliij. Mitte manū tuā in sinū tuum.
Et istō Joh. xx. Noli me tangere. i. subtrahe
re a celebratione diuinor̄ ꝛ ad mīstratōe sacra
mentor̄ dei ꝓpter imundiciā vite tue. Job. xiij
Manū tuā longe fac a me. Scđa manꝰ debet
esse lenissima que tractare dēt vulnera pecca
tor̄. iiij. Reguꝫ. v. Putabam q̄ egrederetur ad
me ꝛ manu sua tangeret locum lepre. Et salua
tor extendēs manū suā tetigit locum lepre vel
leprosum: dicens. Volo mundare Mat. viij.

Sed multi curati et prelati sunt his diebus ut canes qui sola lingua lingunt ulcera Lazari. Tales enim sola lingua lingunt vulnera peccatorum, sed manu non contingunt: quia opera misericordie non impendunt: nec operibus propriis exemplum prebent subditis vel penitentie vel continentie. Mat. xxiij. Supra cathedram moysi sederunt scribe et pharisei. et infra. Alligant enim onera grauia et importabilia et imponunt humeris hominum: digito autem suo nolunt ea mouere. Hec ergo dicit moraliter spiritussanctus de istorum idolorum, i. malorum prelatorum negligentia et defectiua conuersatione. Tales sacerdotes comparat Greg. omel. xvij. aque baptismatis que alios mundant et seipsos non mundant: dicens sic. Ingrediuntur electi sacerdotum manibus expiati celeste patriam, et sacerdotes ipsi ad eterna supplicia festinant. Cui rei sacerdotes malos siles dixerim nisi aque baptismatis que peccata ceterorum diluens illos ad regnum celeste mittit, et ipsa in cloacam descendit. Secundo describit eos ab intrusiora institutione. Dicit enim quod homo fecit illos et is qui spiritum mutatus est finxit illos: et quod mortalis mortuum fingit manibus iniquis. Et notat modum triplicem quo prelati nonnunquam male instituuntur. Quidam enim adipiscuntur dignitatem et statum in ecclesia per sanguinis affectionem: et de talibus dicitur quod homo finxit illos: homo videlicet motus carne et sanguine et non spiritusancto. Quidam adipiscuntur per communem conspirationem spiritus humani: non per communem inspirationem spiritussancti, et de talibus bene dicitur Qui spiritum mutatus est is finxit illos. Spiritus enim interdum pro voce accipitur. iuxta illud. j. Corinth. xiiij. Psallam spiritu: psallam et mente. Is ergo qui spiritum mutatus est: hoc est compromissarius qui voces obtinet aliorum et pro aliis eligit: iste fingit idolum. i. destfalsum prelatum ad commodum proprium non ad ecclesie profectum. Tertij adipiscuntur dignitatem per munerum pactionem. et de talibus dicitur quod mortalis mortuum fingit manibus iniquis. Mortalis id est simoniace vendens beneficium: fingit mortuum id est simoniace promotum. Quorum vterque a morte denominatur: quia vterque peccat mortaliter et promouens et promotus: sed de secundo constat. Vterque talem fingit manibus iniquis, hoc est muneribus datis vel promissis. de quibus dicitur in psalmo. In quorum manibus iniquitates sunt dextera eorum repleta est muneribus De istorum munerum acceptione dicit Isid. li. j. de summo bono. ca. iij. Tres sunt munerum acceptiones quibus contra iusticiam humana vanitas militat: fauor amicicia rum: adulatio laudis: et corporalis acceptatio muneris. Facilius autem peruertitur animus rei corporee munere: quam gratia laudis et fauore.

Lectio. CLXXXIIII.

m Elior est enim ip se his quos colit: quia ipse quidem vixit cum esset mortalis, illi autem nunquam sed et animalia miserrima colunt. Insensata enim comparata his: illis sunt deteriora: sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspicere. Effugierunt autem dei laudem et benedictionem eius. Postquam reprobata est multipliciter idolorum factura In hac parte significatur reprobatur idolorum factorum cultura. Et circa hoc duo facit. Primo enim arguit eorum culpam mortalem. Secundo concludit eorum penam perpetuam. secunda ibi. Effugierunt. Circa primum quatuor facit. primo redarguit idola fragilia de materia lutea. Secundo colentes animalia. Tertio ostendit quod idolatre sunt suis idolis magis nobiles. Quarto quod eorum idola sunt penitus inutilia. Circa primum dicit quod miser figulus colens idolum fictile melior est idolo quod colit cuius ratio est, quia iste viuit: illud autem nunquam. Circa secundum dicit quod miseri idolatre colunt animalia id est imagines animalium. de quo satis dictum est supra in ca. xiij. Circa tertium probat quod miseri idolatre sunt suis idolis que colunt magis nobiles: quia ipsi sentire possunt illa autem non. Unde dicit. Insensata enim. i. idola carentia sensu comparata his scilicet suis cultoribus: illis sunt deteriora. Circa quartum dicit quod nullum ex his animalibus. i. idolis animalium potest conspicere bona aspectu interiori vel exteriori, nec per consequens bona cultoribus suis dare. Et ideo subinfertur merito idolatrarum pena in genere videlicet quod sunt indigni laude et benedictione dei. Unde subdit. Effugierunt dei laudem et benedictionem eius. Et potest legi dupliciter. vel quia fecerunt se indignos dei laude et benedictione actiua vel sunt indigni ut a deo laudentur et benedicantur. Sed contra dicta videtur esse quod dicit Arist. j. Ethi. Optimorum inquit non est laus sed aliquid maius laude: deus igitur optimus est: ergo sibi non debetur laus. Dicendum quod deum dupliciter honoramus. Primo modo secundum essentiam suam: que est incomprehensibilis et infinita: et sic sibi debetur honor latrie: non autem laus. quia laus proprie loquendo non debetur alicui nisi ad incitandum eum ad maius bonum. Sed cum ipse sit optimus et vltimus finis noster et felicitas nostra vera et suprema completiua et vltimata. Felicitas autem secundum philosophum non est de numero laudabilium sed honorabilium. Laus igitur cum non debetur fini sed illi quod est expediens ad finem. non videtur conuenire deo ut sic. et sic loquitur psalmista, secundum translationem Hiero. psalmo. vi. Tibi siler laus deus in syon. Nec mirum, quia maior est omni laude. Eccl. xliij. Alio modo honoramus deum secundum effectus suos circa nos, et sic possumus sibi laudem attribuere, quia effectus sui ad nostram vtilitatem ordinantur

et sic loquit̃ ps. frequenter. Laudate dominũ oĩs gentes. B Circa dei bñdictõem est notandum. q̈ quattuor dispositões reperiunt̃ in sacra scriptura q̃ homini diuinã benedictõnem impetrant et acq̃runt: vic3 reuerẽtia deuotõis ad parentes. et bñficentia cõtonis ad indigentes: innocentia ꝯuersatõis ad ꝯuenientes: et resistentia correptionis ad insolentes. Prima ergo dispositio virtuosa q̃ hoiem dei bñdictione dignificat est reuerẽtia deuotõis ad parẽtes. Eccĩ. iij. Honora prẽm tuu3 vt superueniat tibi benedictio a deo. et bñdictio illius in nouissimo maneat. Exemplis istius sentẽtie plena est sacra scriptura. Jacob meruit bñdictõ3 patris offerendo ei cibos in vsum de consilio matris sue. Geñ. xxvij. et illa bñdictio data fuit a deo: et ordinata etiã contra intentõem patris q̃ putabat se bñdixisse Esau. Sed dubiũ est quomodo benedixit Jacob pater suus Jsaac ꝯtra intentõem suã. Dicens em̃ ṽba cõsecratõis et nõ intendens celebrare vel consecrare nõ ꝯsecrat. Eodẽ mõ in alijs benedictionib9 sacramentalib9 requirit̃ intentio. vnde sacerdos nullũ sacramentũ confert vel ꝯficit nisi intendat facere sicut ecclesia statuit faciendũ in sacramento. Potest dici q̈ Jacob consecutus est bñficium benedictionis: nõ qñ primo benedixit ei putans benedixisse Esau. sed postea qñ Esau venerat et innotuit Jsaac de deceptione approbauit et ratam habuit benedictõnem sibi datam dicens. Benedixi ei et erit bñdictus. Dicit magister q̈ Jacob benedict9 est ſm verba et nõ ſm intentiõem patris. sicut epõ ordinat alienũ quem putat suũ et ordinatus est. S3 nõ videt̃ simile: q2 epõs intendit ordinare illam ꝑsonã sibi ꝑsentatã. et nullũ aliu3 pro tunc. vnde intentio epĩ per se terminat̃ ad illã ꝑsonam. S3 Jsaac nõ intendebat bñdicere Jacob. ergo et c. Põt dici q̈ q̃uis nõ intendebat benedicere Jacob primo et ꝑncipalit̃ tñ ꝑ accidens: vic3 ꝑ deceptõem intendebat bñdicere illi quẽ tetigit et quẽ osculatus est: forte prima responsio est melior. Huius em̃ exẽplũ habemus in saluatore ꝑcipuũ. de q̃ dr̃ q̈ obtẽperauit parentib9 suis et erat subditus ill'. Luce. ij. Jn tm̃ aũt curam honoris habebat matri deferendi vt etiã in articulo mortis int̃ verbera vulnera et iniurias: reuerentiã debitã ei exhibuit: et de eius necessitate futura sollicitudinẽ piam gessit. Mulier ecce filius tu9 Joh. xix. sed nõ solũ tunc sed etiam nunc honorẽ cõtinuit defert matri cũ eius precibus semꝑ fauet et ipa rogãte q̃buscũq3 delinq̃ntib9 veniã prebet. C Vñ de eo videt̃ esse sicut de coriolano ꝑncipe volscorũ. de q̃ narrat Valeri9 li. v. ca. iiij. q̈ fugatus de roma ad volscos fugit vt lateret. sed cũ prudens et probus esset: apud q̃s quesiuit latibulũ adeptus est imperiũ. Jste ergo romanis infestuo multas ꝯtra eos obtinuit victorias. Tandẽ cũ duxisset exercitũ contra romanos in campũ: ꝑplš romanus coactu9 fuit ab eo pacem postulare. Mittunt̃ ergo ad supplicandũ legati s3 nihil profecerũt. Mittunt̃ sacerdotes cũ infulis sed sine effectu redierũt Stupebat senatus: trepidebat populus: viri pariter et mulieres exitium iminens lamentabant̃. Tũc Veturia Coriolani mater vxorem eius et liberos secũ trahẽs castra volscoru3 petijt. quam statim filius vt aspexit. Expugnasti inq̃t et vicisti iram meã. Patriam ꝑcibus hui9 admonitis. cuius vtero q̃uis merito mihi inuisam dono. Et ꝯtinue a romanis exercitum suũ amouit. Sic oĩno xp̃s se habet ad reuerẽtiam matris sue: q2 vbi preces cuiuscunq3 creature repelluntur: ibi preces marie ꝯtinue et gratanter exaudiuntur efficaciter. Vñ Ansel. in q̃dam oratione sic inquit. O beatissima domina sicut omnis a te auersus. et a te despect9 necesse est vt intereat. ita omnis a te ꝯuersus et a te respectus vt pereat impossibile est. Jstã etiam virtutem pietatis ad matrẽ pulchre ostenderunt Helinus et Brenius qui cũ inumerabilib9 exercitib9 congredi se parassent. superuenit mater: nudat vbera: pacem supplicat cõcordant̃ germani. De ista pietate loquit̃ Petrus rauenensis in q̃dam sermone. Separa filium a paterna denoĩatione. iam nõ est filius: s3 frater et collega eoꝝ. De quib9 dr̃. Vos ex prẽ diaboli estis. et vtiq3 talis filius maledictõem patris merito promeret̃. Deut. xxvij. Maledict9 qui nõ honorat patrem suum et matrem suam et dixit omnis populus amen Scd̃a dispositio virtuosa que diuinam benedictionẽ impetrat homini: est bñficẽtia cõtonis ad indigẽtes vnde dediti operib9 pietatis et elemosyne a dño benedicunt̃. Prouer. xxij. Qui pronus est ad misericordiã bñdicet̃: de panib9 em̃ suis dedit pauperi. Est em̃ de vero elemosynario. sicut narrat Merbodus libro suo de lapidib9. ca. xlvij. de lapide eneidros. Jste em̃ lapis semꝑ mittit de se aquas in abundantia: et tñ nunq3 ex hoc decrescit vel minuit̃. Cui9 causam difficile est assignare quia semꝑ dat et semper abundat. Consimiliter est de viro liberali qui quanto plura pro deo dispergit: tãto plus abundat freq̃nter. Prouer. xj. Alij diuidũt ꝓpria et ditiores sunt: alij rapiũt nõ sua: et semꝑ in egestate sunt: et tales finalem benedictione3 habebũt: qñ recitatis operib9 pietatis dicetur Venite benedicti patris mei percipite regnũ

D ij. Corinth. ix. d. Qui seminat in bñdictõnib⁹ de bñdictionib⁹ et metet. Tertia dispositio virtuosa q̄ homini diuinā bñdictõem acq̄rit. est innocētia ɔuersatõis ad ɔuluētes. vn̄ i ps. d. Innocēs manib⁹ et mundo corde: q̄ nō accepit in vano aīam suā: nec iurauit in dolo ꝓximo suo: hic accipiet bñdictõem a dño. Ecce q̄tuor ponit. Simplicitatē opis seu opatõis. Innocēs manib⁹. Puritatē cogitatõis: mūdo corde. Soliditatē deuotõis: nō accepit in vano aīam suā. Et sanctitatē locutõnis: nec iurauit in dolo ꝓximo suo. Talis describit sanct⁹ Job vir simplex et rect⁹ actimēs deum et iō cito post subiungitur. Opibus manuū eius bñdixisti: et possessio eius creuit in terra. et in fine d. Dñs āt bñdixit nouissimis Job magis q̄ ꝓn cipio eius. Job. xlij. Sed est notandū q̄ est de deo et mundo sicut fuit de Joseph et Jacob patre suo. Gen. xlviij. Joseph voluit vt Jacob bñdiceret filijs suis duob⁹ Manassē et Effraym. et quia Joseph plus dilexit: Manassē posuit eum ex parte dextera patris sui: et Effraym ad sinistrā applicuit. Sed Jacob instruct⁹ in spiritu manus suas cancellauit et Effraym imposuit manū dexterā. Manassi vero manum sinistram: et vtrisq̄ bñdixit. Isto modo moralr̄ mundus approbat amicos et ponit eos in magna dignitate sicut sunt dñi et prelati: et vident ad dexteram dei applicati. Alios mūd⁹ reprobat et ponit eos in paupertate in īfirmitate et aduersitate: et ipa vita vident indigni. Sȝ quid est finaliter. Certe deus cancellat manus et super illum quem mund⁹ approbauit ponit sinistram. et sup illum quem reprobauit ponit dexterā. et tamē vtrisq̄ benedicit. Dat enīȝ illis q̄s mundus plus diligit. diuitias et glīam huius vite. et hec ē bñdictio sinistre man⁹ dei. Illis vero quos quodāmodo reprobat dat vitā eternā in celo. Prouer. iij. Longitudo dier. in dextera eius et in sinistra illius diuitie et gloria. Et ideo sancti viri qui maledicunt a mūdo: benedicunt a deo. Vn̄ d in ps. Maledicent illi et tu benedices. Quarta dispositõ virtuosa q̄ E hominē diuinam benedictõem acquirit est resistentia correptiõis ɔtra insolentes. Prouer. xxiiij. Qui arguūt eum laudabunt et sup ipos veniet benedictio. Arguere enī insolentes et p̄cipue iuuenes: de quib⁹ est spes correptionis et profectus. est opus maxime charitatis propter tria. Primo q̄ ipi corriguntur in seipis. Scd̄o per hoc instruunt quomodo per ꝓcessum temporis increpatiões facient alijs. Tertio quia per hoc obsistitur vicijs. Vn̄ Sene. libro de morib⁹. Vitia transmittit ad posteros qui peccantib⁹ ignoscit. bonis nocet qui malis parcit. Cauere tn̄ debet iuste corripiens a tribus. a consimili defectu. a spiritus impetu. et a peccātis ɔtemptu. A consimili defectu. vn̄ Isid. li. iij. de summo bono. ca. xxxij. Non debet vitia aliena corrigere q̄ adhuc vitior. contagijs fuerit inuolutus. Improbum enī est arguere quicquā in alio qd̄ adhuc repꝛhendit in seipo. A spiritus impetu debet homo cauere cū corripit: quia quod impetuose profert non ab amore. sed ab ira procedere videt: et talis nihil corrigit: q̄ ab amoris ɔsistorio non ꝓcedit. Unde Aug⁹. sup eplam ad Gal. Quecūq̄ lacerato animo dixeris: punientis ē impetus non charitas corrigētis. Dilige et quicq̄d voles dic. Tertio corripiens cauere debet a peccantis contemptu semp cogitans q̄ in simili capi possit. Unde Aug⁹. de sermone dñi in mōte. li. ij. c. xxx. Cogitemus cū aliquid nos reprehendere necessitas cogat. vtrū tale quid habuim⁹ et iaȝ nō habem⁹ et tūc tangat memoriā ɔmunis fragilitas. vt illam correptõem: nō odiū sed misericordia p̄cedat. Vel sit aliqd̄ vitiū qd̄ nunq̄ habuim⁹: et tunc cogitemus nos homies esse et habere potuisse. Et q̄ isto modo corripiet punit delicta: bñdictionem dñi promeret. In cuius figurā Moyses dixit leuitis q̄ vnusquisq̄ gladium acciperet et fratrē et amicum occideret qui vitulū conflatilē adorauerāt. et ipo mādato Moysi paruissent. Dixit ad leuitas moyses. Consecrastis manus vestras hodie domino. vnusquisq̄ in filio et in fratre suo vt det vobis bñdictio. Exo. xxxij. Et ꝑ oppositū fauentes insolentib⁹ et eis in eorūdem factis adulantes. sunt causa ꝑditionis eoȝ et confusionis finalis. Vn̄ de quolibet tali dicit saluator Luce. vj. Ve vobis: cum bñdixerint vobis boīes homines inq̄ fauētes defectib⁹ sunt qui errantes nō corrigunt sȝ adulatorie bñdicunt. Contra quos ꝑ ꝓpheiam ait. Maledicam benedictionib⁹ vestris et maledicam illis. qm̄ non posuistis supra cor. Malach. ij. et sicut prealligatum est. qui arguunt etc̄.

Capitulū. XVI. Lectio. CLXXXV.

p

Ropter hec et his similia passi sūt digne tormenta: et per multitudinē bestiaꝝ exterminati sunt; ꝓ quibus tormentis bñ disposuisti populū tuū: quib⁹ dedisti concupiscentiā delectamēti sui nouum saporem. escā parans eis ortigometram vt illi quidem ɔcupiscentes escā ꝓpter ea que illis ostensa et imissa sunt. et a necessaria ɔcupiscētia auer

tertur. Hi aūt in breui inopes facti nouā gu
stauerunt escam. Postq̄ spiritussanctus re-
probauit idolatrias p multas vias ꝛ declara-
uit diffuse vnum verum deum colendum esse.
Cultus aūt vnius dei fuit antiquitus potissi
me apud hebreos. Cultus idoloꝝ apud egy-
ptios. Modo consequenter in ista parte vt cul-
tum vnius dei complete suadeat ꝛ cultū ido-
loꝝ pfecte dissuadeat: agit cōmixtim vsq̄ ad fi
nē libri, nūc de supplicijs inflictis egyptijs: nūc
de bñficijs collatis iudeis: ostēdēs q̄ illi erant
iuste puniti propť eoꝝ iniquitatē: ꝛ isti mirabi
liter visitati a deo propter eorum pietatē, quia
vnum verum deum fideliter coluerūt. Et hu-
iusmodi pcessum tenuit supra. ca. v. Diuidit
ergo pcessus suus vsq̄ ad finē libri in duas p
tes. Nam primo narrat iustoꝝ ꝛ iniustoꝝ cō-
munē retributōem. Scdo rependit autor li-
bri deo p collatis beneficijs pplo dei gratiarū
actionē in fine libri ibi. In oībus em̄ magnifi
casti. Circa primū duo facit. Narrat maloꝝ
multiplicē tribulatōez. Scdo coꝝ finalem ex-
A terminatōem ibi. Impijs aūt. Circa primum
tria facit. Primo ostendit quō egyptij affligē-
bant p bestias ꝛ aīalia. Scdo ostendit quō af
fligebant p res insensatas ꝛ elementa. Tertio
quō affligebant p corpa supcelestia. Scda ps
infra ca. isto. Negantes em̄ nosse. Tertia. ca.
xvij. Magna em̄ sunt iudicia tua. in qualibet
em̄ istaꝝ partium facit collatōem ꝛ correspon
dentiā inter beneficia ꝛ supplicia. nā sicē egyptij
premebant per bestias elementa ꝛ corpa super
celestia. ita Hebrei contra hec tres mirabiles
consolatōnes habuerūt siue receperūt: habue
runt coturnices eis datas in escam: vt sicē mu-
sce ꝛ cyniphes afflixerūt egyptios. ita nobiles
volucres ꝯsolarent hebreos. Scdo habuerūt
mānā de aere descendēs: vt sicē ignis ꝛ grando
afflixerunt p elementū aeris egyptios. ita mā-
na p idem elementū descendens ꝯfortaret he-
breos. Tertio habuerūt lucē a corpib; supce-
lestibus semp cū eis pmanentez vt corpa cele-
stia; quando egyptijs lucē suā subtraherēt: eaz
tū nihilominus hebreis exhiberent. De istis
ergo beneficijs et supplicijs agit alternatim p
antithesim p duo capitula. Circa tū primā an
tithesim q̄ est de egyptioꝝ exterminatōe: et de
hebreoꝝ ꝯsolatōe ꝛ vtraq̄ p bestias ꝛ volati-
lia tria facit. Nā primo narrat egyptioꝝ exter
minatōem. Scdo hebreoꝝ mirabilē ꝯsolatōē
Tertio assignat inter egyptios ꝛ hebos cuiusdā
diuersitatis distinctōem. scda ps ibi. Pro qui
bus tormentis. tertia ibi. Oportebat. Quan-
tū ad primū dicit: ppter hec. i. idolatriam mul-
tiplicē ꝛ his filia. q2 aliq̄s modos idalatrie spe
cificauit: ꝛ aliquos pretermisit. Passi sūt digne
tormenta ꝛ p multitudinem bestiaꝝ extermiā-
ti sunt: q2 per multitudinem bestiaꝝ q̄dam af-
flicti ꝛ quidam exterminati sunt. Circa scdm p
ꝯtrium fecit deus circa pplm suū licet peccassēt
in deserto: sicut narrat Exo. xvj. Filij israel in
deserto murmurauerunt ꝯtra dūm dicentes.
Utinā essemus mortui in egypto q̄n sedaba-
mus sup ollas carniū ꝛ ꝯmedebamus ad sa-
turitatē: statim vero cum Moyses orasset ad
dūm redijt ꝛ respondit eis. Audiuit dñs mur
muratōes vestras ꝯtra eum: ꝛ dabit vobis ve
spere carnes. Facto vero vespere ascenderunt
coturnices de q̄dam synu arabico. vbi potissi
me nutriunt ꝛ transito mari intermedio cecide
runt inter castra. i. inter tentoria hebreoꝝ ꝛ ca
piebant ad nutū populi. ꝛ hanc historiam nar
rans in littera. dicit sic. pro quib; tormentis e-
gyptioꝝ prius recitatis. i. loco tormentoꝝ egy
ptijs illatoꝝ bene disposuisti pplm tuū. i. dedi
sti beneficia pplo tuo. quib; i. illis qui fuit po-
pulus tuus. Dedisti ꝯcupiscentiā delectamē-
ti sui. i. delectatōem ꝯcupitā. iuxta illō ps. Cō
cupierūt ꝯcupiscentiā in deserto nouū saporē
id est escam noui saporis parans eis ortigome
tram. Est aūt ortigometra auis regia fm ma-
gistrū in historijs quā Josephus ortigiam vo
cat. Grecus vero ortigometrā: nos vulgo dici B
mus currilegū a currendo. ꝛ dr ortigometra q̄
si recta mensura. Isid. tū videt differentiā po
nere inter coturnicē ꝛ ortigometrā. i. ethimo.
ca. vij. Coturnices a sono vocis dicunt quas
greci ortigias vocant eo q̄ visse fuerūt primo i
ortigia insula. he aduenīēdi tpa habent. Naz
estate depulsa maria trāsmeāt. Ortigometra
dr que gregem ducit. Cum aūt terre appropin
quat accipiter videns eam rapit: ꝛ pp terea cu-
ra est vniuersis ducem sollicitare externi gene
ris p quā careāt extrema pericula. Cibos gra
tissimos habent. semina venenoꝝ. quā ob cau
sam eas veteres vesci interdixerūt. solū eniz h
animal sicut homo caducum patit morbum.
Hec Isidorus. Ubi patet fm eum. q̄ cotur-
nix et ortigometra non sunt idem. quia solum
ista dicitur ortigometra que ducit exercitum
et non alia. quamuis autem dicat Isidor9 ac-
cipiens a Solino q̄ solum hoc animal mor-
bum patitur caducum. non tamen creditur h
esse verum. Uulgus enim dicit q̄ autor libri
qui incipit. Triplex esse scribit. q̄ illum qui-
dem morbum patiuntur passeres. Scribit e-
tiam Solinus de mirabilibus mundi de co-
turnicibus quod quando mare transire volūt
austro flante nunquam exeunt. Nam vim fla-
tus tumidiores. metuūt. plurimumq̄ se aqui-

lonarlbus credūt, vt corpora pingula et ideo tarda facilius prouehat: fortior ac vehementior spiritus, cum maria transeūt, sup eꝰ differt ꝛ metu spacij longioꝝ vires suas tarditate nutriunt, vbi vero terram conspiciunt cateruatim coeunt. Deinde ꝯglobate vehementiꝰ ꝑperant que festinatio plerūqꝫ exitium parat nauigantibus. Accidit eñ noctibꝫ vt vela incidant et preponderatis funibꝫ in alueos mergant, hec Solinus. Isto ergo auiū genere pauit dñs filios israel in deserto cū paterent ꝯcupiscētiā carniū quales comederant in egypto: vt videlicet ꝑ illas carnes auerterent a ꝯcupiscentia quā habebāt. ꝛ hoc est qđ dicit in lr̄a, vt illi q̄dem, id est filij israel cōcupiscentes escam carnium, s. de egypto auerterent: ꝛ necessaria cōcupiscentia: hoc est violētia, necessarium enim vno mō dr̄ violentum ſm Arist. v. metha. c. de necessario, fuit aūt ꝯcupiscētia eorū violentia qr oriebat ex ꝯsuetudine vescendi carnibꝫ in egypto. Consuetudo autē assimilat nature. vij. ethi. Consuetudo est altera natura. Ut ḡ auerterent a necessaria ꝯcupiscentia ꝓpter ea q̄ illis ostensa ꝛ missa sunt. i. propter animalia: q̄ illis missa fuerunt ꝑ diuinā prouidentiā. i. coturnices. iō eis diuinitꝰ date fuerunt: qđ ꝛ factū ꝑ tunc saltem fuit vt a ꝯcupiscētia auerterētur. Uñ subdit. Hi aūt. i. filij israel in breui inopes facti. i. indigentes cibo nouā gustauerūt escā, de qua dictum est. **L** Et est notandū q̄ consuetudo maximā habet violentiā inclinandi voluntatē ad se. ꝛ iō sicut optimū est assuefieri ad bonas ꝯsuetudines ꝛ virtuosas: ita periculosum ꝛ pessimū est assuefieri ad vitia. vñ narrat Ualerius libro. vij. ca. ij. in fine. q̄ Cretenses cum acerbissima execratione vti volūt aduersus eos q̄s vehementer odiunt: optant vt mala ꝯsuetudine delectent: modestoqꝫ volūtatis genere efficacissimū genus vltionis euentum reperiūt. Hec ille. Uult dicere q̄ ipsi videntur moleste maledicere qñ dicūt homini mala cōsuetudine delecteris: ꝛ tñ imprecantur ei maximū genus mali. De malicia vero peruerse consuetudinis loquit Augꝰ. viij. ꝯfessionū. ca. v. de semetipso dicens q̄ difficilis fuit ad ꝯuertendum ad fidem. vñ dic̄ sic. Ligatꝰ erā non ferro alieno sed mea ferrea volūtate. velle meum tenebat inimicus ꝛ inde mihi cathenā fecerat ꝛ ꝯstrinxerat me. quippe ex volūtate ꝑuersa fc̄a est libido: ꝛ dū fuiui libidini facta est cōsuetudo: ꝛ dū ꝯsuetudini nō restiti facta est necessitas. Hec Augꝰ. Unde etiā metrice dr̄. Qui nō assuescit virtuti dū iuuenescit. A vicijs nescit discedere qñ senescit. In cuiꝰ figurā saluator faciliter suscitauit puellam in domo ꝛ iuuenē delatū in porta. Sꝫ Lazarū q̄driduanum in monumento cū gemitu lachrymis ꝛ clamore, Johannis. xj. Quā historiā exponens Augꝰ. sup Mat. omel. xv. dicit sic. Moles imposita sepulchris ipa est dura vis consuetudinis q̄ ꝑmitur anima. nec resurgere nec spirare permittit. dictū est aūt quadriduanus est. Reuera ad istam ꝯsuetudinē de qua loquor, de quodam progressu ꝑuenit anima prima est quasi scintillatio delectationis in corde secunda consensus in voluntate. tertia factum. quarta ꝯsuetudo. Hec Augꝰ. Lectio. CLXXXVI.

Portebat eni in

D illis quidē sine excusatōe ſupuenire interitū exercentibus tyrannidem. His aūt ondere tm̄ quēadmodū inimici illoꝝ exterminabant. Etenim cū illis ſupuenit seua bestiaꝝ ira: morsibꝫ peruersoꝝ colubroꝝ exterminabant. Postq̄ꝫ spūs sanctus ꝑ Salomonē declarauit aliqualiter quō egyptij puniebant in egypto ꝑ cyniphes muscas ꝛ ranas, qr posset aliq̄s dicere q̄ oīno ꝯsimiliter affligebant hebrei in deserto ꝑ ſpētes ignitos q̄ ꝑpꝛ̄m tactu venenoso inflāmauerunt ꝛ occiderūt ideo placuit auctori diuersitatē assignare in hac ꝑte int̄ afflictōes illatas egyptys ꝑ hmōi bestias. ꝛ castigatōes illatas hebreis ꝑ consilem modū. Et circa hoc duo fac. Nam primo assignat miraculosam diuersitatē. Scđo illoꝝ miraculoꝝ deo attribuit autoritatē, scđa ꝑs ibi. Tu es dñe Circa ꝑmū duo facit. Primo oñdit diuersitatē inter egyptios punitos ꝛ hebreos ex ꝑte eoꝝ q̄ patiebāt. Secūdo ex ꝑte penaꝝ q̄ eis infligebant. scđa pars ibi. Sꝫ nō in ꝑpetuū. Circa primū duo facit. Priō oñdit quō diuersimode digni fuerūt punitōe. Scđo quō hebrei habuerūt se in afflictione, scđa pars ibi. Etenī cum illis **A** Circa primum sciendū q̄ egyptij qui detinuerūt hebreos. i. filios israel per. cccc. annos in seruitute post mortem Joseph, qui etiam ordinauerunt totum masculinum genus hebreorū interfici: merito debent tradi ad interitum sine quocunqꝫ remedio: ꝛ maxime propter duriciam cordis eorum ad orationem Moysi et aaron merito debuerūt morti tradi. sed hebrei in deserto multo minus peccauerunt. ꝛ ideo sufficit q̄ aliqua tali punirentur pena per bestias: sicut egyptij quondam puniti exiterāt vt castigarentur in seipsis ꝛ perpenderēt que egyptij sustinuerant in egypto. Et hoc est qđ dicit. Oportebat enim illis quidem, id est egyptys sine excusatione, id est sine pene mitigatione superuenire interitū, i. mortē exercētibꝰ tyrannidē in eis. Hec tyrannidis est regimē tyranni: et est quedam species monarchie rega-

lis. qn̄ aliq̄s ꝑncipat̄ ꝓp̄ꝰ ꝯtra eoꝝ voluntatē ⁊ ad suū ꝓ̄piūs solū vtilitatē ꝓuatā. ꝺm Ari. iii. pol. ⁊. viii. ethi. Vn̄ tyrānidis est crudelis do minatio. Vis aūt. i. filiꝭ israel oportebat ostē dere tn̄ ꝑ sensibilē experientiā in ꝯsimilibꝫ af flictionibꝫ quemadmodū inimici illoꝝ scꝫ egy ptiꝫ exterminabant. hec aūt ꝑpenderūt sensibi liter. exterminabant morsibꝫ colubroꝝ. Et h̄ ē qd̄ subdit. Etem̄ cū illis supuenit seua bestiaꝝ ira scꝫ serpentū ignitoꝝ immissa vicꝫ a deo mor sibus puersoꝝ colubroꝝ exterminabānt id ē ali qui murmurātes ꝯ dn̄m ⁊ nō penitentes mor debant sed nō exterminabant. Coluber est ge nus serpentis. ⁊ dr̄ coluber quasi colens vm bras. qr̄ in vmbris sepius ꝯmorat̄ ⁊ dr̄ Deut. viii. In deserto illo fuerūt serpētes flatu adu rentes scorpiones ⁊ dipsades. Dipsas dis. est genus serpent̄. ⁊ dr̄ latine situla ꝑ ꝯtriū. quia ꝑimit hoīes siti. vas vero situla vocat̄ ꝓpter qd̄ aufert sitim ⁊ iste situle sunt adeo praue vt cū calcant vix videant̄. quaꝝ venenū an̄ extin guit q̄ sentiatur. nec tristiciam sentit moriturꝰ ꝺm magistrū in historia sup. viii. ca. Deut. Et figurant moraliter iste situle demones qui bo nos viros fedis cogitationibꝫ agitāt ⁊ infestāt iste etiā sunt ita praue q̄ vix vident̄. ⁊ ex nimia occasione surgūt ⁊ intoxicāt sine molestia. imo cū delectatōe ꝑimunt: qn̄ sunt per delectatōē morose. **B** Circa illā clausulā. Oportebit enim illis sine excusatōe supuenire interitū. Notā dū q̄ tria sunt q̄ inexcusabiles reddūt oēs pec catores ⁊ pena dignos ostēdunt: vicꝫ magnitu do scie in peccante. silitudo culpe in iudicāte. ⁊ ineptitudo cause in allegante. Primo g̃ red dit hoīem inexcusabilē magnitudo scie in pec cante. Quāto em̄ aliq̄s maiorē ⁊ clariorē noti ciā habet de deo. tanto magꝭ peccat ceteris pa ribus. Et iō de ph̄is dicit apl̄us ad Roma. i. Qd̄ inuisibilia dei eis ꝑ creatas inotuerit: ⁊ tn̄ euanuerunt in cogitationibꝫ suis ⁊ obscuratū est insipiens cor eoꝝ intm̄ vt idola coluerunt nec sup h̄ in aliq̄ excusant̄ q̄si de deo nullā no ticiā habuissent. qr̄ inuisibilia dei ꝑ ea q̄ facta sunt intellecta ꝯspiciūt. sempiterna quoq̄ vir tus eius ⁊ diuinitas ita vt sint inexcusabiles Sic dicit saluator de iudeis Iohis. xv. Si nō venissem ⁊ locutus eis fuissem: pctm̄ n̄ ha berent. nūc aūt de pctō suo nō h̄nt excusatōē. Scd̄o reddit hoīem inexcusabilē silitudo cul pe in iudicāte. qn̄ aliq̄s iudex dep̄hendit̄ i cri mine ꝑ q̄ solet alios punire. nullā pt̄ excusatō nē ꝑtendere. Exemplū de falsis iudicibꝫ q̄ vo lebāt ꝯdēnare susannā. Dan̄. xiii. Et iō signāt̄ dicit apl̄s. Ro. ii. Inexcusabilis es o hō ois qui iudicas. in q̄ em̄ alterū iudicas: teipm̄ ꝯdēnas.

Tertio reddit hoīem inexcusabilē ineptitudo cause in allegāte. qn̄ em̄ cā q̄ allegat̄ manifeste nulla est vel ꝯficta ꝑ mēdaciū: nō est excusatio sꝫ aggrauatio ad ꝑcedens delictū. Exemplū de inuitat̄ ad cenā. Luc. xiiii. q̄ falsas ⁊ fictas excusatōes fecerūt ⁊ assignauerūt a cena fuert̄ reprobati ⁊ alii loco eoꝝ vocati. Et iō ꝯtra ta les excusatōes maliciosas petit ps. Nō decli nes cor meū in v̄ba malicie ad excusandas ex cusatōes in peccatis. Excusant em̄ se q̄druplici ter hoīes de pctīs suis. Quidā ꝑ lasciuā soci etatē. q̄dam ꝑ diuinā voluntatē. q̄dā ꝑ carna lē fragilitatē. q̄dam ꝑ finalē vtilitatē. Primi di cūt cōmuniter qn̄ dep̄hendunt̄ peccasse: mala societas ꝯpulit me ad h̄ malū que q̄dem excu satio fatuissima putaret̄ apud iudicē secularē. cū ꝯcedat facinus ⁊ alios coaccuset: sed m̄lto magis apud deū non valet q̄ nouit mali arbi trii libtatem. Vn̄ Sen̄. in ꝓuerbiis. Omitte excusatiōem: nemo peccat iniꝰ. ⁊ est excusatio multoꝝ allegatio socioꝝ sic̄ dicūt m̄lti. Quare nō licꝫ mihi. Sic em̄ facit talis ⁊ t̄lis. Sꝫ ista societas nō excusat peccantē ꝺm Hiero. in q̄dā ep̄la. Multitudo socioꝝ impunibile nō facit crimē. Scd̄o q̄dam se excusant ꝑ diuinā volū tatē: quoꝝ aliq̄ dicūt deū eos sciuisse peccatu ros ⁊ velle eos t̄les eē nec eis esse iputandū: sed dispositioni diuine ⁊ corpibꝫ celestibꝫ ⁊ cōstel latōni. Et tales deū blasphemāt q̄si sit auctor maloꝝ ⁊ vindex factoꝝ q̄ hoīes cauere nō pn̄t. **C** Isti aliq̄ mō figurant̄ ꝑ iacob volentē decipe re p̄rem suū cū pater q̄reret quō tā cito inueni re potuisset: vn̄ sibi cibum optatum pararet. Rn̄dit: volūtas dei fuit vt mihi cito occurrerē qd̄ volebā. Gen̄. xxvii. Isto mō sunt nonnulli mūdi sapiētes iuris ciuilis piti: q̄cquid faciūt colorare legibꝫ ⁊ munire rōnibus sciunt oino vt nihil sciant sceleris qd̄ nō sit iuribꝫ excusa tū. si hō credere velit eis. Tales assimilantur Dyonisio tyrāno. de q̄ narrat Valeriꝰ li. i. ca. ii. Iste ingressus templa deoꝝ detracto Ioui olimpio magni ponderꝭ aureo amictu pannū laneū ei circūdedit: ⁊ admirantibꝫ illis q̄ ade rant: q̄ sic sine timore sanctos suos spoliare ꝑ sumpsit. Respondit q̄ illud ad dei sui comodū fecisset. Nam aureum amictū graue foret ꝓ e state et frigidū pro hyeme: laneum quoq̄ pro vtroq̄ tempore fuit aptum. Iterum esculapio qui fuit barba aurea redimitꝰ demi iussit bar bam et auferri. Cuius causam assignauit q̄ Appollo pater suus imbarbis esset. ⁊ non de bebat patre carente barba: filiū appetere bar batū. Iterū vittas aureas ⁊ pateras ⁊ coronas q̄ simulachra porrectis manibꝫ sustinebāt tol lebat ⁊ se eas accipe nō auferre dicebat: stultū

tē confirmans a quibꝰ bona precamur: ab his porrigentibꝰ nolle sumere. Isto modo pruden tes seculi q̄ꝫtumcunqꝫ flagitiose se habeant cō tra iura deū ꝛ ecclīam semꝑ coloratis rōnibꝰ se excusant. Tertio q̄dam se excusant ꝑ carnalez fragilitatē ꝛ dicūt plane blasphemātes deū se nō posse libidinibꝰ abstinere ꝓpter ꝯplexionez talē. Contra q̄s arguit Hiero. in explanatōne fidei ꝛ allegat euz magister sniaꝝ. ii. dis. xxxvi. Execramur inq̄t nos blasphemiā eoꝝ q̄ dicūt impossibile aliquid homini a deo p̄ceptū esse. ꝛ mandata dei nō a singulis: sꝫ ab oīnibus in ꝯmuni posse seruari. Quarto q̄dam excusāt se per finalem vtilitatem: ꝛ tales inueniuntur nōnulli predones: raptores: ꝛ iniusti exq̄sitores: qui auferunt a diuitibꝰ bona sua sine con scientia: colligunt ꝛ recondunt ꝛ elemosynas cām finalē p̄tendunt. Isto modo diuersi di uersas excusationes inueniūt: ꝛ cū peccatores existant se tn̄ ꝯtra deū de peccatis defendunt. Vn̄ Grego. xxi. moral. Vsitatū generis hūani vitiū est libido: pctm̄ ꝯmittere ꝛ cōmissum negando abscondere ꝛ ꝯiunctim defendendo excusare. Sicut aūt impiū est peccata q̄ ꝯmisimus nos ꝑtinaciter excusare: ita v̄tuosum est valde primū nō faciliter iudicare sed ꝯpatiendo aliq̄liter excusare. ꝯsiderantes cōis fragilitatis ꝯditionē: sincere familiaritatꝭ ꝯmunionē ꝛ vere pietatꝭ exercitationē. Prima em̄ cōis fragilitas qua freq̄nter omnes erramus debꝫ nos mouere ad aliq̄liter excusandū: nō tn̄ ꝑtinaciter defendendū errores faciles alioꝝ. Vn̄ Bern̄. sup cantica sermo. xli. Noli iudicare ꝓximū sed magis excusa intentōem si opus nō potes. puta ignorantiā. puta surreptionē. puta casum: q̄ si oēs oīno dissimulatōem rei certitudo recusat. suade nihilominus tibi ꝛ dicito apud temetipsum vehemens temptatio fuit. Quid de me illa fecisset si illa accepiset in me similiter potestatem. Secundo mouere nos debet ad idem sincere familiaritatis cōmunio vt saltem de amicis faciliter mala non credamus. nec etiā de ꝓximis: nec de p̄latis vl' etate prouectis. Vn̄ Hiero in ep̄la ad rusticū Non facile malū de prouecta etate credenduz quam vita preterita defendit ꝛ honorat vocabuluz dignitatis. De amico etiā suo Xenocrate cum q̄dam Platoni dixisset q̄ dixerat de eo malū respōdit sibi nō esse credibile q̄ ille quez tn̄ amabat eum nō diligeret. cūqꝫ narrans dictum suū se probatuꝝ assereret. Rn̄dit Plato nunq̄ꝫ Xenocratē talia dixisse nisi expedire iudicasset. Tertio mouere nos debet ad idē vere pietatis exercitatio. Pluz est em̄ alienos defectus sine lesione iusticie q̄ꝫtum fieri potest excusare: ꝛ famā ꝓximoꝝ quantū possibile est illesam seruare. Vn̄ Origenes sup Leuiticum xxxiii. ca. Non vult te dn̄s si forte videris peccatū fratris ꝯtinuo euolare ad publicū ꝛ proclamare passim ꝛ diuulgare peccata aliena. q̄d esset vtiqꝫ nō corrigentis sed infamantis. Vn̄ apostoli Symon ꝛ Judas. Nos inocētes absoluere oportet: nocentes vero ꝓdere n̄ decꝫ.

Lectio. LXXXVII.

Sed non in perpe

tuū ira tua permāsit: sed ad correctōnem in breui turbati sunt: signū habentes salutis ad cōmemoratōem mandati legis tue. Que em̄ ꝯuersus est nō ꝑ hoc q̄d videbat sanabat. sed ꝑ te omniū saluatorē. ꝛ in h̄ ostēdisti inimicis nostris: q̄ tu es qui liberas ab oīni malo. Illos aūt locustaꝝ ꝛ muscaꝝ occiderūt morsus: ꝛ nō est inuenta sanitas aīe illoꝝ q̄m digni erant ab hmōi exterminari. Diuisa diuersitate demeriti inter egyptios punitos per bestias in egypto: ꝛ inter hebreos per bestias in deserto. In ista parte ꝓseq̄t de eadez diuersitate supplicij. Fuerūt aūt diuersimode puniti. egyptij ad exterminatōem. hebrei vero ad correctōem. De punitōe egyptioꝝ ꝑ ranas muscas ꝛ cyniphes satis est supius tactū. De punitōe vero hebreoꝝ est sciendū q̄ sicut habet Numeri. xxi. Cū ꝑplꝰ in deserto ꝯtra dominū murmurasset imisit eis serpētes ignitos hoc est ꝑuos ꝛ veloces ad modū scyntillarū q̄ tactu venenoso inflāmabant ꝛ causabāt tumorē ꝛ rubore in carne. ad quoꝝ puncturā q̄dam vulnerati sunt. q̄dam vero mortui. Venerūt ḡ ad Moysen ꝛ rogauerūt eū q̄ oraret ꝓ eis ad dn̄m. Ad huiꝰ ḡ p̄ces ordinauit dn̄s: vt faceret figurā ꝓpentis de ere ꝛ poneret sup sūmitatē partice ꝛ faceret illū deferri i ꝑplo ꝛ dixit eis q̄ q̄cunqꝫ esset ꝑcudus a ꝓpente ignito statim aspiceret ad ꝓpentē eneū ꝛ curaretur. Istō miraculosum remediū ꝓuidit deus filijs israel in deserto ꝛ fuit figura pulcherrima de passione xp̄i sic ip̄emet allegauit. Joh. iij. Sic moyses exaltauit ꝓpētē in deserto ita exaltari oportet filium hoīs: vt oīs qui credit in eū nō pereat: sed habeat vitam eternā. De afflictione igit̄ hebreorum per serpentes ignitos ꝛ remedio eis cōcesso agit autor in parte ista declarans qualiter egyptij afflicti fuerunt sine remedio tanq̄ꝫ incorrigibiles hebrei vero cum remedio tanq̄ꝫ filij ad correctionem habiles. Et circa hoc tria facit. Nam primo tangit hebreorum rationabilem castigationem. Secundo egyptiorum miserabilem exterminationem. Tertio redit ad declarādā mirabilē hebreoꝝ liberatī

onē in plaga serpētū, scda ps ibi. Illos autē locustarum, tertia ibi. Filios aūt tuos. Circa primū quattuor facit. Nā primo agit de afflictionis tedio Scdo de afflictōis remedio. Tertio de eiusdē remedij autore pcipuo Quarto de fine p illud remediū pncipaliter intento, secunda ps ibi. Hñtes signū salutis. tertia ibi. qui eīn conuersus. quarta ibi. Et in hoc ostendisti Dicit eīn sic. Sz nō in ppetuū ira tua pmāsit. Ira tua. i. pena inflicta per te: hebreis peccantibꝫ in deserto: non fuit exterminatiua oīm generalr sz castigatiua tantum. Vñ subdit. Sz ad correctōēz in breui turbati sunt. Hieremie xxx. Nō faciā te in ꝯsumatōem: sz castigabo te in iudicio vt nō videaris tibi innoxiꝰ, ⁊ hoc in breui, qꝛ Esa. liiij. In momēto indignationis mee abscondi faciē meā parumper a te. Et tñ cū fuerunt in turbatione illa fuerūt habētes signū salutis. scꝫ serpentem eneū ad ꝯmemorationē mandati legis tue. i. sic ꝯmemoratoꝛ in lege tua. Nume. xxi. Fac serpentem eneum ⁊ pone eum pro signo. Sed qꝛ ille effectus quo curati fuerūt ad inspectōem serpentis enei possꝫ a simplicibꝫ ipi serpenti attribui ⁊ nō deo. ido tertio subiungit. Qui eñ ꝯuersus est ⁊c. per te xp̄m figuratū per illum serpentē eneū qui omnium est saluatoꝛ. Figurabat aūt xp̄s per istum serpentē eneū multipliciter, scꝫ quantū ad morum innocētiā, q̄ntum ad situs eminentiā, quātum ad vite carentiā, ⁊ quantū ad salutis efficientiā.

A Primo quantū ad morū innocentiam, qꝛ sicut illa figura serpentis venenosa apparuit: ⁊ tñ nullum venenū habuit, ita xp̄s carne peccati apparuit ⁊ tñ nullum pctm̄ habuit. nec est inuentus dolus in oꝛe ipius. Scdo q̄ ad vite carētiam: qꝛ sicut serpens ille vitā non habuit ⁊ tamē de materia maxime duratiua fuit. qꝛ es inter oīa metalla durabiliꝰ est. sicut dicit glo. ita xp̄s vere moꝛtuus fm humanitatē ⁊ vere eternꝰ ⁊ imoꝛtalis ē fm diuinitatem. Tertio q̄ntum ad situs eminentiā: qꝛ sicut serpens positus fuit sup ptticam longā vt a toto pplo videret ⁊ a gentibꝫ, ita xp̄s in ligno crucis ita alte suspendebat vt a toto pplo videret: vbi etiā adhuc a deuotis mentibꝫ p fidem ⁊ amorē ꝯspicitur. Quarto q̄ntum ad salutis efficientiā. qꝛ sic oīs a vera serpente pcussus si serpentem eneū aspiceret curabat. Ita qlibet a diabolo vulneratus si xp̄m in cruce ꝯsideret per fidē et veniā roget sanat. Quarto subiungit finē p istud miraculū pncipaliter intentū, videlicet honorē dei, cū dicit. Et in hoc ondisti inimicis nostris: qꝛ tu es q liberas ab omni malo. scilꝫ corpali ⁊ spūali. Xp̄s eñ legit fecisse miracula pter tria, Primo ad coꝝ circa quos operabat vtilitatem: qꝛ eos frequter in corpe ⁊ in aīa curabat. Scdo pter alioꝝ ꝯuersionem: qꝛ multi videntes xp̄i miracula conuertebant. Tertio pter dei gliam ⁊ honorem Joh. ix. Nec h pec cauit, neqꝫ parentes eius: sed vt manifestētur opera dei in illo. Et eodem mō in ppposito deꝰ istud miraculū fecit ad vtilitatē bonoꝝ de filijs israel. ad ꝯuersionem maloꝝ ⁊ ad gliam dī dilatandam.

B Scdo pncipaliter in ista lectiōe agit de egyptioꝝ in egypto mirabili per bestias exterminatione que pter eoꝝ maliciā sine quocūqꝫ remedio infligebat, vñ subdit. Illos aūt. i. egyptios: locustaꝝ ⁊ muscarum occidert moꝛsus, De quibꝫ locustis dr Exo. x. Dixit dominus ad Moysen extende manū tuā sup terram egypti ad locustā vt ascendant sup eam ⁊ deuorent oēm herbam que residua est grandini. De muscis vero Exo. viij. habet Venit musca grandis in domo Pharaonis ⁊c. Locusta fm glosam super illud Exo. x. dicit quasi lōga hasta, qꝛ habet longioꝛa crura retro q̄ añ. Et fm Isid. xij. Ethi. Est animal paruū noxium hñs dentem ⁊ plus q̄ cetera animalia frugibꝫ nocet. Item fm Hiero. sup primū capl'm Johel. Hmōi volatilis sunt tria noīa successiue secundū etatē. Nam fetus locuste anteqꝫ habet alas vocat bruchus, cū incipit volare vocatur acelabus: cū plene volat vocat locusta. De locusta loquēs Basilius in examerō dicēs. Locusta dr quasi loco stare faciens. qꝛ cū iter arripienti occurrit: maluꝫ est ⁊ sinistrū, sicut bufo dextrū ptendit. Vel dr locusta, qꝛ nunc saltuꝫ dat: nunc loco stat, vel qꝛ per modicū tps stat in vno loco. Chryso. sup Mat. sic ait Locuste sunt volatilia munda qdem sed parua, ⁊ nō satis in altum volantia q mādicauit Johes in deserto. Arnolphus etiam qdam expositoꝛ sic ait. Minimū genus locustaꝝ in deserto iudee q pastus est Johānes vsqꝫ hodie apparet: ⁊ hꝫ corpusculū in modū digiti minus: mēbris exilibꝫ ⁊ breuibꝫ: in herbis faciliter capit. Hec ille. Talibꝫ ergo locustis ⁊ muscis exterminabātur egyptij in ꝯtemptum ⁊ derisionē ⁊ nō p leones vel vrsos vel foꝛtia animalia, quia digni erant propter eorum idolatriam a talibus exterminari.

C Circa illam clausulam, signum habentes salutis. Notandum qꝫ deus humano generi multa signa ostendit, beniuolentie, reminiscentie, prouidentie, et patientie. Signa beniuolentie sunt omnes creature facte et create ad seruiendum homini. Est eñ signū qd vnū offert sensui ⁊ aliud intellectui, ⁊ ideo oīs creatura sensibil' seipam offert sensui ⁊ deum repñtat intellectui boni viatoris Nemo pt hec signa facere q tu facis nisi fuerit ds cū

ro Joh.iij. Signa reminiscētie sunt septē sacramenta ecclesie p que reducimur ad memoriā passionis dñice. Hebre.ij. Salus nr̄a firmata est ꝯtestante deo signis ꝛ portentis ꝛ variis ꝟtutibus: ꝛ spūssancti distributionibus. Signa prudentie dabat ante suū aduentū: ne eo veniat peccatoribus improuisis. ꝛ hoc est signū magne curialitatis diuine. nullus eīm q̄ aliquid facit qđ vellet occultari: approbat aduentū hominis improuisum: sed peccator qui libet facit qđ vellet: si posset occultari ꝛ iđ deus mundo pleno peccatis venturus premittit signa q̄dam notabilia per que homines contra ipius aduentū sibi puideant ꝛ disponant. De istis signis dicit̄. Lu. xxj. ca. Erunt signa in sole luna ꝛ stellis. Dicit Uegenus de re militari libro. iij. ca. v. Tria inquit genera constat esse signoꝝ pro negocijs belli: viꝫ vocalia semiuocalia: et muta. Uocalia dicunt̄ q̄ humana voce pferunt̄. sicut duces p ordināt aliquod verbum: quo in conflictu vtunt̄. sicut deus nobiscū. vel triumphus impatoris. vel aliqđ consimile. Signa semiuocalia sunt que fiunt per tubam cornu vel buccinaꝫ. Signa muta sunt vexilla. aquila dracones: ꝛ circa ista signa ponebat̄ medietas donatiui oīm militū eūtiū ad bellū ꝑpter duas rōnes. vna fuit rō ne si ca habuissent in custodia ꝓpria in friuolis expenderent: vñ ad vtilitatē eoꝝ prouisum fuit q̄ sufficienter sustentabant̄ de annona ꝯmuni. Alia ratio fuit vt p h̄ animosius ꝛ fortius seq̄rētur signa sua ꝛ ea nullo modo relinq̄rent ex q̄ peculium suū castrense ibidem sciret̄ ꝯsistere. sed potius ea defenderēt q̄ntum possent. ista tria signoꝝ genera faciet xp̄s in aduentu suo secūdo. Nā signa vocalia erunt in illa disceptatione. sicut dr̄. Matth. xxv. Esuriui ꝛ nō dedistis mihi manducare ꝛc̄. Signa semiuocalia: quia tuba precedet: ꝛ de istis simul dicit ap̄ls. j. Thessal. iiij. Dñs in iussu ꝛ in voce archangeli ꝛ in tuba dei descendet de celo. Signa ꝟo muta erunt instrumenta passionis xp̄i ꝛ ip̄m corpus dñicum vulneribꝰ insignitum. Dañ. vj. Ipse est saluator ꝛ liberator faciēs signa ꝛ prodigia in celo ꝛ in terra. Signa patientie dat nobis diu expectando nos ad veniā vt redeamus ad gratiam. Eph. iiij. Nolite contristare sp̄m sanctum dei in q̄ signati estis in die redemptōnis.

Lectio. CLXXVIII.

f **Ilios aute ꝫ tuos** nec draconū nec venatorū vicerunt dentes. misericordia eīm tua adueniens saluabat illos. In memoriā ꝟmonū tuoꝝ exterminabant̄ ꝛ velociter sanabant̄ ne in altā incidentes obliuionē: non possent tuo vti adiutorio. Etenim neq̄ herba. nec malagma sanauit eos. sed tuus dñe sermo q̄ sanat omnia. Explicata tribulatōe egyptijs illata. p minutas bestias q̄bus sine remedio exterminabantur. Redit ad correptōem filiorū israel in deserto. a qua cū mirabili adiutorio liberabant̄. Et circa hoc tria facit. Nā primo ondit huius remedij cām supnaturalē. Scđo ponit huiꝰ remedij cām finalem. Et tertio excludit ad huiꝰ remedij efficientiā oēm cām medicinalē. secunda ps ibi. Ne in altaꝫ. Tertia ibi. Etenim neq̄ herba. Quātū ad primū dicit sic. Filios aute tuos ꝛc̄. q2 fuerūt filij iđ debuerūt castigari. Eccl. vij. Filij tibi sunt erudi illos ꝛ curua illos a pueritia eoꝝ. In cuius figuraꝫ dicit. ps. Beatus q̄ tenebit ꝛ allidet puulos suos ad petrā. i. beatus qui castigabit filios suos vel carnales p naturā: vel spūales per curā ꝛ allidet eos petre. i. xp̄o assuefaciens eos ad opa virtuosa. et alibi dicit. In matutino interficiebam oēs pctōres terre. hoc est statim in iuuētute vitia pctōꝝ p castigatōnes condignas amputari: ꝛ h̄ est capere vulpes puulas q̄ demoliunt̄ vineas. Cañ. ij. Uñ Hiero. sup ep̄lam Eph. ꝛ habet̄ in Cano. dis. xxxvij. legant. Hely sacerdos pater sanctꝰ fuit: sed q2 filios nō erudiuit in omi disciplina et correctōe. supinus cecidit ꝛ mortuꝰ ē. Filios aūt tuos nec draconū nec venatoꝝ vicerūt dentes. q2 neca magnis bestijs in q̄ntitate cuiusmodi sunt dracones: neca maliciosis in q̄litate: cuiusmodi sunt serpentes minores dño ptegente ledebant̄. Draco eīm ḟm Isido. veneno caret. xij. ethi. ca. viij. ita scribit. Draco maior cunctoꝝ serpentum siue oīm aiantiū sup terrā. Hunc greci draconta vocant. Uñ ꝛ deriuatū est in latinū. vt draco diceret̄ q̄ sepe a speluncis extractus fertur in aerē. concitat̄q3 ꝑpter eum aer. Est aūt cristatus ore paruo ꝛ artis fistulis per quas trahit sp̄m. ꝛ liguā exerit. Uim aūt nō in dentibꝰ ꝫ in cauda habet. verbere potius q̄ ictu nocet. innoxius est eīm a venenis. ꝛ iđ huic ad mortē faciendā venena nō erūt necessaria: q2 si quem ligauerit occidit. Uñ nec elephas tutus ē sui corporis magnitudine. Nam circa semitas delitescens p quas elephantes solito gradiūtur crura eoꝝ nodis illigat ac suffocatos perimit. hec Isiđ. Fert̄ aūt ḟm Papiā q̄ herba q̄ dracontea dicit̄ nata sit de sanguine draconis. et iđ sic vocata. ꝛ est draconij coloris. flos ꝟo eiꝰ sicut lingua draconia. Si q̄s radicē huiꝰ herbe sanis ꝯfricet manibꝰ: serpentes sine pi̇clo prēdet. est aūt tyriace ꝟtutis si legat̄ mense junij. Hec Papias. Mirabile est autē si veneno

A

careat draco cum ƀm antores aurã spirãdo in ficiat ⁊ flatu mortifero pestes ingerat. sicut pꝫ ꝙ narratõne aristo. li. suo de ꝯpleratiƀꝫ elemẽtorum. de eo qd̃ ꝯtigit tpe Philippi in armenia. ⁊ Solin⁹ de mirabiliƀꝫ mũdi dicit expſ ꝙ nõ in dentiƀꝫ sed in cauda venenũ hẽat. nec obstat ꝙ eius carnes comedũt ethiopes: sicut dicit ps. Dedisti eã populo ethiopũ escã qd̃ põt esse vel quia venenũ excutiũt aliq̃ arte sicut medici faciũt de serpentiƀꝫ. vel caudã abscidũt: in qua latet venenũ. Draconis aũt caro vitrei coloris est ⁊ infrigidat vescẽtes eam hinc est ꝙ ethiopes in feruida plaga habitãtes carne draconis libenter vescũtur. Mercatores etiã: qd̃ est mirabile dictu, q̃busdam carminiƀꝫ dracones faciũt mansuetos ad tẽpus q̃bus insidentes freno eos regũt vsqꝫ tũc in ethiopiã veniũt vbi eos vendũt. vt dĩ in libro de naturis rerũ. Dicit ğ lra. Filios autẽ tuos nec draconũ: nec venatoꝝ vicerunt dentes: misericordia autẽ tua adueniens saluauit eos ꝑ aspectum serpẽtis: sicut in lcõne ꝑcedente dictum est. Subdit autẽ cãm q̃re sic affligebantur, ⁊ ait. In memoria ƀmonum tuoꝝ exterminabant. ⁊ velociter sanabant ne in altã incidẽtes obliuionẽ nõ possent vti tuo adiutorio. Et dicunt tria, vicꝫ cãm afflictõnis illate. modus medicine collate, ⁊ finis salutis eis date. Puniebant em̃ in mẽoria ƀmonum tuorũ. ħ est ad mẽoriã ⁊ excõicatione dei exterminabãt. Aliqui legũt in mẽoris dictõnaliter. qꝛ obliuio diuinorũ ƀmonum mltos duxit in exterminiũ Aliq̃ legũt exaibant. aliq̃ exterminabãtur. et põt exponi: exterminabant. i. q̃uiter vexabant. Modus medicine collate subiũgit. cuꝫ dicit. Et velocit sanabant Finis ꝓo salutꝭ eis date fuit remotio desꝑationis. vñ subdit. Ne in altã incidẽtes obliuionẽ. in altã. i. in ꝓfundã vt nõ possent tuo ⁊ adiutorio desꝑatiõe ꝑueniente cogitatioꝝ. Ultimo excludit ab illo remedio cãm natralẽ ⁊ dicit sic. Etenĩ nec herba: nec malagm sanauit eos: sed tu⁹ dñe ƀmo q̃ sanat oĩa. Malagma idẽ est ꝙ emplastrũ. ⁊ dĩ a malaxo s. qd̃ est manu laxare ⁊ cõprimere herbas ceras cũ oleo vel butyro in aliq̃ genere gumi vel aliq̃s spẽs cõmiscere ꝑ emplastro. ⁊ nihil tale sanauit eos, ſꝫ ƀmo dei ꝙ ꝑcepit serpẽtẽ eñ fieri ⁊ poni ꝑ signo. Numeri. xxi. Circa iã clausulã Tu⁹ ƀmo dñe sanat oĩa. Notãdũ est ꝙ ƀmo dei deuote ꝯceptus sanat oẽs ĩfirmitates mortales vel morales ꝟtute diuĩa. de q̃ ps. Qui ꝑpiclat. om. in. tu. q̃ sa. o. in. as. ⁊ sic medicina hõ subito sanitatis effect inducit. ſꝫ ꝑ ꝓcessuꝫ tpis ⁊ cũ mora. ita ꝟbũ dñi aliq̃tiens auditorẽ subito nõ ꝯuertit. sed cũ forte in aĩa eius q̃euit per xx. annos. tũc ꝑmo incipit oꝑari. habꝫ aũt aĩa mltas infirmitates q̃ ad. vij. capitales radicaliter reducunt. ⁊ ꝑ. vij. corꝑeas infirmitates figurant. Nã supbia frenesi ꝯpat. patit em̃ freneticus mẽtis alienationeꝫ q̃ nec bñ iudicat de seipo nec de aliis. imo seipm iudicat q̃nto infirmiorẽ tanto valentiorẽ. Eodeꝫ mõ supbus oẽs ꝯtẽnit ⁊ damnat. ⁊ se solum sufficientẽ reputat ⁊ sibi plus q̃ hꝫ ſꝑ arrogat. Istã mẽtis alienationẽ patiebat merito ꝑ sua supbia rex Nabuchodonosor. de q̃ Dañ. iiij. q̃ dixit deãbulãs in aula sua. Nõne hec ẽ babylõ mgña quã ego edificaui i domũ regis ĩ robore fortitudinis mee ⁊ glĩa decoris mei. Et stati ꝟtute dei eiectus ẽ ab hoĩbus ⁊ cuꝫ feris vixit ⁊ passus ẽ mentis alienationẽ ⁊ videbat sibi ꝙ esset bos in anterioriƀꝫ. ⁊ in posterioriƀꝫ leo. ⁊ post septẽ menses restitut⁹ est ad ꝑces Danielis ad sensuꝫ. lꝫ nõ stati ad regnũ. ⁊ tũc legit sic dixisse. Oẽs vie dei iudicia ⁊ gradiẽtes in supbia põt humiliare. Dañ. iiij. Cura vero frenesis ĩ ꝑncipio est euacuatio sanguinis ⁊ alioꝝ supfluorũ q̃ ad cerebrũ ascẽdentes ꝑturbãt vsum rõnis. Et eodẽ mõ ꝟbum vel sermo dei ostẽdens nos vacuos eẽ ab oĩ bono q̃tũ ad nos attinet ⁊ a deo hꝛe q̃cq̃d boni fecerim⁹. ⁊ q̃ diu in frenesi supbie detinemur: a nobis sanitatẽ mẽtis recuperare nõ valemus. Iuxta illud Eccĩ. iij. Synagoge supborũ nõ ẽ sanitas. ⁊ certe iõ opꝫ nos sãguinẽ supbie emittere ⁊ effundere supfluos hũores rerum tpaliũ ⁊ cum ħumilitate et firma fide currere ad deũ. De q̃ dĩ Luc. vj. Oĩs turba q̃rebat eum tãgere. qꝛ virtus de illo exibat ⁊ sanabat oẽs. Scõa infirmitas spũalis ẽ ira. ⁊ hec ꝯpatur febri acute. eoꝝ hñs cã patit calorẽ ꝯtinuũ ⁊ sitim mgnã ƀm Cõstãtinũ. li. vij. viati. ca. de cersi. vel causon. Et isto mõ ẽ ð hoĩe iracũdo q̃ stati ad qd̃ libet ꝟbũ calorẽ colere sue oñdit gestu ꝟbis ⁊ vultu. hñt etiã sitim magnã semetipm vindicãdi: ⁊ talis oĩa die incẽdit oẽs vicinos suos ꝑ nihilo. Hãc infirmitateꝫ patiebat herodes qñ videbat ꝙ illusus a magis eẽt. irat⁹ est valdi. ⁊ mittẽs occidit oẽs pueros q̃ erãt i bethleem ⁊ ĩ oĩbꝫ finiƀꝫ ei⁹ Ecce ꝑcessit calor nimi⁹ ⁊ secuta ẽ sitis irrõnabilis vltionis. Istã infirmitateꝫ curat ƀmo diuin⁹ ꝑdicãdo de diuina dulcedine ⁊ pietate dei In cui⁹ figurã legim⁹ Marc. vj. ꝙ discipuli vngebãt mltos oleo ⁊ sanabant. Tertia infirmitas est inuidia. et hec ꝯpatur febri ⁊ febricitanti. Febricitãs nã ꝙ mõ calescit. mõ frigescit. eodeꝫ mõ inuidus mõ gaudet de aduersitate bonorũ. mõ dolet de eorum prosꝑitate. Istam infirmitatẽ patie

batur Saul.j.Reg.xviij.qñ iuuẽculas audi/
uit canere de dauid,z ait.Mihi dederũt mil/
le:z dauid decẽ milia.Ista infirmitas putre/
facit interiora hoĩs.z cura eius ẽ sermo diui/
nus ꝑsuadẽs amicitiã z gratitudinẽ,q₂ sicut
inuidia ẽ putredo aĩe:ita amicitia ẽ eius sani/
tas.Prouer.xiiij.Uita carniũ sanitas cordis
putredo ossiũ inuidia.Quarta infirmitas spi
ritualis ẽ accidia q̃ ꝯpatꝛ paralysi:q̃ est mẽbrorũ
dissolutio z debilitatio,ita ꝙ motũ debitũ ꝑ/
ficere nõ pñt patiẽtes eã.Istã infirmitatẽ pa
tiebatꝛ figuratiue loq̃ndo ille q̃.xxxviij.ãnis ia
cuit añ piscinã salutiferã z nunq̃ʒ dñdit in eã
vt sanaretꝛ.Joh.v.z sꝫ eat inueteratos dieꝝ ma
loꝝ.q̃ ꝯtinue iacẽt iuxta sacrũ cõfessionis et
penitẽtie:z nunq̃ʒ curãt intrare donec debeãt
mori.Ista infirmitas sanatꝛ ꝑ valde calida:q₂
si ex vna pte ꝯsideratꝛ calor pene gehẽnalis,et
ex alia pte calor charitatis xp̃i excitãtis ad o/
perationes ꝟtutis:statĩ de tãta accidia poterit
hr̃e curam.Hyere.iij.Cõuertimini filij reuer
tentes z sanabo infirmitates vr̃as.Quinta ĩ/
firmitas spũalis est auaricia z ꝯpatꝛ hydropi
si ꝟm Bedã,cuiꝰ ꝓprietas ẽ:q̃nto magis bibit
tãto plus sitit.Et eodẽ mõ auarus nunq̃ʒ dic̃
sufficit.hãc infirmitatẽ patiebatꝛ diues ille q̃
dixit.Luce.xij.Destruã horres mea z faciam
maiora z illuc ꝯgregabo oĩa que nata sunt
mihi.Istamq̃ʒ infirmitatẽ sanat ꟙmo diuinus:
ꝑsuadẽs elemosynã z opa pietatis.Esa.lviij.
Frange esurienti panẽ tuũ.z egenos vagosq̃ʒ ĩ
duc in domũ tuam:z sequitur.Tũc erũpet qua

D si mane lumẽ tuũ z sanitas tua citiꝰ orietꝛ Se
xta infirmitas spũalis ẽ gula z ebrietas,sub/
uertẽs iudiciũ rõnis z ꝯpatur epilẽsie:q̃ facit
hoĩem cadere corꝑaliter,spũaliter aũt z mor/
taliter ad oĩa genera peccatoꝝ cum sit ingres/
sus z ianua oĩm vitioꝝ.Istam infirmitatem
patiebatꝛ diues epulo.Luce.xvj.qui induéba
tur purpura z bysso z epulebatꝛ quotidie splẽ
dide.Loth etiã inebriatꝰ vtranq̃ʒ filiã cogno/
uit.Gẽn.xix.Quia hec ẽ infirmitas q̃ nũq̃ʒ so
la venit.Hãc sanat ꟙmo diuinus ꝑsuadẽs ab
stinẽtiã rõnabilẽ.Eccl.xxxj.Sanitas ẽ mentis
z corporis sobrius potus Septima infirmi/
tas est luxuria.z ꝯpatur lepre,eo ꝙ generatur
ex calore corrupto z deordinato.Et istã infir/
mitatẽ patiebatꝛ Salomõ,q̃ habuit vxores re
ginas quasi septingentas.z ꝯcubinas trecen
tas.z cum iã senex eẽt deprauatũ est cor eius ꝑ
mulieres.iij.Reg.xj.Hec ẽ infirmitas conta
giosa z abhoĩabilis.Unaq̃uaq̃ʒ ꝑsona talis
centũ põt inficere.z hanc sanat ꟙmo dei ꝑsua
dens homini honestã societatẽ z penitẽtie se/
ueritatẽ:z deuote orõnis instantiã.Hec enĩ

oĩa ad curam huiꝰ infirmitatis exigũtur.
In cuius figura:maria lepra ꝑcussa ꝑ septem
dies fuit exclusa a castris z nõ nisi ad orõnem
Moysi sanata.Numeri.xij.dicente Moyse
ad dominũ,Deus obsecro:sana eam.Sic er
go sermo dei sanat oĩa.In cuius figura di
citur Luce.ix.ꝙ christus ꝯuocatis duodecim
discipulis misit eos predicare regnum dei:et
sanare infirmos.

Lectio CLXXIX

Tu es domine qui

vite z mortis habes ptãtem.z educꝭ ad
portas mortis z reducis.homo autem occidit
per maliciã suam z cum exierit spũs nõ reuer
tetur nec reuocabit animã que recepta est sed
tuam manũ fugere impossibile est.Postq̃ʒ spi
ritussanctꝰ declarauit diuersitatẽ inter puniti
ones duas quaꝝ vna est:ꝙ exterminauit egy/
ptios.z altera ꝙ puniuit hebreos.quia decla
rauit quõ miraculose ꝓuidit hebreis de reme
dio q̃ sanarentꝛ in deserto,vicꝫ de serpẽte eneo
In ista pte istoꝝ miraculoꝝ oĩm deo attribuit
auctoritatẽ.Et circa hoc tria facit.Nã primo
deo attribuit puniẽdi oĩmodã ptãtem Scdo
attribuit homini delinq̃ndi spõtaneam fatui
tatem.Tertio ab hoĩe excludit ĩpune euaden
di liberã facultatẽ.Scda ps ibi.Hõ autẽ oc/
cidit.tertia ibi.Sed tuã manũ.Circa pmum
duo facit Unũ est ꝙ deus hꝫ ptãtẽ vite z mor
tis q₂ in ipo est ptãs vitã auferẽdi.ꝯseruãdi.z
afferẽdi.Scõm ẽ ꝙ ipe põt hoĩes deducere ꝑ
afflictões intrinsecas vsq̃ʒ ad portas mortis.
z iterꝝ ad vitã z salutẽ rꝑare.ergo in ipo est oĩ
potentia puniẽdi.Porte mortis sunt graues
infirmitates z tribulatões per q̃s hoĩes mo
riũtur.Ad egrediẽdũ ꝑ portas debemꝰ nos ꝑ
parare.Unũ Seneca.ep̃a.lvj.Ueniẽtẽ mor/
tem nemo hylaris accipit nisi q̃ se ad illã diu
ꝯposuit.Bassus ait tã stultũ esse q̃ mortẽ ti/
meat q̃ʒ qui senectutẽ.Nã quẽadmodũ sene/
ctus adolescẽtiã sequtur.ita mors senectutem.
Uiuere nescit:q̃ mori nõ vult.vita cũ acce/
ptione mortꝭ data ẽ.Ad hãc itur:quã so time
re dementis ẽ.q₂ certa expectantꝛ dubia metuũ
tur.q̃s q̃ri ꝑt in ea ꝯditõne esse in q̃ nemo nõ

A est.Pria aũt ps equatio ẽ equitas.hec Se/
neca.z vult dicere ꝙ iniquꝰ ẽ q̃ contra mor/
tem murmurat cũ oẽm hoĩem mori oporteat.
Scdo attribuit homini spõtaneã fatuitatem
delinq̃ndi.Et circa hoc tria facit.Primo dic̃
ꝙ homo sibiipi infligit triplicẽ mortẽ.vicꝫ cul
pe,nature,z gehẽne.Quãtum ꝗ mortẽ culpe
dicit.Hõ aũt occidit ꝑ maliciã iam suã.q̃n/
tum ad mortẽ nature dicit.Cũ exierit spũs in

die mortis nõ reuertet. ad p̄ntem vitā natura liter. q̄ntum ad morte gehēne subdit. nec reuo cabit aīam. q̄ recepta est supple ĩ inferno. Job vij. Sicut ↄsumit nubes ꝛ ptrāsit: sic q̄ descē dit ad infernos nõ ascendet. Tertio excludit ab hoīe impune euadēdi liberā facultatē. Et q̄ntū ad hoc subinfert. Sꝫ manū tuā effugere īpossibile est. q2 sicē nec celū effugere potes: sic etiā nec manū dei. nā si ad occidentē ieris ab oriēte fugēdū: celū sup te extēsuꝫ ē. si ab aqlo ne ad austꝝ sp a celo ↄtineris sicē auis ī cauea ꝛ effugere nõ potes. Eodē mō si fugis deū pla catū accedis ad deū iratū q̄cūq3 ꝑteris sp ī ma nu dei eris. vl' puniēte p delicto. vel p̄miāte p merito. vñ bñ poeta dixit. Quo fugis Encbi lios q̄cūq3 accesseris oras. Sub ioue sp eris. An nescis lōgis regibꝫ eē man⁹. Hō q̄dē occi dit p maliciā. Nota q2 mlta mala fac̄ mali cia. Est ei recte rōnis subuersiua. bñane ↄuer sationis turbatiua. ꝛ in ꝓpriū auctorē reflexi na. Sciēdū etiā q2 malicia radicata fac̄ hoīeꝫ mala eligere. ꝛ corrūpit bonā estimationē ꝛ ve rā de rebꝫ sic dicit aristo. vij ethi. Hec ē rō q̄re maliciosi cū sint inter mille prudētes freq̄nter falluntur vt ceci. Sap. ij. Excecauit eos malicia coꝝ. Vñ Chrys. sup. ij. ca. Math. ondit quō malicia herodis fecit eū esse stultū q̄ nitebat occidere xp̄m. ꝛ dicit sic Cōsidera h̄ stulticiaꝫ mixtam dolo tyrāni. aut eñ herodes credidit scpturis aut nõ. Si nõ credidit: q̄d interro gat scpturas. q̄s credidit vaniloquas. Si cre didit estimās ꝓphetiā etiā imobilē. quō q̄ spe rabat illū rege ↄposse interficere quē futuꝝ di cebāt scpture. Nā si ꝓphetie credidit: planum erat ipm aduersus impossibilia conari. Si ñ credidit: tūc nec sibi timere debuit nec puero ī sidiari. Rñdet Chrys. Aīa sel' malignitate ca pta stultior cūctis efficit. Tale eñ ē vitiū ma lignitatꝫ vt a nullo plerūq3 ipulsa scipaꝫ p̄cipi tet. ꝛ sepe absq3 effectu opis erūnosa. īpossibi lia conat efficere. hec Chrys. Quāuis ei ī vtro q3 sexu mlta sit malicia. callidior tñ ꝛ cōior in sexu femineo repitur. Juxta illud Ecci. xxv. Breuis ē oīs malicia sup maliciam mulieris sors pctōꝝ cadet sup illā. vñ ī eodē caplo pau loante ↄpat eā tribꝫ bestijs multum nociuis. ꝛ tñ dicit eā in malicia oēs excellere. Cōparat eaꝫ colubro. leoni. ꝛ draconi. De colubro dic sic. Nõ est caput neq̄us sup caput colubri. et nõ est ira sup irā mulierꝫ. De leone ꝛ dracone dic sic. Cōmorari leoni ꝛ draconi placebit: q̄3 habitare cū muliere neq̄3. ꝛ subintellige magꝫ Cōpat q̄ colubro q̄druplici rōe. Nā coluber dr̄ q̄si colēs vmbras. ꝛ mulier vmbras pl⁹ di ligit q̄3 lucē. Scdo coluber totū venenū hꝫ in capite. ꝛ mulier ornatū p̄cipuū in velis. coro nis gēmis ꝛ vnguētis in capite suo portat vt oculos intuētiū valeat intoxicare. Tertio co luber totū venenū suū colligit in fauces vt p eos effundat: ꝛ mala mulier os ꝛ fauces totā maliciā suā mētiēdo ↄtēdēdo detrahēdo effū dit. Quarto coluber sibilat vt noceat: mala mulier cātando: adulādo mirabilit mltos fal lit. Vñ aug⁹. de singlaritate cle. ca. viij. Hoc venenosi⁹ ē sup cūcta qd psallere delcātur cu ius cātu ē tolerabili⁹ audire basiliscū sibulātē Scdo ↄpatur leoni ꝓpter tria. ꝓpter iracūdiā. q2 sicē leo sine vidicta placari nõ p̄t: sic nec mu lier. Ecci. xxv. Nõ est ira sup irā mulierꝫ. Se cūdo si leonis ossa adinuicē collidant causant ignē. eodē mō mulieꝝ ꝟba ↄfabulatōes ꝛ col loquia: q̄ntūcūq3 videant seriosa ꝛ solida. ignē voluptatis accēdunt. Tertio leonis caute la ē. q2 cauda sua vestigia sua tegit. ꝛ h̄ est mu lierum ꝓpria crimina sua excusationibꝫ suis ꝛ mēdacijs operire. Et iō signāter di Ecci. xlij. In medio mulieꝝ nolite ↄmorari. de vestim tis eñ p cedit tinea ꝛ a muliere iniq̄tas viri. In antiquis vestibus ꝛ in nouis similiter na scūtur tinee ꝓpter malam custodiaꝫ. ꝛ certe in antiq̄ssimis vetulis nutrit adhuc tinea libi dinis ad lrām. Prima iniquitas viri a mulie re ꝓcessit qd in multis bonis virꝫ cōmuniter euenit. Exeplum de sampsone ꝛ dalila. Judi. xiiij. Dauid ꝛ bersabe. ij. Regꝫ. xj. Et in mul tis alijs quoꝝ nõ est numerus. Tertio cō parat mala mulier draconi ꝓpter q̄tuor. Dra co hꝫ os paruū. inficit aerem incedit cristatus ꝛ spēaliter elephanti insidiat. Et eodē mō mu lier neq̄3 os habet paruū per verboꝝ ꝛ vultus simplicitatē in p̄ncipio. q̄ntūcunq3 etiam si cō mesatrix ꝛ gulosa simulat se in aula tanq̄3 ap petitu careret. Secūdo inficit aerem aspe ctu suo sicut basiliscus qui solo visu interficit hoīem. qui nõ solum cum videt sed etiam cuꝫ videtur occidit hoīem. Ad lrām. Mulier mē struata aspectu suo inficit speculum fm Ari sto. ij. de som. ꝛ vigi. ꝛ facit in eo maculā. Eodē mō mulier viꝝ mala q̄ntūcūq3 sit speculū oīm scientiā repn̄tans inficit ꝛ maculat si mulierū ↄsortio se inuiscet. vt ptꝫ de Salomone Ecci. xlvij. Inclinasti femora tua mulieribꝫ Tertio draco incedit cristatus. ꝛ istas cristas habent in capitibꝫ coronis ꝛ gēmis ꝛ varijs ornamē tis distinctas. Quarto elephanti insidiat. Elephas eñ est aīal castissimū ꝛ tm̄ semel gi gnit fm Aristo. v. et viij. de aīalibꝫ. ꝛ cuꝫ femi na fuerit impḡnata mas ei nõ appropinquat. Isti aīali draco insidiat ꝛ pedes eius sua cau da ↄstringit ꝛ occidit Moraliter q̄ntūcūq3 bō

sit castus: si mulierꝫ malā familiaritatē diligat ꝯstringit pedes affectōnis sue ⁊ occidit. Vñ Aug⁹. de singularitate cle. ca. viij. Semel dixerim oĩe incōueniens: societas mulierꝫ gluten est delicatū ⁊ viscus toxicatus quo diabolus aucupat. Et sic p̄sātis p̄dictis de mulierꝫ sola malicia possit exponi, qꝛ homo supple p malicīā mulieris ei illicite ꝯmunicādo occidit aīam suam. Vñ v̄sus. Femina corpus opes aīam vim lumina vocem Polluit anihilat necat eripit orbat acerbat: redde singula singul'.

Secūdo p̄ncipaliter malicia est hūane cōuersationis turbatiua. Persona' eñ maliciosa nunq̄ꝫ cessat machinare malū: etiā sub specie sanctitatis ⁊ iusticie. Vñ Hugo, li. j. de anima. Loq̄tur apud se maligna cogitatio visqꝫ quo illū tolero. Cōsentire me ei ꝯprobor si eū nō corripio. Cōsentiens aūt in eū: deū offendo. Corripiā ergo ne deū offendam. nihil pro me ea: sed p dei iniuria vlciscēdo totū facio, immo sic illū sibi restituā. Proximū eñ corriper eum castigare: hoc nō est p̄ximo nocere: sed p̄desse velle. Sic sepe apud se loq̄tur maligna cogitatio. Excecauit eñ euꝫ malicia sua. Hec Hugo. Hec eñ malicia habet cursum suum. sicut docet Bern. sup Can. q̄tuor rotis ꝯsistē tem: q̄ sunt seuicia. impatiētia, audacia. ⁊ impudētia. Valde eñ velox est cursus iste ad effundendū sanguinē: qui nec innocētia sistitur nec patientia retardat. nec timore f̄natur, nec pudore inhibet. Trahit autēꝫ a duobꝫ equis ad oēm p̄niciem, q̄ sunt terrena potētia. ⁊ seculi pompa. Porro p̄sident his duobꝫ eq̄s aurige duo. vicꝫ tumor ⁊ liuor. Tumor q̄dem pō pam. liuor potentiā regit ⁊ suū ascēsorē ducūt ad infernū. Unde Eccs. ix. Corda filiorꝫ hominū implent malicia ⁊ ꝯtemptu in vita sua. ⁊ post hec ad inferos deducent. Tertio malicia est in auctorē ꝓ̄prium reflexiua. Vñ Seneca epistola. lxxxij f̄m cōmunes libros ostendit, q̄ venenum malicie peius est q̄ꝫ venenuꝫ serpentis quia licet venenum serpentis mortiferꝫ sit. alteri tñ serpenti nō nocet. Sꝫ venenum malicie primo ⁊ p̄ncipaliter nocet hñti. vñ dicit sic. Malicia ipam maximā ptē veneni sui bibit. Illud venenū qd̄ serpentes in aliena p̄niciem p̄ferunt sine sua ꝯtinent. nō est huic sile hoc habentibꝫ pessimū. hec Seneca Vñ Greg⁹. viij. moral'. Mens praua sp in laboribꝫ est: qꝛ aut molit mala q̄ inferat, vel metuit ne sibi ab aliis inferat ⁊ q̄cquid ꝯtra p̄ximū excogitat hoc ꝯtra se a p̄ximis formidat. Hec Greg⁹. Ido signāter Hyere. ij. dicit. Arguet te malicia tua. Et Hyere. iiij. Laua a malicia cor tuū hyerl'm: vt salua fias

Lectio CLXXX

Egantes eni nosse

n te impij p fortitudinēꝫ brachij tui flagellati sunt nouis aquis ⁊ grandinibꝫ ⁊ pluuijs p̄secutionē passi sunt ⁊ p ignem ꝯsumpti Qd̄ eñ mirabile in aquis erat: que oīa extinguit plus ignis valebat. Vindex eteni est orbis iustorꝫ. Postq̄ꝫ sp̄ūssanct⁹ declarauit quō diuersimode flagellati fuerūt egyptij ⁊ hebrei p bestias ⁊ aīalia. qꝛ egyptij ad exterminatiōēꝫ hebrei vero ad castigationē In hac p̄te ꝯñter ostendit quō diuersimode flagellati fuerūt egyptij ⁊ filij israel p oppositūꝫ consolati ⁊ hoc p res insensatas ⁊ elementa Et circa h̄ duo facit. Nā p̄mo agit de egyptiorꝫ terribili flagellatione. Secūdo de hebreorꝫ admirabili ꝯsolatione. scd̄a pars ibi. Pro q̄bus angelorum. Circa p̄mum q̄nqꝫ facit. Prio assignat illius flagellatiōis cām p̄ncipalē. Scd̄o cām instrumentalē. Tertio eiusdē instrumēti actiuitatē supnaturalē. Quarto eiusdē actiuitatis ꝯgruitatē. Quinto asserit instrumētalis actiuitatis tpalem diuersitatis. scd̄a ps ibi. Nouis aq̄s ⁊ grādinibꝫ. tertia ps ibi. Qd̄ eñ mirabile. q̄rta ibi. Vindex eñ. q̄nta ibi. Quodā eñ. Circa p̄mū dicit. Negantes eñ. ⁊c. Ubi tangit cām p̄ncipalē istius flagellatōnis. ⁊ est culpa ignorātie. Negātes eñ te nosse impij. Exo. v dicit pharao. Nescio dñm: ⁊ israel nō dimittā Scd̄o tangit penā: p fortitudinēꝫ brachij tui flagellati sunt vt q̄ noluēt deum noscere in pace saltē ꝯfiteant eū in tribulatōe, sicut pharao fecit. Exo. ix. Justus dñs ego aūt ⁊ ꝑplo meus impi⁹. Vñ Greg⁹. Oculos q̄s culpa claudit pena aperit. Causāꝫ aūt instrumētalē flagellationis egyptiorꝫ exp̄mit cōseq̄nter cum dicit. Nouis aquis ⁊ grādinibꝫ ⁊ pluuijs p̄secutionē passi sūt ⁊ ꝯsumpti. De ista flagellatōe narratur Exo. ix. Quia septima plaga q̄ dñs percussit egyptū fuit talis Dñs pluit de celo grādinem maximā ꝯmixtā igni cū fulgure ⁊ tonitruo ⁊ occidit hoīes ⁊ iumēta quotq̄t in agro reperiebant. Illi aūt egyptij q̄ dñm timuerūt se ⁊ iumēta sua receperūt infra domos qꝛ fuerunt p̄moniti a Moyse quo tpe caderet grando ⁊ illi nihil mali patiebant. Sed illi reprobi qui ꝯminatōnes dei nō timuerūt, sed cum iumentis in agro reperti sunt generaliter interierūt. Tantū in terra iessen. vbi habitabāt filij israel non cecidit grando talis. Fuit ergo mirabile ⁊ contra naturā. qꝛ iste impssiones simul fiebant. fulgura ⁊ grando: pluuie ⁊ tonitrua: ⁊ qꝛ ignis descendens cū grandine nō liquefecit grādinem, nec aqua ignē. Sed ignis

mansit in sua caliditate ad ꝯburendū: ⁊ aqua in sua ꝯgelatā frigiditate ad ꝯterēdū De ista ergo mirabili plaga dicit sic. Nouis aq̄s ⁊ grā dinib⁹ et pluuijs ꝑsecutiões passi sunt ⁊ igne ꝯsūpti. Illi vicȝ q̄ extra domos fuerūt. Et dicit nouis aquis q: in terra egypti naturaliter pluuie nō descēderūt. Sȝ nylus q̄ pro tp̄e ex cresćes terrā irrigare ꝯsueuit. Et ideo fuit eis ista plaga mirabilis. Sȝ multomagis fuit mirabile: q̄ duo ꝯtraria fuerūt iuxta seinuicē approximata: ⁊ q̄ neutꝝ corꝝ egit in aliud. ⁊ hoc est qđ subdit. Qđ eñ mirabile erat in aqua q̄ oīa ardentia extinguit. Plus ignis valebat

Quarto assignat hui⁹ miraculi ꝯgruitatē. ⁊ dicit. Uindex est eñ orbis iustoꝝ. i. ignis: a qua ⁊ oīs creatura erexit se in vīndictā impiorū ꝓpter informationē iustoꝝ. Circa istam B clausulā. Uindex est eñ orbis iustoꝝ. Notādum q̄ de triplici vindicta legim⁹ in scp̄tura Una nob indicit. sicut p nos exercēda. Alia nobis interdicit tanq̄ ꝑcauēda. Et tertia nobis p̄dicit sicut ꝑuidenda. Prima ē vindicta pn̄ie tp̄alis. Scđa ē vindicta maliuolētie mūdialis. Tertia ē vindicta diuine iusti generalis. Prima ḡ vindicta est vltio penitentie tp̄alis: quā q̄libet debet accipe de seip̄o. Si puer debet ꝟberari: mallet ab amico ꝟberari q̄ ab hoste. et q̄libet nostꝝ mereret pro peccato ꝟberari. quia huius sciens volūtatē dn̄i sui ⁊ nō faciens: vapulabit plagis multis. Luc. xij. Ergo opȝ q̄ vapulem⁹ hic vel in purgatorio vel i inferno. Si in purgatorio vel in inferno h̄ fiet p ministeriū demonū fm multos. Si ꝟo in pn̄ti hoc fiet ab amico. q: vnusq̄sq̄ maxime ē amicus sibip̄i. sicut dī. ix. ethi. Hec ḡ pn̄ia est bica nobis exerceda. Sȝ quđ legim⁹ in scriptura veteris testamēti. q̄ p̄res antiq̄ in suis penitētijs q̄tuor faciebāt. caput radebāt. barbam ꝑscindebant. saccū induebāt ⁊ in cinere sedebāt. sicut innuit in glo. Esa. xxij. Uocabit dn̄s deus exercituū in die illa ad fletū ad plāctum ⁊ ad clauiciū. ⁊c. Sic moraliter ꝯuenies est nos facere penitētes vt p̄mo caput tōdeamus. i. mentē que ē caput aīe exq̄sita discussione denudem⁹ recogitantes oēs annos nostros in amaritudine aīe nostre. Esaie. xxxviij Scđo barbā radam⁹ p nouaculā mūde confessionis. Tertio saccū induam⁹ p austeritatē satisfactōnis. Jone. iij. Rex niniue reiecit vestimenta sua ⁊ indutus est sacco. Quarto in cinere sedeam⁹ per mēoriam mortificatiōis corporis nostri qđ in cinerē resoluetur. Sap. ij. Extinctus cinis erit corpus nostꝝ Iste cinis impediet ne coruus infernalis nidificet in mente nr̄a. Iste cinis sicut cinis iuniperi ꝯseruat

ignem p annū. ita ꝯseruabit caritatē p totum tēpus vite nostre. Refert Ualerius. li. ij. ca. vj. de q̄dam insolētia cuiusdam p̄ncipis romani q̄ Caius marius dicebat. Iste post multos triūphos obtētos sp de cātaro potare solebat. Est aūt cātarus qđdā genus vasis cū duab⁹ ansis. Req̄situs q̄re h̄ faceret. Rn̄dit. q: liber p̄r post inclytū triūphū quē de asia obtinuerat sp de isto genere vasis bibit. qđ ille Caius imitari decreuit vt inter ip̄m haustū viui victorias suas. dei sui victorie ꝯparet Qđ ille p̄nceps insolenter fecisse legit. nos ex deuotōne facere ꝯsueuit. Christ⁹ vocat pn̄iaȝ calicē suū ⁊ sp̄ealiter martyriū. Mat. xx. Potestis bibere calicē quē ego bibitur⁹ sum. Istū calicē debem⁹ bibere in mēoriā victoriaꝝ q̄s xp̄s tulit de inimicis nr̄is. ⁊ sic nobis delectabile videbit penitere. De ista vindicta loq̄t btūs Aug⁹. de vera et falsa pn̄ia ca. viij. Et habet i Canone de pn̄ia. di. iij. vbi dr̄. Itē pn̄ia est q̄dam dolētis vindicta puniēs in se qđ dolet ꝯmisisse. Et infra. Cōtinue dolēdū est de peccato: qđ declarat ip̄a deuotōnis virtus Penitere eñ est ip̄am pn̄iam tenere vt sp peniteat in se vlciscendo qđ ꝯmisit in peccādo. Et istđ allegat mgr̄ snīaꝝ. li. iiij. di. xiiij. De ista eadē vindicta loq̄tur ap̄ls. ij. Corinth. vij. Scđm deū tristari opatur vindictā Scđa vīdicta de qua est intentio in scp̄tura ē vindicta maliuolentie mūdialis qn̄ homo passus iniuriaȝ neq̄ pōt remittere p̄ximo: nec vltionē deo cōmittere. sed ip̄emet oīno vult semetip̄m vindicare: ⁊ istud est iniustum fm iura tā hūana q̄ diuina: ⁊ ratio est. q: nullus ē bon⁹ iudex durante offensa. Silr̄ nullus pōt esse iudex sui ip̄sius Un̄ Tullius in orōne pro viatore Nemo fere est q̄ sui periculi iudex nō sibi se equiorem q̄ reo prebeat. Hinc xp̄s Jacobū ⁊ Joānem increpauit dure satis. Luce. ix. qn̄ ignē de celo petiuisse volebant in vltionē iniurie. q: samaritani xp̄m recipe noleb āt. in quo nobis datur intelligi q̄ nō sp in eos q̄ peccāt exercēda est vindicta. sicut notat. xxiij. q. iiij. q̄ autem vindicta. Rō autē quare in iniuria nemo bū iudicat. ptȝ p exēplum qn̄ nubes interponūtur inter solem et oculū nostꝝ. ex motu siue tremore causato in nube media. apparet nobis sol tremere. dicūt simplices solem trepidare et causa hui⁹ decep tōnis est tremor in medio per qđ visus fit. Isto mō moraliter qn̄ homo cōsiderat iniuriā sibi illatā durante offensa sine rancore et insensualitate. ꝯsiderat iusticiaȝ suā p mediū nebulosū. tūc nc̄ario errat in iudicando. Hec ḡ vindicta est nobis interdicta sub pena grauissima. vicȝ q̄ si nō remiserim⁹

proximo: remissionẽ nõ ꝯseq̃mur. Unñ Mathei. xviij. Serue neq̃ oĩe debituz dimisi tibi quoniã rogasti me. Sic prˢ meus celestis faciet vobis si nõ remiserins vnusquisq̃ fratri suo de cordibꝫ vestris. Unñ remittere iniurias ⁊ nõ petere vindictã. magnũ genus elemosyne est. De quo dicit Cesarius ãmonitõne. ij. Qui captiuos redimere ⁊ paupes pascere ⁊ vestire nõ ꝓualet. ꝯtra nullũ hoiem odiũ in corde reseruet. ⁊ inimicis suis nõ solũ malũ pro malo nõ reddat. sed etiã eos diligat ⁊ pro eis orare nõ desinat. certus de ꝓmissione ⁊ de misericordia dñi vt libera cõsciẽtia ante tribunal dei dicere poterit. Da dñe q: dedi: dimitte q: dimisi. Hec ille. Quã ꝑfecte aũt xp̃s iniuriam sibi factã dimisit. notat Berñ. sup Cañ. sermo. lxxix. Tã liberaliter inq̃t dñs dimittit iniuriã vt illã nec dãnet vlciscẽdo: nec confundat improperãdo: nec minus diligat imputãdo. Et pondera illa tria. q: pauci sunt ꝗ etiam q̃ vindictã remittũt. qui duo residua habere possunt. Propter hoc signãter dr̃. Eccl. xxviij. Qui vindictã vult a deo: inueniet vindictã: ⁊ pctã illius seruãs seruabit. Et infra. Hõ homini seruat iram ⁊ a deo q̃rit medelam. in hoiez silem sibi nõ facit misericordiã ⁊ pro peccatis suis deꝓcabitur. Tertia ẽ vindicta iudicialis q̃ nobis ꝑdicitur sicut ꝯtinue pauidenda. Unñ Greg⁹. Omel. xxxix. Presentis tẽporis agenda ẽ leticia: aut nunq̃ amaritudo sequẽtis iudicij recedat a memoria. Et Hugo libro suo de aĩa. li. j. Quisputas memor erit: q̃ tristicia: cũ sepabũtur impij a ꝯsortio sanctoꝝ ⁊ a visione dei: ⁊ traditi sunt in ꝑtãte demonũ ⁊ ibunt cũ ipsis in ignem eternũ. ibiq̃ sp erũt sine fine in luctu ⁊ gemitu: vbi erit stridor dentium intolerabilis: fetor incõparabilis: timor horribilis. mors corporis ⁊ anime sine spe venie ⁊ misericordie: vbi nec qui torquet: nec q̃ torquet. aliq̃ñ moritur. sed sic morient vt semper viuant: ⁊ sic viuent vt sp moriant. Hec ille. Prouer. vj. Zelus ⁊ ira viri nõ parcet in die vindicte: nec acq̃escet cuiusq̃ ꝑcibus: nec suscipiet pro redẽptione dona plurima. Et tũc erit vindex orbis terraꝝ. ⁊c̃.

Lectio LXXXXI

Quodã eni tẽpore

q mansuetabat ignis ne ꝯburerentur que ad impios missa erãt animalia. sed vt ipsi videntes scirent. quoniã dei iudicio patiebãtur ꝑsecutionem. Et quodã tp̃e supra ꝟtutem ignis in qua exardebat vndiq̃ vt iniquã ter A re ratõem exterminaret. Declarata miserabilis flagellatõne egyptioꝝ ꝑ ignem ⁊ grãdinem

In ista pte agit de mirabili variatõe ꝓportum flagelloꝝ. Ignis autẽ nõ vniformiter sed multum difformiter iuxta diuinam volũtatem se habuit in agendo maloꝝ afflictõem. Nã quodam tẽpore videbat suam naturã ꝯburendi ⁊ ledendi cõtinere etiam a rebꝫ que de facili cõbustibiles videbant ⁊ extiterũt. nam iumenta ⁊ homĩes repertos in agro combussit. Iumẽtis vero domi detẽtis ꝑpecit. sicut dr̃ Exo. ix. vt hoies q̃bus ignis pepercit possent videre. ꝙ illi iuste patiebant qui in agris remanserũt contra monitionẽ domini cum aĩalibus. Alio vero tẽpore circa iustoꝝ afflictionem ignis supra virtutẽ suam exardebat in aqua. i. in locis humidis Sodome ⁊ Gomorre. vbi humido nõ obstante ignis oĩa ꝯsumpsit. Geñ. xix. Ut iniquã terre nationẽ exterminaret. Sic ꝫ diuersis tẽporibꝫ diuersimode egit ignis vt manifestum eẽt omibus ꝙ nõ esset opatio nature: sed vindicta diuine iusticie. Dicit ergo sic Quodã eñi tẽpore mãsuetabat ignis. i. mansuete videbat in parcendo ne cõburerent que ad impios missa erãt aĩalia. illa videlicet q̃ de agris missa erant ad impios domi existentes Sed vt ipsi videntes. i. percipientes scirent q̃niam dei iudicio patiebant ꝑsecutõem. Et quodã tẽpore in subuersiõe videlicet Sodome quãdo domin⁹ pluit ignem ⁊ sulphur de celo in aqua sup virtutẽ ignis exarsit. ⁊c̃. vt expositũ est. Posset tamẽ prima ꝑticula de mãsuetudine ignis exponi ⁊ verificari multo euidenti⁹ de tribꝫ pueris missis in caminũ ignis Anania Azaria ⁊ Misahele. Daniel. iij. vbi ita mirabiliter se habuit ꝙ ipos positos i fornace nõ lesit: tamẽ illos qui circũstabãt ⁊ qui eos in fornacem mittebãt ꝯflagrauit Et vocãtur isti pueri aĩalia ad ip̃os missa propter eorum simplicitatẽ ⁊ captiuitatem in qua tenebant. ⁊ hec facta sunt vt babylonij videntes scirent quoniã ipimet dei iudicio patiebant ꝑsecutionem ab igne: propter idolatriã suam.

Secũda vero pars lectõnis exponi põt de plaga septima egyptioꝝ. videlicet de igne mixto cum grãdine. de qua supra dictum est. videlicet de subuersione sodomoꝝ. ⁊ in hoc solũ stat sententia ꝙ ignis vario mõ se habuit: aliquãdo parcendo. aliquãdo agendo mirabiliter ⁊ contra naturam vt dei obediret volũtati

Circa illã clausulã. In aqua supra naturã ignis exardebat B Notãdum ꝙ moraliter ignis in aqua est spũssanctus in muliere sancta ignis namq̃ spũs est. Actuũ. j. Tanq̃ ignis sedit supra singulos eoꝝ spiritussanctus. Mulier naturaliter est sexus fragilis ⁊ ideo ceteris paribus amplius ꝯmendãda quãdo virtuo-

se gerit. Prouer. xxxi. Mulierē fortem quis
inueniet. procul ⁊ de vltimis finib⁹ p̄ciū il-
lius Est eñ inueīre in bona muliere iuxta nu
merum senariū qui pfectissim⁹ est sex p̄rogati
uas ɔmēdabiles ⁊ amabiles. nā in ipa reperi
untur sine dubio p̄mptitudo clementie. grati
tudo beniuolētie. sollicitudo diligētie. ingni-
tudo innocētie: certitudo ɔfidentie: ⁊ beatitu
do ɔplacentie. In cui⁹ figura dixit Lya Gen̄.
xxx. Mecuꝫ erit maritus meus eo ꝙ ego ge-
nuerim ei sex filios. hoc ē me diligit omīs rō-
nalis creatura. Dic̄ sexus mulierꝝ naturaliter eo
ꝙ in me replet sex habit⁹ ꝟtuosos predictos.
⁊ ideo merito noīe aque poterit designari In
aqua eñ sex ꝓprietates habenf. Est eñ in aq̄
liquiditas saporosa. luciditas radiosa. fecun-
ditas fructuosa. sinceritas speciosa. soliditas
seriosa: ⁊ felicitas ministeriosa. Primo ḡ in a-
qua patet liquiditas saporosa. quia q̄ntūcun
ꝗ fuerit congelata faciliter liquescit. ⁊ desigt
p̄mptitudinē clemētie ⁊ pietatꝭ q̄ inest natura
liter mulieri: nā ipa est ɔsolatiuū primū hūa-
ne imbecillitatis. ipa est nutrimentum huma
ne quātitatis: ipa est medicamētū omīs infir
mitatis: ipa est supplemētū cuiuscū ꝗ egestatꝭ.
Eccl. xxxvi. Ubi nō ē mulier ingemiscit egēs
In signū autē ꝙ in muliere est omīs clemētia
naturaliter. filius dei corpus humane redēpti
onis totaliter a muliere decreuit accipe. quia
Eccl. x. Non est creata iracūdia natōni mulie
rum. Iste igit̄ sexus in quo latet oīs mali re-
mediū ɔueniēter figurat̄ p aquā piscine pro
batice p quā sanus fiebat. q̄cūꝗ prius in eaꝫ
descēdebat post motionē aque: a quocūꝗ de-
tinebat̄ infirmitate. Joh. v. Scd̄o ī aqua
est luciditas radiosa. Prouer. xxvii. In aquis
resplendent vultus ꝑspicientiū. Sicut autē
inter creaturas nihil ē nobilius nec amabili⁹
ipa luce: ita nihil reperitur gratiosi⁹ ipa gratitu
dine ī muliere. ⁊ iō luciditas radiosa q̄ in aq̄ꝝ
specie ɔtinet̄ gratitudinē īmortalis affectiōis
⁊ beniuolētie repꝛitat q̄ in bonis mulierib⁹ sp
viget: quāꝗ eñ christus quosdā dum hic vi-
uerent: viros gratos inuenisset: nunꝗ tñ tam
ɔstantem gratitudinē in Petro ⁊ Jacobo vl̄
Joāne repperit: q̄ntam in mulierib⁹ sibi deuo
tis inuenit. He sunt que eū per patrias predi
cantē sequebant̄ ministrātes ei de facultati-
bus suis. Luce. viii. ⁊ Marce. xv. He sunt q̄
eum in cruce pendenteꝫ fugientib⁹ discipulis
comitabant̄. Math. xxviii. He sunt q̄ mor-
tuo corpi sepulto vnguenta aromatica para-
uerūt. He sunt q̄ nec tenebrose noctis caligi-
ne nec insultū armatoꝝ furiosa seuicia deterre
bant̄. vt xp̄us de eis dicat illud Boetii. Has
sāltē nullo po. uit ꝑuincere terror: ne nostruꝫ
comites ꝑsequerētur iter. Et iō p̄e viris omī
bus christus huic sexui primū sue resurrectio
nis nūciauit triūphū: sciens quoniā sup om-
nem gratiā est gratia mulieris. Eccl. xxvi. Gra
tia sup gratiam in muliere sancta ⁊ pudorata
Iste sunt aque q̄ sup celos esse dicūtur. qꝛ mu
lieres sup apostolos dilexerūt. In p̄s. Aque
que sup celos sunt laudēt nomē domini. Ha-
rum gratitudo nō solum in fidelib⁹ elucet mu
lierib⁹. sed etiam in gentilib⁹ satis claret Que
gratior esse poterit ⁊ magis pudica penolope
que vlyxis absentiā. xx. ānis expers cuiuslibet
virilis amoris alterius expectauit. Que quā
tis afflictionib⁹ angebat̄. explicat ipa satis in
epistola sua dicens. Hanc tua penolope len-
to tibi mittit vlyxe. Nil mihi rescribas atta-
men ipse veni. Que gratitudine flagrantior eē
potuit porcia filia Cathonis ⁊ vxore bruti. q̄
viro interfecto viuere noluit. Sed arma qui
bus interimeret se. statim postulauit: famulis
autem arma negantib⁹: prunas ardentis trās
gluciuit. De qua sic scribit Martialis epig. li
bro. iii. Cōiugis audisset fatum cum porcia
bruti. Et subtracta sibi quereret arma dolor.
Nondū satis ait mortem nō posse negari. Cre
dideram satis hoc edocuisse patrem. Dixit et
ardentes auido bibit ore fauillas Dum nunc
et ferrū turba molesta negat. Que gratior esse
potuit arria p sei ɔiuge: qui simul se interfece-
rūt. Illa tñ prius semetipam gladio mariti p
cussit. De qua idem Marcialis cocus. lib. ii.
scribit. Casta suū gladiū cū traheret arria p̄co
Que de visceribꝫ traxerit ipa suis. Si q̄ fides
vuln⁹ qd̄ fecit: nō dolet inq̄t. Sꝫ qd̄ tu facies
hoc mihi p te dolet. Que dydone gratior esse
potuit. De q̄ Hyero. cōtra Jouinianū. li. i. et
Virgi. li. iiii. Eneid. Dydo soror pignaleōis
cū carthaginē ɔdidisset ⁊ ab Hyarba rege li-
bie in ɔiugiū peteret. nuptias distulit caute-
lose ⁊ tandē ɔdita ciuitate pyrā q̄ndā in memo
riaꝫ mariti sui ɔstruxit ⁊ semetipam ꝓiecit in
medio ⁊ ardere q̄ꝫ nubere maluit. Quid de lu
crecia ⁊ sabinis. Julia filia cesaris. sulpicia lētu
li: alcmene: ⁊ de aliis infinitꝭ dici possit ꝟ Ter
tio in aq̄ est fecūditas fructuosa. Sine ei hūo
re aq̄o nihil virescit: nihil crescit: vl̄ florescit vl̄
frutescit. Juxta illud p̄s. Erit tanꝗ lignū qd̄
plātatū est. ⁊c̄. Hec aūt aque fecūditas desigt
tertiā mulieris nobilitatē que est sollicitudo
diligētie. Mulier eñ in regēdo familiā circū
specta ⁊ in opib⁹ artificiosa: sic se hꝫ in domo:
ꝙ oīs domus est siue ordine. q̄ mulieris caret
regimine. Et iō vir et mulier nō solum causa
plis ɔiūgūtur: sed etiā ꝓpter administrationē
oconomicā q̄ sine muliere ɔpleri nō pōt: sicut

L

docet Aristo. In cuiꝰ signū dcm̄ ē Geñ.ij. Faciamus ei adiutoriū simile sibi. De mulierꝫ diligētia dr̄ Prouer.xij. Mulier diligēs corona ē viro suo. ⁊.xliij.eiusdem. Mulier sa.c.d.s. Et Eccī.xxvj. Gratia mulieris sedule delectabit virum suū Quarto sinceritas ē in aqua speciosa. Aqua em̄ pura est. ⁊ quecūqꝫ feda purificat et emūdat. quod designat mūndiciem innocentie que inuenit̄ in bona muliere Per aquā em̄ ad originalem innocentiam restituimur. per aquam a mūdialibꝫ emūdamur. Ad Eph.v. Viri diligite vxores vestras sicut cristus ecclesiam mūdans eam lauacro aque

Quinto ē in aqua soliditas seriosa. Nā iuxta scripturā sacraꝫ terra q̄ est solidissima fundatur sup aquas. In p̄s. Dn̄i est terra ⁊ plenitudo eius. ⁊c. qr ipse sup maria fundauit eam. Et alibi. Fūdauit terrā sup aquas ⁊ designat certitudinē ꝯfidentie quā homo p̄t habere de bona muliere. que infirmū hoīem nō detestatur. paupem nō aspnatur deliris ⁊ senibꝫ famulat̄.j. Corinth.vij. Sāctificatus est vir infidelis p mulierē fidelem. Sic ḡ tota virorꝫ bonitas ⁊ stabilitas sup mulierꝫ bonarꝫ gratiosa soliditate fundat̄. Mulier nanqꝫ formata est de osse solidissimo. vir aūt de terra arida ⁊ in puluerē faciliter redigenda. In cuiꝰ figura arcaꝫ cū toto genere humano aqua supportauit. Geñ.vij. in qua octo aīe salue facte sunt p aquam.j. Petri.iij. Sexto in aqua est facilitas ministeriosa. Deus em̄ sacramētoꝝ ministeria in aquarꝫ substātia ꝯdidit sicut supiꝰ tactum fuit significat btītudinem ꝯplacentie quā vir ex sancta muliere sortit̄. qr Eccī.xxvj. Mulieris bone btūs vir. ⁊ eiusdē.xxv. Beatus q̄ habitat cū muliere sensata. Sic ḡ ignis in aqua ē ꝓpūssanciꝰ in muliere sancta

Lectio CLXXXII.

Ro quibus angelorꝫ esca nutriuisti pplm̄ tuū ⁊ paratum panē de celo prestitisti illis sine labore oē delectamentū in se habentē ⁊ oīs saporis suauitatem: substantiā em̄ tuam ⁊ dulcedinē tuā quā in filios habes ostēdisti. ⁊ deseruiēs vniuscuiusqꝫ voluntati. sed ad qḋ q̄libet volebat ꝯuertebat̄. Quia p̄ncipalis autoris intentio est. mirabilē gubnationem dei retexere. q̄ populū suū gratiose rexit in deserto ⁊ populū egypti mirabilr̄ afflixit in egypto Et i ista pte imediate p̄cedēti narrauit quō afflicti fuerūt terribiliter p grandines admixtas igni. descēdentes de aere. In ista pte declarat p oppositum quō deus pplm̄ suū sustētauit mirifice p cibum q̄ndam generatū in aere Et ꝯsistit hec antithesis in isto: q̄ sicut egyptij affligebant̄ per corpa descēdentia de aere. ita de filijs isrl̄ ꝯfortabant̄ p cibos eis de aere missos scꝫ māna vt sic fiat ꝯpatio inter egyptioꝝ supplicia. et hebreis collata beneficia. que fuerūt p aerē vtrisqꝫ collata Nā p̄mo agens de māne beneficio. declarauit qualiter dulcis fuit in sapore Scḋo q̄lis fuit fortitudinis in vigore Scḋa pars ibi. Qḋ em̄ ab igne nō poterat Circa primū duo facit. Nā primo ostendit q̄le fuerit supnaturale delectamentū illius beneficij Scḋo ostendit quale innaturale tormentum egyptiaci supplicij. scḋa pars ibi. Nix autem ⁊ glacies. Circa primū duo facit. Nā p̄mo explicat huiꝰ cibi p̄eminentiā. Scḋo assignat tanti doni cōgruentiā. scḋa pars ibi. subam tuam. De p̄mo dicit sic. pro q̄bus scꝫ grandine pluuia ⁊ igne missus de celo ad vltionem contra malos. Angeloꝝ esca nutriuisti populum tuū. Et dicit de isto cibo q̄nqꝫ videlicet. Quoꝝ ministerio dabat̄ quia p angelos. In p̄s. Panē angeloꝝ manducauit hō. Scḋo ꝓ quo dabat̄ scꝫ ꝓ ꝯmodo. qr ad refectionē nutriuisti pplm̄ tuū. Tertio vn̄ mittebat̄ ⁊ de q̄ loco: qr panē angeloꝝ de celo aereo Quarto q̄liter dabat̄ ⁊ quō: qr p̄stitisti illis sine labore.

Quinto q̄ alebat mirabili delcāmento. Oē tn̄qꝫ delcāmentū in se habentē ⁊ oīs saporis suauitatē. i. pfecti ⁊ dulcis saporis. Exod.xvj. Gustus eius quasi simīle cum melle. Aliqꝫ aliter ē visum. qr vnicuiqꝫ sapiebat sicut volebat ⁊ sic in diuersis psonis ⁊ in eadē psona diuersis tpibus diuersos sapores habebat. Unde Augꝰ.ij. retrac.ca.ij. Qḋ de māna dixi ad inq̄sitiones Januarij. li.j. quia vnicuiqꝫ s̄m ꝓpriam volūtatem sapiebat. nō mihi occurrit vn̄ possit ꝓbari nisi ex libro sapiē. quē iudei nō recipiūt in auctoritatē canonicam. qḋ tn̄ fidelibus potuit euenire: non illis aduersus dn̄m murmurātibꝫ. qui pfecto alias escas nō desiderarent si hec eis saperent sicut vellent. De secūdo videlicet ꝯgruentia beneficij fuit ista. vt deus suam essentialē suauitatē cōmunicaret figuraliter creature. Sicut em̄ illud alim̄tum vnicuiqꝫ sapiebat s̄m ꝓpriam volūtatem Ita deus oībus sibi seruientibus tantū retribuet de dulcedine q̄ntum meruerūt per gratiam et liberi arbitrij volūtatem. Unde subdit Substantiam em̄ tuam ⁊ dulcedinem tuam quā in filios habes i. quā filijs parasti ⁊ paratam habens ostendisti. ⁊ deseruiens vniuscuiusqꝫ voluntati. scilicet de bonis conuertebatur ad quod quilibet volebat: non natura propria: sed operatione diuina. malis vero murmurantibus tale delectamentum persti-

tit: imo ꝯtedebatur eis in tedium. Numeri, xj. Oculi nostri nihil aliud respiciebant nisi mā-na. Sed contra illud videtur esse dubium. Nā Exod. xvj. dicitur ꝙ sapor māne illis erat simi-lagini oleo ꝯsperso ergo nulli sapiebat sicut vo-lebat indifferēter mō vnum: modo aliud. Itē si vnicuiqꝫ bono sapuisset sicut volebat, null⁹ eoꝝ habuisset causam murmuris: vel deside-rium alterius cibi. Ad istud respondent expo-sitores sic, ꝙ iudei in deserto vescentes isto ci-bo: vel cogitabant cum desiderio de alio gene-re cibi pro tūc: vel non cogitabāt. Si cogita-bant z desiderabant aliud genus cibi: statim manna in eis talem causauit saporem mirabi-lem tam in bonis ꝙ in malis Si nō habeant actuale desideriū alicuius alterius cibi: tunc non causabat in comedentibus nisi natura-lem saporem, sicut simila oleo ꝯspersa. Quan-tum vero ad cām murmuratōnis dicūt com-muniter: ꝙ fastidiuꝫ non habebant ex sapore māne, sed potius ex calore. Unde signanter dixerūt Nume. xj. Anima nrā arida est nihil

B aliud respiciūt oculi nostri nisi manna. Cir-ca illam clausulam, Angeloꝝ esca nutriuisti populum tuū Notandū ꝙ māna in sacra scri-ptura figurat signanter eucharistie sacramen-tum, sicut em̄ filij israel transeūtes ꝑ desertum versus terram eis a domino ꝓmissā celi refo-cillabantur alimento: ita nos ꝑ mūdum ad ce-lum ꝑgentes corporis z sanguinis christi quo-tidiano viatico recreamur. Vocatur autē me-rito panis angeloꝝ. tam ꝓpter ꝯficientes eu-charistiam, ꝙ propter vescētes. Conficiūt au-tem hoc sacramentū solūmodo sacerdotes. si-cut patet distinct. xcv. Ecce ego. Sacerdotes vero ī sacra scriptura angeli nomināturꝫ. j. Co-rinth. xj. Mulier debet habere velamen pro-pter angelos, i. propter reuerētiam sacerdotū qui dei ministri sunt. Malachie. ij. Labia sa-cerdotis custodiūt scientiaꝫ z legem requirūt ex ore ei⁹. quia angelus domini exercituū est. Ratio autē huius denoīationis metaphori-ca est. quia sacerdotem decet angelum in vn-decim conditōnibꝫ imitari que in istis versi-bus continent. Pascit z hortat. ducit. vehit. excitat. arcet. Orat. congaudet. punit. laudat. sine sumptu. Prima ergo opatio angeli circa nos ꝯm ordinem versuū est pascere Cuius ex-emplum habemus. iij. Regū. xix. vbi legimus ꝙ angelus detulit panem z aquā ad helyam dormientem z famelicū inde pauit. Surge in-quit z comede: grandis em̄ restat tibi via. Isto modo moraliter. propriū officiū sacerdo-tis est pascere populū verbo, exemplo z subsi-dio tēporali si possit. Vn̄ signāter dictum est Petro ter, pasce pasce pasce. Jo. xxj. Bis autē ei dictū est. Pasce agnos meos. z sel. Pasce o-ues meas: ad innuendā drām inter doctrinaꝫ nēcariam iuuenibꝫ z senibꝫ. Nā simplex admo-nitio sufficit senibꝫ. Juuenibꝫ vero opus ē tā verbis ꝙ ꝯberibꝫ. vt debite doceātur. Aliter tn̄ dicit illud exposuisse q̄dam nouici⁹ arguēs ꝙ iuuenes fratres deberēt refici bis: z senibus cōuenit ieiunare, z iō ꝑte dixit xp̄s ꝓlato bis. pasce agnos meos Scd̄a opatio quā ange-lum circa nos legim⁹ exercere ē exhortari. Cu-ius exēplum habem⁹ Matt. ij. angel⁹ dn̄i ap-paruit in sōno ioseph dicēs. Surge z accipe pueꝝ et mr̄em eius z fuge in egyptū, zc. Hāc opationē imitat sacerdos, sana ꝯsilia ꝓuatim suggerēdo Tertio tenet ducere ꝑ bonā z aptā ꝯuersationē. Exēplū Raphael. Tob. v. Ego inq̄t angelus ducā z reducā eum ad te. Et sic victoria exercitus ē glīa boni ducis, ita sancti-tas ppl'i attribuit ꝓ merito sacerdoti. Unde Chrys. de dignitate sacerdotis. li. iij. Bn̄ agē-ti ꝑplo vnusq̄sqꝫ ꝓ merito suo remūerabitur. sacerdos aūt ꝓ bonis oim. Habet em̄ ꝓ pro-prijs bonis aureā, ꝓ acq̄sitione alioꝝ aureolā hec Chrys. Et iō ꝯm eūdem sup Math. i im-par. omel. xxj. Sacerdos ē in ꝑplo sicut radix est in arbore. z sic stomach⁹ est in corpe. Quē-admodū inq̄t cū videris arborē pallētibus fo-lijs marcidā intelligis qꝛ aliquā culpaꝫ circa radicē habet. Ita cū videris ꝑplm indiscipli-natū z irreligiosuꝫ sine dubio cognosce: qꝛ sa-cerdotiū eius nō est sanū. hec Chrys. Sꝫ ꝯm Pliniū z Isid. xij. ethi. ca. iiij. Salamādra est

C serpēs q̄dam cui⁹ inter venena maxia vis est: hic si trūco vel radici arboris irrepserit: omīa poma ei⁹ inficit et intoxicat oēs ramos Reue-ra isto mō diabol⁹ q̄ more salamādre sp̄ viuit in igne: radices, i. eccl'ie sacerdotes sic intoxi-cat z inficit his dicbꝫ. ꝙ oēs rami eccl'ie ex ei⁹ pctis venenū assumūt. Ad Rho. xj. Si radix sancta z rami, z ꝑ oppositū, si radix ē infecta. et rami erūt nociui. Valerius dicit Chrys. ꝙ sa-cerdos in grege ē sicut stomach⁹ in corpe. quē-admodū inq̄t medicus qñ ꝓmo ingredit ad i-firmū: statim de stomacho eius interrogat et eum ꝯponere festinat. qꝛ si stomach⁹ san⁹ fue-rit: totū corpus validū est. Si autē dissipatus fuerit: totum corpus infirmū est: Ita si sacer-dotium integꝝ fuerit: tota floret ecclesia. Si autē corruptū fuerit: tota fides marcida est et infirma. Et sicut stomach⁹ accipiēs cibum co-quit in seipo z ꝑ totū corpus dispgit. Sic sa-cerdotes accipiūt sciam ꝯmonis ꝑ scripturas ex deo: z excoḡntes eā in se. i. tractātes z medi-tātes apud se: vniuerso ꝑplo subministrāt. Et infra. Sicut in corpe si mēbrū aliquod infir-mum fuerit: nō oīno languet et stomachus

Si aũt stomach⁹ languet: oĩa mẽbra inueniũ
tur infirma. Sic si aliq̃s peccauerit xp̃ianoꝝ
nõ oĩno peccãt ꝛ sacerdotes. Si ãt sacerdotes
fuerint in pctõ, totus populus ↄuertitur ad
peccandũ. Et dicit Jsid. de sũmo bono caplõ
xxxvj. Sacerdotes p̃ iniq̃tate populoꝝ dã
nantur si eos aut ignorantes nõ erudiãt aut
peccantes nõ arguant dicẽte dño ad ꝓphetã
Ezech. Speculatorẽ dedi te domui israel si
nõ fueris locut⁹ vt custodiant se a via sua ma
la. Jlle in iniq̃tate eius morietur. sanguinem
vero eius de manu tua req̃ram. Quartus
actus angeli sm̃ p̃dictos versus est vehere. i.
transportare. Deferũt eñ boni angeli animas
morientiũ in celum. Luce. xvj. Factum est au
tem vt moreret̃ mendicus ꝛ portaret̃ ab ãgelis
in sinũ abrae. Sic sacerdotes de terrenis de
siderijs ad amorem celestiũ transferunt peni
tentes, quãdo eos ↄfitendo peccatis pristinis
moriũtur. j. Petri. ij. Peccatis mortui iusticie
viuamus. Quintus actus angeli est excita

D

re. Act. xij. Angelus domini astitit, ꝛ lumen
refulsit in habitaculo carceris, ꝑcussoq; late
re Petri excitauit eum dicens. Surge veloci
ter. Petrus in carcere dormiens, id est pecca
tor irretitus mala ↄsuetudine iacet inter du
os milites: vinctus cathenis duabꝫ, ꝛ duo cu
stodes ante ostium custodiũt carcerem. Duo
milites sunt mors ꝛ diabolus. Mors insidi
atur corpori: diabolus anime. Due cathene a
mor deliciandi, ꝛ pudor reuelandi. Duo cu
stodes ne homo ꝑ ↄfessionis ostium exeat: pre
sumptio venie ꝛ ↄfidentia vite prolixe. Huic
debet astare sacerdos ꝛ angelus ꝛ eum corri
piendo excitare penitere nõ palpare. Sext⁹
actus angeli est arcere demonũ potestatem, si
cut fecit Raphael de asmodeo qui suffocaue
rat septem viros sare. Tob. v. Cõsimiliter sa
cerdos arcere debet malos homies per censu
ras ecclesiasticas. Demones etiã per ↄiurati
ones sacras: ne noceant bonis viris. Septi
mus actus angeli est orare. Unde legimus
Act. xvj. q̃ Paulo apparuit angelus ꝑ visũ
in specie viri macedonis dicens. Transiens
macedoniã adiuua nos. qui dicit̃ macedoni
bus prepositus fuisse qui coꝝ a paulo petijt
salutem. Sic sacerdos pro salute populi tene
tur orare. Octauus actus angeli est ↄgau
dere penitentibꝫ de peccatis. Luc. xv. Gaudi
um est angelis dei sup̃ vno peccatore peniten
tiam agente. Et penitẽtia populi gaudiũ de
bet esse sacerdoti. Nonus actus angeli est
punire. iiij. Reg. xix. Uenit angelus dñi ꝛ ꝑ
cussit in castris assyrioꝝ centũ octoginta mi
lia hoĩm. Sic decet sacerdotes excõicationũ
sententiã ferre contra ↄtumaces ꝛ rebelles.

Decimus actus angeli est laudare. Esa. vj
Clamauit alter ad alteꝝ ꝛ dicebant. Sanct⁹
sanctus sanctus dñs deus exercituũ. Hoc e
tiam sacerdotibꝫ dinoscit̃ ↄuenire. j. Esdre. iij
Steterũt sacerdotes in ordine suo, vt lauda
rent dominũ. Ultimo angelus est sine sũ
ptu sicut patuit in ãgelo. Thob. v. qui mgñe
fuit vtilitatis: ꝛ parui sumptus. Sil̃r sacerdo
tes relicta cupiditate reꝝ tpalium de decimis
ꝛ oblationibꝫ viuũt. Sil̃r cum spũalia mini
steria largiant̃. nihil pro eisdẽ recipiant ꝑ mer
cede: ne symonie vitio maculent̃. Jtem no

E

tandũ q̃ angeli habent q̃tuor conditiões q̃
bus sacerdotes ↄuenit eos imitari. Sũt eñ
imateriales siue substantie sepate. sunt intelle
ctuales pleni sciencie veritate. sũt motores or
bium, ꝛ rectores hoĩm. Primo angeli sunt im
materiales. Spiritus eñ sunt q̃ carnẽ ꝛ ossa
nõ habent, ꝛ tales debent esse sacerdotes per
ↄtinẽtiam vt motus passionũ nõ seq̃nt̃. Jn cu
ius figura dictũ est Petro. Caro ꝛ sanguis nõ
reuelabit tibi. Math. xvj. Merbod⁹ de lapi
dibus ca. iij. dicit quatuor. De p̃mo allectorio
q̃ ille lapis nõ generat̃ nisi in gallis castratis
Scđo q̃ extinguit sitim. Tertio q̃ reddit ho
minẽ honorabilẽ. Et q̃rto disertũ. Jste lapis
moraliter designat ↄtinentiã clericalẽ, q̃ non
inuenit̃ nisi in his q̃ se refrenãt a carnis desi
derijs ꝑpter meritũ vite eterne. Mathei. xix.
Sunt eunuchi q̃ semetipsos castrauerũt ꝑpter
regnũ celoꝝ. hec v̄tus extinguit sitim fomitis
carnis infecte ꝛ illicita desideria carnalis cõ
cupiscentie. Sap. x. Data est illis aqua de pe
tra altissima ꝛ req̃es sitis de lapide duro. lapis
durus est ↄtinentia. Duꝝ est ei ↄtra stimulos
carnis recalcitrare. hec v̄tus reddit honorabi
lem: sicut incõtinẽtia reddit ↄfusibilẽ. Judith
xiiij. Una mulier fecit ↄfusionẽ in domo na
buchodonosor. Hec etiã virtus reddit hoĩeꝫ
disertũ. i. eloq̃ntem ꝛ acceptũ in loquẽdo: tam
in orõne q̃ꝫ in p̃dicatione. Et ꝑ oppositum sa
cerdotes infantes de incõtinentia: nec digni
sũt orare vl̃ p̃dicare. Sũt g̃ p̃mo sacerdotes i
materiales ꝛ substãtie sepate. Jn cuius figu
ra dicit̃ de Nathan ꝓpheta. ꝛ quasi adeps se
paratus est a carne. Et de talibꝫ ꝓbis angel'
dicit̃ in ps. Qui facis angelos tuos spiritus.

Secũdo angeli sunt intellectuales pleni
sciencie ꝛ veritate. ꝛ sacerdotes pollere debẽt
sciencia sacre scripture. ꝛ iõ ↄueniẽter est sau
citum extra de magistris. ꝛ ne exigant aliq̃d ꝓ
licentia docẽdi. caplõ. Qui a nõnullis. q̃ ma
gister i theologia sp̃ i metropoli habeatur. q̃
doceat oẽs sacerdotes. Unico autem tam

cathedrales ecclesie q̄ȝ alie in quibꝫ suppetunt
facultates doctores habeāt in grāmatica, qui
clericos ecclesie gratis instruant. ⁊ etiā alios
iuxta posse. Hec est sententia illius capituli:
Et eodem tytulo caplo Quoniā ecclesia. ⁊ ca
pitulo. Quārto gallicana. habetur ꝙ magister
debet institui p̄ singulas ecclesias cathedrales
⁊ eis beneficia assignari qui paupes gratis do
ceant ⁊ informent. Et ideo signāter dicit Ag
gei. ij. Interroga sacerdotes legem. super qd
verbū dicit Hyero. Considera sacerdotū offi
cium esse: de lege interrogatos respondere. si
sacerdos est sciat legem domini. si ignorat le-
gem domini ipse se arguit nō esse sacerdotē do
mini. Malachie. ij. Labia sacerdotis custodi
unt legem ⁊ scientiā de ore eius requirāt. q̄a
angelus domini exercituū est. Tertio sunt
motores orbiū a quibus causat ⁊ generatur
quicqd inter corpora procedit ad esse. Sic of
ficium sacerdotū est monere nobiles ⁊ poten-
tes. quoꝝ virtute regūtur subditi ad cultum
dei. Figuratur Johis. v. de angelo qui descē
debat fm tempus in piscinā post motōnē a-
que ⁊ qui p̄mus descendisset in piscinā sanus
fiebat. Piscina multe aque est psona magne
potentie. In hanc descendit sacerdos ⁊ cura-
tus quando eius conscientiā examinat. de de
lictis mouet aquam quando limitat suam po
tentiam ad regulas iuris diuini. Quarto
sunt angeli rectores hominū ⁊ custodes fm
sanctos. Et eodem modo sacerdotes ⁊ cura-
ti qui pro subditorū animabꝫ coram domino
habent respondere. In psalm̄. Angelis suis
mandauit de te: vt custodiant te in omnibus
vijs tuis. Sed prochdolor his diebus veri-
ficatur nimis illud Job. cap. iiij. Ecce qui ser
uiūt ei. idest domino nō sunt stabiles. ⁊ in an
gelis suis reperit prauitatem. Sūt eñ qui-
dam de modernis sacerdotibꝫ angeli sathane
per discordiā. quidam angeli apostatici p̄ su-
perbiam. quidam incubi p̄ luxuriam. ⁊ q̄dam
angeli abyssi p̄ auariciam Quidam sunt an
geli sathane ⁊ sunt primi scȝ per discordiam.
Sathan eñ interp̄tatur aduersarius ⁊ tales
de omī briga aduersitate ⁊ discordia se intro-
mittūt. conspirāt prelia. ingrediūtur pugnas
exercent latrocinia vt vix quis posset inueni-
re comitiuā p̄donū que nō habeat ꝯsortium
sacerdotū. Iste sunt similes sacerdotibꝫ baal.
de q̄bus. iij. Regū. xviij. dicit. ꝙ incidebant se
cultris ⁊ lanceolis vsq; ad sanguinis p̄fusio-
nem. Demones multū letant in effusione san
guinis humani. quilibet talis figurat per an
gelum. De quo Prouer. xvij. Semp̄ malus
iurgia querit angelus malus mittet contra e-
um. Secūdo sacerdotes sunt angeli apostati
ci p̄ supbiam. Eccl. x. Initiū supbie homines
apostotare a deo Hi sunt siles sacerdotibꝫ da
gon. De q̄bus dicit. j. Regū. v. ꝙ non calcant
sacerdotes. Dagon ⁊ oēs qui ingrediūtur tē-
plum dagon sup̄ limen tēpli. Limen super qd
calcatur p̄fectionē designat humilitatis. sup̄
qd stabiliter stant viri sancti. Istud limen nō
calcant sacerdotes ambiciosi ⁊ supbi: qui ad
p̄lationes ⁊ altiores dignitates aspirant: con
tinue adulant regibus ⁊ p̄ncipibꝫ ⁊ eos infa-
tuant ⁊ finaliter decipiūt. Et sic deceptus fuit
Anthiochus rex syrie in templo Nanee con-
silio sacerdotis. sicut dicit. ij. Mach. j. Tertio
sacerdotes moderni sunt angeli incubi p̄ luxu
riam. Incubi vel incubones fm Isid. viij. e-
thimo. ca. vlti. in fine. a romanis dicūtur fau-
ni. sunt etiā vt creditur demones corp̄a assu-
mentes: vel sibi fingentes ⁊ sic mulieribꝫ se im
miscētes. Et demones incubi dicunt nōnūq̄ȝ
generare gigātes. ita sacerdotes p̄ vehementiā
voluptatis gignūt cōiter pingues grossos et
corpulentos. Hi possunt dici sacerdotes pria
pi vel beelphegor. Fuit eñ idolū Moab su-
pra montē phegor. Vñ scdm locū dicit beel
phegor. Interp̄tatur eñ idolū ignominee. et
rep̄ntat priapū qd latini dicūt deum hortorū.
Fuit eñ iuuenis q̄dā de lapsato ciuitate hel
les ponti. quē propter magnitudinē membri
virilis expulsū de lapsato i nu mer̄ deoꝝ gre
ci lubrici trāstulerūt fm Isid. viij. ethi. cap. xj.
Hūc vilissimū deum excolūt nō pauci sacer-
dotes moderni discipuli illius maligni ange
li. de quo loq̄tur Paulus. ij. Corinth. xij. Da
tus est mihi stimulus carnis mee angelus sa
thane qui me colaphiset Quarto sacerdotes
moderni sunt angeli abyssi p̄ auariciā. Terra
nanq; abyssum. i. infernum credit continere.
Vñ sacerdotes terrenis dediti lucris videlȝ
⁊ mercatōnibꝫ angeli abyssi dici possunt imi-
tatores illius angeli. de quo Apoc. ix. Locu-
ste habebāt sup̄ se regem angelū abyssi: tales
fuerūt sacerdotes Belis quoꝝ vestigia nō ni
si p̄ cineres sunt cōpta. ⁊ ideo iuste trucida
ti. Danielis. xiiij. Sicut istoꝝ facta post mor
tem corp̄is erūt nota ⁊ ipsi pro meritis puni-
ti pena perpetua ab illo qui angelis peccanti
bus nō pepercit. sed rudentibꝫ inferni detra-
ctos in tartarū tradidit in iudicium crucian-
dos reseruari. ij. Petri. ij. Non sic boni sacer-
dotes. quibꝫ dicitur Esaie. lxj. Vos sacerdo-
tes domini vocabimini ministri dei nostri. q̄z
Matthei. iiij. Ecce angeli accesserūt ⁊ mini-
strauerunt ei .

Lectio CLXXXIII.

Ix aũt et glacies

n sustinebant vim ignis: ꝛ nõ tabesce-
bant: vt scirent qm̃ fruct⁹ iniquorũ
exterminabat ignis ardens in grãdine ꝛ plu
uia coruscans Hoc aũt iterũ vt nutrirenť iusti
etiã ignis sue ꝟtutis oblitus est. Creatura em̃
tua tibi factori deseruiens excãdescit in tormẽ
ta aduersus iniustos: ꝛ lenior fit ad bñfacien
dum ꝓ his q̃ in te ↄfidunt. Declarato sup-
naturali bñficio quo filij israel in deserto su-
stentati fuerunt a dño, redit auctor, ad enarrã
dum de mirabili supplicio illato egyptijs in
egypto. Bñficium aũt hebreis collatum fuit
pluuia mãne de aere ad eos sustentãdum.
Supplicũ aũt illatũ egyptijs fuit pluuia ni-
mis ꝛ grãdis, tonitrua ꝛ fulgura ad egyptios
terribiliť flagellãdũ. Sicut ei Exod. ix. narrať i
ter decẽ plagas: hec fuit vna ꝙ dñs pluit grãdi
nẽ sup terrã egypti ꝛ cũ grãdine fuit ignis ad
mixt⁹: q̃ quidẽ mirabili pluuia occisi sunt oĩa
que inueniũtur in agris ab hoĩe vsq3 ad pe
cus. Ligna vero ꝛ herbe confracta sunt in to-
ta terra egypti. In terra iessen: vbi habitabãt
filij israel nõ erat grando talis. In compan-
do ista duo adinuicẽ: beneficiũ videlic3 ꝛ sup
plicium: docet auctor quõ ignis contra natu-
ram diuino subseruiebat miraculo vtrobiq3.
Et circa hec duo facit. Primo narrat miracu-
li conditõnis circũstantiam. Secũdo narrat
ipius miraculi veram cãm. Scda pars ibi.

A Creatura em̃ tua. Quãtum ad ꝑmum di-
cit, ꝙ nix ꝛ glacies sustinebant vim ignis: vt
cũ sil' de aere descẽderũt ꝛ essent sufficienť ap
proximata sic ꝙ ignis possit naturaliter resol
uisse niuem ꝛ grandinẽ, ꝛ nix cu3 grandine ex-
tinxisse ignem, nullum eoru3 egit in aliud, sed
nix ꝛ grando manserũt in sua frigiditate sicut
ignis in suo calore. Et nõ tabescebãt vt esset
similis pene infernali. ibi em̃ trãsitur ab aq̃s
niuiũ ad calore3 nimiũ. Job. xxiiij. Fuit autẽ
istud miraculũ ideo oñsum egyptijs ꝛ israeli
tis vt exirent de egypto: qm̃ fructus iniquorũ
exterminabat ignis ardens in grandine: qõ
fuit terribile tactui: ꝛ pluuia chorũscãs: quod
fuit terribile visui. Sicut em̃ ignis nõ exer-
cuit actiuitatẽ ꝓpriam c'rca grãdinem in sup
plicio: ita nec circa mãna in bñficio Nã h̃ fuit
mirabile sicut infra dicet, ꝙ mãna qõ ad exi-
guũ solis radiũ liq̃scebat: ad calorẽ ignis du-
rescebat. Et h̃ est qõ subdit: h̃ aũt iterũ ignis,
S3 vt nutrirẽtur iusti sue ꝟtutis oblitus est.
Quia nõ resoluebat sed poti⁹ ↄseruabat mã-
na in natura sua vt nutrirenť iusti filij isrľ in
deserto. Cõseq̃nter assignat h⁹ miraculi cãm.

et est obediẽtia creature ad diuinã volũtatem
que sicut instrumẽtum diuine volũtatis ali-
q̃n excandescit in tormẽtum aduersus malu3
cum tñ deo placuerit: ꝛ aliq̃n renitescit nõ a-
gendo ad solatiũ iustorũ. cum deus h̃ voluerit
ordinare. Dañ. iij. Chaldei fornacẽ accẽdẽtes
ab igne ↄsumpti sunt. in quo pueri custodie-
banť illesi. Fecit aũt dñs mediu3 fornacis, q̃si
ventum roris flantẽ. ꝛ pueros oĩno nõ tetigit
ignis: neq3 oĩno ↄtristauit Hec est sentẽtia lr̃e
Ignis sue ꝟtutis oblitus est. Ignis in scptu
ra sacra charitatẽ designat, dicente saluatore
Luce. xij. Ignem veni mittere in terram. Vñ
spũssanctus qui est charitas patris ꝛ filij: in
specie ignis missus est. Act. ij. Rõ huius si-
tudinis q̃druplex esse põt. Primo: quia ignis
inter cetera elementa est maioris actiuitatis.
Scdo q2 maxĩe tẽdit sursu3. Tertio q2 ignis
crescit in infinitũ ꝑ appositõem ↄbustibilium
sicut dĩ. ij. de aĩa. Quarto: q2 ignis ẽ quasi for
ma oim elemẽtorũ. sic inter ꝟtutes charitas est
magis actiua. Amor em̃ ſm Greg. nunq̃ est
ociosus, opatur em̃ magna si est, si autẽ opera
renuit: amor nõ est. Scdo charitas tẽdit sur
sum. Nã incipit a deo ꝛ oĩa ordinat in deum:
ꝛ sicut ignis maxime calefacit ad supius: mi-
nus ad latus, minime ad dorsum, ita habens
charitatẽ maxĩe diligit deũ. minus seipm ꝛ ꝓ
ximũ: ꝛ minime corpus ꝛ mũdum. Tertio ca-
ritas crescit in infinitũ. Nã bonis opib3 au-
geť, nec finẽ h3 augmẽti in vita pñti. Quarto
vocať forma aliarũ ꝟtutũ: q2 sine charitate nul
lus ꝟtutis actus meritorius esse põt. De il-
lo autẽ igne modernis tẽporib3 fere adimple-
ta est ꝓphetia saluatoris. Math. xxiiij. Abun
dabit iniq̃tas ꝛ refrigescet charitas multorũ.
vt merito dici posset ignis ꝟtutis sue oblitus
est Ubi notãdum ꝙ de obliuione q̃drupli B
ci hoĩes sunt arguendi. vic3 de obliuione di-
uinorũ beneficiorũ, de obliuione propriorum de
lictorũ, de obliuione familiariũ amicorũ, ꝛ de
obliuione salutariũ mandatorũ. Primo argu
endi sunt peccatores de obliuione beneficio-
rum, de q̃bus dĩ in ps. Obliti sunt bñficiorũ
eius ꝛ mirabiliũ eorũ que ostendit eis Se
cũdo arguendi sunt hoĩes de obliuione pro-
priorũ delictorũ. Illa em̃ habenda sunt i me-
moria, vt pro eis indulgẽtia supplicenť, exẽplo
ps. qui ait. Iniq̃tatem si aspexi in corde meo
Et iterũ. Iniq̃tatem meã ego cognosco ꝛ pec-
catũ meũ ↄtra me est sp. Istud est contra nõ-
nullos q̃ aliena delicta semp in ꝓspectu aspi-
ciũt ꝛ peccata ꝓpria nõ aduertũt Contra quos
dicit Senec. i. Obsecro vt obliuiscaris sceler3
fratrum tuorũ. Tertio arguendi sunt de obli-

uisione familiariū amicoꝝ ꝛ maxime cū fuerint mortui. Magna ingratitudo est: tūc amicos deserere cum nostra amicitia primo inceperit indigere. Amici eñ nostri q̄diu viuūt poterunt se iuuare in his que spectant ad meritū vel demeritū: sed cum fuerint mortui fiūt ad merendū penitus impotentes: ꝛ tūc nō habēt aliquod refrigeriū vel refugium: nisi ad amicos si quos in vita post se relinquerūt. vt dicat quilibet illoꝝ illud Job. xix. Misereminí mei saltem vos amici mei: quia manus domini tetigit me. Hi autē de quatuor generibus hominū conquerūtur qui sunt isti. successores occupantes progenitoꝝ hereditates. executores defraudantes defunctoꝝ volūtates. professores non pensantes fundatoꝝ pietates. ꝛ mendicatores nō reciprocantes benefactoribus suis grates. Primi sunt heredes ingrati qui succedūt parentibꝫ in terris bonis ꝛ redditibus que illi aut sumptibꝫ vel sanguine cōquisierūt. Isti optinēt sine labore: ꝛ tamē vix semel in anno pro eis dici faciūt vnā missam. Nota Aug. l. vij. hic ꝛ multa q̄ ibi dicūtur de memoria. Eccs. vi. Si quis genuerit filios cētum. ꝛ infra. Obliuione delebitur nomē eius

Secūdum genus hominū de quo mortui conquerūtur sunt executores falsi ꝛ fraudulēti defraudantes coꝝ vltimas volūtates. contra quos. xiij. q. ij. Ultima voluntas defuncti omībus modis seruetur. Hoc autē a iure nature processit. Liberum eñ debet esse qđ iterum nō redit ad arbitriū. Unde Alexāder neq̄ā libro suo de naturis rerum ostendit naturam de ꝑportionibꝫ nō solum pulchram: sed etiam necessariā iurisperitis in casu. hoc ꝓbat his verbis. Quis legem rōnauam volūtati testatoris intelligit satis fecisse: nisi in ꝑportionū naturis instructus sit. Igit̄ q̄dam lecto doloris detētus videns animā soluendā esse legibus humane seruitutis cōdidit testamentū sub hac forma verboꝝ. Si vxor mea p̄gnans rē melioris sexus enitat̄. Delego puero duas partes hereditatis. vxori tertiā. Si femina ꝓle fecūdet gaudeat vxor duabꝫ portionibus: filia tertiā ꝑcipiat. Uiro itaqꝫ soluente debitum nature tributū vxori eius Lucina fauens masculū ꝛ femineā ꝓlem ꝯcessit. Quesitū est ei q̄d iuris. statutū est a iuris pragmaticis hereditatē in septē portōnes eē diuidendā. Assignate aūt sunt q̄tuor ꝑtes puero: due ꝑtes vxori. ꝛ vna puelle. Liber eñ dꝫ esse supme volūtatis stilus. ꝛ liberū qđ iterū nō redit ad arbitriū. P̄tulit aūt ea portōne masculinū ꝓlem vxori q̄ p̄tulit vxorē ꝓli feminee vicꝫ in dupla. Ideoqꝫ recte dictū est iudiciū gerciscūde familie. Hec Alexāder. Pragmatic⁹ dr̄ causator. Pragma nāqꝫ grece dr̄ causa latine. Unū pragmatici dicūtur iurisperiti qui cās ꝛ negocia decidūt.

Hi aūt fraudatores vltimaꝝ volūtatum sacrilegi sunt ꝛ fures ꝛ pauꝑm necatores. xiij. q. ij. Clerici. ꝛc. De talibꝫ ꝯquerit̄ defunct⁹ dicēs ī p̄s. Obliuioni dat⁹ sum tāqꝫ mortu⁹ a corde. Sꝫ felices pot⁹ executores q̄ dicere poterīt illud p̄s. Nec obliti sum⁹ te: nec iniq̄ egim⁹ in testamēto tuo. Tertiū gen⁹ hoīm de q̄bus mortui ꝯquerūtur sūt ꝓfessores nō pēsantes fundatoꝝ pietates. Hi sūt religiosi possessionati maneriis. redditibꝫ ꝛ oībꝫ bonis ditati: nō solū ad nc̄itatē imo ad voluptatē supfluitatē q̄ vix nouerūt noīa suoꝝ fundatoꝝ. q̄ꝝ q̄libet p̄t de eis dicere illud Ozee. xiij. Saturati sunt ꝛ leuauerūt cor suū ꝛ obliti sūt mei. saturati sūt ꝑ gulā: leuauert cor suū ꝑ supbiā. ꝛ obliti sunt mei ꝑ negligētiā. Quartū gen⁹ hoīm de q̄bꝫ mortui ꝯq̄rūtur: sūt mēdicatores nō reciprocātes bn̄factoribꝫ suis ḡtes q̄ tpalia bona recipiunt ꝛ spūalia nō retribuūt vt deberēt: q̄ bn̄factoribꝫ adulant̄ donec recipiāt ꝛ cūꝫ receperit deuotionibꝫ ꝛ p̄cibus nō recōpēsant. Contra q̄s Eccī. xxxvij. dr̄ Nō obliuiscaris amici tui in aīo tuo. ꝛ nō īmemor sis illius in opibꝫ tuis.

Quarto arguēdi sunt hoīes de obliuiōe salutariū mandatoꝝ. ꝓfunditas eñ peccādi et inueterata ꝯsuetudo male viuendi adimit q̄si memoriā diuinoꝝ mādatoꝝ. ꝯtra quos psal. gl'iatur q̄uis se peccasse fateat̄ dicens. Erraui sicut ouis q̄ periit quere seruū tuū dn̄e: q̄a mandata tua nō sum oblitus

Lectio CLXXXIIII.

Ropter hoc etiā

p in oīa tūc trāsfigurata oīm nutrici grē tue deseruiebāt ad volūtatē hoꝝ qui a te desiderati sunt vt scirēt filij tui quos dilexisti dn̄e: qm̄ nō natiuitatis fructus pascūt hoīes sed ꝯmo tuus hos q̄ in te crediderit cōseruat. Posita generali forma mirabiliū que deus exercuit circa ꝑplm hebreoꝝ in deserto gubnando: et circa ꝑplm egyptioꝝ in egypto eos flagellando. vicꝫ obedientia creature ad diuinā volūtatem In ista ꝑte eandē obedientiā applicat singulariter ad illam cibatione gloriosam qua ꝑ māna populū suū q̄draginta ānis ī deserto pauit. Et circa hoc duo facit. Nā primo ōndit miraculi q̄litatem. Scđo miraculi vtilitatē. Scđa ꝑs ibi. Ut scirēt filij tui. Fuit āt miraculi magnitudo ineffabilis. in hoc q̄ oīa cibaria videbant̄ trāsfigurata. i. trāssubstātiata cuilibet in q̄libet sub spē ipsius manne. qđ vniculqꝫ sapiebat illud genus cibi quē magis

dilexit: ⁊ hoc q̄d dicit ꝓpter hoc, i. quia om̄is ex creatura factori deseruiuit ad nutum: ideo eti am tūc in om̄ia transfigurata, i. cibaria vel cibos q̄bus hoīes pascūtur trāsfigurata in oīa ſm apparentiā ⁊ iudiciū comedentiū. quia q̄d prius sapiebat vnū cibum postea videbatur alius ⁊ tertio tertius. ⁊ sic quodāmodo om̄ia ad esum hūanum ptinentia ⁊ transfigurata: et in om̄ia omniū nutrici gratie tue. id est volūtati gratiose populū nutriente seruiebat ad volūtatem horum qui a te desiderati sunt. id ē adoptati ⁊ dilecti. Hec est ergo miraculi qualitas: ⁊ seq̄tur eius vtilitas informatio. vicȝ fidelium vt cognoscatur q̄ soluȝ fructus ꝑ consuetum cursum nature producti conseruabāt homines in vita naturali, sed etiam sermo et imperiū producentis de quolibet quicq̄d placet. Et hoc est q̄d dicit. Ut scirent filij tui domine: quoniā nō natiuitatis fructus pascunt homines. i. fructus per consuetū modum nature procedentes. sed sermo tuus. i. māna celitus datum ad sermoneȝ tuū: hos qui in te crediderint conseruat. Dilexisti domine: dilectionem suam deus ad hominē quattuor modis magnificat ⁊ cōmendat. Preuenit em̄ tarditatem nostre beniuolētie. abluit feditatē īmūde cōsciē: supat q̄ntitatem nr̄e sufficiētie, ⁊ preparat voluptatem ꝑhennis affluentie. Primo dico q̄ suā dilcōnē ostendit in hoc q̄ ꝓuenit tarditatē nostre beniuolētie. i. Joh. iiij. In hoc ē charitas nō quasi nos dilexerimus deum: sed quoniā ipe prior dilexit nos. Unde Bernardus. Dulcis Jesus primus es in accessu: ⁊ vltimus in recessu, ⁊ ideo ꝯuenienter cor humanum exigit sibi dari. Prouerbio. xxiij. Fili mi prebe mihi cor tuū. Sicut em̄ ipe primus in accessu ꝓueniendo volūtatem vt ad eum conuertatur ⁊ vltimus in recessu: quia prius natura ⁊ causalitate homo recedit a deo ꝑ peccatum: q̄ȝ deus derelinquat subtrahendā gratiam. Ita cor hūanum primuȝ est inter partes corporis quod viuit: ⁊ vltimū quod moritur. In cuius figura dicitur Exodi. xiij. Sanctifica mihi om̄e ꝓmogenitū. i. om̄e cor humanū quod intra membra corporis ꝓmogenitū dici potest. Et hoc est quod signāter dicit Mathei. xxij. Diliges dominuȝ deum tuū ex toto corde tuo. ⁊ ex tota anima tua.

B Secūdo ostēdit christus suam dilectionem ad nos in hoc q̄ abluit feditatem īmunde conscientie. Deleuit em̄ peccatum originale propter sanguinis effusione: delet peccatum actuale per sacramētalem penitentie lotionem. ⁊ hoc est quod nobis cōmemorat. Johānes Apocal. i. Dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Sanguis significat amorem ⁊ causat amorem. Unde sanguinee cōplexionis naturaliter sunt amatiui. ⁊ iuuenes magis amatiui q̄ȝ senes propter sanguinis abundantiam ampliorem. Narrat Hyeronim⁹ contra Jouianum, libro. i. allegans Xenophontem hec scripsisse de infantia Cyri maioris. Scribit em̄ Hyeronim⁹ Xenephon occiso Abradaco viroque in panteon vxor miro modo dilexerat collocasse se iuxta corpusculum ⁊ confosso pectore sanguinem sui mariti vulneribus infudisse. Isto modo moraliter anime deuote sponse fideles Jesu christi: videant cōtemplando maritum suū occisum ⁊ nō casualiter sed pro earum amore sponte defunctum: collocent se iuxta corpus sacrum crucifixi: ⁊ illud tam volūtate q̄ȝ intellectu quasi duobus brachijs amplectentē, confodiant pectus suū gladio doloris ⁊ contritōnis ac compassionis: vt inde sanguis amoris erumpat ⁊ in vulnera saluatoris transcurrat. Ad Hebre. ix. Sine sanguinis effusione nō fit remissio peccatorum. Et hoc est q̄d suadet Apostol⁹ ad Eph. v. Ambulate in dilectōne: sicut ⁊ christus dilexit nos ⁊ tradidit semetipm̄ pro nobis.

Tertio, christus ostendit ad nos suam dilectionem maximam in hoc q̄ superat quantitatem nostre sufficientie. Plura em̄ nobis tribuit q̄ȝ perfecte intelligere ⁊ considerare sciamus nec sufficimus suū amorem recompensare. Unde Apostolus ad Eph. ij. vocat charitatem christi nimiam. Propter inquit nimiam charitatem qua dilexit nos. Sicut em̄ dicit Chrysosto. de reparatōne lapsi. Nemo amicorum carnalium: etiam si sit in hoc supra modum insaniens: ita exardescere potest in amorem dilecte sue: sicut deus effunditur in amorem animaꝝ nostraꝝ.

C Quattuor em̄ defectus in dilectōne hominū experire contingit: a quibus amor diuinus est totaliter alienus. Sunt em̄ aliqui qui licet amentur: non tamē reamāt amatores suos, sicut sunt ingrati. Econtra dicit dominus Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. Et Boetius. iij. de consolatione phīe dicit. Pulcherrimū diuitiaruȝ genus est: amicos inuenisti. Sunt qui diligunt: sed propter propriā vtilitateȝ. Indigēt em̄ beneficijs amicoꝝ. Contra quos Seneca in quadam epistola. Negociatio est amicitia que ad cōmodum attendit. ⁊ ſm Aristotelem. viij. Ethicoꝝ. Cum sit amicitia propter vtile, propter delectabile, ⁊ propter honestū. diligentes propter vtile sunt minimi amici inter om̄es. Et hoc etiam deplangit Ouidius primo libro de ponto. Turpe quidē dictu: sed si modo vera fatentur Uulgus amicitias vtilitate probat. Sed ꝑ oppositum deus diligit

nos nõ propter suam vtilitatez qui nostrz nõ
indiget bonis: sed diligit nos ad fructũ nostrz.
Eph. j. Gratificauit nos i dilecto filio suo gra
tis. i. gratos nos sibi fecit. Ozee. xiiij. Sana-
bo cõtritiones eorz: z diligam eos spontanee
Tertij sunt qui diligũt hoiem: sed nõ nisi i
psperitate z felicitate sua De quorz quolibz ve
rificat illud Boetij. iij. de consolatõne prosa. v.
Quẽ felicitas amicum: infortuniũ facit inimi
cum. Unde dixit qdam Exemplo didici qz p
speritatis amici. Res amplectũtur nõ nos: sz
nostra sequũtur. Et iterz metricus Nõ sunt p
sone sed psperitatis amici. Quos fortuna te-
net dulcis: acerba fugat. Sed p oppositũ xps
tũc maxime diligit qñ homo o mũdo deserit.
z a malis hoibus agitatur. Unde p ps. dicit
deus. Cum ipo sum in tribulatõne: eripiam
eum z glorificabo eum Quarto in mũdanis
amicis repitur defectus: quia multi diligunt
viuentes. z mortuos psequũtur z odiũt: cuius
modi sunt nõnũq: fratres: filij: vxor: seruus: z
executor. Cum enĩ hõ fuerit defunctus: iũc il-
li qui de bonis suis eũ magis iuuare deberẽt
spoliant z predant. z sibi appropriãt qcqd pos
sunt. Unde metrice di. Post mortis morsum
vertit dilectio dorsum. Finita vita finit ac a-
mor ita. Per oppositũ christus diligit amato-
rem dũ viuit z longe amplius post mortem.
Joh. xiij. Cuz dilexisset suos qui erant in hoc
mundo: in finẽ dilexit eos. i. imp petuũ dilexit
eos. Hyere. xxxj. In caritate ppetua dilexi te
z attraxi te. Quarto ostendit deus suã dile
ctionem od nos in hoc qz prepat nobis volu
ptatem pennis affluentie. Unde. ij. ad Thes
sal. ij. Dilexit nos z dedit cõsolationẽ eternaz
que quanta sit: sancti nitũtur exprimere z non
possunt. Unde Aug⁹. de moribz ecclesie. Tã
ta est pulchritudo iusticie: tanta est iocũditas
lucis eterne. hoc est incõmutabilis vitatis z sa
pientie: vt etiã si nõ liceret in ea amplius ma
nere qz vnius diei hora propter hoc solũz an-
ni huiꝰ vite innũerabiles. pleni diuitijs z cir
cũfluentia tẽporaliũ bonorz certe merito cõ
temnerent. Et Chrysosto. de repatione lapsi.
Si quotidie oporteret tormẽta pferre: si ipaz
gehẽnam puo tpe tolerare. p eo vt xpm posse-
mus videre in gloria viuentẽ. sanctorz eius nu
mero sociari. nõ erat dignũ pati oĩe qd triste
est mõ vt tũc tãti boni tanreqz glorie pticipes
haberemur.

Lectio CLXXXV

Q Wod enĩ ab igne
nõ poterat exterminari. statim ab ex
iguo radio solis calefactũ tabescebat: vt notũ
omĩbus esset: qm̃ oportet puenire solez ad be
nedictionem tuã. z ad ortum lucis te adorare
Ingrati enĩ spes tanqz hybernalis glacies ta
bescet z displet tanqz aqua supuacua. Post
qz autor declarauit de illo mãna quod deus
dedit patribz in deserto: quãte fuerit dulcedi-
nis in delectando. In ista pte psequtur quã
te fuerit fortitudinis in durãdo. Erat enĩ ipiꝰ
mira cõditio. quia cũ esset liquefactibilis. nõ
liquefiebat ab omĩ calore igneo. sz a calore so-
lari. Primo ergo ponit istius liquefactõis di
uersitatẽ. Secũdo subdit mirabilis cõditio-
nis vtilitatem. Scda pars ibi. Ut notũ esset
oibus. Circa primũ dicit sic. Qd enĩ ab igne
nõ poterat extermiari. i. resolui. statim ab exi-
guo radio solis orientis qñ vicz radij sui sunt
debilissimi ad calefaciendũ. tũz quia cadit ob
lique sup terram. tum qz frigus noctis domi
natur in aere calefactũ tabescebat z deficiebat
Exod. xvj. Cumqz incaluisset sol liquefiebat z
ante solis ortum colligebãt illud. Finis siue
vtilitas fuit duplex. vna quo ad bonos vt es-
sent pmoniti quo tẽpore debebant illud colli
gere. z qntum ad hoc dicit vt notum oibus eẽt
hebreis in deserto: quoniã oportet puenire so
lem. i. ortum solis ad benedictionẽ. i. ad colli-
gendum mãna quod erit eis benedictio. vicz
beneficiũ datum a deo. Unde Exod. xvj. Col
ligebant autẽ singuli mane quãtum sufficere
poterat ad vescendũ. Et ad ortuz lucis te ado
rare pro beneficio mãne: quod colligi debuit
sũmo mane. Fuerũt multa mirabilia circa ci-
bum istum. Primum. quia regulariter dabat
omĩ nocte in abũdantia pro toto populo Se
cũdo qz colligentes singuli certam mensuraz
scilicet gomor: satis inueniebant cuz illud do
mi deportassent qntũcunqz essent edaces: nec
qui plus collegerat habuit amplius: nec qui
minus parauerat repperit minus. Tertio qz
nõ poterat seruari p noctem vsqz ad mane. sz
si seruabat scatebat vermibz. Et tñ feria sexta
debebat pro duabz noctibz colligi. quia sab-
bato nõ inueniebat in agro. z tũc optime per
duos dies potuit seruari. Quarto fuit mira-
bile qz ad modicũ radium solis liquefiebat: et
ab igne durescebat. Quinto qz sapiebat vni-
cuiqz fm suam volũtatez salte de bonis vt su-
perius dictum fuit. Sexto qz poterat redigi i
puluerẽ et transformari in panes: z ideo meri
to poterit dici dei benedictio. Scda vtilitas
pueniẽs ex ista liquescẽtia ad ortũ solis z resi-
stentia od calorẽ ignis: fuit qntum ad malos.
qz si negligerent puenire solem z differrẽt ex-
pectãdo diutiꝰ ad colligẽdũ: frustarent spe sua
mãna tabescẽte z dispente: sicut aqua. Et h ẽ qd

A

subdit ad lrāz. Sicut eīm ingrati spes. i. māna sperarum durare ab ingrato: qui nō credidit mādato dñi de tēpore colligendi. tanq̄z hybernalis glacies. i. hyemalis nō vernalis, tabescet et disparet tanq̄z supua cua. qr veniens colligere post ortuz: nihil inueniebat, sed totū erat liquefactū. Iste est sensus lrālis. Exponit tamen de xp̄o sole iusticie, cuius ortum ad iudicium oportet p̄uenire ad habendā illā benedictionem, de qua Mathei. xxv. Venite benedicti patris mei. rē. r oportet ad ortum lucis id est in aduentu iudicis adorare: r tūc ingrati spes tabescit. Ingrati spes tabescebat. Ingrati sunt deo multipl'r peccatores. Quidam eīm dona dei nō recogitant. Quidā eīm de suis beneficijs nō honorant. Quidā ei sua beneficia exprobrant. Et q̄dam contra eum p beneficia pugnant. Primi sunt ingrati qui nunq̄z ponderant p̄cōcessa: sed semp aspirant ad habenda r nō quid receperint de p̄terito: sed q̄d recepturi sunt, p̄spiciunt de futuro. Et hec est prima ac potissima causa ingratitudinis. Sicut dicit Seneca. iij. de beneficijs fere in p̄ncipio. Prima inquit oīm ac potissima causa ingratitudinis est, q̄ nouis semp cupiditatibus occupati. nō quid habeam⁹: sed quid petam⁹ inspicimus. Nō in id quod est: sed in id quod petimus intenti sumus. Quicq̄d est domi vile est. Seq̄tur autē. vt vbi q̄d acceperis leuiter noueris: cupiditas fecit q̄ dator eoruz nō sit in precio. Et ideo nō īmerito ꝯsequebatur Epycurus assidue. sicut refert Seneca consequenter. q̄ aduersus p̄terita sumus ingrati. Et queciq̄z p̄cepimus bona ad memoriaz nō reducamus. Nec inter voluptates nūeremus cū certior nulla sit voluptas: q̄z q̄ iam eripi nō potest, p̄ntia bona nō dum tota in solido sunt futura perdent r incerta sunt. Et ideo conclusit Seneca: q̄ ad hoc q̄ nō ingrati sumus indigemus bona memoria. quia si ad p̄fectā scientiam sufficit quedā semel didicisse que semper postea sciūtur. quedā vt sciant non est satis didicisse. Intercidit eīm coꝝ scientia: nisi cōtineatur: geometriā dico r sublimiū cursum. Ita beneficia quedā magnitudo nō compatitur excidere quedā minora. sed numero plura effluūt: quia nō frequēter illa tractamus: nec libenter quid cui debeamus: recognoscimus Sed hic posset esse dubiū. an tales beneficia nō recognoscentes. sed obliuioni tradētes debeant dici ingrati. Et cū Seneca cū Eburcio amico suo de hac matia disputaret. Eburcius tales nō ingratos: sed oblitos vocare solebat: tanq̄z ea res ingratum excuset que facit: aut p hoc accidat alicui. vt nō sit ingratus cū hoc nō accidit nisi ingrato. Et ideo distinguit Seneca ꝯñter de ingratis sic. Ingrat⁹ est q̄ beneficiū se accepisse denegat q̄d accepit. Ingratus est ille q̄ dissimulat. Ingratus est qui nō reddit. Ingratissim⁹ omniū qui oblitus ē Et hoc p̄bat Primo: qr alij qui sunt memores beneficioꝝ: licet nō reddant. sentiūt tñ in animo se esse debitores r possunt ex facili occasione ad reddendū induci. Isti vero vicz obliti totū beneficiū elapsum est Secūdo qr ad reddendum hō multis indiget meminisse q̄d sine impendio potest. Et ideo nunq̄z voluit esse gratus qui beneficiū tam longe p̄iecit: vt extra conceptū suū poneret. De quolibet tali verificatur illud Ecci. xx. Ingratus sensus derelīquit liberantē se. Bñ eīm dicitur ingratus q̄ mēoriam perdidit illius q̄ sp sensisse debuit.

B

C

Scđo sunt ingrati q̄ deuz de suis bñficijs nō honorant bonoꝝ oīm largitorē p bñficijs gratis impēsis. nec vel mētali agnitōe: nec elemosynaꝝ extrinseca largitōe grās recōpēsant similes porcis qui glandes ꝯtinue comedentes ad arborē oculos nūq̄z erigūt: cui⁹ fructu i cessant depascunt. Cōtra quos aristo. v. ethica. viij. oñdit q̄ in famulatu p̄portionabili cōmanent, r cohabitant boni ciues: r illi qui nō pñt ꝯsimilia retribuere saltē grarum sacramentum sponte faciūt vt retributio sit. hoc eīm p̄priū est gratie. Est etiā gratiarūactio q̄dam retributio r q̄si q̄ddam sacr̄m in eo q̄ nō pōt retribuere ad honorē vel valorē. Retamulari oportet ei qui grām fecit. i. ei seruire in recōpensatione collati beneficij. Hinc poete nō ad veritatē sed ad voluptatē fabulātes: tres sorores esse finxerūt que grē noīabant. sicut narrat Seneca de beneficijs. li. j. que sorores r filie veneris r liberip̄ris fm aliquos dicūtur v̄gines. etiam ꝯplexis manib⁹ vt choꝝ tripudiatū efficiant ridentes r placida veste ac soluta indute q̄rum due fuerūt ad nos ꝯuerse. tertia vultum auertit. Virgies fuerūt eo q̄ incorrupta r sincera intēnone debēt fieri bñficia Cōnexis manib⁹ circulū q̄ndā efficiūt: eo q̄ bñficiū de manu ad manū trāsit r tandē iterꝝ redit ad autorē: ridentes sunt: qr bñficia hylarē sic debēt hr̄e datorez: placida veste ac soluta indnūtur vel fm antiq̄s nude fuerūt: qr beneficia cōspici volūt r nō latere. Est eīm amicitia beniuolentia nō latens in ꝯtrapassio. viij. Ethi. Due cōuertūtur ad nos r tertia p̄cedit auersa facie. quia beneficiū simplex a facultate p̄greditur. sed dupla redit. Sūt liberip̄ris r filie veneris quia p̄pter amorē r liberalitatem bñficia dari debent. Cum g̃ a deo continue beneficia recepimus. sibi continue regratiari debem⁹. Vñ

dicit beatus Aug⁹. in ep̄la ad Marcellinū q̄ nihil melius dicere possum⁹ q̄ deo gratias Quid inq̄t melius vel animo geram⁹ vel ore pferamus, vel calamo scribam⁹ q̄ deo grās. Hoc eñ dicere nihil breuius, nec audiri leti⁹ nec intelligi gratius, nec agi fructuosius quic q̄ potest. Et ideo dicit Hermes trimogistus, libro suo qui logostileos dr̄ in fine, q̄ non est cōueniens deo thus vel mirrhā incendere et sic eū adorare si nō inq̄t gratias agentes adoremus. He sunt eñ sūme incēsiones cuȝ gratie deo agūtur a mortalib⁹. Sed timendū est q̄ iā nimis verificat̄ phetia ap̄li. ij. Thymo. iij. In nouissimis dieb⁹ instabunt tp̄a periculosa ⁊ erūt hoīes seip̄os amantes ⁊ ingrati

Tertio sunt q̄dā ingrati q̄ deū de suis bn̄ficijs exprobrant admodū vxoris ingrate p q̄ vir in collistergio positus, cui⁹ enormitatem vxor ei deinceps impropauit in perpetuū. Istā imitari vident̄ qui christo suoꝝ vulneꝝ fatue iurādo iproperāt q̄ nullaten⁹ sustinuisset nisi eū charitas ad hoc coegisset, Eccl̄. xxix. Pascet ⁊ potabit ingratos ⁊ adhuc amara audiet Quarto sunt ingrati q̄ contra deū p beneficia pugnāt q̄ donis dei ad peccandū vtūtur aliqū qui abūdant diuitijs a deo ꝯcessis, vt necessitatib⁹ paupeꝝ succurrant. ⁊ hi erunt p̄cipui paupeꝝ oppressores. Alij fortitudine corpis sui vigent: vt deo p penitentiā seruiāt: ⁊ hi specialiter i seruitijs demonū vires suas ꝯsumunt: et erūt brigosi. rixosi. perdones. ⁊ latrones. Nōnulli vigent ingenio naturali quē deum colere ⁊ se ⁊ alios regere deberent. ⁊ isti fraudib⁹ ⁊ dolis intenti circūuenīūt p̄ximos: deseruientes diabolo ⁊ nō deo. Cōtra quos Gregorius. xxxij. Moraliū. sup illud Job. xl. Huic montes herbas ferūt. dicit sic. Dum reprobi de diuinitus acceptis nequaq̄ recta: sȝ praua cogitant. Quid aliud faciūt: nisi cōtra deum suis donis pugnant. Quā sententiam expressius in omelia quadā dicit super illud Cum audieritis prelia ⁊ seditōnes. Oīa in quit que ad vsum vite accepim⁹: ad vsum culpe ꝯuertimus. trāquillitatē quippe pacis humane: ad vsum ꝯuertimus securitatis vane: peregrinationē terre pro habitatiōe diligim⁹ patrie: salutem corpoꝝ in vsum redigimus vitiorum. substantie abūdantiam ad ꝯuersitatem intorsimus voluptatis Hec ille. Hi sunt similes cuculo qui p quandā auiculaȝ dicitur foueri in nido: quā postea occidit cum etatem adultam habuerit et comedit. Et tamē istis n̄ obstantibus benignus est sup ingratos malos, Luce. vj. Ingratum tripliciter punitū inuenio libertum, Unde apud athenienses cōuictus libert⁹ de ingratitudine aduersus patronuȝ iure libertatis exuebatur, sicut narrat Ualerius. lj. iij. capl̄o. j. Diceb atq̄ ei domin⁹ supsedeo cluem tanti muneris imperiū estimatorem: nec adduci possum vt te credaȝ vrbi vellem quē de libertate destituo. Abi ergo et esto seruus, quia liber esse nesciuisti. Seneca in declamationib⁹ narrat de quodā ingrato filio qui ob ingratitudinē fuit a patre vinculatus. Dicens liberi parētes alant aut vinciantur. Et Seneca de beneficijs. Miles q̄dam naufragus litore est appulsus ⁊ in hospicio cuiusdā per tres dies refocillatus: tandeȝ licentiam recipiens ait. Gratias tibi referam si impatorem meū me videre ꝯtingat. veniens apud Philippū regem macedonū. predia illi⁹ apud quē hospitatus fuit poscit ānuit Philippus. vir suis expulsus: nō vt iners vel rusticus illud tulit: sed ad curiam impatoris accessit: ingratitudinem militis exposuit. Philippus hec audiens iussit vt reprobissimo militi ⁊ ingratissimo hospiti stigmata infigerent̄ que eius ingratitudinē pp̄etuo testarent̄ ⁊ hospiti oīa redderent̄. Sic ergo libertus puilegio puabatur, ⁊ filius ingratus parentibus vinculis carceralibus artabatur. ⁊ miles ingratus hospiti et amico stigmatibus perpetuis notabatur.

Caplm̄. XVII Lectio CLXXXVI.

Magna eni sunt

iudicia tua dn̄e ⁊ inenarrabilia v̄ba tua pp̄ter hoc indisciplinate aīe enarrauerūt Dū ei p̄suasum hn̄t iniq̄ posse dn̄ari natōni tue sancte: vinculis tenebraꝝ ⁊ longe noctis ꝯpediti inclusi sub tectis fugitiui ppetue puidentie iacuerūt vl' placuerūt ⁊ latuerūt

Ad ꝯmēdationē diuine gubnatōnis ⁊ excellentiā sapīe increate. agit autor i postrema pte sui de spēali ptectione generis iudaici. qd̄ deus sibi adoptauerat. ⁊ de miraculosa. delectione generis egyptiaci q̄ filios israel captiuauerat multis ānis. Affligit āt deus egyptios decē plagis. Inter q̄s inferebant̄ q̄dā per bestias ⁊ aīalia qū scȝ illis supuenit seua bestiarū ira. morsib⁹ puersoꝝ colubroꝝ exterminabant̄, ac draconū ⁊ locustaꝝ inuasionib⁹ attriti irremediabilit' torq̄bant̄. Aliq̄ p res insensatas ⁊ elemēta. aliq̄ue p corpora supcelestia. vtpote in aquaꝝ nouo inusito genere ac grādinib⁹ ⁊ pluuijs desup i missis. seu a trucidati interemptōne sicut supius visum fuit. Jō postq̄ autor declarauit quō egyptij affligebant̄ p bestias ⁊ aīalia: ⁊ etiā p res insensatas ⁊ elem̄

ta In ista pte oñdit quō idē egiptij afflicti fue
rūt p corpa celestia, dupliciter eñ puniebant,
Uno mō p lumīs subtractionē, Alio mō per
pmogenitoꝝ occisionē, ⁊ fm h̄ diuidit proces-
sus in duas ptes. Nā pmo agit de noua pla-
ga illata egyptijs q̄ fuit p tenebras palpabi-
les. sicut dr̄ Exo. x. Scđo agit de decia plaga
que fuit p inūerabiles mortes pmogenitorū.
De q̄ Exo. xij. scđa ps infra. ca. xviij. ibi. Cum
cogitarēt. Circa pmū duo facit. Pmo agit
de mirabili supplicio tenebraꝝ illato egyptijs
Scđo de bñficio spēali lumīs: tūc tpis colla
to hebreis. ibi. Scīs aūt tuis. Circa pmū q̄n
q̧ facit. Nā pmo agit de istius pene q̄litate.
Scđo de ei⁹ irremediabilitate. Tertio de ei⁹
īmēsitate Quarto de ei⁹ vilitate. Quito d ipi⁹
eq̄tate. Scđa ps ibi. Dū putāt se latere. Ter-
tia ibi. Freq̄nter. Quarta ibi Ille āt q̄ impotē
tē. Quita ibi. Ois eñ orbis terraꝝ Circa pri
mū duo facit. Quia pmo asserit tāte pene cāz
Scđo eiusdē pene ponit formā. ibi. In vīcu
lis tenebraꝝ. Cā aūt ei⁹ fuit duplex. ex pte dei
iusta ꝯsideratio. ⁊ ex pte egyptioꝝ iniq̄ ꝯuer-
satio. Quātū ad pmū dicit sic. Mḡna eñ sūt
iudicia tua dñe q̄b⁹ electos. i. filios isrl' guber
nasti ⁊ coꝝ aduersarios flagellasti ⁊ inenar-
rabilia ṽba tua. i. facta tua. Deus eī factis lo
q̄tur q̄ dixit ⁊ facta sunt. Luc. ij. Trāseamus
B bethleē ⁊ videam⁹ hoc ṽbū qđ factū est. Ex p
te egyptioꝝ fuit duplex iniq̄tas. Una contra
deū p rebellionē. Alia ꝯtra primū p violentā
oppressionē. Fuerūt eñ deo rebelles in h̄ ma-
xime: q̧ cū eos plagis ḡuissimis flagellaret: ti
li nullā disciplinā receperūt. Et q̄ntū ad h̄ di
cit. Propter hoc. i. quia iudicia dei ⁊ flagella e
ius nō receperūt egyptij ad sui correctionem.
indisciplinati sic errauerūt repugnātes impe
rijs dei sup dimissione populi sui Scđo pecca
uerūt contra primū: vicz contra filios israel.
sup quos vsurpabāt sibi violētā oppressionez
Et q̄ntū ad h̄ subdit. Dū eñ psuasum habēt
id est firmit' credūt. iniqui egyptij posse dñari
per oppressionē natōni tue. i. populo hebreoꝝ
quē deus sibi sanctis dedicauerat legib⁹ deſ
uire. ecce culpa. ⁊ statim subdit pene forma vī
culis tenebraꝝ ⁊ longe noctis. ⁊c. quasi dice-
ret. Dum egyptij diuinis pdigijs factis per
Moysen rebellarent ⁊ populū israel ſuitute
solita cogitarent opprimere. subito tenebris
palpabilib⁹ inclusi iacuerūt imobiles. Et tan
git istaꝝ tenebraꝝ tres ꝯditōnes graues. vicz
palpabilitatē cū dicit. Uinculis tenebraꝝ cō
pediti. Fuit eñ aer nō solum puatus lumine
imo sic ꝯdēsat⁹ q̧ palpari potuit. Uñ ipi mi-
seri iacuerūt quasi vīnculati in tenebris. Di-
cūt eñ q̄dā q̧ aer pōt ꝯdensari p arte intantū
q̧ fiat hoī ipenetrabilis: sed siue h̄ sit veꝝ siue
nō: saltē hoc tūc a deo factū legit. Exo. x. Erāt
tenebre in terra egypti vt possent palpari: nec
mouit se quisq̧ de loco in q̄ erat Scđo tan
git istius ligatōnis diuturnitatē cuz dicit. Et
longe noctis. Exo. x. Trib⁹ dieb⁹ nemo vidit
fratrē suū. Tertio tāgit ligatoꝝ imobilitatē. cū
dicit. Iacuerūt inclusi sub tectis. q̧ nullibi po
terant se ṽtere pp̄ter aeris densitatē. Fugitiui
ppetue puidentie. i. putātes se posse fugere di
uinā puidentiā q̄ est imobilis ⁊ imutabilis.
Sap. xvj. Manū tuā effugere ipossibile est.
Raban⁹ ⁊ antiqui hñt. Latuerūt. ⁊ tūc sensus
nō mutat. Alij dicūt. Placuerūt: ⁊ tūc ē sensus
q̧ miseri puniti satisfecerūt p penas ppetue p
uidentie. Mḡna sunt iudicia tua dñe No- C
ta q̧ diuina iudicia mḡna sunt pp̄ter q̄tuor. vicz
pp̄ter iudicis infallibilitatē. pp̄ter iurisdictōis
generalitatē. pp̄ter iusticie inflexibilitatē. ⁊ pp̄
potētie incōprehēsibilitatē. Pmo iudiciū dei
dr̄ magnū pp̄ter iudicis infallibilitatē. Hūanū
eñ iudiciū fallit et fallit. Uñ iudiciū eccl'e fal
litur nōnunq̄. sicut dr̄ i extra de sen. ex. a nobis
⁊. xxiiij. q. iij. Si q̄s. Et ca. Cū aliq̄s exit. Uñ
ibi dr̄ q̧ ecclesia q̄nq̧ in suo iudicio decipitur
⁊ q̄ intra illā p eā extra mittat. ⁊ q̄ foris ē intro
mittat. Et iō solius dei ē occulta iudicare qui
solus nouit corda hoīm. vt dr̄. ij. q. iij. Cōsu-
luisti. Et alibi dr̄. Diuinū iudiciū vsurpāt q̄ i
certa et dubia iudicāt. ⁊ iō dicit btūs Augus.
xix. de ciui. dei. q̧ ignorātia iudicis est plerūq̧
calamitas innocētis. Debet eñ in iudicio di-
ligens examīatio pcedere iudiciū siue sniām:
⁊ snīa punitionē siue absolutionē. Unde fin-
gūt poete sicut tangit Claudian⁹ in fine secū-
di maioris: tres fuerūt filij Iouis q̄ sūt Mi-
nos Eacus. ⁊ Radamācus. qui quoniā in vi
ta sua iustissimi fuerūt. Ideo officiū apud in-
feros exercere dicūtur Unde fingūtur tres iu
dices esse in inferno: quilibet coꝝ antiq̄ssimū
exercens iudiciū: quis tñ sit qui exercet iudici
um vel officiū dubiuz est: q̄uis a nōnullis di
catur. Minos examen Radamācus dat cru
ciamē. Querere de labe terti⁹ frater habet De
istis nō est magna cura, sed h̄ est certū q̧ vole-
bāt signare p ista q̧ in omī iudicio ista debēt
eē. diligēs inq̄sitio Sentētie pnūciatio. ⁊ eius
dem executio. Mō si agam⁹ de iudicio hūa-
norū hō iudicare nō possit: nisi fm allegata ⁊
probata ⁊ freq̄nter ꝯtingat falsa pbari pba-
tione iuris. ꝯsequens est oēm in terrenū iudi
cem fallibilē esse: sz solus deus est q̄ errare nō
pōt. De q̄ solo verificat illud Prouer. xvj. Di-
uinatio in labijs regis nō errabit i iudicio os

eius. Secūdo iudiciū dei dicit magnū propter iurisdictionis generalitatem. Nullus enī homo est cuius dominiū ad oēm locum se extendat. Deus autē oēs gentes iudicabit. Johānis. v. Pater oē iudicium dedit filio. Et Johelis. iij. Consurgant ꝛ ascendant gentes in vallem Josaphat. quia ibi sedebo vt iudicem oēs gentes. ij. Corinth. v. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal christi vt referat vnusquisq;. Et Chrysosto. omel. xix. Loquens in impfecto opere de die iudicij sic dicit. In qua die qñ venerit in maiestate sua quando iam nemo ausus garrula contētione sermonem aut mendaciū defendere: aut contradicere veritati: quādo nō os loquitur ꝛ opus absconditur: sicut in hoc tēpore: sed econtra opera singulorū loquēntur ꝛ ora tacebunt. nō quando psona interrogatur ꝛ ɔsciētia nō videtur. sed econtra ɔsciētia discutitur ꝛ persona confunditur. quando nemo excusat peccatorem. sed oēs accusat. nec alter pro altero interuenit: sed singuli ibi timebunt. quia in illo iudicio nō erunt testes: adulatores. sed angeli veraces. nō erunt iudicantes psonarum acceptores: sed deus qui iustus est reddet vnicuiq; sm opera. Hec Chrysostom⁹. Narrat Ouidius. xv. metamor. Mos erat antiquis niueis atrisq; lapillis: his damnare reos: illis absoluere culpas. Mos enī fuit modus fuit sententiā proferre nō voce: quia si accusatus debebat absolui effundebant de vrna coram toto populo aliqui lapilli albi. ꝛ si debuit dānari: nigri. Eodem mō in iudicio generali qlibet fundet de vrna sua. i. de ɔsciētia propria lapides quales ipemet imisit. i. opera dura ꝛ imppetuū perseuerantia quātum ad meritū vel reatum. ꝛ si fundat opera alba: saluabitur si nigra peccata: ɔdemnabit. Naum secundo dicitur de damnatis. Facies hominū sicut nigredo olle. Tertio iudicium dei dicitur magnum propter iusticie inflexibilitatē. sicut dicit Jsidorus de summo bono. ꝛ in Canone. xj. q. iij. Quatuor modis puertitur hūanum iudicium. timore. cupiditate. odio. ꝛ amore. De⁹ autem nullum istorū modorū corrūpi poterit. Non timore: quia oīpotens est ꝛ nullius metum habet Job. xxij. Nūquid timens arguet te: ꝛ veniet tecum ad iudicium. quasi diceret: non. immo quanto potentiores: tanto contra eos sententiā profert duriorem. Sapiētie. vj. Potentes potenter tormenta patient. Et ibidem. Fortioribꝰ fortior instat cruciatio. Fingitur q̄ leo semel tenuit curiā bestiarū. debuit q̄ vnaqueq; semetipam pclamare de culpis coram leone. Asinus ait. Sequebar inquit aliquando plaustrū plenum feno: ꝛ cum manipulus feni cecidisset de plaustro accepi ꝛ comedi. Cui leo. Male inquit errasti miser: ꝛ cōtra legem ꝛ fidelitatē fecisti. Debebas enī ei q̄ perdidit: reddidisse. ergo de pcepto leonis verberabat ad mortem. Accessit lup⁹ ꝛ ait. Domine Circuiui aliquādo greges ouium ꝛ armētorum. ꝛ rapui aliquādo agnū tenerum ꝛ strāgulaui. aliquādo pinguem vitulum quando eum attingere poterā. quādoq; ouem. quādoq; hedū. Cui leo. Dimittas inquit charissime talia ponderare: nimis strictam ɔsciētiā habes. Naturale est tibi sic facere. ꝛ nemo faciēs quod natura dictat peccat. Sic a falso iudice lupus iustificat. ꝛ asinus innocens verberat. Non sic erit de iudice christo qui nullum timet. imo sicut dicit Sapientie. vj. Iudicium durissimū his qui presunt fiet. nec corrūpi cupiditate poterit. quia ditissim⁹ est. nec odio q̄ optim⁹. nec amore quia iustissim⁹. Job. xxxiiij. Vere enī deus nō ɔdemnabit frustra: nec oīpotens subuertet iudiciū. Et Tob. iij. Oīa iudicia tua vera sunt. Quarto iudicium dei dicitur magnū propter sue potentie incōprehensibilitatē. Rhoma. xj. O altitudo diuitiarum sapiētie ꝛ sciētie dei. q̄ incōprehēsibilia sunt iudicia eius. ꝛ inuestigabiles vie illius. Jsta sunt occulta iudicia dei q̄bus homines disponit et regit in p̄senti pmittendo iustum affligi ꝛ iniustum extolli. que a nobis mō nō videntur. sed patebūt clarius quando eum sicuti est videbimus.

Lectio CLXXXVIII

T Dum putant se

e latere in obscuris peccatis: tenebroso obliuionis velamento dispsi sunt pauētes horrēde ꝛ cū admiratōe vel turbatōe nimia pturbati: neq; enī q̄ continebat illos speluca sine timore custodiebat: qm̄ sonit⁹ descēdens pturbabat illos: ꝛ psone tristes illis apparentes pauorē illis prestabāt. Postq̄ autor descripsit tenebras triduanas olim illatas egyptijs quātum ad earum densitatē. quia fuerūt palpabiles. Jn ista parte describit easdem quātum ad puniendi potestatē ostendens q̄ nullum remediū potuerūt egyptij adhibere quo contra tenebras se iuuarent. negabat eis remediū tam intrinsecū q̄ extrinsecū. Jntrinsecum remediū possent sibi sperasse p animosā audaciam cordis. sed contra illud remedium habuerūt pauorem maximū: vt nullus q̄ntūcunq; cordatus posset aliū animare. Primo ergo ostendit eos caruisse remedio cōsolationis cuiuslibet ab intrinseco. Secūdo ostēdit

A

eos caruisse remedio qd̄ possent sperasse ab extrinseco. Scd̄a pars ibi. Nec em̄ que ꝯtinebat Quantū ad primū tangit tria grauia ꝓpter que potuit tūc tēporis nullus aliū consolari. Fuerūt em̄ dispsi locali sepatione. fuerūt pauidi ⁊ pcussi stupefactōne. fuerūt turbati et positi in nimia admiratōne. Vn̄ dicit sic. Et dum putant supple egypti se latere in obscuris peccatis tenebroso obliuionis velamēto dispsi sunt. Aerem tenebrosuz vocat velamentum obliuionis. sicut em̄ lumē efficit ⁊ figurat sciētiam. ita tenebre obliuionē designant ⁊ ignorantiā. Dicūtur peccata obscura ꝓpter effectū quia auferūt cognitionē vere lucis. Eph. iiij. Tenebris obscuratū habentes intellectum. Et quia ducūt ad obscuritatē inferni. In ps. Obscurent oculi eoꝝ ne videant. Sic ergo fuerunt illi egypti dispsi abinuicē: qꝛ quidā erant in domibꝫ. ⁊ qdam in agris. ⁊ illi qui ꝓpe fuerant: reputabant se multū distare propter tenebras palpabiles interpositas Vn̄ fuerunt pauentes horrēde ⁊ cū admiratōne pturbati. Cōsequenter excludit ab eis remediū qd̄ possent sperasse ab extrinseco. Possent aūt sperasse triplex remediū ab extrīseco contra illas tenebras. Primo loci securitatem. Scd̄o ignis claritatē. Tertio magoꝝ suoꝝ subtilitatē. ⁊ ista tria ab eis excludit. pmū ibi. Nec em̄ cōtinebat. scd̄m ibi. Ignis qdem. tertiuz ibi. Et magice artis. Quantū ad primū a loco continente eos durantibꝫ illis tenebris nullū habebant solaciū ꝓpter duo. Primo ꝓpter strepitum quē audiebant in loco. quia quelibet terrebat ille sonus. Scd̄o ꝓpter melācolicas imaginatōnes de demonibꝫ ⁊ mortuis hoibus. Unde dicit sic. Nec em̄ illa que ꝯtinebat illos speluca: quia ad foueas ⁊ cauernas multi cōfugerant. sine timore custodiebat: qm̄ sonitus descendens pturbabat illos ⁊ psone tristes illis apparētes visione imaginaria pauorem p̄stabant. Et psone tristes illis apparētes

Nota q̄ q̄tuor sūt gn̄a mala tristiū psonaꝝ que ducūt cōiter dies suos in tristicia. vicȝ inuidi. ⁊ pfidi. cupidi. ⁊ stupidi. Inuidi mordaces. pfidi fallaces. cupidi tenaces. ⁊ stupidi ptinaces. Primo videmus q̄ omēs inuidi sūt cōiter tristes. Unde Ouidius. ij. metamor. fabulatur q̄liter Palles iuit ad inuidiā vt procuraret morte Aglantis: vbi describit q̄tuor ad inuidiā ptinentia. vicȝ domū. psonā. escam et viam. Domū describit. Protin⁹ inuidie nigro squalētia thabo. Tecta petit domus ⁊ est in vallibꝫ imis. Abdita sole carens nōnulli puia vento. Tristis ⁊ ignaui plenissima frigoris ⁊ que. Igne vacat sp̄: caligine sp̄ abundat

Vult ergo dicere q̄ domus inuidie est situata in vallibꝫ pro tanto q̄ psone humiles inuident suꝑioribus. ⁊ omīs inuidus iō inuidet: quia se inferiorem alio in aliquo qd̄ appetit eē videt. Inferior planeta eclipsat suꝑiorē. ⁊ nō econtra. sicut patet de luna ⁊ sole. ⁊ ita regulariter illi qui minus valent ⁊ sunt gratijs ⁊ meritis inferiores obūbrare nitūtur p inuidiam meliores. Et ideo signāter dicit Job. v. Paruulū occidit inuidia. Vn̄ merito dicit q̄ domus inuidie est in imis vallibꝫ situata Tectū hui⁹ domus est coopertū squalenti tabe. id ē veneno squalore ⁊ languore. Nam tota locutio inuidi est de peccato: tota consideratio de defectibꝫ electorū. Item domus inuidie caret sole: quia nunq̄ gaudet de prosꝑitate. seu felicitate proximoꝝ. imo venti bonaꝝ narrationum eum occidūt. Item dom⁹ inuidie est tristis. Dicit em̄ Damascenus. q̄ inuidia est tristicia de alienis bonis. Vn̄ sicut bufo tristat de bono odore vinearū florentiū. ita inuidus de profectu valentiū personarū. Item dom⁹ inuidie semꝑ caret igne: ⁊ est plena frigore. q̄a nullus inuidus feruet charitate. caligine tamen semꝑ abundat. quia nunq̄ bene iudicat inuidus de psonis. Secūdo quātum ad escam dicit. q̄ Pallas eam inuenit comedentē carnes vipereas. Nam oīs inuidus pascitur de malignis cogitatōnibꝫ ⁊ machinatōnibus turbatis alioꝝ. Tertio psonā inuidi describit ouidi⁹ sic. Pallor in ore sedet macies in corpore toto. Nusq̄ recta facies liuent rubigine dētes. Pectora velle virent lingua est suffusa veneno. Risus abest nisi quē visi fecere dolores Nec fruitur somno vigilantibꝫ excita curis Sed videt ingratos tabescitq̄ vidēdo. Successus hoim carpit ⁊ carpit vna. Suppliciūq̄ suū est. Quarto viā ⁊ modū incedēdi inuidie eūtis versus Athenas describit sic. Indoluit baculūq̄ capit quē spinea totum. Vincla cingebāt opertaq̄ nubibꝫ atris. Quaq̄ ingreditur florentia pterit arua. Exuritq̄ herbas et sūma cacumina carpit. Afflatuq̄ suo populos vrbesq̄ domosq̄ Polluit. Ecce modus nocendi quē inuidus semꝑ obseruat. Portat baculū plenū spinis: q̄a illud vn̄ fulcire dēret pūgit ⁊ nō portat: quia nō est qd̄ inuidū possit delectari. atris nubibus operit. quia inuidus et detractor nunq̄ claram: sed obscuram dicit sententiam de illo cui nocere ꝓponit. Itē quaq̄ ingredit florentia poterit arua: qꝛ inuidus nulli nocet nisi aliqua ꝟtute florescat Unde Valeri⁹. ij. iiij. Nulla tā honesta ciuitas que malignitatis dentes possit vitare. Diuites sunt alienis iacturis: locupletes. funeribꝫ Vn̄

quidā interrogatus quō inuidus nō haberet. Respondit. si nihil inquit ex magnis reb9 habueris: aut nihil felicitatis gesseris. nam sola miseria caret inuidia. Unde Tullius ultimo rhetorice ponit exem plū de colore qui vocat gradatio. et ait. Affricatio iusticiā. iusticia veritatē. veritas gloria: ꝛ gloria emulationē parit. Quarto idi dicit ꝙ exurit herbas. i. iuuenes pficientes. sicut talpa ceca que moratur in terra. et radices herbaꝝ rodit ꝛ impedit ab augmēto. ꝛ nō solū herbas īmo sūma cacumina carpit. quia semꝑ contra superiores suos plā tos ꝛ dominos suos inuidus quisqꝫ garrit. Ultimo dicit ꝙ ex afflatu suo. i. verbo malicioso polluit oēm populū ꝛ vrbem quā attingit. Hoc est primū genus tristiū personaꝝ. De q̄ tristicia dicit. Prouer. xxv. Sicut tinea vestimento ꝛ vermes ligno. ita tristicia nocet cordi. Eccl. xxx. Tristiciā longe expelle a te: multos eñ occidit tristicia. Secūdo videm9 ꝙ oīnes pfidi ꝛ fallaces sunt cōiter mali et tristes. Ut hypocrite vt decipiant alios q̄ndam exteriorem tristiciā simulant ꝛ sanctitatē. Contra q̄s monet Saluator Mathei. vi. Cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. Tales sunt iocūdissimi in lasciuias in occulto, ꝛ tristissimi q̄ntum ad apparentiā in publico. sicꝫ gellie de qua Marcialis cocus. ii. epygramī. iii. Senec. epla. xxxv. Ambro. in quodā sermone. Latet plerūqꝫ sub tristi amictu lasciuia: ꝛ deformis horror vili veste obtegitur vt secreta tegantur petulantiū animoꝝ. Cōtra tales Oratius. Nunq̄ꝫ te fallūt animi vel agni sub vulpe latentes Impia sub dulce melle venena latent. Tertiū genus tristium ꝑsonaꝝ sunt cupidi ꝛ tenaces imitatores Nabal qui sꝑ sunt in timore et dolore quō aliquid acquirant vl̄ acquisita retineant. Eccēs. ii. Cuncti dies eius erūnis et dolorib9 pleni sunt, nec ꝑ noctē mēte requiescūt. Talis fuit ille iuuenis cui saluator dixit. Mathei. xix. Si vis pfectus esse vade ꝛ vende oīa que habes, ꝛ da pauperibus: ꝛ habebis thesauꝝ in celo. ꝛ veni sequere me ꝛ abijt tristis. Erat eñ habens possessiones multas. Contra quos dicitur. Eccl. iiij Decliua pauperi aurem tuam sine tristicia. Quartū genus male tristium ꝑsonarum ī presenti sunt stupidi et ꝑtinaces; qui de dei clemētia ꝛ pietate diffidūt. quoꝝ aliqui de peccatis proprijs sic irremediabiliter tristant, vt dicāt sacramentū penitentie eis non posse sufficere ad salutem. Uel quia iusticia dei nō permittat cum penitentib9 misereri. Cōtra quos ps. alloquens animā suam dicit sic. Quare tristis es anima mea ꝛ quare conturbas me. ꝛc. Alii qui sunt de istis sicut qui mortem amicoꝝ suorum incōsolabiliter nimis plangūt: quasi nihil de coꝝ beatitudine ꝛ resurrectōne futura sperent. Contra quos Apostolus. i. Thessal. iiij. Nolo vos ignorare fratres de dormientibus vt nō contristemini sicut ꝛ ceteri q̄ spē non habent. Et qui istud genus tristicie sunt patientes miserrimi sunt ꝛ de miseria presenti vadunt ad miseriam eternam. Contra quos signanter dicitur Eccl. xiiij. Felix qui nō habuit animi tristiciā ꝛ nō excidit a spe sua

Lectio LXXXVIII.

Et ignis quidem

nulla vis poterat illis lumen prebere: nec syderum limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendam. Apparebat eñ illis ignis subitaneus timore plenus: ꝛ timore illius percussi que facie videbantur, estimabant deteriora esse que non videbant. Postq̄ꝫ declarauit autor ꝙ egypcij tenebris fuerit circūclusi ꝛ nullum potuerunt habere remedium a loco eos continente In parte ista prosequitur consequēter ostendēs ꝙ nec remedium habere potuerūt a quacūqꝫ luce tenebras expellere. Expulit autem tenebras lux duplex, videlicet elementaris ꝛ celestis. Et ideo ostendendo ꝙ nulla talis lux eis valere potuit. Primo ostendit ꝙ eis valere nō potuit ignis cōmunis. Secūdo ꝙ nec ignis celestis. Tertio ꝙ nec ignis in medio aeris ex impressionibus generatis nullum adhibuit remedium, imo auxit potius eoꝝ tedium. Secūda pars ibi. Nec syderum. Tertia ibi. Apparebat eñ. Quantum ad primū dicit. Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen prebere: nec syderum limpide flāme illuminare poterant. ꝛc. propter densitatē aeris tenebrosi. Et bene dicit, nulla vis ignis: quia nec calor rarefactōnis: nec lumē illustratōnis potuit illum aerem illuminare nec tabefacere. Et quid mirum, si ignis materialis ꝛ cōmunis hoc facere nō posset. cum nec syderū limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendā. Consequēter ostendit ꝙ ignis ex impressionibus generatus nullum eis adhibuit remedium. imo auxit potius eoꝝ tedium Et q̄ntum ad hoc dicit. Apparebat aūt illis subitane9 ignis timore plenus. i. subita choruscatio fulguris. Sed contra. Si apparebat illis choruscatio. ergo aer fuit illuminatus Ueꝝ est aer fuit ꝑ vices obscuratus ꝛ etiā illuminatus: ꝛ illa vicissitudo plus terruit eos q̄ꝫ si fuissent tenebre ꝯtinuate Unde q̄n dixit ꝙ nulla vis ignis potuit illis lumē prebere. Intelligit ꝙ nullum

lumē habuerūt ad coꝝ solaciū: sed potius ad penam ⁊ suppliciū. Simul enī cum illis choruscationibꝰ illuminantibꝰ subito aerē caliginosum ⁊ spissum apparuerūt illis ꝑsone tristes ⁊ horribiles demonū accipiētiū effigies mortuoꝝ ⁊ facies laruatas ad terrendū eos, quod fuit eis valde penale nō solū ꝓpter illa q̄ imaginabant̄ ex visis. ⁊ hoc est quod subdit. Et timore illius ꝑcussi que videbant̄ faciei. Uel corꝑali visione vel imaginaria estimabant deteriora esse que nō videbant̄, quia ex malis visis estimabant peiora esse futura. ⁊ sic fuerunt in maximo timore ⁊ miseria. Notanduz ꝙ

A pena istoꝝ egyptioꝝ assimilat̄ in multis pene infernali. Apparebat inquā illis subitaneus ignis timore plenus. Tum quia repente venit, tum quia ad plenū ꝑunit. Quantū ad primū, j. Thessal. vltimo. Cum dixerint pax ⁊ securitas tūc repentinꝰ eis superueniet interitus: sicut dolor in vtero habentis ⁊ nō effugient. Quantū ad scdm Apocal. xviij. Quantū glorificauit se ⁊ in delicijs fuit: tantū date illi tormentū ⁊ luctum. Occasione illius silitudinis moueo istam dubitatōem. Utrum ignis corꝑalis puniet in inferno damnatos. Et arguitur ꝙ non, quia si sic, ignis ille calefaceret corpora dānatoꝝ. ⁊ sic cum nullum sit resistēs qđ possit actionem ignis diminuere vł remittere: sequeret̄ ꝙ ignis ille calefaciet ꝺ facto: corpus inde vel cuiuscūq̧ alterius vltra quēlibz gradum signatū, ⁊ cum sit aliquis gradus caloris excedens ꝓportōnem ꝯplexionis humane, sequit̄ ꝙ ꝑ calefactōem talez corrūperetur corpus hūanum ⁊ fiet separatio anime a corpore. Uel oportebit dicere ꝙ aliqua caliditas que sufficit corrūpere vitam maxime sane cōplexionis nō sufficiet corrūpere vitam cōplexionis in cētuplo debilioris. Secūdo si ignis affligeret ista corꝑa futura in inferno. ergo: cū sit agens naturale ⁊ nō volūtarium agit vniformiter ꝑ medium vniforme ꝑ oīa corpora equaliter approximata. ergo equaliter affliget minus mali corpus sicut peioris si fuerit equaliter approximatū. Tertio si ibi erit ignis. ergo ibi erit aliqđ lumen. cōsequens est falsum. q2 dicit̄ Math. xxij. Ligatis manibꝰ ⁊ pedibus ꝓijcite eum in tenebras exteriores. Sup quo dicit Gregꝰ. Si ignis ille lumē haberet: in tenebras exteriores nō diceret̄ mitti. Et Basilꝰ dicit sup illud ꝑs. Uox dn̄i intercidētis flammā ignis, ꝙ virtute diuina separabit̄ claritas ignis ab eius virtute abustiua. ita ꝙ claritas cedet in gaudiū sanctoꝝ ⁊ vstiuū ignis in tormentū damnādoꝝ. ergo ibi nullum lumē erit Quarto si ignis sit sub terra, hoc est ꝑ violentiam: sed nullū violentū est eternū. j. de celo. ergo: ignis ille nō erit eternus. Quīto sic. Quero, an infernus sit idem locus cum purgatorio: ⁊ ignis eiusdē ratiōis. hic ⁊ ibi: vel nō. Si sic. ergo ꝯcedendū est ꝙ decedentes cū charitate vadūt ad infernū. Si nō. Contra. Sancti patres ante mortē christi purgabant̄, sz nō purgabant̄ in aliquo loco supra lymbū patꝝ nec in lymbo. ergo in inferno. Antecedēs istiꝰ cōsequētie ꝑz, quia in lymbo nō est pena sensus. Ad oppositū videt̄ esse illud, Math. xxv. Discedite a me maledicti in ignem eternū. ergo dānandi erunt in igne eterno. Nō autem ignis corꝑalis sit: dicit Gregꝰ. iiij. dialo. Ignē gehēne corporeum esse in quo certum est corpora cruciari nō ambigo. In ista dubitatōne nō est querenda noua fictio. sed cum reuerentia recitāda sunt dicta sanctoꝝ. Uolo igit̄ recitare q̄d de igne inferni, quid de loco inferni, quid de loco ⁊ igne purgatorij senserūt doctores antiqui. Augꝰ. xij. sup Geñ. ad lrām sensit, ꝙ anime maloꝝ post mortez nō per corpora, sed ꝑ corpoꝝ silitudines in anima causatas affligūtur. Unde vult ibi ꝙ ignis ille spūalis est, nō corꝑalis. Similiter dicit de loco, sz postea illud retractat tenens ꝙ locus ille sit corporeus ⁊ sub terra. Et ꝙ ignis sit corꝑeus et sub terra ardet. Gregꝰ. iiij. dialo. dicit Ignem infernalem corꝑalem esse nō ambigo. De isto ergo certū est ꝙ nulli patet veritas ꝑ ratōem demōstratiuā, sed tn̄ ꝑ reuelatiōes factas sanctis viris. Et ideo sequēdo dicta sancti Thome: dicende sunt iste ꝯclusiones. Prima ignis infernalis est corporeus. Scda ignis iste nō agit in corꝑa materialiter ⁊ mō nature, sed spiritualiter ⁊ mō anime. Tertia est, ꝙ ignis nō calefacit corꝑa damnādoꝝ, nec illa corꝑa calefiūt per ignē illum. Quarta est ꝙ ignis ille infernalis affligit sicut instrumētum diuine iusticie: nō sicut ꝑncipale agens. Quinta est, ꝙ infernus est infra terram. Sexta est ꝙ purgatoriū est infra infernū, ⁊ idem ē ignis purgatorij ⁊ infernalis. Primā ꝯclusionem ꝓbat sic Corpori nō pōt coaptari nisi corporea pena. Unū ex hoc ꝓbat Gregꝰ. ꝙ ignis infernalis ē corporeus in quē corꝑa damnādoꝝ post, diez iudicij statim retrudūtur. Augꝰ. etiam. xxj. de ciuita. dei. ca. x. dicit. ꝙ ignis quo etiā spiritus affligūtur corꝑeus sit. Scdam ꝯclusionem illā videlz, ignis ille materialiter nō agit mō nature sicut ignis calefacit lignū causando in eo calorē q̄lis ē in igne, sicut declarat mgr̄ sententiaꝝ. di. xliij. li. iiij. si aliter fieret: necessario causaret passionē in corꝑe damnati ⁊ alterationem realem. Oīs autē talis alteratio pre-

L supponit motū celi:sed post iudiciū mot⁹ celi cessabit.ergo tūc nō erit talis alteratio. Est ergo fm eū ꝛ fm arist. duplex alteratio siue passio. Una ꝑ modū nature qñ agens assimilat sibi passum materialiter.sicut qñ ignis calefacit lignū. Alia qñ agens nō assimilat sibi passum in qualitate qua agit.sicut obiectū agit i mediū. Albedo eñ nō facit mediū album:sed tantū causat in medio spēm albedinis. Cōsili modo fm eū corpa dānandoꝝ nō patientur pmo modo passionis sicut mō patiūtur.ꝫ secūdo mō tantū.ꝛ sic defendit ꝙ ignis agendo perpetue in corpa dānandoꝝ nunꝙ̄ ea consumet vel corrūpet Tertia pꝫ ex dictis videlicet ꝙ nō calefaciet corpa dānandoꝝ nec cōburet:quia tm̄ spiritualiter imutabit sicut color mediū vel pupillam Quarta conclusio sequitur ex pcedenti.quia ignis ibi nō agit alterando materialiter sed spūaliter.ꝛ aliq̄s magis ꝛ aliquis minus,quia agit sicut instrumētum diuine iusticie. Quintā conclusionem videlicet ꝙ infernus sit infra terram declarat ex dictis Greg. iiij. dialogo,ꝛ Aug⁹.xij.super Gen̄.ad lrām qui duas ad hoc ꝯgruētias assignant videlicet. Tum qꝛ sicut anime pctōrum ꝑpter carnis amorem peccauerāt Ita eis loca exhibeant̄ sicut mortue carni debetur.tū quia sicut grauitas est in corporib⁹,ita tristicia est in spiritib⁹.ꝛ leticia est in spiritib⁹ sicut leuitas in corporib⁹. Locus autem grauiū est deorsum.sicut etiam locus est spirituū peccatorum. Sextam cōclusionem tenet videlicet ꝙ idem sicut est locus purgatorij ꝛ inferni ita ꝙ illa loca sūt sibiinuicē vicina sup.iiij.sententiaꝝ.di.xxv.in responsione ad argumentū scdm̄.ꝛ ratio sua est ista. Quia limbus patruꝫ fuit ꝯiunctus inferno,alias christus nō diceretur ad infernū descendisse Sed limb⁹ fuit superior ꝙ̄ locus purgatorij.ergo locus purgatorij fuit vicinior inferno ꝙ̄ locus ille siue lymbus patꝝ. Uult tñ dicere ꝙ infra ambitū infernalem sunt q̄tuor loca distincta, In summitate lymbus patrū.ꝛ postea lymb⁹ pueroꝝ tertio purgatoriū vbi est pena sensus.q̄rto dānandoꝝ. Idē Gand.viij.qōlibet.q.xxxij.vbi est locus purgatorij fm legem cōem scdm̄ vere ꝑuilegia ꝑsonalia ꝛ dispensatione diuinaꝫ anime quoꝝdaꝫ puniūtur in loco in quo peccauerūt. Tum ad viuoꝝ vicinoꝝ instructionem,tum ad mortuoꝝ subuentionē Per hec ad argumenta Ad primū patet ꝙ ignis iste ñ alterat corpus materialiter:sed tantū spiritualiter.sicut obiectum mutat intellectum vl' sensum. Et iō nunꝙ̄ corrūpet:imo nec semel corpus ab illa transpositōe transmutabit in qua ponetur in inferno. Ad secūdum patet lꝫ non sit agens volūtarium,agit tamē vt instrumētum agentis volūtarie. Et ideo punit ꝛ affligit fm volūtatem ipius:ꝛ nō fm naturam ꝓpriam ignis. Ad tertium de igne ꝛ lumine dicendū est.ꝙ locus ille sic erit dispositus sicut cōuenit maxime miserie dānandoꝝ. Unde nō erit ibi lumen aliqd:sed vmbrosuꝫ vt illa videantur que afflictionē ingerere possunt. Dicitur tamē ꝙ ignis ille est naturaliter eiusdem speciei cum lumine nostro.sed differunt fm materiales dispositōnes.sicut differūt flāma ꝛ ignis,ꝙ̄uis ignis sit eiusdem speciei siue sit in materia aerea sicut est in flāma.siue in materia terrestria sicut est in carbone.quia ergo lumen illud erit in materia fumosa ꝛ vmbrosa.simpliciter loquendo dicit̄ locus ille tenebrosus Ad q̄rtū dōm.ꝙ licet nulliū violētum sit perpetuū ex ordinatōne nature:potest tamē ordinatōne diuine iusticie. Ad q̄ntuꝫ patet ꝑ dicta in sexta cōclusione. Sic ergo totam difficultatem de eternitate corpoꝝ nō cōsumendoꝝ ꝑ ignem inferni quā ꝯtractat Augustin⁹.xxj.de ciuitate dei.soluit ille doctor ꝑ hoc ꝑncipiuꝫ:cessante motu celi nulla pōt fieri in corporib⁹ actio vel passio materialis:sed spūalis tantū. Et ꝙ̄uis istud esset quoddam dānatum parisius:est tamē illa sententia retractata q̄ntuꝫ attinet ad dicta sancti Thome ꝑ dūm papam Joh.xxij. Contra quē arguit scotus doctor subtilis.distinct.xliiij.libro.iiij. ad iam dicta ꝯcludens.

Lectio CLXXXIX.

T magice artis ap

e positi erant derisus ꝛ sapientie gloria correptio cum ꝯtumelia. Illi eñ qui ꝓmittebant timores ꝛ ꝯturbatioes se expellere ab anima languente,hi cū derisu pleni timore languebant. Nā ꝛ si nihil eos ex mōstris ꝯturbabat transitu aīaliuꝫ ꝛ serpentū sibilatōne cōmoti tremebūdi peribāt ꝛ aerē quem nulla ratione euadere q̄s possit negantes se videre.

Postꝙ̄ declaratū est ꝙ egyptij ꝑ totum triduū tenebrosuꝫ nullum poterāt hře solaciuꝫ contra tenebras nec ab igne nec a lumie. Hic oñdit ꝙ nec aliqd remediū ꝯsequi poterāt ꝑ eoꝝ magos quos tñ peritissimos habuerunt imo ipi magi a demonib⁹ derelicti ꝛ a deo afflicti deridebant̄.ꝛ q̄liter cum alijs affligebātur Et circa hoc tria facit. Primo ponit eorum derisionē. Scdo ponit derisiōis rōnem Tertio excludit q̄ndaꝫ obiectionē. Scda ꝑs ibi. Illi eñ qui ꝓmittebāt. Tertia ibi. Naꝫ et si nihil Quātum ad ꝑmū dicit sic. Et magi

ce artis appositi erãt derisus, hoc est tũc tẽpo-
ris derisibiles ostẽdebant magi egyptiaci ma
nifeste qui per artẽ magicã monstra faciebãt: qm̃
nec sibi nec aliis contra predictas tenebras potu
erũt prodesse et sapiẽtie glorie correptio cũ contumelia
quasi diceret, vana glia quã habuerũt dicti ma-
gi egyptiaci de falsa sapientia versa mõ fuit i
correptionẽ cum contumelia quãdo Pharao et
alii nobiles clamãtes petierũt eorum subsidia
et cũ eos iuuare nõ possent contumelias intule-
runt tanquam fallacibus et prepositis deceptoribus.
Secũdo ponit derisionis occasionẽ. Illi enim qui
promittebant timores et perturbatõnes se expelle
re ab aĩa languente: hi cum derisu pleni timo
re languebant, ergo manifeste fuerũt derisi et
deridendi, sicut presumptuosi et fallaces promittẽ
tes se alios adiuturos qm̃ nec potuerũt succur
rere sibi ipsis. Tertio quia posset aliquis obiicere quod
ipsi nõ affligebantur ex visione corporali vel imagi
naria tristium personarum et monstrosarum effigierum quia
assueti fuerũt talia cernere sicut nec Balaam
expauit ad locutionem asine: respondetur quod nihi
lominus hoc processo turbabantur, maxime tamen ex
transitu aĩalium que iuxta eos strepitum fa-
cientia videbantur eos conculcare: et sibilare ser
pentium quos tamẽ nõ videbãt, tamen ex hoc quod
negabant se videre aerem sine quo nemo vi-
uere põt, et hoc est quod dicit: nam et si nihil illos
ex monstris apparentibus in coruscationibus visi
biliter vel imaginarie perturbabat, transitu ta-
men aĩalium robustorum et serpentiũ sibilatõne
cõmoti ne ab aĩalibus conculcarentur, vel a ser
pentibus intoxicarentur trementes peribant et
aerem quẽ nulla ratiõe euadere quis posset ne
gantes se videre: quẽ tamẽ timebant et tange-
bant. Et magice artis appositi erant derisus.

B Ad literam vacãtes arti magice multipliciter de-
ridentur. Nõ deridentur a demonibus et ab homi-
nibus: deridentur a bonis angelis et deridentur a
deo. A demonibus derident et decipiũtur fre-
quenter, aliquãdo ab ipsis spiritibus fallacibus
et mendosis quibus sacrificant et quos colunt
sicut patuit de papa Siluestro, ii. qui primus di
cebatur Gerbertus hic primo monachus flo
riacen. cenobii. postea diabolo suadẽte et enor
miter instigãte apostatauit. diaboli obsequiis
et arti magice se obligauit intantũ quod diabolo
fecit homagiũ cum pacto vt ei oĩa ad nutum
succederent. Auxilio ergo demonis promotus
et suffultus: factus est primo Remensis archie
piscopus, postea Rauenensis, et tandẽ papa,
et tũc quesiuit a diabolo quamdiu adhuc viueret in
papatu, respõsum est sibi quamdiu nõ celebraret in
hyerlm, Cum ergo postea celebraret in quodã
loco rhome qui hyerlm dicitur in ecclesia san-
cte crucis: ex motu et strepitu demonũ mortem
sibi sensit adesse. Suspirauit ergo et ingemuit
et licet sceleratissimus esset: nullo modo tamẽ de
sperauit, sed coram oĩbus peccatum suũ cõ
fessus mẽbratim ordinauit diuidi corpus suũ
vt oĩa illa membra diuiderentur et amputarẽ-
tur quibus demones adorauerat. Corpus ve
ro mortuũ super bigam imponi et vbicũque ani-
malia illud trahentia sisterẽt sepeliri. Deo ve
ro signum euidens sue clementie demõstrante
tulerunt aĩalia corpus illud in ecclesiam latra
nensem. In cuius sepulchro literis exaratum
habetur quod tumultu suorum ossium et sudore pape
probetur presagium morituro. hec in cronica fra
tris Martini. De hac eadem persona talis ex-
tat versus. Transit a re Gerebertus ad ra, post
papa regens. Et designantur tres nobiles eccle
sie quas exiit successiue que sunt Remensis Ra
uenẽsis et Rhoma. Iste ergo fuit turpiter derisus
Cõsimile narratur de quodam alio epo qui scilicet pro-
pter honores consequendos arti magice fuit datus
Tandẽ factus eps cũ multos haberet aduer
sarios et esset in castro quodam suo de quo pluri-
miũ confidebat, et cũ timeret: consuluit demonẽ su
um sub hac forma. Fugiã: an nõ. Rñdit demon
nõ: sta secure, Venient inimici tui suauiter et
subdentur tibi. Accedũt hostes et castrum capiunt
et succendũt. Inuocans ergo demonẽ in extrema
necessitate quesiuit quid faceret, et quare eum fi-
naliter sic fefellisset. Et rñdit demõ quod eum nõ
decepisset: sed verum dixit si dictũ suũ intellexis-
set. Dixi inquit, nõ sta secure, i. fugias. Venient
inimici tui suauiter et tibi subdent vz. i. ignem et
sic suũ famulũ in fine diabolus delusit. His si
milia: infinita possunt narrari. Alii autẽ deci- C
piũtur a spiritibus aliis. Nõ quidem ab ipsis quos
inuocãt: sed ab eorum principibus quibus sunt alii po-
tentiores. Vñ cum quidam teutonicus pegri-
naretur ad sanctũ Jacobũ in quadam villa nauar
rie quendam necromanticum obuiũ habuit. Hic
dixit peregrino, Video te charissime esse i pe
riculo mortis: sed si vis mihi repẽdere merce-
dem saluabo vitã tuam. Spõdet teutonicus
Volo, Ducit ergo necromãticus teutonicũ in quen-
dam camerã: parat sibi balneũ et ponit eum in
aqua: collocat añ eum speculũ de calibe. quo
magici solent uti. Et querit ab eo quid videat i
speculo. Et rñdit teutonicus quod videret virum
et vxorem in domo propria, et necromãticus quen
dam imaginem formauerat de cera: statque cle
ricus arcu extenso et sagitta inissa vt sagitta-
ret imaginẽ. Cui necromãticus. Imago inquit
cerea imago tua est, Vxor vero tua et clericus
amasius suus in hoc puenerũt vt te occidãt,
quia si imaginẽ illam possetc lericus sagitta-

re mortu⁹ esses. Custodias ergo tēpꝰ r cū in
cipiet trahere imerge te totuz in aqua.sub aq̄
balnei in q̄ stas:r sic scdo r tertio:qꝛ pluries
nō poterit sagittare:fecit sic. Tādez se erigens
tertio de aqua respiciens speculū:vidit q̄liter
vxor cū famula clerici illiꝰ subito mortuū in
stabulo quodā sepeliūt. Soluit ḡ teutonicus
necromātico suo mercedē r facta pegrinatiōe
domū rediens que p speculū viderat opa cō-
pleta ꝑspexit. Unde habent tales ꝓsus Teu
tonicus pegrinus eo iacobita narrare. Bal-
neū cum speculo docuere maluz muliere. Te
latet ad statuā sub aquis imersio terna. Insa
tuat fatuā fatuus stabulis tenet ima. Uñ̄ sign
ter dicit magico spū eum decipere. Eccl.xiij.
Subridēs spem dabit narrans tibi bona r i
nouissimo deridebit te. Scdo derident dan-
tes se illi arti, etiā ab hoibus sicut nuper pa-
tuit nr̄is dieb̄ de q̄dam clerico necromātico.
cui demō apparens pmisit q̄ cū rex anglie.et
q̄ cū tanta milicia duceret in medio anglie sic
vtiq̄ Eduardū filiū Henrici viderat equita-
re. Ꝟ tandē in narthanicona tpe pleamenti co
mitātib̄ totius regis pceribꝰ tractus fuit r su
spensus q̄diu ossa ossib̄ adherebāt. Imo ge-
neraliter oēs q̄ tali arti insistūt:r apud deū et
apud hoies ꝯfundūtur. Sz mihi tēpus dcfi
ceret.si oīa narrarē vt merito dicere possint.
illud ps. Posuisti nos opprobriū vicinis no-
stris subsanationē r derisiū.rc. Figura r exē-
plū.iij. Reg.xviij.habem⁹.quō Helyas pro-
phetas Baal derisit.qñ dixit. Clamate voce
maiori deus vī forsitan dormit aut loq̄tur cū
alio aut in diuersorio est vel in itinere. Tertio
nō est dubiū q̄n a bonis angelis etiā deriden
tur:qꝛ se vilissimis spiritib̄ submittere nō ve
rent. Un angelus obuians Balaā pphete ne
cromātico cū euaginato gladio sax cū de dijs
suis ꝯsiderē derisit qñ asinā eū ad maceriaz
collidere impauit. Nume.xxij. Quarto deri-
debitur a deo finaliter Iuxta illud ps. Et tu
dñe deridebis eos r ad nihilū deduces omēs
gentes.i.omes gentiliter se demonib̄ submit
tentes. Dubitatio lr̄alis est. Utrū ars ma
gica sit hoibus rōnabiliter interdicta.q̄ non
probo. Nā ad honorē dei videtur esse q̄ ho-
mines virtute noim sanctoꝝ vel euangelij vl'
sacramētoꝝ ecclesie possint demonib̄ impa-
re. Sed h̄ frequenter tradit in arte magica vi
delicet inuocare demones p nomē dei.ergo nō
debet hominib̄ phiberi. Preterea ad artem
magicā videtur ptinere vti imaginib̄ ad cu-
ram hominū spectantib̄.sed hoc fieri pōt na
turaliter.ergo illud est irrationabiliter hoī p
hibitū. Minor pbatur.qꝛ illud qd̄ narrat cō-

D

mentator sup centilogiū ptolomei verbo.lx.
vbi narrat se vidisse quedam q̄ sculpsit figurā
scorpionis in lapide luna exñte in signo scor-
pionis vno de q̄tuor angulis r quicquid po-
stea impssionē illius sigilli habebat siue in ce
ra siue in quocūq̄ alio a' morsu scorpionis cu
rabat. sicut ipe testatur se vidisse. sed hoc non
fiebat nisi p naturaz.ḡ rc. Preterea irrōna-
bile est illud phibere qd̄ a diuersis est exptuz.
sed diuersi sunt experti q̄ q̄dam negocia ma-
los euentus denūciant. sicut obuiare lepori ē
malum. r obuiare bufoni significat bonū. ve-
stes rodi a soricib̄:offendere statim cuz hō de
domo pcedit r multa hmōi habent pro expe-
rimentis maxime a mulierib̄ quib̄ plus va-
cat talia ꝯsiderare q̄ sunt signa fortunij vel in
fortunij.ergo irrōnabile est talia phibere.

Preterea mgr̄ in hystoria narrat sup euāge
lia.q̄ inter iudeos fuerūt q̄dam exorciste qui
p exorcismos factos a Salomōe demōes ej
ciebant maxime apposita radice cuiusdā her-
be in narib̄ obsessi.ḡ hoc videt naturale. Et
ꝯfirmat.qꝛ dicitur cōiter q̄ herba Joānis q̄
dicit pforata fugat demones p naturā Pre
terea verbis ꝯfertur vis naturalis r caracte-
ribus ex stellis r signis celestib̄. Sed cum re
bus naturalib̄ liceat vti applicādo ad effectū
ptinentē.ergo nō debet rōnabiliter phiberi.
Ad oppositū est Aug⁹.ij.de doctrina xpiana.
Ubi dicit q̄ ad supstitionē ptinent volumina
magicaꝝ artiū et ligature:qui medicoꝝ q̄z di-
sciplina ꝯdemnat.siue in impcationib̄ siue q̄
busdam votis quas caracteres vocant Ad
questionez dōm q̄ sic.rō est.quia ars magica
dicit illa supsticiosa obseruantia q̄ ūscūq̄ fue-
rit que auxilio vel consilio demonū ad h̄ pre-
cibus vel pactionib̄ vocatoꝝ ꝯplet. Ubi pri
mo sciendū q̄ demones antiq̄us tpe idola-
trie mltas obseruātias hoib̄ reuelauerūt ad
certos effectus cauēdos q̄s ipemet demones
causabant ad decipiendū hoies r ꝯhendum
cū eis familiaritatē r ad fallendū eos finaliter
r inter talia videt ars notoria tenere locum g
quā suadet hōi oēm sciam posse acq̄ri p inspe
ctionē quarūdam figuraꝝ r orōnib̄ dicendis
cū obseruationib̄ q̄ vel est totaliter inefficax
qd̄ est mihi incredibile.vel p reuelatōēz demo
nū pōt hr̄i obseruatis pncipijs illius artis.q̄
sunt valde difficilia vt ptz arte illā intuēti Ul
terius ē notādū.q̄ inter ea q̄ sunt hoib̄ p de-
mones reuelata q̄dam ꝯtinēt exp̄ssas demo-
nū inuocatōes. sicut ptz de mō includēdi spi-
ritus r in alijs demonū supstitionib̄. quedā
alia fuit̄a in exhibitōe rex.q̄ dā cōtinēt quasi
vana q̄ cū demones ordinauerūt fieri quibus

E

factis ad modũ quo illi ordinauerũt accedũt demones nõ coacti sed spõte ꝛ q̃si ex q̃dã pacto ꝛ efficiũt effect⁹ q̃s antiq̃tus pmiserũt ꝛ in talibꝰ ꝯsistit tota magica ars. Qualiter aũt discerni possit an seq̃t effect⁹ ex magica arte vel ex natura rerũ creatarꝫ: est in q̃busdã casibꝰ nimis difficile: qñ tñ sic est q̃ nulla causalitas naturalis inuenit quare talis effect⁹ sequi dꝫ et qñ aliq̃d admiscet necessario qd̃ causare nõ põt ex natura sua sicut sũt figure caracteres vł voces extranee vel alia hmõi: arbitrãdũ ẽ talia magica eẽ oĩno sicut ẽ illud qd̃ scribit Palladius de agricultura. li. j. vbi agẽs de columbis dic. Colũbe nõ pareũt nec locũ deserũt si sup oẽs fenestras aliq̃d de strãgula t hoĩs loro vel vinculo vel fune suspẽdas. Et in plinio de hystoria naturali multa talia inueniũtur. Siłr in Gilberto vbicũq3 ponit experimentum: intelligitur aliq̃d supsticiosum, que omnia generaliter spectãt ad aliq̃ pacta antiquitus inter demones ꝛ hoĩes ꝯstituta Tertiõ notãdum q̃ nulla ꝟtus nature corporee lapidis metalli ligni vel herbe: põt demões ad aliquid ꝯpellere q̃uis fingãt se ꝯpelli: ꝛ homini aliq̃ mõ subdi: vt p hec familiaritatẽ cũ hoĩbus ꝯtrahant ꝛ finaliter eos fallãt. Qd̃ autẽ dicit agrimonia vel acrimonia fugare demonẽ: nõ est credẽdũ nisi miraculose a deo sic fuisse credit de Dauid ꝛ Saule. ij. Reg. xvj. Friuolũ est sicut satis innuit Aug⁹. x. de ciui. dei. ꝯtra Porphyriũ. Sꝫ sciẽdũ q̃ demon dupłr homini fuit. Primo modo spõte vt decipiat. Alio mõ coacte a supiori spũ. Sic iudei dixerũt de xp̃o q̃ in Beelzebub pncipe demoniorũ eiceret demõia. Math. xij. Vlteri⁹ est notandũ de incãtationibꝰ serpẽtum q̃ ex q̃ nulla cã naturalis apparet quare voces tales q̃lescũq3 fuerint faciãt serpentẽ expectare: nec serpens intelligit qd̃ pfert. Vident tales incãtationes p demones effectũ sortiri ꝛ sũt reliquie veteris idolatrie. Inuocatões etiã quas vetule p noĩa barbarica ꝛ extranea vel obseruationes infinitas p morbis curãdis sortilegia sunt. q̃uis admisceant q̃dã de deo vł de euãgelio. Si q̃s aũt ꝯtra infirmitatẽ appẽdi faciat noĩa xp̃i seu euãgelij ex simplici deuotõne nõ habẽdi spem ad modũ ligãdi vel scribẽdi vel figurã, vel caracteres: nõ est pículũ q̃uis talia nõ ordinant ad expellendũ morbos directe Ad rõnes Ad pmã qd̃ ad honorẽ dei est. ꝛc. Dõm. q̃ nõ est ad honorẽ dei q̃ hoĩes talia faciant ad querẽdum auxiliũ ꝛ ꝯsilium a demonibꝰ: im̃o est eis ꝯtra eos bellũ indictũ Unde expellere eũ de corpibus hoĩm quos vexant bene licet: sicut faciũt exorciste. Nõ aũt eos suscitare vt doceant hoĩes quecũq3 media: vł vt inuent ad quecunq3 effectũ. Si aũt inuenit aliq̃s fecisse: fecit hoc dño dispensante ꝛ miraculose cooperãte. Ad scd̃m de imaginibꝰ curantibꝰ infirmitates artificialiter factis in q̃cũq3 materia fuerint nisi forte ipa materia habeat efficaciã naturalẽ. Dicit sanct⁹ Thomas secũda secũde. q̃ oẽs imagines tales supsticiose ꝛ magice sunt: qd̃ ptꝫ ex hoc: q2 fm eũ nullum effectum habẽt nisi in eis q̃dam caracteres scribant. Figura aũt nõ est naturalis actionis pncipiũ. Hec aũt est dĩa inter imagines astrologicas ꝛ necromãticas, q̃ necromãtice fiũt p expssam inuocationẽ demonũ. Astrologice p pacta tacita figurarꝫ vł caracterꝫ. Ad tertiũ q̃ obseruãtie a demonibꝰ tradite antiq̃tus nõ sunt cause taliũ euẽtuũ. sed signa tñ ꝛ nõ naturaliter instituta: nec a deo. igit ab angelo nõ bono vel ab hoĩe. Ad quartũ constat Salomonẽ aliq̃n idolatram fuisse. Unde possibile ẽ suos exorcismos p demones ordinatos fuisse, ꝛ ideo sunt illiciti Ad q̃ntuꝫ q̃ figurꝫ ꝛ caracteribꝰ nulla ꝟtus actiua a stellis potest imprimi: cum nõ sint res distincte a rebus figuratis. Si autem dicat q̃ ipis rebus imprimit virtus propter figuram vel caracterem, hoc nõ est nisi p pacta antiquitus p demones inita.

Lectio. CXL

Requenter enim

f poccupant pessima: redarguente conscĩẽtia. Cuꝫ sit eñ timida neq̃cia: data ẽ i omniũ ꝯdẽnationem. semp eñ p̃sumit seua pturbata ꝯscientia. Nihil eñ est timor nisi p̃sumptionis adiutoriũ proditio cogitatõnis auxiliorꝫ ꝛ dum ab intro minor est expectatio maiorem putat penam eius cause de qua tormẽtum prestat. Enarratis penis multiplicibꝰ q̃bus afflicti fuerũt egyptij tenebris palpabilibus circũsepti p triduũ intra quas penas vna de maximis fuit timor quo sp suspicabant eis peiora superuentura supplicia q̃3 fuerũt p̃ncialiter iam illata In ista pte intẽdit assignare causam hui⁹ timoris suspiciosi. Et circa hoc duo facit. Primo assignat hui⁹ timoris originẽ in generali. Scd̃o eam magis explanat in speali. ibi. Cum sit eñ timida. Circa pmum dicit sic. Frequẽter eñ p̃occupãt pessima redarguẽte ꝯsciẽtia. quasi diceret. Hec est cã tanti timoris in peccatoribꝰ iam afflictis: vt nõ soluꝫ doleant de penis p̃ñtibus: sed magis timeãt penas futuras. q2 tales frequẽter p̃occupant. id est cõcipiũt. pessima. i. maxima penalia eis inferenda, redarguente cõsciẽtia: que iudicat

sibi penã maiorẽ deberi ꝙ̃ actualiter infertur
Hyere.ij. Arguet te malicia tua Cõsciẽtia er
go ipsa p culpam facit hoiem ̃poccupare.i.cõ
cipere grauiora futura ꝙ̃ patitur vt plus tor-
queatur metu ꝙ̃ sensu. Uel põt pessima esse
noiatiui casus. Pessima.i.grauissima tormen
ta ̃poccupant malos. et est sententia ꝯsimilis
Cõsequenter istud magis explanat in specia-
li. Et ponit istius timoris ̃pncipiũ medium ⁊
effectũ. Principiũ eñ est nequicia q̃ est ̃pnci-
palis origo timoris. Et q̃ntum ad hoc dicit.

A Cum sit eñ timida nequicia data est in omni
um cõdẽnationẽ. in oĩm videlicet maloꝝ siue
peccantiũ ꝯdẽnationẽ. Naz ipsamet nequicia
penam secũ habet ne aliquod in vniuerso de
ordinatũ remaneat. Unde Boetius.iiij. de cõ
sola. prosa.iij. Sicut probis ꝓbitas ipa ẽ pre-
miũ. Ita improbis neq̃cia ipa est supplicium.
Et aug⁹.j. ꝯfeß. Iussisti dñe ⁊ sic est vt pena
sit sibi oĩs inordinatus aĩm⁹. Et idẽ de vera
innocentia ca.iiij. Nulle pene grauiores sunt
ꝙ̃ male ꝯsciẽtie. in qua cum nõ habeꝛ deus:
cõsolatio nõ inueniꝛ. Hoc est ẽ ̃pncipiũ exces-
siui timoris in peccatoribꝰ. vicz nequicia q̃ te
ste coꝝ ꝯsciẽntia iudicat eos esse malos. Hic
est eñ ̃pmus effectus culpe sicut dicit poeta
iuuenalis.li.v. Exẽplo q̃cũqz malũ ꝯmittiꝛ
ipi displicet actori. Pmo est ẽ vltio ꝙ se iudice
nemo nocens absoluiꝛ. improba q̃uis gratia
fallacis ̃ptoris vicerit vrna. Modus erat an
tiq̃tus sicut narrat Ouidi⁹.xv.meta. ꝙ pretor
ꝯdẽnatu rus nocentẽ misit in vrna nigros la
pillos ⁊ eos postea corã ꝓplo effudit: ⁊ sic reũ
ostendit eẽ dãnandũ: qñ aũt erat liberaturus
misit lapillos albos q̃s postea ad ostẽsionẽ in
nocẽtie effundebat. dic ẽ iuuenalis ꝙ q̃uis a
liq̃s ꝯscius sue malicie euadat iudiciũ ̃ptoris
̃ptore p grãm ⁊ fauorẽ vincẽte: tñ seipo iudice
nõ absoluiꝛ sed dign⁹ supplicio iudicaꝛ. Et iõ
dicit Seneca de moribꝰ. Mala ꝯsciẽtia sepe
tuta est. secura nunq̃. Et iõ signãter dz ꝙ neq̃
cia data est oĩbus in dãnationẽ Uel sic alia
lr̃a habet. dat testimoniũ ꝯdẽnationi ⁊ cadez
sentẽtia est. Et hec est rõ illius qđ sequiꝛ. sem-
per eñ. seua ̃psumit.i.̃pconcipit sibi futura pe
nalia ⁊ crudelia perturbata vel ꝯturbata seu
turbata ꝯsciẽtia. hec ẽ triplici neq̃cia ꝑpetra-
ta ꝯsciẽtia dictat ꝙ oĩs culpa pena aliq̃ debet
puniri. Et ̃pconceptio pene causat timorẽ. Et
hoc est qđ subdit. Nihil eñ est timor nisi pre
sũptionis.i.anticipatõnis vel ̃pconceptõnis
̃pdicte de pena debita inferenda: adiutorium
proditio cogitatõis auxilioꝝ. Prodit eĩ timor
id est manifestat ꝙ timẽs hꝫ cogitatõnes de
auxilio acq̃rendo. ⁊ coꝛpoꝝ sollicite desiderat

auxiliũ ⁊ nihil videt bonitatis intrinsecus in
seipo vñ debeat eẽ dignus auxilio ⁊ coꝛpo au
getur timor ⁊ iudicat penam cause p quã tor-
queꝛ esse maiorẽ. Unde subdit. Et duz ab in-
tro minor est expectatio de remedio maiorem
computat penam. vel sciam ̃pm aliã lr̃am cre-
do consciam.i. certitudinẽ eiusdem.i. exterio-
ris rei de qua tormentũ prestat.i.a qua inferꝛ
sibi pena. ̃poccupat pessima redarguẽte ꝯsciẽ
tia Notandũ est ꝙ ꝯsciẽtia hoĩs multiplicẽ

B actum hꝫ. Est autẽ ꝯscientia accusatrix praue
trãsgressionis. Sicut eñ puero datur dica in
qua defect⁹ sui signanꝛ vt postea ̃pbereꝛ ⁊ nul
lo mõ licet sibi abiicere dicã suam. sed p eã ac-
cusabitur. Ita cuilibet hoĩni alligatur ꝯscien
tia in qua oĩa peccata notanꝛ vt ̃pm eam in iu
dicio accusetur. Roma.ij. Testimoniũ reddẽ-
te illis ꝯscientia ipoꝝ ⁊ inter sein vicẽ cogita-
tionũ accusantiũ ⁊ defendentiũ: in die quo iu
dicabit deus occulta hoĩm. Et ideo istã accu-
satricẽ maxime timere debemus dicente Se
neca.li. suo de moribꝰ. Nullũ consciũ peccato
rum tuoꝝ magis timueris ꝙ̃ temetipm. Alie
num eñ potes fugere: te aũt nunq̃. Item i eo
dem. ꝯsciam magis ꝙ̃ famã intende Falli eñ
sepe põt fama: ꝯsciẽtia nunq̃. Sicut eñ cari
tatiu⁹ accusator ̃pmo monet ad ̃ptem ⁊ eũ pre
monet de suis defectibus. ⁊ si se correxerit cul
pam celat. Si ̃pbo corrigere ꝯtẽpserit: publice
in iudicio ̃pclamat. Ita ꝯsciẽtia nr̃a in ̃psen
ti q̃dem nos corripiꝛ ⁊ rep̃hendit occulte: sed
si nos nõ correxerim⁹: in futuro iudicio nos ̃p
clamabit. Leui.v. Consci⁹ est sibi: nisi iudica-
uerit portabit iniq̃tatem suã Scđo ꝯsciẽtia
hoĩs est eleuatrix sue deꝑssionis. In oĩ eñ de
pressione vl̃ turbatõe terrena singularꝭ ꝯsola
tio ẽ bona ꝯsciẽtia.ij. Coꝛ.j. Glia nr̃a hec ẽ te
stimoniũ ꝯsciẽtie nr̃e. Uñ Amb. de officijs.
Bñ sibi ꝯscius: falsis nõ dꝫ ꝯmoueri ꝯuicijs
nec estimare plus põderis in alieno ꝯuicio:
ꝙ̃ in sue ꝯsciẽtie testimonio. Et Greg⁹. super
Ezech. Omel.ix. Quid ̃pdest si oẽs laudant ⁊
cõsciẽntia accusat. Aut q̃d obest si oẽs dero
gãt ⁊ sola cõsciẽtia defendat. Itẽ aug⁹. in qua
dam ep̃la: ⁊ poniꝛ in canone.xj.q.iij. senti. lo-
quẽs ad Manicheũ dic Senti. de Augu. q̃c
q̃d libet. sola mẽ i oculis dei cõscia nõ accuset
Et ca. seq̃nti habeꝛ qualiter Cõstantin⁹ me-
diolanẽ. archieps q̃buidam malignis infa-
matus erat de q̃buisdã criminibꝰ ꝓpter qđ pre
termittebat ꝓplo predicare ̃pbũ. q2 ista crimia
̃pbari nõ poterãt. vt verisilia fuerãt: scribit si-
bi papa Grego. ꝙ ad ꝓpriã consciam redeat ⁊
inde consolatus ꝓplo nõ subtrahat q̃ ei vtilia
esse cognoscit: quẽ inq̃t cõsciẽtia defendit li-

ber est inter accusatões: ꝛ liber sine accusatio-
ne esse nõ põt si sola q̃ interius addicit ↄ̃scia
accuset. De hoc etiã aug⁹. notabilit̃ loq̃tur su
per ps. xxxvij. ꝛ ponit̃ silr̃ in canone. xj. q. iij.
Custodi inq̃t intus ↄ̃sciam tuã, vbi nemo op
primit cãm tuã ꝑualebit in te falsum testimo-
niũ, ꝫ apud hoĩes nũq̃ꝫ. apud deũ valebit vbi
causa tua dicenda ē q̃ñ deus erit iudex nõ ali⁹
testio q̃ꝫ tua ↄ̃sciẽtia erit inter iudicẽ iustum ꝛ
tuã ↄ̃scientiã, noli timere nisi cãm tuam. Hec
Aug⁹. Tertio ↄ̃sciẽtia hoĩs est ↄ̃seruatrix bo
ne possessionis. Bern̄. Sanũ vas ↄ̃scientia
ꝛ ꝟuandis secretis idoneũ: nullus patens in-
sidijs, nullis violẽtijs cedens: vtpote nec ma
nu: nec oculis accessibilis, quicq̃d impo suero
securus sum. seruabit viuo defuncto restituet
quocũq̃ꝫ vado ipa erat mecũ, secum fereris de
positũ quod ꝟuandũ accepat vbiq̃ꝫ glĩa vl' cõ
fusio inevitabilis pro qualitate depositi. hec
Bern̄. Est ergo ↄ̃seruatrix bone possessionis
Est eñ bona ↄ̃sciẽtia sicut quedã bona char-
ta in qua merita nr̃a scribũtur ꝑ quã assecura
mur de pmio paradisi. j. Thymo. j. Finis au
tem ꝑcepti est charitas de corde puro ꝛ ↄ̃sciẽ
tia bona. Finis precepti põt dici premiũ siue
merces debita pro ꝑcepto. Habẽs igit̃ char-
tam bonã per quã occupatur⁹ est magnã he-
reditatẽ eã diligenter ꝑcauet: ꝛ maxime cõser-
C
uat ne a tineis vel a ꝟmibus ↄ̃sumat̃. Char-
ta aũt per quã vitã celestẽ vendicam⁹ est con-
sciẽtia bona informata charitate scripta tota
plena bonis meritis. ꝛ iõ ꝑseruari dꝫ a tineis
ꝛ vermib⁹. hoc aũt fit duplr̃ Vno mõ si freq̃n
ter tractet̃ ꝛ respiciat̃ ꝛ tergat̃. Alio mõ si ꝑli-
niat̃ cedria que est gũma cedri. Dicit eñ Isi-
dorus. xvij. ethymo. ca. vij. de cedro q̃ꝫ resinã
quandã hꝫ que cedria dr̃ q̃ in ꝟuandis libris
adeo est vtilis vt pliniti ex ea nec tineis patiã
tur nec ꝑ te senescãt. Isto duplici mõ si chartã
nr̃e ↄ̃scientie a corruptiõe ꝟuare velim⁹: ꝑmo
oportet q̃ꝫ freq̃nter eã tractem⁹ ꝛ respiciamus
ↄ̃scta facta ꝛ cogitatões diligẽter discutiẽdo
ꝛ eã diligẽter etiã a puluere detergam⁹ vt nec
venalia incõfessa dimittam⁹. exẽplo apl'i pau
li q̃ dicebat Actuũ. xxiiij. Studeo sine offen-
diculo ↄ̃sciãꝫ hr̃e ad deũ Studiũ est ꝟm Tul
liũ vehemẽs animi applicatio ad aliq̃d agẽdũ
cũ sũma volũtate ꝛ reuerẽtia: maxĩe animi ap
plicatio req̃ritur ad bñ discutiẽdũ ac discernẽ
dũ ac pure ↄ̃fitẽdũ de pctĩs. ꝛ iõ merito dicit
apl's. studeo ↄ̃sciãꝫ hr̃e, nõ leuit̃ ac ꝑfunctorie
loq̃ndo seruo ↄ̃sciam, ꝫ studeo ↄ̃sciam hr̃e: et
hoc sine offendiclo vt nec etiã diminuta pctã
ꝛ que ↄ̃tingũt ↄ̃tinue negligant̃. Scdo debe
mus istã chartã ꝑlinire cedria q̃ est resina ce-
dri quasi sanguinẽ crucifixi vel crucis christi
frequẽter cogitare ꝛ meditari. De cedro nanq̃ꝫ
fuit pes crucis ad lrãm. ꝛ sic ꝑ synodochen ꝑ
cruce põt poni. Habet aũt talis meditatio ver
mẽ. i. remorsus peccatoꝝ extirpare oĩno. Di
cente aplo ad Heb. ix. Sanguis xp̃i emũda-
bit ↄ̃scientias nr̃as ab operib⁹ mortuis. ꝛ sicẽ
idem est ꝑdere hereditatẽ ꝛ talem chartam. ita
idem ē perdere ↄ̃scientiã bonã ꝛ vitã futuram
Et ideo illi qui se oĩno depingũt ad fame cla-
ritatẽ nõ ad ↄ̃scientie veritatẽ, ꝑdent finaliter
celestem hereditatẽ. Cõtra quos Seneca de
morib⁹. Plurimi famã pauci ↄ̃scientiã verent̃
Quarto ↄ̃scientia ē vindicatrix fracte ꝓfessio
nis. Oẽs eñ xp̃iana ꝓfessione censemur, ꝛ ideo
quotiẽs istam ꝓfessionẽ infringim⁹ ↄ̃scientia
nr̃a nõ solum accusat: imo vindicat morden-
do ꝛ pungẽdo. Prouer. xij. Est qui ꝓmittit et
supple nõ implet ꝛ quasi gladio pungit̃ ↄ̃sciẽ-
tie. In baptismali ꝓfessione sigillat̃ imago di
in ↄ̃sciẽtia hoĩs ꝑ ꝟtutes ꝛ grãm q̃ tũc infun-
dũtur ꝑuulis etiã carẽtib⁹ vsu rõnis Et ē ille
denarius quẽ xp̃us sꝑ exigit ꝓ tributo ꝑ quẽ
ↄ̃siteri debem⁹ nos esse ꝟuos suos. Vñ Chry
sostõ. sup Mat. xxij. Reddite cesari q̃ sunt ce-
saris Numisma cesaris auꝝ est, numisma dei
hõ. In solidis videt̃ cesar: in hoĩbus aũt deus
ↄ̃gnoscit̃. Iõ diuitias vr̃as date cesari: deo aũt
ↄ̃scientie vr̃e innocentiã reseruate Sed istis
D
tꝑibus ↄ̃sciam hñt nõnulli q̃druplicit̃er de-
fectiuã. Hñt eñ q̃dam ↄ̃sciam dilatatã, q̃daꝫ
ↄ̃scientiã infirmatã. q̃daꝫ ↄ̃scientiã ꝑturbatã.
ꝛ q̃dam conscientiã habent cauteriatã. Prio ĩ
ueniũtur nõnulli quoꝝ ↄ̃scientia est nimis di
latata qui nunq̃ꝫ põderant nisi grossiora pctã
quoꝝ ↄ̃scientia est sicut rhete hñs larga fora-
mina. vbi nõ ↄ̃prehẽdunt̃ nisi pisces maiores
sed minores sꝑ euadũt. tales nõ ponderãt oci
osa iuramẽta imo nec mẽdacia: pluria nisi for
te corã iudice sup libꝝ. mẽdacia nulli⁹ momẽ
ti sunt apud tales nisi cedant in diffamatiõeꝫ
proximi. Furtum nõ est eius magni ponderis
si sit de bonis regis vel alicuius alterius ma
gni, sed tantum si de bonis pauperis fiat fur-
tum. etiam si fiat de bonis ꝑsonalibus furtuꝫ
remordet conscientia, sed si de bonis alicuius
cõmunicatis nõ remordet nec remanet in cõ-
sciẽtijs quorũdam vt peccatũ alicuius pon-
deris qui nimis dilatant conscientias suas:
dicentes Genes. xlij. nõ est conscientijs no-
stris quis eam videlicet pecuniam posuerit in
marsupijs nostris. Alij sunt qui habent con-
scientiam satis infirmatam ꝑ oppositum qui
nõ solum peccata magna ponderant. sed etiã
ꝑua sicut debẽt ꝛ plus iusto: ꝛ q̃ nõ sũt pecca-

ra iudicant esse peccatã, ⁊ hec ꝯsciẽtia freq̃nt̃ diabolo instigante generat̃ qui sic inducit homines ad ꝑplexitatẽ peccãdi: q2 q̃cquid ꝯ̃ conscíam fit etiã erroneã edificat ad gehennam: et hec est ꝯscie infirma quã apl's ꝓhibet. j. Cor. viij. Percutiẽtes conscíam eoꝝ infirmã in xp̃o peccãtes ⁊ tales vidi tẽptatione cessante freq̃nter habuisse ꝯsciam nimis largã. Tertio sunt q̃ hñt ꝯsciam ꝑturbatã q̃ ꝓpter ꝯmissa desperantes ꝯ̃ ꝙs Berñ. sermone. lxij. sup canti. Quid efficatius ad ꝯscie vulnera nec nõ ad purgandũ aciem mẽtis: q̃3 xp̃i vulneꝝ sedula meditatio Et idẽ. Turbabor: s3 nõ ꝑturbabor: q2 vulnerũ dñi recordabor. Nota. j. Cor. j. c. Omẽ qđ in macello venit mãducate nihil interrogãtes ꝓpter ꝯsciam. De ista ꝯscientia dr̃ in l'ra: semp ꝑsumit seua ꝑturbata ꝯscientia. Quarto sunt q̃dam q̃ hñt ꝯsciam cauteriatã ⁊ hi ponderant ꝑua sed de magnis nihil curãt. Tales fuerũt pharisei decimãtes mentã ⁊ rutã et omẽ olus ⁊ graniora legis ꝑtermittẽtes. Mat. xxiij. ⁊ hi sunt hipocrite de quib9 ꝓphetauit apl's. j. Timoth. iiij. ꝙ in nouissimis dieb9 veniẽt quidã hypocrite loq̃ntes mendaciũ ⁊ cauteriatã habentes ꝯsciam. Nos ꝰ hmõi q̃druplicem conscíam deponentes faciam9 qđ scribit. Hebre. x. Accedamus cũ3 vero corde ⁊ c. in plenitudine fidei aspersi corde a conscientia mala.

Lectio. CXLI.

Illi autẽ qui in potentẽ venere noctẽ ⁊ ab infimis ⁊ ab altissimis superuenientẽ eũdem somnũ dormientes aliq̃n monstroꝝ exagitabant̃ timore aliq̃n anie deficiebãt traductõe. Subitaneꝰ eñ illis timor superuenerat ⁊ insperatus

i

Hec est quarta ps huius capituli in q̃ agit de veritate noue plage illate egyptijs ꝑ tenebras palpabiliter trib9 dieb9 durãtes. Vñ pꝰ q̃3 actum est de ipius plage imensitate. In ista pte agit̃ de eiusdem vniuersitate. Et diuiditur ꝓcessus iste in tres ptes. Nam primo ostẽdit̃ ꝙ pena illa fuit vniuersalis q̃tum ad tpa. Secundo ꝙ fuit vniuersal' q̃tuz ad ꝑsonas. Tertio ꝙ fuit vniuersalis quantũ ad causas. scđa pars ibi. Si quis q̃3. tertia ibi. Sibulãs. Primo ergo q̃tum ad tempꝰ ostendit̃ magnitudo illius pene: q̃tum ad hoc ꝙ durantib9 illis tenebris nullũ dabat̃ egyptijs tempꝰ solatij l' q̃etis: q2 siue esset tempus vigiliaꝝ siue dormitionis: semꝑ exagitabant̃ timore: vñ dicit sic. Illi aũt. i. egyptij qui in potentẽ venere noctẽ id est in illas tenebras ad modũ noctis se habentes que potenter eos omnes ligãuit: et ab infimis ⁊ altissimis superuenientẽ: q2 tenebre ille causabant̃ partim ab infimis quasi de vaporib9 de terris ascendẽtib9: ⁊ parti ab altissimis id est corporibus celestib9 lumen suum subtrahentibus: sicut absentia gubernatoris nauis dicit̃ esse causa submersionis nauis: eundem somnũ dormientes. i. eandem nocte m vel tenebras patientes: aliq̃n monstroꝝ agitabant̃ timore videlicet in somnis sicut freq̃nter cõtigit dormientib9 per horribiles visiones: aliq̃ndo autẽ puta in vigilia anime deficiebant traductione. i. successiua mutatione de vna imaginatione ad aliam: sicut euenit existentib9 in tenebris ⁊ deficiebant traductione anime. i. id est tali variatione anime. Vel deficiebant traductione anime. i. morte ꝑ quam anime tradu cabant̃ de vita ad mortẽ: vel de corpore ad infernũ: vel de sensu ad insaniã3: q2 fiebant forte dementes ꝑ timore: ⁊ hoc quia subitaneus illis in ipa dormitione timor superuenerat: ⁊ io magis ledebãt. Tum q2 improuisus Tum q2 a causis superioribus que pcaueri nõ poterant Alia littera habet sic. Illi autem q̃ impotentẽ venere noctem. s. patiebant̃ dr̃ ꝙ nox illa erat vere impotẽs ab effectu. q2 egyptios penitus reddebat impotẽtes. Eundẽ somnũ dormientes. Somnus in sacra scriptura signat pctm̃ ⁊ dormiens peccatorẽ. Roma. xiij. Hora est iã nos de somno surgere. Et Ephe. v. Surge q̃ dormis ⁊ exurge a mortuis ⁊ illuminabit te xp̃s Ubi notandũ ꝙ cõiter ⁊ ꝯuenient̃ pctm̃ ꝯparat̃ somno ꝓpter quattuor rõnes. videl3 ꝓpter somni causatõem, ꝓpter somni interp̃tatõnem ꝓpter sensuũ ligatõnem, ꝓpter iudicij deceptionem **A** Primo ergo somnus dr̃ figuratiue peccatũ ꝓpter somni causatõez. Causat̃ eñ somnꝰ ab euaporatõe ascendente ad cerebrũ. De nutrimento quidã vapor ꝑ calorẽ ascendit s3 cuz ad cerebrũ ꝯuenerit ꝓpter cerebri frigiditatem infrigidat̃ ibidem. ⁊ cum natura illa fuerit grauis ꝓpter cõgelatõem nititur descendere. Descendẽs vero ꝑ venas obstruit vias spirituu3 ꝑ quos sensus habẽt exercere actus suos ⁊ sic causatur impotẽtia sentiẽdi ⁊ retractio caloris ad interius ⁊ hoc est sensus priuatio videlicet actus sentiendi ꝑ euaporatõem sic eleuatã de nutrimẽto ⁊ postea infrigidatam. sicut declarat Arist. j. de somno ⁊ vigilia ꝑ septem signa. vbi ostẽdit conseq̃nter ꝙ triplex dispositio hominis corporalis facit hominẽ somnolentum naturaliter. videlicet si habet caput graue. vñ animalia habẽtia parua capita ⁊ parum de cerebro parum dormiunt sicut aues ⁊ animalia habentia cerebrum siccum. Sic canes ⁊ melancolici parum dormiunt ꝫm Aristo. S3 si homo habet caput grãde collũ breue ⁊ venas

gracilles: est naturaliter somnolentus: q2 si ve
ne sunt graciles: euaporatio calida z subtilis
faciliter ascendit ad cerebrū: z eadem euapora
tio infrigidata in capite z ingrossata difficul-
ter descendit ꝓpter gracilitatē venaꝝ: per conse
quēs ille vapor grauis diu retinet in capite. z
q̄ diu retinet obstruit meatus sensuū: z tā diu
manēt sensus ligati. Silr si habet caput grā-
de habet multū de cerebro z sic multū de frigi
ditate i loco illo. Tertio si bz collū breue ci⁹
perueniunt vapores ad cerebrū de stomacho.
Isto modo moraliter est si psōa habeat caput
grande collum breue z venas graciles: erit cō
seqnter p delicias z pigrinā somnolenta. Ca-
put grande est magna dignitas. Puta rex: dux
comes: vel magnus in ecclesia. Collū breue ē
parua caritas. Caritas eñi est quasi collum in
corpore xp̄i mystico quod est ecclesia ꝯnectēs
xp̄m q̄ est caput corpori suo quod est ecclesia:
vena est vas sanguinis. Sanguis eñi ꝯpassi
onem ad xp̄m significat. z reuera quicunq3 ha
bet magnā seculi dignitatē z ad xp̄m paruam
charitatē, z erga ꝓximū modicā pietatē tal' erit
necessario somnolentus. Esa. xliiij. Omnes re
ges gentium vniuersi dormierūt in gloria vir
in domo sua. In cui⁹ figuram tres reges siue
magi responso accepto in somnis ne redirent
ad herodem p aliam viā reuersi sunt in regio-
nē suā. Mat. ij. Paupibus pastoribꝫ apparuit
angelus vigilantibꝫ: sed reges inuenit oppres
sos somno: ita est hodie: q2 paupes inueniun
tur vtcunq3 vigilātes ad ea q̄ salutis sue sunt.
Sed diuites z maiores dormiūt in peccatis.
z ideo premium celeste nō potuerūt inuenire.
ps. teste Dormierūt. s. s. z. n. in. vi. d. i. n. m. s.

B

Scdō ꝯparat pctm̄ somno ꝓpter somni in-
terptatōem. Dicit eñi vulgariter q̄uis non sit
semp verū q recta interptatio somni est expo-
nere somniū p oppositū sicut illi qui artē desi-
gnatione somnioꝝ ꝯtendunt licet dicat Aris.
de som no. ca. de diuinatione q omnes vl' plu
res existimant habere aliquā significationem
somnioꝝ pstat fidem tanq3 ab experientia dictū
Dicit eñi vulgarit q somnia verti dñt ad ꝯriū
sensum. Et certe isto modo est spūaliter. Naz
somniantibꝫ de honoribꝫ dignitatibꝫ diuitijs
delitijsq3 in pñti, in futuro ponet in penis do-
loribꝫ z miserijs. Et per oppositū afflicti tribu
lationibꝫ z tedijs in pñti ꝓpter deuz. in futuro
gaudio replebunt, et hoc est qd saluator dixit
ad discipulos suos qñ ab eis de seculo erat reces
surus. Amē amē dico vobis, q2 plorabitis z fle
bitis vos mund⁹ aūt gaudebit, vos aūt cōtri
stabimini, sed tristicia vr̄a vertet in gaudium.
Joh. xvj. Gaudiū vero mūdanoꝝ in tristiciaz
vertetur. Job. xxj. Ducūt in bonis dies suos
z in puncto ad infernū descendūt. De istis som
nijs dicitur Eccl. xxxiiij. Vana spes z menda
ciū insensato viro z somnia extollunt impru-
dentes. Fingit Ouidi⁹. xj. Metamor. q hal-
cyone miro feruore dilexit virū suum ceycem.
p quo cū mare transire temptasset z naufragiū
passa fuisset, halcyone vxor sua nesciens casuz
oīnibꝫ dijs thura offerebat, sed pcipue Juno-
ni. Juno ergo non ferens vlterius lachrimas
halcyonis. vocauit iridem fidelissimā nunciā
iussit ei vt iret statiz ad palatiū sōni regis z exci
taret somnū precipiēdo ei ex pte Junonis q
aliquē de filijs suis. i. de somnijs. q2 sōnia di-
cunt filij somni, mitteret ad halcyonē q ei dor
mienti ondat effigiem ceycis viri sui in mari
submersi. Juit ergo iris famula Junonis ad
palatiū somni regis et iussa Junonis comple
uit. Habet aūt somnus tres filios potissimos
quos nunq3 nisi ad reges nobiles z duces mit
tit. Primus vocat morpheus. Scds Icarus
Tertius panthesus. Morpheus habet suuz
officiū q nō effigiat in capite dormientis nisi
effigiem humanā cū gestibꝫ z loquela cum ce-
teris que pertinēt ad humanā naturā. Icar⁹
causat effigiem brutoꝝ z volatiliū cū oībus
gestibꝫ ad bestias ptinentibꝫ. sed de humanis
nullo mō se intromittit. Panthesus autē cau-
sat figuras inanimatoꝝ vt lapidū montium z
ceteroꝝ. Rex ergo somn⁹ ducens secū primo-
genitū suū iuit ad halcyonē. quo cū peruenissz
filius su⁹ morphe⁹ posuit se in capite halcyōis
in effigie ceycis naufragi z mortui z sic eam de
morte mariti certificauit z voluntatē Junonis
expleuit. Vult aūt Ouidi⁹ per hos tres filios
somni intelligere triplex genus sollicitudinis
qd immittit diabol⁹ in corda hominū dormiētiū
per negligentiā vite sue. Prima sollicitudo est
circa honores z dignitates. Scda est circa vo
luptates. Tertia circa cupiditates. Primus
ergo filius mittitur ad superbos q̄ eis effigi-
at de nobilitate hūana de dignitatibꝫ z hono
ribꝫ. de pompa seculari in vestitu gestu, famu-
latu z equitatu. z isti quaten⁹ tales sūt non cu
rant multum de diuitijs vel voluptate. Se-
cūd⁹ mittit ad libidinosos z non repñtat nisi
ea q̄ ad bruta pertinēt. Dicit enim Aristo. in.
Ethico. ca. xv. q illa delectatio videt maxime
exprobrabilis qua delectāt nō sm q homies
sed sm q sumus aialia. talibꝫ eñi gaudere z ta
les diligere bestiale ē. Iste fili⁹ causat in hoie
sollicitudinē z curā carnis in desiderijs cibis
z potibꝫ venereis z quiete. Et isti principalit
nō amant corde honores vel diuitias nisi secū
dario, sed tantūmō voluptatem. Tertio filius

C

somni mittit ad cupidos. Iste facit hoiem co-
gitatiuū circa inaīa: sicut sunt aurū et argentū
terre ꝛ mineralia: qꝛ si circa oues ꝛ boues sol-
licitet, h̄ ē secūdario inq̄ztum ꝑ talia pecūie sūt
acq̄rende. Et hi oēs ꝑ regē somnū regunt. Ro-
ma. v. Regnauit mors ab Adam vsq; ad mo-
ysen. Et iste somnus diuitiaꝝ: voluptatū: ꝛ bo-
noꝝ ꝯtertur finalit' in paupertatem: vilitatē ꝛ mi-
seriam. In ps. Dormierūt somnū suū ꝛ nihil i-
uenerūt viri diuitiaꝝ in manibꝰ suis. Prouer.
ij. Noli diligere somnū ne te egestas opprimat

Tertio pctm̄ ꝯparat somno ꝓpter sensuū li-
gatōez. Dormiens enī sensus sic habet ligatos
q̄ de suis opatōibꝰ nihil exercet: sed est q̄si mor-
tuus. Eodem mō dormiēs ꝑ ꝯsuetudinē ma-
le vite in peccato mortali: nihil p̄t interim opa-
ri meritoriū vite eterne. Dicit Arist. de somno
ꝛ vigilia q̄ dormiētes in dormiēdo facientes
opa vigilie nō p̄nt memorari opm illoꝝ: sꝫ so-
nioꝝ bene recordantur. Eodem mō facientes
opera de genere bonoꝝ extra charitatē: non re
cordant. i. nihil recipient in celo de p̄mio essen-
tiali: sed bene remēmorabunt se fuisse ꝑ eisdez
tp̄aliter p̄miatos: ꝛ sic iudicabunt ista opa nō
sicut bona: sed potius sicut somniū bonorum
opm preterisse. Job. xx. Velut somniū auolās
nō inuenietr: transibit velut visio nocturna.

Quarto pctm̄ ꝯparat somno ꝓpter iudicij so-
nioꝝ deceptōnem. Somnians iudicat se q̄n-
q; esse in magnis festis collocatū inter reges.
ꝛ cū euigilat inuenit se fortassis in carcere com
peditū. Somnians vero terribilia non timet
qꝛ si q̄s stet ad caput gladio euaginato nihil ti-
met: sed de fantasijs ꝓprij capitis q̄ sibi nocere
nō p̄nt timet supra modū si ignis appropinquat
vel aqua nō timet vel curat. Eodē mō dormiē-
tes in peccatis falsum iudiciū: ꝛ turbatōes se-
culi que nō sunt nisi fantastice nimis timet: pe-
nas eternas nullatenus formidāt: q̄rum qui-
libet p̄t diceret illud Job. vij. Terrebis me ꝑ
somnia ꝛ visiones horrore ꝯcutiens. qꝛ Ec-
clesiastici. xl. Somnus noctis immutauit sci-
entia eius. Lectio. CXLII.

Einde si quis ex il-

lis decidisset custodiebat in carcere
sine ferro reclusus: si enī rusticꝰ q̄s
erat aut pastor aut agri laboꝝ opārius: ꝑoccu
patus esset: ineffugabilē sustinebat necessitatē
Vna enī cathena tenebraꝝ oēs erant colliga-
ti. Ostenso in parte p̄cedente q̄ pena tene-
braꝝ erat vniuersalis in egypto per triduum
ꝛ h̄ ex parte tp̄is. In ista p̄te ostendit q̄ fuit si-
militer vniuersalis ex parte ꝑsonarū. Et circa
hoc duo facit. Primo ostendit q̄ fuit vniuer-
salis q̄ztum ad oparios ꝛ rurales. Scdo q̄ fu-
it vniuersalis q̄ztum ad oēs. scda ibi. Vna enī
cathena. Circa primū primo tangunt opera-
rij ꝛ rurales indistincte. Scdo distīcte ibi. Si
enī rusticus. Dicit ḡ primo sic. Deinde si quis
ex illis. i. egyptijs p̄cipue oparijs qui foris erāt
decidisset forte in foueam: custodiebat ibi per
tenebras quasi in carcere reclusus sine ferro.
Vñ si fuit rusticus. i. colens sine custodiēs ru-
ra aut pastor aīalium aut porcoꝝ aut etiā labo
rum agri operarius q̄litercūq;. s. qui opabatur
in laboribꝰ ex agris collectis: sicut q̄ colligētes
fruges triturāt: si q̄s taliū esset preoccupatus
id est preuentus foris per tempestatē tenebra-
rum ineffugabilem. id est quā nullo mō fuge-
re poterat sustinebat necessitatem. Et additur
de ista pena sic. Vna eī cathēa tenebraꝝ. id est
ꝯsili cathēa tenebraꝝ oēs erāt colligati. Lit-
tera est satis plana. Circa illā ꝑticulā. Cu- A
stodiebat in carcere. Notandū q̄ in sacra scri-
ptura legimus de quadruplici carcere. Est enī
carcer corpal' coartatōis: ꝯsuetudinal' oppressi-
onis. medicinalis expurgatōis. ꝛ infernal' cō-
demnatōis. Primo corpus nr̄m est quasi car-
cer spūs aīe. Persona nanq; icarcerata q̄ztum-
cunq; libera vel nobilis nō exeq̄tur vel vtitur
sua libertate: sed s̄m carceris leges coartat. Eo-
dem mō spūs rationalis q̄ est aīa: natus est esse
liber ꝛ corpori dn̄ari: nō subijci: qm̄ idem spūs
deo debite subijci noluit. corpi subditus: d̄ pa-
latio corpis sibi fecit carcerē in q̄ passionibꝰ ūs
ꝛ temptatōibꝰ coartat inm̄ vt sancti viri iam
dissolui desiderarent ꝛ esse cū xp̄o dicēte aplo
ad Phil. i. Coartor eī de duobꝰ desideriū hn̄s
dissolui ꝛ esse cū xp̄o. Et hoc ē qd̄ dicit. Sen.
epla. cj. Corpus hoc animi pondus est pena:
p̄mēte illo vrget i vincul' est. Et iō dicit Plato
q̄ in hoc maxime manifestus est ph̄s si animā
absoluit a corpis cōmunitōe differentiꝰ alijs
hoibus. Et vult dicere q̄ aīa i p̄nti nō potest
totaliter a corpis ꝯmunione absolui. Nā esu-
rimꝰ ꝛ sitimus ꝛ fatigamur frequenter. quibꝰ
necessitatibꝰ oportet p̄uidere de remedio. sꝫ a
passionibus voluptuosis oportet verū ph̄m
animā suā absoluere ꝛ nequaq; in talibꝰ corpi
assentire. De isto carcere petit ps. educi dicēs.
Educ d̄ carcere aīaz meā ad ꝯfitēdū nomi tuo:
Hlo. Corpus quidem carcer est non vtiq; s̄m
illud quod deus fecit bonū: sed s̄m quod cor-
rumpitur ꝛ aggrauat animaz scꝫ corruptione
eius que venit ex peccato carcer est. Et infra.
Nunc ergo corpus anime carcer est ꝓpter cor-
ruptōem. In futuro erit domus ꝓpter incorru-
ptōem ꝛ libertatem. Merita enī ei carcerē fa-
ciunt sicut vnum habitaculū incluso carcer ē:

custodia est domus. Libertas domū facit: servitus carcerē. Hec glo. Scd's carcer est ꝯsuetudinalis oppssionis: pctis nāqꝫ ꝛ puersis moribꝫ ductis in ꝯsuetudinē hō q̄dammō violenter in malicia detinet. Et iō dicit Ari. iii. Ethi. ca. i. q̄ habitus mali postq̄ʒ sūt generati nō subiacent volūtati: ꝛ tū videnť volūtarii a principio: quēadmodū piiciens lapidē nō habꝫ ī sua ptāte iam piectū resumere. ꝛ tū fuit piectio volūtaria, qꝛ in ipso fuit mittere vel nō mittere a pncipio. Figura ad h̄ est de Sampsōe. Judi. xvi. quē volūtarie fatue femine copulatū amore: philistei ceperūt ꝛ vinctū cathenis in carcere molere coegerūt. Femina aūt voluptatē designat cui hō libere ꝛ volūtarie se immiscet estimās q̄ posset libere sub sistere qn̄ placet. Sed certe qñ gr̄a priuaŧ: cathena diaboli capiŧ ꝛ ligatur q̄ est inclinatio delectabilis ad illecebrā ꝛ sic p demones in carcere puerse ꝯsuetudinis seruire cogitur: vt iam sine difficultate magna resistere nequeat cogitatōibꝫ ꝯsuetis: q̄uis eī dupliċi de causa homines temptenŧ: videlicet ꝓpter experientiaʒ voluptatis p̄habite. ꝛ ꝓpter inexperientiam voluptatis ignote. Longe tū molestius inclinanŧ experti q̄ʒ inexperti propŧ impressam memoriā voluptatis. De isto carcere dicit Apoc. ii. Ecce diabol⁹ missurus est ex vobis aliquos in carcereʒ vt temptemini. De isto carcere dicit Greg. ii. Moraliū. Sepe nōnulli exire a prauis actibꝫ cupiūt: sed qꝛ eorundem actuū pondere premunŧ: in male ꝯsuetudinis carcere inclusi a semetipsis exire nō pn̄t. Consuetudo nāqꝫ mala mirabiliter nimis nocet: qꝛ iuuentutē allicit ꝛ inuadit: senectutē necit ꝛ constringit: affectū fallit ꝛ decipit seu inficit: ꝛ iudicium de culpis subuertit. Qd' iuuētutem laterter inuodit: dicit glosa Bede super illud Prouer. xxii. Adolescens iuxta viā suam graditur etiā cum senuerit non recedet ab ea. Greca narrat historia Alexandrū potētissimū regē orbisqꝫ dn̄atorem ꝛ in moribꝫ et in incessu Leonidis pedagogi sui nō potuisse carcere vitiis quibus paruul⁹ fuerat imbutus. Qd' senectutem nectit ꝯstringit dicit Grego. xv. Moralium. Senectutis inquit praue ꝯsuetudines q̄ semel receperūt q̄tidie duriores existūt: ꝛ nō nisi pcōrū vita finiūŧ. Qd' aūt affectū fallat ꝛ inficiat dicit Sen. epl'a. lxxxv. Dū inq̄t in viciis iacuerim⁹ euelli difficile est. Nō eīn inquinati sumus sed infecti. Et Aug⁹. viii. soliloq̄orū. Prauus vsus vix aboliŧ: assidua consuetudo vitiū in naturā ꝯuertit: animus in sceleribꝫ cōstrictus vix euelli p̄t ab eis. Qd' aūt rectū iudiciū de culpis dirripiat ꝛ subuertat ptꝫ vii. ethi. De intemperato in q̄ propter ꝯsuetudinē prosequendi voluptuosa: corrumpiŧ bona opinio circa finē. ꝛ hoc est qd' dic̄ Aug⁹. Enche. ca. ii. Petā iq̄t q̄uis magna ꝛ horrēda cū ī ꝯsuetudinē venerint, aut parua, aut nulla esse credunŧ vsqꝫ adeo vt nō solū occultāda sed etiā p̄dicāda diffamandaqꝫ videanŧ. Esa. iii. Petm̄ suū quasi zodoma p̄dicauerūt, nec absconderūt: quoniam sicut scriptū est, Laudaŧ pctōr in desideriis anime sue ꝛ qui iniqua egerit. Talis iniq̄tas in diuinis libris vocaŧ clamor. sic apd' Esayā habeŧ de vinea mala. c. v. Expectaui inquit. vt faceret iudiciū ꝛ iusticiā. fecit aūt iniq̄tatem et nō iusticiam sꝫ clamorē. vt est illud Gen. xviii. Clamor zodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ multiplicat⁹ est coram me eo q̄ pctm̄ suū in ꝯsuetudinē traxerant puersam. Hec ille. Sic ḡ tales ꝯsuetudine peccandi irretiti iacent. De illis ergo qui puersa ꝯsuetudine detinenŧ ꝛ nō pn̄t euadere verificaŧ illud Esa. xlii. In domibꝫ carcerū absconditi sunt. Figura ad hoc est Actuū. xii. qñ Petrus dormiuit in carcere iter duos milites vinctus cathenis duab⁹ ꝛ custodes ante ostium custodiebant carcerem. Tertius carcer est carcer medicinalis expurgatōis. sic eīn psona debitis obnoxia carceri aliquotiens mācipaŧ p debitis. ita aliqñ anime de corpore recedentes pene tpalis debitrices p culpis in carcere purgatorii retrudunŧ. ꝛ istos incarceratos piissimū est visitare suffragiis acorōnum ꝛ elemosynaꝝ subsidiis liberare clamante ad nos vnaquaqꝫ illaꝝ ꝛ dicēte illud Gen. xl. Facias mecū misericordiā vt suggeras pharaoni vt educat me de isto carcere. Istos sic icarceratos valde piū est bn̄ficiis iuuare. qꝛ ipi finaliter inde egrediunŧ ad regnum celeste. ꝛ pro his q̄ eis bn̄fecerīt itercedēt. Eccs. iiii. De carcere cathenisqꝫ interdum egreditur quis ad regnuꝫ. Quartus carcer est carcer infernalis ꝯdemnationis qui est carcer grauissimus in quo nullus alleuiaŧ, null⁹ fugit, null⁹ morte terminaŧ Quantumcūqꝫ carcerarii sint feroces ꝛ seui in pn̄ti, necessario psone eorum euadēt potestatē saltē ī morte. Sꝫ in illo carcere ē maxia pēa eo q̄ mors ibi optatur pro solatio. Habet enim deus sicut dicit Jacobus rauenensis in quodam smone, palatium, stabulum ꝛ hospitaleꝫ carcereꝫ. In palatio erunt boni. In hospitoli erūt mediocriter boni ꝛ mediocriter mali. In stabulo sunt boni ꝛ mali. Carcer qui est infernus, penalis carcer est homini. quia manibus ꝛ pedibꝫ vinculatur. sꝫ penalior. quia tenebris includitur ꝯtinuis. penalissimus. quia continuis fletibus ꝛ dentium stridoribus coangustatur. Talis aūt erit carcer infernalis. Juxta illud Mat. xxii. Ligatis mani. ꝛ pedibus. ꝛc̄.

Palatiũ est paradisus, qualẽ aũt palatiũ quis sibi hic edificat, tale sibi inueniet ibi. Edificat eñ de auro dilectionis dei, De argẽto dilectõnis primi: de lapidibꝫ p̃ciosis bonoꝝ operum Juxta illud, j. Coꝝ, iij. Si q̃s aũt super edificat sup fundamentũ h̃: aurũ: ⁊ argentũ: vel lapides p̃ciosos ⁊c. Stabulũ est mundꝰ in quo homo positus fuit postq̃ peccauit testante ps. Compatus est iumentis ⁊c. Et ideo ad eiꝰ liberatõem saluatoꝛ posuit se in stabulo. Ue autẽ illis q̃ stabulũ p̃ponũt palatio: ⁊ fetorẽ stabuli odoribꝫ dulcibꝫ padisi. Hospitale dei est purgatoriũ de q̃ supius dictum est in quo ponuntur infirmi vt sanent. De isto carcere scribitur Esa. xxiiij. de mal. Cõgregabũt in ꝯgregatiõe vniꝰ fasciꝫ ad lacũ, ⁊ includent ibi in carcere.

Lectio. CXLIII.

Jue spiritus sibi

lãs aut inter spissos arboꝝ ramos auiũ sonꝰ suauis: aut vis aq̃ decurrentis nimiũ: aut sonus validus p̃cipitaꝝ petrarũ: aut ludentium aĩalium cursus inuisus: aut mugientiũ valida bestiaꝝ vox: aut resonãs de altissimis montibꝫ echo: deficientes faciebant istos p̃ timore. Declarato de pena timoris ꝑpe tenebraꝝ q̃ fuit vniuersalis egyptijs taꝫ ex parte tpis q̃z ex parte ꝑsonaꝝ. In ista parte declarat tertio q̊ fuit vniuersalis ex parte causarũ: ⁊ ponunt. vij. cause illatiue timoris. Nõ q̃dem ex natura sua sed ex ꝯditione egyptioꝝ tunc tpis in tenebris existium. q2 ꝑturbata cõsciẽtia semp p̃sumit seua. Ideo etiã illa que ex natura bonis hoibꝫ p̃stant solatiũ ꝯscijs sibi ipsis de malicia ꝓpria p̃stãt metũ: sed causa mouens ad timorẽ stat vel in aere vel in aqua vel in terra. i. iuxta terrã in alto aeris. Due differẽtie ibi erant. Sonus ventoꝝ. ⁊ cantus auium Quantũ ad p̃imũ. i. spũs sibilãs. i. ventus leuiter flans. Quantũ ad scdm dicit. Aut inter spissos arboꝝ ramos ⁊c. Sed qualiter erit terribilis si erat suauis. Sibilꝰ eñ venti vel suauitas cantꝰ est maxime delectabilis. q2 nõ inducunt timores. sꝫ quia differunt aliq̃n fiunt. possunt aues infeste ⁊ feroces dulciter canere. vt est cãtus syrenaꝝ. Jõ ꝓpter causas ignotas vt fiebant sibilus ⁊ cantus terribilis erat eis. Et iõ dicit inter spissos arboꝝ ramos. q2 spissitudo crudelis negocij significat absconsionẽ Scdo in aqua fuit duplex differentia causaꝝ deterrentiũ. Una ex impetu aq̃. alia ex collisione petraꝝ ꝯtentaꝝ in aqua Quantũ ad p̃imũ dicit sic, aut vis aque decurrentis nimiũ. i. impetuose vel nimiũ irruẽtis a sublime in profundũ Quantũ ad scdm dicit, aut sonꝰ validꝰ p̃cipitaꝝ petraꝝ des. videlicet p̃ vim aq̃. Tertio ĩ terra. i. ꝓpe terrã erat triplex diña cãꝝ eos deterrẽtiũ. q2 triplex sonꝰ eos ꝑturbabat. vnꝰ p̃ motũ aĩalium localẽ. aliꝰ p̃ motũ aĩaliũ vocalẽ. ⁊ tertiꝰ p̃ motus vocales sulitudinarie. Quantum ad p̃imũ dic. aut ludentiũ aĩaliũ cursus iuisꝰ. ⁊ iõ timebãt ne ab aĩalibꝫ cõculcarent. Quãtũ ad scdm dic. aut mugiẽtiũ valida bestiaꝝ vox. De tertio dic. aut resonãs de altissimis mõtibꝰ echo. ista igit oĩa deficiẽtes faciebãt. ⁊c. Circa generatõez echo notãda sũt duo. vnũ est naturale. aliũ fabulosũ. Naturalẽ aũt generationẽ ipiꝰ echo declarat Arist. ij. de aĩa correspõdẽte cõmẽto. viij. Est eñ ꝑm ꝯmẽtatorẽ iteratio soni ꝯseruãdo figurã suã, ⁊ fit ab aere p̃cussor sonãte cũ reflexõe ad aliq̃d obstaculũ maxie ꝯcauũ. Ponit aũt ad h̃ exemplũ Arist. de lumine. Lumẽ m̃ltiplicatũ in aere ⁊ reflexũ ad aliquod politũ. reflectit ꝑsus illã p̃tẽ in q̃ generat, sicut manifestũ ẽ in corpe luminoso q̊d illuminatur nõ solũ p̃ radios incidẽtes, sꝫ p̃ radios reflexos aliť eẽt vmbra vbicũq3 non incidũt radij solis aliũ exemplũ ẽ in aq̃. Si eñ lapillus ꝓijcat in aq̃m fiũt m̃lte circulatões vbi cecidit lapillus ⁊ minor circulꝰ pellẽdo causat maiorẽ ⁊ ille aliũ. ⁊ sic deinceps donec deficiat ꝟtus p̃imi pellentis: Si aũt circulatõnes ille occurrãt alicui obstaculo ꝑnisq̃z ꝟtus ꝑmi pellẽtis deficiat repcutiunt, ⁊ fiũt circulatões ꝟsus locũ vbi p̃ima p̃cussio facta ẽ p̃ lapidẽ. Eodẽ mõ q̃n ex p̃cutiẽte ⁊ p̃cusso fit sonꝰ in aere ille sonꝰ m̃ltiplicat ⁊ sonꝰ iste generat aliũ ⁊ ille aliũ circulariť q̃ꝫdiu durat ꝟtꝰ ꝑmi p̃cutientis. Si aũt occurrat alicui obstaclo q̊d transire nõ possꝫ reflectitur sonꝰ veniẽdo p̃ idem mediũ p̃ q̊d iuit vsq3 ad locũ sue gñatõis ꝯseruando figurã ꝑmo causatã ⁊ ista iteratio soni est echo. Fabulose loq̃ndo echo narrat Ouidiꝰ. iij. Methamoꝛ. Fuit eñ ꝟgo q̃dam mire eloq̃ntie q̃ Junonez lõga narratõe detinere solebat dũmõ Jupiť in mõtibꝫ adulteria sua fecit cũ puellis. Impediebatur igiť Juno p̃ narratões ipiꝰ echo ne deprehẽdere posset istas puellas ipsis fugientibus Junone detẽta p̃ narratões ipsius echo. Tali dẽ Juno h̃ p̃cepto. Huiꝰ ait lingue q̃ sum decepta potestas, Praua tibi dať vocisq3 breuissimꝰ vsus. Priuauit eã vsu loq̃ndi. hoc solũ sibi reliquẽs q̊ fines ꝟborum ingeminat. Hec ergo echo Narcissuz iuuenem adamauit pulcherrimũ sed ab eo repellit. Spreta latet siluis pudibũdaq3 frondibꝫ ora, Protegit ⁊ soluz ex illo viuit in antris. Fatigantibꝫ igiť eã amore dolore ⁊ pudore cuius corpus totum euanuit preter vocem ⁊ ossa. Ossa vero conuersa sũt in saxa ⁊ tandem sola vox remansit q̃ vocať echo.

Deficientes faciebant illos p timore. Qui̇s nō fiat hic mentio de bono timore morali: sed tā tū de timore qui est pena. Est tñ nihilominus aduertenduz q timor laudabilis multa bona opat in hominib⁹

B

Causat em̄ timor in persona bona de futuris ꝓuidentiā ⁊ circūspectōez de pteritis ꝯtritōem ⁊ penitentiā. in agendis discretōem ⁊ diligentiā. in piculis bonā aggressionē ⁊ ꝯfidentiā. Primū omniū bonoꝝ que timor opat in homine est q dat sibi de futuris ꝓuidentiā ⁊ circūspectōem. Videt em̄ q psumptuosi ⁊ supbi ⁊ accidiosi negligent' omittunt ꝓcurare q̄ sunt saluti eoꝝ necessaria. Virtuosi vero timētes puident ⁊ ꝓuident sibi de his q̄ ad salutē suā ptinēt. Ad h est exemplū Josue ix. d Gabaonitꝭ q̄ timētes a facie filioꝝ isrl' eos cautelose puenerūt: ⁊ ne eos destruerēt: iuramto ꝯstrinxerūt eos: ⁊ req̄siti de fraude responderūt. Timuim⁹ valde. ⁊ preuidim⁹ aiab⁹ nostris vestro terrore ꝯpulsi. Consimilit' viri sancti in pñti vita multa ꝯsiderant eis periculosa futura. ⁊ ideo cū omni diligentia puident aiabus suis. Et iō d̄r ite pimenidis phs. Beata ciuitas que in pace bellū timet. In vitaspatrū legit li. ij. pte tertia. q abbas Helias ait. Tres res timeo. Una quō aīa egressura est de corpore. Alia quō sum iudici occursurus. Tertia quō de me fuerit pferenda snīa. Narrat Macrobi⁹ in saturna. de cōuiuio tertie diei fere in fine. Carnes aproꝝ delate in lumine lune. contrahūt ex nimia humore putrefactōnem: ita q nihil valent ad esum humanū. Cū ergo venatores illud perpendissent nec possent de siluis ad ciuitatem per diē omnes apros transferre. Unus prudentior ceteris dixitq carneo illas in multis ptibus acutis clauis ereis ꝯfigerēt. Infixo ergo vniculiq pti clauo eneo detulerūt illas carnes in lumine lune sine quacunq iactura carniū. Moralit' lumē lune est vana gloria mūdi: in qua qui nimis ꝯuersant ꝓpter humorē nimiū deliciaꝝ putrescūt. in ps. Putruerūt ⁊ corrupte sunt cicatrices mee ⁊c. Unō remediū speciale est ꝯtra illud: timor futuri iudicij quo homo ꝯfigat crebro meditando cor suum. iuxta illud ps. Confige timore tuo carnes meas a iudicijs ⁊c. Solin⁹ de mirabilib⁹ mūdi ca. ij. q mutis interdū incitam entū vocis necessariū est: qr nō solū acuit sed si nūq̄ fuerit extorquet. Deniq cū olimpiade octaua ⁊ q̄nquagesima victor cyrus intrasset sardis Asie oppidū vbi tūc latebat Croesus fili⁹ achis regꝭ mutus vsq ad illud tps in vocem metu timorꝭ ꝓrupit. Exclamasse em̄ d̄r. Parce patri meo Cyre ⁊ hoiem te disce vel canib⁹ nostris. Sic peccator saltē metu iudicij diuini si mutus añ fuerit: in vocem ꝯfessionis erūpat. Tob. xiij. Cuz timore ⁊ tremore ꝯfitemini illi: regēq seculo ꝓ exaltate in opib⁹ vestris.

C

Scd̄o timor virtuosus causat in hoīe de pteritis penitentiam ⁊ ꝯtritōem. Est em̄ sicut tyriaca que expellit venenū. sicut em̄ tyriaca de tyro efficit' i. serpente. et est nihilomin⁹ ātidotū ꝯtra venenū. ita timor de peccatis orit' et tñ peccata expellit. Eccl. j. Timor dñi expellit pctm̄. Nā qui sine timore est nō potest iustus fieri. Hic est q tam phi q̄s sancti inter oēs passiones p̄cipue cōmendant verecundiā q̄ est quasi q̄dā timor significās penitentiaz de aliquo defectu. Dic em̄ Arist. iiij. Ethi. in fine. Verecundia est timor inglorialiōis id ē timor ꝯfusionis. de q̄ pbat ꝯmētator p̄mo q nō est v̄tus sed passio: qd̄ ondit. tum p eius diffinitōem. tum per effectū ei⁹. Per diffinitōnē q̄dem: qr timor est verecundia inglorialionis ois autē timor est passio ⁊ nō v̄tus. Per effc̄m verecundie pbat idem. oēs passiones appetitus sensitiui causant in corpe transmutatōem: et h facit verecundia. Sic em̄ p timorē in piculi' mortis hō pallescit. ita p verecundiā q̄ est timor ingliatōis hō rubescit. Rō hui⁹ diuersitatis inť timorē ⁊ verecundiā fuit ista. q verecundia sit q̄dā timor: qr timor ꝓprie est de piculo mortis vl' alicuius nocētis vitā hois. Sedes aūt vite est i corde: ⁊ iō qn̄ cor incipit deficere p timorē: natura mittit illuc spūs ⁊ calorē: ⁊ iō tunc retrahitur calor a facie cū sanguine ⁊ homo pallescit. Honor aūt ⁊ inhonor in exteriorib⁹ est. ⁊ iō qn̄ hō timet p verecundiā pdere honorē: spūs ⁊ humores trahūt se ad exteriora: ⁊ sic ꝯcurrēte sanguine: hō exterius rubescit. Fin q ibi pbat arī. de verecundia q̄ est passio laudabilis in iuuene Vn̄ dic. Laudam⁹ quidē verecundos. Tertio ostendit q nō ꝯuenit etati senili. Quarto q nec studioso: qr neq senex neq studiosus aliq̄d debet ꝯmittere: vñ debebat verecundari. Sed certe si senex aliq̄d ꝯmiserit turpe. vel etiā studiosus: laudabile est q verecundet. ⁊ illaudabil' obstinationis signū est nō verecundari de turpibus. Quantū vero sancti verecundiā ꝯmēdēt

D

Ecce v̄ba Bernardi sup Cañ. sermo. lxxxvij. Nescio si quicq gratius verecundia in morib⁹ hoim deprehendi queat. Verecundia omniū est ornatus etatū. sed in tenera etate amplius pulchriusq enitescit. Quid amabili⁹ verecūdo adolescente: q̄s pulchra hec est: q̄s splēdida morū gemma in vultu adolescentis: q̄s vera ⁊ minime dubia nuncia bone spei. bone indol'. iudex sui. virga discipline. ꝓpugnatrix puritatis înate. specialis glīa cōscientie. fame custos. vite decus. virtutis sedes. p̄mitie nature. laus ⁊ insigne totius honesti. hic est timor necessari⁹

Eccl. xxiij. Nihil melius est quam timor domini. Tertio timor bonus causat in agendis diligentiam et discretionem, Eccs. vij. Qui timet deum nihil negligit. Quarto bonus timor causat homini in periculo confidentiam et aggressionem. Multi enim reputant se debiles qui ingruente timore et cogente, ardua et difficilia fecerunt. Unde Greg. v. moralium. In via dei a timore incipitur ut ad fortitudinem veniatur. Nam sicut in via seculi audacia fortitudinem, ita in via dei audacia debilitatem facit. Et sicut in via seculi timor debilitatem: ita in via dei timor fortitudinem. Prouer. xiiij. In timore domini fiducia fortitudinis.

Lectio. CXCIIII.

Omnis enim orbis

terrarum limpido illuminabatur lumine, et non ab impeditis operibus continebatur. Solis autem illis superposita erat grauis nox: imago tenebrarum que superuentura illis erat. Ipsi igitur sibi grauiores erant tenebris. Declarato supplius quod palpabiles tenebre durantes per triduum afflixerunt egyptios vniuersaliter sine exceptione, hic ostendit quomodo afflixerunt eos singulariter sine aliorum perturbatione. Et circa hoc tria facit. Unum est quod preter partes egypti totus mundus utebatur et gaudebat sufficienter illo tempore lucis beneficio. Aliud est quod soli egyptij puniebantur tunc temporis tenebrarum supplicio. Tertium est quod pena illa fuit eis illata iusto dei iudicio. Secunda pars ibi. Solis autem. Tertia ibi. Ipsi igitur. Circa primum dicit sic. Omnis enim orbis terrarum et cetera. Omnis inquit orbis terrarum preter egyptum immo preter loca in quibus egyptij morabantur limpido illuminabatur lumine: intantum quod homines vbicunque locorum preterquam in egypto videre potuerunt sufficienter ad quecunque opera exequenda. Et hoc est quod dicit quod non ab impeditis operibus continebatur. Exo. x. Ubicunque erant filij israel lux erat. De secundo dicit quod solis illis supposita erat grauis nox. i. nebulosa et palpabilis tenebrarum obscuritas. Nox dico existens imago. i. signum et figura tenebrarum infernalium que superuentura erat illis. i. in inferno futura. De tertio dicit sic. Ipsi ergo grauiores sibi erant tenebris. Et fit hic mentio de triplici genere tenebrarum: videlicet de tenebris materialibus in presenti que fuerunt in egypto in aere. De tenebris spiritualibus que sunt peccata que inerunt egyptijs in mente: et de tenebris infernalibus que sunt aggregate ex vtrisque in inferno. Tenebre ergo culpe fuerunt causa tenebre pene, et quia culpa plus habet de malo quam pena dicit quod egyptij peccatores et tenebrosi intrinsecus per peccatum erant sibi ipsis grauiores tenebre quam tenebre materiales exteriores. Uel ipsi erant sibi grauiores tenebris scilicet materialibus: et est idem sensus. Grauiores autem tenebris erant. Nota quod peccata in scriptura sacra per tenebras designantur quadruplici ratione. Sunt enim tenebre corporales causa erroris et deceptionis, causa terroris et stupefactionis, causa languoris et desolationis, causa torporis et dormitionis, et consimiliter est de peccatis. Primo ergo tenebre corporales sunt causa erroris et deceptionis, unde qui ambulant de nocte faciliter cadunt. Joh. xij. Qui ambulat in tenebris nescit quo vadit. Et generaliter nullus operarius nullus artifex in tenebris potest tractare artem suam sine erroris periculo. Unde Martialis epigra. li. v. Pictor quidam redargutus a quodam parasito. Quare cum pulcherrimas imagines depingeret, turpissimos tamen generaret filios. Ille respondit trufando dicens quod hoc esset ideo, quia generaret in tenebris et pingeret in luce. Unde autor dicit sic. Gaba bonus pictor homines pinxisse decoros. Fertur et indecoros progenuisse duos. Cui ait pasitus. Miror bone Gabo cur melius pingas quam facias homines. Non debet mirum respondit gaba videri: pingo die clara, nocte viros facio. Interim autem tenebre decipiunt homines occasionaliter, quod omnis qui male agit odit lucem, eo quod in tenebris potest in malefactis se protegere et alios improuisos circumuenire: immo ipsam verecundiam que est quoddam virtutis propugnaculum tenebre auferunt et expellunt, et ideo generaliter omnia vitia magis exercentur de nocte et crebrius quam de die. De nocte Loth cum filiabus incestum commisit. Gen. xix. De nocte mirrha patri se supposuit propter incestum a quo impregnata et postea in arborem sui nominis mutata est, ut dicit Ouidius xix. Methamorphoseos libro. x. vbi dicit Tenebre minuunt noxque atra pudorem. De nocte et tempore tenebrarum christum ceperunt iudei. Luce. xxij. Hec est hora vestra et potestas tenebrarum. In tenebris Troia capta fuit prodentibus Ulyxe, Antenore et Enea, sicut narrat Dares phrygius de troiana historia versus finem. Unde etiam Job. xxiiij. Perfoderunt in tenebris domos sicut in die condixerunt sibi. Sicut autem corporaliter tenebre sunt occasiones erroris et peccati multipliciter, ita consuetudo iacendi in crimine aufert homini lucem bone discretionis: et inducit eum in omne genus peccati. Unde de talibus in psalmo dicitur. Nescierunt neque intellexerunt qui in tenebris ambulant. Et ideo dicit Augustinus de sentent. prosperi. ca. cccv. Tenebre inquit metuende sunt morum, non oculorum, et si oculorum, non exteriorum vnde discernitur album et nigrum: sed iustum et iniustum. Et ideo signantur

dicit.i.Thessal.v. Oēs eñ vos filij lucis estis z filij dei nō noctis nec tenebrarum. Fingunt poete sicut fingit z dicit Claudian⁹ in maiori volumine li.v. q oēs pestes infernales q̄ sunt apud eos vitia z supplicia nate fuerunt de nocte z de acherōte. Est aūt acheron fluui⁹ infernalis. z sic noiat ab a qđ est sine z cheron salua quasi sine saluatione. Eodē modo moralit' oia vitia oēsq pestes infernales fuerūt denocte generate inter diabolū z Euā primā. mrēz nr̄am q̄ merito acherōta vel acheron dici pōt. q̄si sine gaudio vel saluatōe q̄ nō saluata. sz maledicta fuit a deo Gen̄.iij. Multiplicabo erūnas tuas z pceptus tuos. in dolore paries filios. In cui⁹ signū vocata est Eua. cui⁹ nois elemēta ꝯtrario ordine distinguūt ad illi⁹ salutationis vocabulū qđ est aue. sub cui⁹ maledictionis dispendio totū mansit genus hūanū donec illa veniret q̄ nomē eue mutauit in aue. Et veteris testamenti tenebras in euāgelij vertit z in lucē q̄ ortū est in tenebris lumē rectis corde. Aue inq̄t gratia plena Lu.j. hoc ēm salutiferū verbū aue non solū iocunditate bone significationis replet. sed etiā mystice diuine essentie vnitatē z psonaꝝ trinitatē. necnō nostre salutis felicitatē designat. Nā illō vocabulū aue in sua resonatione vt vna dictio pnunciat. z in sua ꝯpositōe ex tribus lr̄is integrat. in sua significatione salutē cuiuslibet interptatur. Propter primū designat essentie diue vnitatem: ꝓpter scōm psonaꝝ trinitatē. ꝓpter tertiū nostre felicitatis salutē importat. Primo ḡ in isto vocabulo aue tres vocales existūt: q̄ sunt a u e. z tres psonas designāt. A apud omes gentes prima littera dr̄ eo q ipa nascentibus vocem prior aperiat. f̄m Papiā. Et iō p a āntiqua patris autoritas. Per u vni⁹ verbi vnitas. Per e eterna emanatōis extremitas figurat. z iō in incarnatōis mysterio vbi fuit in Maria toti⁹ trinitatis operatio. q̄uis solius verbi icarnatio: nō debuit fieri annūciatio nisi ista suaui salutatio aue: in q̄ latet sūme trinitatis assimilatō sicut dixisset. z iō istō ē vbū n̄ tetragmatō sz trigmaton. sūme trinitatis vestigiū z imago nō ineffabile sed sūme effabile z iugi deuotōe a xp̄ianis effandū iuxta exhortatōz eccl'ie sic dicētis. Verbū bonū z suaue psonem⁹ illō aue p qđ xp̄i fit ꝯclaue vgo mr̄ filia. Primo ḡ p istā lr̄am q̄ ē a designat pma psona f̄m ordinē originis q̄ est pr̄. Ubi notādū q iste t'min⁹ pr̄ dupli' accipit in scriptura eēntial'r z notional'r. Essential'r accipitur Mat.vj. Pr̄ noster q̄ es in celis. Qñq notional'r. vt Joh.x. Ego z pr̄ vnū sumus. Ita h̄ elemētū qñq accipit eēntial'r z p q̄libet psona suppoit. Qñq notional'r z soli pr̄i deruit. Essētial'r aūt z p q̄libet psona videt accipi a ppha. Hiere.j. A a a dn̄e ds. Per h̄ q triplicata: trinitatē significat psonaꝝ. Et p h̄ q semel z singular'r subiūgit: dn̄e ds: eēntie indicat vnitatē. Un̄ z ds ipe se vocari a Joh'e in Apoc. reuelauit replicatiōe triplici ita dicēs. Ego sum alpha z o pncipiū z finis dic dn̄s deus. Apocalip.j. Eandē autoritatē z nō plies ponit in codē li. ca.j. xxj. z. xxij. ad ostendendū q h̄ vocabulū alpha cuilibet psone ē cōe. alpha eñ grece a latie dr̄. Sic ḡ qñq essential'r accipit z de q̄libet psona pdicat. Qñq notional'r accipit z soli psone pr̄is deruit. z sic accipit Joh'is. xvj. Exiui a pr̄e z veni in mundū. z sic canit eccl'ia A pr̄e vnigenit⁹ ad nos venit p vginē baptisma cruce ꝯsecrās. Scdo p h̄ elemētū u q̄ est secunda vocal: designat vni⁹ vbi vitas. Ubi

C

breuit' notandū q istud elemētū u qñq ē vocal' qñq ꝯsonās: qñq nota numeralis qnq designās. Vocalis dr̄ q2 p se vocē efficit f̄m Priscia. i maiori volumie. Cōsonās q2 cū alio sonat. Et certe isto mō vbum diuinū fuit q̄si vocalis añ incarnatōem: ꝯsonās in icarnatione. nota numeralis fuit in passione. Dico ḡ q ante icarnatoem fuit q̄si vocalis: qñ vicz nō būit nisi vni⁹ nature diue sonū iuxta illud. In pncipio erat vbum zc. Joh.j. Sz certe vbum in incarnatōe factū est ꝯsonās q̄si cū alio sonās qñ cū natura hūana cōsonauit sonū z idioma iuxta illud. Verbū caro fc̄m est zc. h̄ aūt factū est p h̄ vbum aue. z iō u in h̄ vbo manet ꝯsonās z nō vocalis. sz tandē fc̄m est istud u. i. vbū nota numeralis in sua passione. Sz cui⁹ numeri nota: certe qnarij ꝓpter qnq vulnera de quibus volo qnq vba loqui. i. Cor. xiiij. Sic ergo p hāc vocalē designat vni⁹ vbi vitas. Tercio p h̄ elemētū e eterne emanatōis extremitas signat vicz spūssanctus q̄ est vltima psona originalr' in emanādo. sic ē in h̄ vocabulo aue ē vltima in sonādo. Et videt notandū q in h̄ vocabulo z mystica dictōe aue in qua instō plura sunt sacramēta q̄ elemēta. Unū primū elemētum stat per se. z alia duo ad inuicem syllabicantur ad exprimendum maniste modum originis z emanationis personarum. Nam quia pater est a se z a nullo alio. ideo per se syllabicatur: z alie residue ad inuicem syllabicātur specialiter propter duo: z in hoc cōueniūnt: quia vtraq est ab alia q̄uis vna ab vno et altera a duobus. Et etiam sola e inter vocales proprie formatur in gutture. Naz a formatur in pectore. e in gutture. i in faucibus. o in dentibus. u in labijs. z quia e formatur in gutture. bene illum designat. De quo canit ecclesia. Tu rite promisso patris sermone ditans guttura.

Per guttur eñi spūs vitalis emittit͛: τ sic a pre peccatum petit͛. Emitte spūm tuū τ creabūtur: τ renouabis faciē terre. Sic ergo hoc notabile verbum aūt: q2 vt vna dictio pronunciatur diuine essentie notificat vnitatem. Et q2 ex tribus līis integrat͛: psonarū significat trinitatē: q2 salutem cuilibet interptat͛: pdestinationis, denotat pietatem. Scḋo tenebre corpales sunt cā horroris τ stupefactiōis. Esa. xx. Tenebre stupefecerunt me. Et Gen̄. xv. Horror magnꝰ τ tenebrosus inuasit Abraam. Eodē mō peccata reddūt hoīem timidū τ stupidū dictante ɔsciencia propriā se fore puniendū a deo. Sicꝰ eñ in tenebris magis potentes sunt demōes τ audaciores τ latrones τ hmōi, ita sup peccatores plus possunt demones q̄ sup iustos. vñ xpianitate crescēte p orbē p maiori pte illusiones demonū cessauerūt. Tertio tenebre corpales sunt causa languoris τ desolatōis, oīs eñ infirmitas plus de nocte q̄ de die affligit infirmū, τ magis patiunt͛ in tenebris q̄ in luce. Vnde Tob. v. Quale mihi gaudiū erit qui in tenebris sedeo τ lumē celi nō video. Dixerunt eñ q̄dam antiqui q̄ mediante quadā luce celesti aīa intellectiua corpori copulat͛: τ q̄ omnis sensus opatur quadā luce mediante. Et Aris. iij. de aīa dicit q̄ intellectus agens est habitus velut lumen. Et Augꝰ. dic̄ in diuersis locis q̄ v̄itas nō videt͛ nisi in q̄dam luce sui generis q̄ oīa lucis nobilitatē ostendūt. τ iō sicut in luce est vita hominis salus τ solatiū, ita in tenebris est desolatiō τ oīs languoris augmentū. Sicꝰ aūt gratia lux est. ita absentia grē tenebre sunt q̄ hoīem in desperatōis laborē vel languorem inducūt. De q̄li d2 Eccs. v. Cunctis diebꝰ vite sue comedet in tenebris τ in curis multis τ in erumna τ in tristicia. Quarto tenebre corpales sunt causa torporis τ dormitōis, τ eodem modo moraliter absentia gratie reddit potentias sensitiuas victas τ ligatas: ita q̄ nihil boni possit hō ad premium vite eterne meritorie operari. j. Regū. ij. Impij in tenebris conticescent, quia no in fortitudine sua morabiturvir hoc est dictum, non sufficiant naturalia hominis ad merendum vitam eternam sine lumine gratie coagente

Capitulum. XVIII. Lectio. CXLV.

Sanctis autem tuis maxima erat lux: τ hoꝝ quidam vocē inimici audiebāt s3 figuraz nō videbāt. τ q2 nō ipi p eadem passi erāt magnificabāt te: τ q̄ ante lesi erant, q2 nō ledebantur grās agebāt tibi: τ vt esset differentia te deum petebant. Postq̄ actū est de tenebris quibꝰ afflicti fuerūt egyptij. In isto capitulo agit͛ de beneficio lucis quo confortati sunt hebrei. Et circa hoc duo facit, primo ɔmemorat beneficium lucis collatū hebreis in egypto. Scḋo beneficium lucis collatum eisdem in deserto, secunda ps ibi. Propter qḋ ignis ardentem τc. Circa primū notat͛ quō lucis beneficio deprecabāt͛. Scḋo quō ppꝰ h̄ deo deuote regratiabāt͛. scḋa ps ibi, τ q2 ñ. Circa p̄mū p̄mo notat͛ apud hebreos lucis p̄ntia cū d2. Sanctis autem tuis maxima erat lux. Scḋo apud egyptios lucis carentia: q̄ impediebat visum: licz nō auditū. Et ideo dicit. Et coꝝ quidē vocē scz hebreoꝝ egyptij audiebant sed figurā corpalem nō videbant p̄ densitate tenebraꝝ, q̄ oīm lucē impediebant. Existentes eñ in tenebris cōibus p̄nt existentes in lumine videre. Ex q̄ argui potest q̄ lux multiplicat spēm suā p mediū tenebrosum q̄ spēs nō est realit͛ lux sed intensio lucis: sic spēs coloris nō est color: sed intensio coloris, nisi eñ talis multiplacio specierū ponat͛, infinite difficultates pspectiue insolubiles apparebūt. Sed ad istos egyptios nō potuit lux attingere in qua erāt filij israel, nec potuit se multiplicare ppter aeris vel vaporis densitatem. Consequent͛ sequit͛ grāꝝactio vbi narrat duo videlicet q̄ tūc ipsi filij israel duo fecerūt. Nā regrātiabant͛ τ dep̄cabant͛. Regratiabāt͛ aūt pro duobꝰ vicz p sui inpunitione τ τ liberatione τ ab hostium potestate. Quantum ad primū dicit sic. Et quia ñ ipi s3 habrei p eadem passi sunt cū egyptijs magnificabāt te, Exo. xv. Cantemꝰ dño gloriose eñ magnificatus est. Quantū ad liberatōem ab hostiuz potestate subdit. Et qui añ lesi erant sub fulcio pharaonis, Exo. j. q2 nō ledebant͛ a plagis istis grās agebāt tibi: τ sequit͛ eoꝝ deprecatio Fuit añ eoꝝ dep̄catio, qḋ esset differencia inter illos τ egyptios, id est vt nō sic tractarent͛ sicut egyptij. nec sic tractari mererent͛, τ hoc est qḋ dicit. Et vt esset dr̄ia te deū petebant grās agebant. Circa grāꝝactiōem notanda sunt tria. Primo qualiter deo gratiaꝝactio est reddenda. Secundo de qua materia est sumēda. Tertio qualiter gratiarumactio est explenda. Circa primum est sciendū q̄ regratiari vl̄ gratias agere deo est actus multum ɔmendabilis vt pote quia est beatorum operatio, perceptorum augmētatio, diuinitatis protestatio. τ nostre necessitatis demonstratio. Primo q̄ deo regratiari est propria operatio beatorum, qui ad nihil aliud vacant nisi ad deum laudandū et ei de collatis beneficijs regratiandum. Et ideo illum artificium bonum est addiscere, de quo imperpetuum oportet nos viuere, qui

tui ad curiam regis debent transire tempesti-
ue: ꝯditões curie dñi addiscere, Eodez modo
nos ꝯuenit in pñti grã͠ꝑactionez addiscere vt
sciamus qualiter nos in patria debeam⁹ hr̃e
q: Esa. lj. dicit. Gaudium ⁊ leticia iuenit̃ in ea
gratiaꝝ actio ⁊ vox laudis. Scđo gratiaꝝ actõ
deuota est bonoꝝ a deo receptoꝝ augmẽtatio
Nā sic deũ maxime prouocamus ad dandũ
maiora si de ꝑceptis gratias referamus. Uñ
Berñ. Ad locum vñ exeũt flumina grãrum re
uertunt̃ vt iteꝝ fluant. Agricola nimirũ illam
terrã diligenti⁹ colit ⁊ seminat: q̃ fructum red-
dit vberius. ⁊ q̃̃to terra est fecundior tanto me-
liori semine seminatur. Moraliter hõ est quasi
ager dei. j. Coꝝ. iij. Dei agricultura estis. Ipse
enĩ est sicut agricola. Joh. xv. Pater me⁹ agri
cola est: q̃̃to ergo maiorẽ fructũ ꝑ gratiaꝝ actõ
nem ꝑsona rependit tanto ei libenti⁹ dona sua
tribuit. Et iõ optimus modus impetrandi est
gratias agere de acceptis. Et per oppositum
q̃ nõ agunt gratias de receptis: merent̃ puni-
ri ⁊ priuari iã habitis. Testat̃ aplõ ad Roꝝ.
j. de philosophis, qui cũ cognouissent deũ nõ
tñ sicut deũ glorificauerũt aut gratias egerũt.
sed euanuerũt in cogitationib⁹ suis ⁊ obscura
tũ est insipiens cor coꝝ. Uñ dicit Aug⁹. quod
deus dedit gratis: tollit ingratis. Exemplum
eiũ habemus de Ezechia. Esa. xxxviij. qui pu-
nitus fuit ꝑpter ingratitudinẽ. Cum enim de-
disset ei dominus triumphum incredibilem ⁊
percussit centumoctogintaq̃nq3 milia in castris
Sennacherib: licet ẽm Josephũ hostias cũ po-
pulo imolasset non tamen digne gratias egit
nec canticũ inde cãtauit: sic ꝑres illo tpe ꝯsue-
uerunt. Tertio gratiaꝝ actio est q̃dam diuine
maiestatis ꝓtestatio. In hoc em̃ q: deo de su-
is beneficijs regratiamur: eum dñm nr̃m ⁊ ca
pitaneũ ꝓtestamur. In cuius figura adeps in
sacrificijs soli deo offerri debuit. Leuitici. iij.
Dĩs adeps dñi est iure ꝑpetuo. Uñ ⁊ xp̃s vo-
lens de q̃nq3 panibus festũ facere qđ non fuit
festum humanũ sed diuinũ: gratias agens fre
git ⁊ dedit discipulis suis vt apponerẽt turbe.
Mar. viij. Quarto gratiaꝝ actio est nostre ne
cessitatis demonstratio. Qui em̃ regratiat̃ suã
necessitatẽ ꝓtestatur Et hec est rõ moralis q̃re
decime institute fuerũt ⁊ deo specialit̃ dedica-
te. Est em̃ decem limes ⁊ ꝑfectio numeroꝝ. et
ideo dum nobis nouem retinem⁹ ⁊ deo deci-
mũ damus: imperfectõem nobis inesse fatea-
mur ⁊ oẽm ꝑfectõem soli deo attribuim⁹. Eo-
dem mõ dũ deo grãs agim⁹ de receptis: pro-
testamur q̃̃ nihil nisi de eius munere posside-
B mus. Scđo notandũ q: materiã regratian-
di sumere debem⁹ ex diuinis beneficijs q̃ sunt

potissime sex. vicz creatõis, redemptõis, expe-
ctationis, iustificatõis, ꝯseruatõis, ⁊ ꝑmiatõis
De ope creatõis Berñ. in q̃dam sermone dic
sic. Considera dei in bñficio creatõis q: crea-
uit te sine cõmodo suo. ps. ait. Bonoꝝ meorũ
nõ indiges, sine merito tuo quia nihil ante ꝓ-
meruit qui penitus nihil fuit. Cogita qualem
te fecit ẽm corpus egregiam creaturã ẽm ani-
mã magis egregiã vtpote imagini creatoris in-
signẽ. rõnis ꝑticipem, beatitudinis sempiter-
ne capacẽ. Considera ⁊ dñationis potestatem
Terror em̃ hoĩs sup cuncta animantia in mi
nimo discernit̃. Considera ergo largitatis ad-
ministratõem: q̃̃ta tibi largitus est ad sustẽta-
tõem: quanta ad eruditõem: quanta ad conso
latõem, quanta ad correptõem, quãta ad dele
ctatõem. Scđo deo gratias agamus de ope-
re redemptõis Berñ. in q̃dam alio ẽmone. O
bone Jesu quid tibi ⁊ morti, nos debuimus ⁊
tu soluis, nos peccauimus et tu luis. O pietas
opus sine exemplo, gratia sine merito, caritas
sine modo. Tertio de beneficio expectatõis q̃
nos peccantes expectat gratiaꝝ actionis ma-
teria sumi debet q̃tiens pctõr promeruit q: ei
tps pnie auferret̃. Et ꝯstat quotiens mortalit̃
peccauit indignus est vita eterna statim cũ sit
ingratus auctori vite. Freq̃nter aũt hab3 pec-
cator ꝯsiderare q̃tiens in statu damnatõis exi-
stens in ꝑiculo mortis fuit vel ab infirmitate
intrinseca, vel ab aduersitate extrinseca. Est
enim beneficium si quis addictus suspendio.
⁊ fune iam applicato ad collum, vel si vincula-
tus membrũ extendit mutilatori, si tunc talis
ab aliq̃ liberaret̃ maximũ beneficium esse di-
nosceret̃. Quo ergo tunc peccator diuertisset
si tunc liberatus nõ fuisset nisi ad infernũ pro
semper. Huius ergo liberatõis beneficiũ sem
piternũ vendicat amorem humanũ. Cassiod.
de opere varioꝝ dicit sic. Elephantez ingenio
hoĩs posse capi. Cum enĩ se arbori semisuccise
appodiauerit ⁊ arbore fracta ceciderit per se re
surgere nequit, sed humano solatio cuius par
te iacuit belua suis gressibus restituta, maior
est beneficij sui. In magistrum quippe recipit
quem sibi bñficium fuisse agnoscit ad ipi⁹ ar-
bitriũ mouet gressus. ipius voluntate cibos
capit. inuicẽ manus promuscidã tendit ⁊ a ma
gistro pro futura gratia tantũ accipit. quia se
ipius cura viuere posse intelligit: Si ergo be
stia rõem nõ habens tantas liberatori grati-
as agit qui lapsum ad gressum reducit. longe
magis homo gratias referre tenet̃ illi q̃ plies
lapsum de inferni voragine pluries liberauit
Quarto de beneficio ꝯseruationis tam in esse
nature q̃̃ in esse gratie grates referende sunt.

Unde Augustinus de sancta virginitate. Oia peccata sic habenda sunt tanquam dimittantur a quibus deus custodit ne cōmittant. Et infra. Quisqꝫ ab initio pudicus pmanet ab illo regit. et quisquis ab inpudico pudicus factus est ab illo corrigit: et quisquis in finē impudicus est ab illo deserit: occulto quidē iudicio sed nō iniq. Et ideo signant̄ur hic in littera. Quia nō ledebant grās agebant. Nā sancti viri nō solū de sibi dimissis grās agunt deo: sed et de hijs a quibus sunt p suū adiutoriū pseruati. Ultima materia grārumactionis est consideratio pmiationis: qꝛ deus talia pparauit electis que in cor hominis ascēdere nequeūt in pnti. Tertio notandū quō vel qualiter grāꝝactio est explēda. Debet em̄ habere quatuor ↄditiōes si debito mō debet expleri. Primo debet habere magnitudinē. Scdo assiduitatē. Tertio vniuersalitatē. et quarto hilaritatē. Primo ergo debꝫ habere magnitudinē: et rō est qꝛ hō plus accepit a deo qꝫ aliqua creatura: et ideo decet eū magis magnifice grās agere. Nā lucis est talis natura qꝫ vbi plures radij ad aliqd solidū diriguntur: ibi maior est reflectio et maior splendoris multiplicatio. Unū iuxta terrā est maior calor qꝫ in medio interstitio aeris: ppter maiorē et densiorē radioꝝ solariū multitudinē. Sic moraliter debꝫ esse quo nāqꝫ homines plures diuinoꝝ beneficioꝝ radios recipiūt eo p grāꝝ actiones plures radios in deū reflectere ↄuenit. ij. Malach. j. De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agimus ipi. Scdo debet habere assiduitatē. j. Thessa. ij. Gratias agimus deo sin intermissione. Hec est rō quare oēs horas canonicas per deo gratias terminam⁹. in signū qꝫ oia opa nra in eius dūt grārumactione terminari. Tertio debet habere vniuersalitatem vt p omnibꝫ nō solū p placentibꝫ et psperis. sꝫ etiā pro aduersis deo grās reddam⁹ Ephe. v. Gratias deo agentes sem p p omnibꝫ. Aris. ij. politi. prope finem dicit qꝫ plato inter leges suas ordinauit qꝫ ciues se exercitarēt per vsum et studium vt fierent ambidextri vt vtraqꝫ manus fieret vtilis ad bellandū. Isto modo moraliter nos exercitare debemus vt ambidextri fiam⁹ vt videlicet nō solū tempore psperitatis sꝫ etiā aduersitatis ↄtra fortunā pugnare et deo semper regratiari sciamus. Dicit aūt Galienus qꝫ mulier vtrasqꝫ dextras habens nō sit: vir nanqꝫ qnqꝫ vtit vtraqꝫ pro dextera: mulier nō. ita moraliter effeminati vtrāqꝫ fortunam equanimiter sustinere nō pnt. sꝫ nō psperitate sciunt vti. Per oppositū viri sancti omni fortuna bn̄ vtunt ad honorē dei et victoriā. Talis fuit apostolus qui dicebat. ij. Corinth. ij. Deo autem gratias qui semper triumphat nos in christo Jesu. Quarto debꝫ hꝫ hilaritatem siue iocunditatem vt fiat non ex tristicia vel necessitate. Solinus de mirabilius mundi. Quod in alesa regione est fons quietus qui scaturit semp et infra riuos suos manēs: nisi ad cantū siue cytharam vel tibiā statim vero ad sonitū melodie intumescit et alpheum suū excedit. Fons oīs bonitatis deus est: hic ad letam grāꝝactionē statim exuberat et beneficia maiora impēdit: et subtrahit ei qui grāꝝactiones lete nō rependit. In cuius figura dr. Nee. xij. qꝫ iudei cōuocauerūt leuitas vt dedicatōem facerēt muri hierusalē in leticia grāꝝactione et cymbalis et cantico. sic ergo gratias agebant in cantico.

Lectio. CXLVI.

Propter quod ignis ardentē columnā habuerūt ducem ignote vie: et solē sine lesura boni hospitij pstitisti. Digni quidē illi erant carere luce et pati carcerem tenebraꝝ qui inclusos custodiebant filios sanctos tuos p quos incipiebat corruptum legis lumē seculo dari. Post qꝫ tactum est de beneficio luminis collato hebreis in egypto quando egyptij tenebraꝝ nubilo triduo tenebant. In ista parte agit de alio luminis būficio collato filijs israel in deserto Et circa hoc duo facit. Primo recitat būficiū luminis collatū filijs israel in deserto. Scdo ostendit per oppositū qꝫ digni fuerunt egyptij puniri et affligi tenebraꝝ supplicio. scda ibi. Digni quidē erāt. Cōcessū aūt fuit filijs israel beneficiū lucis dum p desertū transirēt p modū illū: qꝫ nocte et die lux eis seruiuit ducendo eos p viā ignotā: nocte apparuit colūna ignis et in die columna nubis. Unū Exo. xiij. Nunqꝫ eis defuit columna nubis p diē: necqꝫ defecit eis colūna ignis p noctē vt dux esset itineris vtroqꝫ tpe et hoc ē qd dicit. qd. qꝛ filij israel tibi gratias agebant et de nocte petebant adiutorium tuum et habuerunt ardentem columnam ignis ducem ignote vie per noctem videlicet. et i die cum sufficienti luce solis habuerunt columnam nubis ne lederentur estu solis. et hoc est quod dicit. Et solem sine lesura boni hospitij prestitisti id est tranquille protectionis. Interpositio enim nubis temperabat solis ardorē vt esset illis refrigerium quod alias fuisset eis incendium. Et potest esse qꝫ vapor eleuat⁹ vno tempore nubes fieret: et alio tempore igniebatur et fieret columna ignis. Moraliter secūdū Gregorium in nocte aduersitatis ostendit deus electis suis ignem consolationis. Et in die prosperitatis nubem sustinere obscure ad

uersitatis, moneteqꝫ in eis sibi p̃cauere dupliciter. Primo ne aduersitas frangat, Scd̃o ne ꝓsperitas dissoluat. Cõsequẽter ostendit q̃ iuste egyptij priuabant̃ bñficio luminis in egypto, ꝛ dicit sic. Digni quidẽ illi, i. egyptij, erant carere luce exteriori, qua carebant luce interiori gratie ꝛ pati carcerẽ tenebrarum qui inclusos custodiebant filios sanctos tuos israelitas non ꝑmittentes abire sicut mandauit dominus per Moysen, per quos incipiebat incorruptum legis lumẽ, i. lex incorrupta ꝛ illuminans seculo dari, q2 ipi filij israel ꝑpter miracula que viderant in egypto nõ preparabãt se ad legẽ suscipiẽdam, i. ad eum dum in desertum vbi legẽ accepturi erant.

A

Circa illaꝫ clausulã ardẽtẽ colũnã habuerũt ducẽ, notãdũ q̃ status boni prelati describit̃ penes quattuor ꝯditiones in his verbis. Debet em̃ bonus ꝓlatus hr̃e zelũ feruoris ꝛ sancte correptiõnis statuꝫ vigoris ꝛ supportatõis locũ amoris ꝛ cõmunicatõis: motũ precessoris ꝛ informatiõis. Primo ḡ ꝓlatus debet habere zelum feruoris ꝛ sancte correptionis vt sit ardens ꝑ industriam: nõ tepidus ꝑ ignaniã: nec fumigans ꝑ inanem gl'iam: nõ extinctus ꝑ infamiã. Ardentẽ inq̃t columnã. In cuius figuraꝫ d̃r de Helia. Eccl. xlviij. Surrexit Helias quasi ignis ꝛ verbum illius quasi facula ardebat. Est ḡ prelat⁹ quasi ignis ardens ꝑ sincerum zelum: sed isti igni quandoqꝫ adiungit̃ sulphur ꝛ q̃nqꝫ thus, quando em̃ thus admiscetur igni tota domus suauitate redolet, q̃n vero sulphuri adiũgitur ignis vehementer accendit̃: sed tota dom⁹ fetore replet̃: ꝛ isto modo est de ꝓlato nõnunq̃. Contingit em̃ quãdoqꝫ q̃ prelatus collaterales ꝛ consiliarios sibi assumit ꝛ personas sulphureas incendentes per maliciã ꝛ fetentes ꝑ infamiam: ꝛ quando sic est domus replet̃ abhominatione ꝛ fetore ꝛ tribulatione Apoc. xxi. Pars illoꝝ in stagno ardente igne ꝛ sulphure Esa. xxxiiij. Conuertent̃ torrentes eius in picẽ ꝛ humus eius in sulphur ꝛ erit terra eius i picem ardentem nocte ꝛ die. Quandoqꝫ em̃ fit q̃ ꝓlatus collaterales ꝛ consiliarios sibi fac̃ de sanctis personis ꝛ deuotis ꝛ fame honeste, et tunc nulli dubium quin domus tota repleat̃ dulcedine dilectionis, et suauitate pacis que per thus figurant̃. Et verificatur de tali prelato illud Eccl. l. Quasi ignis effulgens ꝛ thus

B

ardens in igne. Hic em̃ est notandũ qualis cõditionis debet esse a quo debet prelatus consiliũ petere: q̃d pulchre et eloquenter describit Ambrosius de officijs li. ij. Aduertendum inquit q̃ in acquirendis consilijs plurimum valet vite ꝓbitas: virtutum ꝑrogatiua, bñuolentie vsus: facilitatis gratia. Quis em̃ in ceno fonteꝫ requirat. Quis de aqua turbida potum petat. Itaqꝫ vbi est luxuria ibi est intemperantia, vbi vitioꝝ confusio quis inde sibi aliquid hauriendum existimet. Quis vtilem iudicet cause aliene: quam videt inutilem vite sue. Quomodo eum potero iudicare consilio superiorem: quem video moribus inferiorem. Supra me debet esse cui me ꝯmittere paro. An eũ putabo idoneum qui mihi det consilium: qui nõ dat sibi: ꝛ mihi eum vacare credam qui sibi nõ vacat: cuius animam voluptates occupant. Libido deuincit: auaricia submergit: cupiditas perturbat. Hec Ambro. Scd̃o prelatus debet habere statum vigoris ꝛ supportatõnis vt sit columna fortiter supportans regiminis sui onus. Unde prelato. Hiere. j. d̃r. Dedi tibi hodie in ciuitatem munitam et columnaꝫ ferream. quamdiu enim columna est recta bñ supportat onus superpositum. sed q̃cito incipit curuari statim tota fabrica cadit. Ita ẽ moraliter q̃diu seruat prelat⁹ rectitudinem et iusticiam sequens iura et bonam conscientiam meritorie supportat et exequitur causam suaꝫ. Quando vero declinat ad latus ꝑpter affectõnes vel offensam nõ reprimendo defectiuos et fouendo bonos, tunc tota fabrica cadit. Iudicũ. xvj. legim⁹ q̃ Sampson concutiẽdo duas columnas quib⁹ tota domus innitebatur domum prostrauit et omnes qui in ea erãt occidit. Isto modo est de diabolo. Affectat eniꝫ aliq̃ñ vnam congregationem deuotam subuertere et eos occidere hoc est eis charitatem que est vita spiritualis auferre. Et vt illud breuiorem viam nõ habet nisi columnas illius cõgregationis concutere et allidere per turbationes et commotiones. Job. ix. Qui terram cõmouet de loco suo et columne eius concutientur. Legimus enim in historia scolastica super Geñ. q̃d Cham filius Noe septem artes liberales in quatuordecim columnis descripsit quarum septẽ erant eree, et septem latericie vt contra diluuiuꝫ ignis ꝛ aq̃ imperpetuũ ꝑmanerent. In figuram q̃ in prelatis qui dicũtur columne, sufficiens scientia debet esse et non ignorantia. Et ideo sapientia dicitur excidisse columnas septem. Prouerbioꝝ. ix. Quia nisi prelati ecclesie scientia et sapientia fuerunt informati fabrica ecclesie cito rueret. Tertio prelatus debet habere locum amoris et communicationis, vt per beniuolentiam et bonaꝫ affectionem subditos habeat et a subditis habeatur. Et hoc notatur cum dicitur. Habuerũt. Debet enim prelatus haberi ab omnibus et non a quibusdam tantum et a quibusdaꝫ nõ

C

sed omnibus et singulis debet esse cõmunis. Unde in laudẽ Traiani cesaris dr̃ q̃ cum arguerent eũ amici sui de nimia ↄmunitate: et q̃ ad simplices nimis esset affabilis vltra id qd̃ etiã imperialẽ dignitatẽ deceret. Rñdit talem se velle esse imperatorem priuatis: quales sibi esse imperatores priuatus optasset. Sicut dicit Eutropius romane historie li. viij. Et sic etiã Julius cesar amorẽ suorum militum meruit: quia eos nõ milites sed cõmilitones appellauit. Sicut de eo narrat Suetonius li. j. Et Vegetius de re militari li. iij. ca. j. docet q̃ in exercitu bñ ordinato debẽt esse tres duces. Primus secundus et tertius. Primus aũt qui pcipuã sustinet potestatẽ debet esse in parte dextera et inter eq̃tes et pedites: vt et ↄsilio regere tam eq̃tes q̃ pedites et autoritate ad pugnã possit hortari. Moraliter sic platus psona ↄmunis debet eẽ vt et maioribus et minoribus suã beniuolentiã ostẽdat nõ semp cũ equitibus ꝓpriũ requirat honorem: nec semp cũ peditibus subiectus nimie negligẽtie torpore sordescat. Sic enĩ xp̃us in familia sua: hoc est inter ap̃los se habebat. Nã aliquãdo exhibebat se vt superior. Jo. xiij. Uos vocatis me magister et dñe et bñ dicitis. Sũ etenim Aliquando se habebat vt inferior. Luce. xxij. Ego aũt in medio vrm̃ sum sicut q̃ ministrat. Aliqñ vt equalis. Johis. xv. Jam nõ dicam vos seruos sed amicos meos. amicitia enĩ eq̃litatem requirit. viij. ethi. Eodẽ mõ platus inter subditos aliqñ dz eẽ maior aliquando minor, aliquando equalis. Maior q̃ntum ad corrigendũ iniq̃tatem. Ad Tytũ. ij. Argue cum oi imperio. Minor quantũ ad humilitatis repñsentatõem. j. Thessal. ij. Facti sumus paruuli in medio vrm. Equalis q̃ntum ad amicabilem operatõem vel ↄuersatõem. Eccl. xxxij. Rectorẽ te posuerunt noli extolli: sed esto in illis quasi vnus ex illis. Ista tria tangit btũs Augustinus in regula vel speculo clericorum. Honore coram vobis plat⁹ sit vobis. Ecce reuerentia autoritatis: timore corã deo substratus sit pedibus vestris: ecce repñtatio humilitatis, erga omnes semetipm̃ bonorum operũ se p̃beat exemplum amicabilitatis. ecce ↄuersatio eq̃litatis. scd̃m Arist. xiij. de aialibus. Cor est ↄmune principiũ a quo oia membra vitam et ꝟtutem recipiunt. Declinat autem magis ad sinistram partem q̃ ad dexteram quantum ad suum sitũ. Isto modo moraliter prelatus est cor in corpore christi mystico a quo omnes subditi recipere debent virtutem et consolationem. et influentiam sui motus. Debet tamen ad infirmiores compatiendo fauorabiliter declinare. Unde in libro de ponderibus propositione quinta dicit sic. Si brachia libre fuerint inequalia equalibus appensis ex parte longiori motus fiet. Moraliter libra est p̃latus qui facta suorum subditorum scd̃m regulas iustitie librare tenetur. Esaye xl. Librauit in pondere montes et colles in statera, aliquando ergo contingit q̃ ista libra habet longam et magnam affectionem priuatam et partialem ad vnam personam, et breuẽ et paruam ad aliam: certe tunc brachia libre sunt inequalia et statera necessario est dolosa. Nã illa persona que iacet in brachio longiori maioris affectionis licet sit equalis alteri in rei veritate vel forte minus bonus: preponderabit alteri iacenti in brachio breuiori. Et ideo non sic formaliter iudicat de isto p̃latus suus sicut talis est in rei veritate: sed oportet supponere q̃ p̃latus sit statera iusta. et non de numero eorum de quibus ait p̃s. Mendaces filij hominum in stateris vt decipiant. sed debet haberi prelatus a subditis tanq̃ persona communis a q̃ quilibet consimili modo consolationem eruditionem: instructionem: et exemplum habere possit vt merito subditi dicant ei illud Tobie. x. Omnia in te vno habentes te nõ debuimus dimittere ire a nobis. Quarto debet prelatus habere motum precessoris et informatõis et hoc notatur cum dicitur: Ducem. Unde ad boni ducis strẽnuitatem nõ sufficit bñ monere: precipere: et corripe: et solis sermonib⁹ ordinare: sed necesse est eum strennue se habere et virtuose pro loco et tempore militare et quod precipit aliis exercere: aliquotiens factis suis debet implere. j. Macha. ij. Jesus dux impleuit verbum: factus est dux in israel. Talis dux fuit Julius cesar qui nũq̃ dixit militibus suis ite sed semp venite, et subiunxit causam. Labor in quo participatus cum duce videtur militib⁹ esse minor sicut de eo scribit Johannes galensis. Talis fuit dux Abimelech qui prescindẽs arboris ramum impositumq̃ ferens humeris sociis suis dixit. Quod me videritis facere cito facite. ergo certatim ramos de arboribus prescindentes sequebantur ducem. Judic. ix. Ergo ardentem columnam etc.

Lectio. CXCVII.

Um cogitarẽt iustorum occidere infantes, et vno exposito filio et liberato in traductionem illorum multitudinem filiorum abstulisti et pariter illos in aqua perdidisti valida. Illa autem nox cognita est ante a patribus nostris vt vere scientes, quibus iuramentis crediderunt animequiores eẽnt. Suscepta est autem a populo tuo sanitas iustorũ iniustorum autẽ

exterminatõ. Sicut enim eiecisti aduersarios nostros sic nos prouocans magnificasti.

Postꝙ̃ actū est diffuse de nona plaga illata egyptijs per tenebrosi aeris obscuritatem. In ista parte incipit agere de decima plaga illata eisdem per ꝑmogenitoꝝ exterminatõnem. Et circa hoc duo facit. Nam primo agit de morte mirabili ꝑmogenitoꝝ in egypto. Scd̃o d̾ submersione totali ⁊ irrõnabili egyptioꝝ in mari rubro. scd̃a ps ibi. ca. vlti. Impijs aũt. Circa primũ duo facit. Primo agit de pena mortis q̃ inflicta fuit egyptijs per diuinã animaduersionẽ. Scd̃o de quadam pena mortis indicta hebreis ꝓpter eoꝝ rebellionem. ibi. Tetigit autem ⁊ tunc. Circa primũ duo facit. Nam prio agit de illius exterminationis qualitate. Secundo de eiusdem quantitate. ibi. Simili aũt

A pena. Circa primũ quatuor fiunt. Nã prio ostendit ꝙ ista exterminatio primogenitorum fuit egyptijs iuste illata. Scd̃o ꝙ fuit hebreis iuste ꝑus ꝓphetata. Tertio ꝙ fuit a iustis laudabiliter acceptata. Et quarto ostendit qualit̾ diuersimode se habuerũt egyptij ⁊ hebrei cum pena fuisset illata. Scd̃a pars ibi. Illa enī nox est. Tertia. ibi. Suscepta est. Quarta in lectõne sequenti. Abscon. ⁊c. Legenda est ḡ lr̃a sic. Cũ cogitarent egyptij iustoꝝ. i. iudeoꝝ occidere infantes. sicut ad longũ habet Exodi. j. Uno exposito filio. i. moyse ꝓiecto in aqua in fiscellam ⁊ liberato a morte per filiã Pharaonis sororem matris Moysi ꝯsiderauerẽ euentuz rei. Exodi. ij. In traductionẽ illorũ. i. vt traducerent filios israel de egypto Multitudinẽ filioꝝ abstulisti. i. ꝑmogeĩta egyptioꝝ occidisti. Exo. xij. ⁊ pariter illos. i. egyptios ꝑdidisti in aq̃ valida in mari rubro. Exo. xiiij. quasi diceret. Nõ solum filios egyptioꝝ occidisti. sed etiã patres eorum occidisti Moyse liberato. Consequenter dicit quõ hec nox fuit hebreis prophetata Hec aũt nox qua primogenita egyptioꝝ percussisti nõ subitanea fuit ⁊ improuisa: imo deꝰ hec ante reuelauerat Abraam Isaac ⁊ Jacob dicens eis ꝙ in manu forti educturus esset filios israel de egypto. Un̄ Genes. xv. Scito ꝑnoscens dicit dñs ad abraam ꝙ ꝑegrinũ futurum sit semen tuũ in terra nõ sua ⁊ subijcient eos seruituti ⁊ affligent quadringentis annis Uerũtamen gentẽ cui seruituri sunt ego iudicabo ⁊ post hec egredient. dicit ergo. Illa nox qua mortua sũt primogenita egyptioꝝ cognita est a patribus nostris. scz de his reuelante vt vere scientes: quibus iuramentis. id est firmis promissionibus crediderunt: animequiores essent id ẽ magis patiẽtes. Naz certitudo de liberatione futura facit hominem magis patientem in iniuria siue in iniurijs. Suscepta est a populo tuo sanitas quidem iustorum. id est debita iustis. Iniustorum aũt exterminatio. q̃si diceret. Utrũqꝫ istoꝝ scz iustoꝝ sanitas ⁊ iniustorum exterminatio factum est ad vtilitatez populi tui. Nam sicut eiecisti aduersarios nostros. id est egyptios: sic nos prouocans magnificasti. i. te dñe magnificare fecisti. Uno filio exposito. id est liberato. Extra de infantibꝰ ⁊ languidis expositis. Si a patre. De expositione taliũ sic determinant iura. Si a patre siue alio sciente aut ratum habente denegato pietatis officio infans expositus extiterit: hoc ipso a potestate patris est liberatus. Nam i h̃ casu in ingenuitatem libertus: et seruus in libertatem eripit. idem de languidis cuiuscũqꝫ fuerint etatis. Moraliter mundus iste filios suos tractat diuersimode: quosdam sibi applicat ⁊ preficit. quosdã abdicat ⁊ exponit. Applicat sibi diuites ⁊ abdicat pauperes: sicut egyptus filios egyptiorum saluauit ⁊ filios israel submersit: ⁊ tamẽ de isto nocumento prouenit vnum lucrũ. Nã diuites remanent in tutela mundi semp subiecti ipsius potestati: sed certe pauperes eximunt a mundi huius potestate. eo ipso ꝙ a mundi huius amicitia deseruntur. Et sicut quem impius ⁊ crudelis pater naturalis exponit: pius ⁊ generosus homo iterdũ adoptat. ita quem mundus exponit deus adoptat ⁊ a seruitute mundi liberat. Rhom. viij. Non eñ accepistis spiritum seruitutis iterũ in timore: sed accepistis spm̃ adoptõnis filioruz dei in quo clamamus abba pater. Circa il-

B lam clausulam. Scientes quibus iuramentis crediderunt. Notandum ꝙ bona crudelitas siue fides quatuor ĩpetrat fore appetenda. procurat eñ fides bene credenti peccatoꝝ remissionem: demonioꝝ confusionem: optatorum cõsecutionem: ⁊ electorum benedictõez. Primo eñ fides confert credenti peccatorum remissionem. Actuũ. x. de xp̃o dr̃. Huic omnes ꝓphete testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes q̃ credunt in eum. Exemplum Jone. iij. Crediderũt viri niniuite domino ⁊ predicauerunt ieiuniũ Docet Arist. in ꝑmo rhetorice in principio ꝙ tria sunt que faciunt dictum alicuis credibile q̃uis non demonstratiue loquatur videlz prudentia: virtus ⁊ beniuolentia. Cuius causa est s̄m eum: quia ꝓpter opposita istorum discredimus alicui non demonstratiue loquenti videlicet. Aut propter imprudentiam: quia reputamus eum ignarum: aut propter maliciaz: q̃ q̃uis verum sciat non tamen est amicus veritatis ⁊ iusticie: aut propter defectũ bñuolentie

quia i causu licet sit prudens τ ꝟtuosus nō tamen reputamus eum ita beniuolū ꝙ velit nobis ↄsulere quod nobis expediens iudicat. sȝ qñ ista tria concurrunt in consiliario: scȝ ꝙ reputam⁹ eum prudentem. virtuosum et nobis beniuolum. tunc absqȝ dubio credimus dictis eius: q̄uis ea nequaq̄ȝ demōstret. Sic de xp̄o loquamur ꝙ venit in mundum persuadere et p̄dicare: nō dicta sua scientifice demonstrare. τ ideo doctrina sua nō scia sed fides nominatur Sunt tamen dicta sua nihilominus credibilia propter tres rationes p̄dictas. Tum q꜡ in eo viguit prudentia, cū esset sapientia dei patris: tum quia in eo fuit ꝟtus: q꜡ omnia bñ fecit. Marci. vij. Tum q꜡ in eo fuit bñuolentia ad nos: q꜡ dilexit nos τ lauit nos a pctis nostris in sanguine suo. Apoca. j. τ ideo signant dic p̄s. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis. Scd̄o operatur fides demoniorꝝ confusionem. Marc. vlt°. Signa eos qui in me crediderint hec sequent. In noīe meo demonia eijcient. Et ideo fides d꜡ scutum spirituale in quo demonia vincimus. Ephe. vj. In oīb⁹ sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Dic̄ Papias τ habetur in expositione sup iuuenalem Satyra. ij. ꝙ Numa pompilio sacrificante cecidit quoddam scutum de celo quod antile dictum fuit, datumqȝ est responsum ꝙ illuc foret rhomanū imperium terminatum vbi foret antile seruatum. Numa vndecim alia scuta fecit vt essent duodecim numero: vt quod illud de celo deciderat maneret occultū. Moraliter scutum fidei de celo cecidit quando xp̄s veniens de celo fidem hominib⁹ predicauit τ vbicunq̄ȝ fuerit scutum istud seruatum: demonis extirpabitur dominium τ perseuerabit diuinuȝ imperiū. Hec aūt scuta duodecim sunt, quia fidei articulos duodecim apl'i fundauerīt. Istō scutum liberat a demonibus. qd̄ in Daniele figuratū fuit ↄuenient: q̄ licet in lacu cū leonib⁹ moraret: nulla tū lesio inuenta est in eo: q꜡ credidit deo suo. Dañ. vj.

C Tertio confert fides optatorꝝ ↄsecutōem. Mar. xj. Quecunqȝ orantes petitis credite: q꜡ accipietis τ fiet vob. Narrat magister in historijs: ꝙ cum Alexander venisset in montes caspios miserūt ad eū filij captiuitatis decem tribuum egrediēdi licentiaȝ postulantes: cūqȝ q̄sisset cām captiuitatis rn̄derunt: ꝙ eo q꜡ recessissent a deo israel vitulis aureis imolādo τ ꝓ ꝓphetas dei dictū esse eos nō redituros. Tūc rn̄dit Alexander ꝙ artius eos includeret. Cum ꝗ angusta viaꝝ inciperet obstruere molib⁹ bitu minatis τ vidit humanū laborē nō posse sufficere: rogauit deū israel vt illud opus ↄpleret. Et ecce nutu diuino prerupta montiū ad se inuiceȝ accesserūt: τ fact⁹ est locus immeabil'. τ vt ait Josephus. De⁹ in q̄tum q̄d factur⁹ est ꝓ fidelib⁹ suis: cū ꝓ infidelib⁹ ab eo auxiliū petentib⁹ tanto miraculo ꝑ insignia voluit opari. Exemplū ad istud patet. Jo. iiij. de regulo: cuius fili⁹ infirmabat capharnaū. Cuius reguli fides: licet esset diminuta: q꜡ nō credidit xp̄m posse sanare filiū suum nisi descēderet corpalit ad eū: salutē tū filio impetrauit. Patet etiā istud exemplū in Centurione Mat. viij. Cui pro salute serui depcanti finaliter responsum fuit. Uade sicut credidisti fiet tibi.

Quarto fides bene credenti ↄfert electorꝝ benedictiōem. Joh. xx. Dixit Jesus. q꜡ vidisti me Thoma credidisti: beati q̄ nō viderūt τ crediderūt. Qd̄ exponēs Grego. dic̄ sic. In sententia nos specialit' signati sum⁹: qui eū queȝ carne nō videmus mēte retinem⁹: si tū fidē nr̄am opibus sequamur. Ille etem̄ vere credit q̄ exercet opando qd̄ credit. Distinguūt aūt doctores de fide ꝙ fides quedā est informis: q̄dam formata. Informis ē q̄ñ ē sine charitate sicut ē in demonib⁹ τ malis hoīb⁹. Formata d꜡ quando charitate viuificat. Et iō dicit mgr̄ sniaruȝ li. iij. dis. xxiij. Aliud ē credere deū τ aliō in deum. τ aliud deo credere. Credere deo est credere esse ꝟa q̄ loquūtur. qd̄ τ mali faciūt: τ nos credim⁹ hoī sȝ nō in hoīem. Credere deū ē credere ꝙ ipse sit. qd̄ etiā mali faciūt. Credere in deū ē credendo amare τ amādo in eū ire. Et hec est illa credulitas sola q̄ fac hoīem siue aīaȝ hoīs esse rectā. Per cui⁹ ↄriū d꜡ Abachuc. ij. Qui incredul⁹ est aīa ei⁹ nō erit recta in semeipso. Justus aūt ex fide sua viuit. τ signant dic ꝙ aīa increduli q̄ fidē formatā nō hȝ nō est recta.

Ubi notandū ꝙ ē de aīa hūana moralit': sicut de triangulo naturalr̄ ↄstat eē. Null⁹ em̄ triāgul⁹ plēs angulos rectos habere p̄t sȝ tm̄ vnū τ tamē ab illo tot⁹ triangul⁹ denoīat rectangulus vl' ortogom⁹: sic in penultīa ↄclusiōe elenchorꝝ. τ pmo Euclidis ptȝ. Cui⁹ figurā ipse pythagoras noīauit dulcarnō. Sic em̄ narrat Alexander necq̄ȝ libro de naturis reꝝ: dulcarnō fuit figura pythagore. τ d꜡ dulcarnō a dulia carnis. i. ab imolatōe carnis tauri. queȝ idē phus imolauit Joui ob inuentōem dicte ↄclusiōis.

D Ab hac ḡ ↄclusione habeo ꝙ totus triangul⁹ ab vno angulo recto triangul⁹ denoīat rectangul⁹. Et eodē mō ē de aīa hūana moraliter. Aia eī hūana triangularȝ esse dinoscit ꝑ memoriā. intelligētiā. τ voluntatē. Unō Augustin⁹. x. de trini. ca. xviij. nulla istarum personarum seu virium dicitur anima eē recta nisi a sola voluntate. Non enim dicitur aīa

recta ꝓpter bonitatem memorie, nec a subtilita te intelligentie. Multi eñi reperiunt valde fe cunde memorie ⁊ subtilis ⁊ ꝑspicacis intelli gentie, nō tñ nō sūt recti nec iusti, imo qñoqꝫ valde distorti ⁊ iniusti. Relinquitur ergo ꝙ aīa hūa na dr̄ esse recta a sola voluntate, a qua sola exi stente recta hō dr̄ iustus ⁊ rectus, ⁊ iō rōnabi liter ꝯcludit Ansel. viij. de li. arbi. ꝙ iusticia ē rectitudo voluntatis. Est ergo magna vanitas ꝙ hō nitit̄ totis viribus illas ꝓpterea rectificare q̄ cum nō faciūt rectū, ⁊ illā potentiā dimittat in cultā a qua tota ipsius sumit̄ rectitudo. Sūt eñi hoīes ꝯmuniter curiosi ut multaꝝ scientia rum veritates memoriter teneāt. ⁊ eas ꝑ intel ligentiā diligenter discutiūt, sed ꝙ voluntas eorum amore dei ⁊ ꝓximi inflāmet̄ nō curāt, a qua sola dr̄ hō rectus. Cañ. j. Recti diligūt te. ⁊ iō non immerito plangit ꝓpheta Mich. vij. Periit sanct⁹ de terra ⁊ rectus in hoib⁹ nō est. Cuius cā assignat̄ Eccs. vij. Solummō hoc inueni ꝙ de⁹ fecit hoīem rectū ⁊ ipse se imiscuit infinitis q̄stionibus. Et iō vt recte credamus ⁊ ꝯdictōem electoꝝ habeamus: fidē nr̄am ca tholicā charitate informare debemus. Gala. iij. Qui ex fide sunt benedicentur.

Lectio. CXCVIII.

Absconse enim sa crificabāt iusti pueri bonoꝝ. iusti cie legē in ꝯcordia disposuerūt si̅l̅ïbona ⁊ mala recepturos iustos, patrias de cātantes laudes. Resonabat aūt incōueniens inimicoꝝ vox ⁊ flebilis audiebat̄ plāctus plo ratoꝝ infantium. Postq̄ tacta est plaga mira bilis q̄ ꝑmogenita fuerunt occisa, hic agit de planctu miserabili quo omes vniuersaliter sunt lamentati. Et circa hoc duo facit. Naꝫ primo agit de hebreoꝝ leticia ⁊ exultatōe, scđo de egy ptioꝝ lamentatōe ⁊ tristicia. ibi. Resonabat. Circa primū narrat ꝙ hebrei nocte illa institue rūt totaliter laudi diuine, ope, corde, ⁊ ore. Ope re qꝛ sacrificabāt: corde qꝛ ad legē istam seruā dā se parabant: ore qꝛ laudes deo decantabāt. ⁊ hoc est qđ dicit. Absconse eñi sacrificabāt iu sti pueri bonoꝝ. i. hebrei filij p̄rīarchaꝝ occul te fecerūt phase. Exod. xij. qđ etiā de nocte fe cerūt: sic ibi patet. Et in domib⁹ inclusi. Et iō absconse fecerūt ⁊ q̄tū ad tpꝰ ⁊ q̄tū ad locū et figurā ⁊ modū. Absconditū fuit illud sacrificiū qꝛ figura fuit sacrificij nostri in noua lege. Et iusticie legē in ꝯcordia disposuerūt. i. disposue rūt istud bonū fore imꝑpetuū de celebratione phase in ꝯcordia. i. in ꝯseruatione gentis illi⁹: qꝛ extraneus nō vescebat̄ ex eo nisi circūcidere tur ꝫm ꝙ p̄ceperat eis deus. Et ecce quō dispo

suerūt se in corde triplr. Nā disposuerūt se deo fore obedientes: disposuerūt se fore patientes: ⁊ disposuerūt se fore grās deo agētes. Quantuꝫ ad ꝑmum disposuerūt legem in ꝯcordia sicut expositū fuit. Quantū ad scđm dicit ꝙ disposue rūt se iustos recepturos si̅l̅r bona ⁊ mala. i. di sposuerūt patient̄ ⁊ equanimit̄ se recepturos a deo tam ꝓspera q̄ȝ aduersa, aduersa sine mur muratōe, ꝓspa sine elatōe. Quantū ad tertiuꝫ dicit ꝙ hec disposuerūt decantātes laudes pa trias. i. laudes quas a patrib⁹ didicerāt quod est ꝯtra nōnullos q̄ nō laudes sanctoꝝ patrū sed cātilenas ꝑeligūt cātare meretricū. Alia lit tera habet. Patri omniū decātantes laudes. ⁊ snia patet. Sꝫ q̄liter tūc se habuerunt egyptij declarat̄ cū sequit̄. Resonabat aūt incōueniēs inimicoꝝ discordans egyptioꝝ vox. Erant eñi plangentes sine ꝯcordia ⁊ sine ꝯuenienti ꝓpor tione erexerūt voce a suas ⁊ flebiles audie bant planctus ploratoꝝ infantiū. Magna eñi fuit materia doloris tot innocentes occidi si mul: ⁊ subito ꝯsiderare. Circa illā clausulam. Iusticie legē in ꝯcordia disposuerūt. Notan duꝫ ꝙ rectores reipublice quicūqꝫ circa leges statuendas ad ꝯmoduꝫ subditoꝝ in his ꝑ̄bis quadrupliciter informant̄. Requirunt nāqꝫ le ges ad hoc ꝙ debito mō fiant subtilitatē ma ture deliberatōis ⁊ vtilitatē secure cohabitati onis: autoritatē mansure obligatōis: ⁊ equali tatem mensure ⁊ distributōnis. Primo modo vt quo ad subtilitatem debito mō statuantur reqrit̄ maturitas deliberatōis ⁊ hoc notat̄ cū dr̄. Disposuerūt. Nō eñi subito neqꝫ ex ab rupto pñt leges vtiliter ⁊ vniuersaliter statui. In cui⁹ figurā Moyses cū dño. xl. diebus fu it qñ legē scriptam accepit. ꝑ quod etiā tpꝰ ie iuniū fecit ꝯtinuū ad designandū ꝙ legislato res sobrietati non festis et ꝯuiuijs vacare de bent ꝑ tpe q̄ leges condunt. Sunt eñi leges q̄ ordinat̄ ad bonū aīe ꝑ̄ncipaliores artib⁹ medi caminū q̄ ordinat̄ ad bonū corpis: sic Aris. iij. Polit. Cū ergo leges medicinales hoib⁹ nō den tur sine preuia meditatōe sollicita ⁊ secura seu matura: ꝯstat ꝙ nec leges morales siue in matu ritate debita dari debēt. Et iō scribit. Iustini anus in ꝓlogo institutionū ꝙ cū sūma diligē tia ⁊ summis vigilijs ꝑ prudentissimoꝝ viroꝝ solertiā leges fecit in illud vnū volumē cōpin gi. Est eñi legispositiuū principalis ꝑs poli tice. ⁊ maxime necessariū est ꝯmunitati hūane ꝙ aliqui fiant boni legispositiui siue legislato res, sicut docet Arist. x. ethi. Probat eñi ibidē Arist tribus vltimis capitulis tres ꝯclusiōes. Prima ad faciendū homines v̄tuosos nō so lum sufficit sermo persuasiuus. Secunda est

ꝙ ad hoc necessaria est bona consuetudo. Tertia est ꝙ bona ꝯsuetudo sine bonis legibꝫ haberi nõ pt. Prima ꝯclusio pꝫ: qꝛ iuuenũ aliq̃ sunt liberales, aliq̃ degeneres. ⁊ aliq̃ insanabiles. Liberales sunt q̃ apti nati sunt fugere turpes delectatões ex sola ꝟecundia. Degeneres sũt ⁊ inobediẽtes q̃ q̃lescunqꝫ delectatões ꝓsequunt nisi ꝑ penã ꝯtrariã castigent. Insanabiles sunt q̃ nec ꝑsuasionibꝫ nec penis a prauis delectatõibꝫ retrahunt. Pro aũt iuuenibꝫ sufficit sermo ꝑsuasiuꝰ q̃ statim alliciunt ad ꝟtutẽ ꝯsiderata turpitudine viciose delectationis ⁊ pulchritudine honeste ꝟtutis. Pro inobediẽtibꝫ ⁊ rebellibꝫ nõ sufficit sermo ꝑsuasiuꝰ sꝫ requirunt pene ⁊ punitões in ꝑsonis vel in rebꝫ Pro insanabilibꝫ q̃s nos incorrigibiles vocamus req̃rit exterminatio siue mors. Dicit Galienꝰ in dynamide vt recitat victorinꝰ. xxxj. li. suo naturaliũ. c. ccij. Omne auxiliũ medicine totiꝰ corporis triptitum ẽ: vꝫ medicamẽto. ferro ⁊ igne. Qḋ si medicamẽto curari nõ pt: ferro ⁊ igne curet. Si aũt nec ferro igne curetur. qḋ aũt nullo istoꝝ trium curari poterit incurabile estimet. Moraliter medicamentũ ẽ occulta correptio ⁊ caritatiua ferrũ ꝓclamatõ: ignis excõicatio. vel sequestratio corꝑalis. Et q̃ nullo istoꝝ triũ ẽ curabilis insanabilis iudicatur cui debet mors vel exterminatio ſm Aris. Pater ḡ ꝙ nõ sufficit ad humanã virtutẽ solꝰ sermo ꝑsuasiuꝰ. Scḋa vero ꝯclusio ꝙ ad hoc necessario bona ꝯsuetudo req̃rat sequit ex predictis. Illud eñ necessariũ ẽ ad salutẽ ꝑ qḋ exterminat passio inclinãs ad viciũ: sꝫ huiõi ẽ sola bona ꝯsuetudo. ḡ ⁊c. qꝛ sic dictũ ẽ sola doctrina non sufficit. Triplex eñ fuit antiquoꝝ sniã de eo ꝙ ẽ hoies ꝟtuosos fieri. Dixerũt eñ quidam ꝙ hoines sũt boni ꝑ naturã: puta ex naturali ꝯplexiõe cũ impssione corpoꝝ supcelestiũ. alij dixerũt ꝙ hoies sũt boni ꝓpter exerciciũ. Tertij dixerũt ꝙ ꝑ doctrinã. ⁊ ista tria dicta sunt aliq̃liter ꝟa. Nã q̃dã mox a natiuitate sunt dispositi ad fortitudinẽ vel tẽperantiã: sꝫ naturalis dispositio ẽ ꝟtus imꝑfecta. sič dꝛ. vj. ethi. Unḋ ad eiꝰ ꝑfectõem requirit doctrina q̃ ẽ ꝑfectõ rõnis. Sꝫ cũ ꝟtutes morales sint in appetitu: nõ sufficit cũ naturali dispositõe doctrina: sꝫ vlterꝰ requirit ꝯsuetudo ꝑ quã ipe appetitꝰ inclinet ad bonũ. Habet eñ ꝯsuetudo bona quandã violẽtiã iclinantẽ ad bonũ. Ex q̃ pꝫ ꝙ ad bonitatẽ moꝝ req̃rit bona ꝯsuetudo. Tertia ꝯclusio vꝫ ꝙ ad bonã ꝯsuetudinẽ req̃rũt bone leges sic oñditur. Bona ꝯsuetudo iõ necessaria est ad bonos mores: qꝛ ꝯsuetudo bona iducit necessitatẽ quandã ad bonũ: sꝫ hec necessitas sine legibꝫ bene ordinatis nõ habet. Habet eñ lex quandam vim coactiuã institutũ per multitudinẽ vel saltẽ ꝑ aliquã scꝫ ꝑsonã q̃ vicẽ mltitudinis gerat institut. ⁊ iõ necessariũ est habere bonos legislatores: tũ ꝓpter iuuenes q̃ sine difficultate a vanis nõ retrahunt. tum ꝓpter viros in ꝑfecta etate. vt ꝑ leges bonas bone ꝯsuetudies in eis reseruet. Requirunt ḡ leges ꝙtũ ad sui institutõem sub tilitatẽ mature deliberatõis: qḋ notat cũ dꝛ. Disposuerũt. Ecclesia. xix. In omĩ sapia dispositio legis. Secundo req̃runt leges vtilitatẽ secure cohabitatõnis. hec ẽ causa final' leguꝫ vt hoies pñt ad inuicẽ ꝯcorditer habitare. qḋ notat cuꝫ dꝛ. In ꝯcordia. Uñ dicit Arist. iij. Poli. ꝙ ciuitas ẽ ꝯmunicatio bonaꝝ actionũ ꝓpter bñ viuere ex gentibꝫ ⁊ domibꝫ grã vite ꝑfecte ⁊ ꝑ se sufficiẽtis. viij. Ethi. ca. j. dꝛ ꝙ amicitia maxime videt ꝯtinere ciuitates. ⁊ legispositores magis student circa eã q̃ circa iusticiã. Cõcordia eñ aliq̃d simile amicitie videt esse. Hanc aũt maxie appetunt et ꝯtentõem inimicã existentẽ maxie expellũt. Hec aris. Et iõ ſm Isiḋ. q̃. ethimo. c. iiij. In descriptõe populi cadit ꝯcordia. Dicit eñ ꝙ ꝓpl's est humane multitudinis cetus iuris consensu ⁊ ꝯcordi cõione sociatus. Et concordat cũ dictis Augu. de ꝟbis dñi in mõte sermone. xxvj. Ubi ꝯmendãs vnitatem dicit sic. Unũ cogitate fratres mei ⁊ videte in ipa multitudine: si delectat nisi vnuꝫ. Ecce deo ꝓpitio q̃ multi estis. Quis vos ferret nisi vnũ saperet Unũ de mltis quiesista. Da vnuꝫ ⁊ ꝓpl's est: tolle vnũ ⁊ turba est. hec Augu. ij. tamẽ de ciuita. di. c. xxi. dicit Augustinus. Quid sit ꝓpl's ſm sniam Scipionis: ⁊ dicit ꝙ respublica est est res ꝓpli. populũ autẽ dicit Scipio nõ oẽm cetũ multitudinis: sꝫ cetũ iuris ꝯsensu ⁊ vtilitatis ꝯmunione sociatũ. Aliã adhuc replicat diffinitõem ꝓpli. xix. de ciuitate dei. ca. xxiij. q̃ ẽ talis. Populꝰ ẽ cetꝰ multitudinis rõnalis: rerũ quas diligit ꝯcordi cõione sociatꝰ. Prima tñ diffinitio videt melior q̃ populuꝫ ponit esse cetum iuris ꝯsensu sociatũ. Sꝫ in oibus istis diffinitõibus satis liquet ꝙ nulla multitudo sine ꝯcordia ꝓpl's dici põt. Res vero publica sine populo esse nõ potest. Et iõ dicit August. recitãs verba scipionis. q̃. de ciui. dei. ca. xxj. ꝙ quẽadmodũ armonia in cantu ẽ ita est concordia in ciuitate. Sicut eñ ex distinctis sonis ĩ fidibꝫ. in tibijs concors cõcentus efficit. ita ex summis infimis ⁊ medijs interiectis ordinibꝫ ꝯcordia statuit ciuitatis. hec ꝯcordia hec vnanimitas ⁊ dilectio mutua finis est quem legispositor intendit. Roma. xiij. Plenitudo legis est dilectio. Et. j. Thimoth. j. Finis aũt precepti est charitas. Tertio requirunt leges in re-

publica qualemcunq̄ autoritatem mansure obligatōis: vt sic nō sine summo ꝯsilio institu/unt: ita nec sine causis maximis abrogēt᷑. Re/citat aūt Arist. legē Ipodomi vnꝰ de antiq̄s legislatoribꝫ in .ij. Poli. in multis. ꝛ specialiter q꞉ statuit talē legē q̄tum ad legislatores q̄ q̄/cunq̄ adinueniret aliq̄d nouū expediens ciui/tati: honorē aliquē reportaret. ꝛ q꞉ ista lex vide/tur hr̄e bonā apparentiā: occasione huiꝰ legis disputat istā q̄stionē.

D

Utꝝ ciuitati semꝑ ex/pediat mutare patrias leges ꝓ melioribus legi/bus nouit᷑ inuētis. Et videt᷑ q̄ sic q̄druplicit᷑. Tum q꞉ sic est in alijs artibꝫ q̄buscunq̄ sicut in medicinali ꝛ in musica q̄ aliq̄ approbata ab antiq̄s doctoribꝫ sunt mutata: tū q꞉ multe de legibꝫ talibꝫ sunt valde barbarice ꝛ irrōnabi/les, sic q̄ ciues poterāt vendere vxores suas ꝓ ferro: tū q꞉ hoīes antiq̄ fuerūt quasi brutales ꝛ insensati: tū q꞉ leges sūt scripte vniuersaliter actꝰ aūt hoīm ꝑticulares sunt ꝛ varij: nec pñt ꝑ vnā legē regi. Ad istā q̄stionē vult Arist. di/cere q̄ nullo mō expedit ciuitati q̄ facilit᷑ mu/tet vel abroget leges antiq̄s ꝓ nouis legibus etiā si aliq̄d modicū vtilitatꝭ ciuitati ꝓueniret ꝑ nouas. Et iō dic̄ q̄ illa lex ipodami malo fu/it qua statuit q̄ adinuenienti nouā legē ꝛ vtilē ciuitati aliq̄s honor daret᷑: q꞉ per h̄ iuuenes ꝛ ingeniosi insisterēt circa adinuentōem nouaꝝ legū sub specie boni cōis ꝛ ad abrogatōem ve/terꝝ: sic de facili inducerēt mutatōem totiꝰ po/licie. Et iō dicit Arist. q̄ leges antiq̄ debēt esse magne reuerētie ꝛ stabilitatꝭ. Uñ faciliter con/dere leges nouas ꝛ mutare antiq̄s ē multiplr̄ nociuū: q꞉ h̄ nihil aliud est q̄ꝫ assuefacere hoīes ad soluendū leges ꝛ ad ꝑuipendendū obliga/tōem legis: ꝛ iō melius est sinere modicos et leues errores q̄ꝫ soluere leges antiquas: quia q̄ freq̄nter leges mutāt: plus nocēt q̄ꝫ prosunt q꞉ assuefaciūt ciues ad nō obseruanda statuta ꝑncipū ꝛ p̄cepta. Uñ tenet Arist. q̄ q̄ faciliter legē mutat: legis ꝟtutem debilitat. Nec est si/mile scōm eū de artibꝫ ꝛ legibꝫ. Nā ꝟtus ꝛ effi/cacia artiū ꝛ scientiaꝝ fundat᷑ suꝑ rōem: ꝛ ex ta/li rōe naturali hꝫ vi suā. Leges āt positiue iml᷑ꝫ nō hñt obligatōēꝫ nisi ex ꝯsuetudīe ꝛ obſuā/tia ꝛ vetustate: ꝛ iō debilitare ꝯsuetudinē ē de/bilitare legē. ff. de le. ꝛ sen. ꝯsul. ꝛ lō. ꝯsuetudīe le. nō oīm. Nō oīm q̄ a maioribꝫ ꝯstituta sunt rō reddi p̄t. ꝛ. l. seq̄nti. ꝛ iō rōes coꝝ oīm q̄ īsti/tuunt᷑ inquiri nō oportet alioq̄n multa ex his q̄ certa sūt subuerterent᷑. Si ꝟo essent alique le/ges antiq̄ q̄ manifeste ꝯtinerēt ꝑniciē ciuitatis de maturo cōsilio obrogari deberent. ſꝫ nullo ꝯsensu, nec hoc ꝯmuniter freq̄ntaret᷑. Et iō di/cit signant᷑ Valeriꝰ li. ij. de institutis Massili/ensium q̄ in coꝝ ciuitate ꝯdita vrbe seruatꝰ est q̄dam gladius vsq̄ ad tp̄s suum q̄ noxij iugu/labant᷑: rubigine exesus ꝛ vix sufficiēs ministe/rio. ſꝫ iudex ex minimis quoq̄ rebꝫ omnia an/tique ꝯsuetudinis monimenta seruare debet. In huiꝰ figurā lex moysaica in lapidibꝫ scp̄ta erat. Leges etiā romanoꝝ in duodeci tabulis eburneis scribebant᷑ in signū stabilitatꝭ ꝛ ideli/bilitatꝭ future. Narrat ad istuꝫ ꝓpositū Trogꝰ pompei. li. vi. ca. v. de ligurgo

E

Quarto requi/rūt leges equalitatē mēsure ꝛ distributiōis: vt vicꝫ leges sint oībꝫ ꝯmunes q̄ sunt eiusdem ꝯditōis: vt qō vni taliuꝫ liceat oībꝫ liceat. et qō interdicit᷑ vni: omnibꝫ sit interdictum. hoc tñ sic intelligi nō debꝫ q̄ oīs lex equalit᷑ oēs ciues ꝯplectat᷑: cū alie leges debeant᷑ militibꝰ, alie agricolis, alie artificibꝫ, alie dñis. alie ser/uis. sed oībꝫ eiusdē status ꝯditōis debet lex eis data eē ꝯmunis. Et iō q̄ volunt aliquā rē/publicā seu ꝯmunitatē q̄ꝫcunq̄ ꝯstituere ex ꝑ/sonis oīno equalibꝫ, necessario destruunt ordi/nē ꝛ pulchritudinē reipublice q̄ stat in diuer/soꝝ graduū ꝯuenienti ꝓportione. Ut dic̄ Au/gu. xix. de ciui. dei. ca. xiij. q̄ pax oīm rerū est tranquillitas ordinis. Ordo vero est pariuꝫ ꝛ disparium reꝝ sua cuiq̄ loca tribuens dispositō Ac ꝑ hoc vbi est omnimoda paritas ibi nullꝰ ē ordo dicit Ari. vij. politico. q̄ lex ē q̄dā ordo ꝛ bona legislatio est bona ordinatio. ꝛ. iij. poli. dicit q̄ iustū est equales ſm ꝟtutēꝫ equale me/ritum recipe. ꝛ inequales inequale. Est eñ vna/tas ciuitatis sicut vnitas animalis q̄ in bona porportione consistit.

Lectio. LXLIX.

S

Imili autē pena seruus cum dño afflictus est ꝛ po/pularis homo regi similia passꝰ. Silr̄ ergo oēs vno noīe mortꝫ mortuos habebant innumerabiles. nec enim ad sepeliendū viui sufficiebant. qm̄ vno mom̄/to q̄ erat p̄clarior natio coꝝ exterminata ē. De omnibus eñ nō credentes ꝓpter beneficia tunc cū primū fuit exterminium primogenitoꝝ spo/sponderūt se populū dei esse. Postq̄ꝫ actū est de mirabili exterminatōe primogenitoꝝ in e/gypto q̄tum ad qualitatē eiꝰ. Hic agit᷑ de eius/dem pene magnitudine q̄tum ad ipius multi/plicem acerbitatē. Circa qō tria facit. Pmo ostendit q̄ illa pena nulli pepercit propter ge/neris nobilitatē. Scdo q̄ nulli pepercit pro/pter tp̄is importunitatē. Et tertio q̄ nulli pe/percit status insensabilitatē. scdā ibi. Cuꝫ eñ quietum. tertia ibi. Tunc ꝯtinuo. Circa pri

mū dicunt tria. Nam primo enorratur pene generalis indifferentia. Secundo sepulture legalis insufficientia. Tertio contritionis aliqualis euidentia. Circa primū dicit q in pena ipsius plage qua exterminabant egyptiorum primogenita fuit duplex indifferentia, quia communiter et indifferenter affligebantur dominus et seruus rex et vulgus. Simili inquit pena etc. Et ex hoc concludit q omnes simul vno noīe mortis mortuos habebant innumerabiles. Insufficientia vero sepulture subiungit pro tanto q mortui fuerunt tot quot viui defecerunt pre tristicia nec suffecerunt ad sepeliendū mortuos. Unde subdit. Nec enim ad sepeliendum sufficiebant: quoniam vno momento q erat preclarior natio eorum .i. primo genito exterminata est etc. Et tertium aliqualis contritionis euidētia q tunc in egyptijs apparuit: q illi qui nullo mō volebant credere propter ipsa bñficia, tunc qñ exterminiū factū est primogenitorum spoponderūt se populū dei esse .i. promiserūt se velle subijci deo tali pacto q plaga cessaret. Uel legit aliter de hebreis q ante mortē primogenitorum visis alijs plagis egyptiorum et bñficijs sibi prestitis nō crediderūt perfecte in deum: sz tunc primo cū viderent mortē primogenitorum confessi sunt se populum dei eē. Et nota q

A tria ponunt hic historialiter peccata q quotidie fieri cernimus inter gētes. Dicitur enim q de qualibet familia iacebat vnus mortuus, et q iste erat de natione clarior, quia primogenitus. Et visa illa plaga egyptij egerūt penitentiā fictā, et spoponderūt se filios dei esse. Isto mō moraliter si scrutemur vix est aliqua domus vel familia in qua nō iacet aliquis mortuus peccato immo forte plures, quia stultorum infinitus est numerus. Eccs. j. Item consideremus ad oculū. illi qui deberēt esse preclariores et nobiliores genere plurimū inueniunt mortui morte culpe. Itē et hec perpēdere possumus euidenter q ficta est penitentia nōnullorum, qui tpe infirmitatis vel aduersitatis clamāt ad deū plus timore pene q amore iusticie. Et ideo qn restituunt sanitati vel prosperitati. redeūt ad solitam puersitatē. sic de lupo metrice dr. Dū cum languebat monachus lupus eē volebat. Sz dum conualuit mālit vt ante fuit. Itē dum ferro languorē fero religionis amorem. Expers languoris non sum memor huius amoris. Sic antiochus a deo percussus promisit se iudeum futurum et omnem locū terre perambulaturū: et pdicaturū dei potestatem. ij. Macha. ix. qđ nō fecit. Circa illā clausulā. Popularis homo regi fuit. Notandū q aliq circa statū regiū decreuerūt antiqui solliciti ob fundo. s. platōis regie necessitatē institutionis congruitatē: executōis auctoritatē et bone conuersatōis probitatē. Circa primū ē aduertendum q necessitatem regie platōis pulchre declarat Petrus Rauenen. in suo epistolari epla. j. vbi dicit sic. Ad extollenda iustorum preconia et reprimēdas insolentias transgressorū prospiciēs e celo iusticia erexit in populis regnātiū solia et diuersorum principum potestates. Caruisset nāq libentius hūana conditio iuga dominij: nec libertatē a se quam ei natura donauerat hoīes abdicasset: nisi q impunita licentia scelerum in euidentia humani generis pnicie redundabat. Et sic necessitate quadam oportuit naturam subesse iusticie et seruare iudicij libertatem: sed nec extrinsecus exquiri decuit speciem aliquā creature cui se repsentata p hoīez celestis imago subijceret: sed homo platus ē homini vt gratiorem platurā efficeret idēptitas speciei: potissime cū diuina sentētia prefecit ad regimen populorum romanorum imperiū: dū ostēsa sibi figura numismatis in redditōne census et solutionibus tributorum p ceteris regibus cesaree fortune psignivit fastigiū: cui subiecit omnimodas nationes: nō ad hoc solū vt eis imperando pesset: sz vt ipsius potius iusticie copiā ministrando pdesset: ne per impunitatē criminum conualescant insolentia transgressorum. Hec ille. In qua sententia tres qstiones soluunt. Prima quare necesse fuit regimen regis inter homīes ītroduci cū homo desideret naturalit libertate gaudere. Ratio est: ne impunita licentia scelerū iusticiā extirparet: et ideo oportuit libertatez subesse iusticie. Scda quare nulla species animalis creature assumpta est in regimine hoīs videlicet: quia homo est animal rationale habens in se imaginē trinitatis: et ideo nulli creature subijci debuit corpali q imagine tali caret: nec angelus ei prelatus est sed homo homini vt gratiorem platuram efficeret idemptitas speciei. Tertia q ex sententia dicta liquet quis inter reges regendi teneat fastigiū. quia videlicet imperator ex sententia saluatoris mat. xxij. Reddite ergo q sunt cesaris cesari: et q sūt dei deo. Regna vero quatuor imperialia preterisse cognoscimus sm Cronicas et in prophetia le gimus Danielis. vij. videlicet. Assyriorum. Persarum. Grecorum. et Romanorum. Imperiuz vero romanorum quod per Constantinuz ad grecos fuit deuolutum transtulit romona ecclesia in teutonicos in persona karoli magni filij Pipini tempore Stephani secundi. extra de elect. et elec. potestate capitulo. Uenerabilem. Hic autem est rex regum cui omnes subsunt sanatiōes et populi: qui videlz tpalia ab eo recipiūt Sacerdotio m ac sūmo pōtifici dz subeē sic declarat extra de maio. et obedientia.

ta. Solite, Pontifex eñi in spũalibꝫ añcellit q̃ tanto tpalibꝫ sunt digniora quãto aĩa p̃fertur corpi. Vñ impatori p̃cellere declarat in decretali p̃dicta dupliciter vel duplici auctoritate. Quarũ vna est q̃ dñs dixit Hieremie qui sacerdos fuit. Ecce ꝯstitui te hodie sup gentes ⁊ regna. Hiere. j. Alia est Geñ. j. ibi dicit q̃ deus fecit duo magna lũinaria. i. duas ptãtes instituit que sunt pontificalis ⁊ regalis ptãs ad ecclesie firmamentũ: sed illa q̃ preest diei. i. spũalibꝫ maior est: q̃ vero nocti. i. carnalibꝫ minor est. Scdo de regie institutõis ꝯgruitate est sciendũ q̃ institutio regio siue principis quadruplici via solet esse legitima: videlicet diuina prouisione: ecclesie collatõne: generis successione, et vnanimi electione. Exemplũ p̃mi de Saul ⁊ dauid. j. Regũ. x. Exemplũ secundi quõ Moyses p̃fecit Josue. Deut. xxxj. Et samuel vnxit dauid in regẽ in figura q̃ vicarius xp̃i ⁊ p̃latus ecclesie ꝯfert p̃ncipatũ ⁊ regiam potestatẽ ad vtilitatẽ eccl̃ie. Vñ ⁊ vis ⁊ auctoritas examinãdi ꝑsonã electã in regẽ ⁊ promouendi ad imperiũ ad papã spectat. sicut ptꝫ. extra de electõe. c. Venerabilẽ. Exemplũ tertij de Salomone filio dauid ⁊ multis alijs. Exemplũ quarti de vespasiano ⁊ multis alijs q̃ electione populi vel senatus adepti sunt regiam dignitatẽ. De q̃dam aũt principis electõe mirabili narrat Solinus de mirabilibꝫ mundi ita dicẽs. Apud Trachlã in regis electione nõ nobilitas preualet: sed suffragiũ vniuersorũ. Populꝰ eñi elegit spectabilẽ in moribꝫ. vel inueteratũ clementia: vel annis grauẽ: sed h̃ ĩco querit cui liberi nulli sunt. Nã qui pater fuerit etiã si vita polleat nõ admittit ad regẽdũ ⁊ si forte dum regat genuerit exuit potestate. Ideo hoc maxime custodit ne fiat hereditariũ regnũ: deinde si rex p̃ferat maximã equitatẽ nolunt ei totũ licere: sed q̃draginta rectores accepit ne in causis capitũ solus iudicet: ⁊ si displiceat: iudicatũ ad populũ reuocat: atq̃ ita dat iudicibꝫ. lxx. fert sententia cui necessario acquiescere est. hec Solinus. Tertio de regie execucionis autoritate põt exponi illud Prouer. xx. Rex qui sedet in solio iudicij dissipat omne malũ intuitu suo. Ubi quatuor ꝯditiones ponunt necessario requisite: ad hoc q̃ regia autoritas executõem debitã sortiat. s. tranquillitas in p̃sidendo: qd̃ notat cũ dr. Rex qui sedet. Eq̃tas in discernẽdo: q: in solio iudicij. Perspicacitas in inquirendo: intuitu suo: ⁊ s̃itas in puniendo: dissipat om̃e malũ. Quarto p̃cipue pensabant antiqui regie ꝯuersationis probitatem: vt sicut precedit ⁊ p̃cellit ceteros dignitate regali sic antecedat bonitate morali. Vñ Señ. epl̃a. clxxx. Nature est nõ deterioribꝫ potiora submittere: sed melioribꝫ. Arietes qui ducatu p̃sunt gregibꝫ aut maxima cornua habẽt aut vehementissima id est fortissima. Nõ precedit armenta degener thaurus sꝫ qui magnitudine ceteros mares vincit. Elephantoꝝ gregem excellentissimus ducit. Summa felicitas erat gentiũ in aureo seculo. in quo nõ poterat potẽtior esse nisi melior. In illo igit seculo qd̃ aureũ p̃hibet penes sapiẽtes fuisse regnũ posidoniꝰ iudicat. qñ officiũ erat imperare nõ regnũ. hec Sene. ⁊ Boe. de ꝯsol. li. j. p̃sa. iiij. dic̃ sic. Tu inq̃t hanc s̃niam ore Platonis sanxisti Beatas fore respublicas si eas vel studiosi sapientie regerẽt: vel eaꝝ rectores sapientie studere contigisset. Vñ metrice dr. Regna beata forent si vel contigeret esse. Philosophos reges vel reges philosophari.

Lectio. CC.

Um enim quietũ

c silẽtiũ ꝯtineret oĩa: ⁊ nox in suo cursu mediũ iter haberet: omnipotens sermo tuꝰ dñe exiliẽs de celo a regalibꝫ sedibꝰ durus bellator in mediam exterminij terram p̃rosilijt gladius acutus insimulatũ imperiũ tuum portans. Et stans omnia repleuit morte ⁊ vsq̃ ad celũ attingebat stãs in terra. Post q̃ ostensum est q̃ pena exterminatõis primogenitoꝝ nulli pepercit ꝓpter generis nobilitatẽ q: equaliter afflixit regẽ ⁊ vulgũ ⁊ dñm ⁊ suũ. In ista lr̃a consequenter declaratur q̃ etiam nõ pepercit aliq̃bꝫ ꝓpter tp̃is importunitatẽ Cũ nox sit tp̃s hũane quieti deputatũ: molestius affligit oĩs aduersitas. Unde in ista littera tria fiũt. q: primo describit hora decurrens Scdo cã efficiens. Tertio effectus sequens. Scda ibi. Om̃ipotẽs sermo. tertia ibi. stans oĩa repleuit. Circa primũ dicit sic. Cũ enim quietũ silentiũ ꝯtineret oĩa. i. media nocte quãdo homines dant quieti ⁊ ꝯtinẽt a se strepitu ⁊ tumultu scꝫ intempesto, ⁊ nox ĩ suo cursu ⁊c. Septem enim sunt hore noctis s̃m Isidorũ v. ethimo. ca. xxxiij. videlicet: vesperum: crepusculum: ⁊ conticinium: intempestum. gallicinium, matutinum. diluculum. Vesperum dicit a stella que solem occidentem sequitur vno. tẽpore ⁊ alio tempore procedit. Unde eadẽ stella vocatur hesperus, quia sequitur solem, precedens tenebras noctis, ⁊ tunc dicitur lucifer quia precedit solem in aurora. Unde Boetiꝰ j. de consolatõne metro quinto. Et qui prime tempore noctis. Agit algentes hesperus ortus. Solitas iterum mutat habenas. Phebi pallẽs lucifer ortu. Crepusculũ idẽ ẽ qd̃ dubia

A

lux. Nā creperū dubiū dicim⁹ hoc est inī lucē
ꝛ tenebras. Cōcinsiū dicim⁹ qñ om̄es solent
ꝯticescere qḋ idē ē qḋ silere. Intempestū medi
um ē ꝛ inactuosum tp̄s noctis qñ agi non pōt
ꝛ oīa in sopore ꝛ quiete sunt. Mediū aūt noctꝭ
actu caret. Gallicinū dicit̄ illa ps noctis ī q̄ua
galli lucē ꝑnunciant suo cātu. Matutinum di-
cit̄ in abcessu tenebrarū ꝛ aurore aduētu. Dilu
culū dr̄ quasi iā incipiēs parua diei lux. Ergo
intempesto qñ om̄es sunt in silētio, ꝛ nox ī suo
cursu mediū iter haberet. Nox est quando sol ē
sub terra: ꝛ spaciū noctis ab occidente ad oriē-
tem sub terra: solis est cursus ſm̄ Damascenū
li. j. ca. v. In medio ḡ illi⁹ noctꝭ terribilis om̄i
potēs sermo tu⁹ dn̄e. i. preceptū tuū qḋ est xp̄s
vel angelus sermonis tui nūcius vel executor
precepti. Ecce causa efficiēs istius. Exiliēs de
celo a regalib⁹ sedib⁹ venit. i. ab angelis in qui
bus deus sedet: durus debellator in mediā ex-
terminij terrā. id est in mediū egypti q̄ fuit tūc
terra exterminij. gladi⁹ tuus. i. sermo tuus vel
angelus habens gladium acutū: insimulatū
id est verū ꝛ nō fictū imperiū tuū portans: ec-
ce hora decurrēs ꝛ ꝑsona occidēs: ꝛ sequit̄ effe
ctus subsequens: ꝛ stans repleuit om̄ia morte
id est omnes domos repleuit mortuis. Exod.
xij. Nō erat domus vbi nō iaceret mortuus. ꝛ
vsq̄ ad celos attingebat stans in terra. Ecce i
euitabilitas de q̄ null⁹ euadere potuit. Hic
est dubitatio litteralis. Utrū angelus extermina-
tor egypti fuerit bon⁹. Et videt̄ q̄ nō. Naz de
illo angelo dicitur Actꝭ. vij. Hunc scꝫ moysen
de⁹ ꝑncipē redemptorēq̄ misit in manu ange
li qui apparuit ei in rubo: hic eduxit eos faci-
ens ꝓdigia ꝛ signa in terra egypti in mari ꝛ in
deserto quadraginta annis. Item ad Hebre.
j. Qui facit angelos suos spūs. Ubi Gregori.
Ad exercitiū vindicte mittit deus angelos su
os in Zodoma. ḡ boni angeli exterminatores
fuerūt zodomorū ꝛ eadē ratione egyptioꝝ. Itē
Esay. c. xxxvij. Egressus ē angelus dn̄i et per-
cussit in castris assirioꝝ. clxxxv. milia. ergo an
gelus bonus ꝑcussit assyrios. ꝛ eadē rōne egy
ptios. Ad oppositū Ezech. xxx. Dissipabo ter-
rā ꝛ ponā eā in manus alienoꝝ. Grego. in mo
ral. Nō em̄ angeli sed mali tortores sunt. Itē
Aug⁹. sup illud p̄s. Misit in eos irā indigna
tōis: īmissiones ꝑ angelos malos. Possumus
inq̄t sine dubio malis angelis attribuere mor
tes ꝑmitiuoꝝ ꝛ induratiōes egyptioꝝ. Rn̄sio
Hic est duplex modus loq̄ndi. Un⁹ q̄ angel⁹
malus erat exterminator egyptioꝝ: sed postea
misit deus angelū bonū q̄ malum cohiberet
ne similiter exterminaret hebreos ꝛ de illo di-
cit̄ vt in littera patet. Attingebat vsq̄ ad celuꝫ

Ali⁹ modus dicendi ē: q̄ fuit angelus bonus
Et h̄ magis ꝯcordat cū littera huius lectiōis
q2 aliter esset nimis distortū exponere primā
ꝑtem de angelo malo ꝛ scḋam de angelo bono
quando dr̄ Stans oīa repleuit morte: vsq̄ ad
celū attingebat stans in terra. Et q̄ angeli bo
ni exterminant malos corꝑalr̄ expresse dicunt
ꝑmē rōes. Mali vero aliq̄ñ puniunt bonos
corꝑaliter tm̄: sicut pꝫ Job. j. ꝛ. ij. Ecce in ma-
nu tua est: verūtñ aiam ei⁹ serua. ſꝫ malos pu-
niūt boni angeli ꝛ corꝑalr̄ ꝛ spūaliter Boni ꝑo
angeli puniūt malos hoīes corꝑalib⁹ penis ꝛ
spūalib⁹. Hec glo. sup illud p̄s. Immissiones ꝑ
angelos malos. Ad primū in oppositum de
dicto Gregorij. dicendū q̄ illud dictū sic debꝫ
intelligi: q̄ angeli boni nō sunt tortores bono
rū sed maloꝝ vt patet in zodomitis ꝛ assyrijs.
Ad scḋm dicendū q̄ Aug⁹ non determinat
q̄d fuerit de fcō: ſꝫ q̄d possit attribui āgelo ma
lo. Et vult dicere q̄ angel⁹ mal⁹ ꝑt facere mu
tatōnes natura: ꝑsicut mutare aq̄m in sangui
nē vel creare ranas: ſꝫ occidere pecora ꝑmitia
ꝛ obdurare. i. tēptare de obduratōe ꝑnt. scꝫ de
mōes d̄ potestate eis ꝯcessa a deo. Posset etiā
dici in ꝓposito nr̄o q̄ bonus angelus vtebatur
demonib⁹ eos cogēdo exterminare egyptios.
ꝛ sic ista exterminatio fuit ꝑ angelū bonū ꝛ per
malum. Sꝫ ex dictis orit̄ alia dubitatō. ꝛ est
ista: q2 dictum est q̄ angeli boni nō puniūt bo
nos. Utrum aīe in purgatorio puniūt̄ per
angelos bonos vel ꝑ malos. Et ad hanc q̄stī-
one dicendū q̄ nō puniunt̄ ꝑ bonos nec ꝑ ma
los. Nō ꝑ bonos: q2 nō esset ꝯueniēs q̄ cōci-
ues suos ita vehement̄ affligerēt. Nec per ma
los h̄ decet fieri: q2 nō decet bonas aīas ita ꝑ
illos torq̄ri: quoꝝ prius extiterunt victores in
via. Et ideo ꝑ solā diuinā iusticiam ignis affli
git aīas in purgatorio existētes: cōcomitant̄
tñ bonis angel' demones ad loca penalia anī
mas ducentib⁹ ꝛ etiā aīab⁹ ibidē afflictis assi-
stūt vt de eaꝝ pena satient̄. Assistūt etiā moriē
tib⁹ ad explorandum in exercitu si aliq̄d in eis
calūniare possit. Uide sanctū Thomā. super
iiij. sniaꝝ. dis. xxj. q. j. ar. iiij. Iuxta illā clausulā
Cū em̄ q̄etum silentiū teneret oia. Notāduz ē
q̄ quies ꝛ silentium ꝯuenient̄ ꝯiungunt̄. q2 ni
hil magis tranq̄llitati est ꝯtrariū q̄ nimia loq̄
citas. Est etiā ꝑtuosuz silentiū moralit̄ custos
ꝯscientie. frenū insolentie. decor innocentie. et
signum sapientie. Est em̄ ꝑmo moderatū silē-
tiū custos ꝯscie. Nā in multiloquio non deest
peccatum. Un̄ credo vbicūq̄ hō pron⁹ est ad
loq̄ndū cōsciētia cito ledit̄. ꝛ sicut null⁹ thesau
rus secure ponit̄ in cista q̄ non habet seraz. ita
nec virtutes diu manēt in cōsciētia hoīs qui ē

īmoderat⁹ ad loq̄ndū. Hoīes tpe belli habitāt
in ciuitatib⁹ muratis libēti⁹ q̄ȝ extra: q2 ibi est
maior securitas propter fortitudinē muri: ita
bone psone silētio bn̄ murate sūt q̄si fortia ca
stra dei. Esa. xxx. In silētio ⁊ in spe erit fortitu
do vr̄a. Scd̄o silēcium est frenū insolētie. No
D ta ꝙ nobiles equi frenāt ⁊ viles agrarij ⁊ nul
li⁹ valoris frenis nō vtunt. Et eodē mō mora
liter viri sancti q̄ xp̄m ferūt p obedientiā frenāt
p silētiū a s͛monib⁹ indiscretis ⁊ pꝛiculosis retra
hunt. Eccl. xxviij. Uerbis tuis facito stateraȝ
⁊ frenos ori tuo rectos. Tertio silētiuȝ ē decor
innocētie. Zacharias in silētio genuit Johēm
Scitis ꝙ maiorē sonū faciūt ligna arētia q̄ȝ vi
rētia: ita aride psone freq̄nter sunt v͛bose. Esa.
xxxij. Cultus iusticie silētiū. Ualeri⁹ li. vij. ca.
ij. Zenocrates cū q̄dā tpe maledicto♃ sermoni
interesset summo silentio, vno ex his cōgrēte.
Cur solus linguā cohiberet. Quia dixisse me
inq̄t aliq̄n penituit: tacuisse vero nunq̄ȝ. Item
ali⁹ phs cuidā dicēti sibi. Male de te dixit ta
lis. Nō curo inq̄t, q2 audire⁹ dedit esse robusti
or lingua, cū singulis homib⁹ sint singule lin
gue ⁊ aures bine. Uñ q̄dā cuidā verboso dixit
sic. Cū nihil ausculetes s3 plurima vana loq̄ris
Una tibi meli⁹ auris q̄ȝ ora duo. Nā gemias
aures nobis de⁹ os dedit vnū. Nos audire de
cet plurima pauca loqui. Quarto silentiuȝ
moderatū ē signū patiētie. Uñ Hiero. sup ec
clesiastē. pithagoꝛico♃ disciplina ē tacere p q̄n
q̄nniū ⁊ postea erudit⁹ loq̄. Job. xiij. Utinaȝ
taceretis vt putaremini sapiētes. Scitis ꝙ aq̄
q̄ȝto pfundior tāto quietior. Et eodē mō sapiē
tes q̄ȝto pfundi⁹ sciūt tāto q̄eti⁹ silēt. Prouer.
xiij. Aqua pfunda v͛ba ex ore sapiētis viri. Ex
pertū ē freq̄nter ꝙ paup mercator transiens p
villā plura habet verba q̄ȝ dittes. Ita ē inter
dū ꝙ pauca sciēs sp ē iactati⁹ de nihilo. Pro
uer. xiiij. Ubi plurima sūt verba ibi freq̄nter
egestas. Et per oppositū abundantes diuitijs
sapiētie cū modestia ⁊ silētio exp̄mūt sensū suū
Esa. viij. Aque siloe currūt cū silētio. ⁊ Eccs.
ix. Uerba sapientiū audiunt cū silētio: plus q̄ȝ
clamor principis inter stultos. Uersus. Sci
re loqui decus est ⁊ scire tacere. Hec duo si po
teris scire peritus eris.

Lectio. CCI.

Unc continuo vi

t sus malo♃ somnio♃ turbauerūt il
los: ⁊ timores superuenerunt inspira
ti: ⁊ ali⁹ alibi piect⁹ semiuiu⁹ ppt quā cām mo
riebat demōstrabat mortis. Uisiōes em̄ q̄ illos
turbauerūt hec p̄monebāt, ne inscij q̄re mala
paciebant perirēt. Postq̄ȝ ostensū ē ꝙ pena il
lata egyptijs in morte p̄mogenito♃ nulli pe
percit ppter generis nobilitateȝ: nec ppter tpis
importunitatē. In hac parte declarat ꝙ nulli
pepercit ppter stat⁹ insensibilitatē siue qualita
tē. In illa nāq̄ȝ nocte interfectōnis p̄mogeni
torū nō pepcit diuina vindicta dormientib⁹: s3
indifferenter p̄mogenita egypti iterfecit siue
dormirēt siue vigilarēt. In h̄ āt diua seueritas
tpamēto clemētie cōmixta fuit ꝙ plures p sō
nia ⁊ visiones p̄monuit: sciētes q̄re fuerunt in
p̄ximo puniēdi tpalit: si vellēt ꝙ eternalit per
pniam saluarent. Tria ergo dicunt in lr̄a ista
Primū est ꝙ dormiētes p̄monebant p somni
orū apparētiā. Scd̄m ē ꝙ expellebant a locis
suis p corpalē violentiā. Tertiū ē ꝙ imissio vi
sionū fuit eis ad cōis reat⁹ euidentiaȝ. Primo ḡ
q̄ȝtū ad sōnio♃ apparētiā dicit sic. Tūc ꝯtinuo, id
ē stati sine impedimēto: q2 snīa diuina decreuit
hāc mirabilē plagā inferre egyptijs illa nocte.
Uisus somniorum. i. fantasmatū subito appa
rentiū turbauerūt illos: ⁊ timores superuenerūt
inspirati i illis qui se ad somnum posuerunt p
quiete. Sic moralit mūdiales dormientes in
peccatis q̄ȝuis in delectatōnib⁹ sp itendāt qui
escere: remorsu tn̄ ꝯsciētie turbant ꝯtinue quē se
cū hn̄t. ⁊ nō solū sic pturbabant egyptij spūalit
⁊ imaginarie s͛ etiā trāsferebāt corpalit de loco
ad locū. Et h̄ ē q̄d dic. Et ali⁹ alibi plectus se
miuiu⁹. i. vn⁹ i vno loco: ali⁹ in alio loco iacu
it semiuiu⁹ ⁊ deficiens ab actu vitali q̄ ē sēsus
vel mot⁹. Demōstrabat cāȝ ppt quā moriebat
id ē mod⁹ moriēdi, ita regularis fuit ex diuers
circūstantijs ꝙ euident apparuit: ꝙ nō habue
runt cām efficientē nisi deū. Notādū mora
A liter ꝙ duo faciūt vitā spūalē aīe: vic3 v͛t⁹ ⁊ sci
entia. Uirtus in volūtate siue affectu: scīa i in
tellectu. Qñ ḡ v͛cus tollit ⁊ rem anet scīa tunc
talis psona relinq̄t semiuiua Scit em̄ bn̄ age
re s3 tn̄ nō opat. Et talis tanq̄ȝ vilis pꝛ̄iciēd⁹ ē
i foueā infernalē. Luc. x. Plagis impositis abi
erūt semiuiuo relicto. Hoc ē ꝙ amō. i. diabol⁹
rasit dimidiā barbam nuncio♃ dauid ⁊ decur
tauit vestes eorum vsq̄ȝ ad nates. ij. Regum. x.
Moraliter loq̄ndo. Dimidia ps barbe radit.
q̄n opatio virtutis omittit ⁊ claritas scīe reser
uat. vestes prescindunt vsq̄ȝ ad nates q̄n fama
ex prauis opib⁹ orta: vilitas psone q̄ p nates
designat denudat. Semiuiu⁹ etiā dicit pecca
tor viuēs in corpe ⁊ mortu⁹ in aīa. Aīa em̄ tal
mortua est spūaliter q̄ caret vite grē. j. Thi. v.
Uidua que in delicijs est viuens mortua est.
Semiuiuus etiam dicitur fama clarus et vi
ta sordidus. Ut habetur Apocalipsio tertio.
Nomen habes ꝙ viuas ⁊ mortuus es: Tan
dem finaliter dr̄ in lr̄a: ꝙ talis apparentia visi

onū dormiendo facta fuit eis ad cōls reat⁹ eui
dentiā; vt videlʒ ꝑmonerent de pctis suis ne
ignorarēt q̄re tot mala patiebant. Vñ dic̄ sic.
Visiones em̄ q̄ illos ꝯturbauerūt hec ꝑmone
bāt ex dei misericordia: ne inscij .i. ignorantes
q̄re mala patiebāt ꝑirent. Vñ dicit Rabanus
in glo. Hoc dīne bonitatis ē q̄ peccātes casti-
got, vt abstineāt a pctis ⁊ pniam agant. Si āt
dei patientia abutunt sine excusatōe ineternū
puniet. Or hic dr̄ ꝙ egyptij fuerūt ꝑmoniti
ꝑ visiones somnioꝝ fit dubitatio lī̄alis. Utrꝝ
diuinatio ꝑ somnia sit licita. Et arguit ꝙ non
Nā Leuit. xix. dr̄. Nō arguabimini nec obser
uabitis somnia. Et silr̄ Deut. xviij. ꝓhibet sō-
nioꝝ obseruatio, ḡ est illicitū. Ad oppositum
scribit Johelis. ij. Iuuenes vr̄i visiones vide
būt: ⁊ senes vestri somnia somniabūt. Et Hie
re. xxiij. Propheta q̄ habet somniū suū. ḡ licitū
est in casu ꝑ somnia diuinare. Et ꝯfirmatur ꝑ
textū huius lectionis. Visiones inq̄t que eos
turbauerūt: hec ꝑmonebāt eos. ḡ ille visiones
fuerūt signa futuroꝝ euētuū: ḡ licitū est ꝑ tales
visiones somniales diuinare. Itē in scriptu-
ra sacra legim⁹ mlt̄a ꝑ somnia diuinasse Ben.
xxxvij. de Joseph q̄ dixit vidi ꝑ somniū quasi
solē ⁊ lunā ⁊ stellas duodecim adorare me. ⁊c̄.
Et iudicū vij. de somnio mediāte q̄ ꝯfortatus
est Gedeon ⁊. ij. Mach. xv. somnio digno fide
ostenso Jude machabeo. Igit aliq̄ sūt somnia
digna fide. Pro dubitione ista videndū est
ꝑmo q̄d sit somniū ⁊ q̄d diuinatio. Somniū
ſm Aris. ij. de som. et vigi. ē fantasia factū a mo
tu simulachroꝝ in simplr̄ dormiēte. Remanēt
em̄ simulachra: idola siue species in organo fā
tasie ⁊ ex illis causant idola i organo sēsus cōis ⁊
etiā i organis exterioꝝ sēsuū sic visus auditus ⁊
sic de alijs. Et sic apparet homi ꝙ videat audi
at ⁊ tangat eo ꝙ aīa vtit simulachris reꝝ ꝑ re-
bus ipsis. ⁊ io dicit Aug⁹. xij. sup Ben. ad lr̄am
ꝙ tunc ī somniū: cū inter species receptas ⁊ ve
ras res cui⁹ sunt species nō discernit. ⁊ io xp̄s
nūq̄ somniauit. Diuinare ꝟo est ꝑdicere euen
tū futurū vel ignotū q̄tū ad ꝓpositū pertinet.
Istis visis dico tria. Vnū est ꝙ dīnatio ꝑ sō-
nia ē licita in casu. Scdm̄ est ꝙ talis diuinatō
nō ē ab om̄ibꝫ expectanda. Tertiū est ꝙ tal' di
uinatō est multū ꝑiculosa. Prima ꝯclusio ptʒ
sic. Diuinatio ꝑ somnia ē naturalr̄ aliq̄n. ḡ tūc
ē licita. ꝯñtia ptʒ. Añcedēs ē Aris. ij. de som. et
vigi. de dīnatōe vbi dic̄ Aris. ꝙ dīnatōeʒ quā
ī somnijs agūt: nec ē ꝯtemnere idoneū: nec oī-
no suadere. Ubi dic̄ ꝯmētator ꝙ null⁹ hō ē q̄
nō vidit somniū qd̄ enūciauit sibi aliqd̄ futurꝝ
ḡ ⁊c̄. Ex q̄ ergo dīnatio ꝑ somniū nō est nisi sō
niū significatiuū, ⁊ mā̄ifestū est multa somnia

esse ſcatiua: planū ē dīnatōem ꝑ somniū esse li
citā in casu. Cōfirmat ꝑ dictū Aris. vij. ethico.
Fama nō oīno ꝑdit quā oēs famāt. Multi āt
existimāt somnia signatōeʒ habere tā ab expi
entia moti ſm Aris. de som. ⁊ vigi. vbi prius.
Vñ verisilr̄ ē dīnatōem esse silem ⁊ ꝑ ꝯsequēs
in casu licitā. Est ḡ aduertendū sic extrahi ꝑt
ex dictis btī Augu. xxij. sup Ben. ca. cliij. Et
Aris. de som. ⁊ vigi. ⁊ etiā Albert⁹ in libro suo
de eisdē. Somnia sumunt originē multipliciter
Aliq̄n a corpe hūano: aliq̄n ab aīa: aliq̄n a cor
poribꝫ supcelestibꝫ: aliq̄n a spiritibꝫ bonis: ali-
q̄n a spiritibꝫ mal'. Ex pte q̄dē corpis origina-
liter oriunt somnia cōiter in humore. Vñ quā
do in corpe hūano supabūdat humor flegma-
tic⁹ accedēs ad organū fantasie: fantasia fit sic
idolū simile illi humori: ⁊ hoi ꝙ ē in aliq̄ humi
do sic in aq̄: vel ꝙ gustat aq̄m. Silr̄ q̄n hūor
dulcis ⁊ flegmatic⁹ descēdit a capite apparet il
li ꝙ ipa gustet dulcia. Cōsilr̄ colera nimis abū
dante in corpe somniat hō freq̄nter de incen-
dijs ⁊ ꝯflagratōe dom⁹ ⁊ hmōi. Et narrat Al
bertus quēdā somniasse picē ardentē fuisse in
ventrē suū, ⁊ causa fuit: q̄ in eo abūdauit cole
ra nigra. vñ expurgēs emisit colerā nigrā in ma
gna q̄ntitate. Talia ergo somnia mā̄ifesta sūt
significatiua futuraꝝ infirmitatū frequēter. et
de talibꝫ somnijs bene informāt medici ad iu-
dicandū sollicitī ⁊ cogitatiui cuʒ aliq̄ negocia
facere cogitāt freq̄nter somniāt de eisdē. Eccl̄.
v. Per mlt̄as curas sequunt somnia. Et est cā
hec quare hoīes freq̄nter somniant de amicis
suis ⁊ notis suis ⁊ citi⁹ de eis q̄ꝫ de extraneis
⁊ plura de eis ꝑuidēt. Amici em̄ ꝑcul existen
tes maxīe solliciti sūt de se inuicē: sic docet ari.
vbi ꝑus. Hec ē etiā causa q̄re dediti vitijs vi-
gilando: vigilia somniāt dormiēdo. ⁊ q̄re tan-
tus ꝑt esse habitus honestatis in vigilando ꝙ
ꝑsona etiā nō assentiet dormiendo feditatibus
nec voluptatibꝫ carnalib⁹. sic docet August. x.
ꝯfessio. ꝙ tm̄ habitū hōestatis pōt hō acq̄rere
ꝙ virtute istius habitus dissipabunt fantasie
male q̄ per somnia ingerunt dormiēti. Tertio
sunt somnia q̄ causant in homine virtute cor-
poꝝ supercelestiū. Nam corpa supcelestia in-
fluendo virtuteʒ nostris corporibꝫ: alterat cor
pora nostra in somnia. ⁊ tunc contigit fanta-
siam sibi formare species ⁊ idola ꝯformia qua
litatibꝫ in corpore causatis. ⁊ sic apparēt aīme
aliq̄ effect⁹ futuri: sic de bellis ⁊ fertilitate ⁊ ste
rilitate terre ⁊ hmōi: q̄ a corpib⁹ celestibꝫ cām
hn̄t: sic fuit de somnio Pharaōis de septē bo
b⁹ ⁊ septē spicis. Bene. xlj. Quarto originant
in nobis nōnūq̄ꝫ somnia a spiritibꝫ bonis. sic
ptʒ Mat. ij. de angelo q̄ apparuit in somnis io

sepb z in alijs scripture locis. Et tale videtur somniū simonidis. De q̄ narrat Valeri⁹ li.j.c. v. Simonides cū ad littus nauē applicuisset: inhūanatum corpus iacēs reperisset z illud sepulture mādasset: admonit⁹ ab eo p somnium ne prima die nauigaret, in terra remāsit: q̄ inō soluerant fluctib⁹ z pcellis in ei⁹ ɔspectu obruti sunt. ipse letat⁹ est q vitā suā somnio q̄ꝫ naui cedere maluisset, z memor aūt būficij elegātissimo carmine eternitati ɔsecrauit. melius illi z diuturnius in animis hoim ɔstituens sepulchrū q̄ꝫ in desertis z ignotis arenis cōstruxerat. Hoc somniū ab aliquo bono spiritu potuit fieri in recōpensatōem pietatis. Simonidis zc. Quinto originant nonnūq̄ꝫ somnia a malis spiritib⁹: sicut pz de vxore Pilati: que acio sa die pasceues dormiebat: multaq̄ꝫ passa fuit p visum de xp̄o demone immittēte: vt p tales visiones seu apparitōes nr̄am impedire potuisset redemptōem. Vn̄ mulier mādauit viro suo Pilato dicēs talit. Nihil tibi z iusto illi. Multa em̄ passa sum p visum hodie ꝑpt eū. Mat. xxvij. z a tali spū videt illud somniū causatū esse qd narrat valeri⁹ vbi pri⁹ de cassio pmensi. Huic dormiēti qdā pcere magnitudis: z nigri coloris apparuit: squalidus barba z capite demisso interrogat⁹ qs esset. Rn̄dit cacademon. Cassius pterrit⁹ familiā excitauit z q̄siuit si qs talis camerā suā fuisset ingressus. responderēt q nō. Rursus obdormiuit: z rursus eadē species apparuit. Tunc ergo iussit afferri z pueros sibi assistere pcepit. Et ecce infra modicū tp̄s post h̄ de mādato cesaris capite punitus est. Ex dictis em̄ patet q somnia siue vno mō siue alio mō causent frequēter ɔtingit q sit futurorum euētuū signa. Ex q̄ pz p̄ma conclusiōis q diuinatio in casu p somnia est licita. Scd̄a ɔclusio ē q diuinatio ista in omib⁹ somnijs nō ē expectāda, vn̄ Arist. de som. z vigilia. vbi ꝑius distinguit sic. Quedā inqt somnia sunt signa aliorum effectuū, qdā cāe, qdā accidentia. i. ꝑtinētia ad futuros euēt⁹. Signa sūt sicut patuit de hūorib⁹ colericis z flegmaticis. cause sunt interdū. q aliqn̄ hō vel sollicitat circa opus inchoatū vel inchoandū: q in dormiendo pfecte ɔphendit modū ɔuenientē quo illō opus pficiet, z postea iuxta fantasiā pdicit propositū ad effectū. Et sic ē somniū causa euent⁹ futuri. Sūt etiā qdā accidētia z impertinētia ad euentū futurū. q nec sūt signa nec causa alic⁹ euētus futuri. z ex talib⁹ somnijs nullo mō est diuinatio expectāda, z sic pz scd̄a cōclusio.

Tertia ɔclusio est q somniorum diuinatōi indulgere est multū piculosum. Hec ɔclusio patet

b pmo ꝑpter deceptōem malorum spirituū q p somnia nituntur decipe illos vel seducere q somnijs fidē p̄stant. z io facilliter posset hō nimis credēs somnijs labi in despatōem ad suggestionē diaboli. Scd̄o ꝑpter diuersitatē significatōnis in somnijs. Pōt em̄ somniū equoce z eq̄liter mita significare, z io hō applicās ad vnū pticulare statim decipit. Tertio q nonnulla somnia hn̄t interp̄tari p simile z nōnulla p ɔtrariū. et in hoc casu difficile est discernere. Quarto q sic dic̄ Arist. licet somnia sunt significatiua futurorum aliqn̄. tn̄ nō est necesse euentū somniorum accidere: quia possunt superiores cause impedire. Sicut em̄ nubes q sunt cause pluuie: aliquando abundāt z signāt pluuiā futurā: et tn̄ p aliam causam supiorem eas dispergentē cōtingit pluuiā impedire. Cōsimiliter in voluntarijs opationibus quas habet quis ad aliqd faciendū z firmū ꝓpositū ad aliud exequendū nō tamē est necesse q sic fiat, potest em̄ fortius ɔsilium superuenire z totū mutare ꝓpositū. z io interp̄tator somniorum nō debet dicere determinate q sic eueniet sicut somniū signat: sed cum ɔditione nisi fortior causa superueniens impediat. Et consimiliter dn̄t astronomi dinari. Vn̄ dicit Albert⁹ vbi prius. Qd̄ astrologi dicētes determinate q talis effectus eueniet: faciūt scientiā astrologicā vilescere, cū tn̄ in sciētia astrologica vitium nō inueniat. sed in astrologo determinante et aliter sniam pferente. Periculosū est ergo p somnia nimis cōmuniter diuinare. quia poetice dr. Somnia ne cures nā fallunt somnia plures. Et Eccī. xxxiiij. Vana spes et mendaciū insensato viro z somnia extollūt imperitos. Quasi qui apprehendit vmbrā z psequit ventū: sic qui attendit ad visa mendacia. scd̄m hoc viso somniorum zc. Sicut prurientis eorum tuū fantasias patiet nisi ab altissimo emissa fuerit visitatio. Et sic patet ad dubitatōem. Ad rōem in oppositū ibi debet ne supsticiose hec fiant nimis ɔmuniter. Non autem quin aliquando liceat: sicut declaratum est.

Lectio. CCLII.

Tetigit autem z et tūc

a iustos temptatio mortis: z ɔmotio in heremo facta est multitudinis: sz nō diu pmansit ira tua: ꝓperans em̄ hō sine q̄rela deprecari pro populis pferens fultutis sue scutū oratione, z p incensum depcationem allegās restitit ire z finem imposuit necessitati ondēs: qm̄ tu⁹ ē famul⁹. Postq̄ꝫ actū ē de pēa mortis inflicta egyptijs p dinā aiaduersionem. h trāsfert se autor ad tractādū de qdam insolita pena mortis inflicta hebreis ꝓpter eorum rebellionē Vbi notādū sic narrat Nu. xvj. Chore

A filius Isuar fratris Amrã:qui fuit pr̄ Moysi et Aaron inuidit eisdē murmurãs ꝯtra eos: ꝙ vnus eoꝝ sibi sacerdotiū vsurpauerat:alius ꝑncipatū. Uoluit ergo fieri sacerdos ⁊ fungi sacerdotio qḋ soli Aaron ⁊ filijs eius ꝯcesserat in quo etiã ꝓposito adiūxerat sibi.ccl.leuitas quos oēs dignos ꝑferebat sacerdotio:⁊ in odium ipi⁹ Aaron ⁊ in supplãtationē ipi⁹ moysi q̄ erat dux ꝓpli adiūxerat sibi dathan, ⁊ abyron q̄ fuerūt rubenite q̄bus dicebat deberi potissime populi ꝑncipatū.eo ꝙ erant de ruben ꝑmogenito Jacob.Deo ergo vltione insolitã infligēte Dathan ⁊ abyron a terra absorpti sūt. sed et ignis in maxīa q̄ntitate egressus de thuribulis chore ⁊ alioꝝ leuitaꝝ qui cū eo eiusdē ꝯspiratōnis fuerūt eos viuos in fauillã redegit.Aaron iuxta illos stante illeso Istis penis visis adhuc murmurauit ꝓpl's contra Moysen ⁊ Aaron.Seq̄nti die oīs scz multitudo filioꝝ israel ꝯuenit dicēs.Uos mihi interfecistis ꝓpl'm dn̄i.Cūq3 voluisset eos ꝓpl's lapidare;fugerūt Moyses ⁊ Aaron in tabernaculū ⁊ operuit eos nubes.⁊ statim egressus ignis de tabernaculo cepit ꝓpl'um cõflagrare.Dixitq3 Moyses ad Aaron Tolle thuribulū tuū ⁊ hausto igne de altari pone thimiama:⁊ vade rogare pro ꝓpl'o.Accurrēsq3 Aaron cū thuribulo:stetitq3 inter viuos ⁊ mortuos orãs dominū ⁊ plaga cessauit.Fuerūtq3 ꝑcussi q̄tuordecim milia ⁊ septingenta absq3 his q̄ perierãt in seditõne Chore.Et de hac secūda hystoria hic auctor agit Et circa hoc duo facit.Nã prio narrat breuiter quō pena mortis fuit hebreis terribiliter illata.Secūdo quō fuit suauiter mitigata,ibi Sed nō diu ꝑmansit Circa ꝑmū tangit penam ⁊ pene cãm.cū dicit.Tetigit autem,⁊ tūc iustos.i.hebreos tēptatio,mortis.i. plaga incēdij qua mortui fuerūt m'lti de ꝓpl'o et tēptatio mortis in murmuratōe populi ꝓpter quã fuerūt digni morte.Et sequitur cã pene illate:⁊ ꝯmotio facta ē in heremo multitudinis contra Moysen ⁊ Aaron.Sed quō: dicit ꝙ tūc tetigit hebreos temptatio mortis. Nūquid enī illa ꝯmotio fuit tūc q̄n ꝑmogenita egyptioꝝ occisi sūt:⁊ manifestū est ꝙ nō, sed hū post.Et dōm ꝙ in h loco tūc nō dic similitudinē in tp̄e:sed ꝯuenientiã in genere pene:⁊ forte in greco sonat talit.Uel tūc.i.post.Qualiter aūt illa pena fuit suauiter mitigata:subdit ꝯn̄ter vsq3 in finem capli.Modus enī q̄ illa pena sopita fuit ⁊ finita ꝯtiet tria:vicz ipius Aaron deuotã orōnem.diuine ꝯsideratio nis allegatiōnē.⁊ sacraꝝ vestium reꝑsentationem.Propter hoc enī tria angelū cedentē populum cessare fecit a plaga.Primo ergo agit auctor de ipius Aaron deuota supplicatōe.Secūdo de ipius rōnali corã domino allegatiōe Et tertio de vestium suaꝝ quib⁹ indutus erat reꝑsentatōne.Secūda ibi,Uicit aūt turbas Tertia ibi.In veste poderis eius.Circa primum dicit sic.Sed nō diu ꝑmansit ira tua.i. pena ex zelo iusticie diuine prouenīēs.Properans enī homo.i.Aaron sine querela.qui videlicet habuit se ad deū pie.ad seipz sobe.⁊ ad proximū iuste,⁊ iō dignus prece deo fundere fuit:et deꝑcari pro populis.i.ad deꝑcandum pro his quos incendiū ꝯsūmauit.⁊ proferens seruitutis sue scutum scz oratōem.Est enī oratio ascensus mentis in deum ſm Damascenū Hec oratio est scutum prelati triplici virtute cornutū ad modum scuti.quia ſm Bernardū Oratio est intentio cordis fide.spe ⁊ charitate subnixa.⁊ dicit scutum seruitutis prelati,quia debituz ãnexuz officio ꝑlati est:orare pro subditis,ergo sacerdotis officium ē orōnes fundere:et pro iustis ne cadant,⁊ pro peccatorib⁹ vt resurgant.ad Hebreos.v.Debet quēadmodum pro populo ⁊ ipe pro seipo orare.Et per incensum deꝑcationem allegans.Obtulit ei thymiama ⁊ deꝑcatus est pro populo.Numeri.xvij.Fuit aūt thymiama puluis ꝯposita ex stacte nonycha galbane ⁊ thure.sicut pz Exodi.xxx.Et vocatur hic incensum ⁊ signat deuotionē oratōnis.Apocal'.viij.Ascendit fumus incensoꝝ de orationib⁹ sanctoꝝ.Et cassiodorus.Oratio sine deuotōne est sicut corpus sine anima.Corpus sine anima est cadauer ⁊ fetori proximū quod indignū est offerri deo ⁊ sanctis eius.Sic ergo dispositus Aaron restitit ire.i.pene imisse a deo:⁊ finem imposuit necessitati.i.violentie mortis.vt dicitur.v.metha.ca.de necessario.ostendens q̄m tuus ē famulus.i.pastor ⁊ ꝑlatus,cui⁹ est pro grege se exponere:q̄n deus populū suū castigat Circa illam clausulã.Proferens seruitutis sue scutum orōnem.

B Notandū est ꝙ deuota oīo ē rōnabiliter scala nr̄e ascēsionis.scutū nr̄e defensionis.⁊ nūcius nr̄e legatōnis,⁊ redditus nr̄e subiectōnis.Primo ē scala nr̄e ascēsionis Per hanc enī ascēdimus ad deū,⁊ a terrenis ad celestia nos leuam⁹.Eccl.xxxv.Orō humiliantis se penetrat celos vel nubes.Sed dubiū esse pōt quid intendim⁹ dum deū oramus q: vel petim⁹ ꝙ operetur illud qḋ disposuit se facturū pro tp̄e.⁊ hoc videt frustra.Nam sine nr̄is precib⁹ quicq̄d disposuit se facturū proficiet.vel petimus ꝙ mutet volūtatez ⁊ dispositionē ⁊ velit:sicut nos volumus.⁊ hoc est impossibile:cum deus mutari nō potest. Sed dicendum est,ꝙ nō intendim⁹ deum:nec di-

uinam dispositõem mutare, sed magis instare q̃ 9plcaẽ et impleaẽ. Sic eñ deus disposuit q̃ ea que circa nos 9sũmabũtur p nostras orõnes 9sũmari merebũtur. Et ideo dic̃ Boetius. v. de 9sol. prosa. iij. q̃ qui ponũt oĩa de necessitate euenire a uferũt bũani generis cuz deo illud singulare 9mereiũ scz orõem. Nõ ergo cũ oram⁹ deum mutare ꝑponimus vel ad nos inclinare, sed magis nos ad deũ leuare: et nrãm volũtatẽ suo bñplacito 9formare. Et hoc pulchre declarat Dyonisi⁹. iij. ca. de diui. noĩbus sub duob⁹ exẽplis. Quoꝝ pmũ tale ẽ Si imaginemur vnã cathenã luĩnis de celo dependentẽ z nos alternãdo manus nitamur illã ad nos trahere: nõ eaz descẽdere facerem⁹ eq̃liter. sed nosmetipos p eã ad supius ageremus. Sic in ꝑposito est de orõne. Scõm exẽplũ est tale. si essem⁹ in naui existẽ in aq̃ z teneremus funes fortes in manib⁹ extẽtos ad nos de aliq̃ rupe imobili z traherem⁹ fortiter illos funes: nõ mouerem⁹ rupẽ ad nos: sed ecõtra z nos z nauẽ mouerem⁹ ad rupẽ. Sic cũ oramus nõ mouem⁹ ad nos imobilẽ dei ꝟtutem sed potius trahim⁹ nos ad eum Scdo orõ est scutũ nr̃e defensionis. Vñ hic dr̃ Proferes sue Fultitus scutũ. i. orõem. Narrat hystoria Britonũ q̃ rex Arcbtur⁹ illustris depictã habuit infra scutũ imaginẽ ꝟginis bñdicte filiũ suũ in brachijs suis baiulantẽ. Ad hãc imaginem q̃ttens in pssura belli incepit fatigari respexit. Cui⁹ statim in intuitu latẽter vires recentes recepit. Vñ li. vij. ca. v. dicit. q̃ clype⁹ eius pilken vocabaẽ in quo imago sancte dei genitricis depicta fuit. Moraliter isto mõ dz scutũ nr̃e orõnis ornari vt vicz intrĩsecus habeat imaginẽ ꝟginis bñdicte Si eñ imaginemur ꝟginẽ bñdictã in interiori pte scuti stantẽ: ipa videbit scutũ nr̃e orõnis deferre. Studeam⁹ g̃ scutũ nr̃e orõis ipi⁹ imagine exornare. z põdus nr̃e depcatõis sibi iponere z ipa dignabitur nrãm orõez portare z p nobis filio suo pñtare. Nã q̃cq̃d filio suo offert: nẽario acceptũ est Et iõ dicit Bern. sup missus est. Crede frater q̃cq̃d illud est qd̃ deo offerre paras. Marie 9mẽdare memẽto: vt eodẽ alueo ad largitorẽ grẽ grã redeat q̃ influxit. g̃ orõem nrãz duo dñt 9plere. xp̃s vicz z maria. Dicũt grãmatici q̃ inter ptes orõnis ꝑncipaliores sũt nomẽ et ꝟbũ. Inter nomẽ z ꝟbũ talis differẽtia daẽ q̃ nomẽ significat subam cũ qualitate sine tẽpore Verbũ significat psonã agere vel pati aliq̃d cũ tpe. De natura etiã nõis ẽ reddere suppositũ ipi ꝟbo. Et de rõne ꝟbi ẽ regere nomẽ sibi in orõne supponẽs. sicut in grãmatica int puerilia docti sum⁹. Moraliter loq̃ndo carissimi ad hoc q̃ nr̃a orõ que ad pñs ꝑmoni debet ꝑmitti inueniaẽ 9grua 9ueniens z pfecta necesse est q̃ ex nõie z verbo 9ponaẽ. Verbum aũt q̃ nrãm orõem ingredi debeat certe est illud verbũ de quo dr̃: q̃ deus erat verbuz z verbũ caro factũ est. Joh. j. Istud verbũ personã significat. imo est psona filij dei. Significat etiã cum tpe. qz qñ venit plenitudo tpis misit deus filiũ suũ ad Gal. iiij. Siliẽ istud verbũ tam actionẽ q̃ passionẽ importat Isti⁹ eñ verbi actõne secula formata sunt: qz ad Heb. xj. Fide intelligim⁹ secula optata esse dei ꝟbo vt ex inuisibilib⁹ visibilia fierẽt. Isti⁹ eñ verbi passione cũcta sũt reformata: qñ verbũ ens altissimi corpali passuz est carne sumpta. Habem⁹ ergo verbũ qd̃ nrãm orõem ingredi dz. Sz qd̃ est illud nomẽ: qd̃ in orõne isti ꝟbo dz 9iũgi. Reuera nõ inueniẽ nomen sub celo: qd̃ isti ꝟbo 9uenienti⁹ 9iungi possit q̃ illud de q̃ Luce. j. Nomen ꝟginis Maria ecce substantia: ꝟgo ecce q̃litas: z hoc sine tpe. Cui⁹ causa est ista. iiij. ph̃isic: diciẽ q̃ tps est cã corruptionis. oĩa eñ corrũpũtur z tabescũt in tpe. Ille ergo mulieres q̃ primo sunt ꝟgines: z postea fiũt matres. sed sine corruptõe z generatõe certe ille mulieres sunt ꝟgines in tpe Sz hec benedicta z singularis q̃ virgo 9cepit: ꝟgo peperit: z post partũ virgo que genuit adorauit. Reuera ipa est ꝟgo sine tpe. Versus. Transit ad ethera ꝟgo puerpera ꝟgula iesse. Nõ sine corpe: sed sine tpe trãsit adesse. Habem⁹ ergo nomẽ z ꝟbum p nr̃a orõne formãda. Sed vt inter hec oĩmoda 9gruitas ostendaẽ restat videre quõ z qñ istud nomẽ huic ꝟbo suppositum reddit: z quõ virgo ab eodẽ ꝟbo regebaẽ Reuera charissimi qñ illa bñdicta ab eterno ꝑdestinata: ꝑ sanctificata z dei filio 9secrata: z cũctis creaturis supposita: ab angelo extitit salutata z ipa hoc nõ obstãte q̃ si vniuersis supposuit semetipaz isti verbo bñdicto suppositũ reddendo dicẽs. Ecce ancilla dñi. Et certe eadem humilitate q̃ sic suppositum verbo reddidit: ab ipo 9ñter regi petijt: qñ subiũxit. Fiat mihi ꝯm verbũ tuũ. Ecce inq̃t ancilla domini: fiat mihi ꝯm verbũ tuũ De dictis ħ dubitatio orit̃ur. Impossibile videẽ apud grãmaticos: q̃ nomẽ reddat suppositũ verbo. z tñ nõ regaẽ a verbo. Mõ inuenio istã ꝟbo reddidisse suppositũ qñ nequaq̃ recta videaẽ a ꝟbo. Qñ certe ꝟbum incarnatũ pepẽdit i cruce ipa reddidit suppositũ isti ꝟbo. sicut. Joh. xix. dr̃. Stabant inq̃t iuxta crucẽ mater iesu z soror mr̃is eius. Q aũt ꝟgo ista tũc tpis recta nõ fuit a verbo. Probaẽ. quia si sic fuisset recta a verbo in morte: sicut in ortu: certe tũc sic ipsa

verbū peperit sine pudore: ita verbū vidisset mori sine dolore, sed sic nō fuit: q2 ipa maxime doluit, ergo inter homē z verbū, vīcz matrē et filiū que deberent esse ptesorōnis nostre tunc tēpis mala grāmatica fuit. Ad istam q̄stio- nem tripliciter respondeo. Uno mō pōt con- cedi ↄclusio: q2 vīcz tēpore mortis xp̄i grāma- tica mala fuit in mūdo z hoīes loquebant̄ fal- sum latinū. Multi em̄ latinū tūc tp̄is loque- bātur falsum de xp̄o. Videm⁹ em̄ q̄n grāma- ticus scribit falsum latinū hoc est incōgruū: ponit crucez in margine vt postea corrigatur. Uñ in illa lr̄a que est ꝓpinquior cruci denota- tur esse mala grāmatica. Ergo cū illa btā vir- go tūc tp̄is stetit ꝓpinquior iuxta crucē: nō est mirandū si in ea mala grāmatica fuit z si v̄bo supponens: a v̄bo more solito recta nō fuit.

Cōfirmat̄ hec r̄nsio, q2 sicut tunc tp̄is false fuit astronomia in mūdo q̄re nō potuit eē ma- la grāmatica. Dicat astrologus. Quare ecli- psis facta fuit in sole: luna exn̄te in oppositiōe. Et dicet grāmaticus q̄liter defectua fuit in re- gimine v̄bi: nōie exn̄te ad v̄bū in debita sup- positiōne. Sz q2 hec r̄nsio nō saluat bonā grā- maticā fuisse tūc. Ecce alia r̄nsio z melior. Ue- rū est q2 nomē in nt̄ō casu regulariter loq̄ndo nō ponit̄ absolute q̄n a verbo regat̄. Sed in ablatiō casu valde cōiter absolute ponit̄, z di- cit a grāmatic̄ ablatiu⁹ casus absolut⁹. Mo- raliter maria in morte v̄bi incarnati fuit tota- liter in ablatiuo casu absolute posita, q̄n ani- ma xp̄i absoluebat̄ a carne: z corpus filij aufe- rebat̄ a matre. Esaie. xxxviij. Generatio mea ablata est z cōuoluta est a me. Sed certe in cō- ceptiōne v̄bi ipa stetit totaliter in nt̄ō casu. In cui⁹ signū euāgeliū narrās xp̄i cōceptionē: re- ple noib⁹ paſſum illū. Luc. j. vbi di. Cui no- men Nazareth cui nomē Joseph z nomē v̄gi- nis maria. z vocabis nomē eius Jesus. Ecce q2 posuit totaliter in nt̄ō casu. Sed certe euā- geliū Joh. vbi narrat̄ quō supposuit in morte nomē marie subiicit̄. Stabat inq̄t iuxta crucē mr̄ Jesu zc̄. vt p hoc signāter denotaret q2 ipa nō stetit in nt̄ō casu, sed magis in abl'ō. Act. xvij. Jam ablata erat oīs spes salutis. Sed tertia r̄nsio dari pōt, q2 nec ipa fuit a re- gimine totaliter ablata: sed certe recta fuit a ver- bo licet nō imediate: tñ mediante quodā ad- uerbio. Uñ donatus. Aduerbiū est ps̄ orōnis que adiuncta verbo significatōem eius expla- nat atq3 implet: sed null⁹ magis significatōez verbi explanauit eiusq3 volūtatem cōpleuit: q̄ verbi charissim⁹ Joh. euāgelista. Unde si cut christus vocat̄ verbū, sic Joānes pōt di- ci aduerbiū, et certe xp̄s verbum expirans in

cruce cōmisit Joāni aduerbio regimen mr̄is sue dicens. Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Joh. xix. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam. Notate modū christi loquendi. Ecce filiu⁹ tu- us. Potuit aūt dixisse Iste ē filius tu⁹. z ista ē mater tua. Nō ē aduerbiū in mūdo qđ regat nōm̄ casuz: nisi hoc aduerbiū ecce vl' en qđ idē est. Uoluit ḡ in hac extrema morientis locu- tione aliquo verbo vocisq3 sono exp̄mere hoc aduerbiū ecce: in signū q2 illa benedicta dein- ceps īmediate a xp̄o verbo corpali p̄ñtia: sed mediante aduerbio Joāne regeret̄. Habem⁹ ergo nomen z verbū. Tertio oīo est nūcius nostre legatōnis. Uñ aug⁹. sup p̄s. lxv. Orō- nis pure magna virtus est z velut fidelis nū- cius mandatū pagit z illic penetrat quo caro p̄uenit. Unde p̄s. Intret in cōspectu tuo ora- tio mea. inclina aurem tuā ad p̄cem meā. Cū em̄ tres sint satisfactōnis partes, elemosyna. oratio, z ieiuniū: dubiū pōt esse que istarū est potior ad satisfaciendū. Et dicūt q̄dam q2 ora- tio est potior. Sz in ↄtrariū dicendū z tenen- dum est. q2 elemosyna est potior, nā continet i se tam v̄tutem orōnis q̄3 ieiunij. z ideo sicut ani- ma intellectiua est nobilior sensitiua z vegeta- tiua: quas v̄tualiter ↄtinet, ita elemosyna effi- cacior est ad satisfaciendū q̄3 ieiuniū vel orat o de natura sua ceteris parib⁹. Continet em̄ ele- mosyna v̄tutem ieiunij z orōnis duplici rōne. Primo: quia elemosyna constituit eū cui da- tur debitorē ad orandū z ieiunandū pro eo q̄ dedit. Scđo quia elemosyna est q̄dam obla- tio facta deo que vim orōnis habet. Silr ele- mosyna continet ieiuniū inq̄tū p elemosynā bona exteriora que ad corpis sustentatōem p- tinent diminuūtur. Oratio vero continet ieiu- niū in virtute. Nā extentio intellect⁹ in deuz debilitatē corpis parit. sicut etiā ieiuniū. Et iō inter ista tria minus est ieiuniū: elemosyna ma- ximū. z oratio tenet mediū. Quarto oīo ē red- ditus nr̄e subiectōis. Cadit em̄ oratio sub pre- cepto determinate: z indetermiate. Determia- te q̄dem q̄ntum ad ministros ecclie qui ex sta- tuto z p̄cepto ad horas canonicas dicēdas ob- ligant̄. Indetermiate vero q̄ntum ad oēs. Oēs em̄ homo tenet̄ suam salutē procurare que sine orōne adulto nō cōceditur. z iō ora- re mentaliter vel vocaliter ē de iure nature. et reducit̄ ad scđm p̄ceptum p̄me tabule. Me- mento vt diem sabbati sanctifices. Tēpus ve- ro orandi laycis videt̄ institui ex statutis ca- nonū dieb⁹ festiuis q̄n tenent̄ diuinis officijs interesse. vt ministria pro ꝑplo orantib⁹ suam intentionē ↄfirment. Est ergo oratio quasi q̄-

dam redditus quē deus a nobis exigit sibi da
ri. Osee. xiiij. Omē aufer iniq̄tatē τ accipe bo-
num. τ reddemus vitulos labioꝝ nostroꝝ. id
est orationes deuotas.

Lectio. CLIII.

Vicit aūt turbas nō

in virtute corporis. nec in armatura po-
tentie: sed ꝟbo illū qui se vexabat subiecit: iu-
ramēta parētū τ testamētū ꝯmēorans. Cū em̄
iā aceruatim cecidissent sup alterutrū mortui i
terstitit τ amputauit impetū τ diuisit illam q̄
ad viuos ducebat viam. Postq̄ꝫ tactum est
de forma quā sūmus pontifex Aaron obser-
uauit in sedando diuinam offensam ꝯtra po-
pulū: q̄tū ad supplicatōem. In hac pte psequi
tur de eadē forma placādi deū q̄tū ad familia
rem allegatōem. Allegauit aūt Aaron deo p
pplo saluando pſciam τ antiquaꝫ dei ad pplm
iudeoꝝ vehementē affectōem. ꝯmēorās ei mi
ra facta q̄ fecerat patribꝫ coꝝ: vt sic memor a-
micitie veteris nouas offensas remitteret.
Duo ergo fiūt in littera ista. Pmo oñdit quō
Aaron adeptꝰ est victoriā p diue affectiōis al
legationē. Scđo ponit eiusdeꝫ victorie expla
nationē, scđa ps ibi. Cum em̄ iā. Circa pmuꝫ
duo facit. Pmo excludit illud qđ videbatꝫ sta-
tui pōtificali ꝯtrariū Scđo subiūgit illud qđ
eidē statui noscit esse necessariū. ibi. Sꝫ ꝟbo.
Cōtrariū ei videtꝫ statui pōtificali armata po
tentia seu ꝟtute corporis vim inferre: nisi fortas
sis vim vi repellēdo qđ natura ꝯcedit cuilibꝫ
Et iō dicit de Aaron sic Vicit aūt turbas nō
ꝟtute corporis. Turbas .i. pestes turbantes po
pulū sibi subiectū ꝟtute corporis sicut Sāson
vicit Philisteos. Judicū. xv. Nec armatura
potētie: sed ꝟbo pure oōnis illū q̄ se vexebat
id ē angelū punientē pplm subiecit .i. a plaga i
cendij cessare fecit. Et nota q̄ vexatiōeꝫ popu
li dicit suā fuisse more boni prelati. ij. Coꝝ. xi.
Quis infirmatꝫ τ ego nō infirmor. Sic Moy
ses p verbū oōis deuicit Amelechitas. Exo.
xvij. Subiecit inq̄ꝫ iuramenta patꝝ .i. pmissi
ones patribꝫ factas: τ testamētū ꝯmemorās.
id ē legē eis datā. Cōseq̄nter istiꝰ hystorie po-
nit explanatōeꝫ dicēs. Cū em̄ iā aceruatim .i.
p aceruos cecidissent sup alterutrū .i. vnꝰ sup
aliuꝫ mortui: igne eos occidente: interstitit aa
ron inter viuos τ mortuos opponēs se q̄si mu
rū p viuētibꝫ ꝯtra ignē τ amputauit impetuꝫ
ignis pplm incēdētis. Hec amputatio facta ē
gladio ꝟbi oōnis. qꝛ vt ait Chryſ. Nihil est
potēnus hoīe pure orāte. Et diuisit illam viā
ignis q̄ ducebat ad viuos .i. diuisit flāmā ten
dentē ꝟsus viuos. Vñ in ps. Vox dñi inter
cidentis flāmam ignis Moraliter: sicut ignis
ille corpaliter incendens populū: oēs nite-
batur occidere: ita ignis libidinose luxurie q̄
in concupiscentia carnis viget, populum idē
multitudinē hominū q̄tidie nititꝫ conflagrare
Boni ergo pastoris prouidentia more ipsius
Aaron consideret diligenter qui sunt illi qui
iam sunt occisi per peccatū, τ qui adhuc imu-
nes τ innocentes. p malum autē exemplum τ
corruptionem alioꝝ ad peccatum temptati: τ
ponat prelatus se medium inter illos p vigi-
lantem pſidentiam diuidens viam ignis: ne
ad viuos attingat: τ ne innocentes a corru-
ptis iam mortuis incendantꝫ. Juxta illam
clausulam. Vicit autem turbas. Notandum
est. q̄ septem sunt vicia capitalia que nos tur
bant τ que nos bellando tenemur euincere p
septem dona sancti spiritus, pro quaꝝ septu-
plici victoria septiformia nobis in apocalipsi
premia promittūtur Designantur autē hec se
ptem vicia p septem gentes pestiferas: quas
ipsi hebrei expugnauerūt τ vicerūt, quas gen
tes dimisit dominꝰ vt superarent eas filij israel
sicut Judicū. iij. continetꝫ, que fuerūt Berge-
sei, Amorrei, Euei, Ethei, Chananei, Jebusei
τ Feresei. Deutero. vij. Bergeseus interpta-
tur colonū eijciens. τ significat supbiam: que
primū angelum de celo τ Adam colonū para
disi eiecit. Hanc vincere debet quilibet nostꝝ
per donū timoris. τ tūc promissionē conseque
tur, que ponitur Apocaꝫ. iij. Qui vicerit faci-
am illum colūnam in templo dei mei. De na-
tura colūne est fortiter supportare qđ sibi sup-
ponitur, et conditio supbie est nihil tolerare
sibi suppositū. quia nititur esse sup alios nō
sub aliis. τ ideo illum qui vicerit supbiam: fa
ciet deus colūnam. Amorreus interpreta-
tur amaricans vel amara loquens: τ signifi-
cat inuidum. qui totus est fellitus intrinsecus
qui in se semp amaricatus semp amara effun
dit. Dicit Aristo. q̄ de animalibꝫ. ca. q̄ q̄ aba-
ne est animal magnitudine ceruꝫ: qđ contra na
turam oīm alioꝝ animaliū habet fel in aure si
mile felli hominis in colore, τ est animal ama
rum τ velox nimis Et significat inuidum qui
fel in aure gerit: quia quicq̄d audit in offensi-
onem amaritudinis cōuertit. Ouidius. ij. me
thamor. Pectora felle virēt lingua suffusa ve
neno. Risus abest nisi quē visi fecere dolores
Iste Amorreus vincēdus est p donū intelle-
ctus quo homo aduertens proximū sue natu
re pticipē: dulcē se phbeat pximo suo τ ꝯpassio
ne fauentē: τ sic vincēdo ꝯseq̄tur pmissioneꝫ q̄
Apoc. ij. ponitꝫ. Vincēti dabo māna abscōdi-
tum. Tertiꝰ est Eueꝰ q̄ interptatꝫ lapides col-

A

ligens τ figurat iracũdum τ rixosũ. hic colli-
git petras offensionis τ lapides scãdali vt in
iurgio faciat ↄtra primũ. Sic Semei gradie
bat maledicẽs τ mittens lapides ↄtra dauid
ij. Reg. xvj. Justũ vincere debem⁹ p donum
ↄsilij secũdo xpi ↄsilia de pacia τ tollerãcia in
iuriaꝝ. Math. v. Ego aũt dico vobis nõ resi
stere malo: sed si q̃s te pcusserit i maxillã vnaꝫ
prebe ei τ alterã Et talis victor erit securus d̃
pmissione facta. Apoc. ij. Qui vicerit nõ lede

B tur a morte scḋa. i. infernali pena Quartus
est Eueus q̃ interp̃tat̃ stupor vel formido, et
significat accidiã q̃ facit hoiem stupidũ τ for-
midantẽ opa v̈tuosa. Ille vincẽdus est p do-
nũ fortitudinis. De quo Greg⁹. vj. moral. Ju
stoꝝ fortitudo est carnẽ vincere: ꝓprijs volupta
tib⁊ cõtraire: delectationẽ vite p̃ntis extinguere.
hui⁹ mũdi aspa ꝓ eternis p̃mijs amare. psꝑe
ritatis blãdimenta ↄtẽnere: aduersitatis me-
tuꝫ cordis audacia supare. Reproboꝝ fortitu
do ẽ trãsitoria sine cessatõne diligere: ↄtra fla-
gella ip̃i⁹ cõditoris insensibilit̃ pdurare: ab a-
more reꝝ tpaliũ nec aduersitate q̃escere, ad in
anẽ glãm etiã cũ vite detrimẽto puenire: mali
cie argumẽta acq̃rere. bonoꝝ vitã nõ solũ ver
bis et morib⁊: sed etiã gladijs ĩpugnare. in se-
metip̃is spẽ ponere, iniq̃tatẽ sp sine vllo pe-
nitẽcie desiderio ppetrare. Sꝫ victori hui⁹ e-
tᵭei p̃miũ pmittit̃. Apoc. iij. Qui vicerit da-
bo illi sedere mecũ in throno Quint⁹ ẽ cha
naneus q̃ interp̃tat̃ possessor vel negociator,
τ signat auaꝝ et cupidũ: q̃ p diuersas negocia
tiones: possessiones acq̃rit τ auget Vñ aug⁹.
de vbi̇ ꝓbli s̃mone. xxv. Que ẽ illa auiditas cõ
cupiscẽtie: cũ et ip̃e hꝫ belue modũ. Tũc ei ra
piũt qñ esuriũt. Parcũt vero q̃de cuꝫ senserint
saturitatẽ: insatiabilis ẽ sola auaritia diuitiꝫ,
sp rapit τ nũq̃ꝫ satiat̃, nec deũ timet: nec homi
nẽ reueret̃, nec patri pcit: nec matrẽ recogno-
scit: nec fratri obtẽperat. nec amico fidẽ p̃stat.
viduã opprimit, τ pupillũ inuadit. liberos in
ꝓuiciũ reuocat: testimoniũ falsũ pfert. res mor-
tui nequiter occupat. Et q̃ est ista insania. Aiaꝝ
amittere vitã: appetere mortẽ. acq̃rere auꝝ τ p
dere celũ. Jste chanane⁹ vincẽdus ẽ p donũ
pietatis, q̃ mouet ad dãdũ paupibus ꝓpter de

C um. Narrat Juli⁹ sext⁹ Stratogematõ. li. j.
ca. iiij. q cũ Emili⁹ Paul⁹ consul rhoman⁹ in
lucanis iuxta litus angusto itinere exercitũ du
ceret: τ tharẽtini ei classe insidiãtes agmen ei⁹
scorpionib⁊ eẽnt aggressi: captiuis latera eũti
um ptexuit. q̃ꝝ respectu hostes imbuere tela.
Sic moraliter diuites si tela demonũ vel vl
tiones diuinas euadere velint: ponãt iuxta la
tera sua paupes elemosynas largiẽdo τ circũ

dent latera sua paupib⁊: propter q̃s de⁹ freq̃n
ter pcit ab vlciscẽdo τ demões cessant a nocẽ
do, et taliter vincenti dabit̃ illud in futuro q̃d
promittit̃ Apoc. xxj. Qui vicerit possidebit h̃
et ero illi deus τ erit ip̃e mihi filius Sext⁹
est Jebuseus q̃ interp̃tat̃ presepe: τ significat
gulã que suadet hoĩ semp stare ad p̃sepe, sicut
asinus vel iumentũ, τ iste vinci debet p donũ
sciencie: qua sciam⁹ viuere tpate. Juxta illud
Ap̃li ad Phil. iiij. Scio abũdare τ penuriaꝫ
pati, et sic vincẽti dabit̃ quod pmittitur Apo
cal. ij. Vincenti dabo edere de ligno vite. Ad
litterã, Tẽperantia etiã p̃sentem vitam plon
gat. Ecci. xxxvij. Qui abstinens est adijciet vi
tam, et p oppositũ gula in morbũ et in morteꝫ
inducit. Ecci. xxxj. Vigilia et cholera τ tortu-
ra viro infrunito. Ad litterã. excessus gule cau
sat defectũ suauis somni. τ cholerã τ fomidicã
passionem, torturam, i. torsiones ventris. Et
hec oĩa ꝯfacit gula viro infrunito. Dicit̃ autẽ
infrunitus quasi sine frumine, i. sine sapore.
Est eñ frumẽ illa pars gutturis que saporeꝫ
sentit. Gulosus autẽ morsellos deglutit sine
sapore ad modum lupi deuorando. Vel dicit̃
infrunitus quasi sine fruno q̃d est confectio q̃
coria fruniũtur. Vel dicit̃ a frenesi vel a fron-
te vel a freno. Versus. Frons frenesis frumẽ
frunia frena dabis. Septim⁹ est pherese⁹,
qui interp̃tatur disseminãs terraꝫ, τ significat
lubricũ et illecebris datũ, qui illicite seminat
semẽ suũ τ metit momẽtaneã delectãtõnẽ τ in fi
ne penam eternã. Ad Gal. vj. Qui seminat in
carne: de carne τ metet corruptõem. Jste vin-
cendus est p sapientiã, id est p saporem celesti
um. quib⁊ gustatis cessat oĩs delectatio car
nalis, τ qui sic vicerit pmissionem ↄsequet̃ q̃
ponit̃ Apoc. iij. Qui vicerit hic vestiet̃ vestim
tis albis He sũt turbe septẽ quas vincere nos
oportet. Est eñ de xp̃o sicut de Marco furio
camillo De q̃ narrat sext⁹ iuli⁹ Stratogema
li. vij. ca. iij. Jste iturus ad bellũ in exercitu p
clamare fecit se nõ receptuꝝ quenq̃ꝫ in castra,
nisi victorẽ. reductisq̃ꝫ militib⁊ in aciem victo
ria potitus est. Jsto mõ xp̃s nullũ recipit̃ i ce
lum in die iudicij: nisi fuerit p̃us victor. Et io
has septẽ pmissiones facit sub sola cõditõne
victorie. Propt̃ quod di̇ Esaie. ix. Letabũtur
corã te: sicut q̃ letant̃ in messe, sicut exultãt vi-
ctores capta p̃da qñ diuidũt spolia

Lectio. CLIIII.

In veste enim po

deris quã habebat: totus erat orb ter
raꝝ τ parẽtũ mḡnalia in q̃tuor ordinib⁊ lapi-
dũ erãt sculpta: τ mḡnificẽtia tua in dyadema

te capitis illius erat scripta. His aūt cessit qui exterminabat: τ hec extimuit. Erat eīn sola tē ptatio ire sufficiens. Postq̄ declaratū est q̄liter sūmus pontifex aaron diuinā placauit offensam et angelū occidentē ꝓplum p incēdium cessare fecit plagam p deuotam supplicationem τ p diuini federis allegationē. In ista parte ꝓsequitur quō ad eūdem effectum commodius exequēdam adiūxit sacraꝝ vestiū representationem. Fuit eīn indutus pontificalibus vestibꝰ q̄ mysterijs plene erāt. Et circa h̄ duo facit. Nā primo describit sacerdotalis ornatꝰ cōuenientiā. Scđo ostendit q̄ntam ipi aaron sic ornato ꝓstitit angelus reuerentiā, ibi. His autē cessit. In describendo aūt ornatū sacerdotalē non enūerat om̄es vestes. De quibus Exodi. xxviij. agit. sed tm̄ tria ornamenta describit in q̄bus omnia alia intelligi voluit. Sūt autē ista Tunica hyacinthina rōnale: τ lamina aurea que pendebat in fronte. In hoc autē triplici ornatu erat repn̄tatio orbis terraꝝ. cōmemoratio paterne nobilitatis. τ declaratio diuine maiestatis. Dicit ergo sic. In veste poderis. Est aūt poderis tunica talaris, τ dicitur a pos podis grece. qō est pes pedis latīe qꝛ erat tuīca hyacīthina vsq3 ad pedes dn̄dēs Unde dī poderia quasi pedibꝰ inherēs. Erat aūt de duabꝰ incisionibꝰ facta: cōsuta sup humeros τ p latera in modū dalmatice. scđā manicas eiusdē coloris habuit. capuciū habens nō ex trāsuerso sup scapulas, sed longam sectionem habebat ista vestis a pectore vsq3 ad medias scapulas cui apture: ne turpiter appareat ante τ retro assuta erat vitta, que sup scapulas hincinde vasculis constringebatr. Habebat aūt hec solēnis tunica pōtificalis p fimbrijs. lxxij. tintinnabula aurea quibꝰ erāt immixta totidē vascia. quasi malapunica ex hyacintho et purpura τ cocco bis tīcto: ita vt pꝰ tintinabulū esset malagranatū quasi inter scalari mō positum: vt audiret sonus qn̄ ingrediebatur sacerdos sanctuariū. De hac igitr veste pontificali dicitr hic. In veste eīn poderis Et est constructio intransitiua. quā habebat totꝰ orbis terraꝝ. stat aūt hic poderis nō solū pro tunica iam descripta, imo pro toto ornamento sacerdotali, p qō ḿm suas diuersas ptes ro

R tus orbis terraꝝ mystice significabatr. Ubi notanduz q̄ sicut dicit magister in hystorijs. Exo. xxviij. Quatuor erant vestes tā minoribus sacerdotibꝰ quos cōmunes vocabant q̄ꝫ pncipi sacerdotū quē Arabarchū appellabāt cōes, τ alie q̄tuor erāt q̄bus solus Arabarchꝰ sup illis q̄tuor vtebatr. Quatuor pme erāt feminalia, camisia, talaris, τ baltheus latus ad

q̄ntitatē q̄tuor digitoꝝ intextus floribꝰ coccineis, purpureis, hyacinthinis. τ thyara Quatuor ꝓo pontificales vestes q̄bus sūmus sacerdos induebatr fuerūt iste. Poderis de qua supius dictuz est Supphumerale qō habuit formaz q̄drangulī in pectore τ duos lapides onychinos sup vtrūq3 humeꝝ. In vno erant scripta ꝓuincialibꝰ litteris sex noīa filioꝝ israel, τ in alio alia sex. Rōnale fuit tertiū ornamentū τ q̄drangulū iuxta mēsuram apture in supphumerali ex q̄tuor coloribꝰ scz bysso τ purpura, hyacintho cocco bis tincto τ auro ꝯtextum, sicut et supphumerale. Et erāt in eo duodecim lapides auro firmiter inclusi p q̄tuor ordines tres in singulis ordinibꝰ In pmo ordine sardius: topazius. τ smaragdus, In secūdo carbūculus, sapphyrus. τ iaspis. In tertō ligurius achates. τ amethistus, In q̄rto chrysolitus onychinꝰ, τ beryllꝰ, In q̄bus erāt scripta noīa duodeci filioꝝ israel iuxta ordinē natiuitatis sue: singula in singulis. Quartum ornamētū sacerdotis sūmi erat capitis: qō cōiter thyara, mitra vel infula dicitur, sed spcalꝰ cydaris, τ erat interiꝰ totaliter hyacinthina q̄ circūdabatr exterius aureo circulo tribꝰ ordinibus facto, cuius sūmitas in acutissimū cacumen tendebat, sup frontē tendebat lamina aurea ad modū dimidie lune facta. que arcuationem suā habuit ꝓsus sursum, τ p anulū aureū vicini nō inserebatr qui tyare affixus erat. In hac lamina sculptū erat Ayoth Adonay, id ē magnū nomē dn̄i, scz tetragramatō qō ineffabile dicitr nō qꝛ dici nō posset. sed qꝛ rem ineffabilē significat qō his lr̄is scribitr. Hee Ioth heth, vau, que sonāt pncipium vite passionis iste, qō est dictū, p passionē illius quē ꝓfigurat iste sacerdos renūciatr vita in adaz pdita Ista sunt ornamēta sūmi sacerdotis. De q̄bus notat mgr̄m in hystorijs sup Exo. xxviij. pulchre τ diffuse. Qn̄ g̃ dī In veste poderꝫ stat poderꝫ p totali ornamēto sacerdotꝫ, τ i istis figurabatr totus orbis terraꝝ. Nā feminalia τ camisia linea: qꝛ de lino erāt, figurabāt terraz. Balthꝰ oceanū Tunica ꝓo hyacīthina ipo colore suo aerē ꝓferebat, Tintinabula rōne sui sonitꝰ tonitruū, Malogn̄ata chorūscatōnes Ephoth vero vel supphumerale, ꝓpter varietatē suoꝝ coloꝝ celū sydereū figurabat, Quod ꝓo auꝝ q̄tuor alijs coloribꝰ intextū erat. significat q̄ calor vitalis penetrat vniuersa. Duo sardonices solem τ lunā significabāt Duodecim gemme pectorales, duodeci signa in zodaico ostēdebant. Rōnale qō erat in pectore significabat: qō terrena adherent celestibꝰ τ q̄ rōne cūcta sunt plena. Cydaris celū, est empyreū La

mina supposita. deū oībus p̄sidētē. Sic ꝗ̄ pa
tet sensus lr̄alis h̄ ui⁹ textus. in quo sic dicitur
In veste poderis quā habebat: totus erat or
bis terrarū ſm Josephū ⁊ iudeos. Scōm or
namentū qd̄ specificat̄ hic in lr̄a est rōnale si
ue logyon siue pectorale in quo erāt ſm eum
q̄tuor ordines. Duodecī gēme in q̄bꝫ sculpta
fuerūt duodecī noīa filioꝝ israel. vt sup̄ dcm̄
fuit. Et q̄ntum ad h̄ dicit Et parentū scʒ duo
decim p̄triarchaꝝ filioꝝ Jacob mḡnalia. i. ma
gnū aliqd̄ signantia sculpta erāt in q̄tuor or
dinibꝫ lapidū. i. gēmaꝝ. Terciū ornamentum
qd̄ specificat̄ hic in lr̄a est cydaris pōtificalis
q̄ a sui pte vocat̄ vicʒ a lamia. q̄ pendet in frō
te pontificis. Vn̄ dicit sic. Et mḡnificētia tua
id ē magnificū ⁊ ineffabile nomē tuū erat scri
pta in dyademate capitis illius. i. lamina au
rea ad modū dimidie lune cornicularē q̄ pen
debat in fronte pontificis. ⁊ dyademati. i. cy
dari vel mitre fuit inserta. Et sic stat totū ꝓ p
te. Cōseq̄nter ostendit q̄ntā reuerētiā fecit an
gelus aaron sic induto. vbi dicit His aūt ces
sit. His autē. i. que scribebant̄ ⁊ figurabant̄ ꝑ
sacerdotis vestes. cessit angel⁹ siue bonus si
ue malus q̄ exterminauit populū. ⁊ insup̄ hec
extimuit nō timore q̄ est passio: sed timore qui
est reuerentie exhibitio Sʒ cum fuerit an
gelus bon⁹ incōueniens erat ꝙ istis cederet ⁊
ad hoꝝ rep̄ntationē punire cessaret. Eni ꝓ q̄
q̄ erat sola tēptanō ire sufficiēs. i. timor quem
habuit popul⁹ dei iusta dei vindicta q̄n̄ vide
bat tantā mltitudinē subito cōflagratā suffici
ens erat ad delectōem sceleris sui. Sūt aūt q̄
dam faciles correptōis q̄bus sufficit ꝟbū cor
ripientis. Quidā aūt nō sic se hn̄t sed post ver
ba opʒ addere ꝟbera. Prouer. xxix. Seruus
ꝟbis erudiri nō p̄t. imo sicut legit̄. Eccl. xxxiij

B

In opa constitue eū. sic eū ꝯdecet illū: ꝙ si nō
obaudierit curua illū cū pedibꝫ Nota mora
liter ꝙ persona eccl̄iastica q̄libet dʒ indui isto
triplici ornamēto podere. rōnali ⁊ dyadema
te. vt sit poderis in corpe. rōnale in pectore: ⁊
dyadema in capite. Poderis nanqꝫ significat
continentiā castitatis. dyadema ꝓo eminenti
am scitatis. rōnale sciam veritatis. Primū er
go vestimentū quo debet se vestire persona ec
clesiastica est poderis continentie: vt totū cor
pus a motibus lasciuie. petulantie ⁊ insolen
tie compescatur. ⁊ hec merito vocatur talaris
Fingunt poete vt patet in scintillario poeta
rum. ꝙ mater Achillis Achillem natum tin
xit in aquis stigijs. id est in aquis cuiusdaʒ flu
minis infernalis quantū ad corpus totuʒ ex
cepto talo. ⁊ ideo Achilles inuulnerabilis fuit
per totuʒ corpus nisi dūtaxat in talo. Cum er
go captus amore Polyxene in templo eā cor
rumpere statuisset. a paride in talo percussus
occubuit. Et quia paris sub simulachro Ap
pollinis latuit in templo absconditus fingit
Appollinem telum Paridis dixisse in talum
Achillis ⁊ mortuus est. Istius poesis sensus
litteralis est iste. Vene que sunt in talo ad re
num ⁊ femorum atqꝫ virum pertinent ratōeʒ.
Unde Orpheus p̄ncipalem locum libidinis
dixit esse in talo. Achilles est homo perfectus
quem mater virtus intinxit in aquis stigijs.
quia virtus contra oēs labores hominum
minuit. solum talum nō tincit quia quātūcū
qꝫ homo per humanā virtutem fuerit muni
tus semp̄ ad libidinis ictus patet nisi sp̄ er. di
uinam gratiam p̄seruetur. ⁊ ideo signanter di
cit Salomon Sapien. viij. Sciui quia ali
ter nō possum esse continens nisi deus det. et
ideo hec species iusticie generalis siue virtus
que est continentia est a deo continue postu
landa. et sic solūmodo haberi potest. Juxta il
lud Eccl. xxvij. Si sequaris iusticiam que est
continentia qua corpus recte agitur apprehē
des illam et indues illam quasi poderem ho
noris. Vocat̄ etiam talaris continentia quia
vsqꝫ ad finem vite continuari debet. ij. Regū
xiij. Thamar erat induta huiuscemodi talari
tunica. Filie autem regum virgines huiusce
modi tunica vtebantur. Secūdum orna

C

mentum ꝑsone ecclesiastice debet esse ratōna
le scientie. In isto ratōnali scribebatur doctri
na et veritas. Hec eñ debet esse principalis
intentio clerici vt possit vera addiscere ⁊ ve
ra docere. In collationibus patrum. li. x. ca
pitulo. xix. dicitur sic. Dixit abbas Palladi⁹
ꝙ animā ſm christi volūtatem cōuersantem
oportet aut discere fideliter que nescit aut do
cere manifeste que nouit. Si autem vtrumqꝫ
possit et nō vult. insanie morbo laborat. Ini
tium eñ recedendi a deo fastidium est doctri
ne: ⁊ cum nō appetit id quod anima semp̄ esu
rit que diligit deum. De isto ornamento dicit̄
Eccl. xxj. Ornamentū aureum prudenti do
ctrina Tertium ornamentū quo se debet in
duere persona ecclesiastica est dyadema capi
tis. Est eñ dyadema insigne regale ꝑ quod
discernit̄ rex ab alijs. Sicut certe charitas so
la diuidit inter filios regni ⁊ ꝑditionis ſm au
gustinū. vn̄ Hester. vj. dicit̄ in figura. Homo
quē rex honorare cupit dʒ indui vestibꝫ regijs
⁊ iponi eq̄ q̄ de sella reḡ ē ⁊ accipe regiū dyade
ma sup̄ caput ei⁹. Vestes ei regis nr̄i xp̄i sunt
ꝟtutes q̄s etiā ph̄s vocat habit⁹. Equ⁹ de sel
la regis fuit crux. ⁊ dyadema reḡ caritas. Et
istō ꝑ hectria honorabiles nos faciem⁹ apud
deum et apud homines. videlicet virtutibus

Capl'm. XIX. Lectio LXV

Mpiis autē vsq; in nouissimū sine misericordia ira superuenit. p̄sciebat eñi et futura eoꝝ. qm̄ cū ipi reuersi essent ꝛ p̄misissent vt seducerent et cum magna sollicitudine p̄misissent illos consequebat̄ illos actus penitentie. Adhuc eñi inter manus habentes luctū ꝛ deplorantes ad monumētū mortuoꝝ: aliam sibi assumpserūt cogitationē insciencie: ꝛ quos rogantes p̄iecerant. hos tanq̄ fugitiuos p̄sequebantur. Postq̄ auctor ꝯmēdauit dei sapiēciam iuste oīa gubernantē a mirabili exterminatione p̄mogenitoꝝ in egypto. In hoc vltimo capitulo cōmendat eandē a terribili submersione egyptioꝝ in mari rubro. Et circa hoc duo facit. Nam p̄mo agit de terribili exterminio in mari rubro. Scd̄o de multiplici patrocinio hebreoꝝ in deserto. Scd̄a ps ibi. Omnis eñi creatura. Et de istis duabꝫ agit alternati nūc de patrocinio collato hebreis. nūc de exterminio illato egyptijs vsq; in finem libri. Et circa hoc duo fiūt. Naz primo agit̄ de peccannū graui malicia. Scd̄o de pene eorum cōuenienti iusticia. ibi. Ducebat eñi illos

Circa p̄imū tria narrat. Primo quō iusti ꝛ impij a deo diuersimode puniebātur Secūdo quō maloꝝ scelera presentia ꝛ futura a deo nō abscondebant̄. Tertio p̄sequitur q̄ rōnabiliter submergi merebant̄. Scd̄a pars. ibi. Presciebat eñi. Tertia ibi. Quoniā cum ipsi. Dicit ergo p̄mo sic. Impijs autē. ꝛc̄. quasi diceret. Hebrei rebelles ꝛ murmurātes contra dominū occisi sunt. pro p̄te per ignis incendium. sed nō totaliter deseuit in p̄plum ignis ille: quia sedatus fuit p̄ pontificis supplicantis remediū. Sed certe impijs. i. egyptijs p̄sequētib⁹ hebreos infra mare rubꝝ absq; remedio vsq; in nouissimū sine misericordia ira superuenit Ira. i. vindicta iusta ꝯsumpti sunt. q2 vsq; ad mortem vel vsq; ad nouissimū. i. quelibet. quia nullus de illa submersione liberatus est hec ira superuenit a deo tanq̄ pondus qd̄ sustinere nō possent. Ratio aūt hui⁹ varie punitionis iustorum ꝛ impioꝝ subiūgitur. quia dominus presciebat q̄ ipi hebrei peniterent ꝛ se corrigerent. ꝛ ideo parcitū est eis. Presciebat autē q̄ egyptij p̄durarent finaliter obstinati. ꝛ ideo p̄mittentib⁹ correctionē pepercit. ꝛ pro ponentes p̄tinaciam exterminatione finali percussit. Et hoc ē qd̄ dicit̄ Presciebat eñi futura illoꝝ. i. scelera illoꝝ futura si p̄missi fuissent.

Deinde cū dicit. Qm̄ cū ipi p̄misissent. declarat quō rōnabiliter meruerūt submergi. p̄pter maliciā que duplr̄ patuit in exitu israel de egipto. Nā cum vidissent egyptij decimā plagā qua fuerāt occisi p̄mogeniti. ascēderūt ꝛ p̄miserūt q̄ filij israel intrarēt desertū ad satisfaciēdū deo suo. imo ꝯpellebāt eos exire: sicut patet Exo. xxxiij. ꝛ tñ hoc nō obstāte stati displicuit eis q̄ eos p̄misissent recedere ꝛ tanq̄ fugitiuos p̄sequebant̄ Hec g̃ falsitas ꝛ inconstātia in p̄posito suo aggrauat maliciā eoꝝ. Itez q̄ ita recēter cū adhuc erant occupati circa luctum et sepulturā suoꝝ mortuoꝝ redierūt ad exercendā maliciā ꝛ iniuriam in hebreos ꝛ p̄sequendo: volentes eos revocare: satis ōndit eoꝝ maliciaz induratā fuisse ꝛ eos de bene actis nō de culpis penitere. Et iō eos submersione mirabili dignos esse dicit. Igit̄ verū est q̄ de⁹ p̄sciuit eos finaliter fore malos q̄ ex h̄ satis patuit: qm̄ cum ipi egyptij reuersi essent ad cor. vicz ad dei cognitōem aliq̄lem q̄ p̄misissent licentiando hebreos: vt seducerent. scz de egypto vel vt seducerēt id est seorsuz scorsum ducerent egyptij hebreos inter montes ꝛ mare rubꝝū ꝛ cū magna sollicitudine remisissent illos scz hebreos. cōsequebat̄ illos actus penitentie. ipis scz egyptijs penitētib⁹ de bono p̄ eos facto hebreis. Istis malis egyptiis de bono opere penitētib⁹ similes sunt nōnulli religiosi mali. qui de statu p̄fessionis penitent: ad quem p̄petuo sunt obligati. Contra quos Esaie. l. dicitur. Ego autē nō contradico retrorsum nō abij. Et ecce q̄ fatue fecerunt egyptij. adhuc in manus luctuz habentes. id est materiam luctus. id est funera suorū ꝛ deplorantes. id est valde plorantes ad monumēta mortuorū. aliam sibi assumpserūt cogitationem insciencie. id est quē facti sunt insipientes et fatui. ꝛ quos p̄iecerant. id est eiecerant de egypto. Hos tanq̄ fugitiuos p̄sequebantur. Exodi. xiij. Indurauit domin⁹ cor Pharaonis regis egypti ꝛ p̄secutus est filios israel.

Circa illam clausulam. In nouissimo ira dei superuenit. Notādū est. q̄ ira dei que nihil aliud est q̄ iusta dei vindicta s̄m Aug⁹. de ciuitate dei libro. v. capitulo. xxv. quatuor habet conditiones propter quas merito debet formidari Ira eñi dei non declinat̄ viriuz potestate: nō debilitatur tēporis tarditate in plures excitatur vnius prauitate: nullaten⁹ mitigatur sine humilitate. Prima ergo conditio ire dei est: q̄ nō declinat̄ viriuz potestate. Ab ira eñi hominis pōt aliquis se fortassis abscōdere vel subterfugere vel resistere. sed ira dei nec loco metitur: nec finitur tēpe: nec virtute

descēditur Naū.j.ca. Quis stabit ante faciē indignationis eius: ꝛ quis resistet ire furoris eius. Et ps. Quis no. po. ire. t. ꝛ pre. ti. t. i. t. di. quasi diceret nemo. Probat Boetius.j. de cō sola. metro. iiij. ꝙ sapiēs nō hꝫ timere irā cuiuscūqꝫ tyrāni quātūcūqꝫ seuiat ꝯtra eū. Sapiēs eīm est facere irā ipi⁹ inermem: qꝛ si sapiēs nihil timeat ꝑdere quod tyrān⁹ potest auferre: nec aliquid pōt ab eo recipere quod tyrānus potest ei cōferre: reddit irā tyrāni totaliter impotentem ꝛ priuat eam totaliter armis suis. Unde dicit sic. Quisquis composito serenus euo ꝛc. Et infra. Quid tantū miseri seuos tyrannos. Mirantur sine viribus furentes. Nec speres aliquid: nec ꝑtimescas. Exarmaueris impotentis iraꝫ. Aut q̄squis trepidus pauet vel optat. Qꝛ nō sit stabilis. suiqꝫ iuris. Abiecit clypeū: locoqꝫ motus. Nectit qua valeat trahi cathenaꝫ. Quicūqꝫ hō sic hui⁹ vite appetit īmoderate honores ꝛ diuitias vel abhorret pusillanimiter aduersitatꝫ fortune: talis de suis passionibꝫ et affectionibꝫ facit cathenā q̄ hac ꝛ illac ꝑ amorē vel irā alteri⁹ trahi possit. Nō si loq̄mur de deo nō possum⁹ eū facere. sic impotentē nō appetendo qđ pōt cōferre: nec ꝑtimescendo qđ potest inferre. Nā beatitudinē quā pōt conferre naturalr̄ oēs appetim⁹ ꝛ miseriā quā pōt inferre naturaliter abhorremus. Oīes eīm hoīes beati esse volunt: idqꝫ vnū ardentissimo amore appetūt. Sicut docet Aug⁹. xiij. de trini. ca. xv. Et alibi dicit. ꝙ nullo mō possumus velle miseri esse. ergo nō restat nobis aliud nisi diuinā volūtateꝫ explere: ex quo naturaliter appetimus quod sine eo habere neq̄mus. Secūda conditio ire dei est. ꝙ nō debilitat̄ tēporis tarditate. Unū Valerius. li. j. ca. ij. Lento eīm gradu ad vindictā sui: dei ira procedit ꝛ tarditatē supplicij grauitate compensat. Eccl. xvj. In gente incredibili exardescet ira. Fertur de quadā ciuitate que bello lacessito misit ad quendā principē ꝓ succursu habēdo: ꝛ vt illi de ciuitate eius aīm eidem inclinarent: exponūt sibi fortitudinē ciuitatis in muris ꝛ turribꝫ ꝛ fossatis: quibꝫ ille ꝓ responso remisit. Est ne inquit vestra ciuitas sugius cooperta. ita ꝙ ira dei sug ipam descēdere nequeat. Quod si est libenter veniā ꝛ defendaꝫ vos. Sin aūt ꝯtra irā dei ꝓpter peccata vestra pugnare nō audeo. In quadā etiam patria in anglia que Northfolthia noīatur dicitur cōtigisse: ꝙ blada in estate pulcherrima creuerant: ꝛ ecce appropinquā te tpe messium: venit quoddā genus muscaꝝ in tanta multitudine ꝙ totuꝫ bladum intantū ꝯsūpserūt: ꝙ vix in q̄nqꝫ miliarū spacio vnus modius inueneret̄. hoīes de illa patria quasdā de illis muscis ceperūt ꝛ diligenter inspicientes quales essent: quia nunq̄ꝫ prius cōsimiles viderant: inuenerūt eas habere litteras depictas i alis suis. in vna ala scribebatur ira: in alia dei. vt manifestū esset ꝓpter demerita populi vindictam diuinam fuisse. Iuxta illud Hyere. xij. Seminauerūt triticū ꝛ messerūt spinas. hereditatem acceperūt ꝛ eis nō proderit. Confundemini a fructibꝫ vestris ꝓpter irā furoris dn̄i.

Tertia cōditio ire dei ē: ꝙ in plures excitatur ob vni⁹ prauitatē. Nā ꝓpter vnius ꝑsone maliciā flagellat deus aliq̄ndo vnā magnam multitudinē. Exemplū Gen. xx. vbi dicit̄ ꝙ tota dom⁹ Abimelech sterilis facta fuit propter demeritū Abimelech. ꝛ totus ꝓplus israel ꝓpter peccatuꝫ Achor punitus fuit. Unū dicit̄ ibi. Nō poteris stare ꝯtra inimicos tuos: donec deleat̄ ex te q̄ cōtaminatus est hoc scelere. dicit dn̄s ad Iosue. Iosue. vij. Propter qđ legimus Phinees dixisse cuidā patri filioꝝ isrl̄. Iosue. xxij. Uos hodie dn̄m reliq̄stis ꝛ cras in vniuersum israel ira eius desceuiet. Nonne Achor filius Zare ꝑterijt mādatā dn̄i ꝛ super oēm ꝓplum israel ira eius incubuit. Dn̄s eīm aliq̄ndo punit vnū hoiem pro peccato alteri⁹ tpaliter. sed eternaliter nō. Quarta cōditio ire dei est: ꝙ non mitigat̄ nisi per humilitatē. Natura eīm leonis est nō irasci nisi ledat̄. Prostratis eīm hominibꝫ parcere dicit̄. Iuxta illud poeticū. Parcere ꝓstratis scit nobilis ira leonis. Eodē mō xp̄s nō irascit̄ nisi lesus. Unū Esaie. lxiiij. Ne irascaris dn̄e satis: ꝛ ne vltra memineris iniq̄tatū nostraꝝ. Unū nota. ꝙ q̄ntūcunqꝫ deū offenderis si te humiliaueris placabis eū. ij. Paralip. xij. Quia humiliati sunt: auersa est ira dei ab eis.

Lectio CCLVI.

Ducebat enī illos

b ad hūc finē digna necessitas: ꝛ horū que acciderāt ꝯmēorationē amittebāt: vt que deerant tormētis repleret punitio ꝛ ꝓplus q̄dem tuus mirabilit̄ transiret. Illi aūt nouaꝫ mortē inuenirēt. Postq̄ꝫ declaratū est. ꝙ egyptij ꝑ sequentes filios israel vtebant̄ cōtra eos vehemēti malicia. In ista ꝑte ostendit̄ cōsequēter ꝙ statī postea submersi fuerūt ex conuenienti diuina iusticia. Et ꝑmo tangit̄ eorū pena. Scđo ipius pene finalis causa. ibi Ut que deerant. Ex ꝑte pene dicitur sic Ducebat eīm illos scꝫ egyptios ꝛ ꝑsecutores filioꝝ israhel ad hūc finē. scꝫ vt periclitarent̄ in mari rubro. digna necessitas. i. exigentia culpe que talem mortē meruit. Nā oīm plagaꝝ ꝑcedētiuꝫ

q̄ eis acciderāt obliti fuerūt ex eoꝝ ptinaci malicia. Et iō dicit. Et hoꝝ que acciderāt cōmeoratione admittebāt. Causa vero finalis tangitur in genere cū dicit. Que deerāt tormentis repleret punitio. i. id qđ deerat plagis q̄s cuaserant: repleret. i. pfecte ↄsūmaret punitio vsq̄ ad morte. Sed in specie ipa cā finalis magis exꝓmit qua sc; egyptij submersi sūt in mari rubro. Cui⁹ submersionis duplex est ratio. Una fuit vt pp̄ls dei trāsiret magis mirabiliter. Alia vt egyptij insitata morte perierēt miserabiliter. Preterea em̄ magis miramur filios israel īpune trāsisse: cedēte illis mari: q; etiam vidēm⁹ egyptios submersos fuisse: mari sup eos denuo redeūte: ꝛ h̄ est qđ dicit. Et pp̄ls q̄ dez mirabiliter trāsiret. i. p siccū in medio maris. Illi aūt. i. egyptij nouā morte inuenirent. Hec mors dr̄ noua fuisse. nō q; multi hoīes aū submersi nō fuissent. s; ꝓpter modū submergendi: q; nutu dn̄o recepit eos oēs: mare stās ab vtraq; pte sicut murus Et cū oēs submersi fuissent. ꝛ filij israel iā litora attigissent: diuisit mare in alueū suū ꝛ omes egyptios conclusit Moraliter loq̄ndo sic frequēter accidit q; illud qđ est materia pmotiōis in p̄ncipio: est cā confusionis in termino. Mūdus q̄nq; cedit homini in p̄ncipio fauendo sibi ꝛ dando sibi diuitias ꝛ honores. donec fuerit pfecte īplicatus curis ꝛ sollicitudinib⁹ ꝛ sophia seculari. et tūc q̄n credit se esse in optimo statu ꝛ apice sue dignitatis ↄmouet ꝑturbatōnes ꝛ ꝑsecutōnes deiciendo eū. vt in p̄s. dicit. Deiecisti eos dum alleuarent. Circa illā clausulā. Ducebat em̄ illos digna necessitas ad hūc finem Notandū est q; q̄tuor modis cōiter homines male ducūtur. q̄dam eī̄ abducūtur illecebrosa sensualitate: q̄dam pniciosa familiaritate: q̄dam ꝑsumptuosa temeritate. ꝛ q̄dam maliciosa seueritate. Primo ducūtur q̄daz illecebrosa sensualitate. Hi sunt q̄ non f̄m rōez sed f̄m passionē viuūt. qui nō quod honestuz: sed quod est delectabile in oibus querūt Sic ductus est iuuenis ille vecors quē mulier irretiuit multis sermonib⁹ ꝛ blandicijs labioꝝ ꝑtraxit illuz. ꝛ statim illā sequit quasi bos ductus ad victimā. Prouerb. vij. Narrat fulgētius. j. mitologi. q; cum Admet⁹ rex Alcestā duxerit in vxorē contigit Admetuz infirmari cōsuluit Appollinē quō posset ab infirmitate curari. rūsum est p Appollinē q; curari nō posset nisi aliquis de suis ꝓpinquis p eo moreret voluntarie. Quo intellecto Alcesta mortē spōte subijt: ꝛ ad inferna descēdit. Quo cū Hercules veūisset: vt inde cerbeꝝ traberet. Alceste cōpatiēs eā ab inferis liberauit. Moralit. mens

A

humana ꝛ sensualitas adinuicez copulant sic sponsus et sponsa: vir et vxor. vir infirmatur quādo cogitatōnib⁹ varijs agitat. clamat ad deum cum p̄s. Miserere mei dn̄e qm̄ infirmus sum sana me dn̄e: quia sic orare debem⁹ quādo mens infirmat. i. temptat. hoc est deuz sapientie pro consilio req̄rere. Rn̄dit aūt deus p scripturas suas q; oportet q; ad hoc q; spūs consequat salutem vnū de ꝓpinquis suis voluntariam mortē subire. i. carnem nostrā voluntarijs penitentijs mortificari. quia nisi caro moriatur spūs vitam gratie nō habebit. Et h̄ est quod dr̄ ad Rhoma. viij. Si f̄m carnē vixeritis: moriemini. Si aūt facta carnis mortificaueritis: viuetis. Caro mortificata p penitiam rōnabilē: tandē descendit ad inferos q̄n in terra de qua natus est finaliter reuertet. sed per Herculē ꝟtuosum p quē xp̄m accipim⁹ in resurrectōne generali resuscitabit. ꝛ viro suo ꝑpetuo iūgetur. Caro igit in hac vita ductrix nr̄a esse non debet: vt f̄m sensuales illecebras ducamur. sed magis f̄m spiritū duci debeam⁹ ad Gal. v. Spiritu ambulate: ꝛ desideria carnis nō pficietis. Et infra. Si spū ducimini: nō estis sub lege videlicet carnalis ↄcupiscentie que lex carnis dr̄. Ad Rhoma. vij. Uideo aliam legez in mēbris meis repugnantē legi mētis mee Secūdo sunt q̄dam q̄ ducūtur pniciosa familiaritate. Perniciosa res ēnim ia familiaritas cuz psonis vitiosis. Et rō est: quia sicut dicit Hugo de sancto victore libro suo d̄ arra anime. Ea est vis amoris: vt te talez esse necesse sit q̄le sit illud qđ amas: ꝛ cui p effectū ↄiūgeris in ipius silitudinez dilectōnis societate ↄfirmaris. Nec mir: cū f̄m Dyonisium iiij. ca. de diuinis noibus. amor h; q̄ndā vim excitatiuā: vnitiuā: ꝛ transformatiuā: que non dimittit amatores suyp̄ius esse: sed amatorū. Et a conditionib⁹ illius quē amat pōt hō verissime describi si eius cōditōnes cognoscat. Unde signanter scribit Ualerius ad Rufinū Ethicuz. Est videto cui des: q̄si diceret: q; hō videat cui dat bona sua. Illud bn̄ est ethicū. i. ad ꝟtutes moral' optinent. sicut quedaz pars eius ptinet ad virtutez liberalitatis: sed videat cum homo det seipm per amorem ꝛ familiaritatē seu amicabilem cōmunicationē. ꝛ hoc nō est ethicū quasi pars ethice. sed ethica id est tota virtus moralis. Istud ergo verbū est sūme iuuenib⁹ imprimendū. Unde quidam senex filium suū informans: ne familiaritatem cuz vitioso contraheret metrice sibi dixit. Talem queq; fore: qualem sibi nectit amore. Sermo veredicus ait: ipe fit alter amicus Huic dicto alludens Aristo. ix. ethicoꝝ. capl'.

xi. dicit. q amicus est alter ipse. Hui⁹ eñi mores venerare: cui⁹ amorem appetis. Vñ quidaz metrista Quisquis amat reprobū reprobis se facit amicū. Se negat esse probū se facto clamat iniquū. Item Qui tangit picem se turpi colore. Sic tibi sūme vicem qui flagras turpis amore. Et consequenter explanat senex quē vocat turpem z dicit sic. Turpem tetra cutis nullum facier notari. Sed mens pollutis factis cupiens maculari. Et in fine alloquēs filium sic cōcludit. Ergo caue fili turpatos crimine vili. Ne tu cōsimili tur peris fine senili.

B Notandū q Aristo. ix. ethi. soluit tres notabiles questiones ad propositum ptinentes. Prima est ista. Ponam⁹ q aliquis acceptet ad amicitiaz virum bonū qui postea mutat et fit malus. Questio est. vtrum amicitia ad talem sit dissoluenda. Scda questio est ista: dato q sic. vtrum statim amicitia ad talē sit soluenda. vel debet homo expectare. Tertia questio est. verū ad talem post dissolutōem amicicia se debeat habere alienus vel infamiliari⁹ q̄ si nunq̄ fuisset amicus. Ad pmam questionem respondet Aristo. dicens duo. Unum ē. q impossibile est q talis ametur a virtuoso cui⁹ malicia est manifesta virtuoso. quia solū bonū honestum amatur a virtuoso. Secūdo dicit q vir honestus nō debet amare talem: sed oīno debet dissoluere amicitiā ad talē. Et rō est. qr nō est possibile q diu seruetur amicitia ad talez nisi causetur aliqua similitudo malitie. Ad secūdam questionem distinguit. quia talis qui factus est malus: vel est oīno insanabilis scz q potest reduci ad statū virtutis. vel nō. Si nō sic nō debet statim dimittere amicuz suū. sed auxiliare ad hoc q recuperet bonos mores: z multomagis debet amicus eū ad hoc iuuare q̄ ad recuperandum diuitias vel pecuniam: quia virtus est magis bonū q̄ substantia corporalis. Si vero sit oīno insanabilis: sicut sūt inueterati dierū malorū. statim debet amicitia ad eum dissolui. Nec est incōueniens hoc facere: quia nō erat amicus huic vel tali scz vitioso: sed virtuoso. Et ideo dicit Aristo. in eodez caplo. q illi qui simulāt se virtuosos vt amiciciam cōtrahant cum virtuosis. z tñ sunt latēter mali: sunt magis criminādi q̄ illi qui corrum pūt numismata. quia nobilior est virtus q̄ pecunia. Vñ qui simulant virtutes: maligniores sunt q̄ qui fingūt falsam monetā. Ad tertiā questionē respōdet: qr aut fit dissolutio amicitie propter minorē bonitatē in amico: aut propter abūdantē maliciā. Si scdo mō nihil dz hō familiariter exhibere tali magis q̄ cuicūq extraneo imo rōnabile ē: q min⁹ p q̄nto eū decepit z verecūdiam fecit. Verecūdum eñi est virtuoso amicum fuisse vitioso. Si primo modo fiat amicitie dissolutio. sicut contingit de duobus quorū vnus stat in gradu remisso virtutis. et alius proficit in gradum intensum. tunc eñi non est possibile q proficiens seruet amicitiā ad non pficientem fm Aristotelē. quia nō de eisdem gaudent z tristantur. quod est propriū amicorū. Tūc in tali casu homo debet se exhibere magis beniuolum propter pteritam amiciciam q̄ si nunq̄ fuissent amici. Illis vero qui insanabiles oīno sunt: abijciendi sunt oīno a cōmunicatōne virtuosorū quantū possibile est. Nec curandū est: si homo eis displiceat vl' offendat cum virtuoso: semp debet esse propriū displicere pessimis. Sicut dicit Boetius. i. de consol. prosa. iii. Hoc est eñi scdm quod est virtuoso maxime cauēdum z vitandum: tam propter conscientiā q̄ propter famam. pniciosa familiaritas ad personas corruptas vl' infectas. propter quā multi innocentes in principio corrupti. z abbominabiles facti: sunt in breui ducti z abducti primo a veritate conscientie z tandem a serenitate fame sue. quorum cuilibz dicere potest illud Hyere. xxxviii. Seduxerūt te et preualuerūt aduersum te viri pacifici tui. dimerserūt in ceno z in lubrico pedes tuos: z recesserūt a te. De hac materia videlicet de vitanda societate mala: que ducit hominem in vitam vitiosam. loquitur Seneca ad Lucilluz. epistola. xviii. scdm integros libros Si vis inquit habere pegrinationes tuas iocundas comitem tuū serua. herebit tibi auaritia q̄diu auaro sordidoq cōiungeris: herebit tumor q̄diu superbo cōuersaberis. nunq̄ seuiciam in tortoris cōtubernijs pones. incēdent libidines adulterorū sodalicia. si velis vitijs cedere. longe a vitiorū exemplis secedendum est. Ad meliores transi. Hec Seneca. De tali ergo corruptore z puerso ductore dicitur Prouerb. xvi. Vir iniquus lactat amicū suū z ducit eum p viam nō bonam. Tertio quidam ducūtur psumptuosa temeritate quales sunt plerique inexperti adhuc qui proprio sensui nimis adherēt. quia vt dicit Vegetius de re militari. li. iii. Imperita rusticitas plura pmittit et credit se scire que nescit: z ideo propter inexperientiā passio iuuentutis est psumptio. timiditas vero passio senectutis. sicut dicit Aristo. xii. rhetorice. Et de talibus bñ verificatur illud Mathei. xv. Ceci sunt z duces cecorū. zc. Quarto quidam ducūtur maliciosa seueritate. hi sunt potentes z nobiles qui latera sua stipant maliciosis cōsiliatoribus. quorū instigationibus ad iniurias varias agitantur. nunc ad

bau peꝝ deceptões ꝛ dep̄datões, nūc ad in-
iustas ꝓquisitões, nūc ad iniq̄s seditiones,
per quas respublica dissipatur, ꝛ pax ciuilis
turbatur, ꝛ quod peius est eccl'ia dei pedibus
cõculcaꝰ. Et verificatur illud Esaie. v. capl'o.
Propterea ductus est populus meus capti-
uus, quia nõ habuit sententiam ꝛ nobiles; e-
ius interierũt fame ꝛ multitudo eius siti exa-
ruit. ꝛ est prophetia tam de culpa preterita: q̄z
de vitione futura.

Lectio. LXVII.

Mnis eni creatura

o ab initio ad suũ genus refigurabaꝰ de-
seruiens tuis preceptis: vt pueri tui custodire-
tur illesi. Nam nubes eoꝝ castra obũbrabat:
et ex aqua que ante erat terra apparuit arida,
ꝛ in mari rubro via sine impedimento ꝛ cam-
pus germinans de profundo nimio: per quez
omīs natio trãsiuit: que tegebatur manu tua
videntes tua mirabilia ꝛ monstra. Actum
est superius de exterminio egyptioꝝ mirabi-
li in mari rubro. Hic agitur consequẽter de fa-
uorabili patrocinio collato hebreis in recedẽ-
do de egypto. Et circa hoc duo facit. Nam
p̄rio cõmemoratur diuina gubernatio. Secũ-
do narratur hebreoꝝ exultatio, ibi. Tanq̄z em̄
equi. Circa primuz duo facit. Nam primo
ostendit in generali qualiter omīs creatura fa-
mulabaꝰ diuine volũtati ad hebreoꝝ liberati-
onem. Secũdo hoc idem manifestari in specia-
A li per particularẽ deductionem, ibi. Nam nu-
bes. Circa primũ est sciendũ, ꝙ sicut omīs
creatura libera dei volũtate producta ẽ de ni-
hilo, ita omīs creatura diuine volũtati suam
operationem vel exercendo vel suspendendo
pro tẽpore famulabaꝰ. Et ideo cũ deus volu-
erit solem ꝛ lunam retrahit ꝛ motũ eis sistit, ꝛ
cũ voluerit mũdum ac lucem illuminat ꝛ mo-
tum continuat, sicut miraculose factũ fuit tem-
pore passionis christi quo ad subtractiõem, et
etiam tẽpore Iosue quo ad statione. ꝛc. Et sic
est de omī alia creatura. Et hoc est quod dicit
Omīs em̄ creatura ad suũ genus refiguraba-
tur reflectendo se ad suũ genus qḋ deus est. ꝛ
conformabaꝰ illius volũtati. Sicut em̄ do-
cet Aristo. v. Metaph. capl'. de genere. Genꝰ
vno modo dicitꝰ illud a quo multitudo aliq̄ si-
cut a primo generãte producitꝰ. Et fm illũ mo-
dum loq̄ndi deꝰ potest dici oim̄ rerũ genus.
Apocal. xxij. Ego sum radix ꝛ genꝰ omniũ.
Ad hoc genꝰ omīs creatura refigurabaꝰ. id ẽ
reuertẽdo conformabaꝰ deseruiens tuis pre-
ceptis. Ad hoc em̄ omīs creatura condita est
vt conditori suo p̱ omīa obediat. Et mltiplici-

ter refigurabaꝰ per benignã gubernatõem he-
breoꝝ. Et ideo subdit. Ut pueri tui vicz famu-
lantes tibi hebrei, puer em̄ dicitꝰ famulꝰ, custo-
direntꝰ illesi scz in egypto, in mari rubro, ꝛ in
deserto. Han cauũ obedientiã creature ad deũ
ꝛ solatiũ hebreoꝝ in speciali declarat dupli-
ter. videlicet in colũna nubis que eos protexit
per diem: ne calore solis cõburerenꝰ ꝛ in reces-
su maris rubri q̄ dedit eis viam siccam in q̄
sine impedimẽto gradereñꝰ. Vñ dicit sic. Nã
nubes illoꝝ castra obũbrabat q̄ triã eis fecit.
Nam diuidebat inter eos ꝛ hostes: cõpescuit
solis ardores ꝛ lucebat p̱ noctes. Item q̄ntũ
ad recessum maris dicit sic. Et ex aqua q̄ ante
erat supple in loco suo: terra apparuit arida. et
in mari rubro via sine impedimento, ꝛ campꝰ
germinans de p̄fundo nimio. i. locus specio-
sus ꝛ ita securus ꝛ amenus p̄ itinere ac si fuis-
set campꝰ germinãs. Per quẽ campũ siue lo-
cũ ad modũ campi se habẽtis, omīs natio he-
breoꝝ trãsiuit q̄ regebaꝰ manu tua. i. potesta-
te: videntes tua mirabilia q̄ ad transitũ eius
sicco pede p̱ mediũ rubri maris: ꝛ mõstra q̄ ad
submersionẽ egyptioꝝ in illo. Circa illã clau-
B sulã. Ad genus suũ refigurabaꝰ. Moraliꝰ ge-
nus nostꝝ ꝯsiderare debemꝰ q̄drupliciter ex
parte patris. ex p̄te matris. ex p̄te germanoꝝ.
ex p̄te filioꝝ. Pr̄ est deus. mater ẽ terra. germa-
ni sunt angeli. filij sũt opera. Seruemꝰ igiꝰ in
nobis rõne p̄ris nobilitatẽ. rõne m̄ris humi-
litatẽ. rõne fratꝝ stabilitatẽ. rõne filioꝝ. i. ope-
rum vtilitatẽ. Primo q̄ cum sumus de genere
ip̄iꝰ dei oportet ꝙ simꝰ nobiles, nõ degeneres
Actu. vij. Fecit ex vno hoie omẽ genus homi-
nũ. Et infra. Igiꝰ cũ sumꝰ genꝰ dei non debe-
mus estimare auro ꝛ argento: aut lapidi scul-
pture artis, ꝛ cogitatõi hoĩ diuinũ esse simile
Nobilitas aũt ista nõ est nisi bonitas moraꝰ.
Unde omīs virtuosus est nobilis et genero-
sus, et omnis viciosus degener est ꝛ ignobi-
lis. Et ideo contra viciosos gloriantes de
sua generositate carnali ratõnabiliter inne-
hit. Boetius, iij. de consolatõne metro sexto,
probans hominem viciosum esse ignobilem.
ꝛ hominem virtuosum nobilem. Et dicit sic.
Omẽ genus humanũ in terris, Simili sur-
git ab ortu. Unus em̄ rerum pater est. Unꝰ
qui cuncta ministrat. Ille dedit phebo radi-
os, Dedit et cornua lune. Ille homines etiaz
terris. Dedit et sydera celo. Hic mẽbris clau-
dit animos Celia sede petitos. Mortales igi-
tur cunctos, Edidit nobile germen. Quid ge-
nus ꝛ prauos strepitis. Si primordia vestra
Auctoremq̄z deum spectes Nullus degener
extat. Ni vitijs peiora souens, Propriũ dese-

trat ortum. In hoc metro q̃nto Boetius dicit primo. q̃ homines siue diuites siue pauperes similem habent ortū. quia anima de deo corpus autem de terra. Secūdo q̃ deus ē pater omniū rerum: tam hominū q̃ aliorū. Tertio dicit q̃ iste pater ē valde nobilis. quia omnia produxit: ꝛ oīa ministrat tam in celo q̃ in terra: Dedit et phebo radios. Dedit ꝛ cornua lune. Quarto eñi dicit q̃ fatuū est genus ex proauos ad iactantiam recitare Quinto q̃ omīs virtuosus est nobilis: sed ille degener efficitur qui deserens deum implicat se vitijs. Huic concordat Seneca. quare: caplo. viij. lectionis. iij. Recogitantes igitur genus nostrum ex parte patris simus tales in moribus vt nō mentiamur cum dicimus Pater noster ꝛc̃. Mathei. vj. caplo. Sed vt de nobis possit veraciter dici illud. j. Petri. ij. Vos autem estis genus electum regale sacerdotium. gens sancta et populus acquisitōnis. ꝛc̃. Secū-

C

do intelligentes genus nostrum ex parte matris: seruemus humilitatē. Terra eñi est mater nostra ꝯm philosophū. Terra est infimū ꝛ vltimū elementum. Narrat Valerius. libro vij. caplo. iij. de Junio bruto. q̃ eū a rege Tarquino auūculo suo omnē nobilitatis indolē excerpi. interq̃ ceteros etiā fratrem suū q̃ vegetioris ingenij erat interfectū a iad uerteret: obtusi se esse cordis silauit. eaq̃ fallacia maximas virtutes texit suas. Profectus etiā delphos cum Tarquinij filijs quos is ad Apollinem pithium muneribꝫ sacrificijsq̃ honorandum miserat aurum deo nomine doni causa cauato baculo inclusū tulit. quia timebat ne sibi celeste numen aperta liberalitate venerari tutum nō esset. Peractis deinde mādatis patris Appollinem iuuenes consulueruntꝫ: quisnā ex ipsis rhome regnaturus videretur. At is penis eum sūmam vrbis nostre potestatis futuram respondit qui ante oīes osculum matri dedisset. Tum brutus ꝑinde atq̃ casu ꝓlapsus de industria se abiecit. terramq̃ cōmunem omniū matrē existimans osculatus est. Quoꝝ tam vafre telluri impressum osculum vrbi libertatem. Bruto primū in fascis locum tribuit. Et illo modo moraliter quicunq̃ ad regnum aspirant celeste necesse habēt se in presenti humiliter tenere: simplices se simulare ꝛ esse. terrā matrem ꝑ mortis recordationem osculari. vt sciat quilibꝫ cuius generis sit ex parte matris. quia nō est celestis sed terrenus. Et dicat illud Sapien. vij. Sum quidem ꝛ ego mortalis homo ꝛ ex genere terreni illius qui primo fact⁹ est. Ter-

D

tio rememorātes genus. nostrum ex parte fratrum qui sunt angeli seruemus stabilitatē in bono. Dicitur eñi natura humana germana angeloꝝ. Unde cuꝫ Tobias a Raphaele vellet genus inquirere. Respōdit. Gen⁹ queris mercēnarij an ipm mercēnariū qui eum filio tuo eat. Sed ne forte sollicitum te reddam. Ego sum Azarias Ananie magni filius Tobias respondit. Ex magno genere es tu. Tobie q̃nto. Verum dixit angelus ꝯm noīs interpretationē. Azarias nanq̃ interp̃tatur adiutor. Ananias gloria dei. Erat eñi adiutor glorie dei. Quando ergo recogitamus angelos fratres nostros germanos esse in tāta gloria: et nos ad eos non posse ꝑtingere: nisi fratribus nostris assimilemur. conari debemus totis viribus nostris ipos fratres nostros imitari in signum fraternitatis ist⁹ Raphael qui et Azarias: quē Tobias vicissim fratrem vocat. Tobie sexto Obsecro te Azaria frater. Et Tobie nono. Frater peto te vt ausculees verba mea. Et angelus ad euꝫ. Tobie. xj. Tobia frater scis quēadmodum reliquisti patrē tuū ꝛc̃. Sunt ergo tam homo q̃ angelus de parentela diuina sed certe homo multiplicius cum sit triplex cognatio scꝫ legalis ꝑ adoptionem. spiritualis ꝑ sacramenti susceptionem. ꝛ carnalis ꝑ carnis ꝓpagationē. Angeli tm̄ attinent deo ꝯm cognationem legalē: quia per gratiam sunt adoptati Homo attinet deo triplici cognatōne Legali. quia est filius dei adoptiuus. Ad Ephesos. j. Predestinauit in adoptionem filioꝝ dei. Etiam est filius dei spiritualis quia per baptismū nos regenerauit. Johā. j. Dedit eis potestatem filios dei fieri. et etiam carnalis frater. quia de nostra progenie naturam assumpsit. Ad Hebreos. j. Nusquā angelos apprehendit. sed semen Abrae ꝛ ideo possum⁹ dicere angelo illud. ij. Macha. vij. Noli putare genus nostrum a deo derelictum esse. Quarto recordantes genus nostrum ex parte filioꝝ. seruemus in moribꝫ vtilitatem. Filij eñi nostri opera nostra sunt. Ecclesiastici. xj. Ante mortem ne laudes hominē quenq̃. quoniā in filijs suis agnoscitur vir. id est in operibus ꝑfectis ꝯm glosam ibidem. Apocal. xx. Judicatū est de singulis ꝯm opera eorum. Et Apocal. xiiij. Opera eñi illoꝝ sequūtur illos. In istis ergo filijs seruemus vtilitatem: vt sint nobis meritorij ad gloriam et nō ad penam: quod est quādo opus nostrum producitur a gratia diuina ꝛ libero arbitrio. Quādo vero producit a diabolo carne vl' mūdo et libero arbitrio est quasi spurium genus Et nō potest consequi hereditatem celestem. Et ideo prohibet pontifici legis veteris sub

figura. Leuit. xxi. q̃ nõ cõmisceat stirpem sui generis vulgo gentis sue, quia ego dominus qui sanctifico eum. ꝛc.

Lectio LCVIII.

Tanquã enī equi depauerũt escaz: ꝛ tanq̃ȝ agni exultauerũt magnificãtes te domine: qui liberasti illos. Memores enī adhuc erant eoꝝ que incolatu eoꝝ facta fuerant, quẽadmodũ pro natõne animaliũ eduxit terra muscas, ꝛ pro piscibꝫ eructauit fluuius multitudinẽ ranaꝝ. Nouissime autẽ viderũt nouam creaturam auiũ, cũ adducti cõcupiscẽtia postulauerũt escas epulationis. In allocutõne enī desiderij ascēdit illis de mari ortigometra. Postquam actum est de mirabili hebreorum gubernatione tam in mari rubro q̃ȝ in deserto. In ista parte agitur de inenarrabili exultatõne eorũdem in vtroq̃ȝ loco. Et circa hoc duo fiũt. Nã pmo oñditur quõ letabant pro miraculo trãsitus maris rubri. Secũdo ostendit quõ letabantur de delicioso ꝯuiuio cuiusdã noui cibi et hoc in loco deserti. ibi. Nouissime autem. Circa pmum duo facit. Nam pmo describit eorũ exultatio pro transitu maris rubri. Secũdo exaggerat eoꝝ admiratio ex his que viderant in terra egypti. ibi. Memores enī adhuc. Describit enī eoꝝ exultatio ꝛ gaudiũ sub figura dupl ici, videlicet equoꝝ et agnoꝝ. Eq̃ enī depascentes bona pascua ꝛ agni in iuuentute tenera lasciuie et leticie multum vacant. Cõueniens enī nutrimentũ ꝛ etas tenera iuuentutis tam in hominibꝫ q̃ȝ in bestijs causare solet leticiam. Et ideo dicit de hebreis Tanquã enī equi depauerũt. i. sic exultauerũt sic equi depascentes bonam escam. Sic enī dicitur de homine exultante ꝛ lasciuiente: pbenda sua pungit eum tanq̃ȝ agni exultauerũt q̃ per corpis gesticulationẽ leticiam cordis ostẽdunt. Eodem mõ loquendi vsus est ps. describens leticiam filioꝝ israel post transitũ maris rubri. Mare vidit et fugit. ꝛc. ꝛ sequit. Montes exultauerũt vt arietes ꝛ colles sic agni ouium. Sz altẽ modus loquendi vtriusq̃ȝ scilicet tam pphete in psalmo q̃ȝ sapientis in isto loco concordat. Exultauerũt igit magnificantes te domie. i. te magnificũ collaudãtes. Exodi. xv. Cantem⁹ domino, gloriose enī magnificatus est. qui liberasti illos tam de Pharaonis potestate q̃ȝ de via maris rubri. Depauerunt. i. audacter ꝛ sine pauore se habuerũt sicut equus. Job. xxxix. Exultat audacter ꝛ in occursum pgit armatis, cõtemnit pauorem, nec cedit gladio. Cõsequenter narrat gaudiũ eorũ de transitu maris rubri. Recordabant enim tũc tẽporis cum viderent eis cedere aq̃s maris rubri: quõ aque contra egyptios pugnerũt ꝛ quasi contra naturã aquaꝝ illarum egyptios afflixerũt, prebentes eis ranas p piscibus. Terra etiã exhibebat eis muscas pro vtilibus animalibꝫ. Et illa recordatio multũ augmentabat leticiam hebreoꝝ quãdo ppendebant terram et aquã inimicis eoꝝ resistere, et ecõuerso eis tam benigne fauere. Et hoc est quod dicit. Memores enī adhuc erãt q̃ in incolatu eoꝝ dum adhuc accole egypti fuerunt facta fuerant. quẽadmodũ p natione vtilium aĩalium pduxit terra muscas Exo. viij. Venerũt musce grauissime in om̃i domo Pharaõis ꝛ pro piscibꝫ. i. loco pisciũ eructauit fluui⁹ in litore multitudinẽ ranaꝝ. Exodi. viij. Ascenderũt rane ꝛ operuerũt terram egypti. Circa illam clausulam. Quẽadmodũ p natione aĩalium pduxit terra muscas. ꝛc. Notandũ est q̃ moraliter in pmitiua ecclesia fuerũt persone valide p vite sanctitatẽ. Unde erãt quasi fortia animalia. Apocal. iiij. Aĩalia requiem nõ habentia die ac nocte dicẽtia Sãctus sanct⁹ sanctus dñs deus oĩpotens. sed heu modernis tẽporibꝫ loco fructuosoꝝ aĩalium successerunt musce volantes p supbiam, fedãtes p luxuriam, mordantes p iracũdiã, mugiẽtes p auaritiam. Sap. xvj. Illos aũt muscaꝝ ꝛ locustaꝝ occiderũt morsus ꝛ nõ est inuẽta sanitas anime eoꝝ. Eodem mõ in sancta religione patres pmitiui fuerũt quasi boues, pter maturitatem solide ꝯuersatõis, pter mugitũ sonore pdicatõnis, ꝛ pter scissam vngulam recte discretionis, ac pter cornua debite prelatõnis Sz iaȝ loco boũ successerũt musce volãtes p discursus ꝛ euagationẽ, fedantes p vilez ꝛ scãdolosam ꝯuersationẽ mordẽtes p maliciosas detractiones ꝛ mugiẽtes p suspiriosas imptiones. Consilr quo ad scholaȝ. Primo pro piscibus sunt mõ rane. Fuerũt enī antiq̃tus studentes curiosi rimantes ꝛ serutãtes tam phie q̃ȝ theologie pfunda fluuioꝝ more pisciũ perscrutantes. Job. xij. Volatilia celi indicabãt et narrabãt ea pisces maris. Distinguit enī magister Rodolphus Beluacensis tria genera clericoꝝ sicut narrat Geraldus Cãbreñ. in plogo pmi speculi ecclie. Sũt enī q̃dam suplem inati. q̃dam pãnosi. q̃dam passati ꝛ massati. Primi ptermisso grãmatice fundamẽto supedificãt varias facultates supficiales nõ existẽtes: statiq̃ȝ imaturi ꝛ impfecti ad magisterium festinãtes, q̃bus illud Plinij ꝯgrue adaptat. Sũmo sole sparsa semina se longe celerius effundũt, ꝛ mutare spicas herbule in manibꝫ aristis: aũ messis tps flauescũt ꝛ simulatis oĩno

A

B

vacue fructib9 emarcescũt. Secũdi de singu-lis scientijs aliqd hñt vbiqz pegrini nusq̃z mã-furi: qui cum nihil existant oĩa se esse videnť. Tercij sunt paupes: qui litterature solidum fundamentũ ceterarũqz facultatũ edificiũ con-struũt interdũ inconuulsum. Hec ille. Et tales fuerũt antiq̃tus pisces .i. studentes. Iaz vero loco pisciũ surgũt rane garrulantes: saltantes in luto morãtes ⁊ aquã turbãtes. Garrulãtes p excessiuã loq̃citatem: saltãtes p nimie expe-ditionis velocitatẽ, qz nec plane nec cõtinue nec ordinate addiscũt, sed anteq̃z sciũt partes saliũt ad artes, ⁊ inde de libro ad librũ se mo-uentes. q̃ vtilia ⁊ difficilia sunt trãsiliũt, et sco lasticos gradus attingũt. In luto etiã moran tur p carnis desideria: et aquã .i. scientiam tur bant p improperatis mynisteria. Cõseq̃nter ponit in lr̃a quõ filij israel letabanť in deser-to pro delicioso ɔuiuio cuiusdã noui cibi. q̃n videlicet ipis desiderãtib9 vesci carnib9 dñs dedit eis coturnices sicut expositũ fuit supe-rius. ca. xvj. Vñ dicit sic. Nouissime aũt vide rũt nouam creaturã auiũ: nõ de nouo creatã: sed tũc de nouo eis adductã. Dicit q̃ nouissi-me: vt distinguať triplex tẽpus, vicz tp̃s mo-re in egypto. tẽpus exitus in eadez, ⁊ tẽpus p gressus in desertum Et tũc in hoc nouissimo tẽpore datũ fuit eis ɔuiuiũ istud. Alioq̃n ap-pareret falsum qđ ibi scz dicitur ħ nouissime: q̃a ipi filij israel tardius habuerũt coturnices q̃z mãna. Exo. xvj. Vespe comedetis carnes et mane saturabimini panib9. Seq̃tur. Cuz du cti cõcupiscentia postulauerũt escas epulatio nis .i. escas delectabiles carniũ quib9 vsi fue-rant in egypto, quoꝝ desiderio deus satisfecit In allocutõe desiderioꝝ .i. f̃m desideriũ eorũ quod est q̃dam allocutio apud deũ: descendit illis de mari ortigometra .i. coturnix, de q̃ su-pra. ca. xvj. in pncipio dictũ est.

Lectio. CCLIX

T vexationes pec catorib9 supuenerũt nõ sine illis que ante facta erant argumentis p vim fluminũ. Iuste. eñ patiebanť f̃m suas nequitias Et e-nim detestabiliorẽ inhospitalitatẽ instituerũt Alij quidã ignotos nõ recipiebant aduenas Alij autẽ bonos hospites in seruitutẽ redige bant, non soluz hoc sed et alius q̃dem erat re spectus illoꝝ: quoniã inuiti recipiebant extra neos: Qui autẽ cum leticia receperũt hos qui eisdem vsi erant institutis, seuissimis afflixe-runt dolorib9, percussi sunt autẽ cecitate: sicut illi in forib9 iusti cuz subitaneis coopti eẽnt tenebris, vnusq̃isqz ostij sui transituz q̃rebat

C. Enarrato patrocinio facto hebreis ⁊ de-signata eorum leticia ⁊ exultatõe. redit auctor ad explicandũ de exterminio facto egyptijs. ac eorũ malicia ac puaricatõne. Et circa hoc tria facit. Nam pmo ponit eoꝝ penam. Se-cũdo explicat pene iuste cãm, ibi. Iuste eñ. Et tertio ponitur pena eoruz nota vel noua, ibi. Percussi sunt. Circa primũ dicit. Et vexatio-nes .i. punitões supuenerũt peccatorib9 scili licet egyptijs p vim fluminũ in mari rubro, nõ sine illis argumentis .i. miris signis vel argu mentationib9: que precesserũt in egypto ad eo rum correctionẽ. Cõseq̃nter explicata pena subditur culpa que fuit pene iusta causa, ⁊ di-cit sic. Iuste eñ patiebanť illas vexatões si ue punitões f̃m suas nequicias. Fuit autez hec nequicia specialiter cõtra piam hospitali tatem: contra quã q̃druplicier peccauerũt. Quidã hebreos in terra egypti nõ receperũt. Alij vero ipos receperũt: sed cũ mala volũta-tate. Alij vero ipos receperũt: sed postea rece-ptos fuitute: ⁊ alijs dolorib9 afflixerũt Alij aũt nõ solum ipos non receperũt: imo recipientes seuissimis dolorib9 cruciauerũt. Dicit igi-tur sic. Benedictũ est q̃ iuste puniebanť: eteñ detestabiliorẽ instituerũt inhospitalitatẽ ipsi egyptij. quia inhospitales ⁊ crudeles erant ni mis. Quod patet sub differentia q̃druplici. Nã alij quidã ignotos nõ recipiebant adue-nas qui totaliter erãt inhũani Alij vero ipos receperũt: sed bonos hospites in seruitutẽ ac cipiebãt: i luto ⁊ latere ipos fuitute cogentes Exodi. j. Tertio nõ solum hoc fecerũt: sed a-marissime ipos cruciauerũt. quia et alius erat respectus illoꝝ .i. intentio ipsoꝝ: quia non so-lum fecerunt illiberaliter ⁊ inhũane in hoc q̃ vexauerũt bonos hospites seruitute: sed etiaz in hoc q̃ malam habuerũt ad eos volũtatem propter hoc solum q̃ fuerũt extranei. ⁊ ideo di cit. Quoniã inuiti recipiebãt extraneos Quar to hoc fuit in eis pessimũ q̃ si erant aliqui qui cum leticia receperũt peregrinos naturali cõ passione. illi eñ qui non receperunt: tales gra-uissimis dolorib9 afflixerũt. Et ideo subdit Qui autẽ cum leticia receperũt hebreos ⁊ ali os peregrinos hos scz recipiẽtes qui ⁊ eisdez institutis vsi erant scz propter deuz recipiẽdo extraneos seuissimis afflixerũt dolorib9, et est sensus: q̃ illi qui statuerũt nõ recipiendos hospites esse: illi q̃s q̃ receperũt acriter punie runt. Conseq̃nter ponitur cõueniens ⁊ pro-portionata pena istoꝝ. Sicut eñ Zodomite inhospitales angelos in forma hũana a loth receptos in hospitio: ignominiose tractasse vo lebant: et ideo merito puniti sunt cecitate ⁊ te

A

nebris. Ita isti egyptij nõ hospitabiliter tractãtes hebreos, palpabilibꝫ tenebris p triduum puniti fuerũt, sicut supra dictũ est ca. xvij. Et hoc est q dicit. Percussi autẽ sunt egyptij, vicz cecitate ꝛ tenebris. Exo. x. Sicut ꝛ illi, i. zodomite quos in detestationez nefandissimi vitij ꝛ abhoiabilis noiare nõ curat. Sic nec dñs de diuite epulone cuiꝰ de noie subticẽdo solum Lazaꝝ recitare dignabat. Luce. xvj. sic similiter de pmo in foribꝫ iusti, scz Lorh cum substanceis essent coopti tenebris. Genes. xix. Unusquisqꝫ transitũ hospitij sui querebat, s. introitum ostij ipsius Lorh, nec inuenire poterant. Genes. xix. Percussi sunt cecitate a minimo vsqꝫ ad maximũ, ita vt ostium inuenire

B nõ possent. Circa opus hospitalitatis est notandum, q hospitalitas grata deo q̃tuor debet habere ꝯditiones, s. hylaritatẽ sine murmuratõne: securitatẽ sine turbatõne, saturitatem sine diminutõne, ꝛ pietatẽ sine negociatione. Primo igit debet hospitalitas hře hylaritatem; sine murmuratõe, j. Pe. iiij. Hospitales inuicem sine murmuratõne. Hylarem eñi se ostenderet miles si rex ad suũ maneriũ, i. hospicium declinare dignaret. Sed rex noster xpus totiens hospitio nostro recipit quotiẽs qualiscũqꝫ in eius noie recepta. Unde dicit Mathei. xxv. Hospes eram ꝛ nõ collegistis me. ꝛ ideo cum magna hylaritate recipiendi sunt hospites. Exemplo Abrae. Genes. xviij. Qui cum vidisset tres viros occurrit eis ꝛ adorauit in terra. Consimiliter Lorh Gen. xix Et discipuli. Luce vltimo. coegerũt christum manere cum eis. vbi dicit glosa. q hoc exẽplo docemur q pegrini nõ sunt solum ad hospitium vocandi: sed etiã trahendi. Scdo debet hospitalitas habere securitatẽ sine turbatione. Defendebant eñi anniq̃tus homies hospites suos sub periculo: suo, sicut narrat in Policrato, li. viij. caplo. xiij. vbi dicitur: q criminis incurrebat notã quisquis p quinqꝫ dies hosti, i. peregrino hũanitatis hospitiuz denegabat. Ob equitatẽ eñi hospitibꝫ exhibendaꝫ hostis antiq̃tus dicebat, quẽ nũc dicimus peregrinũ. Dicit hostis ab hostire qḋ est aquare fm ꝑpiam. Cui quecũqꝫ fuerat inhũanus de iure ãtiquo iniquꝰ erat. Quicũqꝫ vero fuisset eis hũanus et pius: equus ꝛ iustus censebatur. Exemplũ de Lorh Geñ. xix. Qui p hospitibus defendẽdis filias suas obtulit zodomitis. q̃uis ex pturbatione animi: nõ sano tñ visus consilio hec dixisset. Uñ nec in hoc est imitãdus qꝛ nõ sunt faciẽda mala vt eueniãt bona. Hoc tñ ideo dicit q mos erat fidelium hostes, i. hospites suos ab oi iniuria defensare, sicut mgr in hystorijs suis dicit. Tertio vꝫ hospitalitas hře saturitatẽ sine diminutõe: vt oia necessaria hospiti ministrent. Uñ cum leuita dixissꝫ Sem Iudic. xix. Nulla re indigemus nisi hospitio. Respõdit senex. pax tecũ ego sum: pbebo oñia que necessaria sunt tibi tantũ queso in platea ne maneas Exemplũ etiam ad hoc in sunamite habemꝰ. iiij. Reguꝫ iiij. Que dixit viro suo. Aiaduerti q vir dei sanctus est iste qui transit p nos frequenter. Faciamus ergo illi cenaculum paruũ ꝛ ponamus in eo lectulũ et mẽsam ꝛ sellam ꝛ cãdelabrum: vt cuꝫ venerit ad nos maneat ibi. Istḋ est cõtra nõnullos qui seruiũt hospitibꝫ suis pulchris verbis tñ. ꝛ de peiori potu quẽ habent in domo ꝓpinant illis. Quarto hospitalitas debet hře pietatem sine negociatõne vt pro diuino amore: nõ pro numo vel lucro hospes admittat. tales eñi receperũt mercedem suam. Ad Hebreos. xiij. Charitas fraternitatis maneat in vobis. ꝛ hospitalitatẽ nolite obliuisci: Ecõtra q̃ recipit quatuor in se seruet, s. vt sit ꝯtentus p acceptationẽ, sit hospiti gratꝰ p grarũactionẽ. caueat in domo dñationẽ nec nimis vexet amicũ p freq̃ntationẽ. Primo sit ꝯtentus p acceptationẽ ꝛ gratãter accipiat q̃ spontanee ꝯferũtur. Hanc charitatẽ xpus docuit discipulos suos. Luce. x. In eadẽ domo manete edentes et bibentes q̃ apud illos sũt Uñ dicit q̃dam metrice. Cum tibi pbemꝰ leto vultu qḋ habemus. Qḋ tibi sit gratis accipe sitqꝫ satis. Unde recitat Seneca q socrates cuꝫ hospites suos satis tenui cena suscipe pararet ꝛ amicus ei hoc improparet. Rñdit. Si boni sint eq̃nimiter ferent: si mali turbabũtur. Secũdo sit hospiti suo gratus. Sicut narrat Dares phrygius de bello troyano. q Telephus impediuit socium suũ Achillem. ne regem Teucratem occideret: memor q cuꝫ patre suo Hercule olim apud Teucratem hospitatus fuisset. Item Seneca libro. iiij. de beneficijs narrat q miles ingratꝰ hospiti stigmatibꝫ insignit. Quere supͣ in ca. xvj. lectiõe clxxxv. i fine. In libro ecclãstice hystorie narrat q cũ Gregꝰ. eps vigẽte tpis ꝛ pcelli angustia in alpibꝫ in fanũ appollinis diuertissꝫ a sacerdote iꝫ pphano ociosissime ẽ receptꝰ. Post cuiꝰ digressuꝫ accessit sacerdos ex more poscere cõsulta ꝛ rñsa Sꝫ nulla rñsio veiebat Tũc iteꝝ et iteꝝ sacerdos victimas repetit: nihillominꝰ semp silentiũ pmanebat Cũqꝫ sacerdos stupore estuaret: in somnis demõ assistit dixit se nihil posse Percũctãti cãm ait. Per aduẽtũ Gregorij eẽ expulsuꝫ: ꝛ cũ pquireret sacerdos q̃d tũc remediũ daret. ait. Nõ alit sibi ingredi

C

licere nisi Grego. admitteret Quibus auditis sacerdos secutus ē beatū Gregoriū ad eūqꝫ perueniens rē pandit ex ordine hūanitatis sue: hospitalitatis eū admonuit: q̄relā expulsi numīs exposuit, adeptā facultatē sui questus deplorat: ac reddi sibi oīa ad pristinū statū deposcit Scripsit Gregori⁹ eplam in hec v̄ba dicens Greg⁹. Appollini. Permitto te redire ad locū tuū et agere que ꝯsuevisti. Quā cum sacerdos posuisset iuxta simulachꝝ: affuit demō respōsa dictis poscēti. Qd iste admirans ꝛ dicens penes se ꝙ Greg⁹. maior erat isto. Clausis ianuis phani abijt Gregoriū ꝛ prostrauit se ad pedes eius rogans vt illi se deo offerat cui⁹ virtute Greg⁹. dns gentiū impabat Qui cū instituisset cathecumin⁹ factus est ab ipo. ꝛ postea baptismū ꝯsecutus intantū vite merito ac fidei virtute ꝑfecit vt ipe dn̄o Gregorio in ep̄atu successit. Laudāda est ergo hospitalitas sacerdotis infidelis. venerāda sanctitas pontificis mirifica: ꝛ pietas saluatoris sacerdotē iustificantis ꝯmendanda. Tertio caueat hospes nimiam dn̄ationē in domo vel familia sui hospitis, ḡnimo dn̄o domus obtpare studeat diligenter. Est eīm nimis rephensibile si ordinationē domini domus hospes p̄sumeret reprobare: cuꝫ teneat oīa obseruare que dn̄s domus ordinauit. Iuxta illud metricū. Cum facis ingressum studeas sic esse modest⁹ Ut post decessuꝫ de te sit rumor honest⁹. Quarto caueat nimiā freq̄ntationē. Iuxta illud Prouerb. xxv. Subtrahe pedē de domo pximi tui ne forte satiatus oderit te. Et eodē modo ꝓpter eandē cām caueat magnā morā cū hospite suo ꝯhendā ꝓpter familiaritatē nimiā: ꝑ quā in ipsius contemptū facilius cadere posset. Scdo ꝯsiderandum ē ꝙ hospitalitatis q̄tuor sunt emolimēta. Nam p̄mo disponit ad dei cognitionē, ꝯfert tpaliū multiplicationē. excludit diuinā vltionē ꝛ meret dei ꝛ angeloꝝ susceptionē. De primo exēplū Luce vltimo, de duob⁹ discipulis qui cognouerūt dn̄m in fractōne panis. Sic nōnunq̄ꝫ diuina cognitio alicui infunditur occasione viri sancti in hospitio suscepti. De secūdo ptꝫ. iij. Regū. xvij. de vidua q̄ Helyā suscepit hospitio suo. cui farinula nō defecit nec lechitus olei minut⁹ est. De tertio ptꝫ vt habetur Iosue. vj. Sola raab meretrix viuat eo ꝙ exploratores hospitio recepisset. De quarto Math. x. Qui vos recipit me recipit. Et ad Heb. xiij. Hospitalitatē nolite obliuisci. ꝑ hāc eīm q̄dam placuerūt angelis hospitio receptis. sicut abraā. Geñ. xix. Fertur ꝙ q̄dam senator sibi castꝝ cōstruxit pulcherrimū sup cui⁹ ianuā sic metrice scripsit. Decretū detur ne dormiat aut epulet. Hic gens villana: sꝫ achilles plato diana. Intēdens ꝑ hoc ordinare ꝙ nullus ad illud castꝝ ad hospitiū vel prandiū reciperetur nisi eēt miles vel phus aut dn̄a nobilis. Cui xp̄us apparuit in sōnis ꝛ ait. me ꝛ meos a castro tuo conaris excludere, ꝓpter qd ꝛ te castro meo qd celū est debeo iuste p̄uare. Cum ḡ senator iudiciale acceptur⁹ esset sn̄iam: interposuit se supplicās matri dei: ꝛ obtinuit senatori vite sue ꝓlongationē ꝛ p̄cepit sibi ꝙ v̄sibus illis sic dictatis deletis ꝛ hospitalitati deuote se daret. ꝛ dixit sibi sic. Mitta decretū sanctorū suscipe cetum Nudum Martinū Iacobum Lazarum peregrinū

Lectio. CLX.

In se eni elemēta

dum ꝯuertūtur: sicut in organo q̄litatis sonus imutatur ꝛ oīa suū sonū custodiūt. Uñ estimari ex ipo certo viso pōt. Agrestia eīm in aquatica ꝯuertebantur et q̄cūqꝫ erāt natātia in terra transibāt. Ignis in aqua valebat supra v̄tutem suā: ꝛ aqua extinguētis nature obliuiscebatur. flāme ecōtrario corruptibiliū animaliū nō vexauerūt carnes coambulātium nec dissoluebāt illā que facile dissoluebatur. sic glacies bonā escā Reprobata crudelitate i hospitib⁹ egyptioꝝ ꝛ ostenso ꝙ digne ꝑ illa ihūmanitate fuerūt ꝑcussi tenebraꝝ cecitate. In ista pte redit autor satis abrupte tractādo de diuina ptāte in operando mirabilia ꝓ filijs isrl' in transitu maris rubri ꝛ in itinere ꝑ deserum Dixit eīm supius in isto caplo ꝙ oīs creatura reflectebat se quodāmodo applicato cursu nature ad obediendū diuine volūtati circa gubnationē electoꝝ suoꝝ. illā eandē ꝯclusionē ꝓtractat in lectōne hodierna. Et circa h' duo facit. Quia p̄mo declarat obedientiā creature: tā in elemētis q̄ꝫ in elemētatis i generali. Secūdo applicat obedientiā illā ad res gestas in spēali. ibi. Ignis in aqua valebat Circa p̄mū duo facit. qꝛ p̄mo oñdit ꝙ lꝫ elemēta tūc recesserūt deo iubente a nature sue ꝯsuetudine: nō tñ recesserūt a ꝯsonātia armonice dispositōis Scdo declarat quō aīalia inter se q̄daꝫ noua vicissitudine suas ꝓprietates cōicauerūt. ibi. Agrestia eīm. Dicit ḡ p̄mo sic ꝙ sicut organisator in q̄cūqꝫ instrumēto musico efficit armoniā ex diuersa tensione ꝛ moderatōe chordaꝝ iuxta sn̄iam artis sue ꝛ ꝑ libito volūtatis sue: facit eandē chordā: mō reddere acutū sonum: mō grauē: ec tñ sp̄ seruatur bona armonia ꝛ ꝯsonātia delectabilis in opatione sua. Eodeꝫ mō deus vtitur pro volūtate sua elemētis ꝛ ceteris creaturis ad būficia electoꝝ ꝛ supplicia repro

borum pro libito volūtatis sue, ꝛ tamen hoc non obstante consonantia armonica que est inter elementa nō dissoluitur. Dicit ergo per sili tudinē. Dum elemēta in se ꝯuertūtur, i. dum elemēta suas ꝟtutes mutant vel intermittūt. sicut in organo ꝗcūq3 musicali q̄litatis sonus hyppalage, i. q̄litas soni imutat̄ ꝑ volūtate or ganisantis ꝛ oīa elemēta suū sonū custodiunt quo ad vl'em modulationē, ita ꝙ sicut nō tol litur melodia ꝑmutationē sonorū in diuersis chordis instrumēti. Ita nec in elementis tol litur eoꝝ ꝓportio ꝛ armonia ꝓpter mirabiles opationes q̄s deus fecit ꝑ ea. Non em̄ de⁹ cō didit creaturā sibi ꝯriam: sed sue volūtati cō sentaneā. Vn̄ id ē de quo facto estimari ex ipo certo visu pōt qd̄ nō ex ꝯsueto vsu nature: sed ex volūtate cōditoris ista fiebāt, sicut in specia li statim declarat. Agrestia em̄, i. hoīes ꝛ. alia aīalia in aquatica ꝯuertebant̄, i. ad modū pi scīū aquaticoꝝ in fundo maris ambulāt: ꝛ q̄ cunq3 erāt natantia vt rane in terra transibāt. hoc q̄ntū ad aīalia. Quantū vero ad elemēta: ignis in aq̄ valebat supra ꝟtutē, i. ignis mixt⁹ cū grandine de celo veniebat nec ignis aquā nec aqua ignē īpediebat. Exo. ix. Vn̄ subdit Et aqua extinguētis nature obliuiscebat̄, i. nō extinguebat ignē cū q̄ de celo veniebat, sicut expositū est ca. xvj. Cōsequēter subdit effectus mirabiles diuine gub̄nationis in spēali q̄ntū ad elemēta. Vbi sciendū, ꝙ flāma siue ignis duplicē habet ꝟtutem in duplici materia Flā flāma naturaliter cōsumit siccū ꝛ dissoluit hu midum ꝯgelatū sicut in glacie. Sed fuit mira bile ꝙ flāma deo volente etiā passiuis appro ximata neutꝝ hoꝝ fecit. Vn̄ subdit. Flāme e cōtrario, i. contra naturā suam nō vexauerūt carnes inflāmabiles corruptibiliū aīaliū co ambulantiū ꝑ desertū. ꝛ pōt intelligi de serpē tib⁹ ignitis quoꝝ corpa nō fuerūt ꝯsumpta ꝑ flāmam in eis ꝯtentā. Vel de hoībus q̄ ꝑ ser pentes nō ledebant̄ postq3 serpentē eneū in spexissent. Vel de aīalib⁹: vel de iumentis q̄ nō ledebant̄ ꝑ illos serpentes ignitos. Nec flāme dissoluebant illā bonā escam, i. mānaq̄ cum facile dissoluebat̄ sicut glacies ad calorē ignis sicut supra dictū est ca. xvj. Sed dubiū est de eo qd̄ superi⁹ dixit, ꝙ quecūq3 erant na tantia in terra transibāt. Vir em̄ loquit̄, ꝛ ta men nō legim⁹ ꝙ pisces in terra transibant Dōm ꝙ pisces erant mortui. Exo. vij. Pisces qui erant in fluuio mortui sunt. ꝛ ꝑ piscib⁹ eru ctauit fluuius ranas. Unde nō erant alia tūc natantia nisi rane.

Lectio CCXI.

Nomnibus enim

magnificasti ꝑplm tuū dn̄e ꝛ honorasti ꝛ nō despexisti in om̄i t̄pore ꝛ in om̄i loco as sistens eis. Postq3 autor hui⁹ libri a caplo xvj. inclusiue: iustam oñdit tā circa bonos q̄3 circa malos gub̄nationem. In hac finali clau sula exurgit auctor in grār̄ūactionē ꝑ benefi cijs miris iustis ꝛ magnis ostēsis ꝑplo hebre orū. Regratiatur autē de trib⁹ magnis b̄n̄ficijs. vi3 de inimicoꝝ subiectōe, de miraculorū ꝑ eis ostensione, de indeficiente sue bone volū tatis cōtinuatōne. Quantū ad ꝑmū dicit sic In oībus em̄ magnificasti. Magnificasti spe cialiter in hostiū destructōne ꝛ eoꝝ liberatiōe Per hoc em̄ fact⁹ est israel magn⁹ in terra ꝙ populos vicerūt. ꝛ eoꝝ terras possiderūt Hie remie. v. Magnificati sunt ꝛ ditati: incrassati sunt ꝛ impinguati. Et honorificasti in miracu loꝝ ostensione. Hoc em̄ mirabiliter cessit ad honorē populi illi⁹, ꝙ deus ꝑ eis tanta mira cula fecit sup̄ patuit de plagis egyptiacis Si cut etiā patuit de statōne solis t̄pe Josue ꝛ eti am de eiusdē regressū t̄pe Ezechie. Et de mul tis alijs ꝓpter que popul⁹ iudeoꝝ honorabil' videbat̄. vt in ps. Honorabile nomē eoꝝ corā illo. ꝛc. Et sequitur diuine affectōnis in subli mando ꝑplm indeficiēs cōtinuatio ꝛ q̄ntū ad t̄ps ꝛ q̄ntum ad locū. Unde dicit. Nō despe xisti eos. vi3 ꝯtēnendo, etiā cū tibi peccassent licet eos clementer flagellaueris, tn̄ eras assi stens illis in om̄i t̄pe, etiam in t̄pe tribulatōis sicut in ps. Clamauerūt ad dn̄m cū tribularē tur ꝛ de necessitatib⁹ eoꝝ liberauit eos. Et in om̄i loco Act. xvij. Non em̄ lōge est ab vno quoq3 nostꝝ. In ipo em̄ viuimus mouemur ꝛ sum⁹. Circa illam clausulā. Magnifica sti ꝑplm tuū dn̄e. Notandū est, ꝙ quatuor ge nera peccatoꝝ magnificant seipos, ꝛ q̄drupli citer de⁹ magnificat suos electos. Mḡnificāt em̄ seipos q̄druppliciter hoīes in hac vita, vi3 iactatores pomposi, simulatores dolosi, ꝑqui sitores pecuniosi, ꝛ peccatores mōstrosi. Pri mo ergo magnificant seipos iactatores pompo si. Hi sunt q̄ sibi mēdose attribuūt gratias q̄s nō habent, vel q̄s h̄nt nimis extollūt, hi sunt qui sibi ꝯmendatores ꝯducūt vt de eis talia diuulgēt q̄lia in ore ꝓprio credibilia forte non eēnt, hi sunt q̄ spreto testimonio ꝓprie ꝯsciētie viuūt ꝯfidentes in amicis de sola excellentia laudis aliene. Jactantia non est vitiū laudis humane. Sicut dicit Aug⁹. xij. de ciuita. dei. ca. viij. sed est vitiū anime ꝑuerse amantis lau dem hūanam, spreto testimonio ꝓprie ꝯsciētie Tales sunt nōnulli milites ꝛ armigeri q̄ stre

nua facta' de ipsis cõfingũt vt attribuant sibimetipsis que p alios gesta fuerũt. Tales etiaz sunt nõnulli pseudo phi qui sibi arrogant et attribuũt labores alioꝝ questiones: tractatus ꝛ cõpilationes studiosoꝝ, quas vix intelligũt in q̃bus nihil habent ꝓpꝛium nisi ꝙ pelus recitant talia q̃ fuerant ab auctoribꝫ compilata, qualis fuit ille Fidenti⁹ quẽ lepide deridz Martialis cocus Epigrãmaton libro pmo. Iste Fidenti⁹ libros quos Martialis ediderat dũ recentes erant surripuit ꝛ discipul' suis legit, ꝛ tamẽ eos pfecte nõ intellexit. Reprehẽdentes ergo eum sup hoc Martialis sic scribit. Quẽ recitas meus est fidentine libellus. Sed male dum recitas incipit esse tuus. Inter istud qđ maioratr p rarefactionez, ꝛ illud qđ maioratr p augmentatõem differentia; est, quia illud qđ rare fit acq̃rit maiorem q̃ntitatem ꝛ occupat maiorem locum q̃ prius: ꝛ tamen nõ plus est in substantia de raro q̃ fuit i denso prius. sicut patet. iiij. Phisicoꝝ capitulo de vacuo. Sed illud qđ realiter augmentatur crescit tã in substãtia q̃ in q̃ntitate ꝛ maiorem locum tenet ꝛ plus de substãtia q̃ pus habuit. Sicut ptz. ij. de aĩa, ꝛ pmo de generatione ꝛ corruptõe. Et isto mõ moraliter est de istis ambiciosis scholaribꝫ, qui p solas ꝯmendationes laycoꝝ nomẽ clerici sibi querũt ꝛ acquirũt statum ꝛ locum maiorẽ p mendosas iactantias licet indigne. De pfectõne tamẽ sciẽtie nõ plus habent q̃ prius. Aliter aũt est de addiscentibꝫ solide ꝛ de his; iactantie vitium phorrescũt. Hi eñ sicut crescunt in honore et status sublimatõne: ita crescũt in valore ꝛ sciẽtie augmẽtatione. Tales ergo iactatores male magnificant semetipos. Ipi eñ sunt q̃ magis amant vocari rabi q̃ esse. magis amãt apparere sapientes q̃ esse. Amant honores, fugiũt labores. appetũt fastigium, ꝛ nesciũt fundamentũ. De quibꝫ di Mathei. xxiij. Dilatãt phylateria sua ꝛ magnificãt finbꝛias, ꝛc. Et p istis rogandũ est cum p̄s. Disperdat dñs vniuersa labia dolosa ꝛ linguaz mg̃niloquã Qui dixerũt linguã nostrã magnificabim⁹, ꝛ iterũ Vt nõ apponat se hõ vltra mg̃nificare sup terram. Scđo se mg̃nificant vitiose simulatores dolosi: vt sunt adulatores q̃ magnificãt alios et ecõuerso magnificẽt eos Naz p hoc ꝙ alijs adulãtes eos magnificant, ab eis ecõtra magnificari sperãt Vñ iactatores ꝛ adulatores semp sunt amici. Est eñ adulator quasi spectaculum supbi. Senes quoꝝ oculi incipiũt caligari habent instrumentũ qđdam qđ vocat spectaculũ siue berillus. qđ tenent inter oculum ꝛ lrãm quã volũt legere. ꝛ tũc statim littera que est in se valde gracilis apparet grossa, ppter dẽsitatem lapidis trãsparentis qui est in illo instrumento, p cuius medium transit littera ad oculum, hoc est multiplicat speciem suam. Isto modo contingit aliquando ꝙ homo qui puus est ꝛ humilis paruz reputat de seipo, sed si accedit vnus adulator attribuit sibi gratias ꝛ virtutes mirabiles quaꝝ forsan nullam habet ꝛ si aliquã habeat illaz mendaciter extendat ꝛ ampliat, ꝛ statim pauꝑ qui de se nihil estimat incipit qualis nõ est se reputare, sicut dicit Seneca in eplã. ij. Incredibile est ꝙ magnos viros dulcedo abducat ostensionis. Et Alanus de planctu nature dicit sic. Hmõi pestilentia percutiũtur pncipum laterales Palatini canes. Adulatonis artifices. Fabri laudis. Figuli falsitatis. Hi sunt q̃ magniloqua ꝯmendatõnis tuba in diuitũ auribus citharisant. Qui mellite adulatõnis fauos foris emittũt: qui vt emũgant munera: caput diuitis oleo adulatõnis vngũt. Prelatorum auribus puluinaria laudum subijciũt q̃ ab eorum pallijs aut ficticium puluerem excutiũt. Aut vestem sophistice deplumant in plumen. Et infra. Adulatores a volũtate vultum: ab animo verbum, a mente linguam. ab intellectu loquelam. Ample dissentõnis interuallo dissimulant, plerũqz exterius placabiliter applaudendo collaudũt quos interius cõtradictoria derisione defraudant, foris vultu applaudũt virgineo, intus scorpionis pungũt aculeo, foris mellitos conplusit imbres adulatõnis. intus detractõis euomũt tẽpestates. Hec ille. Cõtra istos magnificatores dicitur Eccĩ. x. Gloria diuitũ honoratoꝝ ꝛ pauperuz timor dñi est. Noli despicere hoiem iustũ pauperẽ, ꝛ noli magnificare viꝝ diuitem pctõrem. Tertio vitiosi se magnificãt pquisitores pecuniosi qui dilatant horrea sua pecora ꝛ armenta ꝛ familiã multiplicant ꝛ supuacuas habitationes edificant. Sic magnificat⁹ fuit nabal de quo. j. Regũ. xxv. Homo ille magn⁹ nimis erat diues ꝛ durus: pessim⁹ ꝛ maliciosus Talis aliqñ fuit Salomõ qui dicebat. Magnificaui opa mea: edificaui mihi domos ꝛ plãtaui vinea: feci hortos ꝛ pomeria ꝛ cõseui ea cũcti generis arboribꝫ. Eccũs. ij. De ista magnitudine excusat se p̄s. Neqz inquit ambulaui i magnis Quarto vitiose se magnificãt peccatores monstrosi. Naturaliter eñ qñ in aliquo indiuiduo magnitudo nimia reperit. Et q̃ndo in vno indiuiduo diuerse spẽs ꝯcurrũt: dicit mõstrum in natura. vt si vnũ indiuiduũ eẽt in pte porcus ꝛ in pte bos: merito diceret mõstrũ Et q̃nto spẽs ille magis distarẽt fm pfectõez

B

nature: tantomagis vnio nature eoꝝ mirabi-
lis appareret. Vñ turpi⁹ mōstꝝ eēt ꝯpositum
ex boue ⁊ hōie: q̃ȝ compositū ex boue ⁊ asino.
c Moraliter. Pctōres dicūtur mltiplr mōstro
si: qꝛ vel ex excessiua magnitudine vnius pcti
vel ex aggregatōe magnoꝝ ⁊ grauiū peccato-
rum sm spēm distinctoꝝ, imo q̃si ꝯrioꝝ. Sūt
eñi q̃dam vitia q̃ q̃uis nō sunt ꝯria ꝓpie: vnū
tñ vt cōiter ad diminutionē alteri⁹ augeẗ Si
cut supbia ⁊ luxuria nō sunt vitia ꝯria: qꝛ nō
sunt eiusdē generis: tñ naturalit̃ luxuria hȝ ex
sua feditate corrūpere supbiaȝ. Vñ ꝑsone mł
tū date luxuriari inueniūtur cōiter sociales
⁊ nō multū supbe. Silr supbia corrūpit luxu
riā ex sua nobilitate. Sūt eñi nōnulli ex indi-
gnatōne supbie luxurie feditatē detestantes.
Si igitur aliq̃s inueniaẗ qui ex vna pte sit lu
xuriosissim⁹ ⁊ imūdissim⁹: ⁊ ex alia pte supbissi-
mus: talis dȝ monstrosus reputari. vtpote q̃
est hō ꝑ naturā: demon ꝑ supbiaȝ: ⁊ taurus ꝑ
luxuriam. Et talis assimilaẗ minotauro filio
Pasyphes vxoris Minois, que ipa de tauro
concepit marito morante in bello: ⁊ iste mino
taur⁹ fuit semibos ⁊ semiuir. Vñ ꝓpter verecū
diam sui generis excogitauit Dedal⁹ labyrin
thū in quo Minois vitā finiuit. Talia etiam
mōstra modernis tꝑibus occidūtur. Eodem
mō mōstrosus peccator occidi dȝ ciuiliter vt
vicȝ vita ciuili puiveẗ vel in labyrintho ꝑpetuo
ꝯseruet. De tali turpiter magnificato dic dñs
ꝑ ꝓphetam. Esa. x. Visitabo sup fructū mgni
fici cordis regis assur. [illegible]
ens vel ꝯuincēs: ⁊ talis arguit vel ꝯuinciẗ a
seipo. Et Hiere. ij. Arguet te malicia tua ⁊ in
crepabit te. Scdo nota q̃ de⁹ magnificat ho
minē mltiplr. vicȝ Producēdo curiose. redimē
do copiose, iustificādo grose: ⁊ glorificando glo
se. Prio pductio hois ondit hoiem mgnū esse
apd deū. Cū q̃dā eñi curiositate pduci⁹ videẗ
qñ dixit de⁹, Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ simi
tudinē nrāȝ Geñ. j. Job. vij. Quid ē hō: qꝛ ma
gnificas eū. ⁊c. Scdo mgnificat hoiem redi-
mēdo copiose: vt merito xp̄s dicere possit illō
j. Reg. xxvj. Magnificata ē hodie aīa tua in
oculis meis. Tertio mgnificat de⁹ hoiem iu-
stificādo grose. Arguit eñi magnū pciū hois,
q̃ de⁹ nō vult eū pdere, etiā si sit dign⁹ perdi,
ad Roma. viij. Quos aūt iustificauit illos et
magnificauit. ⁊c. Quarto mgnificat hoiem p-
miādo glose: dādo hōi semetipm. j. Reg. xxvj
Mgnificeẗ aīa mea in ocul' dñi: ⁊ libet me de
oñi āgustia, qđ nob ꝯcedat q̃ sine fine viuit ⁊
regnat. Amen.

Explicit postilla fris Roȝti holkot sup li-
bro sapie. Incipit smo eiusdē de studio sa-
cre scripture

Biusti meditabi-

o tur sapientiā. ps. xxxj. Omnis sapiē-
tia siue hūanit⁹ adinuenta siue diui
nit⁹ inspirata raȝ in doctore q̃ȝ in auditore ha
bilitatem acq̃rit idoneaȝ, iuxta ipi⁹ sciētie q̃-
litateȝ. Null⁹ eñi q̃ntūcūq̃ȝ doct⁹ naturali in-
genio nisi habiliteẗ proficiet ad quācunq̃ȝ fa-
cultatem. Hinc ē q̃ pueri ad mathematicā et
ad logicā, adolescētes ad phisicā, senes vel iā
puecti ad ethicā aptiores credunẗ. Et h̄ est q̃
dicit Aristo. j. ethi. ca. iij. vbi dicit q̃ iuuenis
nō est ꝓpri⁹ auditor Politice ⁊. vj. Ethi. ca. vj.
dicit q̃ aliq̃s potest esse mathematic⁹ duȝ est
puer. ⁊ null⁹ potest esse phs vel sapiēs dū est
puer. Quanto igiẗ facultas aliq̃ dignior est et
nobilior tanto ad ipi⁹ acq̃rendā noticiā since
rior p̄exigiẗ aptitudo ⁊ habilior dispō i studē
te, ⁊ iđo cū sacra scp̄tura q̃ singl'ariter sapiētia
vocaẗ omnē transcēdit sciētiā secularē, vtpo-
te cui⁹ materia nobilior cui⁹ forma facilior. cu
ius finis vtilior. cui⁹ efficiens sublimior inue
niẗ. Necesse est ergo volentē in sacra scriptu-
ra studere dispositōnes ꝯuenientes habere.
Nō eñi ad hoc sufficiūt grāmaticoꝝ rudimē-
ta. rhetoricoꝝ ornamenta, dialecticoꝝ docum
ta, nec medicoꝝ exꝑimenta. Plus nāq̃ȝ ad sa-
cram scripturā intelligendā ꝓdesse poterit de
uota depdicatio q̃ȝ ꝓfunda ꝑscrutatio. pl⁹ con
fert imaculata ꝯuersatio q̃ȝ intricata disposi-
tio. magis eñi valet diuine bonitatis ꝯtēpla-
tio q̃ȝ mūdane curiositatis occupatio: ⁊ mlto
plus valet mentalis suauitatis degustatio q̃ȝ
sermocionalis indagatio. Hui⁹ ergo tā sacra-
tissime facultatis sol⁹ ille auditor reperiẗ ido-
neus q̃ fuerit moraliter ꝟtuosus. Et qꝛ iusticia
generalis ab Aristo. dī sapientia. v. Ethi. cj.
Iđo sacratissime theologie auditori approp̄a A
tur nomē iusti. Os iusti meditabiẗ sapientiā.
In quib verbis informaẗ deuot⁹ theologus
vel catholic⁹ q̃ sacre scripture noticia ꝑ occa-
sionem q̃druplicem impetraẗ. Per officiosam
supplicationē, ꝑ fructuosam ꝯuersationē, ꝑ se
riosam ꝯsideratōem, ꝑ saporosam delcātionē.
Os significat officiosam supplicationē. iusti
fructuosam cōuersationeȝ. meditatio seriosaȝ
ꝯsideratōeȝ, ⁊ sapia saporosaȝ delcātionē Os
iusti meditabiẗ sapiam. Prima ḡ noticia sacre
scp̄ture est a deo attrahēda ꝑ officiosaȝ suppli-
catione, ⁊ q̃ntū ad h̄ p̄mittiẗ os. ps. Os meuȝ
aperui ⁊ attraxi spm̄. i. de scriptura sacra non
lrālem sed spūalem sensuȝ, qꝛ lr̄a occidit: spūs
aūt viuificat. ij. Cor. iij. Sic illi pulli auiū fa
cilius reficiunẗ a mr̄e q̃ in nido iacētes capita

altius leuant, ⁊ os spaciosius dilatant: Ita sco
lares deuoti: qui in nido scripture iacētes tan
to a xp̄o vberiori noticia recreantur q̄nto p̄ ora
tiōis instātiā deū deuoti⁹ depcantur. Ipo dicēte
in p̄s. Dilata os tuū ⁊ implebo illud. Et Lu
ce. xxi. Ego dabo vobis os ⁊ sapienciā cui nō
poterūt resistere: nec ꝯtradicere oēs aduersa
rij vestri. Et hoc est q̄ dicit b̄tūs Greg⁹. i. mo
ral. ca. xxvij. Ea que p̄scrutari in nobis nitī
mur: sepe meli⁹ orādo q̄ȝ inuestigādo penetra
mus. Hinc est q̄ sicut scribit Hyeronim⁹ ad
metriadē ꝟginem. Lectionē inq̄t frequēter in
terrūpat oratio ⁊ aiam iugiter adherentē deo
grata vicissitudo sancte occupatōnis accēdat
Sic sanct⁹ Aug⁹. in oibus cōmuniter libris
suis cum p̄scrutatōne ⁊ studio deuotam orati
onem admisit. Sic sanctus Thomas de aq̄
no quotiens p̄plexis difficultatibꝫ angebatur.
deuotōni legitur se dedisse. Et sic suam scien
tiam plus deuotōnis subsidio q̄ȝ inuestigati
onis studio dicitur acquisisse. Sic Paul⁹ se
recōmendat Ephesijs. ad Ephe. vj. Orantes
sitis omi tēpore in spiritu: vt detur mihi ser
mo in apcione oris mei cum fiducia notuȝ fa

B

cere mysteriū euangelij. Os ergo deuoti theo
logi ad hoc q̄ digne scripture sacre difficulta
tem attrahat quadrupliciter se disponat. Se
paretur a luto lubrice vtilitatis, expurgetur calcu
lo celice sanctitatis, cibetur libro solide veritatis,
⁊ armetur gladio seueritatis. Primo ergo os de
uoti theologi separi debet a luto lubrice vili
tatis. Hiere. xv. cap̄. Si sepaueris p̄ciosum a
vili quasi os meū eris. Preciosum a vili. i. a
nimā p̄ciosam a carnalibꝫ desiderijs: vilibꝫ et
lutosis. Sap̄. xv. Luto vilior vita illi⁹. Secū
do debet expurgari calculo celice sanctitatis.
Juxta illud Esa. vj. Volauit vnus ad me de
seraphin ⁊ in manu eius calculus: quē forcipe
tulerat de altari ⁊ tetigit os meū et dixit Ecce
tetigi hoc labia tua: ⁊ auferetur iniq̄tas tua, ⁊
pctm̄ tuū mūdabitur. Moraliter: altare est sa
cra scriptura: calculus difficilis sensus eius,
forceps subtilis eiusdem facultatis extractio

Ad litteram angelici spiritus deuote studē
tes illuminant et expurgant ne in scripturis
aberrēt. Tertio os deuoti theologi cibari de
bet libro solide veritatis. De quo Apocal. x.
Accepi librum de manu angeli: ⁊ deuoraui il
lum: ⁊ erat in ore meo tanq̄ȝ mel dulce. Iste li
ber est scriptura sacra que nō debet dentibus
conteri sed potius deuorari, quia credi debet
p̄ fidem integraliter ⁊ sūmatim, ⁊ nō per ratio
nem discuti minuati, ⁊ sic fit tanq̄ȝ mel: immo
plus q̄ȝ mel dulce. Juxta illud p̄s. Quā dul
cia faucibꝫ meis eloq̄a tua sup mel ori meo.

Quarto debet os theologi armari gladio rigi
de seueritatis ad destruēdū hereses ⁊ errores
vicia ⁊ malos mores. Esa. xlix. Posuit os me
um vt gladiū acutum: vt illi assimiletur De quo
Apoc. xix. Vidi celum aptum ⁊ ecce equus al
bus ⁊ qui sedebat sup̄ illum vocabatur fidelis
⁊ verax, ⁊ ex ore eius p̄cedebat gladius acut⁹
vt in ipo p̄cutiat omēs gētes Et Apoc. ij. Pu
gnabo cū illis in gladio oris mei. Sȝ dolen
dū est de theologis his diebꝫ quoꝝ os locutū
est vanitatē: ⁊ dextera eoꝝ dextera iniq̄tatis.
In p̄s. In quoꝝ q̄busdā inueniūtur os dissoluti
onis ⁊ in nōnullis os detractiōis: in plerisq̄ȝ
os ambitōis: in multis os adulatōnis Os dis
solutōnis hn̄t illi quoꝝ ois s̄mo turpiloq̄o et
scurrilitatibꝫ admiscetur. Contra q̄s Colos. iij.
Deponite turpē sermonē de ore vestro. Et ad
Eph. iiij. Omis s̄mo malus de ore vestro nō
p̄cedat. Os detractōis hn̄t illi qui nō cessant
detrahere paup̄tati quā christ⁹ docuit: castita
tem derident quam xp̄s consuluit, paupes p̄
ulpendūt q̄s christ⁹ elegit. Hi sunt pseudo p̄
phete. De quoꝝ ore nihil aliud nisi rane vane
garrulitatis p̄cedunt. Apoc. vj. Os ambitio
nis hn̄t illi qui sacre scripture noticiā ad hūa
nos honores ordināt, ⁊ eccl'iasticas dignita
tes ad officia p̄bendas ⁊ gd⁹ in ecclia ꝯsequē
dos. Isti p̄ se allegant qd̄ ter dictū est Petro.
pasce oues meas. Joh. xxi. Et q̄ epatum desi
derat. bonū opus desiderat. i. Thymo. iij. Hi
sunt viles hypocrite cū sola terrena desiderāt
De celestibꝫ vero nō curant. Juxta illud p̄s.
lxxi. Posuerūt in celū os suū ⁊ lingua eoꝝ trā
siuit in terra. Lingua. i. lingue intentō corru
pta. Os adulatōnis habent illi q̄ statū p̄latie
tenentes ⁊ i suis subditis scandalosa videntes
cantant semp̄ placebo: sed dirige nūq̄ȝ cantāt
De q̄bus verificatur illud p̄s. xl. Hec via illoꝝ

C

scandalū ipis. Et postea i ore suo cōplacebūt.

Secūdo p̄ncipaliter sacra scp̄tura est a the
ologo exercendā p̄ fructuosaȝ ꝯuersatōem vt
sit nō solum doctus in scia, sed iustus i vita.
Os inq̄ȝ iusti. Nō em̄ auditores legis iusti sūt
apud deū: sed factores legis iustificabuntur. Ro
ma. ij. Distiguit em̄ Aristo. v. Ethi. iusticiam
quadruplicē, scȝ distributiuā. cōmutatiuā. do
miatiuā. ⁊ paternā. Primo ergo deuotus mora
lis debet habere iusticiā distributiuā, vt qd̄ si
ne fictōne didicit sine inuidia ꝯmunicet alios
liberaliter instruēdo. Prouer. x. Labia iusti e
rudiūt plurimos. Justiciā ꝯmutatiuā dȝ hēre
vt nequaq̄ȝ p̄ doctrine merito famā hūanam
intēdat p̄ premio. Mathei. v. Attēdite ne iu
sticiā vestrā faciatis corā hoibus. scȝ p̄pter tē
porale lucrum sed perpetuū. Daniel. xij. Qui

ad iusticiam erudiūt multos quasi stelle in ꝑpetuas eternitates. Habeat ꝛ tertio iusticiam ordinatiuam: instinctus bestiales carnis ꝯpescē do legibꝫ rōnis. Et hoc est qđ docet Plato in Phedone ante mediū. In hoc inquit manifestus est Phūs si absoluat aīam a corpis cōmunione differētius alijs hominibꝫ. Et cito post anima phi inhonorat corpus ꝛ fugit ab eo: q̄ritqꝫ ipa fm seipam fieri. Isti concordat ꝯmētator Auerrois in ꝓlogo sexto Phisicoꝝ. vbi loquens de inclinationibꝫ carnis ꝛ corporis passionibꝫ dicit sic. Studētes inquit cū sciuerint vilitatez eaꝝ expellent eas a se: ꝛ odiant eas maxime odio: et sic erūt casti retinentes leges diuinas ꝛ obedientes legibꝫ naturalibus. Hec cōmentator. ꝑs. Dñabūtur eorū iusti in matutino. Habeat quarto iusticiā paternam hūanitatē patris errantibꝫ exhibendo. Sapien. xij. Docuisti populū tuū per talia. quoniam opꝫ iustum ꝛ hūanum esse

D Tertio pricipaliter sacra scriptura est a theologo ꝓspicienda ꝑ seriosam ꝯsideratione. qđ notatur cū infertur. Meditabit. In ps. In lege dñi voluntas eius: ꝛ in lege eius meditabitur die ac nocte. Ista meditatio tēperat corporis voluptatē. mitigat mūdi tēpestatē. p̄dicat dei pietatez excitat hoīs charitatē. Primo dico q̄ hec meditatio tēperat corpis voluptatem. Eccē. xij. Frequens meditatio carnis afflictio est. Et Hyeronim⁹. Ama sciētiā scripturaꝝ ꝛ carnis vicia nō amabis. Scđo hec meditatio mūdi mitigat tēpestatē. Vñ Hyeronim⁹ sup epłaz Ad Eph. Si aliqđ est qđ in hac vita virum sapientē teneat ꝛ inter p̄ssuras ꝛ tēptationes mūdi equo animo ꝑmanere suadeat. illud primum esse reor meditationē ꝛ scientiaz scripturarū. Tertio meditatio p̄dicat dei pietatem. In ps. In matutinis meditabor in te: q2 fuisti adiutor meus. Quarto ista meditatio excitat hoīs charitatē. In ps. In meditatōe mea exardescet ignis. Ista meditatio sacre scripture nō debet esse transitoria. sicut de dialectica dixerūt q̄dam antiqui q̄ est a limine saluranda. Sed dꝫ esse morosa ꝛ diuturna ꝛ ꝯtinua. Et eo feruentior quo hō senior inuenit. Eccl. xliiij. Beatus vir q̄ in sapientia morabit ꝛ qui iusticiam meditabit. Vñ Hyeronim⁹ ad demetriadē virginez. Sacraꝝ scripturaꝝ ardor nulla prorsus etate extinguit. imo vt secularis auctoris vtar sententia: potius etate inflāmat. Et Gregori⁹. xx. Moral. ca. j. Scriptura sacra puulis humili s̄mone blandit. que nec sic clausa est: vt pauesci debeat: nec sic patet vt vilescat: sed vsu fastidium tollit ꝛ tanto diligitur quanto plus meditat.

E Quarto pncipaliter scriptura sacra est recolligēda cū saporosa delectatione. Et ideo merito vocat sapientia q̄si sapida scientia. de qua loquēs Hugo de scō victore. li. suo p̄mo de anima dicit sic. Nihil in hac vita dulcius sentit ꝛ nihil auidius sumit. Nihil ita mētez ab amore mūdi separat: nihil sic aīam ꝯtra tēptatiōes roborat. nihil ita homīnē excitat ꝛ adiuuat ad oīe bonū sicut studium sacre scripture. Et in eodez volumine libro. ij. dicit. In refectorio sacre scripture tres menses. i. tres intellectus ponūtur. hystorialis. mysticus. ꝛ moralis. prima mensa simplicibus. secūda doctoribꝫ. tertia cōis est vtrisqꝫ In prima est cibus grossior. In secūda subtilior. In tertia dulcior. Prima continet saporē exemploꝝ. Secūda vim gestoruz. Tertia dulcedinem moꝝ. Et infra. In hac scriptura q̄cquid docetur: veritas. quicq̄d precipit. bonitas. quicq̄d ꝓmittitur felicitas. Nā deus veritas est sine fallacia. bonitas sine malicia. felicitas sine miseria. Hec Hugo. Est ergo ista scientia inobfuscabilis in decore. insepabilis in vigore. Inappreciabilis in valore. Interminabilis in honore. Primo dico q̄ est inobfuscabilis in decore. Sapien. vj. Clara est: et que nunq̄ marcescet sapientia. Scđo insupabilis in vigore. Sapien. v. Melior est sapiētia q̄ȝ vires. Et Sapien. x. Omnipotentior est sapientia. Tertio est inappreciabilis in valore. Prouerbiorū. iij. Melior est sapientia cūctis opibus p̄ciosissimis. Quarto interminabilis in honore. quia Sapien. vj. Concupiscentia sapientie deducet ad regnū perpetuū. Ad qđ nos ꝑducat q̄ sine sine viuit ꝛ regnat. Amē.

Hoc opus p̄clarissimū eximij dñi magistri Roperti Holkot sacre theologie morallissimi atqꝫ doctissimi ꝓfessoris: ordinis fratꝝ p̄dicatorum: sup sapientiā Salomōis: impssum in imperiali oppido Hagenowe. Anno incarnationis dñice Millesimoq̄dringentesimonongesimoquarto. Finit feliciter.

Registrum Foliorum

A
Primũ vacat
Aaron quõ
beneficia nõ
lectio.xxxj.
B
Mariculma.
oratio inter
prelati multi
a
Opus precla.
set corã pplo
probabilib⁹
sum amorẽ
b
renib⁹ dñatur
ta sine cha.
cõformando se
c
dum horridũ
nat et curat
diate p̃dictis
diũ necessa.
d
destruerẽt et
ista cõclusio
ius erit pul.
e
christi sunt
mũdo et si
Gloriãt se
f
bilitatẽ scdo
mõ gentes
inter iustũ
temptari sicut
g
curius ⁊ caput
te quicũq̃
sicut vulgariter
h
cendum q̃
infernali
tio et plis
i
eius bonitas
te p̃occupat⁹
hec nota
k
puersoꝝ et
fuisse ministꝝ
fuerũt phi
terrogarẽt

l
felix es si
renitatis vñ.
in ea vixit.
m
de aula et
tendit arcũ
Maleficos
n
bello in quo
dei legibus
ergo nõ erũt
o
exerceas molem
magni cum
Ambrosius
sed gloriãt
p
⁊ sacrilega
alicuius pul.
et inuidia
q
Eugeniũ sic
hoiem a
uitiarũ sciẽs
r
et laua eam
eis docere
sanctuariũ te.
s
nihil ama.
ginem ⁊ silĩ.
ad tale my.
lem existentiã
t
id est cardia.
quã debem⁹
subiũgit erit.
v
toria est q̃
quare pru.
dicit ergo
x
cos sed sicut
intelligit
dro magno
y
iuxta fundũ
hec id est sapia
et mulierẽ
z
sub ꝯplacẽtie
tuit dominari
sicut olim in
velamẽto diei

A
vix volunt
rã ciconie
ciderit oportet
B
Quõ autẽ
agit de cha.
hũana sicut
C
lectio.Clj.
supius dictũ
nemo potest
D
arbor oliue
exaudi nos
cõmoditas q̃
fuit nec est
E
Salomonẽ
psonali iniu.
ergo sensus
F
q̃ vasa fra.
vite hũane
et sic loquit

G
careat draco
die mortis
mansit in sua
H
uione famula.
nos non ꝓpter
dicit beatus
eius secũdo
I
ta iudicant
somni mittit
palatiũ est
K
sed oibus
quia in ea.
q̃ ad hoc ne.
L
fili⁹ isuar.
verbũ pe.
ligens et si.
M
rat ortũ in
vacue iructi.
licere nisi

[illegible] mia

[illegible] meos: pasce agnos meos: pasce oves meas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dulcari [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]